PROSPERI FAGNANI

COMMENTARIA IN SECVNDAM PARTEM QVINTI LIBRI DECRETALIVM.

ROMAE, Expenſis Ioannis Caſoni. MDCLXI.

Ex Typographia Iacobi Fei And. F.

CVM PRIVILEGIIS, ET SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

RVBRICAE.

ET CAPITVLA

HVIVS SECVNDAE PARTIS

LIBRI QVINTI

Decretalium.

de *Exceſſibus Prælatorum, & ſubditorum.* pag. 1

ACcedentibus. 11
Ex litteris. 11
Nimis iniqua. 17
Nimis praua. 17
Sicut vnire. 1

de *Noui operis nunciatione.* 29

CVm ex iniuncto. 29

de *Pœnis.* 92

LIcet. 92
Presbyteri. 95
Tuæ. 100

de *Pœnitentijs, & remiſſionibus.* 100

CVm ex eo. 135
Manifeſta. 100
Ne pro dilatione. 138
Officij. 118
Omnis. 123
Quæſitum. 116
Qui Presbyterum. 103

de *Priuilegijs, & exceſſibus priuilegiatorum.* 36

CVm Capella. 58
Cum & plantare. 42
Cum olim, il primo. 57
Cum olim, il ſecondo. 56
Epiſcopalia. 36
Ex parte, il ſecondo. 64
Ex parte, il terzo. 87
In his. 87
Patentibus. 44
Quanto. 84
Quod nonnullis. 80
Quoniam. 74
Tuarum. 47
Vt Priuilegia. 76

de *Sententia excommunicationis.* 147

ANobis, il primo. 149
A nobis, il ſecondo. 163
Contingit, il ſecondo. 179
Cum illorum. 171
Cum non ab homine. 147
Cum pro cauſa. 158
Cum voluntate. 204
In audientia. 158
Inquiſitioni. 197
Nuper. 196
Perpendimus. 155

Per

Per tuas.	174
Peruenit.	147
Reſponſo.	184
Sacro.	197
Si aliquando.	182
Vt famæ.	174
de *Verborum ſignificatione*.	208

N

Ouimus.	214
Olim.	208

PRO-

Digitized by Google

PROSPERI FAGNANI COMMENTARIA IN SECVNDAM PARTEM QVINTI LIBRI DECRETALIVM.

DE EXCESSIBVS Prælatorum, & Subditorum.

Cap. Sicut vnire.

SVMMARIVM.

1 *ABBAS monaſterium ſuũ alteri monaſterio ſubÿcere, vel vnire non poteſt ſine auctoritate diœceſani etiã de Metropolitani conſenſu.*

2 *Inter poteſtatem Papæ, & poteſtatem Epiſcoporum quæ ſit proportio.*

3 *Papa poteſt Epiſcopatus vnire etiam ſine cauſa, & ſine alicuius conſilio, vel conſenſu.*

4 *Papa non conſueuit, nec poteſt ardua expedire ſine conſilio Cardinalium de poteſtate ordinaria, ſecus de poteſtate abſoluta.*

5 *Vnio, & ſubiectio Epiſcopatuum eſt ſoli Papæ reſeruata.*

6 *Concilium prouinciale debet examinare quas Cathedrales inuicem vnire, vel nouis prouentibus augere expediat.*

7 *Caſus Papæ reſeruati qui ſint remiſſiuè.*

8 *Archiepiſcopus licèt ſit iudex ordinarius ſuorum Suffraganeorum, nullam tamen iuriſdictionem exercere poteſt in eorum diœceſibus niſi in caſibus in iure expreſſis.*

Metropolitanus Epiſcopo nolente, aut negligente non poteſt vnire beneficia ſimplicia Prabendis Canonicalibus, ibidem.

9 *Epiſcopus auctoritate propria poteſt duo monaſteria ſuæ diœceſis non exempta inuicem vnire, aut vnũ alteri ſubÿcere.*

10 *Beneficia vnius diœceſis ex quacumque cauſa ab Epiſcopo vniri non poſſunt beneficÿs alterius diœceſis.*

11 *Vnio Eccleſiarum exemptarum cuius auctoritate ſit facienda.*

12 *Vnire an poſſit Prælatus inferior Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas, & nn. ſeqq. vſque ad n. 19.*

13 *Quid ſi Prælatus ſit exemptus.*

14 *Et quid ſi in certa parte diœceſis iuriſdictionem habeat Epiſcopalem, & n. n. 16. & ſeqq.*

15 *Et quid ſi facultatem vniendi acquiſierit præſcriptione, vel priuilegio.*

16 *Vnire eſt iuriſdictionis Epiſcopalis.*

Prælatus inferior habens in loco iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poteſt explicare omnia, quæ ad Epiſcopalem iuriſdictionem pertinent, ibid.

17 *Prælatus inferior dicitur habere iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſi habeat Eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas.*

18 *Abbates exempti, & iuriſdictionem ordinariam quaſi Epiſcopalem habentes non poſſunt vnire beneficia ſimplicia præbendis Canonicalibus in vim c. 15. ſeſſ. 24. Conc. Trid.*

19 *Vnire an poſſit Epiſcopus beneficia propter ſuam negligentiam ad Sedem Apoſtolicam deuoluta, & nn. ſeqq.*

20 *Vnio concernit proprietatem beneficÿ, collatio verò titulum.*

21 *Vnio non eſt actus omnino voluntarius, ſed requirit cauſam vtilitatis, vel neceſſitatis.*

22 *Vnire an poſſit Epiſcopus beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta, & num. ſeqq. vſque ad n. 38.*

23 *Vnio facta ab Epiſcopo de beneficio reſeruato ſuſpenditur donec Papa contulerit, & prouiſus Apoſtolicus beneficium dimiſerit.*

Declaratur n. 25. & 33.

24 *Vnio non ſortitur effectum in præiudicium expectantis, ſed manet in ſuſpenſo vſque ad illius obitum, vel reſignationem.*

25 *Quod procedit ſi gratia expectatiua præcedat vnionem; ſed ſi vnio præcedat gratiam, vel reſeruationem, collatio Apoſtolica eſt nulla non facta mentione vnionis.*

26 *Et quid ſi collatio facta fuerit motu proprio.*

27 *Vnionibus Papa non conſueuit derogare in vacationi-*

tionibus per obitum, ſed ex cauſa reſignationis dumtaxat.

28 *Clauſula ſuſpenſiua quarumcumque vnionum in litteris reſignationis ſuſpendit etiam vniones factas Seminario.*

Vnio de beneficio viuentis valet, ſed ſuſpenditur ſi contingat illud reſignari, & reſignationem admitti per Sedem Apoſtolicam, ibidem.

29 *Vnire non poteſt Epiſcopus beneficium reſeruatum diſpoſitioni, ſeu ordinationi Apoſtolicæ.*

30 *Idem in reſeruato collationi, vel prouiſioni Papæ ſi reſeruatio ſit perpetua.*

31 *Vnire poteſt Epiſcopus ex Concilio Tridentino beneficia curata, vel non curata cum curatis qualitercumque ſint reſeruata, vel affecta.*

32 *Et quid in reſeruatis diſpoſitioni, vel ordinationi Apoſtolicæ.*

33 *Vnire poteſt Epiſcopus dignitati curatæ aliam dignitatem.*

34 *Non tamen vnire poteſt Hoſpitalia etiamſi dentur in titulum, & in eo nulla exerceatur hoſpitalitas.*

35 *Vnire poteſt Epiſcopus beneficia ſimplicia etiam reſeruata, vel affecta præbendis Cathedralium, vel Collegiatarum Eccleſiarum.*

36 *Item Seminario Clericorum.*

37 *Et quid poſt decretum Clementis VIII.*

38 *Cardinalis Epiſcopus an vnire poſſit Seminario ante vacationem ea beneficia, quæ ſi ipſo viuente vacarent, non obſtantibus reſeruationibus ad ſuã collationẽ pertinerent, & n. ſeqq. vſq; ad n. 47*

39 *Vnire poteſt Epiſcopus in vim Concilij Seminario Clericorum beneficia etiam tempore vnionis reſeruata, vel affecta, & n. 43.*

40 *Clementis VIII decretum de beneficijs affectis Seminario non vniendis expenditur, & n. ſeq.*

41 *Indultum Cardinalium non ampliat poteſtatem ordinariam conferendi, ſed præſeruat tollendo obſtacula. & n. 46.*

42 *Caſus euentitij attendi, & conſiderari non debent.*

43 *Verba,* vacare contigerit, *ſunt futuri temporis, & excludunt vacantia.*

45 *Ratione legis ceſſante an ceſſet illius diſpoſitio.*

47 *Cardinalis Epiſcopus habens indultum an vnire poſſit Seminario beneficia duplici reſeruatione perſonali reſeruata, vel affecta non obſtante Decreto Clementis VIII. & n. ſeqq. vſque ad n. 51.*

48 *Indultum Cardinalium non comprehendit beneficia reſeruata duplici affectione perſonali, ſeu coæquali, & n. 59.*

Et quid ſi reſeruationes ſint diſpares, ibidem, verſ. Sin autem.

49 *Litteræ D. N. Vrbani VIII. declaratoriæ Decreti Clementis VIII. de beneficijs affectis Seminario non vniendis referuntur.*

51 *Vnio beneficij litigioſi facta Seminario ad præſcriptum Concilij Tridentini an ſit valida, necne, & n. ſeqq. vſque in fin.*

52 *Beneficium an ratione litis cenſeatur affectum.*

53 *Beneficium eſſe litigioſum minus eſt, quam eſſe reſeruatum.*

54 *Lis ſuper beneficio eſt qualitas ſuſpenſiua, & velut inhibitio temporalis, qua manus Ordinarij ligantur, vt interim non conferat.*

55 *Collatio beneficij litigioſi pendet à futuro litis euentu.*

56 *Dictio,* etiamſi, *ampliat diſpoſitionem, & implicat caſum magis dubitabilem.*

57 *Reſeruatio ob vacationem in Curia eſt clauſa in corpore iuris, & nulla maior, aut potentior inuenitur.*

58 *Rotæ deciſio in cauſa Cordubenſi ſuper vnione beneficij litigioſi refellitur.*

59 *In differentibus ſpecie in eo, quod plus eſt, non continetur id, quod minus eſt.*

60 *Litigium, & reſeruatio in quibus differant.*

61 *Quæ differunt in quantitate temporis non differunt ſpecie.*

62 *Vnio in quibus differat à collatione.*

63 *Concurſus requiritur in Parochialibus etiam litigioſis.*

64 *Vnire an poſſit Epiſcopus Seminario beneficia litigioſa non obſtante Decreto Clementis VIII. prohibente fieri vniones de reſeruatis, vel affectis.*

1 SICVT VNIRE. Abbas monaſterium ſuum alteri monaſterio ſubijcere, vel vnire non poteſt ſine auctoritate Diœceſani etiam de Metropolitani conſenſu. Hoc dicit. Diuiditur in tres partes. In prima ponit quamdam ſimilitudinem. In ſecunda narrat factum, quod infirmari mandat ibi, *cum itaque*. In tertia ſoluit obſtaculum ibi, *non obſtante*.

2 Nota primò ex principio textus ſimilitudinem, & proportionem inter poteſtatem Papæ, & poteſtatem Epiſcoporum: nam quemadmodùm ſpectat ad Papam vnio, & ſubiectio Epiſcopatuum in Eccleſia vniuerſali, ita ad Epiſcopũ pertinet vnio, & ſubiectio inferiorum Eccleſiarum in ſua diœceſi, vt hic eſt caſus. Vnde videtur deſumi poſſe argumẽtum, vt poſſit Epiſcopus in diœceſi ſua quicquid poteſt Romanus Pontifex in tota Eccleſia; quod non eſt verum ſecundum Vincentium, & Petrum de Anchar. hic in primo not. & ſcripſi latiſſimè in cap. 1. à nu. 28. ſupra de offic. ordin. ſimilitudo enim hic poſita, vt aduertit Cardinalis nu. 3. in prima oppoſit. in hoc conſiſtit: quod ſicut Papa ſolus poteſt Cathedrales Eccleſias vnire priuatiuè ad Epiſcopos, ita Epiſcopi ſoli vnire poſſunt Eccleſias ſuæ diœceſis priuatiuè ad inferiores Prælatos. Atque ita ſimilitudo inducitur non ad comparandum potentiam Papæ potentię Epiſcoporum quoad magnitudinem, ſed quoad excludendos inferiores; in reliquis autem ſimilitudo non eſt om-
3 nimoda: nam in vnione Epiſcopi requiritur cauſa, vt cap. 1. de his, quæ fiunt à Prælat. & cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienand. ſed Papa etiam ſine cauſa poteſt, ſecundum Cardinal. vbi ſupra, & Abb. in 2. notab. Præterea Papa poteſt Epiſcopatus vnire ſine alicuius conſilio, vel conſenſu, cap. Cuncta per mundum, & cap. Per principalem, 9. q. 3. & arg. cap. fin. infra eod. Epiſcopus autem hoc nõ poteſt abſq; conſenſu Capituli, vt eſt textus in cap. Paſtoralis, in fine, de donat. & hodie eſt expeditum in Clem. Si vna, de reb. Eccleſ. non alienan. Rota deciſ. 133. n. 2. 9. & 10. par. 2. diuerſ. vbi plenè videas de huiuſmodi conſenſu; quam differentiam conſtituit hic Vincentius, & poſt eum Hoſt. & Ioa. Andr. ambo n. 1. in ver. Ita Henric. Boich. in princip. Cardin. nu. 3 in prima oppoſit. Anchar. nu. 1. & Abb. nu. 2. Subdit
4 tamen Vincentius nec Papam conſueuiſſe hæc, & alia ardua ſibi reſeruata expedire ſine conſilio fratrum ſuorum, id eſt Cardinalium, neque hoc facere poſſe de poteſtate ordinaria, cap. Nouit, ſupra de his quæ fiun. à Prælat. licèt ſecus ſit de poteſtate abſoluta, vt cap. Propoſuit, ſupra de conceſſ. præ-

præbend. quod ſingulate dictum ſequũ ur hic totidem verbis Hoſt. In. Andr. & alij proximè citati. Quibus ſuffragantur Canones, & Doctores, qui aſſerunt decere Papam, & honeſtum eſſe Cardinalium conſilia adhibere, non autem illum omnino ad id compelli, cap. Fundamenta, § Decet, & ibi gloſ. in verb. Contingeret, de elect. lib. 6. gloſ. 1. in cap. Ad Apoſtolicæ, de re iudic. eod. lib. Io. Monach. in cap. Super eo, de hæret. in 6. qui tamen adijcit in his arduis Collegium Cardinalium eſſe in poſſeſſione, vt ipſorum conſilia exquirantur, Felin. Dec. & Bero. in rubr. ſupra de conſtient. Tu vero de his vide Cardinal. Paleott. in tractat. de Sacr. Conſiſtor. conſultation. part. 1. qu. 3. vberrimè diſſerentem. In primo articulo quo ſenſu accipiatur plenitudo poteſtatis Papæ, & in quo differat ab ordinaria. In ſecundo an Papa de poteſtate ordinaria teneatur in arduis conſenſum, aut conſilium Cardinalium adhibere. In tertio, & quarto quid ſi vtatur plenitudine poteſtatis. In quinto, & ſexto an iure diuino, vel naturali, aut gentium teneatur in arduis eorumdem conſilium exquirere. In ſeptimo an ſi non requirat, actus ab eo geſtus reddatur nullus. Et in octauo an vbi conſilium requirit, teneatur illud ſequi.

5 Secundò nota duos caſus Papæ reſeruatos, videlicet vnionem, & ſubiectionem Epiſcoparuum, vt hic per Io. Andr. in princip. qui ſupplet verbum, *tantùm*, Butr. Cardinal. & Anchar. omnes n. 2. Abb. & Marian. Socin. ambos in 1. not. Concordat Con-
6 cilium Tridentinum in cap. 13. ſeſſ. 24. vbi ſtatuitur, vt Concilium prouinciale tantummodo examinet vocatis ijs, quorum intereſt, & diligenter expendat quas Cathedrales Eccleſias propter anguſtias, tenuitatemque inuicem vnire, vel nouis prouentibus augere expediat, confectaque de præmiſſis inſtrumenta ad Summum Romanum Pontificem mittat, quibus inſtructus Summus Pontifex ea prudentia ſua, prout expedire iudicauerit, aut tenues inuicem vniat, aut aliqua acceſſione
7 ex fructibus augeat. Hos, & alios caſus Papæ reſeruatos vndecim numero recenſet, & quatuor verſibus cõpræhendit gloſ. 1. hic: item gloſ. 2. in c. quod tranſlationem, de offic. Leg. & plenius Hoſt. hic n. 1. vbi illos viginti ſeptem carminibus complectitur, per quos comprehendit caſus nonaginta & vnum; quos tamen non exponit hic, ſed ponit, & pleniſsimè exponit in ſumm. de offic. Legat. §. Quod pertinet, verſ. Illud quidem, Speculat. autem in tit. 2. de Legat. §. Nunc oſtendendum, terminauit caſus octuaginta & nouem.

8 Tertiò nota in verſ. *Non obſtante*, Archiepiſcopum non eſſe iudicem ordinarium totius prouinciæ; quia licèt omnium Suffraganeorum prouinciæ ſuæ ſit Ordinarius, vt cap. Paſtoralis, ſupra de offic. Ordinar. non tamen eſt Ordinarius ſubditorum eorumdem Suffraganeorum, nec in eorum diœceſi poteſt vllam iuriſdictionem exercere, niſi in caſibus in iure expreſsis, vt hic eſt caſus, concordat cap. 1. & 2. cap. Archiepiſcopus, & cap. ſeq. 9. q. 3. cap. Duo ſimul, ſupra de offic. Ordinarij, & hoc pro regula conſtituunt hic gloſ. vlt. Butr. n. u. 5. Cardinal. n. 2. in 3. not. & fuſiùs n. 3. in 4. oppoſit. Abb. n. 4. & Marian. Socin. in 3. not. Caſus autem in iure exceptos enumerat gloſ. in d. cap. Paſtoralis, in ver. Exceptis quibuſdam articulis, & latiùs proſequuntur Moderni in ſumm. Bullarij, in ver. Archiepiſcopi auctoritas, Item nota inter caſus in iure exceptos non reperiri facultatem vniendi, vt hic patet: vnde cùm fructus præbendarum Collegiatæ Eccleſiæ oppidi de Eaca eſſent adeo tenues, vt vix ſuſtentationi Canonicorum ſufficerent, & fuiſſet petitum declarari à Sacra Congregatione Concilij an Epiſcopus eis vnire poſſet aliqua ſimplicia beneficia, & eo nolente, vel negligente Metropolitanus: reſponſum eſt Epiſcopum poſſe, non tamen teneri; Metropolitanum verò in hoc non poſſe ſupplere.

9 Quartò nota regulam cum duabus limitationibus. Regula eſt, Epiſcopus poſſe auctoritate propria duo monaſteria inuicem vnire, aut vnum alteri ſubijcere, vt à contrario probat littera ibi, *aſſenſu tuo minimè requiſito*, necnon ibi, *te inconſulta*. Prima limitatio eſt dummodo vtrumque monaſterium ſit in ſua diœceſi, aliàs ſecus, vt probatur ex illis verbis, *Monaſterium ſuum, quod eſt in*
10 *ſua diœceſi*: & hodie eſt expeditum in Decreto Concilij Tridentini cap. 9. ſeſſ. 14. vbi generaliter ſtatuitur, vt beneficia vnius diœceſis etiamſi parochiales Eccleſiæ, vicariæ perpetuæ, aut ſimplicia beneficia, ſeu præſtimonia, aut præſtimoniales portiones fuerint, etiam ratione augendi cultum diuinum, aut alia quacumq; de cauſa alterius diœceſis beneficio, aut monaſterio, ſeu Collegio, vel
11 loco etiam pio perpetuò non vniantur. Secunda limitatio eſt dummodo neutrum monaſterium ſit exemptionis priuilegio munitum, vt innuit littera ibi, *de tuo debet ordinari conſenſu*; & vtramque limitationem poſuit gloſ. hic in ver. In tua diœceſi, & Hoſt nu. 1. in ver. Suæ diœceſis, & nu. 2. in ver. Auctoritate noſtra. An autem Eccleſiam non exemptam Epiſcopus vnire poſſit Eccleſiæ exemptæ, vel è conuerſo ponit hic Marian. Socin. in 3. articulo principali, in 4. & 5. quæſt. nũ. 61. & 62. Item cuius auctoritate vnio Eccleſiarium exemptarum faciẽda ſit, declarat Lapus in Clem. 1. §. Ad hæc, de ſtat. monachor. vbi dicit Io. Andr. ſibi conſultanti reſcripſiſſe ſuper hac vnione recurrendum fore ad Papam per notata in cap. Auctoritate, de priuileg. lib. 6. in cap. Veniens, de verbor. ſignific. eod. lib. & in cap. Cùm nullus, in fin. de tempor. ordinat. lib. 6. Ipſe autem Lapus dicit hoc procedere in vnione locorum exemptorũ ad inuicem facienda, & quæ ſubſunt immediatè Papæ, ſecus ſi alij, quia tunc ſufficit conſenſus illius, cui ſubſunt nec requiritur licentia Papæ. Quod intelligit verum Cardinalis quando ſubſunt ipſi pleno iure; tunc enim intelligitur habere quaſi iuriſdictionem Epiſcopalem ſecundum ea, quæ dicentur infra in vltimo notab. & ſequitur Marian Socin. in 3. quæſt. eiuſdem articuli 4. nu. 60.

12 Vltimò nota Abbates non poſſe Eccleſias vnire, vel vnam alteri ſubijcere quantumcumque Eccleſiæ ipſæ ad illos ſpectent pleno iure, cùm hoc ſit Epiſcopale, vt formaliter hic dicit Innoc quem totidem verbis ſequuntur Abb. Antiq. in princip. verſ. & nota, Io. Andr. nu. 2. in ver. Vnio, Collectar. n. 7. Henric. Boich. poſt princ. verſ. Et nota, Butrius, n. 4. Cardinal. nu. 3. in 2. oppoſ. Anchar. eodem n. & Marian. Socin. in 2. notab idem firmat Hoſt. in cap. Quia nonnulli, in ver. Parochiales, ſupra de Cler. non reſident. Archid. in cap. Cùm ſingula, in verb. Annexæ, de præbend. lib. 6. gloſ. Io. Andr. in Clem. Si vna, in ver. Epiſcopum, de reb. Eccleſ. non alienan. de quo eſt hodie caſus in Clem. Ne in agro, §. Ad hæc, de ſtat. Monachor. ſecundum gloſ. ibi in ver.

Ordinarios, & ita communiter tenere Doctores
antiquos teſtatur hic Marian. Socin. in 3 articulo
13 principali, qu.7.n.41. Quod procedit etiamſi Ab-
bates, ſeu alij Epiſcopi inferiores ſint exempti ſe-
cundum Zenzelin.Guil.de Monte Laud. in Clem.
vnica, ſuper ver. Applicent, de ſupplen.neglig.Præ-
lat. & Henrich.Boich. vbi ſupra. Rurſus hoc ven-
14 dicat ſibi locum etiamſi inferior in certa parte
diœceſis habeat quaſi Epiſcopalem iuriſdictionẽ
iuxta terminos cap. Auditis, de præſcript quia ni-
hilominus non poteſt vnire, vt tenet Cardin. loc.
cit. allegans gloſ. in d. Clem. Si vnica, & Innoc. in
cap. Cum dilectus, in gloſ. in ver. Ioannes dixit, de
Conſuetud.
15 Verùm Abbas hic n.3. ſic diſtinguit; Aut infe-
rior vult ex ſua poteſtate ordinaria hanc vnionem
facere; & non poteſt, quia hæc tamquam grauiora
ſolis Epiſcopis ſunt reſeruata, vt hic, Fallit vbi
Prælatus inferior præſcripſiſſet hanc poteſtatem
vniendi: eſt enim præſcriptibilis, cùm ſit iuriſdi-
ctionis, vt in cap. Accedentibus, infra de priuileg.
& voluit gloſ. not. in Clem. Ne in agro, §. Ad hæc, in
ver. Ordinarios, de ſtat. Monachor. quam ibi ſe-
quuntur Zenzelin.Guil.& Cardin. & Domini de
Rota deciſ.1.no.1.de offic. Legat. in nouis, & deciſ.
2.n.2. eod. tit. in antiq. & poſt alios Marian. Socin.
16 hic in 3. articulo principali, qu.9.n.46.& ſeqq. Aut
inferior Prælatus vult vnionem facere auctoritate
ſpeciali, vt quia in illis Eccleſijs competit ſibi iu-
riſdictio quaſi Epiſcopalis ex præſcriptione, vel
priuilegio, & poteſt: nam cùm habeat quaſi Epi-
ſcopalem iuriſdictionem, & vnire ſit iuriſdictionis
Epiſcopalis, vtique vnire poterit: & circa hoc dat
regulam, quod omnia pertinentia ad Epiſcopalem
iuriſdictionem explicari poſſunt per inferiorem
Prælatum habentem in loco iuriſdictionem quaſi
Epiſcopalem; ad hoc gloſ. notab. in Clemen. 1. in
ver. Proprij, de reb. Eccleſ. non alienand. notat In-
noc. in cap. 2. ſupra de tranſact. & Feder. de Senis
conſ. 14. incipien. Monachus Peruſinus, n.4. Atqui
17 ita communis opinio Antiquorum in hac quæſtio-
ne ſecundum eum non videtur vera: nam ſi Ec-
cleſiæ ſunt inferiori pleno iure ſubiectæ, videtur
ibi inferior habere iuriſdictionem quaſi Epiſcopa-
lem, facit tex. in cap. Quoniam, & cap. ſeq. cum
vtrobique notat. infra de priuileg. & in cap. vnic. de
capell. Monachor. & in cap. Cùm ex iniuncto, in
fin. de hæret. & in hoc reſidet Abbas, quẽ totidem
verbis ſequitur hic Marian. Socin. in 3. articulo
principali, q.7.nu.41.& ſeq. ſubdens pro hac opi-
nione conſuluiſſe Dionyſium de Peruſio, conſil.51.
quod incipit Viſo quodam exemplo, vbi ait: Sicut
Epiſcopo cum Capitulo eſt permiſſum præbendas
minuere, ac etiam dignitates diuidere, vnire, &
mutare, vt in cap. Cum acceſſiſſent, ſupra de Con-
ſtit. & hic eod. modo Abbati, aut alteri inferiori,
qui ſit exemptus, & habeat Eccleſias ſibi pleno iu-
re ſubiectas, vel dignoſcatur iura Epiſcopalia ob-
tinere, ſecundum Innoc. in cap. Cum inter, ſupra
de re iudicat. & in cap. Volentes, de priuileg. lib.6.
Et hanc poſteriorem ſententiam aliàs probauit S.
Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini In-
terpretum: cenſuit enim inferiores Epiſcopo non
poſſe vnire, niſi hanc facultatem legitimè præ-
ſcripſerint, aut ex priuilegio in Eccleſia ſibi pleno
iure ſubiecta iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem
habeant in omnibus, & per omnia; alioquin vnio-
nem ab Epiſcopo faciendam eſſe cum conſenſu
ipſius inferioris, & Capituli. Aliàs tamen conſul-
18 ta an Abbates exempti, qui iuriſdictionem ordi-
nariam quaſi Epiſcopalem habent, poſſint, ſi ſæ-
culares, & collegiatas Eccleſias obtineant, facere
vniones ſicut poſſunt Epiſcopi ex cap. 15. ſeſſ. 24.
Reſpondit non poſſe Abbatẽ huiuſmodi, ſed Epi-
ſcopum tantùm ſi Collegiata eſt inſignis, & obſer-
uentur alia præſcripta in d. cap. 15.
19 QVAERO, An Epiſcopus poſſit vnire beneficia
propter ſuam negligentiam ad Sedem Apoſtoli-
cam deuoluta.

Pro parte negatiua adducitur primò textus,
iuncta gloſ in cap. Si tibi abſenti, de præben lib.6.
Textus decidit Epiſcopum non poſſe conferre be-
neficium abſenti collatum ante illius diſſenſum,
gloſ. in ver. Perſonam quærit, an Epiſcopus poſſit
de huiuſmodi beneficio ordinare per viam vnio-
nis; & ſoluit non poſſe, cùm eadem ſit ratio. Ergo
ſecundum gloſ. cui ſubtrahitur ad tempus pote-
ſtas conferendi, ſubtrahitur etiam poteſtas vnien-
di ob identitatem rationis, & Geminian. ibi col.6.
in princip. in ver. Perſonam; [Nota, inquit, iſtam
gloſſam, quæ vult quod beneficium, quod Epiſco-
pus ad certum tempus conferre non poteſt, non
poſſit illud vnire.] Quod nota, quia facit quod E-
piſcopus non poſſit vnire beneficium deuolutum
ad Papam propter eius negligentiam; quia cùm
ipſe non poſſit conferre donec ſemel Papa contu-
lerit, vt in cap. penult. de ſupplend. neglig. Prælat.
Ergo interim non videtur quod poſſit vnire, vt
ſentit iſta gloſſa. Deinde pro hac parte adduci-
tur ratio, quia quod non licet directè, non debet
licere indirectè, ſeu per obliquum, vt in regula,
Cum quid vna via prohibetur, &c. lib. 6. ſed Epi-
ſcopus non poteſt directè impedire Papam in col-
latione facienda, vt in dicto cap. penult. ergo nec
indirectè vniendo: nam vnio infert in collatio-
nem; vnde prohibita collatione, & vnio cenſetur
prohibita, per quam ad collationem peruenitur,
vt l. Oratio, ff. de ſponſal.

In contrarium facit, quia Epiſcopus poteſt quod
eſt plus, ſcilicet vnire Eccleſiam non vacantem in-
uito Rectore, vt in Clem. final. de reb. Eccleſ. non
alienan. ergo multo fortius vacantem, Item Epi-
ſcopus poteſt Eccleſiam ſic deuolutam commen-
dare donec per Papam fuerit ordinata, vt notant
Archid. & Io. Andr. in cap. Nemo, de elect. lib. 6.
ergo ſi Epiſcopus videt per commendam tempo-
ralem conſuli non poſſe ſtatui Eccleſiæ, poterit fa-
20 cere perpetuam. Prætetea vnio concernit pro-
proprietatem beneficij, collatio verò titulum, vt
hic notant Doctores: quamuis ergo Epiſcopus per
deuolutionem ad Papam perdiderit ius conferen-
di, non tamen perdiderit ius vniendi, quia ex di-
uerſis, & ſeparatis non fit illatio, vt l. Si domus, ff.
de ſeruit. vrbanor. prædior. Ac demum vnio non
21 eſt actus omnino voluntarius, ſed requirit cauſam
vtilitatis, vel neceſſitatis, aliàs non valet, Clem. 2
cum ibi notat. de reb. Eccleſ. non alien. Rota de-
ciſ. 12. incipien. Nota quod vnio, in antiq. ergo ne-
mo debet Epiſcopum accuſare ſi templũ Dei ædi-
ficat; quin potius eſſet meritò redarguendus de
negligentia ſi vnionem non faceret ſubſiſtente
cauſa. Ex quibus concludendum eſt Epiſcopum
poſſe vnire etiam beneficia deuoluta, dummodo
tamen hoc faciat cauſa ſubſiſtente, & non in frau-
dem: & ita conſuluit Feder. de Senis conſ. 12. in-
cipien. Amice chariſſime, circa fin. verſ. Item quæ-
ritur,

Digitized by Google

ritur, vbi reſpondet ad gloſſam in d. cap. Si tibi abſenti, de præben. lib. 6. & eum referunt, & ſequuntur Petr. de Anchar. in cap. Nulla, num. 5. Ne ſed. vacan. Io. de Imol. in cap. 1. circa fin. eod. tit. Gemin. & Franc. in d. cap. Si tibi abſenti, in gloſ. in ver. Perſonam, Butr. hic num. 10. Anchar. num. 5. Abb. num. 6. & Marian. Socin. in 4. articulo principali, q. 9. num. 67. vbi tranſcribit verba Ancharani in d. c. Nulla, non facta illius mentione.

Cæterum aduerte; quia etſi communis opinio ſit vnionem eſſe validam, tamen ſuſpenditur illius effectus donec vixerit is, cui Papa contulit beneficium ad ſe deuolutum; & ita eſt ex mente Feder. & apertè declarant Philipp. Franc. in d. cap. Si tibi abſenti, num. 11. vbi allegat Cardinalem in Clem. 2. in 9. quæſt. de reb. Eccleſ. non alienan. Licèt Cardinalis non loquatur in deuolutis, ſed in reſeruatis, vt dicam infra n. 23.

22 Secundò QVAERO, An Epiſcopus vnire poſſit beneficia Sedi Apoſtolicæ reſeruata, vel affecta.

In hoc articulo diuerſa iura prodierunt: vnde factum eſt, vt pro veritate temporum variæ quoq; emerſerint opiniones. Ego verò vt omnia complectar, exiſtimo tria tempora eſſe diſtinguenda.

Primum tempus eſt iuris communis, & ſecundũ hoc communiter tenetur Epiſcopum poſſe vnire, quia etſi per reſeruationem ei ablata fuerit poteſtas ordinandi beneficium quoad collationem, quæ reſpicit titulum, nõ tamen ablata fuit quoad vnionem, quæ reſpicit proprietatem, vt dictum eſt in quæſtione præcedenti. Atque huius ſententiæ in primis eſt Collectar. hic num. 6. & poſt eum Card. eod. num vbi reddit ſupradictam rationem, quia Papa reſeruauit reſpectu tituli: ſed vniens non diſponit reſpectu tituli, ſed reſpectu proprietatis: vnde Papa reſeruando videtur prohibuiſſe ſolam collationem, vniens autem non confert: & ſequuntur Petrus de Anchar. num. 5. Abb. num. 7. & Marian. Socin. in 4. artic. principali, quæſt. 9. num. 64.

Recipit tamen hæc concluſio tres declarationes.

23 Primò enim declaratur vt quamuis vnio ſubſiſtat, tamen non ſortiatur effectum, ſed ſuſpendatur donec pro illa vice conſumpta fuerit reſeruatio Apoſtolica per prouiſionem Papæ: ita eſt ex mente Collectarij d. num. 6. Dum ait ſe audiuiſſe multos magnos dicentes id poſſe Epiſcopum, vt ſaltem valeat in quantum valere poteſt, non autem in præiudicium Papę quominus conferre poſſit: allegat cap. Cum tempore, de arbitr. cap. Inter dilectos, de fid. inſtrum. & arg. cap. Si Abbate, de ver. ſignif. & tenent apertè Domini de Rota, deciſ. 658. aliàs 6. de reb. eccleſ. non alienan. in antiq. cuius hæc ſunt verba: [Dic quod vnio poteſt fieri de beneficio reſeruato, quæ tamen non habet ſuum effectum quin Papa conferat ratione ſuæ reſeruationis factæ, ſed poſtea dum non vacabit in Curia, dicta vnio habebit ſuum effectum: & ita tenet Rota.] Hæc ibi. Et idem firmat Aeneas de Falcone in tract. reſeruat. in 4. quæſt. principali, in 23. effect. in princ. Staphil. de litter. grat. in 2. forma mandat. num. 7. Mandoſ. reg. 12. quæſt. 5. num. 3. Et quamuis Cardinal. in Clem. fin. in 9. quæſt. de reb. Eccleſ. non alienan. dicat hanc quęſtionem contigiſſe olim de facto, & Ioannem XXII. determinaſſe vnionem non tenere etiamſi facta eſſet per Legatum de latere, quia eo ipſo quod Papa reſeruat, videtur prohibere cuilibet inferiori ne diſponat de illo, & ideo non poſſe vnire: Subdit tamen vnionẽ carere effectu donec Papa contulerit, & prouiſus Apoſtolicus beneficium dimiſerit: vnde poteſt dici vnionem ſimpliciter tenere niſi Papa vtatur reſeruatione conferendo beneficium, quia ſi vtitur, tenet collatio, & vnio ſuſpenditur, vt hic per Marianum Socin. d. nu. 64. qui etiam refert ita conſuluiſſe Calderinum, conſil. 3. ſub titul. de conſuetud.

24 Quæ declaratio multò magis haberet locum, ſi Papa dediſſet litteras ad certam præbendam primò vacaturam: quandoquidem vnio non ſortiretur effectum in præiudiciũ expectantis, ſed maneret in ſuſpenſo vſque ad illius obitum, vel reſignationem: nam ſi Epiſcopus poteſt vnire beneficium viuentis non vt ſtatim vnio effectum ſortiatur, ſed poſteaquam ille beneficium dimiſerit, Clemen. 2. de reb. Eccleſ. non alien. Multò magis vnire poterit beneficium expectantis ſine illius præiudicio: ſic Gambar. in tract. de offic. & poteſtate Legat. lib. 5. in tit. de poteſtat. Legat. in vniendo, n. 63. & Rebuff. in praxi benefic. in titul. de vnion. beneficior. num. 31. & hoc in effectu intendit Abb. hic num. 7. dum dicit per vnionem Epiſcopi non fieri præiudicium ei, pro quo Papa reſeruauit, arg. cap. Vt noſtrum, de appellat. cap. Si eo tempore, de elect. lib. 6. Vnde valebit vnio, & habebit effectum ſuum illo dimittente beneficium, pro quo Papa fecit reſeruationem, licèt aliud videatur ſẽtire Cardinal. hic n. 7.

25 Cæterum aduerte, quia prædicta declaratio vẽdicat ſibi locum quando reſeruatio, vel gratia expectatiua præceſſit vnionem: tunc enim quamuis vnio ſubſiſtat, ſuſpenditur tamen illius effectus quouſque prouiſus Apoſtolicus beneficium dimiſerit, vt ſuperiùs concluſum eſt: ſecus verò ſi vnio præceſſerit reſeruationem, vel gratiam expectatiuam, quia tunc ſi poſt vnionem factam ab Epiſcopo ex legitima cauſa antequam ſortiatur effectum Papa idẽ beneficium reſeruet, vel afficiat, & mortuo Rectore illud conferat non facta mentione vnionis, non valet collatio, vt tenent Domini de Rota deciſ. 3. de rer. permutat. in antiq. reddentes rationem, quia aliàs poſſet contingere, vt vnio remaneret inefficax propter frequentes impetrationes: quod eſſet abſurdum, cùm huiuſmodi vnio innitatur cauſæ neceſſariæ, quam non eſt veriſimile vt Papa voluerit tollere, niſi hoc in litteris ex-

26 preſſerit. Et quamuis Rota videatur hoc intelligere quando Papa dedit litteras ad ſupplicationẽ partis, tamen Gemin. in repet. cap. Poſtulaſti, in 26. col. verſ. Crederem, de reſcript. tenet expreſsè collationem Papæ etiam factam motu proprio nõ valere niſi fiat mentio de vnione, quia Papa non intendit per ſuas litteras præiudicare iuri alteri quæſito niſi exprimat hoc in litteris, ſiue ſit præiudicium extinctiuum, ſiue dilatiuum, vt patet in cap. Quamuis, & cap. Si propter, de reſcript. lib. 6. & Geminianum ſequuntur Marianus Socin. in repet. eiuſd. cap. Poſtulaſti, col. 46. & Felin. in cap. In noſtra, nu. 23. in 16. corollario, de reſcript. & Boer.

27 deciſ. 346. ad fin. Porrò in prouiſionibus beneficiorum vacantium per obitum Papæ non conſueuit derogare vnionibus, ſed in vacantibus ex cauſa reſignationis ponit in litteris clauſulam ſuſpenſiuam quarumcumque vnionum, per quam qui-

28 dem clauſulam ſuſpendi etiam vniones factas Semina-

minario in vim Concilij Tridentini, ideoque non eſſe impediendum quominus reſignatarius in poſſeſſione beneficij perſeueret, cenſuit S. Congregatio eiuſdem Concilij Interpres. Item cùm in vna Hoſtunen. dubitatum fuerit an vigore c.15. ſeſſ.24. Poſſit fieri vnio de beneficijs viuentium, nempe ante vacationem ſine tamen obtinentium præiudicio: Reſponſum eſt poſſe fieri tamen ſi beneficiũ viuentis vnitum contingat reſignari, & reſignationem per Sedem Apoſtolicam admitti, vnionem pro illa vice ſuſpendi.

29 Secundò declaratur eadem concluſio, vt procedat ſi Papa reſeruauerit beneficium ſuæ collationi, ſeu prouiſioni, ſecus ſi ſuæ diſpoſitioni, quia cùm diſpoſitionis verbum ſit aptum comprehendere etiam vnionem, Epiſcopus vnire non poterit beneficium ſic reſeruatum diſpoſitioni, ſeu ordinationi Apoſtolicæ: ita Collectar. hic num 6. Abb. num.7. verſ. Et hoc intellige, & Marianus Socinus num.64 in fin. verſ. Quod tamen intelligit, Petr. de Peruſ. de vnion. beneficior. cap.4. num.6 & 24. & Caccialup. in eod. tract. art. 4. q.6 Licèt Nicolaus Garzia nulla ratione, vel authoritate ſuffultus oppoſitum ſentiat in tract. de benefic. part.12. c.2 num.93.

30 Tertiò declaratur, ſeu limitatur prædicta concluſio vt locum non habeat ſi reſeruatio ſit perpetua reſpectu collationis à Romano Pontifice ſemper faciendæ de dignitate, officio, vel beneficio, vt contingit in prima dignitate poſt Pontificalem cuiuſq; Eccleſiæ Cathedralis, quæ ſemper eſt Papæ reſeruata per regulam tertiam Cancellariæ; tunc enim Epiſcopus vnire non poterit, quia per reſeruationẽ huiuſmodi adempta eſt prorſus Epiſcopo poteſtas de huiuſmodi beneficio diſponẽdi: ſic Alphonſus Hoieda in tract. de incompatibilit. beneficior. part.2. cap.3. num.7. argum. cap. fin. de confirmat. vtil. vel inutil. Garzia de benefic. par.12. c.2. n.92. & alij Recentiores.

31 Secundum tempus eſt Cõcilij Tridentini, quod partim probauit, partim correxit antiquorũ opiniones: nam in cap.5. ſeſſ.21. ſtatuit primò, vt poſſint Epiſcopi etiam tãquam Sedis Apoſtolicæ delegati iuxta formam iuris, ſine tamen præiudicio obtinentium, facere vniones perpetuas quarumcumque Eccleſiarum Parochialium, & Baptiſmalium, & aliorum beneficiorum curatorum, vel non curatorum curatis propter eorum paupertatem, & in cæteris caſibus à iure expreſſis, etiamſi dictæ Eccleſiæ, vel dicta beneficia eſſent generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercumque affecta. Et in hac prima parte probauit illorum ſententiã, qui dixerunt reſeruationem pertinere ad titulum, non autem ad proprietatem beneficij, ideoq; adimere Epiſcopo poteſtatem conferendi, ſed non poteſtatem vniendi, vt dixi ſupra num.20. Sed videtur ſuſtuliſſe ſecundam declarationem ſuperiùs
32 poſitam num. 29. nam Epiſcopus videtur poſſe vnire ex Concilio, etiamſi Papa reſeruauerit ſuæ diſpoſitioni, ſeu ordinationi, cum verba illa generaliter, vel ſpecialiter reſeruata, aut qualitercumq; affecta, tamquam vniuerſalia, & geminata comprehendant quamcumque ſpeciem reſeruationis, vel affectionis, arg. cap. Solitæ, de maior. & obed. & patet ex his, quæ tradunt Geminian. conſ.22. Præmitto, n.4. verſ. In contrarium, Soc. ſen. cõſ.32. Ex his quæ ſuperiùs, nu.11. verſ. Nec obſtat, lib.1. pleniſſimè Ruin. conſ.77. In facto, num.7. in fin. & n. ſeq. lib.2. Deinde ſubdit Concilium: quæ vniones etiam non poſſint reuocari, nec quoquo modo infringi vigore cuiuſcumq; prouiſionis etiam ex cauſa reſignationis, aut derogationis, aut ſuſpenſionis: & in hac ſecunda parte correxit opinionem illorum, qui exiſtimarunt vnionem Epiſcopi non ſortiri effectum, ſed manere in ſuſpenſo, donec prouiſus Apoſtolicus beneficium dimiſerit, vt dictum eſt ſupra in 1. declarat. num.23. nam ex Concilio non ſuſpenditur vnio ex quacumque proui-
33 ſione, vt ibi dicitur. Obſeruandum tamen facultatem Epiſcopis attributam in d. cap.5. Non eſſe vniuerſalem ad vnionem quarumcumque beneficiorum, ſed reſtrictam ad caſus ibi expreſſos; vnde Epiſcopus in vim Concilij vnire poterit nõ curata curatis Eccleſijs, ſed non è contra, vt in c.13.
34 verſ. In iunioribus, ſeſſ. 24. Item dignitati curatæ vnire poterit aliam dignitatem ex cauſa paupertatis, & iuxta terminos d. cap. 5. & cap.13. Non tamen vnire poterit hoſpitalia etiamſi darentur in titulum, & in eis nulla exerceretur hoſpitalitas, vt in cap.8 ſeſſ.25. verſ. Quod ſi hoſpitalia, & ita cenſuit S. Congregatio. In vnionibus ergo de beneficijs reſeruatis, quæ non includuntur in d. c.5. ſeruanda erit iuris communis diſpoſitio ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra nu.22. & ſeqq. Nam quod mutatur, &c. l. Sancimus, C. de teſtam. & l. Præci-
35 pimus, in fin. C. de appell. Ad hæc in duobus alijs caſibus Concilium Tridentinum tribuit Epiſcopis facultatem vniendi beneficia reſeruata. Vnus eſt in cap.15. ſeſſ.24. videlicet cùm præbendæ vna cum diſtributionibus quotidianis in Cathedralibus, & Collegiatis inſignibus ſunt ita tenues, vt ſuſtinendo decenti Canonicorum gradui non ſufficiunt: ſtatuit enim S. Synodus, vt liceat Epiſcopis cum conſenſu Capituli aliquot ſimplicia beneficia non tamen regularia ijs vnire, non obſtante quacumq; reſeruatione generali, vel ſpeciali, aut affectione. Neque prædictæ vniones tolli, ſeu impediri poſſint ex quibuſcumque prouiſionibus etiam vigore reſignationis, aut quibuſuis alijs derogationibus, vel ſuſpenſionibus: & de hoc decreto egi latiſſimè in
36 cap. Expoſuiſti, ſupra de præben. Alius caſus eſt in cap.18. ſeſſ.23. vbi tribuitur Epiſcopis facultas ampliſſima vniẽdi beneficia ſimplicia ſeminario Clericorum, & diſertis verbis ſtatuitur, [vt hoc locũ habeat etiamſi beneficia ſint reſeruata, vel affecta. Nec per reſignationem ipſorum beneficiorum vniones ſuſpendi, vel vllo modo impediri poſſint: ſed omnino quacumque reſeruatione, etiamſi in Curia, effectum ſuum ſortiantur, & quacumque Conſtitutione non obſtante.] Hæc ibi: & hoc quoque tempore inſpecto in hoc ſpeciali caſu approbatur facultas vniendi beneficia reſeruata, quã Epiſcopi habent à iure communi, abſque limitationibus, ſeu declarationibus, de quibus ſupra num.23. & 29. Neque verò vniones in caſibus ſupraſcriptis cadunt ſub regulam reuocatoriam vnionum Sanctiſſimi D. Domini N. Vrbani VIII. quæ habetur in Bullar. tom.4. pag.210. quoniam ibi excipiuntur vniones factæ Concilij Tridentini authoritate.

37 Tertium denique tempus eſt poſt Decretum Clementis VIII hac de re editum: nam cùm in S. Congregatione Concilij quæſitum fuerit an vnio beneficiorum affectorum facta etiam ante vacationem debeat cenſeri inualida ad obuiandũ fraudi, quæ in ſimili vnione ab Ordinario committi vide-

videtur: & an proniſus Apoſtolicus illorum ſit
mittēdus in poſſeſſionem. Die 22. Februarij 1602.
Sacra Congregatio cenſuit de cætero ad obuian-
dum fraudibus oportere decerni, vt non poſſint
etiam ante vacationem vniri Seminario beneficia,
quæ obtineant perſonæ, quæ ob familiaritatem
Cardinalium, vel aliam rationem tales ſint, vt
quocumque menſe decedant, certum ſit ea fore
affecta Sedi Apoſtolicæ. Cæterum in præteritum
nihil ſtatuendum. Die 26. Februarij 1602. San-
ctiſſimus D. N. ex ſententia Congregationis decre-
uit vt ſuperiùs eſt adnotatum. itaque inſpecto hoc
tempore quoad vniones, quæ fiunt Seminario fun-
ditus ſublata eſt facultas, quam Epiſcopi habebāt
à iure communi, & à Concilio Tridentino vnien-
di beneficia reſeruata, vel affecta; ſed in alijs vnio-
nibus, quæ fiunt in vim cap. 5. ſeſſ. 21. & cap. 15. ſeſſ.
24. ſalua manet Epiſcoporum facultas, cùm ex
Decreto Clementis non reperiatur ſublata.

38 QVAERO, An Cardinalis Epiſcopus habens
indultum non obſtante Decreto Clementis VIII.
vnire poſſit Seminario ante vacationem ea bene-
ficia, quæ ſi eodem Cardinali viuente vacarent nō
obſtantibus reſeruationibus, vel affectionibus A-
poſtolicis ad ſuam collationem pertinerent.

Videtur reſpondendum poſſe. nam circumſcri-
pto eiuſmodi Decreto Clementis VIII. certum eſt
beneficia reſeruata, vel affecta poſſe in vim Con-
cilij vniri Seminario ante vacationem à quolibet
Epiſcopo etiam non Cardinali. Ita enim diſertis
verbis ſtatuitur Decreto cap. 18. ſeſſ 23. ibi [Nec-
non beneficia aliquot ſimplicia etiam ante vaca-
tionem huic Collegio applicabunt, & incorpora-
bunt; quod locum habeat etiamſi beneficia ſint
reſeruata, vel affecta; nec vniones beneficiorum
vllo modo impediri poſſint, ſed omnino quacum-
que vacatione etiam in Curia effectum ſuum ſor-
39 tiantur] Quo loco cùm Concilium apertè diſponat
de beneficijs affectis, vel reſeruatis Seminario
vniendis etiam ante vacationem, negari non po-
teſt quin Epiſcopis omnibus attributa ſit poteſtas
vniendi Seminario ea quoque beneficia, quæ tem-
pore vnionis ſint reſeruata, vel affecta. Atque ita
ante Decretum Clementis ſæpiùs reſpondit Sacra
Congregatio Concilij, cuius ſententiam approba-
runt Pius V. & Gregorius XIII.

Itaque cùm Cardinalis Epiſcopus habeat hanc
facultatem à Concilio, videndum eſt an illi obſtet
Decretum Clementis. Et videtur reſpondendum
non obſtare: nam, vt prædixit Clemens VIII. ex
ſententia Congregationis Concilij die 16. Februa-
rij 1602. decreuit de cætero ad obuiandum frau-
dibus non poſſe etiam ante vacationem vniri Se-
minario beneficia, quæ obtineant perſonæ, quæ
vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam ra-
tionem tales ſint, vt quocumque menſe decedant,
certum ſit ea fore affecta Sedi Apoſtolicæ.

40 Hoc autem Decretum neque in verbis, neque
in ratione comprehendit Cardinalem habentem
indultum; non in verbis, quia loquitur de benefi-
cijs, quæ obtinent perſonæ, quæ tales ſint, vt quo-
cumque menſe decedant, certum ſit ea fore affe-
cta Sedi Apoſtolicæ: vnde nullo modo comprehē-
dit beneficia, quæ ſi eodem Cardinali viuente va-
carent, ad eius collationem pertinerent, non ob-
ſtantibus reſeruationibus, vel affectionibus Apo-
ſtolicis, vt ſupponitur in dubio, de quo agitur. Cer-
41 tum eſt enim ea non fore affecta Sedi Apoſtolicæ,
ſed abſolutè pertinere ad collationem Cardinalis
Epiſcopi, cuius ordinaria poteſtas in conferendo
per indultum non ampliatur, ſed præſeruatur re-
motis obſtaculis reſeruationum, iuxta nouiſſimas
deciſiones Caſſad. 3. & Creſcent. itidem 3. de pri-
uileg.

Sed neque mens, & ratio euitandi fraudes, quæ
exprimitur in eodem Decreto, congruit Cardina-
li habenti indultum, & volenti vnire Seminario
beneficia ad ſuam collationem pertinentia; quia
hoc modo non poteſt vllo pacto vnire in fraudem
vt præripiat Papæ collationem beneficij: nam cum
collatio ſtante indulto non ad Papam, ſed ad ip-
ſum Cardinalem pertineat; vtique vniendo, non
Papæ, ſed ſibi tantùm infert præiudicium, cùm ſe
ipſum priuet ea facultate, quam habet à iure
communi beneficium conferendi, vt cap. Conque-
rente de officio Ordinar. cap. 2 de conceſſ. præben.
& cap. Ex frequentibus, de inſt. cum mult. ſimil.

Nec refragatur quod ſi Cardinalis prędecederet
ante obitum obtinētis beneficium, eiuſmodi vnio
cederet in præiudicium Papæ, ad quem ratione
familiaritatis ſpectaret beneficium conferre. Si-
quidem reſpondetur Decretum Clementis non
conſiderare hunc incertum, & futurum euentum,
cùm potius requirat vt reſeruatio Sedi Apoſtolicę
ſit certa in ipſo vnionis initio, dum prohibet vniri
beneficia perſonarum, quæ tales ſint, vt quocum-
que menſe decedant, certum ſit ea fore affecta
Sedi Apoſtolicæ. Atque ita tunc demum prohi-
bet vnionem, ſi adſit certitudo Apoſtolicæ affe-
ctionis. Quæquidem certitudo non adeſt, cùm
Cardinalis vnit beneficium, quod ſi ſe viuente va-
caret, ad ſuam collationem pertineret; quia fieri
poteſt vt vacatio contingat ſe adhuc viuente: &
reuera ſi Clemens hos incertos euentus conſide-
raſſet, vtique cenſeretur prohibuiſſe vniones bene-
ficiorum etiam non affectorum: nam quis prohi-
bet beneficium non reſeruatum fieri reſeruatum
per futuram familiaritatem poſſidentis, per obitū
in Curia, ſeu in menſe reſeruato, vel ob aliam
42 quamcumque cauſam? Et tamen vniones bene-
ficiorum per huiuſmodi affectiones, aut reſerua-
tiones ſuperuenientes non impediuntur, nec ſu-
ſpenduntur, quia Clemens reſpexit ad reſeruatio-
nem certam in ipſo vnionis initio, non autem ad
futuras contingentes, vt iam ſæpius declarauit S.
Congregatio Concilij, cum huiuſmodi caſus euē-
titij attendi, & conſiderari non debeant, vt l. 2. §.
Si eo tempore, ff. de adminiſtr. rer. ad ciuit. perti-
nent. l. Iulianus, ff. qui, & à quib. & notat Archid.
in cap. penult. 5. diſt. præſertim verò, quia in hoc
futuro contingenti mortis Cardinalis nulla fraus
conſiderari poteſt aduerſus collationem Apoſtoli-
cam. Quis enim credat Cardinalem vnire Semi-
nario beneficium ad hoc vt poſt mortem ſuā præ-
ripiat Papæ eiuſdem beneficij collationem? Ita-
que Clemens illi tantùm fraudi obuiare voluit,
quam committebant Ordinarij vniendo ea bene-
ficia, quæ ſciebant certò ad ſuam collationem ſpe-
ctare non poſſe, ſed ea fore affecta Sedi Apoſtolicæ
ratione familiaritatis, aut aliam ob cauſam; quæ
quidem ratio fraudis non viget, neque vigere po-
teſt in caſu, de quo agitur.

43 Supereſt nunc reſpondere ad ea, quæ in voto
Rotæ in contrarium afferuntur.

Et primò non obſtat, quod ex Concilio non li-
ceat Epiſcopis vnire Seminario beneficia affecta

tem-

tempore vnionis: nam reſpondetur contrarium declaraſſe S Congregationem, ac Summos Pontifices Pium V. & Gregorium XIII. & declarationes, quæ afferuntur in cõtrarium, emanarunt poſt Decretum Clementis, & non ante. Hoc autem Decretum non obſtat Cardinali, cùm habeat indultum, quod remouet obſtacula reſeruationum, vt dictum eſt.

Non obſtat ſecundò, quod indultum non diſponat de beneficijs vacaturis, ſed tantùm de vacantibus ibi, *cum vacare contigerit*; nam reſpon-
44 detur, immo indultum non diſponere de vacantibus, ſed de vacaturis: hoc enim propriè important illa verba, *quæ vacare contigerit*, quæ ſunt futuri temporis, & excludunt vacantia, vt tradit in ſpecie Oldrad.conſ.310.incip. Thema tale eſt vacante Præpoſitura, vbi reſpondit indultum de percipiendis fructibus primi anni beneficiorum, quæ vacare contigerit, non comprehendere beneficia vacantia, ſed vacatura.

45 Non obſtat tertiò, quod etiamſi in Cardinali ceſſet ratio fraudis conſiderata in decreto Clementis: attamen decretum ipſum in ſui generalitate ceſſare non debeat ſecundum Bald. in conſ. 150.n.16.lib.1. Reſpondetur enim hoc ſolum poſſe procedere quando caſus eſt comprehenſus in verbis legis; tunc enim ſi ceſſet aliquando ratio legis impulſiua, tamen lex ceſſare non debet, vt in exemplo Calphurniæ, de quo in l.1. §. 1. ff. de poſtulan. Ideoque ſi aliquis Epiſcopus non Cardinalis vniret beneficium reſeruatum, tametſi id faceret ſine vlla fraude; non tamen propterea vnio eſſet valida: ſecus autem eſt cùm caſus in verbis legis non comprehenditur; nam tunc ſi nec in ratione comprehendatur, certum erit legem ad illum caſum non pertinere, ad l.4.§.Toties, ff. de damn.infect. Caſus autem Cardinalis volẽtis vnire beneficium, quod ſi vacaret, certum non eſſet fore affectum Sedi Apoſtolicæ, ſed potius ad ſuam collationem pertinere, non ſolum non comprehenditur in ratione, ſed nec in verbis decreti Clementis, vt iam diximus. Ergo non procedit hoc caſu argumentum à ratione legis ceſſante. Præterquam quod Baldum reprobat Felinus in cap. Si quando, §. Circa reddendam, ſub n.11. de reſcript. & tamen Baldus non loquitur vbi ratio eſt expreſſa in lege: tunc enim ea ceſſante, ceſſat legis diſpoſitio, vt idemmet Bald.tradit in d.l. Non dubium, n.5. poſt Bart.ibi n.9.C.de leg. Dyn. in cap. fin.n.12. & ſeq.de reg.iur.in 6.

Ac denique non obſtat quod indultum non det Cardinali poteſtatem vniendi, ſed ſolum conferendi, quod fusè probatur in eodem voto: nam
46 reſpondetur Cardinalem Epiſcopum habentem indultum non vnire virtutem indulti, ſed ſua ordinaria facultate, quam habet à iure communi, & à Concilio: indultum enim hoc tantùm facit, id eſt remouet obſtacula, & impedimenta reſeruationum, itaut Cardinalis Epiſcopus liberè poſſit, & abſque impedimento vti ſua facultate Ordinaria, vt notant Io. Monach. & Gemin. in cap. Cùm aliquibus, de reſcr. in 6. vbi dant exemplum de vincto, cuius manus, pedeſque ab aliquo exſoluuntur: graditur enim, & reliqua agit ſua vi, non autem ſoluentis; & extant vulgatæ deciſiones Caſſad. & Creſcent. ſuperius relatæ n.41.

47 Iuxta prædicta QVAERO, An Cardinalis Epiſcopus, qui, vt præfertur, habet indultum, non obſtante decreto Clementis VIII. vnire poſſit Seminario beneficia duplici reſeruatione perſonali reſeruata, vel affecta.

Solutio pendet ex duplici inſpectione: Altera eſt, an huiuſmodi decretum comprehendat S.R.E. Cardinales, cùm de illis expreſſam mentionem
48 non faciat. Altera, quatenus illos comprehendat, an obſtet Cardinali Epiſcopo habenti indultum quominus vnire poſſit reſeruata duplici affectione perſonali, quippequæ ex ſententia Rotæ in indulto non comprehenduntur, vt apud Caputaq. ex deciſ 85. part 2. Aegidius deciſ. 425. & tradit Mandoſ. in praxi Signat.grat.in ver. Indultum conferendi, verſ. An autem, & fuit plenè reſolutum in voto DD. Vbaldi, & Veroſpij Rotæ Auditorum in cauſa Cæſenaten. anno 1615. vbi dixerunt hoc habere locum nõ obſtantibus clauſulis generalibus, & prægnantibus, quia non includunt ea, quæ Papa non eſſet de facili conceſſurus. Sed in fine eiuſdem voti diſtinxerũt inter geminas reſeruationes perſonales, ſeu coæquales, veluti ſi beneficium obtinens ſit familiaris Papæ, & Protonotarius; & tunc dixerunt indultum non extendi ad beneficia reſeruata hac duplici reſeruatione; vnde cum myſterio propoſita quæſtio reſtricta eſt ad reſeuationem perſonalem. Sin autem reſeruationes ſint diſpares, videlicet realis, & perſonalis, vel vtraque perſonalis, vna tamen altera inferior, vt ſi beneficiatus ſit familiaris Papæ, & Cardinalis: hoc caſu admiſerunt poſſe obtinere contrariam opinionem. Pro qua diſtinctione optimè facit quod ſcripſit Sarnen. in regula de impetrand. benefic. vacant.per obit.q 15.n.7.& 8.

His ita conſtitutis quoad inſpectiones propoſitas non eſt opus prolixiori diſputatione; quandoquidem vtriuſque ſolutio patet ex litteris in forma Breuis, quæ inſcribuntur, Sanctiſſimi D.N. Vrbani VIII. Diuina prouidentia Papæ VIII. Confirmatio Decreti Clementis Papæ VIII. prohibentis fieri vniones beneficiorum diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ reſeruatorum, vel affectorum, cum declaratione, quod Decretum huiuſmodi comprehendit etiam S.R.E. Cardinales, & alios indulta conferendi reſeruata habentes; quodque illi non potuerunt, nec poſſunt conferre beneficia duplici reſeruatione perſonali reſeruata, vel affecta: tenoris infraſcripti, videlicet

VRBANVS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

49 QVamuis fel.rec. Clemens Papa VIII. prædeceſſor noſter accepto, quod aliqui Ordinarij beneficia eccleſiaſtica in ſuis menſibus vacantia, & aliàs diſpoſitioni Apoſtolicę non reſeruata perſonis ſibi beneuiſis conferebant; illa verò, quæ reſeruata erant, Seminarijs puerorum ſæpè vniebant, ad euitandum hoc Sedis Apoſtolicæ pręiudicium per eius decretum prohibuerit, ne vniones beneficiorum eccleſiaſticorum diſpoſitioni Sedis Apoſtolicæ tempore, quo vniuntur, reſeruatorum, vel affectorum fieri poſſent etiam vigore Decretorum S. Concilij Tridentini in fauorem Seminariorum puerorum ad præſcriptum eiuſdẽ Concilij erectorum, ſiue erigendorum; nihilominus poſtea prętextu Indultorum Apoſtolicorum conferendi beneficia reſeruata, vel affecta per Romanos

manos Poatifices Prædeceſſores noſtros, ac etiam per Nos aliquibus perſonis, præſertim S.R. Eccleſ. Cardinalibus conceſſorum, execurio prædicti Decreti Clementis prædeceſſoris de facto impedita fuit, & impeditur, quoniam Cardinales indulta conferendi, & diſponendi de reſeruatis, vel affectis habentes aſſerunt ſe non eſſe in prædicto Decreto comprehenſos, tamquam in eo expreſsè non nominatos, & vlterius tam ipſi Cardinales, quàm alij, qui ex prædictis indultis apoſtolicis habent facultatem conferendi reſeruata, ſeu affecta, ac de eis diſponendi, nedum prætendunt indulta huiuſmodi continere facultatem diſponendi de eiſdem beneficijs etiam per modum vnionis, & extinctionis in præiudicium perpetuum Sedis Apoſtolicæ, quæ illorum prouiſione perpetuò priuata remaneret, ſed etiam ex ipſis indultis eſſe ſublatam, & extinctam reſeruationem quamcumque; ideo etiã auctoritate ordinaria potuiſſe, & poſſe per eos fieri eorumdem beneficiorum vti nõ reſeruatorum, nec affectorum vnionem, Decretaque Concilij eis concedere facultatem vniendi etiam reſeruata eiſdem Seminarijs: Quinimo etiamſi in Pontificatu rec.mem. Pauli V. etiam prædeceſſoris noſtri hactenus ex voto duorum Rotæ Auditorum fuerit in Dataria obſeruatum, & obſeruetur beneficia duplici reſeruatione perſonali reſeruata, vel affecta non comprehendi in prædictis Indultis, tamen etiam prętendunt hanc reſeruationis duplicitatem non impedire eorum prouiſionem vigore prædictorum Indultorum faciendam, eiſdemque beneficiorum vnionibus non obſtare, & propterea diuerſimodè etiam executio litterarum Apoſtolicarum prouiſionis eorumdem beneficiorum indebitis prætenſionibus huiuſmodi impedita fuit, & impeditur de facto in diuerſis Tribunalibus, & Congregationibus præſertim Rotæ, & Congregationis Concilij Tridentini, in quibus reperiuntur factæ reſolutiones etiam inter ſe diſcordantes: volentes igitur prædicta impedimenta tollere, & noſtro Oraculo pretenſas dubitationes dilucidare: motu proprio, certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetua Conſtitutione prædictum Decretum Clementis prædeceſſoris prædicti ſuper executione, ſeu interpretatione eiuſdem Concilij emanatum confirmamus, inuiolabiliterque de cætero obſeruare mandamus per quoſcũque Patriarchas Metropolitanos, Archiepiſcopos, Epiſcopos, etiam S.R.E. Cardinales, declaramuſque prędictum Decretum etiam eoſdem Cardinales comprehendiſſe, & comprehendere, prædictoſque Cardinales, & quoſcumque alios prædicta Indulta Apoſtolica conferendi prædicta beneficia reſeruata, ſeu affecta, & de eiſdem diſponendi habentes, non potuiſſe hactenus poſt prædictum Decretum Clementis prædeceſſoris, nec in poſterum poſſe in vim illorum, nec vigore eiuſdem Concilij, aut aliàs etiam auctoritate eorum ordinaria, prætextu quod ex prædictis Indultis extinctæ, & ſublatæ ſint reſeruationes, & affectiones eadem beneficia quomodolibet tempore vnionis reſeruata, vel affecta vnire etiam Seminarijs prædictis puerorum, nec de ijs per viam cuiuſcumque vnionis, ſuppreſſionis, vel applicationis diſponere, nec etiã
50 in vim prædictorum Indultorum reſeruata, & affecta conferendi, ac de eis diſponendi, potuiſſe, nec poſſe conferre beneficia duplici reſeruatione perſonali reſeruata, vel affecta. Præſentes quoque litteras de ſubreptionis, ac obreptionis, ſeu nullitatis vitio, noſtræque intentionis defectu, etiam ex eo quod Seminaria, & quicumque, & cuiuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, qualitatis, ac dignitatis, etiam eccleſiaſticæ deſuper intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hęc vocati nõ fuerint, vel præmiſſis non conſenſerint, notari, impugnari, redargui, aut in ius, vel in controuerſiam reuocari non poſſe: ſicque & non aliter per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos etiam Sacri Palatij Apoſtolici Cauſarum Auditores, ac S.R.E. Cardinales, eorumque Congregationes, & quoſcumque alios ſpeciali expreſſione indigentes iudicari, diffiniri, & interpretari debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, ſeu interpretandi facultate, & auctoritate; ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus. Non obſtantibus præmiſſis omnibus, & ſingulis, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis etiam in Concilijs generalibus editis, regulis Cancellariæ, & quatenus opus foret etiam illa de non tollendo iure quæſito, cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Quorum omnium, & ſingulorum tenores, earumdem litium, & cauſarum etiam hactenus pendentium ſtatum, & merita, ipſorumque beneficiorum nuncupationes, ſituationes, & qualitates, partiumque collitigantium, necnon iudicum nomina, & cognomina, Tribunaliumque, & Congregationum præeminentias, & facultates, cæteraque hic forſan exprimenda, & inſerenda pro expreſsis, ac de verbo ad verbum inſertis haberi volumus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris die 15. Iulij 1632. Pontificatus Noſtri Anno decimonono.

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

51 Vlterius QVAERO, An vnio beneficij litigioſi facta Seminario ad præſciptum Concilij Tridẽtini cap. 18. ſeſſ. 23. ſit valida, necne?

Videtur reſpondendum eſſe, validam: nam decretum dicti cap. 18. primo tribuit Epiſcopo facultatem vniendi Seminario Clericorum beneficia aliquot ſimplicia ſine cultus diuini, & illa obtinẽtium præiudicio; ac deinde adijcit: quod locum habeat etiamſi beneficia ſint reſeruata, vel affecta, nec per reſignationem ipſorum beneficiorum vniones impediti vllo modo poſsint, ſed omnino quacumque vacatione etiamſi in Curia effectum ſuum ſortiantur, & quacumque conſtitutione non obſtante. Quibus verbis videtur attributa facultas vniendi etiam beneficia litigioſa.

52 Primò quia multorum ſententia eſt beneficium ratione litis cenſeri affectum: quod cenſent Probus ad Mona. in cap. 1. num. 8. verſ. idem dic de reſeruatis Sedi Apoſtolicæ, & affectis ratione litigij, de offic. Legat. in 6. Mandoſ. in proœm. regul. Cancellar. qu. 5. num. 9 verſ. Affectio etiam cauſatur ratione litis, Sarnen. in regul. de impetran. benefic. vacan. per obitum Cardinalis, qu. 8. ante n. 5. verſ. Teſtis tamen, & num. 7. verſ. Poſtremò facit, & Rebuffus ſuper concord. rubr. de collat. §. Volumus, in ver. Affecta, fol. 451. Quorum opinio ſi vera eſt, hic caſus deciditur expreſsis verbis Concilij, quibus datur facultas vniendi beneficia etiam reſeruata, vel affecta.

53 Deinde etſi multi ſentiant in ſtrictiori ſignificatione aliud eſſe beneficium litigioſum, aliud affe-

ctum, vel reſeruatum, vt idem Mandoſ. in d. regul.
de impetran. benefic. q. 9. num. 5. & Simonet. de re-
ſeruat. q. 10. num. 9. & ſeq. Veritas tamen eſt longè
minus eſſe beneficium litigioſum, quàm reſerua-
tum: nam per litem non abdicatur prorſus ab Or-
dinario conferendi facultas, ſed ſuſpenditur tan-
tum vſque ad litis exitum, cap. 2. vt lite pendente,
54 lib. 6. & Clem. 1. eod. tit. Lis enim eſt qualitas ſu-
ſpenſiua, & veluti ſimplex inhibitio temporalis,
per quam manus Ordinarij ligantur, vt interim
non conferant, Gomez, in regul. de trienn. qu. 31.
verſ. Tamen pace eorum, Couar. practicar. q. c. 36.
num. 7. verſ Quinto. At per reſeruationem om-
nino tollitur Ordinario facultas conferendi, & be-
neficium remanet perpetuo affectū, Extrauag. Ad
Romani, de præben. & tradit Gomez loco cit. Ita-
que ſi Concilium tribuit Epiſcopo poteſtatem
vniendi beneficia etiam reſeruata, vel affecta, quo-
rum collatio certum eſt nūquam ad Epiſcopum,
ſed ſemper ad Sedem Apoſtolicam pertinere;
longè magis cenſetur attribuiſſe poteſtatem vniē-
dī litigioſa, quorum prouiſio dubium eſt an ſpe-
ctare debeat ad Papam, vel ad Ordinarium ratio-
55 ne litis: nam, vt ait Simonet. d. q. 10. num. 6. Col-
latio beneficij litigioſi pendet à dubio litis euentu;
& plus iuris habet Ordinarius in beneficio liti-
gioſo, quod finita lite ſpectare poteſt ad ſuam col-
lationem, quàm in reſeruato, cuius prouiſio ſem-
per, atque indiſtinctè pertinet ad Papam; & ma-
ius præiudicium infertur Papæ in vnione reſeruati,
quod certum eſt ad eius collationem pertinere,
quàm in vnione litigioſi, cuius prouiſio poſt litis
exitum ſpectare poteſt ad Ordinarium. Vnde in
facultate vniendi reſeruata, quod magis eſt, vide-
tur abſque dubio comprehendi facultas vniendi
litigioſa, quod minus eſt cap. Ex parte, il terzo, de
decim. l. In eo quod plus, & l. In toto, ff. de reg. iur.
cum concord. de quibus vtrobique per Decium.
56 Præſertim verò, quia Concilium vtitur dictione
illa, *etiamſi*, quod, inquit, habeat locum etiamſi
beneficia ſint reſeruata, vel affecta: de cuius qui-
dem dictionis natura eſt ampliare diſpoſitionem,
& implicare caſum magis dubitabilem, cap. Cum
illis, vbi Archidiac. num. 1. verſ. Illis etiam, de
præbend. in 6.

Et confirmatur, quia Concilium concedit Epi-
ſcopo authoritatem vniendi beneficia, cuiuſcum-
que qualitatis fuerint: quæ quidem verba apta
ſunt comprehendere etiam beneficia litigioſa, cap.
Solitæ, de maiorit. & obedient. cum allegat. per
Salic. l. 2. nu. 9. C. de noxal. & per Roman. conſ. 31.
57 Viſis his, num. 2. verſ. Ex quo enim. Deinde addit
quod habeat locum etiamſi beneficia ſint reſerua-
ta, vel affecta: quiquidem gradus vtique excedit,
& longè ſuperat impedimentum litigij. Tertiò iu-
bet vnionem ſortiri effectum non obſtante vaca-
tione in Curia, per quā inducitur reſeruatio clau-
ſa in corpore iuris, ideſt in cap. 2. de præben. in 6.
& qua nulla in iure maior, vel potentior inuenitur,
vt ait Guil. deciſ. 33. de præben. relatus à Gomez.
de regul. de trienn. q. 31. in princ. Neque his con-
tentum Concilium, adijcit poſtremò vnionem
hanc debere effectum ſortiri quacumque conſtitu-
tione non obſtante, quæ verba propriè referri poſ-
ſunt etiam ad Conſtitutionem Bonifacij VIII. in
d. cap. 2. vt lit. pendent. in 6. per quam ſuſpenditur
collatio beneficij litigioſi durante lite. Itaut pro-
pterea ſiue mentem, ſiue verba Concilij ſpecte-
mus, non videatur dubitandum, quominus liceat
Epiſcopo vnire Seminario beneficia etiam litigio-
58 ſa. Atq; ita tollitur obiectum quod aliud ſit be-
neficium affectum, aliud litigioſum: quo vno fun-
damento Rota in hac cauſa Cordubenſi iterum, ac
tertiò cenſuit Concilium non comprehendere li-
tigioſa; re vera enim facultas conferendi affecta,
quod magis eſt, vtique complectitur facultatem
conferendi litigioſa, quod minus eſt.

59 Neque obſtat, quod in his, quæ differunt ſpecie,
in eo, quod eſt plus, non contineatur id, quod eſt
minus, cap. Cui, de non ſacerdotali, de præbend.
l. Solemus, §. Latrunculator, ff. de iudic. & decla-
rat Dyn. in reg Sexti. Plus ſemper, verſ. Sed dicen-
60 dum eſt. Nam pro ſolutione conſiderandum eſt
quod ſpectat ad præſentem quæſtionem, inter be-
neficium litigioſum, & reſeruatum duas tantum
eſſe differentias. Prima eſt, quia prohibitio confe-
rendi litigioſa eſt temporalis durante lite; prohi-
bitio verò conferendi reſeruata eſt perpetua, vſq;
61 ad Papæ prouiſionem. Et hanc primam differen-
tiam certum eſt non eſſe in ſpecie, ſed tantùm in
quantitate temporis, vel durationis; ita vt pro-
pterea in facultate vniendi non obſtante prohibi-
tione perpetua abſque dubio comprehendatur fa-
cultas vniendi, non obſtante prohibitione tempo-
rali: ſicut qui poteſt relegare, vel interdicere in
perpetuum, multò magis poteſt relegare, vel in-
terdicere ad tempus; & qui poteſt abſoluere à ſu-
ſpenſione perpetua, longè magis abſoluere poteſt
à ſuſpenſione temporali, cùm hæc non differant
niſi tamquam magis, & minus, vt l. Relegatorum,
§. Solet, ff de interdict. & relegat. & l. Moris, ff. de
pœnit. Secunda difficultas eſt, quod in reſerua-
tione Papa duo facit, ideſt prohibet Ordinarium
conferre, & reſeruat ſibi ius conferendi: in litigio
autem non facit niſi vnum ex his duobus, ideſt
prohibet Ordinarium cōferre: nemini autem re-
ſeruat ius conferendi, ſed illud relinquit in ſuſpen-
ſo, & vult pendere à futuro euentu. Et in hoc quo-
que reſeruatio non differt à litigio niſi tamquam
magis, & minus: certum eſt enim in reſeruatione
includi illam ſimplicem prohibitionem conferen-
di, quæ ineſt litigio, ſicut in mixto continentur
ſimplicia. Beneficium enim litigioſum Papa ſo-
lum prohibet conferre: reſeruatum verò non ſo-
lum prohibet, ſed vlterius procedendo ſuæ diſpo-
ſitioni reſeruat; atque ita reſeruatio includit ca-
ſum litigij, ſed illum excedit gradu; vnde facultas
vniendi reſeruata omnino comprehendit faculta-
tem vniendi litigioſa; cùm hæc, vt diximus, non
differant niſi vt magis, & minus, vt in c. Plus ſem-
per, de reg. iur. in 6. & ibi notat gloſ. Io. Andr. &
Doctores.

Sed obijcies. Maior ratio prohibitionis eſt in li-
tigioſis, quàm in reſeruatis, ne ſcilicet propter no-
uos aduerſarios, qui malitioſè interdum petito-
ribus ſubrogantur, litigia in Eccleſiarum diſpen-
dium prorogari contingat, vt legitur in d. cap. 2. Vt
lite pendente, in 6. Ergo facultas vniendi reſerua-
ta non includit litigioſa.

62 At reſpondetur hanc rationem poſſe quidē con-
ſiderari in collatione, ſed non in vnione. Primò,
quia vnio fieri poteſt etiam in vita collitigantium,
vt Clem. 2. de reb. Eccleſ. non alienan. quo caſu per
vnionem Seminarij non adijcitur nouus aduerſa-
rius, neque prorogatur litigium; ſed ijdemmet
collitigantes litem proſequuntur, & poſt obitum
illo-

illorum vnio effectum ſortitur. Deinde quia etſi vnio fiat poſt obitum vnius ex colligitantibus, tamen Seminarium poterit litem non proſequi, & expectare obitum alterius colligitantis ſuperſtitis cùm certum ſit vnionem tunc eſſe habituram effectum abſq; vllo ipſius Seminarij diſpendio. Præterea verba illa textus, *qui malitiosè petitoribus ſubrogantur*, non congruunt loco pio cuiuſmodi eſt Seminarium. Ac denique quia prohibitus cõferre litigioſa non debet cenſeri prohibitus illa vnire etiam circumſcripta Concilij diſpoſitione, dummodo vnio fiat abſque obtinentium præiudicio: Sic enim videmus beneficia etiam reſeruata poſſe ab Ordinario vniri, quamuis conferri non poſſint, cùm vnio reſpiciat proprietatem beneficij, collatio verò titulum, Rota deciſ.4.5.& 6. de reb. Eccleſ. non alienand. in antiquis, & fuſiùs dictum eſt ſuprà num.20.& 22. Experientia etiam docuit hãc rationem præiudicij Eccleſiarum propter litigij prorogationem eſſe parum conſiderabilem, cum ſtante lite Papa conſueuerit paſſim concedere ſubrogationes in iuribus defuncti, vt in regula Cancellariæ 19. de ſubrog. collitigant. & ibi Gloſſatores.

63 Vltimò omittendum non eſt hanc quæſtionem in caſu huic valde affine fuiſſe iam deciſam in Cõgregatione Concilij: nam cùm decretum cap. 18. ſeſſ.24. iubeat conferri Parochiales præuia forma examinis per concurſum, etiamſi, inquit, Parochialis Eccleſia reſeruata, vel affecta fuerit; dubitatum fuit an ſub ea diſpoſitione comprehenderentur beneficia litigioſa: & quamuis adductum fuiſſet litigioſa beneficia non eſſe reſeruata, vel affecta, ſed tantùm illorum collationem ſuſpenſam eſſe; ac proinde in ipſis non verificari verba Concilij, quæ de reſeruatis, vel affectis loquuntur: tamen S.Congregatio cenſuit decretum d. c.18. habere locum etiamſi ipſæ Parochiales litigioſæ ſint.

64 Hæc omnia videntur abſque dubio procedere in vnionibus factis ante annum 1602. At verò in vnionibus poſtea factis, & in futurũ faciendis longè maior eſt difficultas: nam vt dictum eſt in præcedenti quæſtione Clemens VIII. die 22. Februarij 1602. ad vitandas fraudes ex ſententia Congregationis decreuit vt de cætero non poſſent vniri Seminario beneficia, quæ obtineant perſonæ, quę vel ob familiaritatem Cardinalium, vel aliam ob cauſam tales ſint, vt quocumq; menſe decedant, certum ſit ea fore affecta Sedi Apoſtolicæ. Dubitari enim poteſt an hoc decretum quemadmodum abſtulit Epiſcopo facultatem vniendi reſeruata, ita etiam abſtulerit facultatem vniendi litigioſa.

Verius videtur hoc decretum non habere locum in litigioſis; quia in illis non viget tanta ratio prohibitionis, quanta viget in reſeruatis: neque enim vnio cenſeri poteſt fieri abſolutè in fraudem collationis Apoſtolicæ; quia incertum eſt an finita lite beneficium conferri debeat à Papa, vel ab Ordinario; & poteſt cõtingere vt Ordinarius vniẽdo præiudicet ſuæ collationi, puta ſi beneficium vacauerit extra Curiã, quo caſu collatio litigioſi finita lite ad Ordinarium ſpectat, iuxta tex. in d. Clem. 1. vt lit. pendent. Et cùm magis ſit beneficium eſſe reſeruatum, quàm litigioſum, vt ſuperiùs diximus num.53. non ſequitur, Epiſcopus ob decretum Clementis non poteſt vnire reſeruata: ergo nec litigioſa, quia regula, In eo quod plus procedit in oratione affirmatiua, non in negatiua, vt declarant Bart. & Doctores in l. 1. §. Stipulanti, ff. de verbor. obligat. & Decius in d. l. In eo quod plus, nu.8. verſ. Tertiò regula procedit. Sicut nec valet argumentum de parte ad totum, vt per Calder. conſ. 111. aliàs, 2. de arbitris. Præterquamquod nec verba eiuſdem decreti conueniunt vllo modo beneficijs litigioſis: loquuntur enim de illis tantùm, quæ quocumque menſe vacauerint, certum tamen ſit fore affecta Sedi Apoſtolicę: at verò litigioſa ſi vacauerint extra Curiam in mẽſe Ordinarij finita lite nullo modo ſint affecta Sedi Apoſtolicæ, ſed ad Ordinarij collationem pertinẽt, vt ſtatutum eſt in d. Clem. 1. atque ita in litigioſis non adeſt certitudo illa, quàm decretum requirit.

Itaque videtur reſpondendum vnionem beneficij, ſiue ante, ſiue poſt Decretum Clementis facta fuerit, tamen non eſſe nullam ex eo quod beneficium ſit litigioſum: & in hanc ſententiam S.Congregatio reſpondit.

De Exceſſib. Prælat.

Cap. Ex litteris,

1 EX LITTERIS. Epiſcopus, cuius authoritate homicidium eſt commiſſum, à miniſterio Altaris, & officio Pontificali, & Epiſcopatus adminiſtratione deponitur. Vel ſic: Epiſcopus præſtans cauſam directè, vel indirectè homicidio committendo; eo commiſſo, priuari debet officio Pontificali, & Sacerdotali, & ab adminiſtratione Epiſcopatus remoueri. Vel tertiò, & breuiùs. Clericus authoritatem, vel conſilium directè, vel indirectè homicidio præſtans, irregularis efficitur. Hoc dicit Abb. Siculus. Prima pars narrat factum. Secunda diffiniendo committit, ibi, *Nos autem*.

Pro intellectu huius Decretalis vide quod dixi in cap. Requiſiuit, num.80. de Ordin. ab Epiſc.

De Exceſſ. Prælat.

Cap. Accedentibus.

SVMMARIVM.

1 *Prælati inferiores de matrimonijs cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & Indulgentias dare non poſſunt, niſi hoc eis competebat de iure ſpeciali.*

2 *Cauſas matrimoniales cognoſcere eſt dignitatis Epiſcopalis.*

3 *Cauſarum matrimonialium cognitio acquiri poteſt nedum priuilegio, ſed etiam conſuetudine legitimè præſcripta.*
Et quid poſt Concilium Tridentinum num. 6. verſ. Hodie verò.

4 *Prælati inferiores acquirere poſſunt ea, quæ ſunt dignitatis Epiſcopalis non ſolum priuilegio, ſed etiam præſcriptione.*

5 *Non autem ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis.*

6 *Etiamſi præſcriptio ſit immemorabilis.*

7 *Abbates, & alij inferiores Prælati Indulgentias con-*

concedere non poſſunt, & num. ſeq. vſque ad num. 20.
8 *Indulgentiæ partim accedunt ad dignitatem Epiſcopalem, partim ad Ordinem.*
9 *Epiſcopus electus, & confirmatus ante conſecrationem an poſſit indulgentiarum litteras dare, & num. ſeqq.*
Et quid ſi non ſit Presbyter, ibidem, & n. 11.
10 *Clauis iuriſdictionis non eſt quid ſacramentale.*
Indulgentiæ non pertinent ad diſpenſationem bonorum communium Eccleſiæ, ibidem.
11 *Legati etiam non Sacerdotes poſſunt indulgentias concedere.*
Indulgentiæ pertinent ad clauem iuriſdictionis. ibidem.
12 *Indulgentiæ dari non poſſunt ab inferioribus Prælatis etiam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus.*
13 *Sed ab Epiſcopo tantùm.*
14 *Eccleſia aſſimilatur Congregationi politicæ: Conuentus, vel Parochiæ Congregationi Oeconomicæ.*
15 *Epiſcopus ſolus propriè Prælatus Eccleſiæ dicitur.*
16 *Plebani non ſunt propriè Prælati, ſed quaſi Coadiutores Epiſcopi.*
17 *Indulgentias dare non poteſt Vicarius generalis Epiſcopi, nec Capitulum ſede vacante.*
18 *Et an valeat contraria conſuetudo.*
19 *Generales, & Prouinciales indulgentias concedere non poſſunt.*
20 *Abbates nullius diœceſis habentes omnimodam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in clerum, & populum excluſis Epiſcopis, an poſſint cauſas matrimoniales, & criminales cognoſcere: latiſſimè diſcutitur vſque in finem.*
Regulares veniunt appellatione inferiorum, qui à Concilio Tridentino cauſas matrimoniales, & criminales cognoſcere prohibentur, ibidem.
Declaratur, n. 40. & 50.
21 *Cauſæ matrimoniales cùm ſint graues itidè, & criminales, non ſunt per quoslibet tractandæ.*
22 *Curia Romana committit cauſas matrimoniales Epiſcopis; & ſi alios adiungit, ponit clauſulam,* Quòd ſi non omnes, tu frater Epiſcope.
23 *Inferiorum appellatione veniunt omnes Epiſcopo inferiores.*
Declaratur, n 38. & 50.
24 *Dictionis taxatiuæ natura eſt ponere quod affirmat, & præter id quod ponit omne aliud excludere.*
Declaratur, num. 41. & ſeq. vſq. ad n. 46.
25 *Monitoria ad finem reuelationis decerni non poſſunt ab Abbatibus nullius diœceſis habentibus Epiſcopalem iuriſdictionem, ſed petenda ſunt à Sede Apoſtolica, & n. 47.*
26 *Renunciationes matrimoniales remitti non poſſunt ab Ordinarijs inferioribus, ſed ab Epiſcopo tantùm.*
27 *Abbates ex Concilio Tridentino prohibentur cauſas matrimoniales, & criminales cognoſcere.*
Declaratur, n. 48. & 50.
28 *Abbates habent dignitatem excellentem, & primã poſt Epiſcopalem.*
29 *At ſi proprium territorium habeant cum iuriſdictione quaſi Epiſcopali, excluſis Epiſcopis veniũt appellatione diœceſani.*
30 *Cauſæ matrimoniales olim committebantur inferioribus Prælatis habentibus iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam.*
31 *Correctio legum induci non debet per ſubauditos, & tacitos intellectus.*
32 *Archidiaconi, Decani, & aliorum inferiorum appellatione non veniunt Abbates nullius diœceſis habentes iuriſdictionem ordinariã excluſis Epiſcopis.*
33 *Epiſcopus in locis ipſis nullius diœceſis excepta viſitatione iure delegato nullam prorſus authoritatem exercere poteſt.*
34 *Etiam quoad ordinationem Clericorum.*
35 *Vel concernentia curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem.*
36 *Cauſæ matrimoniales, & criminales, an olim ex ſtylo Curiæ committerentur Abbatibus, & an hic ſtylus ſeruari debeat.*
37 *Abbatibus, & alijs inferioribus ſunt committendæ diſpenſationes matrimoniales, litteræ in forma ſignificauit, & alia huiuſmodi quoad eorum ſubditos, ſi modo ipſi iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & proprium territorium habeant, vel iuriſdictionem pleno iure Epiſcopalem, & temporalem.*
38 *Dictio*, aliorum, *infert omnimodam ſimilitudinem ad expreſſa; & quamuis iuncta ſit cum dictione*, omnium, *tamen non comprehendit maiora, quàm expreſſa fuerint.*
39 *Clauſula generalis ſubſequens quando in lege, vel Canone ſunt enumeratæ minores, aut inferiores perſonæ, numquam comprehendit maiores, vel ſuperiores.*
40 *Prælatis Regularibus nullius diœceſis, ac iuriſdictionem habentibus quaſi Epiſcopalem competũt ea omnia in Regulares exemptos intra ſuum territorium exiſtentes, quæ ex Concilio Tridentino competunt locorum Ordinarijs contra alios exemptos.*
41 *Verba ſequentia reſtringuntur ad præcedentia, quando ad illa veniunt continuatiuè.*
42 *Iuriſdictione per Conſtitutionem in certum genus perſonarum taxatiuè collata, non cenſetur derogatum iuriſdictioni alterius in eaſdem perſonas.*
43 *Dictio taxatiua in diſpoſitione legis non excludit caſus ſimiles, vel eandem rationem habentes. Et ſufficit vt ſint ſimiles quoad id de quo diſputatur, num. 45.*
44 *Abbates in locis ſibi pleno iure ſubiectis quoad iuriſdictionem ſunt ſimiles Epiſcopis.*
45 *Et valet argumentum de Abbatibus habentibus Epiſcopalem iuriſdictionem ad Epiſcopos.*
46 *Prælatorum Eccleſiarum appellatione veniunt etiam Abbates nullius diœceſis.*

1 ACCEDENTIBVS, Abbates de matrimonijs cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & indulgentias concedere non poſſunt, niſi hoc de ſpeciali iure illis competat: ſic ſummatur ſecundum Io. Andr. & DD. communiter; vel ſic & generalius ſecundum Abbatem, & Marianum Socinum. Cognoſcere de cauſa matrimoniali, item pœnitentias publicas iniungere, & indulgentias concedere ſpectat ad dignitatem Epiſcopalem: vnde inferior Prælatus de his ſe intromittere non debet, niſi ei competat de iure ſpeciali. Primò ponit Epiſcoporum querelam, cui ſecundò prouidet ibi, *Volentes.*

2 Nota primò cognitionem cauſarum matrimonia-

nialium eſſe dignitatis Epiſcopalis; ac proinde Epiſcopum de iure communi in his fundare intentionem excluſis inferioribus Prælatis, vt hic, & in cap. Multorum, in fine, 35. qu. 6. & melius in cap. Auditis, de præſcript. & notat hic gloſ. in ver. Epiſcopalis dignitatis, Hoſt. nu. 3. in ver. Matrimonialibus, Butr. Abb. & Marian. Socin. omnes in 1. notab. & hodie eſt expreſſum in Decreto Concilij Tridentini cap. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24. vt fuſius patebit infra n. 20.

3 Secundò nota ibi, *ſpeciali conceſſione, vel alia legitima cauſa*: ius cognoſcendi de cauſis matrimonialibus poſſe acquiri nedum ex priuilegio, ſed etiam ex conſuetudine legitimè præſcripta, quæ iuriſdictionē tribuit, cap. vlt. ſupra, de off. Archid. & d. cap. Auditis, de præſcript. hoc enim important illa verba, *vel alia legitima cauſa*, idest conſuetudine, vel præſcriptione, vt exponit gloſ. fin. & Inno-
4 cen. Generaliter enim ea, quæ ſunt dignitatis Epiſcopalis, ſunt etiam inferioribus Prælatis non tantùm conceſsibilia priuilegio, ſed etiam quæſibilia præſcriptione, vel conſuetudine, vt formaliter inquit Butr. hic n. 2. & conſentit Abb. eod. n. in 2. no-
5 tab. & n. 3. verſ. Nota ex hac gloſſa, & Marian. Socin. n. 3. licèt ſecus ſit in his, quæ ſunt ordinis Epiſcopalis, quia nulla conſuetudine, vel præſcriptione acquiri poſſunt ab inferioribus Prælatis, cap. Quanto, de conſuet. & cap. Aqua, de conſecr. Eccl.
6 & notant hic Hoſt. Io. Andr. Cardin. Ancharan. & omnes. etiamſi ſit immemorabilis, vt dixi plenè in d. cap. Quanto.

Hodie verò conſuetudo inferiorum cognoſcendi de cauſis matrimonialibus ſublata eſt à Concilio Tridētino in d. cap. 20. in fine ſeſſ. 24. niſi ſit immemorabili, vt declarauit S. Congregatio eiuſdem Concilij Interpres.

7 Vltimò nota, Abbates, vel alios inferiores Prælatos de iure communi non poſſe litteras indulgētiarum concedere; hoc enim Epiſcopalis eſt dignitatis, vt eſt textus clarus hic, & in cap. Cum ex eo, inf. de pœnit. & remiſſ. & notat Archid. in cap. Romana, circa fin. in ver. Indulgentijs, eod. tit. lib. 6
8 Quinimmò ſentit hic Hoſt. n. 6. verſ. Patet ergo, indulgentiam eſſe mixtæ poteſtatis, quia partim accedit ad dignitatem, ſiue iuriſdictionem Epiſcopalem, partim ad Ordinem: vnde nu. 5. verſ. Sed
9 numquid electus confirmatus, videtur inferre vt Epiſcopus electus, & confirmatus ante conſecrationem non poſſit indulgentias elargiri; præſertim ſi non ſit Sacerdos; & eum ſequitur Archid. loco cit. licèt Hoſtienſis ſubdat aliter fuiſſe interpretatam conſuetudinem; quia Epiſcopi etiam non Presbyteri, nec conſecrati indulgentias faciunt; quam tamen dicit eſſe irrationabilem ſaltem in Epiſcopo non Presbytero. Amplius putat Franc. Vercellen. relatus hic à Io. Andr. & DD. electum ante conſecrationem indulgentias elargiri non poſſe, etiamſi Sacerdos ſit: & hanc partem mordicus tuetur, Butr. verò num. 3. ſimpliciter recitat opiniones, & nihil concludit, ſed dicit [teneatis quod placet; ſed tu in hoc ſequere S. Thomam] nam, vt ipſe ait in 4. diſtin. 20. art. 3. qu. 2. ad primū
10 [Clauis iuriſdictionis non eſt quid ſacramentale, & effectus eius arbitrio hominis ſubiacet, & huius clauis effectus eſt remiſsio, quæ eſt per indulgentias, cùm non pertineat ad diſpenſationem Sacramentorum talis remiſsio, ſed ad diſpenſationem bonorum communium Eccleſiæ.] Et ideo etiam
11 Legati non ſacerdotes indulgentias concedere poſſunt. Et vt idem docet art. 4. qu. 2. in corpore. [Poteſtas concedendi indulgentias ſequitur iuriſdictionem: & quia Diaconi, & alij non ſacerdotes poſſunt habere iuriſdictionem vel commiſſam, ſicut Legati, vel ordinariam, ſicut electi; ideo poſſunt indulgentias concedere, etiam non ſacerdotes, quamuis non poſsint abſoluere in foro pœnitentiali, quod eſt Ordinis.] Hæc ille, cuius doctrina communiter recipitur, teſte Nauar. in tract. de indulgen. in 31. notab. n. 3. verſ. Poſſunt autem hi conferre etiamſi nō ſint in Epiſcopos conſecra-
12 ti. Sed quamuis hæc ita ſe habeant in Legato, qui ius dandi indulgentias habet ex commiſsione Papæ, & in electo, qui illud habet ex poteſtate ordinaria, cùm in confirmatione conſequatur poteſtatem iuriſdictionis, etiam ante conſecrationem, vt in cap. Tranſmiſſam, de elect. non tamen hinc licet inferre vt inferiores Prælati poſsint indulgentias dare, licèt quandoque habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt in cap. Abbates, de priuileg.
13 lib. 6. Rationem reddit egregiè idem D. Thomas d. art. 4. qu. 1. [quia ſolus ille, qui præficitur Eccleſię poteſt indulgentiam elargiri. Sed cùm Eccleſia ſit Congregatio fidelium; Congregatio au-
14 tem hominum ſit duplex, ſcilicet œconomica, vt illi qui ſunt de vna familia, & politica, ſicut illi qui ſunt de vno populo; Eccleſia ſimilatur Cōgregationi politicæ, quia ipſe populus Eccleſia dicitur; ſed Conuentus diuerſi, vel Parochiæ in vna diœceſi ſimilantur Congregationi in diuerſis familijs, vel in diuerſis officijs; & ideò ſolus Epiſco-
15 pus propriè Prælatus Eccleſiæ dicitur; & ideò ipſe ſolus quaſi ſponſus anulum Eccleſię recipit; & ideo ſolus ipſe habet plenam poteſtatem in diſpenſatione Sacramentorum, & iuriſdictionem in foro cauſarum quaſi perſona publica; alij autem ſecun-
16 dum quod ab eo eis committitur. Sed Sacerdotibus, qui plebibus præficiuntur non ſunt ſimpliciter Prælati, ſed quaſi coadiutores; vnde in conſecratione Sacerdotum Epiſcopus dicit, *Quanto fragiliores ſumus, tanto magis his auxilijs indigemus*. Et propter hoc etiam non omnia Sacramenta diſpenſant. Vnde Sacerdotes Parochiales, vel Abbates, aut alij huiuſmodi Prælati non poſſunt huiuſmodi indulgentias dare.] Hæc S. Thom. quē ſimiliter dicit communiter receptum Nauarr. de indulgen. in 31. notab. n. 9. Et propterea indulgen-
17 tias non concedit Vicarius generalis Epiſcopi, nec Vicarius Capituli ſede vacante, quamuis habeant ea, quæ iuriſdictionis ſunt, vt latè probat Calder. in cap. Noſtro, col. penult. & fin. de pœniten. & remiſſ. quem ſequitur Nauarr. in d. not. 31. num. 6. & tenent Archid. in cap. Romana, circa finem, verſ. Multo igitur fortius, de pœniten. & remiſſ. lib. 6. licèt ſubdat multos contrarium facere abuſiuè, quem ſequuntur hic Io. Andr. nu. 2. in fine, Butr. n. 4. verſ. Ex his patet quid iuris ſit de Capitulo ſede vacante, Anchar. eod. nu. verſ. Et ex prædictis.
18 Nec valet contraria conſuetudo, vt pluribus probat Cardin. S. Sixti in tract. de indulgen. art. 5. licèt in hoc aliud videatur ſentire Nauarrus vbi ſupra n. 6. verſ. Etiamſi conſuetudo haberet contrarium.
19 Quod facit contra Generales Ordinum Regularium, & Prouinciales, qui nullis priuilegijs ſuffulti præſumunt indulgentias ſuis ſubditis elargiri; nam quidquid contra ſcripſerit Eman. Rodrig. quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 86. art. 1. verſ. Secundò dico,

dico, agunt contra determinationem Concilij ge-
neralis, de qua hic, & contra doctrinam D. Tho-
mæ, & communem, & grauiter peccant, vt innuit
littera huius textus ibi, *Et Abbatum prouidere ſaluti*; necnon ibi, *ſi proprium voluerit periculum*
euitare, ſecundum Hoſtien.n.7.in ver.Saluti,& Io.
Andr.n.4.in eod.ver.

20 QVAERO, Vtrum Abbates nullius diœceſis
habentes omnimodam iuriſdictionem quaſi Epi-
ſcopalem in Clerum, & populum excluſis Epiſco-
pis, poſſint cauſas matrimoniales, & criminales
cognoſcere.

Ratio dubitandi oritur ex decreto Tridentini
Concilij in cap. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24. vbi diſertis
verbis ſtatuitur vt cauſæ matrimoniales, & crimi-
nales non Decani, Archidiaconi, aut aliorum In-
feriorum iudicio, etiam viſitando; ſed Epiſcopi
tantùm examini, & iuriſdictioni relinquantur: &
in fine derogatur priuilegijs, indultis, & conſue-
tudinibus quibuſcumque: quo quidem decreto
etiam Regulares comprehendi, cenſuit S. Con-
gregatio.

21 Et augetur difficultas, quia cauſæ matrimonia-
les non ſunt tractandæ per quoslibet, ſed per iu-
dices diſcretos, qui poteſtatem habeant iudican-
di, & ſtatuta Canonum non ignorent, cap. 1. de
conſang & affinit.& ibi DD. cum ſint graues, cap.
Cauſam matrimonij, & ibi Abb. de offic.Deleg. &
cap.Si pro debilitate, vbi Dec.num.35.eodem tit.
Ferret.conſ.196.& ſeq. Et ob hanc rationem Cu-
22 ria habet ex vſu delegare cauſas matrimoniales
Epiſcopis, etſi alios adiungit ponit clauſulam,
Quod ſi non omnes tu frater Epiſcope, vt hic teſta-
tur Io.Andr.n.1.in fine, in ver. Matrimonialibus,
Butr.& Anchar. vterque in primo notab. Itidem
& criminales cum matrimonialibus propter earũ
arduitatem à pari procedunt DD in cap.1. de re-
ſtit.in integr.& in cap.Ad noſtram,de probat.gloſ.
in l.3. § Quæcumque, & ibi Bart. Paul. de Caſtr.
Alex.& alij, ff.de iureiuran.Bald.in d.cap. Ad no-
ſtram, col.1. Vnde non mirum ſi Concilium in il-
23 larum cognitione, ac diffinitione non confidit de
inferioribus Prælatis: hac enim ratione vſum eſt
illis verbis, *& aliorum inferiorum*, quorum virtu-
te veniunt omnes illi qui ſunt Epiſcopis inferiores,
& in ſpecie Abbates, vt colligitur ex glo.in c.Cum
ab Eccleſiarum, in ver.Eccleſia, de offic.Ordin. &
notatur per DD.in cap.Audiris,de præſcript.Quin-
imo ad maiorem inferiorum omnium excluſio-
nem Concilium loquutum eſt per dictionem ta-
xatiuam, *tantùm*, ibi [Sed Epiſcopi tantùm exa-
24 mini, & iuriſdictioni relinquantur] de cuius qui-
dem dictionis natura eſt ponere quod affirmat, &
præter id quod ponit, omne aliud excludere, l.2.
C.de patr.qui filios diſtraa.l.Contractus, de regul.
iur. cap. Cum Eccleſia Sutrina, de cauſ.poſſeſſ. &
propriet.cap.Contingit,& ibi Felin.de fid.inſtrum.
Bartol.in l.Vnica,ff.Si quis ius dicenti nõ obtem-
per. habet enim negatiuam implicitam, & ideo
negat omnia non expreſſa, Gemin. conſ. 76. nu.3.
verſ Contrarietas, Ancharan.conſ.77. Viſis, & n 4,
& 5.

25 Et confirmatur ponderando aliud decretum
Concilij, nempe cap.3.ſeſſ.25. vbi cum per ſimilia
verba taxatiua ſtatutum fuerit, vt excommunica-
tiones pro rebus deperditis, ſeu monitoria ad fi-
nem reuelationis a nemine prorſus, præterquam
ab Epiſcopo decernantur, S.Congregatio decla-
rauit Abbates nullius diœceſis habentes Epiſco-
palem iuriſdictionem non poſſe eiuſmodi moni-
toria decernere; ſed illa petenda eſſe à Sede Apo-
ſtolica. Et in indiuiduo cùm Cardinalis Farneſius
obtinens in Commendam Abbatias S.Zeni,& Far-
fæ, in quibus habet iura Epiſcopalia, dubitaſſet an
poſſet concedere excommunicationes ad finem
reuelationis, Sacra Congregatio reſpondit non
poſſe.

26 Et quod ſpectat ad cauſas matrimoniales, cùm
eſſet quæſitum an facultas remittendi denuncia-
tiones competeret Commendatario, cuius Abba-
tia iura Epiſcopalia habet, & appellatione Ordi-
narij venit, iuxta cap.fin.de offic.Ordin. in 6. San-
ctiſſimus reſpondit decreto cap.1.ſeſſ.24.de refor-
mat.matrim.appellatione Ordinarij non venire
alium, quàm Epiſcopum: & tamen decretum di-
cti cap.1. nec loquitur expreſsè de Epiſcopo, nec
per dictionem taxatiuam, ſed ſimpliciter de Or-
dinario ibi, *Niſi Ordinarius ipſe expedire iudica-*
uerit, vt prædictæ denunciationes remittantur.

27 Demum in terminis d.§.Ad hæc, cùm dubita-
tum fuerit an verba illa, *aliorum inferiorum*, in-
telligantur de Abbatibus, cùm decretum faciat
mentionem Archidiaconi, poſt quem non videtur
de Abbatibus intellexiſſe, & nullus Canon eos no-
minet poſt Archidiaconos, ſed ſemper præmittat
Abbates, vt in cap.1. de ætat. & qualit.cum con-
cordant. S. Congregatio cenſuit intelligi, & hic
ordinem non ſeruari.

Verùm his non obſtantibus, contraria opinio
eſt verior: nam omiſſa diſputatione an Abbates
poſſint acquirere facultatem cognoſcendi cauſas
matrimoniales, & criminales cum omnimoda
iuriſdictione, & territorio ſeparato in vim præ-
ſcriptionis, ſeu conſuetudinis, in quo Canoniſtæ
non conueniunt, vt conſtat ex Abb. in cap. Cùm
contingat, nu.18. de foro competen. tamen indu-
bitati iuris eſt huiuſmodi territorium cum iuriſ-
dictione quaſi Epiſcopali priuatiuè ad Epiſcopum
poſſe acquiri ex priuilegio Papæ, vt per Hoſt. Ant.
de Butr.& alios communiter in d.cap. Cum con-
tingat.

28 Huic autem priuilegio nulla ex parte derogauit
Tridentina Synodus in d.cap.20.§.Ad hæc. ſeſſ.24.
quia non eadem ratione Abbates ſunt inferiores
Epiſcopis, ſicut Decani, & Archidiaconi, quorum
meminit Concilium; cum Abbates, de quibus
agitur habeant dignitatem excellentem,& primã
poſt Epiſcopalem, Bald. in cap. Paſtoralis, in gloſſ.
in ver.Superiores, de offic.deleg. vbi etiam Felin.
col.4 Lap.allegat.84. Dominus Papa, nu.11. verſ.
Item Abbatia, vbi determinat Abbatiam non ve-
nire ſub nomine dignitatum, cùm ſit ſpeciali no-
ta digna, & dicatur in primo dignitatis gradu, ſi-
cut Epiſcopatus, & cæteras appellari inferiores
dignitates: allegat textum in cap. Si quis dein-
29 ceps.16.qu.7. Et cum habeant in proprio territo-
rio iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopa-
lem priuatiuè ad Epiſcopum, veniunt appellatio-
ne Diœceſani, etiam in materia noua, & præiudi-
ciali, ſecundum Abb.in Clem.Diœceſanis, de vit.
& honeſt. Cler.& tenet gloſ. in Clem. 1. §. Volu-
mus, in ver.Diœceſanis, quam ibi ſequuntur Car-
din.in 4.quæſt.nu.2. Imol.num.28.Vital.num.4.&
Abb.n.15.de for.compet. gl. Pragmaticæ ſanctio-
nis, tit.de annuis, verſ.In diœceſi, pag.217.

30 Præterea olim in cauſis matrimonialibus te-
ſcri-

ſcribebatur alijs inferioribus, vt de Archidiacono habetur in cap. Litteras, & ibi notatur de reſt. ſpoliat. de Archipresbytero in cap. 1. & ibi gloſ. in ver. Coram Archipresbytero, de conſang. & affinit. de Præpoſito in cap. Propoſuiſti, de probat. de Abbatibus patet hic, & in cap. 1. & 2. de eo qui duxit in matrimonium, in cap. Ex parte, de ſponſal. & in cap. 1. de conſang. & affin. ex quibus iuribus colligitur ſatis eſſe vt huiuſmodi inferiores Prælati nouerint ſtatuta Canonum, & habeant iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam, vt poſſint eis prædictę cauſæ committi. Et idem dicendum de cauſis criminalibus, cùm propter illarum arduitatem matrimonialibus æquiparentur, vt dictum eſt ſupra n. 22.

31 Hanc autem ſacrorum Canonum diſpoſitionē Concilium Tridentinum cenſeri non debet ſuſtuliſſe; quia legum correctio, quantum fieri poteſt, vitanda eſt, l. Sancimus, C. de teſtam. itaut niſi expreſsè facta reperiatur, induci non debeat, l. Præcipimus, in fine, C. de appell. neque enim per ſubauditos, aut tacitos intellectus inducenda eſt legū correctio, vt dicit gloſ. in cap. Cupientes, §. Quod ſi per viginti, de elect. in 6. not. Bart. in l. Cū oportet, C. de bon. quę liber. & in l. 2. C. de ſuis, & legit. hæred. Quin potius iura iuribus ſunt concordanda, cap. Cum expediat, de elect. in 6. Alex conſ. 25 nu. 14. vol. 5. Vnde Concilium extendi non debet vltra Decanos, & Archidiaconos, et illis inferiores iuriſdictionem ordinariam non habentes, de quibus loquitur ad correctionem iuris communis.

32 Accedit quod ex ſtylo Concilij, vbi fit mentio de Archidiaconis, Decanis, et alijs inferioribus, non comprehenduntur Abbates habentes iuriſdictionem ordinariam excluſis Epiſcopis, vt patet in cap. 3. ſeſſ. 24. quod loquitur per eademmet verba, quibus loquitur d. §. Ad hæc, vt ibi, [Archidiaconi autem, Decani, et alij inferiores in ijs Eccleſijs, vbi hactenus viſitationem exercere legitimè conſueuerunt, debeant quidem aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi deinceps per ſeipſos tantùm ibidem viſitare] et in cap. 14. in fin. ſeſſ. 25 de reform. ibi [Supradictorumque omnium cognitio, ideſt contra Clericos concubinarios, non ad Archidiaconos, nec Decanos, aut alios inferiores, ſed Epiſcopos ipſos pertineat: neutrum enim in prædictis decretis comprehendit Prælatos nullius diœceſis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes in Clerum, et populum priuatiuè ad Epiſcopum] vt Sacra Congregatio declarauit. Ergo idem dicendum de d. §. Ad hæc, qui iiſdem verbis vtitur, arguendo à ſolitis, & à ſtylo loquendi, ad cap. Cum illi Ferrarienſis, vbi Ant de Butr. Imol. Abb. & Felin. de Conſtit.

Et confirmatur, quia Concilium quando voluit comprehendere loca nullius diœceſis, illa diſertis verbis expreſſit; & tunc meminit aut de Epiſcopo proximiori, aut de Epiſcopo, intra cuius diœceſis fines ea loca ſita ſunt, vt patet in cap. 9. ſeſſ. 24. & cap. 10. ſeſſ. 23. Ergo cùm id non fecerit in cap. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24. cenſetur noluiſſe, ad l. Vnicam, §. Sin autem ad deficientis, C. de caduc. toll. & cap. cap. Ad audientiam, de Decim.

33 Ad hæc in locis nullius diœceſis Epiſcopo nulla per Concilium tribuitur iuriſdictio, niſi quoad viſitationem iure delegato, vt patet in d. cap. 9. ſeſſ. 24. nam etſi ex cap. 10. ſeſſ. 23. poſſit Epiſcopus ordinare perſonas nullius diœceſis, eiſque dimiſſorias concedere, & ex cap. 18. ſeſſ. 23. ex beneficijs nullius diœceſis contribuendum ſit Seminario vicinioris Epiſcopi; tamen in locis ipſis nullius diœceſis nullam prorſus auctoritatem Epiſcopus exercere poteſt, excepta viſitatione iure delegato; ideoq; in loco nullius diœceſis proximior Epi-

34 ſcopus non poteſt facere ordinationes, aut Pontificalia exercere, vt aliàs cenſuit S. Congregatio ad c. 5. ſeſſ. 26. At verò cauſas matrimoniales, & criminales in vim d. c. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24. Epiſcopus cognoſcit iure ordinario; & totum illud decretum loquitur de Epiſcopo tamquam Ordinario, nec vllibi fit mentio de poteſtate delegata. Abſurdum autem eſſet vt cauſas huiuſmodi Epiſcopus cognoſcere poſſet, ac diffinire tamquam Ordinarius in locis nullius diœceſis; & tamen ius viſitandi, quod fauorabilius eſt exercere nō poſſet, niſi tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus: ergo ad vitandum hoc inconueniens, dicendum eſt d. §. Ad hæc ad Prælatos, aut loca nullius diœceſis non pertinere.

35 Præterea quamuis perſonæ ſiue ſæculares, ſiue regulares curam animarum perſonarum ſæcularium exercentes in his, quæ d. curam, & Sacramētorum adminiſtrationem concernunt, ſubſint immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi ex decreto c. 11. ſeſſ. 25. de reg. tamen hęc facultas non competit Epiſcopo in locis nullius diœceſis, vt S. Congregatio declarauit: quia decretum illud loquitur de locis, ac perſonis in diœceſi Epiſcopi exiſtentibus, vt conſtat ex illis verbis, *in cuius diœceſi ſunt ſita*: locus autem nullius diœceſis nec eſt in diœceſi, nec de diœceſi, vt verba ipſa ſonant, & dixit Rota deciſ. 207. n. 2. par. 2. diuerſ. Item prædicta facultas non competit Epiſcopis in locis, vbi Abbates Epiſcopalem, & temporalem iuriſdictionem exercent in Parochos, & Parochianos, vt ibi patet in verſ. Exceptis. Ergo ſi in prædictis locis Epiſcopus nullam habet auctoritatem in concernentibus curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum; longè minus dicendum eſt illam habere in cognitione, ac diffinitione cauſarum, ad hoc cap. Cum Capella, de priuil.

36 Ac demum quamuis de ſtylo Curiæ cauſæ matrimoniales, & criminales olim non committerētur Abbatibus, ſed Epiſcopis tantùm, vt teſtatur Specul. de reſcrip. præſent. §. Ratione formæ, verſ. Nunc ad deſtructionem, Abb. & alij in c. Si pro debilitate, de off. deleg. vbi in ſpecie Dec. n. 10. & 11. & validum ſit argumentum à ſtylo Curię, c. Venerabiles, de confirm. vtil. vel inutil. c. Ex litteris, & ibi Abb. de Conſt gloſ. in Clem. 1. §. Secus, de conceſſ. præb. & Io. Andr. in c. vnico, de rerum permut. in 6. tamen ſtylum hunc non fuiſſe ſemper ſeruatū vel ex eo conijci poteſt, quod per multas Decretales ſupra relatas nu. 30. cauſæ huiuſmodi reperiuntur commiſſæ Abbatibus. Præterquam quod talis ſtylus eſſet contra ius commune; ac proinde nō obſeruandus per ea, quæ tradit Ant. de Butr. in c. Cum tanto, n. 36. de conſuet. Abb. in c. vnic. n. 5. de ſcrutin. in ord. facien. Sed quidquid ſit in alijs in-

37 ferioribus, certè in Prælatis, de quibus loquimur ceſſat omnis difficultas, quia S. Congregatio iam declarauit Abbatibus eſſe committendas diſpenſationes matrimoniales, litteras in forma ſignificauit, aliaque huiuſmodi quoad eorū ſubditos, ſi

modò

modò ipſi iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, &
proprium territorium habeant; & in ſpecie ſic re-
ſpondit in caſu Abbatis Nonantulani, & Abbatis
Caſtri Durantis, idemque probauit Sanctiſſimus
in Congregatione habita coram Sanctitate ſua in
fauorem Abbatis S. Ioannis in Venere, ſi ſit nul-
lius diœceſis, idemque mandauit obſeruari in po-
ſterum in his, qui iuriſdictionem pleno iure habẽt
Epiſcopalem, & temporalem.

38 Neque obſtant conſiderationes in contrarium
adductæ; nam quod ſpectat ad verba Concilij in
d.c.20.§.Ad hæc,ſeſſ.24.tametſi inferiorum appel-
latione quando id verbum abſolutè profertur,aut
ad differẽtiam Epiſcoporum veniant omnes Epi-
ſcopo inferiores,c.Cum inferior,de maior.& obed.
& notatur in c.fin.de pœnit. & remiſſ. tamen ſecus
dicendum eſt hoc caſu, quia hoc verbum à Con-
cilio non fuit appoſitum ſimpliciter, & abſolutè
aut reſpectiuè ad Epiſcopos, ſed adiecta dictione
illa, *aliorum*, quæ infert omnimodam ſimilitudi-
nem ad expreſſa, Bald.in l.Si fugitiui,col.vlt. C.de
ſeru.fugit.& in l.Conuenticula,col.4. C.de Epiſc.&
Cler.Bart.in l.Sed & reprobare,n.6.ff.de excuſ.tut.
Bero.conſ.41.n.10.vol.1.ſed ſupra immediatè Cõ-
cilium expreſſit Decanos, & Archidiaconos, qui
ſunt inferiores Epiſcopis & quoad legem iuriſdi-
ctionis, & quoad legem diœceſanam, & quoad
obedientiam, quam illis præſtare tenentur, vt eſt
text.in d.c.Cum inferior; eiuſmodi enim inferio-
res vtcumque exempti, quamuis non ſint de diœ-
ceſi, ſunt tamen in diœceſi, Card.in Clem.2. §.Si-
mili,n.4.de priuil.Rota deci.207.n.1.par.2,diuerſ.
Ergo dum poſtea Concilium ſubiungit, *& aliorum
inferiorum*,intelligi debet de inferioribus,qui De-
canis, & Archidiaconis ſunt ſimiles, quales non
ſunt Abbates proprium territorium, & iuriſdi-
ctionem quaſi Epiſcopalem habentes,qui nec ſunt
de diœceſi, nec in diœceſi, & in omni materia iu-
riſdictionali veniunt appellatione diœceſani, vt
oſtenſum eſt ſupra n.29.

Quinimò id procederet etiamſi Concilium di-
xiſſet, *& aliorum omnium inferiorum*, quia nihi-
lominus per hæc verba generalia nõ veniunt maio-
ra, vel grauiora, quàm expreſſa fuerint; caſus eſt
in Clem. Non poteſt, de procur. & in l. fin. §.Cui
dulcia,de tritic.vin.& ole.leg.

39 Deinde ita reſpondetur: quando in lege, aut
canone ſunt enumeratæ minores, aut inferiores
perſonæ, non poſſunt poſtea ſub generali clauſula,
quæ ſubſequitur,maiores,& ſuperiores cõprehen-
di, c.Sedes,& ibi Ant.de Butr.n.10. de reſcr. Bero.
in c.1.n.205.de iud.ſed Abbates, ſaltem proprium
territorium, & iuriſdictionem ordinariam habẽ-
tes ſunt maiores, & ſuperiores Archidiaconis, &
Decanis, vt probatum eſt ſupra nu. 32. ergo non
comprehenduntur ſub generali illa clauſula, *&
aliorum inferiorum*, quæ poſt Archidiaconos, &
Decanos immediatè ſubſequitur. Idque efficaci-
ter comprobatur ex duobus decretis Concilij ſu-
pra allegatis, nempe ex c.3.ſeſſ.24. & c.14.ſeſſ.25
in quibus eadem met verba ad prædictos Abba-
tes non extenduntur.

40 Atque ita non obſtat quod d. c. 20. §. Ad hæc,
ſeſſ.24 ex ſententia S. Congregationis comprehẽ-
dat etiam Regulares; ſiquidem hæc reſolutio ſimi-
liter procedit in illis Regularibus, qui ſunt ſimi-
les Archidiaconis, & Decanis, non autem in Ab-
batibus nullius diœceſis omnimodam iuriſdictio-
nem quaſi Epiſcopalem habentibus priuatiuè ad
Epiſcopos: hi enim etiam ex ſtylo Concilij regu-
lariter veniunt Epiſcopi,& Ordinarij appellatione,
niſi ſubiecta materia,aut verba ipſa Concilij aliud
ſuadeant. Et propterea cùm aliàs dubitatum fue-
rit, an Prælato inferiori regulari nullius diœceſis,
ac iuriſdictionem habenti quaſi Epiſcopalem ex-
ceptis his, quæ ſunt ordinis, competant ea omnia
in Regulares exemptos intra ſuum territorium
exiſtentes, quæ ex Concilio competunt locorum
Ordinarijs contra alios exemptos; S.Congregatio
Concilij cenſuit competere.

Nec refert quod Concilium in d.§.Ad hæc,poſt
illa verba, *& aliorum inferiorum*, addiderit aliam
clauſulam cum dictione taxatiua, videlicet, *ſed
Epiſcopi tantùm examini, & iuriſdictioni relin-*
41 *quantur*. Quandoquidem verba ſequentia re-
ſtringuntur ad præcedentia quando ad illa veniũt
continuatiuè, l.Talis ſcriptura, & ibi Bar.de leg.1.
Abb.in cap.Secundò requiris,de appell.Bero.conſ.
176.n.53.vol.1.

Item quando verba prius poſita habent certam
ſignificationem, non debent per ſequentia recipe-
re declarationem, Bart.in l.fin.de reb.dub. Bald.in
l.1. C. de legit. hæred. conuenientius eſt enim vt
præcedentia influant in ſequentia quàm è conuer-
ſo, Bart.in l.Quiſquis,de leg.3.Iaſ.in l.Pacta,de pa-
ctis, Roman.conſ.104.Bero. conſ.77. nu.18. vol.2.
Præſertim verò, quia nullum per hoc ſit Epiſcopis
præiudicium, cùm hæc loca ſint extra illorũ diœ-
ceſim, ſed Abbatibus tantùm, quibus iam erat
ius quæſitum, arg.c.In his, de priuil. c.Suggeſtum,
& c.Dudum,vbi gloſ.in ver.Nullatenus,de decim.
& in terminis huius taxatiuæ Bero.conſ.110.nu.9.
42 & 10. vol. 1. Et in ſpecie ſi per Conſtitutionem
collata ſit alicui taxatiuè iuriſdictio in certum
genus perſonarum, non cenſeri per hoc deroga-
tum iuriſdictioni alterius in eaſdem perſonas,
Rom.conſ.456 in fin. n.5. poſt Bart. in l. Viros, C.
de diuerſ.off. & appor.lib.12.qui tamen dicit hoc
procedere ſi alius habet iuriſdictionem ex con-
ſuetudine; ſecus ſi à lege.

43 Deinde reſpondetur in diſpoſitione legis,vt hoc
caſu dictionem taxatiuam non excludere caſus
ſimiles, vel eandem rationem habentes,gl.in l.Ob
æs,C.de præd. Min.Io. de Imol. conſ.86. In cauſa
quæ vertitur n.7.Abb.conſ.63.Vt veritas, col.pen.
in fin.verſ.Nec obſtat, lib.2. plenè Iaſ. in l. 1. nu.1.
verſ.Secundò limita,ff.Si quis ius dicenti non ob-
44 temp.Sed Abbates in locis ſibi pleno iure ſubiectis
quoad iuriſdictionem ſunt ſimiles Epiſcopis, Abb.
& DD.in c.Conſtitutis, de appell. & in c. Transla-
to, de Conſt.Et valet argumentum de Abbate ha-
45 bente Epiſcopalem iuriſdictionem ad Epiſcopos,
gloſ.in Clem.1.in ver.Proprij, de reb. Eccleſ. non
alien.Feder.de Sen. conſ.14.n.4.Abb.poſt Io. And.
in c.Ioannes,de teſt.& in Clem.1. de for. compet.
& tenet Innoc.relatus à Card.in c.Ex ore,in fin.de
priuil.& in c. At ſi Clerici,§.de adult. n.13. de iud.
Et quamuis in aliquibus differant ab Epiſcopis,ta-
men ad hoc vt non excludantur per dictionem ta-
xatiuam ſatis eſt vt ſint illis ſimiles quoad iuriſdi-
ctionem,de qua diſputatur argumento eorum,quę
habentur in l.Quod Nerua,ff.Depoſiti, & per gloſ.
in Auth.Itaque,C.Communia, de ſucceſſ. & prop-
terea vt ſupra obſeruatum eſt in c.14.ſeſſ.25. Ab-
bates, de quibus agitur, non excluduntur à cogni-
tione cauſarum contra Clericos concubinarios,
quam-

quamuis Concilium decernat vt illarum cognitio non ad Archidiaconos, Decanos, & alios inferiores, ſed ad Epiſcopos ipſos pertineat: ponderando dictionem, *ipſos*, quæ cum ſit perſonaliſſima, habet vim taxatiuæ, Bald. conſ. 304. Nobilis vir, n. 1 lib. 5.

Vnde etiam patet nihil obſtare quod cauſę matrimoniales, & criminales ſint graues: nam nihilominus committuntur Abbatibus proprium territorium, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus tam de iure communi, quàm ex ſententia S. Congregationis ex decreto Sanctiſſimi, & ex ſtylo Cancellariæ, vt oſtenſum eſt ſupra n. 30. 36.
46 & 37. ſed & ex ſtylo Concilii cauſæ criminales cognoſcuntur ab Eccleſiarum Prælatis, vt patet in c. 3. ſeſſ. 6. c. 4. ſeſſ. 14. in quo concordat etiam iuris communis diſpoſitio in c. Irrefragabili, de off. Ordin. quorum quidem Prælatorum appellatione etiã prædicti Abbates continentur, c. Decernimus, & ibi Dec. a. 4. de iud. ergo idem dicendum de matrimonialibus, quæ à pari procedunt, cap. 1. & ibi DD. de in integ. reſtit. cum aliis ſupra alleg. nu. 22. alioquin eſſet iuriſdictiones confundere, contra c. Peruenit, 11. q. 1. & not. in c. Paſtoralis, de off. ordin. In print. Turrecrem. in c. de perſona, 11. qu. 1. item eſſet alienos terminos vſurpare, & aliorum ſubditos iudicare contra c. Nullus, & c. Placuit, 9. qu. 2.

47 Similiter non obſtat quod ex c. 3. ſeſſ. 25. à facultate decernendi excommunicationes ad finem reuelationis excludantur etiam Abbates, de quibus agitur, ex ſententia S. Congregationis: id enim prouenit, quia Concilium vtitur dictione vniuerſali negatiua ibi, *à nemine, præterquam ab Epiſcopo*: quæ quidem dictio negat omnia poſſibilia, vt dixit Roman. conſ. 199. Præſens, n. 2. verſ. Secundò quia; et magis negat, quàm affirmatiua affirmet, gloſ. in c. Cum dilectus, in ver. A ſuſpenſis, de conſuet. Nec ſolùm vtitur illis verbis, *nemine*, *&c.* ſed adijcit quoq; dictionem, *prorſus*, quæ eſt præciſa, & oſtendit abſolutam voluntatem excludendi omnes Epiſcopos inferiores, vt latè per Felin. in c. Ex parte, il primo, de off. Deleg. Rot. diuerſ. deciſ. 526. n. 4. par. 1. vnde ex eo decreto non licet inferre ad d. §. Ad hęc, qui in diuerſa materia vtitur diſſimilibus verbis. Quinimò decretum d. cap. 3. in contrarium retorqueri poteſt: nam ſi intelligeretur de Epiſcopis tantùm etiam reſpectu locorum nullius diœceſis; vtique facultas decernendi excommunicationes etiã in prædictis locis ad Epiſcopum pertineret: & tamen non eſt ita; quia ex ſententia eiuſdem Congregationis monitoria huiuſmodi pro iiſdem locis petenda ſunt tantùm à Sede Apoſtolica.

50 Vltimò non obſtat, quod ex ſententia S. Congregationis in d. §. Ad hæc, verba illa, *& aliorum inferiorum*, intelligantur etiam de Abbatibus, ſiquidem hæc reſolutio coincidit cum alia, qua declaratum fuit appellatione inferiorum in eo decreto etiam Regulares comprehendi: vtraque autem deciſio ſimiliter edita fuit pro illis tantùm Abbatibus, & Regularibus, qui in diœceſi Epiſcopi exiſtunt, & habebant ſpeciale priuilegium ante Concilium cognoſcendi cauſas matrimoniales, & criminales, nec habet locum in inferioribus nullius diœceſis, qui iure ordinario huiuſmodi cauſas cognoſcunt, vt ex prædictis conſtat.

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

De Exceſſib. Prælat.

Cap. Nimis iniqua.

NIMIS INIQVA. Ponit quindecim grauamina Religioſis illata, à quibus præcipit Prælatos abſtinere. Abbas Siculus.

In Textu ibi, *nec ſuſtinentes eos habere campanam*. De triplici intellectu huius litteræ, & an liceat Religioſis in ſuis Eccleſijs, & Oratorijs vnã, vel plures habere campanas, dic vt ſcripſi in cap. Patentibus, à n. 6. vſque ad nu. 28. infra de priuileg. & de ſex generibus tintinabulorum, ſeu campanarum, & de illarum origine, & multiplici vſu, & ſignificatione vide quæ adnotaui in cap Cuſtos Eccleſię, à nu. 3. vſque ad nu. 7. ſupra de off. cuſtod.

De Exceſſ. Prælat.

Cap. Nimis praua.

SVMMARIVM.

1 *FRatres Prædicatores præferuntur fratribus Minoribus, & n. ſeq.*
2 *Ordines Prædicatorum, & Minorum quo tempore fuerint per Sedem Apoſtolicam approbati.*
3 *Regulares omnes etiam Prædicatores, & Minores de iure communi ſunt Epiſcopis ſubiecti.*
4 *Sed ex priuilegijs ſunt exempti etiam ratione delicti commiſſi, contractus initi, & rei ſitæ extra locum exemptum.*
5 *Regulares de iure communi tenentur ex magna cauſa comitari Epiſcopum proceſſionaliter tam intra, quàm extra ciuitatem.*
Et quæ ſit magna cauſa, ibidem.
6 *Exempla generalem diſpoſitionem non reſtringunt.*
7 *Regulares an per exemptiones releuentur ab onere accedendi ad proceſſiones ex magna cauſa indictas, & n. ſeq.*
Et quid poſt Concilium Tridentinum n. 10.
8 *Religioſi Societatis Ieſu cogi non poſſunt accedere ad publicas proceſſiones ex priuilegio Gregorij XIII.*
9 *Fratres Prædicatores itidem exempti ſunt à proceſſionibus ex priuilegio Ioannis XXII.*
10 *Regulares exempti etiam Monachi hodie cogi poſſunt ab Epiſcopo ad publicas proceſſiones accedere, non obſtantibus conſuetudinibus etiam immemorabilibus.*
11 *Niſi diſtent à ciuitate vltra medium milliare.*
12 *Fratres Prædicatores non ſicut ac Fratres Minores ſunt in ſtatu arctiſſimæ paupertatis.*
13 *Et nihil proprij habere poſſunt etiam in communi.*
14 *Item ſunt incapaces annuis reditus perpetui.*
15 *Fratres Prædicatores ſunt Mendicantes ex Conſtitutionibus. Fratres Minores ex regula.*
16 *Teſtamentum B. Dominici.*
17 *Fratres Prædicatores ex priuilegijs ſunt capaces reditus perpetui, & hæreditatum.*
18 *Religiones omnes, exceptis Capuccinis, & Minori-*

 bus

ibus de Obſeruantia hodie poſſidere poſſunt bona immobilia in communi.

19 *Moniales S. Claræ in prædicta exceptione non includuntur.*

Sorores non veniunt Fratrum appellatione. ibid.

20 *Fratres* Minores *an ſint capaces inſtitutionis ea lege facta, vt bona hæreditaria vendantur, & pretium erogetur in reparationem Eccleſiæ, &c. Et quatenus inſtitutio non valeat, iure legati legat, & n. ſeq. vſq. ad n. 46.*

21 *Fratres Minores an, & quomodo ſint capaces bonorum ex diſpoſitione, cap. Exijt, de verb. ſignif. in 6. & n. 25.*

22 *Modo licito relictum quando dicatur.*

23 *Fratres Minores ſunt incapaces ſucceſſionis.*

24 *Fratrum Minorum inſtitutio in perſonam Eccleſiæ Romanæ non ſuſtinetur, & c. Exijt. in hoc reuocatur per Extrauagan. Ad conditorem Ioannis XXII*

25 *Fratribus Minoribus in bonis eis ſiue Ordini relictis, vel oblatis nullum ius, ſeu dominium acquiritur.*

Relicta pro Fratrum Minorum eccleſijs, oratorijs, officinis, & habitationibus, ac vaſis, & libris, & veſtimentis diuinis officijs dedicatis, vel dedicandis ſuſtinentur, ibidem.

26 *Inſtitutio de Fratribus Minoribus facta ad effectum vendendi bona hæreditaria, & pretium conuertendi in vſum Fabricæ, vel Sacriſtiæ an teneat, & n. 34. & ſeq.*

27 *Clauſula,* omni meliori modo, *an & quando faciat vt quatenus non valeat inſtitutio directa, valeat per indirectum, & n. 38.*

28 *Executores ſi hæredis inſtitutio non valeat an cenſeantur inſtituti hæredes, & rogati bona erogare in vſus à teſtatore præſcriptos, & n. 41.*

29 *Teſtamentum fauore piæ cauſæ valet ſine hæredis inſtitutione.*

30 *Fratribus Minoribus an ſubueniatur officio iudicis, vt impleatur teſtatoris voluntas, & n. 41.*

31 *Fratres Minores ſunt incapaces annui redditus cum inter immobilia reputetur.*

32 *Legatum annui redditus factum Fratribus Minoribus ſub modo licito tenet.*

Idem ſi ſimpliciter, quia ſub modo licito factum cenſetur, ibidem.

33 *Legatum factum ſub conditione ſi inſtitutio ſit nulla an valeat in caſum nullitatis inſtitutionis, & & n. ſeq.*

34 *Hæres ſemel numquam deſinit eſſe hæres.*

35 *Inſtitutio cum eſt pro non ſcripta, modus etiam illi adiectus eſt pro non ſcripto.*

36 *Diſtinctio an modus* licitus *adiectus fuerit. fit in legatis particularibus tantum, non autem in ſucceſſione vniuerſali.*

37 *Dictio,* nullatenus, *quid importet.*

38 *Hæredes ad quæ teneantur.*

39 *Clauſula codicillaris,* vel omni meliori modo, *quid operetur.*

40 *Fratres Minores ſunt incapaces fideicommiſſi, & legati vniuerſalis, & n. 44.*

41 *Teſtamentum in quo Fratres Minores ſunt inſtituti hæredes, eſt nullum, & ſuccedunt venientes ab inteſtato, niſi adſit cohæres, vel ſubſtitutus.*

42 *Pauli IV. & Pij V. diſpenſationes ſuper ſucceſſione Fratrum Minorum an ſint reducta ad terminos Concilij Tridentini.*

43 *Inſtitutio de monaſterio, ſeu eccleſia Fratrum Minorum an valeat, & an ſuſtineatur in perſona Eccleſiæ Romanæ.*

44 *Legatum vniuerſale factum Fratribus Minoribus ſub modo licito an teneat.*

45 *Fideicommiſſarius vniuerſalis eſt hæres in effectu.*

46 *Fratres Minores tam de familia, quàm ex reformatione quorum legatorum ſint capaces, & nu. ſeq. vſque in finem.*

47 *Quid de legatis bonorum mobilium, quæ vnica præſtatione adimplentur, & n. 51.*

48 *Et quid de legatis annuis factis fabricæ Eccleſiæ, vel Sacriſtiæ, & n. 52.*

49 *Et quid de legatis annuis, quæ fiunt ipſis Fratribus cum onere celebrationis Miſſarum, & n. 53.*

50 *Et quid de legatis annuis ſine onere, & n. 54.*

55 *Fratres Minores Ciſmontanæ familiæ, quibus conditionibus permiſſi fuerint Nouitios ad habitũ, & profeſſionem recipere.*

56 *Fratres Minores non prohibentur annuos redditus accipere à ſponte dantibus per modum eleemoſynæ.*

57 *Fratres Minores legata annua cum onere, vel ſine onere accipientes quam proteſtationem facere teneantur. & n. ſeq.*

58 *Fratrum Minorum incapacitas ex doctrina Diui Bonauenturæ.*

59 *Aromatariarum vſus Fratribus Minoribus qualiter permittatur.*

60 *Cippos, vel truncos, ſeu capſulas pro eleemoſynis Miſſarum Fratribus Minoribus habere non licet.*

61 *Congregationis fabricæ S. Petri Decretum circa legata annua Fratribus Minoribus relicta, refertur.*

NIMIS PRAVA. Ponit duodecim grauamina Prædicatorum, & Minorum, à quibus præcipit Prælatos abſtinere. Secunda pars ibi, *Quocirca.*

1 Nota primo ex ordine litteræ Fratres Prædicatores præferri Fratribus Minoribus, vt hic, & in cap. In his, infra de priuileg. in cap. Quorundam, de elect. lib. 6. in cap. 3. infra de pactis, & in c. Conſtitutionem, de Regular. eod. lib. & ſæpè alibi. Ra-
2 tio eſt, quia Prædicatorum inſtitutio fuit priùs approbata per Eccleſiam Romanam, vt hic notant Hoſtienſis, Ioannes Andreas, & Cardinalis, omnes in principio.

Et refert Io. Calder. Ordinem Prædicatorum fuiſſe approbatum anno 1216. ab Honorio III qui ſucceſſit Innocentio III. qui id ſe facturum promiſerat. Et eodem anno fuiſſe approbatam inſtitutionem Minorum. Et idem dixit Io. Andr. in d. cap. Quorundam, licèt de Minoribus non meminerit, Abb. hic num. 1. & Marian. Socin. num. 2. qui tamen aſſerit approbationem Ordinis Prædicatorum contigiſſe anno 1215. Sed verũ eſt, quod dixit Ioann. Calder. vt patet in Conſtitutione Honorij III. quæ incipit, Religioſam vitam, edita 11. Kal. Ianuar. anno ab Incarnatione 1216. Pontificatus anno primo, in Bullar. tom. 1. pag. 44. Confirmatio autem Regulæ Fratrum Minorum habetur in alia Conſtitutione eiuſdem Honorij incip. Solet annuere, edita 3. Kalen. Decembris, Pontificatus ipſius anno octauo. Et ſic ſeptem annis poſt approbationem Ordinis Prædicatorum in Bullar. eod. tom. 1. pag. 47. De præcedentia autem Ordinis

nis Prædicatorum inter alios Ordines Mendicantium: eò quod ante omnes fuerit per Sedem Apoſtolicam approbatus, Vide Conſtitutionem Pij V. Diuina, in Bullar. tom.2. pag. 267. Et quod ſcripſi in cap. Certum, num.1. & ſequen.& maximè n.22. ſupra de maior. & obed.

3 Secundò nota de iure communi Epiſcopum fūdare intentionem ſuper iuriſdictione ordinaria non tantùm contra Clericos ſæculares, ſed etiam contra omnes Religioſos ſuę diœceſis etiam Prędicatores, & Minores: nam ſi ſpecialiter eximuntur in caſibus hìc expreſſis, & in cap. præcedenti; Ergo in alijs remanet regula in contrarium: quod etiam probatur in cap. Cum venerabilis, de relig. domib. & in 18.q.2. per totam. Et tenent hic Innoc. in princ. in ver. Conſtitutionibus, Hoſtien. n.4. in eod. ver. Abb. num.4. in 4. not. Marian. Soc. n.11. & alij communiter.

4 Sed hodie tam Prædicatores, & Minores, quàm alij religioſi quorumcumque ferè ordinum ex priuilegijs Apoſtolicis ſunt exempti ab Ordinariorū iuriſdictione etiam ratione delicti commiſſi, vel contractus initi, aut rei exiſtentis extra locum exemptum, vt latiſſimè probaui in cap. Tuarum, à num.10. infra de priuileg. In quibus autem caſibus, & præcipuè ex decretis Concilij Tridentini ſubſint viſitationi, correctioni, & iuriſdictioni Epiſcopi diœceſani, ſcripſi plenè in cap. Graue, à n. 9. vſque in fin. ſupra de offic. Ordin.

5 Tertiò nota in verſ. *Eis quoque*: textum efficaciter probantem Fratres Prædicatores, & Minores teneri ex graui cauſa proceſſionaliter comitari Epiſcopum tam intra ciuitatem, quàm extra: nam cum textus dicat ex leui cauſa hoc eis mandari non poſſe: ergo à contrario ſecus eſt ex magna cauſa, puta in nouo ingreſſu Epiſcopi, vel Legati, vel imminenti peſte, vel flagello, vel ad generales Litanias, quæ fiunt poſt Paſcha ante feſtum Aſcenſionis. Facit cap. Reuertimini, 16.q.1. & cap. Rogationes, de conſecr. diſt. 3. nam quod omnibus imminet, ab omnibus debet explicari, c. Ad hæc, ſupra de offic. Archid. cap.2. de elect. & notant hic Hoſtien. num.4. in ver. Ex leui cauſa, Io. Andr. eod. num. & ver. Petr. de Anchar. num.4. in 3. not. Abb. num.3. Marian. Socin. num.7. & cæteri. Imo hoc vendicat ſibi locum in alijs quoq; Religioſis, quia hic textus loquitur de Prædicatoribus, & Minoribus per modum exempli, vt patet ibi, *Vt puta*
6 *fratres*. Ea verò quæ exempli cauſa dicuntur, generalem diſpoſitionem non reſtringunt, cap.1. Ne Cler. vel Monach. l. Damni, la ſeconda, in princ. ff. de damn. infect. Quin etiam putat Abb. nu.5. verſ.
7 Et aduerte, etiam per exemptionem conceſſam poſt hoc Capitulum Prædicatores, & Minores non releuari ab onere accedendi ad proceſſiones ex magna cauſa indicendas. Sicut non releuantur in cauſa hæreſis, & in quibuſdam alijs, de quibus in cap. Ad abolendam, de hæret. nam rogare Deum pro ſalute populi incumbit tam exemptis, quàm non exemptis, argum. d. cap. Reuertimini, Veriùs tamen puto in hoc ſpectandas eſſe exemptionum formas, & tenorem priuilegiorum, vt in c. Porrò,
8 infra de priuileg. Quid enim ſi ex forma priuilegij ſint nominatim exempti à proceſſionibus ex quacumque cauſa indicendis, vt ſunt Religioſi Societatis Ieſu ex Conſtitutione Gregorij XIII. quæ incipit, Quæcumque, edita 16. Iulij 1576. in Bullar.
9 tom.2. pag.403. Quinimmo, & Prædicatores habent ſuper hoc ſpeciale priuilegiū à Ioanne XXII. teſte Calder. conſ. 393. aliàs 8. de Regular. Vnde dictum Abbatis poteſt procedere tantummodo in exemptione generali, prout videtur intelligere Marian. Socin. hic num.12. verſ. Et quamquam priuilegia generaliter eximerent, Verumetiam circumſcriptis exemptionibus, Regulares vbi ſupplicationes indicerentur ex leui cauſa, non eſſent cogendi accedere, vt hic patet.

10 Hodie ex decreto Concilij Tridentini in c. 13. ſeſſ. 25. de Regular. Exempti omnes tam Clerici ſæculares, quàm regulares quicumque etiam Monachi ad publicas proceſſiones vocati, accedere compelluntur, ijs tantùm exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt. Non obſtantibus priuilegijs ante Concilium, & conſuetudinibus etiā immemorabilibus non accedendi, vtpotè ſublatis
11 decreto cap. 22. eiuſdem ſeſſionis. Aduerte tamen quia etſi per hanc Decretalem Religioſi teneantur ire proceſſionaliter cum Epiſcopo ex magna cauſa etiam extra ciuitatem, vt in littera, & Concilium Tridentinum quoad hoc eorum exēptiones ſuſtulerit; tamen Gregorius XIII. excepit Regulares, quorum monaſteria diſtant à ciuitate vltra medium milliare, vt eſt adnotatum in libris publicis Sac. Congregationis Concilij ad dictum cap. 13.

12 Vltimò nota ibi, *In arctiſſima paupertate*, Fratres Prędicatores nō ſecus ac fratres Minores eſſe in ſtatu arctiſſimę paupertatis, prout hic notat Io. Andr. num.1. in ver. Arctiſſima, Cardin. in princip. Anchar. nu.2. in 1. notab. Abb. num.2. in 2. notab. Bald. conſ.438. Factum ſic ſe habet, in princ. lib.2. Alex. conſ.87. Eximiè, num.5. verſ. Nam Prædicatores, lib.2. Sunt enim Mendicantes, vt hic, & in cap. Quorundam, de elect. lib.6. & in cap. Conſti-
13 tutionem, de Regular. eod. lib. cum concord. Et propterea nihil proprij habere poſſunt etiam in communi, cum victum eis præbere debeat incerta mendicitas, vt dicit tex. in cap. vn. de relig. domib. lib 6. & hic not Ant. de Butr. num.2. in primo not. Petr. de Anchar. & Abb. vbi ſupra, qui addit ſe pluries dixiſſe, ſicut fratres Minores non poſſunt habere annuos reditus perpetuos, vt in Clem. Exiui de Paradiſo, §. Cumque annui reditus, de verbor. ſignif. ita nec fratres Prædicatores: quia debent ſeruire Deo in arctiſſima paupertate, vt hic dici-
15 tur. Aduerte tamen hos duos Ordines in hoc differre, quod fratres Minores ſunt incapaces bonorum etiam in communi ex Regula, & primæuo inſtituto, vt in cap. Exijt qui ſeminat, de verbor. ſignif. lib.6. & in d. Clemen. Exiui. Prædicatores verò ex Conſtitutionibus Ordinis tantùm; profitentur enim regulam S. Auguſtini, vt per Federic. de Sen. conſil. 12. incipien. Fratres Prædicatores, quem ſequitur hic Butr. num.2. & Marian. Socin. num.6. verſ. Aduerte, Anchar. conſ.321. Præmittenda ſunt n.3. Abb. conſ.27. col.2. verſ. Eſt & tertia lib.2. vbi dicit fratres Prædicatores ex regula, quæ eſt S. Auguſtini, poſſe habere bona in communi; ſed per Conſtitutionem à Sede Apoſtolica approbatam eſſe Mendicantes, & viuere in arctiſſima paupertate; & ita eſſe intelligendam hanc Decretalem, quamuis oppoſitum ſentiat Franc. in c. vn. §. Confirmatos, num.2. de religioſ. domib. lib.6. tamen prima opinio eſt communis, vt teſtatur Bertrand. conſ.206. num.3. lib.3. & conſ.152. nu.2. lib.1. & Clar. in § Teſtamentum, q.39. per totam.

16 Nam B. Dominicus in vltimo vitæ ſpiritu Fratres,
inquit, Chariſsimi quę vobis tanquam filijs poſsi-
denda relinquo, charitatem habete, humilitatem
ſeruate, paupertatem voluntariam poſsidete.
Quanta verò poſſum diſtrictione prohibeo nequis
in hunc Ordinem poſſeſsionem inducat, maledi-
ctionem Dei imprecans contrarium facienti. Quę
verba explicat Bald. in pręalleg. conſil. 438. lib. 2.
17 Ex priuilegio tamen ſunt capaces annui reditus
perpetui, & hęreditatum, vt per Feder. d. conſ. 12.
num. 6. Et vide Extrauag. Ioannis XXII. Quia quo-
rundam, circa med. verſ. Nec hor, de verb. ſignif.
vbi primùm recitantur verba Gregorij IX in hac
Decretali, videlicet [fratres Prędicatores, & Mi-
nores in altiſsima paupertate Chriſto pauperi
famulantur.] Et mox ſubiungitur. [Et tamen
conſtat ipſos Prędicatores habere in communi
etiam quoad proprietatem aliqua; idque eorum
ſtatui, & regulę non repugnat.]
18 Hodie ceſſant huiuſmodi ambages, quia Con-
cilium Tridentinum in c. 3. ſeſſ. 25. de Regular. cō-
ceſſit omnibus Monaſterijs, & Domibus tam vi-
rorum, quàm mulierum etiam mendicantium,
exceptis domibus fratrū S. Franciſci Capuccino-
rum, & eorum, qui Minores de Obſeruantia vo-
cantur, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis
erat prohibitum, aut ex priuilegio Apoſtolico non
erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis
19 poſſidere liceat. Et ſub illa exceptione non com-
prehendi Moniales S. Claræ reſoluit S. Congregatio;
tum quia ante Concilium capaces erant in com-
muni, glo. 3. in Clem. fin. de ſent. excom. Bald. cōſ.
183. in princ. lib. 1 Card. in Clem. 1. quæſt 7. de re-
gul. Item ex priuilegijs Sedis Apoſtolicæ, & præ-
ſertim Eugenij IV. & Leonis X. de quibus teſtatur
Vbald. de ſucceſſ. Clericor. Itemque ex verbis Con-
cilij de fratribus non comprehendi ſorores ex
Bald. in l. Quicunque, C. de ſeru. fugit. & quia d. c. 3.
in regula loquitur ſeparatim de viris, & mulieri-
bus. Itaque poſt Concilium ſoli fratres Mino-
res, quales ſunt verè etiam Capuccini, vt in Con-
ſtitutione Pauli V. Eccleſiæ militantis regiminis, in
Bullar. tom. 3. pag. 244. ſunt in ſtatu arctiſſimæ
paupertatis, & incapaces hæreditatum, bonorum
ſtabilium, & annuorum redituum etiam in com-
muni.
20 QVAERO Teſtator inſtituit hæredes fratres
Min. de Obſeruantia S. Franciſci cum hoc vt bona
hæreditaria per executores ab eo nominatos ven-
dantur, & pretium erogetur in reparationem Ec-
cleſiæ, Conſtructionem Capellę, & ſacram ſuppel-
lectilem. Et quatenus hæredis inſtitutio non va-
leat ex aliqua cauſa in corpore iuris clauſa; tunc
iure legati legat.
An huiuſmodi diſpoſitio ſit valida, necne.
21 Diſpoſuit cap. Exijt qui ſeminat, §. Ad hæc, de
verbor. ſignificat. in 6. omnium vtenſilium, & li-
brorum, ac eorum mobilium præſentium, & fu-
turorum, quæ & quorum vſumfructum fratribus
Minoribus S. Franciſci, vel eorum Ordini licet ha-
bere, proprietas, & dominium ad Romanam Ec-
cleſiam liberè pertinere, vſu facti tantùm eis re-
ſeruato, & in §. Prętereà idem ordinauit quoad
loca empta de eleemoſynis, & oblata, ſeu conceſ-
ſa fratribus ſub quacunque forma verborum; nec-
non quoad Eccleſias, & Oratoria ad Eccleſias de-
22 ſtinata, & Cœmeterium. Quo verò ad legata de-
clarauit vt infra, videlicet [Si verò modum lici-
tum in legando teſtator expreſſerit, vt ſi diceret;
lego pecuniam pro fratrum neceſſitatibus expen-
dendam, vel domum, Agrum, vineam, & ſimilia
ad hoc quod per certam perſonam, vel perſo-
nas idoneas diſtrahatur, & pecunia de rebus ip-
ſis accepta in ædificia, vel alia fratrum ne-
ceſſaria conuertatur; aut in legando ſimilibus mo-
dis, vel verbis vtatur. In hoc caſu illud in omni-
bus, & per omnia, conſideratis eorum neceſſitati-
bus, & moderaminibus prædictis, quãtum ad fra-
tres decernimus ſeruari, quod per nos eſt ſuperius
in conceſſis pecuniarijs eleęmoſynis declaratum;
ad quæ legata ſoluenda tam hæredes teſtatorum,
quam exequutores ſe liberales exhibeant.]
23 Superuenit deinde diſpoſitio Clem. Exiui de
Paradiſo, de verb. ſignif. qua cautum eſt in §. Por-
recta, vt pecunia, & alia oblata & legata non reci-
piantur pro alijs cauſis, & ſub modis alijs (vt vtar
verbis tex.) quam ponat dicti Prædeceſſoris no-
ſtri declaratio, quæ eſt in d. c. Exijt, Deinde in
§. Cupientes diſponitur his verbis: [Quia igitur
in ſucceſſionibus tranſit non ſolū vſus rei, ſed & do-
minium ſuo tempore in hæredes; fratres autem
præfati nihil ſibi in ſpeciali acquirere, vel eorum
Ordini poſſunt etiam in communi: declarando di-
cimus, quod ſucceſſionum huiuſmodi quæ etiam
ex ſui natura indifferenter ad pecuniam, & etiam
ad alia mobilia, & immobilia ſe extendunt con-
ſiderata ſui puritate voti nullatenus ſunt capaces.]
24 Tertiò ſuperuenit diſpoſitio 2. Ad Conditorem,
Extrauag. Papæ Io. XXII. ſub tit. de verb. ſignif. quæ
prouiſionem c. Exijt, quod oblata ſeu conceſſa
fratribus pertinerent ad dominium, & proprietatē
Eccleſiæ Romanæ, vſu facti dumtaxat eis reſer-
uato declarat eſſe contra regulam; & ideò eam
25 tollit, & prouidet vt infra videlicet: [De fratrum
noſtrorum conſilio hoc edicto perpetuum valitu-
ro ſancimus, quod in bonis quæ in poſterum con-
ferentur, vel offerentur, aut aliàs quomodolibet
obuenire continget fratribus, vel Ordini ſupradi-
ctis (exceptis eccleſijs, Oratorijs, officinis, & habi-
tationibus, ac vaſis, libris, & veſtimentis diuinis
officijs dedicatis vel dedicādis, quę ad ipſos obue-
nient in futurum, ad quæ ſe non extendunt incon-
uenientia ſupradicta; propter quod Conſtitutio-
nem iſtam ad illa extendi nolumus) nullum ius
ſeu dominium aliquod occaſione ordinationis
prædictæ, ſeu cuiuſuis alterius à quocumque Præ-
deceſſorum noſtrorum ſpecialiter editæ Romanæ
Eccleſiæ acquiratur, ſed quoad hoc habeantur
prorſus ordinationes prædictæ pro non factis.]
26 Quibus ità ſe habentibus pro validitate inſtitu-
tionis affertur, quod diſpoſitio §. Cupientes conſi-
derat inſtitutionem ideo non valere, quia per eam
retinetur vſus, & dominium contra regulam, quæ
ratio ceſſat hoc caſu quia teſtator expreſſe diſpo-
nit, vt dominium bonorum non remaneat penes
hæredem, nec vſus, ſed vt vendatur, & conuertatur
pretium in reparationem Eccleſiæ, fabricam Ca-
pellę teſtatoris, & aliàs neceſſitates ipſius, quod
ſatis ſecundum DD. eſt in conſideratione, vt per
Abb. conſ. 63. nu 4. lib. 2. Cuman. conſ. 169. & Ful-
goſ. conſ. 103 num. 3. verſ. Nec obſtat quod ſi poſ-
ſint, & ſecundū hæc inuitantur Chriſtiani ad bene-
faciendum, & ex contrario retraherentur, & nul-
lum videtur fieri pręiudicium puritati regulę fra-
trum Minorum, quę tota fundatur, vt vi-
uant in paupertate, & proprium non habeant, nec
poſsi-

Digitized by Google

poſſideant; non tamen vult, nec diſponit, vt Eccleſiæ non reparentur, vt Capellæ non fiant, vt non habeant paramenta pro altaribus, & calices, & thuribula: & ita ſeruatur, vt refert Vaſquez lib. 3. cap. 102. illuſtr. controu. n. 6. allegat Bart. in l. Ciuitatibus, ff. de legat. 1. & in l. Seruus, ff. de alim. legat. Regula enim circa victum verſatur, vt illum dietim eleemoſynaliter quærant, & totam fidem in Deo deponant illum habendi, iuxta illud Luc. 22. *Quando miſi vos ſine ſacculo, & pera, & calceamentis numquid aliquid defuit vobis?* Voluit enim Beatus Franciſcus totaliter abſtrahere ſuos ab affectu, & deſiderio terrenorum, & ſpecialiter à pecunia, & vſu ipſius. Inſtitutio autem ſecundum modum prædictum non videtur à regula deuiare; & ſic in fortioribus terminis concludit Bart. in tract. Minor. lib. 1. diſt. 5. cap. 2. n. 3. dum ſimpliciter ait valere inſtitutionem ad effectum vt bona vendantur, & pretium expendatur in reparationem Eccleſiæ, & ſubminiſtrationem locorum, & Eccleſiarum humilium: idemq; ſentit Calder. conſ. 345. aliàs 46. de teſtam. & Guido Papa deciſ. 327. vbi ait ita obſeruari, & ex ſtylo Fratribus prædictis præfigi terminum vnius anni ad vendendam hæreditatem, & pretium deponendum. In caſu autẽ noſtro expreſsè facta eſt, vt totum in id expendatur: vnde ſi diceremus non valere, fortè eſſet expreſsè dicere non poſſe fieri eleemoſynam pro reparatione, & fabrica Eccleſiæ, & paramentis altarium, quod maximè abſurdum eſſet: quamobrem inſtitutionem hoc caſu validam eſſe concludit Bartol. in eod. tract. lib. 1. diſt. 5. c. 1. & 2. nu. 28. & ſeqq.

27 His accedit quod ſcripſit idem Bart. eod. lib. 1. diſt. 2. c. 3. n. 15. de clauſula, *omni meliori modo appoſita*, vt quatenus eſſet aliquod dubium in inſtitutione directa faciat valere per indirectam per fideicommiſſum: & quamuis Bald & Anchar. aliter dixerint, tamen hoc poſſet procedere in ſimplici inſtitutione, ſecundum quam videtur induci modus contrarius regulæ. At in caſu noſtro cùm ſimus in inſtitutione ſub modo, & ille non ſit contrarius regulæ, fortè aliud videtur dicendum.

Quæ multò magis videntur procedere poſt diſpenſationes Pauli IV. & Pij V. necnon Bullam, quæ dicitur Mare magnum, de quibus apud Guilelm. de Benedictis in repet. cap. Raynutius, in ver. Eodem teſtamento relinquens, num. 126. de teſtam.

28 Et quia in hoc teſtamento ſunt ordinati exequutores cum ampliſſima poteſtate vendendi, alienandi, & conuertendi ad vſum deſtinatum per teſtatorem, quo caſu licèt inſtitutio hæredis non procederet, ipſi exequutores cenſerentur inſtituti hæredes, & rogati, vt conuerterent bona prout teſtator diſpoſuit, ſicut formaliter dixit Bald. in l. Precibus, C. de impub. & alijs ſubſtitut. n. 46. per text. notab. in cap. Cum tibi, de teſtam. permittendum videtur vt exequantur dicti exequutores voluntatem teſtatoris, ne pia eius voluntas defraudetur. Quod ſi objiciatur fore vt tunc deficiat hæredis inſtitutio, ſine qua teſtamentum non valet:

29 Reſponderi poterit executores cenſeri hæredes inſtitutos per prædicta. Præterea fauore piæ cauſæ valet teſtamentum ſine hæredis inſtitutione: ita Tiraquel. in tract. de priuil. piæ cauſæ, in 15. priuil. per doctrinam Bart. in l. 1. C. de Sacroſ. Eccleſ. ſequitur Barbat. conſ. 8. & alij plures, quos citat.

30 Nec deſunt qui ſentiant etiamſi dati non eſſent executores, nihilominus monaſterio ſubueniri officio iudicis, vt pia voluntas defuncti adimpleatur; quin etiam cuilibet de populo actionem competere: inter quos Specul. de inſtr. edit. §. Nunc verò, n. 66. Io. Andr. in cap. Si hæredes, de teſtamen. Bart. in l. Ne quicquam, §. Cum igitur, de verb. ſignif. Bald. in l. Nulli, C. de Epiſc. & Cleric. Redoan. in tract. de ſpol. Eccleſ. q. 8. n. 31.

Denique quatenus prædicta diſpoſitio ſuſtineri non poſſet iure inſtitutionis, forte tamen ſuſtineri poterit iure legati, cùm teſtator expreſsè declarauerit ſe iure legati relinquere caſu quo inſtitutio ex aliqua cauſa in corpore iuris clauſa non valeret. Certum eſt enim quamuis Fratres Minores ſint incapaces hæreditatis, valere tamen legatum rerum ſtabilium eis factum ſub modo licito, aut etiam ſimpliciter, cum ſub modo licito factum intelligatur.

31 Qua in re ſatis erit afferre declarationem Sacræ Congregationis Concilij: nam cùm relicti eſſent dictis Fratribus annui reditus, quorum ſunt incapaces, petitum fuit à Sacra Congregatione, vt declararetur, an Fratres poſſent ſibi vendicare hos annuos reditus, non quidem vt eo modo prout relicti erant ſingulis annis perciperent, ſed venderent, & pretium in neceſſitates monaſterij cõuerterent: Sacra Congregatio cenſuit Fratres Mendicantes Ordinis Minorum de Obſeruantia eſſe incapaces annui redditus legati, cùm inter immobilia reputetur. Clem. Exiui, §. Cumque annui red-
32 ditus, de verb. ſignific. Cæterum valere immobilium legatum eis factum ſub modo licito, nempe vt vendant, & pretium conuertant in Eccleſiæ neceſſitates, Franc. in cap. 1. §. Confirmatos, de relig. domib. in 6. & idem ſi modus non ſit adiectus; nã ſub modo licito relictum intelligitur, Cardin. poſt Bart. & Bald. in d. Cle n. §. Proinde, n. 11. Conciliũ autem cap. 2. ſeſſ. 25. de Regul. prohibere ſolam poſſeſſionem, & detentionem, ſeu dominij acquiſitionem.

Et eo magis, quia teſtator hoc caſu vſus eſt dictione copulatiua, *&*, videlicet, & quatenus inſtitutio ex aliqua cauſa non valeat, lego, &c. Vnde quatenus non valeat inſtitutio, cenſetur æquè principaliter legaſſe: nam copula facit tranſire diſpoſitionem in ſpeciem diuerſam, Achill. de Graſſ. deciſ. 1. de clauſulis, Caputaquenſ. deciſ. 124. incipien. Clauſula omni meliori modo. Et de illius natura eſt vtrumque æquè principaliter copulare, cap. Cum Marthæ, de celebr. gloſ. & Abb. in c. Querelam, de ſimon. quamobrem perinde eſt ac ſi teſtator ſimpliciter, & abſolutè legaſſet nulla facta hæredis inſtitutione: neque enim legatum ex ſe validum per inutilem inſtitutionem vitiari debet, cap. Dilectus, il primo, de præb. & reg. Vtile per inutile non vitiatur, & eſt text. in materia in auth. Ex cauſa, C. de liber. præter. Hæc ferè ſunt, quę pro validitate huius diſpoſitionis afferri poſſunt.

33 Cæterum his non obſtantibus verius videtur diſpoſitionem teſtatoris hoc caſu nec ſuſtineri poſſe iure inſtitutionis, nec iure legati: non quidem iure inſtitutionis: nam quamuis ſingularia relicta valeant ſi fiant ſub modo licito, aut etiam ſimpliciter, vt in d. decret. Exiji, §. Ad hæc quia fratribus; tamen ſecus eſt in inſtitutione, ac iure vniuerſali, vt reprobata Bartoli opinione concludit Bald. in auth. Ingreſſi, nu. 50. C. de Sacroſ. Eccleſ.

& poſt

& poſt eum Aretin in l. Apud Iulianum, § Conſtat, col. 3. ff. de leg. 1. Cardin. in Clem. Exiui, § Proinde, col. fin. de verb. ſignific. Anchar. in ead. Clem. col. 2. verſ. Secundo caſu: & quidem Baldi rationes va-
34 lidiſſimæ ſunt, & præcipuè illa, quod ius vniuerſale conſiſtit in quodam intellectuali, quod poſtquã eſt radicatum, non poteſt auelli, ideſt ſeparari, l. Si ſine, § Sed quod Papin. ff. de minor. Vnde non poteſt hoc ius intellectuale conuerti in aliquem materialem vſum: Nam ſiue hæres totam hæreditatem teneat, ſiue vendat, ſiue diſſipet, ſemper tamen permanet hæres, l. Sed etſi lege, § Quod autem, de pet. hæred. & l. Imperator, ad Trebell. cum alijs per eum allegatis. Vnde cum fratres Minores non poſſint hoc ius retinere, nec etiam intellectuale in aliquod materiale conuerti valeat; meritò non ſunt capaces: at ſecus eſt in ſingularibus relictis, quia poſſunt præcisè conuerti, & in eorum vſum conſumi; & ſequitur Card. Zabar. conſ. 102. Super facto, verſ. Ad ſecundum, vbi contra opinionem Bart. ait, fratres Minores cum ſint ſpecialiter prohibiti, & facti incapaces ſucceſſionum per d. Clem. Exiui, § Cupientes, de verb. ſignif. non poſſe vniuerſaliter ſuccedere etiam quoad hoc, vt debeatur illis æſtimatio: & idem Card. in d. Clem. Exiui, § Proinde, in fin. Concluſio enim illa quod Mendicãtes ſint capaces ſucceſſionis ad effectum, vt vendant, & pretium conuertant in eorum neceſſitates. non procedit in fratribus Minoribus, qui abſolutè ſunt incapaces; ſed in alijs Mendicantibus dumtaxat. Et ita communiter obſeruari teſtatur Bald. conſ. 8. Super infraſcriptis, lib. 1. quem refert, & ſequitur Dec. in cap. In præſentia, n. 169. de probat. vbi etiam ait hanc eſſe communem opinionem.

35 Nec obſtat, vt inquit Bart. Quod inſtitutio de fratribus Minoribus ſub modo licito contineat duo capita, Vnum ſcilicet vt ſint hæredes; aliud vt vendant, & pretium conuertant in neceſſitates fabricæ; & quod licèt primum non valeat, debet tamen valere ſecundum, quemadmodum valeret ſi teſtator omiſſo capite primo, diſpoſuiſſet de ſecundo. Reſpondit enim Bald. ſecundum caput venire conſecutiuè, & acceſſoriè ad primum. Vnde deſtructo antecedenti, deſtruitur conſequens, arg. l. Alimenta, § Seia, ff. de adim. legat. & ex quo inſtitutio eſt pro non ſcripta, modus eſt etiam pro non ſcripto, vt l. 1. § In primo, C. de caduc. tollen.

36 Præterea multum habet ponderis conſideratio quod Nicolaus IV. in d. cap. Exijt, § Ad hæc quia fratribus: dum agit de legatis particularibus ſtatuit, vt ſi teſtator modum, ſecundum quem fratribus eorum conditione inſpecta recipere non licet, exprimat in legando; à tali legato per omnem modum fratres abſtineant. Sed ſi modum licitum fratribus in legando teſtator expreſſerit, declarat illud recipi poſſe ſeruatis moderaminibus ibi præſcriptis; & ſimiliter Clemens V. in d. Clem. Exiui, in § Porrecta, agens de legatis particularibus declarat illa recipi poſſe ſecundum ea, quæ eius prædeceſſor expreſſit in d. cap. Exijt, ideſt cum modus licitus eſt adiectus. At verò in § Cupientes, vbi agit de ſucceſſione, & iure vniuerſali, eam diſtinctionem non adhibet, ſed declarando dicit, ſucceſſionem huiuſmodi fratres dicti Ordinis conſiderata ſui puritate voti nullatenus eſſe capaces; adijciens nec licere eis valorem hæreditatum talium, vel tãtam earum partem, quod præſumi poſſet hoc in fraudem fieri quaſi ſub modo, & forma legati ſibi dimitti facere, vel ſic dimiſſa recipere; quin potius iſta ſic fieri ab ipſis ſimpliciter prohibuit. Hæc autem diuerſitas, quæ ponitur inter legata particularia, & ſic ſucceſſionem vniuerſalem, planè conuincit non æquè fratres Minores eſſe capaces ſucceſſionis, ac legatorum; ſed legatorum quidem ſi ſub modo licito relinquantur. Succeſſionem verò ſimpliciter, & abſolutè eſſe incapaces:
37 Præſertim ponderando dictionem, *nullatenus*, de qua in d. § Cupientes, quæ cum ſit vniuerſalis negatiua, & idem importet, quod nullo modo, c. 1. § Ad hæc, vbi Archid. de reſtit. ſpoliat. in 6. excludit capacitatem ſucceſſionis etiam per modũ aliàs licitum, efficitque vt fratres ſint incapaces ſucceſſionis in quacumque parte etiam minima, vt de hac dictione *nullatenus*, dicit Gemin. conſ. 35. Pro clariori, num. 2. & omnem diſpenſationem excludit, ſecundum gloſ in Clem. Vt ijs, in verb. Nullo modo, de ætat. & qualit. Quid enim opus fuiſſet eã diſtinctionem adhibere in legatis, & ſucceſſionem ſimpliciter prohibere, ſi tam legatorum, quam ſucceſſionis eſſent capaces vbi modus licitus eſſet adiectus.

Et confirmatur quia ſi diſtinguendum non eſſet inter ſucceſſionem, & legatũ, ſequeretur vt fratres Minores eſſent capaces inſtitutionis ſimpliciter factæ, ſicut ſunt legatorum, quæ, cum modus non eſt adiectus, cenſentur facta ſub modo licito, vt in d. decret. Exijt, § Ad hæc quia fratribus, verſ. Si verò fratribus ipſis generaliter aliquid abſq; modi expreſſione legetur, & declarauit S. Congregatio Concilij Sed conſequens eſt abſurdum, quia inſtitutionis ſimpliciter factæ prædicti fratres ſunt abſolutè incapaces, vt in d. § Cupientes, Ergo & antecedens.

38 Ac denique quatenus etiam inſtitutio ad effectum vendendi non repugnaret regulæ in his quæ pertinent ad dominium, poſſeſſionem, vel vſum rerum; conſiderandum eſt tamen in fratres, vt præfertur inſtitutos, cum ſecundum Bald. numquam deſinant eſſe hæredes, tranſire iura, & actiones actiuè, & paſſiuè. Hæres enim tenetur de facto, de contractu, & de delicto defuncti, Bald. in l. Iubemus, § Sanè, in fin. C. de ſacroſ. Eccleſ. Et poteſt conueniri actione perſonali quatenus nõ poſſideat, l. 1. & ibi Bart. C. de hæred. action. & l. 2. eod. tit. Imo tenetur etiam vltra vires hæreditarias ſi inuentarium non confecerit, vt in Auth. de hæred. & Falcid. § Hinc nobis, l. Sancimus, C. de Iur. delib. Fed de Sen. conſ. 21. Item tenetur exonerare conſcientiam defuncti, cap. In litteris, de raptor. Item ſortitur forum, & cõueniri poteſt in loco defuncti, vel eius foro, l. Hæres abſens, in princ. & ibi DD. ff. de Iudic. etiamſi aliàs ſit exemptus, ſecundum Bart. ibi. Item tenetur de euictione pro re vendita per executorem teſtamenti, Bart. in l. Alio, in fin. de alim. & cibar. legat. & ad alia plurima his ſimilia.

Fingamus ergo fratres Minores inſtitutos ſub conditione, vt vendant bona hæreditaria, adiſſe hæreditatem, & bona diſtraxiſſe, & pretium erogaſſe in vſum fabricæ, vel ſacriſtiæ, aut in eorum neceſſitates; quis tenebitur ad debita hæreditaria? & quomodo conſultum erit creditoribus? eruntnè actione perſonali conueniendi fratres, quorum inopia omnẽ actionem excludit, ac reddit

dit inanem? quis exonerabit conſcientiam defuncti? quis tenebitur de euictione, ſi bona hæreditatis diſtracta euincantur, aut alia adimplebit, quę ab hæredibus præſtari oportet? Præterquamquod huiuſmodi lites valde repugnant intentioni S. Inſtitutoris qui voluit ſuos fratres ab his curis, & ſollicitudinibus omnino auocare, vt patet ex dicta Clem Exiui, §. Amplius, ibi: [nullo modo debent huiuſmodi voti, & regulæ profeſſores ſe talibus curis, & litigioſis actionibus immiſcere, vt & teſtimonium habeant ab his, qui foris ſunt, & puritati ſatisfaciant voti ſui, ac euitetur per hoc ſcādalum proximorum.] Quæ ratio inter alias mouit etiam Io. XXII. in d. Extrauag. Ad conditorem, ad renunciandum iuri Eccleſiæ Romanę ſuper bonis relictis, aut oblatis prædictis fratribus, vt in §. Rurſus, ibi, Numquid non præfatæ Eccleſię derogatur honori, ſi ipſum oporteat nunc in foro eccleſiaſtico, nunc in ſeculari, interdum quoque coram pedaneis iudicibus, & plerumque pro rebus paruis, & in vilibus continuò litigare. Non igitur mirum ſi ſucceſſionis, ac iuris vniuerſalis fratres prædicti abſolutè, ac nulla diſtinctione adhibita declarentur eſſe incapaces.

Nec vrgent incōuenientia ſuperiùs relata, quod ex contrario Chriſtifideles retraherentur ab operibus charitatis, eccleſiæ non ædificarentur, &c. Siquidem huiuſmodi eleemoſynæ fieri poſſunt per viam oblationum, & legatorum particularium, quorum fratres ſunt capaces, ſi modus licitus adijciatur: vt dictum eſt ſupra, non autem per viam inſtitutionis, ac iuris vniuerſalis, quia opera charitatis exerceri non debent modo illicito, per quē fratres inducantur ad regulæ tranſgreſſionem, vt patet in d. cap. Exijt, §. Quia verò puritatem, verſ. Non enim veriſimile eſt.

39 Quemadmodum nec obſtat quod ſcripſit Bart. de clauſula, *omni meliori modo*, vel codicillari, & quod venientes ab inteſtato cenſeantur inſtituti hæredes: nam in hoc quoque articulo eum reprobat Bald. in d. Auth. Ingreſſi, num. 54. & ſequitur Petr. de Anchar. in d. Clem. Exiui, col. 4 in fin. verſ. Et per iſta, & Duenn. reg 381. in 8. ampliatione, vbi alios citat: quia virtus prædictę clauſulę eſt, vt inſtitutio conuertatur in fideicommiſſum vniuerſale, cum quo habet ſymbolum; & ita procedit text. in l. Eam quam, C. de fideicomm. in qua Bart. ſe fundat: non autem in fideicommiſſum particulare: ſed fideicommiſſi vniuerſalis fratres Minores
40 ſunt incapaces. Ergo quoad eos prædicta clauſula, aut tacita executorum inſtitutio nihil operatur, nec deducit vniuerſale in particulare, vt per Bald. ibid.

41 Amplius nō obſtat, quod deficientibus executoribus ſubueniendum ſit fratribus per officium iudicis: nam reſpondetur id habere locum in legatis particularibus tantùm, ad quæ ſoluenda prædicta Decretalis, Exijt, in §. Ad hæc quia fratribus, non ſolum præcipit, vt tam hęredes teſtatorum quàm executores ſe præbeant liberales, ſed etiam vt iudices ſe ex officio ſuo promptos exhibeant ad pias voluntates deficientium adimplendas. At ſecus eſt vbi fratres ſunt inſtituti hæredes; quia tunc teſtamentum eſt nullum, & hæreditas defertur venientibus ab inteſtato, niſi adſit cohęres, vel ſubſtitutus, Bart. in tract. Minor. lib. 1. diſt. 1. cap. 2. Fed. de Sen. conſ. 26. in princ. & eſt communis opinio ſecūdum Rom. conſ. 296. circa declarationē, in princ. adeout venientes ab inteſtato nec teneātur in foro conſcientię hęreditatem fratribus reſtituere, vt articulo vtrinq; diſcuſſo cōcludit Bart. d. lib. 1. diſt. 1. cap. 2. Bald. verò in l. Nulli, C. de Ep. & Cler. Specul. & alij in contrarium allegati non loquuntur de fratribus Minoribus qui ſunt incapaces, ſed de pauperibus, vel alia pia cauſa, cui ſubuenitur per officium iudicis, aut certè intelligendi ſunt de legatis particularibus tantùm, per ſupradicta.

42 Denique non obſtant diſpenſationes Sixti IV. Pauli IV. & Pij V nam illa Pij V. habet clauſulam, *quatenus decretis Tridentini Concilij non aduerſentur*: & omnes redactę ſunt ad terminos Concilij tam eiuſdem Pij V. quam Gregorij XIII. neq; enim videtur dubitādum quin diſpenſationes huiuſmodi aduerſentur Concilio, cum in c. 1. ſeſſ. 25. de regul. pręcipiatur Regularibus omnibus, vt ad regulę quam profeſſi ſunt pręſcriptum, vitam inſtituant, & componant, & in cap. 3. eiuſdem ſeſſ A conceſſione poſſidendi bona immobilia in communi excipiantur in ſpecie fratres Capuccini, & Minores de Obſeruantia. Quęcumque igitur diſpenſatio, quę regulę aduerſatur, cuiuſmodi eſt ius ſuccedendi quoad fratres Minores, aduerſatur etiam Concilio, quod pręcipit vt regula obſeruetur.

43 Hęc autem adeò vera ſunt, vt inſtitutio nec validè fieri poſſit de Eccleſia ipſa fratrum Minorum vt ſimiliter contra Bartol. qui cenſuit hęreditatem hoc caſu acquiri Eccleſię Romanę, de cuius proprietate ſunt Eccleſię fratrum Minorum, determinat Bald. in d. auth. Ingreſſi, num. 55. Mouetur inter cætera, quia aut ſumitur Eccleſia materialiter pro ædificio; & hoc modo cùm Eccleſia ſit quid inſenſatum, non eſt ſufficiens medium ad acquirendum Eccleſię Romanę ciuili acquiſitione, l. Pecoris, ff. de ſeruit. ruſtic. pręd. & l. Vt pomum, C. de ſeruit. Aut ſumitur Eccleſia perſonaliter, & ſignificatiuè, vt l. Mortuo, ff de fideiuſſ. & tunc cùm ſignificet, & repreſentet Collegium fratrum, ſequitur, vt Eccleſię Romanę acquiri non poſſit, quia cùm debeat acquiri mediante organo, & organū ſit inhabile, acquiſitio impeditur, l 1. §. Cęterum, de acquir. poſſeſſ. & l. Quęcumque gerimus, de action. & obligat. Allegat etiam notata in Clem. Religioſus, de Procur. ſubdens impedimētum regulę videri de iure naturali, & diuino, & in his quę requirunt medium, ceſſante medio ceſſare acquiſitionem.

Ad hęc Bartoli interpretatio, quod acquiratur Eccleſię Romanę, non ſolum eſt contra mentem teſtatoris, qui voluit legare pauperibus, non Eccleſię Romanę, l. Non dubium, C. de teſtam, ſed etiam contra declarationem Io. XXII. in d. Extrauag. Ad conditorem, qui renunciauit omni acquiſitioni dominij per dictos fratres faciendę Eccleſię Romanę. Ac demum in perſona vera ipſorum fratrum non valet inſtitutio. Ergo multò minus valet in perſona ficta: vt in Auth. de nupt. §. Optimi. Ex quibus, atque alijs rationibus Bald. dicit ſe de facto contra opinionem Bart. conſuluiſſe: habetur eius conſ. lib. 4. conſ. 416. Viſa ſubſtitutione: & idem tenet Io. de Lignan. in d. Clem. Exiui, & ibi etiam Anchar. num. 6. In quo tamen articulo, quia non deſunt qui ſentiant oppoſitum, non videtur inſiſtendi, cùm non ſit caſus noſter, in quo teſtator non inſtituit Eccleſiam, ſed ipſos fratres,

tres, licèt modum vt ſupra adiecerit.

44 Sed nec iure legati diſpoſitio teſtatoris hoc caſu ſuſtineri poteſt: quia fratres Minores eodem modo ſunt incapaces legati vniuerſalis, atque inſtitutionis, text. eſt in d. Clem. Exiui, § Cupientes, qui de ſucceſſione loquitur, de verb. ſignific. & tradit Bart. in d. tract. Minor. lib. 1. diſt. 2 cap. 1. Bald. in d. Authen. Ingreſſi, n. 15. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Anchar. in d. Clem. Exiui, col. 3. verſ. Secundum membrum, Capr. conſ. 31. col. 2. Pariſ. conſ. 65. col. 4. vol. 2. Iaſ. in l. 1. n. 99. ff. de leg. 1. & de legato hæreditatis idem Bart. eod. tract. & lib. diſt. 3. cap. 1. de hæreditate. Prædicta autem diſtinctio an fuerit relictio ſub modo licito, necne fieri debet in legatis particularibus tantùm, iuxta text. in d. cap. Exijt, §. Ad hæc quia fratribus, & reſolutionem S. Congregationis Concilij ſuperius relatam n. 11. non autem in ſucceſſione vniuerſali, vt dictum eſt ſupra, & declarat Card. d. conſ. 101. verſ. Ad ſecun-
45 dum: fideicommiſſarius enim vniuerſalis eſt hæres in effectu, l. Qui quadraginta, ff. ad Trebell. & l. Cum filius, ff. Quod cum eo; & rationes adductæ per Bald. in d. auth. Ingreſſi, æquè militant in relicto vniuerſali, atque in hæredis inſtitutione. Hoc autem caſu teſtator quatenus non valeret inſtitutio iure legati legauit: vnde in effectu hoc eſt legatum totius hæreditatis iuris vniuerſalis, cuius fratres ſunt incapaces, etiamſi modus licitus adijciatur, vt ſuperius probatum eſt. Virtus autem huius clauſulæ eſt vt inſtitutio tranſeat in fideicōmiſſum vniuerſale dumtaxat, non autem in legatum particulare, vt inquit Bald. in d. auth. Ingreſſi, nu. 54.

Poſtremò cum ſimilis caſus olim contigiſſet, in quo teſtator inſtituerat hæredes Fratres Minores S. Franciſci adiecta clauſula; quod ſi forſan aliquo modo eſſent incapaces dictæ hæreditatis, tunc bona cederent monaſterio pro augumento fabricæ, & alimentis fratrum: Sacra Congregatio ſuper hoc conſulta cēſuit ſimpliciter reſpondendum fratres eſſe incapaces. Quid autem faciendum eſſet de hæreditate non eſſe Congregationis definire, ſed adeundos iudices ordinarios.

46 Succeſſiue QVAERO, An, & quibus caſibus valida ſint legata bonorum mobilium, vel annui reditus facta Fratribus Minoribus S. Franciſci tam de Obſeruantia, quàm ea Reformatione, aut eorum Eccleſiæ, vel ſacriſtiæ.

Solutio quæſtionis patebit ex infraſcriptis declarationibus me Secretario editis in Congregatione à S. D. N. Vrbano VIII. eorumdem fratrum negotijs præpoſita.

47 *Diſtinctio I. De legatis bonorum mobilium.*

Articulus I. An Fratres Minores tam de familia, quàm Reformati ſint capaces legatorum bonorum mobilium, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur tam in pecunia numerata, quàm in alijs ſpeciebus.

Articulus II. An poſſint eadem legata in iudicio, aut extra exigere per ſeipſos, vel Syndicum apoſtolicum.

Articulus III. An fabricæ Sancti Petri liceat in huiuſmodi legatis ſe ingerere infra annum, ea quo dies legati ceſſit.

Articulus IV. Et quid elapſo anno.

Diſtinctio II. De legatis factis fabricæ.

48 Articulus I. An valeat legatum annui redditus factum fabricæ, ſacriſtiæ, vel eccleſiæ Fratrum Minorum tam de familia, quàm ex Reformatione.

Articulus II. An liceat fratribus huiuſmodi legata in iudicio exigere per eorum Procuratores, vel Syndicos apoſtolicos.

Articulus III. An liceat eiſdem erogare prædicta legata in vſus fratrum; an verò illa omnino conuerti debeant in vſus à teſtatoribus præſcriptos.

Articulus IV. An fabricæ S. Petri liceat infra annum ſe ingerere in proprietate horum legatorum pro fabrica, vel ſacriſtia, tranſigendo cum hæredibus, aut aliàs de eadem proprietate diſponendo.

Articulus V. Et quid tranſacto anno.

Articulus VI. An liceat eidem fabricæ S. Petri ſe immiſcere præſtationibus, ſeu fructibus eorumdem legatorum ab anno decurſis, & non ſolutis.

Articulus VII. Et quid infra annum, ea quo ceſſit dies præſtationis.

Diſtinctio III. De legatis annuis cum onere.

49 Articulus I. An Fratres Minores tam de familia, quàm Reformati ſint capaces legatorum annuorum, quæ ſiunt adiecto onere celebrationis miſſarum.

Articulus II. An ijdem poſſint pro his legatis in iudicio experiri agendo, aut iudicis officium implorando.

Articulus III. An poſſint Fratres illa accipere à ſponte offerentibus celebrando miſſas ad rationem rei acceptæ.

Articulus IV. An poſſint illa ſpontè oblata accipere per ſeipſos; an verò per Syndicum Apoſtolicum.

Articulus V. An Fratres poſſint huiuſmodi legata extinguere, aut illorum proprietatem vendere, & pretium erogare in vſum fabricæ, vel Sacriſtiæ.

Articulus VI. An liceat fabricæ S. Petri proprietatem eorumdem legatorum cum onere miſſarum ſibi vendicare tam elapſo anno, quàm antea.

Articulus VII. An eidē fabricæ liceat ſibi vendicare annuas præſtationes decurſas, & non ſolutas tam antea annum, quàm poſt.

50 *Diſtinctio IV. De legatis annuis ſine onere.*

Articulus I. An Fratres Minores tam Obſeruantes, quàm Reformati ſint capaces legatorum annuorum ſine aliquo onere, aut modo adiecto ſaltem ad effectum illa extinguendi, & pretium erogandi in vſus fabricæ, vel ſacriſtiæ.

Articulus II. An ad hunc effectum poſſint eandem proprietatem in iudicio petere per Syndicum Apoſtolicum.

Articulus III. An poſſint illam conuertere in vſus fratrum.

Articulus IV. Et quid ſi cæperint illorum annuas præſtationes accipere.

Articulus V. An poſſint Fratres exigere indicialiter annuas præſtationes eorumdem legatorū in vim Martinianæ.

Arti-

Articulus VI. Et quid poſt vltimum decretum S. Congregationia hac de re editum.

Articulus VII. An Fratres teneantur proteſtari ſe eſſe incapaces eorumdem legatorum.

Articulus VIII. An poſſint illas à ſponte dantibus accipere per ſeipſos, vel per Syndicos Apoſtolicos.

Articulus IX. An hæredes teneantur illorum præſtationes Fratribus ſoluere in foro conſcientiæ.

Articulus X. An fabrica S.Petri ius habeat ſibi vendicandi horum legatorum proprietatem tã elapſo anno, quàm antea.

Articulus XI. Et quid de annuis præſtationibus decurſis, & non ſolutis.

Articulus Vlt. An hæc omnia procedant etiam in legatis annuis ad modicum tempus.

51 Die 9. Septembris 1628. Sacra Congregatio negocijs Fratrum Minorum S.Franciſci de Obſeruantia à S.D.N. præfecta ad ſingulos articulos ſuperius propoſitos ad hunc modum reſpondit, videlicet.

Diſtinctione I.

Ad I. articulum. Fratres Minores tam de familia, quàm Reformatos eſſe capaces legatorum bonorum mobilium, quæ vnica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur tam in pecunia numerata, quàm in alijs ſpeciebus, dummodo tamen huiuſmodi legata ſint in quantitate moderata, & non in fraudem paupertatis.

Ad II. Fratres quidem nec per ſeipſos, nec per interpoſitam perſonam poſſe eadem legata in iudicio exigere, ſed Syndicum Sedis Apoſtolicę tantùm iudicis officium implorare, dummodo ſimiliter illa in moderata ſint quantitate, & ſine vlla fraude paupertatis, & reipſa erogentur in Fratrum neceſſitates. Extra iudicium verò ita demum legata huiuſmodi accipi poſſe à Fratribus per ſeipſos, ſi in alijs ſpeciebus conſiſtant, & accipiantur in ea tantùm quantitate, quam vera, & imminens eorum neceſsitas poſtulet; ſed ſuperfluam, aut pecunias à Syndico tantùm poſſe accipi, dum tamen id omne in Fratrum neceſsitates conuertatur.

Ad III. Non licere fabricæ S.Petri in huiuſmodi legatis bonorum mobilium ſe ingerere infra annum, ex quo dies legati ceſſit.

Ad IV. Elapſo anno licere ad præſcriptum ſuarum facultatum.

Diſtinctione II.

52 Ad I. articulum. Valere legatum annui redditus factum Sacriſtiæ, vel fabricæ Eccleſiæ, vel Conuentus Fratrum Minorum tam de familia, quàm de Reformatione, niſi adſit exceſſus in quantitate.

Ad II. Nec per ſeipſos, nec per alios licere fratribus in iudicio exigere huiuſmodi legata, ſed Syndico Apoſtolico dumtaxat.

Ad III. Non licere eadem annui reditus legata erogare in vſus fratrum, ſed illa omnino conuerti debere in vſus à teſtatoribus præſcriptos.

Ad IV. Fabricæ S.Petri non licere infra annum ſe ingerere in proprietate horum legatorum cum hæredibus tranſigendo, aut aliàs diſponendo de eadem proprietate.

Proſp.Fagn.in 2. par.5. lib.Decretal.

Ad V. Itidem non licere.

Ad VI. & VII. Poſſe fabricam S.Petri ſe immiſcere in præſtationibus, ſeu fructibus eorumdem legatorum ab anno decurſis, & non ſolutis; non autem infra annum, ex quo dies præſtationis ceſſit.

Diſtinctione III.

53 Ad I articulum. Fratres Minores tam de familia, quàm ex Reformatione nullatenus eſſe capaces legatorum annuorum, quæ fiunt adiecto onere celebrationis miſſarum.

Ad II. Non poſſe pro his legatis in iudicio experiri, aut iudicis officium implorare.

Ad III. Poſſe fratres illa accipere per modum eleemoſynæ à ſponte offerẽtibus celebrando miſſas ad rationem rei acceptæ, citra tamen vllam obligationem ad onus perpetuum, & dummodo prius proteſtentur ſe illorum capaces non eſſe.

Ad IV. Syndicum Apoſtolicum, & pro fratrum neceſsitatibus, non autem fratres ipſos etiam per alios poſſe huiuſmodi legata vtcumque ſponte oblata accipere, ſi in pecunia conſiſtant.

Ad V. Non poſſe fratres huiuſmodi legata extinguere, aut illorum proprietatem vendere, & pretium erogare in vſus fabricæ, vel ſacriſtiæ.

Ad VI. Licere fabricæ S.Petri ad ſuarum facultatum præſcriptum ſibi vendicare eorumdem legatorum proprietatem cum onere miſſarum celebrandarum tam elapſo anno, quàm antea.

Ad VII. Similiter licere.

Diſtinctione IV.

54 Ad primum articulum Fratres Minores tam Obſeruantes, quàm Reformatos non eſſe capaces legatorum annuorum, quæ fiunt ſine aliquo onere, aut modo adiecto, niſi ad effectum illa extinguendi, ſeu illorum proprietatem, & pretium conuertendi in vſus fabricæ, vel ſacriſtiæ.

Ad II. Non fratres ipſos, ſed Syndicum apoſtolicum tantùm poſſe eamdem proprietatem in iudicio petere.

Ad III Poſſe conuertere.

Ad IV. Si fratres cęperint illorum annuas pręſtationes accipere, ne hinc fiat fraus paupertati, expedire vt de cętero decernatur eo caſu non licere amplius fratribus eamdem proprietatem vẽdere, ac pretium in vſus fabricę, vel ſacriſtię erogare: Ideoque agendum cum S.D.N.

Ad V. & VI. Fratres nullo modo poſſe in iudicio exigere annuas eorumdem legatorum pręſtationes.

Ad VII. Teneri.

Ad VIII. Poſſe illa per modum eleemoſynæ, & à ſponte dantibus accipere etiam per ſeipſos, ſi in alijs ſpeciebus conſiſtant: quod ſi in pecunia, nonniſi per Syndicum apoſtolicum.

Ad IX. Non teneri.

Ad X. Fabricam S.Petri nullum ius habere vẽdicandi horum legatorum proprietatem, niſi elapſo anno iuxta ſuas facultates.

Ad XI. Similiter non habere ius vendicandi huiuſmodi annuas præſtationes, niſi ab anno decurſas.

Ad Vlt. Hæc omnia locum non habere in legatis infra decennium, ſed in his tãtùm, quę fiunt ad decem annos, & vltra.

Digitized by Google

55 Cum his declarationibus conſentiont alia decreta ab eadem Congregatione edita 14. Iunij 1628. & die ſeq. publicata in Congregatione generali Fratrum Minorum de Obſeru. in præſentia D. Cardinalis Gypſij, quorum tenor talis eſt videlicet.

SACRA CONGREGATIO à S.D.N. Fratrum Minorum de Obſeruantia S. Franciſci Ciſmontanæ familiæ conſultationibus præpoſita volens quantum poteſt in Domino ipſorum poſtulato ſatisfacere circa Nouitios ad habitum, & profeſſionem admittendos; Sanctitate ſua approbante, cenſuit tunc demum eſſe illis permittendum, vt Nouitios vt ſupra recipiant, cum conſtiterit ex ipſorum Conuentibus eos ſuſtuliſſe abuſus omnes, qui Regulę S. Franciſci Obſeruantię aduerſantur. Quod vbi præſtiterint, deſignanda erunt loca pro ijſdem Nouitijs recipiendis, & pręſcribendus recipiendorum numerus, & qualitas, & alia ad eorum inſtitutionem pertinentia: & prout vnaquæque Prouincia id exequetur, eidem receptionem huiuſmodi fore permittendam.

Abuſus verò quibus eos propterea mederi oportebit, ſunt potiſſimum infraſcripti.

Ac primum abdicent à ſe, & eorum Conuentibus non ſolum piſtrina, ac bona omnia immobilia, quę alicubi contra Regulę puritatem, & declarationes fel. recor. Nicolai III. & Clem. V. extra, vel intra ſepta monaſteriorum detinent; ſed etiam cenſus perpetuos, & legata annua, ſuper quibus
56 Sacra Congregatio pręcipit obſeruari decretum Congregationis generalis Romæ habitę die 17. Maij 1603. Cuius tenor talis eſt.

CVM ANNVOS REDDITVS, ſicut cętera bona immobilia nobis habere non liceat, ideo renouantes alia generalia ſtatuta, decernimus quod Frater inducat perſonam aliquam ad eleemoſynam perpetuam Ordini noſtro exhibendam, nec exhibitam à quopiam viuente ſuſcipiat; & ſi aliqua talis nobis fuerit relicta, nullo modo in iudicio exigatur; declarantes quod ad perpetua legata petenda non poſſunt fratres recurrere, niſi humiliter, & per modum eleemoſynæ abſque allegatione alicuius debiti. Decernitur prętereà,
57 ac pręcipitur per S. Obedientiam, quod quoties relinqui contingat aliqua legata perpetua aliquibus perſonis, & Hoſpitalibus, vel alicui Reipublicæ, & alijs domibus ea lege quod teneantur fratribus pręſtare ſingulis annis certam eleemoſynã, ſiue omnino gratis, ſiue vt ipſi fratres dicant certa officia, & miſſas, quod Guardianus faciat proteſtationem ei, qui teſtatoris voluntatem adimplere tenetur, quod cum ad illas eleemoſynas nullum ius habeant ex vi legati, non poſſunt obligari ad illa officia, & miſſas. Si tamen facta iſta proteſtatione hæres ex ſua libera voluntate voluerit dare eleemoſynas illas, & committere fratribus dicta officia, & miſſas; tunc fratres tuta conſcientia poſſunt eleemoſynas huiuſmodi recipere. Quod totum, & multo fortius in relictis legatis ſingularibus fratribus ſimili modo faciendum eſſe decernimus. Inhibemus autem, ne Syndicus in ſua perſona huiuſmodi annuos redditus recipiat diſtribuendos ipſis fratribus. Proteſtatio autem ſic fiat ſub ſigillo Conuentus, videlicet: Nos Frater N. Guardianus, & Fratres Diſcreti huius Conuentus N. dicimus ad noſtram notitiam perueniſſe quondam N. certam eleemoſynæ quantitatẽ Conuentui huic diſtribuendam perpetuo gratis, vel forſan pro aliquibus officijs, aut miſſis dicendis legaſſe. Cumque legata huiuſmodi, niſi per viam ſimplicis eleemoſynæ acceptare ex inſtituto ſancto noſtro, & iure nobis non liceat; ideo per præſentes liberè proteſtamur in Domino, quod legatum prædictum tamquam illius incapaces ex vi legati recipere nolumus, nec intendimus. Si tamen hęres commiſſarius, aut legatarius ipſius teſtatoris dictam quantitatem per viam ſimplicis eleemoſynę omni obligatione, dominio, & proprietate penitus ceſſantibus, nobis liberè conferre voluerit, illam ſimpliciter accipiemus, & pię teſtatoris voluntatis quantum in nobis fuerit plenè, ac fideliter ſatisfaciemus. Hæc autem proteſtatio ſubſcripta per Guardianum, & Diſcretos Conuentus dabitur illi, qui tenetur teſtatoris voluntatem implere: & eadem proteſtatio ſcribetur in libro Conuentus, vt conſtare poſſit ſuccedentibus Guardianis hanc Conſtitutionem fuiſſe ad plenum adimpletam.

58 Eſt autem hæc proteſtatio neceſſaria, vt optimè decernit D. Bonauentura hanc diſputans quæſtionem; & ex Apoſtolicis declarationibus Regulæ noſtrę colligitur. Et vt omnibus ſit compertum id quod tantoperè eſt nobis neceſſarium; ipſam D. Bonauenturę quæſtiunculam ex ſuo Apologetico deſumptam hic apponere de induſtria non grauabimur, quę talis eſt vt ſequitur.

CVM ASSERATIS vos ſecundum Regulam, & profeſſionem veſtram nullos debere recipere prouentus redituum, ſeu poſſeſſiones, exceptis domibus, in quibus habitatis, videmini tranſgreſſores Regulę veſtrę in eo, quod recipis domos, vel areas non contiguas veſtris areis, in quibus habitatis; eodem enim modo ſi hoc licet, poteritis etiã vineas recipere, & agros, & manſos, & ſimilia quęque reciperet; imò grancias, & villas, & caſtra, & terras, & oppida, & quęcumque fuerint vobis data; & ſic priſtina paupertas, & mendicitas, quam profeſſi eſtis, paulatim euaneſceret, & non eſtis diſcipuli S. Franciſci, cùm non ſequamini veſtigia eius, nec eius Regulã teneatis: de domibus enim vobis cõtiguis poteſt eſſe excuſabile, quod pro dilatãda area veſtra illas quandoq; recipiatis, ſed de alijs non, in quibus homines alios pro cenſu locatis, quem procurator veſter loco veſtri exigit, & in vſus veſtros conuertit de voluntate veſtra. Si qui in talibus incautè agunt, dolemus, & contradicimus, & prohibemus. Qualiter autem in hoc licitè agere poſſimus, aduerte; & tunc non iudicabis nos, ſi ſanè intelligis, tranſgreſſores. Proteſtamur nos ſecundum Regulam noſtram nil debere, ſeu velle poſſeſſionis, vel certorum redituum recipere, vel habere: quia verò mendici ſumus, & pauperes, & quibus pro pręſenti neceſſitate indigemus, ideo recipimus prout licet, ſiue pro ſoluendis debitis, vel alijs neceſſarijs procurandis. Cum ergo aliquis ex deuotione vult nobis legare domum ſuam, vel aream non contiguam noſtræ manſioni, non recipimus eam per nos, nec per interpoſitam perſonam vt noſtram, ſed ſi ille eam diſponit per aliam quemcumque, vt ea vendita de pretio eius prouideatur; nobis ex parte ſui in his, quibus tunc indigemus procurandis, vel ſoluendis debitis, acceptamus. Si autem ille timens ne fortè eius talis diſpoſitio per hæredes ſuos, vel alios in poſterum impediatur, & propter hoc pręoccu-

occupat roborare illam ſigillo alicuius iudicis, vel ciuium, vel alterius, &c. & ſic committit eam alicui amico ſuo, vel fratrum qui conſeruat quod ipſe diſponit de domo tali, vel area, nil ad nos, cum de rebus ſuis poſſit ordinare quod vult, nec locum talem, vel domum dicimus eſſe noſtram, cum nihil iuris nos in ea proteſtemur habere. Similiter ſi aliquis diſponeret per amicum, vel alium, quod de pretio, vel de prouentibus illis, vel illis darentur fratribus tot panes quotidie vel tantum eleemoſynę ſingulis ſeptimanis, aut annis, non eſſemus propter hoc prædij, vel reddituum poſſeſſores; nam ſi me petente eleemoſynam aliquis diues permittat quod ſingulis annis velit dare fratribus duas tunicas, vel tantùm vnam, vel ſingulis hebdomadis tot panes, & hoc committat officialibus ſuis, vt vice ſui illa dent etiam eo abſente, & hoc pro fratribus recipiam, vel etiam ſi illi negligant dare, admonendo exigam, numquid propterea certos redditus habere dicendi ſumus? Cum non ex iure, ſed ex gratia ſolum talem eleemoſynam recipiamus, vel exigamus.

Et ſi poſt obitum illius vxor eius, vel alij amici pro anima illius adhuc velint aliquo tempore talem nobis eleemoſynam per ſe, vel ex diſpoſitione illius largiri, poſſumus ſimiliter accipere ex tali gratia; ita quod quandocumque nollent amplius iſta dare, nihil peteremus ab eis quaſi ex debito, ſed more mendicorum recurremus ad domum clementis domini pro quotidiana eleemoſyna quandiu illi placeret; ſed quando plus nollet, diſcedimus vt cui gratias agentes de dato, & non murmurantes de negato. Hæc eſt vera, & pura vita mendicorum, quod datur ex gratia recipere, non ex iure. De cenſibus verò domorum fratribus legatorum nihil quærimus, ſicut nec de alijs redditibus. Si autem antequam vendantur aliquem inde cenſum dare volunt hi, in quorum tūc poteſtate ſunt illæ domus, nihil iuris habere in eo proteſtamur, ſed eleemoſynam nobis ſpontè oblatam ſimpliciter recipimus, ſicut aliundè donatam. Quia verò Dominus docet nos cauere ab hominibus Matth. 10. & Apoſtolus ab omni ſpecie mala abſtinese primo Theſſal. 5. Ne putemur ab ignorantibus tranſgreſſores regulæ noſtræ, debemus apertè proteſtari nihil nobis iuris in talibus donationibus velle habere, ſicut tenetur ſuſpectus de fornicatione omnia illa cauere, ex quibus poſſet iſta ſuſpicio probabilis indicari. Hæc omnia D. Bonauentura.

Sed quia in his caſus ſolet aliquando euenire, quòd annuus redditus ob temporis antiquitatem non comperiatur habere aliquem patronum, cui fieri habeat talis, vt ſupra, proteſtatio; decernimus quòd in tali caſu ſeruetur ſtatutum Ordinis Minorum ſub Paulo II. contentum in Conſtitutionibus ſuper cap. 6. Reg. & §. Inhibemus. Quod nimirum huiuſmodi redditus aſſignetur Rectoribus ſpiritualibus, aut temporalibus Collegiorum, aut Cōmunitatum, Terrarum, aut Ciuitatum, qui tales eleemoſynas, ſiue fructus, vel redditus annuos nomine Eccleſiæ Romanæ, vel donantium ſine fratribus exigant, & recipiant, & fratribus ſiue alijs Sacerdotibus, quando fratres noluerint tales Miſſas, vel ſuffragia iuxta piam intentionem benefactorum in toto, vel in parte ſecundum quantitatem talium obuentionum interdicere faciant.

Item ſtatuitur, vt deinceps nulla inſtrumenta publica fiant à fratribus capitulariter congregatis nec quocumque alio modo ſe habentibus, in quibus transferatur dominium, & proprietas alicuius capellæ, ſiue ſepulturæ, cum hoc omnino ſit contra Regulam, & noſtro repugnet inſtituto; nam quomodo aliquis dat quod non habet? Si tamen occaſio ſe obtulerit, in qua oporteat ſatisfacere deuotæ fidelium voluntati, id fiat per modus noſtræ regulæ, & inſtituto congruentes. Eſt autem proteſtatio prædicta neceſſaria, ne vt ait D. Bonauentura, ab ignorantibus noſtrum inſtitutum, regulæ noſtræ tranſgreſſores iudicemur; Cuius Seraphici Doctoris ſententiam hic inſerendam iudicauimus, quatenus è medio tollatur abuſus ignorantiſſimorum aliquorum, qui exiſtimantes Charibdim fugere, in Scillam inciderunt in fauorem Ordinariorum, vel alicuius tertij, vel hæredis, renunciantes prædicta legata, quaſi non eſſet opus proprietatis, & dominij donare, ſicuti accipere, & ſumma dementia alienum renunciare.

De huiuſmodi autem bonis, ſeu illorum pretio Generalis, vel Commiſſarius Generalis vna cum conſilio Guardiani, & Diſcretorum Conuentus in vſum Sacriſtiæ, fabricæ Eccleſiæ, & Conuentuum prouideat, prout illorum neceſſitate perſpecta ſalubriter in Domino expedire arbitrabitur. Et de hac prouiſione quamprimum ſacram hanc Congregationem fideliter certiorem faciat. Hanc verò bonorum abdicationem, & legatorum renunciationem fuiſſe executioni demandatam conſtare debebit huic ſacræ Congregationi ex Generalis, vel Commiſſarij generalis, & Ordinariorum atteſtationibus gratis, & abſque vllo fratrum diſpendio concedendis.

Deinde à fratribus particularibus auferatur cuiuſcumque rei proprietas, ſi quę ſit, & omnia in communi redigantur ad Regul. Sac. Can. Apoſtol. Conſtitut. & S. Concil. Trid. diſpoſitionem. Potiſſimum verò tollantur pecuniæ, & quamprimum inſumantur in veras, & communes ipſorum Conuentuum neceſſitates; idque fiat à Syndicis Apoſtolicis tantū, ita vt nihil pecuniæ mediatè, vel immediatè ſuperſit in manibus, vel poteſtate fratrum etiam Superiorum.

59 Ad hæc tollatur abuſus Aromatariarū, itaut de cætero illę non retineātur, niſi ad vſū monaſteriorum dūtaxat, nec liceat res illarum cuiq; vendere.

60 Præterea nullo modo habeant in eorum Eccleſijs, vel Sacriſtijs, aut alibi cippos, & truncos ordinatos ad offerentium, ſeu donantium pecunias, nec capſulas pro eleemoſynis Miſſarum.

Ac demum Superiores Regulares inuigilent vt fratres communi menſa vtantur, diuina officia temporibus debitis recitent, vacent orationi mētali, & diuinum cultum diligenter exerceant, ac cætera impleant, ad quæ pro Regulæ obſeruatione tenentur.

Hæc autem ſuperiùs expreſſa fuiſſe ad effectum perducta conſtare debebit eidem S. Congregationi, ex atteſtationibus medio iuramento Generalis, aut Commiſſarij generalis, aut Viſitatorū præuia diligenti informatione capta in viſitatione ſingulorum Conuentuum cuiuſque Prouinciæ.
Romę 14 Iunij 1628.

61 Porrò ſuprascriptis declarationibus, & decretis non aduerſantur, quin potiùs fauent alia decreta in Congregatione fabricæ Sancti Petri edita iuſſu S.D.N. in hæc verba.

DECRETVM Sac. Congregationis Fabricæ Principis Apoſtolorum de Vrbe Super Legatis relictis PP. Minoribus de Obſeruantia S. Franciſci,

CVM ſæpius fuerit habitus recurſus ad Sacram Congregationem Ven. Fabricæ S. Petri ſuper annuis Legatis factis, ſeu facien. ad fauorem fratrum S. Franciſci Minorum de Obſeruantia, cum onere Miſſarum, ſeù Officiorum ſiue gratis, ſiue alio modo,

Prætendente Ven. Fabrica S Petri ad illam ſpectare propter dd. frattum incapacitatem huiuſmodi Legatorum,

Dictis autem fratribus allegantibus poſſe annua legata huiuſmodi recipere tuta conſcientia, quatenùs hæres ex ſua libera voluntate voluerit illa dare in eleemoſynam, & committere fratribus dd. Miſſas, & Officia iuxta ſententiam S. Bonauěturæ, & Decreta S. Congregationis à Sanctiſſimo D. Noſtro fratrum Minorũ de Obſeruantia S. Frãciſci Ciſmontanæ familiæ Conſultationibus præpoſitæ ſub die 4. Iunij 1628. publicata,

Eadem Sacra Congregatio pro opportuna præmiſſorum prouiſione facta prius relatione Sanctiſſimo D. N. Vrbano Papa VIII. ac de illius expreſſo ordine, & mandato, decreuit in futurum ſuper huiuſmodi Legatis obſeruari, vt infrà,

Quod huiuſmodi Legata per Debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compoſitionem cum Miniſtris Fabricæ faciendam, vel alio quouis modo, ſed illorum Capitale, ſiuè ſors principalis, vel Proprietas abſque aliqua diminutione conſeruetur ſemper, & perpetuò ad effectum, vt in vſus Romano Pontifici pro tempore exiſtenti benè viſos poſſint applicari; Ita tamen, vt quamdiù applicationem ſpecialem auctoritate apoſtolica fieri non contigerit, hæredes, vel Debitores poſſint liberè, ſi velint, dictis fratribus dare dicta annua Legata per eoſdem fratres recipienda in eleemoſinam, non autem per eos exigenda. Et quod quæuis extinctio, reductio, ſeù diminutio capitalis, ſeù proprietatis aliter abſquè ſpeciali Romani Pontificis permiſſione facta, eo ipſo nulla ſit, nec Debitoribus, aut alijs quibuſcunque ſuffragetur,

Quodque Commiſſarij, alijque Miniſtri Ven. Fabricæ ſuper huiuſmodi capitale, ſeù proprietate ſupradicta, ſe de cætero non intromittant, nec dictos hæredes, ſeù Debitores aliquo modo moleſtent, niſi ad effectum reinueſtiendi in caſu reinueſtimenti, ſeù prouidendi, vt conſeruetur, vt ſuprà, aut aliàs in executionem applicationis auctoritate apoſtolica fact. vel facien.

Et quod nolentibus dd. hæredibus, vel Debitoribus dare ſupradictis fratribus dd. eleemoſynas, ſeù annuas pręſtationes, ſiuè Legata, vt ſupra, ſoluere, vel illas, ſeù illa non ſoluentibus, tunc, & eo caſu lapſis duobus annis à die obitus Teſtatorum, ſi fuerit maturatum Legatum, vel à die maturatæ illius ſolutionis eadem Fabrica, & illius Commiſſarij, & Miniſtri id totum, quod ſolutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen, in qua fuerit, vt ſupra elapſum biennium, vel vltra, poſſit, & valeat annuas præſtationes huiuſmodi exigere, exigique facere ad ſui beneficium, iuxtà ſuas facultates, & Priuilegia; ſaluo ſemper capitali, ſeù proprietate, vt ſupra ad effectum, quod hæredes, vel debitores (dummodò de eis per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem aliter non fuerit diſpoſitum, nec prædicta Legata in alios vſus eius auctoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit) poſſint, ſi velint, quandocunque futuris temporibus, & ſic deinceps in perpetuum dare dictis fratribus dicta annua Legata in eleemoſynam, vt ſupra, nec Fabrica eoſdem hæredes, vel Debitores moleſtare poſſit, & valeat toties, & quoties caſus contigerit, niſi pro præterito, & tunc in illis terminis tantùm, poſt quorum maturationem fuerit elapſum biennium, vel vltra, vt ſupra; ſalua ſemper erectione Beneficiorum, & applicatione Legatorum, ſeu quorumcunque bonorum, & reddituum, ac Iurium eiuſdem Beneficijs, ſeù alijs vſibus pijs auctoritate Apoſtolica facta, vel in poſterum quandocunque, & quomodocunque facienda, & executione literarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, ſeù expediendarum; Itaut præfata decreta ad illas nequaquam ſe extendant, ſed illæ ſemper firmæ, & illeſæ remaneant, ac ſuos plenarios, & integros effectus ſortiri debeant, ita quod neque Fabrica, neque hæredes, vel Debitores præfati, vllo modo illas impedire, retractare, vel controuertere valeant, & ſaluis ſemper Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ac facultatibus competen. dictæ Sacræ Congregationi Ven. Fabricæ.

Prohibuit tamen eadem Sacra Cõgregatio fratribus ſupradictis ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ne audeant, ſeù præſumant, nec quilibet eorum audeat, ſeù præſumat per ſe, nec per alios Sindicos, Miniſtros, ſeù Procuratores tam ſæculares, quam Regulares dictas annuas præſtationes, ſeù Legata, nec iudicialiter tãm coram quocunque Iudice Eccleſiaſtico, quam ſeculari Ordinario, vel Delegato, nec aliàs niſi iuxtà formam dicti Decreti Congregationis fratrum Minorum de Obſeruantia S. Franciſci Ciſmontanę familiæ à Sanctiſſimo D. N. deputatę ab hæredibus ſeù quibuſuis alijs eorum Debitoribus petere, minuſuè dd. hęredibus, ſeù Debitoribus facere aliquas receputas pro dd. annuis pręſtationibus, niſi pro rata, & pecunia, ſeù eleemoſynis ſupradictis cum effectu, ac verè, & realiter eiſdem fratribus data, vel ſoluta, ſeù datis, vel ſolutis, nec ſub alia Data, niſi ſub ea, qua verè fuerit iiſdem Patribus, aut alijs pro eis facta realis ſatisfactio, & inſuper, ne Prouiſos Apoſtolicos pro tempore de Beneficijs, quibus Legata ſupradicta fuerint applicata, vel eorum Procuratores, & Miniſtros ſuper erectione dd. Legatorum directè, vel indirectè impedire, vel moleſtare quouis quæſito colore, vel prætextu audeant, vel præſumant. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ ex Collegio eiuſdem Sacræ Congregationis, die 14. Februarij 1633.

Dominicus Card.

Locus † Sigilli.

Eccleſia

De noui operis nunciatione.

Cap. Cum iniuncto.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia ædificata poſt nunciationem noui operis deſtruenda eſt expenſis conſtruentis.*
2 *Ædificans poſt nunciationem noui operis non ſufficit, vt patientiam præſtet operis demoliendi, ſed ædificium eius ſumptibus eſt demoliendum.*
3 *Et quid ſi nunciatio facta fuerit prædeceſſori ædificantis, & n. ſeqq.*
4 *Interdictum demolitorium noui operis datur hæredi, & in hæredem etiam poſt annum.*
5 *Et tranſit in ſingularem ſucceſſorem etiam dignitatis, n. 8.*
6 *Datur tamen ad patientiam, ſed non ad impenſam.*
7 *Niſi ſucceſſor ratum habeat ædificium captum, vel ædificet.*
9 *Scandali in materia, quæ regulæ ſint obſeruandæ.*
10 *Deſtructa eccleſia, vel loco propter aliquorum delictum, nullus debet vocari clericus illius eccleſiæ, vel municepes illius loci.*
Secus ſi deſtruantur ab hoſtibus, quia omnia priuilegia retinent, num. 12.
Idem ſi deſtruantur terramotu, n. 13.
Et idem ſi in alium locum transferãtur, vel vniantur, num. 14.
Quod locum habet etiam in ciuitatibus, & alijs locis prophanis, n. 15.
11 *Reædificatũ auctoritate Superioris recuperat omnia priuilegia.*
16 *Capitulum Cathedralis eccleſiæ an, & quando ab Epiſcopo, vel alijs Canonicis ad alium locum intra, vel extra diœceſim transferri poſſit, latè diſcutitur, vt num. ſeqq. vſque in fin.*
Quid de iure communi, n. 17.
Et quid ex Bulla Clem. VI. n. 39.
17 *Capitulum celebrari debet in eccleſia, & loco ad hoc determinato.*
18 *Nec Epiſcopus poteſt domi ſuæ illud conuocare, ſed ad aulam Capitularem, vbi antea ſolitum fuit conuenire.*
19 *Electio quamuis fieri debeat in eccleſia tamen ſi fiat alibi, non propter hoc eſt nulla, nec annullanda, & n ſeqq.*
20 *Locus non eſt de ſubſtantia electionis.*
21 *Capitulum cum non poteſt tutò conuenire in Eccleſia, vel loco Capitulare, ad alium locum transferri poteſt.*
Et iuſta cauſa transferendi eſt repulſio Epiſcopi ab ingreſſu in ciuitatem, n. 23.
22 *Vniuerſitas congregari debet in loco publico, & ſolito, niſi ibi non poſſit congregari propter bellum, vel aliud impedimentum.*
24 *Epiſcopus, & Canonici ſunt vnum corpus.*
25 *Nec decet Epiſcopum in negocijs Eccleſiæ omiſſis membris aliorum conſilio vti.*
26 *Epiſcopus poteſt Capitulum conuocare ſi aliquid Canonicis ad deliberandum proponat, nec de re ad ſuum, vel ſuorum commodum ſpectante agatur.*
27 *Nec ad id admittitur Vicarius Epiſcopi ſi Capitulum ſit exemptum.*
28 *Executor, cui aliquid certo loco expediendum committitur, ſed id ei loco ſeruire non poſſit, extra locum poterit expedire.*
29 *Epiſcopi expulſi poſſunt omnimodã iuriſdictionem exercere in aliena diœceſi petita, licèt non obtenta licentia à diœceſanis locorum.*
30 *Et dicuntur expulſi etiam non admiſſi.*
31 *Iuriſdictione conceſſa, cenſetur conceſſa omnia, ſine quibus iuriſdictio explicari non poteſt, & n 33.*
32 *Expiſcopus quæ negocia expedire non poſſit ſine conſenſu, vel conſilio Capituli.*
33 *Capitulum eſt Senatus Eccleſiæ.*
34 *Canonici præſentes in eccleſia à tyranno occupata pro negocijs communibus tenentur ire ad Canonicos forinſecos etiam pauciores: & quando ſecus, & n. 36.*
36 *Et quid in abſentibus ob priuatas inimicitias.*
37 *Inimicus ſe credere nemo tenetur etiam cum litteris conductus, & aſſecurationis.*
40 *Rebelles dicuntur qui Principem, vel eius Nunciũ volentem ingredi ciuitatem non admittunt.*
41 *Rebellio an committatur tantùm contra Imperatorem, & eius officiales, an verò etiam contra Reges, & Principes non recognoſcentes ſuperiorem.*
42 *Rebelles dicitur qui de facto reſiſtit ſuperiori, vel iuriſdictioni.*
43 *Et omnis exiſtens in proteruia, & notoria inobedientia.*
44 *Declaratoria ſuper facto rebellionis non requiritur quando de illa incidenter agitur.*
45 *Nec quando rebellio eſt taliter notoria, vt nulla poſſit tergiuerſatione celari, aut defendi.*
Notoriè delinquentes etiam ſi notorium ſit facti tranſeuntis, audiendi non ſunt appellantes. ibid.
46 *Rebellis notorius dicitur vaſſallus, qui ſe tuetur contra Dominum, & non vult eum admittere in Caſtrum.*
47 *Citatio non eſt neceſſaria vbi certum eſt abſenti nullum ius competere.*
48 *Ad Capitulum conſtituendum regulariter non ſufficit maior pars, ſed requiritur, vt duæ tertiæ partes ſint præſentes.*
49 *Declaratur.*
50 *Vniuerſitatis pars minor inſtante termino ad expeditionem actus præfixo, poteſt conuocare maiorem, & ea accedere renuente, actum explicare.*
51 *Capitulares actus ex contemptu aliquorum non ſunt nulli, ſed nec etiam debent caſſari, niſi ipſis proſequentibus contemptum.*
52 *Abſentes non ſunt vocandi, niſi in tribus caſibus hic expreſſis, & in alijs conſimilibus, & multum arduis.*
53 *Et an ſint citandi abſentes extra prouinciam.*
54 *De quàm longinquo loco ſint vocandi, ſtatur conſuetudini.*
55 *Bulla Clementis VI. ſuper translatione Capituli Leodienſis ex cauſa rebellionis contra Epiſcopum refertur.*
56 *Confirmatio Apoſtolica translationis Capituli Leodien.*

1 CVM EX INIVNCTO. Etiam eccleſia ædificata poſt nunciationem noui operis deſtruenda eſt expenſis conſtruentis. Hoc dicit, cum cap. Præcedenti. Diuiditur in tres partes. In prima iubet opus demoliri, & irritat quicquid ex illo ſequutum fuit. In ſecunda redarguit Archiepiſcopum, qui non curauit ſcanda-

dalum ſubditorum, ibi, *Super eo*. In tertia horta-
tur eum, vt pareat ibi, *finis*.
2 Nota primò ibi, *expenſis tuis facias penitus de-
moliri*: non ſufficere, vt ædificans poſt nunciatio-
nem noui operis patientiam præſtet operis de-
mollendi, ſed amplius ædificium ſuis ſumptibus
eſſe deſtruendum, vt hic in littera, & notat Abbas
3 in primo notab. Quod locum habet etiamſi nouũ
operis nunciatum fuerit Prædeceſſori ædificantis,
prout contigit in caſu huius Decretalis, vt patet
ibi, *ſi etiam abſens extiteris*, iuncta expoſitione
Io. Andr. num. 1. in verb. Abſens. Adhuc enim de-
bet deſtrui ſumptibus ſucceſſoris dũmodo tamen
idem ſucceſſor ratum habuerit, vel proſequutus
fuerit opus à prædeceſſore inchoatum: hoc enim
4 interdictum datur hæredi, & contra hæredem, etiã
poſt annum, l. Prætor, §. Hoc interdictum, ff. de
5 nou. oper. nunciat. & tranſit etiam in ſingularem
ſucceſſorem, l. fin. ff. eod. ratio eſt, quia ſucceſſit in
vitium prædeceſſoris, cap. Quia, ſupra de iudic. &
eſt ſimile in ſpolio, quod tranſit ad quoſcumque
ſucceſſores, ad quos res ipſa peruenit cum ſua cau-
ſa; & ſic cum vitio ſpoliationis, gloſ. 1. & commu-
niter ſcribentes in cap. Sæpè de reſtitut. ſpoliat. vt
ibi per Ripam n. 19. Seraphin. deciſ. 1262. num. 1.
Gregor. 15. deciſ. 542. num. 3. Et quamuis regula-
6 riter interdictum demolitorium contra ſucceſſo-
rem detur ad patientiam, non autem ad impen-
ſam, quia ſucceſſor, vel hæres in pœnam non ſuc-
cedit, vt l. penult. ff. de noui oper. nunciat. Tamen
7 hoc fallit ſi ſucceſſor ratum habeat ædificium cæ-
ptum, vel ædificet, vt in d. §. Hoc interdictum, &
in l. fin. ff. eod. hoc enim caſu interdictum quoad
omnes effectus tranſiuit in ſucceſſorem etiam di-
gnitatis, & ita intelligas hoc cap. cum gloſ. 1. vt
notat gloſ. marginal. poſt Hoſt. in princip. in verb.
Expenſis tuis, Io. Andr. n. 17. Butr. num. 7. & Abb.
num. 8.
9 Secundò nota ex textu quatuor regulas in ma-
teria ſcandali. Prima eſt, pro ſcandalo vitando
omittenda non ſunt quæ ſine mortali peccato o-
mitti non poſſunt, vt baptizari, horas dicere, &
pœnitentiam accipere: & hæc colligitur ibi, *quod
licet*. Secunda eſt, pro vitando ſcandalo non ſunt
committenda quæ ſine mortali peccato committi
non poſſunt, vt ſi puella ſtupro conſentiat, ne is,
qui petit, ſeipſum interimat, cap. Cum homo, 23.
q. 5. & cap. 2. 14 diſtinct; & hæc colligitur ibi, *nec
ea*. Tertia eſt, pro vitando ſcandalo quis poteſt
committere quod ſine mortali peccato committi
poteſt, vt geſtare habitum ordini ſuo parum con-
gruentem, cap. Deus, ſupra de vita, & honeſtate
Cleric. & hæc colligitur ibi, *committi*. Quarta eſt
pro vitando ſcandalo poſſum dimittere quod ſine
peccato mortali dimitti poteſt, puta correctionem
propter multitudinem delinquentium, vt cap. La-
tores, de Cler. excommunicat. & cap. vlt. de temp.
ordin. vel melius pone exemplum, vt in cap. 2. de
cognat. ſpiritual. & cap. Dilecto, & cap. Quia circa,
de conſanguinit. & affinit. & hæc colligitur ibi, *di-
mitti*. Quas regulas ex hoc tex. deſumpſit Abb.
Antiq. hic n. 2. cum quo tranſeunt Io. Andr. nu. 11.
& Henrich. Boich. n. 5. eaſque tranſcribit, licet de
Abb. Antiq. mentionẽ non faciat, Guliel. de Mon-
te Laudun. in Clem. vnic. n. 1. de immunit. Eccleſ. &
eas duabus regulis complectitur Abb. Siculus hic
n. 7. Quid autem ſit ſcandalum, vnde dicatur, &
an ſit peccatum, necne latius proſequere, vt per
eundem Henric à nu. 1. & adde quod legitur in
cap. Niſi cum pridem, § Pro graui quoque ſcanda-
lo, & quod ibi dixi num. 74. 78. & 79. ſupra, de re-
nunciat.
10 Vltimò nota ibi, *reducens prorſus in irritum*,
ſecundum Innoc. n. 2. quod quando Eccleſiæ, vel
ciuitates, ſiue alia loca ſiue ſacra, ſiue prophana
propter eorum delictum deſtruuntur auctoritate
ſuperioris, nullus de cætero debet vocari clericus
illius Eccleſiæ, vel municeps illius loci, & ille lo-
cus priuilegium perdit, vt hic, & in cap. Placuit,
de conſecrat. diſt. 1. in cap. Et hoc diximus, 16. q. 7.
& in l. Si vſuſructu ciuitati, ff. Quibus mod. vſuſruct.
amitt. & ita intelligas quod notat gloſ. vlt. Innoc.
& Hoſt. in cap. Abbate, ſanè §. vlt. de verb. ſignific.
11 niſi tamen locus poſtea reædificetur; nam reædi-
ficatum auctoritate ſuperioris recuperat omnia
priuilegia, ſecundum Innoc. ibi. arg. cap. Quia di-
ligentia, ſupra de elect. & eius quod notat gloſ. in
l. Ex his, ff. de legib. Barthol. Brixien. in quæſt. Do-
minicali, quæ incipit, Illo quod aliquis, & gloſ. 1o.
in cap. Licitè, in ver. Nunquam, 32. q. 7. quibus in
locis tradunt Lazarum reſuſcitatum omnia recu-
perare ſaltem de æquitate. Secus verò ſi deſtruun-
12 tur ab hoſtibus: nam tunc omnia ſua priuilegia
retinent, & antiqui Clerici remanent ibi, *Clerici*,
cap. Paſtoralis, 7. q. 1. cap. Quæ ſemel. 19. q. 3. quod
13 locum habet etiam quando deſtruuntur terræ-
motu, vel aliàs quam ſuperioris auctoritate, vt hic
per Henrich. Boich. n. 9.
14 Idemque dicendum ſecundum Innoc. ſi aucto-
ritate ſuperioris in alium locum transferuntur
vel alijs locis vniuntur: nam & hoc caſu retinent
priuilegia ſua, vt de Eccleſijs notatur in cap. 1. ne
ſede vacante, & in cap. Quia monaſterium, de reli-
gioſ. domib. & idem intelligas de ciuitatibus, &
15 alijs locis prophanis, arg. l. Aede ſacrà, ff. de con-
trahen. empt. & ita diſtinguit Innoc. d. n. 2. cui ſub-
ſcribunt Hoſt. n. 9. Io. Andr. n. 3. verſ. Et notatur per
hoc, & n. 4. Henrich. Boich. nu. 5. ad fin. verſ. Super
eo, Butr. n. 4. Cardin. nu. 5. verſ. Quære in eo, quod
hic dicitur, Anchar. n. 9. Abb. n. 5. & Marian. Socin.
n. 11. in 5. notab. & n. 12. & idem per omnia Archi-
diacon. in cap. Et hoc diximus, n. 7. 16. q. 7. & Ioan.
Andr. in cap. Statutum in gloſ. penult. de elect. lib. 6
& in cap. Priuilegium, nu. 1. de regul. iur. eod. lib.
16 QVAERO cum Innoc. an, & quando Capitulũ
Cathedralis Eccleſiæ ab Epiſcopo, vel Canonicis
ad alium locum intra, vel extra diœceſim trans-
ferri poſſit.
Huic diſceptationi cauſam præbuit, quod cùm
Sereniſſimus Elector Colonienſis Epiſcopus, &
Princeps Leodienſis non ita pridem Leodium in-
gredi vellet, portæque ciuitatis ei fuiſſent occluſæ
Capitulum, ac reſidentiam, iuraque capitularia
de conſilio, & aſſenſu ſexdecim Canonicorum ad
Eccleſiam Collegiatam S. Mariæ Oppidi Huenſis
Leodien. diœceſis tranſtulit tam vigore iuris com-
munis, quàm Bullæ Clementis Papæ VI. de qua
infra n. 58. eamque translationem Nuncius Apo-
ſtolicus confirmauit. Sed cùm Decanus, & tre-
decim Canonici, & Eccleſiæ Cathedrali remanen-
tes ab huiuſmodi translatione, & confirmatione
ad Sedem Apoſtolicam appellaſſent. E contra
verò Epiſcopus Sanctiſſimo ſupplicaſſet pro tranſ-
lationis confirmatione: Sanctitas ſua aliquibus
S. R. E. Cardinalibus, & Prælatis negocium exami-
nandum commiſit.

Sanè

17 Sanè quod ſpectat ad ius commune abſolutum
eſt ſine iuſta cauſa Capitulum ad alium locum
transferri non poſſe, quia de iure celebrari debet
in Eccleſia, & loco ad hoc determinato, cap. Quod
ſicut, & ibi gloſ. in verb. Conſtitutiones , ſupra , de
elect. cap. Qua fronte, de appell. vbi gloſ. in verb.
Canonicum, dat concordantes, & hic notat Innoc.
n. 2. in verb. Reuocatis ibi, *quamuis hae ordinariè*
facienda eſſent in Eccleſia, Butr. n. 4. Bald. in l. Nul-
li, n. 2. verſ. Secundò requiritur, ff. quod cuiuſque
18 vniu. nomin. & in capitulis exemptis aliàs cenſuit
Sacra Congregatio Cardinalium Tridentini Con-
cilij interpretum , vt in ſubiecta declaratione.

Præſuppoſita dubitatione in cauſa Palentina, an
Epiſcopus volens aliquid in Capitulo proponere ,
iuxta cap. 6. ſeſſ. 25. teneatur accedere ad Eccle-
ſiam, & locum ſolitum deputari ; an verò illud in
ædibus proprijs conuocare poſſit : Sacra Congre-
gatio prius reſpondit , quod quando Epiſcopus
vult aliquid proponere Canonicis ad deliberan-
dum, nec de re ad ſuum, vel ſuorum commodum
ſpectante agitur , ſolus Epiſcopus priuatiuè ad
quoſcumque poteſt conuocare Capitulum, idque
in domibus ſuis ; poſtea verò auditis vtrimque
rationibus, partiumque Aduocatis, & procuratori-
bus, ab omnibus in hanc ſententiam itum eſt , vt
Epiſcopus non poſſit domi ſuæ Capitulum conuo-
care, ſed ad aulam capitularem, in qua antea ſem-
per ſolitum fuit Capitulum conuenire.

19 Quinimò gloſ. in cap. In nomine Domini, §.
Quod ſi prauorum, in verb. Fieri in Vrbe, 23. diſt.
dicit electionem eſſe nullam ſi fiat alibi, quàm in
loco ad hoc determinato, per cap. Venerabilem ,
de elect. in parte deciſa, in qua dicitur, *vbi debuit*;
ſed hoc non puto verum , quia electio debet qui-
dem in Eccleſia celebrari, vt dicit gloſ. Ioann. ſed
tamen ſi alibi fiat, non propter hoc eſt nulla , nec
etiam annullanda ; quoniam ſecundum Tancre-
20 dum locus non eſt de ſubſtantia electionis, nec vſ-
quam reperitur ius proditum, quod propter locum
electio debeat vitiari, nec Decretalis, quam indu-
cit gloſ. probat id, quod dicit , ſed factum recitat ,
prout contigit; & ita notat Archid. in d. cap. In no-
mine Domini, n. 16. in fin. & n. 17. 23. diſt. & nu. 18.
dicit opinionem gloſſæ communiter non teneri; &
his adde Rotam deciſ. 36. num. 7. par. 6 recent. &
quod ſcripſi in cap. Quia propter, num. 68. de
elect.

21 Ex cauſa verò neceſſitatis, ideſt cùm Capitulũ
non poteſt tutò conuenire in Eccleſia, vel loco ca-
pitolari, nulli dubium eſt, quin de iure ad alium
locum transferri poſſit, vt patet in d. cap In nomi-
ne Domini, 23. diſt. circa med. in illis verbis [quod
ſi prauorum, atque iniquorum hominum ita per-
uerſitas inualuerit, vt pura, ſincera, atque gratui-
ta fieri in Vrbe non poſſit electio , Cardinales E-
piſcopi cũ religioſis clericis, catholicisque laicis ,
licèt paucis, ius poteſtatis obtineant eligere Apo-
ſtolicæ Sedis Pontificem vbi congruere viderint.]
& ibi notat gloſ. in verb. *fieri in vrbe* : ad idem
tex. in cap. Quantò, 63. diſt. vbi pro confirmatione
electionis Epiſcopi Mediolanenſis Gregorius iu-
bet explorari voluntatem Canonicorum Medio-
lanenſium , qui feritate barbarica coacti Ianuæ
commorabantur , & in cap. Quod ſecit, de elect.
ibi [Cum iuxta Conſtitutiones canonicas ſi fieri
poteſt electio in Eccleſia Cathedrali celebrari de-
beat] Ponderando illa verba, *ſi fieri poteſt*, à con-
trario ſenſu , & eſt gloſ. in cap. Bon. mem. il primo,
in verb. Metuebant, eodem tit. & conſtat ex dictis
Innocentij hic n. 20. vt latius dicam infra nu. 31.
& conſentit Bald. in d. l. Nulli, verſ. Secundò requi-
22 ritur, ff. Quod cuiuſque vniuerſ. nom. dum ait re-
quiri, vt vniuerſitas congregetur in loco publico,
& ſolito, vt l. Obſeruare, C. de Decurionib. lib. 10.
niſi ibi non poſſet congregari propter guerram, vel
aliud impedimentum ; & allegat Innoc. hic : Imò
gloſ. relata ad textum in cap. Cum terra, in verb. In
quo, de elect. dicit electores debere in locum cō-
uenire, vbi electio eſt celebranda, ſi commodè fie-
ri poteſt, aliàs vbi melius obtulerit ſe facultas ; &
ſic cauſam neceſſitatis non requirit .

23 Repulſio autem Epiſcopi ab ingreſſu in ſuam
ciuitatem videtur iuſta cauſa translationis Capi-
tuli ad alium locum: nam, vt legitur in cap. Nouit,
de ijs quæ fiunt à Prælat. [Epiſcopus , & Canonici
24 ſunt vnum corpus, cuius caput eſt Epiſcopus, Ca-
nonici autem membra, nec decet Epiſcopum in
25 negocijs Eccleſiæ omiſſis membris aliorum con-
ſilio vti] Hæc ibi . Quare cum ob impedimentũ
ei illatum Epiſcopus nequiuerit ad ſuam Cathe-
dralem Eccleſiam ſe conferre , ibique Canonico-
rum conſilium exquirere pro negocijs Eccleſiæ ex
pediendi; neceſſe eſt, vt poſſit aliò eos conuoca-
re, quia, vt legitur in cap Non decet, 12. diſt. non
decet à capite membra diſcedere, ſed iuxta Sacræ
ſcripturæ teſtimonium, omnia membra caput ſe-
quuntur. Quibus rationibus innixus eſt Nuncius
Apoſtolicus in confirmatione translationis in il-
lis verbis [Ne membra à capite ſuo hoc rerum ſta-
tu ſeparentur, vtque coniunctis conſilijs Eccleſiæ
neceſſitatibus commodius proſpiceretur]

26 Præterea iam de iure communi ſecundum In-
noc. communiter receptum in cap Irrefragabili ,
n. 3. de offic. Ordinar. quàm ex decreto Concilij
Tridentini cap. 6. ſeſſ. 25. Si Epiſcopi aliquid Cano-
nicis ad deliberandum proponãt, nec de re ad ſuũ,
vel ſuorum commodum ſpectante agatur, Epiſco-
pi ipſi Capitulum conuocant , vota exquirunt , &
iuxta ea concludunt. Neque ad id ex Concilio Vi-
27 carius Epiſcopi admittitur ; & loquitur decretum
illud de Capitulis, quæ priuilegio, vel alio ſpeciali
iure tuentur ſe aduerſus iuriſdictionem Epiſcopi,
qualia vt plurimum ſunt Capitula Germaniæ , vt
ex voto Rotæ aliàs declarauit Sacra Congregatio
eiuſdem Concilij Interpretũ , ſecundum ea , quæ
ſcripſi in cap Irrefragabili, n. 9 de officio Ordina-
28 rij . Si igitur Epiſcopus de iure , & ex Concilio fa-
cultatem habet conuocandi Capitulum , eamque
facultatem in Eccleſia ſua Cathedrali nec per Vi-
carium poteſt exercere repugnante Concilio, nec
per ſeipſum propter impedimenta à ciuitate illa-
ta: conſequens eſt vt eam poſſit extra dictam Ec-
cleſiam exercere . ad hoc textus optimus in cap.
Statuimus, de offic. Deleg. lib 6. vbi is , cui aliquid
certo loco expediendum committitur , ſi id eo lo-
co ſecurè non poſſit , extra locum poterit expe-
dire .

29 Amplius in Clem. 1. de for. compet. Viennenſe
Concilium indulget Epiſcopis à ſua diœceſi ex-
pulſis, vt poſſint omnimodam ſuam iuriſdictionē
exercere in aliena diœceſi licentia petita , licèt
non obtenta à diœceſanis locorum . Et dicuntur
30 expulſi etiam qui venientes non fuerunt admiſſi,
ſecundum gloſ. ibi in ver. Expulſores, Cardin. n. 31.
31 & Abb. n. 7. Cui autem iuriſdictio data eſt, ea
quoque

Digitized by Google

quoque conceſſa eſſe videntur, ſine quibus iuriſ-
dictio explicari non poteſt, l.2.ff.de iuriſdic. omn.
32 iudic. Sed Epiſcopus expulſus omnimodam iuriſ-
dictionem ſibi attributam extra diœceſim expli-
care non poteſt ſine Capituli præſentia, quia plu-
rima ſunt negocia, quæ expediri nequeunt ſine
conſenſu, vel coſilio Capituli, vt alienationes, cap.
Sine exceptione, & cap. Alienationes, 12. quæſt.2.
beneficiorum vniones, Clem. Si vna, de reb. Eccleſ.
non alien. Clericorum Ordinationes, cap. Epiſco-
pus ſine conſilio, 24 diſt. Abbatum, Abbatiſſarum,
& aliarum eccleſiaſticarum perſonarum inſtitu-
tiones, & deſtitutiones, cap. Nouit, de ijs, quæ
fiunt à Prælat. conceſſiones, & confirmationes,
cap. Quanto, eod. tit. inquiſitiones, & condemna-
tiones Clericorum, & Sacerdotum, cap. Si quid
verò, & ibi plena gloſ. in verb. Eccleſia, 86. diſt.
cap. Licet Heli, verſ. Nam iuxta Canonicas San-
ctiones, de Simon. & alia Eccleſiæ negocia, d. cap.
Nouit, & cap. Quanto; Eccleſia enim habet ſena-
33 tum cętum Presbyterorum, ideſt Capitulum, ſine
quorum conſilio Prælato nihil agere licet, vt le-
gitur in cap. Eccleſia habet ſenatum, & ibi gloſ.2.
16. qu.1. ad hoc Concilium Trident. ſeſſ.24. cap.12.
ad finem ibi, *vt verè Eccleſia ſenatus dici poſſit*:
ergo pro his negocijs expediendis, & omnimoda
iuriſdictione exercenda Epiſcopus expulſus, ſeu
non admiſſus poterit ad alium locum Capitulum
conuocare: eſt enim generalis regula in omni
materia, vt qui vult conſequens, velit etiam ſuum
neceſſarium antecedens, vt dicunt Iaſ. & Curt. Iu-
nior in d.l.2. in princ. ff. de iuriſd. omn. iud.

34 Demum pro validitate translationis Capituli
extra Cathedralem affertur ſingularis theorica,
quam hic ponit Innocentius num.2. per hæc præ-
ciſa verba, videlicet [Hoc autem certũ eſt, quod
ſi aliquæ Eccleſiæ occupantur ad tempus à tyran-
nis, ita quod non poſſunt inhabitare ibi Clerici,
Eccleſia retinet ſua priuilegia, & ſuos Clericos, li-
cèt ſint eiecti: vnde videtur, quod ſi expediat Ec-
cleſiæ, vel illius Clericis facere aliquem contra-
ctum, vel Prælatum, vel quicquid aliud quamuis
hæc ordinariè facienda eſſent in Eccleſia, c. Quod
ſicut, ſupra de elect. tamen propter neceſſitatem
fient alibi, cap. In nomine, 23. diſt. & quod plus eſt
etiamſi tyranni darent facultatem Clericis eundi
ad Eccleſiam ſic inuaſam, & etiamſi ibi aliqui
Clerici ſemper remanſerint, imo nec timeatur de
impreſſione, dummodo illi, qui exierunt, iuſto ti-
more, vel alia iuſta cauſa exierint, etiamſi ſit maior
pars illa, quæ eſt in Eccleſia, debet ad forinſecos
exire, niſi poſſet redire cum bona, & perpetua pa-
ce, vel honeſta: & idem videtur ſi ſint pauciores,
dummodo præſumatur, quod electio, vel alius cõ-
tractus vtilius poſſet celebrari extra Eccleſiam,
35 quàm intra, arg. cap. Bo. me. M. de elect. vbi nota-
tur, ſcilicet in gloſ. in verb. Metuebant. Secus ſi
propter ſuas inimicitias non poſſunt ire ad Eccle-
ſiam, quia tunc poſſunt conſtituere procuratorem,
cap. Quod ſicut, §.1. ſupra, de elect. & cap. Quia
propter: idem eſt etiamſi non ſit magnum nego-
cium, vel ſi ſit magnum, ſed vtiliter poteſt fieri per
inferiores] Hæc Innocent. cum quo tranſeunt hic
36 Hoſt. n.9. verſ. Quid ſi hoſtes, & Io. Andr. num. 5.
dicunt enim: Quid ſi hoſtes, vel tyranni, qui Ec-
cleſiam detinent occupatam, reuocant ad Eccle-
ſiam etiam maiorem partem Canonicorum; alia
verò pars non audet ire; numquid ſi agatur de
communibus contractibus, debent intrinſeci cum
forinſecis ad locum tutum, & congruum conueni-
re. Puto quod ſic, dummodo extra Eccleſiam
vtilius fieri poſſit quod agitur; alioquin extrinſeci
intrinſeci vices ſuas mandent, arg. in eo, quod
legitur, & notatur in d. cap. Bonæ il primo, reſp.1.
& in cap. Quia propter, §. Illud, de elect. & in cap.
Ad ſupplicationem, de renunciat. multò fortius
ergo exibunt ad illos, quando minor pars eſt præ-
ſens, & maior abſens, ſequitur Card. n.5. verſ. Sed
vbi conuocabuntur dicens: Quid ſi tyrannus da-
ret facultatem Clericis eundi ad Eccleſiam ſic in-
uaſam, & aliqui Clerici adſunt; vel quid ſi aliqui
remanſerunt in Eccleſia ſic inuaſa? dicit Innocẽt.
quod etiamſi eſt maior pars præſentium, dummo-
do iuſto timore, vel alia iuſta cauſa alij abſint, te-
nentur præſentes ad illos accedere, niſi poſſent ab-
ſentes redire cum bona, & perpetuâ pace, vel ho-
neſta. Idem ſecundum eum dic, & fortius ſi præ-
ſentes ſint pauciores: & hoc dummodo actus, qui
imminet vtilius poſſit celebrari extra Eccleſiam,
quàm intra, etiamſi ſit electio; & idẽ dicunt Butr.
n.4 verſ. Secunda eſt quæſtio, Anchar. n.9. verſ. Eſt
& alius caſus, & Abb. n.10. verſ. Si verò aliqui ſint
abſentes.

Hæc autem Innocentij theorica videtur cõgruè
applicari poſſe caſui Canonicorum Leodienſium:
nam ſexdecim Canonici, qui Epiſcopo adhæſerunt
in oppido Huenſi, dicebant ſe ad alios tredecim,
qui cum Decano in Eccleſia remanſerunt tutò re-
dire non poſſe non ob priuatas inimicitias, ſed
propter populares factiones eorum, quos vocant
Grignutos, & Cerutos, & hoc affirmabant in pre-
cibus Epiſcopo porrectis per hæc formalia verba:
[Dolereque ex animo quod cum huiuſmodi cõ-
ſilium eouſque proceſſerit, vt cum ſua Sereniſſima
Celſitudo dictam ſuam Ciuitatem propiùs acceſ-
ſerit eã ingreſſura, nota obſtacula ſuperuenerint,
quorum intuitu aliam reſolutionem cæperit, du-
rentque interim attentata in iuriſdictionem, &
regalia Eccleſiæ ſuæ, & aliæ inſuper confuſiones,
quæ Capitulo Cancellario, Iudicibuſque ordinarijs
exercitium ſui cuiuſque muneris, ſeu & ſolitam in
ea ciuitate reſidentiam minus tutam, liberam, &
ſecuram præſtent.] Hæc ibi. Quod etiam ſatis cõ-
probaſſe videtur caſus, qui dicitur contigiſſe in
perſonam Groesbeck Canonici, Cancellarij, & pri-
marij miniſtri ipſius Epiſcopi. Is enim Leodii à
Sicario de factione Grignuta pluribus ictibus pu-
gionis læthaliter vulneratus, poſtea conualeſcens
veſte regulari indutus è Ciuitate aufugit. Quapro-
pter Decanus, & Canonici, qui in Eccleſia reman-
ſerunt, debuiſſent exire ad forinſecos etiam nume-
ro pauciores, & multò fortius cum eſſent plures,
37 ſecundum Innocentium. Nec ſufficiunt aſſecuta-
tiones, ſeu litteræ de conductu; quia nihilominus
non tenebantur ſe popularibus credere, cap. Ac-
cedens il ſecondo, ſupra vt lite non conteſtata, cap.
de cætero, & cap. Quamuis de ſent. excomm. Non
enim in hoc caſu ſufficiens potuit cautio præſta-
ri, arg. cap. Litteras, in fin. de reſtit. ſpoliat. & notat
gloſ. in d. cap. Accedens, in ver. Inimicis, & hoc pro-
pter fragilitatem cautionis, vt l. Qui ita, §.1. ff. ad
Trebell. Hæc de iure communi quoad translatio-
nem Capituli.

39 Quod autem ſpectat ad Bullam Clementis VI.
ex parte Epiſcopi aſſeruntur verificatæ duæ condi-
tiones in ea requiſitæ ad validitatem translationis
Capi-

Capituli, & reſidentiæ, nempe, vt ciues Epiſcopo
rebellauerint, & translatio fiat de Capituli con-
40 ſenſu: vnam pro rebellione, cùm portæ ciuitatis
fuerint Epiſcopo occluſę, allegatur ſingularis do-
ctrina Bartoli in Extrau. Qui ſint rebelles, §. Ma-
chinantur, vbi ſic ait. [Pone quod adueniente
Imperatore, vel eius Nuncio volente ingredi ciui-
tatem pro recuperandis iuribus Imperij tam ibi,
quàm alibi, aliqui reſpondent, quod intromittere
eum, vel eius gentem, eſt periculoſum ſtatui eorũ;
& ſic tenent eum in verbis, & ſic labitur tempus,
quo multa poſſet facere pro Imperij proſperitate.
Iſtæ ſunt machinationes quædam, licèt ad actus
bellicos non deueniant. Iſta machinatio ſecuta
inobedientia facit eos rebelles.] Hactenus verba
Bartoli: quæ ad calamum tranſcribit, & ſequitur
Gygas in tract. de crimin. læſ. maieſtat. tit. de re-
bell. quæſt. 5. num. 2. inter Tract. magnos tom. 11.
fol. 81. par. 1.

41 Nec videtur obſtare, quod rebellio committa-
tantummodo contra Imperatorem, vel eius offi-
ciales in ijs, quæ ad commiſſum eis officium perti-
nent; non autem contra Reges, vel Principes in-
feriores, quia tunc non fit contra proſperitatem
Principis, vel Imperij principaliter, vt declarat
Bart. in d. Extrauag. Qui ſint rebelles, in verb. Re-
bellando, verſ. Sed an hæc Conſtitutio, Gygas d.
tract. q. 18. per totam, Peregrin. de iure fiſci lib. 3.
tit. 8. num. 8. & 9. & Bulla aurea loquatur de rebel-
lione contra Electores Imperij, vt aduertit Car-
pzouius in pract. crimin. part. 1. q. 41. num. 60. &
ſeqq. Hoc autem caſu rebellio non fuerit commiſ-
ſa cõtra Principem tamquam Electorem Imperij:
nam reſponderi poteſt arduam eſſe quæſtionem:
An contra Principes non recognoſcentes Supe-
riorem, vel habentes merum, & mixtum impe-
rium committatur crimen rebellionis, adeout lo-
cum habeant pœnæ, l. Quiſquis, C. ad leg. Iul. ma-
ieſt. & plurimos in vtramque partem citat Boſſius
in praxi crimin. tit. de crimin. læſ. maieſtat. num. 51.
52. & 53. Et quod committatur contra Epiſcopos
Principes Germaniæ dicuntur conſuluiſſe Facchi-
neus conſ. 15. nu. 19. ad med. & n. 29. lib. 2. & Ni-
col. Euerard. iun. conſ. 2. num. 7. lib. 1. Sed hoc caſu
non videtur intrare hæc difficultas, quia ex Bulla
Clementis VI. ad effectum translationis Capituli,
& reſidentiæ ſufficit vt ciues Leodienſes rebellaue-
42 rint Epiſcopo ſuo. Rebellis autem dicitur qui de
facto reſiſtit ſuperiori, vel iuriſdictioni, Butr. in
cap. Sanè, il ſecondo, num. 4. de off. Delegat. & ſe-
43 cundum Angel. in l. 2. §. fin. num. 2. de Iudicijs. Re-
belles dicuntur omnes exiſtentes in proteruia, &
notoria inobedientia. Sequitur Natta conſ. 58.
num. 18.

44 Rurſus obſtare non videtur quod præcedere
debeat declaratoria ſuper facto rebellionis, cap.
Cùm ſecundum leges, de hæret. lib. 6. Boſſius in
prax. crimin. in tit. de crim. læſ. maieſt. n. 75.

Nam dicebatur hoc caſu non agi de rebellione
principaliter ad effectum imponendi pœnam or-
dinariam, ſed incidenter ad effectum translatio-
nis Capituli; vnde declaratoria, & pronunciatio
ſuper facto rebellionis non videtur neceſſaria, ſed
ſatis eſt, vt de eo quoquo modo conſtet: nam de
incidenti iudex tantùm cognoſcit, & ſuper quæ-
ſtione principali pronunciat, l. 1. C. de ordin. iudic.
cap. 1. ſupra de ord. cogn. & eſt communis opinio,
vt ibi atteſtantur Imol. num. 6. verſ. Sed an ſit ne-

eeſſe, & Abbas num. 21. verſ. Et iſtæ duæ ſolu-
tiones.

45 Præterea quando rebellio, aut inobedientia eſt
taliter notoria, vt nulla poſſit tergiuerſatione cæ-
lari, aut defendi, nec ſententia declaratoria, nec
citatio requiritur, vt in his terminis reſpondit So-
cin. ſen. conſ. 4. Super quæſtione, num. 24. verſ. Nec
habet obſtare: & conſ. 87. Viſis inueſtitura feudi,
num. 22. verſ. Sextò quatenus, lib. 3. Pariſ. conſ. 1.
Viſa facti ſerie num. 39. vol. 1. Decian. conſ. 18. Ex
prædicta, num. 355. lib. 1. Nec notoriè delinquen-
tes etiamſi notorium ſit facti tranſeuntis, audien-
di ſunt appellantes, vt videtur tenere Innoc. in cap.
Tua nos, num. 4. de cohabitation. Cleric. & mu-
lier. alleg. §. Sunt, 2. q. 6. cap. Cum ſit Romana, §. vlt.
46 & cap. Propoſuit, de appellat. Quod autem vaſſal-
lus qui ſe tuetur contra Dominum, & non vult eũ
admittere in caſtrum, dicatur rebelles notorius,
tenet in ſpecie Andr. de Iſern. in §. Sancimus, n. 3.
in quo temp. Mil. in vſib. feud. quem ſequitur Boſſ.
in pract. crimin. Sub titulo quomodo procedatur in
crimine notorio, num. 16. & Decian. vbi ſupra.
47 Porrò Conſules, & ciuitas Leodienſis ſuis litteris
ad Sanctiſſimum exaratis fatentur Epiſcopum vi-
ſum non eſſe, niſi prius omni adhibita cautela, in
vrbem admittendum. Vbi verò certum eſt ab-
ſenti nullum ius competere, citatio non eſt neceſ-
ſaria, vt notat gloſ. communiter approbata in cap.
Cùm olim, in verb. Licèt abſenti, quam pluribus
exornat Felin. num. 11. de re iudic. Hoſtien. Ioann.
Andr. & DD. in cap. Reprehenſibilis, de appell.
Abb. in cap. Ex inſinuatione, circa fin. eod. tit. So-
cin. ſen. conſ. 4. n. 25. lib. 3. Curt. ſenior, conſ. 20. ſæ-
penumero, n. 17.

Secunda itidem cõditio requiſita ex Bulla Cle-
mentis VI. nempe conſenſus Capituli, dicitur ve-
rificata, quia ſexdecim Canonici Capitulares in
Oppido Huenſi congregati conſenſerunt transla-
tioni Capituli, & nonniſi treſdecim, qui vna cum
Decano remanſerunt Leodij, eam impugnarunt.

48 Neque obſtat quod ad Capitulum conſtituen-
dũ maior pars non ſufficiat, ſed requiratur vt duæ
tertiæ partes ſint præſentes, l. Planè, ff. Quod cu-
iuſque vniuerſ. nomin. & l. Nominationum, C. de
Decurion. lib. 10. & ex his duabus partibus de-
beat ad minus cõſentire maior pars; & ita intel-
ligenda ſint iura in l. Quod maior, ff. Ad municip.
& in c. 1. ſupra de his quæ fiunt à maior. part. Ca-
pitul. cum ſimil. ſecundum opinionem Legiſtarũ,
& Canoniſtarum, vt dicit Abb. in cap. Cùm omnes,
num. 11. ſupra de Conſtitut. dixi in cap. Cùm om-
nes, num. 12. ſupra de Conſtitut. dixi in cap. Quia
propter, num. 41. de elect.

49 Nam reſpondetur in hac materia Canoniſtas
communiter vti hac diſtinctione, videlicet aut eſt
aliquis, ad quem ſpectat Congregatio vniuerſita-
tis: & tunc ſi ad mandatum illius nõ veniant om-
nes, poſſunt venientes explicare actum, etiamſi
non interuenit maior pars Collegij, quaſi conuo-
catio Superioris conſtituat non venientes in con-
tumacia, quæ priuet illos iure ſuffragium ferendi,
vt cap. Cùm nobis, de election. & hoc tenebat Ia-
cob Canonicus Bononienſis, vt refert Io. Andr. in
cap. In cauſis, num. 22. de election. & Abb. in d. c.
Cùm omnes, num. 13. de Conſtitut. Ponebat enim
caſum in vniuerſitate, in qua erant centum homi-
nes, & ex vocatis ab habente poteſtatem conue-
nerant triginta; & concluſio ſua fuit, quod ius vni-

uerſitatis reſidebat in illis triginta. Aut non eſt ibi aliquis, ad quem ſpectet Congregatio vniuerſitatis: & tunc debent ſaltem interuenire duę tertiæ partes, & monere aliam tertiam, aliàs ipſa tertia pars poſſet agere de contemptu; & in hoc ſecundo membro procedit opinio Legiſtarum. Ita clarè diſtinguit Innocen. hic num. 2. ait enim: [quando clerici diſperſi ſunt, ille, qui eſt caput Capituli, ſiue ſit Prępoſitus, ſiue alius, ad quem pertinet vocatio Capituli, illos vocabit, cap. 1. ſup. de maior. & obedient. dummodo ſit in loco idoneo, vbi plures conuenire poſſint; etſi abſentes nō veniant, procedunt pręſentes, cap. Quod ſicut, & cap. Quia propter, ſupra de elect. Si autem nullus eſt, ad quem pertinet ex officio alios vocare, tūc ad hoc vt teneat quod fit ab eis, oportet vt ad minus conueniant duę partes illorum, ad quos pertinet actum illum explicare, & illi debent vocare alios, qui commodè poſſunt vocari, quibus vocatis ſiue venerint, ſiue non, procedent ad perficiendum illum contractum, aut electionem.] Hæc Innocent. cum quo tranſeunt hic Hoſt. n. 10. Io. Andr. num. 6. Butr. num. 4. verſ. Tertia quæſtio, & reliqui omnes; & hanc opinionem Canoniſtarum putat eſſe veriorem Abb. in d. cap. Cum omnes, num. 13. de Conſtitut. & eam ſequitur ibi Felin. num. 34. verſ. Prima eſt, Franc. Marc. dec. 924. num. 6 par. 1. Put. deciſ. 283. lib. 3. in nouis, Rota in
50 Paduana Sediliom, 28. Aprilis 1617 coram Cardinali Sacrato. Hoc tamen ſecundum membrum limitat Abb. vbi ſupra, niſi inſtaret finis termini ad expeditionem actus præfixi vniuerſitati, quia tunc minor pars poſſet vocare maiorem, eaque accedere renuente, liceret minori parti actum explicare; non enim debet priuari iure ſuo propter cōtemptum maioris partis, vt notatur in cap. In cauſis, & in cap. Cum nobis, de election.

In caſu autem, de quo agitur, aderat Epiſcopus, ad quem de iure communi, & ex Concilio Trid. ſpectabat Capitulum conuocare, vt dictum eſt ſupra n. 26.

Adde, quod in Bulla Clementis VI. expreſsè cautum eſt, vt iura quælibet Capitularia apud illos ſint, & remaneant, qui in præmiſſis Epiſcopo obediētes extiterint, etiam ſi fuerit numero pauciores.

51 Demū obſtare non videtur, quod Canonici diſperſi, & ab Eccleſia Cathedrali abſentes non fuerint vocati; quoniam hoc non eſt de ſubſtantia, nam actus Capitulares ex contemptu aliquorum non modo non ſunt nulli ipſo iure, ſed nec debent caſſari, niſi ipſis proſequentibus contemptum, vt cap. Quod ſicut, & cap. Bonæ, il ſecondo, & c. Eccleſia, il ſecondo, de elect. & tradunt in cap. Quia propter, eod. tit. Io. Andr. num. 28. Cardin. nu. 3.
52 in 7. quæſt. & Abb. num. 12. Quinimo nec vocari debent abſentes, niſi in tribus caſibus, videlicet in electione, vt in præcitatis iuribus, & in receptione Canonicorum, & præbendarum collatione, vt in cap. Cum in Eccleſijs, de præben. lib. 6. Niſi conſuetudo ſit in oppoſitum, vt ibi, & in ceſſatione à diuinis, vt in cap. Quamuis, de off. Ordin. eod. lib. & notat gloſ. in c. 2. in ver. Ipſorum, de teſtib. dicens abſentes non eſſe vocandos niſi in tribus memoratis caſibus: & eam gloſſam allegat totus mundus, vt dicit Abb. hic num. 10. ſed quia idem Abb. ibidem, & in cap. 1. num. 15. de ijs quæ fiunt à maiori parte Capituli poſt Innocent. & Butr. hic extendit gloſ. ad omnes caſus conſimiles, & arduos, & dicit hoc ſibi ſemper placuiſſe. Ideo tutius videtur quod primo dixi videlicet, ex hoc capite non infringi actus Capitulares vbi nullus proſequitur contemptum: & nihilominus ex parte Epiſcopi dabantur etiam conuocationes abſentium.

53 Nec refert quod non fuerint citati abſentes extra prouinciam ruam, vt inquit Innocent. hic n. 2. poſt med. verſ. Aliàs autem. Si Canonici in Lombardia pro maiori parte morantes ad remotas partes Franciæ, vel Angliæ vocarentur, non tenerentur ire, quia mandatum eſſet manifeſtè iniquum arg. cap. Cum inter vniuerſas, ſupra de elect. Secus autem ſi dubitaretur, quia tunc ſemper obedire debent, cap. Quid ergo, 11. q. 3. verumtamen ſecundum Hoſtien. hic num. 10. Si Eccleſia reſidentia ipſius indigeat, tunc venire tenetur ſaltem ſi iurauit. Idque ferè ſeruatur vbique de conſuetudine generali, cap. Breui, de iureiur. cap. Cum clerici, & cap. Veniens, de verb. ſignificat. Quod etiam placuit Archidiacono. Sed de quàm remoto loco abſentes vocari debeant ſtabitur conſuetudini, vt notat gloſ. in d. cap. Quamuis, in verb. Euocandi, de off. Ordinarij, lib. 6. Item gloſ. pen. in d. c. Cum in eccleſijs, de election. eod. lib. quæ tamen ſubdit vocationem abſentium non eſſe de ſubſtantialibus formæ.

Hoc negotio in pluribus Cōgregationibus plenè diſcuſſo, tandem ſub die 9. Iunij 1649. fuit reſolutum petitam confirmationem eſſe concedendam; & iterum 6. Septembris eiuſdem anni Sacra Congregatio perſtitit in decretis: & ita Sanctiſſimus confirmauit. Item videtur hoc pendere ex clauſulis Bullæ Clementis VI. Cuius tenorem libuit hic ſubnectere, cùm non habeatur impreſſa in Bullario, & ſit de materia graui, & exemplari.

CLEMENS EPISCOPVS.

Seruus Seruorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

55 Eccleſijs, eccleſiaſticiſque perſonis in earum potiſſimè tuitione, & conſeruatione iurium decet nos opportunis adeſſe fauoribus, & petitiones eorum, quæ nobis ſuper ijs offeruntur, benignum, & fauorabilem præbere conſenſum. Sanè petitio Venerabilis Fratris noſtri Engelberti Epiſcopi Leodienſis nuper exhibita continebat, quod dilecti filij ciues, ſeu populares ciuitatis Leodienſis eidem Epiſcopo, & Eccleſiæ Leodienſi in ſpiritualibus, & tēporalibus immediatè ſubiecti contra prædictum Epiſcopum, & prędeceſſores ſuos Epiſcopos Leodienſes, qui fuerunt pro tempore, licèt eorumdem ciuium, & popularium Dominos frequenter temerè procurante pacis æmulo rebellerint, ac in iuribus, & iuriſdictionibus, alijſque bonis eorumdem Epiſcoporum, nec non prædictę, & aliarum Eccleſiarum, ac dilectorum filiorum Cleri Leodien. damna grauia, & multiplices ruinas irrogarunt eiſdem, quodque quia ciues, & populares prędicti cenſuram eccleſiaſticam deducebant in his vt plurimum in contemptum Epiſcopi pro tempore Leodien. exiſtentes, ac dilecti filij maioris, ac aliarum Collegiatarum Eccleſiarum Leodien. Capituli relicta ipſa ciuitate, quodque

ſe

ſe ad locum alium eis congruum, & iura, & iuriſ-
dictiones earumdem eccleſiarum, ac bona ipſo-
rum, ac dd. Cleri poſſent protegere, & conſeruare
liberiùs, ac tutiùs tranſtulerunt. Cùm autem ſi-
cut eadem petitio ſubiungebat præfati ciues, ſeu
populares translationē huiuſmodi longè amplius,
quàm cenſuram eccleſiaſticam pertimeſcerent.
Nos volentes de illo ſuper hoc remedio per quod
eorumdem ciuium, ſeu popularium rebellio con-
teretur, ac Epiſcopus Capitula, & Clerus præfati ad
petitionem, & conſeruationem iurium, & iuriſdi-
ctionem Eccleſiarum, bonorumque ſuorum præ-
dictorum liberiùs intendere valeant, tutiuſque va-
care eiuſdem Engelberti Epiſcopi ſupplicationi-
bus inclinati ſibi, ſucceſſoribuſque ſuis Epiſcopis
Leodien. qui pro tempore fuerint quod maioris,
& aliarum Eccleſiarum Collegiatarum Capitula,
etiamſi ſe exemptos fore prætenderint dilectorū
filiorum Præpoſiti, & Archidiaconorū ipſius ma-
ioris eccleſię, & omnium aliarum in dicta ciui-
tate iuriſdictionem eccleſiaſticam habentium Cu-
rias, de conſenſu Capituli ipſius eccleſię Leodien.
ad alium idoneum, tutumque locum in diœceſi
Leodien. conſtitutum, de quo dictis Epiſcopis, &
Capitulo expedire videbitur quoties, & quando
dicti ciues, ſeu populares aduerſus eundem Engil-
bertum, & ſucceſſores ſuos Epiſcopos Leodien.
prædictos rebellabunt transferendi, & donec præ-
dicti ciues ſeu populares ad debitam obedientiā
Epiſcopi qui erit pro tempore, & eccleſiæ prædi-
ctæ reuerſi fuerint, ac de damnis, & iniurijs, quæ
dictis Epiſcopo, Capitulis, Præpoſito, Archidia-
conis, & Clero, intulerunt competenter ſatisfece-
rint remanendi etiam ipſi Capitulis, Præpoſito
Archidiaconis, & alijs Curiam habentibus, vt præ-
fertur quàm etiam generaliter Clero ſæculari ci-
uitatis prædictę exitum à ciuitate, eccleſijsq; præ-
dictis, & ad dictum locum acceſſum indicendi, &
præcipiendi, ac in his eiſdem Epiſcopis inobediē-
tes, necnon contradictores quomodolibet, & re-
belles per cenſuram eccleſiaſticam, & alia iuris
remedia appellatione poſtpoſita compeſcendi,
ipſiſque translatis, & exeuntibus, ac ad dictum lo-
cum eis deputatum accedentibus in eodem loco
diuina officia celebrandi, Capitulaque tenendi, &
actus Capitulares exercendi, necnon fructus, red-
ditus, & prouentus obuentuum, & iura, ac emo-
lumenta quælibet alia dignitatum, perſonatuum,
officiorum, canonicatuum, & præbendarum, ac
aliorum beneficiorum ſuorum eccleſiaſticorum
quomodolibet etiam curam animarum habentiū,
quæ in eccleſia, & ciuitate prædictis obtinent, &
impoſterum obtinebunt cum ea integritate, cum
qua eos perciperent, ſi in eiſdem eccleſijs perſo-
naliter reſiderent percipiendi, ac ſolitis priuile-
gijs, libertatibus, & immunitatibus gaudendi iiſ-
dem. Inſuper Epiſcopo, Præpoſito, Archidiaconis,
& alijs iuriſdictionem eccleſiaſticam habentibus,
vt præfertur huiuſmodi eorum Curias in prædicto
loco tenendi, & in eis quamcumque iuriſdictionē
ſibi competentem exercendi, & de cauſis quibuſ-
cumque ad hunc forum pertinentibus cognoſcē-
di, ipſaſque terminandi, & decidendi, ac cenſuram
eccleſiaſticam exercendi, ac quaſcumque ſenten-
tias proferendi, eaſque debitè exequi mandari, ac
ſuos ſubditos ad locum huiuſmodi etiam inuitos
trahendi, aliaque omnia, & ſingula faciendi, exe-
quendi, & liberè exercendi quamdiu in loco præ-
dicto ob rebellionis commiſſionem, ac ad debitā
obedientiam reuerſionis, ac damnorum, & iniu-
riarum competentis ſatisfactionis omiſſionem, &
dilationem remanſerint, ac ſi in dictis eccleſijs, &
ciuitate, ac Curijs reſiderent, & præmiſſa in eis
facerent, ac etiam exercerent licentiam, & pote-
ſtatem plenariam authoritate Apoſtolica tenore
præſentium elargimur, authoritate Nihilominus
decernentes eadem quod iura quælibet Capitula-
ria apud illos ſint, ac remaneant, qui in præmiſſis
eiſdem Epiſcopis obedientes extiterint etiam
fuerint numero pauciores, & quod proceſsus, &
ſententiæ, quos, & quas in ciuitate prædicta, ci-
tationibus de ipſa ad locum prædictum, & ſenten-
tiam, & condemnationem prolatarum, & facta-
rum in eodem loco publicationibus, & executio-
nibus dumtaxat exceptis per ſe, vel alium, ſeu alios
eorum, vel alicuius, ſeu aliquorum ipſorum au-
ctoritate fieri contigerit, ſint irriti, & inanes, quod-
que omnes illi ex prædictis, qui eiſdem Epiſcopis
in præmiſſis inobedientes fuerint, ſeu rebelles tā-
diu à perceptione fructuum, & prouentuum ob-
uentionum, & iurium, dignitatum, & perſonatuū,
officiorum eccleſiaſticorū, & aliorum beneficiorū
eccleſiaſticorum huiuſmodi ſint ſuſpenſi donec ad
obedientiam Epiſcoporum ipſorum redierint, &
de inobedientia, & rebellione ſua emendam eis
præſtiterint condecentem, & ſi quid de fructibus,
reditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus
prædictis interim perceperint plenariam reſtitu-
tionem cum effectu, Non obſtantibus quibuſcum-
que Conſtitutionibus, necnon exemptionibus, &
alijs quibuslibet priuilegijs, & litteris Apoſtolicis
generalibus, vel ſpecialibus quocumque tenore
exiſtant, necnon ſtatutis, & conſuetudinibus ea-
rumdem eccleſiarum contrarijs iuramento, con-
firmatione Apoſtolica, vel quacumque firmitate
alia roboratis per quæ præſentibus non expreſſa,
vel totaliter nōn inſerta effectus earum impediri
valeat quomodolibet vel differri, & de quibus,
quorumq; totis tenoribus de verbo ad verbum
habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis, ſeu
ſi eiſdem Capitulis, Præpoſito, Archidiaconis, &
Clero, vel quibuſuis alijs communiter, vel diuiſim
à Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici,
ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per lit-
teras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſ-
ſam de indulto huiuſmodi mentionem prouiſo
quod Eccleſiæ ciuitatis eiuſdem à quibus factus
fuerit huiuſmodi exitus in diuinis prout fuerit de-
ſeruiatur interim condecenter, ac in illis Sacra-
menta eccleſiaſtica miniſtrentur quibus de iure
fuerint miniſtranda, quodque per hoc franchitijs,
& priuilegijs ciuitatis eiuſdem præmiſſis non cō-
trarijs in nullo penitus derogetur. Nulli ergo om-
nino hominum liceat hanc paginam noſtræ Con-
ſtitutionis, & conceſſionis huiuſmodi infringere,
vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem
hoc attentare præſumpſerit indignationem Omni-
potentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apo-
ſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum
Auinione Kalendis Maij Pontificatus noſtri an-
no ſexto.

56 Sequitur confirmatio translationis Capi-
tuli.

INNOCENTIVS PAPA X.

Ad futuram rei memoriam.

CVm aliàs nos ad ſedandas quantum nobis ex alto conceditur perturbationes, & diſſenſiones menſibus prætentis inter Venerabilem fratrē Ferdinandum Archiepiſcopū Colonien. Sacri Romani Imperij Principem electorem, ac Eccleſiæ Leodien. ex conceſſione, & diſpenſatione Apoſtolica Præſulem, ciuitatiſq; & Status Leodien. Principem, necnon dilectos filios eiuſdem Eccleſiæ Leodien. Capitulares eidem Ferdinando Epiſcopo, & Principi huiuſmodi adhærentes ex vna, & Conſules, & habitatores eiuſdem ciuitatis Leodien. & olim d. Eccleſiæ Decanum, & Capitulares in eadē ciuitate adhærentes partibus ex altera exortas: vnam Congregationem nonnullorum venerabiliū fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium, & dilectorum filiorum aliquot Romanæ Curiæ Prælatorum deputauerimus, & ex illorum voto, & ſcientia quaſdam noſtras, in ſimili forma Breuis litteras hortatorias ad eaſdem ſic inter ſe contendentes partes pro diſſidijs huiuſmodi ſedādis dederimus: Poſtmodum verioribus innotuerit hortatorias, monitoriaſque noſtras litteras huiuſmodi nullum omnino effectum ſortitas fuiſſe, licèt dilecti filij eorumdem ciuitatis, & Decani adhærentiū agentes, & miniſtri ſpē indubiam ſecuturæ deſuper cōpoſitionis eidem Cardinalibus, & Prælatis dediſſent: Propterea que partibus hinc inde pluries in eadem Congregatione auditis, ijdem Cardinales, & Prælati decretū tranſlationis Capituli Leodien. ab eadem ciuitate ad oppidum de Haus Leodien. diœceſis etiam iuxta quaſdam à felic. record. Clemente Papa VI. prædeceſſore noſtro emanatas litteras per eumdem Ferdinandum Epiſcopū huiuſmodi, & maiorem partem Capitularium d. Eccleſiæ Leodien. in præfato oppido exiſtentium factum per nos confirmandum decreuerint. Idcirco nos de eiuſdem Congregationis voto, & iuxta illius formam, continentiam, & tenorem præfatum Decretum tranſlationis d. Capituli ad dictum oppidum de Haus vt præfertur factam, & à dilecto filio noſtro, & Sedis Apoſtolicæ in partibus Inferioris Germaniæ Nuncio confirmatum Apoſtolica auctoritate tenore præſentium confirmamus, approbamus, illudque obſeruari mandamus, donec tandem ab eiſdem Conſulibus, dictaque ciuitate, & Capitularibus inibi exiſtentibus idē Ferdinandus Epiſcopus cum toto ſuo comitatu ſolito in eadem ciuitate cum priſtinis reuerentia, obedientia, & iuriſdictionis exercitio receptus, & admiſſus fuerit; & ita præcipimus, decernentes præſentes noſtras litteras validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios effectus ſortiri, & obtinere, neque per quoſcumque iudices ordinarios, & delegatos etiam cauſas Palatij Apoſtolici Auditores iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane ſi quid ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac ipſorum Eccleſiæ ciuitatis, & oppidi quatenus opus ſit etiā iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegijs quoque indultis, & litteris Apoſtolicis in contrarium præmiſſis quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus, & ſingulis illorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ad effectum præmiſſorum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſq; contrarijs quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Maiorem ſub Anulo Piſcatoris die 24. Iunij 1649. Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

De Priuilegijs, & Exceſſibus Priuilegiatorum.

Cap. Ediſcopalia.

SVMMARIVM.

1 *EPiſcopalis dignitas non debet tribui niſi locis inſignibus, & populoſis, & num. 23. & ſeq.*
2 *Ciuitates maiores dumtaxat priuilegio Epiſcopatus ſunt honorandæ, & num. 6. & ſeq.*
3 *Ad eſſe ciuitatis requiritur Epiſcopus, & nu. ſeqq. vſque ad num. 18.*
4 *Epiſcopalis dignitas poſt Chriſti aduentum inſtituta.*
5 *Ciuitates erant ante aduentum Chriſti.*
7 *Comparatiuum ſupponit poſitiuum, licèt impropriè aliquando ponatur pro poſitiuo.*
8 *Epiſcopi non in caſtellis, & modicis ciuitatibus debent conſtitui.*
9 *Magis, & minus non faciunt rem differre ſpecie.*
10 *Ciuitas quæ proprium necauit Epiſcopum, perpetuò priuatur dignitate Epiſcopali; non tamen deſinit eſſe ciuitas.*
11 *Saraceni habent ciuitates, & non habent Epiſcopos, niſi fortè abuſiuos.*
12 *Epiſcopus poteſt eſſe ſine ciuitate.*
13 *Princeps poteſt facere ciuitatem, & tamen non poteſt facere Epiſcopum, nec Sedem Epiſcopalem creare.*
14 *Ciuitas in Italia ex communi interpretatione appellatur illa tantùm, quæ habet Epiſcopum; ſed vltramontani hoc non recipiunt.*
15 *Papa erigit ciuitatem, & dat Epiſcopum vnico contextu.*
16 *Et concedit pro maximo dono hanc dignitatem.*
17 *Repreſaliæ conceſſæ contra ciues Tuſcos nō afficiunt Pratenſes.*
18 *Ciuitas an erigi poſſit à populo ſine Principis auctoritate.*
19 *Muros municipales nec reficere licet ſine auctoritate Principis, vel Præſidis.*
20 *Ciuitas dicitur, ciuium vnitas.*
21 *Structura autem murorum non dicuntur ciuitas, ſed vrbs.*
22 *Ciuitas eſt multitudo hominum ſocietatis vinculo adunata.*
23 *Epiſcopalis dignitas ſui numeroſitate vileſcit.*
24 *Multitudo numeroſa nihil habet honeſtum.*
25 *Epiſcopi dicuntur Sanctiſſimi, Chriſti legati, & columnæ Eccleſiæ.*
26 *Item Beatiſſimi, ac Sereniſſimi, & Principes terræ.*
27 *Epiſcopatus dicitur excellentia dignitas.*
28 *Item culmen dignitatis.*
29 *Epiſcopalis ſublimitas quanta ſit.*

Locus

30 *Locus, aut diuitiarum potentia, vel paupertatis humilitas Epiſcopum ſublimiorem, vel inferiorem non faciunt.*
31 *Declaratur, & n. 33.*
32 *Veſtis vilis, vel pretioſa effectus. & refertur cuiuſdam Theologi argutia.*
34 *Epiſcoporum titularium creatio quibus rationibus improbetur. & n. ſeqq & n. 47 & 53.*
35 *Epiſcopi titulares ſerenitatem Pontificalis obnubilant dignitatis.*
36 *Quærunt Vicarias Epiſcoporum, maximè habentiū amplas diœceſes.*
Adhærent Principibus qui honoris cauſa quærunt habere Cappellanos Epiſcopos. ibidem.
37 *Ferè vagabundi ſunt. & permanentem ſedem non habent.*
Quaſi Epiſcopalem Cathedram eligunt in locis nullius diœceſis. ibidem, & n. 52.
38 *Epiſcopus Titularis an ſit creandus pro Pontificalibus exercendis in nonnullis oppidis militiarum nullius diœceſis. & num ſeqq vſque in fin.*
39 *Epiſcoporum titularium origo.*
40 *Cardinare quid importet.*
41 *Epiſcopi titulares ex Concilio Lateranenſi nouiſſimo conſtitui poſſunt Suffraganei in Eccleſijs Cardinalium Epiſcoporum, & n. 44.*
Et quid ex decreto Pij V. n. 48.
42 *Clorepiſcopi, & eorum officium.*
43 *Ordo ipſorum ab Eccleſia reprobatus.*
45 *Epiſcopus Titularis abſque vrgenti neceſſitate creari non debet, & n. 53.*
46 *Etiam mortuo Epiſcopo ab infidelibus expulſo.*
Et hic abuſus maximè viget in Religioſis, & cur.
48 *Et quando creandus, & quibus conditionibus ex decreto Pij V.*
49 *Epiſcopi Titularis, & Suffraganei dos quanta, & qualis eſſe debeat.*
50 *Pontificalia exercere non poteſt niſi in diœceſi, cui datus eſt Suffraganeus, & n. 54. & 55.*
51 *Creari non debet Epiſcopus Titularis vt ſit Coadiutor Archiepiſcopi Arboren. abſentis propter infirmitatem, & capitales inimicitias.*
52 *Epiſcopi Titulares ea, quæ ſunt ordinis exercentes in locis nullius diœceſis ſunt ſuſpenſi per annum ab exercitio Pontificalium.*
54 *Propoſitio Eccleſiæ Tuniſen. facta in Conſiſtorio à Cardinali Pacecho pro exercendis Pontificalibus in locis Ordinis S. Iacobi de Spatha.*
55 *Tuniſen Eccleſia eſt ſuffraganea Eccleſiæ Carthaginenſis.*
56 *Epiſcopum Titularem an deceat ſubeſſe inferiori Prælato, & n. 60. & 61.*
57 *Suffraganeus non datur Eccleſiæ, nec populo, ſed Epiſcopo, per cuius obitum expirat Suffraganeatus, & n. 59.*
58 *Suffraganeatus non eſt titulus perpetuus.*
60 *Epiſcopum Titularem non decet eſſe Suffraganeum inferioris Prælati.*
61 *Epiſcopi Titulares ſunt veri Epiſcopi.*
62 *Epiſcopus vicinior non poteſt ordines conferre, aut Pontificalia exercere in locis nullius diœceſis ſine Ordinarij licentia, ſed ſubditos dictorum locorum debet ordinare in ſua diœceſi, aut eis dimiſſorias concedere.*

1 EPISCOPALIA. Epiſcopalis dignitas non
debet tribui niſi locis inſignibus, & popu-
loſis. Hoc ſtatuit ſecundum Io. Andr. vel
aliter, maiores ciuitates dumtaxat priuile-
2 gio Epiſcopatus ſunt honorandæ. Hoc dicit ſecun-
dum Cardin. Abb. & Marian. Socin. Primò ponit
dictum. Secundò rationem ibi, *ne honor*.
3 Nota primò ibi, *frequentioribus ciuitatibus*
textum optimum, quod ad eſſe ciuitatis non re-
quiritur Epiſcopus; poteſt enim eſſe ciuitas, etiāſi
Epiſcopum non habeat, Cardin. Abb. & Marian.
Socin. hic omnes in 1. notab. Io Andr. in c. Si Ciui-
tas, n. 1. & in gloſ. ordinaria poſt caſum, de ſenten.
excommunicat lib 1. Bart. in l. 1. nu. 3. verſ. Vnde
poſſibile eſt eſſe ciuitatem, licèt non habeat Epi-
ſcopum, C. de metropolit. lib. 11 plenè Bald. in l. Si
in aliquam, n. 2. ff de offic. Proconſul. & hæc opinio
communiter approbatur, vt ait Dec. hic num. 8.
4 Quæ indubitanter procedebat ante aduentū Chri-
ſti: nam quia tunc non erat dignitas Epiſcopalis,
quippe quæ poſt Chriſti aduentum fuit inſtituta,
cap. 1. & 2. 22. diſt. & tamen erant conſtitutæ ci-
5 uitates, & prouinciæ, vt cap. Vrbes, & cap. In illis,
80. diſt. & ſcripſi planius in cap. Nullus, num. 13.
ſupra de Parroch.
Sed nihilominus etiam inſpecto tempora poſt
legem euangelicam verius videtur ad eſſentiam
6 ciuitatis non requiri Epiſcopum. Ad quod primò
facit optimè iſte text. dupliciter eum inducendo.
Primò quia dicit frequentioribus tantùm ciuita-
tibus Epiſcopos eſſe præficiendos. Sunt enim ci-
uitates minus frequentes, quæ carent Epiſcopo,
vt arguunt Cardin. & Abb. hic in 1. not. nam com-
7 paratiuum illud ſupponit poſitiuum, l. Vbi autem
non oportet, in princ. ff. de verbor. oblig. & quam-
uis Decius hic n. 2. dicat comparatiuum ſæpenu-
mero poni pro poſitiuo, vt notatur in l. Benignius,
ff. de legibus, & per Abb. in cap. Cum dilectus, in
4. not. de ijs, quæ vi met. cauſ. tamen hoc fit contra
proprietatem verborum, à qua in dubio non eſt
recedendum, l. Non aliter, ff. de legat. 3. Deinde
quia dum textus dicit, *ciuitatibus*, vtique appellat
ciuitates antequam habeant Epiſcopum, vt hic
per Marian. Socin. n. 2. & concordat cap. 1. §. Inter
Epiſcopos, 68. diſt. vbi habetur, quod Epiſcopi nō-
niſi in ciuitatibus ordinantur: ergo erat ciuitas
ante ordinationem Epiſcopi.
8 Secundò, pro hanc opinione adducitur text. in
cap. Epiſcopi, 80. diſt. vbi dicitur: Epiſcopos non in
caſtellis, aut modicis ciuitatibus, atque villas de-
bere conſtitui, ſed Preſbyteros per caſtella, & mo-
dicas ciuitates, atque villas debere ab Epiſcopis
ordinari, & poni. Igitur modica ciuitas Epiſco-
pum habere non poteſt, & tamen ibi ciuitas ap-
pellatur; & quamuis dicatur modica, nihilomi-
nus ciuitas eſt, quia magis, & minus non faciunt
rem differre ſpecie, l. fin. ff. de fund. inſtruct. l. Hu-
milem, C. de inceſt. nupt. Bart. in tract. de Alueo,
verſ. Quod ſi, n. 2.
Tertiò, ad idem adducitur cap. Ita nos, 25. q. 2.
vbi ciuitas, quæ proprium necauit Epiſcopum,
perpetuò priuatur dignitate Epiſcopali; et tamen
per hoc non deſinit eſſe ciuitas, vt probant illa
verba, *hac ſit reperta ciuitas*, at tenet Dec. hic
n. 9. et ante eum Bart. in d. l. 1. n. 3. in fin. C. de me-
tropolit. lib. 11. dicens non eſſe bonam conſequen-
tiam, Papa priuat ciuitatem Epiſcopo; ergo deſi-
nit eſſe ciuitas: at Bald. in d. l. Si in aliquam, nu. 2.
verſ.

Google

verſ.Item ſi ciuitas,ff de offic.Proconſul.
Quartò, ad hoc induci poſſet cap. Paſtoralis, 7.
q.t.vbi Gregorius tranſtulit Epiſcopum Liſſitanæ
ciuitatis ab hoſtibus captiuatæ ad Eccleſiam Scyl-
latinam, et in fine ait: Sin autem præſcripta ciui-
tas continua captiuitatis calamitate premitur in
hac in qua incardinatus es, debeas Eccleſia per-
manere; et ſic illa remanſit ciuitas, licèt Epiſco-
po in perpetuum eſſet caritura.
11 Item Saraceni habent ciuitates, & Epiſcopos
niſi fortè abuſiuos, vt inquit Bald.in d. l. Si in ali-
quam,n.2.verſ.Item Saraceni, neque obſtat quod
habeant Epiſcopos habitu, quia quando ſpes nul-
la ſubeſt vt habitus reducatur ad actum,vt in ter-
minis d.cap.Paſtoralis, in fin. tunc Eccleſia regu-
latur ac ſi neque actu, neque habitu eſſet cotata,
vt plenè notaui in cap Extirpandæ, §. Qui verò,
n.48.de præbend.
12 Quintò ad idem ſic poteſt argui: Epiſcopus po-
teſt eſſe ſine ciuitate, vt patet in Epiſcopo Lunen-
ſi, & Pheſulano, ſecundum Bald.vbi ſupra,verſ.Itē
è contra: ergo & ciuitas poteſt eſſe ſine Epiſcopo;
Quia eſſentia ciuitatis diſtincta eſt ab eſſentia
Epiſcopi, quamuis dignitas Epiſcopalis acciden-
taliter ſit ciuitati annexa, vt ratiocinatur Dec.
hic n.10. Item nihil habet commune iuriſdictio
temporalis cum ſpirituali, vt cap. Peruenit, 101.
diſtinct.
13 Item vltimò, alijs omiſſis, hæc concluſio pro-
bari videtur ratione inuincibili: nam Princeps
vtique poteſt ciuitatem conſtituere, l.1, C. de Me-
tropolitan.lib.11.& ibi notat Bart. n.3. & ante eū
Innocentium.cap.Cùm ab Eccleſiarum,n.2.ſupra
de offic.Ordinat. & tamen non poteſt facere Epi-
ſcopum, cap.Nullus, & cap. Adrianus, cum pluri-
bus ſeqq 63 diſt.nec ſedem Epiſcopalem creare
Bald.in d.l.Si in aliquam, n.2.verſ.Item laicis ergo
etiam hodie poteſt eſſe ciuitas ſine Epiſcopo: &
ita videtur concludendum de iure, licèt gloſ. in
cap.Prouinciæ, in verb.Comitibus.99.diſt.dixerit
Comitatum dici diſtrictum alicuius ciuitatis, vbi
eſt Epiſcopus.
14 Sed hodie ex communi interpretatione in Ita-
lia receptum eſt, vt illa ſola appelletur ciuitas,quæ
habet Epiſcopum: ſed vltramontani, & maximè
Theutonici hoc non recipiunt, vt notat Io. Andr.
in cap.Si ciuitas,n.t.de ſent.excomm. lib.6. Abb.
hic in t.notab.Marian.Socin.n.3.& Dec. num 15.
Bart.in Extrauag Qui ſint rebelles, in verb.Lom-
bardiæ, & in tractatu de inſula in 14. figur. & in
l.final.col.2.ff.de colleg.illicit. & in l.2. n.7.verſ. Et
dicit Innoc.ff.de verb. ſignificat.
15 Porrò Italorum interpretationi valde ſuffraga-
tur quod Papa vnico contextu erigit ciuitates, &
dat Epiſcopum per hæc, vel ſimilia verba: Oppi-
dum N.in ciuitatem, Eccleſiam verò in cathedra-
lem pro vno Epiſcopo, &c. erigimus, & inſtitui-
mus, vt patet in oppidis Lauretan. Montis Alti,
Sancti Seuerini, & Tolentin.à Sixto V.in ciuitates
erectis, Bullar. tom.2. pag.518. 558. 559. & 564.
facit Extrauag.Saluator,§.Volentes,de præben.In-
ter communes ibi [Quatuor villæ, quarum quam-
libet in ciuitatem erigimus, & ciuitatis vocabulo
inſignimus] iuncto verſ. [Sint de cætero, & ha-
beantur perpetuò Eccleſiæ Cathedrales] Item
vt Bald.inquit in d.l.Si in aliquam, no.2.ff.de offic.
Proconſ. ſecundum vſum loquendi communem
oppida,quæ nunquam habuerunt Epiſcopum,non
dicantur ciuitates per excellentiam:dicitur etiam
ſignum potiſſimum excellentiæ habere Epiſcopa-
16 lem ſedem, & Apoſtolicus pro maximo dono cō-
cedit oppidis hanc dignitatē, vt Papa Vrbanus V.
Montis flaſconi,quod de oppido ſimplici in ciuita-
tem erexit. Et ex hoc infert ad quæſtionem, vt ſi
17 conceſſæ ſunt repreſalliæ contra omnes ciues Tu-
ſcos, non intelligantur nati de oppido Pratenſi,vel
S.Miniati,quia non habente Epiſcopos,& ſequitur
Dec.hic nu.16.oppidum Sancti Miniati hodie eſt
ciuitas Epiſcopalis.
18 An autem erectio ciuitatis fieri poſſit à populo
ſine Principis auctoritate, ſunt opiniones Bart. in
l.1.in princ ff.Quod cuiuſque vniuerſit. nomin. te-
net ad hoc non requiri auctoritatem Principis;ſed
ipſam gentem per ſe poſſe ciuitatem facere, cùm
hoc ſit permiſſum de iure gentium, l. Ex hoc iure
ibi: Regna condita, ædificia collocata, ff. de iuſt.
& iur.& dictum Bartoli fortè eſt verius, vt dicit
Abb hic n.2. in fin. ſed oppoſitum tenet Innoc. in
cap.Cum ab Eccleſiarum, n.1.verſ. Et intellige, de
offic.Ordin. vbi concludit ad eſſe ciuitatis requiri
licentiam Principis. Pro concordia plerique di-
ſtinguunt ſic: Aut quæritur an populus poſſit ſine
Principis licentia ciuitatem materialiter ædifica-
re; & dicendum eſt poſſe, quia facultas ædificandi
competit de iure communi, vt d.l. Ex hoc iure, &
l.Prouincias,C.de ædific.priuat & in hoc caſu pro-
cedit prima opinio Bartoli. Aut quæritur an po-
pulus poſſit erigere ciuitatem formaliter, ideſt
quantum ad hoc, vt habeat iuriſdictionem, & iu-
ra ciuitatis; & tenendum eſt non poſſe, ſed neceſ-
ſariam eſſe Principis auctoritatem: & in hoc ſecū-
do membro intelligitur Innoc. prout eum decla-
rat Bald in d.c.Cum ab Eccleſiarum, col. 2. verſ.
Quæro vna cum Innocent.de offic.Ordinar & d.l.
1.in princ. ff. Quod cuiuſque vniuerſit. nomin. &
ipſemet Bart.in l.fin.n.5.verſ.Et iſta vera quantum
ad hoc, ff. de colleg. illicit. Paulus de Caſtro in d.l.
Ex hoc iure,col.8. & ſequitur Dec.hic n.19.& 20.
Alex.conſ 84.in princ. vol.5. Hieronym.de Monte
in tractat.vltim.Regular.cap.11.num.4.& 5.Brun.
conſ.47.nu.2.& conſ.54.nu.6. & pro hac ſecunda
opinione videtur text.in l.In tantum,§.fin.alias in
l.Sacra,§.Muros,ff de rer.diuiſ.vbi dicitur [Muros
19 autem municipales nec reficere licet ſine Princi-
pis, vel Præſidis auctoritate; & quamuis populus
poſſit muros materialiter ędificare, nullo tamen
20 modo per hoc dici poteſt facere ciuitatem; quia
ciuitas dicitur ciuium vnitas: vnde ædificium
21 & ſtructura murorum non dicuntur ciuitas, ſed
vrbs, gloſ.in d.cap.Si ciuitas, poſt caſum,de ſenten.
excomm.lib.6.ex Iſidor. in lib.5. etymolog.vbi ait
22 ciuitatem non ſaxa, ſed habitatores vocari; & ci-
uitatem diffinit eſſe multitudinem hominum ſo-
cietatis vinculo adunatam ad ſimul iure viuendū:
refert Archid.in cap.Statutum,n.4. de reſcript.lib.
6.& Io Andr.in d.cap.Si ciuitas, num.t. vbi etiam
alias diffinitiones recenſet.
23 Secundò nota ex textu,dignitatem Epiſcopalē
non eſſe conſtituendam in villis, vel caſtellis, ſed
tantùm in locis inſignibus, & populoſis: & ita
hic eſt caſus ſecundum Io. Andr. & alios in ſum-
matio text.Cardin.in Clem. In pleriſque, in 3. qu.
n.6. de elect. Rationem habes in littera, videli-
cet [Ne honor, cui debent excellentiora commit-
ti, ſui numeroſitate vileſcat, confert text. in cap.
Præcipimus,16.qu.1.in illis verbis: vbi multitudo
excre-

Digitized by Google

excreuit fidelium ex vigore Apoſtolicę Sedis de-
beas ordinare Epiſcopos, pia tamen contempla-
tione, vt non vileſcat dignitas Epiſcopatus.] Hęc
24 ibi. Multitudo enim numeroſa nihil habet hone-
ſtum, vt in auth. de Referend. §. Volumus. Ideo-
que Diaconus paruitas honorabiles, Presbyteros
verò turba contemptibiles facit, c. Legimus, ante
fin. verſ. Quid paucitatem, 93. diſt. & omne ratum
pretioſum, & plus appetibile, ſecundum Hoſtien.
hic num. 1. Aliam rationem ponit text. in cap. Il-
lud ſanè, 80. diſtinct. videlicet, ne quod Sanctorum
Patrum diuinitus inſpirata decreta vetuerunt, vin-
culis, & poſſeſſionibus, vel obſcuris, & ſolitarijs
municipijs tribuatur Sacerdotale faſtigium, id eſt
Epiſcopale, ſecundum Hug. & Archid. Concordat
cap. Epiſcopi, 80. diſt. vbi dicitur: Epiſcopi non
in caſtellis, aut modicis ciuitatibus debent con-
ſtitui, ne vileſcat nomen Epiſcopi, ſed ad honora-
bilem vrbem titulandus, & denominandus eſt.
25 Porrò Epiſcopi dicuntur Sanctiſſimi Chriſti Le-
gati, & columnæ Eccleſiæ, Clem. 1. §. Nec ſuper,
26 de pœnis. Item dicuntur Beatiſſimi, cap. Excel-
lentiſſimus, 11. q. 3. l. Cum Clericus, C. de Epiſcop.
& Cleric. & in Auth. de ſanct. Epiſcop. §. Si quis au-
tem Epiſcoporum, & §. Interdicimus, & in Auth.
de Eccleſ. titul. §. Si quis ædificationem. Epiſcopi
enim officio nil beatius, cap. Ante omnia, 40. diſt.
& d. §. Nec ſuper. Item appellari poſſunt Sereniſ-
ſimi, vt inquit Cardin. in Clem. in pleriſque, in 4.
notab. de elect. per illum tex. in ver. Serenitatem.
Item ſunt Principes terræ, cum in terris teneant
locum Apoſtolorum, cap. Quoniam vices, 68. diſt.
c. In nouo, 21. diſt. Pariſ. conſ. 141. ad ſolutionem
dubiorum, num. 55. verſ. Epiſcopos autem con-
27 ſtat eſſe Principes terræ, lib. 6. Item Epiſcopatus
dicitur excellentiæ dignitas, vt notat gloſ. in cap.
Per tuas, il primo, in verb. Excellentioris, de ap-
28 pellat. Et culmen dignitatum gloſ. 2. in cap. 1. de
præben. lib. 6. per tex. in cap. Venerabilis, ſupra de
29 præben. Quinimo, vt inquit Ambroſius de digni-
tate Sacerdotum cap. 2. Honor, & ſublimitas Epi-
ſcopalis nullis poterit cõparationibus adæquari:
Si Regum fulgori compares, & Principum diade-
mati, longè erit inferiùs, quàm ſi plumbi metal-
lum ad auri fulgorem compares; quippe cum vi-
deas Regum colla, & Principum ſubmitti genibus
Sacerdotum, & oſculata eorum dextera, orationi-
bus eorum credant ſe communiri, refertur à Ge-
laſio in cap. Duo ſunt, 96. diſt. & Chryſoſtom. lib. 3.
de Sacerdot. & Nazianzenus in oratione 17. ad Ci-
ues Nazianzenus. [Quantum, inquiunt, cælum,
terra pretioſiùs eſt, quantumque anima corpori,
ſpiritus carni, diuina humanis præſtant, tantùm
Epiſcoporum Principatus omnia ciuilia regna, &
poteſtates antecellit: ad hoc cap. Si ille, de maior.
& obed. Meritò igitur tam ſublimis dignitas non
niſi locis inſignibus, & frequentibus eſt tribuen-
da, vt hic ſtatuitur.
30 Nec obſtat quod vbicumque fuerit Epiſcopus
ſiue Romæ, ſiue Eugubij, ſiue Conſtantinopoli,
ſiue Reghij, ſiue Alexandriæ, ſiue Tanis, eiuſdem
ſit meriti, & Sacerdotij: & potentia diuitiarum,
& paupertatis humilitas, vel ſublimiorem, vel in-
feriorem Epiſcopum non faciat, ſed omnes Apo-
ſtolorum ſucceſſores ſint: quę ſunt verba Hiero-
31 nymi in c. Legimus, 93. diſt. Quoniam vt reſpon-
det gloſ. hic in verb. Maioribus, & in c. Epiſcopi,
in verb. Vileſcat, 80. diſt. Quod hic dicitur intelligi
debet quantum ad vulgi opinionem: nam in rei
veritate etiam in modicis ciuitatibus non eſt vi-
lior Epiſcopus, vt in contrario. Et eodem ferè
modo reſpondet hic Innocen. in princip. dum ait,
[Quod hic dicitur procedere de facto, cum de
32 iure magnitudo ciuitatis nihil operetur. Vnde vi-
demus de facto potentes, & diuites Epiſcopos ho-
norari, & pauperes virtuoſos contemni, ſecundum
Hoſtien. hic num. 3. & Ioan. Andr. eod. num. 3. qui
referunt de quodam Theologo, qui cõtra id, quod
habetur Iac. 2. cùm priùs humiliter indutus malè
fuiſſet in quodam monaſterio receptus, rediens
cum pretioſa cappa, ſplendidè receptus, & hono-
rificè tractatus multas gratias egit in Capitulo
cappę ſuę: vnde & Hieronym. ad Chromat. cap. 1.
& in patria mea, inquit, ille ſanctior eſt, qui di-
tior eſt.
33 Tu dicas tex. noſtrum loqui de iure, eius tamen
deciſio procedit ante factum, deciſio verò d. cap.
Legimus, procedit poſt factum: nam ab initio Epi-
ſcopus conſtitui non debet niſi vt præſideat maio-
ribus populis; ſed poſtquam fuit conſtitutus, ſiue
magno, ſiue paruo præſideat loco, & ſiue ſit locu-
ples, ſiue pauper, in eadem veneratione eſt haben-
dus, quia in eo honoratur dignitas Ordinis, & nõ
potentia diuitiarum, ſecundum Ant. de Butr. hic
num. 6. verſ. Tu dic, Abb. n. 4. verſ. Vel dic & me-
liùs, Marian. Soccin. num. 12. & Dec. num. 41. verſ.
Sed iſtud.
34 Vltimò nota ibi *maioribus populis*, argumen-
tum optimum, quod non debent creari Epiſcopi
Titulares in partibus infidelium: nam ſi Epiſcopi
non ſunt conſtituendi in ciuitatibus, & locis non
populoſis, vt hic ſtatuitur, longè minus conſtitui
debent in carentibus clero, populoq; Chriſtiano.
35 Sic enim intitulati, nec vt expediret prodeſſe, nec
vt deceret præeſſe valentes, inſtabilitate vagatio-
nis, & mendicitatis opprobrio ſerenitatem Ponti-
ficalis obnubilant dignitatis, vt legitur in Clem.
36 In pleriſque, de elect. vbi gloſ. in verb. Vagatio-
nis, dicit conſueuiſſe tales diſcurrere, & Vicarias
Epiſcoporum quærere, maximè habentium am-
plas diœceſes. Interdum quoque Principibus ad-
hærere familiariter, qui honoris cauſa quærunt
37 habere Cappellanos Epiſcopos. Et hodie cum
ferè vagabundi ſint, & permanentem Sedem non
habeant, alienas oues inſcio proprio Paſtore quæ-
rentes, quaſi Epiſcopalem cathedram in loco nul-
lius diœceſis ſua temeritate eligunt, & Pontifica-
lia exercent, vt in Concilio Tridentino ſeſſ. 14. c. 2.
contra id, quod habetur ſeſſ. 6. c. 5.
38 Porrò cum alias quæſitum eſſet numquid Epi-
ſcopus Titularis eſſet creandus pro Pontificalibus
exercendis in oppido de Merida, alijſq; locis nul-
lius diœceſis militiæ ſancti Iacobi de Spatha ſub-
iectis, hæc fuerunt adnotata.
39 Antiquitus Epiſcopi Titulares non creabantur,
ſed tantùm qui à proprijs eccleſijs ob hoſtilitatem
eiecti erant, in alijs eccleſijs vacantibus Cardina-
les conſtituebantur, donec ad proprias eccleſias
reuerti permitterentur, cap. Paſtoralis, 7. quęſt. 1.
40 Et expone illa verba, Cardinales conſtituebantur,
ſeu incardinabantur, id eſt canonicè transferebã-
tur, vt notatur poſt c. Fraternitatem. Super verb.
41 Cardinandum, 71. diſt. Sed horum, qui creantur
Epiſcopi alicuius Eccleſiæ in partibus infidelium
ſitæ, quæ neque populum Chriſtianum, neq; Cle-
rum habet, nulla origo reperitur ante decretum
Con-

Concilij Lateranenſis ſub Leone X. ſeſſ.9. de Car-
dinalibus. Itaque res ab optimis orta primordijs
eo dilapſa eſt, vt iam non qui expulſi ſunt dentur
Epiſcopi Eccleſijs vacantibus, ſed creentur denuo
Epiſcopi illarum Eccleſiarum, tum alias ob cau-
ſas, tum ad hoc vt ſuffragentur alijs Epiſcopis;
42 quorum loco antiquitus in Eccleſia eſſe videban-
tur Corepiſcopi, qui erant Presbyteri, & in villis,
aut pagis curam animarum gerebant loco Epiſco-
porum, licèt non poſſent abſque Epiſcoporum li-
centia, vel conſenſu ea, quæ ſunt Ordinis exerce-
re, vt in Concilio Neocęſarienſi cap.3. in Antio-
cheno cap.20. & Hiſpalen.cap.20. Quod etiam plu-
ribus probant, & decernunt Damaſus epiſtola 1.
Leo epiſtola 36. & Ioannes III. epiſtola 1. & Con-
cilium Antiochenum cap.4. ſtatuit, ne ij, qui in
vicis Corepiſcopi appellantur Presbyterum, aut
Diaconum audeant ordinare pręter ciuitatis Epi-
ſcopum, ſed contenti ſint propria ſollicitudine, &
43 gubernatione, quam ſuſceperunt. Quorum tamen
Ordo fuit deinde ab Eccleſia reprobatus, vt in
Canon. Corepiſcopi, 68. diſt.

44 Poſtea verò cœperunt creari Epiſcopi Titulares
ob decretum Concilij Lateranenſis ſuperius rela-
tum, quod permiſit Cardinalibus in Eccleſijs ſuis
hos habere Epiſcopos pro ſuffraganeis: ideoque
etiam hodie Summus Pontifex cùm creat huiuſ-
modi Epiſcopos, vtitur ſimilibus verbis, *& ſuffra-
gentur talibus, donec, &c.*

45 Niſi tamen verè vrgeat neceſſitas, non eſt creã-
dus Epiſcopus titularis, vt patet ex d. Clem. In plo-
riſque, de elect. Quinimo nec mortuo Epiſcopo
46 expulſo poteſt Eccleſię ab hoſtibus occupatę alius
Epiſcopus perfici, vt illic poſt Paul. not. Cardin. n.5
ex quo decreto conſtat creationem Epiſcopi titu-
47 laris improbari; tum quia Eccleſiæ ab infidelibus
occupatæ ſufficientes reditus non habent, tum
quia carent Clero, & populo Chriſtiano, tum deni-
que quia ibi Epiſcopus non poteſt prodeſſe, vt ex-
pediret, nec præeſſe, vt deceret, meritò gloſ. ibi
in verb. Vagationis inuehit in eos, qui anhelant ad
Eccleſias ab hoſtibus captiuatas, vt tetigi ſupra
nu.36. & in verb. Religioſos dicit hunc abuſum
maximè vigere in religioſis, qui ad hoc laborant
interdum etiam importunè, & per corruptelas,
vt canere poſſint cum Pſalmiſta, *Laqueus contri-
tus, &c.* Pſalm. 123. & ſubdit ſe vidiſſe Religioſum
conſecratum ad titulum, qui non erat in reru m
natura, nec fuerat quod patere poſſet per Prouin-
cialem, ideſt per librum, in quo ſcriptæ ſunt Pro-
uinciæ: & noſtris temporibus vidimus alium con-
ſecratum ad eamdem Eccleſiam, ad quam alter
erat conſecratus: & adde quod ibi notat Cardin.
in 6. & 11. quęſt.

48 Sed & de his Pius V. poſt Concilij Tridentini
publicationem decreto ſuo conſiſtoriali ſanciuit
non eſſe huiuſmodi Epiſcopos creandos, neque
in Suffraganeos dandos, niſi Eccleſijs Cardinaliũ,
49 & illis tantùm, qui ſolent habere, & cum certo
ſtipendio perpetuo ad minus ducentorum aureo-
rum de Camera ſuper fructibus illius Eccleſiæ, qui
propria auctoritate ab ipſis percipi poſſint, & quod
50 nullibi poſſint Pontificalia exercere ſine expreſſa
licentia Sedis Apoſtolicæ, niſi in illa diœceſi, cui
datus eſt Suffraganeus: ſed poſtea paulatim id am-
pliatum fuit etiam ad Epiſcopos non Cardinales,
& dos aucta eſt ad ducatos 300. ex decreto Sacræ
Congregationis rerum Conſiſtorialium.

Et in Sacra Congregatione Concilij cùm Ar-
chiepiſcopus Arboren. ſupplicaſſet pro indulto
adhibendi in ſua diœceſi Epiſcopum titularem à
Sanctiſſimo deputandum, qui muneribus Epiſco-
palibus defungi poſſet eo quod ipſe Archiepiſco-
pus cogeretur ab Eccleſia abeſſe tum ob grauiſſi-
mas, ac diuturnas ęgritudines, tum ob capitales
cum pluribus inimicitias, qui eius vitæ etiam ve-
neno inſidiati fuerant: Sacra Congregatio die 6.
Iunij 1605. cenſuit titularem Epiſcopum hac de
cauſa non creandum, ſed ſi ipſe aliquem titularem
inueniat, qui ipſum velit adiuuare, eius opera vti
poſſe iuxta decretum cap.1. ſeſſ.14. de quo eſt text.
expreſſus in cap. Pontifices, 7. q.1.

52 Ad hæc creatio Epiſcopi titularis, qui in locis
nullius diœceſis Ordines conferat, improbatur à
Concilio Tridentino cap.10. ſeſſ. 23. quo hæc fa-
cultas tribuitur Epiſcopis, intra quorum diœceſi-
bus fines ea loca exiſtunt, vel viciniori Epiſcopo, ſi
omnino exiſtant extra fines cuiuſque diœceſis,
arg. cap.9. ſeſſ.24. vt ex Sacræ Congregationis ſen-
tentia dixi in cap. Nullus, n.10. vſque fin. de Paroch.

Rurſus eadem creatio improbatur decrẽto c. 2.
ſeſſ.14. vbi plura in odium dictorum Epiſcoporum
commemorantur, vt dictum eſt ſupra num. 37. ac
deinde illis prohibetur, ne cuiquam primam Ton-
ſuram, ſeu Ordines conferant etiam in locis nul-
lius diœceſis abſque ſui proprij Prælati expreſſo
conſenſu, aut litteris dimiſſorijs; & contrafacien-
tes ab exercitio Pontificalium per annum; & ſic
promoti ab executione Ordinum, donec ſuo Præ-
lato viſum fuerit, ſunt ipſo iure ſuſpenſi.

53 Ex his omnibus deducitur, vt minimè ſit pro-
cedendum ad creationem Epiſcopi titularis pro
huiuſmodi militijs S. Iacobi ſine graui, & vrgenti
neceſſitate, videlicet cùm eis neque opera aliorum
Epiſcoporum titularium in illis partibus exiſten-
tium, neque viciniorum Epiſcoporum miniſterio,
neque alia ratione proſpici poteſt: tum quia huiuſ-
modi creatio, & inſtitutio eſt ab eccleſiaſticis re-
gulis aliena, & ſacris Canonibus inuiſa; tum quia
redundat in præiudicium Epiſcopi proximioris, ad
quẽ pertinet facultas ordinandi ſubditos dictarũ
militiarũ priuatiuè quoad omnes; tum demũ quia
Epiſcopus pręficitur Eccleſiæ ſine reditibus, ſine
diœceſi, & Clero, populoque Chriſtiano, quod eſt
contra Concilium Viennen. & Tridentin. & con-
tra tex. noſtrum inducendo eum, vt dixi ſupra in
vltim. notab. neque enim populus militiarum, de
quibus agitur, ſubiectus erit huic Epiſcopo, nec
ipſe dici poterit illius Epiſcopus, & Paſtor, cùm
nullam in eum iuriſdictionem, aut correctionem
ſit habiturus, nec in aliqua Eccleſia militiarum
debeat intitulari, ſed tantùm ibi exercere Ponti-
calia tamquam mercenarius.

Hæc autem neceſſitas procedendi ad creationẽ
Epiſcopi Titularis in dicta militia minimè videtur
ſubeſſe: nam pro Ordinibus conferendis non eſt
neceſſarius acceſſus vicinioris Epiſcopi ad loca
earum militiarum, cùm ipſe poſſit, ac debeat or-
dinare ſubditos dictorum locorum in ſua diœce-
ſi, vt ex ſententia S. Congregationis Concilij ad-
notaui in d. cap. Nullus, n.52. de Paroch. Quod ſi
id incommodum videatur, poterit illis dimiſſo-
rias concedere, vt ab alijs Epiſcopis ordinentur,
ad præſcriptum d. cap.10. ſeſſ.23. Et pro Sacramẽ-
to Chriſmatis adminiſtrando iam eſt in facultate
ipſarum militiarum, ſi nullius diœceſis exiſtant,
conuo-

conuocare quem maluerint Catholicum Antiſtitẽ ex ipſius Congregationis ſententia. Exempla Pij V. & Gregorij XV. qui inſtituerunt Epiſcopos Titulares in eadem militia Sancti Iacobi de Spatha, non prodierunt ex voto S. Congregationis rerum Conſiſtorialium, nec videntur vlterius extendenda, ne detur anſa eiſdem militijs in poſterum prætendendi huiuſmodi inſtitutionem quaſi debitam, & ſibi affectam: iam enim in ſupplici libello nuper oblato aſſeritur Franciſcum de la Rocha fuiſſe præſentatum à Rege Catholico ad Eccleſiam Sidonien. in partibus infidelium, quam à Gregorio XV. obtinui vltimus Epiſcopus pro Militia Sãcti Iacobi inſtitutus; & Epiſcopatus Sidonien. perperã appellatur Ordinis Sancti Iacobi.

Et ita die 28. Ianuarij 1649. eadem Sacra Congregatio rerum Conſiſtorialium re accuratè diſcuſſa, cenſuit, niſi aliud Sanctiſſimo videatur, creationẽ Epiſcopi Titularis pro dicta Militia non eſſe de cætero concedendam.

54 Poſt hæc ex parte Oratoris Regis Catholici exhibita fuit, & lecta in Sacra Congregatione propoſitio olim facta in Conſiſtorio à Cardinali Pacecho de Eccleſia Tuniſen. ſub Pio V. vnà cũ votis Cardinalium, quæ ſic ſe habet.

Cardinalis Pacechus propoſuit Eccleſiam Tuniſen. pro Fratre Bartholomæo Perez, vt impleat Pontificales actus in locis ipſius Ordinis, & quod propterea concedatur nominatio perpetuò Eccleſiæ Tuniſen. Philippo Regi, & quod Tuniſen. Epiſcopus ſit perpetuò ſuffraganeus in locis Sancti Iacobi de Spatha.

D. Cardinali Auguſtano Priori Montis Politiani, Piſarum, & Varmien. Placuit.

Cardinalis de Gambara dixit, quod non fiat perpetua huiuſmodi vnio, et deputatio Eccleſiæ Tuniſen. pro locis Sancti Iacobi, ſed hęc ad vitam ipſius tantùm, & quod is non exerceat Pontificalia niſi in locis, quæ non ſubſunt Ordinario, in alijs autem non.

Geſualdus, & alij idem quod & alij probauerunt.

Cardinalis Vrſinus verò dixit nõ decere huiuſmodi Suffraganeum, cùm ſolum Cardinalibus, & quibuſdam Principibus Prælatis ordinarijs ſit cõceſſum, cui Sanctiſſimus reſpondit.

Cardinalis Sanctæ Crucis dixit quædam, quæ non audiui.

Cardinalis Boncompagnus probauit Eccleſiæ Tuniſen. pręſentem prouiſionem. Idem alij.

Alciatus limitauit, vt non exerceat Pontificalia niſi in locis exemptis ab Ordinario. Idem alij, &c.

55 Cardinalis Sanctæ Seuerinæ dixit. Probo prouiſionem Eccleſiæ Tuniſen. quæ Tuniſen. non autem Cartaginen. dicatur: hæc enim ab ea diuerſa eſt, & Tuniſen. Eccleſia vetus eſt apud eccleſiaſticas, & prophanas Hiſtorias: illa Metropolitana, hæc ſuffraganea. Et reſpondentibus Pacecho, & ab Eccleſia: idem replicauit, & quod Epiſcopus nõ exerceat Pontificalia niſi in locis ipſius Ordinis, quæ ſunt nullius diœceſis iuxta Reuerendiſſimum D. meum de Gambara, non autem in alijs etiam exemptis exiſtentibus in aliena diœceſi, ampliata limitatione Domini mei Alciati, cui Papa id eſſe facturum, & ſtrictius reſpondit.

Cæſius cum Reuerendiſſimo Relatore. Sicut & alij.

Albanus improbauit erectionem, & pluralitatẽ Eccleſiarum, & Epiſcoporum: cui Sanctiſſimus Dominus Noſter ſatiſfecit id fieri, quia cum Epiſcopi Hiſpani magnas, & amplas habeant diœceſes, vix ſuas viſitare, & Pontificalia in eis, & Sacramentum Confirmationis conferre poſſint, vel curent, vnde tanto magis alias prouincias, & terras negligunt; & ideo ſpectat ad Sanctam Romanam Eccleſiam diſpenſatio curę, & prouiſio Eccleſiarum, & animarum.

56 Conſtitutum ergo eſt ipſum in locis tantùm ordinis poſſe Pontificalia exercere interdicto ſibi vſu extra dicta loca, & id quamdiu liceat ad Eccleſiam Tuniſen. redire, Deo volente: ſed tantùm inſtante Pacecho conceſſit, vt poſſit vocatus, & inuitatus accedere ad cõſecrationem Epiſcoporum, ſed aliàs nequaquam; etiam replicante Albano, negauit, quod ageret Curſorem, non Epiſcopum, quia quotidie à negligentibus Epiſcopis vocare-
57 tur. Fuit etiam tractatum, vt Epiſcopus non ſubeſſet Priori, vel non decere. Sanctiſſimus dixit non referre cum ſit ipſe tantùm Suffraganeus in Pontificalibus, iuriſdictio autem ſpectet ad Priorem, vel Vicarium generalem, vt etiam moris eſt, vbi eſt Vicarius generalis, & Suffraganeus in Pontificalibus.

Die 22. Martij 1650. In Congregatione rerum Conſiſtorialium negocium iterum fuit propoſitũ, & diſcuſſum.

Creatio Epiſcopi Titularis pro Militia Sancti Iacobi de Spatha patitur difficultates infraſcriptas.

Primò repugnat antiquæ Eccleſiæ inſtitutioni, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra n. 39.

Secundò obſtat Concilium Viennenſe in Clem. In pleriſque, de elect. vt patet ex dictis ſupra num. 35.

Tertiò obſtat Concilium Lateranenſe nouiſſimum ſub Leone X. ſeſſ. 9. de Cardinalibus, quo ſtatuitur, vt Epiſcopi Titulares non creentur, nec Suffraganei dentur niſi Epiſcopis Cardinalibus. Addidit Pius V. in decreto Conſiſtoriali: & illis, qui conſueuerunt habere.

Quartò obſtat Concilium Tridentinum in c. 2. ſeſſ. 14. vbi non tantùm prohibet, ſed etiam damnat, vt Epiſcopi Titulares alienas oues quærentes in locis nullius diœceſis ſibi cathedram conſtituant ſine licentia proprij Epiſcopi: & in cap. 10. ſeſſ. 23. quo interdicitur, ne ſubditi nullius diœceſis à quoquam ordinentur ſine Dimiſſoriis Epiſcopi, intra cuius diœceſis fines exiſtunt.

58 Quintò, iſte Epiſcopus Titularis deputatur in Suffraganeum; ſed cuius erit Suffraganeus? non Eccleſiæ, quia Suffraganeus non datur Eccleſiæ, ſed Epiſcopo, gloſ. in cap. Quoniam, in verb. Vicarium, ſupra de offic. Ordinar. Ideoque ſecundum aliquos, mortuo Epiſcopo expirat ſuffraganeatus, ſicut dicitur de Coadiutore Epiſcopi, qui deſinit eſſe Coadiutor defuncto Coadiuto. Dicitur enim Coadiutor à coadiuuando, ſicut Suffraganeus à ſuffragando: & ideo Coadiutoria, & Suffraganeatus expirant per obitum Epiſcopi, quia non eſt quem coadiuuent, aut cui ſuffragentur, prout hęc notantur per Io. Andr. in cap. Conſultationibus, in 8. qu. nu. 10. de Cler. ægrot. & iam cenſuit Sacra
59 Congregatio Concilij ſuffraganeatum non eſſe titulum perpetuum: & hæc ratio concludit eum nec eſſe Suffraganeum populi, aliàs enim eſſet perpetuus,

petuus, ſicut populus, l Proponebatur, ff. de iudi-
cijs, gloſ. a. in cap. 49. Denique, 7. q. 1. Rurſus non
erit Suffraganeus Epiſcopi, quia in d. militia nul-
60 lus eſt Epiſcopus, cui ſuffragari poſſit. Supereſt
igitur, vt ſit Suffraganeus Prioris. Hoc autem vi-
detur valde inconueniens: tum quia cederet in
opprobrium Dignitatis Epiſcopalis, vt Epiſcopus,
qui eſt in ſupremo gradu Ordinis Hyerarchici in
Eccleſia militanti, Concil. Trid. ſeſſ. 23. de Sacram.
Ordinis, can. 6. & 7. Suffragetur, & inſeruiret Priori
longè inferioris gradu, & eſſet tãquam illius Cap-
pellanus: quod redarguit gloſ. in d. Clem. In ple-
riſque, in verb. Vagationis: dum dicit, Principes
ſæculares affectare creationem Epiſcoporum Ti-
tularium, vt illos habeant Cappellanos. Tum quia
veriſimile eſt, vt in Eccleſia, & functionibus publi-
cis, & priuatis Prior, qui vniuerſæ iuriſdictioni
præeſt, intendat præcedere Epiſcopo, qui non ha-
bet niſi exercitium Pontificalium, nec eſt intitula-
61 tus in d. militia. Hoc autem eſt valde abſonum
in Eccleſia, quia quamuis ſit Epiſcopus Titularis
carens Clero, & populo Chriſtiano; eſt tamen ve-
rus Epiſcopus Caractherem habens Epiſcopalem,
cap. Paſtoralis, & ibi Archid. ſub num. 4. & Præ-
poſit. in 1. notab. 7. qu. 1. Vnde indignum eſſet, &
pernicioſi exempli, vt ſubeſſet inferiori Prælato,
cap. Solitæ, §. Hæc autem: cum ibi notat de ma-
ior. & obed.

Sextò, nulla ſubeſt neceſſitas talis creationis:
nam reſpectu eorum, quæ ſunt iuriſdictionis, ſua
reſidet penès Priorem dumtaxat, qui poteſt eam
exercere, & viſitare tam per ſe, quàm per ſuum
Vicarium. Reſpectu autem eorum, quæ ſunt Or-
dinis Epiſcopalis, aut conſideramus collationem
62 Ordinis, aut collationem Criſmatis. Quoad col-
lationem Ordinum aduertendum eſt hoc ius per-
tinere ad Epiſcopum, intra cuius diœceſis fines
dicta loca exiſtunt iuxta d. cap. 10. ſeſſ. 23. aut ſi
ſint omnino extra fines cuiuſque diœceſis, ad Epi-
ſcopum viciniorem, qui poteſt ea loca viſitare
ex c. 9 ſeſſ. 24. vt ſacra Congregatio cenſuit. Nec
obſtat ſi dicatur Epiſcopi in Hiſpania nolunt ac-
cedere ad dictas militias ad conferendos Ordi-
nes: nam reſpondetur, non teneri, nec poſſe abſq;
Prioris licentia Ordines conferre in locis dictarũ
militiarum, ſed poſſunt, ac debent ordinari ſub-
ditos dictarum militiarum in ſua propria diœceſi;
aut ſi nolint, illis dare dimiſſorias ad alios Epiſco-
pos, vt aliàs fuit reſolutum: vnde nulla ſubeſt ne-
ceſſitas creandi Epiſcopum Titularem, qui confe-
rat Ordines in locis dictarum militiarum, quia, vt
prædixi, ſubditi dictorum locorum debent acce-
dere ad viciniorem Epiſcopum pro Ordinibus, vel
pro Dimiſſorijs: & ex hoc patet reſponſio ad põ-
derationem factam in propoſitione Eccleſiæ Tu-
niſen. ad votum Cardinalis Vrſini. Sacramentum
autem Confirmationis nõ conſueuit adminiſtrari
ſingulis annis, ſed rariùs. Et ex ſententia S Con-
gregationis Cõcilij Abbates nullius diœceſis poſ-
ſunt conuocare quem maluerint Canonicum An-
tiſtitem pro Chriſmate conferendo. Nec decer-
nunt Epiſcopi Titulares Matriti, Toleti, aut alibi,
quem poſſint conuocare. Et is, quem conuoca-
uerint, poterit etiam in prædictis locis Ordines
conferre de licentia proximioris Epiſcopi, quate-
nus videretur nimis incommodum, vt ſubditi ea-
rumdem militiarum ad eum accederent propter
latitudinẽ territorij, quòd dicitur eſſe ſatis vaſtũ:
& duo millia ſcuta, ex quibus volunt conſtituere
dotem pro Epiſcopo, poterunt applicare pro ex-
penſis Epiſcopi, quem conuocabunt ad conferen-
dum Chriſma, & Ordines: & aliàs eadem Sacra
Congregatio Concilij ſcripſit litteras ad Nuncium
Hiſpaniarum, vt curaret Sacramentum Chriſma-
tis adminiſtrare in locis nullius diœceſis per Epi-
ſcopos Titulares in illis partibus exiſtentes. Itaq;
nec reſpectu Ordinum, nec reſpectu Chriſmatis
vlla ſubeſt neceſſitas creationis Epiſcopi Titularis:
& hinc ſimiliter patet reſponſio ad rationem cõ-
ſideratam in eadem propoſitione Eccleſiæ Tuni-
ſen. Nam tunc temporis veriſimiliter non aderant
Epiſcopi Titulares, quia paulò ante prohibuerat
eos creari Leo X. in Concilio Lateranenſi; idem-
que prohibuerat ipſemet Pius V. vt dictum eſt ſu-
pra num. 44. & 48. vnde tunc ſubeſſe poterat ne-
ceſſitas, quæ hodie non ſubeſt: quod inde etiam
apparet, quia poſt Pium V. & Gregorium XV. di-
ctę militię quamplures annos fuerunt ſine ſuffra-
ganeo.

Demum S. Congregationis eſt reſpondere iuxta
canonicas ſanctiones.

Die 22. Martij ſacra Congregatio rerum Con-
ſiſtorialium re iterum diligenter examinata, per-
ſiſtit in decretis ſub die 28. Ianuarij 1649. videli-
cet quod petitur nequaquam eſſe concedendum.

De Priuilegijs.

Cap. Cum & plantare.

S V M M A R I V M.

1 *Religionem nouam erigere pertinet ad ſolum Papam.*

2 *Religioſi etiam exempti non poſſunt Eccleſias, aut decimas recipere de manibus laicorum abſque auctoritate Diœceſani.*

3 *Conſtitutio iuris antiqui declaratoria trahitur, etiã ad præterita.*

4 *Interdictus, & excommunicatus in vna Eccleſia intelligitur vbique interdictus, & tanquam excommunicatus vitari debet etiam ab exemptis.*

5 *Religioſi in Eccleſijs ſibi pleno iure non ſubiectis, quale ius conſequantur.*

6 *Et quale in ſubiectis pleno iure.*

7 *Templarij, & Hoſpitalarij ſemel in anno admitti poſſunt ad Diuina officia in eccleſia interdicta.*

8 *Oblati non gaudent priuilegijs Religionis, niſi ex toto ſint tranſlati.*

9 *Milites Hieroſolymitani extra Conuentum degentes, an teneantur ſemel in anno confiteri Presbytero Parochiali, & ab eo in Paſchate Sacram Communionem recipere, aut de his teneantur reddere rationem loci Ordinario, & num. ſeqq. vſque in fin.*

10 *Parochus non eſt proprius Sacerdos Religioſorum, ſed eorum Prælatus, vel Delegatus ab ipſo, & nu. ſeqq.*

11 *Milites Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi.*

12 *Abſolutio Sacramentalis eſt actus iudicialis, qui in non ſubditum exerceri non poteſt.*

13 *Religioſi prohibentur alteri confiteri, quàm proprijs Prælatis.*

14 *Regulares extra clauſtra degentes non ſubſunt Epiſco-*

piſcopo, niſi ratione delicti.

15 *Regulares itinerantes confiteri non poſſunt Sacerdotibus ſæcularibus niſi de ſuorum Superiorum licentia.*

16 *Monachi ſiue ſint in monaſterio, ſiue extra, tenentur ſemel in menſe confiteri: & quando ſunt extra poſſunt confiteri Prælatis, in quorum Parochia degunt, vel alijs Religioſis, vel Epiſcopis.*

17 *Niſi obſtent Conſtitutiones à Sede Apoſtolica confirmatæ.*

18 *Milites Hieroſolymitani confiteri debent Priori vel Fratri Cappellano ſui Ordinis.*

19 *Milites Hieroſolymitani extra Conuentum degentes, qui præcepto Eccleſiæ de confitendo ſemel in anno, & communicando in Paſchate non ſatisfaciunt, ſubſunt punitioni Ordinarij loci tãquam Sedis Apoſtolicæ Delegati.*

CVM ET PLANTARE. Summatur, & diuiditur vt per Io. Andr.

1 Nota primò, ibi, *plantare ſacram Religionem*, ad ſolum Romanum Pontificem pertinere nouam erigere Religionem; de quo pleniùs legitur, & notatur in cap. fin. ſupra de Religioſis domibus, & in cap. Vnico eod. tit. lib. 6. & hic notant Hoſt. in princ. Io. Andr. num. 2. Cardin. in princ. in verb. Plantare, Butr. Anchar. & omnes in 1. notab.

2 Secundò nota ibi, *Eccleſias*. Religioſos etiam exemptos non poſſe Eccleſias, aut decimas recipere de manibus laicorum abſque auctoritate Diœceſani, & de hoc in cap. Cum Apoſtolica, de ijs, quæ fiunt à Prælatis.

3 Tertiò nota ibi, *Dimiſſis quaſcumque contra tenorem iſtum aliquo tempore receſſerunt*. Conſtitutionem iuris antiqui declaratoriam trahi etiam ad præterita. De quo dic, vt plenè ſcripſi in cap. Quoniam, ſupra de Conſtitutionibus.

4 Quartò nota in §. *excommunicatos*. Interdictum, & excommunicatum in vna Eccleſia intelligi vbique interdictum, & tamquam excommunicatum vitandum eſſe etiam ab exemptis: concordat cap. Nulli, infra de ſentent. excomm. & hic notant gloſ. in verb. Excommunicatos, Hoſt. n. 4. in eod verb. Butr. n. 6 Abb. in 1. not. Marian. Socin. num. 4. & cæteri omnes.

5 Quintò nota ex §. *In Eccleſijs*: quale ius conſequantur Hoſpitalarij; & alij Religioſi in Eccleſijs, quæ ſibi non ſunt pleno iure ſubiectæ: Conſequuntur enim nudum ius præſentandi, & rationẽ de temporibus inquirendi. Inſtitutio verò, & deſtitutio ad Epiſcopum pertinent, nec valet contraria conſuetudo, vt in c. 1. de Cappell. Monach. lib. 6. & hic notant Butr. num. 7. Abb. num. 2. Marian. Socin. num. 6. & communiter DD. Ergo à contrario

6 ſenſu ſecus dicendum eſt ſi Eccleſiæ ſint eis pleno iure ſubiectæ: ſed hoc intelligunt Io. Andr. nu. 4. in ver. Repreſentet, & alij proximè, citati, quando Eccleſiæ, & populus ſunt exempti. Si verò populus non eſt exemptus, licèt Hoſpitalarij, & Religioſi huiuſmodi habeant ibi ius inſtituendi, tamen oportet inſtitutum repræſentari Epiſcopo, vt recipiat ab eo curam populi, & de illa cura tenetur Epiſcopo rationem reddere, & hac ratione poterit Epiſcopus eum viſitare, & in viſitatione quæret ab ipſo quomodo celebret populo diuina officia, & quomodo illius Sacramenta miniſtret. De alijs autem temporalibus, & ſpiritualibus tenetur reſpondere Religioſis, quibus eſt ſubiectus.

7 Sextò nota in §. *Quod ſi Templarij*, vnum priuilegium Templariorum, videlicet vt in Eccleſia interdicta ſemel in anno admittantur ad diuina officia.

8 Vltimò nota in §. *De Confratribus*: Oblatos alicui ex Religionibus non potiri eiuſdem Religionis priuilegijs, niſi ex toto ſint tranſlati; eo quod ſe, & ſua ipſi Religioni obtulerint; Alias enim remanent ſub iuriſdictione Ordinariorum, vt hic notant gloſ. in verb. Nullatenus, Innoc. ad fin. in verb. Eximantur, Hoſtien. num. 9. in verb. Omnino, Butr. Abb. & Marian. Socin. in vltimo notab. Concordat textus in cap. Vt priuilegia, infra eodem, & ibi dixi latiſſimè à num. 1. vſque ad num 40.

9 Porrò cum fratres Hoſpitalis quandoque excedant in pluribus contra Epiſcopalem auctoritatẽ, & ſcandalum faciant, ac periculum animarum inducant, vt hic dicitur ad exemplum Epiſcoporum, qui in Concilio Lateranenſi de his grauiter ſunt conqueſti, quæſiuit Archiepiſcopus Eboren. Vtrũ Hoſpitalarij, ſeu Milites Sancti Ioannis Hieroſolymitani extra Conuentum degentes teneantur ſemel in anno confiteri Presbytero Parochiali, & ab ipſo in die Paſchatis ſacram Communionem recipere.

Secundò, An de his teneantur reddere rationẽ loci Ordinario.

10 Ad primum videtur reſpondendum non teneri ſiue ius commune, ſiue ipſorum Militum ſtabilimenta attendamus: nam quod pertinet ad ius cõmune, ex decreto Concilij Generalis in cap. Omnis vtriuſque, infra de pœnit. & remiſſ. Statutum eſt, vt vnuſquiſque ſaltem ſemel in anno peccata ſua proprio Sacerdoti confiteatur, & in Paſchate ſuſcipiat Euchariſtiæ Sacramentum. Sed Presbyter Parochialis, ſeu Parochus non eſt proprius Sacerdos Militum Hieroſolymitanorum. Ergo ipſi Milites non tenentur eidem Parocho confiteri, nec de illius manibus in Paſchate Euchariſtiam ſuſcipere.

11 Minor patet, quia cùm Milites Sancti Ioannis Hieroſolymitani emittentes tria vota ſubſtantialia ſint verè Religioſi, Mohed. dec. 10. de cauſ. poſſ. & proprietatis, & ſæpius cenſuit Sac. Congregatio Concilij: Presbyter Parochialis non poteſt dici proprius illorum Sacerdos, de quo loquitur d. cap. Omnis vtriuſque. Sed Prælatus, cui ſubſunt, vel Delegatus ab ipſo, vt probatur expreſsè in Extrauagan. Benedicti XI. Inter cunctas, §. Sed quia, de priuileg. ibi, *non Religioſos*; qui ſecundum ſtatuta ſuorum Ordinum proprijs Prælatis confiteri debent. Facit Extrauag. Ioann. XXII. Vas electionis, de hæret. vbi damnatur error Ioan. de Poliaco, qui adſtruebat confeſſos Regularibus habentibus licentiam generalem audiendi confeſſiones, teneri eadem peccata, quæ confeſſi fuerant, iterũ confiteri proprio Sacerdoti, quem dicebat eſſe ſolum Presbyterum Parochialem.

12 Præterea ad hoc, vt Sacerdos validè abſoluere poſſit à peccatis, duo requiruntur de iure communi, videlicet poteſtas, quam in ipſa ordinatione accipiunt, vt habetur in cap. 15. in princ. ſeſſ. 23. & iuriſdictio in pœnitentes, cùm abſolutio Sacramentalis ſit actus iudicialis, qui non poteſt validè exerceri in non ſubditum, vt eſt diffinitum à Cõ-

cil. Tridentin. in Can. 9. ſeſſ. 14. de Sacramento Pœnitent. ex decreto dicti cap. 15. additum eſt tertium requiſitum, vt Sacerdos vel parochiale beneficium habeat, vel Epiſcopi approbationem: Presbytero autem parochiali quoad Milites Hieroſolymitanos deficit ſecundum requiſitum, ideſt iuriſdictio, cùm ipſi ſint exempti ab omni iuriſdictione Ordinariorum, etiamſi degant extra conuentum, vt patet in Concilio Tridentino cap. 11. verſ. Exceptis tamen ijs, ſeſſ. 24. niſi in caſu d. c. 3. ſeſſ. 6. ergo tantùm abeſt, vt teneantur confiteri Parocho, vt ſi de facto confiteantur, abſolutio nulla, atque irrita ſit ea defectu iuriſdictionis: nulla enim eſt abſolutio, quam Sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, vel delegatam non habet iuriſdictionem, vt ſimiliter eſt diffinitum à Tridentina Synodo ſeſſ. 14. cap. 7. de caſ. reſeruat.

13 Demum ſuppoſito ſtatu Religioſo eorumdem militum, idem probat efficaciter text. in dicta Extrauag. Inter cunctas, de priuileg. vbi interdicitur Religioſis ne cuipiam confiteantur niſi proprijs Prælatis, facit tex. in cap. 1. ibi, Monachus pœnitentiam nemini tribuat, niſi ſibi inuicem, 16. q. 1. Item facit cap. Si Epiſcopus, §. Nulla quoque, de pœniten. & remiſſ. lib. 6. vbi dicitur nulla poſſe cõſuetudine introduci, vt quis Confeſſorem ſibi eligere valeat, præter ſu. Superioris licentiam.

14 Neque obſtat, quod cùm huiuſmodi Milites degant extra conuentum, vt ſupponitur in dubio, ſubſint Epiſcopo etiam quoad ea, quæ ad curam animarum non pertinent, ex Decreto Concilij Tridentini, cap. 3. ſeſſ. 5. Quoniam reſpondetur ex d. cap. 3. Regulares extra conuentum degentes nõ ſubeſſe Epiſcopo, niſi ratione delicti, vt patet ex verbis eiuſdem Capituli ibi, *ſi deliquerit*: Equites autem Hieroſolymitani, qui ſemel in anno peccata ſua non confitentes Presbytero parochiali, vel ab ipſo in Paſchate ſacram Communionem non ſuſcipiunt, minimè delinquunt, dummodo alias coram proprio Sacerdote, & in ſuis Eccleſijs præ-
15 cepto Eccleſiæ ſatisfaciant, vt dictum eſt: & ſic quoad Sacramenta non ſortiuntur forum Ordinarij. Debent enim confiteri ſuis Prioribus, vel Capellanis, vel alteri de ipſius Prioris licentia, vt inferius dicetur. Sicut videmus alios Religioſos itinerantes non poſſe peccata ſua confiteri Presbytero ſæculari, niſi de ſuorum Superiorum licentia, & abſolutionem aliter factam eſſe ipſo iure nullã, vt pluribus probat nouiſſimè Ludouic. Miranda in manuali Prælator. tom. 2. q. 33. art. 6. in 1. concl. dicens: generali conſuetudine Religionum receptum eſſe, vt iter facturi prius à propriis Prælatis facultatem obtineant ſibi Confeſſorem eligendi; & ibi refert non ſolum plura priuilegia Sixti IV. Leonis X. et aliorum Summorum Pontificum, quibus ſit facultas Religioſis itinerantibus eligendi Confeſſorem; ſed etiam ſpecialem prohibitionem Clementis IV. et Bonifacij VIII. ne quis ex Fratribus Minoribus, excepto mortis articulo, aliis, quam eius Ordinis Sacerdotibus confiteatur.

16 Aduerte tamen, quia in prædictis aliter videntur ſentire DD. in Clem. Ne in agro, §. Sane, de ſtat. Monach. vbi in ſpecie Petr. de Anchar. num. 5. [Nota, inquit, quod ſiue Monachi ſint in monaſterio, ſiue extra, tenentur ſemel in menſe confiteri, & quando ſunt extra, poſſunt confiteri Prælatis, in quorum Parochia degunt, vel alijs Religioſis ad hoc deputatis per diœceſanum: allegat cap. 1. 16. qu. 1. & Clem. Dudum, de ſepultur. quæ tamen iura hoc non probant. Poſſunt etiam ſecundum eum confiteri Epiſcopo inuitis Prælatis, vt notat Archidiacon. in cap. Qui reſiſtit, nu. 6. 11. qu. 3. vbi dicit, ſe non credere Abbatem poſſe prohibere Monacho, ne confiteatur Epiſcopo, vel Pœnitentiario eius: & hoc ideo, quia Epiſcopus
17 eſt Ordinarius ſingulorum, qui ſunt in ſua diœceſi. Hoc tamen limitat, niſi ſecus ſit expreſſum in Conſtitutionibus Monachorum, quæ confirmatæ ſint à Papa. Nos verſamur in caſu huius limitationis, vt conſtat ex dictis ſupra nu. 13. & 15. & mox ſubijciam.

18 Quod ſpectat ad ſtabilimenta Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani res ſit magis clara: nam in eis expreſsè interdicitur militibus, ne alteri cuipiam confiteantur, quàm Priori, aut alicui Capellano eiuſdem Ordinis, niſi de ipſius Prioris licentia, vel eo abſente, de licentia Superioris, vt habetur in tit. 3. de Eccleſia, ſtatuto 7. pag. 24. Quæ quidem ſtabilimenta cùm à multis Summis Pontificibus fuerint confirmata, ſunt omnino obſeruanda, vt per Archid. loco citato, cùm præſertim non ſint contraria Decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 23. cap. 15. quod nihil ſtatuit de pœnitentibus Regularibus, imo ſe reſtringit ad confeſſiones ſæcularium; & conſonant Sacrorum Canonum diſpoſitioni, vt ex dictis conſtat. Quibus etiam accedit Conſtitutio 9. Pij IV. Circumſpecta, in Bull. tom. 2. pag. 9. quæ in §. 29. tribuit facultatem fratribus Capellanis Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani militum, & ipſorum familiarium confeſſiones audiendi; illiſque Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrandi.

19 Ad ſecundum reſpondetur; Milites extra conuentum degentes teneri omnino reddere rationẽ Ordinario, quod annuæ confeſſionis, & communionis præceptum adimpleuerint: nam cum omnes Chriſti fideles arceantur præcepto d. cap. Omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. vtique ſi Milites Hieroſolymitani illud non adimpleant, grauiter delinquunt. Ratione autem delicti degentes extra conuentum ſubſunt viſitationi, punitioni, & correctioni Ordinarij tamquam in hoc à Sede Apoſtolica delegati, vt in d. cap. 3. ſeſſ. 6. & ita alias re diligenter examinata, reſpondit Sacra Congregatio Concilij, quæ huiuſmodi delictum etiam connumerauit inter grauiora.

De Priuilegijs.

Cap. Paternibus.

S V M M A R I V M.

1 *Campanæ in Oratorijs priuatis publicè teneri non poſſunt.*

2 *Campanas habere in loco publico, & eleuato eſt ſignum loci publici, & ſacrati.*

3 *Hoſpitalia, & Oratoria cùm non apparent conſtructa auctoritate Epiſcopi, ex quibus ſignis præſumantur publica, vel priuata.*

4 *Exempti delictum ſi extendat vires ſuas, & effectũ extra locum exemptum, licèt committantur in loco exempto, poteſt per Ordinarium puniri.*

5 *Declaratur.*

Reli-

6 *Religioſis an liceat in eorum Oratorijs, vel Monaſterijs vnam, vel plures habere campanas, & nu. ſeqq vſque in fin.*

7 *Intellectus cap. Nimis iniqua, de exceſſib. Prælator. & n.13.*

8 *Conceſſa omnia videntur, quæ non inueniuntur prohibita.*

Declaratur n.14.

9 *Vnicuique licet in ſuo facere quod vult, dummodo nihil in alienum immittat, etiamſi per hoc alius lædatur: quod intelligitur de immiſſione rei corporalis, n.17.*

10 *Campanarum plurium quæ ſint cauſa, & nu. 12. & 22.*

11 *Cauſa rei ceſſans rei finem imponit, & perſeuerans eam ampliat, & extendit.*

12 *Campanarum ſonus eſt adinuentus ad conuocandā populi multitudinem, ad audiendum verbum Dei, & n.22.*

15 *Singularitas non ſemper pluralitatem excludit.*

16 *Taxatiuæ dictiones non ſemper in oratione ſubaudiuntur.*

17 *Fumus enumeratur inter corporalia.*

18 *Mendicantibus poſt Extrauagātem Ioannis XXII. Quia ſanctos, non licet in ſuis conuentibus habere niſi vnam campanam, & n.15.*

19 *Et quid ſi vnam habeant pro ſe, & aliam pro Vniuerſitate.*

20 *Et quid ſi antea plures habuerint ſine contradictione, & n.26.*

Et quid ſi ita habeat conſuetudo, n.27.

Et quid ſi habeant parochias, n.28.

21 *Campanulas habere, & priuatim pulſare non eſt prohibitum Religioſis in eorum officinis, & in priuatis Oratorijs, & n.24.*

22 *Campanam in priuato Oratorio Religioſis publicè tenere, & pulſare non licet.*

23 *Pluralitas quandoque reſoluitur in ſingularitates.*

28 *Parochiales Eccleſias ſi campanas tres, videlicet grandiorem, mediam, & minimam habere non poſſit, ſaltem duas debet habere.*

1 PATENTIBVS. Religioſi in domibus priuatis, licèt ſint ibi priuata oratoria, non poſſunt habere campanas, hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. & Anch. vel ſic ſecundum Abb. & Marian. Socin. in oratorijs priuatis campanæ publicè teneri non poſſunt etiam per Religioſos: & ſunt duæ partes, conſultatio, & reſponſio, ſecunda ibi, *reſpondemus*.

2 Nota primò ex hac littera in loco publico, ſeu eleuato habere campanas, & publicè pulſare, eſſe ſignum loci publici, & ſacrati, vt hic notat Anton. de Butr. n 3. Abb. Marian Socin. & Dec. omnes in 1.

3 notab. & idem Butr. in cap. vltim. n.5. ſupra de cenſib. inferentes ex hoc ad deciſionem quæſtionis quotidianæ, an hoſpitalia, vel oratoria in dubio cenſeantur publica, vel priuata, cùm non appareat, an auctoritate Epiſcopi ſint constructa: nam ſi ibi eſt campana eleuata, quæ publicè pulſatur, ſignum eſt ea eſſe publica, & Epiſcopo ſubiecta: & idem dicitur ſi ibi celebratur: ſunt enim iſta ſigna loci publici, arg cap. Vnicuique, & cap. ſequē. de conſecrat. diſt. 1. & notat Archid. in cap. Nemo, n.3. verſ. Vbi autem dubium eſt, ead. diſt. & pleniùs idem Abb. in cap. Inter dilectos, n. c. verſ. Sed contra hoc, de donationib. & latè conſuluit Federic. de Sen. conſ. 130. Factum eſt tale, Quædam domus per tot. Aduerte tamen quia actus ſolius celebrationis Miſſæ neceſſariò non concludit locum eſſe publicum, vt probat tex. in d cap. vltim. vbi dicitur in oratorijs priuatis interdum celebrari; & ſic non probat hoc eſſe quod ab hoc contingit abeſſe, cap. 2. de tranſlat Epiſcop. & l. Neque natales, C de probationib. quod dicit eſſe notandum Abb in d. cap. vltim. n. c. verſ. Item nota: intelliges ergo celebrationem Miſſæ ſignum eſſe loci publici, & ſacrati, ſi actus celebrationis ſit publicus, itaut omnes indifferenter admittantur, prout intelligunt Archid. in d. cap. Nemo, num.3. & declarant Butr. in dicto cap. vltim. in tertio notab. & Abb. num. 1. de cenſib.

4 Secundò, ex hac littera colligit Anton. de Butr. nu. 5. quod vbi delictum exempti extendit vires ſuas, & effectum extra locum exemptum, licèt committatur in loco exempto, nihilominus poteſt per Ordinarium arceri, & puniri: nam campanæ non pulſantur niſi propter auditum; & quamuis pulſentur in loco exempto, tamen propter ſonum extenditur turbatio ad locum non exemptum: ad quod facit cap. Tuarum, infra eod. concordant hic Abb. n.4. verſ. In gloſ. 2. qui pluribus hoc confirmat

5 & Marian Socin. in vltim. notab. Quod puto verū niſi priuilegium exemptionis ſit conceſſum etiam ratione rei ſitæ, contractus initi, & delicti commiſſi extra locum exemptum, ſicut ſunt hodie exemptiones Religioſorum ferè omnium, vt plenè ſcripſi in d. cap. Tuarum, à n.18. vſque ad nu. 25. Tunc enim etiamſi campanæ pulſarentur in ipſomet loco non exempto, tamen exempti non poſſent ab Ordinario puniri, quia huiuſmodi exemptiones ſpeciales non ſunt ſublatæ per cap. Volentes, de priuileg. lib. 6. vt ex facto reſpondit Gemin. conſ. 72. Quia articulus ipſe, nu. 1. col. 3. in princip. verſ. Infertur ſecunda concluſio, & dixi in prææallegato cap. Tuarum, no. 16. & ſeqq. infra eod.

6 QVÆRO generaliter, an Religioſi poſſint in ſuis oratorijs vnam, vel plures habere campanas.

7 Difficultas verſatur in conciliatione huius Decretalis, vbi hoc prohibetur, cùm cap. Nimis iniqua, ſupra de exceſſib Prælat. vbi recenſetur inter alia grauamina Fratribus Prædicatoribus illata, quod non permittantur in eorum oratorijs aſſeruare Euchariſtiæ Sacramentum, nec habere campanam.

Pro ſolutione dantur tres intellectus. Primus eſt Goffredi in d. cap. Nimis iniqua; quod ille textus loquatur de oratorijs publicis, quæ ſunt in monaſterijs Religioſorum; hoc autem cap. de oratorijs exiſtentibus in eorum domibus priuatis, vel grancijs; & hic intellectus eſt ſatis amicus litteræ, & magis placet Abbati hic n 5. verſ. Et quamquam primus intellectus Goffredi multum mihi placeat, & Marian. Socin. nu. 10. verſ. Dicit Dominus meus.

Secundus intellectus eſt Innocentij hic, videlicet quod textus in d. cap. Nimis iniqua, procedat ex priuilegio, vel gratia ſpeciali: hæc autem Decretalis de iure communi.

Tertius intellectus eſt Hoſt. hic n.2. qui exponit verbum, *campanas*, ſcilicet plures, l. Vbi numerus, ff. de teſtib. Pluralitas ergo, et pulſatio publica hic reprobantur, ſed vnicam habere campanam non eſt eis prohibitum: et ita procedit text. in dicto cap. Nimis iniqua, qui in ſingulari loquitur ibi,

nec

nec ſuſtinentes eos habere campanam: & ſic licet Re-
ligioſis habere vnam, ſed non plures, vt in hac lit-
tera; & Hoſtienſem ſequitur Archid. in cap. Qui-
dam, in fine, 18.q.2. quod dicit perpetuò notandū
Abb hic num.5.verſ. Vel tertio, ſecundum Hoſtien.
& potiſſimum pro Mendicantibus, qui tenent plu-
res campanas, ita vt eorum loca videantur princi-
paliora in ciuitate, non enim poſſunt de iure com-
muni teneri niſi vnam, idq; debet eis ſufficere cum
populum non habeant: & hoc ſecundum eum ſer-
uant Fratres Minores de Obſeruantia, pro quibus
facit Clem Exiui, de Paradiſo, §. Licèt verò, verſ.
Hinc eſt etiam, & verſ. Quamuis etiam, de verbor.
ſignific. ſequitur Io. de Selua in tract. de benefic.
par.2.q.3.num.101.
8 Porrò fuit olim magna lis in Curia Romana,
vtrum Fratres Prædicatores poſſent habere plu-
res campanas: & dicebatur poſſe. Primò, ex re-
gula, qua dicit conſueuit, omnia videntur conceſſa,
quæ non probantur prohibita, l. Statitas, C. de re-
lig. & ſumpt. funer. l. Necnon, §. Quod eis, ff. Quib.
ex cauſ. maiorit. l. Ab ea parte, ff. de probation.
9 Secundò, ex alia regula, quæ habet vnicuique li-
cere in ſuo facere quod vult, dummodo nihil in
alienum immittat, l. Sicuti, §. Areſto, ff. Si ſeruit.
vindicet: etiamſi per hoc alius lædatur, dūmodò
doloſè non faciat, vt l. Fluminum, § vlt. & duabus
legib. ſeqq. de damn. infect. l. 1. §. Idē ait, & § De-
10 nique, Marcellus ff. de aqua pluuia arcen. Tertiò,
quia cauſa pluralitatis campanarum eſt honor Sā-
ctorum, decor cultus diuini, & conuocatio populi.
Sed illæ tres cauſæ ſubſunt in Eccleſijs Prædicato-
11 rum: Ergo & ius pluralitatis campanarum, quia
ſicut cauſa rei ceſſans rei finem imponit, ita & præ-
ſeruans, eam ampliat, & extendit, l. Planè, ff. de
oper. liber. l. Adulter, ff. de adulter. l. Adigere,
§. Quamuis, ff. de Iurepatron. & cum paris ſimiliſ-
que militiæ ſint, iuſtum & competens videtur eiſ-
dem priuilegijs gloriari, l. vltim. C. de Palatin Sa-
12 crat. largit. lib. 12. Et quod ſonus campanarum ſit
adinuentus ad conuocandum populum, ſiue po-
puli multitudinem ad audiendum verbum Dei, ſa-
tis innuitur Numer. cap. 10. ibi, *Fac tibi argenteas
tubas, & ductiles, quibus conuocare poſſis multitu-
dinem*: & infra, *vbicumque increpueris tubis, con-*
13 *gregabitur ad ſe omnis turba*. In contrarium al-
legabatur hoc cap. vbi prohibetur campanarum
pluralitas etiam Religioſis: & cap. Nimis iniqua,
de exceſſ. Prælat. vbi conceditur eis habere cam-
panam: ergo vnam dumtaxat. Sed ad prædicta
reſpondebatur non obſtare hoc cap. quia loquitur
de Oratorijs conſtructis in priuatis domibus, de
quibus habetur in Auth. Vt in priuat. domib. Sa-
cra myſteria non fiant, in rubro, & nigro, & de qui-
bus procuratio dari non debet, vt cap. vltim. ſupra
de cenſib. Nec debet intelligi de monaſterijs vbi
ſunt ſolemnes Eccleſiæ, & Conuentus, vt cap. Si
quis etiam, de conſecrat. diſt. 1. & quod inter iſta
ſit patens differentia, liquet ex cap. Quidam Mo-
nachorum, 18 qu. 2. & ibi notatur. Item non ob-
ſtat d. cap. Nimis iniqua, vbi legitur in ſingulari
campana, quia narrat grauamen, quod infereba-
tur Prædicatoribus, & Minoribus, videlicet quod
Prælati eis campanam non permittebant: & illud
grauamen ibi tollit. Quis ergo dixerit legem pro-
ditam in eorum fauorem debere grauamen eis
inducere: certè qui hoc dicit à mente legislato-
ris diuertit, l. Deducta, §. final. ff. ad Trebell. cap.
14 Tranſmiſſæ, infra de verbor. ſignificat. Hæc enim
ratio pro eis poſita eſt, non contra ipſos, l. In ra-
tione, §. Tametſi ante, ff. Ad leg. Falcid. Quippe ſi
ante d. cap. Nimis iniqua præceſſiſſet prohibitio,
ne campanas haberent, tunc permittendo eis ha-
bere campanam, fortè maneret prohibitio in alijs:
Sed cum nulla præceſſerit prohibitio, & tantum-
modo tollatur grauamen, quod inferebatur circa
vnam campanam, non licèt hinc deducere prohi-
bitionem ſuper pluralitate, quia ſecundum hoc
vnum contrariorum induceret reliquum, ſcilicet
conceptio prohibitionem quod eſſe non debet,
l. Legata inutiliter, § fin ff. de adimend. legat. l. Cū
tale, §. vlt. ff. de condit. & demonſt. Sicut nec pro-
hibitio inducit eius contrarium, videlicet iuſſum
affirmatiuum, l. Titia, ff de manumiſſ. teſtam. ita
nec conceſſio debet inducere prohibitionem, cū
loquimur de his, quæ aliàs ſui natura prohibita
non ſunt, vt legitur, & notatur in cap. Inter corpo-
ralia, de transl. Epiſc. nec etiam multum à verbi
proprietate recedit, quod prohibendo grauamen
circa campanam illatū, etiam de pluralitate cam-
panarum intellexiſſe videatur, vt l. Si pluribus, ff de
15 leg. 2. l. Si plures, de leg. 3. & l. Si neceſſarios, §. Si
annua, ff. de pignorat. action. neque enim ſemper
ſingularitas pluralitatem excludit, l. In vſu, ff. de
16 verb. ſignificat. l. 1. §. Hoc edictum, ff. Quod falſ. tu-
tor. author. Signa enim taxatiua vt tantùm, & dū-
taxat, non ſemper ſubaudiuntur in oratione. Vn-
de non eſt bona illatio, Tu habes vnum oculum:
ergo vnum tantùm, vt l vlt. §. 1. & ibi not. ff de
leg. 2. & vna via ducit Romam: ergo vna tantum;
& actio edita demonſtrat ſpeciem futuræ litis, ſed
non ſola, vt l. 1. circa princ. ff de edend. & aliud eſt
deijcere Epiſcopum, ergo Epiſcopum ſolum, cap.
17 Requiſiſti, de teſtam. Obijciebatur etiam contra
prædictos fratres quod immiſſio ſonitus campa-
narum ad alienum eſſet contra d. l. Sicuti, §. Ariſto,
ff. Si ſeru. vindicet. Sed ibi intelligitur de immiſ-
ſione rei corporalis, vt patet per exempla ibi po-
ſita, ſcilicet fragmentorum aquæ, & fumi, quę tria
conſtat eſſe corporalia, de primis duobus patet ad
ſenſum, de tertio ſcilicet de fumo notatur [illegible]
de reb. corp & incorporalib. in princ. & in l. [illegible] §.
ff. de rerum diuiſione. Ita conſuluit Oldrad. [illegible]
conſ. 228. incip. Quod Fratres Prædicatores, per
totum, cuius reſponſum ferè ad calamum tranſtu-
lit Alberic. de Roſate in Dictionario in ver. Cam-
pana, & ſequuntur hic Marian. Socin. num. 10. &
Decius num. 24.
18 Tu verò dicas huiuſmodi altercationem ſubla-
tam eſſe per Conſtitutionem Io. XXII. quam DD.
noſtri non allegant in Extrauagan. Quia cunctos,
de officio Cuſtodis, vbi præmiſſa Cathedralium, &
aliarum Eccleſiarum querela, quod nonnulli Mē-
dicantium Ordinum profeſſores in aliquibus ſuis
Conuentibus plures campanas obtinent, & impo-
ſterum ſatagunt obtinere, & propterea iuſtitię de-
trahitur; & exinde ciuitatibus locorum interdum
affertur Diuinis officijs impedimentum, videturq;
inter ipſos litigijs, & ſcandalis via aperiri, ſtatui-
tur primo, [vt Religioſi dictorum Ordinum Mē-
dicantium in nullo conuentu ſuo, ſeu loco plures
campanas habeant ſine Sedis Apoſtolicæ licentia
ſpeciali, ſed vna tantummodo pro loco quolibet
ſint contenti. Secundò, vt ſi communitas, ſeu Vni-
uerſitas aliqua eccleſiaſtica, vel mundana, ſeu ij-
dem Religioſi pro huiuſmodi Vniuerſitate in ali-
quo

quo ipſorum locorum campanam aliam habue-
rint, vel nunc habent, non illam, ſed aliam ſolam
eorum ſpecialiter vſibus deputatã pulſare valeant
horis diurnis, & nocturnis Miſſis, & alijs conſue-
20 tis. Tertiò, permittitur eiſdem Religioſis, vt vbi
hactenus plures campanas ſine lite, & contradi-
ctione qualibet in vſus dumtaxat proprios habue-
rint, & nunc habent, illis etiam deinceps liberè vti
poſſint, alijs quibuſcumque per eos habitis intra
trium menſium ſpatium de ſuis locis, ſeu campa-
nilibus deponendis, & nullatenus iterum reponẽ-
21 dis. Quartò declaratur, vt campanulæ, quæ in
Refectorijs, Sacriſtijs, Capitulis, & alijs forſan of-
ficinis Religioſorum ipſorum conſueuerunt habe-
re ſub dicta ordinatione nullatenus comprehen-
dantur.] Hæc ibi.

22 Quibus poſitis concludo veritatem ſub diſtin-
ctione unam autem quæritur de Oratorijs priua-
tis, ſeu domeſticis, quæ Religioſi habent in ſuis
priuatis domibus, vel grangijs: & in his nec vnam
campanam licèt eis obtinere in loco publico, ſeu
eleuato, quia cùm ibi Miſſas, & diuina officia pu-
blicè nequeãt celebrare, vt dixi in cap. vltim. ſupra
de cenſibus, conſequens eſt, vt nec poſſint ibi pu-
blicè habere, aut pulſare campanam, cuius præci-
puus eſt vſus plebem vocare ad diuina officia, vt
cap. 1. & 2. de off. Cuſtodis, & conſtat ex dictis ſu-
23 pra num. 11. & 12. Et in ſumma de hoc eſt caſus
expreſſus non cauillando litterã in hac Decretali,
quæ etſi loquatur in plurali de campanis, hoc ta-
men facit, quia eodem modo de Hoſpitalarijs, &
Templarijs, eorumque Oratorijs loquitur in plu-
rali. Vnde verbum *Campanas*, debet diſtributiuè
accipi ſingula ſingulis referendo, ſecundum ea,
quæ notat Bartol. in l. Falſa, §. Si quis, num. 1 ff. de
condit. & demonſtration. & fusè Euerardus in ſua
Centuria legali in loco à vi numeri, à num. 9. vſq.
ad num. 10. Similis expoſitio fit in cap. Vt priui-
legia, in fine, infra eodem: & hoc viu receptum
eſt; nullibi enim ſeruatur, vt in Oratorijs, quæ ſunt
24 intra domeſticos parietes, in loco eleuato teneа-
tur vel publicè pulſetur campana. Non tamen eſt
prohibitum ibi tenere campanulam priuatam, &
prius tim pulſare, vt à contrario probat hæc litte-
ra in verb. Publicè, ſecundum Anton. de Butr. hic
num. 30 Anchar. num. 2. Abb. & Marian. Socin. in
2. notab. & Dec. n. 8. & 23.

25 Aut quæritur de Oratorijs publicis, vel Eccle-
ſijs, quæ ſunt in ipſis monaſterijs Religioſorum,
& planum eſt eis non licere in eorum conuenti-
bus, & locis plures campanas habere ſine ſpeciali
licentia Sedis Apoſtolicæ, ſed vna tantùm pro quo-
libet loco debere eſſe contentos, vt eſt expreſſum
ad litteram in eadem Extrauaganti, Ioann. XXII.
Quia cunctos, & concordat Concilium prouincia-
le Mediolanenſe IV. in titulo de ſacris locis, eo-
rumque cultu, §. De campanis, tom. 4. Concilior.
par. 2. fol. 437. col. 2. vbi ſic legitur. [Simplex Ec-
cleſia, Oratoriumue vnam tantùm campanulam
habeat, vt Ioannis XXII. conſtitutione ſancitum
eſt. Itaque hodie eſt approbata opinio Abbatis
quod Religioſis non liceat in Eccleſijs, & Orato-
rijs monaſteriorum ſuorum habere niſi vnam
campanam.

26 Limita primò; niſi Religioſi in Eccleſijs, vel Ora-
torijs huiuſmodi habuerint plures campanas ante
prædictam Extrauagantem, & nunc ſine lite, aut
conditione habeant; quia tunc eis liberè vti poſ-
ſunt, vt diſertis verbis ibi ſtatuitur in §. Cæterum,
& ita eo tempore inſpecto approbatur intellectus
Goffredi ad tex. in cap. Nimis iniqua, de exceſſ.
Prælat. & reſponſa Oldrad. contra Hoſtien quod
Religioſis Mendicantibus in eorum Oratorijs pu-
blicis, & Eccleſijs de iure communi permiſſum ſit
non tantum vnam campanam, ſed etiam plures
obtinere, ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra
num. 8.

27 Limita ſecundò; niſi plures campanas habeant
ex antiqua conſuetudine; tunc enim militat ratio,
quæ mouit Papam Io. XXII. ad permittendum, vt
Religioſi poſſent retinere plures campanas, ſi eas
habuiſſent ſine contradictione ante tempus con-
ſtitutionis. Item per hanc conſuetudinem ſit re-
ditus ad ius commune antiquũ, vt ſupra proximè
dictum eſt, quod eſt fauorabile, vt cap. Cum dile-
ctus, §. Cæterum, & ibi gloſ. notab. in verb. Iuri
communi, & Abb. num. 21. ſupra de conſuetud.

28 Limita tertiò; niſi monaſteria huiuſmodi, vel
conuentus habeãt parochias, quia tunc plures ha-
bere campanas, & poſſunt, & debent: vnde in Cõ-
cilio Mediolanenſi IV. in loco ſupracitato, nu. 25.
in §. De campanis ſic legitur. [Parochialis Eccle-
ſia ſi campanas tres, grandiorem ſcilicet, mediam,
& minimam habere non poteſt ſaltem duas, vbi
fieri poteſt, habeat, eaſque diſtincto ſoni concen-
tu inter ſe rectè conſentientes pro varia diuinorũ
officiorum quæ ſiunt, ratione, & ſignificatione.]

De Priuilegijs, &c.

Cap. Tuarum.

SVMMARIVM.

1 *Hoſpitalarij, qui mittunt pro eleemoſynis Cru-
ce falſo ſignatos, priuantur prædicationis of-
ficio, & miſſi ſi ſunt laici, excommunicantur, ſi
Clerici ab officio, & beneficio ſuſpenduntur.*

2 *Quæſtores, qui ad eleemoſynas colligendas ab Ho-
ſpitalarijs mittuntur, quas qualitates habere
debeant.*

3 *Regulares Mendicantes non ſunt permittendi quæ-
rere eleemoſynas per alios, quàm ſui Ordinis
fratres.*

*Quæſtorum nomen, & vſum prorſus abolere iuſſit
Concilium Tridentinum, ibidem.*

4 *Celebrans in eccleſia polluta non eſt ipſo iure ſu-
ſpenſus, ſed ſuſpendendus. Secus in eccleſia in-
terdicta.*

5 *Exemptus perſonaliter tantùm, vbilibet delinquat,
contrahat, aut res ſita ſit, forum Ordinarij non
ſortitur.*

6 *Exemptus reſpectu certi loci ſi delinquat in loco ex-
empto. à Diœceſano puniri non poteſt.*

7 *Niſi effectus delicti extendatur, ſeu explicetur ex-
tra locum exemptum.*

*Proijciens lapides extra locum exemptum, vel aliàs
turbando Ordinarium cum campanis exiſtenti-
bus in loco exempto, ab eodem Ordinario coerceri
poteſt, ibidem.*

8 *Immunitate eccleſiæ an gaudeat exiſtens extra
eccleſiam, qui ſagitta interficit exiſtentes in ec-
cleſia.*

9 *Exempti reſpectu loci ſortiuntur forum Ordinarij
ra-*

ratione delicti commiſſi, contractus initi, aut rei ſitæ extra locum exemptum.

10 *Regulares an ratione delicti commiſſi, ſeu contractus celebrati, an rei exiſtentis in loco non exempto ſubijciantur Ordinariorum iuriſdictioni, & an ligentur excommunicatione Epiſcopi edicto propoſita, & n. ſeq. vſque in fin.*

11 *Exemptiones quantumcumque generales locum non habent, cum exempti delinquunt, ſeu contrahunt, aut res litigioſa conſiſtit in loco non exempto, & n. 14.*

12 *Exemptiones contra generale Concilium nõ valent niſi Concilio fuerit ſpecialiter derogatum.*

13 *Regularium exemptio non comprehenditur in cap. Volentes, de priuil lib 6.*

14 *Exemptorum à iuriſdictione Ordinarij duæ ſunt ſpecies.*

15 *Priuilegij prætextu flagitiorum non creſcit auctoritas.*

16 *Exemptiones ſpeciales etiam ratione delicti commiſſi, contractus celebrati, aut rei ſitæ in loco non exempto non fuerunt ſublatæ, aut reſtrictæ per cap. Volentes, de priuil lib. 6.*

17 *Declarans, nouum ius non inducit, & n. 13.*

18 *Regulares quorumcumque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium ſaffulti ſunt ſpecialibus priuilegijs exemptionis à iuriſdictione Ordinariorũ vbiuis delinquant, ſeu contrahant, aut res litigioſa conſiſtat, & num. ſeqq.*

19 *Fratrum Prædicatorum, Minorum, S. Auguſtini, Carmelitarum, Seruorum, Minimorum, & Clericorum Regularium dè Somaſcha exemptio à iuriſdictione Ordinariorum etiam ratione delicti, contractus, ac rei referuntur.*

20 *Monachorum Caſſinenſium, Carthuſianorum, Oliuetanorum, Camaldulenſium, Canonicorum Regularium Lateranenſium, Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, & Fratrum S. Spiritus in Saxia exemptio ab Ordinarijs etiam in tribus caſibus exceptis. ibidem refertur.*

21 *Monachorum Ciſtercienſium exemptio an habeat locum in caſibus delicti commiſſi, contractus initi, aut rei ſitæ in loco non exempto.*

22 *Verbum*, concedimus, *ſeu*, indulgemus *relatum ad id, quod erat conceſſum de iure communi, nihil nouum concedit, ſed iam conceſſum oſtendit, & num 18*

23 *Societatis Ieſu exemptio à iuriſdictione Ordinariorum an ſit reſtricta ad tres caſus exceptos, & num. ſeqq.*

Societatis Ieſu litteræ conſeruatoriæ redactæ ſunt ad terminos Conſtitutionis Gregorij XV. de Conſeruatoribus, ibidem, verſ. Niſi dixerimus.

Societatis Ieſu Religio comprehenditur in derogationibus generalibus per illa verba, Societatum, & cuiuſuis alterius inſtituti, *ibidem.*

24 *Priuilegiorum communicatio, quam habent Ordines Regulares, comprehendit etiam exemptionem à iuriſdictione Ordinarij in tribus caſibus exceptis.*

25 *Fratres B. Ioannis Dei an ſint exempti ab Ordinariorum iuriſdictione.*

Regularium correctio de iure communi pertinet ad Prælatos regulares, non autem ad Epiſcopum, niſi Prælatis negligentibus. ibidem verſ. Clauſula enim.

26 *Clauſula*, dummodo Sacris Canonibus, & Tridentini Concilii decretis non aduerſentur, *quæ ponitur in litteris confirmationis, & communicationis priuilegiorum, intelligitur de Canonibus inſertis in corpore iuris.*

Papæ auctoritatem cur Concilium Tridentinum præſeruauerit in his tantùm, quæ de morum reformatione, atque eccleſiaſtica diſciplina ſtatuta ſunt. ibidem verſ. Etenim cum Canones Concilij.

27 *Derogationem ad cap. Volentes, de priuil. lib. 6. perperam Regulares in eorum priuilegijs inſerendam curarunt.*

28 *Fratrum Carmelitarum indultum, quod occaſione cap. Volentes, nullum præiudicium generetur eorum exemptioni, quomodo ſit intelligendum.*

29 *Regulares non comprehenduntur in decreto cap. 14. ſeſſ. 7. Concilij Trident. innouante Conſtitutionem cap. Volentes, & n. 34.*

30 *Lex innouans non egreditur terminos legis innouatæ.*

31 *Papa cum tribuit ius procedendi contra exemptos auctoritate delegata, non violat exemptiones, & num. 33.*

32 *Regularium exemptio ratione delicti extra locum exemptum commiſſi, deducitur ex pluribus Tridentini Concilij decretis, & num. ſeq. vſque ad num. 45.*

33 *Regulares, circumſcriptis exemptionibus, de iure communi originaliter ſubſunt Epiſcopis quoad legem iuriſdictionis.*

34 *Regulares extra clauſtra degentes, ſi delinquant, puniri poſſunt ab Ordinario loci tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegato in actu viſitationis tantùm.*

35 *Lex innouata ineſt legi innouanti cum omnibus ſuis qualitatibus.*

36 *Regulares extra monaſterium degentes in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum indiſtinctè conueniri poſſunt coram Ordinario; in alijs verò cauſis ita demum, ſi certum iudicem in partibus non habuerint.*

37 *Conſeruatoriæ in cauſis criminalibus, & mixtis nemini ſuffragantur, quin poſſit coram Epiſcopo accuſari, & contra eum procedi. Et quid in cauſis ciuilibus.*

38 *Regulares intra clauſtra degẽtes conueniendi ſunt coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus, non autem coram Ordinarijs, aut alibi, & n. 34.*

39 *Regularium priuilegia à Tridentina Synodo præſeruantur.*

40 *Exemptorum tres ſunt ſpecies, & quibus caſibus à Tridentino Concilio ſint ſubiecti Ordinariorum iuriſdictioni.*

41 *Cappellani Regij, Milites, eorumque familiares an & quando locorum Ordinarijs ſubijciantur.*

42 *Regulares degentes intra clauſtra, & extra ea delinquentes, vt puniri poſſint ab Epiſcopo, quæ debeant concurrere.*

43 *Incluſio vnius caſus in materia iuriſdictionis omnes alios diuerſos excludit.*

44 *Regulares in prima inſtantia conueniri non poſſunt coram Ordinarijs locorum in vim cap. 20. ſeſſ. 24. Concilij Trident.*

45 *Regulares etiam pro delictis extra locum exemptum commiſſis ab Ordinarijs locorum, excommunicari, ſuſpendi, aut interdici non poſſunt.*

46 *Epiſcoporum cenſuræ in Regulares exemptos promulgatæ irritæ ſunt, & non ligant ex defectu iuriſdictionis.*

47 *Regulares non tenentur ſuam exemptionem vtpotè*

noto-

notoriam coram Ordinarijs locorum allegare.

48 *Derogatio non fit niſi ad contraria.*

49 *Innouatio ius nouum non tribuit, ſed antiquum conſeruat.*

50 *Bulla Pij IV. priuilegia, & exemptiones Regularium non ſuſtulit, niſi quatenus contrariantur decretis Concilij Tridentini.*

1 TVARVM. In tota prouincia priuantur exhortationis, ideſt prædicationis officio Hoſpitalarij, qui mittunt pro eleemoſynis Cruce falsò ſignatos; & miſſi ſi ſunt laici, excommunicantur; ſi ſunt Clerici ab officio, & beneficio ſuſpenduntur. Eadem ſuſpenſione puniuntur qui ante reconciliationem in polluta Eccleſia celebrant, & ab Epiſcopis ſuſpenſi per exemptos abſolui nequeunt. Et Confratres priuilegiatorum, qui ſe ad ipſos plenè non transferunt, priuilegiati non ſunt. Hoc dicit. Diuiditur in duas partes principales. In prima ponitur querela, & conſultatio, In ſecunda reſponſio ibi, *Verum quia*. Et vtraque pars ſecundum Hoſt. & Io. Andr. ſubdiuiditur in quatuor; in prima ponuntur quatuor Hoſpitalariorum exceſſus, quibus poſtea in ſecunda per ordinem reſpondetur.

2 Nota primò qualitates, quas habere debent quæſtores, qui mittuntur ad eleemoſynas colligẽdas; debent enim eſſe litterati, & verè eorum fratres; non autem laici, & falsâ Cruce ſignati, vt

3 per Anton. de Butr. n. 2. & Anchar. nu. 1. Vnde Sacra Congregatio Concilij aliàs declarauit Fratres Mendicantes non poſſe quidem ab Epiſcopis prohiberi, quominus per ſeipſos in diœceſibus, vbi habent conuentus, eleemoſynam quærant; ſed tamen ſi extra loca, vbi monaſteria exiſtunt, quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere; ac ſi extra diœceſim, teneri etiam illius conſenſum obtinere. Cæterum nullatenus eſſe permittẽdum vt eleemoſynas quærant per alios, quàm ſui Ordinis fratres. Quæſtorum nomen, & vſum in quibuſcumque Chriſtianæ Religionis locis prorſus aboleri iuſſit Concilium Tridentinum in cap. 9. ſeſſ. 21. vide Clemẽt. Abuſionibus, de pœnit. & remiſſ. & quod de huiuſmodi quæſtoribus, præcipuè S. Antonij Viennen. dicam in c. Cum ex eo, inf. eod. tit.

4 Secundò nota ibi, *ab officio, beneficioque ſuſpendas*; celebrantem in Eccleſia polluta non eſſe ipſo iure ſuſpenſum, nec irregularem, ſed eſſe ſuſpendendum, cap. Is qui, de ſentet. excomm. in 6. Butr. hic n. 4. in 3. notab. Abb nu. 5. verſ. Et pro hoc ſingulariter, & Dec. n. 23. Aliud iuris eſt ſi quis celebret in Eccleſia interdicta; quia eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, & omni iuriſdictione, vt in cap. fin. ſecundum vnam lecturam, ſupra de exceſſ. Prælat.

Tertiò nota exemptum ſortiri forum diœceſani ratione delicti, quod patet hic: nam miſſi ab Hoſpitalarijs per Epiſcopum ſuſpenduntur ab officio, & beneficio, nullo eis priuilegio ſuffragante, & ipſis Hoſpitalarijs prædicationis officium interdicitur. In hoc tamen articulo ſunt opiniones, quas recitat gloſ. in ver. Priuilegij beneficio, & Anton. de Butr. n. 19. vt latius dicam infra.

5 Sed communiter ſic diſtinguitur: Aut exemptio eſt merè perſonalis, vt quia eximitur perſona ſimpliciter, & abſolutè, non autem reſpectu certi loci, & tunc vbilibet exemptus delinquat, non

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

punitur à ſuo diœceſano, quia aliàs priuilegium exemptionis eſſet prorſus inutile, & eluſorium: ad hoc l. 3. C. Vbi Senator. vel Clariſſ. & c. 1. infra eod. lib. 6. in verſ. Numquid ergo, facit cap. In his infra eod. Et hæc eſt ratio cur Referendarij vtriuſque Signaturæ non ſortiantur forum Ordinarij ratione delicti, contractus, aut rei; quia ſcilicet eorum exemptio merè perſonalis eſt, vt ſcripſi latè

6 in c. Ex parte, il ſecondo, infra eod. Aut exemptio non eſt merè perſonalis, ſed localis, vel mixta, vt quia eximitur perſona reſpectu monaſterij, vel Canonicus reſpectu Eccleſiæ: & tunc ſerua diſtinctionem glo. hic, quia ſi exemptus delinquat tantùm in loco exempto, itaut effectus delicti ſe non extendat extra ipſum locum; puniri non poteſt à diœceſano: hic eſt caſus in d. cap. 1. in eodem verſ. Numquid ergo, de priuil. lib. 6. Niſi ratione generalis interdicti, ad cuius obſeruantiam tenentur etiam exempti, contraria conſuetudine non obſtante, cap. Cum inter, de conſuet. Clem. Ex frequentibus, de ſent. excomm. non quidem ex iuribus ſententiæ, ſed Canonis Authen. ne cenſura illudatur, vt poſt Io. Andr. notat Abb. in d cap. Cum inter, n. 3. ſeu ne frangatur neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ, vt per Butr. hic nu. 19. verſ. Tu prædicta

7 concludc. Aut delictum extenditur, ſeu explicatur extra locum exemptũ, & tunc punitur à diœceſano, vt hic, & in cap. Patentibus, ſupra eodem: nam hic Templarij mittebant ſuos Quæſtores extra locum exemptum; ideo puniuntur à diœceſano. Vnde ſi exempti proijcerent lapides, vel aliter turbarent Ordinarium cum campanis exiſtentibus in loco exempto, ab eodem Ordinario coerceri poſſent, iuxta text. in d. cap. Patentibus, & ex facto reſpondit Gemin. conſ. 71. nu. 6. verſ. Nec obſtat, vſque in fin. Quod facit ad quæſtionem, an

8 extra Eccleſiam, & ſagitta interficiens aliquem in Eccleſia exiſtentem gaudeat immunitate eccleſiaſtica in terminis Bullæ Gregorij XIV. ex prædictis enim conſtat non gaudere: nam ibi videtur commiſſum delictum, vbi effectus ſequitur, vt dicunt Abb. hic n. 8. & Dec. nu. 46. ad hoc optimus textus in l. 4. §. Hoc autem edicto, ff. de vi bonorũ raptor. & quod not. Bartol. in l. Libellorum, nu. 7. ff. de accuſat. vbi ſtante ſtatuto imponente pœnam percutienti, vel homicidium committenti, quærit quis locus inſpiciatur, ſi aliquis exiſtens in platea cum baliſta percuſſerit aliquem extra plateam; & reſoluit eſſe inſpiciendum locum vbi quis percutitur, vel occiditur, ſi ſtatutum puniat percutientem, vel occidentem, ſecus ſi ſagittantem: cuiuſq; opinionem tuetur Felin. in cap. fin. n. 14. ſupra, de foro competen. & vide plenè per Aretin. ibid. nu. 7. & Ioan. Andr. in cap. In obſcuris, de regul. iur. in

9 Mercurial. Si verò delictum ſit omnino commiſſum extra locum exemptum, tunc indubitanter exempti à diœceſano puniri poſſunt; hoc enim caſu habet locum textus in d. cap. 1. infra eodem, lib. 6. vbi ratione delicti commiſſi extra locum exemptum, vel ratione contractus alibi initi, aut ratione rei alibi ſitæ exempti conueniuntur corã Ordinario loci: ita in effectu ex mente Doctorum diſtinguunt hic Ant. de Butr. n. 19. in eod. verſ. Tu prædicta conclude, & Abb. n. 8.

Hoc vltimum fallit ſi priuilegium exemptionis ſit ſpeciale etiam ratione delicti commiſſi, contractus initi, aut rei ſitæ extra locum exemptum, ſicuti eſt exemptio Regularium; quia tunc vbilibet

bet exemptus delinquat, contrahat, aut res ſita
ſit, coram diœceſano conueniri non poteſt, vt la-
tiſſimè dicam in quæſt. ſeq.
10 QVAERO, Poſita Conſtitutione Innocẽtij IV.
in Concilio Lugdunenſi edita, quæ incipit Volen-
tes, atque à Tridentino Concilio innouata in cap.
14. ſeſſ. 7.

An Regulares ratione delicti commiſſi, ſeu con-
tractus initi, aut rei exiſtentia extra locum exem-
ptum ſubijciantur Ordinariorum iuriſdictioni, &
an ligentur excommunicatione Epiſcopi edicto
propoſita.

11 Exemptio hæc à nonnullis Epiſcopis fuit ali-
quando Regularibus controuerſa, vt nuper conti-
git in Regno Poloniæ, & erroris cauſam præbuit,
quod vtrum priuilegia exemptionum fuerunt Regu-
laribus conceſſa ante Conſtitutionem Innocentij
IV. de quo in cap. 1 de priuil. lib. 6. aut poſt: ſi an-
te priuilegia reſtricta fuerunt per eandem Conſti-
tutionem, vt non habeant locum in tribus caſi-
bus ibi exceptis, ideſt cum exempti delinquunt,
ſeu contrahunt, aut res litigioſa conſiſtit in loco
non exempto; quod procedit quantumcumque
exemptiones ſint amplæ, & generales, vt innuunt
verba illa textus, *quantumcumque gaudeant liber-
tate*, & obſeruat ibi Gemin. in §. fin. propè fin. &
conſ. 72. col. 1. verſ. Contrarium.

12 Si verò priuilegia conceſſa fuerint poſt eandem
Conſtitutionem, cùm illa edita fuerit in generali
Concilio Lugdunenſi, non valent priuilegia exem-
ptionum, niſi in eis generali Concilio fuerit ſpe-
cialiter, & expreſsè derogatum, cap. Ex parte, de
Capell. Monach. cap. Eam te, de ætat. & qualit. Ar-
chid. in cap. 1 in ver. Noſcatur, quem ibi ſequuntur
Io. Andr. Gemin. & alij communiter. de Conſtit.
lib. 6. Oldrad. conſ. 326. Quod articuli, & conſ. 328.
Ad idem, in princ. Felin. in cap Nonnulli, nu. 2. de
reſcript. Couarr. lib. 4. variar. reſolut. cap. 16. n. 16.
verſ. Sed & ex dis diffinitionibus.

Præterea etiamſi priuilegia eſſent valida, eo
quod in eis fuiſſet expreſsè derogatum Conſtitu-
tioni Conciliari Innocentij IV. (quæ tamen de-
rogatio in multis priuilegijs non habetur) nihilo-
minus poſtea ſublata fuiſſent tam per Concilium
Tridentinum, quod in c. 14. ſeſſ. 7. in cauſis exem-
ptorum præcipit ſeruari prædictam Conſtitutionẽ
Innocentii IV. quàm per motum proprium Pij IV.
incipien. In Principis Apoſtolorum, editum 13.
Kalend. Martii 1565. in quo ampliſſimè derega-
tur priuilegiis, exemptionibus, & indultis omni-
bus in fauorem quorumcumque Ordinum etiam
Mendicantium, locorum, ac perſonarum Regula-
rium in his, quæ decretis Tridentini Concilii ad-
uerſantur. Poſt Concilium verò iam priuilegia
huiuſmodi, eorumque confirmationes non con-
ſueuerunt concedi, niſi cum clauſula, *dummodo
Concilii Tridentini decretis non ſint contraria*.
Atque ita exemptiones quantumuis generales, &
quandocumque fuerint conceſſæ non videntur Re-
gularibus ſuffragari, niſi cum delinquunt, ſeu con-
trahunt, aut res, de qua contra ipſos agitur, ſita
eſt in loco exempto.

13 Sed his non obſtantibus dicendum eſt nec De-
cretalem Innocentii IV. nec Tridentini Concilii
decretum ad regularium exemptionem pertine-
re. Quod vt euidentius appareat, obſeruandum
eſt exemptorum olim duas ſpecies extitiſſe. Qui-
14 dam enim indefinitè, ſeu etiam generaliter erant
exempti, putà quia in priuilegio Papa, qui ſolus
dat exemptiones, dicebat, *tales eximimus à iuriſ-
dictione, & poteſtate, ſeu etiam omnimoda poteſta-
te Ordinariorum*: & quoad hanc ſpeciem exem-
ptionis res erat admodum controuerſa, an inclu-
deret caſus delicti commiſſi, ſeu contractus initi,
aut rei exiſtentis extra locum exemptum. Exem-
pti enim contendebant ſuum priuilegium tam-
quam generale, indefinitum, & abſque reſtrictio-
ne, aut diſtinctione, generaliter eſſe intelligendũ,
cap. Si Romanorum, 19. diſt. cap. Vt oſtenderet, de
conſecr. diſt. 4. cap. Dilectiſſimis, 12. qu. 1. & cap.
Quoniã, in fin vbi gloſ. in ver. Generali, de coniug.
lepros. ita vt haberet locum vbicumque commit-
teretur delictum, cap. Frater noſter, 16. q. 6. & cap.
Sicut nobis, de ſupplen. neglig. Prælat. & vbicumq;
iniretur contractus, aut res ipſa conſiſteret, ad
exemplum Proconſulis maioris, qui indiſtinctè
non intromittit ſe de cauſis fiſcalibus, l. Nec quic-
quam, §. 1 ff. de off. Proconſul.

E contra verò Epiſcopi opponebant, imo ex
cauſa priuilegium eſſe reſtringendum, vt non
haberet locum ratione delicti extra locum exem-
ptum, cap. Poſtulaſti, & cap. fin. de for. compet. nam
15 ratione delicti perditur priuilegium, cap. Priuile-
gium, 11. q. 3. cùm reatus omnem honorem exclu-
dat, l. 1. C. Vbi Sen. vel Clariſſ. Et qua in prouincia
quis deliquerit, illic iuriſſubiaceat, omni priuile-
gio ceſſante, Authen. Qua in prouinc. C. vbi de cri-
min. agi oport. Nec enim prætextu priuilegij flagi-
tiorum creſcit authoritas, l. 2. C. de priuil. ſcholar.
lib. 12. Item opponebant Epiſcopi, quod priuile-
gium non haberet locum ratione contractus ce-
lebrati ſimiliter in loco non exempto, cap. Roma-
na, §. Contrahentes, & §. ſeq. de for. compet. lib. 6.
Item nec ratione rei litigioſæ aliàs non exemptæ,
cap. Cum & plantare, ſupra eod. prout hæc notan-
tur hic in gloſ. in verb. Priuilegij beneficio, & in
cap. Placuit, 6. qu. 3.

Ad hanc verò controuerſiã dirimendam ema-
nauit d. cap. Volentes, de priuil. lib. 6. quo declara-
tum fuit, exemptionem vtcumque generalem in
tribus caſibus prædictis non ſuffragari, vt expreſ-
sè ibi notant Archid. Io. Monach. & Io. Andr. in
16 princip. & Anchar. hic n. 8. Quidam verò exempti
erant non ſimpliciter, & indefinitè, ſeu generali-
ter, ſed cum ſpecifica expreſſione delicti commiſ-
ſi, ſeu contractus initi, aut rei litigioſæ exiſtentia
etiam in loco non exempto. Et quoad hanc ſe-
cundam exemptorum ſpeciem, Decretalis Inno-
centij IV. nihil noui ſtatuit, quia edita fuit ſolum
ad declarationem controuerſiæ, quæ prius erat
ſuper interpretatione exemptionis primæ ſpeciei
indefinitæ, ſeu generalis, vt patet ex illis verbis,
declaratione irrefragabili diffinimus, qui indicant
Pontificem noluiſſe nouum ius inducere, ſed tan-
tùm quod prius latebat manifeſtare: hæc enim eſt
17 natura declarationis, vt eſt caſus in l. Hæredes pa-
lam, §. Quod verò, & §. Si notæ, vbi id notant
Bart. Pauſ. de Caſtr. & DD. ff. de teſtam. Ancharan.
conſ. 65. n. 3. Fulgoſ. conſ. 147. in fin. verſ. Ad ſecun-
dum, Bellam deciſ. 756 col. 2. verſ. Ideo talis dici-
tur propria declaratio: at circa exemptos huius
ſecundæ ſpeciei nulla fuerat controuerſia: non
enim de his dubitari poterat quin eſſent exempti
ratione delicti, contractus, ac rei, quia hi tres ca-
ſus erant nominatim expreſſi in eorum priuilegio,
cuius tenor cum eſſet clarus, omninò erat obſer-
uandus,

uandus, cap. Cum & plantare, & cap. Porrò, ſupra eod. & inf. cap. Petiſtis, cum concord. Vbi enim verba ſunt clara, non eſt interpretationi locus, l. Ille, aut ille, §. Cum in verbis, ff. de legat. 3. l. Continuus, §. 1. ff. de verb. obligat. gloſ. in cap. Cum dilectus, in ver. A ſuſpenſis, de conſuetud. Seraph. deciſ. 762. num. 1. Ergo d. cap. Volentes: hanc ſpeciem exemptionis non comprehendit. Lex enim, ſeu Conſtitutio declarans non egreditur terminos priuilegij declarati, Bart. in l. Nihil, ff. de coniug. cum emancip. liber. Alioquin ſi ſuſtuliſſet exemptiones etiam in tribus caſibus prædictis, vtique non declaraſſet priuilegia exemptionum, ſed illa potius abrogaſſet, aut reſtrinxiſſet, ac nouum ius induxiſſet. Hoc autem repugnat Conſtitutioni iuris veteris declaratoriæ, vt in terminis d. cap. Volentes, tradit ibi Philipp. Prob. in addit. ad Ioan. Monach. & ante eum Gemin. d. conſ. 72. col. 1. verſ. Contrarium.

Et confirmatur, quia Innocentius IV. initio illius Decretalis proteſtatur ſe velle vt libertas, quã nonnullis Apoſtolica Sedes priuilegio exemptionis indulſit, ſic integra obſeruetur, vt & illam alij non infringant, & ipſi eius limites non excedant, quibus verbis, vnde mens Pontificis, & cauſa finalis elicitur, ſatis conſtat tantùm abeſſe, vt voluerit Apoſtolica priuilegia infringere, vt potiùs expreſsè declarauerit ſe intendere, vt illa omnino ſalua, atque illibata permanerent, ponderãdo illud verbum, *integram*, quod excludit non modo priuilegii abrogationem, ſed etiam quamcumque reſtrictionem, l. Si quando, C. de bon. vac. lib. 10. Bald. conſ. 88. Ex infelicitate, num. 1. lib. 1. Alioquin ſi d. cap. Volentes, daret formam etiam priuilegijs, ſub hac ſecunda ſpecie Pontifex non ſeruaret promiſſa, quia expreſsè priuilegia eis imminueret, ſeu deſertaret, vt dicitur in cap. Dilecti, ſupra eodem, auferẽdo ab iiſdem priuilegijs caſus delicti commiſſi, contractus initi, ac rei ſitæ extra loca exempta expreſsè in litteris comprehenſos, quod in ſpecie perpendit Gemin. conſ. 72. verſ. Infertur ſecunda concluſio.

18 Ex his autem reſultat propoſitæ dubitationis ſolutio; quia Regulares ſunt exempti ſecundæ ſpeciei; & ſic non comprehenſi in prædicta Decretali, Volentes, de priuil. lib. 6. Sedes enim Apoſtolica quorumcumque Ordinum Religioſos totaliter exemit ab Ordinariorum iuriſdictione etiam ratione delicti commiſſi, contractus initi, ac
19 rei exiſtentis extra locum exemptum. Et ex Ordinibus Mendicantium fratres Prædicatores Ordinis S. Dominici habent ſuper hoc ampliſſimum priuilegium à Sixto IV. vt in Conſtitutione, Mare Magnum appellata, quæ incipit, Regiminis Vniuerſalis Eccleſiæ, edita anno 1474. cuius hæc ſunt verba: [Et ne prætextu Conſtitutionis Innocentij Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri, quæ incipit, Volentes; locorum Diœceſani, & alij Ordinarij, aut alij quicumque in perſonas, & loca fratrum prædictorum ſibi iuriſdictionem, & ſuperioritatem vendicare præſumant, diſtrictius inhibemus, ne quiſquam abſq; dictæ Sedis ſpeciali cõmiſſione, & auctoritate in perſonas, domos, & loca dicti Ordinis fratrum Prædicatorum, vtpotè prorſus exempta, & aliquam præeminentiam, ſuperioritatem, & iuriſdictionem quomodolibet exercere præſumant; etiam ratione contractus, vel delicti, ſeu rei, de qua ageretur, vbicumq; iniatur contractus, committatur delictum, & res ipſa conſiſtat. Vt in Bullar. tom. 1. pag. 340. Idem priuilegium exemptionis cum ſuprascripta clauſula de verbo ad verbum habent fratres Minores Ordinis S. Frãciſci ab eodem Sixto IV. qui antea fuerat eiuſdem Ordinis Generalis Miniſter, vt in Conſtitutione ſimiliter Mare Magnum nuncupata, quæ incipit, Regimini, edita eodem anno 1474. prid. Kalen. Septembris in Bullar. tom. 1. pag. 337. Et eandem clauſulam habẽt in eorum Mari Magno fratres Eremitæ Ordinis S. Auguſtini, cuius fit mentio in Conſtitutione Iulij II. Et ſi ad bene merendum, 17. Iunij 1508. in Bullar. tom. 1. pag. 433. Fratres itidem B. Mariæ de Monte Carmelo habent priuilegium cum expreſſione dictorum trium caſuum à Clemen. VI. vt in litteris directis ad Priorem Generalẽ, & fratres dicti Ordinis datis Auenioni Pont. anno 6. 14. Kalend. Auguſt. incipien. Sacer Ordo veſter, & ab eodem Sixto IV. in Bulla confirmationis priuilegiorũ eiuſdem Ordinis data Romæ anno Pontif. 4. quæ incipit, Dum attenta, in qua ad litteram inſerta eſt antedicta clauſula, quæ legitur in litteris Prædicatorum, & Minorum. Similiter fratres B. Mariæ Seruorum ab Vrbano VI. in Bulla edita 7 Idus Aprilis Pontif. anno 2. à Martino V. & ab Innocentio VIII. in eorum Mari Magno confirmata eximuntur à quacumque Ordinariorum iuriſdictione, ita vt iidem Ordinarij nõ poſſint in ipſos ratione cuiuslibet delicti, ſeu contractus, aut rei, vbicumque committatur delictũ, iniatur contractus, aut res ipſa conſiſtat, poteſtatem, aut dominium, aut iuriſdictionem aliquam quomodolibet exercere. Et cum eadem clauſula exempti ſunt à Sixto IV. fratres Minimi S. Franciſci de Paula, vt in Bulla, Sedes Apoſtolica 6. Kalen. Iunii 1474. in Bullar. tom 1. pag. 335. Et eodem modo Clerici Regulares Congregationis de Somaſcha eximũtur à Gregor. XIII. in Conſtit. edita 3. Id. Martii Pontificat. anno 13. & confirmata cum inſertione à Sixto V. in litteris, incipien. Aequum, Kal. Maii 1585. in Bullar. tom. 2. pag. 489. Ex Ordinibus verò non Mendicantium Monachi Caſſinenſes ſimile habẽt priuilegium exemptionis cum eadem expreſſione trium caſuum delicti, contractus, ac rei ab Eugenio IV. in Conſtitutione, quæ incipit, Et ſi quolibet, edita Bononiæ pridie Kalen. Iulii 1436. Pont. anno 6. Carthuſiani à Bonifacio IX. vt in Conſtit. quæ incipit, Sacroſancta, 17. Kalend. Aprilis, Pontif. anno 2. in Bullar.
20 tom. 1. pag. 232. Oliuetani ampliſſimum habent exemptionis indultum cum prædicta caſuum expreſſione à Iul. II. quæ incipit, Etſi ad Vniuerſos, Prid. non. Iunii 1507. in Bullar. tom. 1. pag. 421. Et indultum omnino ſimile habent Camaldulenſes à Leone X. in Conſtitutione incip. Etſi à ſummo, edita 4. nonas Iulii 1513. in Bullar. to. 1. pag. 460. Item Canonici Regulares Lateranẽſes à Sixto IV. in Conſtitutione, Dum ad Vniuerſos, 10. Kal Septembris 1476. in Bullar tom. 1. pag. 344. Milites S. Ioannis Hieroſolymitani ex Bulla Pij IV. Circumſpecta. Pridie nonas Septembris 1560. in Bullar. pag. 9. tom. 2.

21 Et dubium quidem eſſe poteſt, quoad Monachos Ciſtercienſes; quia quamuis poſt d. cap. Volentes. Innocentius IV. illius Author eiſdem Monachis conceſſerit, vt idem cap. Volentes, nil præiudicaret eorum exemptioni; de qua in cap. Cum Ordinem, de reſcript. & ibi per DD. & per Abb. con-

conſil,56. Videtur primò, ad finem lib. 1. Tamen per hoc non cenſetur eis cōceſſiſſe exemptionem in tribus caſibus exceptis. Ratio eſt, quia textus d. cap. Volentes declarat quid includant verba priuilegiorum concedentia plenam exemptionem, & diffinit, vt quantumcumque ſit plena exemptio non tamen includat prædictos tres caſus. Et cùm eorum priuilegia antiqua non includerēt hos tres caſus, dum Innocentius dixit per ſuam Conſtitutionem nullum præiudicium illatum fuiſſe illorum exemptioni bene dixit, quia illa priuilegia hos caſus non includebant. Ergo Decretal. Volentes, non derogat illis, quia declarans non facit quid nouū.

22 Nec obſtat verbum, *concedimus*, per quod Innocentius videtur eis aliquod nouum conceſſiſſe; Quia quando conceditur illud idem, quod erat conceſſum à iure communi, non intelligitur nouū concedi, cap. Etſi Chriſtus, & ibi gloſ. fin. de iureiur. gloſ. in cap. 1. de reſcript. Ita in hoc ſpeciali caſu Ciſtercienſium dicit ad litteram Gemin. in d. cap. Volentes, §. fin. propè fin. verſ. Vidi pridiè dubitari, vbi refert ſe ita conſuluiſſe, & conſilio ſuo ſubſcripſiſſe quaſi omnes Doctores Bononienſes. Et habetur eius conſilium in ordine, n. 72.

23 Eadem ſubeſt difficultas quoad priuilegium Religioſorum Societatis Ieſu; quia etſi Paulus III. ipſam Societatem, & vniuerſos illius Socios, & perſonas illorumque bona quæcumq; ab omni ſuperioritate, iuriſdictione, correctione quorumcumque Ordinariorum exemerit, & liberauerit, ac ſub ſua, ac Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſceperit, vt in Conſtitutione incipien. *Licèt debitum*, edita 15. Kalen. Nouemb. 1544. in Bullar. fol. 887. to. 1. Atque ita eorum exemptio videatur plena: tamen non includit tres caſus delicti commiſſi, contractus celebrati, ac rei exiſtentis extra locum exemptum, vt ex prædictis patet; cùm præſertim ipſi non habeant conceſſionem ſicuti habent Ciſtercienſes, quod cap. Volentes nullum præiudicium generauerit eorum exemptioni: niſi dixerimus eis ſuffragari Conſeruatoriam, quam cum clauſulis ampliſſimis impetrarunt à Pio V. 8. Kalend. Iunij Pontificat. anno 3. vt in litteris expeditis in forma, Rationi congruit, à Gregor. XIII. in Conſtitutione, Aequum reputantes; itidem 8. Kalen. Iunij 1572. in Bullar. pag. 361. tom. 2. Et quamuis huiuſmodi litteræ conſeruatoriæ redactæ fuerint ad formam Conſtitutionis Gregorij XV. de Conſeruatoribus, & Sacra Congregatio Concilij, in qua dicta Conſtitutio fuit compilata, idcirco in clauſulis derogatorijs appoſuerit illa verba, *Societatum, & cuiuſuis alterius Inſtituti*, vt includeret in ſpecie Religionem Societatis Ieſu propter priuilegium; quod habet ex Bulla Gregor. XIV. Eccleſiæ Catholicæ, 4. Kalend. Iulij 1591. in Bullar. pag 696. tom. 2. vt in generalibus priuilegiorum derogationibus nō comprehendatur, ſicuti etiam habent Ciſtercienſes, Templarij, & Hoſpitalarij, vt in d. cap. Cum Ordinem, & ibi gloſ. 2. de reſcript. Nihilominus ſaluæ manent in his, quæ antedictæ Conſtitutioni de Conſeruatoribus non aduerſantur.

24 Verumtamen quicquid ſit de priuilegio in ſpecie, Religioſi tam Ordinis Ciſtercienſis, & Societatis Ieſu, quàm cæteri Ordines Regulares Mendicantium, & non Mendicantium ampliſſimas habent priuilegiorum communicationes. Neque verò exemptio ab Ordinariorum iuriſdictione in tribus caſibus exceptis reputari debet difficilis conceſſionis, cum eam paſſim Sedes Apoſtolica Regularibus concedere conſueuerit, vt patet ex dictis à num. 8. Ac proinde non eſt locus doctrinæ Antonij de Butrio in conſ. 19. quàm ſæpiùs S. Congregat. & Rota ſecuta eſt, quod ea, quæ ſummus Pontifex veriſimiliter non eſſet conceſſurus, non veniant in priuilegiorum communicatione quantumcumque ampla, & generali.

25 Sola Congregatio Fratrum B. Ioannis Dei à primæua erectione ſubiecta fuit iuriſdictioni, & correctioni Ordinarij loci, vt in Conſtitutione Pij V. Licèt ex debito Kal. Ianuar. 1572. in Bullar. pag. 355. tom. 2. Cumque poſtea eadem Congregatio in Italia diuerſa indulta à Sede Apoſtolica obtinuiſſet, & in ſpecie ab Ordinarijs locorum exempta eſſet, eiuſq; Confratres poſſeſſionem emittere, & ad ſacros Ordines promoueri poſſent: Clemens VIII. accepto quod propterea ijdem fratres à ſuo primæuo inſtituto paulatim recedebant, & opus Hoſpitalitatis intermittebatur; prædicta omnia moderatus eſt, eoſque iterum ſuppoſuit Ordinariorum iuriſdictioni, ac ſuperioritati, vt ex litteris in forma Breuis 13. Februarii 1592. Et quamuis poſtea nonnulla ex indultis huiuſmodi idem Clemens ipſi Congregationi reſtituerit; adiecit tamen clauſulam, *citra exemptionem à iuriſdictione Ordinariorum*, vt in Conſtitutione Romani, Nonis Septēbris 1596. in Bullar. pag. 59. tom. 3. Rurſus etſi Congregationem hanc primū in Hiſpania, ac deinde in Italia Paulus V. in Religionem erexerit ſub Regula S. Auguſtini, vt in primis litteris ſub die 7. Iulii 1611. Et in ſecundis 13. Februarii 1617. nihilominus & ipſe voluit eam iuriſdictioni, & correctioni Ordinariorum perpetuò ſubeſſe, eiuſque Confratres teneri ſingulis annis reddere rationem adminiſtrationis hoſpitalium Ordinario loci ad præſcriptum Concilii Tridentini. Clauſula enim, quæ immediatè ſubſequitur in ſecundis litteris, videlicet, *Salua tamen auctoritate & iuriſdictione Protectoris, & fratris Maioris*: ne Pontifex ſibi contradicat, referri non poteſt niſi ad ea, quæ regularem diſciplinam concernunt. In his enim etiam de iure communi Regulares ſubſunt Superioribus ſui Ordinis, nec corrigi poſſunt ab Epiſcopo, niſi eorum Prælatis negligentibus, cap. Quanto, & ibi Abb. de off. Ordin. cap. Relatum, Ne Cler. vel Monach. gloſ. 1. in cap. Illud autem, 20. quæſt. 1. de communi, Nauarr. conſ. 9. & Concilium num. 4. de priuil. Nec videtur eidem Congregationi ſuffragari communicatio priuilegiorum aliorum Ordinum Mendicantium, & in ſpecie Clericorum Miniſtrantium infirmis, quam nuper obtinuerunt à S. D. N. Vrbano VIII. per litteras in forma Breuis ſub die 1. Iulii 1624. Siquidem continet clauſulam, *dummodo ſacris Canonibus, & Tridentini Concilii decretis non aduerſen-*
26 *tur*. priuilegium verò exemptionis aduerſatur dictæ Decretali, Ex parte, de Regul. atque aliis iuribus infra citandis num. 23. inepta eſt enim interpretatio quorundam ex recentioribus Theologis, qui aſſerunt verba illa, *ſacris Canonibus*, in communicationibus, & confirmationibus priuilegiorum inſeri ſolita, eſſe intelligenda de ſacris Canonibus Concilii Tridentini, non autem de inſertis in corpore iuris. Etenim cū Canones Concilii non ſint niſi diffinitiones fidei; ſuperuacanea eſſet reſtrictio illa, dummodo non aduerſentur ſa-

cris

cris Canonibus, quia contra Canones Concilia-
res in ſpectantibus ad dogmata nec ſolent, nec
poſſunt concedi indulta, aut diſpenſationes, gloſ.
fin. Archid. Turrecrem. & Præpoſ. in cap. Sicut, 15.
diſt. vt enim ait Zoſimus Papa in cap. Contra, 25.
q. 1. [Contra ſtatuta Patrum (ideſt de articulis
fidei vt ibi exponit gloſ.) concedere aliquid, vel
mutare nec huius quidem poteſt Sedis auctoritas.
Quia vt Vrbanus inquit in Canone præcedenti, vbi
apertè Dominus, vel eius Apoſtoli, & eos ſequen-
tes Sancti Patres ſententialiter aliquid definie-
runt, ibi Pontifex vſque ad animam, & ſanguinem
confirmare debet. Alioquin non ſententiam da-
re, ſed magis errare, conuinceretur] Hæc ibi. Et
propterea Tridentina Synodus in cap. 21. ſeſſ. 25.
de reform. dum declarat vt in omnibus, & ſingu-
lis ipſius decretis ſalua ſemper auctoritas Sedis
Apoſtolicę & ſit, & eſſe intelligatur, reſtringit ſe
ad illa, quæ de morum reformatione, atque ec-
cleſiaſtica diſciplina ſtatuta ſunt; quia nimirum
de his, quæ Patres circa fidei dogmata definie-
runt, Papa ſtatuere non poteſt, niſi interpretando,
ſeu declerando, cap. Licèt ex quadam, de teſti. cap.
Lector, 34. diſt. cap. Placuit, & cap. Subdiaconus, 77.
diſt. Præpoſ. in d. cap. Sicut, ſub n. 1. verſ. Glo. finalis,
& ibi etiam Turrecrem. n. 2. & ſeq. & idem Turre-
crem. in cap. Domino Sancto, n. 4. 50. diſt. & docet
S. Thom. quodlib. 4 art. 13. Nec dicatur, verba, *Sa-
cris Canonibus*, referenda eſſe ad Canones perti-
nentes ad mores, & eccleſiaſticam diſciplinam:
quia ſic abundaret verbum illud, *decretis*, quod ſi-
militer referri non poteſt niſi ad Canones nõ dog-
maticos: & tamen in lege nec ſyllaba debet eſſe
ſuperflua, & ſine myſterio aliquid operandi, gloſ.
in cap. Solitæ, in ver. Tamquam, & ibi Hoſt. n. 6. de
maior. & obed. Nec propterea ſequitur vt cõmu-
nicatio priuilegiorum ſit inanis; quia operabitur
effectum ſuum in his, quæ non ſunt contra, ſed
præter, aut ſecundum iuris communis diſpoſitio-
nem: nam vt, inquit Bald. in cap. Cum dilectus,
nu. 3. de conſuet. [Dicitur priuilegium quicquid
Papa facit etiam ad confirmationem iuris com-
munis: quoddam igitur eſt priuilegium iuri com-
muni contrarium, quoddam iuri communi con-
ſonans] Hæc Bald. & eſt communis opinio Cano-
niſtarum, qui ex eo textu in illis verbis, *tam de
iure, quàm ex priuilegio*, colligunt ius commune,
& priuilegium poſſe ſimul concurrere circa idem,
vt ibi per Hoſt. n. 1. in ver. Priuilegio, Io. Andr. n. 5.
& reliquos omnes.

Nouiſſimè tamen & fratres prædicti dicuntur
obtinuiſſe reſponſum, vt puto, ſubreptitiè à S. Con-
gregatione Regularium ſub die 1. Octobris 1637
quo declaratum fuit eos habendos eſſe pro veris
Religioſis; proindeque locorum Ordinarios vo-
lentes procedere contra aliquem illorum intra
clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delin-
quentem, vt populo ſcandalo ſit, teneri obſeruare
formam Conſtitutionis Clementis VIII. hac de re
editæ 7 Kal. Martij 1595. Hæc autem declaratio
ſupponit exemptionem in alijs caſibus ab Ordi-
narijs locorum, vt patebit infra n. 23.

Sed & Congregatio B. Mariæ de Coloreto Or-
dinis S. Auguſtini quamuis ſuperioribus annis ex
ſententia S. Congregationis Regularium iuſtis de
cauſis à Sanctiſſimo D. N. ſubiecta fuerit iuriſdi-
ctioni Ordinariorum; nuper tamen à Sanctitate
ſua fuit iterum ſuppoſita iuriſdictioni, ac ſuperio-
ritati Prioris generalis eiuſdem Ordinis. Non me
27 latet clauſulam derogatoriam ad prædictã Con-
ſtitutionem Innocentij IV. in eod. cap. Volentes, de
priuil. in 6. quam nonnulli Religioſi in ſuis priui-
legijs inſerendam curarunt, vt legitur in ſpecie in
priuilegio Carmelitarum Clementis VI. de quo
ſupra ſub nu. 19. præbuiſſe occaſionem dubitandi
DD. qui propterea hanc materiam videntur in-
noluere: nam ſi priuilegia exemptionum ſecundæ
ſpeciei non ſunt ſublata per d. cap. Volentes, quid
opus fuit illius diſpoſitioni ſpecialiter derogare?
Sed tamen cum abundans cautela non noceat, &
impetrata ad augumẽtum, ac fauorem exemptio-
num, non debeant illarum diminutionem opera-
ri, & in odium retorqueri ſuper dicta clauſula per
ignorantiam appoſita, non poteſt fieri efficax fun-
damentum.
28 Ad priuilegium verò, quod Sixtus IV. conceſſit
Fratribus B. Mariæ de Monte Carmelo in Conſti-
tutione, Cum attentata, de qua ſupra ſub eodem
nu. 9. per quam indulget eiſdem vt occaſione dicti
cap. Volentes, nullum eorum exemptioni præiu-
dicium generetur; reſpondetur ex Gemin. eodem
modo quo reſponſum eſt ſupra nu. 21. ad ſimile
indultum Ordinis Ciſtercienſis, videlicet verbum
illud, *indulgemus*, cum concedat illud idem, quod
reperitur à iure conceſſum, nouum ius non con-
ferre, ſed idem importare ac ſi Pontifex dixiſſet,
indultum eſſe oſtendimus, vt dicit gloſ fin. in dicto
cap. Etſi Chriſtus, de iureiur. vnde hoc potius ap-
pellari poteſt indultum declaratorium, quàm no-
ua conceſſio.
29 Quamobrem cum Ordines vniuerſi tam Men-
dicantium, quàm non Mendicantium ſint ſpecia-
liter priuilegiati etiam ratione delicti perpetrati,
contractus initi, ac rei ſitæ in loco non exempto;
& ſic tamquam exempti ſecundæ ſpeciei non in-
cludantur in prædicta Decretali, Volentes, de
priuil. lib. 6. hinc neceſſariò ſequitur vt ne includã-
tur in decreto Concilij Tridentini cap. 14. ſeſſ. 7.
quod tantùm innouat, ac ſeruari iubet in cauſis
30 exemptorum prædictam Decretalem: nam inno-
uans non egreditur terminos legis innouatæ, nec
ius nouum inducit, cap. Cum dilecta, & ibi gloſ. 1.
de confirm. vtil. vel inutil. cap. Ex parte, il terzo, &
ibi gloſ. fin. infra eod, cap. 1. in princip. de præben.
lib. 6. gloſ. in cap. Quia diuerſitatem, in ver. Forma
communi, eod. tit.
31 Neque obſtant verba poſita in fine dicti cap. 14
ibi [Priuilegijs, exemptionibus, Conſeruatorum
deputationibus, & eorum inhibitionibus aduerſus
præmiſſa nequaquam valituris] Siquidem hæc
verba referuntur ad caſus ibi proximè prænarra-
tos, nec tollunt priuilegia, ſed ſolùm declarant il-
la non prodeſſe in cauſis prædictis, ſcilicet merce-
dum, & miſerabilium perſonarum: nam cum in
ijſdem cauſis Concilium iubeat Ordinarios pro-
cedere contra Regulares exemptos Apoſtolica
auctoritate, fruſtra Regulares opponerent de pri-
uilegijs exemptionis, quia Papa numquam aliquẽ
ita eximit, quin poſſit per ſe, vel ſuos Delegatos
procedere. Vnde dicunt DD. cùm Pontifex con-
ſtituit aliquem Delegatum contra exemptos, non
eſſe opus vt derogetur priuilegio exemptionis,
quia ſufficit vt de eo non poſſint cõtra Delegatum
opponere, Abb. in cap. Graue, n. 1. de offic. Ordinar.
32 Corroborantur prædicta efficaciter ex pluribus
Tridentini Concilij decretis, ex quibus deprehen-
ditur

ditur Regulares non poſſe coram locorum Ordi-
narijs conueniri etiam pro delictis extra locum
exemptum patratis. Et primò ad hoc ponderan-
33 dum eſt cap. 3. ſeſſ. 6. vbi Regulares exempti de-
gentes extra clauſtra, ſi delinquant, ſubijciuntur
viſitationi, punitioni, & correctioni Ordinarij loci
tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati. Quod de-
cretum dupliciter inducitur ad comprobandam
concluſionem ſuperius firmatam. Dum enim
primò ſubijcit Regulares exemptos Ordinario lo-
ci tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegato, oſtendit
illos adhuc remanere exemptos à iuriſdictione
ordinaria ratione delicti extra clauſtra; & ſic ex-
tra locum exemptũ patrati; quia auctoritas dele-
gata non violat exemptionem, Abb. in d. c. Graue,
n. 1. & 5. de offic. Ordin, alioquin ſi Regulares de-
gentes, ac delinquentes extra clauſtra non fuiſſent
ante Concilium exempti à iuriſdictione ordina-
ria Epiſcopi, non fuiſſet opus vt Concilium tribuiſ-
ſet illi facultatem eos puniendi delegata auctori-
tate, quia potuiſſet illos punire auctoritate ſua or-
dinaria, vt deciditur in d. cap. Volentes, infra eod.
lib. 6. circumſcriptis enim exemptionibus, & pri-
uilegijs Apoſtolicis, Regulares de iure communi
originaliter ſubſunt Epiſcoporum iuriſdictioni, c.
Qui verè, & cap. Peruenit, 16. qu. 1. cum cõcordant.
de quibus per Oldrad. conſ. 274. In cauſa quæ ver-
titur, in princip. verſ. Quia ſi omnia monaſteria,
Lap. alleg. 42. n. 3. verſ. Et tunc locus, Nauarr. conſ.
8. An gratia, nu. 4. de reſcript. Seraph. deciſ. 1353.
nu. 3. DD. in cap. Cum Epiſcopus, de offic. Ordin.
lib. 6. non quidem quoad legem diœceſanam, ſed
quoad legem iuriſdictionis, gloſ. 2. in cap. Ex par-
te, de regul.

34 Deinde inducitur hoc decretum, quia dum ſta-
tuit vt Clerici tam ſæculares, quàm regulares ex-
tra clauſtra degentes, non obſtantibus priuilegijs,
viſitari, puniri, & corrigi poſſint ab Ordinario lo-
ci; ex ſententia S. Congregationis non habet locũ
niſi in viſitatione; tum quia hoc important illa
verba, *viſitare, &c.* tum & multò clarius quia in
cap. 4. ſeſſ. 14. quæ ſtatuta fuerant in d. cap. 3. de
Clericis tam ſæcularibus, quàm regularibus de-
linquentibus extra clauſtra, extenduntur quoad
Clericos ſæculares tantùm etiam extra viſitatio-
nem reſpectu Epiſcoporum reſidentium; quod
clarè oſtendit Concilium in d. cap. 3. non ſtatuiſſe
niſi in actu viſitationis; aliàs enim ineptè exten-
diſſet illam diſpoſitionem etiam extra viſitationẽ
quoad Clericos ſæculares tantùm: quo ſtante ar-
guitur ſic. Si Conſtitutio Innocentij IV. in d. cap.
Volentes reſtrinxiſſet exemptionem Regularium
ad tres caſus ibi exceptos, ſequeretur vt Regula-
res degentes, & delinquentes extra clauſtra, & ſic
extra locum exemptum, ſicut conueniri poterant
coram Ordinario loci, & puniri pœna ordinaria
in vim prædictæ Decretalis; ita etiam conueniri,
35 & puniri poſſent in vim Concilij Tridentini illam
innouantis; quia lex innouata ineſt legi innouanti
cum omnibus ſuis qualitatibus, cap. 1. §. fin. de
ſchiſmat. lib. 6. Bartol. & DD. in l. Aſſe toto, ff. de
hæred. inſtituen. Aretin. conſ. 36. Videtur, num. 18.
Seraphin. deciſ. 616. n. 2. Sed conſequens eſt falſũ,
quia ex Concilio in d. cap. 3. Regulares extra clau-
ſtra degentes, & delinquentes puniri non poſſunt
à diœceſano pœna ordinaria, ſed tantùm corrigi
in actu viſitationis, vt probatum eſt ſupra. Ergo
& antecedens. Et confirmatur quia ſi Conſtitu-
tio d. cap. Volentes ſuſtuliſſet exemptionem Re-
gularium delinquentium in loco non exempto,
Cõcilium Tridentinum eamdem Conſtitutionem
innouando in cap. 14. ſeſſ. 7. dupliciter ſe correxiſ-
ſet; Patet, quia quod prius ſtatuerat in c. 3. ſeſſ. 6.
vt Regulares delinquẽtes extra clauſtra ſubeſſent
Epiſcopo in viſitatione tantùm, & auctoritate de-
legata, correxiſſet in d. cap. 14. ſeſſ. 7. innouando
Conſtitutionem Innocentij IV. qua exempti in
caſibus exceptis ſubijciuntur iuriſdictioni ordina-
riæ etiam extra viſitationem: & rurſus in cap. 4.
ſeſſ. 14. correxiſſet diſpoſitionem d. cap. 14. ſtatuẽ-
do vt Clerici ſæculares tantùm, non autem Regu-
lares puniri poſſint extra viſitationem ab Epiſco-
pis reſidentibus. At valdè abſurdum eſt, vt in
tribus ferè ſucceſſiuis ſeſſionibus Cõcilium, quod
nunquam alibi fecit, bis ſe correxit; & conſequẽ-
ter fatendum eſt S. Synodum dum innouauit d. c.
Volentes, probè intellexiſſet Regulares in illius
diſpoſitione non fuiſſe comprehenſos.

36 Secundò ad hoc ponderandũ eſt idemmet c. 14.
ſeſſ. 7. vbi Concilium poſteaquam innouauit Con-
ſtitutionem Innocentij IV. in d. cap. Volentes, ſub-
iungit: Addendo inſuper quòd in ciuilibus cauſis
mercedum, & miſerabilium perſonarum Regula-
res extra monaſterium degentes quomodolibet
exempti, etiamſi certum iudicem à Sede Apoſto-
lica deputatum in partibus habeant, in alijs verò
ſi ipſum iudicem non habuerint, conueniri, & ad
debitum ſoluendum cogi poſſint coram locorum
Ordinariis tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatis.
Quod decretum itidem inducitur ſic: Si Regula-
res fuiſſent comprehenſi in Conſtitutione d. cap.
Volentes, ita vt ratione contractus initi extra mo-
naſterium indifferenter coram Ordinariis conue-
niri poſſent: ineptè Concilium addendo prædictæ
Conſtitutioni ſtatuiſſet, vt degentes extra monar-
ſterium in cauſis ſuperius expreſſis; & ſic pro con-
tractibus initis extra locum exemptum conueniri
poſſent coram iiſdem Ordinariis vt delegatis Se-
dis Apoſtolicæ: nam ſi Epiſcopi ante Concilium
potuiſſent pro contractibus celebratis in loco nõ
exempto in omnibus cauſis cõtra Regulares pro-
cedere auctoritate ſua ordinaria; Concilium ſta-
tuendo vt id facere poſſent tantùm auctoritate
delegata; & in cauſis quidem mercedum, & mi-
ſerabilium perſonarum indiſtinctè, ſed in aliis nõ
niſi in defectum iudicis in partibus: vtique nihil
addidiſſet prædictæ Conſtitutioni, vt declarauit ſe
facere velle per illa verba, *addendo inſuper*, ſed
potius illam reſtrinxiſſet, ac limitaſſet; & inducta
in augumentum iuriſdictionis ordinariæ opera-
rentur illius diminutionem contra regulam l. Le-
gata inutiliter, ff. de adimen. leg. & l. Quod fauore,
C. de leg. quod apertiſſimè oſtendit exemptionem
Regularium ex mente Concilii non fuiſſe reſtri-
ctam per d. cap. Volentes ad tres caſus ibi exce-
ptos.

37 Tertiò ad hoc ponderandum eſt decretum c. 5.
ſeſſ. 14. vbi decernitur vt litteræ conſeruatoriæ ne-
mini ſuffragentur, quin in cauſis criminalibus, &
mixtis poſſit coram Epiſcopo accuſari, & conue-
niri, & contra eum procedi. Deinde præſcribitur
38 certa forma in cauſis ciuilibus obſeruanda. Ter-
tiò præſeruantur priuilegia Regularium his ver-
bis [Regularia loca, eorumque perſonæ in præ-
ſenti Canone minimè comprehenſæ, ſed exemptę
omnino ſint, & eſſe intelligantur] Ex quo con-
textu

textu colligitur apertè Regulares nec ratione de-
licti in cauſis criminalibus, nec ratione cõtractus,
aut rei ſitæ in cauſis ciuilibus poſſe corã Epiſcopo
accuſari, aut conueniri, ſed eorum exemptiones
ſaluas permanere. Et propterea aliàs conquerenti
Epiſcopo Mantuano quòd Regulares pro contra-
ctibus, vel debitis non ſinerent ſe in prima inſtan-
tia coram locorum Ordinariis conueniri: S. Con-
gregatio cenſuit, ſi hi Regulares extra clauſtra
monaſterii degant, ſeruandum eſſe quod dicitur
ſeſſ. 7. cap. 14. Si intra monaſteria maneant conue-
niendos eſſe coram Superioribus, vel Conſeruato-
ribus eorum, non autem coram Ordinariis, aut
39 alibi. Salua igitur maneat Regularium priuile-
gia, quorum præſeruatio etiam generaliter habe-
tur in cap. 20. ſeſſ. 25. de Regular. in fin. his
verbis. [In cæteris omnibus præfatorum Or-
dinum priuilegia, & facultates, quæ ipſorum
perſonas, loca, & iura concernunt, firma ſint, &
illæſa]
40 Quartò, ad idem ponderandum eſt c. 11. ſeſſ. 24.
de ref. vbi agitur de tribus exemptorum ſpecie-
bus. Prima eſt Clericorum ſæcularium, qui me-
diantibus titulis honorariis exemptionis priuile-
gio donantur: & hos Concilium plenè ſubiicit Epi-
41 ſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato. Se-
cunda ſpecies eſt eorum, qui appellantur Capella-
ni Regii: & quoad hos in effectu diſtinguitur, vt ſi
delinquant in Capella, ſiue in loco exempto, ſua
gaudeant exemptione, itaut ab Ordinario ſuſpen-
di, excommunicari, vel interdici non poſſint: Si
verò extra locum exemptum, in prædictis caſibus
ſubſint Epiſcopo ſimiliter, vt Delegato Sedis Apo-
ſtolicæ: ita enim diſtinguitur in cap. Cum Capella,
cuius diſpoſitionem Concilium ſeruari iubet, de
priuil. Rota deciſ. 744. num. 2. par. 1. diuerſ. Tertia
ſpecies eſt eorum, qui monaſteriis, ſeu militiis
actu inſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos
reſident, ſubque eorum obedientia viuunt, necnon
illorum, qui ſecundum regulam dictarum militia-
rum profeſſionem fecerunt; & his generaliter, &
indiſtinctè Concilium præſeruat exemptionis pri-
uilegia, & ſolùm arctat milites ad docendum de
eorum profeſſione coram Epiſcopo. Ex qua ex-
emptorum diſtinctione ſatis liquet exemptos ter-
tiæ ſpeciei frui debere ſua exemptione etiam ra-
tione delicti extra locum exemptum commiſſi:
nam ſi quoad eos Concilium voluiſſet ſeruari di-
ſtinctionem inter locum exemptum, & non exem-
ptum, id expreſſiſſet, ſicut fecit implicitè quoad
Capellanos Regios, cap. Inter corporalia, de tranſ-
lat. Epiſcopi, cap. Maiores, de Baptiſ. l. vnic. §. Sin
autem ad deficientis, C. de caduc. tollen.
42 Quintò, ad idem expendendum eſt cap. 14. de
regul. vbi Regulares degentes intra clauſtra, & ex-
tra illa delinquẽtes ita demum puniri poſſunt ab
Epiſcopo Diœceſano, ſi tria copulatiuè concur-
rant. Primum vt delictum ſit notorium, & cum
populi ſcandalo. Secundum, vt ſit patratum extra
clauſtra, & ſic in loco non exempto. Tertium, vt
Superior Regularis ab Epiſcopo admonitus intra
præfixum tempus delinquentem non puniuerit, &
de punitione Epiſcopum certiorem non fecerit.
Et idem ferè ſtatuitur in Conſtitut. Clemen. VIII.
quæ incipit, Suſcepti, edita 7 Kalen. Martii 1596.
in Bullar. tom. 3. pag. 54. Ergo apparet euidenter
S. Synodum habuiſſe Regulares pro exemptis etiã
ratione delicti commiſſi in loco non exempto, cũ
tribuat nouam authoritatem Epiſcopis puniendi
Regulares delinquentes extra clauſtra; & ſic ex-
tra locum exemptum in hoc tantùm ſpeciali caſu
notorietatis delicti, & negligentiæ Superioris Re-
43 gularis. Incluſio enim huius caſus ſpecialis in ma-
teria commiſſionis iuriſdictionis omnes alios ca-
ſus diuerſos excludit, vt eſt tex. in c. Cum in ill s,
§. Cum autem, de præben. lib. 6. & in l. Cum Præ-
tor, ff de iudic. tradit Angel. conſ. 375. Prætenſis
per tot. Calder. conſ. 124. aliàs 10. de iudic.
44 Sextò, & vltimo omiſſis aliis, cum ſuperioribus
annis Procurator Ordinis Carmelitarum conque-
ſtus fuiſſet in S. Congregatione Concilij, quod in
Hiſpaniarum Regnis aliquidam Ordinarij locorũ
contenderent Religioſos intra clauſtra degentes
coram ipſis Ordinarijs conueniri debere in cauſis
ciuilibus cap. Volentes, de priuil. lib. 6. compre-
henſis propter illius innouationem à Conc. Trid.
factam ſeſſ. 7. cap. 14. eoſque in prima inſtantia
coram ipſis Ordinarijs conueniri debere ex de-
creto eiuſdem Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 20.
de reform. S. Congregatio cenſuit Neque Conſti-
tutione in generali Concilio Lugdunenſi edita,
quæ incipit, Volentes; neq; decreto Concilij Tri-
dentini c. 14. ſeſſ. 7. comprehendi Regulares; ideo-
que eos iuxta eorum priuilegia coram ſuis Supe-
rioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos.
Nec non decretum eiuſdem Concilij Tridentini
cap. 20. ſeſſ. 24. ad Regulares non pertinere, nec
eorum Conſeruatorias imminuere, nec quoad pri-
mam illarum inſtantiam aliquid noui inducere.
Et hanc declarationem poſtea obſeruari manda-
uit Paulus V. per litteras in forma Breuis cum de-
creto irritante ſub die 24. Auguſti 1607. in Bullar.
pag 223. tom. 3.
45 Quoad ſecundam partem quæſtionis initio pro-
poſitæ longè minor eſt difficultas: quia in priui-
legijs, quorum ſuperiùs meminimus à nu. 18. ex-
preſsè inhibetur locorum Ordinarijs, ne abſque
ſpeciali commiſſione Sedis Apoſtolicæ in perſonas
Regularium aliquam excommunicationis, ſuſpen-
ſionis, & interdicti ſententiam ſpecialiter, vel ge-
neraliter quomodolibet promulgare præſumant.
Quodquidem priuilegium tantùm abeſt, vt ſubla-
tum fuerit per d. cap. Volentes, vt potiùs in eo fue-
rit expreſsè præſeruatum in §. Eos autem, vt pro-
bant verba illa [ijdem Ordinarij iuriſdictione
ſuam quantum ad iſta, (ſcilicet interdictum, ſu-
ſpenſionem, vel excommunicationem) vbicumq;
46 illi fuerint penitus exercere non poſſunt] Vnde
vt notant ibi Gemin. & Franc. Si Epiſcopi contra
eos proferant ſententias, nullæ erunt ex defectu
iuriſdictionis, & non ligabunt, quod & Nauar. ſen-
47 ſit conſ. 2 num. 2. de ſenten. excomm. Quod clarè
etiam conſtat ex tenore eorũdem priuilegiorum,
ibi, [Decernimus quoque ex nunc quaslibet ex-
communicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſen-
tentias, & quoſcumque proceſſus, & omnia quæ
contra fratres quomodolibet promulgari, ſeu fieri
contigerit, nullius roboris, vel momenti eſſe, &
pro infectis prorſus haberi debere, etiam eorum
exemptione, vtpote notoria non allegata.] Quæ
vltima verba fuerunt appoſita, quia aliàs niſi citati
venirent exemptionem allegaturi, teneret ſenten-
tia contra eos lata, vt per gloſ. fin. Tancred. & In-
nocen. in cap. Cum ordinem, de reſcript. Secus
cùm exẽptio notoria eſt, vt l 1. ff de fer. ſecundum
Innoc. in cap. Ex parte, il primo, n. 3. verſ. Exem-
pti

Digitized by Google

pti autem, de ver. ſignif. Paul. de Caſtro conſ. 431.
Videtur dicendum, num. 2. verſ. Interdum nullo
modo, lib. 1. Ergo cum hoc priuilegium fuerit pręſeruatum in Decretali, Voleoces, conſequens eſt,
vt fuerit etiam præſeruatum à Concilio Tridẽtino
eandem Decretalem innouante in cap. 14. ſeſſ. 7.
quia lex innouans ius commune perinde operatur, ac ſi ius commune eſſet in ea inſertum, Angel.
Aretin. conſ. 16. Videtur, n. 18.

48 Et ex his patet etiam reſponſio ad obiecta ſupra in principio: nam cùm exemptio Religioſorũ
ratione delicti, contractus ac rei litigioſæ non aduerſetur generali Concilio Lugdunenſi, non fuit
opus illi derogare, quia derogatio non fit niſi ad
contraria, cap. 1 de Conſtit. lib. 6. cap. Ex parte,
ſupra de Capell. Monachor. Clem. Dudum, §. Nos
etenim, ibi, *in quantum ſunt præmiſſis, vel alicui
præmiſſorum contraria*, de ſepultur. cum multis ſi-
49 milibus. Et innouatio Concilij Tridentini non attribuit Ordinarijs locorum aliquod nouum ius, ſed
tantùm præſeruauit quod prius habebant in generaliter exemptos, cap. Quia intentionis, infra
eod. vbi Honorius III. [Cum innouat, inquit, nec
ius nouum conferat, nec etiam tollat vetus; in
eo ſtatu eſſe volumus, in quo tempore impetratæ
innouationis dignoſceris extitiſſe.] cap. Ex parte,
il primo, eod. tit. ibi, [Ita tamen vt per innouationem ipſius eidem Eccleſiæ non plus iuris accreſcat, quàm per priuilegia prædeceſſorum noſtrorum obtinuit, cum per hoc non nouum ei concedere, ſed antiquum ius conſeruare velimus] gl. 1.
& DD. in cap. Cum dilecta, de confirm. vtil. vel
50 inutil. Et conſequenter nec Conſtitutio Pij IV. In
Principis Apoſtolorum, huic caſus applicatur, quia
non ſuſtulit priuilegia, & exemptiones Regulariũ,
niſi quatenus contrariantur decretis Concilij Tridentini.

De Priuilegijs.

Cap. Cum olim, il ſecondo.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia vtens duplici priuilegio, licèt ex vno ſuccumbat, ex alio poterit obtinere.*
2 *Exemptus non tenetur promittere obedientiam Diœceſano, non tamen poteſt ſine ipſius licentia in loco non exempto eccleſiam conſtruere.*
3 *Monacho ſi committatur cauſa à Sede Apoſtolica non expreſſo nomine monachatus, delegatio tanquam ſubreptitia non valet, & n. 9.*
4 *Monachi à ſtrepitu cauſarum remoti eſſe debent.*
5 *Monachus non poteſt eſſe procurator etiã pro vtilitate monaſterij ſine licentia Abbatis.*
6 *Papa ſi ex certa ſcientia cõmittat cauſam Monacho, cenſetur ſuper inhabilitate diſpenſare.*
7 *Cauſæ à Sede Apoſtolica quibus ſint committendæ ex Concilio Lugdunenſi.*
8 *Et quid ex Conſtitutione Bonifacij VIII. & ex Concilio Tridentino, & n. 12.*
10 *Prior Conuentualis poteſt eſſe Delegatus Apoſtolicus.*
11 *Monacho eccleſiæ Cathedralis monachalis an cauſæ à Sede Apoſtolica ſint committendæ.*
13 *Iudices Synodales an ſint deputandi ab Epiſcopo de conſenſu Synodi, vel de eius conſilio tantùm, & n. ſeqq. vſq. in finem.*
14 *Teſtes ſynodales in Synodo ab Epiſcopo conſtitui debent.*
15 *A, dictio denotat cauſam efficientem.*
16 *In, dictio, deſignat intrinſecitatem in loco, ſeu in actu.*
17 *Epiſcopus poteſt in Synodo Conſtitutiones facere de conſilio Capituli tantùm.*

1 CVM OLIM, il ſecondo. Eccleſia vtens
duplici priuilegio, licèt ex vno ſuccum-
2 bat, ex alio poterit obtinere. Exemptus
non tenetur promittere obedientiam
Diœceſano, non tamen poteſt ſine ipſius licentia
in loco non exempto eccleſiam conſtruere. Hoc
dicit ſecundum Io. Andr. & omnes.
3 In textu ibi, *Abbatibus, & P. Monacho Alcobacia, quibus cauſa priùs fuerat delegata*. Nota cauſam poſſe à Sede Apoſtolica delegari ſimplici Monacho, vt hic, & in cap. Conqueſtus, iuncta ſuprascriptione, ſupra de foro compet. Sed hoc intelligit
verum gloſ. hic in verb. *Et P. Monacho*: dummodo fiat delegatio expreſſo nomine Monachatus,
quo tacito litteræ non valerent, quia per ſubreptionem eſſent obtentæ: Monachi enim à ſtrepitu
4 cauſarum remoti eſſe debent, cap. vnic. ſupr. de
Syndic. & actor. nec eſt eis danda vagandi materia, cap. Quantò, ſupra de off. Ordin. vnde oportet, vt in litteris fiat mentio de monachatu, arg.
cap. Cum Ordinem, ſupra de reſcript. & cap. Por-
5 recta, de confirmat. vtilit. vel inutil. Similiter nec
procurator eſſe poteſt etiam pro vtilitate monaſterij ſine licentia Abbatis, cap. Monachi, & cap. De
præſentium, 16. q. 1. & cum gloſ. concordant Vincent. & Innocent. hic num. 1. dicens: Nota Monacho delegari cauſam, & hoc verum intelligo ſi
expreſſè contineatur ibi, *Monachus*, aliàs præſumo pro veri taciturnitate obtentas, cum non ſit
eis præſtanda materia vagandi, Hoſtienſ. num. 3.
Io. Andr. num. 16. verſ. In gloſ. Nota quod, Butr.
num. 7. 17. & 48. & reliqui omnes: quando enim
6 Papa committit cauſam Monacho ex certa ſcientia, videtur ſuper inhabilitate diſpenſare, l. Quidã
conſulebat, ff. de re iudic. Butr. d. num. 27. & 48.
7 Hodie tamen, vt gloſ. ſubdit, non cõmittitur cauſa
à Papa, vel ab eius Legatis niſi perſonis in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis, vel Canonicis in Cathedralibus Eccleſijs, vel alijs Collegijs venerabilibus, vt in Decretali Innocentij IV. in Concil. Lugdunenſi edita, incipien. Præſenti decreto, quæ habetur inter acta Concilij Lugdunenſis in tit. de
reſcript. c. 1. tom. 3 Concil. part. 2. pag. 723. col. 1.
in hæc verba: [Præſenti decreto duximus ſtatuẽdum, ne à Sede Apoſtolica, vel Delegatis ipſius
cauſæ aliquibus committantur, niſi perſonis, quæ
vel dignitate ſint præditæ, vel in Eccleſijs Cathe-
8 dralibus, ſeu alijs Collegiatis honorabilibus conſtitutæ.] Hæc ibi. Sed hodie ſeruanda eſt Conſtitutio Bonifacij VIII. in cap. Statutum, de reſcript. lib. 6. qua ſtatutum eſt, vt nulli niſi dignitate præditis, aut perſonatum obtinentibus, ſeu
Eccleſiarum Cathedralium Canonicis cauſę à Sede Apoſtolica, vel Legatis eiuſdem committan-
9 tur. Quare cùm Monachus non habeat qualitates requiſitas in d. cap. Statutum, explorati iuris
eſt eum non eſſe capacẽ delegationis Apoſtolicæ;
niſi

Digitized by Google

niſi tamen eſſet Prior Conuentualis, etiam obe-
dientiarius, quia dicitur habere dignitatem, vt
Clem.. Et ſi principalis, de reſcript. & hic notat
Abb.n.13. & ſcripſi pleniùs in cap. Sanè il ſecon-
11 do, ſupra de offic.Delegat. vel niſi eſſet monachus
Eccleſiæ Cathedralis monachalis, vt eſt Siracuſa-
na, de qua in cap. Quorundam, 74. diſt. Cantua-
rien, Montis regalis,& plures aliæ;quia tunc tam-
quam qualificatos ad præſcriptum d.cap. Statutũ,
benè poſſet eſſe delegatus Sedis Apoſtolicę,vt fir-
mat Abbas vbi ſupra, dicens ſe ita aliàs conſuluiſ-
ſe per dictam Clem.Etſi principalis, & per id,quod
habetur in cap.Sunt nonnulli, & cap.Doctores,16
q.1. talis enim cenſetur Canonicus Eccleſiæ Ca-
thedralis, vt cap.1.iuncta gloſ. in verb. Eccleſiæ,
63.diſt.licèt aliud ſenſerit Archid.in d. cap. Statu-
tum,n.1.in fin.verſ. Sed quid ſi Eccleſia Cathedra-
lis eſſet monachalis. Prædictæ Decretalis ſtatu-
12 tum nouiſſimè innouatur à Concilio Tridentino
cap.10.ſeſſ 25.de reform. vbi præmiſſo exordio,
quod ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, &
locorum diſtantiam perſonarum notitia haberi
non poteſt, indeque interdum cauſæ committun-
tur iudicibus non vſquequaque idoneis: ſtatuit
Sancta Synodus in ſingulis Concilijs prouinciali-
bus, aut diœceſanis aliquot perſonas deſignari,
quæ qualitates habeant iuxta Conſtitutionem
Bonifacij VIII.in d.cap.Statutum, vt præter Or-
dinarios locorum ijs etiam cauſæ eccleſiaſticæ in
partibus committantur.
13 Sed QVAERITVR, An perſonæ, quibus à Sede
Apoſtolica cauſæ committendæ ſunt in Synodo
diœceſana deputari ab Epiſcopo debeant de con-
ſenſu Synodi, vel de eius conſilio tantùm.

Videtur prima facie neceſſarius conſenſus,quia
Concilium mandat vt deſignentur in Synodo, &
ſic hunc actum Synodo tribuit, non autem Epi-
ſcopo, arg.l.Item eorum,§.Si Decuriones,ff.Quod
cuiuſque vniuerſ. nomin. Præterea Concilium ſi
aliquem ex deſignatis mori contingat, dat facul-
tatem Epiſcopo alium ſubſtituendi cum Capituli
conſilio: vnde probabile eſt, vt in Synodo requi-
rat etiam conſenſum. At in contrarium,ideſt non
requiri conſenſum, hæc magis videntur vrgere:
& primò, Concilium vbi id voluit, expreſſit, vt in
cap 18. ſeſſ.24 dum iubet examinatores ſynoda-
les in Synodo ab Epiſcopo proponi, & ab ea pro-
bari: ergo id ipſum feciſſet in d.cap 10. ſeſſ.25. ſi
voluiſſet, cap.Ad audientiam, verſ. Nam ſi intelli-
geremus, & ibi gloſ.de decimis, cap. Inter corpo-
ralia,§.Sed neque ibi, Vnde ſi circa tranſlationẽ,
de tranſlat.Epiſcop.l.vnic.§.Sin autem ad deficiẽ-
tis,C.de caduc.toll.Oldrad.conſ.266.Quod autem
n.10.Mandoſ.in regul.32. de impetr. beneſic. vac.
per obit.famil Cardin.q 7.n.16. Secundò iure Ca-
nonum teſtes ſynodales in Synodo conſtitui de-
14 bent; & tamen id pertinet ad ſolum Epiſcopum,
vt in cap.Epiſcopus in Synodo,35 qu.6. Vnde ceſ-
15 ſat prima obiectio, quod hic actus à Concilio vi-
deatur attribui Synodo, non autem Epiſcopo: ne-
que enim Concilium ſtatuit vt iudices deſignen-
tur à Synodo, ſed in Synodo, & dictio *A*.denotat
cauſam efficientem, vt l.Filius à patre,ff.de liber.&
poſthum.& notat Bald.in l.Ex arrali, nu.1. verſ. Et
adde quod dictio *A*. C.de actio.empt. Dictio au-
16 tem, *In*, deſignat intereſſentiam, ſeu intrinſecita-
tem in loco, l.1.§.In publico flumine, ff. de flumi-
nib. & per illum textum Bart.in l.Gallus, §.Ille

Proſp.Fagn.in 2. par.5. lib.Decretal.

caſus,n.3.verſ.Secundo caſu, ff. de lib. & poſthum.
Alex.conſ.22.Conſideratis verbis,n.8.lib 4. ſeu in-
trinſecitatem in actu, l.1. §. Ex Incendio, ff. de in-
cend.ruin.& naufrag.& notat Imol in Clem. Cau-
ſam, nu.34. de elect. Tertiò Epiſcopus in Synodo
17 conſtitutiones facere poteſt de conſilio Capituli
tantùm, vt S.Congregatio decidit, & eſt commu-
nis opinio, vt per Henric.Bottaum,de Synodo,p.3
n.137. & 241. ergo multò magis deſignabit ſine
conſenſu Iudices,cap.Ex parte,il terzo,de decimis.
Quartò,Cum Concilium in ſubſtitutione Iudicis ſy-
nodalis in locum defuncti requirat conſilium Ca-
pituli, non eſt credendum in Synodo voluiſſe con-
ſenſum Synodi,quia in dicto caſu ſubſtitutionis ſal-
tem requiſiuiſſet conſenſum Capituli, quod in lo-
cum Synodi à Concilio eſt ſubrogatum, arg. cap.
Eccleſia,il primo,vt lit.pend.cum ſimilib. atque
ita retorquetur ſecunda conſideratio pro contra-
ria parte ſuperius propoſita.

De Priuilegijs.

Cap. Cum olim, il primo.

S V M M A R I V M.

1 *INſtrumenti perditi tenor probari poteſt per teſtes, qui illud perlegerunt, & deponunt quod erat ſine vitio.*

2 *Iuspatronatus Ducis Traiecti ſuper Prioratu S. Gregorij an probetur iuxta formã Concil.Trid. & num.ſeqq. vſque in fin*

3 *Iuspatronatus perſonarum, in quibus præſumitur vſurpatio vltra immemorabilem probari debet per præſentationes quinquaginta annorum effectum ſortitas.*

4 *Vſurpationis præſumptio cadit in Dominis perpetuam iuriſdictionem habentibus.*

5 *Teſtes ſuper immemorabili quomodo deponere debeant.*

6 *Præſentationes effectum ſortitæ probari debent authenticis ſcripturis.*

7 *Iuramento partis quando ſit ſtandum ſuper ſcripturis deperditis..*

8 *Iuramento damnum paſſi de rebus abſtractis, vel abſumptis ſtatur tamen contra eum, qui damnũ dedit, non contra tertium.*

9 *Inſtrumentum fuiſſe amiſſum non ſufficit probare niſi etiam probetur illius tenor vnà cum ſolemnitatibus neceſſarijs.*

Teſtes deponentes ſuper inſtrumentis deperditis debent eſſe periti. ibid.

1 CVM OLIM il primo. Contenta in inſtru-
mento perdito probari poſſunt per teſtes,
qui illud perlegerunt, ſi deponant de te-
nore, & quod erat ſine vitio. Hoc dicit,
& non eſt alibi caſus ita clarus, Mar. Socin.
2 Ex hoc infero ad quæſtionem,quæ nuper emer-
ſit in facto, videlicet, Poſitis teſtium depoſitioni-
bus ſuper immemorabili, & inſtrumentis deper-
ditis, an conſtet de iure patronatus Ducis Traie-
cti ſuper Prioratu S.Gregorij ad præſcriptum Co-
cilij Trid.cap.9.ſeſſ.25.
3 Solutio. Non videtur conſtare ſufficienter:nam
Tridentinum Concilium in his perſonis,in quibus

ius patronatus plerumque ex vſurpatione quęſitũ
præſumi ſolet, vltra probationem temporis imme-
morabilis, requirit etiam multiplicatas præſen-
4 tationes annorum quinquaginta, quæ effectum
ſortitæ fuerint. Familia autem Dominorum Pe-
demontis, vtpote habens perpetuam iuriſdictio-
nem talis eſt, vt in ea ſit locus dictæ præſumptio-
ni vſurpationis iuxta deciſionem S. Congregatio-
5 nis. Et hoc caſu inprimis non videtur probata
præſumptio temporis immemorabilis: teſtes enim
ſuper ea examinati non deponunt, ſe nunquam
vidiſſe, aut audiuiſſe à quopiam, à quo viſum, vel
auditum fuerit obſeruari contrarium, id quod ne-
ceſſarium erat ad huiuſmodi tempus immemo-
rabile probandum, iuxta gloſ. vlt. in cap. 1. de præ-
ſcript. lib. 6. gloſ. 1 in l. Si arbiter, ff. de probat. Ol-
drad. conſ. 172. Quia omnes fore obiectus, num. 2.
Balb. de præſcript. in 2. parte 3. partis principalis
in 6. quęſt. n. 24. latiſſimè Gabriel lib. 5. cum con-
cluſ. tit. de præſcript. concl. 1. num. 24. vbi teſtatur
hánc eſſe receptam DD. opinionem, quam etiam
ſæpius ſecuta eſt Rota, & præſertim in cauſa So-
rana iurispatronatus, 28. Aprilis 1602. corã Pam-
philio, & apud Seraph. deciſ. 136. n. 1.

6 Sed quatenus immemorabilis temporis præ-
ſcriptio plenè probaretur, non tamen diceretur
conſtare de iure patronatus, cum non probentur
ſcripturas authenticas multiplicatæ præſentatio-
nes. Quæ probatio vltra tempus immemorabile
pro forma requiritur; & ideo non adimpletur pro-
bando per teſtes, de quibus Sacrum Concilium nõ
confidit; vt ex mente S Congregationis decidit
Rota in Sabinen. beneficij anno 1582. coram Cle-
mente VIII. & in nullius Archipresbyteratus 2.
Maij 1588. coram Card. Pamphilio, & aliàs ſæpè
vt apud Mantic. deciſ. 89. ſub n. 2. verſ. Et hęc quidẽ
probatio, & Gregorium XV. deciſ. 221.

7 Neque obſtat, quod in proceſſu probetur de-
populatum eſſe Caſtrum Pedemontis, & Prætoriũ,
in quo ſcripturę huiuſmodi cuſtodiri ſolebant, ab
Hiſpanis, cùm Caſtrum Pedemontis depopularen-
tur concrematum fuiſſe, & ideo ſtandum videatur
iuramento partis de ipſis ſcripturis, earumque te-
nore, Afflict. deciſ. 12. nu. 13. nam omiſſa nunc di-
ſputatione an tenor inſtrumentorum deperditorũ
in materia iuris patronatus Potentium probari
poſſit per teſtes, de quibus Concilium non confi-
dit: reſpondetur delationem iuramenti non habe-
re locum in hoc caſu, in quo Dux Traiecti aut pe-
nitus ignorat, aut plenam notitiam per ſenſum
viſus non habet inſtrumentorum, quæ in domo
combuſta aſſeruabantur, vt ex tex. in l. Marcellus,
ff. rer. amot. tradit Papien. in for. reſponſ. Rei, n. 12.
verſ. Secundò ſubiungit, Maran. in practic. iud. in
8 3. actu, quæ in iud. emerg. col. 2. verſ. Quintò requi-
ritur, n. 3. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centur. 2. caſ.
130. n. 5. pręſertim cum iuramento damnum paſſi
de rebus ſubtractis, vel abſumptis ſtetur tantùm
contra eum, qui damnum dedit, non autem con-
tra tertium, qui non intulit violentiam, ad text.
in l. Si poſſeſſione, C. de probat. Iaſ. in l. Si quando,
C. Vnde vi. Ploc. in repet. eiuſdem legis, n. 38.

9 Accedit etiam, quod non ſufficit probare amiſ-
ſionem inſtrumenti, niſi probetur etiam id, quod
in inſtrumento continebatur, vt hic eſt caſus; &
quidem per teſtes peritos, vt Aduocatos, & Pro-
curatores, Bart. in l. Sicut, C. de diſ. inſtr. & debent
etiam deponere de ſolemnitatibus neceſſarijs ad
inſtrumentum, de quibus per Abb. in cap. 1. de fid.
inſtrumenti, vt reſpondit Alex. conſ. 136. vol. 2. cum
multis alijs, de quibus per DD. in d. l. Sicut, Rip. in
l. 1. n. 82. & 83. ff. Si cert. pet. Dec. in c. 2. num. 81. de
probat & conſ. 82. Afflict. deciſ. 174. & probatur in
textu noſtro in fine ibi: Quod ſine reprehenſione
Bullæ, chartæ, vel litteræ apparebat. Qui tenor in-
ſtrumenti iuris patronatus ex fundatione, vel do-
tatione nec probatus fuit, nec articulatus.

De Priuilegijs.

Cap. Cum capella:

SVMMARIVM.

1 *Exemptus ratione certa rei, vel loci non cenſetur exemptus reſpectu alterius rei, vel loci.*

2 *Priuilegium conceſſum perſonis cum adiectione loci eſt perſonale, ad locum tamen determinatum.*

3 *Exemptis Eccleſiæ Canonicis, vel Clericis Eccleſia non cenſetur exempta.*

4 *Exemptus reſpectu certi loci ſi extra illum delinquat non gaudet priuilegio exemptionis.*

5 *Canonia poteſt obtineri cum beneficio curato de iure communi, ſecus poſt Concilium Tridentinum.*

6 *Capellæ Principum, & earum Capellani ſubſunt locorum Ordinarijs, non autem Capellarum Magiſtris.*

7 *Epiſcopus fundat intentionem in tota diœceſi, & in qualibet ipſius parte ſuper exercitio ordinariæ iuriſdictionis.*

8 *Capellæ regiæ viſitari poſſunt ab Epiſcopo ex decretis Concilij Tridentini, licèt habeant ex priuilegio, vt ſint exemptæ à viſitatione Ordinarij.*

9 *Regia priuilegia tolluntur per legem generalem, etiamſi de illis non fiat ſpecialis mentio.*

10 *Concilium Tridentinum in cap. 11. ſeſſ. 24. verſ. Et quoad Capellanos regios non habet locum niſi extra viſitationem.*

11 *Exemptio ſuper certo articulo conceſſa, ad alium articulum non extenditur.*

12 *Exemptus vt ſuſpendi, interdici, vel excommunicari non poſſit, in reliquis puniri poteſt ab Ordinario.*

13 *Vna & eadem res diuerſis reſpectibus poteſt diuerſo iure cenſeri.*

14 *Exemptus ratione Canonicatus, reſpectu Parochialis ſubeſt iuriſdictioni Epiſcopi.*

15 *Exemptus ſubeſt Epiſcopo ratione rei non exemptæ.*

16 *Exempta Eccleſia nec Parochus quoad curam animarum, nec Parochiani intelliguntur exempti.*

17 *Regulares, & ſæculares exempti curam animarum exercentes in concernentibus curam ſubſunt iuriſdictioni Epiſcopi.*

18 *Exempti tam ſæculares, quàm regulares ſacramentum aliquod de facto adminiſtrantes, & in alijs caſibus hic expreſſis an ſint ſubijciendi iuriſdictioni, & priuationi Epiſcopi diœceſani, & num. ſeq. vſque in finem.*

19 *Conſtitutionis Gregorij XV. de exemptorum priuilegijs origo, & compilatio, & num. ſeq. vſque in finem.*

20 *Regulares curam animarum non exercentes, ſed*

aliquod

aliquod ſacramentum adminiſtrantes ex Concilio Tridentino non ſubſunt Epiſcopo.

21 *Regulares prædicantes abſque licentia, vel benedictione Epiſcopi, aut Epiſcopo contradicente in vim Concilij non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus regularibus ſunt puniendi.*

22 *Idem ſi audiant confeſſiones perſonarum ſæculariũ ſine Epiſcopi examine, & approbatione.*

23 *Iuriſdictio multoties conceditur ad cognoſcendum, non autem ad exequendum, vel perſonaliter diſtringendum.*

24 *Laicus effectus Clericus, vel Monachus poſt commiſſum delictum ſubeſt iudici ſæculari præuenienti quoad bona, ſed non quoad perſonam.*

25 *Iuriſdictio contentioſa in exemptos non cenſetur tributa niſi in caſibus in iure expreſſis.*

26 *Regulares adminiſtrantes laicis Sacramenta extremæ vnctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonii abſq; Parochi licentia an ſint excommunicati.*

27 Executi o eſt pars iuriſdictionis.

28 *Regulares audientes confeſſiones Monialium ipſis ſubiectarum, aut bona monaſteriorum earundem Monialium adminiſtrantes non ſubſunt Epiſcopi iuriſdictioni in vim Concilii Tridentini.*

29 *Exempti delinquentes circa clauſuram, vel perſonas intra ſepta degentes, vel adminiſtrationem Monialium an ab Epiſcopo puniri valeant.*

30 *Abbatiſſæ electioni an Epiſcopus intereſſe poſſit.*

1 CVM CAPELLA. Ratione vnius beneficij dicitur ille ſubiectus, qui ratione alterius cenſetur exemptus. Hoc dicit ſecundum Ioan. Andr. Butr. Cardin. & alios communiter. Vel aliter, & melius ſecundum Abbat. exemptus ratione certæ rei, vel loci non cenſetur exemptus reſpectu alterius rei, vel loci. Sunt duæ partes. In prima ponitur querela. In ſecunda prouiſio ibi, *quocirca*.

2 Nota primò priuilegium conceſſum perſonis cum adiectione loci, puta Canonicis talis Eccleſiæ non eſſe merè perſonale, nec merè reale; ſed perſonale ad locum tamen determinatum, & reſtrictum ſecundum Anton. de Butr. hic n. 3. & Ma-
3 rian. Socin. n. 4. in quarto notab. Et quidem ex eo, quod ſit perſonale reſultat vt exemptis alicuius Eccleſiæ Canonicis, vel Clericis, Eccleſia ipſa non cenſeatur exempta, vt per Innoc. & Hoſt. in princ. Io. Andr. n. 1. verſ. Per hoc tamen, & Anchar. nu. 2. in 2. notab. & eſt hodie expeditum in c. Per exemptionem, §. Verum, infra eod. lib. 6. Et ex eo quod
4 ſit determinatum ad certum locum reſultat vt ſi exemptus extra illum locum delinquat, priuilegiũ exemptionis ei non ſuffragetur, vt hic patet, & notant Butr. & Abb. vterque n. 2 in 1. notab.

5 Secundò nota de iure communi poſſe quem habere Canoniam cum beneficio curato: quod tamen intellige, vt notatur in cap. De multa in fine, de præben. in cap. Gratia, de reſcript. in 6. & in c. 1. de conſuet. eodem lib. ſecundum Io. Andr. hic n. 2. Cardin. in princ. verſ. Nota quem poſſe tenere beneficium curatum cum Canonia, Anchar. n. 3. in 3. notab. & Abb. n. 4. in vlt. notab. quod tamen non probat hæc littera, quia factum narrat ſecundum Io. Andr. d. nu. 2. vel iſti Canonici habebant Parochiales ex diſpenſatione prout hunc textum intelligit Hoſt. in cap. Extirpandæ, n. 15. verſ. Quarto ratione diſpenſationis, ſupra de præben. Sed quidquid ſit de iure communi, hodie ex Concilio Tridentino Canonicatus eſt incompatibilis cum beneficio curato, cum vtrumque perſonalem reſidentiam requirat, vt in c. 4. ſeſſ. 7. & cap. 17. ſeſſ. 24. iuncto cap. 12. eiuſdem ſeſſionis.

6 Tertiò nota Capellas Principum, & Capellanos ibi adminiſtrantes ſubeſſe locorum Ordinarijs, non autem magiſtris Capellarum: nam & ipſi Principes in ſpiritualibus ſubſunt Epiſcopis diœceſanis, vt in cap. Omnes Principes, & cap. Solitę, de maior. & obed. cap. Duo ſunt, 96. diſtinc. ergo multo magis Clerici Capellarum, & ipſa Capella,
7 ſecundum Abb. hic n. 3. & Marian. Socin. eod. n. in 3. notab. Epiſcopus enim fundat intentionem ſuper exercitio iuriſdictionis ordinariæ in tota diœceſi, & in qualiber eius parte, vt 10. qu. 1. per totam, cap. Omnes baſilicæ, 16. q. 7. & cap. Cum Epiſcopus, de offic. Ordin. lib. 6. Caputaq. deciſ. 201. par. 2. Seraphin. deciſ. 1104. Sed conſtito de priuilegio exemptionis ſeruanda erit diſpoſitio huius Decretalis, quam Concilium Tridentinum non ſuſtulit excepta viſitatione, quin potius præſeruauit in cap. 11. ſeſſ. 24. ibi [Et quoad Capellanos regios iuxta Conſtitutionem Innocentij III. quæ incipit, Cum Capella]

8 Dixi, *excepta viſitatione*, quia d. cap. 11. habet locum extra viſitationem tantùm: vnde capellæ regiæ, earumque Capellani quantumcumq; gaudeant prærogatiua exemptionis, poterunt nihilominus viſitari ab Epiſcopo loci ex decretis cap. 4. ſeſſ. 6. & cap. 6. ſeſſ. 25. vt Sacra Congregatio aliàs declarauit: nam cùm quidam Sacerdos Regius Capellanus vocatus ad iudicium coram Ordinario loci poſtulaſſet ſe remitti ad Capellanũ maiorem ſub prætextu exemptionis, de qua habetur in Concilio cap. 11. ſeſſ. 24. Sacra Congregatio
9 cenſuit cap. 6. ſeſſ. 25. & cap. 4. ſeſſ. 6. comprehendere capellas regias etiamſi in priuilegijs eſſet dictum, vt non poſſent viſitari ab Ordinarijs, quia cum d. cap. 6. deroget etiam fundationi, & immemorabili, cenſetur derogare iſtis priuilegijs. Non obſtat quod priuilegia regia non cenſeantur ſublata, niſi in ſpecie dicatur: quia fallit in lege generali, & quando Concilium voluit exprimere,
10 expreſſit. Dictum autem cap. 11. non procedere in actu viſitationis, & ſic intelligendum, quando extra viſitationem Ordinarius vult procedere.

11 Quartò nota exemptionem aliquando concedi non generaliter, ſed ſuper certo articulo p rout hic erat, quia Canonici capellæ Ducis Burgundiæ nõ fuerunt plenè in omnibus exempti à iuriſdictione Ordinarij, ſed in hoc tantùm, vt non poſſent ſuſpendi, interdici, vel excommunicari. In alijs er-
12 go puniri poterunt, quia exemptio ad alium articulum non extenditur, ſecundum Innoc. hic n. 1. verſ. Item nota; vnde Abb. Antiq. ſic ponebat caſum breuem, videlicet: Secundum priuilegij formam tantùm quis priuilegiatus cenſetur: ergo priuilegij verba ſunt diligenter ponderanda, cap. Porrò, ſupra eod. propter varias exemptionum formas, de quibus in cap. Si Papa, infra eod. lib. 6. & cum ſint contra ius commune ad conſequentiam non ſunt trahenda, ſicut nec ius ſingulare, vt l. Quod verò, ff. de legib. ſecundum Petr. de Anchar. hic n. 1 & Marian. Socin. n. 2.

13 Quintò nota poſſe contingere, vt quis certo reſpectu ſit ab Ordinario exemptus, & alia conſideratione ſit eidem ſubiectus, & ſic vna, & eadem res, vel perſona diuerſis reſpectibus, ſeu qualita-

tibus poteſt diuerſo iure cenſeri, cõcordat c. Cum olim, & quod ibi not. ſupra de re iudic. in cap. Ex litteris, ſupra de probat. & in l. Si Conſul, ff. de adopt. & in cap. Raynutius, & in cap. Raynaldus, ſupra, de teſtamen. Quod nota ad limitationem regulæ quæ habetur in cap. Frater noſter, 16. q. 1. cap. Cognouimus, 12. q. 2. & cap. Cum in tua, de decim. & alterius regulæ de qua in l. Si duobus, ff. de ſtatu liber. vt hic plenius declarat gloſſa.

14 Vltimò nota exemptum ratione Canonicatus ſi obtineat Parochialem Eccleſiam reſpectu eiuſdem Parochialis; & ſic in his quæ curam animarum, & Sacramentorum adminiſtratione concernunt, Ordinarij iuriſdictionem declinare non poſſe: nam exemptus ratione rei non exemptæ ſub-
15 iacet iuriſdictioni Ordinarij ad hoc c. Quoniam, infra eod. & cap. 1. §. vlt. in verb. Quoad hoc, eod.
16 tit. lib. 6. ſecundum Innocen. hic num. 2. Ideoque exempta Eccleſia nec illius Presbyter, qui Parochianorum curam habet quoad ea quæ ad curam eamdem pertinent, nec ipſi Parochiani intelliguntur exempti, vt eſt caſus in cap. Per exemptio-
17 nem, de priuil. in 6. Quod apertius hodie ſancitũ eſt decreto Concilii Tridentini in cap. 11. ſeſſ. 25. de Regular. vbi tam Regulares, quàm ſæculares animarum curam perſonarum ſæcularium exercentes monaſterijs, ſeu domibus regularibus incumbentem immediatè ſubijciuntur iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius diœceſi ſunt ſita.

18 QVAERO, An exempti tam ſæculares, quàm regulares Sacramentum aliquod de facto adminiſtrantes, & in alijs caſibus infraſcriptis ſint ſubijciendi iuriſdictioni, & punitioni Epiſcopi.

19 In diœceſi Gyennenſi nonnulli exempti etiam Ordinum Militiarum tametſi Parochi nõ ſint, nec curam animarum ſuis eccleſijs, vel monaſterijs incumbentem exerceant, nec ad eam fuerint ab Ordinario examinati, & approbati, tamen vti Parochi de facto, & abſque vlla ipſius Ordinarij li-
20 centia ſæpius matrimonia ſolemnizarunt. Et cum Cardinalis Epiſcopus vellet in eos animaduertere tamquam delinquẽtes circa Sacramentorum adminiſtrationem ex decreto Trident. Concilij c. 11. ſeſſ. 25. de Regular. exempti obiecerunt decretum illud ad hũc caſum non pertinere: loquitur enim de ijs Regularibus, qui curam animarum exercẽt in monaſteriis, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium: hos enim ſubijcit Epiſcopo diœceſano in his quæ dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt. At hoc caſu exempti, qui matrimonijs interfuerunt, id non egerunt ratione curæ animarum. Ac propterea ob delictum eiuſmodi non à Diœceſano, ſed ab eorum Superioribus Regularibus ſunt puniendi
21 ad ſuorum priuilegiorum præſcriptum. Quemadmodum Regulares quamuis prohibeantur in Eccleſijs, quæ ſui Ordinis non ſunt, prædicare abſq; Epiſcopi licentia, & in Eccleſijs ſui Ordinis non petita ab Epiſcopo benedictione, aut Epiſcopo contradicente ex eiuſdem Concilij decretis c. 2. ſeſſ. 5. & cap. 4. ſeſſ. 24. tamen S. Congregatio Concilij declarauit eos ſi contrafecerint non poſſe ab Epiſcopo puniri, ſed à ſuis Superioribus dumtaxat. Quando enim Concilium voluit attribuere Epiſcopis facultatem compellendi, aut puniendi Regulares exemptos, id diſertis verbis expreſſit, vt patet in cap. 13. ſeſſ. 25. de regul. ibi: [Exempti autem omnes Clerici, ſiue ſæculares, ſiue regulares ad publicas proceſſiones vocati accedere compellantur.] in cap 3. ſeſſ. 6. in cap. 4. & 14. ſeſſ. 25. de regular. atque alibi, Quod non fecit in d. cap. 2. & 4. vbi verba non diriguntur in Epiſcopum, nec datur illi facultas coercẽdi, ſed ſimpliciter fit prohibitio regularibus.

22 Et ſimiliter quamuis decreto c. 15. ſeſſ. 23. cautum ſit nullum Presbyterum etiam Regularem poſſe confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopo approbetur: tamen Regulares non curatos, qui de facto confeſſiones ſæcularium audiunt abſque Epiſcopi examine, & approbatione: S. Congregatio cenſuit non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus eſſe puniendos: nec ad hunc caſum pertinere decretum d. cap. 11. quod loquitur de exercentibus curam animarum monaſteriis incumbentem. Nec cap. Per exemptionem, infra eod. lib. 6. quia loquitur de Presbytero, qui Parochianorum curam habet: Sicuti neque ad hunc caſum pertinet decretum d. c. 11. ſeſſ. 24. Quod ſubiicit exemptos iuriſdictioni ad præſcriptum huius Decretalis, cum hæc loquatur de exemptis, qui Eccleſijs Parochialibus præficiuntur. Vnde eodem modo contendunt Regulares non poſſe ab Epiſcopo coerceri ſupradictos,
23 qui de facto matrimonia ſolemnizarunt. In multis enim caſibus iura dant poteſtatem cognoſcendi, ſed non exequendi, vt l. A Diuo Pio, ff. de re iudic. gloſ. 1. in Clem. 1. de foro competen. & inter non ſubditos non eſt bona conſequentia, Epiſcopus habet iuriſdictionem: ergo & perſonalem diſtrictionem, vt ait Ancharan. in cap. Ea quæ, ſub
24 num. 17. de regul. iur. in 6. Ideoque laicus effectus Clericus, vel Monachus poſt commiſſum delictum, licèt quoad bona ſubſit iuriſdictioni iudicis ſæcularis præuenientis; non tamen poteſt ab eo perſonaliter diſtringi, aut puniri ſecundum opinionem Ioan. Andr. communiter receptam in cap. vnico, ſupra de obligat. ad ratiocin. Et ſimiliter etſi iudex laicus quandoque de cauſis Clericorum cognoſcat, tamen coercere perſonas eccleſiaſticas, vel ipſarum bona per executionem realem non poteſt ſine mandato Epiſcopi, cap. Vt famæ, de ſent. excomm. Anchar. in d. cap. Ea quæ, ſub n. 17.
25 verſ. Item licèt territorium. Præſertim verò, quia actus concedendi licentiam interueniendi matrimonijs celebrandis, prædicandi in Eccleſiis ſui, vel alterius Ordinis, & confeſſiones audiendi ſunt voluntariæ iuriſdictionis; à qua non rectè infertur ad iuriſdictionẽ coercendi, quæ eſt contentioſa, & quæ nũquam cenſetur tributa in exemptos, niſi in caſibus à iure expreſſis, vt per Ioann. Andr. Gemin. & Franc. in cap. Epiſcoporum, de priuil. in 6. Vnde in ſimili quamuis in Clem. 1. de ſenten. excomm. Regulares vtcumque exempti iubeantur ſeruare interdicta Ordinariorum: tamen ſi interdicta non ſeruauerint, nõ propterea ab eis puniri poſſunt ſecundum Vitalin. ibi poſt Paul. num. 92.

Hæc cum à Cardinali Epiſcopo ad S. Congregationem delata fuerint, viſa ſunt egere ſpeciali Sedis Apoſtolicæ remedio: nam etſi verba Concilij ſint clara, ideoque non admittant interpretationem, aut coniecturam voluntatis abſurdum tamen eſſe, vt melioris conditionis ſint qui de facto

nulla

nulla authoritate ſuffulti vnum, vel plura Sacramenta adminiſtrare præſumūt quàm qui illa adminiſtrant ratione curæ præuio examine, & approbatione Epiſcopi, cùm præſertim ex Clement.
26 Quia contingit, de priuileg. Religioſi qui Clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Euchariſtiæ adminiſtrare, matrimoniaue ſolemnizare præſumpſerit non habita ſuper his Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali excommunicationis incurrant ſententiam ipſo facto per Sedem Apoſtolicam dumtaxat abſoluendi; & locorum Ordinarii poſtquam de hoc ſibi conſtiterit poſſint eos excommunicatos facere publicè denunciari, licèt hæc pœna excommunicationis quoad matrimonia fuerit poſtea ſublata decreto Tridentini Concilii cap. 1. ſeſſ. 24. de reform. matrim. quod fuit contentum ſola pœna ſuſpenſionis, vt aliàs S. Congregatio declarauit: Sed nihilominus ex d. cap. 1. nulla, atque irrita ſunt matrimonia vt proponitur celebrata. Et valdè abſurdum videtur, vt cum hęc concernant animarū ſalutem, & ſpectent ad curā, & ſollicitudinem Epiſcopi, ipſe habeat manus ligatas, & officium ſuum hac in parte exequi non poſ-
27 ſit cum exequutio ſit pars iuriſdictionis c. Si Delegatus, de off. Deleg. in 6. & notat Io. de Anan. in cap. Significaſti, in fine, ſupra eod. tit. Ad hæc cap. Quia frater, 7. q. 1. & quod per illum textum notat Innocen. in cap. Ad aures, nu. 2. ſupra de tempor. ordinat. vbi ait, Vani capitis eſſe, qui diceret Prælatum non poſſe præcipere ſine cauſæ cognitione, & maximè in his, quæ pertinent ad ſuum officium: & ſequitur ibi Io. de Anan. ante num. 4. Ob quam rationem viſa ſunt etiam egere ſpeciali prouiſione duo inconuenientia ſuperiùs relata de Regularibus, qui prædicant verbum Dei ſine Epiſcopi licentia, vel benedictione, aut Epiſcopo contradicente, ac de ijs, qui de facto ſæcularium confeſſiones audiunt ſine examine, & approbatione Epiſcopi; ideoque expedire, vt ſi Sanctiſſimo placuerit aliquid addatur ad prædicta Concilij decreta, & per generalem Conſtitutionem detur Epiſcopo facultas coercendi exemptos tam ſæculares, quàm regulares qui in prædictis caſibus quoquomodo deliquerint itaut ſiue animarum curā perſonarum ſæcularium monaſterijs, ſeu domibus regularibus incumbentem exerceant, ſiue alia eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent præuia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſiue quoquo modo in dictæ cura exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto ſe ingerāt in his quæ huiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati plenè in omnibus ſubiiciantur. Et ſimiliter habeat Epiſcopus authoritatem puniendi quoſcumque exemptos tam ſæculares, quàm regulares, qui in alienis Eccleſijs, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt abſque Epiſcopi licentia, & in eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum non petita Epiſcopi benedictione, aut ipſo cōtradicente prędicare præſumpſerint.

Paulo poſt Cardinalis Ludouiſius retulit in Sacra Congregatione Epiſcoporum Regularium abuſus circa monaſteria Monialium eis ſubiectatū, & cum deliberatum eſſet de remediis, Cardinalis Vbaldinus retulit, in S. Congregatione Concilij compilari Conſtitutionem circa priuilegia Regularium, qui delinquunt in adminiſtratione Sacramentorum, & prædicant abſque Epiſcopi licentia, vel benedictione, aut Epiſcopo contradicente: & ne leges multiplicentur propoſuit è re eſſe, vt in eadem Congregatione agatur de aliqua prouiſione etiam quoad monaſteria Monialium; & hoc quoque caput inſeratur in eadem Conſtitutione, quod & reliqui omnes probarunt.

28 Itaque cum de his deliberatum eſſet in S. Congregatione Concilii habita die 17. Decemb. 1622. Tametſi monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum non ſubſint Epiſcoporum iuriſdictioni, ſed iuſſa ſint à Concilio relinqui ſub eorumdem Regularium cura, & cuſtodia in cap. 8. & 9. ſeſſ. 25. de Regular. & propterea Epiſcopi nullam habeant authoritatem in Regulares, qui earumdem Monialium confeſſiones audiunt, aut in eorumdem monaſteriorum adminiſtratores, vt aliàs Sacra Congregatio declarauit: quia tamen experientia docuit valde expedire eccleſiaſticæ diſciplinæ, vt Diœceſani circa hæc, & alia infraſcripta aliquam habeant facultatem: Patres cenſuerunt Conſtitutioni, vt proponitur publicandæ addendum eſſe [Vt Epiſcopi habeant authoritatem approbandi Confeſſarios tam ſæculares, quam regulares Monialium regularibus ſubiectarum, eoſque confeſſarios, & adminiſtratores ex legitima cauſa amouendi ſaltē vbi Superiores Regulares ab Epiſcopo admoniti eos amouere detrectauerint ad exemplum cap. 8. & cap. 14. ſeſſ. 25. de regular. vbi in caſibus ibi expreſſis regulares ſubiiciuntur Epiſcopis in caſum negligentiæ ſuperiorum.

29 Deinde etſi exempti in concernentibus clauſuram monaſteriorum Monialium etiam Regularibus ſubiectarum ſubſint Epiſcoporum iuriſdictioni tam ex diſpoſitione iuris communis c. Periculoſo, de ſtatu regul. in 6. quàm Trident. Concilii in cap. 5. ſeſſ. 25. de regular. Tamen huic decreto cenſuerunt addendum eſſe, vt exempti tam ſæculares, quàm regulares ſi deliquerint circa clauſuram, aut circa perſonas intra ſepta degentes, vel circa bonorum adminiſtrationem eorumdem monaſteriorum, ab Epiſcopo loci tamquam Delegato Sedis Apoſtolicæ puniri poſſint.

30 Poſtremò tribuendam eſſe Epiſcopis facultatem in electionibus Abbatiſſarum præſidendi vna cum Superioribus regularibus.

Quæ omnia cum Sanctiſſimo D. Noſtro relata fuiſſent placuit Sanctitati ſuæ, vt fieret Conſtitutio, & compilaretur in Sacra Congregatione Concilii.

Itaque iniunctum eſt mihi, vt ſuper his minutā Bullæ conficerem, ac per manus deferrem, quæ tandem ſingulis articulis accuratè diſcuſſis, & à Sanctitate ſua approbatis promulgata fuit in hāc quæ ſequitur formam.

GREGORIVS EPISCOPVS

Seruus Seruorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabili Dei prouidentia Vniuerſalis Eccleſiæ regimini, meritis licèt imparibus, præſidentes, paſtoralis noſtræ ſolicitudinis partes eſſe dignoſcimus, in eam curam præcipuè incumbere, vt à dignis, & probatis tantùm ſacerdotibus ſan-

ctè

Digitized by Google

ctè adminiſtrentur Eccleſiaſtica Sacramenta; atq; vt virginum Deo ſacrarum monaſteria diligentiſſimè cuſtodiantur, & viri aſſumantur idonei ad prædicationis officium ſalubriter exequendum. Sanè Tridentinæ Synodi decretis prouidè cautum eſt, nullum presbyterum, etiam regularem poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam ſacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur obtineat: Necnon vt in monaſterijs, ſeu domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium, præter eas, quæ ſunt de illorum monaſteriorum, ſeu locorum familia perſonæ, tam regulares, quàm ſæculares eiuſmodi curam exercentes, ſubſint immediatè in ijs, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi, in cuius diœceſi ſunt ſita: Itemque vt Epiſcopi vniuerſi ſub obteſtatione diuini iudicij, & interminatione maledictionis æternæ in omnibus monaſterijs ſibi ſubiectis Ordinaria, in alij verò Sedis Apoſtolicæ auctoritate clauſuram Sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inuiolata eſt, conſeruari maximè procurent; inobedientes, atq; contradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, quacumque appellatione propoſita, compeſcentes: Atque vt regulares in Eccleſijs ſuorum Ordinum prędicare volentes, ſe coram Epiſcopis pręſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; In Eccleſijs verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, nullo modo prędicare poſſint ſine Epiſcopi licentia: contradicente autem Epiſcopo, nulli, etiam in ſuorum Ordinum Eccleſijs, prædicare præſumant. Verùm quia experientia compertum eſt, eccleſiaſtici regiminis rationes poſtulare, vt decretis eiuſmodi aliquid adiungatur: matura deliberatione noſtra, & certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac generali, ac perpetuò ualitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, vt deinceps tam regulares, quàm ſæculares quomodolibet exempti, ſiue animarum curam perſonarum ſæcularium monaſterijs, ſeu domibus regularibus, aut quibuſuis alijs Eccleſiis, vel beneficiis ſiue regularibus, ſiue ſæcularibus incumbentem exerceant; ſiue aliàs Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent præuia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſiue quoquo modo in dictę curę exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant; in his, quæ eiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodę iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni diœceſani Epiſcopi, tamquam Sedis Apoſtolicę delegati, plenè in omnibus ſubiiciantur. Ad hęc tam regulares, quàm ſęculares huiuſmodi nullis priuilegiis, aut exemptionibus tueri ſe poſſint, quominus, ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem monaſteriorum Monialium, etiam regularibus ſubiectarum, ab Epiſcopo loci, ſimiliter tamquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Confeſſores verò ſiue regulares, ſiue ſęculares, quomodocumque exempti tam ordinarii, quàm extraordinarii ad confeſſiones Monialium, etiam regularibus ſubiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quę gratis concedatur, obtineant. Sed & adminiſtrantes bona ad eiuſmodi monaſteria Sanctimonialiũ, vt pręfertur, etiã regularibus ſubiectarum, pertinentia, ſiue regulares extiterint, ſiue ſęculares, quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiã ſuperioribus regularibus ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remedijs cogi, & compelli queant. Liceatque Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores regulares admonere, vt eiuſmodi confeſſores, atq; adminiſtratores admoneant: ijſque ſuperioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopos facultatem prædictos confeſſores, & adminiſtratores amouendi quoties, & quando opus eſſe iudicauerit. Ac ſimiliter poſſit Epiſcopus, vnà cum ſuperioribus regularibus, quarumcumque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarũ, vel Præpoſitarum eorumdem monaſteriorum, quocumque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere; abſque vlla tamen ipſorum monaſteriorum impenſa. Ac demum habeat Epiſcopus tamquam dictæ Sedis delegatus, auctoritatem coercendi, ac puniendi quoſcumque exemptos tam ſæculares, quàm regulares, qui in alienis Eccleſijs, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia; & in Eccleſijs ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Itaut Epiſcopi in ſuprascriptis caſibus, & in prænominatas perſonas, in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque pœnas, vel eiuſdem Sedis delegati, procedere, omnemque iuriſdictionem exercere liberè, & licitè valeant. Decernentes ſic per quoſcumque iudices quauis auctoritate fungentes, etiam Sacri Palatij Auditores, necnon Sanctę Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ſublata eis, & eorũ cuilibet, quauis, aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiri debere; irritum quoque, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Conſtitutionibus; & ordinationibus Apoſtolicis in fauorem quarumcumque perſonarum, atque Ordinum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cuiuſuis alterius inſtituti, etiam neceſſariò, & in indiuiduo exprimendi, Monaſteriorum, Conuentuum, Capitulorum, Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque tam ſęcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quauis firmitate alia roboratis Statutis, vel Conſuetudinibus, etiam immemorabilibus; exemptionibus quoque, indultis, & priuilegijs, etiam in corpore iuris clauſis, aut ex cauſa, & titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis; Conſeruatorum deputationibus, eorumque, atque alijs inhibitionibus, quibus Epiſcopi deferre minimè teneantur; & quibuſuis alijs, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac

cum

cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innouatis; etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione, de illis, eorũque totis tenoribus, & formis, ſpecialis, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſeruanda eſſet; tenores huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus omiſſo, & forma in illis tradita obſeruata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, quibus quoad ea, quæ eiſdem præſentibus aduerſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter & expreſsè derogamus; cæteriſque contrarijs quibuſcumque. Cæterum quia difficilè foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca deferri, vt eę tamen omnibus innoteſcant, mandamus illas ad valuas Lateranen. & Principis Apoſtolorum de Vrbe Baſilicarum, atque Cancellariæ Apoſtolicę, & in acie Campi Florę publicari, & inibi affigi, & per aliquod temporis ſpatium dimitti, eiſque detractis, earum exempla in eo loco relinqui. Ac volumus vt earumdem pręſentium litterarum tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicuius Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Pręlati, ſeu perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, in iudicio, & extra illud, vbi opus fuerit, eadem prorſus fides adhibeatur, quę ipſis originalibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum Statuti, declarationis, decretorum, derogationis, mandati, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius, ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrũ anno Incarnationis Dominicæ M. DC. XXII. Nonis Februarij, Pontificatus Noſtri Anno Secundo. V. Dat.

S. de Vrſinis.

Regiſtrata in Secretaria Breuium.

DECLARATIONES ALIQVOT Sacræ Congregationis Concilij

Super Conſtitutione ſan. me. Gregorij XV. de exemptorum priuilegijs, &c.

I. POſita eiuſmodi Conſtitutione, dubitatur, An liceat Epiſcopis viſitare altaria regularium Eccleſiarum, quibus cura animarum perſonarum ſecularium non incumbit, aut loca, vbi in ijſdem Eccleſijs aſſeruatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi audiuntur confeſſiones perſonarum ſęcularium?

II. An Epiſcopi poſſint regularibus præſcribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia reſtringere, ac moderari in ſacramentis adminiſtrandis.

III. An facultas Epiſcopis per Conſtitutionem attributa in exemptos tam ſeculares, quàm regulares, intelligatur etiam tributa in perſonas nullius diœceſis.

IV An eadem facultas competat inferioribus Prælatis proprium territorium, ac iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem habentibus.

V. An per eandem Conſtitutionem in illis verbis poſſit Epiſcopus vnà cum ſuperioribus regularibus quarumcumque Abbatiſſarum, &c. electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere ius Abbatiſſas confirmandi Epiſcopis attributum cenſeatur.

VI. An Confeſſores Monialium ante editam Conſtitutionem deputati, debeant ab Epiſcopo examinari, & approbari.

VII. An ſuperiores regulares ſimiliter ante ipſius Conſtitutionis publicationem electi, ſeu deputati alia indigeant Epiſcopi approbatione pro confeſſionibus Sanctimonialium ſibi ſubiectarum audiendis.

VIII. An confeſſiones, quas audiunt ſuperiores regulares electi, ſeu deputati, vel confirmati poſt publicationem, & ſcientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtenta Epiſcopi approbatione, ſint nullæ, atque irritę, necne.

IX. An regulares generaliter ab Epiſcopo approbati ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, cenſeantur etiam approbati ad audiendas confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum.

X. An regularis ad audiendas confeſſiones Monialium vnius monaſterij ab Epiſcopo approbatus confeſſiones Monialium alterius monaſterij audire poſſit.

XI. An confeſſores regulares extraordinarij ſemel ab Epiſcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium cõfeſſiones pro vna vice intra annum ad præſcriptum S. Concilij Tridentini, poſſint, virtute dictæ approbationis, pluries tamquam confeſſores extraordinarij earumdem confeſſiones audire abſque noua Epiſcopi licentia.

XII. Cum in eadem Conſtitutione ſtatutum ſit, vt liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa ſuperiores regulares admonere, vt amoueant confeſſores Monialium, atque adminiſtratores bonorum ad earumdem Monialium monaſteria pertinentium, iiſque ſuperioribus id facere detrectantibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos confeſſores, & adminiſtratores amouendi quoties, & quando opus eſſe iudicauerit: An eiuſmodi cauſam Epiſcopus ſuperioribus regularibus ſignificare teneatur.

XIII. An eadem Conſtitutio qua parte ſupponit Epiſcopi iuriſdictioni regulares delinquentes circa perſonas degentes intra ſepta monaſteriorum Monialium, aut circa clauſuram, vel bonorum adminiſtrationem eorumdem monaſteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an verò ſolùm in notoriis, & cum ſcandalo populi.

SAC CONGREGATIO CARDINALIVM Concilij Tridentini Interpretum cenſuit, Conſtitutionem ſan. mem. Greg XV. de exemptorum priuilegijs, nequaquam ſubijcere Regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, Epiſcoporum iuriſdictioni in his, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perſonis ſæcularibus adminiſtrandis iidem Regulares delinquunt; ac propterea,

AD primum dubium reſpondit, Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſtitutionis viſitare altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſæcularium, nec loca, vbi in iiſdem Eccleſijs aſſeruatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi confeſſiones perſonarum ſæcularium audiuntur.

Ad II. Hac in parte Conſtitutionem nihil noui iuris induxiſſe, nec vllam nouam authoritatem Epiſcopis in Regulares attribuiſſe: Ideoque in vim ipſius Conſtitutionis non poſſe Epiſcopos Regularibus præſcribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis adminiſtranda reſtringere, aut moderari. Quòd ſi aliundè Epiſcopis huiuſmodi facultas competat, illam non fuiſſe ab eadem Conſtitutione ſublatam.

Ad III. Cenſuit eiuſmodi facultatem non intelligi tributam Epiſcopis in perſonas nullius diœceſis.

Ad IV. Non competere.

Ad V. Ius confirmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attributam.

Ad VI. Confeſſores quidem extraordinarios Monialium nullatenus, poſſe poſt Conſtitutionem illarum Cõfeſſiones audire, niſi priùs ab Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios verò Confeſſores ante Conſtitutionis publicationem deputatos poſſe, durante triennio ab eorum deputatione inchoando, pergere in Confeſſionibus Sanctimonialium audiendis abſque alio examine, & approbatione Epiſcopi. Quòd ſi contingat, vt illorum facultas à Sede Apoſtolica vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Epiſcopo examinari, & approbari.

Ad VII. Superiores Regulares electos, ſeu deputatos ante ipſius Conſtitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiẽdi Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, poſſe, durante eorum officio, pergere ſine alia Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus audiendis illarum tantùm, quæ ſpontè, ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui poſt Conſtitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officijs, ſeu dignitatibus, expleto iam tempore à Conſtitutionibus cuiuſque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi priùs à Diœceſano Epiſcopo idonei iudicati, atque approbati fuerint.

Ad VIII. Confeſſiones huiuſmodi nullas, atque irritas eſſe.

Ad IX. Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad Confeſsiones perſonarum ſæcularium audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarũ; ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione.

Ad X. Regularem ad audiendas Confeſsiones Monialium vnius monaſterij ab Epiſcopo approbatum, minimè poſſe audire Confeſsiones Monialium alterius monaſterij.

Ad XI. Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſsiones pro vna vice audiẽdas, haud poſſe pluries in vim approbationis eiuſmodi illarum Confeſsiones audire: ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis cõtigerit.

Ad XII. Non teneri eiuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus; ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam Sacra Congregatio ſeriò onerauit, ne facultate ſibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in diſtricto Dei iudicio rationem reddituri.

Ad XIII. Conſtitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notorijs tantùm, & cum populi ſcandalo.

Quæ Sacræ Congregationis reſponſa ad ſe relata fel. rec. Gregorius XV. & Sanctiſſ. D. N. Vrbanus VIII. in omnibus approbarunt.

A. Card. Caetanus.

Proſper Fagnanus S. Congreg. Secr.

De Priuilegijs.

Cap. Ex parte.

SVMMARIVM.

1 *R*Eceptio generalis perſonæ tantùm, aut perſonæ, & rerum ſub protectione Papæ, non eximit perſonam; nec res à iuriſdictione Epiſcopi.*

Exemptio alia eſt merè perſonalis, alia localis, vel mixta, ibidem verſ. Secundò nota.

Referendarij vtriuſque, vel alterius Signaturæ, eorumque familiares, an etiam ratione delicti, ſeu contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, ſint exempti ab Ordinariorum iuriſdictione, & & n ſeqq. vſque in fin.

2 *Referendariorum exemptio à iuriſdictione Ordinarij ex Bulla Pauli III an ſublata fuit ex cap. 11. ſeſſ 24 Conc. Trid. n. 2. vſque ad n. 12.*

Dictio, huiuſmodi, *ſimilitudinem inducit, & per ſimilitudinem demonſtrat, nu. 2. verſ. Et quoad hoc.*

3 *Referendarij ſunt cæteris officialibus, & Miniſtris Curiæ digniores, & tur, n. 3.*

4 *Referendarij non habent ſimpliciter titulum honorarium, ſed officium, & in quibus conſiſtat, & num. 21.*

5 *Referendarij qualiter, & quando admittantur ad Signaturam Iuſtitiæ, vel Gratiæ.*

6 *Litteræ Apoſtolicæ quando dicantur gratiam, vel iuſtitiam continere.*

7 *Exemptionis indultum Referendarij conceſſum eſt ex debito iuſtitiæ in remunerationem laborum, quos ſuſtinent pro ſeruitio Sedis Apoſtolicæ, & vniuerſalis Eccleſiæ vtilitate.*

8 *Concilij Tridentini decretum cap. 11. ſeſſ. 24. procedit*

386

cedit in cauſis criminalibus tantùm, non autem in ciuilibus.

9 *Ratio in proœmio poſita reſtringit diſpoſitionem generalem ad limites ipſius rationis.*

10 *Eugenianæ Conſtitutioni quoad obtinentes beneficia non fuit derogatum à Concilio Trident. niſi in cauſis criminalibus.*

11 *Protonotarij Apoſtolici ex priuilegio deferentes habitum, & rochettum non poſſunt in prima inſtantia coram Ordinarijs locorum conueniri in cauſis ciuilibus ſummam 25. ducatorum auri de Camera excedentibus.*

12 *Referendariorum, eorumque familiarum exemptio ex Bulla Pauli III. ſublata fuit à Concilio Tridentino in cap 3. ſeſſ. 6. & c. 4. ſeſſ. 14.*

Declaratur, n. 16.

13 *Epiſcopi tamquam Sedis Apoſtolicæ delegati poſſunt procedere contra exemptos extra viſitationem ſi in ſuis Eccleſijs reſideant; aliàs ſecus.*

14 *Dictio,* quicumque, *eſt effrænata, & comprehendit omnes etiam in ſublimi dignitate conſtitutos, & num. 45.*

15 *Familiarium Referendariorum exemptio, de qua in Bulla Pauli III. ſublata fuit à Conc. Tridentino in fauorem Epiſcoporum reſidentium, & n. ſeq. Nec reuixit per Conſtitutionem Sixti V. n. 20. & 51.*

Referendariorũ exẽptio de qua in Bulla Pauli III. ſublata eſt à Conc. Trid etiam in cauſis ciuilibus.

18 *Referendariorum exemptionem à Concilio Tridentino ſublatam fuiſſe probatur etiam ex Conſtitutio Sixti V.*

19 *Bulla Sixti V. qua Referendarij eximantur à iuriſdictione Ordinariorum, expenditur, & num. ſeqq.*

21 *An eadem Bulla ſuſtulerit decreta Concilij Trid. quibus exempti ſubijciuntur Ordinarijs, vt Sedis Apoſtolicæ delegatis.*

22 *Papa numquam ita eximit aliquem à iuriſdictione quin ipſe poſſit per ſe, vel ſuos delegatos procedere.*

23 *Iuriſdictione Ordinarij ſublata, non cenſetur ſublata iuriſdictio per Sedem Apoſtolicam delegata.*

Declaratur, num. 25.

24 *Exemptio à viſitatione, ſub generali exemptione à iuriſdictione non comprehenditur.*

Declaratur, n. 30. & ſeqq.

25 *Exemptionis priuilegium potius intelligi debet, vt in ſuo caſu corrigat ius præcedens, quàm vt ſit inane, & eluſorium.*

26 *Conſtitutio poſterior tollit decreta Concilij Tridentini contraria, etiamſi eidem Concilio ſpecialiter non deroget*

27 *Papa eſt iudex ordinarius exemptorum, & n. 48.*

28 *Exemptiones a iuriſdictione Ordinarij etiam in poſterum concedendæ, quæ titulis honorarijs ſunt annexæ, ſublatæ ſunt à Concilio Tridentino.*

29 *Conſtitutio poſterior edita motu proprio & ex certa ſcientia derogat primæ contrariæ etiam habenti clauſulam derogatoriam ad futuras diſpoſitiones.*

30 *Cardinales quattuor à Paulo II. creati per litteras in forma Breuis poſt eius obitum exhibitas, ibid.*

31 *Verba vniuerſalia, & geminata includunt etiam ea, quæ aliàs non includerentur, & n. 44.*

32 *Legati facultas conferendi beneficia an comprehendat beneficia Papæ reſeruata.*

33 *Exempti Sedis Apoſtolicæ immediatè ſubiecti non ſubſunt viſitationi Ordinarij.*

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

34 *Referendarij an ſint veri familiares Papæ: an verò ex priuilegio, & num. ſeq. vſque ad n. 40.*

35 *Familiaritas vera, & non ficta conſtituitur ex cõmenſalitate, & ſeruitio, & n. ſeq.*

36 *Cardinales non ſunt Papæ familiares.*

Item nec Rotæ Auditores, ibid

37 *Familiares veri non conſtituuntur ex eo quod recipiantur à Papa in veros, ac proprios familiares, niſi inſiſtant circa ſeruitia, & viuant expenſis illius.*

Conſtitutio Pauli III. *ſuper familiaritate Referendariorum expenditur, ibid.*

Princeps poteſt contra veritatem fingere, ſed non veritatem immutare, n. 37. verſ. Et Princeps.

38 Ius patronatus *conceſſum à Papa cum clauſula,* vt ſit perinde ac ſi eſſet ex fundatione, vel dotatione laicorum etiam Regum, *cenſetur ex priuilegio, & eſt abrogatum à Concilio Tridentino.*

39 *Referendarij ratione beneficiorum, quæ obtinent, an ſubſint iuriſdictioni Ordinarij.*

40 *Referendariorum exemptio ab Ordinariorum iuriſdictione an ſit reſtringenda, vt non habeat locum ratione delicti, ſeu contractus, aut rei litigioſæ, & n. ſeq. vſque in finem.*

41 *Exemptorum duæ ſpecies.*

42 *Intellectus, cap. Volentes, de priuil. lib. 6. & n. ſeq. & n. 45.*

43 *Conſtitutio iuris veteris declaratoria nouum ius non inducit, ſed quod prius latebat, manifeſtat.*

45 *Exemptio à iuriſdictione Ordinarij quantumcumq; lata reſtringitur ad tres caſus exceptos in cap. 1. de priuil. lib. 6.*

46 *Exempti generaliter, & indefinitè gaudent exemptione etiam cum delinquunt, ſeu contrahunt, aut res litigioſa conſiſtit in loco, vbi domicilium habent, quamuis idem locus exemptus non ſit.*

47 *Exemptio non inducitur per ſolam receptionem ſub protectione Sedis Apoſtolicæ.*

48 *Exempti a iuriſdictione Ordinarij ex hoc ipſo Papæ ſunt immediatè ſubiecti.*

49 *Exemptiones merè perſonales non ſunt reſtrictæ ad tres caſus delicti, contractus, aut rei, ſed mixtæ tantùm.*

50 *Exempti etiamſi exiſtant in loco exempto, ſi tamen delinquant in loco non exempto, puta proijciendo lapides, &c. poſſunt puniri ab Ordinario.*

51 *Exemptus conueniri non poteſt in loco domicilij, ſi alibi delinquat, vel contrahat, aut res litigioſa conſiſtat.*

52 *Referendarij ſi obtineant beneficia Ordinarij ſubiecta, eorumdem beneficiorum ratione Ordinarij ſubijciuntur.*

53 *Religioſus exemptus ſi accipiat executionem vltimæ voluntatis, pro huiuſmodi executione conueniri poteſt coram Ordinario.*

54 *Idem ſi ſuſcipiat adminiſtrationem Confraternitatis, vel Hoſpitalis.*

EX PARTE, il ſecondo. Receptus ſub protectione Papæ per hoc non cenſetur exemptus. Hoc dicit. Communis diuiſio. Secunda ibi, *Nos autem*.

2 Nota primo generalem protectionem non eximere à iuriſdictione Ordinarij, Butr. hic num. 3. & Anchar. in vlt. not. atque ita huiuſmodi protectio eſt ferè inutilis, ſicut confirmatio in forma communi, vt in cap. Quia diuerſitatem, ſupra de

de conceſſ.præben. Sed dicendum eſt in hoc proficere, quia, vt inquit gloſ.in cap.Recepimus, i.in ver.Ad iudicium, ſupra eod. ſic receptis debetur maior reuerentia, quàm alijs, arg.cap.Per tuas,de maior.& obed.& Papa fortè citiùs mouetur cùm iniuſtè grauantur ad litteras concedendas Dixi generalem protectionem, quia ſecus eſſet in protectione ſpeciali, cùm quis ſe, & ſua ſubmittit Papæ, iuxta text.in cap.Ad audientiam, de appellat. vbi hanc differentiam inter generalem, & ſpecialem protectionem ponit gloſ.in ver.Noſtræ protectioni, Butr.& Anchar proximè citati. Item ſecus eſſet, ſi aliqui reciperentur in proprios, & ſpeciales ſubditos, quia per hoc cenſerentur exempti vt eſt expreſſum in cap.Si Papa, verſ.Similiter, inf eod.lib.6. Non ſic ſi in proprios, & ſpeciales filios Romanæ Eccleſiæ ſint ſuſceptitales quippe exempti propterea non exiſtunt,vt ibi dicitur in ver.Nõ ſic, vbi corrigitur opinio Innocẽtij hic in verſ.Secus autem, & ibi plenè videas de pluribus exemptionum formulis.

Secundò nota nec ſuſceptionem Eccleſiæ ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, nec ſuſceptionem ſingularis perſonæ, aut perſonæ, & Eccleſiæ ſimul importare exemptionem à poteſtate Epiſcopi. De Eccleſiis tantùm eſt tex.in d.cap Recepimus,ſupra eod. niſi ad iudicium perceptæ libertatis Romanę Eccleſiæ cenſus annuus conſtatur, vt ibi deciditur, & in d.cap.Si Papa infra eod.lib.6. De perſona ſingulari, ſeu de perſona cum rebus, eſt text. hic; & ita vitatur ſuperfluitas harum Decretalium ſecundum Abbatem, & Marianum Socinum. Ex quibus colliguntur duę exemptionum ſpecies. Altera eſt merè perſonalis, cùm ſcilicet perſona ipſa ſimpliciter, & abſolutè eximitur. Altera eſt localis, ſeu mixta,ideſt cùm perſona eximitur reſpectu certi loci, putà Monachus reſpectu monaſterij, vel Canonicus reſpectu Eccleſiæ, Abb.in cap. Tuarũ, n.8 ſupra eod.

Quid autem interſit inter has duas exemptionum ſpecies, & an perſonaliter exempti, vt Capellani, & familiares Papæ ſortiantur forum diœceſani ratione delicti,contractus, aut rei litigioſę, dicam plenè in ſequenti quæſtione, præſertim à num.49.

2 QVAERO, An Referendarij vtriuſque, vel alterius Signaturæ, eorumque familiares etiam ratione delicti, ſeu contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, ſint exempti ab Ordinariorum iuriſdictione.

Paulus III.in Conſtitutione, quæ incipit, Debita conſideratione, edita 30.Iulij 1540. Referendarios multis, ijſque inſignibus priuilegijs decorauit,licèt pleraque illorum poſtea ſublata fuerint per poſteriores aliorum Pontificum Conſtitutiones; & inter cætera tribuit illis exemptionem à iuriſdictione Ordinariorum his verbis [Et nihilominus Referendarios, ac illorum omnia, & ſingula beneficia, & officia eccleſiaſtica, quæ obtinent,ac in futurum obtinebunt,& in illis pro tempore deſeruientes, ac Capellanos, familiares, & ſeruitores ſuos tam præſentes, quàm futuros ab omni iuriſdictione, correctione, viſitatione, dominio, ſuperioritate, & poteſtate Archiepiſcoporum, Epiſcoporum,Prælatorum, & Ordinariorum locorum quorumcumque, & iudicum etiam à dicta Sede delegatorum, aut ſubdelegatorum quomodolibet nunc, & pro tempore exiſtentium eximimus, ac totaliter liberamus, ac ſub B.Petri, & Sedis prædictæ, ac noſtra protectione ſuſcipimus, ac ibique, & dictæ Sedi immediatè ſubijcimus, ac liberos immunes, exemptos, ſuſceptos, & ſubiectos omninò conſtituimus,& declaramus, ac decernimus.

Quo ſuppoſito pro ſolutione quæſtionis ante omnia diſcutiendum eſt an huiuſmodi exemptio Referẽdariorum generaliter ſublata fuerit ex aliquo Tridentini Concilij decreto.

Et quidem hæſitari poteſt primò, an fuerit ſublata ex cap.11.ſeſſ.24. vbi decernitur,vt ſi quãdo aliquos honorarijs titulis Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini,Cappellani regij,aut alijs huiuſmodi in Romana Curia, vel extra inſignibus decorandos eſſe placuerit, nihil ex iis priuilegijs detractum eſſe Ordinarijs intelligatur, quominus ij, quibus ea iam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit, ipſis Ordinarijs tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis plenè in omnibus ſubiecti exiſtant.

Et quoad hoc decretum ponderanda ſunt verba illa, *& alijs huiuſmodi*, quæ apertè innuunt Cõcilium voluiſſe comprehendere non ſolum Protonotarios, & eos, de quibus expreſſè meminit, ſed etiam alios conſimiles; atque ita in ſui latitudine videntur apta comprehendere etiam Referendarios, cùm & ipſi non aliter priuilegio exemptionis potiantur, quàm ratione tituli Referendariatus,cui ex indulto Sedis Apoſtolicæ exemptio annexa eſt; præſertim verò quia ſunt etiam Notarii Apoſtolici ex priuilegio inſerto in ſupraſcripta Conſtitutione Pauli III. ita ut propterea expreſsè, & nominatim videantur incluſi in d.cap.11.

Sed in contrarium facit, quia illa dictio, *aliis*, poſita in d.cap.11. importat omnimodam ſimilitudinem ad expreſſa, Bart. in l Sed & reprobari, n.6.de excuſ.tut.Bald.in l.Si fugitiui,col. vlt. C. de ſeru fugir.Bero.conſ.41.n.10. vol.1. & conſ 51. nu. 59.quod haberet locum etiamſi dixiſſet, & aliis omnibus,quia nihilominus per hæc verba generalia non venirent maiora, vel grauiora, quàm expreſſa fuiſſent, caſus eſt in Clem.non poteſt de procurat.in l.fin.§ Cui dulcia, de trit. vin. & oleo leg. Sed abſque dubio procedit hoc caſu,quia poſt verbum, *aliis*, Concilium adiecit etiam dictionem, *huiuſmodi*, quæ pariter ſimilitudinem inducit, l. Denique,ff de pignor.cap.fin.de for compet.lib.6. & per ſimilitudinem demonſtrat. l.Huiuſmodi, de leg 1.& poſt certum ordinem expreſſum reſtringit diſpoſitionem ad id, ad quod adiicitur, Feder.de Sen.conſ.25 n.4.in fin.verſ.Reſpondet iſta Conſtitutio, ſed ſupra immediatè Concilium expreſſit habentes titulos honorarios Protonotariatus, Acolythatus, Comitis Palatini, & Capellani regii, Ergo per ſubſequentia verba, aut aliis huiuſmodi non comprehendit Referendarios, quia non ſunt ſimiles expreſſis, ſed maiores. Etenim, vt inquit Sarnen.in compend.vtriuſque Signaturæ, num. 32.

3 [Referendarii inter officiales Curiæ digniores reputantur; nam in regulis prærogatiuarum, & expectantium primi omnium Referendarij ſcribuntur,deinde Protonotarij participantes,tertiò Correctores, poſtea Subdiaconi numerarii, quartò Auditores Rotæ, poſtea Clerici Cameræ, deinde Auditor Cameræ, & Abbreuiatores actu officia ſua exercentes: itaque Referendarii ab ordine litteræ cenſentur digniores cæteris aliis, quia primò

niſi nominantur, l. 1. & 2. ff. de Albo Scrib. Et ideo dato expectatiuarum concurſu inter prædictos officiales, Papa voluit Referendarios præcedere.] Hæc Sarnen. Rationem verò cur Pontifices voluerit Referendarios cæteris Officialibus anteferri, ſubiicit Ang. Aret. in §. fin. in princ. inſtit. de except. quia quotidie apud Principem, & in eius præſentia; imò ſimul cum eo officia ſua exercent opere, & conſilio adiuuantes: quod alii Curiæ Officiales ſeorſim faciunt, nec ita immediatè Papā iuuant: & ſequitur Io. de Terra rub. in tract. primogen. fol. 108. colum. 1. & Sarnen. loco cit. Quæ quidem ratio habetur etiam in antedicta Conſtitutione Pauli III. ibi [Vt Referendarij noſtri, qui præ cæteris Officialibus, & Miniſtris noſtris propinquis nobis aſſiſtunt] Plures etiam Referendariorum prærogatiuas recenſet ibid. Sarnen. n. 32. poſt Barr. in l. Eos, C. de excuſ. mun. lib. 10. & Rota deciſ. 306

4 in nouis, quæ eſt tertia in tit. de renunc. Præterea Referendarii non habent ſimpliciter titulum honorarium vt Protonotarii non participantes, & reliqui, de quibus Concilium loquitur, ſed habent officium, videlicet libellos ſupplicatorios Summo Pontifici oblatos accipiendi, & cauſas coram ipſo introducendi, ſeu referendi, vt inquit Specul. in tit. de ſupplicat. §. 1. & ante eum Innoc. in cap. Ex litteris, n. 3. verſ. Et quidem libellus, de in integr. reſtit. nec aliud ſentit gloſ. 1. in Auth. de Referendariis Sacri Palatii coll. 2. dum ait [Referendarios eſſe qui ſunt Aduocati in Curia Principis dictos ex eo, quod referunt voces hominum coram Principe] & gloſ. in Authen. Qomodo oporteat Epiſcopos, §. Non autem aliter, in fin. in ver. Referendarii, dicens [Referendarios eſſe qui ſtant in Curia, vt præſtent aduocationem venientibus, vt dicta eorum referant] Quorum quidem miniſterium fuſiùs explicatur à Sarnen. in compend. vtr. ſignatur. n. 16. relatis conſtitutionibus, & ordinationibus Alexandri VI. & habetur in antedicta Conſtitutione Pauli III. & in Conſtitutione Sixti V. de qua infra n. 19. Et ad huiuſmodi officium non aſ-

5 ſumuntur niſi cognitæ, & ſpectatæ virtutis viri; nec quiſquam admittitur ad Signaturam Iuſtitię antequam ab illius Præfecto vocatis, & congregatis ad id ſex antiquioribus Referendariis examinatus fuerit; & ad hunc effectum ſaltem binas ſupplicationes, ſeu commiſſiones ſibi ab ipſo Præfecto ex tempore porrectas propoſuerit, & ſuffragiis eorundem ſex Referendariorum, & Pręfecti collectis taliter ſe geſſerit, vt relatione per eumdem Summo Pontifici facta, meruerit commendari, & approbari, præſtito prius per eū in manibus eiuſdem Pręfecti ſolito iuramento ad pręſcriptum ordinationis Alexand. VI. relatæ à Sarnen. loco citato. Et ad Signaturam Gratiæ nemini patet aſcenſus, niſi ſaltem triennio in Signatura Iuſtitię fuerit laudabiliter verſatus: quorum etiam duodecim antiquioribus ſententię dicendæ in ipſa Signatura Gratię facultas exiſtit: & ſinguli Referendarii ante admiſſionem litteras Apoſtolicas ſub plumbo ſuper conceſſione ſui officii Referēdariatus huiuſmodi tenentur expedire Datarii manu ſubſcriptas, prout hæc habentur in eadem Sixti V. Conſtitutione, licèt vſque ad tempora Alexand. VI. fierent ſolo verbo, vt per Sarnen. vbi ſupra nu. 27. Huius autem officii contemplatione fuit illis conceſſum exemptionis priuilegium, vt conſtat ex prædictis Conſtitutionibus Pauli III. in princ. & Sixti V. in verſ. Cæterum vt Referendarii. Et hac ratione ab eodem Paulo III. Prælati, ac etiam familiares cōtinui commenſales declarantur, & excellentię dignitate ſublimantur: quę quidem omnia, & alia plura, quæ in eiſdem Extrauag. exarantur, nullatenus congruunt his, qui ſimplices titulos honorarios obtinent à Sede Apoſtolica: vnde ſequitur vt Referendarii minimè comprehendantur in d.c. 11. ſeſſ. 24. ſub illis verbis, & alijs huiuſmodi, quæ ſunt repetitiua ſimilium, vt oſtenſum eſt ſupra.

Et confirmatur, quia quando in lege, aut canone ſunt enumeratæ minores, aut inferiores perſonæ, non poſſunt poſtea ſub generali clauſula, quę ſubnectitur, maiores, ſeu ſuperiores includi, cap. Sedes, & ibi Ant. de Butr. n. 10. de reſcrip. Bero. in cap. 1. n. 205. de iudic.

6 Corroborantur prædicta ex diuerſitate indulti Referendariorum à communibus indultis, & gratijs, quæ titulis honorarijs à Sede Apoſtolica conceduntur, aliæ namque communes gratiæ procedunt ex mera liberalitate Papæ; & ideo ex parte recipientium dicuntur purè, & ſimpliciter gratiæ, cap. Significaſti, & ibi not. de præben. ſi enim ſubeſſet neceſſitas Papæ dandi illam, non eſſet gratia, ſed quędam iuſtitię executio; vnde de talibus dicit lex ſub nomine liberalitatis debitum naturale perſolui, l. 1. Cod. de imponen. lucrat. deſcript. lib. 10. litterę etiam Papę, quæ emanant pro illis, quibus Papa tenetur neceſſariò prouidere, appellantur propriè litterę iuſtitię, vt notatur in cap. Cum ſecundum Apoſtolum, de pręben. ſimiliter lex conſtituit differentiam inter puram donationem, & remunerationem, quia donationem ſimplicem niſi certa ſolemnitate ſeruata lex moderatur vſque ad certam ſummam; ſed non ita donationem remunerationis cauſa, vt l. Aquilius,

7 ff. de donat. Ad propoſitum ergo indultum exemptionis conceſſum Referendariis ex verbis narratiuis Conſtitutionis Pauli III. ſuper quibus fundatur eius intentio; apparet eſſe quamdam remunerationem laborum, quos pro Sedis Apoſtolicę ſeruitio iugiter ſuſtinent, vt colligitur ex illis verbis Conſtitutionis [Referendarii noſtri, qui prę cęteris Officialibus, & Miniſtris noſtris propinquius nobis aſſiſtunt circa ipſas ſupplicationes, & commiſſiones pro noſtro, & Apoſtolicę Sedis honore, ac vniuerſalis Eccleſię vtilitate, & aliàs gratis, prompta voluntate, indefeſsè laborant] Et ibi [Dignum, quin potius debitum reputamus, vt illos ſpecialis beneuolentię fauoribus amplectamur & pręclaris dignitatum titulis decoramus] Et ex Conſtitutione Sixti V. ibi [Cęterum vt Referendarij ad ſuſcipiendos pro dicta Sede labores eo promptiores reddantur, quo exinde ſpiritualibus & temporalibus gratiis ſe cognouerint vberius eſſe refertos] Ex quibus verbis, vt dixi, probatur quę fuerit intentio Papę, Clem. 1. de probat. fuit enim ſub nomine gratię debitum naturale perſoluere, dum dicit, *dignum, & debitum*. Non ergo propriè debet dici gratia, cum fiat ex neceſſitate naturalis debiti, quia nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit, l. Rem legatam, ff. de adimen. leg. ac proinde reuocatio priuilegiorum, & exemptionum, quę titulis honorariis à Sede Apoſtolica conceduntur ex mera gratia, nullatenus videtur extendenda ad exemptionem conceſſam Referendariis ex debito iuſtitię, & in remunerationem laborum; & ita in terminis ſimilis gratię conceſſæ à

Papa cum narratiua illa, *Dignum quin potius debitum*, per conſiderationes prędictas conſuluit
Petr.de Anchar.conſ.295. Proclarioris nu. 6. verſ.
Quintò quod dicta regula, In hoc tamen aduertendum eſt, quia Rota tenet clauſulas illas, quę in
initio litterarum Apoſtolicarum ſolent apponi de
virtute,& meritis eius, cui fit gratia, ſolere apponi
ex ſtylo, non autem per modum cauſę, vt apud
Seraph.deciſ.1428.n.10.

8 Sed quatenus à Concilio in d.cap.11.ſeſſ.24.ſublata eſſet Referendariorum exemptio, tamen Sacra Congregatio declarauit decretum illud non
habere locum in cauſis ciuilibus, ſed in criminalibus tantùm. Nec obſtant verba vniuerſalia ibi
9 poſita, quia omnia reſtringuntur ad limites rationis expreſſę in proœmio, quę verè non congruit
niſi exemptioni in cauſis criminalibus: illa enim
propriè parit perturbationem in iuriſdictione
Epiſcoporum,& prębet exemptis occaſionem laxioris vitę, non autem exemptio in cauſis ciuilibus. Abſolutum eſt autem rationem in proœmio
poſitam regulare totam diſpoſitionem, illamque
reſtringere, ac limitare ad terminos ipſius rationis, Bald.conſ.159.Eleganter, & copioſè, num. 4.
verſ.Niſi dicamus,lib.2. Lap.alleg.101.num.24. Et
exceptio, quę fit de capellanis regiis, itidem habet locum in cauſis criminalibus dumtaxat, de
quibus loquitur cap.Cum capella,ſupra eod. ſecundum ea, quę in hac ſpecie tradit Rot.deciſ.744.n.
3.par.1.diuerſ.vbi firmat regulam in contrarium
in criminalibus, non autem in ciuilibus, quia exceptionis natura eſt declarare regulam, non autē
illam ampliare, vt comprehendat ea, quæ non ſunt
de genere regulæ, Bald.conſ.131. Caſus talis eſt,
verſ. Super ſecundo, lib.1.Alexan. conſ.28.Viſis,
& accuratè, num. 11. verſ. Non obſtat quod exceptio, lib.1. Roman. conſ. 359. circa primum
n.13.verſ Veritas tamen: & hac ratione exceptio,
10 quę fit in fine d.cap.11.ſeſſ.24.à Conſtitutione Eugeniana quoad obtinentes beneficia ratione dictorum beneficiorum, non videtur habere locum
in cauſis ciuilibus, nec eidem Eugenianæ videtur
derogatum niſi in cauſis criminalibus, vt reperitur adnotatum in libris S. Congregationis manu
Cardinalis Caraſę. Porrò quoad Protonotarios,
11 de quibus loquitur d.cap.11. S.Congregatio die
14.Decembris 1630. dicitur cenſuiſſe Protonotarios Apoſtolicos ex priuilegio deferentes habitū,
& rocchettum non poſſe in prima inſtantia coram
Ordinarijs locorum conueniri in cauſis ciuilibus
ſummam 25.ducatorum auri de Camera excedētibus. Hæc quoad cap.11. ſeſſ.24.

12 Sed ex alijs Concilij Tridentini decretis videtur ſublata exemptio Referendarijs, eorumque
familiaribus conceſſa in prædicta Extrauag. Pauli
III. nempe ex cap.3. ſeſſ.6.iuncto cap.4.ſeſſ.14. nā
in dicto cap.3.ſtatuitur vt nemo Clericus ſæcularis
cuiuſuis priuilegij prętextu tutus cenſeatur, quominus ſi deliquerit, ab Ordinario loci tamquam
ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato iuxta canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat:
Et quia decretum hoc non habet locum niſi in
viſitatione, idcirco in d. cap. 4. ſeſſ.14. decernitur
vt omnes Eccleſiarum Prælati ſi in ſuis Eccleſijs
reſederint, quoſcumque ſęculares Clericos qualitercumque exemptos, qui aliàs ſuę iuriſdictioni
ſubeſſent, de eorum exceſſibus, criminibus,& delictis quoties, & quando opus fuerit etiam extra
viſitationem tamquam ad hoc Apoſtolicæ Sedis
delegati corrigendi, & caſtigandi facultatem habeant quibuſcumque exemptionibus ipſis Clericis, ac eorum conſanguineis, capellanis, familiaribus,procuratoribus,& alijs quibuslibet ipſorum
exemptorum contemplatione, ac intuitu minimè
ſuffragantibus. Et quoad hęc decreta primò ob-
13 ſeruanda eſt differentia inter Epiſcopos reſidentes, & non reſidentes: nam non reſidentes poſſunt
procedere contra exemptos in viſitatione tantùm,
eoſque punire punitione illa dumtaxat, quæ reſpicit morum correctionem in actu ipſius viſitationis, vt patet in d. cap.3. quod aliàs ita interpretata eſt S.Congregatio. Sin autem in ſuis Eccleſijs
reſideant, punire poſſunt quoſcumque exemptos
etiam pœna ordinaria, & extra actum viſitationis,
vt conſtat ex d. cap.4. quod clarius habetur etiam
in Conſtitutione Pij IV. ſuper Epiſcoporum reſidentia, quæ incipit, De ſalute gregis edita ante
Tridentini Concilii publicationem. Deinde obſer-
14 uanda ſunt verba illa d.cap.4.ſeſſ.14.quoſcumque
Clericos ſęculares: nam dictio illa, *quoſcumque*,
vniuerſalis eſt, & nihil penitus excludit, cap.Solitæ, verſ.Quodcumque ligaueris, & ibi Abb. in vlt.
notab.de maior.& obed.cap. Quamuis, & ibi Archid.in ver.Quocumque, de off.ordin. lib.6. Rom.
conſ.31.Viſis his, n.2.itaut comprehendat omnes
etiam in ſublimi dignitate conſtitutos, & ſpeciali
nota dignos, ſecundum gloſ.1.in cap.Quicumque,
& ibi etiam Archid.in princ.de ſent. excomm.lib.
6.& eſt text.in d. cap.Solitæ, & eo magis, quia verbis illis, *quoſcumque Clericos ſæculares*, adijciuntur
à Concilio verba, *qualitercumque exemptos*. Item
verba, *quibuſcumque exemptionibus*; quæ quidem
geminatio, & inculcatio dictionum vniuerſalium,
non videtur dubitandum quominus comprehendat etiam exemptionem Referendariorum quantumuis amplam, ac generalem, vt latè per Craueit. conſ.294 Verba tranſactionis, per tot. Ob-
15 ſeruandum eſt denique non ſolum exemptionem
Referendariorum, ſed etiam eorum familiarium,
& capellanorum expreſsè, ac nominatim ſublatam fuiſſe in fauorem Epiſcoporum reſidentium,
ex d.cap.4.in fin.

16 Verumtamen hæc duo decreta procedunt in
criminalibus tantùm, vt conſtat ex verbis d.cap. 3.
ſeſſ.6.ibi, *ad corrigendum ſubditorum exceſſus*, quæ
deſumpta ſunt ex cap.Irrefragabili,de offic.Ordin.
& ibi, *Si deliquerit, ab Ordinario loci viſitari, puniri, & corrigi valeat*: necnon ex verbis d.cap.4.
ſeſſ 14 ibi, *de eorum exceſſibus, criminibus, & delictis etiam extra viſitationem corrigendi, & caſtigandi facultatem habeant*. Itaque quod pertinet
ad decreta cap.11.ſeſſ.24. cap.3.ſeſſ 7. & cap.4.ſeſſ.
14.in cauſis ciuilibus ſalua manet Referendariorum exemptio.

Porrò in cauſis tam criminalibus, quàm ciuilibus procedit decretū cap.14.ſeſſ.7. in princ. quod
in cauſis exemptorum innouat, & ſeruari iubet
Conſtitutionem,cap.Volentes,de priuil. lib.6. verum hæc Conſtitutio ad perſonalem Referendariorum exemptionem non videtur pertinere, vt
patebit infra à n.40.vſque in fin.

17 Poſtea tamen immediatè d.cap.14. ſeſſ.7. videtur etiam exemptionem Referendariorum in cauſis ciuilibus ſuſtuliſſe,dum addendo prædictæ Cōſtitutioni cap.Volentes, in cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum abſolutè iubet

bet exemptos conueniri coram locorum Ordina-
rijs tamquam in hoc à Sede Apoſtolica delegatis,
& in alijs cauſis ita demum ſi certum iudicem ab
ipſa Sede in partibus deputatum nō habeant; pri-
uilegijs, exemptionibus, Conſeruatorum deputa-
tionibus, & eorum inhibitionibus aduerſus præ-
miſſa nequaquam valituris.
18 Hæc de Conſtitutione Pauli III. & decretis Cōc.
Trident. à quibus exemptionem Referendariorū
ſublatam fuiſſe, vel ex eo deprehendi poteſt quod
Sixtus V. vt mox dicetur, tribuit Referendarijs
exemptionem tamquam nouum priuilegium, vt
innuunt verba Conſtitutionis, ibi, *vt Referenda-
rii ad ſuſcipiendos pro dicta Sede labores exemptio-
res reddantur*, quo exinde ſpiritualibus, & tem-
poralibus gratijs ſe cognouerint vberius eſſe re-
fertos. Indubitatum eſt autem, vt inquit Oldrad.
conſ. 326. Quod articuli, nu. 16. quod vbi quid in
viam gratiæ conceditur, neceſſariò ſubinfertur, vt
in contrarium ſit ius commune, l. 1. ff. ad municip.
l. 1. C. de theſaur. lib. 11. Ac præterea cùm Paulus
III. non ſolum Referendarios, ſed etiam eorum
beneficia, & familiares prius exemiſſe à iuriſdi-
ctione Ordinariorum ampliſſimis verbis vniuer-
ſalibus, ac geminatis vt initio diximus; ſi prædi-
cta exemptio ſalua eſſet, Sixtus V. concedendo
exemptionem reſtrictam ad ipſos Referendarios
dumtaxat, & verbis non adeo prægnantibus, vtiq;
non ſolum tribuiſſet priuilegium inane, & eluſo-
rium contra cap. In his, de priuil. ſed illos ſegnio-
res magis quàm promptiores reddidiſſet ad labo-
res perferendos, eiſque non vberiores gratias con-
ceſſiſſet, ſed potius ademiſſet, ac limitaſſet iam
conceſſas contra declarationem ſuæ intentionis,
quæ ex prædictis verbis colligitur iuxta Clem. 1.
de prob. & tradita per Anchar. conſ. 295. nu. 6. verſ.
Quinto quod dicta regula, Et inducta in fauorem
retorquerentur in odium contra l. Quod fauore,
C. de legib. l. Si iudex, ff. de minor. cum vulg.
19 Ergo Sixtus V. in Conſtitutione, quæ incipit,
Quemadmodum, edita 21. Septembris 1586. Re-
ferendarios præuia illorum præfinitione ad nume-
rum centum, iterum eximit ab Ordinariorum iu-
riſdictione his verbis [Omnes, & ſingulos nunc,
& pro tempore exiſtentes Referendarios vtriuſq;
vel alterius Signaturæ in noſtros, & pro tempore
exiſtentes Romani Pontificis familiares, conti-
nuos Commenſales gratioſè recipimus, & ab om-
ni iuriſdictione Ordinariorum locorum quorum-
cumque eximimus, & totaliter liberamus, & no-
bis, ac dictæ Sedi immediatè ſubijcimus.] Et
quoad hanc Conſtitutionem cum ſoli Referenda-
20 rij in ea eximantur ab Ordinarijs locorum nulla
facta mentione familiarium; abſolutum eſt fami-
liares huiuſmodi vtcumque exemptos in Conſti-
tutione Pauli III. in cauſis criminalibus ſubeſſe
omnimodæ iuriſdictioni Epiſcopi ad præſcriptum
cap. 4. ſeſſ. 14. In cauſis verò ciuilibus iuxta termi-
nos cap. 14. ſeſſ. 7. nam cùm hic caſus familiarium
fuerit in vltima Conſtitutione Sixti omiſſus, remā-
ſit in diſpoſitione Concilij, l. Commodiſſimè, ff. de
liber. & poſth. cap. Cum expediat, de elect. lib. 6.

Sed quoad Referendarios pro abſolutione quæ-
ſtionis principalis tres articuli ſuperſunt exami-
nandi.
21 Primus eſt, An prædicta Sixti Conſtitutio de-
rogauerit decretis Concil. Trident. in cap. 3. ſeſſ. 6.
in cap. 4. ſeſſ. 14. & cap. 11. ſeſſ. 24. in quibus exem-
pti ſubijciuntur Ordinario tamquam Sedis Apo-
ſtolicæ delegato.

Secundus eſt, An Referendarij gaudeant omni-
moda exemptione à iuriſdictione Ordinariorum
ex eo quod à Sixto V. recepti fuerint in familiares,
continuos commenſales Papæ.

Tertius caſus eſt, An eorū exemptio ſit reſtrin-
genda ad limites cap. Volentes, de priuileg. lib. 6.
itaut locum non habeat ratione delicti, ſeu con-
tractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur.

Quoad primum ratio dubitandi oritur ex eo,
quod cum Sixtus V. exemerit Referendarios à iu-
riſdictione ordinaria, non videtur ſuſtuliſſe diſpo-
ſitionem Concilij, quæ ſupponit exemptos Ordi-
narijs non ſimpliciter, & abſolutè, ſed tamquam
22 Sedis Apoſtolicæ delegatis: quandoquidem nun-
quam Papa ita eximit aliquem quin ipſe poſſit per
ſe, vel ſuos delegatos procedere, Abb. in cap. Gra-
ue, n. 1. & 5. de offic. Ordin alioquin exempti eſſent
acephali contra text. in cap. Nulla ratione, 93. diſt.
& tradita per Abb. in cap. Nouit, de iudic. Cum
tamen ſit de neceſſitate ſalutis vt omnis creatura
ſubſit Papæ, vt in Extrauag. Vnam Sanctam Ec-
cleſiam, & ibi gloſ. de maior. & obed. D. Thom. re-
latus à Felin. in cap. 1. n. 10. de Conſtit. Vnde ſubla-
23 ta iuriſdictione ordinaria, non cenſetur ſublata
iuriſdictio per Sedem Apoſtolicam delegata. Ob
quam rationem in clauſula Conſtitutionis Pauli
III. initio relata Referendarij eximuntur à iuriſ-
dictione quorumcumque Ordinariorum, & iudi-
cum à Sede Apoſtolica delegatorum, quod non
fecit Sixtus V. & hæc interpretatio videtur in du-
bio amplectenda, quia per eam Extrauagans Six-
ti V. conciliatur cum decretis Concilij, §. His ita,
25. q. 2. cap. 1. extra, de cognat. ſpirit. Io. Mon. cap. 1.
n. 2. de Conſt. lib. 6. expedit enim iura iuribus con-
cordare d. cap. Cum expediat, de elect. eod. lib. cū
ſimil. Et pro hac parte ponderanda etiam ſunt
verba d. cap. 11 ſeſſ. 24. ibi, *vel in poſterum concedi
contigerit*, quibus Concilium derogat etiam futu-
ris exemptionibus decernens eas nō obſtare quo-
minus, ii, quibus deinceps concedentur, ſubſint
Ordinarijs auctoritate delegata. Quæ clarius vi-
dentur procedere quoad viſitationem, quia de ea
24 nulla ſit mentio in Conſtitutione Sixti V. & ſub
generali conceſſione exemptionū non comprehē-
ditur exemptio à viſitatione, Rota decis. 2. de
cenſ. in Antiq. Achill. decis. 186. num. 2. par. 1. prop-
terea enim Paulus III. in ſua Conſtitutione exemit
Referendarios nominatim à correctione, & viſita-
tione Ordinarij: vnde hic caſus tamquam omiſ-
ſus in Conſtitutione Sixti V. videtur remanſiſſe in
diſpoſitione cap. 3. ſeſſ. 6. Conc. Trident. quo exem-
pti ſubiecti ſunt viſitationi Ordinarij loci tamquā
delegati Sedis Apoſtolicæ.
25 Sed his non obſtantibus verior videtur contra-
ria opinio: nam priuilegium exemptionis Sixti V.
ita intelligi debet, vt aliquid operetur, cap. Abba-
te, de verb. ſignif. l. Quoties, la ſeconda, ff. de rebus
dubijs, Ant. de Butr. conſ. 19. nu. 3. cùm præſertim
vtatur verbis prægnantibus, & geminatis: nam,
vt inquit Butr. vbi ſupra de priuilegiis Papæ nihil
vacare debet, & ſingula verba geminata debent
aliquid importare, cap. Romanorum, 19. diſt. l. Si
quando, de inoff. teſtam. l. 1. C. de theſaur. lib. 10. At
Referendarij ex indulto Pauli III. iam exempti
erant à iuriſdictione tam ordinaria, quàm dele-
gata, & dum poſtea Concilium ſubiecit exemptos

Epiſco-

Epiſcopis tamquam Delegatis Sedis Apoſtolicæ, exemptionem à iuriſdictione ordinaria non vulnerauit, vt per Abb. in d. cap. Graue, num. 1. & 5. de off. Ordin. & dictum eſt ſupra proximè. Vnde ſi Sixtus exemiſſet Referendarios à iuriſdictione ordinaria tantùm, nihil omnino illis contuliſſet, ſed ſolum tribuiſſet exemptionem eis iam conceſſam à Paulo III. ac minimè ademptam, aut vulneratam à Concilio. Ergo vt Sixti priuilegium aliquid operetur, dicendum eſt exemiſſe Referendarios ab Ordinarijs etiam procedentibus authoritate delegata, non quidem ex ſpeciali delegatione, ſed ex illa, quæ à Concilio generaliter annexa eſt iuriſdictioni ordinariæ. Neq; enim Conſtitutio Sixti, & Conciliũ poſſunt hoc caſu ad concordiam reduci, quia priuilegium potius debet ita interpretari, vt in ſuo caſu corrigat ius præcedens; quàm vt ſit inane, & fruſtratorium, vt eſt caſus in cap. In his, infra eodem, vbi id not. Ant. de Butr. Abb. ac cæteri omnes, & in cap. Abbate, verſ. Quia cum priuilegium, inſ. de verb. ſignif. Cum præſertim intentio Sixti fuerit Referendarijs vberiorem gratiam facere, vt ad ſuſcipiendos pro Apoſtolica Sede labores promptiores reddantur, vt ſuperius ponderauimus.

Vnde cùm Conſtitutio, & Concilium nequeant conciliari, ſtandum eſt Conſtitutioni tamquam poſteriori, cap. 1. de Conſt. lib. 6. cap. Vaſa, de conſecr. diſt. 1. cap. 1. ſupra de cognat. ſpirit. gloſ. Hug. Archid. & Præpoſ. in cap. Domino Sancto, 50. diſtinct. Bald. conſ. 123. Primo ſtatuto, in princ. lib. 1.

26 Nec refert quod Concilio Tridentino ſpecialiter non derogauit: nam cùm in eo authoritas Sedis Apoſtolicæ non ſolum tacitè, vt in omnibus œcumenicis Concilijs, ſed etiam expreſsè, ac nominatim præſeruata fuerit, vt legitur in cap. vlt. ſeſſ. 25. de reform. Quidquid ſit in alijs Concilijs generalibus per cap. Ex parte, de capell. Monach. cap. Eam te, de ætat. & qualit. & cap. Nonnulli, de reſcript. certè Tridentino non eſt opus ſpecialiter derogare, ſed ſatis eſt, vt ſummus Pontifex ſtatuat contrarium eius, quod Concilium diſponit, vt aliàs reſoluit Sacra Congregatio, & praxis quotidiana obſeruat. Neque enim in indultis, priuilegijs, prouiſionibus, ac diſpenſationibus, quæ aliquando ex legitimis cauſis à Sede Apoſtolica conceduntur Tridentinæ Synodo conſueuit expreſsè derogare. Quod etiam adnotauit Anaſtaſ. Germon. de indult. Cardin. in §. Per quæ ſublatis, num. 74. p. 57.

27 Nec propterea dici poſſunt acephali, quia remanent immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ ad præſcriptum eiuſdem Conſtitutionis, & iudicibus ab ea ſpecialiter delegatis, cùm Papa ſit Ordinarius iudex exemptorum, gloſ. in cap. 4. in verb. Sedis Apoſtolicæ, de priuileg. lib. 6. Roman. conſil. 369. Circa primum, num. 19. & ſeq.

28 Neque obſtat quod d. cap. 11. ſeſſ. 24. videatur tollere etiam futuras exemptiones in illis verbis, *vel in poſterum concedi contigerit*.

Primò enim reſpondetur decretũ illud ad Referendarios non pertinere, vt ſuperiùs probatum eſt à num. 2. vſque ad num. 12.

Deinde reſpondetur Concilium ibi in principio non egiſſe de priuilegijs, & exemptionibus, quæ conceduntur ſpecialiter, & expreſsè, ſed de his, quæ veniunt concomitanter, & acceſſoriè ad titulos honorarios Protonotariatus, vel alios huiuſmodi, vt innuunt verba illa, *quæ varijs titulis à Sede Apoſtolica conceduntur*. Et de his ſtatuit, vt ſiue iam conceſſa fuerint, ſiue in poſterum concedantur, nihil ex ijs detractum eſſe intelligatur iuriſdictioni Ordinarij. Sed non impedit Concilium quin Romanus Pontifex poſſit concedere nouas exemptiones, vt fecit Sixtus V. nec impedire potuiſſet, vt conſtat ex cap. Significaſti, & cap. Innotuit, de elect. verſ. Quamuis autem Canon Lateranen. Concilij. Quod multò magis procedit hoc caſu ſtante præſeruatione authoritatis Papæ, de qua in d. cap. vlt. ſeſſ. 25. de reform. Vnde Referendarij etiam poſt Concilium creati non gaudẽt quidem exemptione illa, quæ huic titulo ante Concilium ex indulto Pauli III. annexa erat, cum eadem exemptio fuerit à Concilio ſublata quatenus in eo decreto comprehendantur Referendarij ſed tamen ſalua manet exemptio, quam poſtea illis Sixtus V. ſpecialiter impertitus eſt.

29 Tertiò reſpondetur illa verba Concilij, *vel in poſterum concedi contigerit*, ad ſummum nihil aliud importare, quam clauſulã derogatoriam ad contrarias futuras litteras Apoſtolicas. At Sixtus V. cum exemptionis priuilegiũ Referendarijs conceſſerit motu proprio, & ex certa ſcientia, & cum ampliſſimis derogationibus ad contrarias Conſtitutiones etiam habentes clauſulas derogatoriarum derogatorias, quarum tenores pro expreſſis haberi voluit: vtique per clauſulas huiuſmodi ſuſtulit Conſtitutiones contrarias etiam habentes clauſulam derogatoriam, & annullatiuam eorum, quæ in contrarium fierent, Ant. de Butr. in cap. 1. de reſcript. Bart. in l. Si quis, in princ. teſtam. de leg. 3. Federic. de Sen. conſ. 47. Habita ſuper caſu, n. 2. Alex. conſ. 111. Perſpectis, lib. 6. vbi conſuluit pro quatuor Cardinalibus creatis à Paulo II. per litteras in forma Breuis exhibitas poſt obitum illius, & latiſſimè reſpondit eas litteras valere, & per prædictas clauſulas fuiſſe ſufficienter derogatum Extrauaganti Eugenij IV. incipien. In eminenti habenti clauſulam derogatoriã ad ſequentes contrarias diſpoſitiones.

30 Item non obſtat quod exemptio à iuriſdictione non includat exemptionem à viſitatione: nam reſpondetur id non procedere ſi exemptio concepta ſit verbis vniuerſalibus, quorum vis in hoc conſiſtit, vt includat etiam ea, quæ aliàs in ſimpli-
31 ci, aut generali diſpoſitione non includerentur, gl. in cap. Paſtoralis, de donat. in ver. Temporaliter, Salycet. in l. 2. C. de noxal. Dec. in cap. Sedes, col. penul. in fin. de reſcript. Aym. conſ. 294. Verba tranſlationis, num. 1. & ſeqq. quod multò clariùs procedit hoc caſu, in quo Sixtus V. exemit Referendarios per verba non ſolum vniuerſalia, ſed etiam geminata, ibi, *ab omni iuriſdictione quorumcumque Ordinariorum eximimus, & totaliter liberamus*. Ex his, quæ plenè notantur per Decian. conſil. 11. Sententiam clariſſimi, num. 11. & ſeq. vol. 3.
32 Vnde in ſimili quamuis in verbis vniuerſalibus non veniant regalia, & iura Principi reſeruata, ſecus tamen eſt ſi verba huiuſmodi vniuerſalia ſint geminata, Dec. conſ. 197. col. 2. poſt medium, verſ. Præterea, Ial. conſ. 161. in princ. lib. 2. Similiter quamuis Papa det facultatem Legato conferendi beneficia qualitercumque vacantia non veniant beneficia reſeruata, Rota deciſ. 119. Legatus, vel Nuntius, in nouis, & deciſ. 36. Nota. Legatus, in antiq. aliud tamen eſt ſi eadem facultas conceſſa

fue-

fuerit per verba vniuerſalia, prægnantia, & geminata, vt declarat Aym. conſil. 209. Illuſtriſſimus Princeps, num. 10. verſ. Ad iſtud reſpondeo. Quod ſi diceremus hoc caſu Referendarios non eſſe exemptos à viſitatione, non verificarentur verba illa, *ab omni iuriſdictione*, &c. cum viſitatio ſit de lege iuriſdictionis, cap. Conquęrente, & cap. Dilectus, vbi gloſ. in ver. De lege iuriſdictionis, de off. Ordin.

33 Accedit quod cùm Referendarij in Bulla Sixti V. fuerint immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ, per hoc fuerunt etiam exempti ab Ordinarij viſitatione, Calder. conſ. 456. aliàs 14. de cenſ.

34 Quoad ſecundum articulum ſolutio pendet ab inſpectione an Referendarij ſint verè, & propriè familiares Papæ, an verò ſimpliciter ex priuilegio abſolutum eſt enim veros familiares frui omnimoda exemptione à iuriſdictione Epiſcoporum, vt inferiùs patebit: alioquin eſſent deterioris conditionis, quàm familiares Cardinalium quorum exemptionem idemmet Concilium Tridentinum præſeruat in cap. 11. ſeſſ. 24. verſ. Quæ verò, prętérquam ratione beneficiorum, quæ obtinent.

Et quidem Referendariis videntur primò ſuffragari verba Conſtitutionis Pauli III. initio relatæ, quæ videntur veram familiaritatem importare, ibi, *Referendarii noſtri, qui præ cæteris Officialibus, & Miniſtris propinquius nobis aſſiſtunt*.

Quibus itidem non videntur deeſſe requiſita Commenſalitatis, cùm panem ex palatio habeant, & ſeruitii, cum aſſiduè laborent circa ſupplicationes, & commiſſiones, vt in eadem Conſtitutione ſubnectitur, ibi, *circa ipſas ſupplicationes, & commiſſiones pro noſtro, & Apoſtolicæ Sedis honore, ac vniuerſalis Eccleſiæ vtilitate indefeſsè laborant*. Et in prædicta Cõſtitutione Sixti V. ibi, *ad ſuſcipiendos pro dicta Sede labores*. Manifeſtum eſt autem
35 ex commenſalitate, & ſeruitio conſtitui veram, & non fictam familiaritatem, cap. Cum nobis, de verb. ſignif. lib. 6. Oldrad. conſ. 198. Dominus, n. 2. Verall. deciſ. 54. lib. 1.

36 Sed in contrarium faciunt quæ tradit Gomeſ. in reg. de impetr. benef. per ob fam. Card. num. 2. vbi ait Cardinales quamuis habeant panem ex palatio album, & ſeruiant Papæ, tamen non eſſe Papæ familiares; quia dicitur ſeruitium, & panis cauſa honoris, non cauſa familiaritatis, quæ requirit ſeruitium, & alimenta. Idemque de Rotæ Auditoribus ex facto reſpondit Paul. de Caſtr. conſ. 340. præmiſſis allegationibus, per totum lib. 1. Ad hoc enim, vt quis dicatur verè, & non fictè familiaris, oportet vt inſiſtat circa perſonam, & viuat expenſis illius. Et hoc dico debere copulatiuè concurrere, docent in d. cap. Cum nobis, Archid. Io. And. Gemin. Franc. & alii omnes, & ita de ſtylo Curiæ obſeruari teſtatur Gomeſ. loc. cit. poſt Vitalia. in Clem. fin. nu. 34. & ſeq. de celebr. Miſſar. & Aegyd. Bellam. conſ. 20. num. 1. & 4. Atque vt viuant expenſis eius, cuius ſunt familiares exigit etiã Concilium Tridentinum in cap. 5. ſeſſ. 14. hi verò, qui non inſiſtunt circa ſeruitia perſonalia, & non habent expenſas, dicuntur ficti familiares, & non gaudent prærogatiuis familiarium. Paul. de Caſtr. d. conſ. 340. num. 2. verſ. Cæterum, lib. 1. & alii ſuperiùs relati. Et propterea Sixtus V. non declarat Referendarios eſſe tã familiares, & perpetuos commenſales, ſed ſimpliciter eos recipit in tales, adiecto aduerbio illo, *gratioſè*, innuens eos non verè, ſed ex gratia, & priuilegio familiares exiſtere: nam ſi haberent requiſita commenſalitatis, & ſeruitii, non fuiſſet opus illos recipere in familiares ex gratia, ſed potius procedendum fuiſſet per viam declarationis.

37 Nec refragatur quod Paulus III. in Conſtitutione, quæ incipit, Ad perpetuam rei memoriam Sanctiſsimus in Chriſto Pater, publicata 22. Decembris 1534. quæ eſt prima in Bullario, declarauerit Referendarios licèt in Palatio non habitent, nec in Tinello comedant, in poſterum veros, & indubitatos Papæ, & non per priuilegium, nec fictè familiares continuos commenſales cenſeri, reputari, & eſſe. Nam reſpondetur eam Conſtitutionem habere locum dumtaxat ad effectum regularum Cancellariæ, & reſeruationum Apoſtolicarũ, vt colligitur tum ex verſ. Itaut regulis tam editis, &c. tum ponderando aduerbium illud, *in poſterum*, quod apertè oſtendit huiuſmodi Conſtitutionem non eſſe propriè iuris veteris declaratoriam: nam ſi eſſet talis implicaret contradictionem, & repugnantiam quamdam, vt non traheretur ad præterita, vt inquit Dec. in cap. fin. num. 44. de Conſtit. Tum denique, quia ſi ex Conſtitutione Pauli III. Referendarii quoad omnia fuiſſent veri, & indubitati Papę familiares ineptũ fuiſſet vt Sixtus V. eos recepiſſet poſtea in familiares ex gratia, eoſque exemiſſet ab Ordinariorum iuriſdictione, vt ſuperiùs eſt ponderatum. Dicendum eſt igitur quoad alios effectus Referendarios non obſtante prædicta declaratoria non eſſe veros familiares, ſed ex priuilegio tantùm, deficientibus ſcilicet requiſitis, nec gaudere prærogatiuis familiarium, l. Alimenta, §. Libertis, ff. de alimen. & cib. leg. Super, §. fin. ff. de iur. immun. l. Qui ſub prætextu, C. de ſacroſ. Eccleſ. & d. c. fin. in ver. Fictè, de verb. ſignif. ita Paulus de Caſtr. d. conſ. 340. num. 7. verſ. Cęterum, lib. 1. Ratio eſt ſecundum eum, quia huius vocabuli, familiaris, ſignificatio certa eſt in iure; familiaris enim propriè, & verè dicitur, quem Superior ſuper ſe, & ſui cultus cauſa tenet, & continuus commenſalis ſuæ domus exiſtit, l. Cùm quæreretur, ff. de leg. 3. l. Aediles, §. Familiæ, ff. de ædil. edict. & d. c. fin. Sola autem profeſſio ſtatum perſonæ non immutat, l. Neque profeſſio, C. de teſtamen. l. Non nudis, & l. Non epiſtolis, de probat. l. Caius, ff. de Iurepatr. Et Princeps quamuis poſſit contra veritatem fingere, vt patet in fictione poſtliminij, & legis Corneliæ: tamen veritatem mutare non poteſt, l. 1. C. Si ſe ab hæred. abſtin. l. In bello, ff. de capt. & poſtlimin. reuerſ. Aſſumptio enim in hanc familiaritatem, quæ non eſt, minimè poteſt veritatem immutare, l. Aſſumptio, ff. ad mu-
38 nicip. Vnde in ſimili cum Iulius III. conceſſiſſet Franciſco de los Cobos iuſpatronatus, & pręſentandi cum clauſula, vt huiuſmodi iuſpatronatus eiuſdem prorſus naturæ, roboris, & efficaciæ eſſet, ac cuiuſuis patronatus laicorum, etiam Nobilium, Regum, Ducum, Marchionum, Baronum, & aliorum Principum; & perinde ac ſi ex nobilium dotatione, & fundatione exiſteret, illique aliter per Romanum Pontificem, & Sedem Apoſtolicam derogari non poſſet; & quæſitum eſſet à S. Congregatione, an tale iuſpatronatus eſſet abrogatum à Concilio, necne? S. Congregatio cenſuit eſſe abrogatum, cum ſit iuſpatronatus ad inſtar, & ſic non Regum, nec ex fundatione.

Itaque Referendarij in vim prædictę Extraua-

gan-

gantis Pauli III. aut non gaudent exemptione à iuriſdictione Ordinarij, cum ſint ficti familiares quoad alios effectus, quam reſeruationum, &c. aut ſi gaudent, huiuſmodi exemptio poſtea ſublata fuit à Concilio Tridentino, & eo magis, quia in eadem Extrauag. declaratur familiares promiſcuè non ſolum Referendarij, ſed etiam Protonotarij, Acolythi, &c. quorum tamen exemptionem indubitatum eſt fuiſſe abrogatam ex cap. 11. ſeſſ. 24.
39 Vnde Referendariorum exemptio ex hoc capite familiaritatis videtur ſatis turbida, præſertim ratione beneficiorum, quæ obtinent: nam decretum d. cap. 11. ſeſſ. 24. poſteaquam ſubiecit exemptos Epiſcoporum iuriſdictioni, adiecit in fine clauſulã infraſcriptam [Quæ verò priuilegia reſidentibus in Curia Romana vigore Eugenianæ Conſtitutionis, aut familiaritatis Cardinalium competere ſolent, ea in ijs, qui beneficia eccleſiaſtica obtinent, ratione prædictorum beneficiorum minimè intelligantur, ſed Ordinariorum iuriſdictioni ſubiecti permaneant] Concordat text. in cap. 1. verſ. Niſi forſan, de priuil. lib. 6.

40 Quoad tertium, & vltimum articulum, cùm priuilegia, & reſcripta in dubio ad intellectum iuris communis ſint referenda, cap. Cum adeo, & cap. Cauſa quæ, de reſcr. Anch. conſ. 153. Pro fratribus, n. 3. non leuis eſt difficultas, an exemptio Referendariis conceſſa à Sixto V. ſit reſtringenda ad terminos Decretalis Innocẽtii IV. in generali Cõcilio Lugdunenſi editæ, quæ habetur in cap. Volentes, de priuil. lib. 6. vbi declaratur exemptionis priuilegium non ſuffragari ratione delicti, ſeu cõtractus, aut rei, de qua agitur. An potius conſtitutio Sixti aduerſatur prædictæ Decretali, Volentes, adeout tamquam poſterior illam cenſeatur ſuſtuliſſe per derogationem, quam ponit in fine ad contrarias Conſtitutiones etiam editas in generalibus Conciliis, iuxta text. in cap. Eam te, de ætat. & qualit. & in cap. Cum nonnulli, cum materia, de reſcript.

41 Pro cuius dubitationis clariori explicatione repetendum eſt memoria, quod aliàs perpendit S. Congregatio in exemptione Regularium, nempe exemptorum olim duas ſpecies extitiſſe.

Prima ſpecies erat illorum, qui generaliter, & indefinitè exempti erant ab Ordinarij iuriſdictione, ideſt nulla facta expreſſione delicti, ſeu contractus, aut rei litigioſæ. Et quoad hanc exem-
42 ptorum ſpeciem variè ſe torquebant DD. ſuper illius intelligentia, atque interpretatione, vt notatur in cap. Tuarum, ſupra eod. & in cap. Placuit, 6. qu. 3. Quidam enim exiſtimabant exemptionem tamquam generalem eſſe generaliter intelligendam, itaut locum ſibi vendicaret vbicumque committeretur delictum, cap. Frater noſter, 16 qu. 6. & cap. Sicut nobis, de ſupplen. neglig. Prælat. & vbicumque iniretur contractus, aut res ipſa conſiſteret, ad exemplum Proconſulis maioris, qui indiſtinctè non intromittit ſe de cauſis fiſcalibus, l. Nec quicquam, §. 1. ff. de off. Proconſ. Alij verò contra cenſebant eam eſſe reſtringendam vt non haberet locum vbi ſic exempti delinquerent, ſeu cõtraherent, aut res ſita eſſet in loco non exempto. Ad hanc verò altercationem dirimendam emanauit prædictum cap. Volentes, de priuil. lib. 6. quo declaratum fuit exemptionem vtcumque generalem in tribus caſibus prædictis non ſuffragari, vt ibi explicant Archid. & Io. Andr. in princ.

Secunda ſpecies erat illorum, qui exempti erant non ſimpliciter, & indefinitè, ſed cum ſpecifica expreſſione dictorum trium caſuum delicti, ſeu contractus, aut rei. Et quoad hanc ſecundam ſpeciem prædicta Decretalis nihil noui ſtatuit.

43 Quod probatur primò, quia edita fuit ſolum ad declarationem controuerſię, quæ erat ſuper interpretatione exemptionis primæ ſpeciei, vt patet ex illis verbis, *declaratione irrefragabili diffinimus*, quę indicant Pontificem noluiſſe nouum ius inducere, ſed tantùm quod prius latebat manifeſtare, vt illic pluribus comprobat Philipp. Prob. in addit. ad Io. Mon. poſt Gemin. conſ. 72. col. 1. ver. Contrarium: hæc enim eſt natura declarationis, vt eſt caſus in l. Hæredes palam, § Quod verò, & §. Sed etſi notam, vbi id notant Bart. Paul. de Caſtro, & DD. ff. de teſtam. Anchar. conſ. 65. n. 2. Fulgoſ. conſ. 147. in fin. verſ. Ad ſecundum, Bellam. deciſ. 74 col. 2. verſ. Ideo talis dicitur propria declaratio. At circa exemptos huius ſecundæ ſpeciei nulla ſuberat controuerſia: non enim de his dubitari poterat quin eſſent exempti ratione delicti, contractus, ac rei ſitæ, quia hi tres caſus erant nominatim expreſſi in eorum priuilegio, cuius tenor cùm eſſet clarus, omnino erat obſeruandus, cap. Porro, cap. Cum plantare, ſupra eodem, & infra, cap. Petiſtis, cum concord. ergo d. cap. Volentes hanc ſpeciem exemptionis non comprehendit. Alioquin, ſi ſuſtuliſſet exemptiones etiam in tribus caſibus prædictis, vtique non declaraſſet priuilegia exemptorum, ſed illa potius abrogaſſet, aut reſtrinxiſſet, ac nouum ius induxiſſet: hoc autem repugnat Conſtitutioni iuris veteris declaratoriæ; vt ſuperius dictum eſt, & in terminis d. cap. Volentes tradunt Gemin. & Probus loc. cit.

Prætarea Innocentius IV. initio illius Decretalis declarat ſe velle vt libertas, quam nonnullis Apoſtolica Sedes priuilegio exemptionis indulſit, ſic integra obſeruetur, vt & illam alij non infringant, & ipſi eius limites non excedant: quibus verbis vnde mens Pontificis, & cauſa finalis elicitur, ſatis conſtat tantùm abeſſe vt voluerit Apoſtolica priuilegia infringere, vt potius expreſsè declarauerit ſe intendere, vt illa omnino ſalua, atque illibata permanerent.

Quibus ſic præhabitis dubitari poteſt, An exemptio Referendariorum, de qua in prædicta Conſtitutione Sixti V. ſit referenda ad primam, vel ad ſecundam ſpeciem exemptionis, de qua ſupra; & ſic an ſit pręſeruata necne ab eadem Decretali Innocentij IV. & à Concilio Tridentino illam innouante in cap. 14. ſeſſ. 7.

Et quidem ex vna parte eorum exemptio videtur eſſe ſecundæ ſpeciei, & ſic præſeruata vt ſupra, quia etſi in priuilegio non exprimantur caſus delicti, contractus, ac rei, &c. tamen ſatis videntur expreſſi ex verbis clauſulæ ſuperius relatæ, quæ cùm ſint vniuerſalia, ac geminata ponderando di-
44 ctiones, *omni*, *quorumcumque*, & *totaliter*, nihil relinquunt intactum, Bald. conſ. 305. Verba Principis, in princip. num. 1. verſ. Quoad verba, lib. 1. & comprehendunt omnia, quæ excogitari poſſunt, Decian. d. conſ. 11. nu. 11. vol. 3. Crauett. conſ. 294. n. 1. & ſeq. itaut vim habeant etiam ſpecialis expreſſionis, Bart. in l. 1. in fin. ff. Si quis in ius voca. latè Crauett. vbi ſupra, n. 2.

45 At in cõtrarium ſtat littera textus in dicto cap. Volentes, vbi Pontifex loquitur de totaliter exemptis,

uantumcumque gaudaant libertate : per n, & ſimilea dictiones lex dicitur effręnaecundum Arehid. in cap. Si tibi abſenti, ver. Quicumque, de pręben lib. 6. & tamen ,t eoa huiuſmodi liberrate, & exemprione andere in rribus caſibus ibi exceptis. Atque om textum ad hoc põderat Gemin. conſ. 72. , verſ. Contrarium, vbi ait illum eſſe declarauim priuilegiorum concedentium exemptionẽ antumcumque latam. Et infra [Ex his, inquit, ſettur vna concluſio, quod illi trea caſua, de quibus loqoitur cap. Volentes non erant incluſi in verbis priuilegiorum exemptorum quantumcumque fuetit plenà exemptio] Cui quidem conſilio ſubſcripſerunt, feté omnes Doctores Bononienſes, vt idemmet Gemin. teſtatur in eod. cap. Volenres, §. fin. ad fin. Et certè ſi exemptionum tenorea inſpiciantur, apparebit nullam feré conceſſam fuiſſe, niſi eum verbis, *ab omni, quacumque iuriſdictione, aut plenè, ſeu totaliter, penitus*, & his ſimilibus: quare ſi Conſtitutio d. cap. Volentea, aiuſmodi exemptiones non comprchenderet, redderatur ferè inutilis, & fruſtratoria. Ex quibus videtur ſequi, vt Referendariorom exemptio recipiat declarationem, ac limicationem, de qua in ead. Decretali, itaut locum non habeat ratione delicti perpetrati, contractus initi, aut rei exiſtentis in loco non exempto.

Et tenendo hanc opinionem non obſtat, quod cum Referendarij nullum habeant locum exemptum, ſi exemptione frui non debeant cum delinquont, ſeu contrahunt, aut rea litigioſa conſiſtit extra locum exemptum inde fiet vt nullo caſu esemptionis priuilegio gaudeant, contra text. in eod. cap. Volentes, verſ. Numquid ergo carent omnino in his commodo libertatis.

46 Nam reſponderi poteſt eos, qui habent priuilegiom exemptionis indefinitum, non ſolum gaudere exemptione cùm delinqnunt, contrahunt, aut res ſita eſt in loco exempto, quod verificari non poteſt in Referendarijs; ſed etiam cũ delinquunt, contrahunt, aut res conſiſtit extra locum vbi domicilium habent, quamuis idem locus exemptus non ſit; neque enim propterea conueniri poſſent in loco domicilij, ſicuti conuenlri poſſent, ſi exẽpti non eſſent, Auth. Si qua in prouinc. C. Vbi de crim. agi oport. Io. Mon. in d. cap. Volentes, n. 4 vbi reddit rationem, de priuil. lib. 6. Ita diſertis verbis ſtatuitur in d. § Numquid ergo, ibi, *quia nec vbi domicilium habant, ſi alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipſa conſiſtat, conueniri poſſunt delinquentes ſuper iſtis*. Atque ita quamuis Referendarij nullum habeant locum exemptum; non tamen eorum exemptio reddetur omnino inutilis ex eo quod reſtringatur ad tres caſus vt ſupra execptos, quia poterit verificari in prædicto caſu domicilij.

47 Itidem non obſtat quod Sixtus V. rcceperit Referendarios ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, atqoe illos immediatè ſubiecit: nam receptio ſola ſub protectione Sedia Apoſtolicę exemptionem non importat, vt hic, & in cap. Si Papa, eodem tit. lib. 6. & dictum eſt ſupra in primo not. Subiectio

48 autem Sedi Apoſtolicæ nihil videtur operari in caſu, de quo agitur, quia cum nemo poſſit eſſe acephalus, eo ipſo quod ab Ordinario eximitur, remanet Papæ ſubiectus, cap. Nulla ratione, 93. diſt. Et propterea paſſim dicunt DD. Papam eſſe Ordinarium exemptorum, gloſ. in cap. Auctoritate, in ver. Sedis Apoſtolicæ, de priuil. lib. 6. & dictũ eſt ſupra nu. 27. vnde quemadmodum generaliter exempti non gaudent exemptione in rribus caſibua exceptis in d. cap. Volentes, ita nec immediatè ſubiecti Sedi Apoſtolicæ, quia hæc ſubiectio cũ ſit expreſſio eius, quod tacitè ineſt exemptioni, nihil præter exemptionem operatur, ad l. 3. & ibi Bart. ff. de leg. 1.

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

49 Cæterum etſi hæc ita ſe habeant; tamen ex alio capite cogitabam euitare poſſe hoc caſu diſpoſitionem d. cap. Volẽtes, de priuil. lib. 6. nempe quia loquitur tantummodo de exemptionibus mixtis, ideſt conceſſis loco, & perſonis ſimul, quales ſunt exemptiones Regularium, de quibus in §. In eos autem, & Canonicorum, contra quos de iure procedit Epiſcopus cũ delinquunt in loco non exempto, vt per Calder. conſ. 127. alias 13. de ind. circa med. verſ. Niſi qoando delictum: etiamſi exiſtant in loco exempto, ſi tamen in loco non exempto

50 delictum committant, ſeu explicent, puta proijciendo lapides, vel aliter turbando Ordinarium cum campanis exiſtentibus in loco exempto, cap. Parentibus, ſupra eod. Gemin. conſ. 72. num 6. verſ. Nec obſtat vſque in fin. loquitur, inquam, prædicta Decretalis tantummodo de exemptionibus mixtis: nam cum declaret exemptos quantomcumq; gaudeant libertate, nihilominus poſſe coram locorum Ordinarijs conueniri ſi delinquant, ſeu contrahant, aut res, de qua contra ipſos agiur cõſiſtat in loco non exempto: neceſſariò ſupponit adeſſe aliquem locum exemptum, in quo prædicti tres caſua aliquando poſſint contingere. Ideoque in §. Numquid ergo, reſpondet tacitæ obiectioni, quod per huiuſmodi reſtrictionem exemptio reddatur inutilis, ſoluit non propterea fore vt exempti careant commodo libertatis, quia gaudebunt exemptione, ſi delinquant, ſeu contrahant, aut res ſita ſit in loco exempto: quod cùm minimè conueniat exemptioni Referendariorum, quæ merè perſonalis eſt, neceſſariò ſeqoitur, vt illi nec conueniat diſpoſitio illius Decretalis, ad l. 4. §. Toties ff. de damn. infec & ita in indiuiduo in Capellanis, & familiaribus Papæ tenet Abb. in cap. Tuarum, nu. 8 verſ Quandoque conceditur exemptio, ſupra eodem.

51 Nec refert, quod perſonaliter exempti frui poſſint commodo libertatis quoad hoc vt conueniri non poſſint in loco domicilij, ſi alibi delinquant, aut res ipſa conſiſtat: ſiquidem textus vult ſaluam eſſe exemptorum libertatem nõ ſolum quoad hoc vt conueniri non poſſint in loco domicilij, neque illuc remitti, ſed etiam quoad hoc vt nullibi conueniri poſſint cùm in loco exempto delinquunt, ſeu contrahunt, aut rea litigioſa conſiſtit. Et hic ſecundus caſus, qui frequentior eſt, & magia fauet exemptioni, nullatenus verificari poteſt in exemtis quoad perſonam tantùm, vt patet ad ſenſum. quotieſcumque autem lex requirit concurſũ duorum, altero deficiente non habet locum legis diſpoſitio, l. Si hæredi, ff. de cond. inſtit. Io. de Anan. conſ. 32. Vltra alia, nu. 7. verſ. Circa quartum, Iaſ. in l. 1. n. 2. ff. de iuſt. & iur. Felin. in cap. Ex parte, nu. 21. de reſcript.

Et revera exemptio Refarendariorum eſſet planè ridicula, ſi vbiuis delinquerent, ſeu contraherent, aut res litigioſa conſiſteret indiſtinctè ſubeſſent iuriſdictioni Ordinarij loci, & ſolum conue-

niri non poſſent coram Ordinario domicilij ſi alibi deliquerent, contraherent, aut res ſita eſſet: qui caſus eſt admodùm rarus, cùm Ordinarij domicilij non ſoleant regulariter procedere cōtra eorum ſubditos pro delictis patratis ab eis, aut contractibus initis in aliena diœceſi, nec Ordinarij loci, delicti, vel contractus facilè delinquentes, vel contrahentes remittant ad Ordinarium domicilij, præſertim ſi in cauſa præuenerint: vnde de hoc caſu tamquam minus contingibili non cenſetur Pontifex diſpoſuiſſe, arg. l. Nam de ea, ff. de legibus.

Præterea text. in d. cap. Volentes, vt dictum eſt ſupra, emanauit ad dirimendam altercationem, quæ erat inter Canoniſtas de Templarijs, & Hoſpitalarijs delinquentibus extra locum exemptū, vt legitur, & notatur in cap. Tuarum, in gloſ. in ver. Priuilegij beneficio, ſupra eod. vnde cenſetur diſpoſuiſſe de exemptionibus mixtis dumtaxat, non autem de merè perſonalibus, de quibus nulla erat controuerſia.

Et in hunc ſenſum eſſe accipiendam prædictam Decretalem vt non comprehendat exemptiones merè perſonales, colligitur etiam ex Tridentina Synodo ponderando duo ſæpius citata decreta, nempè cap. 14. ſeſſ. 7. & cap. 4. ſeſſ. 14. Nam in primo innouatur, & iubetur ſeruari in cauſis exemptorum Conſtitutio d. cap. Volentes, qua præſeruantur exemptiones, & ſolum declarantur non habere locum in tribus caſibus ibi exceptis: in ſecundo autem funditus tolluntur exemptiones perſonales, & ſic exempti bſque vlla reſtrictione plenè, & in omnibus ſupponuntur Ordinarijs reſidentibus vt delegatis Sedis Apoſtolicæ. Quod ſi primum decretum includeret etiam exemptiones merè perſonales, vtique aduerſaretur ſecūdò, quia implicat contradictionem, vt exemptiones perſonales fuerint præſeruatæ, & reſtrictæ ad tres caſus iuxta d. cap. 14. atque vt plenæ in omnibus ſublatę fuerint iuxta d. cap. 14. ne igitur Concilium videatur paulo poſt ſe correxiſſe, dicendum eſt primum decretum ad exemptiones perſonales non pertinere.

52 Porrò ſi Referendarij obtinerent beneficia eccleſiaſtica, priuilegium exemptionis nihil illis prodeſſet quominus ratione dictorum beneficiorum eſſent ſubiecti Ordinarijs tam ex d. cap. 11. in fin. ſeſſ. 24. quàm ex d. cap. Volentes, §. In eos, verſ. Niſi forſan, de priuil. lib. 6. ibi: Non ſolum habentes priuilegium exemptionis generale, & indefinitum, & ſic primæ ſpeciei ſed etiā qui ſpecialiter exempti ſunt ratione delicti, contractus, ac rei, de qua agitur, & ſic exempti ſecundæ ſpeciei, ſi obtineant beneficia Ordinarijs ſubiecta, eorumdem beneficiorum ratione Ordinariorum iuriſdictioni declarantur eſſe ſubiecti. Confert quod not. Abb. in d. cap. Tuarum, n. 8. verſ. Poſſet tamen dubitari, & poſt eum Dec. ibi n. 53. ſupra eod. vbi dicunt perſonaliter exemptos, puta Capellanos Papæ, ſi acquirant Eccleſiam in loco domicilij, & faciant ibi reſidentiam, ratione illius reſidentiæ poſſe ibi conueniri, arg. d. cap. 1. §. In eos, de priuil. lib. 6. Confert etiam
53 quod not. Bart. in l. Interdum, §. fin. ff de iudic. vbi ait Religioſum exemptum, ſi accipiat executionem vltimæ voluntatis, pro huiuſmodi executione conueniri poſſe coram Ordinario non obſtante eius priuilegio exemptionis, & ſequitur Dec. vbi ſupra.

54 Quinimo S. Congregatio Concilij allà uit Epiſcopum poſſe cogere Regulares v exemptos, qui Confraternitatum, vel Hoſ administrationem ſuſcipiunt, ad reddenda nes adminiſtrationis, & in eos, quos culpab peterit, ad iuris præſcriptum animaduertere, ta cap. 8. & 9. ſeſſ. 22.

Sunt & alij caſus particulares, in quibus exe pti non gaudent priuilegio exemptionis, quorn generaliter fit mentio in d. cap. Volentes ibi: Salu nihilominus caſibus alijs, in quibus eos Epiſcoporum iuriſdictioni ſubeſſe canonica præcipiunt inſtitura; & quamplures congeſſimus in cap. Graue à n. 9. ſupra de offic. Ordin. in quæſt. An, & quibus caſibus Eccleſię, & perſonæ exemptæ, vel nullius diœceſis tam ſæculares, quàm regulares ſubſint viſitationi, & iuriſdictioni Epiſcopi, qui tamen ad pręſentem quæſtionem, quæ generaliter proponitur, non videntur pertinere.

Ex quibus omnibus videtur concludendū Referendarios quidem ex priuilegio Sixti V. gaudere omnimoda exemptione à iuriſdictione Ordinariorum tam in viſitatione, quàm extra eam. Item in cauſis tam ciuilibus, quàm criminalibus, & vbiuis delinquant, ſeu contrahant, aut res litigioſa conſiſtat: eorum verò familiares, Capellanos, & ſeruitores ſubeſſe viſitationi, & correctioni Ordinarij tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, quia exemptio à viſitatione, & correctione Ordinarij eis conceſſa in Conſtitutione Pauli III. ac deinde ſublata à Concilio in cap. 3. ſeſſ. 6. & cap. 4. ſeſſ. 14. minimè reuixit per Cōſtitutionem Sixti V. quæ de ipſis nullam fecit mentionem: extra viſitationem verò in cauſis quidem ciuilibus familiares, Capellanos, & ſeruitores huiuſmodi itidem conueniri poſſe coram locorum Ordinarijs tamquam Delegatis Sedis Apoſtolicæ iuxta terminos cap. 14. ſeſſ. 7. ſed in cauſis criminalibus ſubeſſe iuriſdictioni Ordinariorum auctoritate delegata, dummodo Ordinarii ipſi in ſuis Eccleſiis reſederint; quia exemptio Pauli III. quoad hoc ſimiliter adempta eis fuit à Concilio in d. cap. 4. ſeſſ. 13. & à Conſtitutione Pii IV. in fauorem Epiſcoporū reſidentium. Sin autem Epiſcopi à ſuis Eccleſijs abſfuerint, tunc familiares, & alios, vt ſupra, in prædictis cauſis criminalibus extra viſitationem frui debere exemptione eis attributa à Paulo III. & Epiſcopis abſentibus minimè ſublata in d. cap. 4. & Conſtitutione Pij IV. Quia quod non mutatur, &c l. Præcipimus, in fin. C. de appell. & l. Sancimus, C. de teſtam.

De Priuilegijs.

Cap. Quoniam:

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegium monaſterio conceſſum, quod eius Monachi excommunicari non poſſint, intelligitur de Monachis manentibus in monaſterio, vel capellis ſibi vtroque iure ſubiectis.*

2 *Priuilegium exemptionis conceſſum perſonis reſpectu certi loci non ſequitur illas extra locum, & num ſeq.*

3 *Immunitas à tutela ſuffragatur Clericis, & Monachis*

chis quamdiu apud Eccleſias, vel monaſteria
permanent.
4 *Regulares, qui ſtudiorum cauſa ad Vniuerſitates*
mittuntur, ſi in conuentibus non habitent, ab
Ordinarijs puniuntur.
5 *Regularis Lector in publica Vniuerſitate, ſi delin-*
quat contra inſtituta ſui Ordinis, an ſit punien-
dus à Rectore ipſius Vniuerſitatis, an verò à
ſuis Superioribus Regularibus, & num. ſeqq.
vſque in fin.
6 *Rectoris Vniuerſitatis iuriſdictio in Lectores, &*
ſtudentes non complectitur alias cauſas, quàm
eas, quæ oriuntur occaſione ſtudiorum, ac pro-
feſſionis.
Intellectus l. final. C. de iuriſdict. omn. iud. ibid.
7 *Iuramentum habet vim roboratiuam, non exten-*
ſiuam.
8 *Et in eo ſemper intelligitur excepta Superioris au-*
ctoritas.
9 *Scholares Clerici non ſubſunt Rectori Vniuerſita-*
tis niſi quoad ea, quæ profeſſionem reſpiciunt.

1 QVONIAM. Priuilegium monaſterio
conceſſum, quod eius Monachi excom-
municari non poſſint, intelligitur de
Monachis manentibus in monaſterio,
vel capellis ſibi vtroque iure ſubiectis. Hoc dicit
Io. Andr. Butr. Cardin. Ancbar. Abb. & Mar. Socin.
& eſt caſus quotidianus ſecundum Abbatem.
2 In textu ibi, *in ipſo monaſterio permanentibus:*
nota quod priuilegium exemptionis conceſſum
perſonis reſpectu certi loci non ſequitur illas extra
locum: vnde ſi alibi morantur, priuilegio non
gaudent, concordat tex. in cap. Volentes, § Eos,
de priuileg. lib. 6. vbi priuilegium Religioſis con-
ceſſum ne à quoquam interdici, ſuſpendi, aut ex-
communicari valeant, non ſuffragatur eis, qui de-
gunt vel adminiſtrationem ſuſcipiunt in Priorati-
3 bus Epiſcopi iuriſdictioni ſubiectis: & eſt ſimile
in cap. Generaliter, 16. q. 1. vbi immunitas, quam
Clerici, & Monachi habent, à tutela ſiue teſtamẽ-
taria, ſiue datiua, ſiue legitima, tamdiu eis pro-
deſt, quamdiu apud Eccleſias, vel monaſteria per-
manent non diuagantes. Item ſimile in c. Ab-
bate, in fin. infra, de verbor. ſignif. in cap. Innoua-
mus, ſupra, de treg. & pac. cum ſuis concordantijs,
& hic notant gloſ. in ver. Permanentibus, Innoc. in
fin. Abb. Antiq. qui ſummat ſic: Priuilegiatus non
gaudet priuilegio, cùm moratur, vel deſtinatur
cauſa vagandi ad Eccleſiam non exemptam, Hoſt.
n. 1. in ver. In ipſo monaſterio, & n. 2. Butr. n. 2. vbi
ait [Nota quod priuilegium exemptionis perſo-
nalem concedens exemptionem reſpectu certi lo-
ci, perſonas ſubtrahit à iuriſdictione diœceſani il-
lius loci in quantum delinquunt, vel aliquid agunt
in loco, cui conceſſa eſt exemptio: inquantum
autem delinquunt extra locum, nõ ſubtrahit eos]
4 Abb. & Mar. Socin. in vlt. not. Io. Andr. & omnes in
ſumm. tex. Confert Concilium Tridentinum in c. 4.
ſeſſ. 25. de Regular. vbi ſtatuitur, vt Regulares, qui
qui ſtudiorum cauſa ad vniuerſitates mittuntur,
in conuentibus tãtùm habitent, alioquin ab Or-
dinarijs contra eos procedatur: & adde quod
ſcripſi in cap. Graue, n. 47. ſupra de offic. Ordinar. &
ibi vide 45. caſus, in quibus Regulares exempti
non gaudent priuilegio exemptionis, à n. 37. vſque
ad n. 80.
5 Ex facto quæſitum eſt. Poſita Bulla Martini V.
qua Lectores publici Vniuerſitatis Viẽnæ Auſtriæ,
cuiuſcumque ordinis, gradus, & conditionis ſubij-
ciuntur Rectori eiuſdem Vniuerſitatis, itaut ab
ipſo carceribus mancipari, excommunicari, & ab
excommunicatione abſolui poſſint.
Item poſito iuramento fidelitatis, & reueren-
tiæ, quod ijdem Lectores Rectori prædicto dum
admittuntur præſtare ſoliti ſunt: Ac decreto Con-
cilij Tridentini ſeſſ. 25. cap. 4. de Regul.
An Regularis, qui de licentia ſuorum Superio-
rum publicè profitetur in dicta Vniuerſitate, ſi de-
linquat aduerſus inſtituta ſui Ordinis, ac decreta
Superiorum Regularium, puniendus ſit ab ijſdem
Superioribus, vel potius à Rectore Vniuerſitatis,
adeout poſſit Rector ipſum Regularem in carcerẽ
detrudere, èxcommunicare, & ab excommunica-
tione ſuorum Superiorum, quatenus ab eis excõ-
municetur, abſoluere, atque Superiores eum pu-
nire tentantes, vti iudex competens impedire, &
coercere.
6 Videtur reſpondendum huiuſmodi Regularem
aduerſus inſtituta ſui Ordinis, ac Superiorum de-
creta delinquentem eſſe à ſuis Superioribus pu-
niendum, non autem à Rectore Vniuerſitatis.
Quia iuriſdictio Rectoris in eos, qui legendi, vel
ſtudendi cauſa in Vniuerſitate commorantur, non
complectitur alias cauſas, quàm eas, quæ oriun-
tur occaſione ſtudiorum, ac profeſſionis, vt dedu-
citur ex l. fin. C. de iuriſd. omn. iud. vbi gloſ. in verb.
Publicis notat diſpoſitionem illius textus, quæ
profeſſionem, vel negociationem exercentes ſubij-
ciuntur Rectori, ad quem illarum profeſſionum,
ſeu negociationum cura pertinet, procedere in his,
quæ profeſſionem, vel negociationem ipſam re-
ſpiciunt, aut illius occaſione oriuntur: eamque
ibi ſequuntur Cyn in 2. qu. Bart. nu. 5. Bald. num. 4.
Paul. de Caſtr. n. 2. & Innoc. in cap. Cum ad Eccle-
ſiarum, de off. ord. vbi & alij. Quam l. fin. procede-
re etiam in Vniuerſitate Doctorum, vel Schola-
rium, notat ibidem Bart. in fin. dicens ita vſu re-
ceptum eſſe, & Paul. de Caſtr. nu. 7. vnde cum in
dubio propoſito agatur de crimine commiſſo con-
tra ſtatuta Ordinis, ac Superioris Regularium
decreta, & ſic de his, quæ ad Lectoris profeſſio-
nem non pertinent; apertè conſtat Regularem eſ-
ſe à ſuis Superioribus, non ab Vniuerſitatis Re-
ctore puniendum.
Et cum Bulla Martini V. ſimpliciter ſubijciat
Lectores Rectori Vniuerſitatis, intelligenda eſt
iuxta diſpoſitionem iuris communis, cui Pontifex
præſumitur ſe voluiſſe conformare, arg. l. 2. C. de
noxal. & in Authen. de non alienand. §. final. circa
finem collat. 2. l. Filius familias, §. 1. ff. de legat. 1.
cap. Eccleſia veſtra, il ſecondo, verſ. Neque enim
credendum eſt Summum Pontificem, &c. de elect.
& ius alterius noluiſſe lædere, cap. Licet, de offic.
Ordin. cap. Cum dicat Apoſtolus, de Eccleſ. ædific.
& cap. Paſtoralis, cum concord. de quibus ibi per
gloſ. in verb. Contineatur expreſſum, ſupra eod.
7 Nec iuramentum fidelitatis, & reuerẽtiæ, quid-
quam operatur, quia eſt intelligendum quoad ea,
in quibus Rectori iuriſdictio legitimè competit;
iuramentum enim habet vim roboratiuam, non
extenſiuam, l. fin. C. de non num. pec. vbi Bald. Præ-
8 terea hoc iuramentum non operatur in præiudi-
cium Superioris Regularis iurantis, quia in eo Su-
perioris auctoritas ſemper cenſetur excepta, c. Ve-
nientes, de iure iur. cap. Imperialẽ, §. fin. de prohib.

9 alien. per Frider. in vſib. feud. & in terminis Clericum in vniuerſitate ſtudijs incumbentem non ſubeſſe Rectori, Niſi quoad ea, quæ reſpiciunt profeſſionem, tradit expreſsè Abb. quæſt. 6. num. 8. & 9.

De Priuilegijs.

Cap. Vt priuilegia.

S V M M A R I V M.

1 *Oblati alicuius Religionis an ſint iudicandi perſonæ Eccleſiaſticæ, adeout à foro ſæculari, & vectigalibus tam quoad perſonas, quàm quoad bona debeant eſſe immunes, & n. ſeq. vſque in finem, & præſertim num. 26. verſ. Ex his ſequitur.*

Et quatenus ſint immunes, an eorum exemptio extendatur etiam ad coniugatos, n. 27.

Et an exemptio à foro ſæculari ſuffragetur pro delictis ante oblationem commiſſis, n. 33.

Et an Oblati carentes requiſitis Concilij Tridentini in cap. 11. ſeſſ. 24. ſubſint Epiſcopo tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, n. 34.

Et an ſubſint cumulatiuè, vel priuatiuè ad Superiores Religionis, cui ſunt oblati, n. 36.

2 *Oblati aſſumunt priuilegia Religionis, cui oblati ſunt.*

Declaratur, n. 4. & ſeqq.

3 *Chriſtianorum duo ſunt genera.*

4 *Oblati quales eſſe debeant vt priuilegijs potiantur, & n. 11.*

5 *Serui Eccleſiarum gaudent eccleſiaſticis priuilegijs.*

6 *Oblati ſunt ſerui monaſterij.*

Oblati acquirunt monaſterio, non ſibi, ibidem.

7 *Oblatus plenè non dicitur, qui ſibi vſumfructum retinuit, licèt gaudeat priuilegio ſepulturæ tempore interdicti.*

8 *Oblatus plenè non dicitur offerens ſe, ac bona præſentia.*

9 *Oblatio plena quid requirat.*

10 *Oblati promittunt obedientiam, licèt non Monachalem.*

Oblatus renunciat proprio, & amittit teſtamenti factionem, ibidem.

12 *Bona oblata etiam ſine perſona efficiuntur eccleſiaſtica.*

13 *Offerens bona ſine perſona non efficitur de foro eccleſiaſtico.*

Confrater dici non poteſt, qui bona ſua dat Religioni, ibidem.

14 *Offerens ſe, aut ſimpliciter, aut ſine bonis, aut cum reſeruatione bonorum, non eſt perſona eccleſiaſtica.*

15 *Oblatio cenſetur celebrata iuxta Eccleſiæ ſtatutum vel conſuetudinem.*

Conuerſus Eccleſiæ Regularis cum perſona cenſetur etiam bona obtuliſſe.

Secus in Conuerſo Eccleſiæ ſæcularis, ibidem.

17 *Offerens ſe ſimpliciter non cenſetur obtuliſſe bona.*

18 *Offerens ſe, & maiorem partem bonorum non dicitur perſona eccleſiaſtica.*

19 *Exemptiones vt duobus, aut tribus denarij Religioni oblatis acquirantur indignum eſt.*

20 *Oblatus non dicitur is, cui pars bonorum oblatorum in emphyteuſim conceditur.*

Laicus tenetur ad onera laicalia pro emphyteuſi Eccleſiæ, ibidem.

21 *Concluſiones circa oblatos.*

22 *Oblatio non excluditur ex detentione, vel vſu facti rei oblatæ, permittente Superiore.*

23 *Oblatio an habitus mutationem requirat, & qualem, & n. 25.*

24 *Conuerſi, & oblati in quibus differant.*

25 *Oblatio an requirat vt ſæculum relinquatur.*

26 *Miles commeatu accepto remanens in domo ſua non habet Militis priuilegia.*

27 *Concilij Tridentini requiſita in cap. 11. ſeſſ. 24. ſunt neceſſaria ad vitandum forum Ordinarij, non autem iudicis laici.*

28 *Oblati plenè an gaudeant priuilegiis, ſi ante, vel poſt oblationem matrimonium contraxerint.*

29 *Coniugalis ſtatus non eſt incompatibilis cum ſtatu oblati.*

30 *Votum ſolemnizatur per ſuſceptionem ſacri Ordinis, vel per profeſſionem.*

31 *Clericus coniugatus non gaudet niſi priuilegio fori, & Canonis.*

32 *Oblatus coniugatus gaudet omnibus priuilegijs perſonæ eccleſiaſticæ.*

33 *Oblati poſt delictum commiſſum an, & quando ſubſint foro ſæculari.*

34 *Concilium Tridentinum cap. 11. ſeſſ. 24. non habet locum in ciuilibus, ſed tantùm in criminalibus.*

35 *Epiſcopi iuriſdictio in oblatos reſpicit ſpiritualia tantùm.*

36 *Oblati non habentes requiſita an eximantur etiam à iuriſdictione diœceſani.*

37 *Concilium Tridentinum quid ſtatuerit circa oblatos præter ius commune.*

38 *Epiſcopi iuriſdictio in oblatos an ſit cumulatiua.*

39 *Iuriſdictio conceſſa Epiſcopo in ſcholares an ſit priuatiua ad Rectorem Vniuerſitatis.*

40 *Iuriſdictio Epiſcopi quibus caſibus ſit cumulatiua cum inferioribus Prælatis.*

VT PRIVILEGIA. Priuilegium Religioſis conceſſum vt poſſint ſepelire Confratres ſuos tempore interdicti, intelligitur de illis Confratribus, qui licèt maneant in ſæculo, tamen ſe Ordini obtulerunt mutato habitu ſæculari; vel de illis, qui bona ſua eis dederunt vſufructu retento. Hoc primo.

Priuilegium Religioſis conceſſum, quo eius venientibus ad locum interdictum ſemel in anno aperiantur Eccleſiæ, vt celebrentur in eis diuina, intelligitur quod vna ſola aperiatur in loco. Hoc dicit. Et ſecunda ibi, *Illud*. Io. Andr. diuidit in tres partes. Prima præmittit exordium. Secunda duas declarationes, quarum poſterior incipit ibi, *Illud*. Tertia pœnam addit. Secunda ibi, *Sanè*. Tertia ibi, *Qui verò*. Et ſecunda pars textus locum habet tantummodò in priuilegijs obtentis poſt cap. Alma Mater, de ſenten. ex comm. lib. 6. Non autem in obtentis ante, quia ſunt reuocata per illam Decretalem, vt in ſpecie de hoc priuilegio Templariorum, & Hoſpitalariorum, quo in eorum inchdo aduentu ſemel in anno aperiebatur vna Eccleſia in loco, tempore interdicti, & celebrabantur diuina, declarat gloſſa ibi, in verb. Conceſſis, & Abb. hic in vlt. notab.

1 Circa 1. partem textus generaliter QVAERO, primò an Oblati alicuius Religionis iudicandi ſint perſonæ eccleſiaſticæ, adeout à foro ſæculari, & vecti-

veƈtigalibus tã quoad perſonas, quàm quoad bo-
na debeant eſſe immunes, ſiue perſonam, & vni-
uerſa bona [illegible], ſiue perſonam tantùm, ſiue
perſonam cum minima parte bonorum; præſer-
tim ſi huiuſmodi pars bonorum illis poſtea à Su-
periore Religionis fuerit in emphyteuſim con-
ceſſa.

Et quamuis ſint immunes, an talis exẽptio ex-
tendatur ad coniugatos ſiue ante, ſiue poſt obla-
tionem matrimonium contraxerint. Et an eadem
exemptio à foro ſæculari illis etiam proſit, qui
ante oblationem delictum commiſerunt, cuius
vindicta ad iudicem ſæcularem pertinebat.

Item an iuriſdictio, quæ vigore Trident. Conc.
c.11. ſeſſ.24. Competit Ordinario in Oblatos ca-
rẽtes requiſitis expreſſis ibidem in verſ. Exceptis.
Complectatur tam ſpiritualia, quàm tempora-
lia.

Et an talis iuriſdictio ex decreto Concilij intel-
ligatur tributa Ordinarij in Oblatos cumulatiuè,
vel priuatiuè quoad Superiores eius Religionis, cui
oblati ſunt.

Vt in hac materia, in qua maxima eſt opinionũ
varietas, quantum fieri poteſt clarè procedatur,
primùm conſtituendæ ſunt concluſiones, in qui-
bus Doctores conueniunt; & deinde ad eas de-
ſcendendum, in quibus diſcrepant ſententiæ.

2 Primum illud certi iuris eſt, Oblatos eſſe eccle-
ſiaſticas perſonas, & priuilegia Religionis, cui ob-
lati ſunt, aſſumere, atque à foro ſæculari, & ſæcu-
laribus exactionibus eſſe exemptos: quod proba-
tur hic, & in cap. Cum & plantare, §. De Confra-
tribus, ſupra eodem, cap. Non dubium, de ſenten.
excomm. & in c. Per exemptum, de priuileg. in 6.
3 Clem. 1. de decim. vbi DD. cum concord. Tam-
etſi enim duo ſunt genera Chriſtianorum, alterum
laicorum, alterum eorum, qui diuinis ſunt man-
cipati obſequijs, cap. Duo ſunt, 12.q.1. æquum eſt
tamen omnes quoque Oblatos vtcumque laicos,
qui ſe Religioni dedicarunt, eius aſſumere priui-
legia, gloſ. in d. cap. Non dubium, in verb. Reli-
gionis.

4 Hi autem oblati quales eſſe debeant pluribus
modis explicant, DD. aliquando enim requirunt
vt ſint propriè oblati cum effectu; aliquando vt
ſint plenè oblati, ſiue plenè tranſlati, vt dictis pri-
uilegijs potiantur, vt hic notant Henr. & Abb. n.3.
& idem Abb. conſ.54. in 1. par. num.3. & probatur
in d. cap. Cum & plantare, §. De Confratribus, ibi
Si non ſe prædictis fratribus omnino reddiderint;
5 & in d. Clem. de decim. in vltimis verbis. Et ra-
tio eſt, quia per hanc propriam oblationem ſiue
plenam, ſiue cùm effectu, Oblati efficiuntur ſimi-
les ſerui Eccleſiarum, qui Eccleſiaſticis gaudent
priuilegiis, cap. Eccleſiarum ſeruos, 12. q. 2. Qua
ratione vtitur Archid. in d. cap. Duo ſunt, Abb. in
d. conſ. 54. num.3. Sylueſt. in ver. Eccleſia, primo,
nu.6. verſ. Quintum, & paſſim alii Doctores. Imò
eos eſſe propriè ſeruos monaſterij dicit gloſ. in c.
Vt lex continentiæ, in ver. Profeſſi, 27.q.1. & Card.
in Clem. 1. de decim. num. 22. Subdens eos pro-
pterea acquirere monaſterio, non ſibi. Ac proin-
7 de excluditur qui obtulit ſe, & bona omnia vſu-
fructu retento; id enim nõ ſufficit ad plenam ob-
lationem, quamuis ſufficiat vt ſit priuilegiatus
quoad priuilegium Religionis, vt eius Regulares
ſepeliri in Eccleſia poſſint tempore interdicti, vt
tradit gloſ. fin. in Clem. 1. de decim. quæ optimè
hanc materiam diſtinguit, Henric. Boich. in hoc
cap. Franc. Marc. deciſ.24. num.2. Straccha in re-
pet. Auth. Ingreſſi, cap. 10. num. 22. Butr. in cap. In
8 præſentia, de probat. in fine. Præterea excluditur
qui obtulit bona omnia præſentia, ſed non futura,
quæ non veniunt in ſimplici oblatione, vt per
Strach. d. Authen. Ingreſſi, in verb. Suum, cap. 8.
num. 14. Tametſi Ant. de Butr. d. cap. In pręſentia,
in fine tenuerit offerentem ſe, & ſua Eccleſiæ Re-
gulari cenſeri etiam offerre futura; quia ſic eſt de
de natura Eccleſię.

9 Ad hanc verò effectualem, ſeu propriam, & ple-
nam oblationem inducendam quę requirantur,
magnam habet dubitationem. De duobus planè
requiſitis nemo dubitat, videlicet opus eſſe vt Ob-
latus perpetuò, & efficaciter obtulerit tam ſe, quã
10 bona ſua; ea nimirum ratione, quia deuouendo
ſe, promittit obedientiam, licèt nõ Monachalem,
Anchar. in d. Clem. 1. de decim. num. 26. & offe-
rendo bona, renunciat proprio, & amittit teſta-
menti factionem, gloſ. in cap. Vt lex continentiæ,
in ver. Profeſſi, 27. quęſt. 1. Dec. in cap. In pręſentia,
11 num. 26. de probat. Quę duo efficiunt offerentem
perſonam Eccleſiaſticam, vt per DD. in cap. Cum
12 ad monaſterium, de ſtat. Monach. Et quamuis poſ-
ſit offerens offerre ſe ſine bonis, & bona ſine per-
ſona ſua, & poſſit etiam offerre ſe cum patre bo-
norum, vt per Socin. in tract. de oblat. in 7. libello,
in pluribus quęſtionibus: tamen in hoc caſu vt
perſona ſit eccleſiaſtica, requiritur vt oblatio per-
petua, & efficax tam perſonę, quàm bonorum:
ita vtrumque requirunt per textum d. Clem. 1. de
decim. Laud. ibidem, Imol. num. 28. Anchar. n. 16.
Zabarell. num. 20. Hoſtien. hic num. 6. & Io. Andr.
In gloſ. 3. Henric. & Abb. eod. loco Dec. in cap. 1. In
præſentia, num. 23. de probat. Archid. quem cæ-
teri ſequuntur in d. cap. Duo ſunt, num. 6. Abb. in
d. conſ. 54. num. 2. Syluest. in ver. Eccleſia, 1. num. 6.
verſ. Quintum. Remig. de Charit. ſubſid. quæſt. 61.
num. 33. & paſſim DD. de hac materia tractan-
tes. Et in ſpecie talem oblationem debere eſſe
perpetuam, tradit poſt alios Couarr. in loco infe-
riùs citando num. 8. & ante eum Io. Andr. d. cap.
Per exemptionem, vbi Gemin. & Franc. in ſecun-
do notab.

13 Et hæc duorum requiſitorum neceſſitas exclu-
dit primò à numero perſonarum eccleſiaſticarum
Oblatos illos, qui offerunt bona, & non ſe: quam-
uis enim ea bona ob talem oblationem eccleſia-
ſtica efficiantur, vt per Abb. d. conſ. 54. num. 2. &
ſint immunia ab exactionibus ſæcularibus, vt ibi
per eum; non tamen illa offerens abſque perſona
efficitur de foro Eccleſiæ, vt per DD. ſupracitatos
pręſertim Abb. hic num. 3. vbi ait Confratrem dici
non poſſe qui bona ſua dat Religioni, quia illa eſt
donatio, & non fraternitas.

14 Secundò excludit offerentes perſonam abſque
bonis, ſiue perſonam obtulerint cum reſeruatione
expreſſa bonorum, ſiue ſimpliciter perſonam ob-
tulerint, nulla de bonis mentione facta: nam in
eiuſmodi oblatione bona nõ veniunt, niſi expreſ-
sè offerantur, Butr. in cap. In pręſentia, de probat.
in fine, Io. Andr. & alij, quos refert, & ſequitur So-
cin. d. tract. & Libell. in 22. quęſt. Quod tamen li-
mitat, niſi aliud haberet ſtatutum, vel conſuetudo
15 Eccleſię, cui ſit oblatio, quia tali caſu oblatio in-
telligeretur celebrata iuxta illius Eccleſiæ ſtatutũ,
vel conſuetudinem.

Nec

16 Nec obſtat, quod bona ſunt acceſſoria ad per-
ſonam, ac propterea quod offerens ſe cenſeatur
etiam bona obtuliſſe, etiamſi non exprimantur,
vt de conuerſo Eccleſiæ ſæcularis tenuit Odofr.
relatus à Bart. in Authen. Ingreſſi, num. 12. C. de
Sacroſ. Eccleſ. Et de conuerſo Eccleſiæ Regularis,
Bald. ibid. num. 4. verſ. Secundò oppono, & Franc.
Marc. deciſ. 24. num. 12 Bellam. in cap. Religioſo,
de ſenten. excomm. lib. 6. Reſpondetur enim in
conuerſo Eccleſiæ Regularis non dubium quin
oblata perſona, etiã bona oblata cenſeantur, cùm
illa retinere non poſſit, quia efficitur Religioſus,
vt per Bartol. & Bald. vbi ſupra. At in Conuerſo
Eccleſiæ ſæcularis ſecus eſt; is enim cùm poſſit re-
tinere bona, per oblationem perſonæ non cenſe-
tur bona obtuliſſe, vt per Bald. in d. Authen. In-
greſſi, num. 5. Nos autem agimus de Oblato Re-
gulari Eccleſię, qui cùm non efficiatur Monachus,
& poſſit bona retinere; à ceſſante ratione, quam
in Conuerſo Regularis Eccleſiæ reddunt Bartol.
17 & Bald. quod oblata perſona cenſeatur obtuliſſe
etiam bona, quia ea retineri non poſſunt; ſequi-
tur vt cùm Oblati retinere bona poſſint, ea obtu-
liſſe non intelligantur. Et id eſt, quod etiam tradit
Bald. in d. Authen. Ingreſſi, n. 8. vbi ait Oblatum
Regulari Eccleſiæ bona non amittere, niſi totali-
ter renunciet ſæculo, illudq; mutet, quo caſu Mo-
nacho æquiparatur.

18 Tertiò his duobus requiſitis excluditur etiam
his, qui obtulit perſonam cum parte bonorum tã-
tùm, quamuis maiorem: cùm enim Doctores re-
quirant ſimpliciter oblationẽ bonorum; hoc ver-
bum, *bonorum*, in hac materia ſimpliciter prola-
tum includit omnia bona, Socin. d. tract. de oblat.
in 8. libell. qu. 5 & oblationem maioris partis in
hac materia non æquipollere oblationi omnium,
docuit gloſ. hic in ver. Pro parte, vbi Henric id in
ſpecie adnotauit. Quod cùm verum ſit, à fortiori
procedit in eo, qui obtulit Eccleſiæ minimam par-
tem bonorum, in quo propriè quadrat quod ha-
19 betur hic, Indignum eſſe vt pro duobus, aut tribus
denarijs acquirantur huiuſmodi exemptiones.
20 Præſertim ſi poſtea talis bonorum pars Oblato in
emphyteuſim concederetur; quo caſu nedum of-
ferens non eſt plenè oblatus, ſed etiam bona ipſa
ad onera laicalia tenentur: Tum quia hoc caſu vi-
detur ſubeſſe fraus propter actuum vicinitatem,
Oldrad. conſ. 324. Factum tale eſt. Dominus no-
ſter, ſub num. 6. verſ. Et quod fuerit fraudolenta;
Tum quia laicus tenetur ad onera laicalia pro re
emphyteutica quàm obtinet ab Eccleſia: quia do-
minium vtile eſt quid laicale, Alex. conſ. 103. in 2.
vol. vbi dicit eum teneri ad ſolutionem vectigalis
ratione fructuum: & poſt Barb. & alios tradit Re-
mig. de Charit. ſubſid. q. 61. n. 32. & 33.

21 Ex prædictis ſatis tutò eliciuntur aliquæ con-
cluſiones negatiuæ, videlicet offerentes ſe, & non
bona ſiue ea expreſsè retinendo, ſiue de eis men-
tionem in oblatione non faciendo, nõ debent cen-
ſeri perſonæ Eccleſiaſticę, nec gaudere immunita-
tibus, niſi ex ſtatuto, vel conſuetudine Eccleſię cui
fit oblatio in oblatione perſonę bonorum oblatio
includeretur, vt dictum eſt. Item nec ſunt perſo-
nę Eccleſiaſticę offerentes ſe, & bona, ſed non ani-
marum, & multò minus ſi minimam tantùm eorũ
partem obtulerint; præſertim ſi ea poſtea in em-
22 phyteuſim ab Eccleſia obtinuerint: nõ tamen vi-
detur excludendus, quominus ſit perſona Eccle-
ſiaſtica, qui ſibi non reſeruauit aliquam partem
ſuorum bonorum neque in proprietatem, neque
in poſſeſſionem, nec in vſumfructum, nec in ius
vtendi, ſed tantùm in quandam detentionem, &
vſum facti, permittente Superiore regulari, & do-
nec ipſe Superior voluerit, itaut Superior poſſit pro
libito auferre, licèt de honeſtate permittere poſ-
ſit, vt de Regular. declarat Bald. in d. Authen. In-
greſſi, n. 6.

Verùm an ſit conſtituenda concluſio affirmati-
ua vt qui ſe, & bona obtulerint, perſonæ eccleſia-
ſticę cenſeantur, & immunitatibus gaudeant, etiãſi
nihil aliud preterea concurrat? in hoc eſt maxima
difficultas propter alia duo requiſita, quę vna cum
oblatione perſonę, & bonorum nonnulli Doctores
coniunctim exigunt, & nonnulli prętermittunt,
itaut non videantur illa habere pro neceſſarijs ad
gaudendum immunitate.

23 Ex his alterum eſt mutatio habitus, an videli-
cet vt offerens bona, & perſonam ſit perſona ec-
cleſiaſtica, oporteat vt habitum mutet.

Alterum eſt an ita offerens vt ſit perſona eccle-
ſiaſtica, neceſſe ſit vt ſęculum relinquat, & ad Ec-
cleſiam ſe transferat.

Quoad primum, verior, & communior videtur
opinio, vt etiam habitus mutatio requiratur. Hęc
eſt doctrina Hoſtien. hic n. 6. quo loco ait: [Vbi
aliqui vel aliquę offerunt ſe, & ſua Eccleſijs Ca-
thedralibus, vel Conuentualibus, vel alijs ſęcula-
ribus, & ſignum accipiunt, eccleſiaſticę perſonę
cenſentur,] Hoſtien. totidem verbis referunt, &
ſequuntur Io. Andr. in gloſ. 3. Ant. de Butr. Henric.
& alij, Archid. in d. cap. Duo ſunt, num. 6. Syluest.
d. ver. Eccleſia, 1. num. 5. verſ. Limitare, & in verb.
Oblatos, prope finem Idem Hoſtien. in Summa
tit. de Regular. §. 1. ſupracit. in fin. S. Antonin. in
3. part. tit. 23. cap. 5. §. 1. Et in terminis ita decidit
Capell. Toloſana deciſ. 8. vbi habetur, laicum qui
ſe, & bona obtulit Eccleſię, habitu non mutato, nõ
eſſe reſtituendum iudici eccleſiaſtico. Nec nouum
eſt in iure Canonico ad conſequenda priuilegia
eccleſiaſticę perſonę neceſſariam eſſe declaratio-
nem habitus eccleſiaſtici, vt in cap. 1. de Cler. con-
iug. in 6.

24 Huic opinioni non obſtat primò quod Docto-
res conſtituentes differentiam inter Conuerſos, &
Oblatos, dicant eos eſſe Conuerſos qui ſe, & ſua
dant Religioni, habitu mutato; Oblatos verò qui
ſe, & ſua offerunt abſq; habitus mutatione, Laud.
quem referunt, & ſequuntur in Clemen. 1. de de-
cim. ſupracit. Zabarell. num. 10. Anchar. n. 16. Imol.
num. 18. Dec. in d. c. In preſentia, num. 22. Couarr.
in cap. Alma Mater, in 2. part. relect. §. 3. num. 8.
25 Id enim ita accipiendum, vt in Oblato non ſit ne-
ceſſaria totalis mutatio habitus, nec aſſumptio ha-
bitus Religionis, cui ſe offert, ſed ſufficiet aliqua-
lis mutatio, itaut non ſit habitus Religioſus, quẽ-
admodum debet eſſe habitus Conuerſi, ſed diffe-
rens tamen à laicali Ita declarat hic gloſſa in ver.
Mutato, vbi in ſpecie Henric. hanc rem luculenter
explicat, Syluest. in d. ver. Eccleſia, 1. num. 6. d. verſ.
Limitare, & hoc eſt quod dicebat hic Hoſt. quem
cæteri ſequuntur, videlicet ſignum aliquod acci-
pere debere Eccleſiaſticas perſonas.

Non obſtat ſecundò, quod aliqui Doctores, &
pręſertim Abb. in d. conſ. 54. ſcripſerint Oblatos,
qui ſe, & bona obtulerũt cenſeri Eccleſiaſticas per-
ſonas, & ſic duo requiſita recenſeat, & mutatio-
nem

nem habitus tamquam non neceſſariam omittat: quia tam Abbas, quàm cęteri Doctores ita loquentes, vel non excludunt hoc requiſitum, licèt nec includant; vel ſi excludere intendunt, aduerſantur communiori opinioni Doctorum illud quoque requirentium, vt ſupra dictum eſt.

Quoad alterum de ſæculo relinquendo an ſit neceſſarium in offerẽte, maior eſt difficultas: nam plures ex Doctoribus hanc materiam pertractantibus requirunt oblationem perſonæ, & bonorum; plurimi verò adijciunt tertium requiſitum mutationis habitus non totalis. At verè nemo in locis ſupracit. aut certè pauciſſimi exprimunt neceſſarium eſſe vltra ſupradicta etiam ſæculum derelinquere, vt ſit locus priuilegio exemptionis: & tamen valde probabilis eſt opinio id quoque requiſitum debere cum cæteris concurrere: quod certè apertiſſimè ſentire videtur Hoſt. in cap. Non dubium, de ſentent. excomm. dum loquens de conuerſo Eccleſiæ ſecularis, qui tradidit ſe, & ſua, & idem eſt cum oblato, ait: Si eſt conuerſus remanens in domo propria, & tamquam laicus viuens, non gaudet immunitate: ſi verò eſt conuerſus, qui tradidit ſe, & ſua, & eſt tonſuratus, et vadit ad horas ſuas audiendas, vt viuit honeſtè, ſicut Clericus viuere debet, talis in forum Eccleſiæ in totum intelligitur eſſe translatus, & immunitate eccleſiaſtica gaudet, Hoſt. ibi ſequuntur Io. Andr. Ant. de Butr. Henric. Collecta, & Petr. de Vbald. in tract. de quarta Epiſc. & Parochial. in 17. qu nu. 11. & quamuis Hoſtien. in 2. membro ſuę diſtinctionis non expreſſerit an debeat ſuam domum, ſiue ſæculum relinquere; cùm tamen in priori membro id expreſſerit dicens illum non gaudere immunitate; in ſecundo, in quo ſentit gaudere, ſatis exprimit oppoſitum, ideſt eum à domo ſua receſſiſſe, & ad Eccleſias eſſe translatum, vt exprimit ibi Collect. ita intelligens Hoſtienſis doctrinam.

Præterea id videtur probari per text. in cap. penult. infra eod. vbi habetur tales Confratres, ſeu Oblatos quoad manſerint in domo ſua non aſſumere priuilegia Religionis; & ita illum textum intelligunt Innoc. Hoſt. & Io. Andr. notantes mutationem habitus ſufficere quoad priuilegia circa interdictum, de quo in textu noſtro, ſed quoad cætera non ſufficere, ſed neceſſariam eſſe plenam translationem, iuxta illum textum, qui loquitur de propria domo relinquenda: & hunc intellectum eſſe communem oſtendit ibi Ant. de Butr. dicens ita eſſe tenendum ſecundum Doctores; quod etim ſentire videtur Abb. dum notat eum, de quo textus loquitur, ideſt qui in domo propria manebat, non eſſe plenè Oblatum: & ita in eo textu hunc caſum eſſe clarum itaut non ſit locus cauillationi, tradidit Zabarell. conſ. 21. n. 5. & 6. cui poteſt addi Abb. hic n. 3. vbi ait non eſſe plenè oblatos ſtantes in ſæculo.

26 Rationes huius opinionis ſumi poſſunt ex gloſ. in d. cap. penult. vbi adducit plura circa militem armatæ militiæ, qui ſi commeatu accepto remanet in domo ſua, non habet militis priuilegium, l. Miles, ff. Ex quib. cauſ. maior.

Nec videtur obeſſe, quod plerique ex Doctoribus de hoc requiſito non meminerint, quia non propterea dicunt illud non eſſe neceſſarium, & ſic eſt locus ab auctoritate negatiua deſumptus, qui non probat, nec deſtruit opinionem Hoſt. Zabarell. & aliorum, præſertim ex textu deſumptum, qui apertè ſentiunt id requiſitum derelicti ſæculi cum cæteris debere concurrere.

Ex his ſequitur oblatis ita demum priuilegio fori, & ſæcularium exactionum gaudere, ſi ſe, & bona perpetuò, & in forma valida in manibus Epiſcopi, vel Regularis ſuperioris Religioni obtulerint nulla re ſibi reſeruata, atque habitum mutauerint, & ſæculum reliquerint. Nec eſt quod
27 adijciamus alia requiſita ex decreto c. 11. ſeſſ. 24. quia illa ſunt neceſſaria ad vitandum forum Ordinarij, non autem iudicis laici, in quo Concilium nihil noui ſtatuit.

28 Ad ſecundum de plenè oblatis, qui poſt oblationem matrimonium contraxerunt, videtur reſpondendum ſi id permiſſu ſuperiorum faciant, & viuant de mandato eorumdem ſuperiorum in domibus, vel prædijs Eccleſiarum, ſeu monaſteriorũ pro eorum ſeruitio, debere gaudere priuilegijs, ſicuti etiam qui ante contraxerunt, dummodo ſeruent ſupradicta. Cum enim huic oblationi cum
29 requiſitis ſupradictis non inſit obligatio continentiæ, conſequens eſt vt ſtatus coniugalis non ſit incompatibilis cum ſtatu oblati. Antecedens probatur ex doctrina gloſſæ in cap. Vt lex, 27. qu. 1. in ver. Atque conuerſi, Archid. in d. cap. Duo ſunt, n. 6. Sylueſt. in loco ſupracit. Hoſt. Ioan. Andr. Henric. & aliorum hic, Franc. Marc. deciſ. 24. nu. 14. Ita videmus de coniugatis oblatis extare conſilium Abb. 53. par. 1. Cald. conſ. vltimo de Regular. & Zabar. d. conſ. 21. & Bald. conſ. 240. in 5. vol. qui loquuntur de coniugatis ante oblationem. Sed poſt oblationem licere matrimonium contrahere, nec propter oblationem vllum inſurgere impedimentum, ſentiunt Doctores omnes ſupracitati, & in ſpecie Imol in d. Clem. 1. n. 10. vbi reddit rationem;
30 quod votum impediens, & dirimens matrimoniũ ſolemnizatur vel per ſuſceptionem Ordinis ſacri, vel per profeſſionem tacitam, vel expreſſam, iuxta textum in cap. Vnico, de Voto in 6. quorum, inquit, neutrum hic fuit. Imò cùm nullus in plus obligetur monaſterio, quàm pateat de eius intentione, talis non ſe obligauit ad caſtitatem, ſed tãtùm ad obedientiam, & reuerentiam: ex quo ſequitur vt matrimonium poſtea contractum teneat, & contrahens oblatus non propterea deſinat eſſe perſona eccleſiaſtica.

31 Quod ſi obijciatur Clericum coniugatum incedentem in habitu gaudere priuilegio fori, & Canonis, ſed non alijs, & in ſpecie non eſſe exemptũ à ſæcularibus exactionibus, vt habetur in c. Vnico, de Cler. coniug. in 6. vbi gloſ. & Couarr. Practicar. quæſt. cap. 31. nu 9. Et propterea à fortiori id videtur procedere in oblato, de cuius exemptione non adeo conſtat inter Doctores, ſicuti de exemptione Clerici.

32 Reſpondetur d. cap. vnicum reſtringens exemptionem, tamquam odioſum, vt ibi per Doctores, non debere extendi ad alias perſonas eccleſiaſticas, & ſolum habere locum in Clericis, de quibus loquitur; aliàs verò remanere in diſpoſitione iuris communis.

33 Ad tertium de his qui ante oblationem delictũ commiſerunt, cuius punitio ad iudices laicos pertinebat, diſtinguendum eſt. Aut delinquens obtulit ſe, & ſua poſt delictum ſine fraude; & tunc liberatur à iuriſdictione iudicis laici, debetque tãtùm puniri ab eccleſiaſtico. Aut in fraudem obtulit ſe, & ſua vt ſe eximeret à iuriſdictione iudi-

cis

cis laici; & tunc ab eo puniri poteſt, non tamen corporaliter, ſed alia pœna confiſcationis bonorũ, vel pecuniaria, itaut remaneat ſubditus reſpectu cauſæ, & bonorum, non autem reſpectu perſonæ. Ita relatis pluribus Doctoribus de communi opinione aſſerentibus docuit Couarr. lib. præcit. Practic quæſt. cap. 32. & Clar. §. fin. verſ. Sæpenumero, qui tametſi loquatur de delinquente, qui poſt delictum effectus eſt Clericus, vel Religioſus; eſt etiã intelligendus quoad oblatos, qui habentes requiſita, ſunt & ipſi eccleſiaſticæ perſonæ, vt ſupra eſt demonſtratum.

34 Ad quartum, iam Sacra Congregatio declarauit decretum d. cap. 11. non procedere in ciuilibus, ſed tantùm in criminalibus, mota præcipuè cauſa finali dicti decreti, quæ habetur in proœmio ipſius, ibi, *exemptis occaſionem laxioris vitæ*. Qua ratione videtur etiam reſpondendum iuriſdictio-

35 nem Epiſcopo tributam reſpicere ſpiritualia tantùm, videlicet correctionem, & punitionem delictorum, & alia, de quibus in cap. Dudum, il ſecondo, de elect.

36 Ad quintum repetendum quod ſupra dictum fuit; oblatos non habentes requiſita non eſſe eccleſiaſticas perſonas, nec aſſumere priuilegia Religionis, cui offeruntur, & propterea non eximi etiam à iuriſdictione Diœceſani, Ant. de Butr. in d. cap. Cum & plantare, in vit. not. Hent. hic, & probatur in d. cap. penult. infra eod. Ideoque Concilium quoad non plenè oblatos nihil noui induxit, cùm iam eſſent ſub iuriſdictione Epiſcoporum, ſed obſtacula tantùm ſubmuſit, itaut ſi ex conſuetudine, quam omnes Doctores, præſertim in cap. 2. de foro compet. clamant in hac materia eſſe attendendam, vel ex aliquo ſpeciali Religionis priuilegio tales non plenè oblati eſſent exempti à dicta iuriſdictione Epiſcoporum: illam eis. Concilium reſtituit. Quo verò ad eos, qui plenè oblati priuilegia Religionum erant aſſecuti, hoc tantùm noui ſtatuit, quod actuale ſeruitiũ requiſiuit, quod non erat cautum iure veteri, adeout abſque illo ſeruitio actuali remaneant ſub iuriſdictione Diœceſani. Alia autem duo requiſita quod intra ſepta degant, & ſub obedientia viuant, iam concurrere debebant de iure communi in plenè tranſlato, vt ſupra dictum eſt, vt priuilegia Religionis aſſumeret.

37 Ex quo ſequitur quoad oblatos duo tantùm vltra ius commune ſtatuiſſe Concilium. Alterum vt non plenè oblati non obſtante priuilegio, aut conſuetudine, ſubſint Diœceſano: alterum vt plenè oblati etiam ipſi Ordinario ſubiecti ſint, ſi vi-

38 tra alia non concurrant in eis actuale ſeruitium Religionis. Vtroque autem caſu huiuſmodi iuriſdictio videtur conceſſa Ordinarijs cumulatiuè, & non priuatiuè cum Superioribus Regularibus in illis caſibus, in quibus ipſi eam habent in oblatos: nam iuriſdictio tributa per legem cenſetur conceſſa cumulatiuè cum alijs illam habentibus, DD in l. fin. C de iuriſd omn. iudic. Roman. in conſ. 393. nu. 2. & ſequitur Felin. in cap. Paſtoralis, nu. 2. de offic. Ordin. & de communi teſtatur Iaſon in l. Quod in rerum, §. Si quis poſt, ff. de leg. 1. & benè facit doctrina Bart. in l. Viros, in primo notab. C. de

39 diuerſ. offic. lib. 12. vbi ſentit ſtatuto diſponente vt ſcholares coram Epiſcopo conueniantur non eſſe ademptam iuriſdictionem Rectori illam habenti vigore legis, aut conſuetudinis, niſi ſtatutum vteretur dictione taxatiua, videlicet *vt Epiſcopus tantùm cognoſceretur*: quo caſu tantùm putat auferri iuriſdictionem Rectori competentem ei de iure communi, non autem ſi ei competat ex conſuetudine: Bartolum refert, & ſequitur Felin. in d. cap. Paſtoralis, nu. 2. in 3. limit. Et quamuis talis iuriſdictio cenſeatur tributa priuatiuè vbi de mente concedentis apparet, vt ibidem per Felin. in 1. limit. & de communi teſtatur Io. Baptiſta Ferrett. conſ. 141. nu. 25. tamen in caſu noſtro tantum abeſt vt appareat de mente Concilij, quod voluerit tribuere Epiſcopo iuriſdictionem priuatiuè, vt potius conſtet eam voluiſſe concedere cumulatiuè: nam Concilium vbi voluit tribuere talem iuriſdictionem priuatiuè ad inferiores, id expreſſit,

40 vt in cap. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24. & in cap. 3. ſeſſ. 25. ergo in hoc caſu, in quo non expreſſit, voluiſſe credendum eſt, vulg. l. Vnica, §. Sin autem ad deficientis, C. de caduc. tollen. & aliàs in ſimili Sacra Congregatio declarauit iuriſdictionem tributam Epiſcopo vigore cap. 7. ſeſſ. 7. cap. 11. ſeſſ. 25. de Regular. & cap. 8. ſeſſ. 7. intelligi cumulatiuè cum inferioribus.

De Priuilegijs.

Cap. Quod nonnullis.

S V M M A R I V M.

1 *INterdicti generalis tempore clam celebrare poſſunt Epiſcopi non prohibiti, qui non fuerunt interdicti culpabiles.*
Idem in Cardinalibus, n. 4.
2 *Priuilegium Religioſis conceſſum non extenditur ad Epiſcopos, & n. 28.*
Priuilegia non extenduntur de perſona ad perſonã, etiam ex identitate, vel maioritate rationis, ibidem, & n. 25.
Declaratur n. 16 & 28.
3 *Priuilegium celebrandi clam tempore interdicti nõ ſuffragatur eis, quorum culpa, vel fraude interdictum fuit propoſitum.*
5 *Altaris viatici priuilegium an competat Cardinalibus, & num. ſeqq. vſque in fin.*
6 *Altaris viatici priuilegium quod habent Epiſcopi, & eorum ſuperiores ex cap. fin. de priuileg. lib. 6. non fuit ſublatum à Concilio Tridentino.*
7 *Et Epiſcopi eo vti poſſunt ex rationabili cauſa etiã extra caſum abſentiæ.*
8 *Oratoria ad vſum Epiſcopi etiam extra illius diœceſim conſtructa non comprehenduntur in decreto de non celebrando in priuatis oratorijs.*
9 *Altaris viatici priuilegio vti poteſt Epiſcopus in aliena diœceſi, etiam contradicente Epiſcopo Diœceſano.*
10 *Cardinales, & Epiſcopi an Romæ vtantur priuilegio altaris portatilis abſque indulto Papæ, & n. 31.*
11 *Cardinales ſunt maiores Epiſcopis dignitate, & officio, ſed minores Ordine, & n. 13.*
12 *Cardinalatu nulla eſt maior dignitas in Eccleſia Dei, & in Cardinalibus reſidet tota maieſtas Chriſtianæ Reipublicæ, & n. 21.*
14 *Dignitas, & officium præponderat Ordini in prælationibus.*

Altaris

15 *Altaris portatilis priuilegio vel poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus, licèt non conſecratus, & n.23.*

16 *Altaris viatici priuilegium fauore cultus diuini eſt latè interpretandum, quatenus patitur verborum latitudo, & n.30.*

17 *Cardinales, ſicut Epiſcopi poſſunt ſibi eligere confeſſorem, qui tamen vel parochiale beneficium habeat, vel ſit approbatus ab Ordinario ad confeſſiones audiendas.*

18 *Priuilegium Principis latiſſimè interpretandum eſt.*

19 *Priuilegia Epiſcopis conceſſa ratione Pontificalis officij competunt etiam Cardinalibus.*

20 *Epiſcoporum appellatione veniunt etiam eorum Superiores, & n.30.*

22 *Ratio vbi eſt eadem, lex non dicitur extendi, ſed enucleari, & n.28.*

23 *Epiſcopi appellatione venit etiam nondum conſecratus in materia proportionabili, tam confirmato, quàm conſecrato.*

24 *Cardinales an gaudeant priuilegio cap. Quia periculoſum, de ſentent excom.lib.6. vt pœnam ſuſpenſionis, vel interdicti non incurrant niſi in ſententia ſint expreſſi.*

26 *Interpretatio in dubio ſit pro iure communi quando concurrit cum priuilegio.*

27 *Altaris portatilis priuilegium conceſſum Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus non extenditur ad Epiſcopos.*

28 *Priuilegium extenditur ex identitate rationis, ſi id patiatur lata verbi ſignificatio, vel aliàs eſſet eluſorium.*

29 *Priuilegium celebrandi Miſſas in Capella, ad quam confluit fidelium multitudo, extenditur etiam ad Miſſas cantatas, & ad oblationes voluntarias.*

1 QVOD NONNVLLIS. Tempore generalis interdicti clam celebrare poſſũt Epiſcopi non prohibiti, qui non fuerant interdicti culpabiles. Hoc dicit Ioan. Andr. Butr. Cardin. Anchar. & Abb. Primò ponit priuilegium. Secundò exceptionem, ibi, *niſi*. Tertiò determinationem, ibi, *verè*. Hodie hoc non eſt priuilegium Epiſcoporum, ſed ius commune, vt in cap. Alma mater, de ſent.excom.lib.6. & ideo in hac Decretali non eſt multum inſiſtendum: ſimile in cap. Communis filius, 23. diſtinct.

2 Nota primò ibi, *ad Epiſcopos extendentes*: priuilegium Religioſis conceſſum non extendi ad Epiſcopos, quia priuilegium non patitur extenſionem de perſona ad perſonam ex identitate rationis, vt eſt caſus in cap. Sanè ſupra eodem, & hic notat Abb. in 1. notab. ſed hoc intellige vt dicam infra n. 28.

3 Secundò nota ibi, *qui cauſam aliquam præſtiterit interdicto*. Priuilegium aliquibus conceſſum, vt tempore interdicti ianuis clauſis, ſuppreſſa voce, & non pulſatis campanis poſſint celebrare diuina, non ſuffragari eis, qui cauſam dederunt, vel fraudem commiſerunt in eo, propter quod poſitũ eſt interdictum, vt quia interdictum fuit latum ob eorum culpam, vel ipſi præſtiterunt fauorem illis, qui cauſam dederunt interdicto, ſecundum Innoc. hic n.3. & n.4. in verb. Aliquam, & Abb. in 2. not. Hodie hoc eſt expreſſum in d.cap. Alma Mater, de ſent.excomm. lib.6. vbi plenè videas de his, quæ hic tanguntur, & alijs ad hanc materiam ſpectantibus.

4 Sed hic occurrit dubium an priuilegium celebrandi diuina tempore interdicti aliquibus Religioſis conceſſum, dum hic extenditur ad Epiſcopos, cenſeatur etiam extenſum ad Cardinales, Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de legat. §. Sequitur in fin. addit. verſ. Item per hoc dico, tenet Cardinalibus etiam ſine legatione competere ſex priuilegia, quæ recenſentur à gloſſa penult. in cap. fin. de priuileg. lib.6. inter quæ numeratur etiam priuilegium, de quo in hac Decretali.

5 Ex hoc infero ad notabilem quæſtionem an priuilegium altaris viatici competebat S.R.E. Cardinalibus.

6 Bonifacius VIII. in cap. fin. de priuileg. lib.6. diſpoſuit vt infra [Quoniam Epiſcopi, eorumque ſuperiores ſe habent diuerſis ex cauſis à ſuis Eccleſijs, & diœceſibus abſentare frequenter, nec ſemper poſſunt commodè ad eccleſias accedere pro Miſſa celebranda, vel audienda in ipſis, ſine qua eos tranſire non decet abſque cauſa rationabili vllam diem præſenti cõſtitutione indulgemus eiſdem, vt altare poſſint habere viaticum, & in eo celebrare, ac facere celebrari] Quod quidem priuilegium Sacra Congregatio aliàs cenſuit non fuiſſe ſublatum decreto Tridentini Concilij cap.
7 vnico ſeſſ. 22. de obſeruan. & euitan. in celebration. Miſſ. & Epiſcopos poſſe eodem priuilegio vti, etiã extra caſum abſentiæ ex rationabili cauſa, veluti magni incommodi, & ingruentis periculi: quod etiam Nauarr. ſenſerat conſ. 5. n. 2. de priuileg. & in manual cap. 25. nu. 83. Quinimo quicquid contra
8 ſcripſerit idem Nauarr. d. conſ. 5. ſæpius reſpondit oratoria ad vſum Epiſcopi etiam extra illius diœceſim conſtructa non comprehendi in diſpoſitione dicti cap. vnici, nec in declaratione ab ipſa Cõgregatione edita de nõ celebrando in priuatis oratorijs. Circumſcripto autem Concilio, & declaratione prædicta, manifeſtum eſt priuilegium hoc non reſtringi ad limites alicuius territorij, vt ſatis clarè colligitur ex d.cap. fin. ibi, *à ſuis Eccleſijs, ac diœceſibus abſentare*; & infra in verb. Vbicumque, quod ab Archidiacono propè fin. exponitur, ideſt quocumque loco ſiue in ſua diœceſi, ſiue extra, & à Io. Andr. & Lapo in tota Chriſtianitate. Idque
9 procedit etiam contradicentibus Epiſcopis diœceſanis, quia hæc Decretalis, ſecundum quam Epiſcopus poterat quidem in aliena diœceſi extra Eccleſiam celebrare, ſed tamen prohiberi poterat ab Epiſcopo loci, fuit in hoc ampliata prædict. cap. final. de priuileg. lib.6. vbi ibi notat gloſ. in verb. Indulgemus, Io. Andr. Gemin. & cæteri omnes: quod quidem priuilegium ſecundum Archidiac. ſatis concordat cum eo, quod habetur in cap. Concedimus, de conſecrat. diſt. 1. vbi Conciliũ Tribulienſe generaliter indulget, vt in itinere poſitis, ſi Eccleſia defuerit, ſub dio, ſiue in tentorijs, ita tamen ſi tabula altaris conſecrata, & altare portatile fuerit, Miſſarum ſolemnia licet celebrare. Item concordat cum ſimili indulto, quod Honorius III. tribuit Prædicatoribus, & Minoribus vt poſſint in altari viatico celebrare liberè, ideſt ſine diœceſanorum licentia, vt legitur in cap. In his, infra eod. Itaque competit hoc priuilegium Epiſcopis ad eum modum, quo competebat ante Concilium, à quo ex ſententia S. Congregationis ſublatum, aut reſtrictum non fuit.

10 His præhabitis, conſulitur ſacra Congregatio an eodem modo hoc priuilegium cōpetat S. R. E. Cardinalibus.

Et quidem Romæ ſecundum Nauarr. locis citatis ex conſuetudine nec Epiſcopi, nec Cardinales hoc priuilegio vtuntur abſque indulto ſpeciali Summi Pontificis: verba Nauarri hæc ſunt: [Seruatur Romæ quod Epiſcopus non vtitur illo priuilegio Epiſcopali, cap. final. poſt Concil. Tridentin. adeò quidem, quod neque Cardinales vtuntur eo niſi de conceſſione expreſſa Papæ, quàm Papa concedit quidem illis, ſed rariſſimè alijs Epiſcopis.] Hęc Nauarr.

11 Sed quicquid ſit in Curia, in qua Prælati conſueuerunt abſtinere etiam ab vſu facultatum, & priuilegiorum ſuorum ſiue ob reuerentiam Summi Pontificis, iuxta notata in cap. Qua fronte, de appellat. & in cap. Volentes, de off. Delegat. gloſ. 1. in cap. Priuilegium, de reg. iur. lib. 6. gloſ. penult in cap. Antiqua, ſupra eodem, ſiue ob facultatem recurſus ad Sanctitatem ſuam pro gratia obtinenda, ex traditis per Felin. poſt Imol. in cap. Quod ſuper his, num. 12. verſ. Sed quod dixi, de fide inſtrum. Ad dubium videtur reſpondendum ſimpliciter priuilegium altaris viatici competere Cardinalibus ad eum modum, quo competit Epiſcopis in vim dicti cap. final. Nam verba illa textus, *eorumque Superiores*, etſi exponantur à gloſ. in cap. Quia periculoſum, in verb. Superioribus, de ſenten. excomm. lib. 6. pro Archiepiſcopis, Patriarchis, & Primatibus: tamen in ſui latitudine apta ſunt comprehendere etiam Cardinales, qui dignitate, & officio ſunt maiores Epiſcopis, cap. Conſtantinus, 96. diſtinct. c. Per venerabilem, §. Rationibus, Qui fil. ſint legit. Anchar. conſ. 295. Pro clariori, verſ. Præcedunt enim Epiſcopos dignitate, & prærogatiuis multis, Io. Monach. P. Io. Andr. Gemin. & alij in cap. 1. de Schiſmat. lib. 6. Bald. in l. Ad ſimilitudinem, C. de Epiſc. & Cleric. & in l. 1.
12 ff. de offic. Præfect. Prætor. & latiſſimè probat Andreas Barbatia in tract. de præſt. Cardin. à nu. 42. vſque ad num. 52. vbi paulò ante num. 43. ait rectè loquutum fuiſſe Hoſtien. Io. Andr. Io. de Lignan. & omnes Iuriſprudentes modernos in cap. Dilectus, il primo, de præben. dum dixerunt nullam dignitatem eſſe hodie maiorem Cardinalatu; Et idem tenet Cardin. in Clem. Ne Romani, de elect. vbi ait Cardinalatum hodie eſſe ſummum gradum poſt Papam. Et quicquid ſit de Doctorum opinionibus, clarè id cōſtat ex Epiſtola Decretali Eugenij IV. de Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinaliū dignitate cæteris eccleſiaſticis dignitatibus præſtantiori: quæ incipit, Non mediocri, Data Florentiæ vbi Eugenius tunc reſidebat in Concilio Florentino, anno ſui Pontificatus 8. ad Archiepiſcopum Cantuarienſem in Anglia, qui quæſtionem mouerat ſuper præcedentia cum Ioanne tit. S. Balbinæ Presbytero Cardinali. In ea enim validiſſimis rationibus diffinitur poſt Caput Eccleſię, quod eſt Papa, contigua ſui corporis membra, qui ſunt fratres eius Cardinales, præ cæteris Eccleſiæ membris, ac partibus honorari debere. Et Cardinalatus dignitatem eſſe maiorem, ac ſublimiorem Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali, & ita ſemper in Eccleſia habitam, & reputatam fuiſſe, Idemque habetur in Conſtitutione Leonis X. in Concil. Lateranenſi edita tertiò nonas Maij 1514. quæ incipit Supremæ, ibi: [Et cum S.R.E. Cardinales cæteros omnes in ipſa Eccleſia poſt Summū Pontificem honorem, ac dignitate præcedant.] Quod colligitur etiam ex Tridentina Synodo c. 1. ſeſſ. 24. & ex Conſtitutione Sixti V. de Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium præſtantia, edita tertiò nonas Decembris 1586.

13 Neque obſtat quod Cardinalis ordine ſit minor Epiſcopo, cap. Ante omnia, 40. diſt. cap. De his, de conſecrat. diſt. 5. Clem. Si quis ſuadente, §. Nec ſuper hæc, de pœnis, gloſ. vltim. in c. Quanquam, 2 qu. 7 Hoſtien. Abb. & alij in cap. Eccleſia, il ſecondo, de electiō. fusè Barbat. loco ſupracitato;
14 Nam reſpondetur in eiuſmodi prærogatiuis, & priuilegijs potius habendam eſſe rationem dignitatis, quàm Ordinis, vt declarat idem Eugenius in prædicta Decretali, his verbis: [Nec cauſetur quiſpiam quod Ordo Epiſcopalis Presbyterio maior ſit, quoniam in eiuſmodi prælationibus officium, ac dignitas præponderat Ordini; quemadmodum iure cautum eſt, vt Archidiaconus non Presbyter ſuæ iuriſdictionis obtentu Archipreſ-
15 bytero præferatur.] Hæc ibi. In ſpecie autem in priuilegio altaris viatici potiùs ſpectari prærogatiuam dignitatis, quàm Ordinis, ex hoc licet intelligere, quod idem priuilegium competit etiā Epiſcopo electo, & confirmato, quamuis non conſecrato, ſecundum Gemin. & Franc in d. cap. fin. de priuileg. lib 6. vt latiùs dicetur inferiùs. Quemadmodum ergo Cardinales honoris prærogatiua lætantur, ſic priuilegijs potiri debent amplioribus, vt legitur in cap. Officijs, de off. Leg. lib. 6.

16 Nec refragatur quod Archidiaconus in d. c. fin. in verb. Indulgemus, dicat: Cum iſta ſit Epiſcoporum indulgentia, eam non extendam; quandoquidem cum verba illa Decretalis, *eorumque Superiores*, congruè conueniant Cardinalibus, vt oſtenſum eſt ſupra, hæc non dicitur extenſio priuilegij, ſed comprehenſio, cap. Porrò, ſupra eodem.
17 Ideoque videmus priuilegium eligendi Confeſſorem, quod ſimiliter conceditur Epiſcopis, & alijs Superioribus in cap. final. de pœnit. & remiſſ. eodem modo competere Cardinalibus ſicut Epiſcopis, ſecundum Ioan Andr. in addit. ad Speculator. titul. de legat. §. Sequitur, in fin. addit. & Gondiſaluus de Villadiego in tractat. de Cardinalib. quæſt. 13. Licèt tam Cardinales, quàm Epiſcopi teneantur eligere Sacerdotem, vel Parochiale beneficium habentem, vel aliàs ab Ordinario approbatum ad Confeſſiones audiendas ad præſcriptum cap. 15. ſeſſ. 23. Concil. Tridentin. vt Sac. Congregatio declarauit, & ſcripſi latiſſimè in d. cap. fin. in Epiſcopis, à num. 5. vſque ad n. 31. & in Cardinalibus à d n. 31. vſque ad n. 68.

18 Præterea contra Archidiacon. videtur ſentire gloſ in cap. In his, infra eodem, vbi cum Honorius III. declaret priuilegium à ſe conceſſum Fratribus Prędicatoribus, & Minoribus, vt vbique poſſint cum Altari viatico celebrare, non eſſe ita intelligendum, vt facere hoc non poſſint abſq; Prælatorum licentia, vt quidam aſſerebant, qui nimis ſtrictè interpretabantur huiuſmodi indulgentiam: gloſ. in verb. Nimis ſtrictè dicit, quod eſſe nō debet: quia Principis priuilegium latiſſimè interpretandum eſt, infra de verb. ſignificat. cap. Olim, ff. de Conſtit. Princip. l. vltim. & 2. quæſt. 3. cap. Si quem, §. Notandum, in fine.

19 Et hinc fit vt illa quoque priuilegia, quæ tribuuntur Epiſcopis ſine illis verbis, *eorumque Su-*

pe-

perieribus, & ob ſpecialem rationem Pontificalis officij in cap. 2. de off. Deleg. lib. 6. in cap. fin. de iuram. calumn. & in hoc c. etiam Cardinalib. competant, ſecundum Ioan. Andr. & Villadieg. in lo-
20 cis proximè citatis num. 17. Et ratio eſt, quia appellatione Epiſcoporum veniunt etiam Superiores ſecundum gloſ. penult. in cap. Quia periculoſum, de ſent. excomm. quam ibi ſequuntur Io. Monach. & Ioann. Andr. & dicit eſſe benè notandum Geminian. in fin.

21 Sed & ratio illa, quæ in d. c. fin. adducitur nempe quod ſine Miſſa non deceat Epiſcopos, eorumque Superiores tranſire abſq; rationabili cauſa vllam diem, maximè congruit Cardinalibus propter eminentiam dignitatis, qua poſt Papatum nulla eſt maior in Eccleſia Dei, vt inquit Rom. conſ. 498. num. 11. Paul. de Caſtr. conſ. 420. nu. 4. & conſ. 421. num. 2. lib. 1. & dictum eſt ſupra n. 12. In eis enim, vt dicit Iul. Clar. in praxi criminal. §. final. quæſt. 98. num. 5. in fin. verſ. Ego nunquam, reſidet tota maieſtas Chriſtianæ Reipublicæ: vnde in primis decet eos in his, quę ad Dei cultum ſpectant, ita alijs prefulgere, vt meritò omnium in ſe oculos conuertant, vt legitur in cap. 1. in fin. ſeſſ. 25. Concil. Trident. & in Conſtitutione Sixti V. de S. R. E. Cardinalium præſtantia: quę incipit, Poſtquam verus, ibi: *Luceant omnibus qui in domo Domini habitant*, & ibi: *In quos ob celſitudinem gradus omnium*
22 *oculi, omnium ora conuertuntur*. Et cum ratio illa decentiæ ſit expreſſa in Canone, illius diſpoſitio habet locum in Cardinalibus non ex vi extenſiua, ſed comprehenſiua, l. His ſolis, verſ. Satis tamen, C. de reuocan. donat. Bald. in rubr. C. de naut. fœnor gloſ. Iaſ. & alij in Auth. Quas actiones, C. de ſacroſ. Eccl. Neque enim dicitur lex extendi, vbi eadem eſt ratio, ſed enucleari, l. Si poſtulauerit, § Sed ſi negauit, ff. de adulter. quem tex. ad hoc propoſitum allegat Oldr. conſ. 185 Thema tale eſt, in fin. Calderin. conſ. 1. Vt lite penden. cum alijs adductis per Crauett. conſ. 184 Regula, n. 3.

23 Et hinc fit, vt quamuis appellatione Epiſcopi regulariter non veniat non conſecratus, ſecundum gloſ. in cap. 1. de religioſ. dom. & gloſ. in Clem. 1. de pœn. in princ. Tamen priuilegium altaris portatilis competit etiam Epiſcopo electo, & confirmato nondum conſecrato, vt per Gemin. in d cap. fin. in vltim. quæſt. quia ſecundum eum materia eſt proportionabilis confirmato, ſicut conſecrato, & ſequitur Franc. ibid. n. 3.

24 Neque obſtat quod in cap. Quia periculoſum, de ſenten. excomm. lib 6. per eadem met verba, *Epiſcopis, eorumque Superioribus* indulgeatur, vt nullam interdicti, vel ſuſpenſionis pœnam incurrant, niſi in ſententia ſint expreſſi, & tamen priuilegium illud non competat Cardinalibus, vt tenet Io. Monach ibi num. 4. dicens: *In hoc tamen Cardinales non includo*: vbi etiam Philipp. Prob. in addic. num 1. Ioann. de Anan. in rubr. de Cler. excomm. in vltim. col. Idque fortè veriùs putet Felin. in cap. Quod ſuper his, num. 12. verſ. Secundò quia, de fide inſtrum.

Primò enim reſpondetur hoc ideo contingere, quia ſecundum prælegat. DD. in Cardinalibus ceſſat ratio illius Decretalis, ſcilicet impediendi officium Epiſcopale; Miniſterium enim quod ex debito officij ſui impendunt Cardinales Romano Pontifici in Conſilijs exhibendis pro adminiſtratione vniuerſalis Eccleſiæ iuxta text. in cap. Per venerabilem, §. Rationibus, Qui fil. ſint legit. & decret. Trid. Concil. d. cap. 1. ſeſſ. 25. Non eſt officium Epiſcopale, quod impediatur per ſententiam ſuſpenſionis, vel interdicti; vnde non mirum ſi verba illa, *eorumque Superioribus*, vtcumque generalia reſtringantur ad limites ſpecialis rationis, iuxta tex. in l. Cum pater, §. Dulciſſimis, vbi Bart. & DD. notant, ff. de leg. cum ſimilib. At in caſu noſtro ratio quòd non deceat tranſire vllam diem, ſine Miſſa celebranda, vel audienda, non ceſſat; Imo maximè viget in Cardinalibus: ac proinde diſpoſitio etiam ſi eſſet ſpecialis, deberet tamen extendi iuxta latitudiné rationis generalis, l. Regula, §. fin. vbi Bart. & Bald. notant, ff. de iuris, & fact. ignor. Abb. in cap. Sicut, in fin. de Teſtam.

Deinde reſpondetur contra Io. Monach. ſtare auctoritatem Io Andr. in d cap. Quia periculoſum, circa princip. de ſenten. excomm. lib. 6. & ibidem Gemin. verſ. Quæro an Cardinales, & Anchar. n. 1. vbi tenent priuilegium prædictæ Decretalis etiam Cardinalibus competere. Dicunt etiam ita tenere Hoſtien. in cap. 2. de Cler. non reſident. idque intelligendum eſſe etiam in Cardinalibus non Epiſcopis.

25 Sed objicies: In priuilegijs non fit extenſio de perſona ad perſonam, etiam ex identitate, vel maioritate rationis, cap. Ne alioqui, vbi Gemin. in 4. notab. de priuileg. lib. 6. Ant. de Butr. in cap. Sanè, ſupra eodem, & eſt communis opinio, vt teſtatur incertus Auctor poſt regulas Socin. regul. 8. priuilegia debeat ſtrictè interpretari in prima
26 ampliat. Et ratio eſt, quia in dubio fit interpretatio pro iure communi, quando concurrit cum priuileg. cap. 1. de reſcript. cap. 1. vbi Anton. de Butr. de donat. cap 1. §. Numquid, de priuileg. lib. 6. vbi Gemin. in 1. notab. Feder. de Senis, conſ. 156.
27 circa med. verſ. Item quando ius commune; Ideoque priuilegium Altaris viatici conceſſum Prædicatoribus, & Minoribus, iuxta cap. In his; infra eod. non extenditur ad Epiſcopos, licèt in eis militet eadem, aut maior ratio, vt ex eo text. deducit Abb. in 2. notab. Ergo eodem modo hoc priuilegium conceſſum Epiſcopis non videtur extendendum ad Cardinales ex identitate, vel maioritate rationis.

28 Cæterum reſpondetur obiectum procedere quãdo verba priuilegij ita ſunt reſtricta ad certas perſonas, vt etiam ſecundum latam vocabuli ſignificationem nequeant ad aliàs ampliari; tunc enim veriſſimum eſt non admitti extenſionem de perſona ad perſonam, niſi cum priuilegium aliàs eſſet eluſoriũ, & nihil operaretur, iuxta terminos, cap. Licèt, de priuileg. lib. 6. Et ita procedit hæc Decretalis, vbi priuilegium clam celebrandi tempore generalis interdicti conceſſum Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, idcirco ab Innocentio III. extenditur ad Epiſcopos, quia eorumdem Fratrum appellatione etiam ſecundum latiorem vocabuli ſignificationem non veniunt Epiſcopi; vnde benè ex eo textu, deducit Abbas priuilegiũ Altaris viatici prædictis Fratribus conceſſum ad Epiſcopos non extendi, vt dixi ſupra in 1. notab. Ac ſecus eſt ſi verba priuilegijs ſecundum ſui latitudinem, ac generalitatem ſint apta compręhédere: etiam alias perſonas, quam nominatim expreſſas, quia tunc ſi priuilegium ſit fauorabile, ſit lata interpretatio, vt habeat locum in omnibus qui ſub verborum ampliori ſignificatione conti-

nentur, & in quibus eadem ratio concurrit; idque non per extenſionem, ſed per comprehenſionem, & declarationem, ſecundum Bald. & alios ſuperiùs citatos num. 25. Nam & In priuileg. fit lata interpretatio quatenus patitur verborum proprietas, vt poſt Ang. Calder. & Anton. de Butr. tradit Dec. conſ. 113. Viſo tenore, num. 6. verſ. Et ideo cum multis.

In priuilegio autem altaris viatici fauore cultus Diuini benigna eſt interpretatio facienda, vt dicit
29 textus in d. c. In his, infra eod. Ideoque videmus priuilegium celebrandi Miſſas in Capella, & Oratorio abſque auctoritate Epiſcopi conſtructo, ad quod confluit multitudo fidelium, extendi etiam ad Miſſas cantatas alta voce; & in ea recipi etiam poſſe oblationes voluntarias propter miniſtros, vt ex facto reſponderunt Petr. de Ancharan. & Gaſp. Calder. inter conſ. Io. Cald. conſ. 421. aliàs 6. de
30 relig. domib. Verba autem illa, *eorumque Superioribus*: quæ habentur in d. cap. fin. de priuileg. lib. 6. in ſui latitudine ſunt apta comprehendere etiam Cardinales; & ratio decentiæ ibi conſiderata æquè viget in Cardinalibus, ac in Epiſcopis. Ergo ex his omnibus priuilegium accipi debet in latiori ſignificatione, itaut etiam Cardinales comprehendat: & hoc intelligit gloſ. & DD. in d. cap. In his, dum dicunt illud priuilegium eſſe latiſſimè interpretandum. Et hac ratione conciliatur etiam gloſ. cum Archidiacono in d. cap. fin. de priuileg. lib. 6. nam Archid. dicit prædictam Decretalem non eſſe extendendam, ideſt de caſu ad caſum, vel de perſona ad perſonam in priuilegio etiam ſecũdum amplitudinem verborum non comprehenſam. Gloſ. verò dicit hoc priuilegium eſſe latiſſimè interpretandum, ideſt, vt habeat locum in omnibus, qui ſub latiori verborum ſignificatione continentur.

Ad extremum priuilegium altaris viatici competere etiam S.R.E. Cardinalibus cenſet, licèt articulum non examinet, Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de legat. §. Sequitur, in fin. addit. Gondiſaluua de Villadieg. in tract. de Cardin. qu. 13. Manfred. in eod. tract. deciſ. 314. & Cardinal. Iaco-
31 bat. de Concil. lib. 1. art. 1. num. 206. Quæ opinio ſatis videtur approbata in prædicta Conſtitutione Leonis X. edita ſuper reformat. Prælat. Eccleſ. 3. nonas Maij 1514. qua inter cętera ſtatuitur, vt [Cardinales ſint omnes vigiles, ac diuinis officijs, Miſſarumque celebrationibus intenti, habeantque Capellas ſuas in loco honeſto, prout facere conſueuerunt.] Hæc ibi: vnde etiam patet verum non eſſe quod ait Nauarr. Cardinales Romæ non vti hoc priuilegio abſque ſpeciali licentia Papæ: Imo enim ſtatim atque creati ſunt Cardinales, celebrant, & audiunt Miſſam in ſuis Capellis ad præſcriptum eiuſdem Conſtitutionis, nec ſuper hoc vlię expediuntur litteræ à Secretaria Breuium; & ſanè cum Cardinales in Romana Curia iugiter reſidere teneantur, d. cap. Per venerabilem, §. Rationibus; Qui fil. ſint legit. & cap. 2. de Cler. non reſident. Idq; diſtrictè illis præcipiatur a Leone X. in antedicta Conſtitutione, Si Romæ non haberent vſum altaris portatilis, priuilegium d. cap. final. nihil eis conferret, & eſſet omnino eluſorium, contra litteram textus in d. cap. In his, infra eod. & cap. Licèt, eod. tit. lib. 6.

De Priuilegijs.

Cap. Quanto.

SVMMARIVM.

1 P*riuilegiati quod excommunicari non poſſint ab Ordinarijs, non debent excommunicari etiam indirectè.*

2 *Priuilegia non ſunt violanda etiam indirectè.*

3 *Statutum Epiſcopi excommunicans accedentes ad monaſterium Monialium exemptum ſine eius licentia an valeat, & n. ſeqq.*

4 Excommunicatio *lata ab Epiſcopis in ſubditos ſuos, qui molunt in molendinis, vel coquunt panem in furnis Regularium exemptorum, non tenet.*

4 *Terminus*, ad quem, *non* in quo, *diſpoſitio celebratur, debet conſiderari.*

6 *Finis, cui conceditur, videntur conceſſa omnia, quæ ad illum finem tendunt.*

7 *Indulgentia an poſſit ab Epiſcopo concedi ſubditis pro opere conſtruendo in alterius diœceſi abſque Diœceſani conſenſu, remiſſiuè.*

8 *Regularis accedens ad monaſterium Monialium Regularibus ſubiectarum, & ibi colloquens cum Moniali, an poſſit puniri ab Epiſcopo, & numeris ſequen. vſque in finem.*

9 *Regulares accedentes ad Monialium monaſteria etiam exempta incidunt in excommunicationem contra accedentes Epiſcopi edicto propoſitam.*

10 *Clauſura monaſterij Monialium qualiter ab Epiſcopo conſeruanda, & vbi callapſa fuerit, reſtituenda.*

11 *Clauſuræ cuſtodiam habentes habent etiam concomitantia,*

12 *Collocutiones clandeſtinæ cum Monialibus ſuſpectæ ſunt ſacris Canonibus.*

13 *Epiſcopus tamquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus poteſt corrigere abuſus circa clauſuram Monialiũ Regularibus ſubiectarum.*

14 *Bulla Gregorij XV. ſubijcit iuriſdictioni Epiſcopi Regulares delinquentes circa clauſuram monaſteriorum Monialium, vel circa perſonas in eis degentes.*

Et verba Bullæ expenduntur num 16. & ſeqq.

15 *Regularis colloquens cum Moniali ſine legitima licentia eſt priuatus voce actiua, & paſſiua, & mortaliter peccat.*

17 *Dictio, circa, quid importet.*

18 Clauſura *nomen generis eſt tam ad interiorem, quàm ad exteriorem.*

19 *Verba vniuerſalia, & geminata extendunt diſpoſitionem ad ea, quæ alias non comprehenderentur.*

20 *Prohibitio facta vni ex correlatiuis cenſetur etiam alteri facta.*

21 *Regulares mittentes Epiſtolas ad Moniales an poſſint puniri ab Epiſcopo.*

22 *Iniuria quot modis inferatur.*

23 *Bulla Gregorij XV. per quam fit reditus ad ius cõmune, eſt fauorabilis, & latè interpretanda.*

24 *Lex etiam pœnalis latè interpretanda eſt quatenus patitur verborum proprietas.*

QVAN-

1 QVANTO. Priuilegiati quod excom-
municari non poſſint ab Ordinarijs, non
debent excommunicari etiam indirectè
2 Hoc dicit, ſecundum Io. Andr. & om-
nes. Vel generaliùs ſecundum Car-
din. & Abb Priuilegia non ſunt violanda etiam
3 indirectè: & per hanc litteram Petr. de Anchar. in
cap. Periculoſo, num. 5. col. 3. circa finem, verſ. Se-
cundò quæro, de ſtat. Regular. lib. 6. contra Lapum
Abbatem determinat non valere ſtatutum Epiſco-
pi excommunicantis accedentes ad monaſterium
4 Monialium exemptum ſine eius licentia: nam per
hoc videtur contra priuilegium exemptionis face-
re impediendo liberum acceſſum in ſubditis ſuis,
argum. huius c. vbi declaratur irrita excommu-
nicatio lata ab Epiſcopis in ſubditos ſuos, qui mo-
lunt in molendinis, vel panem coquunt in furnis
Monachorum Cluniacenſium habentium priuile-
gium, vt ab Epiſcopis excommunicari, vel inter-
5 dici non poſſint: nam ſecundum Anchar. in ſub-
ditis non poteſt fieri talis prohibitio, ſi tendat ad
præiudicium, ſiue damnum ſic priuilegiati, ar-
gumen. cap. final. de immunitat. Eccleſ. lib. 6.
Item conſiderato effectu, tale ſtatutum videtur
principaliter cõcernere ipſos exemptos, licèt ver-
ba ad aliud referantur; & terminus *ad quem*, non
in quo diſpoſitio celebratur, debet conſiderari, vt
l. Quod ſponſa, C. de donation. ante nupt. & ſicut
6 monaſterium eximitur ab Epiſcopi poteſtate, ita
acceſſus ad illud debet intelligi liber: nam cui cõ-
ceditur finis, videntur conceſſa omnia, quæ ad il-
lum finem tendunt, l. Ad rem mobilem, & l. Ad
legatum, ff. de procurator. & cui cõceditur hauſtus
ad fontem, conceditur ſimiliter & iter ad ipſum,
l. 3. §. final. ff. de ſeruit. ruſtic. prædior. & cui relictũ
eſt horreum, ad quod erat tranſitus per domum,
videtur etiam relictus eſſe tranſitus, l. Olimpico, ff.
de ſeruit. vrban prædior. ex quibus concludit ſta-
tutum tale non valere, vtpote tenens, & princi-
paliter diſponens ſuper re non ſubdita ſtatuenti;
Sed vt reſpondent Geminian & Franc. proximè ci-
tandi, tale ſtatutum nec directè, nec indirectè præ-
iudicat monaſterio, vel exemptioni cùm ad mona-
ſterium prohibentur acceſſiones, ſed præiudica-
tur ipſis accedentibus; & ſic non obſtat iſte text.
7 Ad prædictam quæſtionem vide plurimas, & pul-
cherrimas rationes, quas ex Oldrado in vtramque
partem recitat ipſe Petr. de Anchar. in cap. Poſtu-
laſti, à n. 18. vſq; ad n. 23. de foro compet in quæſt.
An Epiſcopus poſſit concedere ſubditis indulgen-
tiam pro opere conſtruendo in alterius diœceſi
abſque illius conſenſu.
8 QVAERO, An, poſita Conſtitutione Gregorij
XV. de exemptorum priuilegijs, Regularis abſque
legitima licentia accedens ad monaſterium Mo-
nialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco
colloquijs deſtinato cum Moniali colloquens, à
Diœceſano Epiſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ
delegato coerceri, & puniri poſſit.
9 Mouet hanc quæſtionem in indiuiduo Gemi-
nianus in cap. Periculoſo, §. Et quoniam, col. 3. poſt
princ. verſ. Sed pone, de ſtat. Reg. lib. 6. vbi poſt
Lapum Abbatem nu. 2. quærit ſi monaſterium ſit
exemptum, & Epiſcopus faciat Conſtitutionem,
ne quis ad illud accedat ſine ſui licentia, aliàs eo
ipſo ſit excommunicatus; An exemptus abſque
licentia ad illud accedens, incidat in excommu-
nicationem, necne? & ex pluribus reſoluit incide-
re ſi tranſeat per diœceſim Epiſcopi, & probabili-
ter Conſtitutionem non ignoret: Nam ex quo, in-
quit, Epiſcopus imponit pœnam eunti ad mona-
ſterium, & iſtud ire eſt delinquere, & ſic eſt deli-
ctum factum in loco non exempto, licèt ſit con-
ſummatum in loco exempto, ex hoc ſequitur, vt
Epiſcopus punire poſſit, cap. 1. de priuileg. lib. 6. &
idem cenſet in d. cap. Periculoſo, Franc. n. 6. & Iaſ.
conſ. 83. vol. 1 vbi in fine ſic ait [Et verè cum ha-
beamus apertam deciſionem Lapi Abbatis, &
Gemin. in indiuiduo firmãtium quæſtionem no-
ſtram, neſcio quis iuſtus iudex volens iura admi-
niſtrare, poſſit ab eorum deciſione recedere] Quã
ſententiam iamdiu approbauit S. Congregatio, dũ
declarauit Regulares accedentes ad monaſteria
Monialium, etiam exempta ab Epiſcopi iuriſdi-
ctione incidere in pœnam excõmunicationis con-
tra accedentes Epiſcopi edicto propoſitam, niſi
habeant nominatim priuilegium, vt non poſſint
excommunicari: & tamen eo etiam caſu cenſuit
eos alijs pœnis eſſe puniendos.
10 Quod videtur etiam probari poſſe, quia ex di-
cto cap. Periculoſo, & decreto Concilij Tridenti-
ni cap. 5. ſeſſ. 25. de Regular. Epiſcopi tamquam Se-
dis Apoſtolicæ delegati ſub obteſtatione diuini
iudicij, & interminationis maledictionis æternæ
iubentur procurare, vt clauſura Monialium exem-
ptarum vbi violata fuerit, reſtituatur, & vbi in-
uiolata eſt, conſeruetur: inobedientes, atq; con-
tradictores per cenſuras eccleſiaſticas, aliaſque
11 pœnas compeſcentes. In hoc autem auctoritate
conſeruandi clauſuram, vtique comprehenduntur
ea omnia, quæ ad eiuſmodi conſeruationem ſpe-
ctant, & ſine quibus clauſura nullo modo, aut diſ-
ficilè conſeruari poteſt, vt in hac ſpecie tradit Io.
Monach. in d. cap. Periculoſo, n. 2. vbi ait habentes
cuſtodiam clauſuræ, habere etiam illa omnia, quæ
clauſuram comitantur per regulam l. 2 ff. de iuriſ-
dict. omn. iud. cap. Præterea, de off. deleg. & cap. de
prudentia, de dote poſt diuor. reſtituen. At expe-
rientia docuit ad clauſuræ conſeruationem ma-
gnoperè pertinere, vt Regulares ad illa non acce-
dant, nec cùm Monialibus colloquantur abſque
legitima licentia: idcirco enim tot prohibitio-
nes ſub grauibus pœnis hac in re à Sede Apoſto-
lica emanarunt. Ergo Epiſcopus poteſt illos arce-
re, & contrafacientes punire. Et reuera maximè
abſurdum videtur vt Epiſcopi grauiſſimo illo de-
creto præcipiantur clauſuram inuiolatam cuſtodi-
re; & tamen nequeant ab illa arcere quos expe-
dire iudicauerint: huiuſmodi enim prohibitæ, &
12 clandeſtinæ collocutiones ſunt valde ſacris Cano-
nibus ſuſpectæ, vt patet ex ſeptima Synodo, cap. 20
cuius verba conſultò omittimus: & propterea Cõ-
cilium Hiſpalen. 2. cap. 11. dum ſubijcit monaſte-
ria prouinciæ Bethicæ Monachorum Regimini,
ſubdit ea tamen circa Moniales cautela ſeruata,
vt remoti ab earum peculiaritate, nec vſque ad
veſtibulum habeant accedendi familiare permiſ-
ſum.
13 Ideoque cum Epiſcopus Bellunen. olim retuliſ-
ſet S. Congregationi Concilij nõnullos abuſus cir-
ca facultatem alloquendi Moniales Regularibus
ſubiectas, S. Congregatio reſpõdit hoc caput, quod
clauſuram, eius conſeruationem, ac reſtitutionem
reſpicit ad iuriſdictionem Epiſcopi tamquam Se-
dis Apoſtolicæ delegati pertinere.
14 Quæ tamen quamuis fortè non tranſirent abſq;

diffi-

difficùltate ex diſpoſitione iuris, & Concilij, certè
ſatis clarè videntur procedere poſt Gregorianam
Conſtitutionem, quæ diſertis verbis tribuit Epi-
ſcopo tamquam Sedis Apoſtolicæ delegato facul-
tatem puniendi quoſcumque exemptos tam ſæcu-
lares, quàm Regulares, qui delinquunt circa clau-
ſuram, aut circa perſonas degentes infra ſepta
monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiecta-
15 rum: certum eſt enim Regularem abſque legitima
licentia loquentem cum Moniali grauiter delin-
quere, & ex decreto Sixti V. eſſe ipſo iure priuatũ
voce actiua, & paſſiua, & ex declaratione S. Con-
gregationis Epiſcoporum, & Regularium morta-
liter peccare. Delictum enim clauſuræ in d. Con-
ſtitutione non videtur materialiter, & phyſicè ac-
cipiendum pro ſola murorum fractura, ſed mora-
liter, itaut comprehendat quemcumque modum,
per quem Monialium cuſtodia violari poſſit, qualis
videtur eſſe prohibita allocutio.
16 Idque eo magis, quia Conſtitutio non reſtrin-
git ſe ad violantes clauſuram, nec loquitur de de-
linquentibus in clauſura; ſed vtitur dictione illa
17 *circa*, quæ magis latè patet; aliud eſt enim aliquid
fieri circa ſolum, aliud in ſolo, vt notatur in l. 1. §.
Hoc autem edictum non omnia, ff. de noui operis
nunciat. & circa prouinciam dicitur eſſe qui abeſt
per duas dietas tantùm, Archid. in cap. 1. de offic.
Ordinar. lib. 6.
Itaque quatenus Regularis accedens contra
prohibitionem Papæ ad clauſuram Monialiũ pro-
priè non delinqueret in clauſura, negari tamen
non poteſt, quin delinquat circa clauſuram: præ-
18 ſertim quia *clauſura* nomen genus eſt ad clauſu-
ram tam interiorem, quàm exteriorem; & cùm
Conſtitutio ſimpliciter loquatur de delinquenti-
bus circa clauſuram, æquè videtur intelligenda de
clauſura exteriori, ac de interiori: ſub genere
enim propriè vtraque ſpecies comprehenditur, vt
notatur in l. Si quis ſic ſtipuletur, in glo. in ver. Om-
nes hi, ff. ſolut. matr. & tam delictum eſt Regulari
ſine licentia ingredi exteriorem clauſuram, quàm
interiorem, licèt hoc ſit grauius.
19 Præterea ponderanda eſt clauſula Conſtitutio-
nis inferius poſita, quæ videtur ampliatiua præce-
dentium his verbis [Itaut Epiſcopus in ſupradi-
ctis caſibus, & in prænominatas perſonas in præ-
miſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo-
modo delinquentes, per cenſuras eccleſiaſticas,
aliaſque pœnas procedere, omnemque iuriſdictio-
nem exercere liberè, & licitè valeat. Verba enim
illa, *in præmiſſis*, & *circa ea*, extendunt diſpoſitio-
nem præcedentem etiam ad connexa, & comitan-
tia: & illa dictio, *quoquomodo delinquentes*, ſimi-
liter ampliat præcedentia ad omne delictum cuiuſ-
cumque ſit qualitatis, itaut propterea quatenus
delictũ collocutionis cum Moniali non cõprehen-
deretur in priori parte Conſtitutionis, ſatis tamen
videatur comprehendi in ſecunda, quæ latiùs pa-
tet. Verba enim ſic vniuerſalia, & geminata ex-
tendunt diſpoſitionem, & comprehendunt etiam
caſus, qui aliàs in illa non comprehenderentur, vt
pluribus exemplis probat Romanus conſ. 71. Viſis
ijs, in princ. n. 2. & Alex. conſ. 102. Viſo themate
lib 6 & in ſpecie verba, *in præmiſſis*, & *circa ea*,
indicare Pontificem voluiſſe ampliare præmiſſa
etiam ad caſus non expreſſos. Patet ex ijs, quæ de
hac dictione, *circa*, ſuperiùs dicta ſunt: & de di-
ctionibus, *omnia*, & *ſingula*, tradit Paulus de Ca-
ſtro conſ. 418. col. 2. in princ. verſ. In contrariũ, lib. 1
& Ant. de Butr. conſ. 19. n. 3. verſ. In priuilegio autẽ,
& n. 5. vbi etiam de verbis, plenè in omnibus, ſeu
pleno iure; & de dictione, *quoquo modo*, ſeu, *quo-
cumque modo*, Bart. conſ. 51. lib. 2. n. 5.
Et confirmatur: nam Gregorius in proœmio
Conſtitutionis recenſet tres caſus, in quibus ex
decretis Concilij Regulares delinquentes ab Epi-
ſcopo puniri non poterant: & declarat ſe velle præ-
dictis decretis aliquid adiungere, idque re ipſa
obſeruat in corpore Conſtitutionis in duobus ca-
ſibus, ideſt cùm Regulares non curati delinquunt
in adminiſtratione alicuius Sacramenti. Item cum
delinquunt prædicando in Eccleſijs ſui, vel alterius
Ordinis ſine Epiſcopi benedictione, vel licentia,
aut Epiſcopo contradicente; in his enim duobus
caſibus perſiſtendo in terminis Concilij, Regula-
res ab Epiſcopo puniri non poterant, ſed à ſuis ſu-
perioribus Regularibus dumtaxat, vt prius decla-
rauerat S. Congregatio. Ergo idem cenſetur Gre-
gorius feciſſe in 3. caſu, nempe cum delinquunt
circa clauſuram Sanctimonialium, vel perſonas in
ea degentes: nam ſi hunc 3 caſum intellexiſſet de
formali violatione clauſuræ, nihil Concilio addi-
diſſet, quia Regulares eam violantes iam ſuberant
iuriſdictioni Epiſcopi ex decreto d. cap. 5. ſeſſ. 25.
de Regular. vnde in hoc quoque 3. caſu Conſtitu-
tio, aliquid addat decreto Concilij, ita intelligi
debet, vt Regulares circa clauſuram puniri poſſint
pro delicto, pro quo ex præſcripto Concilij puniri
non poterant, & ſic pro delicto vltra formalem
clauſuræ violationem.
20 Cæterum ſi hoc caſu Regularis non videretur
aliquibus delinquere circa clauſuram, dubium
tamen non videtur, quin delinquat circa perſo-
nam intra ſepta degentem, & propterea ex hoc
cap. ab Epiſcopo puniri poſſit ad præſcriptum Cõ-
ſtitutionis: inducit enim Sanctimonialem ad ſe-
cum colloquendum contra prohibitionem Apo-
ſtolicam; atque ita delictum eſt reciprocum ex
parte vtriuſque; nam reſpectu vnius, & eiuſdem
actus indiuidui, ſicuti eſt collocutio, prohibitio
facta vni ex correlatiuis, cenſetur etiam facta al-
teri; idque verum eſt indiſtinctè, & in omni ma-
teria etiam odioſa, & pœnali; vt optimè declarat
Crauetta de Antiq. tempor. in 4 p. §. Videamus,
n. 49. & 50. & Socin. conſ. 74. n. 5. & ſeq. lib. 3. Curt.
Iun. conſ. 6. nu. 15. & ſeq. & Dec. in l. 1. C. de in ius
voc. n. 7. verſ. Primus.
Neque verò ea verba, *circa perſonas*, ſalua ra-
tione recti ſermonis reſtringi poſſunt ad ſolos ta-
ctus corporis, ſed cùm ſint generalia, referri de-
bent ad quodcumque delictum perſonas Monia-
lium concernens; præſertim quia, vt dicit text. in
cap. Nec ſolo, 32. qu. 5. ſæpe in tactis ab immunda
violatione corporis fugit caſtitas ipſa de mori-
bus.
21 Et hanc ob cauſam Gregorius legis conditor
oretenus dixit ſuæ intentionis eſſe, vt in Conſtitu-
tione comprehenderentur etiam mittentes epi-
ſtolas ad Moniales, quaſi & hi dicerentur aliquo
modo circa illarum perſonas delinquere, conſide-
rata latitudine illius dictionis, *circa*; & quamuis
de hac Gregorij declaratione nihil hodie appareat
authenticè, notitia tamen vtcumque habita men-
tis legiſlatoris promptiorẽ reddere debet S. Con-
gregationem ad declarandum illos eſſe in Conſti-
tutione comprehenſos, qui non per litteras tantũ,
ſed

Digitized by Google

ſed perſonaliter accedunt ad colloquendum cum Monialibus.

22 Et eo magis quia littera Conſtitutionis propriè hanc interpretationem admittit: iniuria enim aduerſus perſonam dicitur fieri non ſolum re, quoties manus inferuntur, ſed etiam verbis, vt cum conuicium fit; nec tantùm in corpus infertur, vt cum quis pulſatur, ſed aliquando etiam ad dignitatem, aut infamiam pertinet, vt cùm pudicitia attentatur, quæ ſunt verba textus in l. 1. ff. de iniur. & eodem modo actio in perſonam inferri dicitur; & tamen corpus non tangitur, l. Actionum genera, & l. Actio in perſonam, ff. de act. & obligat quod clarius procedit hoc caſu, in quo Conſtitutio non vtitur verbis, *in perſonam*, ſed *circa perſonam*, quæ latius patent, vt ſuperius diximus.

23 His non obſtat, quod Conſtitutio tamquam pœnalis ſit ſtrictè intelligenda; quia hoc caſu non agitur de pœna Regularibus imponenda; abſolutum eſt enim accedentes ad monaſteria ſine licētia eſſe puniendos, ſed ſolū agitur à quo hæc pœna ſit irroganda, an ſcilicet à Superiore Regulari, an ab Epiſcopo: vnde Conſtitutio non debet propterea ſtrictè intelligi, ſed potius latè in fauorem iuriſdictionis ordinariæ: nam quamuis reſtringātur Religioſorum priuilegia, fit tamen reditus ad ius commune aniquum, ſecundum quod Monachi, & eorum Abbates ſuberant diœceſano Epiſcopo, cap. Abbates, & cap. Monaſteria, 18. qu. 2. & tradit Nauarr. conſ. 8. ſub n. 3. de reſcript. Planū eſt autem, Conſtitutionem, per quam fit reditus ad ius commune, fauorabilem eſſe, & latè interpretandam, cap. Cum dilectus, §. Cæterum, & ibi gloſ. communis, in ver. Iuri communi, & Ab , nu. 21. de conſuetud.

24 Et nihilominus etiam lex pœnalis eſt latè interpretanda quatenus patitur verborum proprietas, l. Cum lege, vbi Aret. ff. de teſtam. Rolan. à Valle conſ. 54. n. 39. verſ. Nam dictiones, lib. 3. & plenius Crauetta conſ. 294. nu. 2. verſ. Amplius, & eo magis, quia per Conſtitutionem Gregorij tribuitur Epiſcopo ius procedendi contra Regulares exemptos auctoritate delegata; vnde per hoc exemptionum priuilegia non violantur, vt norat Abbas in cap. Graue, n. 1. de off. Ordin. & dixi in cap. Tuarum, n. 31. ſupra eod.

De Priuilegijs.

Cap. Ex parte il terzo.

S V M M A R I V M.

1 *Qui in habitu, & tonſura, & cæteris vt laici conuerſantur, deprehenſi in maleficijs puniri poſſunt à iudice ſæculari.*

1 EX PARTE, il terzo. Io. Andr. & communiter Scribentes ſic ſummant hanc Decretalem; Qui in habitu, & tonſura, & cæteris vt laici conuerſantur, deprehenſi in maleficijs ſe pro Clericis non defendunt; ſed quia per alia iura Clerici ſiue in Minoribus, ſiue in Sacris Ordinibus conſtituti, & in maleficijs deprehenſi ſine habitu, & tonſura, fori priuilegium non perdunt, niſi ter moniti non deſiſtant, vt cap. Contingit, il ſecondo, infra de ſent. excomm. cum ſuis concordant. propterea hoc cap. quod videtur oppoſitum innuere, multipliciter à Doctoribus intelligitur: verior tamen, & communior videtur intellectus gloſſæ penultimæ hic. Tu in propoſito vide Alexan. qui concordat cum gloſſa noſtra in conſ. 8 Videtur ſuper primo, n. 2. lib. 1. & quod ſcripſi in d. cap. Contingit, n. 6. 12. & 25.

De Priuilegijs.

Cap. In his.

S V M M A R I V M.

1 *Fratres Prædicatores, & Minores, an poſſint in clauſtro monaſterij ſui Ordinis in altari portatili Miſſam celebrare etiam inuito Epiſcopo. Et quid de illius licentia, & num. ſeqq. vſq; in finem.*

2 *Miſſa de iure communi an, & quando poſſit celebrari extra Eccleſiam de licentia Epiſcopi.*

3 *Epiſcopus poteſt de iure concedere priuilegium altaris viatici in ſua diœceſi tantùm, & ſolus Papa in vniuerſo Orbe.*

4 *Fratres Prædicatores, & Minores ex indulto Honorij III vti poterant altari viatico etiam Epiſcopo non permittente.*

Priuilegia ſic debent interpretari, vt non ſint inania, ſed aliquid conferant præter ius commune, ibidem.

5 *Fratres Prædicatores, & Minores etiam ante Concilium Tridentinum vti non poterant altaris viatici priuilegio poſteaquam habuerunt Eccleſias conſecratas.*

6 *Altaris viatici priuilegium fuit innouatum à Sixto IV. & Alexandro VI quoad Minores tantùm, non autem quoad Prædicatores.*

7 *Societatis Ieſu Presbyteris altaris viatici priuilegium a Concilio Tridentino ademptum reſtituitur à Gregorio XIII.*

8 *Fratrum Prædicatorum, & Minorum priuilegium in altari viatico celebrandi fuit ſublatum à Concilio Tridentino.*

9 *Priuilegia etiam in corpore iuris clauſa non deſinunt eſſe priuilegia, & ideo comprehenduntur in generali priuilegiorum derogatione, n. 9.*

10 *Altaris viatici priuilegium Epiſcopis conceſſum cur non ademptum a Concilio.*

11 *Iuri communi non eſt opus derogare, ſed ſatis eſt, vt Princeps ſtatuat contrarium eius, quod ius commune diſponit.*

12 *Priuilegijs in corpore iuris clauſis ex ſtylo Concilij Tridentini non conſueuit expreſsè derogari.*

13 *Epiſcopus poſt Concilium Tridentinum non poteſt concedere licentiam domi celebrandi, vt infirmus pro viatico communicetur.*

14 *Fratres Prædicatores, & Minores non poſſunt in clauſtris ſuorum monaſteriorum celebrare in altari portatili etiam de Epiſcopi licentia, & num. 19.*

Secus ſi altare ſit fixum in Oratorio ad diuinum cultum dedicato, ibid. & n. 22.

15 *Tridentini Concilij decretum in cap. vnico, §. Neue patiantur, ſeſſ. 22. de obſeru. & euitan. in celebr. Miſſar. expenditur, & explicatur.*

16 *Principis domus, arces, & palatia, in quibus Barones*

rones iuriſdiſtionem exercent, comprehenduntur in prohibitione Tridentini Conc. de Miſſa in priuatis domibus non celebranda.

17 *Miſſa in priuatis domibus celebrari non poteſt etiā in Oratorio ad Diuinum cultum dedicato, ſed celebrandi licentia petenda eſt à Sede Apoſtolica.*

28 *Oratoria publica, & priuata quæ cenſeantur.*

29 *Epiſcopus non poteſt permittere, vt à Sacerdotibus ſæcularibus, aut Regularibus Miſſa celebretur extra Eccleſiam, & extra Oratoria ad diuinum tantùm cultum dedicata.*

20 *Altaris portatilis vſum Epiſcopus poſt Tridentinū Concilium concedere non poteſt etiam in locis publicis.*

20 *Epiſcopus poteſt concedere ex Tridentini Concilij præſcripto, vt Miſſa celebretur in Oratorio ad diuinum tantùm cultum dedicato, dummodo illud non ſit in priuatis domibus.*

23 *Miſſa in Oratorijs conſtructis pro vſu Carceratorum, Confraternitatum, Hoſpitalium, & Monaſteriorum celebrari poteſt præuia licentia, & approbatione Epiſcopi diœceſani, & n. 23.*

1 IN HIS. Priuilegiati vt vbique poſſint cum altari viatico celebrare, hoc poſſunt ſine licentia Prælatorum. Hoc dicit, & ſunt duæ partes. Prima ponit exordium, & factum narrat. Secunda prouidet, & rationem reddit: ibi, *Cum autem*.

Nota priuilegium Principis ita eſſe interpretandum, vt aliquid conſerat vltra ius commune, ne alioqnin ſit eluſorium, vt hic, & in l. s. C. de theſaur. lib. 10 cum coacord. de quibus hic in gloſ. fin. Priuilegium enim eſt priuata lex, nec eſſet priuata, niſi aliquid ſpecialiter indulgeret, dicit tex. in cap. Abbate, verſ. Hic autem ſenſus, de verbor. ſignif. De hoc infra n. 4.

1 QVAERO, An Fratres Prædicatores, & Minores, vt hic dicitur priuilegiati poſſint hodie in Clauſtro monaſterij ſui Ordinis in altari portatili Miſſam celebrare etiam inuito Epiſcopo diœceſano, non obſtante decreto Concilij Trident. in cap. vn. ſeſſ. 22. de obſeruan. & euit. in celebr. Miſſar. Et quid de illius licentia, & approbatione.

2 Quamuis ex antiquorum Canonum præſcripto Sacroſanctum Miſſę Sacrificium celebrari non debeat niſi in Eccleſia conſecrata, cap. 1. in fin. cap. Sicut non alij, cap. Vnicuique, cum concord. de de conſecr. diſt. 1. & pluribus confirmat Duran. de ritib. lib. 2. cap. 2. adeout non liceat in priuatis domibus celebrare etiam ea permiſſione Epiſcopi, vt in d. cap. Sicut non alij, in fin. & in Auth. Vt in priuatis domibus ſacra Myſteria non fiant, collat 5. Sed opus ſit priuilegio Apoſtolico, ſecundum Archid in cap. fin. in ver. Ad Eccleſias, de priuil. lib. 6. Tamen ex Concilio Triburienſi relato in c. Concedimus, de conſecr. diſt. 1. Generaliter permittitur vt ſi Eccleſię conſecratę fuerint ab infidelibus, vel malis Chriſtianis combuſtę, in capellis non conſecratis cum tabula conſecrata Miſſæ interim celebrentur donec conſecratæ Eccleſiæ valeant reſtaurari: In itinere verò poſitis ſi Eccleſia defuerit, ſubdio, ſeu in tentorijs, ſi tabula altaris conſecrata ibi affuerit, liceat Miſſarum ſolemnia celebrare. Item ex Concilio Agathenſi, cap. 21. Permittitur ijs, qui ſunt valde remoti ab Eccleſia Parochiali, propter fatigationem familię ſuę, vt audiant Miſſas in minoribus feſtiuitatibus in Oratorijs ſuis; ſed in præcipuis feſtiuitatibus Miſſam audiant in ſuis Parochialibus Eccleſijs: refertur in cap. Si quis etiam, de conſecr. diſt. 1. Verum hos duos textus communiter DD. intelligunt nō habere locum niſi de cōſenſu Epiſcopi diœceſani, quod ſatis conſtat ex cap. Miſſarum, de conſecrat. diſtinct. 1. quod eſt eiuſdem Concilij Triburienſis: [Miſſarum, inquit, ſolemnia non vbique, ſed in locis ab Epiſcopo conſecratis, vel vbi ipſe permiſerit, celebranda eſſe cenſemus.] Idem colligitur ex ſexta Synodo cap. 31. relata in c. Clericos, ead. diſt. & tradit gloſ. in d. cap. Concedimus, in verb. Celebrari permittimus, & in c. Vnicuique, in ver.

3 Licèt, ead. diſt. Et propterea Io. Andr. in cap. fin. de priuil. lib. 6. in ver. Celebrare, dicit poſſe vnumquemque Epiſcopum in ſua diœceſi concedere hoc priuilegium altaris viatici iuxta tex. in d. cap. Concedimus, cap. Miſſarum, cap. Clericos, & cap. Si quis extra, de conſecr. diſt. 1. & ſolum Papam in vniuerſo Orbe, vt hic, & in d. cap. fin. eodem tit. lib 6. Io. Andr. ſequuntur ibi Anton. de Butr. Anch. & alii: & ita communiter teneri teſtatur Abb hic num. 2. verſ. Sed quæro, & Nauarr. conſ. 1. qu. 37. de Conſtit.

4 Poſt hæc Honorius III. conceſſit Fratribus Prędicatoribus, & Minoribus priuilegium altaris viatici: ſed quia nonnulli aſſerebant illud non habere locum abſque conſenſu Epiſcopi diœceſani; idem Honor. in hac Decretali declarauit prædictos Fratres vti poſſe hoc priuilegio etiam Epiſcopo non permittente: nam cùm de licentia Epiſcopi vnicuique liceret in altari viatico celebrare abſque alio Papę priuilegio ex indulgentia Concilii Triburienſis, vt in d. cap. Concedimus indultu Honorii nihil illis contuliſſet pręter ius commune ſi neceſſaria fuiſſet Epiſcopi licentia, & priuilegium fuiſſet omnino eluſorium, quod eſſe non debet, vt hic patet, & notat gloſ. in ver. Ex indulgentia, & Abb. in princ. qui ait hunc textum ad hoc quotidie à Doctoribus allegari.

Demum ſuperuenit decretum Tridentini Concilij in cap. vnico, Neue patiantur, ſeſſ. 22. de Obſeru. & euit. in celebrat. Miſſar. de quo inferiùs dicetur.

5 His ita conſtitutis ad primam partem dubii videtur reſpondendum fratribus Prędicatoribus, & Minoribus nequaquam licere in clauſtro vt ſupra, Miſſam celebrare, præſertim Epiſcopo contradicente. Siquidem, vt inquit Ioann. Andr. hic num. 8. poſt Hoſtien. num. 11. in ver. Conſecrati; hac gratia vtebantur iſti fratres in nouitate ſua quando carebant propriis Eccleſiis, & habebant Oratoria ſimplicia: hodie verò & habent cœmeteria, & conſecrantur ipſorum Eccleſiæ. Vnde nec in locis ſuis egent hoc priuilegio, ex quo habent alia altaria conſecrata. Sed & Ant. de Butr. hic num. 8. Similiter dicit Fratres Prædicatores, & Minores habuiſſe hoc priuilegium in prima nouitate quando celebrabant in propriis habitaculis; ſed hodie habere proprias Eccleſias, & conſecratas, & ideo vti non poſſe hoc priuilegio, quod in ſubſidium fuit datum. Et ſequitur Abb. num. 3. dicens Doctores tacitè innuere hos fratres non habere amplius hoc priuilegium: nam olim fuit eis conceſſum, quia non habebat ita Eccleſias cōſecratas, ſicut hodie habent, ſed habebant quædā Oratoria non conſecrata. Et quamuis Abb. ſub-

dat

dat quod ſi hodie etiam de facto accideret vt haberet aliqua loca non conſecrata, fratres ad illa accedentes vti poſſent hoc priuilegio, quia ſubeſſet ratio priuilegii: tamen quidquid ſit de veritate huius limitationis, certè illa non applicatur caſui noſtro in quo agitur de Miſſa celebranda in clauſtro, in quo abſolutum eſt nullam ſubeſſe neceſſitatem celebrandi, cum ſit in promptu Eccleſia, cui adiacet. Ceſſante igitur cauſa, ob quem priuilegium fuit conceſſum, ceſſat priuilegium, argum. cap. Et ſi Chriſtus, ſupra de iureiur. & cap. Cum ceſſante, de appellat. & ideo videmus indultum Concilii Triburienſis celebrandi cum tabula conſecrata, cum fuerit conceſſum in defectum Eccleſiarum, non habere locum in locis, vbi Eccleſiæ non deſunt, vt probat littera d. cap. Concedimus, de conſecrat. diſt. 1. ibi, *donec conſecratæ Eccleſiæ valeant reſtaurari*: & ibi, *ſi Eccleſia defuerit*. Videtur enim inferri iniuria Eccleſię, & loco ſacro, cùm extra eum nulla neceſſitate cogente Miſſæ ſacrificium celebratur, vt in cap. 1. & c. Sicut non alii, de conſecr. diſt. 1.

6 Neque obſtat quod ait Auguſtinus Barboſa in ver. Duximus indulgendum, num. 3. Priuilegium hoc fratribus Prædicatoribus, & Minoribus conceſſum celebrandi in altari viatico poſtea fuiſſe renouatum, & ampliatum à Sixto IV. Alexandro VI. ac Gregorio XIII. vt aſſerit explicari, & comprobari per fratrem Emanuelem quęſt. reg. tom. 1. quæſt. 43. art. 4. Verè enim Sixtus IV. & Alexander VI. hoc priuilegiũ non innouarunt niſi quoad fratres Minores, vt refert Rodrig in loc. à Barboſ. alleg. Vnde quoad fratres Prædicatores priuilegiũ remanſit in eodem ſtatu, in quo erat ante illius in-
7 nouationem. Gregorius autem ſimile priuilegium conceſſit tantũ Presbyteris Societatis Ieſu: quoad alios verò tantùm abeſt, vt illud innouauerit, vt potiùs declarauerit vniuerſis ademptum fuiſſe à Tridentina Synodo: ait enim in litteris directis Præpoſito Generali, & Presbyteris dictæ Societatis: [Vſum altaris viatici Societati veſtræ à fel. record. Paulo Papa III. conceſſum, deinde à Concilio Tridentino vniuersè ſublatum vobis eatenus reſtituimus, vt inter Miſſiones, &c.]

8 Sed quatenus adhuc vigeret ratio indulti Honorij III. itaut fratres Prædicatores non prohiberẽtur illo vti ex hoc capite rationis ceſſantis à Doctoribus vt ſupra conſideratæ; obſtaret tamen illis Tridentini Concilij decretũ d. c. vnico, ſeſſ. 22. de obſeru. & euit. in celebr. Miſſar. quod ſuſtulit priuilegia omnia celebrandi etiam quoad Preſbyteros Regulares extra Eccleſias, & publica Oratoria; atque ita etiam in altari portatili; vt conſtat clariſſimè ex prædictis litteris Gregorij XIII. & infra explicabitur. Et in indiuiduo hoc priuilegium fratrum Prædicatorũ, & Minorum à Concilio ſublatum fuiſſe, tenet Nauarr. in Manual. cap. 25. num. 81. in fin. & poſt eum Suarez, tom. 3. diſp. 81. ſect. 3. in fin. & Henriq. in ſumm. lib. 9. c. 27. num. 2. in gloſ. Littera S. Quidquid contra leuiſſimo ductus fundamento ſcripſerit Emanuel Rodrig de Regul. tom. 1. q. 43. art. 5. & Io. Præp. in 3. p. quæſt. 83. art. 3 num. 151. Hoc enim decreto etiam Regulares diſertis verbis cõprehenduntur; Ideoque Congregationi Peregrinorum Ordinis Prædicatorum olim ſupplicanti S. Congregatio cenſuit concedendam eſſe priuilegij Apoſtolici confirmationem celebrandi in Oratorijs, & altaribus portatilibus in illis locis, in quibus nulla ſuppetit cõmoditas Eccleſiarum conſecratarum.

9 Nec obſtat quod priuilegium huius cap. In his, tamquam in corpore iuris clauſum non videatur à Concilio ſublatũ. ad inſtar ſimilis priuilegij altaris viatici Epiſcopis, eorumque Superioribus conceſſi in cap. fin. de priuileg. lib. 6. quod ex ſententia S. Congregationis à Concilio ſublatum non fuit.

Id, inquam, non obſtat primò, quia ex eo quod priuilegium Honorij III. fuerit inſertum in corpore iuris, non propterea deſiuit eſſe priuilegium. Ideoque gloſ. & DD. in cap. Quod nonnullis, ſupra eod. dicunt priuilegium illud conceſſum Epiſcopis celebrandi clam tempore generalis interdicti hodie non eſſe priuilegiũ, ſed ius commune propter cap. Alma mater, de ſent. excomm. lib. 6. innuentes ante promulgationem d. cap. Alma mater, illud fuiſſe priuilegium, licèt clauſum eſſet in
10 corpore iuris. Ratio autem cur Concilium non abſtulerit Epiſcopis priuilegium altaris viatici non eſt, quia in corpore iuris ſit inſertum, ſed quia Epiſcopos, cæteroſque maiores Prælatos, qui in ſublimiori gradu Hierarchiæ Eccleſiaſticæ conſtituti reliquis omnibus ædificationi, & exemplo eſſe debent, non decet ſine miſſa tranſire abſque rationabili cauſa vllam diem, vt legitur in d. cap. fin. de priuileg. lib. 6. Eſſet enim ſcandaloſum vt Epiſcopi in ſua diœceſi, vel extra eam iter facerent abſque eo quod Miſſam celebrarent, vel audirent. Vnde hoc indultum quod in præcipua honeſtate, & decẽtia Pontificalis officij in diuini cultus augmentum, populique ædificationem fundatur, non ſunt cenſendi Patres Concilij voluiſſe vulnerare, cum hoc ſemper præcipuum habuerint, vt Epiſcopi in his, quæ ad religionem, & Dei cultum ſpectant, cæteris præluceant, cap. 1. ſeſſ. 24. c. 1. ſeſſ. 25. & paſſim alibi. Lex enim reſpicit ſemper quid deceat ſecundum honeſtatem, cap. Magnæ, de voto, cap. Erit autem lex, 4 diſt. cap. Cum non de-
11 ceat, de elect. lib. 6. cum ſuis concord. At hæc ratio minimè viget in inferioribus Sacerdotibus; imò vix eſſet ſine ſcandalo, vt quilibet ſimplex regularis dictorum Ordinum haberet vſum altaris portatilis: præſertim quia fortè in vim communicationis idem priuilegium prætenderent etiam Regulares aliorum Ordinum. Hoc igitur caſu propriè verificantur verba, cap. Sicut non alij, de conſecr. diſt. 1. quod ſatiùs ſit Miſſa non cantare, aut non audire, quàm in illis locis, vbi fieri non oportet.

Reſpondetur ſecundò hoc argumentum poſſe in contrarium retorqueri: nam quamuis priuilegium inſertum in corpore iuris faciat ius commune inter nominatos tantùm, vt notat Io. Andr. poſt Hoſtien. in cap. Ex parte, il primo, ſuper ver. Cęteris, de decim. & tenet gloſ. 2. in cap. Conſtitutionem, de Regul. lib. 6. & in reg. Quæ à iure, in fin. eod. lib. & in Clemen. Dudum, in ver. De iure, de ſepultur. tamen iuri communi non eſt opus expreſsè derogare, quia conſtitutio poſterior tollit priorem contrariam licèt de illa mentionem non faciat, cap. 1. & ibi DD. de Conſtit. lib. 6 cap. Vaſa, de Conſecr. diſt. 1. cap. 1. ſupra de cognat. ſpiritual. ergo ex eo quod priuilegium in iure clauſum faciat ius commune, potius ſequitur, vt eidem priuilegio non ſit opus derogare. Et ita per hanc rationem concludit Felin. in cap. 1. num. 11. verſ. Tutius eſt tenere cõmunem, ſupra de reſcript.

verſ. Tutius eſt tenere commune, ſupra de re-
ſcript.
12 Reſpondetur tertiò, Concilium Tridentinum
quotieſcumque ſuſtulit priuilegia, ſuſtuliſſe etiam
inſerta in corpore iuris: nullibi enim ex ſtylo Cō-
cilij in derogationibus generalibus conſueuit fieri
mentio talis inſertionis: ideoque in cap 2. ſeſſ. 5. &
in cap. 25 ſeſſ. 23. ſuſtulit priuilegia Regularium
inſerta in Clem. Dudum, de ſepult. Item in cap. 8.
ſeſſ. 7. & in c 9. ſeſſ. 24. derogauit priuilegijs exem-
ptorum, de quibus in cap. Luminoſo, 18. q. 2. & cap.
Cum Epiſcopus, de off. Ordin. lib. 6. Item in cap. 5.
ſeſſ 14. quoad durationem conſeruatorum ſuſtulit
diſpoſitionem, cap. fin. de off. deleg. lib. 6 Item in
cap. 8. & 10. ſeſſ. 23. quoad Ordines, & dimiſſorias,
ſuſtulit priuilegia inferiorum, de quibus in cap.
Cum illis, de tempor. ordin lib. 6. & in cap. Abba-
tes, de priuilegijs, eodē lib. Item in cap. 18. ſeſſ. 24.
ex ſententia S. Congregationis ſuſtulit indultum
ſtudentium inſertum in cap. Cum ex eo, de electio-
ne, lib. 6. & alibi ſæpè: & tamen inſertiones huiuſ-
modi in iure communi nullam mentionem fecit,
& in multis alijs caſibus, quos retuli in cap. Non-
nulli, à n. 42. ſupra de reſcript. & in ſpecie quicquid
in contrarium ſcripſerit Suar. tom. 3. diſp. 81. ſect. 2
vol 2. & Rodriquez de reg. tom. 3. qu. 4. art. 6. de-
cretum d. cap. Vnici, ſeſſ. 22 de obſeru. & cult. in ce-
lebratione Miſſ. abſtulit Epiſcopis facultatem con-
cedendi etiam ex legitima cauſa vſum altaris por-
tatilis in ſua diœceſi, quam habebant ex diſpoſi-
tione iuris communis, iuxta tex. in d. cap. Conce-
dimus, & cap. Miſſarum, de conſecr. diſt. 1. vt ſolidè
probat Nauarrus conſ. 1. q. 37 de conſtitut. Et pro-
13 pterea cùm Cardinalis Paleottus olim petijſſet,
an poſſet concedere licentiam domi celebrandi,
cùm infirmus deberet pro viatico communicari:
Sacra Congregatio reſpondit non poſſe. Quinimo
cum Cardinalis Legatus Portugalliæ petijſſet vt
poſſet concedere licentiam celebrandi Miſſam in
domo priuata decenter accommodata, cùm infir-
mus aliquis deberet pro viatico communicari, &
hoc quia in illis regionibus ſunt multa loca adeo
diſperſa, & remota a Parochijs, vt non ſine ma-
ximo incommodo poſſit Euchariſtiæ Sacramentū
circumferri: Sacra Congregatio reſpondit non eſ-
ſe concedendum; ergo non eſt ambigendum, quin
Conc. ſuſtulerit priuilegium Prædicatorum, & Mi-
norum vtcumque clauſum in corpore iuris, præ-
ſertim quia in d. cap. Vnico, §. Neue patiantur, dū
prohibet ne in priuatis territorijs Miſſæ ſacrificiū
celebretur, vtitur dictione illa vniuerſali, *quibuſ-
cumque*, de cuius natura eſt, vt omnia includat,
cap. Solitæ, verſ. Quandocumque ligaueris, ſupra
de maior. & obed. cap. Si tibi abſenti, vbi Archid.
n. 4. in verb. Quicumque, de præben. lib. 6. & com-
prehendere etiam ea, quæ alias in ſimplici diſpo-
ſitione non comprehenderentur, gloſſ. in Clem. 2.
§. Dignitatem, in ver. Quodcumque, de vit. & ho-
neſt Cleric. cum alijs allegatis per Sarnen. in reg.
de trien. qu. 5. n. 3. & 4.
14 Quoad ſecundam partem dubij, an ſcilicet Fra-
tres Prædicatores, & Minores poſſint in clauſtro
monaſterij ſui Ordinis Miſſam celebrare ſaltem
prænia licentia, & approbatione Epiſcopi diœce-
ſani, videtur ſic diſtinguendum. Aut intendunt
celebrare in altari portatili: & hodie non poſſunt
etiam de Epiſcopi licentia; Aut in altari fixo in
aliqua capſula ad diuinum cultum dedicata: &
poſſunt, ſi Epiſcopus locum prius viſitauerit, & ap-
15 probauerit. Vtriuſque propoſitionis veritas dilu-
cidè apparebit, ſi expendantur verba Concilij in
d. cap. Vnico, ſeſſ 22. de obſeru. & euit. in celebrat.
Miſſ. quæ ſic ſe habent [Neue patiantur priuatis
in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad
diuinum tantùm cultum dedicata oratoria ab eiſ-
dem Ordinariis, deſignanda, & viſitanda ſanctum
hoc ſacrificium à ſæcularibus, aut Regularibus
quibuſcumque peragi.]
His verbis Concilium primò prohibet, ne Epi-
ſcopi permittant, vt Miſſa celebretur in priuatis
domibus. Deinde prohibet ne id fieri permittant
in locis, quæ ſunt omnino extra oratoria ad diui-
num tantùm cultum dedicata. Tertiò præcipit vt
huiuſmodi oratoria prius deſignentur, & viſiten-
tur ab Ordinario: ex quo contextu colliguntur
concluſiones infraſcriptæ.
Prima concluſio eſt. In priuatis domibus nullo
caſu poteſt Epiſcopus permittere, aut indulgere,
vt à Sacerdotibus ſiue ſæcularibus, ſiue regulari-
bus Miſſæ ſacrificium celebretur. Et in hoc ſub-
16 lata eſt facultas, quam Epiſcopi habebant ex di-
ſpoſitione cap. Miſſarum, de conſecr. diſt. 1. vt di-
ctum eſt ſupra nu. 8. Vnde cum olim dubitatum
fuerit An in domo Principis poſſit Miſſa celebrari
quaſi non veniat appellatione domus priuatæ: &
quid de arcibus, & palatijs Baronum, vbi exer-
cent iuriſdictionem: S. Congregatio cenſuit com-
prehendi dicto decreto Concilij huiuſmodi loca.
17 Quę concluſio procedit etiamſi in priuatis domi-
bus conſtructum eſſet oratorium dedicatum ad
diuinum cultum: nam nihilominus non liceret
Epiſcopo impertiri licentiam illhic celebrandi.
Ratio eſt quia cùm in ſecunda prohibitione Con-
cilium ſtatuat ne Epiſcopi permittant, vt celebre-
tur extra Eccleſiam, & extra oratoria ad diuinum
cultum dicata: ſuperuacanea fuiſſet prohibitio de
non celebrando in priuatis domibus ſi liceret in
eis celebrare in oratorio dedicato ad cultum di-
uinum: ſatis enim fuiſſet ſimpliciter prohibere
ne celebraretur in locis extra Eccleſiam, & extra
oratoria vt ſupra dedicata: nam per hoc ſatis cla-
rè fuiſſet prohibita celebratio in priuatis domi-
bus, in quibus non extarent huiuſmodi oratoria.
Vt ergo verba illa aliquid operentur, dicendum
eſt Concilium nullo caſu voluiſſe vt Miſſæ ſacrificiū
fieret in priuatis domibus; atque ita etiamſi in
eis eſſet oratorium ad diuinum cultum dedicatū.
18 Quam interpretationem ſæpius ſecuta eſt S. Con-
gregatio; cenſuit enim oratoria intra domeſticos
parietes, aut in priuato ſolo conſtructa, aut pri-
uatis ædibus adiacentia, vtcumque ſint dedicata
ad diuinum cultum, cenſeri tamen priuata, nec
poſſe Epiſcopum indulgere, vt in eis ſanctū Miſſæ
ſacrificium fiat, niſi habeant oſtium, quod imme-
diatè reſpondeat in viam publicam, & in ipſam
nullus aditus, aut proſpectus ex priuatis ædibus
pateat. Quinimò ſæpè declarauit oratoria ædifi-
cata in agro, aut ſolo priuato licèt à domibus di-
ſtincta, adhuc priuata cenſeri ſi oſtium reſpondeat
in aream priuatam vtcumque omnibus patentem;
quamuis his caſibus aliquādo reſcripſerit ad Epi-
ſcopos, vt poſtquam Dominus ſoli per publicum
inſtrumentum ſitui ante oratorium exiſtenti effi-
caciter, & cum effectu renunciauerit, declarent
oratorium illud eſſe publicum, ita vt ſit in ipſorum
facultate licentiam tribuere illic celebrandi, vbi
tamen

tamen illud prius viſitauerint, ac diuino cultui peragendo aptum, ac decens eſſe comperetint. In oratorijs autem, quæ omnino ſunt extra ædes priuatas, reſpondit celebrandi licentias etiam ex cauſa Epiſcopos concedere non poſſe, ſed petendas eſſe à Sede Apoſtolica, prout poſtea obſeruatum eſt. Olim huiuſmodi licentiæ concedebantur à S. Congregatione Concilij. Hodie expediuntur per litteras in forma Breuis.

19 Secunda concluſio, quæ deſumitur ex verbis Concilij in locis, quæ ſunt omnino extra Eccleſias, & extra oratoria ad diuinum tantùm cultum dedicata, Epiſcopus permittere non poteſt, vt Miſſa celebretur à presbyteris ſæcularibus, aut regularibus quibuſcumque. Patet hæc concluſio ex littera textus, & ex ea ſatis clarè infertur, vt Diœceſanus Epiſcopus minimè poſſit tribuere licentiã Fratribus Prædicatoribus, vel Minoribus celebrandi in clauſtro ſuper altari portatili: nam etſi clauſtrum non ſit domus priuata; ideoque non cadat ſub primam prohibitionem Concilij de non celebrando in priuatis domibus, cadit tamen ſub ſecundam de non celebrando in locis extra Eccleſiam, & extra oratoria ad diuinum cultum dedicata; verè enim clauſtrum nec eſt in Eccleſia, nec altare portatile poteſt dici oratorium ad diuinum cultum dedicatum: ideoque Pariſ. conſ. 34. circa reſolutionem nu. 14. & 15. vol. 4. reſpondit domum Confraternitatis non eſſe locum ſacrum, aut religioſum, etiamſi in ea ſit campanella, & altare portatile, & quandoque celebretur ibidem diebus feſtiuis, ſed adhuc remanere priuatum, & profanũ, allegat Feder. de Sen. conſ. 130. Factum tale eſt, & Abbatem in cap. Parentibus, ſopra eod. Felin. in cap. De quarta, nu. 13. de preſcript. & alios quamplures. Et olim S. Congregatio conſulta, Virum Epiſcopus ſi in loco à domo priuata diſtincto adſit altare, non tamen oratorij formam habente poſſit licentiam celebrãdi concedere; reſpondit oportere oratorij formam habere, & viſitari, & approbari ab Ordinario. Aliquando etiam fuit habitus recurſus ad S. Congregationem pro licentia celebrandi Miſſam in altari poſito in Eccleſia nondum conſecrata: & Congregatio conceſſit, dummodo cum petra conſecrata. Vnde ex verbis Concilij

20 apertè colligitur Epiſcopũ non habere amplius facultatem concedẽdi vſum altaris portatilis etiam in locis publicis, ſicut olim habebat ex indulgẽtia Concilij Tributienſis, & Agatbenſis.

Et confirmatur, quia quamuis oratoria authoritate Epiſcopi fundata aliquando veniant appellatione beneficij, vt notat Abb. in cap. fin. in fin. de cenſib. & ideo poſſint comprehendi ſub regula de infirmis, ſecundum Sarnen. in ead. reg. q. 23. tamen in altaribus portatilibus regulæ Cancellariæ, & iura de beneficijs loquentia locum habere non poſſunt, vt tradit Quintil. Mandoſ. in reg. de Annal. q. 17. n. 6. verſ. In altaribus viaticis.

21 Tertia concluſio, quæ ex Concilio deducitur. Epiſcopus poteſt concedere licentiam vt Miſſæ ſacrificium celebretur in oratorijs publicis, ſeu ad diuinum tantùm cultum dedicatis, dummodo illa non ſint in priuatis domibus, quia tunc non eſſent publica, vt oſtenſum eſt ſupra in prima concluſione. Probatur hæc concluſio, quia dum Conciliũ prohibet ne Epiſcopi permittant vt celebretur in locis extra Eccleſiam, & extra oratoria ad diuinũ cultum tantùm dicata: ergo permittit vt hoc fieri poſſit in Eccleſia, & in oratorijs prædictis à contrario ſenſu, & ex reg. cap. Nonne, de præſumpt. & l. Cum Prætor, ff. de iud. cum ſimil. nam prohibitũ in vno caſu, in alio cenſetur permiſſum, l. Cum lex & ibi gloſ. ff. de legib. Præſertim verò quia Concilium iubet vt oratoria ipſa prius deſignentur, & viſitentur ab Ordinario: ergo clarè admittit vt idẽ Ordinarius dare poſſit licentiam in eis celebrandi: aliàs enim inania eſſent illa verba ab Ordinarijs deſignanda, & viſitanda.

22 Ex hac tertia concluſione infertur, vt ſi Fratres Prædicatores, vel Minores intendant Miſſam celebrare in clauſtro non ſuper altari portatili, ſed ſuper fixo, & in capella, ſeu oratorio occluſo, & interſecto, ſicuti aliqua cernuntur in clauſtris nonnullorum monaſteriorum Vrbis, hoc eis non prohibeatur de conſenſu Epiſcopi diœceſani. Ratio eſt, quia tunc oratorium illud cùm non ſit in priuatis domibus, ſed in loco religioſo cum altari fixo, & auctoritate Epiſcopi deſignatum, dicitur publicum, cap. Auctoritate, de priuil. lib. 6 Mandoſ. in reg. de annal. qu. 17. n. 9. & fuſius oſtenſum eſt ſupra in principio. Vnde ſuccedit facultas Epiſcopis per Concilium attributa, aut ſaltem non adempta concedendi licentiam vt in eo Miſſæ ſacrificium celebrari valeat. Talia ſunt oratoria Societatis Sanctiſſimi Sacramenti Beati Rocchi, Battentium, & aliarum conſimilium, quæ repetiuntur erectæ auctoritate Epiſcopi, de quibus loquitur Bald conſ 162. Quidam Franciſcus, num. 4 vol. 5. Bart. in l. Sodales, n. 6. C. de colleg. illicit. Cardin. conſ. 11. Quædam Societas, n. 1. & ſeqq. Item oratoria hoſpitalium, de quibus per Lap. alleg 41. Calder. conſ. 352. An Epiſcopus, aliàs 23. de teſtam. Rom. conſ 477. In caſu propoſitæ, num. 13. Paul. de Caſt. conſ 167. Præſuppoſita, lib. 2 nec non oratoria Fraticellorum, ſeu Eremitarum. Item Pœnitentium, ſeu Ieiunatorum, ſuper quibus conſuluit, Anton. de Butr. d. conſ. 19. n. 19. Quippe in his, & alijs conſimilibus tamquam in publicis oratorijs etiam hodie celebrari poteſt præuia viſitatione, & approbatione Ordinarij, & ſuper altari lapideo in forma ſicut habent Eccleſiæ, iuxta tex. in cap. Clericos, cap. Nullus, & cap Altaris, de conſecr. diſt. 1. & declarat Rom. d. conſ. 477. n. 13.

23 Quem ſenſum ſimiliter ſæpiùs admiſit S. Congregatio: nam olim conſulta quæ ratio tenenda ſit Nolæ, vbi in cuſtodia tenentur delinquentes in domo officialis ad hoc vt detenti poſſint Miſſam audire, ſtante decreto Concilij in d. cap. Vnico cẽſuit ſcribendum, etſi in priuatis domibus non liceat celebrare Miſſas: tamen ſi erigatur ad hunc vſum, & in loco decenti oratorium ab Ordinario viſitandum, & approbandum, tunc poſſe. Item Confraternitas Vallis-Oleti Palentinæ diœceſis olim tranſmiſit ſuas Conſtitutiones, in quibus illud reperitur adnotatum, quod cùm velint celebrare in quodã cœnaculo dictæ Societatis, S. Congregatio reſpondit oratorium tale debere ab Ordinario viſitari, & approbari.

Ac demum reſpondit oratoria exiſtẽtia in monaſterijs, vel hoſpitalibus ordinaria, vel Apoſtolica auctoritate fundatis, non comprehendi in prohibitione Concilij in dicto verſ. Neue patiantur.

Ex quibus omnibus ad propoſitam quæſtionem reſpondendum videtur Fratres Prædicatores, & Minores nequaquam poſſe in clauſtro monaſterij

in altari portatili Miſſas celebrare etiam de Epiſcopi conſenſu. Cæterum ſi ſuper altari fixo in oratorio ad diuinum tantùm cultum dedicato celebrare voluerint, poſſe id eis permitti ab Ordinario, vbi tamen locum prius viſitauerit, ac diuino cultui aptum, ac decentem eſſe compererit.

An autem altaris viatici priuilegium competat S.R.E.Cardinalibus, dixi in cap. Quod nonnullis, à n.5. vſque ad n.31. ſupra eod.

De Pœnis.

Cap. Licet.

SVMMARIVM.

1 *PRælati, qui in criminibus diſpenſare non poſſunt pœnam à iure ſtatutam nequeunt in pecuniariam commutare.*

Prælati nec pro criminoſis ſuſtinendis, nec correctionis cauſa ex cupiditate debent pecuniam exigere. ibid.

2 *Archidiaconi plures eſſe poſſunt in eadem Eccleſia. Et an omnes debeant eſſe Doctores, ita ut optari non poſſint à Canonicis non Doctoribus. ibid.*

3 *Prælatus, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligit eſt vehementer ſuſpectus de auaritia.*

4 *Idem ſi huiuſmodi pœnas ſibi applicet, & num. ſeq.*

5 *Pœna illa infligenda eſt, quæ magis timetur, & num. 11.*

6 *Prælatus, qui mediante pecunia ſuſtinet criminoſos, iuſtitiam vendit.*

7 *Iudex eccleſiaſticus pro criminibus ad eius forum ſpectantibus poteſt punire laicum, etiam ſibi in temporalibus non ſubiectum.*

8 *Aromatarius, qui fabarum farinam miſcuit in cera candelarum, puniri poteſt à Prælato habente in loco iuriſdictionem epiſcopalem.*

9 *Iudex eccleſiaſticus in cauſis criminalibus an poſſit pœnas pecuniaria infligere.*

10 *Quid ſi pro crimine ius ſtatuat pœnam pecuniariam eſſe imponendam.*

11 *Et quid ſi ius ſtatuat certam pœnam ſpiritualem, vel corporalem, non autem pecuniariam.*

12 *Et quid ſi de pœna imponenda nihil ſit iure cautum.*

13 *Iudex, qui ſuper crimine diſpenſare non poteſt, an poſſit pœnam à iure ſtatutam in pecuniariam commutare.*

14 *Epiſcopus, vel alius iudex eccleſiaſticus in cauſis ſpiritualibus, vel mixti fori an poſſit contra laicos ſibi in temporalibus non ſubditos pœnis pecuniarijs procedere, & num. ſeq. vſque in fin.*

15 *Quid in terminis iuris communis, & n. 18.*

16 *Iudex eccleſiaſticus in criminibus ſui fori non poteſt laicos carceribus mancipare.*

Contrarium, num. 20.

17 *Iudex delegatus, vel Ordinarius an poſſit mittere in poſſeſſionem bonorum laicalium, ſuper quibus ſententiam tulit, & num. 20 in fin.*

18 *Intellectus cap. 2. de maled. & cap. Poſtulaſti de Iudæis.*

19 *Pœna pecuniaria debetur iudici ſæculari etiam quando punit laicum ad requiſitionem iudicis eccleſiaſtici.*

20 *Perſonam diſtringere magis eſt, quàm bona.*

21 *Epiſcopus ex Concilio Tridentino an poſſit procedere contra laicos in cauſis ad eius forum pertinentibus etiam pœnis pecuniarijs, & nu. ſeq. vſque in finem.*

22 *Epiſcopus de iure communi prius debebat vti cenſura pro executione ſuæ ſententiæ, & in ſubſidium inuocare brachium ſæcularem. Contra poſt Concilium.*

23 *Iudices eccleſiaſtici abſtinere debent à cenſuris etiã contra laicos, vbi executio realis, vel perſonalis fieri poteſt.*

24 *Iudex eccleſiaſticus in cauſa reſtitutionis dotis an poſſit ſententiam exequi in bonis laicalibus.*

25 *Ad iudicem eccleſiaſticum ſpectat tam cognitio, quã executio in cauſis ciuilibus, vel criminalibus, in quibus laici forum Eccleſiæ ſortiantur.*

26 *Concilium Tridentinum in cap. 3. ſeſſ. 25. expeditur.*

27 *Brachij ſæcularis inuocatio eſt arbitraria Epiſcopo etiam contra laicos.*

1 LICET. Archidiaconi, & alij Prælati, qui in criminibus diſpenſare non poſſunt, vbi alia pœna à iure ſtatuitur, pecuniariam non poſſunt imponere. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. Butr. Cardin. & Ancharan. vel aliter ſeruandũ Abb. & Marian. Socin. Non debent. Prælati pro criminoſis ſuſtinendis pecuniam exigere, nec etiam correctionis cauſa ex cupiditate pœnã pecuniariam imponere. Sunt duæ partes. Prima ponit Archidiaconorum actus reprehenſibiles. Secunda mandat illos inhiberi, & compeſci, ibi, *Mandamus*.

2 Nota primò ex textu ſecundum Abb. in vno Epiſcopatu eſſe poſſe plures Archidiaconatus; & ſic eamdem dignitatem eſſe multiplicabilem in eadẽ diœceſi, de quo in cap. Ex parte, il primo, & cap. Quoniam, Abbas, de offic. deleg. Adde inferiorem dignitatem multiplicari poſſe etiam in eadem Eccleſia, ſicuti ſunt plures Archidiaconi in Eccleſia Callagur. de quorum poteſtate, & iuriſdictione refert ſe conſuluiſſe Marian. Socin. hic in 2. notab. Idem patet in Eccleſia Tarraconen. cuius Capitulum aliàs dubitauit An quod diſponitur c. 12. ſeſſ. 24 in ver. Archidiaconi, videlicet vt Archidiaconi ſint Doctores, Magiſtri in Theologia, vel Licentiati in iure canonico, habeat locum dumtaxat in maiori Archidiacono vbi in Eccleſia ſunt tres, vel quatuor Archidiaconi, ſicuti ſunt in Eccleſia Tarraconen. adeout ex conſuetudine Eccleſiæ, ſecundum quam antiquior Canonicus conſueuit optare dignitatem vacantem, poſſit, etſi Doctor non ſit, nec licentiatus optare Archidiaconatum, ſi caſus vacationis euenerit: S. Congregatio Concilij conſiderauit, cùm Concilium indefinitè loquatur de Archidiaconis, eſſe intelligendum de omnibus. Tamen propter illa Concilii verba, vbi fieri poterit, dictum fuit cùm agatur de optione, quæ competit tantùm Canonicis antiquioribus, & non eſt ſublata à Concilio; ſi inter omnes Canonicos adſit aliquis Doctor, illi dandum eſſe Archidiaconatum vacantem, & non antiquiori: ſi autem nullus adſit Doctor, admittendum eſſe antiquiorem Canonicum, licèt non Doctorem.

3 Secundò nota ibi, *de radice cupiditatis, & auaritiæ prodire videntur,* aduerſus Prælatos, qui crebrò, & facilè pœnas pecuniarias infligunt, oriri vehementem præſumptionem auaritiæ, cuius ſuſpicio

ſpicio omnis ab eccleſiaſtico ordine abeſſe debet, vt in Concil. Trid. cap. 3. ſeſſ. 21. Ad hoc cap. Ea quæ ſupra, de cenſ. & quod notatur in cap. 1. de decim.
4 Vnde Hoſt. in cap. Vt Clericorum nu. 7. in ver. Pecuniæ, de vit. & honeſt. Cleric. [delinquentes, inquit, non ſunt in pecunia puniendi] vt hic, & ſupra, de off. Ordin. cap. Irrefragabili, in fine, in Auth. Vt iud. ſine quoquo ſuffrag. §. Cogitatio, verſ. Ad horum forum meritò latam, vſque ad §. ſeq. in Authen. de mandat. Princip. §. Oportet, vbi dicitur quod perſonæ delinquunt, & non res, & in Auth. Vt nullus iudex, §. Quoniam verò, ſed in talibus reprehenditur pecunia ex auaritiæ fonte leuata, quod ſemper præſumitur ſi imburſetur: ſecus ſi cauſa correctionis, & ex fomite charitatis hoc fiat; quod præſumam vbi iudex ipſam ſibi non retinet, nec imburſat, ſed pauperibus erogat; & ſecundum hoc intellige ſupra de offic. Ordin. cap. Dilectus, de delict. puer. cap. 2. & de raptor. cap. In Archiepiſcopatu, 32. q. 5. cap. Si vos, 18. qu. vlt. §.
5 vlt. Sic enim locum habebit quod illa pœna infligenda eſt, quæ magis timetur, ſupra vt lit. non conteſt. cap. Quoniam, § fin. & ſecundum Auguſt. ſiue plectendo, ſiue ignoſcendo hoc ſolum benè agitur vt vita hominum corrigatur, vt 23. qu. 5. cap. Prodeſt ſeueritas: ita formaliter Hoſt. quem totidem verbis ſequuntur ibi Io. And. Anchar. & alij, & Marian. Socin. hic n. 53. facit optimus text. in cap. Cognouimus, 16. q. 6. vbi ſecundum Archidiac. acriter reprehēduntur illi, qui prætextu correctionis gerebant curam Marſupij contra l. 2. C. de ſecund. nupt. ibi, *Ne fiſci videamur habere rationem*.
6 Tertiò nota ibi, *pro corrigendis exceſsibus*, Prælatum qui mediante pœna pecuniaria ſuſtinet, & tolerat criminoſos, iuſtitiam vendere, vt hic notat Hoſtien. in princip. in ver. Pro corrigendis, Io. Andr. n. 1. in eod. ver. & Marian. Socin. num. 7. in ſeptimo notab. quod inter grauiora crimina computatur, cap. fin. §. fin. de purgat. Canon. Vnde hos meritò appellat iudices ſimoniacos Bald. in c. Irrefragabili, n. 3. in fin. de off. Ordin. & ibi dixi in §. Cæterum, ad hoc cap. Vt Clericorum, ibi [Prælati verò, qui tales præſumpſerint in ſuis iniquitatibus ſuſtinere, maximè obtentu pecuniæ] ſupra de vit. & honeſt. Clericor.
7 Vltimò nota ex textu iuncta gloſſa, Prælatum non poſſe procedere contra laicos criminoſos, niſi ſint ſubiecti in temporalibus, vel de conſuetudine hoc illis competat: nam cùm textus dicat hos Archidiaconos exegiſſe pœnas pecuniarias à Clericis, & laicis, gloſſa quærit cur dixerit de laicis, & ſoluit, quia fortè ſunt de ſua iuriſdictione temporali, vel de conſuetudine hoc habent. Sed tu dic gloſſam hoc dixiſſe per modum exempli: ſed tamen etiam extra illos caſus iudex eccleſiaſticus procedit contra laicos in cauſis ad illius forum pertinentibus, vt eſt caſus in cap. 1. & 2. ſupra, de adulter. & not. in cap. Dilectus, de offic. Ordin. in cap. Nemo, & cap. Ad aures, de ſimon. & per Hoſt. hic n. 1. in ver. A Clericis, & laicis, & Abb. Antiq. qui n. 1. in ver. Laicis [Illis, inquit, poterit imponere pœnas pro criminibus eccleſiaſticis, vt vſura, ſacrilegio, & huiuſmodi] & in cap. 1. de empt. & vendit. vbi tenet Archidiaconum habentem in loco iuriſdictionem Epiſcopalem punire laicū aromatarium, qui fabarum farinam ceræ cādelarum venalium immiſcebat: & ſequuntur ibi alij Sribētes poſt Io. Andr. Roman. ſingul. 139. Fui aliàs interrogatus, & Felin. in cap. Irrefragabili, §. Cæterū n. 5. ſupra, de offic. Ordinar. & dicam latiſſimè infra à n. 14. vſque in finem.
9 QVAERO, An iudex eccleſiaſticus poſſit in cauſis criminalibus pœnas pecuniarias infligere.
Quæſtio duas habet inſpectiones. Prima eſt an iudex eccleſiaſticus his pœnis procedere poſſit cōtra Clericos. Secunda an poſſit ſic procedere contra laicos in cauſis ſpectantibus ad forum eccleſiaſticum.
10 Quoad primam inſpectionem Doctores quotidie in hac materia remittunt ad gloſſam hic poſitam in ver. Pœnam, quæ diſtinguit tria membra. Primum eſt, cùm ius ſtatuit pro crimine pœnam pecuniariam eſſe infligendam: & quicumque iudex cognoſcit de illa cauſa, abſque dubio poteſt eam pœnam imponere: iura ſunt clara in cap. In Archiepiſcopatu, ſupra de raptor. in cap. Cum deuotiſſimam, 12. q. 2. & in cap. Quoniam, 18. diſtin. &
11 in l. 2. §. vlt. ff. de iudic. Secundum eſt cùm ius ſuper crimine ſtatuit certam pœnam ſpiritualem, vel corporalem, non autem pecuniariam: & in hoc ſecundo membro gloſſa diſtinguit: nam aut iudex poteſt ſuper crimine diſpenſare, & poteſt illam in pecuniariam commutare: & in hoc caſu ſecundum gloſſam habet locum opinio Hugonis, qui dixit eam pœnam eſſe infligendam, quæ magis timetur, arg. c. Ea vindicta, 23. q. 4. & cap. Prodeſt, q. 5. & cap. Quoniam, ſupra, vt lite non conteſtata. Aut iudex diſpenſare non poteſt ſuper crimine; & tunc pœnam à iure ſtatutam non poteſt in pecuniariam commutare: & in hoc caſu ſecundum gl. loquitur hæc Decretalis, quia Archidiaconi, de quibus hic, ſuper crimine diſpenſare non poterant: vnde non debebant pœnam pecuniariā infligere, ſed ſpiritualem, prout qualitas criminis exigebat, arg. cap. At ſi Clerici, ſupra de iudic. Ter-
12 tium eſt cùm de pœna imponenda nihil iure cautum reperitur; & tunc relinquitur iudicis arbitrio an pecuniariam, vel aliam infligat, vt in cap. de cauſis, ſupra de offic. deleg. In primo, & tertio
13 membro conſentiunt omnes; ſed in ſecundo maxima eſt Doctorum controuerſia: nam Innoc. Ab. Antiq. Hoſtien. Io. Andr. & alij communiter vſque ad Abbatem Siculum ſequuti ſunt diſtinctionem gloſſæ: ſed ipſe Abbas, & poſt eum Marian. Socin. illam impugnant exiſtimantes quemlibet iudicē, qui poteſt de cauſa cognoſcere, poſſe pœnam vtcumque à iure ſtatutam, & determinatam in pecuniariam commutare, dummodo id faciat in ſententiæ prolatione, & cauſa cognita: & hanc opinionem dicit eſſe communem idem Marian. hic n. 21. ſed tu in hac materia diſtingue plenius, vt dixi latiſſimè in cap. Irrefragabili, §. Cæterū, à n. 3. vſque in fin. ſupra de offic. Ordin.
14 Quoad ſecundam inſpectionem de laicis quæro an Epiſcopus, vel alius iudex eccleſiaſticus in cauſis criminalibus ad eius forum pertinentibus contra laicos ſibi aliàs in temporalibus non ſubditos, pœnis pecuniarijs procedere poſſit, præſertim ex decreto Concilij Tridentini in cap. 3. ſeſſ. 25. de reform.
15 In hac quæſtione de iure communi maxima erat Doctorum diſſenſio nam Epiſcopum nō poſſe huiuſmodi pœnis animaduertere in laicos ſibi aliàs in temporalibus non ſubditos pro delictis,
16 quæ ſunt de foro Eccleſiæ, ſcripſerunt Hoſt. & Io. Andr.

Andr. in cap. 1. de homicid. lib. 6. à quibus non vi-
dentur diſſentire Doctores, qui tenent iudicem
eccleſiaſticum in criminibus ſui fori non poſſe
laicos carceribus mancipare, & punire: inter quos
recenſentur idem Io. Andr. in addit. ad Speculat.
l. 4. part. 1. rub. de off. Ordin. & de maiorit. & obed.
Oldrad. conſ. 86. qui licèt ſuboſcurè loquatur, re-
ctè tamen perpenſus pro hac parte debet adduci
Anchar. in reg. Ea quæ, quæſt. 11. n. 17. Vbi quæ-
ſtione diligenter examinata, ſequitur opinionem
Ioan. Andr. Rom. ſing. 703. Bonifac. de Vitalin. poſt
Zenzel. in Clemen. 1. de off. Ord. in fin. Alciat. in
cap. 1. num. 22. de off. Ord. Maſſuer. in prax. rit. de
Iudic. & eorum iuriſd. nu. 20. Socin. conſ. 119. n. 17.
& ſeq. lib. 4. Auguſt. de Arimin. in addit. ad Angel.
in tract. de malef. ſuper verb. Fama publica, n. 88.
Boer. qui teſtatur varijs Parlamẽti Pariſienſis Ar-
reſtis ita eſſe declaratum, quæſt. 227. num. 11. Ca-
pella Tholoſan. qu. 378. incip. Item fuit quæſitum
Clar. in §. fin. qu. 37. verſ. Vnum ſcio, Franc. Marc.
quæſt. 449. num. 1. & 2. Ioannes Lupus in repetit.
cap. Per veſtras, in 2. notab. §. Sed eſt pulchra du-
bitatio, nu. 18. de donat. inter vir. & vxor. vbi pro-
lixa diſputatione pro hac parte, & ipſe concludit.
17 His addi poſſunt alii authores, qui exiſtimarunt
Delegatum Papę non poſſe mittere in poſſeſſionẽ
bonorum laicalium, ſuper quibus ſententiam tu-
lit; ſed executionem huiuſmodi obtinendam eſſe
à iudice ſæculari: atq; omnes alij, qui ſcripſerunt
in cauſis inter laicos ad forum eccleſiaſticum ſpe-
ctantibus, Epiſcopum, tametſi ferre poſſit ſenten-
tiam; non poſſe tamen mittere in poſſeſſionem
bonorum laicalium: nam hæ quoque opiniones
iiſdẽ nituntur rationibus, quibus nititur hoc caſu
negatiua opinio, vt Epiſcopus aliis pœnis, quàm
cenſuris aſtringere, vel cohibere, non poſſit laicos
delinquentes. Plurimi autem & graues ſunt qui
prædictas duas opiniones ſequuntur, videlicet In-
noc. in cap. Significaſti, prope fin. de off. Delegat.
Hoſtien. ibidem, & Bald. Cardin. in Clem. 1. q. 10.
de off. Deleg. Rebuff. in Comment. ad concordat.
Franc. ſuper rubr. De regia, ad Prælat. nominat.
facien. ſuper verb. Manibus noſtris. Quapropter
ex his authoritatibus ſimul iunctis euidenter cõ-
ſtare videtur negatiuam opinionem eſſe commu-
nem; cùm de ea teſtes habeamus tam antiquos
Doctores, quàm etiam recentiores; & tam eos qui
illam ſequuntur quàm illos, qui diſcrepant ab ea;
videlicet Io. Andr. in d. rubr. Bald. in d. cap. Signi-
ficaſti, Clar. d. q. 37. Io. Lup. in loco ſupracitato Mi-
chael Graſ. lib. 2. com. opin. cap. 8. nu. 4. Iacob. Be-
ret. qui contrariæ opinionis fundamenta copioſè
refellit, conſ. 5. per tot.
18 Non deſunt tamen graues Doctores, qui con-
trariam ſententiam amplectuntur, videlicet Abb.
hic num. 8. vbi reprobata opinione Io. Andr. tenet
Epiſcopum poſſe imponere pœnam pecuniariam
laico temporaliter ſibi non ſubiecto, quia, inquit,
ex quo eſt caſus, in quo etiam iudex eccleſiaſticus
vendicat ſibi iuriſdictionem in laicos, non appa-
ret ratio quare in caſibus prædictis non poſſit im-
ponere pœnam pecuniariam: & pro hac opinione
inducit textum in cap. Statuimus, 16. q. 1. & in c.
Quiſquis, 17. qu. 4. Licèt pro faciliori expeditione
iudex eccleſiaſticus poſſit hoc committere iudici
ſæculari: & ita ſecundum eum procedunt iura in
cap. 2. de maled. & in c. Poſtulaſti, de Iudæis: quæ
pro contraria ſententia allegat Io. Andr. & ſequi-
tur totidem verbis Marian. Socin. hic in fine, &
Felin. in cap. Irrefragabili, §. Cæterum, num. 5. ſu-
19 pra de off. Ordin. Nec diſſentit Io. de Anan. in d.
cap. 2. col. 8. de maledic. relatus à Felin. vbi ſupra
dum tenet pœnam pecuniariam deberi iudici ſæ-
culari etiam quando ipſe punit laicum ad requi-
ſitionem eccleſiaſtici; ſecus ſi ipſe iudex eccleſia-
20 ſticus puniat. Quibus adſcribi poſſunt etiam illi,
qui cenſent iudicem eccleſiaſticum in cauſis ec-
cleſiaſticis poſſe contra laicos procedere etiam ad
capturam, & corporalem punitionem. Hi enim
proculdubio ſentiunt poſſe procedere etiam ad
pœnam pecuniariam, quia ſecundum Io. Andr.
& DD. in cap. Vnico, ſupra, de oblig. ad ratiocin.
magis eſt perſonam diſtringere, quàm bona. In-
ter hos autem in primis numerantur gloſſa vnica
in cap. Contra idolorum, 26. q. 5. Oldrad. conſ. 86.
Gemin. & Franc. in cap. Cum Epiſcopus, de offic.
Ordin. lib. 6. Io. de Anan. in cap. Qualiter, & quan-
do, il ſecondo, §. Ad corrigendos, num. 20. de ac-
cuſat. Foller. in praxi crim. canon. par. 2. iudiciali
ſuper ver. Aut inquiſitione formata, num. 37. & alij
plures quos retuli in cap. Peruenit, num. 22. ſupra
de adulter. vbi etiam à num. 10. de harum opi-
nionum veritate latè diſſerui, & num. 28. vbi egi de
opinione Innocentij ſuperiùs relata num. 2.
21 Cùm igitur vtraque opinio graues habeat au-
thores, & pluribus etiam rationibus muniatur,
quæ recenſentur à Doctoribus in locis ſuperiùs
citatis, valdè eſſet difficile tantæ concertationi ex
iure communi finem ponere. Cæterum inſpecto
iure nouiſſimo Tridentini Concilij d. cap. 3. ſeſſ. 25.
ad quod principaliter reſtrictum eſt dubium, hæc
quæſtio videtur ferè indubitabilis; & quod Patres
Concilij ſecuti videntur opinionem affirmatiuam
22 tanquam veriorem. Quod, vt magis appareat
perpendendum eſt ſacrum Cõcilium longè diuer-
ſam habuiſſe rationem, quàm eam, quæ à ſacris
Canonibus, & Doctoribus ante ipſum Concilium
conſiderabatur.
Nam ipſi eo ſpectabant, vt Epiſcopus pro exe-
cutione ſuæ ſententiæ, & pro ſua iuriſdictione vte-
retur cenſura eccleſiaſtica, cap. Dilecto, de ſenten.
excom. in 6. & cenſura non proficiente, in defectũ,
& ſubſidium brachium ſæculare imploraret; iux-
ta not. in cap. 1. de off. Ordin. & animaduerterunt
plerique ex DD. ſupra citatis, & in ſpecie Franc.
Marc. d. deciſ. 449. num. 2. & 3. At ſacrum Conci-
lium, ne contingeret cenſuras frequenter fulmi-
natas magis contemni, quàm formidari, ordine
conuerſo, vbi priùs oportebat vti cenſuris, & in
ſubſidium alia adhibere remedia, voluit priùs ex-
perienda eſſe alia remedia, & in ſubſidium deue-
23 niendum ad cenſuras. Ac propterea ſiue appro-
bando opinionem eorum, qui exiſtimarunt Epi-
ſcopum poſſe has pœnas adhibere etiam quoad
laicos, ſiue nouum ius ſtatuendo, mandauit iudi-
cibus eccleſiaſticis, vt in cauſis iudicialibus quã-
documque executio realis, vel perſonalis propria
auctoritate fieri poterit, abſtineant à cenſuris: ſed
liceat eis in cauſis ciuilibus ad forum eccleſiaſti-
cum quomodolibet pertinentibus contra quoſcũ-
que etiam laicos per mulctas pecuniarias, ſeu pi-
gnorum captionem, & perſonarum diſtrictionem
per ſuos proprios, vel alienos executores facien-
dam, aliaque iuris remedia procedere; & ſi execu-
tio realis, vel perſonalis hac ratione fieri non po-
terit, eos demum excõmunicatione propter alias
pœ-

pœnas, ferire. Idem poſtea conſtituit ipſum Concilium in cauſis criminalibus, ex quo Cõcilii textu ad dubij noſtri deciſionem plura notanda ſunt.

24 Primum eſt, Concilium apertè vel improbare, vel corrigere opinionem Hoſtien. Io. Andr. Bald. & aliorum, quæ habetur in d.cap. Significaſti, de offic. deleg. tenentium in cauſa reſtitutionis dotis, quæ pertinet ad forum Eccleſiæ non poſſe iudicem eccleſiaſticum, qui ſententiam tulit, eam exequi in bonis laicalibus, ſed debere requirere brachium ſæculare: nam Concilium, quod proculdubio etiam hanc cauſam complectitur in illis verbis, *in cauſis ad forum eccleſiaſticum quomodolibet pertinentibus*, apertè tribuit Epiſcopo poteſtatem procedendi ad executionem tam realem, quàm perſonalem per ſuos, vel alienos executores.

25 Ideoque cùm aliàs dubitatum fuerit, an Epiſcopi ſuas ſententias in quibuſcumque cauſis criminalibus, & ciuilibus, quarum cognitio ad eoſdẽ noſcitur pertinere, exequi poſſint: an verò ad illos tantùm ſpectet cognoſcere, & iudicare de cauſis illis: executio verò pertineat circa clericos, ad miniſtros eccleſiaſticos; circa laicos verò ad ſæculares. Sacra Congregatio cenſuit in cauſis quibuſcumque tam ciuilibus, quàm criminalibus, in quibus laici forum Eccleſiæ ſortiuntur, non ſolùm cognitionem, verùm etiam executionem ad iudicem eccleſiaſticum pertinere.

Quamobrem correcta illa opinione, quæ eaſdẽ habebat rationes, quas habet hæc, de qua agimus, & quæ à DD. promiſcuè pertractatur, adeo vt Authores illius opinionis etiam in loco dubio allegentur tamquam vnus, & idem ſit articulus; conſequens eſt, vt etiam in caſu noſtro Concilium voluerit licere Epiſcopo pœnas pecuniarias, atque alias laici infligere in delictis ad ſuum forum pertinentibus.

26 Secundò hoc idem confirmat ratio Concilij: cum enim velit cenſuris parcè vtendum, & in ſubſidium ad eas deueniendum, neceſſe erat Epiſcopis auctoritatem tribuere alia adhibendi remedia: alioquin implicaret contradictionem, vt cenſuris contra laicos vteretur in ſubſidium, vtque alijs pœnis eos coercere non poſſet, quia tunc cum ſolæ cenſuræ ſuppeterent Epiſcopo, fruſtra iuberetur eas ad extremum reſeruare.

Tertiò, quia huic interpretationi congruunt alia verba Concilij quaſi cum myſterio poſita ad hanc difficultatem tollendam: nam quoad eccleſiaſticos non erat dubium quin poſſet Epiſcopus alijs pœnis procedere, quàm cenſuris; & ideo Cõcilium difficultati occurrens exprimit laicos cum illa dictione etiam implicatiua, quia in laicis erat opinionum diuerſitas. Præterea Concilium ad-
27 didit ea verba, *per ſuos proprios, aut alienos executores*; vt inſinuaret inuocationem brachij ſæcularis non eſſe hoc caſu neceſſariam, niſi Epiſcopus ad eam confugere vellet: & poſt alias pœnas adijcit verba illa, *anathematis mucrone*, vt nulli dubium eſſe poſſet, ad ſolum anathema reſtrictam eſſe in laicos Epiſcopi poteſtatem. Quæ omnia, etſi dicta ſint quoad caſus ciuiles, repetita tamen cenſentur etiam quoad criminales, ex illis verbis: *vbi executio realis, vel perſonalis*, vt ſupra.

Hæc omnia maximè confirmantur ex actis ipſius Concilij, quæ in arce S. Angeli aſſeruantur: ibi enim habetur, decretum d. cap. 3. conditum fuiſſe inſtantibus præcipuè Regis Catholici Oratoribus, qui Regis nomine conquerebantur Epiſcopos faciles eſſe ad cenſuras laicis infligendas, poſtulabantque vt alijs pœnis Epiſcopi antea experirentur num iuſtitiæ ſatisfacere poſſent, nec niſi in ſubſidium cenſuras fulminarent. Quamobrem ſi Concilium hanc viam pœnarum temporalium Epiſcopis non aperuiſſet, nec cenſuras ad extremum reſeruaſſet, nec iuſtæ Regis petitioni ſatisfeciſſet. Et in hanc ſententiam ſæpius S. Congregatio Concilij, Epiſcopis Regni Luſitaniæ quærentibus reſpondit; adeout qamuis res tunc examinata non fuerit, pro clara tamen habita ſit ab omnibus; & nunc minimè ab ea ſit recedendum.

De Pœnis.

Cap. Presbyteri.

SVMMARIVM.

1 *Pœnæ presbyteri interfecti pars applicatur Eccleſiæ, cui præfuit, alia pars pro eius anima diſtribuitur.*

2 *Prælatus agere poteſt pro iniuria ſuo Clerico illata.*

3 *Pœna pecuniaria non eſt vindicta.*

4 *Pœnas pecuniarias an Epiſcopus poſſit ſibi applicare, & num. ſeq. vſque ad num. 24.*

5 *Epiſcopus dicitur habere fiſcum.*
Contrarium, Declaratur, n.16. & 27.

6 *Bona Clerici damnati deuoluenda ſunt in fiſcum Eccleſiæ.*

7 *Confiſcatio ex delicto Clerici fit Cameræ Epiſcopali, vbicumque ex delicto laici veniunt confiſcanda bona ipſius laici.*

8 *Bona Clerici decedentis ſine hærede ex teſtamento, vel ab inteſtato deuoluuntur ad Curiam eccleſiaſticam, non autem ad Curiam Principis ſæcularis.*

9 *Pœna pecuniaria, quam iudex eccleſiaſticus imponit per ſententiam arbitrio ſuo, conuerti debet in vtilitatem Eccleſiæ, vel in vſum pauperum.*

10 *Mulctas pecuniarias non poteſt iudex eccleſiaſticus ſibi applicare.*

11 *Statuti conditor non poteſt ſibi applicare pœnam pecuniariam à ſtatuto limitatam.*

12 *Epiſcopus ſi aliunde habeat unde viuat, non poteſt in ſuos vſus conuertere pœnas pecuniarias à iure, vel ſtatuto præfinitas, & n.21.*

13 *Intellectus huius cap.*

14 *Pœnæ quæ pro facinoribus iam commiſſis infliguntur, non ærario Principis, ſed publicis operibus ſunt deputandæ.*

15 *Fiſci ratio non eſt habenda vbi de morum correctione agitur.*

16 *Epiſcopus nihil poteſt confiſcare ſuæ Cameræ.*

11 *Pœna pecuniaria, quæ imponitur pro damnis alteri illatis, cui ſit applicanda, & n.29.*

18 *Epiſcopus ſi euidenter egeat, an poſſit ſibi applicare pœnas pecuniarias à iure, vel ſtatuto limitatas, & num.21.*

19 *Eleemoſynam obſtrictus facere nomine alterius poteſt eam ſibi conferre ſi in euidenti neceſſitate ſit conſtitutus.*

Pœna

21 *Poenæ Clericorum non reſidentium, & concubinariorum indiſtinctè pijs locis, vel pauperibus ſunt eroganda.*

21 *Epiſcopus quas pœnas pecuniarias poſſit ſibi applicare ex ſententia S. Congregationis Concilij, & num. ſeqq.*

22 *Paupertas Epiſcoporum in materia applicationis pœnarum qualiter ſit æſtimanda.*

23 *Pœnæ pecuniariæ pauperibus magis egentibus ſunt conferendæ.*

24 *Pœnæ pecuniariæ an poſſint pro aliqua parte applicari ab Epiſcopo procuratori fiſcali.*

Et an executoribus, & miniſtris Curiæ, num. 30. & 35.

Et an pro expenſis tribunalis, num 37.

Et an in reparationem palatij Epiſcopalis, aut domus Vicarij, num. 38.

25 *Procuratori fiſcali, ſi ita ſe habeat conſuetudo, aſſignari poteſt ex qualibet condemnatione decima pars eius quantitatis, in qua reus cum Camera ſe compoſuerit.*

26 *Pœnæ pecuniariæ locis pijs ſunt integræ applicandæ.*

26 *Eccleſia habet fiſcum, non tamen ad explendam Epiſcoporum auaritiam.*

28 *Pœnæ pecuniariæ quibus vſibus erogari debeant ex Concilijs prouincialibus Rauennaten. & Mediolanen. & num. 34.*

29 *Pœnæ pecuniariæ nulla ex parte applicari poſſunt iudici ab Epiſcopo deputato ſuper damnis datis Eccleſiæ.*

30 *Miniſtri Curiæ Epiſcopalis non obſtante conſuetudine, & Eccleſiæ paupertate nihil percipere debent ex poenis pecuniarijs, & nu. 35.*

31 *Poenæ pecuniariæ non poſſunt ab Epiſcopo applicari fabricæ, vel Sacriſtiæ Eccleſiæ, ſi id directè, vel indirectè cedat in alicuius vtilitatem.*

32 *Poenæ ſiue ex Conſtitutionibus ſynodalibus, ſiue ex præcepto Ordinarij proueniant, ſiue ex ſtipulatione prætoria pijs locis tantùm ſunt applicandæ*

33 *Depoſitarius poenarum ex Capitulo conſtitui debet qui Epiſcopo præſente, Capitulo rationem adminiſtrationis reddat.*

34 *Poenæ non obſeruantium dies feſtos pro tertia parte applicari debent accuſatori.*

35 *Executoribus pro quarta.*

36 *Vicario epiſcopali nulla portio ex poenis pecuniarijs aſſignari poteſt.*

37 *Expenſæ tribunalis ad Epiſcopum pertinent.*

39 *Poenæ quanam indiſtinctè etiam in caſu egeſtatis Epiſcopi locis pijs ſint applicandæ.*

1 PRESBYTERI. Legitur dupliciter. Primò exponendo litteram ibi, *eius, ideſt presbyteri interfecti*. Et ſecundum hanc lecturam, quæ communiter tenetur, hoc dicit: Interficiens presbyterum puniendus eſt, & pœnæ pars Eccleſiæ, cui præfuit, alia pars pro eius anima diſtribuitur. Secundò legitur exponendo verbum, *eius*, ideſt Epiſcopi: & iuxta hanc lecturam Decretalis hoc intendit, Medietatem pœnæ presbyteri interfecti Eccleſiæ, cui præfuit, applicabit Epiſcopus; aliam verò medietatem in ſuas neceſſitates diſtribuet. Et huic ſecundæ lecturæ videtur congruere ratio, quæ ponitur in fine textus, videlicet, &c. Quæ ratio inſinuat Epiſcopum aliquid commodi ſentire ex hac diſtributione, ac proinde non eſſe nudum executorem. ad l. Sulpitius, vbi gloſ. & Odofred. ff. de donat. inter vir. & vxor. notant Bart. Florian. & Alber. in l. Si quis Titio, de leg. 2. Roman. conſ. 228. n. 2. & dixi plenius in cap. Tua nobis, à n. 21. ſupra de teſtam.

Nota primò ſecundum primam lecturam Epiſcopum non poſſe pœnam pecuniariam ſibi applicare, ſed debere illam diſtribuere in pios vſus, vt infra in prima, & ſecunda quæſtione.

Secundò nota iuxta vltimam lecturam Epiſcopum, ſi verè indigeat, poſſe pœnas pecuniarias in ſuas neceſſitates erogare: quod tamen intellige vt dicam infra n. 21.

2 Tertiò nota Prælatum agere poſſe pro iniuria
ſuo Clerico illata, vt hic, & in c. In primis, in princip. 2. qu. 1. & in cap. Ex parte, ſupra de reſcr. infertur enim iniuria nedum perſonæ ipſius Clerici, ſed etiam Eccleſię vniuerſali, & in cap. Cum deſideres, infra de ſenten. excomm. & cap. Parochianos, eodē tit. & hic notant gloſſa 2. Innoc. Abb. Antiq. & Hoſtien. omnes in princ. Io. Andr. n. 1. in ver. Pertinet, Butr. nu. 2. Anchar. & Abb. Siculus ambo in primo notab.

3 Vltimò nota pro crimine ad pœnam pecuniariā
ciuiliter agi, quia pœna pecuniaria non eſt vindicta, vt inquit Innoc. hic in ver. Soluatur; cuius dictum notabile reputat Io. Andr. n. 1. in eod. ver. & ſequitur Butr. n. 2.

4 QVAERO generaliter An Epiſcopus poſſit pœ-
nas pecuniarias ſibi applicare.

5 Difficultas inde emergit quia Epiſcopus dici-
tur habere fiſcum, vt colligitur ex gloſ. in cap. Quia
diuerſitatem, in ver. Præter, ſupra de conceſſ. preb.
6 quæ dicit bona Clerici damnati deuoluenda eſſe
in fiſcum Eccleſiæ: quam gloſ. aſſerit eſſe ſingula-
rem ibi Ant. de Butr. in fine, & Imol. col. 5. nu. 12.
7 verſ. Et nota benè, dicentes, vbicumque ex delicto
laici veniunt, confiſcanda bona ipſius laici, tunc
ex delicto Clerici fieri confiſcationem Cameræ
diœceſani, non autem Cameræ fiſcali laicorum:
& quamuis illam gloſſam quidam intelligant de
fiſco Papæ, tamen Butr. Imol. & Abb. intelligunt
eam de fiſco Epiſcopi; & illam approbant etiam
Abb. Io. de Anan. & Marian. Socin. in cap. Excom-
municamus, il primo, de hæret. idem poſt alios fir-
mat Cardin. in Clem. Nolentes, §. 1. in 3. quæſt. de
hæret. vbi latè deducit Epiſcopum habere fiſcum,
Nicolaus de Vbald. in tract. de ſucceſs. ab inteſt. in
fine primi tract. ſucceſs. Clericor. ſæcular. & Alber.
de Roſ. in Dictionar. in ver. Fiſcus, & eſt communis
opinio teſte Couarr. variar. reſol. lib. 2. cap. 9. nu. 11.
Iulio Claro in pract. criminal. in §. fin. q. 80. num. 5.
verſ. In hac autem materia, & Peregrino de iure
fiſci lib. 1. tit. 2. nu. 105. verſ. Sed contra pro Epiſco-
po: quam etiam dicit veriorem Felin. in cap. Irre-
fragabili, §. Cæterum, nu. 11. verſ. Sed nihilominus
iſta ſecunda opinio, ſupra de off. Ordinar. maximè
propter authoritatē Rotæ, quæ deciſ. 4. de teſtam.
in antiq. incip. Mortuo Titio, decidit Eccleſiam
habere fiſcum per cap. Quiſquis, & c. Si quis dein-
ceps, 17. q. 4. & per textum hic, & per gloſ. præal-
leg. in d. cap. Quia diuerſitatem: & propterea bo-
8 na Clerici decedentis ſine hærede ex teſtamento,
vel ab inteſtato deuolui ad Curiam eccleſiaſticā,
non autem ad Curiam Principis ſæcularis. Addo
Rotam apud Achill. de Graſs. deciſ. 2. in tit. de off.
Ordin. ſed quidquid ſit de iure hodie de conſue-
tudine generali Epiſcopus habet fiſcum, vt teſta-
tur

tur Io Franciſcus Pauinus Rotæ in conſilio edito in cauſa Beati Simonis impreſſo poſt conſilia Oldradi in 33.col. verſ. Circa quartum, & Felin. poſt eum in d.cap.Irrefragabili, §. Cæterum, nu.11. ad fin.verſ Concludendo vtar verbis Franciſci Pauini de off.Ordinar.Io. Bernar. Diaz in pract. criminal. cap.132 aliàs 134. & latius cap. 124. aliàs 142. & Couarr.loco citato.

Sed in oppoſitum eſt littera huius textus ſecundum communem intellectum, de quo ſupra in princ.& in primo notab.

9 Pro ſolutione diſtingue, Aut pœna pecuniaria imponitur per ſententiam, eo quod cum non ſit limitata à iure, infligitur arbitrio iudicantis, vt in cap.De cauſis, de offic. deleg. cum concordan. de quibus per Henr.Boich.in cap.In Archiepiſcopatu col.2.circa med.ſupra de raptor. Aut reperitur impoſita, & limitata à iure, vel ſtatuto.

Primò caſu concludendum eſt Epiſcopum, vel alium iudicem eccleſiaſticum non debere ſuis vſibus applicare pœnam pecuniariam, quam infligit per ſententiam arbitrio ſuo,ſed debere illam conuertere in vtilitatem Eccleſiæ, vel vſum pauperũ, vt concludit Hoſtien.in cap Irrefragabili,num.21 verſ.Caueat tamen,de offic Ordin. & poſt eum Io. Andr.Bald.& alij, quos citat ibi Felin. in §. Cæterum,n.9.verſ.Tertia concluſio. Quod præcipuam habet rationem, licèt DD.eam non adducant, videlicet ne propter quæſtum, & auaritiam arbitria in pœnis pecuniarijs infligendis ſint immoderata, & exceſſiua, arg.cap.Quatuor modis, in ver.Cupiditate, & cap.Pauper,11.q.3.& cap.Auaritiæ, de electiõn.lib.6. Et propterea à pœna arbitraria datur appellatio, licèt ſecus ſit à pœna expreſſa in iure, l.antepenult.ff. de verbor. ſignificar. & tenet gloſ.in cap.Super his,in ver. Arbitrium,de accuſat.

10 Quo fit vt iudex eccleſiaſticus non poſſit ſibi applicare mulctas pecuniarias, quæ infliguntur ad arcendam contumaciam; tum quia cùm non ſint limitatæ à iure, imponuntur arbitrio iudicantis, d.l. antepenult. ibi [quia certæ pœnæ ſingulorum peccatorum ſunt mulctæ contra, quia eius iudicis poteſtas eſt quantam dicat] & notat Abb. in cap. prox.n.4.infra eod. & conſequenter eodem iure cenſeri debent, quo aliæ pœnæ arbitrariæ, quas Epiſcopus non debet proprijs vſibus deputare, vt ſuperius dictum eſt. Tum quia Concilium Tridentinum in cap.3.ſeſſ.25.eiuſmodi mulctas locis pijs applicari iubet ibi [Per mulctas pecuniarias, quæ locis pijs ibi exiſtentibus eo ipſo quod exactæ fuerint, aſſignentur] licèt ſecus eſſet de iure ciuili, vt l.penult.C.de modo mulct.& notat. Io.Andr. poſt Hoſtien.in d cap.Irrefragabili,n.18. in ver.Pecuniæ, de offic.Ordin.

11 Inde etiam fit vt quamuis pœna pecuniaria reperiatur à ſtatuto limitata; tamen ſtatuti conditor non poſſit illam ſibi appropriare, ſeu imburſare, quia pœna eſt arbitraria reſpectu ipſius,qui potuit ſtatutum condere, vel non condere; & ita in eo viget ratio quæſtus, & immoderati arbitrij ſuperius conſiderata: & huius ſententiæ videtur eſſe Felin.in præcit.§.Cæterum,n.9. verſ. Etſi iſta eſt vera ratio.

12 Secundo autem caſu, ideſt cùm pœna pecuniaria reperitur à iure, vel ſtatuto impoſita, & limitata, iterum ſubdiſtingue: nã aut Epiſcopus aliunde habet vnde viuere poſſit, aut non; ſi habet, dicendum eſt eum non poſſe ſibi hanc pœnam retinere, ſed debere illã diſtribuere in pios vſus.Quæ
13 concluſio apertè probatur hic: nam in caſu huius Decretalis compoſitio, ideſt pœna presbyteri interfecti erat à lege taxata, ſeu determinata, quia ſecundum legem Longobardam erat ſexcẽtorum ſolidorum; & eſt canonizata in cap.Qui Subdiaconum, 17 qu 4.ſecundum Hoſtien.hic in princip.in ver.Compoſitio, & tamen illius medietatem tenetur Epiſcopus applicare Eccleſiæ, cui præfuit presbyter interfectus, & aliam medietatem in eleemoſynam diſtribuere pro anima ipſius presbyteri, ſecundum communem intellectum, de quo ſupra in princip.

14 Idem probatur in l.penult.C.de modo mulct. vbi paret pœnas, quæ pro facinoribus iam commiſſis infliguntur, non ærario Principis, ſed publicis operibus eſſe deputandas, ſicuti eſt refectio viarũ, pontium, & his ſimilia: non enim habenda eſt ra-
15 tio fiſci vbi de morum correctione agitur, l. 1. C. de ſecundis nupt. & poſt Goffred. notat hic Ioann. Andr.n.2.in gloſ.2.ibi, *illud*, & Anchar. in 3. not. Quod multo magis vendicat ſibi locum in Epiſcopo, qui etiam reditus propriæ menſæ tenetur in vtilitatem Eccleſiæ conuertere, & egentibus diſpenſare, cap.fin.16.qu.1. cap. Præcipimus, & cap. ſeq. 12.q.1.notatur in cap. Ratio,ſupra de præben. & conſiderat hic Hoſt. nu.2. & 3. & Henr. Boich. prope fin.verſ.& in hoc concordat Hoſtienſis.

16 Et confirmatur, quia non deſunt graues auctores, qui tenent Epiſcopum propriè non habere fiſcum, cuius ſententiæ in ſpecie fuit Oldrad.conſ.17 incipien.Thema tale eſt, per totum, & præſertim nu.10.vbi dicit,Epiſcopos non poſſe confiſcare, quia territorium non habent: confiſcatio autem non poteſt fieri niſi ab habente merum imperium ratione territorij,cùm ſit iuriſdictionis, & iuriſdictio cohæreat territorio. Item Bald.in rubr. C. de priuil.fiſci in fine, vbi firmat Epiſcopum nihil poſſe confiſcare ſuæ Cameræ, & idem Bald. in Auth. Bona damnatorum,C.de bon.damnat.vbi ait pœnam pecuniariam eſſe ab Epiſcopo applicandam fiſco Romanæ Eccleſiæ, non autem Cameræ ſuæ, quia eſſet iudex in cauſa propria, Abb.in cap.Tuæ n.6.verſ.Non obſtat, infra eod.vbi dicit oppoſitum iure canonico non probari, & eiuſdem ſententiæ videtur eſſe Alber. in Dictionar.in ver. Fiſcus; & quamuis contraria opinio ſit communis, & fortè verior, & à conſuetudine approbata, vt dixi ſupra n.7.& 8.tamen intelligi, ac temperari debet ſecundum ea, quæ dicam infra n 27.

Concludo igitur cum Henrich.Boich col.1.poſt medium,verſ.Si quæris vtrum Epiſcopus; has pœnas teneri Epiſcopum conuertere in vtilitatem Eccleſiæ, vel pauperibus erogare, ſi ſuperſint ſuæ debitæ ſuſtentationi, vt hic, & in cap. Dicat aliquis,23.q.5. cap.Ius militare,1 diſtin.& cap.1. 16. qu.7. conferendo tamen magis egenti, cap. Non
17 ſatis, 86. diſt. Niſi ſit pœna, quæ imponitur pro damnis alteri illatis, quia hæc non applicatur iudici, neque pauperibus, ſed damnum paſſo, vt videtur textus hic, quem ad hoc inducit Archid.in cap.Si vos,propè fin. 23 qu.5. ad idem textus in cap.Si Canonici,§.Si autem, de offic Ordin. in 6. & tenet Hoſt.in ſumma eod. tit. §. Quod pertinet, verſ.Generaliter,& Felin.in d.cap.Irrefragabili, §. Cæterum,nu.10. Sed tu in hoc articulo latius diſtingue, vt hic per Henric.Boich. in princ.& Petr. de Anchar. nu.4. & vide infra nu 29. ſubdit tamen

Henr. contrarium hodie ſacere multos Prælatos,
in quibus verificatum eſt illud Matth 23. in princ.
cap. Secundum, 19 diſt. §. vlt. 3. q. 7. *Super Cathe-
dram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi; Omnia
ergo quæcumque dixerint vobis facite: ſecundum
verò opera eorum nolite facere, dicunt enim, & non
faciunt*. Idem notat Io Andr. poſt Hoſtien. in d.
cap. Irrefragabili, num. 18. in verb. Pecuniæ, de
offic. Ordin.

18 Sin autem Epiſcopus aliundè non habeat vnde
viuere poſſit, & ſic euidenter egeat; tunc tenen-
dum eſt eum poſſe has pœnas pecuniarias à iure,
vel ſtatuto limitatas ſuis neceſſitatibus applicare.
Et ita intellige textum in cap. Dilectus, ſupra de
offic Ordin. & quod notat Archid. in d. cap. Si vos,
in gloſ. antepen. in fine, 23. q. 5. & in cap. Venera-
bilibus, §. Denique, de ſenten. excommunic. lib. 6.
Et hoc intendunt Hoſtien hic, Ioan. Andr Henric.
Boich, & Butr. omnes in fine, dũ concludunt Epi-
ſcopum habere diſpenſationem pœnæ pecuniariæ,
de qua in textu, & teneri illam partiri, & diſtribue-
re, ſicut facit de reditibus Eccleſiæ, de quibus vi-
uit, vt in cap. Cum nobis olim, ſupra de elect. &
cap. fin. de pecul. Clericor. Atque ita Epiſcopum
poſſe has pœnas ſibi applicare ſi verè, & euiden-
ter indigeat, firmant idem Hoſtien. Ioann. Andr.
& omnes in cap. Irrefragabili, de off. Ordinar. &
ibi teſtatur Felin. in §. Cæterùm, num. 9. verſ. Li-
mita dupliciter. vbi etiam allegat Imolam poſt
Butr. in d. cap Dilectus, in vlt. col. eod. tit. & Ge-
min. in cap. Quoniam, ad finem, 18. diſtin.

19 Ratio eſt, quia ordinata Charitas, &c. cap. Niſi,
ſupra de author. & vſu pallij. Et qui vult eleemo-
ſynam ordinatè dare, à ſeipſo debet incipere, &
eam ſibi primùm dare, vt dicit textus in cap. Qui
vult. de pœniten. diſt. 3. Dixi latiſſimè in cap. fin.
à num. 30. ſupra de pecul. Clericor. Hinc obſtrictus
facere eleemoſynam nomine alterius poteſt illam
conferre ſibiipſi ſi in euidenti neceſſitate ſit con-
ſtitutus, vt reſoluunt Cardin. in Clemen. 1. q. 12.
in fine de teſtamen. Calder. conſ. 31. eod. tit. & alij
plures, quos refert, & ſequitur Felin. in d. cap. Ir-
refragabili, §. Cæterum, num. 9. in fine.

20 Cæterùm pœnæ Clericorum non reſidentium;
Item pœnæ concubinariorum indiſtinctè pijs locis
applicari debent, vt de illis cautum eſt in decretis
Concilij Tridentini cap. 1. ſeſſ. 6. ibi, *Fabricæ Eccle-
ſiæ, & pauperibus loci applicandorum*, & c. 1. ſeſſ. 23.
ibi, *Fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci ero-
gare*. Et de his in cap 14. ſeſſ. 25. ibi, *Fabricæ Ec-
cleſiæ, aut alteri pio loco*.

21 Porrò diſtinctionem ſuperiùs propoſitam an
pœnæ pecuniariæ ſint arbitrariæ, vel à iure, aut
ſtatuto limitatæ, & an Epiſcopus egeat necne, pro-
bauit S. Congregatio Concilij. Sepiùs enim de-
clarauit Epiſcopum, ſi indigeat, poſſe pro ſe reti-
nere eas tantùm pœnas pecuniarias, quæ à ſacris
Canonibus, vel Synodalibus ſtatutis pro delictis
ad certam quantitatem fuerint præfinitæ. Eas au-
tem, quæ vel ab eius arbitrio pendent, vel per ſen-
tentiam nulla præcedente Canonum, vel ſtatuto-
rum Synodalium determinatione imponuntur,
nequaquam alijs, quàm pijs locis, vel vſibus appli-
care poſſe. Verum pœnas Clericorum non reſi-
dentium, item concubinariorum, ac mulctas pe-
cuniarias ſemper pijs locis eſſe applicandas, quẽ-
admodum Tridentini Concilij decretis ſalubriter
cautum eſt.

22 Poſtea tamen dixit ſacra Congregatio conſul-
tiua fore vt Epiſcopi egentes pro his pœnis ſibi ap-
plicandis adeant Sedem Apoſtolicam: nec imme-
ritò, ſaltem ad tollendam infamiam facti, & peri-
culum conſcientiæ euitandum, vt verbis Hoſtien-
ſis vtar in cap. vn. num. 17. verſ. Conſulimus tamen,
de homicid. lib. 6. Nam cum pendeat à iudicis ar-
bitrio an quis ſit pauper necne, vt notat Bartol. in
l. Si conſtante, num. 14. ff. ſol matrim. & alij plures
apud Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. centur. 1.
caſu 65 num 6. non vacat periculo vt Prælati ſint
iudices ſuæ paupertatis in cauſa propria, argum.
cap. Qui rectè, & cap Pauper, 11. qu. 3. Cùm præ-
ſertim nõ ſit tutum in hac materia appropriatio-
nis pœnarũ metiri paupertatem ex decreto Con-
cilii Tridentini in cap. 13. ſeſſ 24. Nam ibi Cathe-
drales, quarũ fructus non excedunt ducatos mille,
æſtimantur tenues ad hunc tantùm effectũ vt pen-
ſionibus, & fructuum reſeruationibus grauari non
debeant. At nemo, ni fallor, auderet affirmare
Epiſcopum, cuius reditus aſcenderent ad nongen-
tos ducatos, poſſe ſibi retinere bona, quæ ex com-
miſſione teſtatoris teneretur diſtribuere in elee-
23 moſynam pauperum. Itaque hoc caſu paupertas
Epiſcopi preſſiùs, & ſtrictiùs accipienda eſt, cùm
agatur de præiudicio pauperum, & magis egentiũ,
quibus pœnæ ſunt diſpenſandæ, vt in d. cap. Non
ſatis, 86. diſt. & notat hic Hoſtien. n. 3.

24 Succeſſiuè QVAERO, An pœnæ pecuniariæ
poſſint ab Epiſcopo pro aliqua parte applicari pro-
curatori fiſcali, executoribus, ac miniſtris Curiæ
pro expenſis tribunalis, & palatii Epiſcopalis, ac
domus Vicarii.

Hæc quæſtio, quàm meo tempore propoſuit ſa-
cræ Congregationi Concilii Cardinalis Archiepi-
ſcopus Rauennaten. implicat plura dubia.

25 Quoad primum, etſi procuratori fiſcali actu in-
ſeruienti, ſi ita ſe habeat conſuetudo, aſſignari poſ-
ſit ex qualibet condemnatione decima pars eius
quantitatis, in qua reus cum Camera ſe compo-
ſuerit, quemadmodum præſcribitur in taxa fori
Eccleſiarum edita à S. Congregatione ſuper ne-
gocijs Epiſcoporum iuſſu ſanctæ memoriæ Cle-
26 mentis VIII. Nihil tamen eidem ſolui poteſt ex
ipſa pœna pecuniaria, cùm hæc ſit locis piis inte-
grè applicanda. Primò, ex diſpoſitione iuris com-
munis, vt hic in textu, vbi id notat gloſſa Bernar-
di in princip. & in ver. Vtilitatibus Eccleſiæ, Ge-
min. in cap. vn. §. Si autem, in 3. notab. de off. Or-
din. lib. 6. Hoſtien. Ioann. Andr. & DD. in cap. Ir-
refragabili, eod. tit. Dec. in rubr. de Iudic. num 66
vbi dicit opinionem illam, quæ adſtruit pœnam
pecuniariam deberi fiſco, procedere de iure ciuili,
non autem de iure Canonico, quo hæc pœna de-
betur iudici, qui tenetur illam in pios vſus diſtri-
buere, & Couarr. variar. reſolut. cap. 9. num. 11. vbi
poſt Abb. in cap. 1. de ſucceſſ. ab inteſt. tradit eſſe
27 quidem communem opinionem, Eccleſiam, & Præ-
latum diœceſanum habere fiſcum; non tamen id
eſſe temerè permittendum ad explendam auari-
tiam Epiſcoporum; ſed vt ea, quæ eorum fiſco fue-
rint delata, in vſus pios erogentur. Et hoc, ni fal-
lor, intendit gloſ. præallegata in cap. Quia diuerſi-
tatem, in ver. Præter, de conceſſ. præbend. Cuius
authoritati innituntur, DD. affirmantes Epiſco-
pum habere fiſcum: nam gloſſa dicit bona Clerici
damnati deuoluenda eſſe in fiſcum Eccleſiæ, non
autem in Cameram Epiſcopi, & allegat textum
in

Google

in cap. penult. de Cler. non reſident. vbi deciditur
prouentus beneficiatorum abſentium, qui ſuper-
ſunt deductis miniſtrorum expenſis, in vtilitatem
Eccleſiæ eſſe conuertendos; Atque ita Gloſſa no-
men fiſci vſurpauit non ad commodum Epiſcopi,
ſed ad vtilitatem Eccleſiarum. Et ita etiam lo-
quitur textus in deciſione Rotæ allegatus in cap.
Si quis deinceps, 17.q.4. vt patet ibi, *& bonatorum
Eccleſia ipſius iuris perpetuò tradantur* .

Deinde ex præcitatis Decretis Concilii Tri-
dentini cap. 1. ſeſſ. 6. cap. 1. ſeſſ. 23. c. 3. & 14. ſeſſ. 25.
Quibus pœnæ pecuniariæ, & mulctæ iubentur piis
locis applicari.

Tertiò ex Cõſtitutione ſecundę Synodi prouin-
cialis Rauennaten. à S. Congregatione Concilii
recognitę, & emendatę in tit. de iudiciali foro E-
28 piſcopi his verbis: [Sciant Epiſcopi pœnas, &
mulctas omnes ſiue illæ Clericorum, ſiue aliorum
quorumcumque ſint, vſibus piis applicandas, &
attribuendas eſſe, nec licere Vicario, aut alteri
Epiſcopalis fori iudici illarum partem aliquam
vllo colore, prætextuvè habere.]

29 Ac demum ex declarationibus ſæpius editis à
S. Congregatione Concilii. Et in ſpecie cùm Epi-
ſcopus Tudertinus deputaſſet quendam Officialē
ad ius reddendum ſuper damnis bonis Eccleſiarũ
illatis, eique applicaſſet pœnas pecuniarias ob eã
cauſam inflictas ſub certa annua reſponſione, &
conſuluiſſet S. Congregationem, An id fieri po-
tuiſſet: reſponſum eſt minimè potuiſſe.

30 Rurſus in Curia Epiſcopali Montis Alcini pœ-
nę pecuniariæ inter illius miniſtros diſtribui con-
ſueuerunt, cùm eis neque ſalarium ob nimiam
Eccleſiæ paupertatem poſſet conſtitui, neq; aliud
perciperent emolumentum. Quas pœnas cùm
Epiſcopus locis piis applicari iuſſiſſet, eaque de
cauſa vix reperiretur qui operam ſuam dictæ Cu-
riæ præſtare vellet: petiit idem Epiſcopus, vt dicti
miniſtri ſaltem medietatem huiuſmodi pœnarum
percipere poſſent. Die 10. Iulii 1610. Sacra Con-
gregatio cenſuit huiuſmodi miniſtros hac de cau-
ſa nihil percipere debere, neque quidquam eſſe
aduerſus iuſtitiam, quæ aliquid percipi vetat, con-
31 cedendum. Quinimò hæc applicatio non modò
prohibetur fieri procuratori fiſcali, ſed etiam lo-
cis piis, ſi id cedat aliquo modo in vtilitatem Epi-
ſcopi. Vnde cum fuerit quęſitum an Epiſcopus vi-
gore conſuetudinis loci poſſit tuta conſcientia ap-
plicare pœnas, vel mulctas Sacriſtiæ, vel fabricæ
Eccleſiæ, quæ etſi aliquid habeant, non tamen poſ-
ſunt abſque auxilio impenſis neceſſariis reſponde-
re: Sacra Congregatio cenſuit poſſe Epiſcopum
huiuſmodi pœnas applicare fabricę, vel ſacriſtiæ
Eccleſię, dummodo talis applicatio directè, vel in-
directè non cedat in ipſius Epiſcopi vtilitatem.

32 Et in caſu Archiepiſcopi Meſſanēſis cenſuit pœ-
nas omnes ſiue ex Conſtitutionibus Synodalibus,
ſiue ex pręcepto Epiſcopi, vel Vicarii proueniant,
ſiue ex ſtipulatione Prætoria deſcendant, eſſe
piis locis, non autem fabricę Cathedralis Meſſa-
nenſis, vel ſacriſtię, cuius reditus ſunt valdè pin-
gues, applicandas, iniunxitque Archiepiſcopo vt
33 pœnas omnes locis pijs tantùm applicaret, pœ-
narumque depoſitarium aliquem ex Capitulo cõ-
ſtitueret, qui Archiepiſcopo quotannis præſente
Capitulo rationem ſuę adminiſtrationis redderet.
Et ſucceſſiuè cum ad Federicum Põtium Archie-
piſcopi Meſſanenſis tunc defuncti Vicarium, atque
Andream Maurum ad id deputatum multa au-
reorum millia pœnarum, ac mulctarum nomine
exacta, & ex ſacræ Congregationis decreto pijs
vſibus diſtribuenda adhuc ſupereſſent, ad ſuppli-
cationem Capituli Meſſanenſis datę fuerunt litte-
ræ ad Archiepiſcopum Rheginum, vt eas in pios
vſus diſtribui faceret, atque diſtributarum ratio-
nem exigeret.

Et paulò poſt, conquerentibus Sacerdotibus ci-
uitatis Meſſanen. quod Viſitatores dictæ diœceſis
in ſuis viſitationibus applicarent pœnas ſpretorũ
præceptorum ciuitati Meſſanenſi, non autem lo-
cis pijs prædictæ diœceſis in maximum Eccleſia-
rum, Hoſpitalium, & pauperum detrimentum
S. Congregatio cenſuit ſcribendum ad eundem
Archiepiſcopum Rhegin vt ſe inſtrueret an decre-
tum aliàs à S. Congregatione factum ſeruatum
fuiſſet, & Congregationi referret, mandaretque
Congregationis nomine eidem Archiepiſcopo
Meſſanen. vt decretum ipſum in futurum ſub pœ-
na etiam ſuſpenſionis ad vnguem obſeruaret.

34 Ab hac regula fortè excipi poſſent pœnæ non
obſeruantium dies feſtos, & aliorum, de quibus
in Conſtitutione Pij V. quæ incipit, Cum primum,
verſ. Cum verò dierum feſtorum, & inferiùs, verſ.
Mulctæ autem pecuniariæ, in Bullar. tom. 2. pag.
179. Ex his enim debetur accuſatori tertia pars,
vt ibi ſtatuitur. Et fortè huc reſpexit Concilium
prouinciale primum Mediolanenſe in fine in tit. de
pœn. Dum decreuit vt quotieſcumq; delicti cau-
ſa Clerici mulctandi ſunt, quæ ab illis exigenda
erit pecunia, nullo modo ad Epiſcopum perue-
niat, in eiuſue cõmoda quauis ratione conuerta-
tur; ſed idem Epiſcopus parte pecuniæ, quę tertiã
nõ ſuperet, aſſignata delatori, reliquã pijs operibus
aut locis, quibus ei videbatur, omnino attribuat.

35 Quoad ſecundum dubium, alijs miniſtris, &
executoribus Curiæ ſimiliter nihil videtur ſolui
poſſe ex mulctis, & pœnis pecuniarijs; tum ex ra-
tionibus ſuperiùs allatis in caſu procuratoris fiſca-
lis; tum quia in dicta taxa fori Eccleſiarum iube-
tur dari his miniſtris certa quantitas ratione exe-
cutionis dumtaxat; Ex condemnationibus verò
nihil eis attribui iubetur, niſi in caſu ſpeciali, quo
inuenerint aliquem laborantem in diebus feſtis;
tunc enim habere debent quartam partem pœnæ
ab ipſo reo, quæ deuenerit in manus depoſitarij
Cameræ; quod innuit regulam eſſe in contrarium
in alijs caſibus. Tum denique quia aliquando
S. Congregatio ex gratia cenſuit concedendum
alicui Epiſcopo propter Eccleſiæ paupertatem, vt
pœnas pecuniarias vſque ad pręfinitam ſummam
in vſum Executorum erogaret.

36 In alijs officialibus longè minor eſt difficultas,
& præcipuè in Vicario Epiſcopi: nam S. Congre-
gatio conſulta an Vicario Epiſcopalis Curiæ ex
pœnis, & mulctis aliqua portio aſſignari poſſit pro
eius mercede, vt vigilantius criminibus indagan-
dis incumbat iuxta antiquum ritum ipſius Cu-
riæ: reſpondit non poſſe.

37 Ex his conſequitur reſolutio tertij dubij, vt
idem iuris ſit de expenſis Tribunalis; tum quia
hæc cauſa non poteſt dici pia; tum quia cùm ex-
penſæ huiuſmodi ad Epiſcopum ſpectent, cap. Mi-
litare, 23.q.1. & notatur in cap. Cum ab omni, de
vit. & honeſt. Cler. hæc applicatio indirectè cede-
ret in Epiſcopi vtilitatem: quo caſu nec ipſi Ec-
cleſiæ, vel Sacriſtiæ fieri poteſt applicatio, vt iam

diximus in primo dubio S. Congregationem reſpondiſſe.

38 Poſtremò in reparatione palatii Epiſcopalis, aut domus Vicarij, ſimiliter nihil inſumi poſſe ex huiuſmodi pœnis pecuniarijs ſæpius cenſuit S. Congregatio: nonnunquam etiam ex gratia Sanctiſſimus fecit Epiſcopis pauperibus facultatem eas pœnas in certa ſumma in hunc vſum erogandi, ſed plerumque eam denegauit.

39 Hæc omnia multo magis procedunt in illis pœnis pecuniarijs, quæ à ſacris Canonibus, vel Synodalibus ſtatutis pro delictis ad certam quantitatẽ non ſunt præfinitæ, ſed vel ab Epiſcopi arbitrio pẽdent, vel per ſententiam, nulla præcedente Canonum, vel ſtatutorum ſynodalium determinatione imponuntur. Has enim omnes, ſicut & pœnas Clericorum non reſidentium, & concubinariorum, ac mulctas contumaciales S. Congregatio etiam in caſu egeſtatis Epiſcopi cenſuit indiſtinctè nequaquam alijs, quàm pijs locis, vel vſibus eſſe applicandas, non obſtante contraria conſuetudine.

De Pœnis.

Cap. Tuæ.

1 TVAE, Clericus in magno crimine deprehenſus, depoſitus, in monaſterium detruditur. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & alios communiter. Et ſecunda pars, ibi, *reſpondemus*.

Pro intelligentia huius textus vide quod ſcripſi in cap. Cùm non ab homine, n. 100. de iudic.

De Pœnitentijs, & remiſſionibus.

Cap. Manifeſta.

SVMMARIVM.

1 *Pœnitentia publica pro manifeſto peccato imponi debet, & num. 15. & 17.*
2 *Pœnitentia, alia ſolemnis, alia publica, alia priuata.*
3 *Pœnitentia ſolemnis quæ ſit.*
In vſum reuocatur à Concilio Mediolanen. II. ibid.
4 *Pœnitentium quinque ordines.*
5 *Pœnitentia ſolemnis imponitur ab Epiſcopo tantùm, vel à Sacerdote de illius mandato.*
6 *Et pro peccato grauiſſimo totam ciuitatem commouente.*
7 *Non iteratur, niſi aliud habeat conſuetudo.*
8 *Pœnitentes ſolemniter ſunt infames non ratione pœnitentiæ, ſed ratione criminis publicati.*
9 *Non promouentur ad Ordines, nec in ſuſceptis miniſtrant.*
10 *Epiſcopus tamen cum eis diſpenſat ad Minores, ſed non ad Sacros.*
11 *Pœnitentia publica quæ ſit.*
Et pro quibus delictis ſit iniungenda, nu. 12. verſ. De iure tamen.
12 *Pœnitentia quæ imponatur laico, qui presbyterum interfecit.*
13 *Pœnitentiam publicam qui poſſint imponere, & num. 18. 19. & 20.*
14 *Pœnitentia ſolemnis non eſt iniungenda Clerico niſi depoſito; & quid de pœnitentia publica.*
15 *Pœnitentia publica iniungitur pro manifeſto peccato.*
16 *Peccatum eadem qualitate purgatur, qua originatur.*
Qualitas eadem adeſſe debet in cauſa extinctiua, quæ adeſt in cauſa productiua, ibidem.
17 *Peccantes publicè palàm ſunt corrigendi, & numer. ſeqq.*
18 *Tridentinum Concilium, & Canones iubentes pro manifeſto peccato publicam iniungi pœnitentiam, an habeat locum in foro ſacramentali, & num. ſeqq.*
Pœnitentiarij Epiſcoporum, & Sacerdotes an poſſint, ac debeant publicè, & ſcandaloſè peccantibus imponere publicas pœnitentias, ibidem, & num. ſeqq.
19 *Pœnitentiam publicam ex Concilio Tridentino poteſt Epiſcopus commutare in aliam ſecretam.*
20 *Prælati Regulares ex Concilio Tridentino non poſſunt ſuis ſubditis pro manifeſtis peccatis imponere pœnitentiam publicam, ſed debent eos corrigere intra ſepta monaſterij.*

1 MANIFESTA. Breue eſt, communiter non ſummatur; ſed per alia verba ſic ſummari poteſt, ſecundum Abb. & Marian. Socin. Pro manifeſto peccato pœnitentia publica imponi debet. Hoc dicit.

2 Ad intelligentiam textus præmitte triplicem eſſe pœnitentiam, videlicet, ſolemnem, publicam, & priuatam, de quibus per Raymundum in ſumma de pœnit. & remiſſ. & per Hoſt. in ſumma eodẽ tit. §. Vtrum, verſ. His prælibatis, & Marian. Socin. hic n. 4 & omiſſa pœnitentia priuata, quæ pro peccatis ſecretis iniungitur à ſacerdote in actu ſacramentalis confeſſionis, vt §. His auctoritatibus, verſ. 3 Secreta; namque poſt, cap. Quis aliquando, de pœnit. diſt. 1 & de qua hic non eſt ſermo. Pœnitentia ſolemnis ſtrictè, & propriè dicitur illa, quæ præſcribitur à Concilio Agathenſi relato in cap. In capite, 50. diſt. ſecundum Hoſt. vbi ſupra, Io. Andr. hic in fin. & Marian. Socin. nu. 5. Henric. Boich. in cap. Quæſitum, nu. 4 infra eodem & fit hoc modo. [In capite Quadrageſimæ tales pœnitentes præſentant ſe cum presbyteris ſuis Epiſcopo ciuitatis ante fores Eccleſiæ ſacco induti, nudis pedibus, vultibus dimiſſis, coma depoſita, & eis in Eccleſiã introductis Epiſcopus cum omni Clero ſeptem Pſalmos Pœnitentiales dicit, & poſt modum eis manus imponit, aquam benedictam ſpargit, & cinerem, capitibus imponit, cilicio colla eorũ operit, & denunciat eis lacrymabiliter, quod ſicut Adam eiectus eſt à Paradiſo, ita ipſi de Eccleſia eijciuntur; & iubet miniſtris, vt eos ab Eccleſia pellant, Clero eos proſequente cum hoc reſponſorio, *In ſudore vultus tui, &c.* In Cœna autem Domini quolibet anno à ſuis presbyteris in Eccleſia reducuntur, & erunt ibi vſque ad octauas Paſchæ, ita tamen quod non communicabunt, nec pacem accipient: & ſic fiat quolibet anno, quouſque aditus Eccleſiæ eſt eis interdictus] Hæc ibi. & refertur à D. Thom. in 4. ſentent. diſt. 14. qu. 1. art. 3. q. 3. & in vſum reuocari iubetur à Concilio prouinciali Mediolanen. III. in tit. de ijs, quæ ad pœnit. ſacram. pertinent tom. 4. Conc. p. 2. pag. 418. col. 1. littera F. his verbis [Studeat Epiſcopus ad ſacrorum

rum Canonum, & Tridentini Concilij præſcriptũ
pro publicorum delictorum grauitatis ratione,
& publicam, & ſolemnem pœnitentiam in vſum
reuocare: quos verò ita ſolemniter pœnitere
oportet, menſe ante quadrageſimæ initium ad ſe
per Parochos deferri curet, vt primum ineunte
quadrageſima illi pœnitentia affici; tum die Cœ-
næ Domini Eccleſiæ reconciliari poſſint ſtato ſo-
lemni ritu.

4 Pœnitentium autem erant quinque ordines.
Primus abiectiſſimus eorum, qui non non ingre-
diebantur Eccleſiam, ſed tantùm veniebant ad fo-
res, & illic proclamabant ad Chriſtianos, qui intra
Eccleſiam erant, vt pro ſe orarent. Qui locus pro-
pterea à Græcis vocatus eſt fletus.

Secundus eorum, qui ad Eccleſiam admittebã-
tur non ad aliam rem, niſi vt audirent cõcionem,
quam etiam audire ſolebant competentes, & au-
dientes; poſtea eijciebantur poſt competentes, &
audientes. Hic locus à Græcis vocatus eſt Audi-
torium.

Tertius eorum, qui admittebantur non modò
ad concionem, ſed etiam ad orationem publicam,
quæ fiebat extra ſacrificium; nam ad ſacrificium,
& preces illius non admittebantur. Locus, in quo
hi conſiſtebant, dicebatur Subiectio, ſeu Subtra-
ctio.

Quartus eorum, qui admittebantur etiam ad
preces ſacrificij, ſed non poterant communicare;
propterea eorum locus vocabatur Congregatio,
quia manabant cum tota Congregatione Chri-
ſtianorum.

Quintus eorum, qui iam expleuerant omnem
ſuam pœnitentiam, quique non expectabant niſi
reconciliationem, vt accederent ad communio-
nem: quapropter eorum locus in Eccleſia deſi-
gnatus dictus eſt Expletio] Hæc ſcripſit Gregorius
Neocæſarienſis in Epiſtolà Canonica cap. 11. quæ
coniuncta eſt Canonibus Photij, & de quibus om-
nibus Pacianus de pœnit. De habitu verò illorum
habetur in d. cap. Quadrageſima, 50. diſt. & apud
eoſdem Auctores, & alios veteres Scriptores, ex
quibus apparet quantum ab illa eccleſiaſtica poli-
tia nunc diſtamus.

5 Porrò hanc ſolemnem pœnitentiam ſolet Epi-
ſcopus imponere, vel Sacerdos de illius mandato,
vt notat Hoſt. in ſumma eod. tit. §. Verum, & Ma-
rian. Socin. hic nu. 6. dicens hanc eſſe communem
6 opinionem. Idque nonniſi pro peccato grauiſſi-
mo, horrendo, vt pro homicidio, cap. Placuit, 50.
diſt. & pro ſacrilegio, inceſtu, & ſimilibus, dummo-
do tamen peccata ſint publica, itaut totam ciui-
tatem, caſtrum, vel villam commoueant, cap. fin.
26. qu. 6. vt per D. Thom. loco citato, Hoſt. vbi ſu-
pra, Marian. Socin. hic d. n. 6. verſ. 4. Quæro, & Abba-
tem in cap. Quæſitum, in 1. notab. infra eodẽ; nec
7 imponitur niſi ſemel, quia ſolemnis hæc pœniten-
tia non iteratur, niſi aliud habeat conſuetudo, cap.
Reperiuntur, de pœnit. diſt. 3 & docet S. Thom. in
3. par. q. 84. art. 10. ad 1. & in 4. ſentent. diſt. 14. q. 1.
art. 5. qu. 2. in corp. reddens triplicem rationem;
primam ne ex iteratione vileſcat, ſecundam pro-
pter ſignificationem, quia figura eſt depulſionis
hominis de Paradiſo, d. cap. In capite, 50. diſtinct.
quæ depulſio ſemel facta fuit; tertiam, quia huiuſ-
modi ſolemnizatio eſt quaſi quædam profeſſio
perpetuò conſeruandi ipſam pœnitentiam. Effe-
8 ctus autem huius ſolemnis pœnitentiæ eſt, quia

tales pœnitentes ſunt infames non ratione pœni-
tentiæ, ſed ratione criminis per rationem pœniten-
tiæ publicati, cap. Infames, §. Porrò, 3. q. 7 & notat
Hoſt. in cap. 2. n. 7. verſ. Sed numquid tales pœni-
tentes ſunt infames, ſupra de offic. Archipresbyter,
Marian. Socin. hic n 7 & Sylueſt. in verb. Pœniten-
tia, n. 3. facit tex. in l. Ictus fuſtium, ff. de ijs, qui no-
9 tan. infam. Et ideo tales non promouentur ad Or-
dines, nec in ſusceptis miniſtrant, cap. Illud, 50. diſt.
10 Poteſt tamen Epiſcopus diſpenſare ad minores, ſed
non ad ſacros, cap. Placuit, 50. diſtinct.

11 Pœnitentia publica eſt illa, quæ publicè impo-
nitur, & ideo omnis ſolemnis pœnitentia poteſt
dici publica, quia publicè imponitur, vt in d. cap.
In capite, 50. diſt & docet S. Thom. in 4. ſentent. di-
ſtinct 14. qu. 1. art. 5. qu. 3. in corp. Sed propriè pu-
blica pœnitentia ad differentiam ſolemnis dicitur
illa, quæ fit in facie Eccleſiæ, non tamen cum per-
fit ſolemnitate, veluti cùm iniungitur peregri-
natio per mundum cum pera, & baculo benedi-
dictis, D. Thom. vbi ſupra, Hoſt. d. §. Verum, verſ.
Publica verò pœnitentia, Marian. Socin. hic nu. 9.
12 Talis quoque eſt pœnitentia, quam ſacra Pœniten-
tiaria imponit laico, qui presbyterum interfecit,
videlicet [Cæterum ſi delictum ſit publicum, vel
detegatur eidem oratori mãdati ſub debito præ-
ſtiti iuramenti, vt cùm primùm tutò poterit, per
quinque Eccleſias illius loci, vbi tantùm facinus
perpetrauit (ſi tot ibi fuerint) nudus, diſcalcea-
tus, ſemoralibus dumtaxat retentis virgam in
manibus, & corrigiam circa collum deferendo in-
cedat ſuum publicè fatendo reatum, & ante fores
dictarum Eccleſiarum à presbyteris eumdem
pſalmum pœnitentialem canentibus ſe faciat ver-
berari, dum maior ibi ad diuina conuenerit po-
puli multitudo] quæ pœnitentia ferè deſumpta
eſt ex cap. Felicis, §. Cum autem, de pœnis, lib. 6. &
facit Clem. Si quis ſuadẽte, eod tit. De iure tamen
ſi delictum ſit publicum, & ſcandalizans totã ciui-
tatem, imponitur pœnitentia ſolemnis, vt dictum
eſt ſupra n. 6. ſi verò ſit publicum, ſed non ſcanda-
loſum, tunc imponitur pœnitentia publica, ſed nõ
ſolemnis, vt cap. Si quis presbyter, de purgat. ca-
nonica, & declarat Abb. in cap. Quæſitum, in 1. no-
tab. infra eodem; de quo tamen dic vt ibi adno-
taui.

13 Porrò pœnitentiam publicam imponit nõ mo-
do Epiſcopus, ſed etiam quilibet Sacerdos, & mul-
to fortius Generales Pœnitentiarij Epiſcoporum,
cùm non reperiatur prohibitum, arg. cap. 2. ſupra
de offic. Archipresbyter, niſi aliud habeat contra-
ria conſuetudo, arg. cap. De trina, 4. diſt. & cap. Su-
per eo, de cognat. ſpiritual. ſecundum Hoſtien. in
ſumm. de pœnit. & remiſſ. d. §. Verum in fine, verſ.
Publica verò pœnitentia, Mar. Socin. hic nu. 9. verſ.
Et hanc poteſt iniungere, & latiùs dicam infra
14 nu. 19. Sed tamen Clerico nedum ſolemnis, ſed
nec publica hæc pœnitentia eſt iniungenda niſi
depoſito, vt cap. Confirmandum, & cap. Alienum,
50. diſt. cap. vltim. 26. qu. 6. & tenent Laurentius,
Raymundus, & Bernardus hic in gloſ. vnica, Innoc.
in verb. Occulta, Hoſt. n. 2. & Butr. nu. 4. in fin. ſed
quia in hoc articulo ſunt opiniones diuerſæ, tu vi-
de quæ latiùs dicam in d. cap. Quæſitum, infra eo-
dem.

15 His præhabitis nota ex textu quod dictum eſt
ſupra in ſummario, videlicet, Pro manifeſto pec-
cato pœnitentiam publicam eſſe iniungendam, ad
idem

idem cap. Si peccauerit, 2. qu. 1. & cap. Ego Beren-
garius in fin de conſecrat. diſtinct. 2. & manifeſtum
hic accipitur pro notorio, ſecundum Hoſt. in prin-
cip vel ſecundum Io. Andr. itidem in princip. po-
teſt ſumi pro notorio, vel pro publico non noto-
rio, de quo dic vt ſcripſi in cap. Veſtra. n. 54. & ſeqq.
de cohabit. Cler. & mulier. & ſic eadem qualitate
16 peccatum purgatur, qua originatur: & eadem
qualitas adeſſe debet in cauſa extinctiua, quæ
adeſt in cauſa productiua, vt hic per Butr. in 1. not.
facit cap. Omnis res, cum ibi notatis infra de reg.
17 iuris, & cum textu noſtro concordat Concilium
Tridentinum cap. 8. ſeſſ. 24. de reform. vbi ſic legi-
tur [Apoſtolus monet publicè peccantes palam
eſſe corrigendos: quando igitur ab aliquo publi-
cè, & in multorum conſpectu crimen commiſſum
fuerit, vnde alios ſcandalo offenſos, commotoſq;
fuiſſe non ſit dubitandum, huic condignam pro
modo culpæ pœnitentiam publicè iniungi opor-
tet, vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouo-
cauit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectam re-
uocet vitam]
18 Sed hic inſurgit dubitatio numquid textus no-
ſter, & decretum Concilij d. cap. 8. ſeſſ. 24. vendi-
cent ſibi locum in foro ſacramentali, itaut poſſint
ac debeant ſacerdotes, & maximè Pœnitentiarij
Epiſcoporum publicè, & ſcandaloſè peccantibus
imponere publicas pœnitentias. Nauarrus in c. 1
§. Sacerdos, n. 87. & ſeqq. de pœnit. diſt. 1. & in Ma-
nual. cap. 8. n. 10. tenet hos canones habere locũ in
foro mixto exteriori dumtaxat, qui etiam dicitur
forum conſcientię, vel quaſi pœnitentialis, ſeu me-
dius, ſecundum Prapoſit. in cap. Præterea, il ſecon-
do, n. 5. de ſponſal. non autem in foro ſacramenta-
li, ſeu pœnitentiali; tum quia non loquuntur de
Confeſſoribus, ſed vtantur verbis imperſonalibus;
tum quia noluerunt ſtatuere, vt Confeſſores hoc
faciant eo modo, quo percipi poſſit tales pęniten-
tias ab eis fuiſſe impoſitas; hoc enim eſſet rum-
pere indirectè ſigillum confeſſionis; tum quia Cõ-
19 cilium tribuit poteſtatem Epiſcopis mutandi pœ-
nitentiam publicam, de qua loquitur, in aliam ſe-
cretam; tum denique quia à iure antiquo non eſt
recedendum quando ius nouũ ad id nos non com-
pellit: vnde concludit Nauarr. Confeſſorem non
debere palam facere indirectè pęnitentem ei con-
feſſum fuiſſe aliquod peccatum publicum ſcanda-
loſum, imponendo ei pęnitentiam publicam ſic,
vt credatur ab ipſo impoſita, licèt fateatur eam
poſſe ſic imponere, vt credatur pęnitentem ex ſe
ipſo illam facere ad ædificationem eorum, quos
ſcandalizauit: & eam non eſſe in vſu quoad forum
pęnitentialem atteſtantur Dominic. Soto in 4. diſt.
19 qu. 2. art. 5 & Gregorius de Valentia tom. 4. di-
ſput. 7. punct. 3. ad fin. & de controuerſijs fidei in
tit. de ſatisfactione, cap. 4. in fin. Addit etiam Io.
Maior. in 4. diſt. 14 qu. 2. col. vltim. eaepatum con-
ducere, & ratas fuiſſe in diebus ſuis; & non eſſe à
Sacerdotibus imponendas vbi eſt conſuetudo cõ-
traria tenent fere omnes mox allegandi.

Contrarium tamen, videlicet pro peccato publico, & ſcandaloſo poſſe quemlibet Confeſſorem imponere pęnitentiam publicam, niſi eius Eccleſiæ conſuetudo aliud habeat, quia nullibi reperitur prohibitum, nec inde ſequitur manifeſtatio cõfeſſionis, tenuerunt Goffr. in ſumma de Pęnitent. & remiſſ. n. 5. Hoſt. in ſumm. eod. tit ſub n. 55. §. His prælibatis, ad fin. verſ. Publica verò, Speculat. in Repertorio in tit. Auream Confeſſorium, §. Sequitur videre, in princ. Henric. Boich. in cap. Quæſitum n. 4 infra eodem. Turrecrem. in cap. Poteſt, & aliter, n. 4. & in cap. Pœnitentes, n. 3. diſt 50. Præpoſ. in cap. Quamuis, eadẽ diſtinct. n. 2. Brixien. in repert. in verb Pœnitentia, verſ. An quando imponitur, & verſ. Ex quibus cauſis, & verſ. An Sacerdos, & ex Theologis Alexand. de Hales in ſumma p. 4. q. 14. memb. 6. art. 1. S Thom. in 4 diſt. 14. art. 5. q 3 Petr. de Palud q 6. concluſ. 1 1. in fine, Durand. q. 4. Sot. in 4. diſt. 19. qu 2. art. 5. Io. de Friburg. in Summa confeſſ. lib. 3 tit. 34. qu. 12. Aſten. p. 2. lib. 5. tit. 34. q. 2. Piſanella in verb. Pœnitentia, 3. Roſella in ver. Confeſſor, n. 1. verſ. Et pro declaratione, Angel. in verb. Pœnitentia, n. 2. Sylueſt. eod. verb. q. 1. Armilla itidem in ver. Pœnitentia, n. 2. Tabien. in eodem verb. q. 9. Medin. de pœnit. tract. 2. q. 40. §. Aliud eſt pœnitentia publica, Alfonſus Viuald. in cãdelabro, tit. de Sacram. Pœnitent. lib. 1. nu. 1. Cardin. Bellarmin. de contron. fidei controuerſ. 4 Generali, c. 21. & nouiſsimè Suarez lib. 4. qui eſt de pœnitentia, diſp. 33. ſect. 6. q. 3. Id autem maximè poſſe pœnitentiarios Epiſcoporum tenuerunt Hoſt. & Marian. Socin. vt dixi ſupra n. 13. Henrich. Boich. Aſten. Viuald. in locis ſupracitatis arg. cap. 2. Sã de off. Archipreſb. quos etiam de conſuetudine abſente Epiſcopo imponere pœnitentias ſolemnes dixerunt Petr. de Palud. vbi ſupra, & Turrecr. in cap. Pęnitẽntes, nu 2. 50. diſt.

Nec videtur obſtare quod dicebatur de contraria conſuetudine; tum quia poſſet fortaſſe procedere quoad ſimplices Confeſſores, arg. cap. De Trina, 4. diſtinct. & cap. Super eo, de cognat. ſpirit. Sed non quoad principales Pœnitentiarios Epiſcoporum præſertim quoà peccata grauiora, pro quibus ſolis imponitur pœnitentia publica ſecundum opinionem Hoſt. & Henric. Boich. locis citatis ſolent per Epiſcopos reſeruari, & ſuis Pœnitentiarijs concedi. Item conſuetudo ſi quæ olim aderat in contrarium, videtur ſublata à Concilio Tridentino antiquos Canones innouante, quod fieri optauerat Petr. Sotus in inſtitut. Sacerdor. tit. de remed. priuat. verſ. Quod attinet, fol. 428. & poſt Conciliũ, ac in eius executionem huiuſmodi publicas pœnitentias in vſum reuocari mandant Concilia prouincialia Mediolan. tertium in tit. de ijs, quæ ad Pœnitent. ſacramental. pertinent, §. Suadeat Epiſcopus, cuius verba retulimus ſupra nu. 3. & 4. eod. tit. §. Quod in Concilio; & apertiùs Primùm in tit. Quæ pertinent ad Sacram. Pœnitent. adminiſtration. cuius hęc ſunt verba [Iidem, ſcilicet Confeſſores, quemadmodum à Sacra Tridentina Synodo iuſſum eſt, publicè peccantibus, publicam pœnitentiam imponant, neque illud publicæ pœnitentiæ genus, niſi data ab Epiſcopo facultate, ſecreta alia pœna commutare audeant,] to. 4. Concil. p. 2. pag. 367. col. 2. littera D.

Porrò in Sacra Congregatione Concilij propoſito dubio an ex decreto d. c. 8. ſeſſ 24. Pœnitentiarij Epiſcoporum poſsint, ac debeant publicè peccantibus publicas pœnitentias iniungere: Die 22 Martij 1614. tametſi plerique ex Patribus viſi fuerint ſentire de iure communi hæſitandum non eſſe, quin poſsint, ac debeant Sacerdotes, & maximè Pœnitentiarii Epiſcoporum publicè peccantibus imponere publicas pœnitẽtias: valdè tamen fuerunt ancipites, num id caueatur Concilij Decreto d. cap. 8. Ideoque tutiùs exiſtimarunt abſti-

nere

nere à declaratione, vt ex Confeſſorum, & Pœnitentium quieti magis conſultum ſit.

20 Vlterius quæritur numquid liceat Superioribus Regularibus publicè peccantibus publicam pœnitentiam pro modo culpæ iniungere ex Concilio d.cap.8.ſeſſ.24.non obſtantibus Conſtitutionibus Ordinis, ſecundum quas intra ſepta monaſterij quicunque delinquentes puniri debent.

Die 18. Iulij 1585. Sacra Congregatio Concilij cenſuit dictum decretum in principio non pertinere ad Regulares: præſertim obſtantibus Conſtitutionibus Ordinis,

De Pœnit. & Remiſſ.

Cap. Qui Presbyterum.

SVMMARIVM.

1 *Militis exhautborizatio ſit per detractionem cinguli militaris, ſicut degradatio Clerici per ablationem inſtrumenti ad ſuum Ordinem ſpectantis, & n.18. & 20. & 68.*

2 *Cingulum militiæ in Religione Hieroſolymitana, an ſit de ſubſtantia profeſſionis Regularis in gradu militum, itaut illius omiſſio irritet profeſſionem expreſſam, & impediat tacitam: & n. ſeqq. vſque in fin.*

3 *Cingulum militiæ quid, & num.4.*

4 *Cinguli ſolemnitas de iure communi eſt ſubſtantialis in milite ſæculari, & num. ſeqq. vſque ad num.24.*
Contrarium, n.61.
Declaratur, n.63.

5 *Subſtantiale in quolibet gradu, & ordine dicitur eſſe illud, in cuius traditione poteſtas illius gradus, ſeu ordinis confertur.*

6 *Miles in quo actu recipiat poteſtatem iuris militaris. & n.10.*

7 *Militis ſæcularis creatio ex Pontificali Romano, & num.59.*
Miles creatur cùm cingulo circumcingitur, ibidem.

8 *Creare eſt ex nihilo aliquid facere.*

9 *Imperator adminiſtrationem Imperij non recipit ante coronationem, & n.14.*

11 *Miles præſumitur qui portat cingulũ, & calcaria, deaurata.*

12 *Militem, vel Doctorem Primates ſolo verbo creare poteſt.*

13 *Doctoratus inſignia, ideſt liber, & infula, an ſint de ſubſtantia Doctoratus.*

14 *Imperator non dicitur graduatus, niſi poſtquam coronantem receperit infulam.*

15 *Character Ordinis non imprimitur ſine traditione inſtrumenti ad illum Ordinem ſpectantis.*

16 *Miles promouetur ad militiam ſæcularem per clamydis, & cinguli dationem.*

17 *Miles eſſe deſinit cùm cingulum militiæ deponit.*

19 *Milites ſi cingulo ſpolientur, perdunt omne militiæ priuilegium.*

20 *Degradatio Clerici ſit vt exautborizatio eius, qui militiæ deſeruit armatæ.*
Declaratur, n.68.

1 *Graduatio, & degradatio ſit per inſignia.*
Militis Regularis creatio ex Pontificali Romano, & n.59. & 72.

23 *Cingulum venit appellatione habitus.*
Declaratur, n.71.

24 *Cinguli decoratio ex ſtatutis Ordinis Hieroſolymitani eſt de ſubſtantia profeſſionis in gradu militum, & n. ſeqq. vſq. ad n.46.*
Contrarium num.73. & ſeqq. vſq. ad n.99.
Item ex ordinationibus Capitularibus eiuſdem Religionis, num 46.
Contrarium num. 99.

25 *Subſtantialia actus intelliguntur eſſe illa omnia, de quibus in iure cautum inuenitur, vt debeant fieri.*

26 *Forma ſubſtantialis inducitur ex verbis neceſſitatem deſignantibus.*
Declaratur quadrupliciter, à num. 74. vſque ad num.93.

27 *Neceſſarium quandoque exponitur, ideſt vtile, & expediens.*

28 Debeat, *verbum præceptum, & neceſſitatem importat, & ſi quando ſapiat honeſtatem, illud eſt ſpeciale.*

29 *Hieroſolymitana Religio à primæua illius fundatione non tantùm ad hoſpitalitatem, ſed etiam ad militandum pro ſide fuit inſtituta.*

30 *Neceſſarium ex proprietate deſignat præceptum, & obligationem.*

31 *Actus cõtra legis, vel ſtatuti probibitionem eſt nullus, licèt non adſit decretum irritans.*

32 *Præſertim in his quæ habent perpetuam cauſam probibitionis.*
Limitatur quatuor modis à num. 74. vſque ad num.93.

33 *Lex Non dubium, C.de legibus, locum habet etiam in Regularibus, & perſonis eccleſiaſticis, etiam exemptis, contra Vaſquez.*

34 *Ius ciuile ab omnibus ſeruari debet vbi contrariũ non reperitur ſtatutum per ius canonicum.*

35 *Ordo datus per prius, & poſterius cenſetur datus de forma.*
Declaratur quatuor modis à num. 74. vſque ad num.93.

36 *Conſtitutio diſponens aliquos non eſſe admittendos ad profeſſionem, niſi priùs facta inquiſitione de eorum qualitatibus, inducit formam.*

37 *Forma in actibus humanis eſt partium ordinatio ſecundum prius, & poſterius.*

38 *Subſtantialia actus debent ſimul, & contemporaneè cum ipſo actu explicari, & n.62.*
Declaratur, num.39. & 41.

39 *Cingulum militiæ non materialiter tãtùm, ſed formaliter eſt accipiendum.*

40 *Miles ſemel remanet ſemper miles quamdiu non eſt exautorizatus.*

41 *Pro forma non eſt abſurdum vt inducatur etiam aliquod præambulum.*

42 *Executor datus cũ poteſtate limitata nulliter procedit ſi ſines mandati non ſeruat.*
Declaratur n 93. & ſeqq. vſq. ad n. 101.

43 *Profeſſio facta in manibus Delegati excedentis limites ſuæ facultatis non valet.*
Declaratur, n.93. & ſeqq. vſque ad n.101.

44 *Hieroſolymitani milites non deſcripti in matricula non habentur pro Fratribus, nec priuilegijs fruuntur, & n.66. & n. 100.*

45 *Miles non matriculatus cenſetur tamquam priuatus, ſeu paganus, & n.63.*

46 *In Hieroſolymitana Religione profeſſio fieri non poteſt, niſi in gradibus militum, Capellanorum, & ſer-*

& ſeruientium, & factis probationibus nobilitatis; aliàs non valet, & n. 91 & 99.

47 Decretum irritans formam ſubſtantialem inducit.

46 Hieroſolymitani ſexdecim Capitulares facultatem non habent decernendi contra ſtatuta Ordinis.

Sed ſolum generale Capitulum, n. 54.

49 Et eorum ordinationes ſunt temporales vſque ad nouum Capitulum generale etſi contigerit eas à Sede Apoſtolica confirmari.

Declaratur, n. ſeq.

50 Conſtitutio Capituli generalis confirmata à Papa donec reuocata non fuerit per ſequens generale Capitulum, dicitur perpetua quamdiu non reuocatur.

51 Forma ſeruari debet etiam in minimis, aliàs actus eſt nullus.

52 Forma à iure tradita in dubio cenſetur ſubſtantialis, & de eſſentia actus.

53 Profeſſioni tacitæ obſtant impedimenta omnia, quæ obſtant profeſſioni expreſſæ.

55 Profeſſio tacita requirit conſenſum tum Religionis, tum profitentis.

56 Miles præſumitur ignorare ius inducens profeſſionem tacitam ex ſuſceptione habitus, & actibus profeſſorum. Et hæc ignorantia impedit tacitam profeſſionem.

Contrarium, n. 107.

58 Cinguli ornatus in militibus Regularibus de iure non requiritur, & n. 69. vſq. ad n. 73

59 Cinguli, ſeu ſpathæ ceremonia in creatione militis Regularis fuit prætermiſſa in Pontificali reformato iuſſu Clem. VIII. & n. 72.

60 Cur adhibeatur in creatione militis ſæcularis, & regularis?

61 Proxime cingendus habetur pro cincto.

62 Solemnitas quæ poteſt ſubſequi, numquam dicitur de ſubſtantia, vel forma.

63 Miles non præcinctus, aut non matriculatus non gaudet militum priuilegijs.

64 In militis creatione antiqua ceremonia hodie non ſunt in vſu.

65 Cingulo decorari dicitur qui miles creatur, etiamſi cinguli ſolemnitas non ſeruetur.

66 Cingulo cæleſtis militiæ præcingi dicitur Clericus.

67 Cingulum in iure quandoque pro dignitate ipſa vſurpatur.

69 Profeſſionis ſubſtantia conſiſtit in tribus votis ſolemnibus, & n. 73.

70 Habitus Religionis non eſt de ſubſtantia monachatus.

74 Verba neceſſitatiua, & ordo datus non inducunt formam annullatiuam actus quando eadem, vel alia iura dicunt actum valere, & n. 91.

Hieroſolymitani profeſſi non ſeruata forma ſtatutorum olim deijciebantur ad gradum inferiorem, & n. ſeq.

76 Pœna ſpecialis tollit pœnam annullatiuam actus, maximè vbi pœnæ ſe ad inuicem non compatiuntur, & n. 118 & 124.

77 Ratio ſtatuti abrogati allegari poteſt ad deciſionem cauſarum.

78 Hieroſolymitani milites per cingulum diſtinguuntur à Capellanis, & ſeruientibus, & n. ſeq.

79 Rubrum declarat materiam nigri eſſe illius naturæ, cuius eſt rubrum.

80 Forma ſtatuti circa profeſſionem regularem non cenſetur ſubſtantialis, niſi habeat decretum irritans.

81 Etiamſi datus ſit ordo per prius, & poſterius.

82 Nullatenus, dictio, importat nullitatem actus ipſo iure.

83 Et habet vim decreti irritantis.

84 Profeſſio quamuis à puella fieri non debeat ante explorationem voluntatis, tamen ſi fiat, valida eſt.

85 Idem in profeſſione facta ante annum 18. & 22. in Religionibus Minimorum, & Redemptionis Captiuorum contra ſtatutorum præſcriptum.

86 Præpoſteratio in formalibus, & in his, quæ ſunt de ſubſtantia, vitiat actum, ſecus in alijs.

87 Statutum ſi in vna parte apponit decretum irritans, in alio non cenſetur formam ſubſtantialem inducere, licèt verba ſint apta illam importare, & n. ſeqq.

88 Stylus ſtatuentium maximè eſt attendendus ad intelligentiam ſtatutorum.

89 Miſſa non eſt de ſubſtantia electionis Papæ.

80 Statutum Ordinis Hieroſolymitani vbi voluerunt actum eſſe nullum, explicitè appoſuerunt decretum irritans.

61 Clauſula decreti in fine poſito refertur ad omnia præcedentia

92 Relatio fieri debet ad proxima.

93 Clauſula, ſeruatis ſeruandis, non refertur niſi ad ſubſtantialia.

94 Denunciationes matrimoniales non ſunt de ſubſtantia: & ideo ſi omittantur à Delegato ad diſpenſandum cum clauſula, ſeruatis ſeruandis, actus non vitiatur.

95 Executor non eſt mixtus, ſed merus vbi commiſſio dirigitur parti impetranti.

96 Clauſulæ aptæ importare executorem mixtum, in litteris gratiæ nihil operantur, niſi adſit clauſula, vocatis vocandis.

97 Delegatus non ſeruans formam mandati tunc demum nulliter procedit, ſi conditiones in commiſſione adiectæ ſint præter ius; ſecus ſi de iure inſint, & aliàs non ſint ſubſtantiales, & n. ſeq.

98 Clauſula, ſeruatis ſeruandis, & conſimiles non ſonant in conditionem ſed in monitionem; nec dant nouam formam mandato, ſed inſtruunt executorem.

101 Profeſſio in Religione Hieroſolymitana non poteſt declarari nulla à Vicecancellario; imò nec à Magno Magiſtro, niſi adhibito Ordinario.

102 Profeſſio in dubio valida eſt iudicanda.

103 Profeſſio tacita locum habet iuxta iuris diſpoſitionem, etiam in militibus Hieroſolymitanis extra Conuentum degentibus.

104 Habitus profeſſorum in militibus Hieroſolymitanis eſt Crux alba in pallio, & n. ſeq.

105 Profeſſio tacita inducitur per ſuſceptionem habitus profeſſorum patenter diſtincti ab habitu Nouitiorum etiam ſine actibus, qui è ſolis profeſſis fieri ſolent.

106 Habitus profeſſorum geſtatio in dubio cenſetur fieri potius ex cauſa neceſſaria, quàm voluntaria.

107 Profeſſio tacita iuxta iuris diſpoſitionem inducitur etiam in milite, qui ignorauit ſuam profeſſionem expreſſam fuiſſe irritam.

108 Inducitur per actus ſolis profeſſis conuenientes, & num. ſeqq.

109 Fratris nuncupatio in Religione Hieroſolymitana non conuenit niſi profeſſis.

110 Nouitij poſſunt eſſe in iudicio abſque Superioris licentia.

Pro-

Digitized by Google

111 *Profeſſio tacita induci non poteſt niſi prius annus probationis fuerit completus.*

113 *Annus probationis ad validè profitendum requiritur etiam in Religione Sancti Ioannis Hieroſolymitani.*

114 *Fallit in Bohemis quibus indultū eſt vt non teneantur eſſe in probatione, niſi per ſex menſes.*

115 *Annus probationis non ſufficit, vt ſit completus, ſed vſque ad profeſſionem continuari debet, aliàs irrita eſt profeſſio.*
Contrarium num. ſeq.

116 *Nouitius, qui tranſacto anno exiuit à Religione, ad eam reuerſus, poteſt illico profiteri, niſi Religionis, aut perſonæ conditio ſit immutata.*

117 *Idem in puella; quæ, finito tempore nouitiatus exiuit à monaſterio ſine licentia Ordinarij.*

119 *Antianitas in militibus Hieroſolymitanis currit à die ſoluti paſſagij.*

120 *Sed ea Equites non fruuntur, niſi à die profeſſionis.*

121 *Nouitius finito anno probationis arctari non poteſt à Superioribus ad alium annum nouitiatus repetendum.*
Maximè ſub pœna nullitatis, n. 123. & 124.

122 *Nouitiatus prorogari non poteſt à Superioribus Regularibus vltra annum, niſi ex iuſta cauſa, & ad breue tempus.*

123 *Profeſſi ſunt cenſendi in Ordine Minimorum ducentes originem à Iudæis & Saracenis, non obſtante ſtatuto, & proteſtatione eis facta, quod eorum profeſſio foret nulla.*

125 *Peragere idem eſt, quod perficere, & ad exitum perducere.*

QVI PRESBYTERVM; Ponit triplicem pœnam interficientis Presbyterum.
2 Nota ex textu ibi, *militiæ cingulo careat*, iuncta gloſ. 3. militem armatæ militiæ deponi à dignitate ſua, ſeu degradari per detractionem cinguli militaris ad inſtar militis cæleſtis militiæ, ideſt Clerici, qui degradatur per ablationem inſtrumenti ad Ordinem ſuum ſpectantis, vt eſt textus in cap. Degradatio, de pœn. lib. 6. & not. præcit. gloſ. & Hoſtien. nu. 4. facit cap. Falſas, de pœnit. diſtinct. 5. & cap. Admonete, 33. q. 2. & ex hoc videtur inferri poſſe, vt ſicut inſtrumenta huiuſmodi ſunt de ſubſtantia Ordinis Clericalis, cap. Presbyter, cum mult. cap. ſeqq. 23. diſt. & notatur in cap. Vnico, ſupra de ſacr. vnct. & in cap. fin. de ſacram. non iter. ita & cingulum ſit de ſubſtantia Ordinis militaris: ſed de hoc latiſſimè diſſeram in ſequenti quæſtione.

2 Ex facto quæſitum eſt, An cingulum militiæ in ſacra Religione Hieroſolymitana ſit de ſubſtantia profeſſionis Regularis in gradu militum, itaut illius omiſſio irritet profeſſionem expreſſam, & impediat tacitam.

Emerſit nuper hæc diſceptatio in caſu Equitis Corſini, qui anno 1640. die 12. Februarij ſolemnē profeſſionem Fratrum militum S. Ioannis Hieroſolymitani emiſit Romę in manibus Eminentiſſimi D. Cardinalis Antonij Barberini in vim facultatis eidem ſpecialiter attributæ per litteras in forma Breuis ſan. mem. Vrbani VIII. ſed poſt multos annos obtenta à Sanctiſſimo D. N. Innocentio X in integrum reſtitutione aduerſus lapſum quinquennij, intentauit iudicium nullitatis ſuæ profeſſionis ex pluribus cauſis, ſed præcipuè ex eo, quod
3 ante profeſſionem non fuerit ornatus cingulo militiæ, ideſt zona cum gladio, ſeu enſe, ſecundum Archidiac. in cap. Si quis, nu. 1. 50. diſtinct. Lucam de Penn. in l. Is quidem, nu. 3. C. Qui militare poſſ. lib. 12. & Petr. Greg. Tholoſan. in Syntagmat. iuris vniuerſ. lib. 11. cap. 3. nu. 14. & 27. Vnde emanauit præinſertum dubium, ſuper quo ſcripſerunt ferè quotquot extant in Vrbe magni nominis Theologi, & Aduocati; idque tam variè, vt in vna, & eademmet Religione non defuerint, qui in contrarias abierint opiniones, vt propterea quæſtio pleriſque viſa fuerit ardua, & difficilis.

Et quidem prima conſideratione dicendum videtur traditionem cinguli militaris eſſe ſubſtantialem, primò ex diſpoſitione iuris communis; ſecundò ex forma ſtatutorum ipſius Religionis; tertiò ex ordinationibus capitularibus eiuſdem.

4 Circa primum, ideſt de iure communi nemini dubium eſt, quin milites ſint cingulo decorandi, ſeu enſe cingendi, vt l. Filius familias, ibi, *cingi confeſtim iuſſus*, & l. Titius, ibi, *& poſtea cinctus*, ff. de militar. teſtam. & notat gloſ. vnica in l. Milites, ibi, *item quod ei enſis cingatur*, ff. Ex quib. cauſ. maior. & in Extrauag. Io. XXII. Quia in futurorum, in ver. Militari, de torneam. ſed valde controuerſum, qualis ſit eiuſmodi ſolemnitas; & quidem eſſe ſubſtantialem, & intrinſecam, non autem accidentalem, videtur ſuaderi poſſe ex ſequentibus.

5 Et primò in quolibet gradu, ſeu ordine illud eſt eſſentiale, & intrinſecum, in cuius traditione poteſtas illius gradus, ſeu ordinis confertur, cap. Epiſcopus cum pluribus cap. ſeqq. 23. diſt. S. Bonauentura in 4. ſententiar. diſtinct. 24. p. 2. art. 1. qu. 4. n. 58. Tabien. in ver. Ordo 2. n. 5. in fin. Suarez de
6 legib. diſputat. 5. cap. 31. Sed poteſtas iuris militaris, de qua in cap. Ius militare, 1. diſtinct. confertur militi in eo actu, in quo à perſona ad id auctoritatem habente cingitur cum prolatione verborum, *Eſto miles, & accipe ſanctum gladium, in quo deijcies aduerſarios populi Dei*, vt 2. Machabæorum cap. vlt. & tradunt Pariſ. de Put. in tractat. de re milit. lib. 7. cap. 13. incipien. Miles, ſeu armiger, n. 6. inter tract. communes tom. 12. fol. 149. & Caſſan. in Catalog. glor. mund. p. 9. conſider. 26. & ante eos Lucas de Penn. in l. His quidem, nu. 3. in ver. Cingulo, C. Qui milit. poſſ. lib. 12. vbi n. 4. ſubdit [Cingulo militari prouida maiorum inſtitutione, gladium inſertum eſſe, & hoc, vt collato honore cinguli, poteſtas quoque ipſius gladij intelligatur
7 aliqualiter eſſe collata] & patet ex Pōtificali Romano lib. 1. rubr. penult. de Benedictione noui militis, vbi Pontifex dat ei genuflexo enſem nudum, dicens, *Accipe gladium iſtum in nomine Patris, &c.* tum eum cingit enſe in vagina repoſito, dicens: *Accingere gladio tuo ſuper femur tuum potentiſſimè*: poſtea ter eum leuiter percutit cum enſe euaginato, ſemel dicens: *Eſto miles pacificus, ſtrenuus, fidelis, & Deo deuotus* Ergo traditio cinguli eſt eſſentialis ad gradum militis adipiſcendum.

Secundò. In traditione cinguli miles creatur, vt in Pontificali Romano lib. 1. d. rubr. penult. Pariſ. de Put. d. n. 6. ibi, *miles cùm creatur cingulo cin-*
8 *gitur*: ergo ante cinguli traditionem non eſt miles, quia nihil eſt antequam creetur, cum creare ſit ex nihilo aliquid facere, S. Thom. in 1. 1. qu. 45. art. 1. & conſequenter forma traditionis cinguli eſt ſubſtantialis, cum det eſſe rei, l. Iulianus, §. Si quis, ff. ad exhibendum cū ſimil. quo arg. Oldrad.

conſ.180. Quæſtio eſt vtrum Imperator, per tot.
ac præcipuè no.7. concludit, coronationem eſſe de
ſubſtantia, ad hoc vt Imperator poſſit ſe immiſce-
te adminiſtrationi Imperij, quia in coronatione
Imperator dicitur oriri, & ſic incipere eſſe, l. Om-
10 nes, ibi, *Ortus Imperij protulerunt*, *&c.* ff. de ſer.
iuncta gloſ. in ver. Ortus; vnde non immeritò Pe-
trus Antibolus in tract. de muner. §.4. nu.17. inter
tract. commun. vol.11. fol.66. [Dummodo, loquit,
ſolemnitas conſueta ſeruetur, vt quia in Eccleſia
ante altare ille, qui facit, eum oſculetur, & cùm
percutiat in maxilla, & enſem ei cingat, & calca-
11 tia ſibi calcientur, miles eſt] Quo fit, vt ſecundum
Bald. in procem. Decretal. in verb. Gregorius, n.43.
portans publicè militarè enſem, & calcaria deau-
rata, miles præſumatur.

12 Tertiò. Speciale eſt in Principe, qui ſolutus eſt
legibus, vt ſolo verbo creare poſſit doctorem, vel
militem, dicendo, *eſto doctor*, vel, *eſto miles*, vt no-
tat Angel. in l.2. n.1. C. de crimin. ſacrileg. & in l.1.
n.2. verſ. Et eadem ratione, C. de ſent. paſſ. Ergo
inferiores, qui iure communi ſunt aſtricti, hoc nō
poſſunt, l. Ius ſingulare, & l. Quod verò contra, ff.
de legibus: ſed tenentur vt ſolemnitate cinguli ad
præſcriptum dictæ legis Filius familias, ff. de milit.
teſtam.

13 Quartò. In milite inermis militiæ, inſignia
doctoralia, videlicet liber, & infula ſunt de ſub-
ſtantia doctoratus; tunc enim Doctor quis effici-
tur, & accipit poteſtatem docendi, cùm à perſona
legitima accipit librum, cum verbis, *Accipe librū*,
&c. ergo, & in milite armatæ militiæ inſignia mi-
litaria, ſcilicet cingulum, eſt de ſubſtantia gradus
militaris: quo argumento præclarè vtitur Bald. lo-
co proximè citato, n.41. & 42. Exemplo Impera-
14 toris, qui non dicitur graduatus, niſi poſtquam
coronantem receperit infulam, vt l. Bene à Zeno-
ne, C. de quadriennal. præſcriptio. nam ſine coro-
na Imperialis maieſtas non coruſcat, vt l.1. C. de
auro coronario; licèt Bald. in ſolutione quæſtionis
dicat [Si non eſt inſignitus, alijs inſignia tradere
non poteſt] ad quod allego bonum textum in
cap. Daibertus, 1. q.7.

15 Quintò. Valet argumentum à milite cæleſtis
militiæ ad militem armatæ militiæ, gloſ.2. in l. Mi-
lites, C. de locat. & conduct. Euerard. in loco à mi-
lite armatæ militiæ; ſed in milite cæleſtis militiæ,
ideſt in Clerico, traditio inſtrumenti ad eius Or-
dinem ſpectantis; ita eſt de ſubſtantia, vt ea omiſ-
ſa character Ordinis non imprimatur, vt eſt diffi-
nitum à Concilio Florentino in decreto fidei Eu-
genij IV. §.5. & verſ. Sextum Sacramentum, tom.4
Concilior. p.1. pag.614. col.1. Ergo eodem modo
in milite armatæ militię traditio inſtrumenti, ideſt
16 cinguli, eſt de ſubſtantia, adeout ea omiſſa, ordo
militaris non conferatur. Ad hoc tex. optimus in
cap. Si quis, ibi, *militauerit*, *& clamydem ſumpſe-
rit*, *aut cingulum*, 51. diſtinct. vbi Gemin. & Præpoſ.
n.1. notant, per quæ ſigna, & actus quis dicatur
promoueri ad militiam ſæcularem, videlicet per
chlamydis, & cinguli dationem.

17 Sextò. Tunc deſinit quis eſſe miles, cùm cin-
gulum militiæ deponit, vel eo ſpoliatur. Primum
patet ex Concilio Nicæno Can. 12. ibi, *cingulum
militia depoſuerunt*: ideoque Ludouic. Lacerda
in Aduerſar. Sacriſ. cap.146. n.16. in martyrio Mar-
celli Centurionis die 30. Octobris obſeruat ſic cū
loquutum fuiſſe Tyranno [Si talis eſt conditio

militantium, vt Dij, & Imperatoribus ſacra face-
re compellantur, ecce proijcio cingulum, & mili-
tate recuſo] Hæc ille. Secundum ſimiliter patet,
quia miles cum degradatur inſignijs militaribus
18 exuitur, l.2. §. Ignominia, ff. de ijs, qui notantur
infam. & præcipuè cingulo, vt in hoc cap. ibi, *ſua
militia cingulo careat*, vbi gloſ. in ver. Cingulo, &
Hoſtien. nu.3. dicunt militem deponi à dignitate
ſua, ſeu exautorizari, ſicut Clericum: quo fit, vt
19 ſi hoc cingulo ſpolietur, perdat omne militiæ pri-
uilegium, vt dicunt Lucas de Penna, & Caſſan. ſu-
pra cit. n.3. Si igitur per cinguli depoſitionem, ſeu
ablationem miles eſſe deſinit; eodem modo per
cinguli ſuſceptionem eſſe incipit: nam omnis res
per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſ-
ſoluitur, cap. Omnis, 27. q.2. cap.1. infra de reg. iur.
quo argumento in terminis noſtris vtitur gloſ. in
d. §. Ignominiæ, in ver. Efficit, & Bald. in procem.
Decretal. in verb. Gregorius, n.41.

20 Septimò. Ad prædictorum corroborationem
ponderandus eſt textus ſingularis in materia in
cap. Degradatio, de pœn. lib. 6. vbi diſertis verbis
cauetur [vt actualis, ſiue ſolemnis cæleſtis militiæ
militis, ideſt Clerici degradatio fiat, vt exauthori-
zatio eius, qui militiæ deſeruit armatæ, cui mili-
taria detrahuntur inſignia; & mox ſubijcitur, vt
Clericus degradādus habeat in manibus librum,
vas, vel aliud inſtrumentum, ſeu ornamentum ad
Ordinem ſuum ſpectans, eique Epiſcopus ſingula
ſiue ſint veſtes, calix, liber, ſeu quæuis alia, quæ
illi in ſua ordinatione fuerint tradita, ſingulariter
auferat vſque ad primam veſtem, quæ datur in
21 collatione Tonſuræ] Hæc ibi; ex quo contextu
patet in gradibus conferendis, aut auferendis pari
paſſu ambulare cæleſtis, & armatæ militiæ milites,
& inſignia, ſeu inſtrumenta in vtriſque eſſe de ſub-
ſtantia, cùm per illorum traditionem, & detra-
ctionem gradus conferantur, & auferantur: quod
clarè adnotauit Bald. d. nu.41. dicens [Sicut quis
degradatur per inſignia, ita è conuerſo graduatur
per inſignia.

22 Vltimò, alijs omiſſis idem ſuaderi poteſt, quia
in milite Regulari habitus videntur eſſe de ſub-
ſtantia profeſſionis, vt deducitur ex Pōtificali Ro-
mano in rubrica de creatione militis Regularis,
quæ eſt rubrica vltima lib.1. vbi ſic legitur [Cùm
Summus Pontifex committit aliquem creari in
militem Ordinis militaris, Pontifex, cui creatio
huiuſmodi commiſſa eſt in primis imponit ei ha-
bitum illum, quo milites illius Ordinis, quem in-
tendit profiteri, vti conſueuerunt: deinde recipit
ab eo adhuc genuflexo profeſſionē per talex emit-
ti ſolitam votorum, ſecundum illius Ordinis in-
ſtituta] Hactenus verba Pontificalis, quæ ſatis vi-
dentur mouere, ſuſceptionem habitus eſſe ſubſtan-
tialem ad conſtituendum militem Ordinis mili-
taris, ſicuti eſt profeſſio, cùm per hæc duo miles
creetur, & in eſſe producatur, ſecundum ea, quæ
dicta ſunt ſupra in 2. arg. n.7. Ergo & cinguli ſuſce-
23 ptio videtur eſſe ſubſtantialis, cùm cingulum ve-
niat appellatione habitus, ſeu veſtis, vt l. Veſtis,
iuncta gloſ. in verb. Præcingendi, ff. de aur. & argēt.
legat. Hæc de iure communi.

24 Circa ſecundum, ideſt ex ſtatutis Religionis
Hieroſolymitanæ, multò clariùs deduci poteſt
cingulum eſſe de ſubſtantia profeſſionis in gradu
militum: nam ſtatutum ſecundum de reception.
fratr. diſponit per hæc formalia verba, videlicet:

Cib

Chi dimanderà d'eſſere riceuuto alla profeſſione
dell'Ordine noſtro in grado di Caualiero, prima che
pigli l'habito, e faccia la profeſsione, è neceſſario, che
ſia ornato del cingolo della militia; e però ſe da al-
cun Principe Cattolico, ouero da altro, che habbia
autorità di concedere il grado di Caualleria, non
haurà ottenuti gl'ornamēti della militia, dal Fra-
tello Caualiero dell'Ordine noſtro, che riceuerà la
ſua profeſſione, ouero da alcun'altro Fratello Caua-
liero dell'iſteſſa militia riceua gl'ornamenti ſecondo
la conſuetudine, che s'oſſerua nel concederſi la mili-
tia; e finalmente con l'ordine ſudetto faccia la
profeſsione. Però i Cappellani, i ſeruenti d'armi,
e d'officio non è neceſſario ornargli di tali inſegne
militari.

25 Primò enim verba illa, *è neceſſario*, videntur for-
mam ſubſtantialem inducere: nam in gradibus,
ſeu Ordinibus conferendis omnia illa, de quibus
non conſtat vtrum ſint de ſubſtantia, vel non, inue-
nitur tamen in iure, vt debeant fieri, intelligun-
tur eſſe de ſubſtantia, & hoc pro regula conſtituit
S. Raymundus in Summa lib. 3. de ætat. ordinand.
§. 11. incip. Quid ſi aliqua, verſ. Ad hoc variæ, Gof-
fred in ſumm. tit. de ætat. & qualit. §. Vnctionem
autem, Hoſtien. in ſumm. tit. de ſacr. vnct. §. A quo,
verſ. Conſilium tamen eſt, Archidiacon. in c. Quo-
rumdam, ſub num. 3. diſtinct. 23. Henrich. Boich. in
cap. final. nu. 3. ſupra de Sacram. non iterand. Hoſt.
Io. Andr. Butr. Cardin. & omnes in cap. vnico: &
26 ibi dixi nu. 8. & 9. ſupr. de Sacr. vnct. Et in ſpecie ex
verbis neceſſitatem deſignantibus formam ſub-
ſtantialem induci ſcripſerunt Signorol. de Homo-
deis conſ. 87. nu. 4. & 5. & reddens rationem, quia
deficientibus neceſſarijs, actus euidenter corruit,
Albert. Brun. in tract. de form. tit. Quando aliquid
cenſeatur traditum pro forma fol. 34. concl. 4. poſt
med. verſ. Et ſecundum Signorol. Soccin. Sen. conſ.
283. nu. 2. lib. 2. & conſ. 92. nu. 14. & 15. lib. 4, Pariſ.
conſ. 19. n. 19. lib. 2. Bertazzol. conſ. criminal. 83. n. 1
Peregrin. conſ. 99. n. 20. & 21. lib. 5,

27 Nec refert quod neceſſarium quandoque ex-
ponatur, ideſt vtile, & expediens, gloſ. fin. in Clem.
1. de procur. gloſ. in l. 1. in verb. Neceſſarium, ff. ſo-
lut. matrim. & in l. 1. in verb. Neceſſe, ff. de offic. Præ-
fect. Prætor. & quandoque ſignificat commodita-
tem, & honeſtatem, gloſ. penult. in cap. Omnis,
22. qu. 4.

28 Quoniam id contingit non ex proprietate vo-
cabuli, à qua in dubio non eſt recedendum, l. Non
aliter, de leg. 3. Calder. conſ. 14. poſt princ. de præ-
bend. ſed quia hoc verb. quandoque impropriatur
propter ſubiectam materiam, vt notat gloſ. in Cle-
men. Attendentes, in verb. Debeant, de ſtat. Mo-
nach. vbi ait illud verb. *Debeant*, eſſe præcepti, &
neceſſitatem importare, & ſi quandoque ſapiat
honeſtatem, illud eſſe ſpeciale: & ſequitur Abb.
in cap. 1. nu. 7. infr. de deſponſat. impuber. & Felin.
in cap. Nam concupiſcentiam, nu. 6. ſupra de con-
ſtitut.

Itaque neceſſitas ſuſcipiendi cingulum, de qua
loquitur dictum ſtatutum ſecundum, non vide-
tur ad bene eſſe, vel ſecundum quid, ſed ſubſtan-
tialis, & præciſa: & quidem meritò, quia S. Reli-
gio Hieroſolymitana à primæua ſua fundatione,
29 non tantùm ad hoſpitalitatem, ſed etiam ad mi-
litandum pro Fide fuit inſtituta, vt conſtat ex ſta-
tuto ſecundo, tit. de reg. & cingulum inſtituit vt
eſſet conſtitutiuum gradus, & Ordinis militaris:
ideoque cum Magnus Magiſter vult ex gratia
transferre ſeruientem ad gradum militis, ſola cin-
guli traditione citra vllam aliam ſolemnitatem id
præſtat.

30 Sed quatenus verba illa ſtatuti, *è neceſſario*, for-
mam ſubſtantialem non inducerent, negari ta-
men non poteſt, quin ex proprietate vocabuli de-
ſignent præceptum, & obligationem, vt cap. Quiſ-
quis præceptis, 14. qu. 1. ibi, *quod imperatur neceſſe*
eſt fieri: necnon ibi, *vbi præceptum, neceſſitas eſt*
ſeruientis, cap. Domino Sancto, 50. diſtinct. & ibi
gloſ. in verb. Neceſſe, & Archidiacon. n. 1. Felin. in
d. cap. Nam concupiſcentiam, nu 5. & 6. de conſtit.
Quotieſcumque autem lex, vel ſtatutum præcipit,
aut prohibet aliquid fieri, actus in contrarium
31 geſtus eſt ipſo iure nullus, etiamſi lex, vel ſtatutum
non procedat vlterius ad irritationem actus: ca-
ſus eſt in l. Non dubium, vbi Bart. nu. 2. Bald. eod.
nu. in 4. notab. & nu. 11. Iaſ. nu. 4. & communiter
Legiſtæ, C. de legibus; vnde non eſt vis. An verba
ſtatuti, *è neceſſario*, importent formam, vel præce-
ptum, quia vtroque modo irrita eſt profeſſio facta
ſine præuia traditione cinguli contra illius ſtatuti
32 diſpoſitionem. Quæ regula maximè procedit in
his, quæ habent perpetuam cauſam prohibitionis,
vt hoc caſu gloſ. vnica in cap. Vides, 10. diſtinct.
Abb. in cap. Ad Apoſtolicam, num. 11. de regulat.
poſt Io. Andr. ibidem nu. 3. in verb. Obtineat: nec
audiendus eſt Gabriel Vaſquez in 1. 2. diſputa-
tion. 165. cap. 2. dicens illam l. Non dubium, cùm
33 ſit Iuris Cęſarei, non habere locum in Religioſis,
& perſonis eccleſiaſticis ab eo exemptis: imo nec
in Regnis Hiſpaniæ, & Franciæ; quoniam non ita
loquutus fuiſſet, ſi aduertiſſet legem illam eſſe ca-
nonizatam in cap. Imperiali, 25. qu. 2. vt ibi per Ar-
chidiacon. in verb. Conſtitutione, ad idem cap Ne
nimia, de Religioſ. domibus, cap. vnico in princip.
eodem tit. lib 6. cap. Quæ contra ius, de regul. iur.
34 eod. lib. Præterquam quod etiamſi d. l. Non du-
bium, non eſſet ſpecialiter canonizata, adhuc ta-
men obligaſſet omnes; quia ius canonicum ſta-
tuit, vt in his, in quibus non eſt contrarium ex-
preſsè diſpoſitum per Sacros Canones, ſeruetur
ius ciuile, vt in cap. 1. de non. oper. nunciat. & ibi
omnes interpretes Suarez de legibus, lib. 3. cap. 8.
num. 3.

35 Deinde ponderanda ſunt verba illa prędicti ſta-
tuti ſecundi de reſcript. fratr. *Prima che pigli l'ha-*
bito, &c. necnon illa, *e finalmente con l'ordine ſu-*
detto, &c. Nam ordo datus per prius, & poſterius
cenſetur datus de forma, cap. Quia propter, de
elect. cap final. de reſtit. ſpoliat. & c. Cum dilecta,
& ibi Felin. num. 6. verſ. Sextum ſignum, vbicumq;
eſt prius, & poſterius, ibi eſt ordo, de reſcript. &
voluit Bald. in l. 1. num. 8. verſ. Ex dicto ergo Rof-
fredi, C. Ne liceat tertio prouocare, Rota deciſ.
167. num. 6. par. 2. recent. Idemque in verbis præci-
pientibus aliquid fore præmittendum, antequam
fiat actus, tradiderunt Signorol. conſ. 115. num. 3.
Brun. in tract. de forma, tit. Quando aliquid cen-
ſeatur traditum pro forma, fol. 34. concl. 4. in fin.
Menoch. conſ. 695. nu. 15. & in terminis quod con-
36 ſtitutio ſtatuens nō aliter ad Religionem aliquos
eſſe admittendos, niſi prius facta diligenti inqui-
ſitione de qualitatibus profitentis, inducat for-
mam, itaut ea non ſeruata actus ſit nullus, firma-
uit Rota in Toletana profeſſionis 27. Febr. 1595
coram Cardinali Panfilio ſeniore, impreſſa apud

O 2 Gar-

Garziam, de beneficijs, par.9.cap.2.num.330.verſ.
37 Neque obſtat. Et eſt ratio, quia forma in actibus
hominum nil aliud eſt, quàm partium ordinatio,
ſecundum prius, & poſterius, vt dicunt Bald. in
tract. de iure Prothomiſ.num.15.in fin.& Tiraq.de
retract.lignag.§.36.gloſ.2.num.26.ad medium.
38 Nec obſtat ſi dicatur: cum traditio cinguli de-
beat præcedere profeſſionem, non poteſt cenſeri
de forma ſubſtantiali ipſius profeſſionis, quia quę
ſunt de forma ſubſtantiali actus, debent ſimul, &
contemporaneè cum actu explicari, Iaſ.in l. Vni-
uerſa,num.10,C.de præc.Imper.offerend.vbi quod
totus mundus ſequitur hanc doctrinam Paul. de
Caſtr.conſ.292.col.2.in fin.& col.3. in princ. lib.2.
Felin.in d.cap.Cum dilecta, num.4. verſ.Quartum
ſignum, de reſcriptis.
39 Id inquam non obſtat, quoniam verba illa ſta-
tuti, *ſia ornato del cingolo della militia*, non ſunt
accipienda materialiter tantùm pro nuda cinguli
ſuſceptione, ſed formaliter, prout cingulum deſi-
gnat gradum militiæ, vt obſeruat Franc. Mennen.
de equeſtri, ſeu militari Ordin. Symbol. in cap.De
form.veter.& noua creãdi equites,fol.4.verſ.Hinc
cingulo; itaut ſit ſenſus, vt ante habitus ſuſceptio-
nem debeat eſſe conſtitutus in dignitate,& gradu
militari, in quo quidem gradu tunc conſtituitur,
cùm enſe,vel Baltheo præcingitur. Gradus autem
militiæ per cingulum ſemel ſuſceptus ſemper du-
40 rat, & ſemel miles ſemper remanet miles quandiu
non eſt exauthorizatus, vt hic patet, & in cap.De-
gradatio, §.Actualis,de pœn lib.6.atque ita digni-
tas militaris, de qua loquitur ſtatutum in ſenſu
formali, eſt contemporanea cum profeſſione re-
gulari, quia vera eſt aſſertio: hic qui profitetur,
modo eſt actu miles; ſicut in ſimili Ordo Epiſco-
palis requirit ex neceſſitate conſecrationis vt or-
dinandus ſit actu Sacerdos,vt ex communi Cano-
niſtarum ſententia ſcripſi in cap.Tuæ litteræ, nu.6.
de Cleric.per ſalt.promot.& in c.1. Maximè n. 81.
de ordin. ab Epiſcop. & tamen ſatis eſt, vt multò
ante ſuſceperit Ordinem Presbyteratus,quia cha-
racter ſemel impreſſus ſemper remanet, cap.Quod
quidam, 1.qu.1. Præterquamquod non eſt abſur-
dum, vt pro forma induci poſſit etiam aliquod
41 præambulum, vt per Signorol.conſ.115. num.3. &
Roman.conſ.236.n.8.verſ.Tertio.
42 Vlterius obſeruandum eſt hoc caſu profeſſionẽ
non fuiſſe factam in manibus Superioris Regula-
ris, qui de iure communi poteſtatem habet incor-
porandi Religioni, cap.Nulla, 18.q.2. Abb.in cap.
Cum Eccleſia Vulterana, num.9. verſ. Prædicta
procedunt, de elect. & notatur in cap.final.de reg.
lib.6. Sed omiſſa fuit in manibus Delegati Apo-
ſtolici, qui per litteras Papales habebat commiſ-
ſionem limitatam, & modificatam cum clauſula
43 *ſeruatis ſeruandis*: & cùm negari non poſſit quin
ſolemnitas cinguli ſeruanda eſſet ex ſtatuto Reli-
gionis, vtique ea non ſeruata profeſſio nullam ha-
buit roboris firmitatem; quia quotieſcumque
datur alicui poteſtas, ſeu mandatum ad aliquem
actum explicandum cum certis conditionibus, ſeu
modificationibus, actus geſtus illis nõ ſeruatis eſt
ipſo iure nullus, etiam ſi conditiones illæ aliàs non
eſſet ſubſtantiales; hæc eſt theorica gloſſæ nota-
bilis in Clem.1.in verb.Inhibeantes,verſ.Sed quęro,
de iurepatron. quam ſequuntur Anchar. in c.Sta-
tutum, §. fin.verſ.Aduerte, de reſcript.lib.6. Abb.
in cap.Ex parte, num. 5. de conſtitut. & ibi etiam
Felin. alios cumulans num.1.verſ.Secunda limita-
tio, Romanus conſ.203.Quoad primum,num.7.&
in terminis quod vbi à principio conceditur pote-
ſtas limitata aliàs non habenti recipiendi ad pro-
feſſionem, receptio eam poteſtatem excedens ſit
nulla, quamuis non adſit decretum irritans, pro-
bant nouiſſimè Thomas Sanchez ſuper Decalog.
lib.5.cap.4.n.16.Suarez de Religione tom.3. lib.6.
cap.11.num.4. verſ At verò ſi Religio, & ante eos
Lapus alleg.86. n.2. ante fin.verſ.Item ex quo Re-
ligioſi, & duobus ſeqq.
44 Quare non immeritò Vicecãcellarius Religio-
nis renuit prædictum Equitem deſcribere inter
milites profeſſos ob eam rationem,quia ex inſtru-
mento eius profeſſionis non apparebat eum fuiſſe
ornatu militiæ cingulo, & Magnus Magiſter man-
dauit eidem Vicecancellario,vt fidem traderet cũ
expreſſione cauſarum, ob quas noluit prædictum
inſtrumentum regiſtrare: & ita intrat ſtatutum
31.in tit.de recept. Fratr. quo præcipitur, vt pro-
feſſi extra Conuentum deſcribantur in matricula,
45 alioquin pro Fratribus non habeantur, nec priui-
legijs fruantur. Quod etiam eſt iuri cõmuni con-
ſonum, vt l Ex eo tempore, ff.de militar.teſtamen.
ibi, [Qui nondum in numeris ſunt, licèt etiam
electi tyrones ſint, & publicis expenſis iter faciãt,
nondum tamen milites ſunt.] & notat Alex.plu-
rimos cumulans in l.Centurio, num.23. ff. de vul-
gar.vbi ait, militem non matriculatum cenſeri tã-
quam priuatum, ſeu paganum.
46 Circa tertium quatenus profeſsio non eſſet nul-
la in vim dicti ſtatuti ſecundi de recept.fratr.extat
tamen ordinatio prima eod. tit. edita in Capitulo
Generali anno 1603. cuius hæc ſunt verba, [Ne
de cætero tàm in conuentu,quàm extra aliquis ad
habitum noſtrum ſuſcipiendum alio quocumque
modo, gradu, ſeu denominatione admittatur, niſi
in tribus diſtinctis gradibus declaratis in ſtatut.2.
29.& 30. de recept. fratr. Factis, & exhibitis pro-
bationibus nobilitatis, & legitimitatis reſpectiuè
bonis,& validis,iuxta dictorum,& vniuerſam alio-
rum ſtatutorum formam, & tenorem, decernen-
tes quodcumq; ſecus faciendum ita nullum fore,
vt ſemper de inualiditate, ac nullitate profeſſionis
impugnari poſsit, & iuſtitia mediante non cano-
nicè admiſſi ad habitum dimittendum cogi poſ-
ſint, & debeant.] Hactenus verba ordinationis,
quæ cùm habeant explicitè decretum irritans, &
non ſolum reſpiciant admiſsionem ad profeſsio-
nem, ſed etiam modum admiſſionis, vt patet ibi,
alio quocumque modo, & relationem habeant ad
ſtatutum ſecundum, in quo præſcribitur ſolemni-
tas cinguli: conſequens eſt, vt huiuſmodi ſolem-
47 nitas ſit ſubſtantialis, quia nemini dubium eſt,
quin decretum irritans formam ſubſtantialem
inducat, Felin. in cap. Cum dilecta, num.6. verſ.
Quintum ſignum, de reſcript. Rota diuerſ. deciſ.
215.num.7.ad med.par.2.Card. Mantic.deciſ.286.
num.2.& ſeqq.Gregor.XV. deciſ.384. num.9. Bu-
ratt.deciſ.479.n.4.
48 Nec refragatur quod prædicta ordinatio fuerit
facta à 16. Capitularibus, qui facultatem non ha-
bent decernendi contra ſtatuta Ordinis,vt dictum
fuit deciſ.303.num.22.& ſeqq.p.7. recent.& quod
ordinationes huiuſmodi ſint temporales, & du-
49 rent tantùm vſque ad nouum Capitulum Gene-
rale, vt in ſtatut.3. de verb.ſignific.& in deciſ.109.
num.1. par.7. recent. vbi amplius fuit dictum hoc
pro-

procedere etiam ſi contingat has ordinationes à
Sede Apoſtolica confirmari, quia hoc intelligitur
cum eadem qualitate temporali, idemque habe-
tur in deciſ.458 n.3.p.3.recentior.
50 Nam reſpondetur contrarium conſtare ex Bulla
Pauli V. confirmatoria earumdem ordinationum,
qua ſtatutum eſt, vt vim habeant donec reuocatę,
abrogatę, vel immutatæ non fuerint per futura
Capitula Generalia, quod hoc caſu factum non
legitur; ideoque ſemper durant, quandiu non re-
uocantur, & eſt cõmunis opinio, vt atteſtatur Fe-
lin. in cap. Ex litteris, num. 10. verſ. Eſt maius du-
bium, de Conſtitut. & Dec. conſ. 508. Iſta videtur
quædam, n.4. & in fin.
51 Itaque cùm ſolemnitas cinguli ſit de forma, ne-
ceſſariò ſequitur, vt ea nõ ſeruata, profeſſio ſit ipſo
iure nulla, l. Iulianus, § Si quis, C. Ad exhibendum,
l. Cum hic, §. Si Prętor, ff. de tranſact. l. Conſtitutio-
nibus, in fin. ff. Ad municipal. l. 1. C. de præd. Decu-
rion. lib.10. cum concordant. gloſ. in cap. Cum di-
lecta, in verb. Irritum, & ibi Abb. nu.4. Felin. n.6.
& communiter DD. de reſcript. Forma enim etiã
in minimis ſeruãda eſt, aliàs actus eſt nullus, Butr.
in cap. Piſanis, num.9. in fin. de reſtitut. ſpol. Felin.
d. cap. Cùm dilecta, num. 20. verſ. Amplia decimò,
Marſil. conſ.65. num.12. Soccin. iun. conſ.467. n.13.
& ſeqq lib.2. Dec conſ.532. nu.5 Roland. conſ.72.
num.58. lib.3. Rimin. iun. conſ.467. num.13. quam
regulam pluribus exornat Lancellot. Gallia, con-
52 ſil.31. num. 54. & plurib. ſeqq. Et in dubio omnis
forma à iure tradita cenſetur ſubſtantialis, & de
eſſentia actus, vt Bald. inquit in l. Comparationes,
num.8 C. de fid. iuſtrum. & ſequuntur Decius con-
ſil.110. num.6. verſ. Et forma tradita, Decian. con-
ſil.72. num.20. lib.2. Rimin. iun. d. conſ.467. num.8.
Tiraquell. de retract. lignag. §.36. gloſ.2. n.29.
Ex prædictis conſtare videtur cinguli ſuſceptio-
nem in Ordine Hieroſolymitano eſſe de ſubſtantia
profeſſionis in gradu militum: ac proinde profeſ-
ſionem expreſſam, vt præfertur, emiſſam non va-
lere.
53 Ex hoc autem neceſſariò ſequitur, vt nec intret
profeſſio tacita, quia cùm Eques prædictus mili-
tiæ cingulum numquam ſuſceperit, ſi defectus hu-
iuſmodi obſtitit profeſſioni expreſſæ, quæ eſt pro-
feſsio vera, lõgè magis obſtitit tacitæ, quæ eſt prę-
ſumpta cùm tacitum non poſſit operari pluſquam
expreſſum, l. Cum quid, ff. Si certum petatur, & ita
in hac materia firmant Philipp. Prob. ad Monach.
in cap.1. num.4. de Regular. Soccin. & alij complu-
res, quos citat Sanchez ſuper Decalogo lib.6. c.3.
nu. 14. & 18. Ideoque in Bulla declaratoria Con-
ſtitutionis Sixti V. contra illegitimos, quæ incipit,
Ad Romanum, §.13. in 2. declarat. in Bullar. to.2.
pag.604. ſic legitur. [Sed cum eadem ratio vigeat
in tacita profeſſione emittenda, quæ militat in
expreſſa, ſtatuimus, quod in quibuluis Ordinibus,
& Religionibus neque etiam tacita profeſſio quo-
rumcumque Religioſorum induci poſſit, nec in-
ducta intelligatur, niſi in receptione Conſtitutio-
nis forma ſeruata fuerit.] Et eadem ratione de-
creta Clementis VIII. quæ irritant profeſſionem
emiſſam in conuentu non deſignato ad recipien-
dos Nouitios, impediunt etiam profeſſionem ta-
citam, vt fusè probaui in cap. Perlatum, num.23.
& ſeqq. ſupra de ijs quæ vi, metuſue cauſ. vbi etiam
poſui alia exempla his ſimilia. Et eò magis, quia
hæc ſolemnitas cinguli inducta eſt ex ſtatutis Or-
54 dinis à Sede Apoſtolica confirmatis ſuper quibus
ſolum Generale Capitulum poteſt diſpenſare, vt
expreſsè legitur in Bulla Pauli V. confirmatoria
ordinationum ipſius Religionis.
55 Quibus accedit quod hoc caſu videtur defuiſſe
conſenſus tum Religionis, qui ſecundum omnes
neceſſariò exigitur ad inducendam tacitam pro-
feſſionem, Card. in cap. Porrectum in fin. de regul.
Abb. in cap. Vidua, nu.5. eod. tit. Sylueſt. in verb. Re-
ligio, 3. qu.19. in princ. Tabien. in verb. Nouitius,
qu.5. nu.6. Nauarr. comm.4. de regul. nu. 73. & 74.
cum Religio integro ſexennio noluerit dictum
Equitem vti profeſſum agnoſcere, nec in albo pro-
feſſorum deſcribere: tum etiam ipſius Equitis, qui
tamquam miles præſumitur ignoraſſe diſpoſitionẽ
56 iuris inducentis tacitam profeſſionem ex ſuſcep-
tione habitus, & actibus profeſſorum; & hæc ta-
cita præſumptio ſufficit ad excludendam tacitam
profeſſionem, vt nouiſſimè firmauit Rota in Vlix-
bonen. Profeſſionis 10 Decembris 1646. verſ. Nul-
la adeſt ratificatiò, in fine corã Arguelles his ver-
bis [Ex geſtatione habitus, & actibus ſolis profeſ-
ſis conuenientibus non inducitur profeſsio, niſi
ſciat per hoc tacitam profeſsionem facere, quia
miles in ignorantia iuris comparatur mulieri.
57 Sed his minimè obſtantibus dicendum eſt, cin-
gulum nullatenus eſſe de ſubſtantia profeſsionis
militaris, ſiue ſpectemus ius commune, ſiue ſta-
tuta, vel ordinationes Religionis Hieroſolymita-
58 næ. Nam quod attinet ad ius commune, in Tem-
plarijs, Hoſpitalarijs, & Hieroſolymitanis, quorum
ſæpe in iure fit mentio, vt in cap. Canonica, infra
de ſent. excomm. & plenè notatur in cap.1. in gloſ.
in verb. Perſoluant, de verbor. ſignificat. lib.6. Nul-
libi cautum reperitur, vt ornari debeant cingulo
militiæ; & quod non eſt Sanctorũ Patrum decre-
to ſancitum, ſuperſtitioſis non eſt adinuentionibus
præſumendum, cap. Conſuluiſti, 2. qu.5. cap. Inter
corporalia poſt med. verſ. Vnde ſi circa de tranſlat.
Epiſcop.
Iura autem, & argumenta ſupra in contrarium
adducta à num. 4. non procedunt in milite regu-
lari, ſed in milite ſæculari, qui pręcingitur enſe, &
calcaribus. Et hanc differentiam agnouit Pontifi-
59 cale Romanum; nam in Rubrica de Benedictio-
ne noui militis, quæ eſt penult. lib. 1. Poſuit hanc
ſolemnitatem cinguli, & calcarium; cuius tamen
non meminit in ſequenti Rubrica de creatione
militis Regularis, vt dictum eſt ſupra num.7. & 22.
Quinimo cùm in antiquo Pontificali in creatione
militis regularis cautum eſſet vt infra, videlicet
[Tunc imponit ei Crucẽ, ſiue Spatham, aut aliud
ſignum, ſiue habitum illum, quo milites illius Or-
dinis, quem intendit profiteri, vti conſueuerunt.]
Poſtea in Pontificali emendato iuſſu Clem. VIII.
hæc ſpathæ, ſeu cinguli impoſitio tanquam cęre-
monia omnino accidentalis, & extrinſeca ad or-
natum pertinens meritò fuit prætermiſſa, vt atte-
ſtatur Gaſpar Seruantius Sanctiſſimus D.N. Cęre-
moniarum Magiſter in hæc verba. *Io infraſcritto
faccio fede, che ſe bene auanti la reforma del Ponti-
ficale antico fatta à tempo della ſan. mem. di Cle-
mente Ottauo era vſanza nel dare l'habito a' Caua-
lieri regolari, ò di Malta, ò di ſan Giacomo, ò di ſan
Giorgio, ò altri ſimili auanti di riceuere la loro pro-
feſſione, quando ſi faceua in mano del Papa, ò d'al-
tro Delegato Apoſtolico, di crearli Caualieri con le
ceremonie di ſpada, e ſproni regiſtrata nel medeſimo*
Pon-

Pontificale alla rubrica penult. del lib. primo, per-
che coſì preſcriueua la Rubrica vltima de creatio-
ne militis Regularis, *all'iſteſſo lib. primo. E coſì*
in conformità ſi troua notato nel libro de giura-
menti, del quale ſi ſeruiuano i Maſtri delle Ceremo-
nie di quel tempo, quanto ne i loro Diarij, che ſono
appreſſo di me: nondimeno doppo la riforma predet-
ta, perche nel nuouo Pontificale fù in ſpecie riforma-
ta la rubrica de creatione militis Regularis, *&*
fu riſtretto l'atto alla ſola impoſitione dell'habito,
e riceuimento di profeſſione, e fù leuata la ceremonia
ſudetta di creare li Caualieri con ſproni, e ſpada:
perciò nel libro de' giuramenti, che hanno vſato da
quel tempo in quà i Maſtri delle Ceremonie, e nelli
Diarij da loro tenuti, che ſi trouano appreſſo di me,
è notato la formola di queſt' atto, e l'atto medeſimo
ſenza queſta Ceremonia. Et in queſta conformità
ſono ſtato inſtrutto dalla buon. mem. del Sig. Paolo
Alaleone mio Zio, che fù Maſtro delle Ceremonie
ne' Pontificati di Clem. VIII Leone XI Paolo V
Gregorio XV & Vrbano VIII e coſì hò doppo prat-
ticato più volte, &c. Io Gaſparo Seruantio Ma-
ſtro delle Ceremonie di Noſtro Sig. affermo quanto
di ſopra mano propria.

60 Ratio autem differentiæ inter militem ſæcola-
rem, & regularem ea reddi poteſt, quia cum mi-
les ſæcularis nullam emittat profeſſionem, neceſſe
eſt, vt dignitas militaris illi conferatur ab habente
authoritatem per aliquod ſignum ſenſibile; & ſic
per traditionem cinguli, & calcarium, vt notant
omnes in l. penult. ff. Ex quibus cauſ. maior. Nam
vt inquit S. Thomas in 4. ſent. diſtinct. 4 art. 2. ad 2.
cùm qualibet poteſtate exterius datur aliquod vi-
ſibile ſignum illius poteſtatis, ſicut Regi datur
corona, & ſceptrum; & Pontifici mitra, & baculus,
& annulus. At vero cùm miles Regularis ſolem-
nem emittat profeſſionem à militibus illius Or-
dinis emitti conſuetam, & per huiuſmodi profeſ-
ſionem cũ impoſitione habitus creetur miles Re-
gularis, vt in Pontificali meritò ornatus cinguli,
ſeu aliud ſenſibile ſignum ad creandum militem
Regularem non exigitur.

61 Quin etiam vlterius cogitanti verius videtur
nec in milite ſæculari de iure ornatum cinguli eſ-
ſe ſubſtantialem, quod conſtat ex l. Filius familias,
ff. de milit. teſtam. vbi dicitur: Filius familias eque-
ſtri militia exornatus, in Comitatu Principis re-
tentus, cingi confeſtim iuſſus eſt: & ſic primò fuit
creatus miles, & tertio loco cingulo militari præ-
cinctus: & ideo gloſ. in ver. Confeſtim, ex eo tex-
tu deducit regulam, quam multis ſimilibus exor-
nat videlicet ſtatim, ſeu proximè cingendus ha-
betur pro cincto; & Bart. in ſumma illius textus
ſimiliter notat haberi pro facto quod de proximo
eſt faciendum, & Lucas de Peuna in l. His quidem,
nu. 5. C. Qui militar. poſſ. lib. 12 ex eadem lege no-
tat militem paratum accingi, haberi pro accin-
cto: & ita intelligunt verbum, *confeſtim*, cum ali-
quo temporis interuallo, vt l. 2. § Confeſtim, ff. ad
Tertullian. Ergo cingulum non poteſt cenſeri de
63 forma ſubſtantiali gradus militaris, quia tametſi
ſubſtantialia actus quandoque poſſint permitti,
ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra nu. 41. tamen
ſolemnitas, quæ poteſt ſubſequi, nunquam dici-
tur de ſubſtantia, vel forma, Bald in l. Vniuerſa,
n. 2. verſ. Quandoque lex, C. de precib. Imper. offer.
Felin. in cap. Cum dilecta, nu. 6. verſ. Sextum, ibi,
quando verò ſolemnitas, de reſcrip. & latius in cap.
Quoniam, in princip. Vt lit. non conteſt. & ratio
eſt euidens, quia implicat contradictionem, vt
actus ſit prius in actu productus, & poſtea reci-
piat eſſe à forma, quæ dat eſſe rei, l. Iulianus, §. Si
quis, ff. ad exhiben. quia ſic eſſet, & non eſſet, quod
eſt impoſſibile, l. Vbi repugnantia, ff de regul. iur.
63 Itaque ornatus cinguli in milite ſæculari non re-
quiritur niſi quoad hoc, vt tamquam miles perfe-
ctus gaudeat priuilegijs militaribus: & ita loqui-
tur text. in d. l. Filius familias, ff de milit. teſtam. &
notat Accurſ. in l. penult. ff. Ex quibus cauſ. maior.
dicens ad hoc ſex neceſſaria eſſe, & quarto loco
commemorat vt enſe cingatur; & tradit poſt alios
Ripa in l. Centurio, n. 9. verſ. Prima quia, ff. de vulg.
& ita etiam intelligi debet ſtatutum 31. de recep.
fratr. quod non matricolati pro fratribus non ha-
64 beantur, id eſt priuilegijs non fruantur. Et ideò
requiſita gloſę in d. l. penult. appellat Cęremonias
Pariſ. de Put. ſupracitatus num. 6. nec hodie ſunt
prorſus in vſu, teſte Afflict. ad Conſtit. Neapol. lib. 1.
de illicit. port. armor. num. 29. vbi in ſpecie aſſerit
hanc ſolemnitatem cinguli tamquam inutilem, &
accidentalem, vnam cum alijs eſſe ſublatam, &
ſufficere vt miles vacet militiæ ad hoc vt gaudeat
militum priuilegijs. Idemq; affirmant in d. l. Cen-
turio, Alex. num 23 & Ripa d. num. 9. Ideoque vt
adnotauit Franciſc. Mennen. de equeſtr. ſeu milit.
Ordin. Symbol. in cap. de forma veteri, & noua
creandi Equires, fol. 4 verſ. Hic cingulo, cum priſco
more in creatione militis ſolemnitas cinguli ad-
hiberetur; ideò retenta eadem forma loquendi
dicitur etiam hodie decorari cingulo qui miles
65 creatur, etiamſi ea ſolemnitas non ſeruetur. Quo
factum eſt, vt cingulum translatiuè accipiatur pro
inſignijs cuiuslibet dignitatis, etiamſi enſis non
applicetur, vt obſeruat Petr. Gregor. Tholoſan. in
ſyntagm. iuris vniuerſ. cap. 30. num. 13. & patet ex
cap. Ex antiquis, in princ. 54. diſtinct. vbi Clericus
66 dicitur cæleſtis militiæ cingulo præcingi; & tamen
Clericus nec enſe accingitur, nec calcaribus, cap.
67 Quicumque, il ſecondo, 23. q. 8. Et multoties in
iure cingulum pro dignitate ipſa vſurpatur, vt l. 2.
C. de metatis, & epidemicis eod. lib. & l. fin. C. de
Præpoſit. ſacr. Cubicul. d. lib. 12. & not. gloſ. in Au-
theo Iuſiurandum quod præſtatur ab his, quę ex-
ponit verbum *cinguli*, id eſt dignitatis.
68 Nec applicatur ſimile de milite cæleſtis militię,
quia in collatione Ordinum materia, & forma
ſunt de neceſſitate ſacramẽti ex inſtitutione Chri-
ſti, vt dixi in cap Cum contingat, nu. 3. de ætate, &
qualit. Præterquamquod degradatio Clerici fit
etiam per ablationem ornamentorum, quæ ad
ſubſtantiam Ordinis non pertinent, vt in d. c. De-
gradatio, ibi, *veſtimento, ſeu ornamento*, de pœn.
lib. 6. & ex his patet etiam ſolutio ad obiecta.
69 Sed quidquid ſit in milite ſæcolari, certè in mi-
lite regulari, de quo nunc agimus, in iure de hac
ceremonia cinguli, vt prædixi nu. 58. nil cautum
reperitur; & in vniuerſis Ordinibus regularibus
ſubſtantia profeſſionis conſiſtit in tribus votis ſo-
lemnibus Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis,
cap. Cum ad monaſterium, §. Nec æſtimet, iuncta
gloſ. vlt. & cap. Monachi, de ſtatu Monachor. Cle-
ment. 1. de Religioſ. domib. Concil. Trident. cap. 1.
ſeſſ. 25 de Regular. Nauarr. conſ. 12 eodem tit. Ro-
ta deciſ. 216. nu. 3. p. 2. diuerſ. Habitus verò ſuſcep-
70 tio quamuis fiat ſimul, & contemporaneè cum
actu profeſſionis, & per manus eius, qui ad Re-
ligio-

ligionem acceptat, nihilominus quia accidenta-
lis, & extrinſeca eſt profeſſioni, non eſt de ſubſtā-
tia monachatus; imò valet profeſſio ſine ſuſcep-
tione habitus Religionis, vt eſt caſus in cap. Por-
rectum, & ibi Io.Andr. Butr.Cardin. & omnes ſu-
pra, de regular. & in cap. Quia ingredientibus, de
teſtam. vbi Abbatiſſa declaratur profeſſa, quæ ta-
men nunquam induit habitum monialium.
Nec refragatur, quin potius fauet Pontificale
Romanum ſupracitatum nu. 15. nam verba illa,
in primis imponit ei habitum, deinde recipit pro-
feſſionem, apertè oſtendunt habitum eſſe quid
præambulum ad profeſſionem: è conuerſo autem
in hac ipſa Religione ex ſtatuto ſecundo de re-
ceptione Fratrum miles primùm emittit profeſ-
ſionem, deinde recipit pallium cum Cruce, qui
eſt habitus profeſſorum; & ita obſeruatum fuit
in noſtro Equite, qui prius emiſit tria vota ſub-
ſtantialia, & poſtea habitum regularem ſuſcepit,
vt in inſtrumento ſuæ profeſſionis; & conſequen-
ter habitus ad ſubſtantiam profeſſionis pertinere
non poteſt, vt patet ex dictis ſupra num. 38. & 62.
71 Ergo idem dicendum de cingulo; nam, aut volu-
mus militiæ cingulum contineri appellatione ha-
bitus iuxta textum in l. Veſtis, ff. de aur. & argent.
legat. & ſanè ſi habitus non eſt de ſubſtantia, vti-
que nec cingulum. Aut volumus cingulum eſſe
quid diuerſum ab habitu (quod verius videtur, vt
patet ex ſtatuto ſecundo de recept.fratrū) & tunc
longè minus poteſt cenſeri ſubſtantiale, cùm ſit
ceremonia magis remota, & extrinſeca, quàm ha-
bitus regularis. Ideoque ea ſtatuto ſecundo de
recept.fratrum ornatus cinguli præcedere debet
habitus ſuſceptionem: & ita inter alias acciden-
tales ceremonias profeſſionis militaris in hac ipſa
Religione Hieroſolymitana recenſetur ab Anto-
nio Poſſeuino, quem refert Franciſc. Menna in li-
bello, cui titulus, Militarium Ordinum origines,
72 fol. 33. & in antiquo Pontificali Romano impoſi-
tio ſpathæ, ſeu cinguli non præſcribebatur præci-
sè, ſed alternatiuè, vt patet ex illis verbis: *Tunc*
imponit ei Crucem, ſiue ſpatham, aut aliud ſignum,
ſiue habitum, &c. quod euidenter oſtendit hanc
ceremoniam ſemper fuiſſe accidentalem, quia al-
ternatiua diſpoſitio non dicitur præcisè alterum
continere, §. Huic autem, Inſtit. de action. Decius
in cap. Inter ceteras, in 3 notab. de reſcript. & ſicut
habitus non eſt ſubſtantialis, vt oſtenſum eſt ſupra
num. 70. ita nec ſpatha, cùm omnia ponantur ſub
eadem oratione, & verborum ſtructura; ideoque
æqualis debeat eſſe determinatio, l. Iam hoc iure,
§. Sed ſi, & ibi Bart. nu. 1. ff. de vulgar. & pupillar. cū
ſimil. Hæc de iure communi.
73 Quod autē ſpectat ad ſtatuta huius Religionis,
ſimiliter certum eſt eſſentiam profeſſionis conſiſte-
re in tribus votis ſubſtantialibus, vt ſatis liquet ex
ſtatuto ſecundo de regula; & quamuis tres ſint
gradus in ea profitentium, de quibus in præalleg.
ſtatut. 2. de recep.fratrum, omnes tamen vnica for-
ma profeſſionem emittunt, vt ſtatuto primo de
regul.
74 Tota igitur difficultas reſtringitur ad intellectū
dicti ſtatuti ſecundi de recep.fratrum, in quo ſcri-
bentes pro Equite potiſſimum ſe fundant, vt cin-
gulum ſit de ſubſtantia profeſſionis, tum ponde-
rando verba, *è neceſſario*, tum ponderando illud
prius, & poſterius, *prima che pigli l'habito*; ea qui-
bus contendunt formam ſubſtantialem fuiſſe in-
ductam, vt in argumentis contrarijs ſupra à n. 25
Sed pro ſolutione obſeruandum eſt hanc rubri-
cam, quod verba neceſſitatiua, & ordo datus per
prius, & poſterius inducant formam annullatiuam
actus in contrarium geſti, recipere quatuor nota-
biles limitationes, quæ caſui noſtro apertiſſimè
accommodantur.
Limitatur enim primò, vt non procedat quando
eadem, vel alia iura dicunt actum valere: vt poſt
Tancredum declarat Io.Andr. in cap. Ad Apoſto-
licam, nu. 3 in verb. Obtinet, de regular. cum quo
tranſeunt communiter DD vt ibi atteſtatur Abb.
75 nu. 11. Hoc autem caſu profeſſionem ex omiſſio-
ne cinguli non eſſe nullam ſatis conſtat ex ſtat. 24.
de recep.fratrum, quo cautum eſt, vt infra, videli-
cet: *Chi ſarà riceuuto contro la forma degli ſtatu-*
ti, ſe ſarà Caualiero, ſia ridotto a fra ſeruente; ſe
ſarà fra Capellano a frate d'obedienza; e ſe ſarà fra
ſeruente d'arme, ſi riduca a fra ſeruente d'offitio, e
ſia inhabile ad ogni amminiſtratione di Commende,
e beni dell'Ordine noſtro. Pœna enim hæc ſpecia-
76 lis vtique tollit aliam pœnam annullatiuā actus,
Bald. in l. Non dubium, nu. 28. C. de legib. Cardin.
in Clem. 1. n. 2. de reſcrip. quod proculdubio locum
habet hoc caſu, in quo pœna ſpecialis non ſe com-
patitur cum pœna nullitatis, vt ibi per Bald. nam
ſi profeſſus in gradu militis non ſeruata forma
ſtatutorum deijcitur non à Religione, ſed ad gra-
dum inferiorē, & redditur inhabilis ad Cōmēdas;
vtique neceſſariò ſupponitur validè profeſſus; alio-
quin inepta eſſet inhabilitatio ad Commendas,
quæ non dantur niſi militibus profeſſis: nec talis
poſſe cogi quacumque auctoritate ad permanen-
dum in Religione in gradu inferiori; quia conſen-
ſus liber eſt de intrinſeca ratione voti, vt dixi in
cap. Tuæ litteræ, n. 50. de Cleric. per ſalt. promot.
77 Nec refert quod huiuſmodi ſtatutū fuerit caſ-
ſatum, & abrogatum ab vltimis duobus Capitu-
lis Generalibus anno 1612. & 1631. vt in ordina-
tione 8. de recep.fratr. Quoniam abrogatio, & cor-
rectio facta fuit quoad pœnam deiectionis ad gra-
dum inferiorem, ſed illius mens, quoad validita-
tem receptionis non fuit correcta: & adhuc durat,
arg. l. Eas, ff. de cap. diminut. & notant. Io. Andr. &
Gemin. in cap. 1. §. Illum autem, in fine de reſtitut.
ſpoliat. lib. 6. nam ſi ante annum 1612. quo prædi-
cta ordinatio edita fuit, verba illa, *è neceſſario*, non
importabant formam annullatiuam actus; & pro-
feſſio contra formam ſtatutorum non erat irrita:
vtique nec hodie irrita erit, cùm nullum ſtatutum
nouum reperiatur, quod hanc nullitatem induxe-
rit, ad gloſ. in cap. Conſtitutionem, in verb. Proro-
gamus, in fin. de reg. lib. 6.
78 Præterea in ſtatuto primo de receptione fratrū,
vbi præſcribitur forma recipiendi nouitios ad pro-
feſſionem, vt patet ex rubrica, quæ inſcribitur,
Come deuono eſſere riceuuti li fratelli della Religio-
ne Geroſolimitana alla profeſſione; nec verbum
quidem reperitur de ornatu cinguli. Imo in ſta-
tuto ſecundo de regula, vbi fit ſpecialis mentio de
gradu militari, ſubſtantialia regulæ dicuntur conſi-
ſtere in tribus votis Obedientiæ, Caſtitatis, & Pau-
pertatis; ſed de cingulo agitur tantummodo in
ſtatuto ſecundo de recep.fratrum, vbi tractatur
de diuiſione graduum, vt conſtat ex illius rubri-
ca, *Della diuiſione de gradi de fratelli dell'Ordine*
79 *noſtro.* Quod eſt argumentum euidens hanc ce-
remoniam cinguli ad ſubſtantiam profeſſionis nō
perti-

pertinere, ſed ad ornatum, & diſtinctionem gra-
duum dumtaxat; alioquin de illa agendum fuiſ-
ſet in ſtatuto præcedenti, qui eſt locus, vbi ſubſtā-
tialia profeſſionis præſcribuntur, arg. in l. Conſti-
tut. Codicis, §. Quibus, ibi, & congruis titulis ſub-
dere: ex eo enim, quod aliqua materia ponitur
ſub aliquo rubro, iudicatur eſſe illius naturæ, cuius
eſt rubrum, gloſ. in cap. 1. in verb. Conſeruatores in
princip. & in cap. Si ſuper gratia, in verb. Principa-
lis, verſ. Sed executor, de offic. delegat. lib. 6. Eue-
rard. in loco à rubro nu 4. verſ. Tertio: & ſic verba
illa, *è neceſſario*, ſunt intelligenda de illa neceſſita-
te, quæ requiritur ad diſtinguendum gradum mi-
litatem è gradibus Capellanorum, & ſeruiētium,
non autem de neceſſitate requiſita ad valorem
profeſſionis.

80 Limitatur ſecundò, ſupraſcripta theorica, vt
locum non habeat in profeſſione, in qua propter
grauitatem materiæ ſpeciale eſt, vt lex, vel ſtatutū
non cenſeatur tradere formam ſubſtantialem, niſi
adijciat decretum irritans, Abb. in cap. Porrectum
nu. 13. de regular. Sylueſt. in verb Religio, 5. qu. 1. &
18. in fin. Tabiena in eodem verb. q. 11. n. 12. Azor.
inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 5. qu. 7. in fin. Sanchez
alios referens ſuper decalog. lib. 3. cap. 3. n. 4. Quod
81 procedit etiamſi datus ſit ordo per prius, & poſte-
rius, vt in terminis eſt textus in cap. Ad Apoſtoli-
cam, de regular. vbi refertur antiquum præceptum
negatiuum ne Monachus fiat ante vnius anni pro-
bationem; & ita eſt ibi prius, & poſterius; & ta-
men profeſſio facta in Ordinibus non Mendican-
tium infra annum probationis valida eſt: quia, vt
ibi dicitur, multa fieri prohibentur, quæ facta te-
nent: licèt ſecus ſit poſt Concilium Tridentinum,
quia cap. 15 ſeſſ. 25. de regul. habet clauſulam de-
creti irritantis. Ad idem textus in cap. Si vir, &
82 vxor. 27. qu. 2. vbi præcipitur, vt ſi vir, & vxor pro
ſola religioſa vita diuertere inter ſe conſenſerint,
nullatenus ſine Epiſcopi conſenſu, hoc eſt licentia,
id fiat: & ſic eſt etiam ibi prius, & Poſterius, cùm
Epiſcopi licētia debeat ingreſſum Religionis præ-
cedere, & nihilominus ſi coniuges profiteantur
huiuſmodi licentia non præmiſſa, tenet profeſſio,
vt ibi firmat gloſ. in verb Conſenſu, Archid. num. 2.
Bellam. & Turr crem nu. 1. & tamen textus vtitur
dictione illa, *nullatenus*, quæ importat nullitatem
actus ipſo iure, vt in Auth. Si qua mulier, iuncta
gloſ. in ver. Nullatenus, C. Ad Senatuſconſult. Vel-
leian. Clem. vltim. cum gloſ. in verb Nullatenus, de
ſequeſtr. poſſeſſ. & in Clem. 2. vbi gloſ. in eod. verb.
de ætat. & qualit. Cardin. in cap. Super litteris nu. 5
in fin. & ibi etiam Andreas Siculus, n. 81. verſ. Vim
etiam, de reſcript. & habet vim decreti irritantis,
83 Felin. in cap. Ex litteris, nu. 7. in 5. caſu, de Conſti-
tut. Rota deciſ. 24. num. 4. par. 2. diuerſ. Ruſus ad
84 idem eſt Concilium Tridentinum in cap. 17. ſeſſ. 25
de regular. vbi ſtatuitur per prius, & poſterius, vt
puella profeſſionem non emittat, antequam Epi-
ſcopus explorauerit eius voluntatem; & tamen
profeſſio facta non præmiſſa huiuſmodi exploratio-
tione valida eſt, vt per Menoch. conſ. 396. num. vlt.
vol 4. & aliàs cenſuit Sacra Congregatio eiuſdem
85 Concilij interpres. Item quamuis in aliquibus
Religionibus adſint ſtatuta, vt nullus admittatur
ad profeſſionem, qui ſaltem decimum octauum
ætatis ſuæ annum non attigerit, vel vigeſimum
non expleuerit, vt Ordinibus Minimorum, & San-
ctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum;
tamen ſi quis ſtatim profiteatur in prædictis Reli-
gionibus anno decimoſexto expleto, profeſſio ex
hoc capite non eſt inualida, vt tenent complures
ex modernis, arg. d. cap. Ad Apoſtolicam, de regu-
lar. & ſimiliter declarauit Sacra Congregatio
Concilij.

86 Limitatur tertiò, Doctrina Baldi, quod præpo-
ſteratio ordinis vitiet actum, vt procedat tantùm
in formalibus, & in his, quæ ſunt de ſubſtantia, vt
cap Cum dilecta, de reſcript. l. Prolatam, & ibi
Bart. nu. 4 C. de ſentent. l. Vt debitum. C. de hære-
ditat. act. l. 2. §. Si prius, ff de vulgar. & pupillat.
Paul. de Caſtro conſ. 321. Viſis actis nu. 3. verſ. Nam
præpoſteratio, in his, quæ ſunt de ſubſtantia, vitiat.
lib. 1. Marant. in proœm. prax. nu 5. exemplum in
cap. Quia propter, ſupra de elect. Primò enim eli-
gendi ſunt ſcrutatores, qui deinde ſcrutari debent
vota ſingulorum, mox vota in communi ſunt pu-
blicanda, tandem ſequi debet communis electio;
& hi actus omnes ſunt ſubſtantiales: vnde ſi fiat
præpoſteratio, electio non tenet, vt ibi firmant
gloſ. in verb. Sanior, Hoſt. n. 44. verſ. Decimum octa-
uum, Abb. nu. 16. eod. verſ. & nullus diſcrepat. At
verò in alijs actibus, qui ex ſui natura ſubſtantia-
les non ſunt, vt de ornatu cinguli probatum eſt
ſupra, præpoſteratio non vitiat, quia ſi totalis il-
lorum omiſſio actu non obeſt, longè minus præ-
poſteratio, vt benè per Paul. de Caſtr. conſ. 232. In
cauſa, quæ vertitur, col. 1. poſt medium, verſ. Non
obſtat prædictis, & col. 2. lib. 1.

87 Limitatur deinceps theorica ſupraſcripta, vt
non procedat quando ſtatuentes, vbi volunt actū
eſſe irritum, ex ſtylo apponunt decretum irritans:
tunc enim nō intelligitur dāta forma vbi hoc de-
88 cretum non reperitur, etiamſi verba ex ſui natu-
ra ſint apta formam inducere, quia ſtylus huiuſ-
modi maximè eſt attendendus ad intelligentiam
ſtatutorum. Alex. conſ. 126. nu 7. lib. 6. iatè Felin.
in cap. 2. col 2 de fide inſtr. extat hac de re inſigne
89 exemplum in Conſtitutione Gregorij XV. de Ro-
mani Pontificis electione; nam in §. Matura ita-
que, ſtatuitur electionem fieri aliter non poſſe,
quàm in conclaui, & eo clauſo, ac poſt celebratum
prima die Sacroſanctum Miſſæ ſolitum ſacrificiū,
& ſic non modo eſt ibi datus ordo per prius, &
poſterius; ſed etiam nec illa verba fieri aliter non
poſſe, que ex ſui natura formam ſubſtantialem
inducunt, vt tradit Felin. in dicto cap. Cum dilecta
nu 6. verſ Septimum ſignum, vbi in diſpoſitione
dicitur, aliter fieri non poſſit, ibi eſt data forma,
de reſcript. Decius conſ. 528. nu. 11. Pariſ. conſ. 19.
n. 20. lib. 2. & tamen quia forma ſubſtantialis per-
ſtringitur cum decreto irritante infra in §. Quod ſi
electio, vbi de Miſſa nulla fit mentio: certum eſt
Miſſæ ſacrificium ad formam electionis non perti-
90 nere. Hoc autem caſu ibi ſtatuentes voluerunt
actum eſſe nullum, explicitè appoſuerunt decre-
tum irritū, vt conſtat ex ſtatuto 22. & 57. de prohi-
bit. & pœn & ex ſtatut. 5. 6. 7. 11. 12. & 14. de con-
tract. & alien. & ex ſtatut. 19. & 70. de commun.
ætat. & in materia profeſſionis ex ſtatuto 8 de re-
ception. fratr. vbi prohibetur diſpenſatio cum de-
ſcendentibus à Iudæis, Saracenis, & Mahometa-
nis in receptione ad habitum, & profeſſionem, &
apponitur clauſula decreti. Item ex ordinatione
8. eod. tit. vbi ſtatuitur, vt omnes teneantur annū
nouitiatus peragere in conuentu, ibique habitum
ſuſcipere, & profeſſionem emittere; & ſimiliter
adijci-

Digitized by Google

adijcitur decretum irritans: vnde ſi in alijs caſibus voluiſſent profeſſionem eſſe irritam, eodem modo id expreſſiſſent, quod cùm non fecerint in d. ſtatuto 2 de reception. fratrum; ſed ſimpliciter dixerint; *è neceſſario, che ſia ornato del cingolo della militia*: vtique cenſentur noluiſſe, cap. Inter corporalia, poſt medium, verſ. Vnde ſi circa, ſupra
91 de tranſlat. Epiſcop. cum ſimilibus. Quinimo quod magis eſt, ex ſtylo ſtatutorum huius Ordinis verba, *è neceſſario*, ſine decreto irritanti, non inducere nullitatem actus, conſtat manifeſtè ex ſtatuto 17. de recept. fratr. vbi ſic legitur. *E neceſſario, che ſi proui autenticamente eſſer nato di Padri tali, che di nome, e d'armi ſiano nobili*: & tamen quia tranſgreſſio huius ſtatuti tunc temporis non vitiabat profeſſionem, fuit facta ordinatio prima eod. tit. in qua explicitè appoſitum fuit decretum irritans, de quo dubitari non poteſt, quin referatur ad probationes nobilitatis, cùm ſit poſitum immediatè poſt illa verba, *Factis, & exhibitis probationibus nobilitatis, & legitimitatis reſpectiuè bonis, & validis*. Et clauſula decreti in fine poſita referri debeat ad omnia præcedentia, vt firmauit Rota in Toletana profeſsionis coram bon. mem. Card. Pamphilio ſeniore apud Garziam de beneficijs, par. 5. cap. 2. nu. 330. poſt medium, verſ. Præ-
92 ſertim ſtante decreto: & præcipuè ad proxima. Si idem cum eodem, in fin. & ibi gloſ. vltim. ff. de iuriſdict. omn. iudic.

Ex quibus ſatis, ſuperque conſtat ornatum cinguli ex præſcripto dicti Statuti ſecundi de recept. fratr. non eſſe de ſubſtantia profeſſionis.

93 Nec releuat obiectum, quod Cardinalis Delegatus cũ clauſula, *ſeruatis ſeruandis*, nulliter proceſſerit non præmiſſa cinguli ſolemnitate, ex gloſſa, & alijs ſupracitatis, num. 42. Nam reſpondetur primò clauſulam ſeruatis ſeruãdis non referri niſi ad ſubſtantialia, Menoch. conſ. 180. nu. 13. Conrad. in prax. de ſponſal. lib. 7. cap. 7. num. 17. vbi quod ſi
94 Papa committat diſpenſationem ſeruatis ſeruandis, omiſſio denunciationum non vitiat, quia non ſunt de ſubſtantia matrimonij: & alia exempla his ſimilia recenſet Caſtro Palao de legib. penes tract. 3. diſput. 2. pun. 9. num. 3. fol. 182. par. 1. Oper.
95 Moral. Rurſus cum Breue non ſit directum Cardinali, ſed ipſimet parti impetranti, non requiritur verificatio iudicialis, nec executor efficitur mixtus, ſed merus, vt in deciſ. 302. num. 17. part. 8.
96 recent. Præſertim in litteris gratię, in quibus clauſulæ aptæ de ſui natura importare executorem mixtum, nihil operatur, niſi adſit clauſula vocatis vocandis. Rota in Romana Primogenituræ 29. Maij. 1634.

97 Tandem, & fortè melius reſpondetur tunc demum delegatum non ſeruata forma mandati nulliter procedere, ſi conditiones, & modificationes adiectæ in commiſſione ſint præter ius; Puta Prouideas P. in tali Eccleſia ſi de tali Vico ſit oriundus: & in hoc caſu intelligi debent gloſſ. & DD.
98 in contrarium citati. Secus verò ſi conditiones huiuſmodi de iure inſint, puta ſi ſit idoneus, vel ſeruatis ſeruandis: quia tunc non eſt intentio cõmittentis nouam formam inducere, ſed tantùm admonere, vt ſeruentur ea, quæ de iure, vel ſtatuto ſeruari debent: quare ijs non ſeruatis non irritatur actus, qui aliàs validus eſſet. Ad quod eſt optima gloſ. in Clemen. 1. in verb. Repererint, de offic. Delegat. quæ dicit, clauſulam ſeruatis ſeruandis, & alias conſimiles non ſonare in conditionẽ, ſed in monitionem, nec dare nouam formam mandato; ſed tantùm inſtruere executorem; quã gloſ. ſequuntur ibi Cardin. q. 13. Imol. nu. 20. & 21. Vital. num. 36. & concordant Innocent. in c. Prudentiam, num. 9. verſ. Et ſi contrarium, de off. Delegat. & in cap. vltim. de præſumption. & Archid. in c. Dudum, verſ. In prima gloſ. 18. q. 2.

99 Quod demum ſpectat ad ordinationem primam de recept. fratr. conſtat euidenter in ea nullum fundamentum fieri poſſe pro inualiditate profeſſionis ex omiſſione cinguli, quia tantùm pręcipit, ne quis alio quocumque modo, ſeu denominatione admittatur niſi in tribus gradibus militum, Capellanorũ, & ſeruientium; & quoad hoc opponit decretum irritans. Vnde verba illa, *quocumque modo*, non qualificant niſi modum receptionis extra memoratos gradus, extra quos ordinatio voluit receptionem eſſe nullam, quocumque modo, gradu, vel denominatione fiat. Hoc autem caſu nouitius non fuit admiſſus extra illos tres gradus, ſed fuit receptus in gradu militum, vt patet ex inſtrumento profeſſionis. Nec releuat obiectum, quod ordinatio ſe referat ad ſtatutum ſecundum de reception. fratr. in quo primò diſtinguuntur gradus, in quibus fratres ſunt recipiendi, deinde ponitur ſolemnitas cinguli: nam reſpondetur hanc relationem fieri tantummodo quoad primam partem ſtatuti de diſtinct. grad. ſed non quoad ſecundam de ſolemnitat. cinguli: quod patet manifeſtè, quia ordinatio non præcipit, vt receptio ad habitum fiat in tribus gradibus iuxta ſtatutum 2. 29. & 30. Sed dicit *nullus recipiatur, niſi in tribus diſtinctis gradibus declaratis in ſtat. 2. 29. & 30.* & ſic relationem habet ad ſola declarationem, & diſtinctionem graduum non autem ad modum receptionis, quia non emanauit ad præſcribendam receptionis ſolemnitatem, ſed ad determinandos gradus, vt patet ex rubrica; itaut receptio in alijs gradibus, quàm præſcriptis in tribus memoratis ſtatutis quocumque modo fuerit facta, poſſit ſemper vt nulla impugnari, quod ob eam rationem ordinatum fuit, quia cùm fratres Commendatarij prætextu ſeruitij nonnumquam reciperent in ſuis Commendis fratres ſub alio gradu, & denominatione, quàm expreſſis in eodem ſtatuto ſecundo, emanarunt prædicta ſtatuta 29. & 30. quibus prohibentur alios fratres recipere in ſuis Commendis, quàm ſub denominatione Capellanorum, & ſeruientium. Sed quia ſtatuta huiuſmodi negligebantur, propterea edita fuit prædicta ordinatio cum decreto irritanti, ad hoc vt aliter recepti quocumque tempore poſſent à Religione expelli.

100 Non obſtat fides Vicecancellarij; quoniam regiſtratio non tendit ad finem approbandi, vel reprobandi profeſſionem, ſed ad hoc, vt currat Antianitas. Nec Vicecancellarius negauit deſcribere in album Religionis profeſſionem, de qua agitur, ex eo quod eſſet nulla; ſed quia in ea emittenda non fuit ſeruatus mos, & ritus, ſeu ceremonia cinguli; vnde non ſequitur; Profeſſio non fuit regiſtrata: Ergo Vicecancellarius declarauit eam fuiſſe inualidam, ſed tantùm ſequitur, vt ſenſerit in ea emittenda non fuiſſe obſeruatum ritum à Religione præſcriptum. Præterea quatenus hoc declaraſſet, eius declaratio fuiſſet erronea, cùm ex iam dictis liqueat profeſſionẽ ex hoc defectu cinguli

101 guli non eſſe irritam. Demum eſto irrita eſſet,
tamen non ſpectabat ad Vicecancellarium hoc
declarare; quinimo nec ad ſolum Magnum Magi-
ſtrum cum Conuentu, quia ex decreto Concilij
Tridentini cap. 19. ſeſſ. 25. de Regular. Cauſæ nul-
litatis profeſſionis ſunt deducendæ coram Supe-
riore Regulari, & Ordinario. Et hæc forma ſer-
uanda eſt non tantùm cum profeſſus allegat nulli-
tatem ſuæ profeſſionis, ſed etiam cùm Religio vult
eum eijcere tanquam inualidè profeſſum, vt meo
tempore declarauit S. Congregatio.

102 Conſtat ex prædictis nec ius commune, nec ſta-
tuta Ordinis, nec ordinationes Capitulares ob
cingulum non ſuſceptum, fuiſſe irritam hoc caſu
profeſſionem expreſſam, pro cuius etiam validita-
te in dubio eſt iudicandum, l. Sunt perſonæ, ff. de
Religioſ. & ſumpt. funer. & tradũt Barbat. conſ. 59.
num. 12. poſt med. vol. 2. Nauarr. conſ. 13. nu. 10. de
Regular. Suarez tom. 3. de Religion. lib. 1. c. 1. nu. 6.
Sanchez de matrimonio lib. 7. diſputat. 37. nu. 12.
in fin. Seraphin. decіſ. 1361. num. 7. Rota in Roma-
na Profeſſionis 23. Iunij 1623. coram Remboldo.

103 Quo verò ad profeſſionem tacitam conſtanter
ſupponendum eſt ex ſententia S. Congregationis
Concilij eam habere locum etiam in Religione
Hieroſolymitana, quicquid contra ſcripſerit Pere-
grin. conſ. 116. num. 4. & ſeqq. lib. 5. Nam propoſito
dubio an ſit locus tacitæ profeſſioni inter milites
Religionis Hieroſolymitanæ degentes extra con-
uentum Hoſpitalis Meliten. Reſpondit indiſtinctè
eſſe locum tacitæ profeſſioni, iuxta iuris diſpoſi-
tionem, & comprehendi cap. 19. ſeſſ. 25. de Re-
gular.

104 Non obſcurè autem inducta videtur in caſu præ-
ſenti, quia Eques, vt ipſemet fatetur in poſitioni-
bus, ſuſcepit, ac detulit per aliquot menſes Crucem
albam in pallio, qui in Religione Hieroſolymita-
na eſt habitus parenter diſtinctus ab habitu No-
uitiorum, vt patet in ſtatut. 1. & 3. de recept. fra-
trum: ex inſtrumento profeſsionis exhibito, & ex
depoſitionibus teſtium. Ex ſuſceptione autem
105 habitus huiuſmodi poſt nouitiatum completum
inducitur tacita profeſsio, etiam abſque exercitio
actuum profeſſorum cap. 1. ibi, *vel habitum Reli-
gionis ſuſcipiat, qui dari profitentibus conſueuit*,
de Regular. lib. 6 & cap. Conſtitutionem, ibi, *Ta-
citè verò facta per ſuſceptionem habitus, qui profi-
tentibus tantùm datur*, eod. tit. & lib. Quod enim
dicitur, habitus non facit Monachum, vt in cap.
Porrectum, de Regularibus, cum concord. Locum
habet in habitu probationis dumtaxat, nõ autem
in habitu profeſsionis; qui illicò Monachum fa-
cit, & ſolemnizat votum, vt notant in cap. Statui-
mus, de Regular. gloſ. 1. Abb. Antiq. in verb. Noui-
tios, Hoſtien. num. 1. in verb. Religionis, & num. 2.
in ver. Conſueuit, & Butr. nu 6. Archidiac. in cap.
Beneficium, num. 1. eod. tit. lib. 6. & meo tempore
ſæpius cenſuit S. Congregatio Concilij. prout etiã
deciſum refert Riccius deciſ. 206. num. 1. Nec re-
fert, quod teſtes deponentes in Ordine Hieroſo-
lymitano Crucem albam in pallio eſſe habitum
profeſſorum, & à ſolis profeſſis geſtari ſolitum, im-
mediatè ſubijciant, *ſe bene alle volte alcuno ſi pi-
glia guſto di portarla benche non ſia profeſſo*; quo-
niam hæc verba ſonant potius in abuſum. Nec
106 prædictus Eques cenſeri poteſt Crucem albam
detuliſſe ad voluptatem, ſed potiùs vt ſe gereret
pro profeſſo, cum eam ſolemniter ſuſceperit in
actu profeſsionis: nam à primordio tituli poſte-
rior formatur euentus, l. vnica, C. de impon. lucr.
deſcript. lib. 10. & actus in dubio cenſetur factus
in executionem obligationis præcedentis, l. 4. §. Si
ab ignoto, ff. de manumiſſ. cum ſimil. vt plenè per
Alex. conſ. 40. n. 9. lib. 3. & Menoch. lib. 3. præſumpt.
49. num. 4. & ex cauſa neceſſaria potius, quàm vo-
luntaria, vt l. fin. cum ibi not. per Bart. ff. de alim.
pupill. præſtan. & per Abb. conſ. 116. in fin. lib. 2.
107 Porrò tacitæ profeſſioni eſt locus, etiamſi præceſ-
ſiſſet expreſſa profeſſio nulla, & non obſtare igno-
rantia nullitatis profeſſionis, vt ex ſententia Sacræ
Congregationis Concilij, quam probauit Sanctiſ-
ſimus, & ſequuta eſt Rota in cauſa Meten. profeſ-
ſionis coram Carillo, ſcripſi latiſſimè in cap. Signi-
ficarum, à num. 1. vſque ad nu. 49. de Regul. quod
locum habet etiam in milite ſancti Ioannis Hie-
roſolymitani, qui ignorauit ſuam profeſſionem
expreſſam de iure fuiſſe irritam, vt probaui in cap.
Ex parte, à num. 4. vſque in fin. eod. tit. adeout pro-
pterea nõ ſit habenda ratio deciſionis Vlixbonen.
Profeſſionis ſuperiùs relatæ num. 56. quia articu-
lum non examinat, nec prædictarum deciſionum
vllam facit mentionem.

108 Sed præter habitum profeſſorum concurrunt
hoc caſu plures actus ſolis profeſſis conuenientes,
ex quibus proculdubio reſultat tacita profeſsio
cap. Vidua, & ibi omnes de Regular.

109 Primus actus eſt, quia ſe nuncupauit fratrem,
prout etiam Religio ipſa eum nominauit in libris
publicis; & ita huiuſmodi actus fuit reciprocus,
tam ex parte profeſſi, quàm ex parte Religionis:
hic autem titulus, & nuncupatio in hac Religione
non conuenit niſi profeſsis, cum Nouitij non fra-
tres, ſed nobiles appellentur, vt conſtat ex ſtatu-
to 1. de verb. ſignif. & deponunt teſtes, & ex hac
denominatione fratris aliàs deducta fuit tacita
profeſſio in præcitata deciſione 206. & in Meleui-
tana Antianitatis apud Duran. in impreſſ. dec. 462.
n. 18. in fin.

Secundus eſt actus, quia vocatus ad inſulam Me-
litæ à Magno Magiſtro ſub nomine fratris, & tã-
quam contumax inquiſitus, ſupplicauit ſub eadem
nuncupatione fratris pro abſolutione, eamq; ob-
tinuit: qui quidem tractatus cum denominatione
ad tacitam profeſsionem inducendam fortior eſt,
quàm ſimplex denominatio, argum. l. Non epiſto-
lis, & l. Non nudis, C. de probation. dixi in c. La-
tor. ſupra, qui filij ſint legitimi.

110 Tertius actus, quia his obtinuit licentiam à Su-
periore Regulari comparendi in iudicio, qua non
indigent Nouitij, cùm non ſint propriè Religioſi,
cap. Religioſi, §. Quamuis, de ſent. excomm. lib. 6.
cap. 1. & ibi Gemin. & Franc. in 1. notab. de Regul.
eod. lib. & tenent Placha de delictis cap. 42. in fin.
Farinac. plures cumulans, in pract. crimin. tom. 1.
de accuſ. qu. 13. num. 23. & Thom. Sanchez dicens
neminem contradicere, ſuper Decalog. lib. 6. c. 12.
num. 34. & hic quoque actus, ſicut, & præcedens,
inter profitentem, & Religionem fuit reciprocus.
Vigore autem huius licentiæ his comparauit in
iudicio, duaſque fecit inſtantias, aſſerens ſe ſolem-
niter profeſſum, & obtinuit, vt ſibi à fratre germa-
no, ſoluerentur decem millia ſcutorum, quę non
erant ei debita non ſecuta profeſſione, ſecundum
ea, quæ ſcripſi in cap. Statuimus, num. 29. & ſeqq.
ſupra de Regular. Dantur & alij actus, quos in
lectura omittere conſultius duximus.

Sed

Digitized by Google

111 Sed obijcitur: Profeſſio tacita induci non poteſt
niſi prius annus probationis fuerit completus, vt
eſt tex.in cap.1.ibi [Niſi eo completo profeſſionē
faciat in ſequenti, vel habitum ſuſcipiat qui dari
conſitentibus conſueuit] de regular.lib.6.vbi gloſ.
in verb. Vel dicit, cœpere eo completo, & ſæpius
cenſuit Sacra Congregatio Concilij. Hoc autem
112 caſu quamuis nouitius expleuerit in conuentu an-
num probationis, tamen poſtea diſceſſit cum li-
centia Magni Magiſtri ſub conditione ad conuen-
tum redeundi infra biennium ad ſui nouitiatus
annum peragendum, habitum Ordinis ſuſcipien-
dum, regularemque profeſſionem ſeruatis ſeruan-
dis emittendam ſub pœna ſuam amittendi antia-
nitatem ipſo facto incurrenda. Quem quidem
annum poſtea nullatenus peregit, ſed poſt octo
menſes iterum abijt, & Romæ infra duos menſes
profeſſionem emiſit: quare profeſſio ex hoc capi-
113 te videtur nulla, quia annus probationis ad validè
profitendum exigitur etiam in Religione Hiero-
ſolymitana ex ſtatut.18. de recept. fratr. & decla-
rauit S.Congregatio Concilij,licèt olim aliud cen-
ſuiſſet, cum illius ſtabilimenta nondum vidiſſet; &
ita etiam decisum referunt Flamin. Pariſ. de reſi-
gnation.benefic.lib.1.nu.120.& Stephan. Gratian.
diſcept.foren.163.nu.27.exceptis Bohemis,quibus
114 indultum eſt, vt non teneantur eſſe in probatione
niſi per ſex menſes, vt ordinat.39.de recept. fratr.
in nouis, & 36.in antiquis: nec ſufficit vt nouitia-
115 tus fuerit expletus per annum continuum, ſed cō-
tinuari debet vſque ad profeſſionem, adeout ſi
nouitius completo anno egrediatur, & iterum re-
deat, profiteri nequeat, ſed denuo teneatur noui-
tiatum inchoare, & proficere, ſecundum opinionē
Suarez de Religion.tom.3.lib.5.cap.15. à nu.8. cui
adhærent Barthol.de Vecch. in praxi de admitten.
nouit. diſputat.11. dub.3. & Caſtro Palao tom.3.
tract.16.diſput.12.§.a.nu.11.quod clarius videtur
procedere hoc caſu, in quo nouitius per vſum me-
moratæ licentiæ videtur ſe tacitè adſtrinxiſſe ad
nouum annum nouitiatus.
116 Verum huic obiectioni reſpondetur in oppoſitū
eſſe doctrinam gloſſæ primæ circa finem in c. Eum
qui,de regul.iuris lib.6.vti ex illa regula, quæ di-
cit eum, qui certus eſt certiorari amplius non
oportet. Sumit argumentum ad quæſtionem, An
is, qui ingreſſus Religionem in fine anni exiuit, ſi
iterum eandem Religionem ingrediatur, debeat
habere alium annum, & reſoluit negatiuè per il-
lam regulam, niſi conditio perſonæ, vel Religionis
mutata eſſet: & ſubdit hoc tenere Bartholomæum
Brixienſem in quæſtionibus venerabilibus in quæ-
ſtione 68.quæ incipit,Aliquis intrauit monaſteriū;
& in fortioribus terminis Speculat.in tit. de ſtat.
Monach.§.Qualiter concipiet libellum q.35.n.43.
vbi hoc ipſum firmat idem Io. Andr. in addit. in
ver.Exiuit; & ſequuntur Lapus alleg.47. nu.2.& 3.
S.Anton.in 3.par.tit.16. cap.3.§.1. Syluest. in verb.
Religio,5.qu.4.dicens hanc ſententiam eſſe indu-
bitatam: quam etiam probauit Sacra Congrega-
tio Concilij non mederi nouitio, qui à Religione
exiuit de licentia Superioris, vt in ſubiecta decla-
ratione.

Dubitatur an is, qui habitu regulari ſuſcepto
annum integrum manſit in Religione,eoque lapſo
graui morbo correptus, & propterea profeſſione
nequaquam emiſſa, permiſſu Superiorum ad ſæ-
culum redijt, poſſit inde ad triennium morbo li-
beratus,'& ad monaſteriū reuerſus protinus emit-
tere profeſſionem,vel potius per alium annum ſta-
re in probatione teneatur: die 27.Februar. 1597.
Sacta Congregatio cenſuit poſſe ſtatim emittere
profeſſionem, non expectato alio probationis an-
no, niſi Religionis, aut perſonæ conditio ſit im-
mutata; idque Superiores Religionis animaduer-
tere diligenter debere.
117 Sed etiam in eo, qui exiuit ſine licentia: nam
propoſito dubio, An nouitia, quæ finito anno pro-
bationis exiuit è monaſterio abſque licentia Or-
dinarij, iterum reuerſa,poſſit ſine noua probatio-
ne ad profeſſionem emittendam admitti. Die 12.
Februarij 1598. Sacra Congregatio cenſuit poſſe,
niſi conditio Religionis, aut perſonæ ſit immuta-
ta, idque à Superioribus monaſterij diligenter eſ-
ſe diſpiciendum.
118 Nec prædictis obeſt licentia obtenta ſub con-
ditione peragendi nouitiatum, quia in ea non fuit
appoſita pœna nullitatis profeſſionis, ſed amiſſio-
nis antianitatis, quæ quidem pœna ſpecialis tollit
pœnam nullitatis à iure inductam, vt ex Bald. &
Cardin.dixi ſupra nu.76.quæ concluſio abſque du-
119 bio procedit vbi ſpecialis pœna non ſe compatitur
cum nullitate actus,vt ibi dixi: & ita contigit hoc
caſu,quia pœna amiſſionis antianitatis neceſſariò
ſupponit nouitium poſſe validè profiteri: quam-
quam enim in hac Religione antianitas currat à
die ſoluti Paſſagij, Gregor.XV.deciſ.341. & deciſ.
120 499.nu.2. ea tamen Equites frui nequeunt niſi à
die emiſſæ profeſſionis, vt fuit dictum in Meleui-
tana antianitatis 24.Martij 1634.coram Vrgellen.
in eius impreſ. deciſ.439. nu. 2. & 2. verſ. Nec re-
leuat.
121 Quibus accedit quod Superiores Regulares nō
poſſunt arctare nouitium, qui annum probationis
expleuit, ad alium annum ex integro repetendum
non modo reluctante nouitio; id enim per quam
durum eſſet, arg cap. Ad Apoſtolicam, de regular.
ſed etiam ipſo conſentiente, quia obſtat Conciliū
Tridentinum cap.16. ſeſſ. 25. de regular. ibi, Fina-
li tempore nouitiatus, Superiores,nouitios, quos
habiles inuenerint,ad profitendum admittant,aut
è monaſterio eos eijciant: & in hac ipſa Religio-
ne Hieroſolymitana in ordinatione facta anno
1642. decretum fuit, vt nouitij, qui poſt expletum
probationis annum aſcendunt, teneantur facere
de nouo medium annum nouitiatus, cùm tamen
olim in ordinatione 37. in nouis, & 34.in antiquis
de recept.fratr. tenerentur anno probationis pera-
cto infra menſem profiteri ſub pœna amittendi
antianitatem. Quinimo propter decretum Con-
122 cilij in d.cap.16.verſ.Finito, Superiores Regulares
non modo nequeunt arctare nouitios ad nouum
nouitiatus annum,ſed nec poſſunt tempus proba-
tionis prorogare vltra annum, niſi ex iuſta cauſa,
& ad breue tempus, vt ex ſententia Sacræ Con-
gregationis adnotaui in cap. Ad Apoſtolicam, à
n.8. vſque ad n.12.de regul. Ac præterea quatenus
123 potuiſſet Magnus Magiſter iniungere nouū annum
probationis, non tamen id potuiſſet ſub pœna
nullitatis profeſſionis etiam conſentiente nouitio,
vt clarè deducitur ex ſubiecta declaratione quic-
quid contra ſcripſerit Nauarr.conſ.87. de regular.
In Congregatione Minimorum extabat ſtatu-
tum, quod originem ducentes à Iudæis, vel Sara-
cenis ad Religionem non recipiantur, & ſi qui re-
cipiendi fuerint, quorum progenies ignoratur,ad-

mittantur cum proteſtatione, quod ſi poſtea comperiatur eos à Iudæis, vel Saracenis originem duxiſſe, eorum profeſſio ſit nulla. Quæſitum fuit, An originem trahentes à Iudæis admiſſi ad Religionem cum illa proteſtatione ſint legitimè profeſſi, vel ſecus; Sanctiſſimus reſpondit habendos eſſe pro profeſſis, nec eijci debere, cum hactenus nemo fuerit eiectus.

124 Quæ tamen ex abundanti dicta ſint, quia hoc caſu Magnus Magiſter non impoſuit pœnam nullitatis, ſed amiſſionis antianitatis, vt prædixi, & ſic annus in memorata licentia iniunctus non fuit legalis, id eſt à iure, & à Concilio Tridentino requiſitus, ſed magis conuentionalis, qui propterea quatenus à Magno Magiſtro iniungi potuerit ex conuentione ipſa legem accepit, arg. cap. contractus, de regul. iuris lib. 6.

125 Præterquam quod formula eiuſdem licentiæ eſt pro nouitijs abſcedentibus infra annum probatiobationis, nec congruebat prædicto Equiti, quia cùm annum nouitiatus iam compleuiſſet, impoſſibile erat eum obligare ad illum complendum, vt ſonant verba licentiæ: nam peragere idē eſt quod complere, ſeu perficere, & ad exitum perducere, l. Qui Procuratorem, cum gloſ. in verb. Peragere, ff. de procurator. l. Filius, ff. de inoffic. teſtam. l. Ab accuſatore, §. deſtitiſſe, ff. ad Senatus Conſult. Turpillian. & l. 2. ff. de Adulter. Briſſon. de verbor. ſignification. verb. Peragere, il ſecondo, Rebuff. in l. 3. col. 2. verſ. Peragenda, ff. de verb. ſignific.

De Pœnit. & Remiſſ.

Cap. Quæſitum.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes Græci procurantes, vel ſtudioſè negligentes oppreſſionem filiorum ſuorum deponuntur, & ſi eſt publicum, publicè puniuntur.*

2 *Pœnitentia ſolemnis imponitur ſi delictū eſt graue, & ſcandalizans totam vrbem.*

3 *Pœnitentia publica imponitur ſi delictum ſit graue, & publicum, non tamen generans ſcandalum.*

Sed contra, num. 4.

Declaratur, num. 5.

4 *Pœnitentia publica finis eſt ſcandalum ſubmouere; & ideo imponitur laico etiam pro leuibus delictis, vt vitetur ſcandalum.*

6 *Negligentia affectata æquiparatur ſcientiæ, ac dolo etiam in foro pœnitentiali.*

7 *Matrimonium contractum coram Parocho per vim adhibito, qui affectauit non intelligere, validum eſt.*

8 *Ignorantia eorum affectata eſt, qui potuerunt certiorari, & noluerunt.*

9 *Irregularitas contrahitur ex lata culpa ad homicidium commiſſa, quantumcumque crimen ſit occultum.*

10 *Idem ſi culpa ſit leuis: ſecus ſi leuiſſima.*

11 *Pœnitentia publica pro delicto publico an Clerico ſit imponenda, & num. ſeq. vſque in fin.*

12 *Pœnitentia ſolemnis non imponitur Clerico niſi depoſito, & num. 13.*

13 *Clericus depoſitus ſine ſpe reſtitutionis publicam, vel ſolemnem poteſt agere pœnitentiam.*

14 *Sed dum habetur ſpes reſtitutionis, nec publicè, neque ſolemniter pœnitebit.*

15 *De pœnitentia publica, & ſolemni idem eſt iudicium.*

16 *Pœnitentia publica an ex ſtylo Sacra Pœnitentiaria imponatur Clerico, qui Presbyterum interfecit.*

17 *Clericus presbytericida eſt irregularis, & perpetuò deponendus, & num. ſeq.*

19 *Depoſitio eſt ab Altaris miniſterio perpetua remotio.*

1 QVAESITVM. Sacerdotes Græci procurantes, vel ſtudioſè negligentes oppreſſionem filiorum ſuorum deponuntur; & ſi eſt publicum, publicè puniuntur. Hoc dicit, ſecundum Io. Andr. Butr. Cardin. Anch. & alios communiter. Vel ſic, & melius vt faciat ad titulum, ſecundum Abb. & Mar. Socin. Sacerdoti Græco procuranti, vel ſtudioſè negligenti oppreſſionem filiorum non imponitur pœnitentia publica, ſed debet abſtinere ab altaris officio, & aliter in ſecreto agere pœnitentiam: ſed ſi delictum eſt publicum, debet publicè agere pœnitentiam. Hoc dicit. Primò quæſtio. Secundò reſponſio ibi, *Huic*.

2 Nota primò ſecundum Abbatem hic in primo notab. argumentum quod pœnitentia publica iniungi non debet pro delicto oppreſſionis filiorum: nam ipſi Sacerdotes Græci poſtulabant eam ſibi imponi, vt in littera, quaſi de iure non eſſet imponenda. Concludit tamen ipſe Abb. ſub diſtinctione: nam aut delictum eſt graue, & ſcandalizans totam vrbem, caſtrum, vel villam, & tunc laico imponitur pœnitentia publica, & ſolemnis, vt in cap. In capite quadrageſimæ, 50. diſt. cap. fi-
3 nal. 26. qu. 6. Aut eſt graue, non tamen generans ſcandalum; & tunc aut eſt occultum, & non imponitur pœnitentia ſolemnis, neque publica, vt d. cap. In capite. Aut eſt publicum, ſed non ſcandaloſum; & tunc imponitur pœnitentia publica, ſed non ſolemnis, vt d. cap. final. iuncto cap. 1. ſupra eodem.

4 Tu aduerte ad vltimum membrum diſtinctionis Abbatis: nam pœnitentia publica imponitur pro delicto publico etiam ſcandaloſo, quia illius finis eſt ſcandalum ſubmouere, adeò ut propterea imponatur laico etiam pro delictis leuibus, vt vitetur ſcandalum, cap. Si quis presbyter, de purgat. Canon. & notat gloſ. in cap. 1. ſupra eod. cum qua concordant ibi Hoſt. n. 1. Io. Andr. n. 2. & communiter Doctores, licèt Clerico non imponatur niſi depoſito, & pro delicto graui, vt dicunt Hoſt. in ſumma de pœnit. & remiſſ. §. Vtrum, verſ. Publica verò pœnitentia, & Henric. Boich. in d. cap. 1. nu. 4. vnde ſeu delictum ſit graue, ſeu leue, indiſtinctè ſupponitur ſcandaloſum; & ipſemet Abb. in cap. De his, n. 3. in fin. de accuſat. dixit pœnitentiam publicam imponi ad ſedandum ſcandalum, per textum in d. cap. fin. 26. qu. 6. & idem prius notauerat Archidiaconus in cap. Confirmandum, in princ. verſ. In gloſ. 50. diſtinct. Quod etiam dilucidè apparet ex Decreto Concilij Tridentini c. 8. ſeſſ. 24. in illis verbis [Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conſpectu crimen commiſſum fuerit, vnde alios ſcandalo offenſos, commotoſq; fuiſſe non ſit dubitandum, huic condignam pro modo

modo culpæ pœnitentiam publicè iniungi opor-
tet, vt quos exemplo ſuo ad malos mores prouo-
cauit, ſuæ emendationis teſtimonio ad rectam re-
uocet vitam] Hæc ibi . facit tex. in cap. Ego Be-
rengarius, in fin. de conſecrat. diſt. 2 ibi [Vt Eccle-
ſiæ, quæ prius doluerant de auerſo, atque peruer-
ſo, poſtea gauderent de reuerſo, atque conuerſo]
Adde vix poſſe contingere, vt crimen aliquod ſit
graue, & publicum, & nõ ſit ſcandaloſum; ſed quod
eſt textus optimus in cap. De his verò, 50. diſtinct.
& in Clem. 1. iuncta gloſ. in ver. Scandalum, de of-
5 fic. Ordinar. Sed ſaluando dictum Abbatis ſic poſ-
ſet diſtingui: Aut delictum eſt adeo graue, & ſcan-
daloſum, vt commoueat totam ciuitatem, & im-
ponitur pœnitentia ſolemnis: aut eſt quidem ſcā-
daloſum, ſed non ita, vt totam ciuitatem commo-
ueat, & imponitur pœnitentia publica.
6 Secundò nota ibi, *vel ſtudioſè negligentibus*:
affectatam negligentiam æquiparari ſcientiæ, ac
dolo etiam in foro pœnitentiali, prout ex hac lit-
tera deducit Anton. de Butr. in 5. notab. vnde di-
cit lex: Diſſoluta negligentia prope dolum eſt, l. Fi-
deiuſſori, primo reſp. ff. Mandat. ad idem cap. Sæ-
pè, 50 diſt. Item diſſoluta negligentia habetur
pro conſcientia, l. Cum lex, ff. Aedilit. edicto, qua-
lis eſt ignorantia Iudæorum, qui nolunt intellige-
re vt benè agant, §. vlt. prima, q. 4. gloſ. hic in ver.
7 Negligẽtibus, Hoſt. in princ. & n. 2. Hinc Sacra Cõ-
gregatio Concilij aliàs reſpondit validum eſſe
matrimonium contractum coram Parocho etiam
inuito, & per vim adhibito, quamquam nihil eo-
rum, quæ agebantur vidit, & intellexit, ſi affecta-
8 uit non intelligere. Vt in Parocho, qui obturauit
aures ſuas, ne audiret; quippe affectatæ ſunt eo-
rum ignorantiæ, qui potuerunt certiorari, ſed no-
luerunt, cap. Cum inhibitio, §. Si quis verò, de clā-
deſtin. deſponſat. §. final. & cap. ſeq. 37. diſtinct. Hoſt.
hic nu. 2.
9 Tertiò. Nota ibi, *ab officio altaris debent per-
petuò abſtinere*: textum expreſſum, quod irregu-
laritas incurritur ex lata culpa ad homicidium
commiſſa quantumcumque crimen ſit occultum,
Hoſt. hic num. 1. & 2. in fin. dicens latam culpam
reddere hominem homicidam, ſecundum Cano-
nes, vt hic, & in cap. Sicut, & cap. Tua nos, §. Nos
igitur, ſupra de homicidio, cap. Sæpè, 50. diſt. Ab-
10 bas in 2. not. & Mar. Socin. nu. 4. addens idem eſſe, ſi
culpa ſit leuis; ſecus verò ſi ſit leuiſſima, quia tunc
non contrahitur irregularitas, ideoque illi Sacer-
dotes Græci, ex quorum iniuria, & ſine facto, &
tactu filij in cunis inueniuntur oppreſſi, abſtinere
debeant à celebratione Miſſarum ad tempus, non
in perpetuum, vt hic in fin. quia nec homicidæ re-
putantur, ſicut reputantur illi, qui in lata culpa
ſunt, eo quod ipſi procurantibus, vel ſtudioſè ne-
gligentibus filij proprij non in cunis, ſed in lectis
oppreſſi reperiuntur, vt in tex. Reſpondeo primò,
& hic notant Innoc. & Hoſt. in fin. Io. Andr. nu. 2.
Abb. nu. 3. Marian. Socin. nu. 4. & 5. & alij commu-
niter.
11 QVAERO, An publica pœnitentia pro delicto
publico imponenda ſit Clerico Gloſſatores in hoc
12 articulo variarunt: nam Bernardus in cap. 1. in
gloſ. vnica, ſupra eod. dixit ſolemnem pœnitentiam
Clerico imponi non debere, nec etiam publicam,
niſi depoſito; & cum illa gloſ. poſt Laurentium, &
Raymundum concordant ibi Innoc. in ver. Occul-
ta, Hoſt. nu. 5. & Butr. nu. 4. in fin. allegantes pro ſua
opinione, cap. Confirmandum, & cap. Alienum, l.
50. diſt. Quæ tamen iura non loquuntur de pœni-
tentia publica, ſed de ſolemni, vt patet in d. cap.
Confirmandum, ibi, *non eis manus tamquam pœ-
nitentibus imponatur*: & in d. cap. Alienum, vbi di-
citur: Alienum eſſe à conſuetudine Eccleſiæ, vt
Presbyteri, & Diaconi pro crimine aliquo ſuo per
manus impoſitionem remedium accipiant pœni-
tendi, & ibi notat gloſ. 2. dicens hæc omnia capi-
tula loqui de ſolemni pœnitentia, quæ ſit per ma-
nus impoſitionem, vt cap. In capite quadrageſimę,
50. diſtinct. Et hanc certum non eſſe iniungendam
Clerico, niſi ſit depoſitus, vt in prę citatis iuribus,
& in cap. Presbyter, 28. diſt. in cap. Si quis Presby-
ter, 30. diſt. & in cap. Si quis Epiſcopus, 81. diſtinct.
Tales enim ſunt infames, vt dixi in d. cap. 1. nu. 8.
ſupra eod. poſt Hoſt. in cap. 2. num. 7. verſ. Sed num-
quid tales pœnitentes ſunt infames, ſupra de off.
Archipresbyteri.
Sed gloſ. Ioannis in d. cap. Confirmandum, dixit
Presbyterum, vel Diaconum non poſſe facere pœ-
nitentiam ſolemnem, niſi ſit depoſitus, immedia-
tè ſubiungit: Publicam pœnitentiam poteſt face-
re Sacerdos pro publico tamen crimine, non pro
priuato. Item gloſſa 2. in cap. Presbyter, 28. diſt.
intelligit illum textum de pœnitentia publica, quā
debet facere Sacerdos pro delicto publico, licèt nõ
ſolemnem: & idem repetit gloſ. in c. Si quis Preſ-
byter, in ver. Propter publicum, 30. diſt. Similiter
gloſ. hic in ver. Niſi in publicum, dicit Sacerdotem
poſſe facere publicam pœnitentiam, ſed non ſo-
lemnem, quàm Clerici facere non debent, licèt
depoſitus publicè ſolemniter pœnitere poſſit: &
hanc gloſ. ſequitur, & dicit magiſtram Abbas, n. 4.
verſ. In gloſ. & concordat S. Thom. in 4. ſenten. di-
ſtinct. 14. quæſt. 1. art. 5. quæſt. 3. in fin. dicens, publi-
cam pœnitentiam, & non ſolemnem, quæ in facie
Eccleſiæ ſit, ſed non cum ſolemnitate prædicta,
ſicut peregrinatio per mundum cum baculo cubi-
tali, poſſe iterari, & à ſimplici Sacerdote iniun-
gi, & poſſe etiam Clerico imponi.
Et pro hac parte videtur textus apertus hic: nā
præmittitur quæſtio, An Sacerdotibus Gręcis pro
filijs oppreſſis imponenda ſit publica pœnitentia,
necne? & Papa reſpondet eis imponendam eſſe
pœnitentiam grauiorem, quàm Laicis, non tamen
publicam, niſi in publicum id veniat. Ergo à con-
trario ſi publicum ſit, pœnitentiam publicam erit
eis imponendam. Videtur tamen hic textus vi-
tari poſſe, quia dicit ob filiorum oppreſſionē ipſos
Presbyteros debere perpetuò abſtinere à miniſte-
rio altaris, & ſic loquitur de his, qui ſunt deponen-
di, prout hanc litteram intelligunt Ioann. Andr. &
ſequaces in Summ. Dum ergo textus ſubiungit, ſi
in publicum id veniat, pœnitentiam publicam eis
eſſe iniungẽdam, debet intelligi de iam depoſitis,
& ſic concordat cum prima opinione: & de depo-
ſito etiam intelligi debet c. Presbyter, 28. diſtinct.
vt colligitur ex cap. Si quis Epiſcopus, 81. diſtinct.
ibi, Deponatur, & ab Eccleſia protectus inter lai-
cos agat pœnitentiam.
13 Conclude pleniùs, & clariùs ſecundum Archi-
diaconum in cap. Sacerdos, num. 7. de pœnit. di-
ſtinct. 6. Clericus, vel Sacerdos depoſitus ſine ſpe
reſtitutionis publicam, vel ſolemnem poteſt age-
re pœnitentiam, vt in d. cap. Sacerdos, & ibi gloſ. a.
14 & in cap. Si quis Epiſcopus, 81. diſtinct. & in c. Preſ-
byter, 28. diſt. Sed cum habetur ſpes de reſtitu-
tione

ne neque publicè, neque ſolemniter pœnitebit, vt cap.Confirmandum, 50.diſt.& c.Presbyter,81. diſtinct. Quæ concluſio in effectu eſt ex mente gloſſę tertię hic in fine, dum dicit in caſu huius cap. Sacerdotem poſſe agere pœnitentiam etiam ſolemnem,cum ſine ſpe reſtitutionis pro crimine oppreſſionis filiorum priuatus ſit, cap.vlt. ſupra de tempor.ordinat. Ergo multò fortiùs publicam,ex quo crimen venit ita in publicum. Similiter Innoc.hic in ver. In publicum, dicit, nec tunc, ideſt quando crimen oppreſſionis venit in publicum, Sacerdotes poſſe agere publicam pœnitentiam, niſi perpetuò ſine ſpe reſtitutionis maneant, & de talibus intelligi hoc capitulum,cum propter homicidium maneant ſine ſpe reſtitutionis, quia irregularis, vt dict. cap. vltim. de tempor. ordinat.

15 Sed & Hoſtien. num.5. Primo impugnat diſtinctionem eorum, qui tenuerunt Clericum poſſe agere pœnitentiam publicam, ſed non ſolemnem; quia idem iudicium eſt de publica, ac de ſolemni, cap. Alienum, 50. diſt. & mox ſubnectit hunc textum loqui de illo, qui factus eſt notorius, nec eſt ſpes reſtitutionis ipſius, argum. cap.Inquiſitionis, Reſponſ. 1. de accuſat. & cap. final.de tempor. ordinat. & concordant Io.Andr. hic num.4 ibi, *Aliàs ſi eſſet ſpes reſtitutionis, nec publicè pœniteret*, Butr.num.11. verſ. Dicit gloſſa, Cardinal. num. 3. & Abb. num.4. qui tranſit cum diſtinctione gloſſæ.

16 Porrò pœnitentiam publicam, quę iniungitur interficienti Presbyterum, nempè, vt per quinque Eccleſias illius loci, vbi tantum facinus perpetrauit, ſi tot ibi fuerint, nudus diſcalceatus, femoralibus dumtaxat retentis,virga in manibus,& corrigiam circa collum deferendo incedat, ſuum publicè fatendo reatum, & ante fores dictarum Eccleſiarum à Presbyteris earũdem Pſalmum Pœnitentialem canentibus ſe faciat verberari dum maior ibi ad Diuina cõuenerit populi multitudo: S. Pœnitentiaria conſueuit olim imponere etiam Clericis Minorum Ordinum; quamuis ab aliquot annis eam non imponat, niſi laicis, de quibus loquitur formularium: tamen ſtylus antiquus eſt conformis Theoricæ Archidiaconi, & communi,
17 de qua ſupra; quia homicida voluntarius, & maximè Presbytericida eſt irregularis, & ſic deponendus ab Ordine ſine vlla ſpe reſtitutionis, vt dicunt Innoc. Butr. & alij proximè citati: Ad hoc c.fin. ibi, *præter reos homicidij*: iuncta gloſſa 3. de temporibus ordinat.gloſ. in cap.Ex tenore in ver.Vtatur circa medium, verſ. Si crimen eſt enorme, eodem titul. & patet in textu noſtro ibi, *Ab officio*
18 *altaris debent perpetuò abſtineri*: nam depoſitio ab Ordine nihil eſt aliud, quàm ab altaris miniſterio perpetua remotio,ſecundum Abb. in cap. At ſi Clerici in princ. num.7.de Iudicijs: & ibi etiam Hippolyt.de Marſil. in Repet. num.58.tom.3.Repet.fol.68.& in Clericis Presbytericidis eſt text. in cap. Sicut dignum, §. vlt. ibi, *perpetuò ab altaris miniſterio deponendos eſſe cenſemus*, ſupra de homicidio. Quare cùm Clericus, qui Presbyterum necauerit, perpetuò manere debeat ſine ſpe reſtitutionis, non videtur ambigendum, quin Pœnitentia publica ſit ei iniungenda,cum etiam ſolemnis hoc caſu poſſit imponi, ſecundum magis receptam opinionem: iam enim Clericus ſic pœnitens eſt infamis non ratione pœnitentiæ,ſed ratione enormitatis criminis, vt notat Hoſtien. in c. 2. num. 7. verſ. Sed numquid tales de offic. Archipresbyt, & Marian. Socin. in cap.1.num.7. ſupra eodem,

De Pœnitentijs, & remiſſionibus.

Cap. Officij.

SVMMARIVM.

1 *Confeſſio mulieris auditur, quæ ſibi partum alienum ſuppoſuit, vel proprium ex adulterio ſuſcepit, & hoc marito non vult detegere.*
2 *Abſolutio non eſt deneganda non valenti ſatisfacere ſine periculo, licèt delictum videatur habere effectum continuationis.*
3 *Mulier, quæ prolem ex adulterio ſuſcepit, quid facere debeat ne legitimi hæredes hinc detrimentum patiantur.*
4 *Quid ſi habet vnde ſatisfaciat, & ſciat quibus ſatisfaciendum.*
5 *Et quid ſi hoc ignoret.*
6 *Quid ſi non habet vnde ſatisfaciat, an teneatur fraudem reuelare,*
8 *Aut fama, & n ſeq. vſque ad num.13.*
9 *Metus ignominiæ viris bonis maior, quàm mortis eſſe debet.*
10 *Crimen ſuum non tenetur quis prodere cum graui honoris detrimento.*
11 *Reſtituere quis non tenetur bona Ordinis inferioris cum iactura bonorum Ordinis altioris.*
Bona famæ altioris Ordinis ſunt, quàm rei familiaris, ibidem.
12 *Mulier non tenetur filium ex adulterio ſuſceptum reuelare, ſi inde graue malum eſſet prouenturum.*
13 *Scandalum vtilius naſci permittitur, quàm vt veritas relinquatur. Et quomodo hoc ſit intelligendum.*
14 *Mulier non tenetur partum ſuppoſitum, vel filium ſpurium reuelare, ſi de hoc non habeat probationes paratas.*
15 *Confeſſor quomodo ſe debeat gerere cum muliere, quæ prolem ſuſcepit ex adulterio.*
16 *Mulier quæ prolem adulterinam marito patefecit, eo conſentiente, an ſit abſoluta à reſtitutione.*
17 *Mater an ſuadere debeat filio ſpurio vt religionem ingrediatur, & cuius Ordinis.*
18 *Filius, qui matri eum ſpurium aſſerenti fidem adhibuit, & Regno renunciauit, deluditur à Legiſtis, laudatur à Canoniſtis.*
19 *Dignitati non ſolùm Regiæ, ſed etiam Pontificali renunciandum eſſet, ſi ex his conſcientia non eſſet tuta.*
20 *Filius an teneatur credere matri aſſerenti eum ex adulterio ſuſceptum.*
21 *Cautela matris, quæ induxit filios ad cedendum iuri ſuo timore declarationis, quod vnus eorum eſſet ſpurius, refellitur.*
22 *Confeſſor pro conſilio obtinendo poteſt peccatum ſibi confeſſum detegere ſine expreſſione perſonæ, & num.25.*
23 *Confeſſor an prohibeatur reuelare non tantùm peccatorem, ſed etiam peccato in Sacramento Pœnitentiæ ſibi detectum, & num. ſeq. vſque in finem.*
24 *Sacerdos reuelans peccatum ſibi confeſſum punitur tam-*

tamquam ſimoniacus, & hæreticus ad fidem reuerſus.
25 *Declaratur num.38.*
26 *Peccata ipſa an cadant ſub ſigillo confeſſionis ſacramentalis, & num ſeqq. vſque ad n.33.*
27 *Sigillum confeſſionis, ſicut confeſſio, eſt de neceſsitate ſacramenti, & de iure diuino.*
28 *Papa ſuper ſigillo confeſsionis diſpenſare non poteſt, & num.30.*
29 *Sacerdos quod ſcit in confeſsione, non ſcit vt homo, ſed vt Deus, & dicitur quaſi neſcitum.*
30 *Sacerdos in actu confeſsionis eſt Vicarius Dei ſpecialis*
31 *Vicarius ſpecialis quoad illam ſpeciem eſt maior generali.*
32 *Sigillum confeſſionis ſine pœnitentis licentia nullus mortalium violare poteſt etiam pro ſalute totius mundi.*
33 *Reuelatio peccati in confeſſione detecti an cadat ſub prohibitionem poſituam Eccleſiæ.*
34 *Eccleſia vbi vertitur ſalutis periculum, multoties generaliter ſtatuit, aut probibet ad cautelam eorum, quæ poſſunt contingere.*
35 *Probibito aliquo, omne id prohibetur, per quod peruenitur ad illud.*
36 *Intellectus cap. Omnis. infra eod.*
37 *Permiſſum in vno caſu, in aliis cenſetur probibitum, & num.42.*
38 *Confeſſor reuelans peccatum ſine expreſſione perſonæ an ſit deponendus, & in monaſterium detrudendus.*
39 *Et an aliquo caſu poſſit illud cum fructu reuelare, & n.42.*
40 *Prælati Regulares ea notitia, quam in confeſſione habuerunt, vti non debent ad externam politiam.*
41 *Pœna lata in præſumentes requirit dolum, & temeritatem.*
42 *Exceptio in vno caſu non firmat regulam in contrarium in aliis caſibus, qui ſunt ſimiles excepto.*
43 *Etiamſi caſus fuerit exceptus per ditionem taxatiuam.*
44 *Confeſſor an poſſit Epiſcopo reuelare caſum reſeruatum in pœnitentia ſibi detectum pro obtinenda facultate abſoluendi.*

1 OFFICII. Auditur confeſſio mulieris, quę ſibi partum alienum ſuppoſuit, vel proprium ex adulterio ſuſcepit, & hoc non vult marito detegere. Hoc dicit ſecundum omnes. Et eſt pars cap. Officij, de teſtam. & de ſentent. excommun. Communis diuiſio, conſultatio, & reſponſio. Secunda ibi, *Quoniam*.

2 Nota primò, mulieri, quæ partum alienum ſibi ſuppoſuit, aut proprium ex adulterio ſuſcepit, ſi timeat marito hoc reuelare, non eſſe denegandãm abſolutionem ſacramentalem, etiam hac fraude durante.

Et ſic collige pœnitentiam nou eſſe denegandã non valenti ſatisfacere ſine periculo, quamuis delictum illud videatur habere annexum effectum continuationis, vt hic notant Abb. & Marian. Socin. ambo in 3. notab.

3 Sed pro pleniori doctrina, cùm quæritur quid facere oporteat mulierem, quæ prolem ſuſcepit ex adulterio, aut partum ſuppoſuit alienum, & ita legitimi hæredes priuãtur hæreditate propter ſpurium, vel ſuppoſitum, qui creditur filius, vel hæres; & quomodo in hoc caſu ſe gerere debeat Confeſſor. Colligendo dicta Doctorum, ſic diſtingue.

4 Aut mulier diues eſt, & habet vnde ſatisfaciat his, ad quos bona mariti peruenirent, ſi eiuſmodi partus non adeſſet; Aut non habet vnde ſatiſfaciat.

Primo caſu, Aut mulier ſcit, vel poteſt veriſimiliter opinari quos hæredes maritus ab inteſtato, vel ex teſtamento habuiſſet, aut quibus bona ſua reliquiſſet: & tunc debet tantundem eis dare de proprijs bonis, quantum illi hac occaſione amiſiſſent, arg. cap. Si res, 14. qu.6. allegati in gloſ. in ver. Deneganda. Et quod reſtituendum eſt, poterit tradere Epiſcopo in pœnitentia, qui exinde ſatisfaciat quibus oportuerit, adeout ignoretur vnde prouenit, vt hic per Hoſt. nu 8. Henr. Boich. poſt princ. verſ. In primo caſu, & Marian. Socin. n.7 in eod. verſ. Aut mulier ignorat qui ſint illi, nec
5 poteſt hoc probabiliter opinari; & tunc debet tantundem pauperibus erogare, ſecundum id, quod legitur, & notatur in cap. Cum tu, §. 1. ſupra de vſur.

6 Secundo caſu, ideſt cùm mulier non habet vnde ſatisfaciat, tunc aut habet probationes paratas partus ſuppoſiti, vel ex adulterio ſuſcepti, per quas poſſet ſuccedentes ab inteſtato releuare à damno, quod ex ſua occaſione, & fraude illi reciperent, aut non habet.

7 In primo caſu aũt poteſt ſine periculo hãc fraudem reuelare: & debet eam detegere, & de illa fidem facere. Aut non poteſt reuelare ſine graui periculo, fortè quia veriſimiliter hinc orirentur ſcandala maxima, & homicidia: & tunc contentatur, & taceat, arg. cap. Ne quis, 22. qu.2. Nam in hoc caſu cùm ex vna parte immineat iactura rerum dumtaxat ſi taceat: ex altera verò periculum animarum, & corporum ſi reueuet; cùm vtrumq; euitare non poſſit, inter hæc duo mala tenetur eligere quod minus eſt, arg. cap. Duo, & cap. Nerui, 13. diſt. Taceat ergo cum damno rerum, quia illud minus malum eſt, vt legitur in c.1. de pignor. & in cap. Suſcepimus, de homicid.

8 Et per hanc rationem idem arbitror dicendum ſi ex reuelatione immineat mulieri, aut alteri periculum infamiæ: nam viris bonis metus ignominiæ maior, quàm mortis eſſe debet, dicit textus in
9 l. Iſti, ff. Quod met. cau Et qui famam contemnunt, crudeles ſunt, vt in cap. Non ſunt audiendi, 11. q.3.
10 Vnde non tenetur mulier crimen ſuum prodere cum graui honoris, & famæ detrimento, vt in §. His auctoritatibus, verſ. Non tibi dico, poſt cap. Si quis aliquando, de pœnit diſt. 1. Et in hac ſpecie concludunt Sotus in 4. diſt. 15. qu. 2. poſt art. 4. in reſponſione articuli S. Antonini in 2. par. tit. 1. c. 18. §. 8. in fine, & melius tit. 2. cap. 7. §. 4. Caiet. tom. 1. opuſculor. opuſculo 31. reſp. 14. [Non enim, vt ip-
11 ſe ait in 2.2. q.62. art.6. tenetur quis reſtituere bona ordinis inferioris cum iactura bonorum ordinis altioris] Et bona famæ altioris ordinis ſunt, quàm rei familiaris, quia melius eſt nomen bonũ, quàm diuitiæ multæ, Prouerb. cap. 22. & ſequitur Nauarr. in man. cap. 16. nu. 44. verſ. Imo ſufficit timor propriam famam perdendi, & Couar. in reg. Peccatum, par. 1. in initio, à nu.3. Et quamuis Doctores hic non faciant mentionem, niſi damni animæ, & corporis; hoc tamen faciunt per modum exẽpli. Sed generalius loquitur Innoc. cuius mentem

11 tem ſequuntur omnes, dum ait *mulierem non teneri reuelare, ſi inde graue malum eſſet prouentu-*
12 *rum*. Quæ verba proculdubio comprehendunt etiam iacturam famæ, vt aduertit Nauarrus loco citato.

13 Nec prædictis obſtat quod vtilius ſcandalum naſci permittatur, quàm veritas relinquatur, cap. Niſi cum pridem, §. Pro graui, de renunc. & cap. 3. infra de regul. iur. quoniam, vt reſpondet Innocentius, in hac taciturnitate non perit veritas iuſtitię, quia hæc mulier nec iudex eſt, nec teſtis eſſe poteſt, in quibus, & ſimilibus illa auctoritas locum habet; ſed eſt tantùm accuſatrix, vel denunciatrix.

14 In ſecundo autem caſu, ideſt cùm non habet probationes paratas, debet potius ſilere, quàm fraudem pateſacere, cap. Plerumque, 2 qu. 7. Ita in effectu diſtinguit hic Innocen. in ver. Satisfactio, à quo cęteri ſumpſerunt, Hoſt. nu. 8 in eod. ver. Abb. Antiq. nu. 1. Io. Andr. nu. 4. Henric. Boich. in princ. Card. in 1. & 2. oppoſit. Anchar. nu. 3. & 4. Abb. n. 5. & Marian. Socin. nu. 7. Quibus addo Hoſtien. in
15 ſumma eod. tit. §. Quibus, & qualiter, verſ. Quid de muliere, vbi ait, Sacerdotem ſuper hoc conſulendum conſiderare debere qualitates perſonarũ tam mariti, quàm mulieris, & filij putatiui: nam ſi mulier dominetur viro, vel periculum ex reue-
16 latione non immineat, poterit ei cõſulere vt fraudem pateſaciat marito, quo conſentiente erit mulier à reſtitutione abſoluta, quia conceſſum eſt marito de rebus ſuis ad libitum diſponere, l. Nemo exterus, C. de Iudæis, l. In re mandata, C. Mandati. Hoc intellige dummodo non habeat deſcendentes, quibus tenetur dimittere legitimam iure naturæ debitam, ſcilicet dimidiam, vel tertiam, iuxta numerum liberorum, vt in Authen. Nouiſſima, C. de inoffic. teſtam. & in corpore, vnde ſumitur in Auth. de Triente, & Semiſſe, §. 1. collat. 3.
17 Si verò ex reuelatione marito facienda immineat periculum, tunc ſi filius putatiuus ſit homo ſimplex, ſpiritualis, & timens Deum; recepto iuramento à muliere, quod malitioſè hoc non proponat, & à filio putatiuo, quod ſecretum tenebit; reuelabitur hoc filio, eique ſuadebit vt intret Religionem, vel ad partes remotas, ſeu vltramarinas ſe transferat, & de hæreditate nihil attingat: quibus peractis mulier erit in tuto: quod ſi filius non ſit talis, nec velit matri fidem adhibere, vel mulieri periculum ſit reuelare; tunc nullum ſupereſt remedium, niſi vt ſi proprium habeat hæredibus ab inteſtato, vel ex teſtamento venientibus ſatisfaciat competenter; iiſque non extantibus eleemoſynam cautè faciat de Epiſcopi diœceſani conſilio, & conſenſu. Verum ſi proprium non habeat, vel non poſſit integrè ſatisfacere, doleat de peccato cum propoſito ſatisfaciendi cum primum poterit: ita Hoſt. cum quo concordat Raymund. in ſumma tit. de raptor. rubr. de filio concepto per adulterium, & de partu ſuppoſito, § 11. Io. Friburg. in ſumma confeſſ. eod. tit. & rubr. q. 23. Henric. hic col. 2. poſt princip. verſ. Et de hoc vide, & Marian. Socin. nu. 9. Et quod dictum eſt de inducendo filium putatiuum ad religionem intrandam, intelligunt Doctores de Religionibus Mendicantibus, quia de alijs religionibus non eſſet benè prouiſũ, cùm ſuccedant, cap. vn. 28. qu. 1. & cap. vlt. 19. qu. 3. vt hic per Io. Andr. nu. 4. in fine. Hodie filius putatiuus eſſet inducendus ad intrandam Religionem Capuccinorum, vel Fratrum Minorum de Obſeruantia, quia aliæ Religiones etiam Mendicantes ſuccedunt ex decreto Concilij Tridentini, cap. 2. ſeſſ. 25. de Regular. addit Io. Andr. ſibi conſtare aliquos propter hoc indoctos fuiſſe ad profeſſionem
18 emittendam. Et ita etiam referunt Doctores feciſſe quemdam, qui ad aſſertionem matris renunciauit Regno: & quamuis Legiſtæ in l. Filium, ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. iur. quos refert Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 1. caſu 89. n. 28. dicant talem filium fuiſſe fatuum; tamen vt nota-
19 biliter ait Marian. Socin. hic num. 9. ipſi hoc dicunt ſolum conſiderantes hanc vitam, & non futuram, & æternam, ad quam ſi reſpexiſſent, illum ſummopere laudare debuiſſent, ex quo talis habebat læſam conſcientiam; quo caſu non ſolum Regiæ dignitati, verum etiam Pontificali, cùm ad id induceret conſcientia indiſcreta, renunciandum eſſet, vt in cap. 1. de renunciat. lib. 6. Et hoc intendit
20 Hoſt. hic nu. 4. in ver. Suſcepit, dum ait filium, qui aſſertioni matris credere non vult, omnino ſecurum eſſe, ſi exinde non habeat conſcientiam læſam, arg. d. l. Filium; alioquin ſi veniat contra conſcientiam, ædificat ad gehennam, cap. fin. ſupra de præſcript. & mox ſubdit. Sed verè niſi acquieſcat in hac parte verbis maternis, quæ melius alio veritatem nouit, arg. ſupra de reſcript. cap. Ab excommunicato; & de qua non eſt veriſimile, quod falſum dicat, arg. cap. Afferte, & cap. Litteras, §. 1. verſ. Quamquam, ſupra de præſumption. vnde & ei omnino credendum videtur, vt cap. 3. §. Qui enim melius, ſupra, qui matrim. accuſ. poſſ. talis poteſt dici, quod talis eſt in conſcientia nimis fortis: ita formaliter Hoſt. cum quo tranſeunt Io. Andr. nu. 3. & reliqui omnes.

21 Refert Alciatus de præſump. reg. 3. præſump. 37. n. 6. verſ. Sed vide. Viduam quamdam Auenionenſem hac cautela vſam fuiſſe: cùm in extremis ageret tribus filijs, quos habebat accerſitis, dixit: Vnus veſtrum ex adulterio à me progenitus eſt, & mariti mei bona iniuſtè poſſidet; ne animæ meę detrimentum patiar, intendo hoc declarare, niſi vos inuicem pacto conuento ius omne veſtrum remittatis: quo audito, quilibet de ſe ipſo cœpit dubitare; vnde omnes voluntati matris acquieuerunt, & pacti ſunt; quare mater à declaratione abſtinuit. Et putat Alciatus matrem illam fuiſſe tutam quoad Deum per hanc Decretalem, pactũque inter fratres fuiſſe legitimum, & obſeruandũ. Quod minimè verum eſt, quia fratres non ſpontè iuri ſuo ceſſerunt, ſed metu maternæ declarationis adacti: vnde meritò hanc cautelam refellunt Couarr. in reg. Peccatum, parte 2. §. 1. verſ. Nec mihi placet, de regul. iur. in 6. Menoch. d. caſu 89. nu. 30. & alij recentiores.

22 Secundò nota ibi, *in pœnitentia tibi fuiſſe confeſſam*, peccatum in confeſſione detectum poſſe à Sacerdote reuelari pro conſilio obtinendo, concordat textus in cap. Omnis, infra eodem ibi: Sed ſi prudentiori conſilio indiguerit, illud abſque vlla expreſſione perſonæ cautè requirat. Vnde infertur per locum à ſpeciali, vt extra hunc caſum non liceat Sacerdoti reuelare peccatum etiam ſine reuelatione pœnitentis. Sed quia hoc nõ tranſit abſque difficultate.

23 QVAERO generaliter, vtrum confeſſor prohibeatur reuelare non tantùm peccatorem, ſed etiã peccatũ in Sacramento Pœnitentiæ ſibi detectum,

Abbas

Abbas Siculus d.cap.Omnia,nu.8 in vlt. notab.
infra eod. putat Sacerdotem incidere in pœnam
ibi ſtatutam non ſolùm ſi reuelet peccatorem, ſed
etiam peccatum ſibi detectum in confeſſione.
Quod ſecundum cum eſt contra ſimplices, qui aſ-
ſerunt peccatum impunè poſſe reuelari, ſed non
peccatorem: nam minus benè loquuntur, vt ipſe
ait, quia contrarium probatur in d.cap. Omnis, in
duobus locis. Primò ibi, *qui peccatum*, vbi ex-
preſsè probatur hoc. Secundò per locum à ſpe-
ciali in verbis præcedentibus: nam textus permit-
tit Sacerdoti reuelationem in vno caſu dumtaxat,
ideſt cùm indiget prudentiori conſilio;& tunc de-
bet etiam cautè reuelare. Tertiò hoc probatur
24 ratione: nam Sacerdos ita ſcit peccatum, ſicut
peccatorem tamquam Dei miniſter: ergo non
debet tamquam homo peccatum reuelare, quia
neſcit vt homo, ſed vt Deus, & contrafaciens gra-
uiſſimè peccat; vnde punitur tamquam hæreticus
reuerſus ad fidem, vt ibi per eum.

Sed oppoſitum cenſet Paludanus in 4 diſt. 21. &
communiter Theologi, vt teſtatur Nauarr. in cap.
Sacerdos, nu.75 de pœnit diſt 6.tom.2 Commen.
pag.793.concludentes non eſſe confeſſionis reue-
latorem qui diceret, tale, vel tale peccatum mor-
tale audiui in confeſſione; modò tanta cautela
id faceret, vt nullatenus in notitiam peccatoris
deueniri poſſet.

25 Mouentur primò per hanc Decretalẽ, vbi Car-
dinalis Legatus ſignificauit Papæ peccatum ſup-
poſiti partus in pœnitentia ſibi confeſſum, vt ha-
betur in principio litteræ, nec Papa hoc factum
damnauit; imò ad Legati conſultationem reſpon-
dit: quod non feciſſet, ſi eidem Legato peccatum
ſibi in confeſſione detectum reuelare non licuiſ-
ſet: licèt Nauarr. in d.cap. Sacerdos nu. 78. putet
hunc textum non admodum vrgere, quia cauſa
reuelandi hic fuit vt peteretur conſilium ſuper du-
bio caſu, quod ſpecialiter permittitur in d. c.Om-
nis, vt dictum eſt ſupra in 2.notab.

Mouētur ſecundò, quia cauſa finalis cur prohi-
bita ſit reuelatio peccati in pœnitentia confeſſi
eſt, ne prodatur peccator; & ſic fideles à confeſ-
ſione ſacramentali deterreantur, vt in d.cap.Om-
nis ibi [Caueat Sacerdos ne verbo, vel ſigno, vel
alio quouis modo prodat aliquatenus peccatorẽ]
ſed per reuelationem peccati tantùm peccator ip-
ſe non proditur, nec cognoſcitur, dummodo cau-
tè id fiat, ſicut hic fecit Cardinalis Legatus, & pa-
tet in cap Si ſacerdos, ſupra de offic. Ordin.& in
cap.Significaſti ibi, *nomen adulteri celans*,de adul-
ter. Ergo ceſſat prohibitio, arg. cap.Etſi Chriſtus,
ſupra de iureiur.cap.Cum ceſſante, de appellat.&
l.Adigere,§.Quamuis, ff. de iurepatron.

Ac poſtremò ſuffragatur huic ſententiæ quod
vt Nauarr.teſtatur in eod. cap. Sacerdos, num. 75.
frequenter audiuntur viri graues talia dicentes:
& tamen nemo dixerit eos eſſe confeſsionis re-
uelatores.

26 Quid dicendum? Ego arbitror quæſtionem
hac diſtinctione ſoluendam eſſe.

Aut quæritur an peccata ipſa ſine expreſsione
perſonæ cadant ſub ſigillum confeſsionis ſacra-
mentalis; & puto negatiuè reſoluendum hoc va-
lidiſsimo, ni fallor, fundamento: nam hoc ſigil-
27 lum, ſicut & confeſsio eſt de neceſsitate ſacramẽ-
ti, & de iure diuino, vt docet S.Thom.in 4 diſt.21.
q.3.art.1. qu.1.in corp.& in reſpon.ad 2. Syluest.in
Proſp.Pagn.in 2. par.5. lib.Decretal.
ver.Confeſsio, 3. nu.2. & paſsim Theologi, & Ca-
noniſtæ: & conſequenter Eccleſia ſuper hoc ſigil-
lo diſpenſare non poteſt: nam vt ibidem inquit D.
Thomas, præceptum de confeſſione ſeruanda cõ-
ſequitur ipſum ſacramentum, & ideo ſicut præ-
ceptum de confeſſione ſacramentali facienda eſt
de iure diuino, & non poteſt aliqua diſpenſatione,
vel iuſſione humana homo ab ea abſolui, ita nul-
lus ad reuelationem confeſſionis poteſt ab homi-
29 ne cogi, vel licentiari. Et hoc innuit Decretalis
Si ſacerdos, de offic.Ordin.dum determinat Ordi-
narium poſſe indeterminatè tantùm, & non no-
minatim arguere, vel punire eum, quem in con-
feſſione nouit eſſe criminis reum, quia non ſcit vt
iudex, vel homo, ſed vt Deus. Ad idem tex.in cap.
Dilectus, & ibi gloſ.1.& DD. ſupra de exceſſ.Præ-
lator.S.Thom.loco cit.in reſpon. ad primum, vbi
ait [Illud quod ſub confeſſione ſcitur, eſt quaſi ne-
ſcitum, cũ ſacerdos neſciat vt homo, ſed vt Deus]
31 Aliam rationem cur Papa non poſſit ſuper ſigillo
confeſſionis diſpenſare aſſignat Abb.in d.cap.Di-
lectus, quia ſacerdos in actu confeſsionis eſt vica-
rius Dei ſpecialis, Papa verò generalis. Specia-
lia autem quoad illam ſpeciem maior eſt genera-
li, cap. Studuiſti, de offic. deleg. ſequitur Sylueſt. in
ver.Confeſsio, 3. nu.2. verſ. Tertiò quæritur, & eſt
ex mente gloſ.primæ in eod.cap.Dilectus, ibi, Et in
hoc maior erat ipſis Rectoribus, quia Dei legatio-
ne fungitur.

32 Quæ cum ita ſint, ſi peccata ipſa caderent ſub
ſigillum confeſsionis, non potuiſſet Innocentius
III. & Concilium generale ſtatuere, ſicut ſtatuit in
d.cap.Omnis, infra eod.vt liceret ſacerdoti, ſi pru-
dentiori conſilio indiguerit, reuelare peccatum
ſibi confeſſum: quia præter pœnitentem, nullus
mortalium diſpenſare poteſt vt liceat frangere ſi-
gillum confeſsionis ſacramentalis, vt oſtenſum eſt
ſupra, nedum pro prudentiori conſilio exquiren-
do, ſed nec pro alia cauſa quantumuis grauis; imò
nec ſi ageretur de ſalute totius mundi, vt forma-
liter inquit Sot.de tegen. ſecreto qu.7. membr. 2.
concl.4. verſ.Attamen. Quamobrem fateri opor-
tet, aut Papam cum Concilio in d. cap. Omnis,
permiſiſſe reuelationem peccati contra neceſſita-
tem ſacramenti, & diuinam iuriſdictionem, quod
impium, & erroneum eſſet aſſerere, cap.Sunt qui-
dam, 25.qu.1. aut reuelationem peccati ſine ex-
preſsione peccatoris ad ſigillum confeſsionis non
pertinere. Et ſanè ſi Concilium ſtatuiſſet vt pro
prudentiori conſilio liceret confeſſori reuelare
peccatorem, nemo auderet affirmare hoc ſtatutũ
eſſe validum. Idque non alia ratione, niſi quia
per hoc violaretur ſigillum confeſsionis, quod eſt
de iure diuino, contra quod Eccleſia non diſpen-
ſat, vt in d.cap.Sunt quidam: ergo eodem modo
non potuiſſet Concilium ſtatuere, vt liceret pro
prudentiori conſilio peccatum reuelare, ſi pecca-
tum ipſum, non ſecus ac peccator caderet ſub hoc
ſigillum: vnde hæc differentia, euidenter conuin-
cit non eſſe confeſsionis reuelatorem, eiuſque ſi-
gilli violatorem qui peccatum reuelat ita cautè,
vt inde in notitiam peccatoris deueniri non poſ-
ſit. Et in hoc primo caſu ſaluari poteſt ſententia
Theologorum.

33 Aut quæritur an reuelatio peccati ſine expreſ-
preſsione perſonæ cadat ſub prohibitionem poſi-
tiuam Eccleſiæ, de qua in d.cap.Omnis. Et in hoc
caſu magis adhæreo opinioni Abbatis; tum quia

hoc probat littera d. cap. Omnis, vt ſupra ponde-
34 rata nu. 23. Tum quia id rationabiliter ſancitum
eſt propter periculum manifeſtationis pœnitentis:
nam etſi non ſemper ex reuelatione peccati pro-
datur pœnitens, præſertim ſi cautè hoc fiat, prout
hic fecit Cardinalis Legatus, & præcipitur in d. c.
Omnis, verſ. Sed ſi, tamen poteſt multoties acci-
dere oppoſitum. Vbi autem vertitur ſalutis pe-
riculum, nõ eſt nouum vt Eccleſia generaliter ali-
quid ſtatuat, vel prohibeat ad cautelam eorum,
quæ poſſunt contingere, vt ſunt Iura clara in cap.
Dixit Dominus, 32.q.1. in c. Licèt, ſupra de elect.
in c. Ad aures, de tempor. ordinat. & in cap. Ro-
mana, § In vniuerſitatem, de ſent. excomm. lib. 6.
cum concordan. ibi adductis per gloſ. in ver. Eſſe
poteſt, & Hoſtien. num. 5. in eod. ver.

35 Præterea aliquo prohibito, omne id prohibetur,
per quod peruenitur ad illud, l. Oratio, ff. de ſpon-
ſal. l. Cum lex, ff. de fideiuſſ. l. Legem, in fine, C. de
natural. liber. Quę regula loquitur de conſequen-
tia prohibitionis mediorum, per quæ peruenitur
ad extremum, vt dicunt Dyn. & Ioan. Andr. in cap.
Cum quid prohibetur, in princ. de regul. iur. lib. 6.
Sicut prohibito matrimonio, prohibita ſunt etiam
ſponſalia, per quæ peruenitur ad matrimonium,
vt in d. l. Oratio. Nemo autem negauerit ex reue-
latione peccati multoties deueniri in cognitio-
nem eius, qui confeſſus eſt. Haud enim eſt diffi-
cile facta aliena ſubtiliter indagantibus, coniun-
gendo tempus, locum ſpeciem peccati, qualitatem
perſonarum, & alia id genus, peruenire in notitiã,
aut ſaltem in ſuſpicionem Pœnitentis. Et ipſemet
Nauarr. in d. cap. Sacerdos, nu. 83. de pœnit. diſt. 6.
Fatetur non paucos apud eum erraſſe; ac proinde
rarò id faciendum eſſe à Viro grauiſſimo, rarius à
viro graui, rariſſimè à viro leui, & opinionem Ab-
batis ferè ſemper ſeruandam eſſe. Ergo prouidè
ſanxit Concilium generale vt nec peccatum ipſum
liceat reuelare.

Et per hæc ceſſat conſideratio Nauarri, & alio-
rum Theologorum, videlicet quod reuelatio pec-
cati prohibeatur quidem in d. cap. Omnis, ſed in
ordine ad confitentem, quando ſcilicet ita pecca-
tum reuelatur, vt exinde cognoſcatur is, qui pec-
cauit. Siquidem hæc conſideratio retorqueri po-
teſt: nam cum ſæpè ex hac reuelatione perueni-
tur, aut ſaltem perueniri poſſit in cognitionem
peccatoris: hinc conſequitur vt prohibito vno, &
36 aliud prohitum cenſeatur per ſupradicta. Quin-
imò ſi accuratè expendatur textus in d. cap. Om-
nis, apparebit prohibitam eſſe reuelationem pec-
cati etiamſi exinde non ſequatur manifeſtatio cõ-
fitentis: nam ibi permittitur reuelatio peccati in
caſu ſpeciali dumtaxat, videlicet cùm Sacerdos
indiget prudentiori conſilio; Et tunc ita demum
ſi cautè hoc fiat, & ſine vlla expreſſione perſonæ,
vt patet ex littera in verſ. Sed ſi. Ergo per locum
à ſpeciali extra illum caſum prohibita eſt reuela-
tio peccati etiamſi fiat cum cautela Nauarri, &
ſine vlla expreſsione perſonę; alioquin ſi in om-
nibus caſibus liceret indiſtinctè reuelare peccatũ
cautè, & perſona pœnitentis non expreſſa; ineptè
Concilium permiſiſſet vt liceret reuelare peccatũ
cautè, & ſine expreſſione perſonæ in vno caſu dũ-
taxat, ideſt cùm Sacerdos eget prudentiori conſi-
37 lio. Ergo in illo caſu, in alijs cenſetur prohibitum,
cap. Ex tuarum, & ibi gloſſ. final. de author. & vſu
pall. gloſ. vlt. in fin. & DD. in c. Nonne, de præſumpt.

Et per has conſiderationes puto ſaluari poſſe opi-
nionem Abbatis, non autem per illam, quàm ipſe
ponit tertio loco, videlicet, quia Sacerdos ſcit pec-
catum, ſicut peccatorem tamquam Dei miniſter:
hæc enim ratio congruit tantummodo violationi
ſigilli ſacramentalis iure diuino prohibitæ. At re-
uelatio peccati ſine expreſſione perſonæ non iure
diuino, ſed eccleſiaſtico tantùm interdicta eſt, vt
ex dictis conſtat. Et ex hoc fœdere diſtinctionis
38 puto conciliari poſſe diſſidentes opiniones. Cæ-
terum quoad pœnam depoſitionis ab Ordine Sa-
cerdotali, & perpetuæ detruſionis in monaſterio,
quæ in prædicta Decretali, Omnis, imponitur Sa-
cerdoti, qui peccatum in pœnitentiali iudicio ſibi
detectum præſumpſerit reuelare; nimius eſſet ri-
gor vt in eam indiſtinctè incideret quilibet Sacer-
dos, qui diceret ſe peccatum aliquod audiuiſſe in
confeſſione, licèt nullo modo proderet peccato-
39 rem. Imò Nauarr. in d. cap. Sacerdos, num. 80.
de pœnit. diſt. 6. Opinatur hoc nonnumquam fieri
poſſe cum fructu, puta ſi aliquis in ſui excuſatio-
nem, vel aliorum accuſationem contenderet ta-
lia, vel talia peccata, vel tales circumſtantias ab
aliquibus non ſolere in confeſſione aperiri: tunc
enim Sacerdos, qui aſſereret imò id ſolitum eſſe,
ſibiq; illa frequenter in pœnitentia aperta fuiſſe,
cum fructu loqueretur ſecundum Nauarrum. Et
quamuis hæc theorica mihi non probetur, quia
Sacerdos pro errore proximi cõfutando, alijs me-
dijs vti debet, quàm reuelatione circumſtantiæ ſibi
detectæ in Sacramento Pœnitentiæ, ſicut Cle-
40 mens VIII. in Decreto edito ſuper caſuum reſer-
uatione dixit diligentiſſimè cauendum eſſe à Su-
perioribus Regularibus, ne ea notitia, quàm de
aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad ex-
teriorem gubernationem vtantur: tamen Sacer-
dos, qui Nauarri doctrinam ſeruaret, vtique ple-
ctendus non eſſet grauiſſima illa pœnà depoſitio-
nis, & detruſionis ad modũ pœnitentis ſimoniaci,
& hęretici, vt in cap. Quoniam, de ſimon. cap. pe-
nult. de hæret. & notat in prędicta Decretali, Om-
41 nis, Io. Andr. in extremis verbis. Cum pręſertim
Cõcilium ibi vtatur verbo illo, *præſumpſerit*, quod
includit eos tantùm, qui dolo, & temeritate, non
autem eos, qui per ſimplicitatem, & aliqua pro-
babili ratione ducti in legem committunt, vt te-
net Cardin. in Clemen. 1. quæſt. 39. de priuileg. ad
quod plura de more cumulat Tiraquell. de pœn.
conſ. 43. Quare exiſtimo ex hoc relinquendũ eſſe
arbitrio iudicis, qui facti circumſtantijs maturè
perpenſis diiudicet, an huiuſmodi pœna ſit exe-
quenda, vel potius temperanda, ſecundum ea, quę
generaliter adnotauit Henr. Boich. in cap. In Ar-
chiepiſcopatu, col. 2. verſ. Et in hac cauſæ conſide-
ratione de raptor. & fuſiùs Marian. Socin. in cap.
42 Licet, à num. 22. de pœn. Pręcipua autem ratio
habenda eſſet cauſę reuelationis: præſertim quia
Concilium in prędicta Decretali, Omnis, inf. eod.
Quamuis exprimat tantummodo caſum, cùm Sa-
cerdos prudentiori conſilio indiguerit; per hoc ta-
men non videtur excludere alios caſus ſimiles:
nam exceptio in vno caſu non firmat regulam in
contrarium in alijs caſibus, qui ſunt ſimiles exce-
ptis, etiamſi alibi non reperiantur ſpecificè exce-
pti, textus eſt in cap. Cum dilecta, vbi hoc notat
Abb. num. 6. de confirm. vtil. vel inutil. gloſ. in l. fin.
in verb. Voluerit, C. de reuocan. donat. Alexand.
43 conſ. 139. In cauſa, n. 6. verſ. Nec obſtat ſi dicatur,
lib. 4.

lib. 4. Vbi ampliat hoc procedere, etiamſi exce-
44 ptioni adiecta ſit dictio taxatiua. Vnde ſi pœnitens confiteretur caſum Epiſcopo reſeruatum, & Sacerdos non haberet facultatem abſoluendi ab illo caſu, nec Epiſcopus vellet eam generaliter impertiri, ſed in caſibus particularibus dumtaxat; vtique non eſſet violator prohibitionis Concilij Sacerdos, qui in illo ſpeciali caſu peteret ab Epiſcopo hanc ſibi facultatem fieri. Maximè quia in præcitato decreto Clementis VIII. inter cætera cautum eſt, vt Confeſſarijs Regularibus in ſingulis domibus per Superiores deputatis reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius iudicauerit. Quod certè ad practicam deduci non poteſt ſine manifeſtatione illius caſus in pœnitentia detecti. Quod ſi vrgeas petendam eſſe licentiam reuelandi illum caſum à Pœnitente, replicabimus id ipſum fieri poſſe cùm Sacerdos indiget prudentiori conſilio. Et tamen eo caſu Concilium non arctauit Confeſſorem ad petendam huiuſmodi licentiam, neque ex hac Decretali apparet Cardinalé Legatum ſignificaſſe Papæ de licentia mulieris pœnitentis caſum ſuppoſiti partus in confeſſione ſibi detectum.

De Pœnit. & Remiſſ.

Cap. Omnis.

S V M M A R I V M.

1 *Confiteri Sacramentaliter ſemel in anno, vt quis teneatur, quæ requiſita ſint neceſſaria.*
2 *Baptiſmus eſt ianua, & fundamentum omnium Sacramentorum.*
3 *Eccleſia in neminem iudicium exercet, qui non prius in ipſam per Baptiſmi ianuam fuerit ingreſſus.*
4 *Pœnitentia ante aduentum Chriſti non erat Sacramentum, nec eſt poſt aduentum illius cuiquã ante Baptiſmum.*
5 *Infans, furioſus, vel mente captus non habens dilucida interualla non ligantur hoc Edicto.*
6 *Peccatum originale per Baptiſmum deletur in infantibus indiſtinctè, in adultis per contritionem cordis.*
7 *Pœnitentia Sacramentum dicitur ſecunda poſt naufragium deperdita gratiæ tabula.*
8 *Peccatum an oporteat eſſe mortale ad hoc vt Pœnitentiæ Sacramentum ſit ad ſalutem neceſſarium, & num. ſeqq.*
9 *Peccata venialia tantùm habens non tenetur confiteri iure diuino ad obtinendam iuſtificationis gratiam.*
10 *Iuſtificatio quid ſit.*
11 *Peccata venialia a gratia Dei non excludunt.*
12 *Et quamuis vtiliter in confeſſione dicantur, tamen circa culpam tacere, & multis alijs remedijs expiari poſſunt.*
13 *Fallitur duobus caſibus.*
14 *Peccata venialia tantum habens an teneatur iure poſitiuo ſemel in anno confiteri vt ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ, & num. ſeqq.*
15 *Chriſtianus, qui ſaltem ſemel in anno non confitetur, eſt ſuſpectus de hæreſi.*
16 *Confiteri ſemel in anno ex præcepto Eccleſiæ non tenentur illi, quibus ex gratia collatum eſt, vt ſint immunes à peccato veniali.*
17 *Peccata venialia non tenetur quis confiteri ſemel in anno ſpecialiter, & enumeraliter, ſed in generali.*
18 *Hermaphroditus an teneatur confiteri ſemel in anno.*
19 *Hermaphroditus, qui in ſexu fœminea incaleſcit, nõ recipit Ordinis characterem, nec poteſt cum fœmina matrimonium contrahere.*
20 *Papa an adſtringatur edicto de confitendo ſemel in anno, & communicando in Paſchate, & num. ſeqq. vſque ad n. 26.*
21 *Papa poteſt ligari à Sacerdote, cui ſe ſubijcit in confeſſione.*
22 *Confeſſio Sacramentalis vbi, quando, & à quo inſtituta.*
23 *Confeſſio peccatorum omnibus poſt Baptiſmũ lapſis iure diuino neceſſaria exiſtit.*
24 *Papa ius diuinum vſque ad animam, & ſanguinem ſeruare debet.*
25 *Papa non adſtringitur Conſtitutionibus Prædeceſſorum etiam in generali Concilio editis vi compulſiua, ſed vi directiua rationis.*
26 *Confeſſio debet eſſe integra.*
27 *Peccata propria dumtaxat ſunt in confeſſione aperienda, non autem aliena.*
28 *Circumſtantia, quæ exprimi non poteſt ſine manifeſtatione peccati alterius, An neceſſario ſit confitenda.*
29 *Ius diuinum poſitiuum in concurſu cedit iuri diuino naturali.*
30 *Pœnitens debet tacere peccatum, quod in confeſſione detectum, ſibi, vel Confeſſori probabile damnum animæ, vel corporis, vel famæ inferret.*
31 *Clauſula vna ſecundum diuerſas reſpectus diuerſimodè accipitur.*
32 *Pueri tenentur ſemel in anno confiteri cùm ſunt doli capaces, quod vt plurimum contingit circa ſeptennium.*
33 *Eucharistia in qua ætate ſit pueris exhibenda.*
34 *Annorum diſcretionis tres gradus conſtituuntur. Euchariſtia an amentibus, & phreneticis exhiberi poſſit, ibidem, verſ. An autem non habentibus.*
35 *Pœnitens debet confiteri ſolus.*
36 *Mutus, vel ita æger vt loqui non poſſit ſine periculo, aut exiſtens alterius linguæ, quàm Confeſſor per ſcripturam, vel per alium confiteri poſſunt.*
37 *Declaratur.*
38 *Confeſſario abſenti non licet confiteri per epiſtolam, vel internuncium; & contrariam propoſitionem vt temerariam, & ſcandaloſam damnauit Clemens VIII.*
39 *Confeſſor non poteſt validè abſentem abſoluere, etiamſi prius præſens illius confeſſionem audiuerit.*
40 *Euchariſtia ſemel tantùm in anno, id eſt in Paſchate ſumenda eſt ex neceſſitate præcepti.*
41 *Communicantes in hebdomada ſancta, vel infra octauam Paſchæ ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ ex declaratione Eugenij IV.*
42 *Regulares poſſunt miniſtrare Euchariſtiam intra Dominicam Palmarum, & Dominicam in Albis; ſed ita communicantes non ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ.*
43 *Communicare non licet in ipſa die Reſurrectionis de manu Regularium etiam deuotionis cauſa.*
44 *Euchariſtiam ad minus in Paſchate non ſumere*

eſt ſignum hæreſis, & malæ credentiæ.

45 *Epiſcopus non poteſt certa tempora præſcribere, quibus viris coniugatis, negotiatoribus, & mulieribus liceat Eucharistiam ſumere.*

46 *Paſchale tempus ad Eucharistiam ſuſcipiendam poteſt à proprio Sacerdote ex cauſa prorogari.*

Epiſcopus poteſt procedere ad excommunicationem in eos, qui negligunt adimplere præceptum huius cap. ac eleemoſynas pio loco applicandas iniungere, ſed non impedire, vt ſibi abſolutionem reſeruet, ibid.

47 *Communicantes quolibet anni die in Inſulis Philippinis ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ.*

48 *Circumſtantiæ notabiliter aggrauantes an ſint in confeſſione aperiendæ.*

49 *Circumſtantiæ, quæ mutant ſpeciem peccati, ſunt neceſſariò exprimendæ in confeſſione.*

50 *Et quæ ſint eiuſmodi circumſtantiæ.*

51 *Confeſſori an liceat reuelare peccatum ſine reuelatione peccatoris.*

52 *Confiteri quis debet proprio Sacerdoti, non alieno, niſi de proprij licentia petita, & obtenta.*

53 *Confeſſio ſacramentalis eſt actus iudicialis.*

54 *Ligari nemo poteſt, vel abſolui à non ſuo iudice.*

55 *Sacerdos proprius quis dicatur, & n. ſeq.*

56 *Cura quid ſit.*

57 *Cõfeſſi Sacerdotibus Regularibus ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ. nec tenentur iterum confiteri parochiali Presbytero, & n. 73.*

58 *Regulares poſſunt audire confeſſiones ſæcularium etiam tempore Paſchatis.*

59 *Confeſſiones ſæcularium etiam Sacerdotum ex Concilio Tridentino nullus Presbyter audire poteſt, niſi aut parochiale beneficium, aut Epiſcopi approbationem obtineat.*

60 *Parochi licentia hodie non ſufficit vt quis confiteri poſſit alieno Sacerdoti non Parocho, aut non approbato.*

61 *Regulares ſine licentia Epiſcopi hodie nequeunt audire confeſſiones ſæcularium, etiãſi Epiſcopus ſine iuſta cauſa licentiam denegauerit.*

62 *Poſſunt tamen ſine Epiſcopi approbatione audire confeſſiones ſuorum ſubditorum Regularium.*

63 *Item ſæcularium, qui ſunt de familia, & continui commenſales, non autem inſeruientium in eorum monaſterijs.*

64 *Tertiarijs viris, & mulieribus non poſſunt Regulares miniſtrare Sacramenta Pœnitentiæ, vel Euchariſtiæ in Paſchate, Viatici, vel Extremæ Vnctionis, & n. ſeqq.*

65 *Tertiarij S. Dominici eodem iure cenſentur cum Tertiarijs S. Franciſci.*

66 *Tertiariorum non eſt aliqua Religio, ſed modus viuendi à Sede Apoſtolica approbatus.*

67 *Tertiarij ſuſcipere debent Sacramenta à Parocho, de cuius parochia exiſtunt.*

68 *Regulares miniſtrantes Laicis, aut Clericis Extremam Vnctionem, Euchariſtiam, vel Matrimonium ſine Parochi licentia ſunt excommunicati.*

69 *Monachi ad confeſſiones ſæcularium à ſuis Abbatibus approbati in locis vbi dicti Abbates vtramque iuriſdictionem exercent an poſſint audire confeſſiones confluentium ex aliena diœceſi, & n. ſeq. vſque ad n. 78.*

70 *Sacerdos ſæcularis etiam in diœceſi vbi eſt approbatus nõ poteſt audire confeſſiones confluentium ex diœceſibus alienis.*

71 *Conſuetudo etiam immemorabilis eligendi ſibi Confeſſorem ſine ſui Superioris licentia non valet.*

72 *Monachi poſſunt audire confeſſiones confluentium ad diœceſim, in qua ſunt ab Epiſcopo approbati.*

73 *Papa poteſt concedere priuilegium audiendi confeſſiones alterius Diœceſani etiam Epiſcopo inuito, & contraria opinio damnatur vt perículoſa in fide.*

75 *Priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem in aliena diœceſi, in qua eſt approbatus ab Ordinario, non eſt ſublatum à Concilio Tridentino.*

76 *Confeſſores in locis exemptis approbandi ſunt ab Epiſcopo diœceſano.*

77 *Regulares in locis ſibi ſubiectis vtramque iuriſdictionem exercentes ſicut non ſubſunt Epiſcopo in concernentibus curam animarum; ita nec ſubſunt eidem quoad examen pro confeſſionibus audiendis.*

78 *Regulares ab Epiſcopo approbati cum facultate abſoluendi à caſibus illi reſeruatis, an poſſint abſoluere confluentes ex aliena diœceſi à reſeruatis in diœceſi Pœnitentium dumtaxat, & num. ſeq. vſque in finem.*

79 *Regulares in diœceſi, in qua ſunt approbati, poſſunt audire confeſſiones Pœnitentium etiam alterius diœceſis.*

80 *Excommunicatus à ſuo* Epiſcopo *non poteſt abſolui ab alieno.*

81 *Iuriſdictio ſiue voluntaria, ſiue contentioſa non poteſt exerceri in non ſubditum.*

82 *Epiſcopus etiam quoad ſuos ſubditos non poteſt limitare iuriſdictionem Sacerdotis ſibi non ſubditi.*

83 *Caſuum reſeruatio an afficiat Sacerdotes, vel Pœnitentes.*

84 *Caſus reſeruare quid ſit.*

85 *Epiſcopus non poteſt concedere ſuo ſubdito vt abſoluatur in aliena diœceſi à Sacerdote iuriſdictionem non habente.*

86 *Reſeruationis actus eſt localis.*

87 *Decretum Clementis VIII. quoad caſuum reſeruationem ſubijcit Regulares Epiſcopo, in cuius diœceſi morantur, non autem alieno.*

88 *Confeſſorem oportet ſcire à quibus caſibus non poſſit abſoluere.*

89 *Ordinarij debent paucos, & neceſſarios caſus ſibi reſeruare.*

90 *Reſeruationis cauſa eſt etiam Sacerdotis imperitia.*

91 *Reſeruatio vnius Epiſcopi non afficit alium.*

92 *Epiſcopus, vel Delegatus ab eo poteſt abſoluere pœnitentem non obſtante prohibitione Prælati vel inferioris, vel æqualis.*

93 *Scholares, peregrini, & vagabundi abſolui poſſunt à quolibet Sacerdote approbato à caſibus eorum Epiſcopo reſeruatis.*

94 *Itidem ſortiuntur forum pœnitentialem, vbi morantur trahunt.*

95 *Conſuetudo abſoluẽdi confluentes à caſibus in aliena diœceſi reſeruatis quoad Sacerdotes ſæculares an valeat.*

96 *Reſeruatio caſuum eſt ſtrictè accipienda.*

67 *Pœnitentes, qui in diœceſi aliena impetrant abſolutionem à reſeruatis in propria diœceſi, an cenſeantur hoc facere in fraudem reſeruationis.*

98 *Ordinari poteſt Clericus prima tonſura ab Epiſcopo beneficij etiam tenuiſſimi.*

99 *Niſi bene ſit eum illud ſibi in fraudem conferri curauerit.*

100 *Clericus ordinatus poſt cõmiſſum delictũ, & cauſã præuentã in foro laicali nõ gaudet fori priuilegio.*

O M-

OMNIS. Famoſum eſt, & clauis in mate-
ria Sacramenti Pœnitentiæ. Et quia mul-
ta habet dicta, communiter non ſumma-
tur; ſed pro aliquali ipſius intellectu ſic
ſummari poteſt ſecundum Abb. & Marian. Socin.
Quilibet doli capax tenetur ſaltem ſemel in an-
no confiteri proprio ſacerdoti, vel alteri de ipſius
licentia, & Euchariſtiæ Sacramentum ad minus
in Paſcha recipere. Et ſacerdos reuelans confeſ-
ſionem deponendus eſt, & in monaſterium ad
agendum perpetuam pœnitentiam detrudendus.
Diuiditur in tres partes principales. Primò ſtatuit
de confeſsione ſemel in anno facienda, & Eucha-
riſtia recipienda, niſi ex cauſa, & de pœna contra-
facientium, & de publicatione ſtatuti. Secundò
de confeſsione facienda ex cauſa alieno ſacerdoti.
Tertiò inſtruit confeſſorem in tribus, videlicet in
circumſtantijs inquirendis, in varijs pœnitentijs
imponendis, & in peccatis occultandis, & in vlti-
mo pœnam adijcit. Secunda ibi, *ſi quis*. Tertia
ibi, *ſi ſacerdos*.
1 Nota primò ex principio literæ tria requiſita ad
hoc vt quis teneatur ſacramẽtaliter confiteri. Pri-
mò enim exigitur vt ſit fidelis, ideſt baptizatus;
alioquin non eſt capax Sacramenti Pœnitentiæ,
2 cum Baptiſmus ſit ianua, & fundamentum omniũ
Sacramentorum, cap. Præter, §. Verùm, 32. diſtin.
3 cap. fin. de Presb. non bapt. Et Eccleſia in neminem
iudicium exercet, qui non prius in ipſam per Bap-
tiſmi ianuam fuerit ingreſſus, et legitur in decreto
Concilij Tridentini ſeſſ. 14. de Sacram. Pœniten.
cap. 2. *Quid enim mihi*, inquit Apoſtol. 1. Corinth.
5. in fine, *de ijs qui foris ſunt iudicare?* cap. Multi
2. qu. 1. cap. Gaudemus, de diuort. Vnde nec ante
4 aduentum Chriſti Pœnitentia erat Sacramentum,
nec eſt poſt aduentum illius cuiquam ante Bap-
tiſmum, vt habetur ead. ſeſſ. 14. cap. 1. Deinde
5 exigitur vt ad annos diſcretionis peruenerit, ideſt
vt ſit doli capax, & ſciat diſcernere inter bonum,
& malum ſecundum gloſ. 1. hic; Hoſt. in princip. &
alios communiter, Syluest. in ver. Confeſſio, 2. n. 4.
qu. 5. Vnde infans hac Conſtitutione non ligatur,
cap. Non, de conſecr. diſt. 4. l. 1. C. de falſ. mon. ſecun-
dum Hoſt. & omnes; & idem in furioſo, & mente
capto non habente dilucida interualla, vt per Ma-
6 rian. Socin. nu. 23. & 24. Tertiò exigitur vt aliquod
peccatum actuale commiſerit; nam originale de-
letur per Baptiſmũ, in infantibus indiſtinctè, cap.
Maiores, de Baptiſ. in alijs verò per contritionem.
Neque enim ad ſuſcipiendum Baptiſmum in adul-
tis confeſsio eſt neceſſaria, ſed ſufficit ſola cordis
contritio, cap. Tres ſunt, de pœnit. diſt. 1. & c. Om-
nis qui, de conſecr. diſt. 4. ſecundum Hoſt. in ſum-
ma tit. de Baptiſ. §. Quis ſit effectus, Abb. Antiq.
hic n. 2. Io. And. ibi nu. 4. Henric. col. 2. verſ. Aut quæ-
ris de tertio, & Marian. Socin. nu. 17. & hodie patet
ex decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 14. de Sacram.
Pœnit. cap. 1. & ex dictis ſupra nu. 2. Requiritur er-
7 go peccatum actuale: nam lapſis tantùm poſt Bap-
tiſmum Sacramentum Pœnitentiæ eſt ad ſalutem
neceſſarium, vt nondum regeneratis ipſe Baptiſ-
mus, vt in d. cap. 2. ſeſſ. 14. Hic enim iuſtificationis
modus eſt lapſis reparatio, quam ſecundam poſt
naufragium deperditæ gratiæ tabulam Sancti Pa-
tres aptè nuncuparunt, cap. Secunda poſt naufra-
gium, de pœnit. diſt. 1. Concil. Trident. ſeſſ. 6. de iu-
8 ſtificatione, cap. 14. Et quidem oportet vt pecca-
tum ſit mortale, vt confeſsio ſacramentalis ſit ad
ſalutem neceſſaria; nam venialia peccata alijs re-
medijs deleri poſſunt, vt hic in gloſ. 2. cum qua
tranſeunt alij.
9 Sed tu aduerte, quia aut quæritur an habens
peccata venialia dumtaxat teneatur illa iure di-
uino confiteri ad obtinendam iuſtificationis gra-
10 tiam; & manifeſtum eſt non teneri, quia iuſtifica-
tio eſt tranſlatio à ſtatu peccati ad ſtatum gratiæ,
vt in præalleg. decreto de iuſtificatione, ſeſſ. 6. c. 4.
& probat S. Thom. 1. 2. qu. 113. art. 6. At per venia-
11 lia peccata à gratia Dei non excludimur, c. Quoti-
dianis, de pœnit. diſt. 3. In hac enim mortali vita
quantumuis ſancti, & iuſti in leuia ſaltem, & quo-
tidiana, quæ etiam venialia dicuntur peccata, quã-
doque cadunt, et habetur ead. ſeſſ. 6. cap. 11. *Do-
minus autem non venit vocare iuſtos, ſed peccatores*
Ioann. 2. cap. Libenter, de pœnit. diſt. 1. *Nec eſt opus
valentibus medico, ſed male habentibus*, Matth. 9.
Lucæ 5. cap. Eccleſia Chriſti, ead diſt. Vnde Auguſt.
[Ideo, inquit, do tibi pœnitentiam, quia neſcio;
ſi te non eſſe peccatorem ſcirem, nihil tibi prodeſ-
ſem] cap. Si quis autem, de pœniten. diſt. 7. refert
12 Collectar. hic nu. 15. Quæ peccata venialia quã-
quam rectè, & vtiliter citra omnem præſumptio-
nem in confeſsione dicantur, quod piorum vſus
demonſtrat; taceri tamen citra culpam, multiſq;
alijs remedijs expiari poſſunt; quæ ſunt formalia
verba Concilij Tridẽtini ſeſſ. 14. de Sacram. Pœnit.
cap. 5. Atque ita non tenemur iure diuino illa cõ-
fiteri vt iuſtificemur, quia non obligamur de ijs
pœnitere, aut conteri, per quæ naufragari nõ poſ-
ſumus, ideſt damnari ſecundum D. Thom. Scotũ,
Palud. & alios communiter teſte Syluestr. in verb.
Confeſſio, n. 14. niſi fortè dubitetur an aliquod ve-
13 niale ſit mortale, arg. cap. Si quis autem, de pœnit.
diſt. 7. aut tanto affectu quis eſſet in illa vt timeret
fore vt per illa ad aliquod mortale induceretur,
niſi frænum confeſſionis adhiberet, ſecundum
D. Bonauent. in 4. diſt. 16. in fine, Syluest. vbi ſupra
verſ. Tenetur tamen, & Nauarr. in man. cap. 21. nu.
14 39. Aut quæritur an habens peccata venialia tan-
tùm adſtringatur præcepto poſitiuo Concilij Ge-
neralis de confitendo ſemel in anno, & arbitror
adſtringi; quoniam etſi per culpam mortalem iu-
ſtificationis gratiam non amiſerit; tamen nihil
proponitur cur non teneatur præcepto Eccleſiæ
obedire cùm poſſit, & peccata venialia ſint mate-
ria ſufficiens ad obtinendam abſolutionem ſacra-
mentalem, vt in d. cap. 5. aliàs eſſet in poteſtate
cuiuſque declinare Eccleſiæ præceptum aſſerendo
ſe non habere peccatum mortale; & ita aperire-
tur via figmentis, & hoc edictum redderetur elu-
ſorium, quod eſſe non debet, vt dicunt hic Hoſt.
nu. 22. verſ. Alioquin daretur via figmentis, & Io.
15 Andr. nu. 12. Cùm præſertim quilibet Chriſtianus,
qui ſaltem ſemel in anno non confitetur, reddat ſe
ſuſpectum de hæreſi, vt idem Hoſt. inquit nu. 12. &
Io. Andr. n. 3. & Card. in 1. notab. Non me latet In-
nocentium n. 4. in ver. Semel, conſulere his, qui pœ-
nitentiam egerunt, & iterum non peccauerunt
mortaliter, et quamuis non ſint in peccato, nihi-
lominus ſemel in anno confiteantur; quia, inquit,
non debent ſe nimis aſſecurare, vt cap. Ad eius, 5.
diſt. vel hic textus ſecundum eum loquitur de il-
lis, qui peccant, qui ad minus ſemel in anno con-
fiteri debent. Atque ita Innocentius videtur ſen-
tire non eſſe in præcepto, ſed in cõſilio, et qui mor-
taliter non peccauerunt, ſemel in anno confitean-
tur:

Digitized by Google

tur ; & cum eo tranſit Io. Andr. nu. 6. & fuit opinio Scoti in 4. diſt. 17. vbi tenet habentem ſolùm peccata venialia nec vigore huius Decretalis teneri illa confiteri : imò ſecundum Petr. de Palude apud Syluestr. in ver. Confeſsio 1. nu. 14. Papa non poſſet talem obligare ad confitendum. Sed nihilominus adhæreo ſupradictæ diſtinctioni, quam poſtea reperi conſentire cum doctrina D. Thomæ in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 1. qu. 3. ait enim [Ad confeſsionem dupliciter obligamur ; vno modo ex iure diuino, ex hoc ipſo quod eſt medicina : & ſecundum hoc non omnes tenentur ad confeſsionem, ſed illi tantùm, qui mortale peccatum incurrunt poſt Baptiſmum. Alio modo ex præcepto iuris poſitiui ; & ſic tenentur omnes ex illa inſtitutione Eccleſiæ edita in Concilio generali ſub Innocentio III. tum vt quilibet ſe peccatorem recognoſceret, quia omnes peccauerunt, & egent gratia Dei, tum vt cum maiori reuerentia ad Euchariſtiam accedant, tum vt Eccleſiarum Rectoribus ſui ſubditi innoteſcant, ne lupus inter gregem lateat] Hæc ille.

Neque obſtat quod oppoſitum videatur ſentire in 4. diſt. 16. qu. 2. art. 2. q. 3. ad 3. vbi ait : [Alij verò dicunt, quod ſufficit quod ſe repræſentet ſacerdoti, & ſe immunem à peccato mortali oſtendat, vt ad communionem admitti poſsit] præceptum

16 enim Eccleſiæ eſt ad obligandum illos, qui habent aliqua, quæ confiteri debeant ; cadit enim ſub præceptum magis taxatio temporis, quàm ipſa confeſsionis actus ; vnde ſi alicui per gratiam collatum eſſet, vt à peccato veniali immunis eſſet, ſicut Beatæ Virgini eſt collatum, non teneretur ad aliud præceptum : & in præalleg. qu. 3. ad 3. dicens : Vel poteſt dici ſecundum quoſdam, quod ex Decretali prædicta non obligantur niſi illi, qui habent peccata mortalia, quod patet ex hoc quod dicit, quod debet omnia peccata confiteri, quod de venialibus intelligi non poteſt, quia nullus omnia confiteri poteſt. Et ſecundum hoc etiam ille, qui non habet mortalia, non tenetur ad confeſsionem venialium, ſed ſufficit ad præceptum Eccleſiæ implendum vt ſe ſacerdoti repræſentet, & ſe oſtendat abſque conſcientia mortalis eſſe, & hoc ei pro confeſsione reputatur, & idem innuit ead. diſt. 17. q. 3. art. 3. qu. 3. ad 4.

Id, inquam, non obſtat, quia in omnibus his locis S. Doctor loquitur ex aliorum ſententia, vt oſtendunt verba illa, *Alij dicunt*, ſecundum quoſdam, *Vt quidam dicunt* ; ſed in primo loco loquitur ex ſententia propria, & eum ſequitur, licèt locum non alleget, Collectar. hic nu. 3. & 6. Vel

17 certè ſecundum Sylueſt. in ver. Confeſsio, primo, nu. 14. huiuſmodi opiniones in veritate non ſunt contrariæ, ſed veræ ; nam opinio Scoti, & Paludani intendit vt non teneamur confiteri venialia, ſcilicet omnia, & ſpecialiter, & numeraliter ; hoc enim eſſet impoſsibile. Alia verò opinio intendit vt ratione huius edicti teneamur illa confiteri in generali dicendo, Nos quidem immunes ſumus à peccato mortali ſecundum conſcientiam noſtram ; in multis tamen alijs delinquimus, & petimus abſolutionem : & ita ſaluatur littera huius Decretalis in ver. Omnia, id eſt in generali ; & hæc ſecundum Syluestr. eſt mens S. Thomæ, licèt videatur ſolum recitare aliorum ſententias.

Secundò nota dictionem vniuerſalem, *Omnis*, quæ oſtendit ab hoc præcepto neminem prorſus excuſari, dummodo habeat tria requiſita, de quibus in præced. notab. arg. cap. Si Romanorum, 19 diſtin. & l. 3. ff. de off. Præſid. ſiue ſit maſculus, ſiue fœmina, ſiue in dignitate conſtitutus, ſiue priuatus, religioſus, clericus, vel laicus, Prælatus, vel ſubditus, pauper, vel diues, nobilis, vel ignobilis, ſenex, vel iuuenis, vt per *Henr. Boich.* poſt princip. Marian. Socin. nu. 17.

18 Quærunt Doctores quid in Hermaphrodito ? Io. Andr. nu. 1. in ver. Sexus, Butr. nu. 19. Cardin. & Anchar. in 2. notab. & Socin. nu. 17. concludunt teneri, cùm in eo vigeat eadem ratio. Adde verba illa, *vtriuſque ſexus*, magis propriè verificari in hermaphrodito, quia in alijs intelliguntur diſtributiuè, id eſt ſiue maſculi, ſiue fœminæ : at in hermaphrodito verificantur copulatiuè, cùm habeat

19 vtrumque ſexum. Nec ad rem pertinet in quo ſexu magis incaleſcat, iuxta l. Quæritur, ff. de ſtat. homin. quia hæc conſideratio habetur in Sacramento Ordinis, & Matrimonij duntaxat : nam ſi incaleſceret in ſexu fœmineo, characterem non reciperet, nec poſſet cum fœmina Matrimonium contrahere, vt per Syluestr. in ver. Hermaphroditus, non autem in alijs Sacramentis, in quibus nõ admittitur diſtinctio ſexus.

20 Deinde quærunt Doctores an Papa adſtringatur huic præcepto de confitendo ſemel in anno, & communicando in Paſchate. Gloſſa videtur tenere partem affirmatiuam in cap. Sanè, il ſecondo, in ver. Terminandam, de offic. deleg. dum aſſerit Papam ligari poſſe à ſacerdote, cui ſe ſubijcit in confeſsione, Io. Andr. hic, & latius in cap. Significaſti, ſupra de foro competen. dicit mentem huius Conſtitutionis ligare etiam Papam, cùm & ipſe peccare poſsit, cap. Si Papa, 40. diſtin. & Cardin. in 1. notab. ſimpliciter dicit hãc litteram in ver. Omnis, comprehendere etiam Papam ; ſed Abb. hic

21 nu. 19. & Marian. Socin. nu. 17. & ſeq. putant deciſionem huius quæſtionis pendere ab alia, videlicet, an confeſsio ſacramentalis ſit de iure diuino, necne : in quo recitant opiniones, de quibus per gloſ. in ſumma de pœnit. diſt. 5. nam quidam tenent confeſsionem in Paradiſo fuiſſe inſtitutam quando Deus compulit Adam ad confitendũ peccatum. Alij in lege veteri quando Ioſue præcipit Achor vt crimen ſuum confiteretur. Alij fuiſſe inſtitutam in nouo Teſtamento auctoritate Iacobi Apoſtoli, dicit, *Confitemini alterutrum peccata veſtra*. Demum gloſſa illa concludit fuiſſe inſtitutam ex generali Conſtitutione Eccleſiæ, & ſic de iure poſitiuo : & propterea Græcos, qui non confitentur ſacerdoti, ſed Deo in ſecreto, non peccare. Et ſecundum hanc opinionem, quæ magis placet Abbati, & Mariano Soc. Papa non ligaretur hac Conſtitutione.

Verùm hodie omnes huiuſmodi opiniones ſapiunt hæreſim, quia à Tridentina Synodo ſeſſ. 7. de Sacram. Can. 1. diffinitum eſt [Si quis dixerit Sacramenta nouæ legis nõ fuiſſe omnia à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, &c. anathema ſit] Et in ſpecie de Sacramento Pœnitentiæ ſeſſ. 14. can. 1. [Si quis dixerit in Catholica Eccleſia Pœnitentiam non eſſe verè, & propriè Sacramentum pro fidelibus, quoties poſt Baptiſmum in peccata labuntur ipſi Deo reconciliandis à Chriſto Domino noſtro inſtitutum, anathema ſit] A Iacobo autem Apoſtolo ſacramentalis confeſsio non fuit inſtituta, ſed promulgata, vt docet S. Thom. in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 1. qu. 5. ad 2. Erronea etiam eſt

alia

alia opinio, cuius meminit gloſ. præallegata, & Marian Socin. d. nu. 18. videlicet confeſſionem fuiſſe inſtitutam quando Chriſtus ſanauit leproſos, & poſtea dixit: *Ite, & oſtendite vos ſacerdotibus*. Imò enim Dominus Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè inſtituit cùm à morte excitatus inſufflauit in Diſcipulos ſuos dicens: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta ſunt*; vt ſimiliter eſt diffinitum in d. cap. 1. ſeſſ. 14. & can. 3. In miſſione autem leproſorum ad ſacerdotes fuit tantummodo figuratum, vt per D. Thom. loc. cit.

23 Itaq; quoad quæſtionem propoſitam arbitror ſic diſtinguendum: Aut quæritur an Papa poſt Baptiſmum lapſus teneatur iure diuino peccata ſua confiteri in Sacramento Pœnitentiæ: Aut quæritur an teneatur confiteri ſemel in anno. Primo caſu dicendum eſt indubiè teneri, quia peccatorũ confeſſio omnibus poſt Baptiſmum lapſis iure diuino neceſſaria exiſtit, vt legitur in eadem ſeſſ. 14. de Sacram. Pœniten. cap. 5. Cui quidem iuri diui-
24 no etiam Romanus Pontifex ſubiectus eſt; imò illud vſque ad animam, & ſanguinem ſeruare debet, cap. Sunt quidam, 25. qu. 1.

25 In ſecundo autem caſu concludendum eſt Papã vi compulſiua non ligari hoc præcepto de confitẽdo ſemel in anno, & communicando in Paſchate; quia hæc formalitas, & præfinitio temporis eſt ex Conſtitutione Eccleſiæ, & de iure poſitiuo Concilij generalis, vt hic patet, iuncto cap. Etſi non frequentius, de conſecr. diſt. 2. & apertius ex Tridentina Synodo ſeſſ. 14 de Sacram. Pœniten. cap 5. vbi declarans hanc ipſam Decretalem [Neque enim, inquit, per Lateranenſe Concilium Eccleſia ſtatuit, vt Chriſtifideles confiterentur, quod iure diuino neceſſarium, & inſtitutum eſſe intellexerat, ſed vt præceptum confeſſionis, ſaltem ſemel in anno, ab omnibus & ſingulis, cùm ad annos diſcretionis perueniſſent, impleretur] Iuri autem poſitiuo eccleſiaſtico Romanus Pontifex nõ ſubijcitur, cap. Propoſuit, de conceſſ. præben. & eſt textus formalis in cap. Innotuit, verſ. Quamuis autem Canon Lateranenſis Concilij, de elect. tenetur tamen illud ſeruare ex vi directiua, & dictamine rationis, §. His ita, 25. qu. 1. & ſcripſi plenè poſt D. Thomam, & alios in cap. 1. ſupra de Conſtitut. & hoc intendit Io. And. hic num. 1. dum dicit: illud, *omnis*, de mente Papã includit; quia ſcilicet ſubeſt in eo ratio, quæ ſubeſt in alijs, cùm ſit homo, vt inquit Collectar. nu. 16. Et quia licèt non habeat ſuperiorem in quantum Papa, habet tamen in quantum peccator., Quæ ſunt verba Syluestri in verb. Confeſſio, 2. nu. 5.

26 Tertiò nota ibi, *omnia*. Confeſſionem ſacramentalem oportere eſſe integram: concordat decretum Concilij Tridentini ſeſſ. 14. de Sacram. Pœnit. cap. 5. & can. 7. de hoc notatur in c. Quod quidam, ſupra eod.

27 Quartò nota ibi, *ſua*, peccata propria dumtaxat eſſe aperienda in confeſſione ſacramentali, nõ autem aliena. Dicitur enim in Pſalmo 31. *Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino*, vbi gloſſa exponit, ideſt peccata mea, non aliena, vt hic per Henric. Boich. col. 4. circa med. verſ. Si poteſt: vnde non debet pœnitens eum, cum quo peccauit aliquo modo reuelare, vel detegere, vt faciunt mulieres impudicæ, quæ manifeſtant participes, ſecundum Abbatem hic num. 2. & Marian. Socin. num. 5. in tertio notab.

28 Quod tamen limitant Hoſt. nu. 5. in ver. Sua, Io: Andr. nu. 4. in eod. ver. Collectar. nu. 3. in fine, verſ. Fallit tamen, Henric. Boich. col. 4. poſt med. verſ. Aut non imminet, & Anchar. nu. 3. in 3. notab. vt non procedat ſi proprium peccatum non poſſit benè detegi abſque manifeſtatione complicis, vt ſi quis cognouerit matrem, filiam, vel ſororem: nam huiuſmodi circumſtantiæ ſunt neceſſariò in confeſſione aperiendæ, vt de Peniten. diſt. 5. in princip. & hæc eſt communis Theologorum ſententia in 4. diſtinct. 16. vt teſtatur Nauarr. in Manual. cap. 7. num. 3.

Sed contrariam opinionem aſſerit eſſe veriorẽ Nauarr. ibidem, & latius in cap. Sacerdos num. 95 & 96. de Pœnit. diſt. 6. Præcipuum huius ſententiæ
29 fundamentum eſt, quia lex de non infamãdo proximum diuina naturalis eſt: lex autem, quæ iubet confeſſionis integritatem, eſt diuina poſitiua. Ergo pœnitens debet potius circumſtantiam tacere, quod ad integritatem confeſſionis pertinet, quàm famæ proximi detrahere, quãdo alterum de duobus fieri oportet; quia ius diuinum poſitiuum in concurſu cedit iuri diuino naturali, vt notatur in §. fin. 6 diſtin.

30 Alterum fundamentum eſt, quia ſecundum cõmunem opinionem, de qua itidem Nauarr. teſtatur in d. cap. 7. nu. 3. verſ. Deinde quia, pœnitens debet tacere peccatum, quod in confeſſione detectum ſibi, vel confeſſori probabile damnum animæ, vel corporis, vel famæ inferret; veluti ſi pœnitens confeſſoris fratrem occidiſſet, & ſi confiteretur in genere ſe homicidium perpetraſſe, illico ſacerdos exiſtimaret fratrem ſuum ab illo interfectum fuiſſe; aut ſi cognatam ſuam, quæ filia eſſet confeſſoris carnaliter cognouiſſet, & ſi circumſtãtiam cognationis exprimeret, confeſſor ſuam eſſe filiam ſuſpicaretur. His enim caſibus pœnitens curare debet vt ſibi tribuatur facultas confitendi alteri; ſed ſi eam impetrare non poſſit, reliqua omnia peccata debet in confeſſione aperire, & vnũ illud reticere cum propoſito illud confitendi cùm impedimentum ceſſauerit, ſecundum D. Thom. in 4. diſt. 17. qu. 3. art. 4. & Altiſiodoren. probatum à Maiore d. diſt. 17. qu. 15. idem ſentiunt Hoſtien. hic nu. 22. in ver. Obtineat, Io. Andr. nu. 32. & plerique alij.

Caue tamen quia Nauarr. citat pro ſua opinione Innocen. & Hoſtien. hic, ſed ego nuſquam reperi Innocentiũ hoc tenere in hac Decretali, & Hoſtienſis tenet manifeſtè oppoſitum d. n. 5. imò fuit auctor contrariæ ſententiæ, prout illi eam tribuũt Io. Andr. Collectar. & alij præallegati: vnde contra Nauarrum eſt communis ſententia non tantũ in Theologorum, ſed etiam Canoniſtarum. Eius tamen fundamenta valde vrgent.

31 Quintò nota vnam, & eandem clauſulam ſecũdum diuerſos reſpectus diuerſimodè eſſe accipiẽdam: ſimile in cap. Cum capella, & ibi gloſ. 1. de priuileg. & notat gloſ. in c. Capitulum Sanctæ Crucis, in ver. Relaxetis, ſupra, de reſcript. & Marian. Socin. in cap. 2. in 4 notab. de foro compet. Nam verba illa, *poſtquam ad annos diſcretionis peruenerit*, reſpectu Sacramenti Pœnitentiæ intelliguntur de doli capace, vt dictum eſt ſupra in 1. notab. quod vt plurimum contingit circa ſeptennium, in qua ætate multa peccata perpetrantur, vt in cap. 1. & 2. de delict. puceror. ſecundum Abb. hic num. 9.

Syluest.

Sylueſt.in verb Confeſſio, 3. num 4.quæſt.5.& fuſiùs explicat Nauarr. in Man.c.21.n.33.

33 Reſpectu verò Euchariſtiæ ea verba intelligit Abb. de pubere; obſeruatur enim vt Euchariſtia non exhibeatur pueris ante pubertatem, quę obſeruantia non eſt mala propter reuęrentiam tanti Sacramenti, vt hic per eum nu.9.verſ. Et aduerte. Sed Nauarr.vbi ſup.poſt Maiorem in 4.diſt.17.q.2. aſſerit decentem conſuetudinē eſſe, vt pueri vno, aut altero anno priùs incipiant confiteri, quàm communicent, quò maiori cum reuerentia id faciant. Atque ita ex mente ipſorum Euchariſtia pueris exhibetur circa nonum ætatis annum S Th. in 3.par.q.8.art.9.ad 3. Simpliciter docet hoc Sacramentum poſſe pueris conferri quando iam incipiunt aliqualem vſum rationis habere vt poſſint deuotionem concipere huius Sacramenti. Sed ibi Caiet. primò aduertit circa communionem puerorum, & puellarum cum ad annos diſcretionis peruenerint iuxta cap. Omnis vtriuſque. Iudicium de initio diſcretionis debere à parentibus, & confeſſore fieri; A parentibus quidem, quoniā continua conuerſatione experiuntur an filius, ſeu filia ſciat diſcernere panem ſpiritualem à materiali; & tunc præparare ſe ad Sacramentum: A Confeſſore verò, quoniam in ipſa confeſſione poteſt aduertere quantum diſcretionis, aut deuotionis poſſit ineſſe. Et mox ſubdit, nimiam cautelam à parentibus adhiberi, qui non exponunt puellas decem annorum ad communionem. Et quamuis pueri, ac puellæ ipſæ excuſari videantur ob parentum imperium, Confeſſore non præcipiente; parentes tamen non excuſari. Verùm Sylueſt. in ver. Euchariſtia, 3.nu.7.verſ.Septimum, poſt Petr. & Aureolum, dicit ſacram Communionem dari poſſe pueris incipientibus habere diſcretionē ante perfectam ætatem, puta cùm ſunt decem, vel vndecim annorum, ſi in eis ſigna diſcretionis, & deuotionis appareant; & in hoc ſtandum eſſe arbitrio boni viri.

34 Itaque anni diſcretionis, de quibus hic loquitur Concilium, recipiunt latitudinem, & extenſionem à ſubiecta materia, ſicut ad contrahendum matrimonium, & profeſſionem emittendam de iure communi intelliguntur poſt pubertatem, cap. 2. ſupra de deſponſ. impub & cap.1.de regul.lib.6. Et quoad bonorum adminiſtrationem poſt annum ætatis vigeſimum quintum, vt ff.de minor.per totum ſecundum Hoſtien.hic num.2.Ioan.Andr.n 3. & Abb. n.9. qui conſtituunt tres gradus annorum diſcretionis.

An autem non habentibus totaliter vſum rationis Euchariſtia exhiberi poſſit, diſtingue ſecundū D.Thom. in 3.par.q.80. art.9. Aut numquam habuerunt vſum rationis, ſed ſic à natiuitate permanſerunt: & talibus non eſt hoc Sacramentum exhibendum, quia in eis nullo modo præceſſit huius Sacramenti deuotio. Aut non ſemper caruerunt vſu rationis; Et tunc ſe prius dum erant mentis compotes apparuit in eis deuotio huius Sacramenti, debet eis in articulo mortis exhiberi, niſi fortè timeatur periculum vomitus, vel expuitionis. Sequitur Sylueſt.in verb. Confeſſor, 3. num.16. & fuſiùs in ver.Euchariſtia, 3. nu 7. verſ. Nonum, & probatur in cap.Is quis, 16. qu.6. quod eſt Concilij Carthaginenſis cap.76. vbi ſic legitur: [Is, qui infirmitate pœnitentiam petit, ſi caſu dū Sacerdos ad eum inuitatus venit, oppreſſus infirmitate obmutuerit, vel in phreneſim conuerſus fuerit, dent teſtimonium, qui eum audierunt, & accipiat pœnitentiam; & ſi cōtinuò creditur moriturus, reconcilietur per manus impoſitionem, & infundatur ori eius Euchariſtia.] Vbi Archidiaconus hoc ampliat etiamſi prius Euchariſtiam non percepiſſet: & concordat Sylueſt.d.verſ. Nonum, & Nauarr. in Manual. cap.26. num.27. Facit textus in c Qui recedunt, de conſecr. diſt.2.

35 Sextò nota ibi, *ſolus*. Pœnitentem debere peccata ſua confiteri ſolum. Vnde plures ad confeſſionem non ſunt ſimul recipiendi: nec pœnitens debet alium ſecum adhibere, vt hic notant Hoſt. num.7. Anton.de Butr.num.3.Petr.de Anchar.n.4. & Marian.Socin.num.5.Imò Io.Andr. num.5. poſt Goffred. appellat peſſimam conſuetudinem, ſecundum quam plures ad pœnitentiam accedebant, vt

36 in cap.Quamuis, de pœnit.diſt.1. Quod tamen limitat Innocen in princ. niſi eſſet ſurdus, vel mutus, vel ita æger vt ſine periculo loqui non poſſet, vel niſi eſſet alterius linguæ, quàm Confeſſor; quia tunc per ſcripturam, vel per alium confiteri poſſet: & ſequitur Abb.Antiq in princ.Ioann.Andr.nu.7. Henr.Boich. poſt princ.Card. num.1.Anchar. in 6.

37 notab. & Marian. Socin. num.25. Intellige dummodo coram Sacerdote corporaliter ſe ſiſtat, & præſens abſoluatur, alioquin nec muto liceret in abſentia per epiſtolam, vel nuncium confiteri, aut abſolutionem obtinere. Ad hoc cap. Quem pœnitet, de pœniten.diſtinct.1.vbi Leo Papa: [Quem pœnitet omnino pœniteat, & dolorem lacrymis oſtendat, repręſentet vitam ſuam Deo per Sacerdotem, præueniat iudiciū Dei per confeſſionem; præcepit enim Dominus mundandis vt oſtenderent ora Sacerdotibus, docens corporali præſentia confitenda peccata, non per nuncium, non per ſcriptum manifeſtanda: Dixit enim ora mōnſtrate: & omnes, non vnus pro vobis: non alium ſtatuaris nunciū, qui pro nobis offerat munus à Moyſe ſtatutum; ſed qui per vos peccaſtis, per vos erubeſcatis.] Pondera illa verba, *Corporali præſentia, ora monſtrate, & per vos erubeſcatis*: quæ etiam à muto per ſeipſum impleri poſſunt, ac debent. Prę-

38 terea Clemens VIII. auditis votis Patrum Theologorum, & re cum S. R. E. Cardinalibus contra hęreticam prauitatem generalibus Inquiſitoribus maturè, ac diligenter conſiderata, hanc propoſitionem, ſcilicet licere per litteras, ſeu internunciū Confeſſario abſenti peccata ſacramentaliter confiteri, & ab eodem abſente abſolutionem obtinere, ad minus vti falſam, temerariam, & ſcandaloſam damnauit, ac prohibuit; præcepitque ne quis deinceps eandem propoſitionem publicis, priuatique lectionibus, concionibus, & congreſſibus doceat: neue vnquam tamquam aliquo caſu probabilem defendat, imprimat, aut ad praxim quouis modo deducat; alioquin præter excommunicationem latæ ſententiæ, quam ipſo facto incurrat, & à qua non poſsit (præterquam in articulo mortis) ab alio quoquam etiam Maiori Pœnitentiario, niſi à Romano Pontifice abſolui; alijs etiam pœnis arbitrio infligendis ſubiaceat, vt in litteris publicatis die 19. Iulij 1602. quæ habentur in Bul-

39 lar. tom.3. pag.135. Pondera illa verba, *neue vnquam tamquam aliquo caſu probabilem*, quæ oſtendunt nullum prorſus caſum dari poſſe, in quo aliquis ſiue mutus, ſiue æger, ſiue alterius idiomatis in abſentia ſacramentaliter confiteri poſſit, aut à

Sacer-

Sacerdote abſente abſolutionem validè obtinere, etiamſi prius præſens confeſſus fuiſſet, vt per Card. Tolet. in Summ. lib. 3. cap. 6. Gregor. de Valcn. p 3. diſput. 7. q. 1. pun. 1 §. Quod autem, & Suarez to. 4. diſput. 19 ſect. 3. n 7.

40 Septimò nota ibi, *ad minus in Paſcha*. Sacram Euchariſtiam non eſſe ſumendam pluries in anno ex neceſſitate præcepti, ſed ſemel tantùm, atque ita ſoblata eſt diſpoſitio cap. Etſi non frequentius de conſecr. diſt. 2. quo vnuſquiſque tenebatur ter ſaltem in anno recipere Corpus Chriſti, videlicet in Paſcha, Pentecoſte, & Natali Domini. Hodie
41 enim non tenetur niſi iu Paſcha. Et pro Paſcha intellige octo dies ante, vel poſt Dominicam Reſurrectionis. Declarauit enim Eugenius IV. ſatisfactum eſſe huic Canoni ſi in hebdomada Sancta, vel infra octauam Paſchæ Reſurrectionis Dominicæ ſecundum meliorem diſpoſitionem conſcientiæ, & aptiorem mentis deuotionem fideles Sanctum Euchariſtiæ pignus ſuſcipiant, vt in Conſtitutione, quæ incipit, Fide digna, edita die 8. Iunij 1440. & habetur in Bullar. tom. 1. pag. 200.

42 Porrò Regulares habentes facultatem miniſtrandi Euchariſtiam præterquam in die Paſchatis, ſicut in ſpecie habēt fratres Minores, non prohibentur illam miniſtrare intra Dominicam Palmarum, & Dominicam in Albis. Sed ita communicantes non ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ.
43 Ipſa verò die Reſurrectionis nec ipſi quidem, qui die Iouis Sancti de manu Parochi Euchariſtiam ſompſerunt deuotionis cauſa, poſſunt illam ſumere de manu Regularium, vt S. Congregatio Concilij declarauit die 23. Ianuarij 1586.

44 Omittentes verò huic præcepto ſatisfacere non tantùm peccant mortaliter, vt per Nauarr. in Manual c. 21. n. 45. Sed etiam ſunt de hæreſi ſuſpecti ſecundum Hoſtien. hic in princ. & Ioan. Andr. n. 3. Hoc enim eſt ſignum hæreſis, & malæ credentię, vt per Franc. Peniam in direct. Inquiſit. p. 3. Comm. 24. & Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 6. num. 27.

45 Cæterum quamuis ex neceſſitate præcepti ſemel tantùm in anno ſit communicandum; tamen vt legitur in decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 22. de Sacrif. Miſſæ cap. 6. Optares ſacroſancta Synodus vt in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed Sacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo ad eos ſanctiſſimi huius Sacrificij fructus vberior prouenirex. Et hoc eſt quod innuit hic Concilium Lateranenſe in verb. Ad minus: quaſi dicat bonum eſt pluries recipere, ſed ad minus in feſto Paſchatis, vt explicat Abb. num. 2. in 3. notab.

An autem Epiſcopo præſcribere volenti certa tempora, nempe dies Dominicos, quartam, & ſextam feriam, quibus liceat viris laicis, coniugatis, negotiatoribus, & mulieribus etiam non coniugatis ſanctiſſimam Euchariſtiam ſumere ob irreuerentiam, quam poſſet quotidiana huius Sacramenti ſumptio in ſua diœceſi parere, obſiet decretum d. cap. 6. ſeſſ. 22. Die 9. Ian. 1587. Sacra Congregatio Concilij reſpondit non obſtare abſolutè doctrinam Concilij; ſed Epiſcopum non poſſe dicta tempora pręſcribere.

46 Octauò nota ibi, *de proprij Sacerdotis conſilio*, tempus Paſchale hic præfixum ad ſacram Communionem ſuſcipiendam poſſe à proprio Sacerdote ex cauſa prorogari.

Proſp. Fagn. in 2. par. 5 lib. Decretal.

Hinc S. Congregatio Concilij conſulta, An aduerſus eos, qui temporibus ab Eccleſia ſtatutis ad Confeſſionis, & Euchariſtię Sacramenta accedere negligunt, & pœnas iuris vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ. contemnunt, liceat Epiſcopo etiam ad excommunicationem procedere, & pro ſatisfactione pœnas pecuniarias pio loco applicādas iniungere; & an expediat talem abſolutionem Epiſcopum ſibi reſeruare: Ad primum reſpondit licere, niſi fortè de proprij Sacerdotis conſilio ex rationabili cauſa huiuſmodi perceptio ad tempus dilata ſit. Ad ſecundum reſpondit poſſe iniungi eleemoſynas pio loco applicandas: Ad tertium non expedire.

Sed cum Epiſcopus petijſſet à S. Congregatione Concilij vt tempus communicandi intra Dominicam Palmarum, & in Albis prorogaretur à die Cinerum ad Dominicam in Albis ob populi frequentiam, exiguum numerum Sacerdotum, & neceſſitatem agricolarum poſt Paſcha: S. Congregatio cenſuit nihil noui decernendum, cum ipſe poſſit id tempus ex cauſa prorogare.

47 Porrò ex conſuetudine in aliquibus diœceſibus tempus Paſchale extenditur ab initio Quadrageſimæ vſq; ad decimumquintum diem poſt Paſcha, vt teſtatur Henriquez in Summa lib. 8. cap. 5. §. 1. Et in Inſulis Philippinis fideles ex Indulto Apoſtolico ob Sacerdotum paucitatem, & populi frequentiam quolibet anni die præcepto Eccleſię ſatisfaciunt ad viginti annos, & durante neceſſitate iudicio Epiſcopi, vt reperi adnotatum in libris publicis S Congregationis tomo 23. poſt pag. 546.

48 Nonò nota ibi, *diligenter inquirens, peccatoris circumſtantias, & peccati*: non tantùm peccata ipſa, ſed etiam illorum circumſtantias eſſe in confeſſione aperiendas, vt hic, & in cap Deus qui, ſupra eod. cap. Sicut dignum, de homicid. & c. Conſideret, de pœnit. diſt. 5. Sed inſignis eſt controuerſia de quibus circūſtantijs hoc intelligitur: multi enim exiſtimant eſſe in confeſſione exprimendas non tantùm circumſtantias, quæ mutant ſpeciem peccati, ſed etiam illas, quæ notabilem quantitatem peccato addunt, ſeu, vt alij explicant, quę notabiliter peccatum aggrauant. Cuius ſententiæ ſunt Altiſiodorenſis, Alexander de Ales, Marſilius, Caietanus, Victoria, Sotus, Suarez, & alij. Et ex Canoniſtis Innocen. hic ſub num. 2. ibi, *cum omnibus circumſtātijs, quæ peccatum aggrauant.* Henr. Boich. col. 3. in princip. verſ. Aut quæris de quinto, poſt Hoſtien. in Summa hoc tit. §. Qualis debet, ſub §. Integra, & Io. de Friburgo in Summa Confeſſ. eod. tit, qu. 81. Vtrum teneamur confiteri, & & quæſt. ſeq.

49 Sed contra plerique arbitrantur eſſe aperienda in confeſſione illas tantùm circumſtantias, quę mutant ſpeciem peccati. Quod cenſent S. Thom. S. Bonauen. S. Antonin. Scotus, Durand. Palud. Gabr. Hadr. Torrecr. Sylueſt. Couarr. & alij complures. Et hanc opinionem teſtatur eſſe probabiliorem S. Thomas in 4. diſt. 16. q. 3. art. 2. quęſt. 5. & S. Bonauen. diſt. 17. art. 2. q. 3. n. 133. veriorem Sylueſt. in ver. Confeſſio, 1. num. 10. Item veriorem Collect. hic n. 12. in fine, communiorem, & probabiliorem Nauarr. in Man. cap. 6. num. 6. verſ. Infertur octauò, vbi oſtendit oppoſitam ſententiam eſſe multis difficultatibus, ſcrupulis, & periculis obnoxiam; & pluribus hanc partem tuetur. Cui hodie apertè ſuffragatur Concilium Tridentinum

ſeſſ 14 de Pœniten. Sacram. cap. 5. vbi S. Synodus
docet eas circumſtantias in confeſsione explican-
das eſſe, quæ ſpeciem peccati mutant. quod ſine
illis peccata ipſa neque à pœnitentibus integrè ex-
ponantur, nec iudicibus innoteſcant, & fieri ne-
queat, vt de grauitate criminum rectè cenſere
poſsint, & pœnam, quam oportet pro illis, pœni-
tentibus imponere: & can.7. [Si quis dixerit in
Sacramento Pœnitentiæ ad remiſsionem pecca-
torum neceſſarium non eſſe iure diuino confiteri
omnia,& ſingula peccata mortalia, &c. & circum-
ſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant, anathema
ſit] Quo decreto non obſcurè docuit Concilium
circumſtantias notabiliter aggrauantes non eſſe ex
neceſsitate exprimendas; tum quia includendo
circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutant, vi-
detur omnes alias ab huiuſmodi obligatione ex-
cludere, arg.l.Cum ita legatum,ff.de condit.& de-
monſtr.l.Cum lex,ff.de legib.& l.Maritus, C. de
procur. tum quia cum ibi tradat doctrinam de
integritate confeſsionis ſacramentalis, doceatque
neceſſarium eſſe confiteri omnia, & ſingula pecca-
ta, & circumſtantias, quæ peccati ſpeciem mutãt;
vtique ſuppoſuit alias circumſtantias ad integri-
tatem confeſsionis non pertinere; alioquin do-
ctrinam non integram tradidiſſet,& reliquiſſet in-
definitum articulum tantoperè neceſſarium vni-
50 cuique fidelium ad remiſsionem peccatorum ob-
tinendam, quod non eſt dicendum. Cæterum
ſub nomine circumſtantiarum, quæ peccati ſpe-
ciem mutant, Concilium videtur intelligendum
etiam de illis circumſtantijs, quæ de bono, vel in-
differenti faciunt mortiferum, vel de veniali mor-
tale, vel ſpeciem vnius mortalis in aliam mutant,
vt ſatè explicat Nauarr.in Man d.cap.6.nu.3. verſ.
Et quamuis prædictum Concilium.

51 Decimo nota ibi, *qui peccatum*, ſacerdotem in-
cidere in pœnam hic ſtatutam non tantùm reue-
lando peccatorem,ſed etiam peccatum in confeſ-
ſione ſibi detectum: quod ſecundum Abb.hic n.8.
in vltimo notab.eſt contra ſimplices, qui aſſerunt
peccatum impunè poſſe reuelari,ſed non peccato-
rem, Hunc articulum plenè examinaui in c.Offi-
cij ſupra eod.vbi videas,

52 Vltimò nota confeſſionem ſacramentalem eſſe
faciendam proprio ſacerdoti dumtaxat, non autẽ
alieno, niſi de proprij ſacerdotis licentia petita, &
obtenta, concordat cap.2.infra eod.lib 6 & dicunt
DD hoc eſſe intelligendum non ſolùm cum quis
confiteretur ſemel in anno vt ſatisfaciat præcepto
Eccleſiæ, ſed etiamſi pluries, vt hic per Abb. in 7.
53 notab. Et benè, quia confeſſio ſacramentalis eſt
actus iudicialis, non autem nudum miniſterium
pronunciandi, & declarandi remiſſa eſſe peccata,
vt eſt diffinitum à Concilio Tridentino ſeſſ. 14. de
Sacram. Pœnit.can.9. Natura autem, & ratio iudi-
54 cij poſtulat vt ſententia in ſubditos dumtaxat fe-
ratur, cum non à ſuo iudice ligari nullus valeat,vel
abſolui, cap.Quod autem,ſupra eod.cap. Ac ſi Cle-
rici,de iudic. l.1.C. Si non à compet. iud. cum ſuis
concordan. vnde perſuaſum ſemper in Eccleſia
Dei fuit, & Tridentina Synodus veriſſimum eſſe
confirmauit dicta ſeſſ. 14. cap.7. nullius momenti
abſolutionem eam eſſe debere, quam ſacerdos in
eum profert, in quem ordinariam, aut ſubdelega-
tam non habet iuriſdictionem.

55 Dicitur autem proprius ſacerdos, cui cura Pa-
rochialis Eccleſiæ eſt commiſſa ſiue ut Rectori ſi-
ue Vicarius, cap.1. & fin.ſupra de offic. Vicar. cap.
Quia nonnulli, de Cler non reſident. ſecundum
56 Hoſt.hic nu.12.in ver.Proprio: & cura eſt vigil, &
oneroſa, ac ſollicita cuſtodia animarum commiſſa
alicui vt curet ne pereant, ſed ſaluentur,quæ com-
petit ex lege, vel commiſſione canonica, aut con-
ſuetudine, ſeu præſcriptione per Sedem Apoſtoli-
cam non improbata, cap.Intelleximus,§.fin. ſupra
de ætat.& qualit.cap.1.de offic.Archid. & de offic.
Archipresb.cap.vnico, de offic. Primicer. cap. Pro
humani,de homicid.lib.6.cap.Qui Epiſcopatum,8.
qu.1. & ita curam magiſtraliter diffiniunt, & per
partes explicant Hoſtien.n.13. & Io.Andr.n.8. cir-
ca fin.verſ.Aut quæris de ſecundo, Cardin.num.5.
Marian.Socin.nu.28.

In ſpecie autem proprij ſacerdotis nomine præ-
ter Presbyterum Parochialem intelliguntur Papa,
qui eſt Maximus, & Summus Sacerdos, Legatus
in Prouincia, & eius Pœnitentiarius, Epiſcopus,&
illius Vicarius Generalis,& Archipresbyter Maio-
ris Eccleſiæ; nam vnuſquiſque ex prædictis ſacer-
dos proprius immediatè dicitur; & ſic ſi ab alte-
ro ipſorum obtineat quis licentiam, ſufficit, vt hic
notant Hoſtien,nu 22.in ver. A proprio ſacerdote,
Io.Andr.nu.18.in eod.ver.Henric. Butch. & Card.
loco cit. Anch.in 7.notab. & Marian.Socin. nu.30.
plenius idem Hoſtien,in ſumma eod.tit.§.Cui cõ-
fitendum, Io.Andr. & DD,in cap.3.§.Confeſſiones
ſupra de offic.Archipresb.

57 Regulares verò habent licentiam audiendi cõ-
feſsiones ſæcularium à Papa, & ſic à proprio, &
ſummo Sacerdote, vt in Clem.Dudum, §. Statui-
mus,de ſepultur. & conſequenter qui illis confitẽ-
tur, ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ, de quo hic,nec
tenentur iterum confiteri parochiali Presbytero,
vt eſt tex,in Extrauag Vas electionis,de hæret.vbi
damnatur error Ioannis de Poliaco Doctoris Pari-
ſienſis, qui oppoſitum aſſerebat.

58 Imò cùm Archiepiſcopus Salernitanus dubitaſ-
ſet an poſſet Epiſcopus mandare ne quis tempore
Paſchatis confiteatur Fratribus Mendicantibus,
niſi de proprij Parochi licentia, iuxta textum hic
attenta Conſtitutione Sixti IV. quæ incipit, Vices
illius,de treg.& pace,in Extrauag.Commun.voca-
ti fuerunt Fratres Obſeruantes S Franciſci;& cùm
exhibuiſſent compendium priuilegiorum ſuorum
pag 8.ver.Ioannes XXII a tergo apparuit Regula-
ribus iſtis datam facultatem audiendi confeſsio-
nes etiam tempore Paſchatis; & ita cenſuit Sacra
Congregatio Concilij ex eo loco neceſſariò in-
ferri.

59 Hodie ex decreto Concilij Tridentini c.15. ſeſſ.
23. nullus Presbyter etiam Regularis poteſt con-
feſsiones ſæcularium, etiam ſacerdotum audire,
nec ad id idoneus reputatur, niſi aut parochiale
beneficium obtineat, aut ab Epiſcopo idoneus
60 iudicetur. Vnde eo decreto ſublata eſt diſpoſitio
textus noſtri in ea parte, in qua ſtatuit vt ſacerdos
alienus poſſit audire confeſsiones de licentia pa-
rochialis presbyteri: hodie enim in ſacerdote non
parocho huiuſmodi licentia non ſufficit,ſed requi-
ritur licentia, & approbatio Epiſcopi. Item eo
61 decreto ex ſententia S.Congregationis reſtringitur
quod ſtatutum fuerat in d.Clem.Dudum,§.Statui-
mus; nempe vt Regulares approbati ad audien-
das confeſsiones à ſuis ſuperioribus poſſent audi-
re confeſsiones ſæcularium, etiam ſine licentia
Ordinariorum,ſi tamen illam petijſſent, & ſine iu-
ſta

ſta cauſa ab ipſis non obtinuiſſent.

62 Verumtamen decreto d.cap.15. nõ comprehnduntur Regulares ratione ſuorum ſubditorum Regularium, vt S.Congregatio reſpondit; ex cuius
63 etiam ſententia Prælati regulares, ſiue alij Religioſorum confeſſores audire poſſunt confeſsiones ſæcularium, qui ſunt de familia, & continui commenſales; non item eorum, qui deſeruiunt in eorum monaſterijs: ad hoc cap.11. in princip. ſeſſ.25. de Regular.

64 Et cùm Fratres monaſterij S.Dominici de Lugo Imolen. diœceſis declarari poſtulaſſent, An ipſis liceret, præſertim ex ſuis priuilegijs, audire confeſſiones virorum, & mulierum profeſſorum Tertij Ordinis S.Dominici, eiſque in Paſchate Sacramẽtum Euchariſtiæ miniſtrare, Viaticum præbere, atque extremam Vnctionem miniſtrare. S. Con-
65 gregatio conſiderauit, præſuppoſito quod huiuſmodi profeſsi eodem iure cenſeantur cum alijs
66 profeſsis tertij Ordinis S.Franciſci, de quibus in gloſ. in Clem. Cum ex eo, de ſenten. excom. eorum non eſſe aliquam Religionem, ſed modum quemdam viuendi approbatum à Sede Apoſtolica, nec dici plenè translatos ad Ordinem, itaut deſinant eſſe de ſæculo, Card. in Clem. Per litteras, nu.9. de præben. Quod cum ita ſit, non magis horum, quã aliorum ſæcularium confeſsiones prædictos religioſos audire poſſe, iuxta cap.15. ſeſſ.23. vbi priuilegijs quibuſcumque derogatum eſt, & amplior derogatio habetur in Bulla Pij IV. reuocatoria omnium priuilegiorum ſub quibuſuis formulis in his, quæ Sacro Tridentino Concilio ſunt contraria: ex quo ſequitur tales Religioſos non eſſe proprios ſacerdotes horum profeſſorum; ac proinde non poſſe eiſdem Sacramentum Pœnitentiæ, vel Euchariſtiæ in Paſchate miniſtrare, iuxta c. Omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ. idemque iuris eſſe de Viatico: ſiquidem præcedente confeſsione exhiberi debet, cap.7. de præpar. quę adhibenda eſt, &c. ſeſſ. 13. in decreto de Sanctiſsimo
67 Euchar. Sacramento. De extrema Vnctione non eſſe iudicium Congregationis, ſed tamen conſtare eius adminiſtrationem ſicut aliorum Sacramẽtorum pertinere ad parochum, de cuius parochia dicuntur eſſe tales profeſsi, niſi ſpeciali priuilegio ſint exempti.

68 Porrò Regulares, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Vnctionis extremæ, vel Euchariſtiæ miniſtrare, Matrimonia ue ſolemnizare præſumunt, nõ habita ſuper his parochialis presbyteri licentia ſpeciali, ſunt ipſo facto excõmunicati per Clem. Religioſi, de priuileg.

69 QVÆRO, An Monachi ad confeſsiones perſonarum ſæcularium audiendas à ſuis tantùm ſuperioribus Regularibus approbati in locis, in quibus ijdem ſuperiores vtramque iuriſdictionem in parochos, & parochianos exercent, poſsint audire confeſsiones confluentium ex aliena diœceſi.

Ad hoc dubiũ, quod aduerſus Monachos Caſſinenſes propoſuit S. Congregationi Concilij D. Vulpius Archiepiſcopus Theatinus, videtur affirmatiuè reſpondendum: nam aut Archiepiſcopus contendit Regulares etiam legitimè ab Ordinario approbatos ad confeſsiones ſæcularium audiendas non poſſe in loco, vbi ſunt approbati, audire confeſsiones alterius diœceſani; Aut contendit Monachos Caſsinenſes non poſſe approbari ad confeſsiones ſæcularium audiendas à ſuis ſuperioribus Regularibus, ſed debere à ſeipſis approbari, cùm intra ſuæ diœceſis fines exiſtant.

70 Si primum, videtur reſpondendum dictos Regulares poſſe audire confeſsiones etiam diœceſanorum Archiepiſcopi: quia etiamſi de iure communi nullus ſacerdos poſsit abſoluere pœnitentẽ ſibi non ſubditum, etiam in illa diœceſi, in qua eſt approbatus, vt per DD. in Clemen. Dudum, de ſepult. vbi in ſpecie poſt Paul. notant Card. num.2. verſ. Quinto nota, & Anchar. nu.2. verſ. Tertiò du-
71 bitatur: imò nulla poſsit conſuetudine introduci, vt aliquis præter ſui ſuperioris licentiam confeſſorem ſibi eligere valeat, vt legitur in cap.2. de pœniten. & remiſſ. lib.6. etiamſi ſit tanti temporis, cuius initij non extet memoria, vt ibi tradit Gem. col.1. verſ. Quæro circa ſecundum, & Franc. col.1. verſ. Tertio nota.

72 Aliud tamen videtur dicendum in caſu præſenti, cùm Monachi Congregationis Caſsinen. ab Ordinario approbari ex priuilegio Eugenij IV. poſsint audire confeſsiones alterius diœceſani,
73 etiam inuito Epiſcopo. Potuiſset autem Summum Pontificem tribuere hanc facultatem, admittunt omnes ſine delectu in hac Decretali: & dicit Franch. in d.cap.2. verſ. Tertiò nota. In hoc eſſe maioris potentiæ priuilegium, quàm conſuetudinem: & probatur apertè in cap. fin. infra eod. imò contrariam opinionem vti erroneam, & periculoſam in fide damnauit Ioannes XXII. in Extrauag. Vas electionis, de hæret. vt dixi ſupra n.57.

Neque verò d. priuilegio Eugenij IV. quidquã obſtat Concilium Tridentinum cap.15. ſeſſ.23. nã
74 ibi tantum diſponitur non poſſe Regulares ſæcularium etiam ſacerdotum confeſsiones audire, niſi fuerint legitimè approbati. An autem quando ſunt legitimè approbati poſsint in loco, vbi approbati ſunt, audire confeſsiones alterius diœceſani necne, hoc ibi Concilium non declarat. Atq; ita Concilium d.cap.15. nihil ſtatuiſſe de hoc caſu ſupponit clarè Nauarr. in repet. cap. Placuit, n.43. de pœnit. diſt.6. vbi dicit per d. cap.15 non adimi ſæcularibus poteſtatem deligendi confeſſarium probatum, quamuis alioqui eſſet alienus: ideoque
75 & aliàs cùm in S. Congregatione fuiſſet diſputatũ, an exempti, qui ex priuilegio cap. fin. de pœnit. & remiſſ. poſſunt etiam in aliena diœceſi confiteri ſacerdoti ſibi non ſubdito, poſſent poſt Concilium eligere quemcumq; ſacerdotem etiam à ſuo Ordinario non approbatum: Congregatio cenſuit referendum Sanctiſsimo. Et Sanctitas ſua audita relatione Congregationis non reuocauit in dubium, an poſſent confiteri ſacerdoti non ſubdito; ſed tantùm reſpondit huiuſmodi ſacerdotẽ oportere eſſe ab illius Ordinario approbatum. Atque ita Sanctiſsimus probauit priuilegium ante Concilium obtentum de confitendo ſacerdoti extra diœceſim non fuiſſe à Concilio ſublatum, dummodo idem confeſſarius fuerit aliàs legitimè approbatus à ſuo Ordinario.

Obſeruandum eſt enim ante Cõcilium vnicum fuiſſe impedimentum, quia nemo poterat confiteri alieno ſacerdoti ſine proprij ſacerdotis licentia, vt patet in hac Decretali: ſed hodie ex Concilio additum eſt alterum in d.cap.15. ſeſſ.23. ideſt vt nemo ſit idoneus ad confeſsiones ſæcularium audiendas, niſi parochiale beneficium habeat, vel ſit approbatus ab Epiſcopo. Et quidem primum impedimentum de non eligendo ſacerdote alieno

remanſit in diſpoſitione iuris communis; ideoq; potuit tolli per priuilegium ante Concilium, quia Concilium non ſuſtulit niſi priuilegia, quæ aduerſantur impedimento à ſe impoſito, non autem quæ aduerſantur diſpoſitioni iuris cõmunis. Quare vt Monachi Caſsinen. non approbati ab Ordinario audiant confeſsiones, repugnat Cõcilium in d.cap.15. Vt approbati audiant confeſsiones ſibi non ſubditi; non Concilium, ſed ius commune repugnat, Impedimentum Concilij non adeſt, quia Monachi Caſsinen. hoc caſu poſſunt approbari à ſuis ſuperioribus regularibus ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, nec eſt opus approbatione Epiſcopi, vt inferius dicetur. Impedimentum iuris communis eſt ſublatum priuilegio Eugenij IV. ergo nihil eis obſtat quominus poſsint pœnitentes ſibi non ſubditi confeſſiones audire.

76 Sin autem Archiepiſcopus contendat dictos Regulares non poſſe approbari ad cõfeſſiones audiendas à ſuis ſuperioribus regularibus, ſed debere à ſeipſo vti diœceſano, approbari; adhuc nihil videtur obſtare, quin Monachi prædicti in locis, vt ſupra, ſibi ſubiectis poſsint audire confeſſiones alterius diœceſani; quamuis enim etiam ſubditi inferiorum exemptorum licentiam audiendi confeſſiones petere ab Epiſcopo debeant, vt ſæpius cenſuit S.Congregatio, & præcipuè in
77 cauſa Feretrana: hoc tamen non procedit in illis monaſterijs Congregationis Caſsinen. quorum Abbates in locis ſibi ſubiectis vtramque iuriſdictionem exercent in parochos, & parochianos, vt probatur apertè in cap. 11. ſeſſ. 25. de regular. vbi in monaſterijs, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium, tam ſæculares, quàm regulares huiuſmodi curam exercentes, ſubijciuntur immediatè iuriſdictioni Epiſcopi diœceſani in his, quæ ad dictam curam, & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent: & ſtatuitur, ne aliqui etiam ad nutum amouibiles ad dictam curam deputentur, niſi de conſenſu Epiſcopi, & præuio illius examine. Ac deinde in verſ. Excepto à dicta regula excipiuntur ſpecialiter monaſteria, ſeu loca, in quibus Abbates epiſcopalem, ac temporalem iuriſdictionem in parochos, in parochianos exercent.

Quamobrem ſi Monachi in prædictis locis non ſubſunt Epiſcopo in concernentibus omnium ſacramentorum adminiſtrationem, & deputari poſſunt ad totam curam animarum exercendam ſine illius conſenſu, & examine: ergo nec eidem ſubſunt, nec egent illius approbatione pro adminiſtratione ſolius Sacramenti pœnitentiæ: nam à quocumque remouetur genus, remouetur quælibet eius ſpecies, iuxta textum in cap. nam concupiſcentiam, quem ad hoc ponderat Io. de Imola de conſtitut. & in l. Si cauſa cognita, iuncta gloſ. in ver. Peremiſti, C. de tranſact. & quod iuris eſt de toto quoad totum, &c. l. Quæ de tota, in princip. ff. de rei vendic. & cap. Paſtoralis, §. Item cùm totũ, vbi gloſ. & DD. notant de præſcription. cum concordant.

Et confirmatur, quia ſtrictiùs ſubijciuntur Epiſcopo regulares curam animarum adminiſtrãtes, quàm adminiſtrantes ſolùm Sacramentum Pœnitentiæ.

Siquidem primo caſu puniri poſſunt ab Epiſcopo ſi delinquant in concernentibus curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, vt conſtat ex d. cap. 11. At in ſecundo regulares non curati delinquentes in adminiſtratione Sacramenti Pœnitentiæ, puniri non poſſunt ab Epiſcopo in vim Concilij, vt ſæpius Sacra Congregatio declarauit, licèt hodie puniri poſsint in vim Conſtitutionis Gregorij XV. de exemptor. priuileg. Ergo ſi Monachi in caſu, in quo magis ſubſunt Epiſcopo, pro exercenda cura animarum in locis, vbi vtramque iuriſdictionem exercent, non egent illius approbatione; longè minus dicendi ſunt egere huiuſmodi approbatione in caſu, in quo minus ſubſunt pro confeſsionibus audiendis: atque ita cap. 15. ſeſſ. 23. limitatur ex d. cap. 11. ſeſſ. 25. de regular.

Vnde tempore Cardinalis Alciati, cùm Abbas Monaſterij S. Eliæ de Carbono Anglonen. Diœceſis exercens vtramque iuriſdictionem in Parochos, & parochianos dicti oppidi dubitaſſet an presbyteri eiuſdem oppidi ab Epiſcopo Anglonen. approban. deberent ad confeſsiones audiendas ex cap. 15. ſeſſ. 23. An verò ab ipſo Abbate ex cap. 11. ſeſſ. 25. de regular. S. Congregatio cenſuit mittendum ſupplicem libellum ad Epiſcopum, contra quem tamen inclinauit. Tempore verò Cardinalis Caraſæ, cùm Milites S. Ioannis Hieroſolymitani habentes in oppido Maruggij iuriſdictionem temporalem, & ſpiritualem, dubitarent, an ipſis prohibitum eſſet in eodem oppido ſacerdotes ad confeſsiones audiendas approbare; S. Congregatio reſpondit non eſſe prohibitum.

Non obſtat quòd in d. cap. 11. in fine præſeruetur ius illorum Epiſcoporum, qui maiorem in prædicta loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent; quia de exercitio huius maioris iuriſdictionis hactenus non docuit Archiepiſcopus.

78 Succeſsiuè QVAERO, An regulares in aliqua diœceſi ad confeſsiones perſonarum ſæcularium audiendas ab Epiſcopo approbati cum facultate abſoluendi etiam à caſibus illi reſeruatis, abſoluere poſsint pœnitentes ex aliena diœceſi confluentes à caſibus reſeruatis in diœceſi pœnitentium, non autem in qua confeſsiones audiunt.

79 Iam Sacra Congregatio Concilij declarauit Regulares intra diœceſim Epiſcopi approbantis poſſe etiam abſoluere pœnitentem alterius diœceſis, cùm habeant iuriſdictionem à Papa ex Clemen. Dudum de ſepultur. vt not. gloſ. in in cap. 2. Ante figurationem caſus, de penit. & remiſſ. lib. 6. cuius iuriſdictio non reſtringitur ad limites alicuius Territorij, cap. Cuncta per mundũ, 9. qu. 3. Socin. conſ. 237. col. fin. lib. 2. Crauet. conſ. 128. nu. 2. ſed vniuerſus orbis eſt ſua diœceſis, cap. Per principalem ead. can. & quæſt. Thomas Campeg in tract. de Annatar. inſtitutione nu. 9.

Nunc dubitatur, An ſimiliter poſsint eum abſoluere à caſibus in diœceſi pœnitentia tantùm reſeruatis; In qua dubitatione non controuertitur, quominus decretum Clementis VIII. ſuſtulerit regularibus facultatem abſoluendi à reſeruatis ab Ordinarijs locorum, quam habent ex priuilegio. Sed quæritur an reſeruatio obſtet regularibus alterius diœceſis quoad ſubditos reſeruantis. Id autem pendet ab inſpectione, an actus reſeruationis afficiat pœnitentes, an verò ſacerdotes: nam ſi afficiat pœnitentes non poterunt regulares abſoluere alterius diœceſanos habentes illud vinculum reſeruationis, quod vbique inhæret perſo-

80 perſonæ; idque ſatis patet exemplo excommuni-
cationis, quàm ſibi Epiſcopus reſeruauit, quæ cũ
feratur in ſubditum, eiuſque animam liget, cap. Si
quis Presbyterorum, de reb. Eccleſ. non alienan.
Hoſtien. in cap. Romana num. 5. de ſenten. excom.
lib. 6. Tolli non poteſt ab alieno Epiſcopo, non ob
iuriſdictionis defectum in ſua diœceſi, ſed propter
obicem in perſona excommunicati iniectum, qui
reddit illũ incapacem abſolutionis ab omni alio,
quam ab alio Epiſcopo, qui ſententiam tulit Ho-
ſtien. in Summ. de ſent. excomm. num. 12. §. Quis
poſſit, & §. Et qualiter, Couarr. in cap. Alma Ma-
ter, par. 1. §. 12. num. 4. in princ. eod. tit. lib. 6. Do-
81 ctores in cap. Nuper, eod. tit. Si autem actus reſer-
uationis non afficiat Sacerdotes, clarum erit reſer-
uationem huiuſmodi non obſtare Confeſſoribus
non ſubditis Epiſcopo reſeruãti, quia ſiue hic actus
82 reſeruationis ſit iuriſdictionis contentioſæ, ſiue vo-
luntariæ; neutro caſu ferri poteſt in non ſubditum,
cap. Vt animarum, de Conſt. in 6. cap. At ſi Clerici,
ſupra de Iudic. & cap. A nobis, il primo, de ſenten.
excomm. Et Epiſcopum etiam quoad ſuos ſub-
ditos nõ poſſe in hac materia limitare iuriſdictio-
nem Sacerdotis ſibi non ſubditi not. Raymun. in
Summ. de pœnit. & remiſſ. lib. 3. §. 15. verſ. Item
proprius Sacerdos, Et Card. Zabarell. in d. Clem.
Dudum, §. Etſi ijdem, poſt num. 2. verſ. Et hoc vi-
detur, de ſepulr.
83 Ex his verò, quæ à ſcriptoribus traduntur, ſatis
manifeſtum videtur actum reſeruationis caſuum
non afficere niſi perſonam Sacerdotis confeſſio-
nem audientis, licèt indirectè obſtet etiam pœni-
tentibus, in quorum vtilitatem inſtitutus fuit iux-
ta decretum Concilij Trident. ſeſſ. 14. de Sacram.
Pœniten. cap. 7. de Caſ. reſeru. non quòd ipſi ex ſe
ſint incapaces abſolutionis, ſed quia Sacerdotem
84 non habent, à quo legitimè abſoluantur. Qua in
re ſatis erit recenſere loca, è quibus educitur ca-
ſus reſeruare nihil aliud eſſe, quàm iuriſdictionẽ
inferiorum Sacerdotum reſtringere, ſeu limitare.
Et primò ita decidit Specul. in repert. §. Vt
autem ſcias, col. pen. relatus à Steph. de Gaet. in
repet. cap. Ad limina, num. 35. 30. q. 1. [Caſus po-
nere, inquit, nihil aliud eſt, quàm poteſtatem Sa-
cerdotum reſtringere,] & ſequitur Io. Friburg. in
Summ. Confeſſ. tit. de Confeſſ. & abſol. q. 50. verſ.
Guiliel. Paul. in Clem. Dudum, relatus ibi à Card.
in §. Si verò, num. 8. vbi ait: Regulares prohiben-
tur abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis non
ex defectu poteſtatis Ordinis, ſed ex ordinatione
canonica iuriſdictionis exercitium reſtringente:
& eum ſequitur Imol. ibid. num. 69. verſ. Fatetur
tamen.
Io. Mon. in eadem Clem. relatus per gloſ. in §.
Per huiuſmodi, in ver. Conceſſa, Sicut, inquit, Epi-
ſcopus caſus ſibi reſeruando poteſt arctare pote-
ſtatem Ordinariam Curatorum, ita etiam ex-
traordinariam Regularium.
Guiliel. de Monte Laudun. in Sacramentali, in
ver. De Baptiſmo, col. 3. Poſſunt Superiores infe-
riorum Presbyterorum poteſtatem reſtringere
ſubtrahendo, & caſus ſibi reſeruando; quem ſequi-
tur Stephan. de Gaet. in repet. d. cap. Ad limina,
nu. 359. verſ. Et licèt tantæ virtutis, & Beatus An-
tonin. in Summ. par. 2. tit. 17. cap. 11. col. 3. Vitalin.
in d. §. Per huiuſmodi, num. 8. In reſeruatione,
inquit, poteſt Epiſcopus poteſtatem Curatorum
ordinariam reſtringere, & ibi nu. 7. pluribus pro-
bat reſeruationem Epiſcopi obſtare quidem Cu-
ratis, quominus abſoluere poſſint, ſed non Regu-
laribus, ſecundum formam dictæ Clement. Quod
planè verum non eſſet, ſi reſeruatio afficeret pœ-
nitentem: quia tunc, etiamſi is ad Regulares cõ-
fugeret, eſſet incapax abſolutionis, Syluеſ. in ver.
Caſus, ſub nu. 3. verſ. Hæc ille valdè benè, dicens,
Sacerdotalis clauis omnia crimina poteſt abſolue-
re, niſi ipſa à Superiori Prælato quantum ad vſum
ligetur, Nauarr. in Manual. cap. 27. num. 259 Ca-
ſus, inquit, reſeruatus dicitur, cuius abſolutio adi-
mitur inferiori Sacerdoti.
Atque ex his patet reſeruationem, vt initio di-
ximus, nihil eſſe aliud, quàm limitationem iuriſ-
dictionis in inferiori Sacerdote.
Id quod ratione etiam ſuaderi poteſt: nam etſi
Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſoluẽ-
di poteſtatem accipiant, vt in decreto Conc. Trid.
cap. 15. in princ. ſeſſ. 23. Illam tamen accipiunt in
habitu tantùm; non autem in actu, ſeu quantum
ad vſum. In inſtitutione verò, ſeu collatione be-
neficij Curati tribuitur eis exequutio illius pote-
ſtatis: textus eſt apertus in c. Generaliter, §. Ecce
ſufficienter, & in cap. ſeq. 16. q. 1. & not. Abb. in
cap. Extirpandæ, §. Qui verò, num. 53. ſupra de
præben. & Præpoſ. in cap. Latorem, num. 17. verſ.
Panormitanus verò, 1. qu. 1. Et hodie executio-
nem illius poteſtatis, ſeu iuriſdictionem in actu
accipiunt Presbyteri, vel cùm Parochiale be-
neficium obtinent, vel cùm ab Epiſcopo ad con-
feſſiones audiendas approbantur, vt eſt expreſſum
in d. cap. 15. ſeſſ. 23 Et ita quilibet Sacerdos Cura-
tus, vel approbatus poteſt ab omnibus caſibus
generaliter, & indiſtinctè abſoluere. Sed ab hac
generali regula excipiuntur caſus, quos Superior
ſibi retinuit, ſeu reſeruauit, vt in cap. Nuper, ſupra
de ſent. excomm. & in d. cap. 7. de caſuum reſer-
uat. Ergo per reſeruationem quantum ad vſum
limitatur generalis illa Sacerdotum poteſtas ad
abſoluendum: hæc enim eſt natura exceptionis vt
regulam reſtringat, & vitiet in caſibus exceptis,
l. 1. ff. de regul. iur. l. In his, l. Quod verò, & l. Ius
ſingulare, ff. de legib. cum ſimil. Et conſequenter
actus reſeruationis principaliter, & directè non
afficit niſi Sacerdotes, quorum poteſtas reſtringi-
tur. Et inde fit, vt in d. Clemen. Dudum, §. Per
huiuſmodi, de ſepultur. in Extrauag. Benedicti XI.
Inter cunctas, §. Sicque, de priuileg. Et in decreto
Clemen. VIII. prohibitio abſolutionis à reſeruatis
non in pœnitentes, ſed in Confeſſores derogatur.
Ad idem d. cap. Nuper, verſ. Quia tamen conditor,
& d. cap. 2. de pœnit. & remiſſ. lib. 6.
Ex his conſequitur vt actus reſeruationis mini-
mè afficiat Regulares extra diœceſim Epiſcopi re-
ſeruantis, cùm, vt initio diximus, nequeat Epiſco-
pus etiam quoad ſuos ſubditos limitare iuriſdi-
ctionem Sacerdotis ſibi non ſubditi.
85 Secundò, non poteſt Epiſcopus concedere, vt
ſuus ſubditus abſoluatur in alia diœceſi à Sacer-
dote, qui à ſuo Epiſcopo iuriſdictionem non ha-
beat; vt hic notat gloſ. communiter approbata in
ver. Alieno Sacerdoti; in Clemen. 1. de priuileg. Et
vtrobique notat Abb. Ergo nec poteſt prohibere
quominus ſuus ſubditus abſoluatur in aliena diœ-
ceſi à Sacerdote à ſuo Epiſcopo iuriſdictionẽ ha-
bente, ex regula l. Nemo qui condemnare, ff. de
reg. iur. & cap. Non poteſt, ſupra de re iudic.
86 Tertiò actus reſeruationis eſt localis, & reſtri-
ctus

ctus ad ſuam cuiuſque Epiſcopi diœceſim ex de-
creto d.cap.7 ſeſſ. 14. de caſuum reſeru. ibi. Nec
dubitandum eſt quin hoc idem Epiſcopis omni-
87 bus in ſua cuiuſque diœceſis liceat Ergo non ex-
tenditur ad Regulares degentes extra diœceſim
Epiſcopi reſeruantis. Et quamuis decretum Cle-
mentis quoad Regulares ſuſtulerit priuilegia, &
exemptiones quaſcumq; non tamen fecit vt ſub-
ijcerentur Epiſcopo, qui etiam ceſſante exemptio-
ne eidem ſubditi non erant; neque enim prodijt
ad ampliationem, ſed ad declarationem Concilij,
ideoque non ſubiecit Epiſcopo reſeruanti Sacer-
dotes alterius diœceſis, quos nec Concilium ſub-
iecit; ac propterea impedit ſolùm, quominus Re-
gulares poſſint abſoluere à reſeruatis Epiſcopo, in
cuius diœceſi morantur, ſed non à reſeruatis alie-
no, cui non ſubijciuntur.

Quartò, non eſt dubium quin Regulares poſ-
ſint abſoluere à caſibus reſeruatis de Epiſcopi li-
centia. Pono igitur ſubditum Epiſcopi reſeruan-
tis reperiri in aliena diœceſi, atque habere caſus
aliquot reſeruatos, quos neceſſe habeat confiteri.
Quæro cuius Epiſcopi licentia ſit requirenda, vt Sa-
cerdos à dictis caſibus abſoluere valeat. Non Epi-
ſcopi, in cuius diœceſi pœnitens reperitur; quia
ipſe, vt ſupponimus, eos caſus non reſeruauit, cap.
Verbum, de pœnit. diſt. 1. cap. Cum inferior, de
maior. & obed. Federic. de Sen. conſ. 14 Monach.
num. 4. verſ. In ſecunda quæſt. Item non Epiſcopi
reſeruantis, quia is non poteſt licentiare Sacerdo-
tes non ſubditos ad confeſſiones ſuorum ſubdito-
rum audiendas, ſecundum gloſ. hic in ver. Alieno
Sacerdoti, quæ communiter recipitur. Ergo nul-
lius Epiſcopi licentia requiritur, ac proinde lice-
bit Regularibus approbatis à prædictis caſibus
abſoluere, quocumque Epiſcopo inconſulto, ne
alioquin pœnitentes neceſſariò careant beneficio
abſolutionis.

Quibus accedit quod eſſet nimis graue indiſtin-
ctè pœnitentes remittere ad Epiſcopum reſeruan-
tem: numquid enim Italus in Galliam, aut Ger-
maniam profectus, reijci debeat ad ſuum Ordina-
rium pro abſolutione à reſeruatis obtinenda?
88 Quintò, ſi Regulares non poſſent abſoluere
pœnitentem à caſibus in aliena diœceſi reſerua-
tis, tenerentur habere notitiam caſuum illic reſer-
uatorum: Oportet enim ſcire Sacerdotem à qui-
bus caſibus abſoluere non poſſit, Clem. Religioſi,
de priuil. Sylueſt. in verb. Confeſſor, 3. num. 2. To-
let. inſtruct. Sacerd. lib. 3. cap. 15. verſ. Tertiò, Sed
conſequens eſt abſurdum, quia impoſſibile eſt, vt
Sacerdotes nouerint caſus vbique locorum reſer-
89 uatos. Ergo & antecedens; præſertim verò quod
ex eodem decreto Clementis locorum Ordinarij
iubentur paucos tantùm, & neceſſarios ſibi reſer-
uare, ne ſubditis, aut Confeſſoribus in animarum
ſalute procuranda ſint oneroſi.
90 Sextò. Inter alias cauſas, ob quas Epiſcopi ca-
ſus ſibi reſeruant, vna eſt Sacerdotum imperitia,
propter quam in arduis caſibus volunt ad ſe ha-
beri recurſum, vt poſt Laud. inquit Steph. de Gae-
ta, in d. repet. cap. Ad limina, num. 359. verſ. Quare
autem, Hæc autem ratio poteſt non vigere in ea
diœceſi, ad quam pœnitens diuertit; Ergo illuc
non habebit locum reſeruatio ex defectu non ſo-
lùm poteſtatis, verumetiam voluntatis reſeruan-
tis. Neque enim eſt veriſimile, vt exempli gratia
Epiſcopus Cattaren. qui fortè caſus grauiores ſibi
reſeruauit ob ruditatem Sacerdotum illius diœ-
ceſis, intendat huiuſmodi reſeruationem afficere
etiam Sacerdotes in vrbe, aut Mediolani ad con-
feſſiones audiendas cum facultate caſuum reſer-
uatorum approbatos.
91 Septimò, ex decreto Clem. Epiſcopus non pro-
hibetur abſoluere pœnitentem alterius diœceſis à
caſibus illic reſeruatis, quia vnius Epiſcopi reſer-
uatio ex defectu iuriſdictionis non afficit alium,
Tolet. inſtruct. Sacerd. lib. 3. cap. 14. Ergo nec de-
bet cenſeri prohibitus Regularis ab Epiſcopo De-
legatus ad caſus Epiſcopales: nam ſicut Epiſcopus
non habet in alium Epiſcopum iuriſdictionem, ita
nec in Delegatum ab eo. Ideoque Syluester in
ver. Confeſſor, 2. num 4. verſ. Secundus eſt, do-
92 cuit eum cui huiuſmodi facultas abſoluendi com-
mittitur poſſe abſoluere contra prohibitionem al-
terius Prælati, vel inferioris, vel æqualis.
93 Octauò; quilibet Sacerdos approbatus poteſt
abſoluere peregrinos, ſcholares, & vagabundos à
caſibus reſeruatis ab illorum Epiſcopis gl. ad Sum.
Rayman. de pœnit. & remiſſ. §. 15. in ver. Longum,
Caiet. in Sum, verb. Abſolutio, cap. 3. vbi teſtatur
Eugenium Papam ita ore expreſſiſſe, licèt huiuſ-
modi viatores abſque licentia proprij Sacerdotis
viam fecerint: & ſequitur Tolet. inſtruct. Sacerd.
94 lib. 3. cap. 13. num. 7. verſ. Tertius caſus. Id autem
nulla alia ratione procedit, niſi quia ſcholares, &
alij ſupradicti ſortiuntur forum pœnitentiale
vbi moram trahunt, gloſ. in Clem. 2. in ver. Preſ-
byteri de priuil. quam dicit notandam Card. n. 8.
& tradunt DD. proximè relati. Sed ratio eadem,
quæ in ſcholaribus, & peregrinis militat reſpectu
omnium Sacerdotum, viget etiam in alijs omni-
bus reſpectu Regularium, quia illis tanquam De-
legatis Sedis Apoſtolicæ ſimiliter ſubijciuntur pœ-
nitentes ex alienis diœceſibus conuolantes; & il-
lorum forum ſortiuntur, vt iam cenſuit Sac. Con-
gregatio. Ergo ſicut reſeruatio Epiſcopi non ob-
ſtat peregrinis, quominus abſolui poſſint à Sacer-
dotibus approbatis ab Epiſcopo, in cuius diœceſi
reperiuntur; ita etiam non obſtabit cæteris alijs,
quominus abſolui poſſint à Regularibus ſimiliter
approbatis ab Epiſcopo, in cuius diœceſi mo-
rantur.
95 Poſtremò hanc ſententiam probauit in ſpecie
Nauarr. conſ. 21. de pœnit. & remiſſ. & in man. c. 27.
n. 261. verſ. Ad quæſtionem; vbi etiam reſpondit
non modo regularem, ſed etiam parochum ha-
bentem facultatem abſoluendi à caſibus reſerua-
tis Epiſcopo ſuo, poſſe abſoluere pœnitentem al-
terius Epiſcopatus. Atque ibi etiam aſſerit ita ſe
habere conſuetudinem: nunquam enim, inquit,
intellexi viſum confeſſorem legitimum, cui eſſet
prædicta facultas, remiſiſſe quem ad Epiſcopum
alterius Epiſcopatus, & conſuetudo ampliare po-
teſt iuriſdictionem, imò & dare non habenti, cap. 1
Duo ſimul, cum gloſ. de offic. ordin. eandem opi-
nionem ſecutus eſt Tolet. inſtruct. ſacerd. lib. 3. c.
14. in fin. Iacob. Graff. deciſ. canon. par. 1. lib. 2. c. 23.
nu. 48. Henriq. lib. 3. de Pœnit. Sacram. cap. 8. §. 5. &
cap. 14. §. 8. & nonnulli alij ex recentioribus; qui
omnes ſimiliter teſtantur ita obſeruari ex con-
ſuetudine.

Quæ tamen opinio quoad ſacerdotes ſæculares
maximam patitur difficultatem, imò vera non vi-
detur, quia nulla poteſt conſuetudine introduci,
quod aliquis præter ſui ſuperioris licentiam con-
feſſo-

Digitized by Google

feſſorem ſibi eligere valeat, qui eum poſsit ſoluere, vel ligare: quæ ſunt formalia verba tex. in c. 2. §. Nulla quoque, de pœnit. & remiſſ. lib. 6. vbi gloſ. in verb. Conſuet. reddit rationem cur huiuſmodi conſuetudo non valeat, quia, inquit, eſſet oneroſa Eccleſijs, cap. 2. de conſuet. & ex ea frangitur eccleſiaſticæ diſciplinæ neruus, cap. Cum venerabilis, eod. tit. & etiam eſſet contra obedientiã Principis præſcribere, c. Cum non liceat, de pręſcr. quod procedit etiamſi cõſuetudo eſſet immemorabilis, vt in d. cap. 2. adnotarunt Gemin. col. 1. verſ. Tertiò nota.

Et cum d. textus non ſimpliciter tollat conſuetudinem, ſed dicat nullam poſſe conſuetudinem introduci, atque ita reſiſtat principijs introductionis illius; per ea verba reprobatur, ac tollitur tam præterita, quàm futura conſuetudo ſecundum communem Canoniſtarum opinionem in c. Vni, de Cler. non reſid. in 6. & patet ex quampluribus congeſtis à Tiraq. in proœm. de vtroque retract. n. 17. & ſeq. Sed quia hæc quęſtio non eſt præſentis indaginis, in ea diutius immorandum non duximus: ſatis eſt quod pertinet ad dubium, de quo nunc agitur, regulares in ea diœceſi, in qua ſunt approbati, poſſe abſoluere confluentes etiam à caſibus in aliena diœceſi reſeruatis: in hoc enim plus operatur Apoſtolicum priuilegium, quàm conſuetudo, vt patet in cap. fin. hoc tit. & in Extrauagant. Vas electionis, de hæret. vbi damnatur error Ioãnis de Poliaco aſſerentis Summum Pontificem nõ poſſe concedere regularibus generale priuilegium audiendi confeſsiones ſine licentia proprij ſacerdotis, quem dicebant eſſe parochialem curatum.

96 In dubijs autem fauendum eſt abſolutioni, quia reſeruatio eſt ſtrictè intelligenda, & vt minus lædat facultatem regularium, quam fieri poſsit. Vital. in d. Clem. Dudum, §. Per huiuſmodi, nu. 7. de ſepult.

97 Nec obſtat quod in fraudem reſeruationis ſæpè pœnitentes confluant ad propinquas diœceſes pro abſolutione impetranda. Nam reſpondetur hanc obiectionem petere principium: quia ſi licet pœnitenti confiteri reſeruata in aliena diœceſi: ergo nullam fraudem committit confitendo: neque enim videtur dolo facere, cùm iure ſuo vtatur, vt in regula Digeſtorum Nullus: nam, vt ait Vlpianus in l. Iniuriarum, §. 1. ff. de iniur. Is, qui iure publico vtitur, non dicitur iniuriæ faciendæ cauſa hoc facere; iuris enim executio non habet iniuriam. Præterquamquod poſſet fieri deciſio
98 cum limitatione, dummodo id non fiat in fraudẽ reſeruationis: idq; verius, ac tutius videtur exemplo Clerici primæ tonſuræ, qui beneficium obtinet in aliena diœceſi: nam etſi promoueri poſsit ad minores Ordines ab Epiſcopo beneficij quantumuis tenuiſsimi, ad præſcriptum cap. Cum nullus, de tempor. ord. in 6. tamen ſi illud beneficium
99 ſibi in fraudem conferri curauerit; vt eludat examen, ac iudicium ſui Ordinarij; cenſetur male promotus, & remanet ſuſpenſus ab executione Ordinum tamquam ordinatus à non ſuo Epiſcopo, iuxta cap. 8. ſeſſ. 23. vt S. Congregatio declara-
100 uit, quæ idem etiam reſpondit in laico ordinato poſt commiſſum delictum: nam quamuis crimen non habens cenſuram annexam, ſi de illo pœnitentiam egerit, nõ impediat illius promotionem, vt notatur per DD. in cap. Si pro Clericis, de pręb. in 6. tamen ſi promoueri ſe fecerit in fraudem iudicis laici, vt quia cauſa eſt præuenta in Curia ſæculari; in ea cauſa fori priuilegio nõ gaudet. In quo S. Congregatio ſecuta eſt opinionem Io. Andr. quæ communis eſt in cap. Vnico, de oblig. ad ratioc. Et in hac materia cauẽdum eſſe ne quid fiat in fraudem, vel præiudicium proprij ſacerdotis, aduertit Syluest. in ver. Confeſſor, 1. nu. 10. verſ. Niſi fortè ſit Epiſcopo reſeruatum.

De Pænitentijs, & remiſſionibus.

Cap. Cum ex eo.

SVMMARIVM.

1 *QVæſtores eleemoſynarum ſine Apoſtolicis, vel Diœceſanorum litteris admitti non debent, & num. 4.*

2 *Et debent eſſe modeſti, & diſcreti, & à locis, & expenſis incongruis abſtinere, & num. 9.*

3 *Indulgentias Epiſcopi concedere non poſſunt in dedicatione Baſilicæ vltra annum, & in anniuerſario dedicationis, & pro quibuslibet alijs caſibus vltra 40. dies, & num. 14.*

5 *Quæſtores eleemoſynarum indigent litteris Papæ, vel Epiſcopi, ſi eleemoſynas quærant nomine alieno; ſecus ſi proprio.*

6 *Quæſtores non poſſunt pro eleemoſynis colligendis aliud populo proponere, vel prædicare, quam in eorum litteris continetur.*

Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 18. & num. 22.

7 *Quæſtorum abuſus corrigere ad officium Epiſcoporum pertinet non obſtante exemptione, & numer. 24.*

8 *Litterarum forma pro colligendis eleemoſynis, qua vti ſolet Sedes Apoſtolica, & ſecundum quam Epiſcopi debent ſuas litteras moderari, refertur in textu.*

10 *Beguinarum fictarum hoſpitia ſunt quaſi proſtibula, à quibus modis omnibus eſt cauendum.*

11 *Indulgentia per Prælatos concedenda debet eſſe moderata, & ſecundum quantitatem, & qualitatem cauſæ.*

12 *Per indulgentias indiſcretas, & immoderatas claues Eccleſiæ contemnuntur, & pœnitentialis ſatisfactio eneruatur.*

13 *Indulgentiæ proſunt nedum in Purgatorio, ſed etiã quoad pœnitentiam hic iniunctam.*

14 *Papa poteſt reſtringere poteſtatem Epiſcoporum in concedendis indulgentijs.*

15 *Indulgentiæ, quæ ab Epiſcopis conceduntur vltra annum in dedicatione Eccleſiæ, & vltra 40. dies in alijs caſibus, ſunt ipſo iure nullæ in ea parte, in qua excedunt.*

16 *Epiſcopi habent poteſtatem concedendi indulgentias à Papa: ipſe verò à ſolo Deo.*

17 *Indulgentias vltra numerum dierum hic taxatum non prohibentur Epiſcopi concedere in foro pœnitentiali.*

18 *Quæſtores eleemoſynarum, qui per ſe, vel per alios prædicare præſumunt, ab Ordinarijs locorum ſunt puniendi non obſtantibus priuilegijs, & num. 24.*

19 *Quæſtorum nomen, atque vſum aboleri iuſſit Concilium Tridentinum.*

Indul-

20 *Indulgentia adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus ab Epiſcopo ſunt publicanda.*

Epiſcopi eleemoſynas, & oblata ſibi charitatis ſubſidia colligere, nulla tamen mercede accepta, ibidem.

21 *Formula litterarum in Sacra Congregatione Concilij compilata ad colligendas eleemoſynas pro hoſpitalibus actu hoſpitalitatem exercentibus refertur.*

22 *Eleemoſynarum collectores hodie quas qualitates habere, & qua obſeruare debeant in quærendis eleemoſynis.*

23 *Campanella vſus in eleemoſynis colligendis ſoli Religioni Sancti Antonij à Sede Apoſtolica fuit conceſſus.*

24 *Eleemoſynarum collectores non obſeruantes leges ſibi præſcriptas publicè ſunt puniendi, & ſtatim remouendi ab Epiſcopo diœceſano.*

25 *Monachis Sancti Antonij non eſt prohibita à Concilio Tridentino eleemoſynarum collectio, quam faciunt tempore æſtatis,*

26 *Presbyteri non prohibentur à Concilio Tridentino accedere ad accipiendas primitias frugum, ſiue animalium.*

27 *Fratres Ordinum Mendicantium non prohibentur eleemoſynas quærere, & eorum nomine triticum, & vinum tempore meſſium, & vindemiarum, & alias res colligere.*

Dummodo id non faciant per alios, ſed per ſeipſos num. 30. & num. 32.

28 *Cruciata non obſtat quominus Religioni S. Antonij liceat colligere eleemoſynas forma à S. Congregatione Concilij præſcripta.*

29 *Indulgentias quæſtuandi facultatem quomodolibet continentes reuocauit Pius V. prætextu indulgentiarum, & facultatum quæſtas fieri prohibuit.*

31 *Eleemoſynas colligere pro piorum locorum neceſſitatibus non eſt prohibitum.*

32 *Regulares quærentes eleemoſynas extra diœceſim in qua ſitum eſt monaſterium tenentur ſuorum ſuperiorum licentiam Ordinario oſtendere, & illius conſenſum obtinere.*

33 *Epiſcopus poteſt tam in ſua diœceſi, quàm in aliena de Diœceſani conſenſu per perſonas ſpectatæ probitatis, ac fidei eleemoſynas quærere pro Eccleſijs, & pijs locis ſuæ diœceſis.*

1 CVM EX EO. Eleemoſynarum quæſtores ſine Apoſtolicis, vel Diœceſanorum
litteris admitti non debent; nec tunc
proponant vltra id, quod in ipſis litteris
continetur. Hoc primò: & communis forma lit-
2 terarum inſeritur. Hoc ſecundò: & debent eſſe
modeſti, & à locis, & expenſis incongruis abſti-
3 nere. Hoc tertio; in dedicatione Baſilicæ vltra
annum, & in anniuerſario dedicationis, & in litteris indulgentiarum conceſſis ab alio, quàm à
Papa, vltra 40 dies remiſſio excedere non debet.
Hoc quartò: & ſic patet quatuor eſſe partes principales. Secunda ibi, *formam*. Tertia ibi, *qui autem*. Quarta ibi, *ad hæc*. Io. Andr. cum quo cæteri concordant.

4 Nota primò ibi, *Apoſtolicas, vel diœceſani litteras*. Eleemoſynarum quæſtores, quales ſunt quæſtores hoſpitalium Sancti Antonij, & Sancti Spiritus in Saxia, & conſimiles, non eſſe admittendos, niſi litteras apoſtolicas, vel Epiſcopi diœceſani oſtendant; & altera iſtarum litterarum ſufficit, vt innuit diſiunctiua, *vel* cap. Inter cæteras ſupra de reſcriptis, & cap. Inter alternatiuis, de regul. iuris, lib. 6. ſic cap. Excommunicamus, §. Quia verò nonnulli, de hæretic. ſecundum Hoſtien. hic nu. 1. in verb. Niſi Apoſtolicas, & Io. Andr. eodem num. & verb. & hoc verum ſecundum eos ſi apparent litteræ non ſuſpectæ, aliàs cõtra. vt cap. Quod ſuper, de fid. inſtrumentor. nec tales excuſantur ab hac Conſtitutione ex eo, quod ſint exempti, vt in Clem. 2. de pœnit. & remiſſ. & hoc iuſta de cauſa fuit conſtitutum, vt dignoſceretur an eſſent tales, quales ſe aſſerunt, Plerumque enim contingebat, atque contingit, vt aſſumpto falſæ Religionis habitu, ſe fingant alios, quàm ſint, vt patet in textu ibi, *ſe alios mentiendo*, necnon ibi, *ne falſa religionis habitum geſtent*; & propterea antequam admittantur, debent diligenter ab Epiſcopis examinari. Hoc tamen obtinet in his tantùm quæſtoribus, qui eleemoſynas quærunt nomine alicuius hoſpitalis, vel pij loci, & ſic nomine alieno: ſecus verò ſi proprio nomine pro ſeipſis eleemoſynas quærerent; quia tales nullis indigent litteris, cap. Quieſcamus, 42. diſt. cap. Non ſatis, 82. diſt. ſecundum Mar. Socin. hic nu. 4.

6 Secundò nota ibi, *præter id, quod in ipſis continetur*, tales quæſtores non poſſe pro eleemoſynis colligendis aliud populo proponere, vel prædicare, quam in eorum litteris contineatur: quod prouidè ſancitum fuit, quia tales conſueuerant multas proponere abuſiones, & mendacia; & plures illorum fraudes recitat Hoſtien. in cap. Cùm ex eo, num. 11. ſupra de reliq. & veneratione SS. nam plerumque & vota commutabant, & abſoluebant à pœna, vt ibi per eum. Ad officium autem Prælatorum pertinet prauos illorum abuſus corrigere, ne fidelis populus varijs illorum figmentis, & falſis documentis deſipiatur, vt habetur in d. cap. Cum ex eo, & excedentes ab eiſdem Prælatis puniri poſſunt, non obſtante exemptione, vt in d. Clem. 2. in fin. de pœnit. & remiſſ. vbi ratio ſubijcitur, vt à ſuis temerarijs auſibus, qui vbique (vt communis habet aſſertio nimiũ exercuerunt, pœnæ formidine propenſius compeſcantur.

8 Tertiò nota formam, qua communiter vti ſolet Sedes Apoſtolica in indultis quæſtuandi pro hoſpitalibus, ac locis pijs, & ſecundum quam Epiſcopi diœceſani debent & ipſi ſuas litteras moderari, vt hic dicitur in verb. Formam: ſed hodie qualis eſſe debeat iſta forma, patebit infra nu. 21.

9 Quartò nota in verſ. *Qui autem*, quales eſſe debent iſti quæſtuarij; debent enim eſſe modeſti, & diſcreti, & non diuertere in tabernis, & alijs locis incongruis; & notandum eſt, vt dicunt Hoſt. n. 15.
10 Io. Andr. & Marian. Socin. eod. nu. quia textus non dicit, proſtibulis, quæ omnino prohibentur: nam & cauendum eſt à quaſi proſtibulis, ſicut ſunt hoſpitia quarumdam beguinarum fictarum, quod perniciosũ genus eſt mulierũ, nec de facili alios, quàm Religioſos admittunt, à quibus modis omnibus eſt cauendum, cap. Perniciosam, & cap. Diffinimus. 18. qu. 2. Hodie iſtarum ſtatus damnatus eſt per Concilium Viennenſe, vt in Clem. Cum de quibuſdam, de religioſ. domib. & in Clem. fin. de hæretic. & de iſtis beguinis vide quod ſcripſi in cap. Nullus, nu. 56. & 66. ſupra de for. competen. Itẽ iſti quæſtores abſtinere debent ab inutilibus, & ſumptuoſis expenſis, vt in littera, ſic ſupra de cenſibus,

ſibus, cap.Cum Apoſtolus,§.1. nec geſtare debent
falſæ religionis habitum; ſic ſupra de priuileg.cap.
Tuarum, & excedentes in talibus, ab Epiſcopo
puniri poſſunt, vt dixi ſupra nu.7.
11 Quintò nota in verſ. *Ad hæc*, indulgentiam per
Prælatum concedendam non debere eſſe indiſcre-
tam, ſed moderatam, & ſecundum quantitatem,
& qualitatem cauſæ: & ſigna rationem in textu
12 expreſſam, quia per indiſcretas, & immoderatas
indulgentias claues Eccleſiæ contemnuntur, &
pœnitentialis ſatisfactio eneruatur: & ex his vlti-
13 mis verbis collige ſingulariter ſecundum Marian.
Socin.in 8.notab. quod indulgentiæ proſunt nedū
in Purgatorio, ſed etiam quoad pœnitentiam hic
iniunctam: quare ſi aliquis tenetur quindecim
diebus ieiunare, habita ſuper talibus indulgentia,
non tenebitur, ſecundum eum.
14 Vltimò nota ibi, *decernimus*, Papam poſſe re-
ſtringere, & moderari poteſtatem Epiſcoporum
in concedendis indulgentijs, prout hic fecit Inno-
centius III. in Concilio generali reſtringendo eo-
rum poteſtatem ad annum in dedicatione Baſili-
cæ, & ad quadraginta dies in anniuerſario dedi-
cationis, & in litteris indulgentiarum, quæ conce-
duntur pro quibuslibet alijs caſibus, ideſt pijs
cauſis, veluti pro ædificatione, vel reparatione
Eccleſiarum, vel ſuſtentatione hoſpitalium, & alijs
15 ſimilibus ſecundum Hoſt.nu.20.in verb. Pro qui-
buslibet, concordat cap.fin.eod.tit.lib.6.vbi indul-
gentiæ ab Epiſcopis conceſſæ vltra numerum hic
taxatum irritæ decernuntur, ſcilicet in ea parte,
in qua excedunt, vt ibi declarat gloſ. in verb. Non
obtinent, & gloſ. vltim. hic in addit. & perpetuò
16 commenda memoriæ rationem, quam reddit In-
noc.hic nu.2.quia minores Prælati omnes habent
hanc poteſtatem à Papa, & ipſe à ſolo Deo, cap.
Quamquam,21.diſt.& cap.1.22.diſt. Item hoc po-
teſt Papa ratione principatus, & iuriſdictionis, quā
habet ſuper omnes, cap.In nouo, 21.diſtinct.& hoc
facit ex iuſta cauſa, quia hac poteſtate abutebãn-
tur: ita formaliter Innoc. quem totidem verbis ſe-
quitur Io.Andr. nu.13. & pondera has auctorita-
tes contra eos, qui contendunt Epiſcopos habere
iuriſdictionem immediatè à Deo; de quo articulo
dic vt plenè ſcripſi in cap.1.à nu.29 vſque ad n.55.
17 ſupra de offic.Ord. ſubdit tamen notabiliter Inno-
cen.vbi ſupra poteſtatem Epiſcoporum hic reſtri-
ctam eſſe, quoad illas tantùm indulgentias, quæ
fiunt publicè; ſed non intelligitur reſtricta in foro
pœnitentiali, quin Epiſcopus poſſit annos, & dies
prout vult indulgere, dummodo diſcretè faciat.
18 QVAERO, An ea quæ diſponuntur in hac De-
cretali circa eleemoſynarum quæſtores, & forma
litterarum in eleemoſynis quęrendis ſint correcta,
vel aliqua ex parte modificata ex iure nouiſſimo
Concilij Tridentini.
Solutio. Statuit S.Synodus in cap.vltim. in fin.
ſeſſ.5.ſub Paulo III. vt quæſtores eleemoſynarij,
qui etiam quæſtuarij vulgo dicuntur, nullo modo
nec per ſe, nec per alium prædicare præſumant, &
contrafacientes ab Epiſcopis, & Ordinarijs loco-
rum priuilegiis quibuſcumque non obſtantibus,
opportunis remedijs omnino arceantur. Quod
& prius interdixerat Vrbanus IV. in Conſtitut. 2.
incip.Licet ex omnibus, §.14 vt in Bullar. tom.1.
pag.96.& Clemen.IV. in cap.Vt officij,§.Compe-
ſcentes, de hæret.lib 6. Deinde ſub Pio IV. cap.9.
19 ſeſſ.21. ſtatuit Concilium, vt quæſtorum nomen
atque vſus in quibuſcumque Chriſtianæ Religio-
nis locis penitus aboleatur, nec ad officiū huiuſ-
modi exercendum vllatenus admittantur, quia
remedia, quæ ſtatuta fuerant aduerſus prauos il-
lorum abuſus tam in Concilio Lateranenſi, vt in
tex.noſtro, ac Lugdunenſi, vt in cap.fin.de pœnit.&
remiſſ.lib.6. quàm Viennenſi, vt in Clemen. Abu-
ſionibus, eod.tit.poſterioribus temporibus reddi-
ta fuerunt inania, & eorum malitia ita quotidie
excreuit, vt de eorum emendatione nulla ſpes re-
20 licta videatur. Indulgentias verò per Ordinarios
locorum adhibitis duobus de Capitulo debitis
temporibus publicandas eſſe decernit; quibus etiā
datur facultas eleemoſynas, atque oblata ſibi cha-
ritatis ſubſidia fideliter colligendi, nulla prorſus
mercede accepta.
21 Porrò ſ.mem.Pius V.& Gregorius XIII.ex ſen-
tentia S.Congregationis Concilij ſtatuerunt ſcri-
bendas litteras in hanc ſententiam locorum Or-
dinariis, in quorum diœceſi hoſpitalia reperiun-
tur, vt eas eleemoſynas, quæ pro vſu dd.hoſpitaliū,
in quibus hoſpitalitas actu exercetur, dabuntur
infra fines ciuitatis, & eius diœceſis tantùm colli-
gi permittant, petita tamen ab ipſo, & obtenta
in ſcriptis, & gratis licentia, quæ ſanè danda vide-
tur, cùm in eodem hoſpitali, ſicut aſſerit, curari
ſoleant pauperes omnes, & morbo laborantes, vt-
pote Sancti Antonij, qui ex tota iſta diœceſi ad-
ducuntur; dummodo perſonæ, quæ colligent, ho-
neſtæ vitæ, & ſpectatæ religionis ſint, ſuoque iudi-
22 cio approbatæ, ac minimè propter hanc operam
participes dictarum eleemoſynarum, atque hoc
munere citra vllum dolum, etiam omni modeſtia,
& dexteritate fungantur; quæſtorumque nomen
nullo modo gerant, ſed ſimpliciter eleemoſynarū
collectores nuncupentur, non ſecum ferant ſua
priuilegia, nec reliquias; non minis, aut infucatio-
nibus inducant fideles ad eleemoſynas, non cam-
23 panellam, aliaque ſimilia inſtrumenta quorumdā
quæſtorum inſignia ad excitandas perſonas pul-
ſent (collectoribus tamen Sancti Antonii fuit cā-
panella conceſſa, cuius vſus ſoli Religioni Sancti
Antonij à Sede Apoſtolica fuit conceſſus) non pe-
tant tamquam debitum, aut ſolitum, neque vlla
arte, etiam prætextu dicendi orationem Sancti
Antonii, vel cuiuſuis alterius Sancti, aut aliter ex-
torqueant pecunias, vel alia bona, ſed ſimplici-
ter, piè, & modeſtè petendo eleemoſynam pro ſu-
ſtentatione dictorum hoſpitalium, accipiant tan-
tùm, quod ſibi ſpontè offertur, vel ſuper ijs elee-
moſynis vllam quouis nomine conuentionem fa-
ciant, etiam in vtilitatem ipſorum hoſpitalium.
24 Mox adiungebatur, vt diligenter Epiſcopus ani-
maduerteret, vt hæc omnia præciſè obſeruentur,
atque non ſolùm ad delationem aliorum, ſed ex
ſuo etiam mero officio inquireret ſi qua fraus præ-
ſertim aduerſus leges præſcriptas in eis commit-
teretur ab ipſis collectoribus, quos ſi verè reos
compererit, puniret publicè pro modo culpæ ar-
bitrio ſuo, eoſque ſtatim amoueret, atque alios,
qui boni, & idonei ſint ab eiſdem ſuperioribus
ſufficiendos curaret.
25 Ad hæc cenſuit Sac. Congregatio decretum
d.cap.9.ſeſſ.21. Non prohibere collectionem elee-
moſynarum quam Monachi Eccleſiæ ſub inuoca-
tione S.Antonij quotannis tempore æſtatis faciūt
pro ipſorum ſubuentione, nec etiam Presbyteros,
26 qui accedunt ad accipiendas primitias frugum,

ſiue animalium, quæ offerri ſpontè ſolent deuo-
27 tionis ergo. Item nec fratres Ordinum Mendicantium, quominus mendicent, & eleemoſynas quærant, eleemoſynarumque nomine triticum, & vinum tempore meſſium, & vindemiarum quærant; ſic etiam dicendum de alijs rebus. Et hic iunge quæ ſcripſi in cap. Tuarum, in 2. notab. ſupra de priuileg.

28 Rurſus cùm fuerit quæſitum, an Cruciata obſtaret, quominus Religioni ſancti Antonij liceret colligere eleemoſynas forma à ſacra Congregatio præſcripta: Reſponſum eſt non obſtare, ſed referendum Sanctiſſimo, qui probauit Congregationis ſententiam, dum agatur de ſimplici collectione eleemoſynarum pro illis hoſpitalibus, in quibus actu exercetur hoſpitalitas.

29 Cæterum Indulgentias à Sede Apoſtolica conceſſas, pro quibus conſequendis manus ſunt porrigendæ adiutrices, & quæ quæſtuandi facultatem quomodolibet continent, generaliter, ac perpetuò renocauit Pius V. & prætextu Indulgentiarum, & facultatum ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicę quęſtas fieri prohibuit, vt in ſua Conſtitut. 30. quę incipit, Et ſi Dominici, in Bullar. tom. 2. pag. 214. & in propoſito vide aliam eiuſdem Pontificis Cõſtitutionem, Quamplenum ſit: quæ in ordine eſt 99. eodem tom. 2. pag. 304.

30 Frattes Conuentuales ſancti Franciſci eam degentes in Abbatia, ſeu monaſterio ſancti Viti Polignanenſis diœceſis, quæ quidem Abbatia Conuentui SS. Apoſtolorum Vrbis vnita eſt, conſueuerunt per quodcumque perſonarum genus colligere eleemoſynas non modo in ciuitate, ac diœceſi Polignanenſi, ſed in vniuerſa fere Apulia, atque huiuſmodi eleemoſynæ non cedunt ſolum beneficio Eccleſiæ ſancti Viti, ſed in augmentum quoque redituum dicti Conuentus SS. Apoſtolorum.

Quærit Epiſcopus Polignanenſis an poſſit tuta conſcientia permittere, vt dicti Regulares pergant in hac quaſi poſſeſſione quæſtuandi. Et quoad hoc iam cenſuit S. Cõgregatio fratres Mendicantes ex decreto Concilij cap. 9. ſeſſ. 21. non prohiberi quidem eleemoſynas quærere, ſed tamen non poſſe alios eorum nomine, & authoritate quoquo modo quæritare; & in caſibus contingentibus ſæpius reſpondit dictos Regulares per ſeipſos tantum poſſe eleemoſynas colligere, & probatur in c. Tuarum, ſupra de priuileg. & ibi dixi in 3. notab. poſt Butr. n. 2. & Anchar. n. 1.

Verum quia Regulares dicti Conuentus obijciunt, quod ſine dictis eleemoſynis per alios conquiſitis viuere non poſſunt, cùm Abbatiæ reditus non excedant valorem quadringentorum ducatorum, & omnes applicentur Conuentui Sanctorum Apoſtolorum, deliberandum videtur, an ſit illis concedenda facultas quærendi eleemoſynas per alias diœceſes ad aliquod tempus de Ordinariorum licentia, & cum conditionibus ſolitis præſcribi in litteris Sac. Congregationis.

Ad hæc ex piorum eleemoſynis in Cathedrali Polignanenſi iamdiu conſtructa eſt Cappella in honorem ſancti Viti, in qua brachium eiuſdem Sancti aſſeruatur.

Pro conſeruatione, & vſibus neceſſarijs dictæ Capellæ Presbyteri Eccleſiæ de Epiſcopi cõſenſu, & authoritate ſoliti fuerunt huc uſque colligere eleemoſynas.

Regulares verò negant id eis licere, tum quia illud Brachium ſancti Viti ad ipſorum monaſterium ſpectat, & in d. Capella non aſſeruatur niſi gratia depoſiti, vel cuſtodiæ. Super quo lis pendet propediem expedienda. Tum quia id cedit in graue præiudicium dicti monaſterij, quod maiori parte eleemoſynis ſuſtentatur.

Tum denique quia ipſi intendunt ſuppeditare neceſſaria ad vſum dictæ Capellæ, quamdiu in ipſa dicta reliquia aſſeruabitur, dicuntque hanc quæſtorum multiplicitatem in diuerſis diœceſibus eſſe non poſſe abſque confuſione, & ſcandalo.

Epiſcopus, qui aſſerit hanc eleemoſynarum collectionem eſſe neceſſariam pro dictæ Capellæ manutentione, itidem conſuluit ſacram Congregationem, an ſibi liceat in dicta quaſi poſſeſſione perſeuerare, & ſaltem petit facultatem pro alijs diœceſibus iuxta formulam litterarum ſacræ Con-
31 gregationis. Alias cenſuit ſacra Congregatio nomen, & vſum quæſtorum eſſe penitus à Concilio ſublatum, ſed tamen pro piorum locorum neceſſitatibus non eſſe prohibitum eleemoſynis colligere. Sed quia quærentes, facilè hac facultate abutuntur, poſſent fortaſſe concedi Epiſcopo litteræ in forma conſueta ad aliquot annos pro aliquibus diœceſibus, ac de Ordinariorum conſenſu.

32 Itaque ad primum dubium videtur reſpondendum prædictos fratres tanquam Mendicantes nequaquam eſſe prohibendos eleemoſynas colligere, dum tamen ſi extra diœceſim Polignanenſem quæritare voluerint, ſuorum Superiorum licentiam oſtendant loci Ordinario, atque illius conſenſum obtineant, quemadmodum & aliàs Congregatio reſpondit. Cæterum nullibi eſſe permittendum, vt eleemoſynas quærant per alios, quàm ſui Ordinis fratres.

33 Ad ſecundum, Epiſcopo licere quidem in ſua diœceſi, atque etiam in aliena de Diœceſani conſenſu per perſonas ſpectatæ probitatis, ac fidei, ſuoque iudicio delegandas eleemoſynas quærere pro Eccleſijs, Capellis, ac locis pijs ſuæ diœceſis, quæ ipſe pro ſua prudentia, & paſtorali ſollicitudine eiuſmodi eleemoſynarum præſidio magis indigere arbitrabitur. Et ita meo tempore ad vtrũque dubium fuit reſponſum.

De Pænit. & Remiſſ.

Cap. Ne pro dilatione:

S V M M A R I V M.

1 *EPiſcopi, & alij Superiores, & minores Prælati exempti poſſunt ſine alia licentia ſibi eligere Confeſſorem.*

2 *Epiſcopi poſſunt ſibi eligere Confeſſorem etiamſi exempti non ſint.*

3 *Prælatus inferior non exemptus, aut exemptus non Prælatus non gaudet priuilegio ſibi eligendi Confeſſorem.*

4 *Rectores Eccleſiarum, item Scholares Epiſcopo, vel eius Pœnitentiario, aut Archipresbytero ciuitatis confiteri debent.*

5 *Epiſcopus an hodie poſſit eligere Confeſſorem ſibi non ſubditum, qui à proprio Ordinario non fuerit approbatus ad præſcriptum Concilij Tridentini in cap. 15.*

Digitized by Google

cap. 15. ſeſſ. 23. & num. ſeq. vſque ad num. 31. & num. 62.

6 Confeſſor eligendus ex priuilegio huius cap. debet eſſe habilis ad confeſſiones audiendas, & n. 13.

7 Impedimento vno ex duobus ſublato actus expediri non poteſt.

8 Sacerdos, vt validè à peccatis abſoluat, debet non ſolum eſſe approbatus ab Ordinario, ſed etiam habere iuriſdictionem in pœnitentes.

9 Regulares habentes priuilegium abſoluendi alienos Parochianos an poſſint illos abſoluere ſine proprij Sacerdotis licentia, & n. 28.

10 Priuilegium habens eligendi Confeſſorem non poteſt eligere niſi eum, qui habet executionem, & num. 53.

11 Confeſſorem eligere eſt iuriſdictionem prorogare.

12 Sacerdos ab Ordinario non approbatus habet iuriſdictionem habitu, ſed non actu.

14 Sacerdos de iure communi ſatis eſt vt habeat poteſtatem abſoluendi habitu, ad hoc vt illius executio per electionem prorogetur; ſecus poſt Concilium Tridentinum.

15 Epiſcopus eligendo Confeſſorem ſibi ſubditum videtur illum approbare.

16 Confeſſor electus in vim huius capituli an cenſeatur ordinarius.

17 Conſuetudo, ac priuilegium eligendi Sacerdotem non approbatum ad confeſſiones audiendas ſublata ſunt à Concilio Tridentino.

18 Confeſſor eligendus in vim Bullæ Cruciatæ debet eſſe approbatus ab Ordinario ipſius Confeſſoris, licèt in Bulla id non exprimatur.

19 Confeſſio ſacramentalis an ſit nulla, ſi fiat Sacerdoti in aliena diœceſi commoranti etiam ibi approbato ab Ordinario.

20 Prælati inferiores exempti an poſſint ſibi eligere Confeſſorem ab Ordinario non approbatum.

21 Et an poſſint approbare ad confeſſiones audiendas.

22 Priuilegium eligendi Cõfeſſorem quid operatur poſt Concilium Tridentinum, & num. ſeqq.

23 Sacerdotes ſæculares non curati non poſſunt audire confeſſiones confluentium de alienis diœceſibus etiam in diœceſi, in qua ſunt approbati, & n. 27.

Secus eſt in Regularibus ſecluſa fraude, n. 28.

24 Parochus poteſt confeſſiones ſuorum Parochianorum vbique locorum audire aliorum non poteſt etiam in propria parochia, & n. 29.

25 Confeſſor ab Epiſcopo electus poteſt illius confeſſiones audire etiam extra diœceſim Epiſcopi approbantis.

26 Sacerdotes non curati ſiue ſæculares, ſiue regulares non poſſunt audire confeſſiones etiam ſubditorum Epiſcopi approbantis extra diœceſim, in qua ſunt approbati.

30 Actus voluntariæ iuriſdictionis poſſunt etiam in alieno territorio exerceri.

Epiſcopum iter agentem non decet eligere ſibi Confeſſorem in ſingulis diœceſibus, ibidem.

31 Cardinales in vim huius cap. an poſſint ſibi eligere Confeſſorem non curatum, nec approbatum ab Ordinario iuxta Concilium Tridentinum in cap. 15. ſeſſ. 23. & n. ſeq. vſq. in finem.

32 Cardinalis Epiſcopus, aut Legatus de latere indubiè habet priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem, ibidem.

Priuilegia non extenduntur de perſona ad perſonam, etiam ex maioritate rationis.

Declaratur, n. 40. & 47.

33 Prælatus quantumcumque maximus de iure communi non poteſt ſibi eligere Confeſſorem.

34 Epiſcopus de iure communi confiteri debet Archiepiſcopo, Archiepiſcopus Patriarchæ, Patriarcha Papæ, & n. ſeq & 39.

35 Prælati exempti, qui immediatè non ſubſunt Papæ non habent priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem & n. 38.

36 Cardinales non poſſunt recedere à Curia ſine licentia Papæ.

37 Tenentur reſidere in ſuis titulis.

38 Priuilegij cauſa ceſſante ceſſat priuilegium.

Declaratur, n. 48.

39 Cardinales de iure communi confiteri debent Papæ, vel maiori eius Pœnitentiario, & n. 50.

40 Cardinales dignitate, & officio ſunt ſuperiores Epiſcopis.

41 Prælatorum appellatione qui comprehendantur.

42 Cardinales etiam non Epiſcopi in ſuis titulis habent iuriſdictionem quaſi epiſcopalem, & minores Ordines conferunt; non tamen vti poſſunt facultatibus, quæ à Concilio Tridentino Epiſcopis tribuuntur.

Cardinalis Regni Protectore poteſt inquirere ſuper qualitatibus promouendi, & examen ſuper aliquo articulo ſubdelegare. Sed proceſſum Nuntij præuenientis per ſe, vel per alium impinguare non poteſt, ibid. verſ. Et per quæ dicta.

43 Cardinales ſunt Papæ immediatè ſubiecti tamquam ipſorum iudici Ordinario, & n. ſeq.

44 Familiares Cardinalium à ſolis Cardinalibus iudicantur.

46 Cardinales gaudent priuilegio Altaris portatilis.

47 Priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem tamquam fauorabile, & nulli noxium eſt latiſſimè interpretandum.

48 Priuilegium eligendi Confeſſorem quam ob cauſam Epiſcopis, & Prælatis exemptis conceſſum fuerit, & n. ſeq.

49 Cauſa in dubio an præſumatur finalis, vel impulſiua.

50 Priuilegiatus an poſſit ſibi eligere Confeſſorem non curatum, nec approbatum ab Ordinario, & num 52.

51 Sacerdotes ſimplices an habeãt priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem, & n 54.

52 Cardinalium priuilegia non comprehenduntur in generali priuilegiorum derogatione.

Contrarium, n. 55.

Declaratur, n. 58 & 60.

53 Priuilegium habens eligendi Confeſſorem tenetur eligere Sacerdotem habẽtem executionem ab Ordinario.

55 Cardinalium prærogatiuæ quamuis multum attendantur in honoribus deferendis, non tamen eximunt eos à vinculis ſacrorum Canonum, & Apoſtolicarum Conſtitutionum.

56 Auguſta quamuis gaudeat priuilegijs Auguſti, tamen ſub generali legum vinculo comprehenditur.

57 Princeps non eſt ſub lege fori, ſed ſub lege poli, naturæ, & rationis.

58 Cardinales comprehenduntur in generali derogatione reſpiciente fauorem publicum, & ſalutem animæ.

59 Ideoque comprehenduntur in cap. Omnis vtriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.

60 *Item in generali derogatione habente clauſulas prægnantes.*

61 *Lex corrigens in vno ex correlatiuis, corrigit etiam in alio.*

62 *Epiſcopi poſſunt ſibi eligere Confeſſorem, ſed tenentur eligere curatum ſeu approbatũ ab Ordinario.*

63 *Priuilegium eligendi Confeſſorem curatum, vel approbatum in quo proſit Cardinalibus.*

64 *Parochus etiam intra limites parochiæ ſuæ non poteſt audire confeſſiones alterius Parochiani ſine proprij Sacerdotis licentia.*

Sed ſuos Parochianos abſoluere poteſt etiam extra propriam parochiam, n. 66.

65 *Confeſſor ſiue ſæcularis, ſiue regularis in vna diœceſi approbatus, non poteſt extra illam audire confeſſiones etiam perſonarum illius diœceſis, in qua eſt approbatus, & n. ſeq.*

67 *Sacerdos ſæcularis etiam in illa diœceſi, in qua eſt approbatus, non poteſt audire confeſſiones confitentium ex alia diœceſi.*

68 *Conſuetudo etiam immemorabilis, vt quis præter ſui Superioris licentia Confeſſorem ſibi eligere valeat, reprobatur.*

1 NE PRO DILATIONE. Epiſcopi, & alij ſuperiores, & minores Prælati exempti poſſunt ſine alia licentia ſibi eligere confeſſorem. Hoc dicit.

2 Nota primò Epiſcopos etiam non exemptos poſſe ſibi confeſſorem eligere, prout ex littera ſubtiliter, & accuratè deducit Hoſt. hic nu. 6. verſ. Sed numquid, cui ſubſcribunt Io. Andr. Cardinal. & Anchar. omnes in princip. Butr. nu. 5. & Abb. nu. 3. verſ. Sed quæro.

3 Secundò nota ibi, *minoribus Prælatis exemptis*, inferiores Epiſcopo non gaudere hoc priuilegio ſibi eligendi confeſſorem, niſi duobus concurrentibus. Alterum eſt vt ſint Prælati, puta Abbates, Præpoſiti, Priores, vt in cap. In ſingulis, ſupra de ſtatu Monach. de Presbytero parochiali dicam infra num. 41. Alterum vt ſint exempti, ideſt Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecti, ſecundum Hoſt. nu. 7. verſ. Inferiores verò, & latiùs patebit infra nu. 35. Quapropter exemptus non Prælatus, aut Prælatus inferior non exemptus hac permiſſione non vtitur, vt per Hoſt. eodem nu. 7. in ver. Minoribus, & Abb. Siculum nu. 3. in vltimo notab. Quod

4 ſecundum Abb. Antiq. facit contra ſcholares, qui ſibi eligunt confeſſorem, quem maluerint; & ſecundum Petrum de Sampſone facit contra Rectores capellarum, qui ſibi eligunt confeſſores, cum tamen Epiſcopo, vel eius Pœnitentiario, aut Archipresbytero ciuitatis debeant confiteri, cap. 1 de off. Archipresb. & ſequuntur hic Ioan. Andr. & Butr. ambo in fine, Cardin. & Ancharan. ambo in princip.

5 QVAERO, An Epiſcopus in vim huius Decretalis hodie poſſit eligere confeſſorem ſibi nõ ſubditum, qui à proprio Ordinario non fuerit approbatus ad confeſſiones audiendas ad præſcriptum Concilij Tridentini in cap. 15. ſeſſ. 23.

6 Videtur reſpondendum non poſſe.

Primò, quia hic textus exigit, vt eligatur confeſſor prouidus, & diſcretus: ſed talis non videtur poſſe intelligi is, qui ab ipſo Concilio in d. cap. 15. declaratur non idoneus ad audiendas confeſſiones. Ergo neque in vim huius Decretalis eſt eligibilis.

7 Secundò de duobus impedimentis ad actum, vno ſublato, & altero remanente, actus expediri non poteſt, cap. Ex tuarum, ſupra, de vſu pall. & cap. Paſtoralis, de priuil. Sed duo impediunt quo-
8 minus ſacerdotes, quamuis in ſui ordinatione abſoluendi poteſtatem receperint, abſoluere pœnitentes poſſint; quorum vnum perſonam reſpicit ipſorum ſacerdotum, videlicet ſi non ſint approbati ab Ordinario, vel parochiale beneficium non obtineant, d. cap. 15. Alterum quod pœnitentes reſpicit, ideſt ſi in eos iuriſdictionem nõ habeant, cap. Placuit, diſt. 6. cap. Omnis, vbi notatur, ſupra eod. Ergo quamuis ex priuilegio huius textus ſublatum ſit impedimentum ex defectu iuriſdictionis; quia tamen remanet alterum ex inhabilitate perſonæ confeſſoris, non poterit actus abſolutionis expediri. Atque hoc argumento in hac materia vtitur gloſ. in dicto cap. Omnis, in ver. Alieno ſacerdoti.

9 Confirmatur argumentum, quia ſicut non ſufficit priuilegium Regularium vt poſſint alienos parochianos recipere ad pœnitentiam, ſed requiritur licentia proprij ſacerdotis, gloſ. in d. cap. Omnis, in eod. ver. Alieno ſacerdoti, niſi ſint ſuper hoc ſpecialiter priuilegiati, in quibus terminis procedit Extrauag. Vas electionis, de hæret. vt declarat in prædicta Decretali, Omnis, Io. Andr. & poſt eum Abb. nu. 14. verſ. Sed Io. Andr. ita non ſufficit licentia proprij ſacerdotis, cui æquiualet licentia ex priuilegio iuris, niſi ille qui audire debet confeſſiones aliàs idoneus ſit vt poſſit abſoluere pœnitentes.

10 Tertiò, quando ſimpliciter datur licentia parochiano eligendi confeſſorem, non poteſt eligi niſi is qui habet executionem, vt puta curatus, gloſ. præall. & Abb. in d. cap. Omnis, n. 14. gloſ. in Clem. 1. in ver. Speciali, de priuil. & ibidem Cardin. q. 33. Et idem Cardin. in Clem. 1. qu. 14. de offic. Vicar. & latius dicam infra n. 53. ergo idem quando à iure huiuſmodi licentia tribuitur, vt hic.

11 Quartò facit ratio, qua mouetur gloſſa, & Abb. vbi ſupra: eligere enim confeſſorem eſt prorogare eius iuriſdictionem, vnde iudex prorogatus co-
12 gnoſcit iure proprio. At ſacerdos non approbatus iuxta decretum Concilij, licèt habeat iuriſdictionem illam, ideſt potentiam; non tamen habet actum. Ergo non poterit illius iuriſdictionis executio per eligentem prorogari. Nec applicatur reſponſio Abbatis in Clem. 1. nu. 16. de priuil. poſt Hoſt. in ſumma. de pœnit. verſ. Cui confitendum, nu. 14 poſt med. quod executio impeditur ex defectu ſubditorum, quod ceſſat quando aliquis alicui ſacerdoti ſe legitimè ſubijcit, vtputa per li-
13 centiam legitimam: nam hoc procederet niſi aliud ſubeſſet impedimentum in perſona confeſſoris proueniens ex eo quod non eſt approbatus. Sicut ergo non poteſt eligi excommunicatus, vt per Hoſt. vbi ſupra in §. Cui Patriarcha, nu. 18. ita nec iſte à Concilio inhabilitatus.

Ex quibus concludendum cum Abb. hic in fine, & Capell. Tholoſ. deciſ. 222. talem eligendum per Epiſcopos, & Prælatos debere eſſe curatum, vel aliàs habere poteſtatem ligandi, & ſoluendi in actu; quod multò magis tenendum eſt poſt Concilium, quo expreſsè in d. cap. 15. inhabilitati ſunt omnes, qui aut parochiale beneficium non obtinent, aut aliàs approbati non ſunt.

14 Non obſtat ratio, ob quam præcipuè Hoſt. vbi

ſupra

ſupra, & Abb. in d. Clem. 1 de priuil. & plerique alij ante Cōcilium tenuerunt ſufficere vt ſolus ſacerdos habitu habeat poteſtatem abſoluendi ad hoc vt illius executio per electionem prorogetur, ad notata in l. 1. de iudic. quia, vt dictum eſt, procederet, niſi ſubeſſet aliud impedimentum, quàm ex defectu ſubditorum.

15 Non obſtat ſi dicatur cum Hoſt. vbi ſupra in §. Cui Patriarcha, confeſſorem electum ab Epiſcopo habere illam poteſtatem, quam habet Epiſcopus in ſubditum ſuum habet poteſtatem abſoluēdi: ergo, &c. Quia reſpondetur argumentum tunc habiturum locum, quando Epiſcopus eligeret ſacerdotem ſibi ſubditum: Ex hoc enim quoniam illum eligeret, tacitè videretur approbaſſe.

16 Non obſtat, quod talis confeſſor videatur ordinarius ex eo quod à lege accipiat poteſtatem facta electione per Epiſcopum, vt per Hoſt. vbi ſupra; confeſſor autem ordinarius tali approbatione non indigeat: quia reſpondetur legem ſupponere ſacerdotem idoneum, & eligibilem ex ſe quādo dat facultatem perſonæ vt poſſit illum eligere, & illi ſubijci: at talis non eſt ſacerdos non approbatus, cùm ex Concilio ſit inhabilis ad confeſſiones audiendas.

17 Non obſtat quod fortè conſuetudo interpretata ſit aliter hanc licentiam, prout apparet in S. R. E. Cardinalibus, qui cum habeant ſimile priuilegiū à Papa, eligunt in confeſſorem ſacerdotem etſi nō approbatum iuxta Concilium. Etenim omiſſo priuilegio Cardinalium, de quo in præſenti non quæritur; Reſponderi poteſt conſuetudinem quāuis aliàs tribuat iuriſdictionem non prodeſſe quicquam contra prædictum decretum Concilij, quod priuilegia, & conſuetudines etiam immemorabiles ſuſtulit.

18 Melior interpretatio ad huiuſmodi priuilegium ſumitur ex ipſis litteris Iubilei, in quibus cùm tribuitur licentia eligendi confeſſorem, adijcitur vt ſit approbatus ab Ordinario: ſed etſi expreſsè non eſſet adiectum, haberetur pro adiecto, prout ſentiebat S. Congregatio Concilij interpretando Bullam Cruciatæ.

19 Sed an talis confeſſor debeat eſſe approbatus ab Ordinario ipſius confeſſoris, vel ab Ordinario pœnitentis, S. Congregatio interpretando Bullam Iubilei, & ex eius ſententia Sanctiſſimus declarauit Bullam eſſe intelligendam de Ordinarijs eorū qui audiunt confeſſiones, non autem de Ordinarijs pœnitentium.

In contrarium induci poſſet decretum prouinciæ Mediolanen. recognitum à S. Congregatione, & emendatum, quod relatum eſt inter ſcripturas cap. 15. ſeſſ. 23. his verbis [Qui ad confeſſarium etiam regularem in aliena diœceſi commorātem dedita opera ſe conferens peccata ſua ſit confeſſus, niſi confeſſarius ille ab Epiſcopo loci, & à confitentis Ordinario ad audiendas confeſſiones probatus erit, ei tamquam inconfeſſo Parochus Euchariſtiæ Sacramentum nemini præbeat.] Sed reſponderi poteſt decretum illud loqui de pœnitentibus non habentibus facultatem ſibi eligendi confeſſorem, qui ad eludendum proprij ſacerdotis iudicium ad exteros ſacerdotes confugiunt.

20 Eadem dubitatio propoſita de Epiſcopis procedit etiam reſpectu minorum Prælatorum, qui ſi ſint exempti ſimili priuilegio gaudent, vt hic, in
21 quibus par etiam reſolutio fieri poterit; præterquam in eo quod dictum eſt Epiſcopum eligere poſſe ſuum ſubditum, licèt prius non approbatum ab ipſo ad audiendas confeſſiones, quia ipſum eligendo tacitè, & ipſo facto videtur approbare. inferiores enim Prælati confeſſorem approbare non poſſunt, niſi proprium territorium, ac iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habeant, vt S. Congregatio cenſuit.

22 Sed obijcies: quid ergo prodeſt priuilegium eligendi confeſſorem à Concilio Epiſcopis nō ademptum, ſi in aliena diœceſi eum eligere non poſſunt niſi ab illius Ordinario approbatum, & in diœceſi propria nullo egent priuilegio, cùm ſicut pro alijs, & pro ſe poſſint ſacerdotes approbare.

At reſpondetur priuilegium operari duos effectus. Primus eſt, quia Epiſcopi poterunt ſibi eligere exterum ſacerdotem curatum, vel ab eius
23 Ordinario approbatum, quem aliàs eligere non poſſent ſine priuilegio. Nam quidquid ſit in regularibus, presbyteri ſæculares parochiale beneficium non habentes non poſſunt audire confeſſiones confluentium ex alienis diœceſibus, etiam in illa diœceſi, in qua ſunt approbati: etenim cum illorum iuriſdictio non ſit ordinaria, ſed delegata non extenditur ad eos, qui non ſubſunt Epiſcopo deleganti; ac propterea nulla eſt abſolutionis ſententia, quam iidem ſacerdotes in eos proferunt, in quos ordinariam, aut delegatam iuriſdictionē non habent, vt diffinitur à Concilio Tridentino ſeſſ. 14. de Sacram. Pœniten. cap. 7. de caſ. reſeruat.
24 Habentes verò parochiale beneficium certum eſt audire non poſſe cōfeſſiones alienorum Parochianorum, vt omnes notant in d. cap. Omnis vtriuſq; ſupra eod. In hoc ergo prodeſt priuilegium, quod ſacerdoti alterius diœceſis ſiue curato, ſiue approbato, qui alioquin reſpectu exteri Epiſcopi eſſet alienus, poterit Epiſcopus ſe ſubijcere illum eligendo, eiuſque iuriſdictionem prorogare.

25 Secundus effectus eſt, quia Epiſcopi à ſacerdote, vt præfertur, electo abſolui poterunt vbique locorum, etiam extra diœceſim Epiſcopi approbantis, quod ſine priuilegio nō liceret: nam pres-
26 byteri non habentes parochiale beneficium ſiue ſint ſæculares, ſiue regulares non poſſunt audire confeſſiones etiam ſubditorum Epiſcopi approbātis extra diœceſim, in qua ſunt approbati, vt ſæpius S. Congregatio declarauit.

27 Porrò conſueuerunt in hac materia ex ſententia ipſius S. Congregationis conſtitui regulæ infraſcriptæ, videlicet: Sacerdotes ſæculares non Parochi ad audiendas confeſſiones ab Epiſcopo approbati non poſſunt illas audire extra diœceſim, in qua ſunt approbati: ſacerdotes verò regulares poſſunt ſecluſa fraude aliorum diœceſanorum confeſſiones audire in ea diœceſi, in qua ſunt approbati, qui ab Epiſcopo ſolam approbationem recipiunt, & iuriſdictionem habent ex priuilegio Summi Pontificis, vt in Clement. Dudum, de ſepultur. cuius authoritas non reſtringitur ad limites alicuius territorij, cap. Cuncta per mundum, 9. q. 3
28 Et in hoc diſcrepant à confeſſoribus ſæcularibus; ſed tamen cum ijs conueniunt in hoc quod non poſſunt illas audire etiam quoad ſubditos Epiſcopi approbantis extra diœceſim, in qua ſunt appro-
29 bati. At Parochi è conuerſo alienorum quidem Parochianorum confeſſiones audire non poſſunt etiam in propria parochia, cùm in eos nullam habeant iuriſdictionem, ſed ſuos Parochianos poſ-

ſunt

ſunt vbique locorum abſoluere, quia in eos ordi-
30 nariam habent iuriſdictionem, & cùm actus au-
diendi confeſſiones ſit iuriſdictionis voluntariæ,
poteſt etiam in alieno territorio exerceri, l. 1. ff. de
off. Proconſ. gloſſa in c. Nouit, de off. Legati, Cal-
derin. conſ. 468. circa princ. verſ. Secundò pondero,
alias 3. Qui fil. ſint legit. Ob quam rationem
ita concludit Hoſtien. in Summa in tit. de pœnit.
§. Cui confitendum, num. 54. verſ. Et numquid ex-
tra, Aſten. in Summa lib. 5. tit. 14. §. Cui Presby-
tero eſt confitendum, q. 4. Nauarr. in cap. Placuit,
num. 64. de pœnit. diſt. 6. Capyc. deciſ. 203. num. 14.
& ſeqq. & in hoc diſcrepant ab alijs Sacerdotibus
tam ſæcularibus, quàm regularibus, quorum au-
thoritas circumſcribitur finibus diœceſis, in qua
ſunt approbati.

Quæcumque autem de Parocho dicta ſunt ea-
dem habent locum etiam in Confeſſore ab Episco-
po electo in vim textus noſtri. Siquidem tam-
quam habens iuriſdictionem à lege, cẽſetur ipſius
eligentis proprius, & Ordinarius Sacerdos, vt do-
cent in d. cap. Omnis, Hoſtien. nu. 22. & Abb. n. 14.
Mandoſ. in tract. de ſignat. grat. in ver. Confeſſio-
nale, verſ. Aduertendum eſt ad gloſſam: ac proin-
de ad inſtar Parochi poteſt audire cõfeſſiones Epi-
ſcopi tamquam ſubiecti ſuæ ordinariæ iuriſdictio-
ni in quacumque diœceſi, quod non liceret, ſeclu-
ſo priuilegio, vt dictum eſt. Hoc autem pluri-
mum prodeſſe poterit Epiſcopis præſertim in iti-
nere celebrantibus, iuxta cap. fin. de priuil. in 6.
Nec tranſeundo per alienas diœceſes dimiſſo ſoli-
tò, & propio Confeſſore, cogantur in ſingulis diœ-
ceſibus diuerſos Sacerdotes eligere. Quod conſi-
derat Hoſtien. in d. §. Cui Patriarcha; Reſolutio-
nem habes infra n. 62.

31 Vlterius QVAERO. Poſito decreto Concilij
Tridentini in d. cap. 15. ſeſſ. 23. An S. R. E. Cardina-
les in vim illius Decreti poſſint ſibi eligere Con-
feſſorem non curatum, nec approbatum ab Or-
dinario. Quæſtio videtur diuidenda in duos arti-
culos. Primus eſt an Cardinalis habeat priuile-
gium ſibi eligendi Confeſſorem, iuxta hoc capitu-
lum. Secundus eſt, quatenus habeat an poſſit eli-
gere non curatum, nec approbatum.

Quoad primum articulum ſi Cardinalis ſit Epi-
ſcopus, nulla eſt difficultas, quin gaudeat hoc pri-
uilegio. Et idem dicendum de Cardinali Legato
de latere, quia proculdubio comprehenditur ſub
illis verbis, *& alijs Superioribus*, & in ratione ex-
preſſa in littera. Et hoc tenent poſt alios moderni
in inſtitutione canonica lib. 5. in tit. de Sacramen.
Pœniten. n. 172.

32 Sed in Cardinali non Epiſcopo, aut Legato de
Latere dubium facit, quod cùm hæc Decretalis
contineat priuilegium, vt notant hic Anchar. &
Abb. non videtur extendenda ad Cardinales in
ea non expreſſos ex notatis per Archid. in cap. fin.
in ver. Indulgemus, de priuileg. lib. 6. Generaliter
enim in priuilegijs non fit extenſio de perſona ad
perſonam etiam ex maioritate rationis, cap. Ne
aliqui, vbi Gemin. in 4. notab. de priuil. in 6. An-
ton. de Butr. in cap. Sanè, ſupra eod. tit.

33 Præterea de iure communi nullus Prælatus
quantumcumq; maximus poteſt ſibi eligere Con-
feſſorem, vt hic notat Abb. num. 2. in 2. notab. &
probat littera textus ponderando illud verbum,
permittimus, quod indicat ante hanc permiſſionẽ
Epiſcopos, & alios de quibus hic non potuiſſe ſe
ſubijcere alicui Confeſſori ſine ſui Superioris licẽ-
ria. Et eſt ratio, quia nemo poteſt ligari niſi à ſuo
Iudice, vt in cap. Omnis vtriuſque, & in cap. Quod
autem, ſupra eod. & cùm nullus Clericus ſine li-
centia ſui Epiſcopi poſſit eligere iudicium non ſui
iudicis, perſonæ, vel rerum; c. Si diligenti, & cap.
Significaſti, de foro comper. & cap. Non liceat, 3.
qu. 6. Multò minus iudicium animæ, quod maius
eſt, vt arguit gloſſa hic in ver. Permittimus, & Ho-
34 ſtien. num. 5. in eod. ver. Vnde ex iuris commu-
nis diſpoſitione Epiſcopus debet confiteri Archie-
piſcopo, Archiepiſcopus Patriarchæ, Patriarcha
Papæ, vt plenè per Hoſtien. in Summa, eodem tit.
§. Cui confitendum. Sed quia huiuſmodi Prælati
habent Superiores nimis diſtantes, propterea fuit
eis conceſſum priuilegium de quo in textu noſtro
35 vt hic aduertit Abb. num. 2. Similiter Prælati ex-
empti, de quibus loquitur littera huius textus de
iure confiteri debent ſoli Papæ, cui ſubſunt imme-
diatè: de his enim intelligitur hæc Decretalis, &
non de alijs Prælatis exemptis habentibus ſupra
ſe alium Superiorem, vt Prior Abbatem genera-
lem ſecundum Hoſtien. in d. §. Cui confitendum,
verſ. Cui Abbas, & Abb. hic num. 2. in fine. Sed
quia prædicti exempti Papæ immediatè ſubiecti
itidem nimis diſtabant à Curia Romana, idcirco
fuit eis conceſſum priuilegium ſibi eligendi Con-
feſſorem, ne pro dilatione pœnitentiæ periculum
immineat animarum, quæ eſt ratio hic expreſſa:
& hanc diſtantiam à ſuis Superioribus, & à Curia
Romana fuiſſe cauſam, & rationem huius priuile-
gij dicit Hoſtien. hic nu. 7. in fin. verſ. Niſi exempti
ſint, & Abb. eod. n. 2.

36 At hæc ratio ceſſat in Cardinalibus non Epi-
ſcopis, aut Legatis de Latere, quia tenentur in
Romana Curia reſidere, vt eis diſtrictè præcipitur
à Leone X. in Conſtitutione edita ſuper reforma-
tione Prælar. Eccleſ. Tertio, Nonas Maij 1514 nec
poſſunt recedere à Curia ſine licentia Papæ, cùm
habeant alas ligatas, vt inquit Hoſtien. in cap. Ec-
cleſia veſtra, il ſecondo, de elect. Sarnen. in reg. de
37 impetr. benef. vacan. per obit. famil. Cardin. qu.
num. 4. Et, vt ait Bald. in cap. Bonæ, il ſecondo, de
poſtulat. Prælat. æquiparantur ſtellis fixis, quę non
mouentur niſi motu orbis, ſicut & Cardinales nõ
mouentur niſi motu Papæ. Et de iure communi
tenentur reſidere in ſuis titulis, aliàs debent de-
poni cap. 2. de Cler. non reſid. vbi à Leone III. re-
fertur Anaſtaſium Presbyterum Cardinalem titu-
lum Beati Marcelli in Synodo depoſitum fuiſſe eò
quod parochiam ſuam per annos quinque contra
Canonum inſtituta deſeruerat, de quo per Ioann.
Andr. in addit. ad Specul. eod. tit. circa fin. & Ol-
drad. conſ. 48. Ius commune, & arguit in ſimili Io.
38 Andr. poſt Hoſtien. in cap. In his, circa med. in ver.
Conſecuti, ſupra de priuil. vbi concludit priuile-
gium Altaris viatici, de quo ibi, cum fuerit con-
ceſſum fratribus Prædicatoribus, & Minoribus in
nouitate ſua quando carebant proprijs Eccleſijs,
& habebant Oratoria ſimplicia, non habere am-
plius locum, cùm hodie habeant Eccleſias conſe-
cratas, & ſic ceſſat ratio priuilegij: & ſequuntur
ibi Anton. de Butr. num. 8. & Abb. num. 3. & magis
ad rem noſtram priuilegium vt Epiſcopi, eorum-
que Superiores nullam interdicti, vel ſuſpenſionis
pœnam incurrant, niſi in ſententia ſint expreſſi, de
quo in c. Quia periculoſum, de ſent. excomm. in 6.
Non competit Cardinalibus, cum in eis ceſſet ra-
tio

tio illius Decretalis, ſcilicet impediendi officium epiſcopale, ſecundum Ioann. de Anan. in rubr. de Cler. excomm. in vlt. col. & Felin. in cap. Quod ſuper his, num. 12. verſ. Secundò quin etiam, de fide Inſtrum. & in terminis priuilegij, de quo agitur, quamuis littera huius textus indiſtinctè loquatur de Prælatis exemptis; tamen quia in exemptis, qui non ſubſunt Papæ, ſed alijs Superioribus, ceſſat ratio diſtantiæ ab Vrbe, & dilationis in textu cõſiderata: ceſſat etiam priuilegium ſecundum Hoſtienſem, & Abb. locis citatis.

39 Quamobrem ceſſante priuilegio, Cardinales confiteri debent Papæ, vel Maiori eius Pœnitentiario, quibus in foro pœnitentiali ſubijciuntur. Martinus Laudenſis in tract. de Cardinal. part. 2. qu. 28. & 29. & Lancell. Corrad. in Templo omn. iudic. lib. 2. cap. 2. de Cardinal. §. 2. num. 10. Videtur enim in eis ſeruandum quod de iure cõmuni ſtatuitur in alijs Prælatis exemptis, qui ante conceſſionem, de qua in textu noſtro, ſimpliciter tenebantur confiteri Papæ, vel Maiori Pœnitentiario ſecundum Abb. ibid. verſ. Nota quod Prælatus exemptus.

Atque ita Cardinales in Curia non habere hoc priuilegium ſibi eligendi Confeſſorem, ſed ſolere illis per Papam concedi, tradit Marcus Antonius Cuccus in Inſtitut. Canon. lib. 5. in tit. de Sacram. Pœnit. num. 173. Neque obſtant verba prædictæ Decretalis, Et alijs Superioribus, quia verificantur in Archiepiſcopis, Primatibus, & Patriarchis, vt notat ibi Io. Andr. in princ.

40 Quibus tamen minimè obſtantibus, videtur reſpondendum hoc priuilegium competere Cardinalibus etiam non Epiſcopis, aut de latere Legatis. Primò ponderando litteram textus in illis verbis, *& alijs Superioribus*: nam poſthabitis Doctorum altercationibus, Cardinales dignitate, & officio ſunt ſuperiores, & eminentiores Epiſcopis, vt validiſſimis rationibus diffinitur in epiſtola Decretali Eugenij IV. ad Archiepiſcopum Cantuarienſem ſcripta Florentiæ, vbi Eugenius præſidebat in Concilio Florentino anno ſui Pontificatus octauo, quę incipit, Non mediocri, & eſt in Bullario 15. inter Conſtitutiones Eugenij.

Vnde cum Cardinales ſecundum latitudinem eorumdem verborum includãtur in dicta Decretali, non dicitur fieri extẽſio de vno caſu ad alium, ſed potius declaratio, & expreſſio eius quod tacitè ineſt: atque ita ceſſat ratio ſuperiùs conſiderata in prima oppoſitione: nam & in priuilegijs fit lata interpretatio, quatenus patiatur verborum proprietas, vt poſt alios tradit Decius conſ. 115. Viſo tenore, num. 6. verſ. Et ideò cum multis.

Præſertim verò quia, vt inquit Abb. hic num. 3. cùm in indulto eligendi Confeſſorem tractemus de fauore, & ſit beneficium Principis nulli nocẽs, debet fieri latiſſima interpretatio, vt in cap. Olim, infra, de verbor. ſignif. & in l. fin. ff. de Conſtitut. Princ.

Ad hæc priuilegium electionis Confeſſoris conceditur hic, non ſolum Epiſcopis, & alijs Superioribus, ſed etiam minoribus Prælatis exemptis. Vnde quatenus hoc caſu ſpectanda non eſſet prętogatiua dignitatis, ſed gradibus ſecundũ quam Presbyteri Cardinales ſunt minores Epiſcopis, vt notatur per gloſſam, & Doctores in cap. Quamquam, 2. q. 7. & habetur in prædicta Decretali Eugenij IV. Atque ita quatenus Cardinales hoc reſpectu non comprehenderentur in illis verbis, *& alijs Superioribus*; comprehenduntur tamen in ſequentibus, *necnon minoribus Prælatis exemptis*:

41 vtraque enim qualitas Prælationis, & exemptionis propriè verificatur in Cardinalibus: nam ſiue Prælatorum verbum accipiamus in ſtrictiori ſignificatione pro eis, qui habent iuriſdictionem fori contentioſi iuxta textum in c. 2. & ibi gloſſa in ver. Prælati, de ſepult. ſiue accipiamus largè, vt etiam cõprehendat habentes iuriſdictionem fori pœnitentialis, vt ſunt Rectores Parochialium Eccleſiarum, qui largo modo dicuntur Prælati, cap. Tua, de Cler. ægrot. prout ſecundum Abb. hic n. 3.

42 Accipi debet hoc caſu, in quo agitur de fauore, & beneficio Principis nulli noxio: dubium non eſt quin comprehendantur Cardinales, qui in ſuis titulis, & in Eccleſijs, quæ ipſis titulis ſunt ſubiectæ, facultatem habent corrigendi, cenſuras eccleſiaſticas fulminandi, & cætera faciendi, quæ ſunt iuriſdictionis epiſcopalis, cap. His quæ, vbi omnes notant, de maior. & obed. cap. Querelam, de elect. Extrauag. Clem. VII. Sanctiſſ. in Chriſto Pater, &c. & eſt communis opinio, vt teſtatur Roman. ſermone ſuo poſt conſilia num. 19. in fine, & propterea conferunt minores Ordines vtũtur epiſcopalibus inſignijs, & benedicunt ſolemniter, licèt non habeant conſecrationem aliquam, ſed nudos Ordines ſacros, Felin. in cap. Inter monaſterium, n. 2. de re iudic. Et quamuis cum olim dubitatum eſſet in Sac. Congregatione Concilij an Cardinales, qui habent titulos Eccleſiarum Vrbis, poſſent in ſuis Eccleſijs titularibus, & earum ſubditis vti illis facultatibus, quæ à Concilio Trident. tributæ ſunt Epiſcopis in ſuis ciuitatibus, & diœceſibus, & ſpecialiter illis, quæ comprehenduntur ſeſſ 24 cap. 6. Facta relatione Sanctiſſimo Sanctitas ſua dixerit ſe nolle ea, vt quæ Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio, competant Cardinalibus in ſuis titulis, quia licèt habeant quaſi epiſcopalem iuriſdictionem, ibi tamen verè, & propriè non ſunt Epiſcopi: Nihilominus hæc deciſio vt in libris S. Congregationis eſt adnotatum, intelligenda eſt quoad facultates conceſſas à Concilio. Extra illas autem ſalua manet iuriſdictio Cardinaliũ in titulis ſuis, iuxta notata in d. cap. His quæ, de maior. & obed. & propterea Cardinales prælaturam, ſeu prælationem Eccleſiarum habere patet clarè ex cap. vnico ibi, *Prælaturis perpetuò priuantes*, & infra, *Prælatione, dignitate, ſtatu, & honore eccleſiaſticis omninò priuamus*, de ſchiſmat. lib. 6. & tradit gloſ. in cap. 2. in 1. notab. de Cler. non reſid. & in d. cap. His quæ, in ver. Obedientiam. Et per prædicta cum in Conſtitutione 6. Gregorij XIV. de forma conficiendi proceſſus ſuper qualitatibus promouendorum ad Cathedrales Eccleſias, §. 7. Cautum ſit vt Prælatus inquirens ſi per ſe non poſſet ob locorum diſtantiam teſtes examinare circa articulum aliquem, vt legitimos natales, vel ætatem, aut aliquid eiuſmodi, liceat ei articulum illum alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare. In S. Congregatione rerum Conſiſtorialium habita die 6. Auguſti 1639. dictum fuit Prælatorum appellatione comprehendi etiã Cardinales Prouinciæ, vel Regni apud Sedem Apoſtolicam Protectores, qui ex eadem Conſtitutione §. 6. & ex Inſtructione Vrbani VIII. §. 4. Facultatem habent huiuſmodi inquiſitiones faciendi. Licèt in ſpeciali caſu Eccleſiæ Archimandritatus

Meſ-

Meſſanen.in quo Cardinalis Siciliæ Protector pro
impinguatione proceſſus confecti à Nuncio Hiſpa.
niarum ſuper ſtatu dicti Archimandriatus com-
miſerat Archiepiſcopo Meſſanen. vt teſtes recipe-
ret ſuper valore illius Eccleſiæ dictum fuerit Id ei
minimè licuiſſe, quia ſtante prçuentione Nuncij
in inquiſitione, Cardinalis Protector nõ erat Præ-
latus inquirens, de quo Conſtitutio loquitur, nec
poterat proceſſum illius impinguare, aut ſupple-
re.

43 Indubiè etiam verificatur in Cardinalibus ſe-
cunda qualitas, ideſt exemptiò; quoniam Papæ
immediatè ſubijciuntur, d.cap.1. de ſchiſmat.lib.6.
Anchar conſ.295. Pro clariori, n.7. verſ. Sextò pro-
batur, & tamquam Senatores lateri Principis aſſi-
ſtunt, & dicuntur pars corporis illius, gloſ. in Ex-
trauag. Execrabilis, in ver. Circa nos, de pręben. Io.
Monach. Io. Andr. & DD. in d. cap. vnico, de ſchiſm.
lib.6. & dicuntur liberi primi gradus, & membra
capitis; cùm tamen reliqui Prælati ſint membra
corporis, vt ait gloſ. in Extrauag. Dudum, de ſchiſ-
mat. inter commun. liteſque & cauſæ inter Cardi-
nales quomodolibet vertentes Summi Pontificis
deciſioni reſeruantur in Extrauag. Pauli IV. quæ
incipit, Cum ſæpius; adeout propterea ab Oldra-
do conſ.48. Ius commune, nu.48. tamquam colla-
terales, & pars corporis Papæ dicantur magis il-
lius familiares, quàm cæteri commenſales, & ſer-
uientes: & Cardinalium exemptio redundet etiã
in familiares ipſorum, vt in cap.11. in fine ſeſſ. 24.
44 Tridentini Concilij, & tradit Clar. in §. fin. qu. 35.
nu 17. vbi ait familiares Cardinalium iudicari ab
ipſis ſolis Cardinalibus, itaut nec Vicarius Papæ
eos iudicet, ſed remittat ad ſuos Cardinales, qui
propterea habent priuatum carcerem; & teſtatur
ita de ſtylo Curiæ obſeruari.

45 Nec dicatur, Cardinales non videri exemptos,
cùm ſubſint ſuo immediato ſuperiori, ac iudici
ordinario, qui eſt Papa, Anchar. d.conſ.295. nu.7.
verſ Sextò probatur: nam reſpondetur textum
noſtrum dum loquitur de Prælatis exemptis nullo
modo eſſe intelligendum de Prælatis exemptis à
iuriſdictione Papæ, à quo nullus eccleſiaſticus ex-
emptus eſt, nec eximi poteſt, cap. Cuncta per mun-
dum, 9. qu. 3. cap.1. cum plurib. ſeqq. 93. diſt. Extra-
uag. Vnam ſãctam, de maior. & obed. cũ concord.
Innoc. in cap. Cum dilecti, de foro compet. latè Fe-
lin. in cap.1. nu.6. & ſeqq. de Conſtit. aliàs lex lata
eſſet ſuper impoſſibili contra textum in cap. Erit
autem lex, 4. diſt. ſed eſſe intelligendum de exem-
ptis ab Ordinarijs locorum; imò de illis tantùm,
qui immediatè ſubiecti ſunt Papæ, ſecundũ Hoſt.
& Abb. hic, quales dubitari non poteſt, quin ſint
Cardinales, vt oſtenſum eſt ſupra.

46 Confirmantur prædicta, & quia S. Congregatio
Concilij iam declarauit Cardinales gaudere pri-
uilegio altaris viatici, de quo in cap. fin. de priuil.
in 6. & tamen illa Decretalis non loquitur niſi de
Epiſcopis, & eorum ſuperioribus: ergo multò ma-
gis gaudere debent priuilegio electionis confeſ-
ſoris in terminis huius Decretalis, cùm hęc nõ ſo-
lum loquatur de Epiſcopis, & alijs ſuperioribus,
ſed etiam de minoribus Prælatis exemptis; atque
ita magis latè pateat, quàm illa, & ſit etiam fauo-
rabilior propter rationem periculi animarum in
ea expreſſam, cap. Præcipimus, 12. qu.1. Abb. conſ.
63. Videtur primo, n.3. verſ. Item quis debet magis
diligere, lib.1.

47 Et ex his patet reſpõſio ad obiecta: nam quoad
primum, cùm littera textus ibi, *& alijs ſuperiori-
bus*, & ibi, *Prælatis exemptis*, propriè conueniat
Cardinalibus; hæc non dicitur extenſio priuilegij
de perſona ad perſonam, ſed declaratio cap. Ad
audientiam, & ibi gloſ.1. & fin. de decim. In qua-
cumque autem materia etiam odioſa, & ſtrictè
accipienda ſit lata interpretatio quatenus patitur
proprietas verborum, vt eſt textus in l. Cum lege,
& ibi Aretin. notat, ff. de teſtam. & quatenus verba
huius priuilegij eſſent dubia, deberent tamen lar-
giſſimè interpretari, cap. Olim, de verb. ſignif. cap.
Cum dilecti, de dolo, & contum. gloſ. in d.cap. Ad
audientiam, in ver. Aſſerunt, & de hoc priuilegio
eligendi confeſſorem tradit Abb hic n.3.

48 Ad ſecundum motiuum reſpondetur diſtantiã
à ſuperioribus, vel à Curia Romana non fuiſſe
cauſam finalem huius conceſſionis, ſed potius im-
pulſiuam; quod patet ex eo quod Epiſcopus non
prohiberetur ſibi eligere confeſſorem, ſi Archie-
piſcopus eſſet præſens, puta ex cauſa viſitationis
prouinciæ, vel acceſſus Epiſcopi ad Synodum pro-
uincialem, vel alia occaſione; nec alius exemptus
eſſet prohibendus in Curia vti hoc priuilegio ex
eo quod patere poſſet acceſſus ad Papã, vel maio-
rem Pœnitentiarium. Ergo ſignum eſt huiuſmodi
diſtantiam fuiſſe cauſam motiuam priuilegij, qua
ceſſante non ceſſat priuilegium, vt plenè notatur
per Bartol. in Extrauag. Ad reprimendam, in ver.
Nec ex eorum abſentia, in princ. n.12. & ſeq. quod
colligitur etiam ex dictione illa, *pro*, de qua in
textu, quæ cauſam impulſiuam importat quando
adijcitur verbis prolatis ad fauorem priuilegiati,
vt hoc caſu, Bald. conſ.337. Et præmiſſo, in princ.
49 n.2. lib.3. Præſertim quia in priuilegijs cauſa in
dubio præſumitur impulſiua, Io. de Imola conſ.33.
nu.2. & ſeq. Ideoque videmus priuilegium altaris
viatici fuiſſe conceſſum Epiſcopis, & alijs ſuperio-
ribus ob cauſam expreſſam in cap. fin. de priuileg.
in 6. videlicet quoniam Epiſcopi ſe habent diuer-
ſis ex cauſis à ſuis Eccleſijs, & diœceſibus abſen-
tare frequenter: & nihilominus quia cauſa illa
fuit impulſiua, Epiſcopi vti poſſunt priuilegio illo
etiam in propria diœceſi, & extra caſum abſentię,
vt notatur ibi Archid. in ver. Vbicumque, & decla-
rauit S. Congregatio Concilij: ergo ſimiliter vti
poterunt priuilegio electionis confeſſoris conceſ-
ſo propter diſtantiam ſuperiorum etiam extra ca-
ſum diſtantiæ.

Deinde reſpondetur non ſimplicem diſtantiam
ſuperiorum fuiſſe cauſam dicti priuilegii, ſed pe-
riculum animarum, quod imminet ex dilatione
confeſſionis, vt legitur in textu: quæ quidem cau-
ſa magis latè patet, quia poteſt prouenire ex aliis
cauſis, & impedimentis, quam ex ſuperioris diſtã-
tia, puta ſi ſuperior ſit infirmus, vel aliàs impedi-
tus, aut ad eum difficilis pateat acceſſus. Hæc au-
tem cauſa ſatis verificatur in Cardinalibus in vrbe
exiſtentibus, quia experientia docuit Summum
Pontificem grauiſſimis negocijs præpeditum, &
Maiorem eius Pœnitentiarium vacare vix poſſe
confeſſionibus Cardinalium audiendis; nec facilè
ad eos aditũ patere omnibus diebus, & horis, qui-
bus Cardinales volunt confiteri; præſertim illis,
qui ſingulis ferè diebus in ſuis capellis Miſſam ce-
lebrant. Ergo quatenus cauſa illa tamquam pia,
& reſpiciens fauorem animæ eſſet finalis, iuxta
notata per Roman. conſ.438. In caſu conſultatio-
nis,

426

nis,nu.5. verſ.Vltimo, hæc eſt, tamen ſi illa recto iudicio expendatur, non ceſſat in Cardinalibus in Romana Curia reſidentibus; verè enim ſi pro abſolutione ſacramentali obtinenda ſemper oporteret eos perſonaliter accedere ad Papam, vel Maiorem Pœnitentiarium; profectò neceſſe eſſet, vt ſæpiſſimè confeſſionem differrent. Et propterea Victoria in ſumma in tit.de confeſſ. nu. 154. atteſtatur quemlibet Cardinalem de conſuetudine habere priuilegium prædictum; idemque de iure generaliter ſenſit Io.Andr.in addit.ad Speculat. in tit.de legato, §. Sequitur, in fine addit. vbi ait: Cardinalibus etiam non Legatis competere ſex priuilegia Epiſcoporum notata in Decretali vltima, de priuileg.lib.6.in gloſ.penult. Inter quæ priuilegia gloſſa ſecundo loco recenſet priuilegium huius cap.

50 Quoad ſecundum articulum, videlicet an Cardinales, quatenus habeant priuilegium ſibi eligẽdi confeſſorem, poſſint eligere non curatum, nec approbatum ab Ordinario.

Pro ſententia affirmatiua affertur, quod quilibet ſacerdos in collatione Ordinis recipit poteſtatem, ſeu iuriſdictionem fori pœnitentialis habitu; licèt illam non conſequatur actu, niſi quando habet perſonam, ſuper qua liceat iuriſdictionem, quam habitu habet, exercere actu. Quam iuriſdictionem acto recipit, quando quis vigore priuilegii illum eligit in confeſſorem, & illi ſe ſubiicit. Et ideo Theologi communiter tenent priuilegiatum poſſe eligere ſacerdotem non curatum, nec ab Ordinario approbatum, Sot.in 4 diſtin.18. qu.4.art.3.Nauarr.in cap.Placuit, nu.40. cum pluribus ſeqq. diſt.6. vbi hanc partem acerrimè tuetur, & Iacob.Graff.in deciſ.caſ.conſcien.lib.4.c.15. nu.11.

51 Quod validius confirmari poteſt in priuilegio Cardinalis; quia ante Concilium Tridentinum quilibet ſacerdos ſaltem de conſuetudine habebat priuilegium eligendi ſibi cõfeſſorem ſacerdotem, tametſi non curatum, nec approbatum, vt tradunt Sot.Nauarr.& Graff.in locis præalleg quare ſi Cardinalis poſt Concilium teneretur eligere approbatum, non operaretur aliquid ſuum priuilegium vltra illud ſimplicis ſacerdotis, contra cap. In his, de priuileg.

52 Nec videtur obſtare Concilium Tridentinum cap.15.ſeſſ.23. quia in generali priuilegiorum derogatione non venit priuilegium Cardinalis, Io. Monac.in cap.1,n.2.de ſchiſm.in 6. vbi tenet Cardinales, cùm ob dignitatis prærogatiuam, qua cæteris præſtant, ſint ſpeciali nota digni, in clauſulis generalibus non comprehendi, niſi ſpecialiter exprimantur, vt factum fuit in d.cap.1.& teſtatur ita fuiſſe obtentum in terminis reuocationis expectãtium præbendas, quam fecit Bonifacius VIII. in cap.fin,de conceſſ.præben.eod.lib. & ſequitur in d. cap.1.Io. Andr. vbi dicit ſub generali diſpoſitione quamuis comprehendantur Epiſcopi, non tamen comprehendi Cardinales, quia maior eſt ratio in Cardinalibus, cùm ſint viciniores Papæ. Et hanc partem tuetur Abb.in Clem.2.in princip.de exceſſ Prælator.Roman. conſ.498. In caſu quo quæritur Anchar.latiſſimè conſ.295.Pro clarioti, & cõſ.297 Efficacibus, Felin.in cap.Cùm in iure peritus, in 3. col.de offic.delegat.Bartholom.Belen. olim Rotæ Auditor in cap.Super his,de fid.inſtrum,& quamplurimos recenſet Quintil.Mandoſ. reg.19. de in-

Proſp.Fagn.in 2.par.5.lib.Decretal.

firm.q.2. Præterea conſiderandum eſt verba Concilij eſſe directa ad ſacerdotes audientes confeſſiones, non autem ad pœnitentes, maximè habentes priuilegium eligendi confeſſorem; qui propterea non videntur comprehenſi; & ex huiuſmodi conſideratione oritur reſponſio ad verba derogatoria priuilegiorum: nam illa verba derogatoria, & executiua non extenduntur ad non expreſſa in diſpoſitiua, nec alterant diſpoſitionem, Clem.1.§. Ad hoc ſi alicui,de præben.

53 Cæterum his non obſtantibus verior videtur contraria opinio, quia habens priuilegium eligendi confeſſorem, tenetur eligere illum, qui ab Ordinario habet executionem, qualis eſt curatus, ſeu ab eodem Ordinario approbatus, gloſſa in c. Omnis vtriuſque, §.Si quis autem, in ver. Alieno ſacerdote, & ibidem Cardin.Zabar.col.2.Butr.num 39. Abb.n.14.& alij communiter, ſupra eod Petr. Rauenn.in compend.iur.canon.par.2.in eod tit lib.6. & Viuald.in Candelabr.aur.in tit.de confeſſ.nu.26. in fine. Et nimis rigoroſa reprehenſio Nauarri viri alioquin modeſti cõtra prædictam gloſſam, quæ eſt communiter approbata à Canoniſtis, non videtur rationabilis; ſiquidem duæ rationes ab eo allegatæ contra gloſſam, quæ mihi viſæ ſunt magis vrgere, tolluntur.

Prima quippe ratio eſt Nauarri, & aliorũ Theologorum, quod ſacerdos habens iuriſdictionẽ fori pœnitentialis ſolum habitu, illam recipiat actu quando eligitur vigore priuilegij. Quæ tamen ratio vltra particulares, quas recipit, reſponſiones diluitur vno verbo, quod petat principium, quod controuertitur, An ſcilicet per electionem ſimplex ſacerdos conſequatur iuriſdictionem fori pœnitẽtialis: & ideo in eo, de quo diſputatur, non eſt faciendum fundamentum pro deciſione diſputationis, Ripa in rubr.ſolut.matrim.nu.58.

Secunda ratio eſt ſumpta à ſimili de iudice Cartulario; de quo tamquam à diuerſis non poteſt argui, quia iuriſdictio, quam iudex Cartularius habet ſuper eo, qui illum adit, non dicitur conceſſa ab eo priuato illum adeunte, qui non poteſt illam concedere, ſed à Principe, qui eam illi iudici dedit, & dare potuit. Nos autem non verſamur in iuriſdictione à ſuperiore data ipſi confeſſario, ſed in facultate eligendi confeſſorem conceſſa pœnitenti: quæ facultas eligendi iudicem fori pœnitentialis intelligitur de iudice competenti, non autem de incompetenti, & illam actu non habente, ad Afflict deciſ.257.nu.4.& Marcabr. conſ.84. nu 43.& 45.

54 Non obſtat, quod priuilegium Cardinalium eſſet ſuperuacaneum conſiderato priuilegio cuiuſlibet Presbyteri; quia ſtant ſimul vt Presbyter habeat priuilegium eligendi, & Cardinalis habeat idem priuilegium, quod non propterea dicitur ſupernacuum, & inane, ſed ſatis operatur, quia Presbyter habet illud vt Presbyter, & Cardinalis habet vt Cardinalis, licèt non ſit ſacerdos, quia ſacerdotium non eſt de eſſentia, & ſubſtantia Cardinalatus, vt in Conſtitutione Sixti V. quæ incipit, Religioſa, 13.Aprilis 1587. Accedit quod cùm ſimplices ſacerdotes non ſint ſuper hoc ſpecialiter priuilegiati, conſuetudo eligendi confeſſorem illis non ſuffragatur tamquam ſublata in cap.2.Inf.eod. lib.6.vt inferius dicetur, & verba illa, etiam ſacerdotum, in c.15.ſeſſ.23. videntur appoſita ad omne dubium remouendum.

55 Minus obſtat quod Cardinales non veniant in
generali priuilegiorum derogatione; ſiquidem
contrariam ſententiam, eo quod generalis legis
diſpoſitio comprehendat nō ſolum cauſas, ſed etiā
perſonas priuilegiatas, & Cardinalium prærogati-
uæ quamuis multū attendantur in honoribus de-
ferendis; non tamen eximunt eos à vinculis ſacro-
rum Canonum, & Apoſtolicarum Cōſtitutionum,
vt per Sarnen. in procem. regular. Cancell. qu. 4. n. 5.
vbi pluribus rationibus vtrimque adductis cōclu-
dit ſententiam affirmatiuam eſſe firmiorem, & ve-
riorem, quam etiam pluribus fundamentis com-
probat Felin. in d. cap. Quod ſuper his, nu. 15. verſ.
Et quando dicitur quod in lege, de fide inſtrum. &
idem ante ipſum ſcripſerunt Archid. & Io. Andr. in
cap. Nemo deinceps, de elect. in 6. dum dixerunt
illum textum in ver. Nemo, comprehendere etiam
Cardinales, de quibus non oportuit fieri ſpecialē
mētionem, cum indefinita æquipolleat vniuerſali;
quod etiam tenet ibi Gemin. & in d. c. 1. de ſchiſ-
mat. in 6. vbi reprobata opinione Io. Monachi di-
cit in hoc non eſſe illi credendum tamquam Car-
dinali, vt refert Felin. loco citato, & pro hac parte
ſæpius iudicauit Rota, vt teſtatur Sarnen. d. qu. 4.
num. 7.

Inter fundamenta verò, quibus hæc poſterior
ſententia fulcitur, duo ſunt præcipua. Alterum eſt,
quod conſiderat ibi Felin. quia aliàs ſequeretur,
vt ferè nulla lex canonica ligaret Cardinales, cùm
rariſſimè de illis fiat mentio; quod eſſet maximè
abſurdum, cù ſtatuta Canonum ab omnibus ſint
cuſtodienda, cap. 1. de Conſt. & maximè ab ijs, qui
in eminentiori gradu conſtituti, reliquis inferiori-
bus exemplo eſſe debent, cap. Cum quidam, de iu-
retur. c. Principium, de pœnit. diſt. 2. l. Presbyteri, C.
de Epiſc. & Cler. gloſ. in c. 2. §. fin. in ver. Tamquam,
de tranſlat. Epiſc.

56 Alterum eſt fundamentum, quod adducit Sar-
nen. vbi ſupra, quia etiam ipſa Auguſta, quæ alio-
quin irradiatur radijs Auguſti, & gaudet illius pri-
uilegijs, vt in l. Fiſcus, §. fin. ff. de iure fiſci, & vna,
& eadem caro cum Principe reputatur, ſub gene-
rali legum vinculo comprehenditur, vt eſt textus
notab. in d. l. Princeps, ff. de legib. niſi ſpecialiter
excipiatur, in quibus terminis procedunt l. penult.
C. de donat. inter vir. & vxor. & in l. Benè à Zenone
C. de quadrien. præſcript. quas in contrarium ad-
ducit Andr. Barbat. in c. In noſtra, in 5. col. de re-
ſcrip. ergo idem dicendum in Cardinalibus, licèt
eodem modo ſint pars corporis Papæ, ſicut Augu-
ſta Imperatoris; præſertim quia Cardinales nil
aliud ſunt, quàm Papæ Conſiliarij, c. Fundamenta,
§. Decet, de elect. lib. 6. & c. In presbyteria, 16. qu. 1. cū
concord. Item Patritij, Conſules, & Senatores, c.
Conſtantinus, 96. diſt. c. Eccleſia, 16. q. 1. Innoc. in c.
Cum te, nu. 1. de re iudic. At nemo dixerit Senato-
57 res, aut Conſiliarios legum vinculis non arctari, à
quibus ſolus Princeps ſolutus dicitur in d. l. Prin-
ceps, ff. de legib. qui tamen à naturali illarum ra-
tione immunis non eſt, vt l. Digna vox, C. eod. vbi
Bald. in princ. ait Principem non eſſe ſub lege fori,
ſed tamen eſſe ſub lege poli, naturæ, rationis: de
quo per Felin. in cap. 1. n. 31. & ſeqq. de Conſt.

58 Sed quidquid ſit de veritate harum opinionū,
quas fœdere diſtinctionis nititur conciliare Sar-
nen. in procem. reg. d. qu. nu. 5. in fine quatenus pro
regula admittenda ſit opinio negatiua; illa tamen
communiter à Doctoribus limitatur, vt non pro-
cedat quando derogatoria diſpoſitio reſpicit fa-
uorem publicum, & animæ vtilitatem, vel pericu-
lum; quia tunc complectitur etiam Cardinales, vt
tradit Præpoſ. in c. Non licet, in princ. 10. diſt. Bar-
tholom. Belenzin. in tract. de charit. ſubſid. qu. 66.
nu. 16. & 17. idque per viam regulæ tradit Io. Mo-
nach. in Extrauag. Bonifacij VIII. quæ eſt prima
in ordine ſuo ſub tit. de ſenten. excomm. in Extra-
uag. commun. gloſſatis per eumdem in ver. Cleri-
cos, & ſequitur Sarnen. in procem. regul. q. 4. n. 6. &
in reg. de infirm. q. 3. nu. 4. vbi teſtatur hanc videri
communem reſolutionem, ſiue de commodo, ſiue
de præiudicio eorum agatur.

Ratio eſt, quia in his, quæ concernunt ſalutem
animæ, Cardinalis non differt à quolibet popula-
ri, vt poſt Roman. & alios, quos refert, tradit Be-
len. loco citato, & Sarnen. in reg. de publ. reſign. q.
13. n. 3. vbi præterea tenet illam regulam cōprehē-
dere etiam Cardinales, cùm ſit fundata in bono
animę, vt fraudes, & doli euitentur, & idem cenſet
quoad regulam de infirmis in q. 3. n. 3. at Conciliū
Tridentinum in d. c. 15. ſeſſ. 23. concernit publicum
fauorem, & ſalutem animæ, dum committit Or-
dinarijs cognitionem, & approbationem ſacerdo-
tum ad confeſſiones audiendas; ad D. Thom. in 4.
59 diſt. 17. q. 3. art. 3. q. 4. & propterea videmus decre-
tum Concilij generalis in c. Omnis vtriuſque, ſupra
eodem comprehendere etiam Cardinales, licèt de
illis mentionem non faciat per ea, quæ dicit Abb.
in c. Omnes, de maior. & obed. & in c. Nouit, in 3.
col. de iudic. & firmat Sarnen. in procem. d. q. 4. n. 6.
Et ſanè nemo dixerit Cardinales non teneri ſemel
in anno peccata ſua confiteri, & ſacram commu-
nionem ſuſcipere, cùm ſanctiores cæteris eſſe de-
beant, vt per Sarnen. in reg. de impetr. benef. viuen.
q. 6. n. 1. Et quemadmodum Cardinales ſunt ſub-
iecti peccato, quia nulla dignitas à peccato excu-
ſat, c. Magnæ, de voto; ita & iuri tractanti de re-
miſſione peccati, vt in Papa arguit Anton. de Butr.
in d. c. Omnis vtriuſque, n. 28. Ergo idem dicēdum
60 de Concilio Tridentino; & eo magis, quia in d. c.
15. ſeſſ. 23. derogatur priuilegijs, & conſuetudini-
bus quibuſcumq; etiam immemorabilibus, quæ
tamen derogatio nō legitur in d. c. Omnis vtriuſq;
vnde quatenus etiam hoc caſu ageretur de diſpo-
ſitione pœnali, & odioſa odio irrationabili, &
exorbitanti, quo caſu communis opinio videtur,
vt non includat Cardinales ſecundum Sarnen. in
reg. de infirm. q. 3. 4. & in procemio q. 4. nu. 8. verſ.
Tertius caſus; tamen ſuccederet doctrina Felini
in c. Cum iuris peritus, de off. deleg. & in rubr. de
maior. & obed. vbi ait defendi non poſſe opinionē
illam quod Cardinales non comprehendantur in
diſpoſitione generali habente clauſulas prægnan-
tes: cuius dictum refert, & ſequitur Sarnen. in
reg. de valore, qu. 1. n. 6.

61 Similiter non obſtat, quod verba Concilij ſint
directa ad audientes confeſſiones, non autem ad
pœnitentes: quia confeſſor, & pœnitens, item au-
dire confeſſiones, & confiteri ſunt relatiua; & ita
decretum Concilij loquens de vno comprehendit
aliud: nam lex corrigens in vno ex correlatiuis,
corrigit etiam in alio, l. fin. vbi hoc tenent Bart.
Angel. & Doct. C. de indic. viduit. tollen.

62 Poſtremò iam S. Congregatio declarauit priui-
legium eligendi confeſſorem, quod competit Epi-
ſcopis in vim huius Decretalis non eſſe quidem à
Concilio ſublatum; ſed tamen non poſſe ſibi eli-
gere

gere ſacerdotem ſibi non ſubditum, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut à ſuo Ordinario approbatus fuerit ad confeſſiones audiendas, ad præſcriptum d.cap.15.ſeſſ.23. Idemque declarauit Gregorius XIII. audita relatione Congregationis; cuius reſolutionis fundamenta habentur in præcedenti quæſtione à n.6. vſque ad n.30. Ergo idem dicendum in Cardinalibus per ea, quæ tradit Sarnē. in reg. de valore q.1. nu.6. præſertim verò, quia in diſputatione illius articuli multas rationes perpendit S. Congregatio, quæ plurimum hanc ſententiam confirmant.

63 Quod ſi obijcias, ſi Cardinales in Curia reſidētes tenentur confiteri ſacerdotibus approbatis, ergo nihil eis prodeſt priuilegium, contra c. In his, de priuileg. quia ſacerdotibus approbatis omnia vtriuſque ſexus in Curia degens poteſt confiteri, iuxta d.cap.15. ſeſſ.23. neque hac in parte eſt opus priuilegio.

64 Reſpondetur priuilegium prodeſſe Cardinalibus in quatuor. Primò, quia poſſunt eligere alienum ſacerdotem curatum, quem circumſcripto priuilegio eligere nō poſſunt, cum non ſit proprius eorum ſacerdos, iuxta c. Omnis, ſupra eod. ibi enim omnes notant, & eſt ex mente S. Congregationis Parochum non poſſe audire confeſſiones alterius Parochiani ſine proprij ſacerdotis licentia etiam infra limites propriæ parochiæ, cùm confeſſio ſacramentalis ſit actus iudicialis, qui exerceri non poteſt in eum, in quem ſacerdos ordinariam, vel delegatam non habet iuriſdictionem, vt eſt diffinitum in cap.7. de caſ. reſeru. ſeſſ.15. Concilij Tridentini.

65 Secundò, quia ſtante priuilegio, Cardinales in vrbe poterunt confiteri cuicumque ſacerdoti etiā extra vrbem ab Ordinario loci approbato, cui ſine priuilegio confiteri non poſſent, cùm ſacerdos ſiue ſæcularis, ſiue regularis approbatus in vna diœceſi non poſſit audire confeſſiones extra illam diœceſim, vt ſimiliter aliàs reſoluit S. Congregatio.

66 Tertiò prodeſt priuilegium, quia Cardinalis extra Curiam poterit ſecum ducere confeſſorem in vrbe approbatum, & illi confiteri in quacumque diœceſi, quod non liceret circumſcripto priuilegio, quia ſacerdos in vna diœceſi approbatus ex ſententia S. Congregationis non poteſt in alia diœceſi audire confeſſiones etiam perſonarum illius diœceſis, in qua eſt approbatus, licèt Parochus, qui iuriſdictionem habet ordinariam, poſſit audire confeſſiones ſuorum Parochianorum in quacumque diœceſi.

67 Quartò, & vltimò prodeſſe poteſt priuilegium, quia Cardinalis extra Curiam poterit confiteri cuicumque ſacerdoti etiam ſæculari ab Ordinario loci approbato, aut ibi parochiale beneficium habenti, quod abſque priuilegio non liceret; quia quidquid ſit in regularibus, ſacerdos ſæcularis in vna diœceſi approbatus, ex ſententia itidem Sacræ Congregationis non poteſt audire confeſſiones ſibi non ſubditi, vt oſtenſum eſt ſupra in 2. caſu.

68 Neque in ſupradictis quatuor caſibus ſuffragatur quæuis contraria conſuetudo: quia vt legitur in cap 2. de pœnit. & remiſſ. lib.6. nulla poteſt conſuetudine introduci, quod aliquis præter ſui ſuperioris licentiam confeſſorem ſibi eligere valeat, qui eum poſſit ſoluere, vel ligare; idque etiamſi conſuetudo ſit longiſſimi temporis, vt ibi per Io. Andr. qui ad hoc ponderat illam dictionem vniuerſalem negatiuam, *nulla*, imò etiamſi ſit immemorabilis, ſecundum Gemin. col. 1. verſ. Quæro circa ſecundum, & Franc. col. 1. n.3. verſ. Tertiò nota, atque ita in hoc maioris eſt potentiæ priuilegium, quàm conſuetudo, vt ibi per Franc.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Cum non ab homine.

S V M M A R I V M.

1 *EXcommunicatus pro violenta manuum iniectione in Clericos ante denunciationem vitādus eſt, niſi ſit occultus.*

2 *Excommunicatus non eſt interficiens Clericum, qui contempto Clericali habitu ſe enormitatibus immiſcuit.*

1 CVM NON AB HOMINE. Ante denunciationem vitandus eſt excommunicatus pro violenta manuum iniectione in Clericos, niſi ſit occultus. Hoc primo. In-
2 terficiens Clericum, qui contempto clericali habitu ſe enormitatibus immiſcuit, excommunicatus non eſt. Hoc dicit ſecundò Io. Andr. Quoad primam partem Decretalis hodie ex Conſtitutione Martini V. in Concilio Conſtantienſi edita, quæ incipit, Ad euitanda. Excommunicati ante denunciationem non ſunt vitandi, niſi ſint notorij Clericorum percuſſores; de quo dic vt plenè ſcripſi in cap. Quod à prædeceſſore, à n.39. ſupra de ſchiſmat. Quo verò ad ſecundam partem, ſi quæris an Clericus, qui dimiſſo clericali habitu, & tonſura ingerit ſe enormitatibus, perdat priuilegium Canonis, vel fori, diſtingue, vt dixi in cap. Perpendimus, infra eod. præſertim à nu.12. vſque in finem.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Peruenit.

S V M M A R I V M.

1 *EPiſcopus non poteſt abſoluere eum, qui leuiter percuſſit Clericum, ſine ſpeciali commiſſione, iuxta vnum intellectum, & num. ſeqq.*
Qui reprobatur, nu.4. & ſeqq.

3 *Epiſcopus abſoluit pro leuiſſima iniuria Clerico illata.*

5 *Lecturæ fugiendæ ſunt, per quas Decretales reducuntur ad gratiam.*

6 *Diſpoſitio reſpiciens duo determinabilia debet vtrumque pariformiter determinare.*

7 *Dictio, etiam, eſt implicatiua caſus præcedentis cum eiſdem qualitatibus.*

8 *Excommunicati pro leui manuum iniectione in Clericum poſſunt per Epiſcopum abſolui.*

9 *Excommunicati ob percuſſionem Clericorum quibus caſibus per Epiſcopum abſolui poſſint compendioſa diſtinctio.*

10 *Prælatus inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem an poſſit abſoluere ſubditos ab excommunicatione ob leuem Clerici percuſſionem, & num. ſeqq. vſque in fin.*

Google

11 *Abſolutio ab excommunicatione ob leuem Clerici percuſſionem regulariter ſpectat ad ſolum Epiſcopum.*

12 *Declaratur.*

13 *Prælatis inferioribus habentibus iura epiſcopalia competunt ea omnia, quæ ad epiſcopalem iuriſdictionem pertinent.*

14 *Prælatus inferior habens iura epiſcopalia poteſt abſoluere ab excommunicatione Canonis, quando Canon eam non reſeruat.*

15 *Canones loquentes de Epiſcopis, & Diœceſanis verificantur etiam in inferioribus habentibus iuriſdictionem quaſi epiſcopalem in his, quæ iuriſdictionis ſunt.*

16 *Vicarius Epiſcopi, & Vicarius Capituli ſede vacante abſoluunt ab excommunicatione Canonis ſi leuis ſit percuſſio.*

1 PERVENIT. Plures habet intellectus.
Quidam enim opinati ſunt, quod hic dicitur de abſolutione ob leuem manuum
iniectionem in Clericum vendicare ſibi
locum ex ſpeciali gratia, & Indulgentia: & in hac
opinione fuerunt Vincentius, Alanus, Philippus,
Tancredus, & Innocen. hic num. 1. & Abb. Antiq.
2 num. 1. & 2. ponderantes hanc litteram ibi, *Tuæ
fraternitatis arbitrio duximus committendum*;
quaſi dicat non alterius, niſi & ſpecialiter ei committeretur: & pro hac opinione facit textus in
cap. Si verò, il ſecondo, infra eodem, vbi in caſu
ſpeciali abſoluit Epiſcopus quando iniuria non eſt
enormis. Ad idem etiam facit cap. Quoniam, ſupra de vita, & honeſtat. Clericor. vbi ex priuilegio
ſpeciali Clerici communiter viuentes abſoluuntur
ab Epiſcopo ſi iniuria non eſt enormis. Si eſt ſpeciale in illis caſibus, ergo in contrarium eſt ius cõmune, l. Ius ſingulare, & l. Quod verò contra, ff. de
legibus. Et iuxta hunc intellectum Decretalis ſic
ſummari poteſt. Epiſcopus poteſt abſoluere iniicientem manus in Clericũ leuiter, ſi hoc ſibi ſpecialiter committatur.
3 Goffredus verò in Summa hoc tit. §. Qui poſſit
ab hac, in 2. col. & ſeq. diſtinguit in hæc verba:
[Vt Decretalis hæc ſanè intelligatur, puto inter
perſonarum conditionem, iniuriamque grauem,
leuem, & leuiſſimum arbitrio boni viri fore perſpicaciter diſtinguendum.] Deinde vnumquodque
membrum declarat concludens hanc litteram nõ
intelligi de graui percuſſione, cum illam excludat.
Si de leui intelligatur, procedit de gratia, & commiſſione ſpeciali iuxta primam opinionem Vincentij, & ſequacium. Si verò intelligatur de leuiſſima, tunc omnino continet ius commune.
Facit text. in l. Item apud Labeonem, §. Prætor ait
ſi quid aliud, ff. de iniurijs, vbi cauetur, vt qui percutit ſeruum leuiter, vel maledicit, non teneatur
iniuriarum, Et hanc Goffredi diſtinctionem in effectu approbat Hoſtienſis hic in princ. & latiùs in
Summa huius tituli, §. Quis poſſit ab hac ſententia abſoluere, verſ. Sed vt dicunt quidam, niſi quod
à ſecundo membro de leui percuſſione excludit
perſonas priuilegiatas, quas Epiſcopus poteſt abſoluere de iure cõmuni, vt notat ibidem Hoſtien.
in §. Quis poſſit excommunicare, verſ. Super illo
autem canone: & iuxta hanc diſtinctionem Goffredi, & Hoſtien. intelligendo hanc litteram de
leuiſſima, Decretalis ſummatur ſic: Pro leuiſſima
iniuria Clerico illata abſoluit Epiſcopus.

4 Verum prædictos intellectus meritò refellit Io.
Andr. hic num. 3. verſ. Et ibi conſuetudo: Nam tu,
qui dicis Epiſcopum in leuiſſima tantùm poſſe abſoluere, indica ius ſuper hoc, ſed non habes
aliud, quàm iſtud, quod de leui loquitur; aut ergo
5 neges de qualibet, aut de leui concedas. Item
fugiendæ ſunt lecturæ per quas reducuntur Decretales ad gratiam, vt inquit idem Ioann. Andr.
in cap. Ex parte Adæ, num. 19 de teſtibus, quem
ſequuntur Doctores, vt dicit Felin. hic in fine. Et
ſanè ſi hæc Decretalis procederet de ſpeciali commiſſione, nec egrederetur perſonam illius Epiſcopi, cui facta fuit commiſſio, vt quid occuparet mẽbranas? & ad quid inſerta eſſet in volumine Decretalium, contra id, quod legitur, & notatur ſuprà in proœmio, §. Sanè, & in cap. Canonum ſta-
6 tuta, de Conſtitut. Pro hac parte inducitur etiam
integra relata ab Anton. Auguſt. collect. 2. Decretal. lib. 5. tit. 18. cap. 6. In cuius principio cautum
erat, vt Epiſcopi poſſent liberè abſoluere mulieres,
ſenes, & pueros, qui in Canonem inciderent; poſtea ſequebatur: [De ijs etiam, qui Clericis non
enormem, ſed modicam, vel leuem iniuriam irrogarunt, Tuæ fraternitatis arbitrio duximus cõmittendum.] quaſi dicat ſicut illis poterat Epiſcopus iure ordinario, & communi abſolutionis
beneficium impendere, ita & in iſtis, quia vbi vna
diſpoſitio reſpicit duo determinabilia, debet
vtrumque pariformiter determinare, l. Iam hoc
iure, §. Si autem, & ibi Bart. num. 1. ff. de vulgar.
7 & pupillar. cum ſimil. Præſertim ponderando particulam *etiam*, quæ eſt implicatiua caſus præcedentis cum eiuſdem qualitatibus, vt notant omnes in
l. Etiam, ff. ſolut. matrim. C. Si Tutor, vel Curator,
& in l. Qui ſe Patris, C. Vnde liber. Decian. conſ. 17.
8 Quæſtio, iſta, num. 9. lib. 1. Communis igitur lectura eſt hanc Decretalem continere ius commune,
vt atteſtatur Abb. hic in princip. & Marian. Socin.
n. 4. & iuxta hanc lecturam communiter ſic ſummatur. Excommunicati pro leui manuum iniectione in Clericum poſſunt per Epiſcopum abſolui. Hoc dicit, Io. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb.
Io. de Anan. Mar. Socin. & Felin. & tenent Lapus allegat. 76. Quidam Presbyter, Romanus, ſingular.
16. Cardin. conſ. 42. Reuerendiſſime Pater ſuper
caſu ſuprafcripro, & paſſim Doctores, & hic intellectus eſt amplectendus, tum quia benignior eſt,
tum quia continet aliquam dubitationem, & vtilius prouidet; tum quia conſuetudo eum approbauit, vt hic per Abbatem num. 1. & Marian. Socin. num. 5. 6. & 7.
9 Non obſtant allegata in contrarium pro prima
opinione: nam ad hunc textum dum dicit, *duximus committendum*: poteſt reſponderi, ſcilicet de
iure communi iuriſdictionem ſuam excitando, vt
cap. Licèt, ſupra de offic. Ordinar. Ad ſecundum
argumentum deſumptum ex iuribus ſupracitatis,
num. 2. Reſponderi poteſt diſtinguendo tres caſus,
ſecundum Io. Andr. hic num. 3. verſ. Et ad contrariorum ſolutionem: nam aut iniuria eſt leuis, &
pro iſta abſoluit Epiſcopus de iure communi, vt
hic: aut iniuria eſt mediocris, & ab illa non poteſt
abſoluere Epiſcopus niſi priuilegiatos, vt Oſtiariũ
officialem, ſeruum, Clericum, communiter viuentes, & profeſſos: & ita procedunt cap. Si verò, &
cap. Quoniam, in contrarium allegata, & alia ſimilia iura. Aut iniuria eſt grauis, ſeu enormis, & Epiſcopus ſine ſpeciali commiſſione

non

non abſoluit niſi eos,qui Papam non poſſunt adire, vt ſenes, & mulieres, pueros, valetudinarios, & huiuſmodi, de quibus hic in integra, & in cap. Ea noſcitur, cap. Mulieres, ſupra eodem,& infra cap. Quamuis,& cap.final. Et hanc diſtinctionem Ioan. Andr. ſequitur hic Abbas num.2.Marian. Socin. à num.7. & communiter Doctores.

10 Nunc QVAERO, An Prælatus inferior habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem poſſit abſoluere ſubditos ab excommunicatione ob leuem Clerici percuſſionem.

11 Et ſi facultas abſoluendi ab excommunicatione Canonis, Si quis ſuadente, vbi leuis eſt percuſſio, ſolis Epiſcopis competat, non autem inferioribus Prælatis, per hanc Decretalem, quæ dirigitur dumtaxat Epiſcopo, vt patet ibi, *fraternitatis tuæ*: iuncto cap. Quam graui, ſupra de crim. falſ. & hic notant Abb. num. 2. in verb. Fraternitatis tuæ, & Marian. Socin. num. 8. Felin. in cap. Paſtoralis, nu.10.verſ. Limita hanc primam fallentiam, de off.Ordinar. Tolet.in Summa lib.1.cap.32. Hoc

12 tamen non habet locum in Prælatis iura Epiſcopalia habentibus, vt declarat Abbas in cap. Monachi, ſub num.3.verſ.Hoc verum, ſupra eodem. poſt Feder.de Senis, conſ.14.Monachus Peruſinus, num.4. verſ. Si tamen dictus Abbas, quos refert, & ſequitur Franc. in cap. Religioſo, in vlt. notab. verſ. Et ita determinat, de ſent excomm.lib.6.Felin. qui alios plures allegat in d.c. Monachi,nu.4. verſ. Primò limita, Tabien. in Summa, ver. Abſolutio, 2. n.4.

13 Ratio eſt,quia inferioribus Prelatis habentibus iura epiſcopalia competũt ea omnia, quæ ad Epiſcopalem iuriſdictionem pertinent,licèt non competant ea, quæ Ordinis ſunt Epiſcopalis, gloſ. in Clem.1.in ver. Proprij, de reb.Eccleſ. non alienan. Innocen. relatus à Cardin. in cap. Ex ore,in fin.de priuileg. & in c. At ſi Clerici, §.De adulterijs,n.13. de Iudic. Feder.de Senis d.conſ.14.num.4.Abb. in cap.Sicut vnire, num.3.verſ.Et circa hoc do regulam,de exceſſ. Prælat. & idem Abb. poſt Io.And. in cap.Ioannes, n.2.de teſtam.Gloſ. pragm. Sanct. par.2. tit.de concub. §. Et nihilominus, ver.Superiores; Abſolutio autem ab excommunicatione can. Si quis ſuadente, non eſt Ordinis Epiſcopalis, ſed iuriſdictionis, Cardin.conſ.42. Reuerende Pater, n. 3. in fin. Ergo hæc facultas competit etiam inferioribus iuriſdictionem quaſi epiſcopalem ha-

14 bentibus: ideoque eos poſſe indiſtinctè abſoluere excommunicatum à Canone, quando canon non reſeruat abſolutionem, ſcripſit Calder. conſ. 538. aliàs 6. de ſent. excomm.

Neque obſtat,quod Clemens III. in hoc cap.reſcribat Epiſcopo, ibi: *Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum*: cùm inferiores ab Epiſcopo Papa non appellat fratres, ſicut Epiſcopos, ſed filios, vt in d. cap. Quam graue, de crimine falſ. & quod propterea Syluest. in verb. Abſolutio, num.5. Dixerit hanc facultatem non competere Abbati iuriſdictionem quaſi epiſcopalem haben-

15 ti, ea ratione, quia non eſt Epiſcopus. Reſpondetur enim etſi Canones loquatur de Epiſcopis, & Diœceſanis: tamen in his,quæ iuriſdictionis ſunt, verificari etiam in inferioribus Prælatis iuriſdictionem epiſcopalem habentibus,excluſis Epiſcopis, vt tradit gloſ. not. in Clem. 1. in ver. Diœceſanis, de foro compet. quam illic ſequuntur communiter DD. Rota deciſ. 297. in fin. p. 2. diuerſ.

Ideoque quamuis Concilij Tridentini decretis dicatur ad Epiſcopum pertinere Sacerdotes approbare ad confeſſiones audiendas, licentias prędicandi concedere, Virginum Deo dicandarum voluntates explorare, pias diſpoſitiones, litteras Apoſtolicas exequi, caſus ſibi reſeruare, & alia quamplura id genus: tamen hæc omnia competunt etiam inferioribus Prelatis, de quibus loquimur, vt in caſibus contingentibus ſæpius reſoluit S.Congregatio. Quinimo in c.20. §. Ad hæc,ſeſſ.24. Decernitur, vt cauſæ matrimoniales, & criminales non inferiorum iudicio, ſed Epiſcopi tantum examini,& iuriſdictioni relinquãtur; & ſic Concilium loquitur taxatiuè:& tamen per ea verba non excluduntur inferiores Prælati proprium territorium, & iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes, vt ſimiliter S.Congregatio declarauit.

Et eodem modo inferiores Prælati iuriſdictionem ordinariam habentes ex ſententia ipſius Cõgregationis non excluduntur à cognitione cauſarum contra Clericos concubinarios, quamuis Cõcilium in cap. 14. ſeſſ.25. decernat, vt illarum cognitio ad Epiſcopos ipſos pertineat; ponderando dictionem, *ipſos*, quæ cum ſit perſonaliſſima, habet vim taxatiuę, Bald.conſ.304. Nobilis vir, n.1. lib.5. Quod eam pręcipuè habet rationem, quia huiuſmodi Prælati in his, quæ ſunt iuriſdictionis, ſimiles ſunt Epiſcopis, Abb. & DD. in cap. Dilectis,de appellat.& alij ſupra citati num.13. Dictio autem taxatiua in diſpoſitione legis non includit cauſas ſimiles, & eamdem rationem habentes, Gloſ. in l.Ob æs, C.de Præd.Minor. Abb. conſ.63. Vt veritas, col. penult.in fin.verſ Nec obſtat, lib.2. Iaſ.in l.1.verſ. Secundò limita, ff.Si qui ius dicenti non obtemper.

16 Et in hac ipſa materia abſolutionis ob leuem percuſſionem videmus abſoluendi facultatẽ competere etiam Vicario Epiſcopi, ſecundum Cardin. d.conſ.42.num.3.verſ. Vel eius Vicarij Generalis. Et tamen idem Vicarius non eſt Epiſcopus, licèt vtriuſque ſit idem tribunal, & Auditorium, c.Non putamus, de conſuet. lib. 6. Geminian. conſ. 114. Si Procurator Epiſcopi,num.5. in fin.verſ.Non obſtat ratio, Abb.conſ.21.Viſo dubio, n.2.lib.1.

Similiter videmus eamdem facultatem competere Vicario Capitulari per Gloſſam in cap.vn. in verb. Iuris, de maior.& obed. lib.6. & tamen nec ipſe eſt Epiſcopus, ſed Epiſcopi ſucceſſor in his, quæ iuriſdictionis ſunt, vt per DD. in dicto cap. vnico.

De Sent. Excomm.

Cap. A nobis, il primo.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio generalis non ligat niſi ſubditos proferentis.*

2 *Verba generalia ſtatuentis, vel ſententiam proferentis reſtringuntur ad limites poteſtatis ſuæ.*

3 *Diſpoſitio generalis commenſuratur agentis poteſtati.*

4 *Verborum larga prolatio commenſuratur organizantis potentiæ.*

5 *Exercitium non excedit metas habitus, à quo vt à cau-*

cauſa, dependet exercitij vires.
6 *Statutum laicorum puniens declinantes iuriſdictionem poteſtatis, ad Clericos non extenditur.*
7 *Statutum laicorum prohibens alienationem ſtabilium in non ſubditos, non includit clericos.*
8 *Statutum imponens pœnam excommunicationis an liget ſubditos delinquentes extra territorium ſtatuentis.*
9 *Statutum eſt lex territorij.*
10 *Conſtitutio ſynodalis regni Poloniæ inhabilitans dimiſſos à Societate Ieſu ad Prælaturas, & Canonicatus Cathedralium Eccleſiarum, an obſtet quominus ſic dimiſſus poſſit eſſe Epiſcopi ſuffraganeus, & n. ſeqq. vſque ad n. 22.*
11 *Synodus prouincialis non poteſt inhabilitare ſubditos ad epiſcopatus in partibus infidelium.*
12 *Statutum non porrigit vires extra territorium ſtatuentis.*
13 *Synodi prouincialis ſtatuta non obligant extra prouinciam.*
14 *Epiſcopatus clero, & populo carentes ſunt ad liberam prouiſionem Papæ.*
15 *Eiecti extra Religionem degentes ſunt perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum.*
16 *Societatis Ieſu Religioſi, qui vota ſubſtantialia ſimplicia emiſerunt, non comprehenduntur in decretis de apoſtatis, & eiectis.*
17 *Poſſunt à Societate dimitti à Præpoſito Generali, & ſic dimiſſi non ſunt apoſtatæ, & ſunt liberi ab omni obligatione dictorum votorum.*
18 *Statuta laicorum quantumuis generalia non extenduntur ad Eccleſias, & perſonas eccleſiaſticas.*
19 *Statutũ excludens à minoribus dignitatibus multò magis cenſetur excludere à maioribus.*
20 *Niſi quoad maiores ſit defectus in poteſtate.*
21 *Suffraganeatus non eſt Prælatura, ſed officium.*
22 *Statutum imponens certam pœnam, puta excommunicationis. an liget forenſem delinquentem in territorio ſtatuentis, diſtinguitur vt nu. ſeqq. vſque ad n. 45.*
23 *Statutum generaliter loquens, data illius ſcientia, ligat etiam forenſem in loco ſtatuti delinquentem, & n. ſeq.*
24 *Forum quis ſortitur ratione delicti.*
Et pluribus alijs modis, vt n. 26.
25 *Indulgentia conceſſa ab Epiſcopo non prodeſt non ſubditis, & n. ſeq.*
27 *Archiepiſcopus non poteſt deputare officiales in diœceſibus ſuorum ſuffraganeorum pro appellationibus ad eum interponendis.*
28 *Statutum, & ſententia in quo differant, & n. 51. & ſeqq. vſque in fin.*
29 *Statutum eſt quædam lex, quæ ſemper loquitur, & niſi expreſsè reuocetur, ſemper durat, & nu. 44. & 51.*
30 *Habet tractum ſucceſſiuum, & incipit ligare tempore patrati delicti, & n. 51. & n. ſeqq.*
31 *Statutum Epiſcopi excommunicans ludentes ad Azardum in ſua diœceſi an liget Metropolitanum ibi ludentem.*
32 *Statutum puniens factum à iure damnatum ligat forenſes etiam data ignorantia.*
Contrarium, n. 36.
Sed primum verius, n. 37.
Niſi quoad pœnam excommunicationis, n. 38.
33 *Statutum puniens factum non damnatum à iure non ligat ignorantes, & n. 35.*
Niſi ignorantia ſit craſſa, vel ſupina.
39 *Excommunicatio regulariter non ligat niſi ex contemptu.*
40 *Ignorans non dicitur contemnere.*
41 *Forenſis an in dubio præſumatur ignorare pœnam ſtatuti.*
42 *Statutum Patriarchæ excommunicans Archiepiſcopos ſuffraganeos in ſua prouincia delinquentes valet.*
43 *Statutum Archiepiſcopi imponens pœnam excommunicationis Archiepiſcopis, qui in prouincia ſua fecerint ante ſe Crucem ferri, an valeat.*
44 *Statutum durat etiam poſt mortem, vel receſſum ſtatuentis, & n. 51. & ſeqq. vſque ad nu. 57.*
45 *Capitulum ſede vacante an poſſit præcipere Sacriſtæ ſub pœna ſuſpenſionis, ne aſportet ſacram ſupellectilem extra Eccleſiam abſque Capituli licentia, & num. ſeqq.*
46 *Ante hoc præceptum expiret per ingreſſum Epiſcopi & n. 50. & ſeqq. vſque in finem.*
47 *In Capitulum ſede vacante tranſit omnis iuriſdictio, & ſic etiam poteſtas ſuſpendendi.*
48 *Vicario ſede vacante per Capitulum conſtituto, non abdicatur iuriſdictio ab ipſo Capitulo.*
49 *Nec in eum tranſeunt quæ requirunt ſpeciale mandatum.*
50 *Licentia, vel præceptum an expiret morte concedentis, vel præcipientis.*
51 *Statutum Capituli ſede vacante etiamſi imponat pœnam pro futuro delicto, non expirat ſede plena.*
52 *Præceptum per modum ſententiæ, vel interdicti expirat per mortem præcipientis.*
53 *Sententia ſimpliciter lata non durat poſt obitum, vel remotionem proferentis, niſi ſucceſſor eam confirmet, & ratam habeat, & n. ſeqq. vſque in finem.*
54 *Sed ſi lata ſit ſub conditione, expirat per mortem proferentis ante conditionis implementum, & num. 59. & 61.*
55 *Sententia excommunicationis à Delegato prolata in contradictores expirat mortuo, vel reuocato Delegato.*
56 *Sententia, quæ tẽpore proferentis iniecit vinculum, durat vltra tempus proferentis.*
57 *Excommunicatus per Epiſcopum remanet excommunicatus etiam poſt mortem Epiſcopi.*
58 *Sententia reſpectu proceſſus, vel effectus producendi in futurum, tollitur per remotionem proferentis.*
60 *Interdictum magiſtratus ne quis exerceat certam artem, expirat ipſo facto finito magiſtratu.*

A NOBIS, il primo. Generalis excommunicatio non ligat niſi ſubditos proferentis. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & omnes: & ſunt duæ partes. In prima ponitur quæſtio. In ſecunda ſolutio, ibi, *ad quod*.

1 Nota ex textu ibi, *nonniſi ſubditi obligantur*: iuncto themate quæſtionis: verba generalia ſtatuentis, vel ſententiam proferentis reſtringi ad limites poteſtatis ſuæ, itaut quamuis ex propria ſignificatione ſint apta comprehendere etiam non ſubditos, tamen ob defectum poteſtatis reſtringuntur, vt non comprehendant niſi ſubiectos, et hic eſt caſus apertus: Nam quæſtio proponitur de ſententia excõmunicationis prolata per hæc verba

ba generalia : Quiſquis furtum fecerit excommu-
nicatus ſit, & Papa determinat hac ſententia non
niſi ſubditos obligari : & ita hic notat Cardin. n. 1.
verſ. Ex quo nota, Anchar. in 5. notab. Abb. nu. 4. &
3 Marian. Socin. in 3. notab. & concordat Butr. nu. 2
& 3, qui ex textu colligit tria pulchra notabilia
idem importantia. Primum ſcilicet, generalis di-
4 ſpoſitio commenſuratur agentis poteſtati. Secun-
dum, verborum larga prolatio commenſuratur
5 organizantis potentiæ. Tertium, exercitium non
excedit metas habitus, à quo, vt à cauſa, depen-
dent exercitij vires. Quod ſecundum Abb. & Ma-
6 rian. Socin. multum confert ad intellectum ſtatu-
torum generaliter loquentium, vt non extendan-
tur ad non ſubditos; vnde ſtatutum laicorum pu-
niens declinantes iuriſdictionem poteſtatis non
extenditur ad Clericos : de quo vide plenius per
eumdem Marian. Socin. in cap. Si Clericus laicum
nu. 10. de foro competen. & idem dicendum ſecun-
dum Abb. hic nu. 5. & Marian. Socin. nu. 7. in ſtatu-
to laicorum prohibente alienationem bonorum
ſtabilium in non ſubditos, quia ad Clericos non
extenditur ob generale priuilegium, quod habent
in acquirendo, de quo in cap. fin. de immunit. ec-
cleſiaſt. lib. 6. & ita in hac ſpecie ibi determinat
Io. Andr. nu. 4. verſ. Cum tamen de Eccleſia, cum
quo concordant ibi Ancharan. nu. 1. quæſt. 1. verſ.
Quæro, poſt Io. Andr. Geminian. nu. 3. verſ. Sed po-
ne, & Franc. nu. 2. verſ. Et vltra etiam, & alij plu-
rimi, quos cumulaui in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ,
nu. 2. ſupra de Conſtitut. vbi plenè videas.
8 In gloſſa ſecunda pro declaratione materiæ
QVAERO, An ſubditus delinquens extra territo-
rium ſtatuentis incidat in pœnam excommunica-
tionis à ſtatuto impoſitam.

Innocentius hic in princip. diſtinguit an ſenten-
tia excommunicationis proferatur per hæc verba:
quiſquis in diœceſi mea furtum fecerit, excommu-
nicatus ſit. An verò indeterminatè iuxta verba
Decretalis, videlicet, *Quiſquis furtum fecerit ſit
excommunicatus*. In primo caſu delinquens extra
diœceſim non ligatur ex defectu voluntatis ſta-
tuentis, quia verba ſententiæ ſunt reſtricta ad de-
linquentes in diœceſi; & hoc planum. In ſecundo
autem caſu putat Innocentius ſubditum ſtatuen-
tis ligari, etiamſi delinquat in alia diœceſis, vel ter-
ritorio. Sed hoc ſecundum membrum eſt extra
textum in cap. Vt animarum, de Conſtitution. lib.
6. Bartol. verò aliter diſtinguit in l. Cunctos popu-
los, in 8. quæſt. num. 45. verſ. Aliquando ciuis delin-
quit, & nu. 47. C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol.
videlicet quod aut ſtatuens expreſſit ſe velle liga-
re etiam delinquentes extra territorium veluti ſi
dicat : quicumque commiſerit furtum vbiuis lo-
corum, ſit excommunicatus, & hoc caſu ligantur
ſubditi etiamſi extra territorium delinquant. Aut
verba ſtatuti ſunt generalia, & tunc reſtringuntur
ad territorium ſtatuentis; & Bartoli diſtinctionem
ſequitur Mar. Socin. in conſ. 302. Videbatur, nu. 1.
lib. 1. ſed Bartoli diſtinctionem reprobat Angel. in
l. fin. nu. 8. verſ. Sed valde miror de dicta diſtinctio-
ne, ff. de iuriſdict. omn. iudic. & in ſua diſputatione
incip. Bononienſis à ſua ciuitate bannitus, in 2. du-
bio, ſimiliter Abbas hic n. 11. his diſtinctionibus
reiectis dicit verius eſſe, vt nullo caſu delinquen-
tes extra territorium afficiantur pœna ſtatuti per
rationem l. finalis, ff. de iuriſd. omn. iudic. & d. cap.
Vt animarum : quia extra territorium ius dicenti
impunè non paretur; & quia ſtatutum propriè eſt
lex territorij, l. Omnes populi, ff. de iuſtit. & iur. vn-
de non poteſt extra limites territorij vires ſuas
extendere, aliàs ibi legem dicere videretur, de
quo plenius idem Abb. diſſerit in cap. 2. de foro
competenti eandem opinionem pluribus tuetur
Federic. de Senis in conſ. 16. Capitulum Eccleſiæ,
nu. 10. verſ. Quidam verò ſcriptor, vbi latè firmat
ſtatutum Epiſcopi excommunicans malefactorem
non porrigere vires contra ſubditum delinquen-
tem extra diœceſim ſtatuentis, Fulgoſ. conſ. 156.
Viſis themate, in princip. & hanc latè tuetur Alex.
conſ. 111. Ponderatis verbis, in princ. & per tot. vbi
col. 3. in fin. dicit communem lib. 1.
10 Et ex hoc etiam textu cum in S. Congregatione
rerum Conſiſtorialium propoſitum fuerit dubium
an conſtitutio ſynodalis in Regno Poloniæ edita,
qua cautum eſt ne eiectis, vel dimiſſis è Societate
Ieſu ad Cathedralium Eccleſiarum Prælaturas, &
Canonicatus ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ gratia
aditus pateat: obſtet quominus Ioannes RaKouiſ-
Ki è dicta Societate iampridem dimiſſus, nunc
ad ſuffraganeatum Culmen. cuius præconium in
11 ipſius perſona iam fuit factum, promoueri poſſit:
Die prima Aprilis 1652. reſolutum fuit non obſta-
re; quia aut conſideramus titulum Epiſcopatus in
partibus infidelium, ad quem ſic dimiſſus debet
aſſumi pro exercitio Pontificalium, aut conſide-
ramus ipſum Suffraganeatum Eccleſiæ Culmen.
12 Si primum, Conſtitutio non obſtat, quia non por-
rigit vires ſuas extra territorium ſtatuentium, vt
hic, & in cap. Animarum, de Conſtitutionib. lib. 6.
& in l. fin. ff. de iuriſdiction. omn. iud. & dictum eſt
ſupra nu. 8. Sed Epiſcopatus Titulares ſunt in par-
tibus infidelium, & ſic extra prouinciam, & terri-
torium ſtatuentium: ergo Conſtitutio ad huiuſmo-
di Epiſcopatus non porrigitur: cùm præſertim il-
lius verba ſint generalia, nec ſpecificè loquantur
de Prælaturis extra prouinciam; vnde etiam ex
veriſimili mente ſtatuentium reſtringi debent ad
Prælaturas prouinciæ, iuxta ſecundum membrum
diſtinctionis Bartol. in l. Cunctos populos in 8. qu.
nu. 47. C. de Summa Trinitat. quem ſequuntur ibi
Bald. & Salic. Io. de Lignan. & Abb. in cap. 1. ſupra
de raptor. & alij apud Marian. Socin. d. conſ. 302.
nu. 1. lib. 1. & quemadmodum ſi ſubditus ſtatuen-
tis delinquat extra territorium, non ligatur pœ-
na ſtatuti, vt ex communi oſtenſum eſt ſupra nu. 8.
& 9. Simili modo ſubditus non ligatur ſtatuto ſi
contra illius prohibitionem extra territorium
Prælaturam accipiat, idque tum ex defectu inten-
tionis, quia, vt prædixi, verba ſunt generalia; tum
ex defectu poteſtatis, ad cuius limites verba ſta-
tutorum ſemper reſtringuntur, vt eſt caſus expreſ-
ſus in hac Decretali ſecundum ea, quæ dicta ſunt
ſupra in vltim. notab. Et in ſpecie ſtatuta Synodi
13 prouincialis non habere vim obligandi extra pro-
uinciam, probant iura in cap. 1. 5. qu. 2. in cap. De-
cernimus, 3. qu. 9. & ſcripſi in cap. Canonum ſtatu-
ta, nu. 14. ſupra de Conſtitut.
14 Rurſus prouiſiones Epiſcopatuum titularium
clero, & populo carentium ſunt ad liberam pro-
uiſionem Romani Pontificis, vt eſt tex. in Clemen.
In plerìſque, de election. & conſequenter non eſt
in poteſtate Synodi prouincialis quemquam ex-
cludere ab huiuſmodi Epiſcopatibus nouam inha-
bilitatem inducendo; quia ſic per indirectum re-
ſtringeret poteſtatem Papæ contra tex. in cap. In-
ferior,

ſeriot,21.diſtinct. & Clemen.Ne Romani,in prin-
cip.de electión. eum concordan. vt pulchrè per
Io.Andr.in cap.Cui licet, nu.3.de reg.iur. lib 6. in
Mercurial.
15 Quamquam enim ex decretis de apoſtatis, &
eiectis,§.Item vt eiecti,ſtatutum ſit, vt eiecti extra
religionem degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab
exercitio Ordinnm, ſublata Ordinarijs eorum
facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi,aut mo-
derandi: tamen hæc decreta non afficiunt Reli-
16 gioſos, qui vota ſubſtantialia ſimplicia in Societa-
te Ieſu emiſerunt, vt aliàs cenſuit S. Congregatio
Concilij: tales enim poſſunt à Præpoſito generali
17 reijci, ſeu dimitti è Societate,& à votis liberari,ex
rationabili cauſa, vt in Conſtitutione Greg. XIII.
Quanto fructuoſiùs, & ſic dimiſſi non ſunt apoſta-
tæ, & remanent liberi ab omni obligatione præ-
dictorum votorum, vt in Conſtitutione 10. Gre-
gorij XIV.Eccleſiæ Catholicæ: quamobrem Con-
ſtitutio ſynodalis inijcit ſic dimiſſis nouam inhabi-
litatem: ideoque verba ipſius Conſtitutionis vt-
cumque generalia ad Epiſcopatus titulares non
extenduntur ex vtroque defectu poteſtatis, & vo-
luntatis, iuxta tex.hic. Et quemadmodum ſtatu-
18 ta laicorum quantumuis generalia non extendun-
tur ad Eccleſias,& perſonas eccleſiaſticas,quæ ſunt
omnino extra poteſtatem ſtatuentium, vt decla-
rat Antonius de Butr.in cap.Eccleſia Sanctæ Ma-
riæ, prope fin.verſ.Vnum tamen aduerte; & ibi di-
xi nu.2.ſupra de Conſtitution. & patet ex dictis
ſupra nu.6.& 7. Ita nec Conſtitutio hæc ſynodalis
extenditur ad Prælaturas, ſeu dignitates Epiſco-
pales, quæ ſunt extra omnem poteſtatem ipſorum
ſtatuentium, cùm vtroque caſu ſit defectus in iu-
riſdictione, à qua poteſtas ſtatuendi dependet, vt
notat Bartol.in l.Omnes populi in 1.qu.in princip.
ff.de iuſt.& iur.Abb. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ
nu.10.& ibi etiam Decius n.8.de Conſtit. Præterea
dum conſtitutio ſynodalis excludit dimiſſos è So-
cietate Ieſu à Prælaturis Cathedralium Eccleſia-
rum, non debet intelligi de ipſis Cathedralibus,
arg.cap.fin.ſupra de præben. ſed debet intelligi de
dignitatibus in Cathedralibus, putà Præpoſitutis,
& Archidiaconatibus, quæ appellantur Prælaturæ
ram ex conſuetudine Regni Poloniæ,quàm de iu-
re communi, vt eſt tex.in cap.1. de ætat. & qualit.
& ibi dixi in 4.notab poſt Hoſt.& Io.Andr.num.3.
19 in verb.Prælationes, & Butr.in vltim. notab. Non
obſtat quod dum Conſtitutio inhabilitat ad Præ-
laturas inferiores, multò fortius videatur inhabi-
litare ad prælaturas, & dignitates ſuperiores,qua-
les ſunt Epiſcopatus, per tex. in l. Relegatorum,
§.Solet,ff de interdictis, & relegatis ibi: Si tamen
vt ſi cui honore vno interdictum ſit, non tantùm
eum honorem petere non poſſit, verum nec eos
quoque, qui eo honore maiores ſunt: eſt enim per
quam ridiculum eum, qui minoribus pœnę cauſa
20 prohibitus, ad maiores aſpirare: quoniam re-
ſpondetur non eſſe licitum arguere à minori ad
maius vbi eſt defectus in poteſtate, & in radice
iuriſdictionis, quia maioritas rationis, & cauſa
grauiſſima defectum poteſtatis non ſupplet, vt no-
tat Bald.in l.Cunctos populos,nu.55. verſ. Iſta ra-
tio non valet,C.de Summa Trinit. & fide Cathol.
Butr.in cap.Eccleſia Sanctæ Mariæ, num.20. & ibi
etiam Felin.nu.39. verſ. Dicuntur iuſtę, de conſti-
tutionib.& ſuſius dixi in cap. Quæ in Eccleſiarum,
nu.44. eod. tit. Neque obſtat quod d. Conſtitutio
Synodalis fuerit cōfirmata à Sede Apoſtolica; quia
confirmatio dat robur actui confirmato, ſed illum
non extendit, l.Aurelius,§.Teſtamentum, ff. de li-
berat.legat.Bald. in l 1.in fin.C.Si aduerſ. rem iudi-
dicat. Paul. de Caſtro in conſ.187. Notandum in
princ. lib.2. Rota deciſ.301.nu.1. par.1. recent. &
aliàs paſſim.
21 Si verò conſideramus Suffraganeatum, ſimili-
ter dicta Conſtitutio non obſtat, quia Suffraga-
neatus non eſt Prælatura, nec titulus, ſed officium,
vt ex ſententia Sacræ Congregationis Concilij di-
xi in cap.Epiſcopalem,nu.55. de priuileg.& in cap.
Ad hæc,nu.34. de præben. nec Suffraganeus intrat
Capitulum, ſed tantùm exercet ea quæ ſunt ordi-
nis Epiſcopalis; vnde cùm Suffraganeatui non
adaptentur verba Conſtitutionis, quæ de Prælatu-
ris, & Canonicatibus loquitur, conſequenter nec
illius diſpoſitio adaptari debet, l.4. §.Toties, ff. de
damno infecto,cum ſimilib.
22 Secundò QVAERO, An ſtatutum imponens
certam pœnam, putà excommunicationis, liget
forenſem delinquentem in territorio ſtatuentis.
23 Hæc quæſtio eſt ſatis inuoluta, ſed pro faciliori
ſolutione conſtituenda ſunt duo membra princi-
palia.
Primum eſt quando ſtatutum generaliter loqui-
tur, itaut ſit aptum comprehendere non ſolùm
ſubditos, ſed etiam non ſubditos, vt ſi dicat: quiſ-
quis furtum fecerit in territorio meo ſit excom-
municatus. Et in hoc primo membro duo caſus
ſunt diſtinguendi: nam aut forenſis delinquens in
territorio ſtatuentis habet ſcientiam ſtatuti, aut
24 illud ignorat. In primo caſu, ideſt data ſcientia
ſtatuti, extra dubium eſt forenſem ligari, quia
forum ſortitur ratione delicti, cap.vlt.de for. com-
peten. cap. Tuarum, de priuileg. Authen. Qua in
prouincia,C.Vbi de crim.agi oport. cum concord.
de quibus hic in gloſ.2. in princip. & forum ſortiri,
& ſtatutis ligari à pari procedunt, cap. Vt anima-
rum,de Conſtitut.lib.6. Archid.in cap.Quo iure,
nu.16. 8 diſtinct.Butr.poſt Innoc.in rubric.de con-
ſuetudin. nu.7. verſ. Nam regulam habetis, Sera-
phin.deciſ.1018.nu.6 & ita in hoc primo membro
determinat gloſ.a.hic Hoſt.ante num. primũ. verſ.
Si verò non ſubditus,Henric.Boich.nu.15 verſ Aut
ſcientes.Butr.nu.19.Cardin.n.2.poſt med.verſ.Dic
ergo,Anchar.nu.7.verſ. Quandoque non ſubditus,
Abb.nu.7.verſ.Conclude,Felin.n.4.verſ. Circa pri-
mam quæſtionem, vbi alios refert, & Marian. So-
cin.nu.13. dicens poſt Abb. nu.6. hanc eſſe cōmu-
nem opinionem Legiſtarum in l.1. C de Summa
Trinit.& fid.Cathol.Calder.in cap.1. in 9. col. verſ.
Quinto quæro, ſupra, de raptor. & nullus diſcre-
pat.
25 Sed obijcies: Indulgentia conceſſa ab Epiſcopo
non prodeſt in non ſubditis, vt eſt caſus in c.Quod
autem, ſupra de pœnit. & remiſſ. & tamen eſt fa-
uorabilis: ergo & longè minus debet eis obeſſe
pœna ſtatuto Epiſcopi impoſita, quæ odioſa eſt,
arg.l.Cum quidam.ff.de liber.& poſt.& cap. Odia,
de reg.iur.lib.6. At reſpondetur cum Hoſt. hic n.3.
& Henric.Boich.nu.15. verſ. Nec obſtat, hæc fieri
propter ſalutem animarum: idcirco enim indul-
gentia non prodeſt non ſubditis, ne pœnitentiæ
eneruentur, quod expedit animabus, cap.Cum ex
eo,§.Ad hæc,ſupra de pœnit.& remiſſ. Sed pœna
ſtatuti afficit non ſubditos, vt medicina percepta
de delicto, quod commiſerunt, citius pœnitētiam
agant,

agant, quod ſimiliter expedit animabus, vt legi-
tur, & notatur in cap Cum medicinalis,infra eod.
lib.6. Quare, vt inquit Hoſtien. d. num.30. Hanc
pœnam dilatamus, quia ipſam non odioſam, ſed
fauorabilem iudicamus, vt patet in eo, quod leg.
& notat. in cap. Si quem, infra eodem, vel dic fo-
renſem ligari pœna ſtatuti,quia ratione delicti ſor-
titur forum in territorio ſtatuentis; & ſic de non
26 ſubdito efficitur ſubditus, vt in iuribus ſupracita-
tis num.24. Sed ratione indulgentiæ non efficitur
ſubditus, cùm hoc non repetiatur iure cautum:
nam ſubditus quis dicitur tantummodo vel ra-
tione domicilij, vel ratione originis, vel ratione
delicti, vel contractus, aut rei ſitæ, vt in cap. Vo-
lentes, de priuileg. lib.6. & in cap. Nullus,de tem-
por. ordin. eodem lib.& hic notat Henric. Boych.
num.15. verſ. Aut quæris, & quia à non ſuo iudice
nullus ligari poteſt, vel abſolui; meritò non ſub-
ditis indulgentiæ non ſuffragantur, vt dicitur in
prædicta Decretali, Quod autem.
27 Sed vrgebis: tempore, quo fit ſtatutum, ſta-
tuens non habet iuriſdictionem in actu in non
ſubditos; vnde cùm ſtatutum aſſumat vires
tempore promulgationis, non eſt potens ad com-
prehendendum non ſubditos, cum antequam ve-
niat caſus iuriſdictionem tribuens, ideſt patratum
delictum in loco ſtatuti nequeat ſtatuens ſuam iu-
riſdictionem actualiter exercere, argumen. cap.1.
de off.Ordinat. lib.6. vbi deciditur Archiepiſcopū
non poſſe deputare officiales in diœceſibus ſuorū
Suffraganeorum pro appellationibus ad eum in-
terponendis, quia ex quo appellationes non ſunt
interpoſitæ, iuriſdictionem actu exercere non
28 debet. Verum reſpondetur obiectum non obti-
nere in ſtatuto, ſed in ſententia, quæ regulariter
ius præſens reſpicit, & ſuper certis præteritis, vel
præſentibus bene rimatis eſt tantum ferenda, non
autem ſuper futuris, vt §. Curate, Inſtitut. de
29 action. & cap.Iudicantem, 30. q.5. At ſecus eſt in
ſtatuto, quia fertur ſuper futuris, & ſic incertis, vt
cap.Cognoſcentes, & cap. fin. ſupra de Conſtitut.
Cum enim ſtatutum ſit quædam lex, quæ ſemper
loquitur, l.Arianis,C.de hæret.& Manich. niſi ex-
preſsè reuocetur, ſemper durat, cap.fin. ſupra de
30 de offic. Delegat. & ſic cum habeat tractum ſuc-
ceſſiuum inijcit vinculum tempore delicti. Et
hanc rationem differentiæ inter ſententiā, & ſta-
tutum aſſignat Ioan.Andr.& Cardin. in cap.Sacro,
§. Caueant, ſuper verb. Profuturis, infra eodem,
Guil. de Monte Laudun. & Gemin. in cap.1. ſuper
verb. A ſententijs,de priuil. lib.6. quos hic refert,
& ſequitur Henric. Boych. num. 5. vbi etiam n. 6.
& 7.ponit alias octo differentias inter ſtatutum,&
ſententiam quoad pœnā excōmunicationis, quas
non refero, quia ad rem præſentem non faciunt.
Item propoſitam rationem diuerſitatis reddit etiā
Marian.Socin.hic num.29. & plerique alij, & eod.
modo reſponderi poteſt ad l.Obſeruandum,ff.de
offic. Proconſul.vbi Proconſul non poteſt cauſam
delegare, antequam ingrediatur prouinciam,quia
adhuc non habet iuriſdictionem in actu, licèt ha-
beat in habitu; & ad l.Vſusfructus, ff. de ſtipulat.
ſeruor.
31 Ampliant nonnulli concluſionem ſuperiùs fir-
matam, vt locum habeat etiamſi forenſis delin-
quens in territorio ſtatuentis ſit ei ſuperior, quia
nihilominus data ſcientia ligatur pœna ſtatuti ge-
neraliter loquentis, quod ſenſit Innocen. hic poſt
med. ibi, *quia non eſt generalis, à contrario ſenſu:*
necnon ibi, *licèt Archiepiſcopi aliàs legem in ſubdi-
tos factam ſeruare teneantur*. Vnde ſi ſtatuto Epi-
ſcopi caueatur: quiſquis in diœceſi mea luſerit ad
Azardum, ſit excommunicatus, ſi Metropolita-
nus ludat in diœceſi Epiſcopi data ſcientia ligatur
pœna ſtatuti, vt tenuerunt Hugo, & Barthol. Bri-
xien. relati à Io. Andr. in reg.Cui licet, num.9. de
regul. iur. lib 6. Archid.in cap.Vt animarum, n.2.
verſ.Ego credo,de conſtit.eod.lib. Et hanc partem
ſequutus fuit Paulus de Biaſucijs diſputando in
ciuitate Senenſi,vt refert Marian. Socin.hic n. 15.
Sed contrariam opinionem probarunt Lauren-
tius, Ioannes, & Bernardus Bouincialis relati à
Io. And.in d.reg.Cui licet, n.8.Hoſtien. in Summa
huius tituli, §. Quis valeat excommunicari; verſ.
Quid ergo, vbi ait: certò certius teneas, quod ſi-
cut ſententia, vel canon proferentem non ligat,ita
nec proferentis Superiorem,Ioan.Calder.in cap.1.
ſupra de raptor. Gaſpar.de Calder. in repetit.cap.
Noſtro, de pœnit.& remiſſ.Petr.de Anchar. in c. 1.
in 12. quæſt. principali de conſtitution. Demum
pro hac opinione poſt prolixam diſputationem
concludit Io.Andr.in dicta regula,Cui licet, à n.2.
Et idem tenet ſuccinctè in cap. Cum inferior, n. 2.
de maior.& obedient.
In hoc opinionum conflictu Henric. Boych. in
eod. cap. Cum inferior, num. 9. credit ſecundam
opinionem eſſe veriorem in foro iudiciali, ſed in
foro pœnitentiali primam eſſe tenendam, quia
tutior, & ſecurior pro anima, argum. cap.Iuuenes,
de ſponſalib. cum concordantib. per eum allega-
tis. Similiter Marian.Socin. hic num. 17. dicit in
foro iudiciali communiorem, & veriorem eſſe ſe-
cundam opinionem; ſed in foro animæ ſibi magis
placere primam per rationem Henric.Boych.Hoc
tamen eſt optimum conſilium, ſed non præceptū,
quia vbi in aliquo articulo vtrinque ſunt opinio-
nes, etiam in foro pœnitentiali licitum eſt ſequi
opinionē veriorem, ſeu probabiliorem, licèt con-
traria ſit tutior, c. Placet, in fine, de conuerſ con-
iugat.& can. Nicęna, 31.diſt. & fuſiùs probaui in
cap.Ne innitaris, num.169. & ſeqq. & nu.236.de
Conſtitution.
32 In ſecundo caſu, ideſt data ignorantia ſtatuti,
ſubdiſtingue: nam aut ſtatutū punit factum à iure
communi damnatum, puta homicidium, furtum,
ſacrilegium,& huiuſmodi: & tunc forenſis vtcum-
que ignorans ligatur pœna ſtatuti, quia in facto
generaliter damnato non poteſt allegari iuſta
33 ignorantia. Aut punit factum aliàs non damna-
tum à iure, puta ſal vendere extra ciuitatem, vel
prouinciam frumentum aſportare,vel mercimonia
deferre non ſolutis vectigalibus: & hoc caſu forē-
ſis contrauenient pœna ſtatuti non ligatur. Ita
notabiliter diſtinguit gloſſ.2. hic,cum quo concor-
dat Butr. num.7.verſ. Ideo ego pondero, Anchar.
Bart. & alij quos citat & ſequitur Marian. Socin.
34 num. 36. Quod tamen procedit ſi ignorantia ſit
probabilis, ſecus verò ſi ſit craſſa,vel ſupina,vt no-
tat gloſ. in cap.2.in ver.Supina, de conſtitut. lib. 6.
Veluti ſi forenſis in loco ſtatuti traxerit tantam
moram, vt veriſimiliter debeat eſſe informatus de
illius pœna, vel ſi in partibus circumſtantibus id
communiter ſtatutum reperiatur, iuxta notata
per Bart.in l.Cunctos populos,C.de ſumm. Trinit.
& fide Cathol.& per Io.And.in d. c. 2.quos refert,
& ſequitur Butr.hic n.9.

35 Tu verò aduerte, quia quoad ſecũdam partem huius diſtinctionis, ſcilicet ignorantes non ligari pœna ſtatuti punientis factum à iure aliàs non damnatum, conueniunt vnanimiter omnes, prout hanc eſſe communem opinionem omnium Doctorum atteſtatur Marian. Socin. hic num.49. Sed
36 quoad primam partem ſcilicet, quando ſtatutum punit factum aliàs damnatum, Io. Andr. hic nu.5. verſ. Imo dic, & in cap. 2, in gloſ. Ordinaria, in verb. Ignorantes, de Conſtitut. lib.6. contra gloſſ. noſtram tenet ignorantes non ligari, quia licèt ſciant factum damnatum à iure, tamen ignorant
37 nouam pœnam à ſtatuto impoſitam. In hac varietate Butr. hic num.9. verſ. Si verò ignorat: putat primam opinionem gloſſæ eſſe veram, & Abb. num.9. verſ. Et hæc opinio videtur, affirmat eam eſſe veriorem de rigore iuris: opinionem verò Io. Andr. eſſe æquiorem, & ſic reſidet, Marian. Socin. luculenter diſputat hunc articulum in vtrãq; partem à num.26. vſque ad num.47. & num. 36. concludit ſibi placere primam opinionem gloſſæ, licèt fateatur eſſe ſatis dubiam: & præcipuè mouetur quia cùm delinquens non ignorauerit factum à iure damnatum, videtur conſenſiſſe in omni genere pœnæ, argum. l.1. §. Beſtias, ff. de poſtul. & l. fin. ff. de crim. expil. hæred. cum ſimilib. vt per eum.

Opinioni gloſſæ ego etiam adhæreo, tum per rationes Marian. Socin. quæ multum ſtringunt, tũ quia eã ſequuntur ferè omnes Doctores: & mul-
38 tos refert idem Marian. Socin. à d num. 36. Sed eam limito in pœna excommunicationis, prout limitat Anton. de Butr. hic nu.9. verſ. Sed quidquid ſit, vbi ait ſe credere opinionem gloſſæ eſſe veram in alijs pœnis præterquam excommunicationis, &
39 & paulò infra rationem reddit, quia ſententia excommunicationis regulariter non ligat niſi ex cõtemptu, vt cap. Sacro, infra eod. cum ſimilib. Sed
40 ille, qui ignorat, non dicitur contemnere, vt inquit gloſ. notab. in l. Si ignorans, in verb. Contemnit, ff. Locati: ergo nec ligari poteſt cùm in ignorantem non ſit dare contemptum: quod non contingit in alijs pœnis: & hoc idem probat tex. noſter non violando litteram, ſecundum eum.

41 In dubio autem an delinquens præſumatur habere ſcientiam, vel ignorantiam ſtatuti, bonus iudex arbitrabitur ex cõiecturis, puta ex mora, quã ibi traxit, modica, vel magna, vt tetigi ſupra n.34. & in dubio ſtandum eſſet illius iuramento, cap. Si verò, il ſecondo, ſupra eod. ſecundum Hoſtien. hic num.1. verſ. Tu autem dicas, Henric. Boych. nu.15. verſ. Verum quis præſumatur Cardin. nu. 2. prope fin. verſ. Dic ergo arbitrandum, Abb. nu.10. & Marian. Socin. n.49. & 50. vbi plenius declarat quando delinquens præſumatur ſcire, vel ignorare pœnam Statuti.

42 Secundum membrum principale eſt quando Statutum eſt particulare, & comprehendens certas perſonas dumtaxat; & tunc refert: nam aut ſtatutum loquitur de non ſubditis, qui ſunt inferiores ipſi ſtatuenti, puta ſi Patriarcha habẽs Archiepiſcopos ſuffraganeos ſic ſtatuat: Quicumque Archiepiſcoporum fecerit ante ſe Crucem ferri in prouincia mea, ſit excommunicatus: & tunc Innoc. hic poſt med. verſ. Si autem Patriarcha, tenet ſtatutum valere, quia in ſubditos, & Archiepiſcopos ligari: & eum ſequitur Hoſtien. nu.3. argum. cap. Quæ contra mores, 8. diſtinct. & Anchar. n.7.
43 verſ. Tertia eſt opinio; Aut ſtatutum loquitur de non ſubditis, qui ſunt pares ipſi ſtatuenti, vt ſi Archiepiſcopus ſtatuat; Quicunque Archiepiſcoporum fecerit ante ſe Crucẽ ferri in prouincia mea, ſit excommunicatus: & tunc ſunt opiniones. Innocentius hic circa med. verſ. Vnde ſi aliquis, tenet ſtatutum non valere, quia non eſt generale, & quia non comprehendit ſubditos, cum nullus Archiepiſcopus habeat ſubditos Archiepiſcopos, cõtra quos non licet facere legem. Sed Hoſtien. hic num. 3. verſ. Quod autem Archiepiſcopus, tenet contrarium, idest Archiepiſcopum ligari, & mouetur per tex. in cap. Ex tuarum, in fin. de auth. & vſu pall. Item quia ex opinione Innocentij ſequeretur, vt quis non poſſet facere ſtatutum contra peregrinos delinquẽtes in loco iuriſdictionis ſuę: quod eſt falſum. Similiter Abb. hic nu.7. verſ. Articulus iſte: quamuis fateatur hunc articulum eſſe dubium, tamen dicit poſſe teneri opinionem Hoſtien, quia cùm ſtatutum habeat tractum futurũ, & ſic lex territorij feratur in tempus habile videtur ſtatutum valere, cum dicat iuriſdictionem in territorio ſuo, & ſequitur Marian. Socin. n. 27.

44 Vltimò quærunt hic DD. cum gloſſ. 2. an Statutum, vel ſententia duret vltra tempus ſtatuentis, vel ſententiam proferentis, & concludunt ſtatutũ durare, quia cùm ſit lex quædam, perpetuò durat, niſi reuocetur expreſsè. In ſententia verò diſtinguunt vt hic per Abb. nu. 12. Hanc differentiam tetigi ſupra num.28. & 29. Sed latius proſequar in quæſt. ſequenti in 2. parte à num.50. vſque in finem.

45 Ex facto quæſitum eſt an Capitulum ſede vacante potuerit præcipere Sacriſtæ ſub pœna ſuſpẽſionis, ne aſportaret ſacram ſuppellectilem extra
46 Eccleſiam abſque Capituli licentia: An verò huiuſmodi præceptum per ingreſſum Epiſcopi expirauerit.

47 Prima pars quæſtionis eſt clara, quia in Capitulum ſede vacante tranſit omnis iuriſdictio c. 1, & cap. Cum olim, vbi omnes notant, de maiorit. & obedien. cum concord. Ideoque etiam poteſtas ſuſpendendi Bellamer. concl.244. Ioan. Franciſ. Pauin. de offic. & poteſt. Cap. Sed. vacant. in 2. parte prin. quæſt.6. in fin.

Et eò magis hoc caſu, quia ſtatuit circa res ad cuſtodiam ipſius Capituli pertinentes, vt not. Archid. & Ioan. Andr. in cap. Generalem, de elect. lib.6.

48 Quod procedit etiam conſtituto Vicario iuxta formam Concilij Tridentini cap. 16. ſeſſ.24. quia Vicarius exercet iuriſdictionem nomine Capituli, & propterea non abdicatur ab ipſo Capitulo
49 iuriſdictio; imò in Vicarium non tranſeunt quæ requirunt ſpeciale mandatum, vt ſæpius reſpondit Sacra Congregatio Concilij.

50 Quoad ſecundam partem dubia eſt quæſtio, an licentia, vel præceptum expiret per mortem concedentis, vel præcipientis, quam tractant DD. in Clem. fin. de elect. & communiter recipitur opinio negatiua, quæ eſt Cardin. ibi in 5. qu. ſed quia res eſt controuerſa, & multi aliter ſentiunt, ideò quod pertinet ad hanc quæſtionem, videtur vera
51 diſtinctio gloſſæ 2. hic: nam aut Capitulum ſede vacante procedit per modum ſtatuti; & tunc etiãſi ſtatutum imponat pœnam pro futuro delicto, non expirat ſede plena. In hoc celebris eſt prallegata quæſtio Feder. de Senis 16. num.1. quæ incipit, Capitulum Eccleſiæ Cathedralis, & dicit Pa-

nin.

un.qu.6. primæ partis principalis, num.4. verſ. Et
ſatеor, ſe non reperiiſſe aliquem famoſum Docto-
rem contrarium tenentem; & in Epiſcopis eſt tex.
in cap. Clericos, 3. qu.4. & hic non eſt caſus noſter,
quia Capitulū non proceſſit ſtatuendo generaliter.
52 Aut Capitulum procedit per modum ſententiæ,
vel interdicit, qui eſt caſus noſter; & tunc præce-
ptum expirat per mortem præcipientis: ad hoc
eſt tex. expreſſus in l. final. ff. de pœn. Hæc diſtinctio
53 in effectu eſt gloſſæ magnæ hic, cuius hæc ſunt
verba [Quid ſi moriatur, vel transferatur ad aliā
Eccleſiam qui tulit illam ſententiam, numquid te-
net poſt mortem, vel receſſum, vt qui contrafa-
ciant ſint excommunicati? videtur quod ſic, quia
ſcripta Epiſcoporum anathematizant etiam poſt
mortem, & facere poſſunt decretum, itaut qui
contrafaciat, puniatur, 3. quæſt.4. nullus, &c. arg.
contra: dicit lex quod interdictum non durat vltra
iuriſdictionem interdicentis, l. vlt. ff. de pœn. Dici
poteſt quod interdictum, ſiue ſententia excom-
municationis ſimpliciter lata non durat vltra tē-
pus proferentis, niſi ſucceſſor etiam confirmet, &
ratam habeat; ſed cum diffiniendo ſtatutum, ſeu
decretum aliquod facit, ligat etiam poſt receſſum,
quia ſtatuta huiuſmodi perpetua ſunt, de offic.
deleg. c. vlt. niſi expreſſim per ſucceſſorem reuocē-
tur] Sequitur Ant. de Butr. hic nu.10. vbi ait [Dic
quod ſtatuta, quæ vt edicta dependentiam nō ha-
bent perpendiculariter ſuper potentia ſtatuentis,
& ſic ipſam non aſſumit pro cauſa permanendi,
ſed producendi, ex eo quod prodita a ſe vires ſu-
muot, durant, & non extinguuntur extinctione
iuriſdictionis: ſententia verò, quæ perpendicula-
riter habuit ſuum effectum, & vim promouendi
à pronunciante, & ab eius poteſtate perpendicula-
riter dependent, prout ſententia eſt in fieri, quia
nondum ex contrauentione laqueum iniecit, ex-
tinguitur] hæc Butr. item Anchar. nu.9. [Tu dic
quod quædam emanant per viam ſtatuti; & tunc
mortuo, vel translato ſtatuente, vel aliter eius iu-
riſdictione finita ligabitur qui poſtea contrafecit,
54 cap. vlt de offic. Leg. Quædam emanant per viam
ſententiæ; & tunc aut ſententia fuit purè lata, &
perpetuò ligat: ſi verò ſententia non fertur pura,
ſed ſub conditione; & tunc ſi exiſtat conditio poſt
mortem iudicantis, vel extinctam iuriſdictionem:
& non ligat: & pro tanto dicit Innocent. in c. Pro
illorum, de præbend. quod ſi delegatus profert
55 excommunicationis ſententiam generalem in
contradictores, & rebelles, non erit illa perpetua,
ſed expirat mortuo, vel reuocato delegato: & idē
dicit Io. Andr. Ne ſede vacant. cap. 1. lib.6. In Or-
dinario mortuo, vel translato, quod eius ſenten-
tia conditionalis non ligabit contrafacientem ſe-
de vacante, vel in tempus ſucceſſoris] Item Abb.
56 hic nu.12. dicens [Numquid ſtatutum, ſeu ſen-
tentia durat vltra tempus diſponentis? Conclude
quod ſtatutum cùm ſit lex quædam, perpetuò du-
rat, niſi reuocetur expreſsè: vnde dicit Federic.
quod ſi Capitulum ſede vacante fecit ſtatutum,
durat etiam creato Epiſcopo, niſi expreſsè reuo-
cetur per Epiſcopum. In ſententia dic concluden-
do notabiliter, quod aut ſententia iniecit vinculū
tempore proferentis, aut non. Primo caſu durat
57 vltra tempus proferentis, exemplum in excom-
municatione: vnde excommunicatus per Epiſco-
pum remanet excommunicatus poſt mortem Epi-
ſcopi, cap. Paſtoralis, §. 1 de offic. Ordin, ſed reſpe-
58 ctu proceſſus, vel effectus producendi in futurum,
ſententia tollitur per remotionem iudicis, qui ſen-
tentiam tulit] & idem Abb. in cap. Cum ad hoc,
de Cleric. non reſiden. ſub nu 9. Idem eſt in quali-
59 bet alia ſententia lata generaliter ſub conditione,
quæ expirat per mortem proferentis, ex quo non
habuit in vita effectum conſumatum. Ad idem
60 poteſt adduci textum in l. fin. ff. de pœn. vbi diſpo-
nitur, vt ſi aliquis magiſtratus interdicit alicui ob
nouum delictum ne exerceat certam artem, tolli-
tur hoc interdictum, ſeu prohibitio ipſo facto fini-
to magiſtratu illius. Item Federic. d. qu.16. nu.6.
poſteaquam concluſit Capitulum poſſe facere ſta-
tuta pœnalia duratura etiam in tempus Epiſcopi.
[Non obſtat, inquit, ff. de pœn. l. vltim. cum ſimi-
lib. cum ibi notat. nam illud locum habet cùm in-
terloquendo, vel ſine cognitione alicui interdi-
ctum eſt vti arte ſua: ſecus ſi diffiniendo, vel le-
gem condendo, quod cum magna ſolemnitate
fit.]

61 Contrarium cenſuit Io. de Deo in hac quæſt. Si
Epiſcopus excommunicauit Clericum, qui in pro-
prio fundo ædificauit Eccleſiam, ſi Eccleſiam illā
in aliquos Religioſos ſine ſuo conſenſu transfer-
ret, quam eo mortuo, & ſede vacante religioſo lo-
co vniuit: clericus eſt excommunicatus, quia ſen-
tentia iuſta à ſuo iudice lata, nec fuit appellatum,
licèt lata ſub conditione, cap. Romana, §. Caueant,
de appell. lib.6.

Verumtamen eius opinio reprobatur ab Aegi-
dio de Soſa, vt per Panin. de off. & poteſt. Cap. ſed.
vacan. qu.6. p. par. princ. n.10.

Confirmantur prædicta in caſu præſenti, quia
Capitulum prohibuit aſportationem ſine ſua licē-
tia: ſed hanc licentiam non poteſt Capitulū con-
cedere aſſumpto Epiſcopo: ergo eius mens fuit
ligare tantùm per tempus, quoad eum pertinebat
licentiam concedere; & ſic aſſumpto Epiſcopo in-
terdictum non ligat ex defectu voluntatis interdi-
centis ſecundum ea, quæ dicta ſunt ſupra num. 8.
& 12.

De Sentent. excomm.

Cap. Perpendimus.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicati ob violentam manuum inie-
ctionem in Clericum non tenentur in multis
caſibus adire Sedem Apoſtolicam.*

2 *Clericus dimiſſo habitu ſe enormitatibus ingerere
perdit priuilegium Canonis, & n.13.*

Sed non priuilegium fori, n.4.5 8. & 17.

Et quid poſt Concilium Tridentinum n.15.

3 *Percutiens, ſeu interficiens Clericum, qui dimiſſo
habitu ſuis enormitatibus ſe immiſcuit, non eſt
excommunicatus, & n.13.*

4 *Clericus, qui dimiſſo habitu ingreditur bellum,
vel aggreſſiones, captus debet reſtitui eccleſiaſti-
co iudici.*

5 *Clericus, qui dimiſſo habitu, & tonſura commiſcet
ſe enormitatibus, poteſt puniri per iudicem ſæcu-
larem, licèt non fuerit ter monitus, ſecundum vnā
opinionem.*

7 *Saltem ſi in enormitatibus diu perſeuerauit, ſecun-
dum aliam opinionem.*

Digitized by Google

8 *Contrarium.*

9 *Priuilegium Canonis, quo iure interdictum fuerit. Facilius perditur, quàm priuilegium fori. ibid.*
Et quid poſt Concilium Tridentinum, n. 16.

10 *Extenſio de caſu ad caſum fieri non debet, etiam ex maioritate rationis vbicumque poteſtas conceditur laicis ſuper iuribus, & perſonis eccleſiaſticis.*

11 *De priuilegio clericali ſecundũ Canones eſt iudicãdum, nec ſuper his ſtandum eſt legibus, ſtatutis, vel conſuetudinibus laicorum.*

12 *Clerici, qui dimiſſo habitu, & tonſura ingerunt ſe enormitatibus, an, & quando perdant priuilegiũ clericale, & num. ſeqq vſque in finem.*

13 *Quid de priuilegio Canonis.*
Et quid de priuilegio fori, n. 15. & 16.

14 *Clerici habitum clericalem dimittentes ex vanitate, vel negligentia non perdunt priuilegium Canonis ante trinam monitionem: ſecus ſi ex iniquitate, vel malitia.*

PERPENDIMVS, Difficilis eſt hæc Decretalis quoad caſus poſitionem; ſed difficillima, & maximè intricata in materia quoad conciliationem, & extricationem iurium, quæ illi contradicere videntur, vt inquit Cardinalis Zabarella in ſua ſolemni repetitione in princip.

1 Ad faciliorem intelligentiam præmitte Canonem, Si quis ſuadente, 17, quæſt. 4. continere duas regulas. Prima eſt, quod iniiciens manus violentas in Clericum, excommunicatus eſt. Secunda, quod pro abſolutione obtinenda tenetur Sedẽ Apoſtolicam adire; & quamuis hæ duæ regulæ ita ſe habeant ad inuicẽ, vt vna veniat in conſequentiam alterius: hoc tamen non eſt perpetuum, quia multi excipiũtur caſus, in quibus percuſſores Clericorum ſunt excommunicati, & tamen non ſunt mittendi ad Curiam pro abſolutione, vt c. Mulieres, cap. De cætero, ſupra eod. & cap. Cum illorum, cap. Quamuis, vbi complures caſus exprimuntur, & cap. vltim. infra eod. vnde non ſequitur per neceſſe, Percutiens Clericum eſt excommunicatus; ergo eſt cogendus adire Sedem Apoſtolicam. Sicut non ſequitur; Non eſt cogendus adire Sedem Apoſtolicam, ergo excommunicatus non eſt; cùm multi incidant in huiuſmodi excommunicationẽ, qui tamen ad Curiam non ſint mittendi, vt in præcitatis iuribus, & in alijs concordantibus,

Hoc præmiſſo, cùm in hoc cap. dicatur interfectores iſtius ſacerdotis non eſſe cogendos ire ad Curiam pro abſolutione: hinc emerſerunt duo principales intellectus ad hanc Decretalem. Primus eſt, quod iſte ſacerdos gaudebat priuilegio clericali; & ideo illius interfectores inciderent in excommunicationem, quæ eſt prima regula prædicti Canonis, Si quis ſuadente; ſed tamen in odium dicti ſacerdotis, qui dimiſſo habitu ſeditionem fecerat, releuabantur ab onere adeundi Sedem Apoſtolicam; quę eſt ſecunda regula eiuſdem Canonis, & iuxta hanc lecturam Cardinalis, & Mar. Socin. ſummant ſic: Percutiens Clericum, qui habitu clericali dimiſſo ſæuis enormitatibus ſe immiſcuit, pro abſolutione ab excommunicatione, quam incurrit, non eſt ad Sedem Apoſtolicam mittendus. Hoc dicit, & ſecundum hunc intellectum, quem Io. Andr. hic nu. 3. dicit eſſe ſatis amicum litteræ, Abbas antiquus ſic ponebat caſum: non eſt mittendus ad Curiam interfector Clerici in ſeditione occiſi, & Abbas Siculus: Percutiens, vel interficiens Clericum ſe dimiſſo habitu clericali ſæuis enormitatibus immiſcentem non tenetur ire pro abſolutione ad Sedem Apoſtolicam, licèt iſti caſus vtriuſque Abbatis ſint generales ad vtramque lecturam, vt mox patebit.

2 Secundus intellectus eſt, quod iſte ſacerdos non gaudebat priuilegio clericali, & illius interfectores propterea non tenebantur ire ad Curiam pro abſolutione, quia non erant excommunicati; & ſecundum hanc lecturam Decretalis communiter ſic ſummatur: Clericus dimiſſo habitu ſe enormitatibus ingerens perdit priuilegium clericale, ſcilicet Canonis. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Card. Anchar. & Felin, vel aliter ſecundum Marian. Socin.

3 Percutiens, ſeu interficiens Clericum, qui dimiſſo habitu ſæuis enormitatibus ſe immiſcuit,
4 non eſt excommunicatus. Loquitur ergo hæc Decretalis de priuilegio Canonis, & ſic facit ad titulum; non autẽ de priuilegio fori, quod non amittit Clericus, qui dimiſſo habitu, & tonſura ſe immiſcet enormitatibus ante trinam monitionem,
5 vt cap. Contingit, il ſecondo, & ibi dixi nu. 6. & n. 9. infra eod. & hunc intellectum amplectitur hic Io. Andr. nu. 5 dicens, Si clericus ſumptis armis, & dimiſſo habitu ingreditur bellum, vel aggreſſiones, quoad illos, qui tunc eum percutiunt, perdit priuilegium, ſed non quoad forum, vnde tunc captus debet reſtitui eccleſiaſtico iudici: & eumdem intellectum dicit eſſe veriorem, & magis communẽ Alex. in conſ. 8. Videtur ſuper primo nu. 3. lib. 1. & ſecundum hoc conſ. Alex. millies, imò ſemper fuiſſe iudicatum per Curiam, & Conſilia Neapolitana, atteſtatur Grammaticus ſuper Conſtitutionibus Regni fol 29. col. 1. verſ. Decimo vtique.

6 Non diffiteor tamen multos intelligere hoc cap. etiam in priuilegio fori, adeout Clericus, qui dimiſſo habitu, & tonſura immiſcuit ſe enormitatibus, puniendus ſit per iudicem ſæcularem, etiamſi non fuerit ter monitus à Prælato ſuo; & hanc opinionem tamquam magis communem pluries ſeruatam fuiſſe atteſtantur Boer. deciſ. 69. nu. 16, & ſeq. & Guilelm. de Benedict. in s, p. repet. cap. Rainutius, fol. 81. n. 149. & ſeq. ſecundum quam etiam deciſum fuit per Parlamentum Tholoſanum teſte Guido Pap. deciſ. 138. In Camera Conſilij, quos refert. & ſequitur Iulius Clarus in practic. crimin. §. fin. qu. 36, verſ. Quæro modo, concludens ſecundũ magis communes deciſiones, & conſuetudine approbatas, Clericum ſiue in ſacris, ſiue in minoribus conſtitutum, qui dimiſſo habitu clericali aliquod enorme delictum committit etiam nulla monitione præcedente amittere priuilegium fori, & poſſe à iudice laico puniri; & putat ab hac opinione non eſſe conſulendo, aut iudicando recedendum.

7 Alij verò eamdem opinionem ſequuntur in eo tantùm caſu, in quo tales Clerici in enormitatibus diu perſeuerant, & deprehenduntur in illis; ita Hoſt. hic ante nu. 1. in ver. Non propulſando, vbi ait ſpeciale eſſe in illis Clericis, qui non ex vanitate, vel negligentia, ſed ex iniquitate, & malitia habitum clericalem dimittunt, & contra Deum, & iuſtitiam, & honeſtatem cleri inuerecundè tyrannidi, & enormitati ſcelerum ſe immiſcent, & deprehenduntur, vt ipſo facto priuilegium abijciant clericale, vt hic, & in cap. Cum non ab homine,

mine, §. In articulo, ſupra eodem, & in cap. 2. Ne Cler. vel Monach. & hanc opinionem tamquam magis communem obſeruari, & ſuo tempore obſeruatam fuiſſe affirmat Stephanus Aufrer. in tract. de poteſt. ſæcular. ſuper eccleſ. & perſon. eccleſiaſt. in 1. reg. nu. 27. tom. 14. Tractatuum fol. 392. quem refert Couar. pract. quæſt. 32 poſt nu. 2. verſ. Tertiò hic erit, ſubdens ſe credere eam moribus receptã in Clericis primæ tonſuræ, ſed & Caſſan ſuper conſuetud. Burgund. fol. 50. n. 55. ait ſe vidiſſe hanc opinionem communiter ſeruari.

8 Sed certè hæc opinio non probatur in hoc cap. quia loquitur de priuilegio Canonis, ſecundum magis communem intellectum, cui multum applaudit littera, dum dicit interfectores dicti ſacerdotis non eſſe cogendos Apoſtolicam Sedem adire pro abſolutione obtinenda: quæ verba videntur magis congruè excommunicationi, quę incurritur ex dicto Canone, Si quis ſuadente, quàm illi, quæ incurritur propter violatũ priuilegium fori, per cap. final. de immunit. Eccleſ. lib. 6. Nec refragatur quod iſte Comes violauerit etiam fori priuilegium, ex quo de ipſius mandato ſacerdos fuit fuſtigatus, & patibulo traditus: & tamen tenendo ſecundam lecturam non incidit in excommunicationem: nam reſpondetur Comitem hæc mandaſſe vti perſonam priuatam; & ita communiter intelligitur hoc capitulum, vt inquit Cardin. hic nu. 5. in prima oppoſ. & nu. 8. in 13. oppoſ. Nec repugnant verba illa textus: à B. Comite iuſſus eſt fuſtigari, qui poſtea de eius mandato traditus patibulo expirauit, quia poſſunt congruere etiam priuato, quicquid contra ſenſerit Alex. de Neuo, & ideo textus hos appellat interfectores; quod verbum propriè conuenit priuatis perſonis, & interfectores vocat non ſolum eos, qui presbyterũ duxerunt ad patibulum, ſed etiam Comitem, qui hæc fieri mandauit, vt inquit Hoſt. hic ante nu. 1. in verb. Interfectores; vnde Comes non fuit excõmunicatus vt violator priuilegij Canonis, quia hoc priuilegium ſacerdos amiſerat dimittendo habitum, & ſæuis ſe immiſcendo.

9 Ratio autem cur facilius amittatur priuilegium Canonis, quàm fori eſt, quia priuilegium Canonis eſt inductum ex conſuetudine Eccleſiæ, nempe ex decreto Innocentij II. edito in Concilio Lateranen. II. cap. 15. licèt aliud videatur innuere Concilium Triburienſe cap. 10. vt dixi in cap. Cũ contingat, nu. 81. de ætat. & qualit. At priuilegium fori eſt de iure diuino, cap. Si Imperator, 96. diſtinct. & Conſtitutiones eximentes Clericos à ſæculari poteſtate non continent ius nouum, ſed ſunt iuris diuini declarationes, vt ibi ait gloſ. penult. & nos fusè probauimus in cap. Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, n. 10. de Conſtitution.

Non obſtat cap. Cum non ab homine, § In articulo ſupra eod. & cap. 1. de Apoſtat. quia loquuntur expreſsè de priuilegio Canonis, nec debent extendi ad priuilegium fori, quod difficilius perditur, vt prædiximus.

Item non obſtat cap. Ex parte il terzo, de priuileg. quia ibi non conſtabat eos, qui habitum Clericorum in fraudem reaſſumpſerunt, verè eſſe Clericos, licèt pro talibus reputarentur, vt ibi notat gloſ. final. & dixi in cap. Contingit, il ſecondo, num. 12. infra eodem, poſt Alex. conſ. 8. num. 3. lib. 1.

Non etiam obſtat cap. 2. Ne Cler. vel Monach. vbi Clericis in fraude deprehenſis non ſubuenitur ab Eccleſia: nam reſpondetur dupliciter, vt ibi in gloſ. vltim.

10 Rurſus non obſtat cap. 1. de vita, & honeſt. Cler. lib. 6. quia loquitur de Clericis ioculatoribus, & hiſtrionibus, qui artẽ illam ignominioſam per annum exercent, & cum ſit pœnale, & exorbitans, non debet extendi ad alios caſus, etiam ex maioritate rationis, vt eſt tex. notabilis in l. Sciendum, ff. ad l. Pompeiam, de Parricid. quem ad hoc ponderat Aretin. in cap. Cum non ab homine, nu. 60. & 61. ſupra de iudicijs. Præterea vbicumque poteſtas concedatur laicis ſuper iuribus, & perſonis eccleſiaſticis, etiam ex maioritate rationis extenſio fieri non debet, vt in cap. Tua, il primo, ſupra de decimis, iuncto cap. Cum in tua, eod. tit. ſecundum Aretin. vbi ſupra.

11 Demum non obſtat contraria conſuetudo, quæ viget in aliquibus tribunalibus, vt dicunt DD. ſupracitati nu. 6. & 7. nam vt reſpondet Guilel. de Monte Laudun. & poſt eum Steph. Aufrer. in reper. Clem. 1. n. 64. & 65. de off. Ordinat. tom. 6. repeten. fol. 41. de priuilegio clericali ſecundum Canones eſt iudicandum, nec ſuper his ſtandum eſt legibus, ſtatutis, vel conſuetudinibus laicorum; ſolus enim Papa generalia cleri, & clericorum priuilegia poteſt interpretari, ampliare, vel declarare, & ex cauſa reſtringere, vt patet in cap. Altercationis, de bigamis lib. 6. & cum non reperiantur limitata in hoc ſpeciali caſu niſi quoad priuilegium Canonis, in alijs ſtandum erit eorum exemptioni à poteſtate laicali, arg. l. Sancimus, C. de teſtament. & l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. cum ſimilibus.

12 Cæterũ in hac materia vt planè intelligas quid certò ſit tenendum, cùm quæritur an Clerici, qui depoſito habitu, & tonſura immiſcent ſe enormitatibus, perdant priuilegium clericale, diſtingue latius: Aut tales Clerici fuerunt ter moniti à Prælato ſuo, aut non: ſi fuerunt ter moniti, perdunt eo ipſo priuilegium clericale, vt de priuilegio fori eſt text. in cap. Contingit, il ſecondo, infra eodem, de priuilegio Canonis in cap. In Audientia, infra eod. tit. & de priuilegio exemptionis ab oneribus laicalibus in cap. vltim. de vit. & honeſt. Cleric. & in Clem. 1. eod. tit. & in hoc primo membro concordant omnes. Si verò non fuerunt ter moniti,

13 tunc ſubdiſtingue: nam aut quæris de priuilegio Canonis, aut de priuilegio fori: ſi de priuilegio Canonis dic huiuſmodi Clericos ſiue in minoribus, ſiue in ſacris Ordinibus conſtitutos perdere hoc priuilegium eo ipſo, vt eſt caſus expreſſus in d. cap. Cum non ab homine, §. In articulo, ſupra eodem, ibi: [Occiſores Clericorum, aut Presbyterorum, qui contempto clericali habitu tyrannidi, & enormitati ſe inuerecũdè immiſcent, in odiũ clericalis exceſſus, & terrorem, atque correctionem ſimilium canone latæ ſentẽtiæ minimè coercentur. Idem probatur in hoc textu intelligendo eum de priuilegio Canonis, prout communiter à

14 DD. intelligitur. Nec obſtant iura, quæ dicunt Clericum non perdere priuilegium Canonis per dimiſſionem habitus, & tonſuræ ante trinam monitionem, vt cap. In audientia, & cap. Contingit, il ſecondo, infra eod. Quoniam hæc iura loquuntur de Clericis, qui ex vanitate, vel negligentia dimittunt habitum, non autem in illis, qui eum dimittunt ex iniquitate, & malitia, vt in caſu huius Decretalis ſecundum Hoſtien. hic ante num. 1. in

ver.

ver. Non propulſando: & eſt gloſ. notab. in d. cap. Cum non ab homine, in ver. Minimè coercentur,
15 ſupra eodem. Si verò quæris de priuilegio fori: tunc refert an agatur de Clericis minorum Ordinum, an verò de Clericis in ſacris. Si de Clericis minorum Ordinum, ceſſat omnis difficultas, quia ex iure nouiſſimo Concilij Trident. cap. 6. ſeſſ. 23. nullus prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus gaudet priuilegio fori, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut habitum, & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ inſeruiat, vel in Seminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi verſetur. Neque ad hoc requiritur, vt præcedat aliqua admonitio, ſed eo ipſo quod caret aliquo ex prædictis requiſitis, perdit priuilegium fori, vt ex ſententia ſacræ Congregationis dixi in cap. Si
16 quis, num. 21. de foro competent. Quare minores Clerici hodie Ordine inuerſo difficilius perdunt priuilegium Canonis, quàm fori: nam illud non perdunt per ſolam dimiſſionem habitus, & tonſuræ, niſi vel præceſſerit trina monitio, vt in d. cap. Contingit, il ſecondo, infra eodem, vel ſæuis enormitatibus ſe immiſcuerint, vt hic, & in d. c. Cum non ab homine, §. In articulo, ſupra eodem. At priuilegium fori perdunt per ſolam dimiſſionem habitus, vel tonſuræ, vel ſeruitij Eccleſiæ, licèt non fuerint tertio moniti, nec ſe immiſcuerunt enormitatibus, vt in d. cap. 6. de cuius materia vide quod plenè ſcripſi in d. cap. Si quis, à nu. 19. vſque
17 ad n. 72. de foro compet. Si verò agitur de Clericis in ſacris, tunc ſunt opiniones, ſed verior, & communior ſententia eſt eos non perdere priuilegium fori, vt oſtenſum eſt ſupra à num. 4. vſque ad n. 12. & hoc ſeruat Curia, vt dixi in c. Cum non ab homine, n. 106. ſupra de iudicijs.

De Sent. Excomm.

Cap. In audientia.

SVMMARIVM.

1 *Clericus vt laicus incedens tertiò monitus non reſipiſcens perdit priuilegium clericale.*

2 *Clericus, qui depoſito hab. tu arma militaria geſtat, non perdit priuilegium clericale ante trinã monitionem, niſi etiam ſæuis enormitatibus ſe immiſceat.*

3 *Talis quis eſſe præſumitur in quali habitu reperitur.*

4 *Matrona pudicitiam attentans in habitu meretricali deprehenſa non tenetur de iniuria.*

1 IN AVDIENTIA. Clericus, qui à Prælato ſuo tertiò monitus arma militaria non deponit, perdit priuilegium clericale. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. cum quo Butr. Card. & cæteri concordant: vel generalius ſecundum Abb. Clericus vt laicus incedens, tertiò monitus non reſipiſcens, perdit priuilegium clericale. Hoc dicit, & loquitur ſpecificè de priuilegio Canonis. Idem tamen iuris eſt in priuilegio fori, vt cap. Cõtingit, il ſecondo infra eod. & in priuilegio immunitatis ab oneribus laicalibus, vt in cap. vlt. ſupra, de vit. & honeſt. Clericor. & in Clem. 1. eod. tit.

2 Nota primò ibi, *Qui arma militaria relicto habitu clericali geſtare nullatenus erubeſcunt.* Clericos nõ amittere priuilegium clericale ex eo, quod in habitu laicali arma militaria geſtant, niſi ter monitus non deſiſtant; & ita hic eſt caſus apertus ſecundum omnes. Sed tu hoc limita, niſi ſimul arma militaria aſſumant, & enormitatibus ſe immiſceant, quia tunc cùm aſſumant actum omnino contrarium ordini clericali, ſtatim perdunt priuilegium ſine vlla admonitione, vt hic à contrario ſenſit gloſſa Bernardi poſt caſum, & firmat Innoc. in cap. 1. nu. 3. verſ. Sed alij contradicunt, de Apoſtat. & Alex. conſ. 8. Videtur ſuper primo, nu. 3. lib. 1. Aliàs declarationes ad regulam huius Decretalis poſui in d. cap. Contingit, il ſecondo infra eod. vbi plenè videas à nu. 6. vſque ad nu. 25. & ad iura, quæ videntur oppoſitum innuere, videlicet cap. Perpendimus, ſupra eod. & cap. Ex parte, il terzo, de priuileg. reſpondi in prædicta Decretali Contingit, nu. 12. & 13.

3 Secundò nota ibi, *Si in veſte:* quod talis quis eſſe præſumitur in quali habitu reperitur, ad hoc cap. Si iudex laicus, de ſent. excomm. lib. 6. ibi [Iuſtum eſt enim, vt ipſe talis, quem geſtat ex habitu quouſque appareat aliud, præſumatur qualis is eſſe, cuius fert habitum] comprobatur, cap. Vt Apoſtolicæ, de priuileg. eod. lib. cap. Si verò, ſupra eod. & l. Item apud, §. Si quis virgines, ff. de ritu nupt. vbi eſt caſus ſecundum Bart. in ſumm. text.

4 Quo fit, vt ſi quis attentauerit pudicitiam matronæ in veſte meretricali deprehenſæ, de iniuria non teneatur, vt hic in littera, & in d. §. Si quis virgines: non enim iniuriatur matrimonio qui ipſum ignorauit, l. Si ea, C. de adult. vt hic in gloſ. in ver. iniuriarum, vbi habes alia ſimilia. An autem percutiens laicum credens percutere Clericum incidat in Canonem, conclude vt in ead. gloſ. quę communiter tenetur: & quid ſi credidit percutere Titium laicũ, & in perſona errans percuſſit Martinum Clericum, vide gloſ. in cap. Si verò, in ver. Ignorauerit, & ibi Doctores, ſupra eod. & quod plenè ſcripſi in cap. Ad audientiam, ſupra de homicid in quæſt. An mandans committi homicidiũ in perſonam vnius, ſi ſequatur in perſonam alterius irregularis ex homicidio voluntario, à nu. 53. vſque ad nu. 72.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Cum pro cauſa.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus ex pluribus cauſis, ſi in abſolutione omnes non expreſſit, non habetur pro abſoluto.*

2 *Excommunicatione vna, vel pluribus ligatus, & ex pluribus cauſis, an poſſit abſolui vnica abſolutione.*

3 *Clauſtrum Eccleſiæ violans dicitur violare immunitatem ipſius Eccleſiæ.*

4 *Immunitatis priuilegium non reſtringitur ad portas, vel parietes Eccleſiæ tantum; ſed extenditur circumquaque per 40. vel 30. paſſus.*

5 *Abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem eccleſiaſticam in terminis Bullæ Gregorij XIV. an ſit Sedi Apoſt. reſeruata, & nu. ſeqq. vſq; in fi.*

Immu-

6 *Immunitatem Eccleſiæ violantes inde extrahendo perſonas, vel res de iure veteri non erant excommunicati, ſed excommunicandi.*
7 *Incendiarij, & effractores Eccleſiarum incidunt in excommunicationem Sedi Apoſtolicæ reſeruatam.*
8 *Immunitatem Eccleſiæ violans in clauſtro laicum verberando an ſit excommunicatus, & nu ſeqq.*
9 *Denunciatio non addit vinculum.*
10 *Violentia corporum maior eſt quàm rerum.*
11 *Caſus violationis immunitatis Eccleſiæ à DD. qui ſcripſerunt ante Paulum II. recenſentur inter caſus Epiſcopales ex conſuetudine, & n. 34.*
12 *Violantes libertatem Eccleſiæ in terminis Bullæ Cœnæ non incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam, niſi id fecerint per viam ſtatuti, vel conſuetudinis, & n. 14 & 34.*
13 *Opinio Epiſcopi Montis Marani ſentientis abſolutionem in terminis Bullæ Gregorij XIV. non eſſe reſeruatam expenditur.*
15 *Refellitur, & nu. ſeqq. vſque in fin.*
16 *Libertatis eccleſiaſticæ offenſa eſt caſus Papæ reſeruatus in Extrauag Pauli II. & Sixti IV.*
17 *Iuramentum præſtari non poteſt per relationem ad ſcripturam iuratam.*
18 *Pro forma exigit ſpecificam mentionem, & formalitatem verborum.*
Præſtari debet corporaliter, & requirit pro forma tactum ſcripturarum, nu. 20.
Sub dictione, & cætera, non includitur, n. 22.
Nec ſub obligatione Camerali, n. 23.
19 *Relatiua diſpoſitio non ſufficit in ijs, quæ ſunt formalia, vt in guarentigia.*
21 *Forma impleri debet in ſpecie, & non per æquipollens.*
24 *Caſuum reſeruatio non requirit formalitatem verborum, & poteſt fieri per relationem ad aliud, & num. ſeqq.*
25 *Conſtitutio noua per relationem ad ius commune perinde operatur, ac ſi ius commune eſſet in ea inſertum.*
26 *Relatum verè, & propriè dicitur eſſe in referente.*
Imò dicitur pars referentis, nu. 30.
27 *Iuramentum eſt vinculum perſonale, nec tranſit in ſucceſſorem.*
28 *Reſeruatio afficit etiam ſucceſſorem, ſi fiat per modum legis, ſeu ſtatuti.*
29 *Expreſſio per relationem ad aliud ſufficit etiam in his, quæ ſpecificam mentionem requirunt.*
31 *Reſeruatio abſolutionis poteſt dici pœna.*
32 *Immunitas, & libertas eccleſiaſtica an, & in quo differant.*
33 *Immunitas Eccleſiæ quid ſit.*
35 *Extrauagans. Inter cunctas, de priuilegijs, quæ violationem immunitatis Eccleſiaſticæ ponit inter caſus reſeruatos ex conſuetudine fuit reuocata in Concilio Viennenſi.*
36 *Abſolutio a cenſuris ob violatam immunitatem in terminis Bullæ Gregorianæ recenſetur inter caſus Papales in decretis Clementis VIII.*

1 CVM PRO CAVSA. Excommunicatus ex pluribus cauſis, ſi in abſolutione omnes non expreſſit, non habetur pro abſoluto. Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. & Anchar. vel aliter ſecundum Abbatem, Felinum, & Marian. Socin. ligatus pluribus excommunicationibus, licèt ex eodem facto, obtinens abſolutionẽ
expreſſa vna cauſa, ſeu vna excommunicatione,
nõ habetur pro abſoluto quoad aliam. Hoc dicit.
2 Generaliter autem, an ligatus vna, vel pluribus
excõmunicationibus, & ex pluribus cauſis abſolui
poſſit vnica abſolutione, an verò ſint neceſſariæ
plures, Doctores non conueniunt, vt hic in gloſ. 2.
Sed placet magiſtralis diſtinctio Abbatis num. 6.
verſ. Sed conclude, vel latius diſtingue, vt per Henric.
Boich. in princ. & Couar. in cap. Alma mater,
hoc tit. lib 6. par. 1. §. 11. num. 13. verſ. Quid autem
de illo, vbi hunc articulum explicat dilucidè per
ſeptem concluſiones, quas per te videas. Decretalis
diuiditur in duas partes. Prima narrat caſum.
Secunda dat iudicem ibi, *Diſcretioni*.
3 Nota primò, ibi, *& eum traxiſſe verberando per
clauſtrum*; quod violans clauſtrum alicuius Eccleſiæ
dicitur violate immunitatem ipſius Eccle-
4 ſiæ: & eſt ratio, quia priuilegium immunitatis non
reſtringitur ad portas, vel parietes Eccleſiæ tantùm;
ſed per quadraginta, vel ſaltem per triginta
paſſus extenditur circumquaque, vt cap. Sicut antiquitus,
& cap. Quiſquis, 17. qu. 4. & hic notant
Hoſtien. num. 2. Ioann. Andr. num. 7. Abb. in vlt.
notab. Felin. num. 2. & Marian. Socin. nu. 10. Turrecrem.
in cap. Cum deuotiſſimam num. 4. & ibi
etiam Præpoſit. num. 2. 12. q. 2. Meritò clauſtrum
Eccleſiæ inhærens gaudet immunitate ipſius Eccleſiæ:
ex quo infertur, vt ſicut non poteſt quis
capi in Eccleſia, ita nec in clauſtro Eccleſiæ, vt per
Abb. & Felin. vbi ſupra, facit text. in l. Præſenti,
& quod ibi notat Bart. n. 2. C. de his, qui ad Eccl.
confug.
2 Secundò nota ex textu argum. Pro, & contra,
quod violans Eccleſiæ immunitatem eſt ipſo iure
excommunicatus: ſed hoc latius examinabitur
infra num. 6. Hodie hoc eſt expeditum per iura
extrauagantium, & per Conſtitutionem Gregorij
XIV. hac de re editam, vt mox dicitur.
5 QVAERO, vtrum abſolutio à cenſuris ob violatam
immunitatem eccleſiaſticam iuxta terminos
Conſtitutionis Gregorij XIV. quæ incipit,
Cum aliàs nonnulli. Sit Sedi Apoſtolicæ reſeruata,
necne.
In vim prædictæ Conſtitutionis qui extrahunt
reos ab Eccleſijs contra formam ibi præſcriptam,
ipſo facto incidunt in cenſuras, & pœnas, quæ contra
libertatis iuris, & immunitatis eccleſiaſticæ
violatores per ſacros Canones, & Concilia generalia,
Pontificumque Conſtitutiones ſunt promulgatæ;
idque certum eſt, & citra controuerſiam.
Sed quænam ſint eiuſmodi cenſuræ, ac pœnæ, quoniam
ea Conſtitutio non aperit, inſpiciendum erit,
an ex ſacris Canonibus, Concilijs, vel Conſtitutionibus
Apoſtolicis, ad quæ omnia ſe refert Conſtitutio
ſtatuta ſit cenſura aliqua Sedi Apoſtolicæ
reſeruata contra huiuſmodi violatores.
6 Porrò in cap. Sicut antiquitus, 17. q. 4. ſtatuitur,
vt qui confinia Eccleſiarum confringere tentauerit,
aut perſonam hominis, vel bona eius inde ſubtraxerit,
niſi publicus latro fuerit, quouſq; emendet,
& quod rapuerit reddat, excommunicetur.
In canone frater ead. cauſ. & quæſt. Gelaſius iubet
arceri ab ingreſſu Eccleſiæ, qui aliquem ab Eccleſia
violenter abſtraxerit. Ioannes VIII. in
cap. Quiſquis, ead. quæſt. Si quis, inquit, Domum
Dei violauerit, & aliqua inde abſtulerit, donec in
Conuentu admonitus legitimè ſatisfaciat, ſciat ſe
com-

communione priuatum, aliàs legitur, ſciat ſe fore communione priuatum, vt ibi notatur in margine, & infra ſequi Eccleſias infringunt, & depoſita, vel alia quælibet exinde abſtrahunt,damnum nouies componant, & immunitatem tripliciter, & veluti ſacrilegi canonicæ ſententiæ ſubigantur, Alex. II. ibidem in cap. Si quis deinceps: eum, qui Clericum ab Eccleſia expulerit, iubet canonicæ pœnitentiæ, atque depoſitioni ſubiacere, ac ſi contumax fuerit, excommunicari, Auguſt. Epiſt. 187. ad Bonifac. eum, qui hominem ab Eccleſia rapuit, communione interdici, vt refertur loco citato in cap. Miror Concilium Toletanum duodecimum cap. 10. Diffiniuit, vt nullus audeat congientes ad Eccleſiam, vel reſidentes inde abſtrahere; ac deinde ſtatuit, ſi quis hoc decretum tentauerit violare, eccleſiaſticæ excommunicationi ſubiaceat, & ſeueritatis Regiæ feriatur ſententia, cap. Diffiniuit, ead. cauſ. & quæſt. Concilium Aurelianenſe relatum ibi cap.ſeq. Idipſum decreuit, & violatores Eccleſiæ immunitatis non ſolum à communione Eccleſiæ, verum etiam Catholicorum conuiuio iuſſit ſeparari. Concilium Tridentinum cap.20. ſeſſ.25. Tantùm innouat Canones, & Concilia generalia omnia, nec non alias Apoſtolicas ſanctiones in fauorem Eccleſiarum, libertatis eccleſiaſticæ, & contra eius violatores editas.

7 Ex his patet violatores immunitatis eccleſiaſticæ ex veterum Canonum ſententia eſſe excommunicandos, ſed non eſſe ipſo facto excommunicatos, exceptis incendiarijs, & effractoribus Eccleſiarum, qui ipſo facto incurrunt excommunicationis ſententiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatam, vt cap. In litteris, & ibi gloſ. in verb. Anathematis ſupra de raptoribus, & cap Tua nos, & c. Conqueſti, ſupra eod. & de incendiarijs, & effractoribus intelliguntur duo Capitula quæ in oppoſitũ conſuetum eſt allegari, videlicet cap. Canonica, 11.q.3. & cap.Omnes, 17. qu. 4. alij verò non ſunt excommunicati ipſo iure, ſed excommunicandi, vt not. gloſ. in d. cap. Conqueſti, in verb. Excommunicatos nunrietis, & in d.cap.Tua nos, in verb. Publicati, ſupra eodem.

8 Sed prædictis multum videtur obſtare hęc Decretalis: nam iſte Archiepiſcopus fecit publicè denuntiari excommunicatum Archidiaconum ob duplicem cauſam videlicet, quia in Clericum manus iniecerat violentas, & quia cum traxerat verberando per clauſtrum, vt in littera, Ergo etiã ex hac ſecũda cauſa violationis clauſtri prius erat
9 excommunicatus à iure, quoniam denunciatio nõ addit vinculum cap. Paſtoralis, de appellat.gloſ.3. in d.cap.Tua nos, ſupra eodem, & ſecundum hoc idem eſſet ſi in clauſtro laicum verberaſſet, arg. d.cap. Omnes, 17.q.4. & hunc intellectum appro-
10 bat Hoſtien. hic num. 2. quia inferentes vim in Eccleſia, & quæ intus ſunt ſpoliantes ſunt excommunicati. Ergo multò fortiùs in ipſa hominos verberantes, quia maior eſt violentia corporum quàm rerum arg. c. Præcipimus, 12. q. 1. c. Cùm, infirmitas, in fin. ſupra de pœnit. & remiſſ. l. Sancimus, la prima, C.de ſacroſ.Eccleſ.

Huic obiectioni ita reſpondetur Papa hic narrat factum Archiepiſcopi, ſed illud non approbat, quin potius in dubium reuocat, dum dicit: ſi vobis conſtiterit dictum Archidiaconum ob duplicem cauſam excommunicatum fuiſſe ex his enim verbis apparet Papam dubitaſſe de excommunicatione hoc autem verificari non poteſt in excõmunicatione lata à iure, quia in Papam, qui habet omnia iura in ſcrinio pectoris non cadit iuris ignorantia, vt cap.1.de Conſtitut. lib. 6. Tantùm ergo dubitauit, num Archidiaconus incidiſſet in excommunicationem latam ab homine, quia fortè lata fuit ſententia ab Archiepiſcopo, vt quicumque violaret Eccleſiæ immunitatem, eſſet excommunicatus, vt notat gloſ.1. hic in fin.Innoc.in princip. in verb. Violationem, & Archid. in cap. Omnes num.1. 17 qu.4. Argumentum verò à rebus ad perſonas, quo vtitur Hoſtien. aſſumit pro fundamento id, de quo diſputatur, quia ſupponit abſtrahentes res ab Eccleſia eſſe excommunicatos, quod eſt falſum, vt ex dictis conſtat, & in oppoſitum eſt tex. clarus in cap. fin. ſupra de furtis; vbi etiam rapiens ſacra vaſa non eſt excommunicatus ipſo facto: & ita tenet hic gloſ. 1. Innoc. in princ. in verb. Violationem,& num.2. vbi exponit verbum, *duplicem*, ideſt ob iniectionem manuum ipſo iure, & violationem clauſtri ab Epiſcopo latam, Ioann. Andr. num.7. vbi concludit cum gloſ. contra Hoſtien.Butr. num.13 verſ. Prædicta vera dicens ſacrilegum eſſe excommunicatum ipſo iure vbi Clericus verberatur; Si verò Laicus in Eccleſia verberatur, ſic verberantem ratione loci nõ incurrere ipſo iure excommunicationem maiorem, Card. in princ.verſ.Item colligunt aliqui, dicens hoc verius, & num.1. in fin. in 4. oppoſition. vbi dicit gloſſam veram, Anchar. num.4. verſ. Sed opponitur, & Abb. num.5. & hoc teneas.

11 Itaque hoc veteri iure inſpecto nulla cenſura (nedum Sedi Apoſtolicæ reſeruata) ſtatuta erat ipſo iure in eos, qui aliquem ab Eccleſia extraherent. Ideo Doctores quotquot ante Paulum II. ſcripſerunt, vel qui notitiam non habuerunt conſtitutionis ab ipſo editæ vnanimes tradiderunt, violantes hoc modo immunitatem Eccleſiæ, præter incendiarios, & effractores non eſſe ipſo iure excommunicatos, ſed excommunicandos. Inter quos recenſentur Goffred. & Hoſtien. ſibi contrarius in Summ.de Immunit.Eccleſ. in fin. Aſten.ibidem att.7 Sylueſt.in verb.Immunitas, 3. in fin. Iõ. Faber. in l.2.C.de his, qui ad eccleſ. confug. Abb. in cap. pen. in fin. de immunit. eccleſ. & alij plures apud Remigium in tractat hac de re edito quęſt.9.

Qua etiam ratione qui caſus reſeruatos collegerunt, violationem eccleſiaſticæ immunitatis poſuerunt inter caſus Epiſcopales ex cõnſuetudine, vt Syllueſt.in verb.Caſus, ſub num. 4. & Armill ibid. num.6. Habita ſcilicet ratione veterum canonũ, & in ſpecie Conſtitutionis Benedicti XI. quæ incipit, Inter cunctas, quæ tamen fuit poſtea reuoca-
12 ta, vt inferiùs dicetur, & Caietan. in Summ. in verb.Excommunicatio, cap. 31. Scripſit non omnes violatores eccleſiaſticæ libertatis incidere in cenſuras reſeruatas Papæ, ſed ſolum, qui illas violant ſtatutis, vel conſuetudine: quod etiã ſcripſit Nauarr.in Manuali cap.27.num.117. Verum vterque ipſorum loquitur in terminis Bullæ Cœnæ, quæ re vera non afficit niſi violantes immunitatẽ eccleſiæ per viam ſtatuti, vel conſuetudinis, vt in §. 15. neuter tamen exprimit an in alijs caſibus violatio huiuſmodi ſit reſeruata per ſacros Cano-
13 nes, vel Apoſtolicas Conſtitutiones. Epiſcopus tamen Montis Marani, quem nouiſſimè ſequutus eſt Ste-

Stephanus Gratianus diſceptat.forenſ.tom.3. cap. 414.& alij nonnulli ex modernioribus in ſua praxi Archiepiſcopali,cap.18.nu.3. interpretans hanc ipſam Gregorij XIV Conſtitutionem opinatus eſt abſolutionem hoc caſu non eſſe Sedi Apoſtolicæ reſeruatam, ſed ad Ordinarium pertinere. Mouetur primò per regulam cap.Nuper infra eodem ibi: quia tamen conditor Canonis eius abſolutionem ſibi ſpecialiter non retinuit eo ipſo conceſſiſſe videtur facultatem alijs relaxandi. Deinde quia in Bulla Cœnæ non omnes violatores immu-
14 nitatis Eccleſiæ excommunicantur, ſed ſtatuentes dumtaxat, vt in cap. vnic.de his, quæ vi met. cauſ.lib.6. Vltimò quia Gregorius decreuit violantes immunitatem incidere in cenſuras, nulla facta mentione reſeruationis; quæ tamen qualitas, cùm requirat ſpecialem mentionem per dict. cap.Nuper, non includitur in diſpoſitione referente per text.in cap.penult.de iureiur.

15 Quibus tamen non obſtantibus verius videtur abſolutionem ab his cenſuris eſſe reſeruatam Sũmo Pontifici ex infraſcriptis,

16 Primò per tex.ad litteram in cap.Etſi Dominici,de pœnit.& remiſſ.in Extrauag.com. vbi Paulus II. ſtatuit, vt in quibuſcumque conceſſionibus, & facultatibus abſoluendi certi caſus tamquam ſpecialiter Sedi Apoſtolicæ reſeruati ſemper intelligerentur excepti; & inter hoc primo loco enumerat offenſam eccleſiaſticæ libertatis. Quod ſimiliter & Sixtus IV. poſtea decreuit in Extrauagant. eiuſdem initij ſub eod.tit.vbi ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ prohibet quibuſcumque ſacerdotibus, ne prætextu cuiuſuis facultatis quẽquam abſoluant à caſibus ibi expreſſis abſque ſpeciali eius licentia: & inter hos caſus immediatè recenſet offenſam eccleſiaſticæ libertatis. Cuius quidem Conſtitutionis meminit Caietan. in ſum, verb.Excommunicatio cap.77. oſtendens excommunicationẽ in caſibus ibi expreſſis eſſe Papalem.

Quamobrem cum per Conſtitutionem Gregorij XIV. extrahentes aliquem ab Eccleſijs incidant in cenſuras à Conſtitutionibus Apoſtolicis promulgatas contra violatores eccleſiaſticæ immunitatis, quinimo & libertatis, vt inferius dicetur, & per Conſtitutiones Apoſtolicas Pauli, & Sixti excommunicatio ob violatam libertatem Eccleſiæ ſit Pontifici reſeruata, apertè ſequitur, vt ex Conſtitutione Gregorij abſolutio ad alium non ſpectet, quàm ad Summum Pontificem. Atque ita eliditur primum motiuum Epiſcopi Montis Marani, quod hoc caſu abſolutio non reperiatur expreſsè reſeruata; nam contrarium colligitur ex dictis Extrauagantibus,quas fortè ipſe non vidit.

17 Ideoque nec vrget ſecundum illius motiuum, quod Gregorius etſi cenſuras irrogauerit, nullam tamen expreſſam mentionem fecerit reſeruationis, vt requirebatur per tex.in d.cap.Nuper, iuncto cap.penult.de iureiuran. nam reſpondetur diſpoſitionem d. cap.pen. eſſe ſpecialem in iuramento, quod per relationem ad aliud præſtari non poteſt;
18 tum quia pro forma exigit ſpecificam mentionẽ, & formalitatem verborum, quemadmodum declarat Anton.de Butr.in d.cap.penult. nu.1. & Socin.conſ.99.Sereniſſimus Rex,nu.52.verſ.Septimò
19 dicitur lib.3. In ijs autem, quæ ſunt formalia, vt in guarentigia,non ſufficit relatiua diſpoſitio,Crauett.conſ.668,nu.6.& ſeqq. & ita intelligendus eſt Dec.in cap.Conſuluit, il ſecondo, col.2.nu. 10.verſ.

20 Sed tamen non videtur, de appellat. Tum quia præſtari debet corporaliter, & requirit pro forma tactum ſcripturarum, cap Hortamur,7.q.9. & tradit gloſ.in cap.Vt circa, in ver.Corporali,de elect. lib.6.& Abb.poſt Hoſt. in d.cap.penult.num.10 de
21 iureiur. forma autem impleri debet in ſpecie, & non per æquipollens, vt in iuramento eſt text. in l.Qui per ſalutem, ff.de iureiur. & notat gloſ. præalleg.& generaliter tradunt Bald. & DD. in l.1. ff. de liber. & poſthum. O dr. conſ. 304. Infraſcriptæ concluſiones, in princip.n.2.verſ. Circa hoc namque, plenè Alex.conſ.212 Ponderatis ijs, in princ. lib. 6. & in his terminis Dec. in d. cap. Conſuluit,
22 n.11. Ideoque ſub dictione, &c. iuramentum non includitur,ſecundum Butrium in d.cap.penult.n.2 quod Abb.ibi dicit eſſe notabile col. penult. & ſequitur Dec. in cap. Nam concupiſcentia, in 2. lectur.nu.5.de Conſtitut.& eodem modo, ſi quis ſe
23 obliget in forma Cameræ, quamuis obligatio Cameralis de conſuetudine habeat iuramentum; tamen non cenſetur iurata niſi expreſsè ſit dictum; & ita iurauit, Galleſ. de obligat. Camer.tit. de inſtrum. quæſt.2.num. 17.verſ. Sed diligenter, cum
24 ſeqq. At reſeruatio non eſt huiuſmodi, quia licèt caſus intelligatur alteri conceſſus, niſi illum Pontifex ſpecialiter ſibi reſeruauerit; tamen cùm id nullam formalitatem requirat,vt iuramentum, nihil prohibet quominus fieri poſſit per relationẽ ad ſacros Canones,in quibus reſeruatus reperitur,
25 vt Gregorius fecit; noua enim Conſtitutio per relationem ad ius commune eſſet in ea inſertum, & incorporatum, vt ait Angel. Are.conſ.36. Vide-
26 tur, nu.18. & relatum verè, & propriè dicitur eſſe in referente,l.Aſſe toto,ff.de hæred.inſtituen.Bald. conſ.212.Ea,quæ veniunt,lib.5.Dec.conſ.647. Requiſitus, num.3.Crauett. conſ.45. Quidam homines, num.4.

27 Præterea, vt Bald. inquit conſ. 347. Imperator, in princip. lib. 1. Iuramentum eſt character, cuius forma, & figura ſubſtantiæ eſt in anima iurantis; ideo eſt perſonale, nec tranſit ad ſucceſſorem. At
28 reſeruatio etiam ſucceſſorem afficit, ſaltem ſi fiat per modum legis, ſeu ſtatuti, vt patet in prædicta Extrauag.Etſi Dominici, de pœnit. & remiſſ. & in omnibus reſeruationibus clauſis in corpore iuris, de quibus per Sylueſt.& Summiſtas in verb. Caſus: vnde patet non benè in hac materia inferri à iuramento ad reſeruationem, quæ nec formalitatem verborum, nec actum corporalem requirit, nec perſonalis eſt. Et quamuis debeat fieri ex-
29 preſsè, tamen paria ſunt aliquid nominatim exprimi, vel per relationem, l. Ait Prætor, §.1. & ibi notat Bart.in princip.ff.de re iudic.Paul. de Caſtro conſ.91.In cauſa appellationis] in fin. lib. 1. Pariſ. conſ.122.Clariſſimus,col.2.n.3. & ſeq.lib.1. Quin-
30 imò relatum dicitur pars referentis, cap.Cum venerabilis,de exceſſ.Prælat. Alex.conſ.35. Viſo proceſſu,nu.8 lib.4. quod procedit etiam in materia pœnali ſecundum Bald. conſ. 13. Magnifico, lib.5. Natt.conſ.204 nu.12.Surd. conſ.288.nu.14. Atque ita idem fuit ſtatuere, vt violatores immunitatis incidant in cenſuras Conſtitutionum Apoſtolicarum, atque ſtatuere, vt incidant in cenſuras reſeruatas, cùm cenſuræ contra violatores huiuſmodi ſint Papæ reſeruatæ per Apoſtolicas Conſtitutiones Pauli II. & Sixti IV.

31 Quod eo magis procedit, quia Cõſtitutio Gregorij extrahentibus aliquem ab Eccleſijs imponit

non modo cenſuras, ſed etiam pœnas à Conſtitu-
tionibus Apoſtolicis promulgatas contra violato-
res eccleſiaſticæ immunitatis, &c. reſeruatio autē,
de qua in dictis Extrauagantibus pęna dici poteſt,
tum ob difficultatem adeundi Summum Pontifi-
cem, ac veniæ impetrandæ; tum quia reſeruatio-
nis idèm eſt finis, ac pœnæ, vt colligitur ex ijſdem-
met Extrauagantib. [Ne cuiuſuis remiſſionis, vel
facultatis obtentu Chriſtifideles procliuiores ad
illicita impoſterum committenda reddantur, aut
veniæ facilitas peccandi ei tribuat incentiuum.]
Imo reſeruatio ſiue Apoſtolica, ſiue Epiſcopalis
tamquam grauis ſubditis adijci non debet, niſi
atrocioribus quibuſdam, & grauioribus crimini-
bus, vt habetur in Concil. Trident. cap. 7. ſeſſ. 14. de
caſ. reſeruat. vnde Suarez de pœnit. diſt. 30. ſect. 4.
nu. 2. in fin. appellat reſeruationem onus pœniten-
tium, vt à peccatis arceantur. Ergo Conſtitutio
Gregoriana hanc quoque pœnam reſeruationis
imponit extrahentibus aliquem ab Eccleſijs.

32 Rurſus non obſtat quod Conſtit. Gregorij inno-
uet cenſuras promulgatas cōtra violantes immu-
nitatem eccleſiaſticam; Conſtitutiones autem
Pauli, & Sixti reſeruent Sedi Apoſtolicæ offenſam
libertatis, non autem immunitatis eccleſiaſticæ.
Nam etſi Caiet. in ſumm. de immunit. Eccleſ. verſ.
6. dixerit, ad diſcernendum cenſuras Canonum,
& caſus reſeruatos, diſtinguendum eſſe inter ec-
cleſiaſticam immunitatem, & libertatem, & per
immunitatem intelligendam loci ſacri exemptio-
nem, per libertatem verò exemptionem perſonæ
eccleſiaſticæ, itaut propterea reus violatæ immu-
nitatis non incidat in pœnas violatæ libertatis.

In hoc tamen Caietan. reprobatur à Couar. lib.
2. var. reſol. cap. 2?. nu. 1. vbi oſtendit etiam ad cē-
ſuras diſcernendas vnum, & idem eſſe immunita-
tem, ac libertatem eccleſiaſticam, quod etiam
docuit Cardin. in cap. Perpendimus, num. 12. ſupra
eod. Felin. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ n. 69. verſ.
Et ideo, de Conſtitut. Sylueſt. in verb. Immunitas, 1.
nu. 1. in fin. Alten. Angel. & alij Summiſtæ ibid. vn-
de Goffred. eod. tit. Immunitatem diffinit eſſe li-
bertatem, quæ competit eccleſiaſticis perſonis, &
rebus ad eas ſpectantibus; & ſecundum Archi-
diaconum in cap. Cum deuotiſſimam, n. 3. 12. qu. 2.
33 Immunitas, & libertas, vel ſecuritas ipſius Eccle-
ſiæ; & conſentiunt ibi Bellam. nu. 5. & Gemin. n. 2.

Deinde quod omnem tollit difficultatem, Gre-
gorius innouat pęnas à ſacris Canonibus promul-
gatas non ſolum contra violatores immunitatis,
ſed etiam libertatis eccleſiaſticæ ibi [Declaramus
eum ipſo facto cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas in-
currere, quæ contra libertatis, iuris, & immuni-
tatis eccleſiaſticæ violatores per ſacros Canones,
& Conciliorum generalium, noſtrorumque præ-
deceſſorū Conſtitutiones ſunt promulgatæ] Quod
cum ita ſit hunc caſum eſſe Papalem videtur pro-
bari hoc argumento.

Ex Conſtitutione Gregorij extrahentes reos ab
Eccleſijs incidunt in cenſuras à Conſtitutionibus
Apoſtolicis promulgatas contra violatores liber-
tatis eccleſiaſticæ: ſed cenſuræ à Conſtitutionibus
Apoſtolicis promulgatæ contra violatores liberta-
tis eccleſiaſticæ ſunt Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ in
dictis Extrauag. ergo ex Conſtitutione Gregorij
extrahentes reos ab Eccleſijs incidunt in cenſuras
Sedi Apoſtolicæ reſeruatas.

Ad hæc eccleſiaſticam violare immunitatem,
vt ait Caiet. in ſumm. eodem tit. in princ. eſt tam-
quam generale peccatum ad omnes ſacrilegij ſpe-
cies; violatur ſiquidem eccleſiaſtica libertas iniu-
riam inferendo & perſonis, & locis, & rebus ſacris.
Et Gregorius in d. Conſtitutione innouauit pœnas
omnes contra ſingulas ſacrilegij ſpecies à ſacris
Canonibus inflictas, vt indicant verba illa Con-
ſtitutionis [Declaramus eum cenſuras, & pœnas
eaſdem incurrere, quæ contra libertatis, iuris, &
immunitatis eccleſiaſticæ violatores, &c.] verbum
enim libertatis ad perſonas refertur, verbum iu-
ris ad bona, verbum immunitatis ad loca: ſed vio-
lantes, ſeu offendentes perſonas, bona, & loca in
certis caſibus incidunt in pœnas, & cenſuras Sedi
Apoſtolicæ reſeruatas, vt de perſonis eſt expreſſum
in cap. Si quis ſuadente, 17. qu. 4. in cap. Non du-
bium, cap. Porro, & cap. Ea noſcitur, ſupra eod. &
in hoc cap. cum multis concordan. De bonis pa-
tet in caſibus cap. Clericis, §. Nos igitur, de immu-
nit. Eccleſ. lib. 6. & c. Quicumque, de ſent. excomm.
eod. lib. de locis iuxta terminos cap. Conqueſti, &
cap. Tua nos, ſupra eod. ergo & violantes immu-
nitatem in terminis prædictæ Conſtitutionis.

34 Et hac ratione tollitur aliud fundamētum pra-
xis Archiepiſcopalis, quod in Bulla Cœnæ excōm-
municentur ſolum ſtatuentes contra libertatem
Eccleſiæ: nam cum Gregorius generaliter inno-
uauerit pœnas, & cenſuras à Conſtitutionibus A-
poſtolicis ſtatutas pro qualibet ſpecie violationis
libertatis, ſeu iuris, ſiue loci materialis Eccleſiæ,
vt probatum eſt, non incongruè dici poteſt inno-
uaſſe etiam cenſuras per Bullam Cœnæ ſtatutas
contra illam ſpeciem violationis Eccleſiæ, quæ fit
per viam ſtatuti, vel conſuetudinis. Atque ita eum,
qui reos inconſulto Epiſcopo, extrahit ab Eccle-
ſia incidere in excommunicationem Bullæ Cœnę,
ſentit, licèt id alias non probet, Anton. Faber. in
ſuo Codic. diffinit. forenſ. tit. de his, qui ad Eccleſ.
confug. nu. 17.

Præterquam quod etſi Bulla Cœnæ ad hunc ca-
ſum non pertineret, ſatis eſt tamen vt per alios
Canones, & Conſtitutiones cenſuræ impoſitę pro-
pter offenſam libertatis Eccleſiæ ſint reſeruatæ Se-
di Apoſtolicæ. Quinimò etſi Gregorius ſuam Cō-
ſtitutionem non edidiſſet, ahuc tamen excommu-
nicatio extrahentium reos ab Eccleſijs in caſibus
non exceptis eſſet reſeruata per dictas Extraua-
gantes: quæ cum caſum offenſæ libertatis eccle-
ſiaſticæ recenſeant tamquam reſeruatum, nec di-
ſtinguant ſpeciem offenſionis: certè non minus
intelligi debent de offenſione libertatis eccleſia-
ſticæ, quæ fit extrahendo aliquem ab Eccleſia, quā
de alia offenſionis ſpecie, & qualitate: vtroq; enim
modo dicitur offendi, ac violari Eccleſiæ libertas,
vt patet in cap. Reum, in cap. Frater, & in cap. Diſ-
finiuit, 17. qu. 4. & dictum eſt ſupra.

35 Neque his obſtat Extrauag. Inter cunctas, quæ
eſt prima in tit. de priuil. inter communes, vbi Be-
nedictus XI. ponit violationem immunitatis, &
libertatis Eccleſię inter caſus reſeruatos ex con-
ſuetudine.

Reſpondetur enim d. Extrauagant. fuiſſe poſtea
reuocatam à Clem. V. in Concil. Viennen. vt patet
in Clem. Dudum, in princ. de ſepultur. vt illic ad-
uertit gloſ. in verb. Aliam, & in d. Extrauag. Inter
cunctas, in verb. Conſtitutionem, & Ang. in verb.
Caſus.

36 Poſtremò in confirmationem huius ſententiæ
aſſe-

afferuntur duo decreta Clementis VIII. ex voto Sacræ Congregationis Epiſcoporum edita, quæ ſatis apertè dirimunt hanc controuerſiam; etenim in primo Decreto prohibetur quibuſcumque cõfeſſarijs, ne quemquam abſoluant à caſibus quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſeruatis. In ſecundo declaratur, quinam ſint hi caſus; & inter alios commemoratur violatio immunitatis eccleſiaſticç in terminis Conſtitutionis Gregorij XIV. Quare manifeſtum eſt hodie hunc caſum eſſe reſeruatum Pontifici. Quod autem in ſecundo Decreto Clementis in prima parte agatur de caſibus Papæ, non autem Epiſcopo reſeruatis ex eo patet, quia de reſeruatis Epiſcopo ſpecialiter agitur paulò inferius in verſ. Item omnes caſus.

Neque obſtat vt notatur in praxi Archiepiſcopali Montis Marani in addit. quod Decretũ Clem. pręſeruet poteſtatem Epiſcoporum, & non afficiat niſi confeſſarios; nam reſpondetur dictum Decretum, qua parte prohibet abſolutionem à reſeruatis, non comprehendere quidem Ordinarios locorum; ſed vbi docet caſum violatæ immunitatis eſſe reſeruatum Pontifici, neceſſariò inſinuat illius abſolutionem ad Ordinarios non pertinere. Hæc enim importat reſeruatio, vt cap. Nuper, infra eod. cap. 2. de pœnit. & remiſſ. lib. 6. cap. vlt. de offic. Vic. eod. lib. cap. Quod tranſlationem, cum ibi not. ſupra de off. Leg. cum ſimilib. Atque ita quamuis de nouo non prohibeat, indicat tamen hanc eſſe iuris prohibitionem, quç adimit Epiſcopis abſoluendi facultatem.

Propoſito ſuprascripto dubio in Sacra Congregatione Cardinalium Tridentini Concilij Interpretum, videlicet: An abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem eccleſiaſticam iuxta terminos Conſtitutionis Gregorij XIV. quæ incipit, Cum aliàs nonnulli, ſit Sedi Apoſtolicę reſeruata, necne? Sacra Congregatio cenſuit eſſe Sedi Apoſtolicæ reſeruatam.

De Sententia excommunicationis.

Cap. A nobis il ſecondo.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatus, in quo apparuerunt in morte contritionis euidentia ſigna, poſt mortem abſoluitur ab eo, à quo viuens fuerat abſoluendus & nu 14. & 30.*
2 *Et hæredes ab Eccleſia pro eo ſatisfacere compelluntur, & nu 2. & nu 31.*
3 *Excommunicato defuncto non eſt communicandum ante abſolutionem, nec pro ipſo orandum, licèt ſit quoad Deum abſolutus.*
4 *Veritas, & opinio in quo differant, & nu. ſeqq.*
5 *Vero omnia conſonant.*
6 *Veritas eſt ſolidiſſima res, & murus inexpugnabilis.*
7 *Opinio poteſt ſe habere ad verum, & ad falſum.*
8 *Eccleſia quandoque errat ligando non ligandum.*
9 *Et quid in Eccleſia vniuerſali.*
10 *Contritus eſt abſolutus quoad Deum etiam ante abſolutionem ſacramentalem.*
11 *In contritione tamen ſacramenti votum includitur.*
12 *Pœnitentia, & ea, quæ conſiſtunt in animo, probantur per ſigna exteriora.*
13 *Pœnitentia ſigna quæ ſint.*
14 *Abſolutionis formula pro excommunicato, qui in excommunicatione deceſſit.*
15 *Mortuus poteſt creari miles.*
16 *Mortuus an poſsit fieri Doctor.*
17 *Mortuo poteſt iniuria inferri, & nu ſeq. fictè tamen, ſed non verè, nu. 21.*
18 *Legatarius carnaliter cognoſcens vxorem teſtatoris poſt eius mortem, indignus eſt legato.*
19 *Mortuum ſpolians dicitur eum offendere.*
20 *Mortuos exterrantes, membratim concidentes, aut aquæ coquentes, excommunicati ſunt.*
21 *Exanimatum corpus vulnerans non punitur tamquam de vulnere.*
22 *Irregularis an ſit Clericus, qui volens occidere hominem, eidem mortuo caput amputauit, & nu. ſeq.*
23 *Irregularis non eſt dans cauſam aborti fœtus inanimati.*
24 *Irregularitas non contrahitur niſi in caſibus in iure expreſsis.*
25 *Mortuum Clericum percutiens an ſit excommunicatus, & nu ſeqq.*
26 *Mortuus poteſt tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ tempore interdicti. ſi viuens habebat priuilegium de ingrediendo in Eccleſiam.*
27 *Priuilegium Canonis an datum fuerit in fauorem Ordinis Clericalis, & nu 29*
28 *Mortuus non poteſt tradi ſepulturæ in ciuitate, in qua viuens morari non poterat.*
31 *Hæredes eius, qui poſt mortem debet abſolui, compelluntur ab Eccleſia ſatisfacere iniuriam paſſo, quamuis ſint laici.*
32 *Hæredes an teneantur ſatisfacere pro excommunicato abſoluendo, licèt ad eos nihil peruenerit ex bonis defuncti, & nu. ſeqq.*
33 *Quid ſi defunctus dederit ſigna contritionis.*
34 *Et quid ſi non dederit huiuſmodi ſigna.*
35 *Votum defuncti tenetur hæres adimplere.*

1 A NOBIS, il ſecondo. Excommunicatus, in quo apparuerunt in morte contritionis euidentia ſigna, poſt mortem abſoluitur ab eo, a quo viuens fuerat
2 abſoluendus. Ad ſatisfactionem verò, ad quam tenebatur compelluntur hæredes. Hoc dicit Ioan.
3 Andr. Butr. Cardin & Ancharan. vel plenius ſecundum Abbatem, Felin. & Marian. Socin. excommunicato decedenti in excommunicatione quantũcumque contritus deceſſerit, non eſt communicandum ante abſolutionem, nec pro eo orandum, licèt ſit quoad Deũ abſolutus: ſed ſi conſtet Eccleſiæ de contritione præcedenti, abſoluetur etiam poſt mortem ab eo, à quo viuus fuerat abſoluendus; & hæredes eius compelluntur per Eccleſiam ad ſatisfactionem pro eo. Hoc dicunt. Diuiditur in duas partes principales, & ſecunda ſubdiuiditur in ſeptem, vt per Io. Andr.

4 Nota primò ibi, *veritati, quæ non fallit, &c.* differentiam eſſe inter veritatem, & opinionem: nam veritas nec fallere, nec falli poteſt, quia, vt
5 dixit Philoſophus in primo Ethicor. vero omnia conſonant: & veritas eſt perpetuæ exiſtentis rei tanta ſoliditas, vt cæteris defluentibus, ipſa in ſuo eſſe maneat inconcuſſa, ſecundum Io. Andr. in cap. Damnamus, n. 11 de Summ. Trinit. & fid. Cathol &
6 eſt ſolidiſſima res, & murus inexpugnabilis, vt legitur

gitur Eſdræ 3.c.4 & notat Bald.in cap.Sicut, n.11.
verſ. Quia veritas, de probation. cum ſimilib. vt
7 per Afflict. deciſ.453.num.7. Opinio verò poteſt ſe
habere ad falſum, & ad verum: & à Philoſophis
diffinitur eſſe aſſenſus pro vna parte cū formidine
alterius, vt dixi in cap. Ne innitaris, nu. 44. ſupra
de Conſtitution. & ideò falli, & fallere poteſt, vt
hic.
8 Secundò oota ibi, *Iudicium autem Eccleſiæ*, quā-
doque Eccleſiam errare ligando non ligandum,
vel abſoluendo non abſoluendum: & rationem
habes in textu, quia illius iudicium nonnumqam
innititur opinioni, ſecundum quam iudicat de
ijs, quæ prorſus manifeſta non ſunt: meritò falli,
ac fallere poteſt; & ſic errare, cum errare aliud nō
ſit, quàm vnum pro alio putare, cap. In quibus,
22.q.2. cap.Quamuis, 28.diſtinct. quod tamen in-
9 telligit Hoſtien.hic num.3.de eccleſia particulari,
non autem de generali ſimul congregata, quia illa
numquam errare poteſt, cap. A recta, 24.q.1. ſe-
cundum eum, ſed Abb. hic n. 2. dicit hoc verum
eſſe in his, quæ pertinent ad fidem, ſeu articulis fi-
dei. In reliquis verò ſecundum eum Eccleſia vni-
uerſalis poteſt errare, cùm ducatur opinione, quā
fallere ſæpe contingit, & falli, vt hic dicitur; quem-
admodum & generale Concilium vniuerſalē Ec-
cleſiam repræſentans errare poteſt excommuni-
cando fortè Prælatum, qui non erat excommuni-
candus: & hoc magis placet etiam Marian. Socin.
hic num. 10. Sed de hac materia tu vide omnino
quod ſcripſi in cap.Maiores, à n.3.vſque ad nu. 37.
ſupra de Baptiſm. vbi latiſſimè examinaui an, &
quando iudicium Eccleſiæ, & Concilij ſit infalli-
bile.
10 Tertiò nota ibi, *quamuis abſolutus apud Deum
fuiſſe credatur*, argum.quod eo ipſo quod quis eſt
de peccato contritus, eſt abſolutus quoad Deum
etiam ante abſolutionem ſacramentalem; & ſic
contritio peccatum remittit, dūmodo ſit in actu,
11 vel fide, ſeu ſpe ſuſcipiendæ abſolutionis, Marian.
Socin.hic num.13. Hodie hoc diffinitum eſt à Tri-
dentina Synodo ſeſſ. 14. in doctrina de Sacramen.
Pœnit. cap.4. de contrit. ibi: [Docet præterea,
etſi contritionem hanc aliquādo charitatem per-
fectam eſſe contingat, hominemque Deo reconci-
liare, priuſquam hoc Sacramentum actu ſuſcipia-
tur, ipſam nihilominus reconciliationem ipſi con-
tritioni ſine Sacramenti voto, quod in illa includi-
tur non eſſe adſcribendam.]
12 Quartò nota ibi, *per euidentia ſigna conſtite-
rit*: Pœnitentiam, & ea, quæ conſiſtunt in animo,
13 probari per ſigna exteriora. Sunt autem pœni-
tentiæ ſigna verbalis deteſtatio delicti, petitio ab-
ſolutionis, oblatio Sacramenti de parendo man-
datis Eccleſiæ, eleuatio oculorum, & manuum ad
cælum, percuſſio oris, & pectoris, quia fortè loqui
non poteſt, & his ſimilia, cap. Qui recedunt, cap.
præceden. & tribus ſeqq. 26.q.6. Hoſtien. hic n.1.
Io.Andr.num.2.& alij communiter: & adde quod
ſcripſi in cap.Ad abolendam, à num.15.ſupra de
hæretic.
14 Quintò nota ibi, *Defuncto etiam abſolutionis
beneficium impendatur*: non tantùm viuum, ſed
etiam mortuum qui ante obitum dedit euidentia
ſigna pœnitentiæ, abſolui poſſe ab excommunica-
tione: & ita fuiſſe practicatum in perſona inclyti
Capitanei Domini de Forte Brachio, refert hic
Marian. Socin. in 8. notab. & ego ſæpius vidi ob-

ſeruatum in Sac. Pœnitentiaria. Formalia autem
pro abſolutione illius, qui in excommunicatione
deceſſit, eſt huiuſmodi videlicet, [Quare ſi ſic vo-
bis viſum fuerit, vobiſque de prædictis N. viuentis
pœnitentia per euidentia ſigna conſtiterit, vt eun-
dem ſic defunctum, dummodo illius heredes ſolu-
riam parſis, quibus ille, ſi viueret, occaſione præ-
miſſorum ſatisfacere teneretur, prius competen-
ter ſatisfaciant, vel per eos non ſtet, quominus ar-
bitrio veſtro ſatisfaciāt competenter in eo, in quo
tenentur, ab excommunicationis ſententia, quam
propter præmiſſa incurrit, abſoluere in forma Ec-
cleſiæ conſueta, & in foro conſcientiæ tantùm lici-
tè valeatis ad effectum dumtaxat, vt pro illius ani-
ma publicæ, & priuatæ orationes, ac preces fieri,
eiuſque corpus eccleſiaſticæ tradi ſepulturæ poſ-
ſint, facultatem, & auctoritatem vobis concedi-
mus. Dat. &c.]
15 Ex prædictis infertur, vt poſt mortē poſſit quis
nobilitari, & creari miles, vt hic firmat Abb. n.7.
dicens hoc voluiſſe Bartol. in l. 1. C. de dignitat.
lib. 12. licèt Bart. ibi num. 72. non loquatur de
mortuo, ſed tantùm dicat poſſe quem effici mili-
tem in puncto mortis; tamen cum Abbate con-
ſentit Felin. hic n.2.
16 Et per prædicta in publicis concluſionibus, quas
triduò defendi Peruſiæ in Aula Palatij, dum eſſem
Scholaris diſputandum ſuſtinui mortuum poſſe
Doctoratus laurea inſigniri, vt in meo libello Ty-
pis excuſo, qui inſcribitur, Problemata cum me-
thodo Iuris vniuerſi in 132. Problemate. Oppoſi-
tum tamen tenet Abbas hic num.8. dicens ſe aliàs
in facto fuiſſe de hoc interrogatum, & reſpondiſſe
poſt mortem non poſſe quem doctorari, quia hæc
dignitas confertur ad docendum alios, l. Magi-
ſtros, C. de profeſſor. & medicis, lib.10. quod non
poteſt mortuus: & eum ſequitur Felin. d. num.2.
17 Et tenendo hanc opinionē non obſtat quod mor-
tuus videatur poſſe honoribus, & inſignijs deco-
rari, quia etiam poteſt iniuria affici, vt notat Bart.
18 in l.1.num.3.ff.de his quibus vt indign. qui ex hoc
deducit verum eſſe quod dicit gloſ. in l.Sororem,
in fin.C.eod. videlicet quod ille, qui concubuit cū
vxore teſtatoris poſt eius mortem, indignus eſt le-
gato, & ſic applicatur fiſco; quia ſi viuo defuncto
hoc feciſſet, ipſum ad iracundiā prouocaſſet: ergo
19 idem poſt mortem. Vnde & qui mortuum ſpo-
liat dicitur eum offendere, vt l.Qui ſepulchra, C.de
20 ſepulchr. violat. Facit ad hoc Extrauag. Bonifacij
VIII. Deteſtandæ, de ſepultur. vbi excommunicā-
tur exterrantes mortuos, aut eos in fruſtra conci-
dentes, aut aquis coquentes. Cuius Canonis ma-
teria, vt inquit Cardin. Caiet. in Summ. in verb.
21 Excommunicatio, cap.70. eſt crudelitas, & imma-
nitas in cadauera humana. Id, inquam, non ob-
ſtat, quia dictum Bartol. procedit fictè, ſed non
verè, vt declarat Bald. in d.l.Sororem num.2. & 3.
C.de his quib. vt indignis: vnde ſecundum eum
qui exanimatum corpus vulnerat, non punitur tā-
quam de vulnere, quia corpus mortuum iniuriam
non ſentit, vt l.1.C.Qui accuſari non poſſ. ſequitur
Felin. vbi ſupra.
22 Et per hoc infertur ad aliam quæſtionem quā
ſic format Archid. in cap.Si quis, il ſecondo, nu.2.
15.q.1. videlicet. Pone quod Clericus animo de-
liberato iter arripuit ad interficiendum hominem,
ſed non potuit, quia eum inuenit mortuum, nihilo-
minus iræ ſuæ ſatisfacere volens, eidem mortuo
caput

caput amputanit: quæritur an ſit irregularis.
Quidam dicunt hunc Clericum irregularem propter intentionem cum opere ſubſequuto, arg. cap. Nuper, & cap. vlt. ſupra de Bigam. pro quibus facit quod notatur in cap. Si quis, 50. diſtinct. & in cap. fin. 23. q. vlt. & melius in cap. Pernicioſè, in
23 fin. de pœniten. diſt 1. Contrarium determinat ibi Archidiac. quia hic non erat homo, ſed mortuus: nam cadauer non eſt homo, vt patet in c. In quadam, de celebrat. Miſſ. vbi dicitur ad eſſe hominis duo eſſe principaliter neceſſaria, ſcilicet corpus, & animam. Item cap. Charitas, verſ. Item corpus, de pœnit. diſt. 2. & lex promotionis factum requirit, vt in d. cap. Si quis, ideſt, vt homo iam animatus actu interficiatur, vt patet expreſsè in cap. Sicut, il ſecondo, de homicid. & in cap. Quod verò, 32. q. 2. In quibus iuribus patet dantem cauſam abortioni non eſſe homicidam, neque irregularem, ſi conceptus nondum erat viuificatus anima
24 rationali. Item irregularitas non contrahitur niſi in caſibus in iure expreſſis, vt in cap. Is, qui, de ſent. excomm. lib. 6. Nec iſto caſu inuenitur impoſita, ſecundum Archid. qui dicit idem notaſſe Alanum, Vincent. & Bernard. in cap. Si aliquis, de homicid.
25 Et per hanc poteſt decidi alia quæſtio, numquid percutiens Clericum mortuum incidat in excommunicationem Canonis, Si quis ſuadente, 17. quæſt. 4.
26 Et quidem Felin. hic num. 4. putat hunc eſſe excommunicatum. Mouetur primò per tex. in ſimil. in cap. Quod in te, de pœnit. & remiſſ. vbi priuilegium datum Clericis de ingrediendo eccleſiam tempore interdicti habet locum, vt mortuus ibi tradatur eccleſiaſticæ ſepulturæ. Deinde mo-
27 uetur quia priuilegium Canonis non eſt datum ratione Ordinis, cum ſit datum etiam conuerſis, laicis, & nouitijs, cap. Non dubium, ſupra eodem cap. Religioſo, eod. tit. lib. 6. qui tamen non ha-
28 bent Ordines. Pro hac parte facit tex. in l. Si quis in inſulam, ff. de cadauerib. punitor. vbi Bartol. [Nota inquit hanc litteram, quia non reperies alibi, & habea quod ille, qui in vita non poteſt morari in ciuitate, poſt mortem non poteſt duci ad ciuitatem ad ſepulturam.] & eum ſequitur Card. in Clem. 1. in fin. de pœnit. & remiſſ.
29 Contrarium puto verum, quia negari non poteſt, quin priuilegium Canonis datum ſit in fauorem Ordinis Clericalis: nam quicquid dicat Felin. de hoc eſt tex. rotundus in cap. Contingit, il primo, infra eodem ibi. [Cum ille canon non tam in fauorem clerici ordinati, quam in fauorem ordinis clericalis fuerit promulgatus.] & in cap. vnico, de Cleric. coniugat. lib. 6. ibi, [Priuilegiũ retineant Canonis ab Innocentio Papa II. editi in fauorem totius Ordinis Clericalis,] Mortuus autem non habet Ordines cap. Licitè, 32. qu. 2. Nec refert quod priuilegium hoc datum ſit etiam conuerſis, & nouitijs non ordinatis: quoniam datur eis dum viuunt, non autem poſt mortem: & Canon, Si quis ſuadente, loquitur de Clericis. Mortuus autem non eſt Clericus, quia characterem non habet, cum character non imprimatur corpori, ſed animæ, vt in Concilio Tridentino ſeſſ. 7. de Sacram. can. 7. Item prædictus Canon excommunicat inijcientem manus violentas in Clericũ: at mortuo non poteſt inferri violentia, vt ex Bald. dictum eſt ſupra n. 21. Item ſicut præcidens caput mortui non incidit in irregularitatem, vt dictum eſt in præcedenti quæſtione, ita nec percutiẽs Clericum mortuum incidit in excommunicationem, quia ſicut irregularitas non contrahitur niſi in caſibus in iure expreſſis, vt dictum eſt ſupra num. 24. ita nec pœna excommunicationis, gloſ. 1. in Clemen. 1. de conſanguinit. & affinit. Facit gloſ. penult. in cap. fin. ſupr. de iure patr.
30 Secundò nota ibi, *A quibus dum viuerent fuerant abſoluendi*. In caſibus Sedi Apoſtolicæ reſeruatis decedenti in excommunicatione impendendam eſſe abſolutionem à Summo Pontifice dumtaxat: In alijs verò non reſeruatis poſſe impendi etiam ab inferiore, qui poterat viuentem abſoluere, vt in littera: & hoc non ex indulgentia huius Decretalis, ſed de iure communi, vt hic in gloſ. in verb. Cæteris.
31 Vltimò nota ex fine textus caſum notabilem in quo Eccleſia exercet iuriſdictionem in laicos, compellendo ſcilicet hæredes eius, qui poſt mortem debet abſolui, vt pro eo ſatisfaciant iniuriam paſſo, licèt ipſe dum viueret expreſsè hoc non mãdauerit: nam ex quo dedit ſigna exteriora contritionis, ſatis videtur debitam ſatisfactionem tacitè iniunxiſſe, vt hic in gloſ. fin. vnde cum ille actus reſpiciat fauorem animæ defuncti, & hæredis, & piam cauſam, meritò Eccleſia vendicat ſibi iuriſdictionem ſecundum Abb. hic num. 5. & Marian. Socin. num. 24. Concordat text. in cap. vlt. ſupra de ſepultur. & in cap. In litteris, de raptor. ibi: [Hæredes eius moneas, & compellas, vt his, quibus ille per incendium, vel alio modo damna contra iuſtitiam irrogauerat, iuxta facultates ſuas cõdignè ſatisfaciãt, vt ſic à peccato valeat liberari.] aliàs legitur, valeant, ideſt hæredes ſecundum Vincen. & Io. Andr. ibi in fin.
32 Sed hic inſurgit quæſtio an hæredes excommunicati teneantur pro eo ſatisfacere iniuriam paſſo, etiamſi ad eos nihil peruenerit ex bonis defuncti.
33 Pro ſolutione breuiter ſic diſtingue; aut excommunicatus præbuit ante obitum ſigna pœnitentiæ, ſeu contritionis, aut non præbuit. Primò caſu hæredes tenentur etiamſi nihil ad eos peruenerit: & in hoc caſu intelligi debet hoc cap. & gloſ. fin. in cap. vlt. de ſepultur. dum ex eo tex. colligit de iure canonico hæredes teneri ad ſatisfactionem pro delicto defuncti etiamſi ad eos nihil peruenerit, & lis cum defuncto non fuerit conteſtata: nam ex quo deceſſit contritus, & ſic voluit iſtud conſequens ſcilicet abſolutionem, meritò videtur voluiſſe antecedens neceſſarium ad ipſum conſequens, quod eſt ſatisfactio, argum. cap. Cum
34 ſuper, ſupra de off. Delegat. quod perpetuò ſingulariter notabis ad limitationem eorum, quæ ſemper dicuntur, quod regulariter hæres non tenetur ex delicto defuncti, niſi quatenus ad eum peruenit, quia iſtud procedit ſi ſine contritione mortuus eſt, vt mox dicetur, aliàs ſecus. Quod eſt ſingulari nota dignum, & quotidie poteſt contingere, & multi falluntur, vt dicit Marian. Socin. hic n. 29. Secundò autem caſu cum ſcilicet defunctus ſigna contritionis non dedit, dicendum eſt hæredes nõ teneri, niſi quatenus ad eos peruenit ex bonis illius; & ita intelligi debet tex. in d. cap. vlt. de ſepultur. ibi: [Sed eius hæredes, & propinqui, ad quos bona peruenerunt ipſius, vt pro eodem ſatiſfaciant, cenſura ſunt eccleſiaſtica compellendi.]

Et

Et ſic cogendi ſunt tantummodo reſtituere rem illicitè acquiſitam, quia res tranſiuit cum onere ſuo, vt cap. Ex litteris, ſupra de contrahon. empt. cap. Sæpè, de reſtitut. ſpoliat. nam & votum defuncti tenetur hęres adimplere, vt legitur, & no-
35 tatur in cap. Licet, §. 1. & 2. ſupra de voto; ita formaliter diſtinguit Hoſt. hic nu. 21. & 22. cuius diſtinctionem poſtea probat Io. Andr. num. 18. Butr. nu. 30. Cardin. nu. 5. Anchar. nu. 8. Abb. nu. 5. Felin. circa finem, verſ. Nota ſingulariter hanc gloſ. & Marian. Socin. nu. 25.

De Sent. Excomm.

Cap. Nuper.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatus eſt qui Clericum detinet in cuſtodia publica, vel priuata, aut in vinculis etiam ſine corporali læſione. & nu. 4.*

Declaratur procedere ſi hoc faciat animo inferendi iniuriam, ſeu violentiam Clerico. Secus ſi aliam ob cauſam, n. 12.

2 *Communicans excommunicato ſcienter in crimine excommunicatus eſt, & non poteſt abſolui niſi ab excommunicatore, vel ipſius ſuperiore, & cum iuramento, & nu. 14.*

3 *Communicans excommunicatum extra crimen incurrit minorem excommunicationem, & reconciliari poteſt ſine iuramento per ſimplicem ſacerdotem, & nu. 14.*

Et quid poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis, n. 15 verſ Cæterum aduerte.

5 *In carcere, vel in vinculis detinere an differant.*

6 *Carceratus, vel detentus in vincula non dicitur lædi corporaliter.*

7 *Carcer, & vincula principaliter non ſunt ad pœnam, ſed ad cuſtodiam.*

8 *Violentia in Clericum perpetratur etiam citra iniectionem manuum, ſeu corporalem læſionem; quod pluribus exemplis oſtenditur.*

9 *Excommunicatus eſt qui rem de manu Clerici rapit, vel quæ illius corpori adhærent, aut eum per veſtem tenet, aut per frænum equi.*

Equum occidens, cui Clericus inſidet, non incidit in Canonem, ibidem.

10 *Caſtrum obſidens non animo detinendi in cuſtodia Clericum ibi exiſtentem, ſed capiendi caſtrum, vel faciendi Clerico verecundiam, non eſt excommunicatus.*

11 *Clericum cogens per metum ad ſe redimendum, vel exeundum è domo vt ipſam occupet, excommunicationem non incurrit.*

12 *Communicans criminoſo in crimine præſtando illi conſilium, auxilium, vel fauorem, tenetur eadem pœna cum principali.*

13 *Communicare excommunicato quis dicitur non ſolum comedendo, loquendo, vel deoſculando, ſed etiam cum ipſo orando.*

15 *Communicans ſcienter excommunicato extra crimen an peccet mortaliter, remiſſiuè.*

16 *Abſoluere poteſt inferior ab omni excommunicatione lata à Canone quoties Conditor Canonis ſibi non reſeruauit abſolutionem, & n. 29.*

Quod habet locum nedum in Canone Papæ, ſed etiã in ſtatuto Epiſcopi, vel Prælati, ibidem.

17 *Ingrediens ſepta monaſterij Monialium abſque licentia Ordinarij, vel alterius ſuperioris, an incurrat excommunicationem Papæ reſeruatam ex Bulla Gregorij XIII. & num. ſeq. vſque ad num. 37.*

18 *Cauſa etiam iniuſta excuſat quem à contumacia.*

19 *Culpa vbi eſt maior, ibi debet eſſe maior vindicta.*

20 *Diſpoſitio pœnalis iniungens pœnam excommunicationis non reſtringitur, ſed extenditur.*

Contrarium, num 30.

21 *Proœmij verba denotant cauſam finalem Conſtitutionis.*

22 *Lex non imprimit effectum ſuum niſi in illas perſonas, quibus verba legis congruunt.*

23 *Ingrediens ſepta monaſterij Monialium prætextu licentiæ reuocatæ, aut Ordinarij licentia abutentes, magis delinquunt, quàm ingredientes ſine licentia, & nu. ſeq.*

24 *Frequentia delicti eſt iuſta cauſa reſeruationis abſolutionis.*

25 *Epiſcopi non debent promiſcuè ſibi reſeruare caſus, quibus à iure annexa eſt excommunicatio, niſi fortè propter frequentiam, ſcandalum, vel aliam neceſſariam cauſam.*

Statuens cõtra libertatem Eccleſiæ magis punitur, quàm ſtatuens contra ius Eccleſiæ, licèt minus delinquat, & cur? ibidem verſ. Hinc etſi ſtatuens.

26 *Eccleſiarum fructus, & bona ſurripientes non incidunt in excommunicationem, niſi id faciant authoritate vſurpata, & ſub ratione bonorum Eccleſiæ.*

27 *Domini temporales, & magiſtratus quicumque impedientes libertatem matrimonij, incidunt in excommunicationem cap. 9. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. Concilij Tridentini, non autem priuata perſona.*

28 *Caſus omiſſus in lege noua remanet in diſpoſitione iuris antiqui.*

29 *Monaſterium Monialium ingredientes ſine licentia ex Concilio Tridentino incidunt in excommunicationem, non tamen Sedi Apoſtolicæ reſeruatam.*

30 *Pœna nulla eſt maior in Eccleſia, quàm excommunicatio; ideoque in vna non debet fieri extenſio, ſed potius reſtrictio.*

31 *Clericum pedibus percutiens, vel perfundens aqua, aut in eum ſpuens, vel eius veſtem frangens excommunicatus eſt.*

32 *Reſeruatio caſus non inducitur ex eo quod Summus Pontifex abſolutionem ab illo caſu impertitus fuerit, & nu ſeqq.*

33 *Pœnitentes habent tres iudices, qui nomine proprij ſacerdotis comprehenduntur, Papam, Epiſcopum, & Parochum.*

34 *Papa ſi aliquid faciat de plenitudine poteſtatis, non præiudicat inferioribus, nec contra eos præſcribit.*

35 *Mulieres abſque licentia monaſteria virorum ingredientes, ex declaratione Pij V. incidunt in excommunicationem Papæ reſeruatam.*

36 *Excommunicatio propter ingreſſum in monaſteria Monialium ad malum finem, eſt Sedi Apoſtolicæ reſeruata.*

37 *Abſolutio à cenſuris, in quas incidunt Prælati ingredientes monaſteria Monialium contra formã Conſtitutionis Gregorij XIII. an ſit Papæ reſerua-*

Digitized by Google

ſeruata, & nu. ſeqq.

38 Statuimus, & decernimus *ſunt verba noui iuris inductiua*.

39 *Prælati ingredientes monaſteria Monialium in caſibus non neceſſariis, vel cum magno comitatu, quas pœnas incurrant.*

1 NVPER. Detinens Clericum in cuſtodia, vel vinculis, etiam ſine læſione corpora-
2 li, excommunicatus eſt: & communicans excommunicato ſcienter in crimine eſt excommunicandus, & niſi difficultas impediat, abſolui debet ab excommunicatore, vel ip-
3 ſius ſuperiore, & cum iuramento. Communicans extra crimen reconciliari poteſt per ſimplicem ſacerdotem ſine iuramento. Hoc dicit. Diuiditur in duas partes. In prima ponitur bimembris conſultatio. In ſecunda bimembris reſponſio ibi, *nos igitur*: & vtraque ſubdiuiditur, vt per ſe patet.

4 Nota primò quoad incurrendam excommunicationem Can. Si quis ſuadente paria eſſe Clericũ percutere, aut eum in cuſtodia publica, vel priuata, aut in vinculis detinere etiam ſine læſione corporali, vt hic eſt caſus ſecundum omnes: quod tamen declara, vt dicam infra nu. 12.

5 Secundò nota ibi, *vel etiam detrudunt in vinculis*: aliud eſſe in carcere, & aliud in vinculis detinere, vt hic per Butr. nu. 2. quod nota pro ſtatutis ſecundum Marian Socin. nu. 5.

6 Tertiò nota ibi, *corporalis læſio non fuerit ſubſequuta*: ex ſola detruſione in carcerem, vel in vincula non dici quem corporaliter lædi, ſecundũ Io. Andr. hic nu. 1. in ver. Læſione, & Butr. eodem n. & ver. & in 4. notab. Abb. nu. 3. & Marian. Soc. n. 6.

7 Ratio eſt, quia conſiderari debet quod principaliter agitur, cap. Cum voluntate, infra eod. carcer autem, & vincula principaliter non ſunt ad pœnã, ſed ad cuſtodiam, vt l. Aut damna, §. Solent, ff. de pœn. quod ſimiliter nota pro ſtatutis, vt hic per Anchar. nu. 5. nam quoad effectum incurrendi excommunicationem latæ ſententiæ ob violentam manuum iniectionem in Clericum, hæc non differunt, vt dixi ſupra in 1. notab.

8 Quartò nota ibi, *citra quam violentia ſæpius circa Clericos nequiter perpetratur*, violentiã Clerico inferri poſſe etiam ſine manus iniectione, ſeu corporis læſione. Ratio eſt, quia debemus in his magis attendere iniuriam, & violentiam, quæ ſapiunt cauſam finalem, quàm manus, quæ ſapiunt demonſtrationem, vt hic per Card. nu. 3. & plenius dicam infra nu. 30. in fin. exemplum ponit Innoc. nu. 1. & 2. velut, ſi quis enſem vibret, vel aliter necem comminetur, niſi carcerem ingrediatur. Vel ſi Clerico in domo propria, vel aliena exiſtenti clauſis foribus, vel poſitis cuſtodibus adimatur libertas exeundi: neque enim, vt Innocen. ait, videtur vis eſſe an clauſus ſit carcere, an ligatus funibus, an cuſtodibus vallatus: omnes enim iſti in cuſtodia ſunt, & in perſonam violentiam patiuntur, quia detinentur ne quo velint, abire poſſint: nec multum differt à ſpecie ſeruitutis, cui libertas recedendi non datur, l. 3. ff. de liber. hom. exhi-
9 ben. Eodem modo violentia eſt ſi res de manu Clerici rapiatur, vel quæ aliàs ipſius corpori adhærent; aut ſi Clericus detineatur per veſtem, qua induitur, vel per frenum equi, cui inſidet, licèt ſecus eſſet ſi equus interficeretur: ita Innoc, cum quo tranſeunt hic Hoſt. & Abb. Antiq. ambo nu. 1 Io. Andr. nu. 2. in ver. Detrudunt, Card. n. 4. Anchar. nu. 2. & 3. & reliqui omnes.

10 Hæc tamen notabiliter limitant Doctores, vt procedant dummodo fiunt animo inferendi iniuriam, ſeu violentiam Clerico, ſecus ſi aliam ob cauſam. Vnde ſi quis Clericum in caſtro obſideret non animo detinendi eum in cuſtodia, ſed capiendi caſtrum, vel faciendi Clerico verecundiam vtique in Canonem non incideret, ſecundum Innoc. nu. 1. verſ. Sed quando, & Card. nu. 4. verſ. Hoc
11 procedit. Et idem eſſe ſi quis citra manuum iniectionem, vel detentionem corporalem per metum cogeret Clericum ad ſe redimendum, vel exeundum è domo ſua, quam poſtea occuparet: non enim eſſet excommunicatus, quia hæc perpetrauit potius animo lucrandi, quàm inferendi iniuriam, nec in perſonam manus iniecit, vel quaſi iniecit violentas, vt dicunt Hoſt. hic n. 1. verſ. Quid enim ſi quis, Io. Andr. nu. 2. verſ. Dicimus ergo, & Card. nu. 4. verſ. Per hoc etiam infertur, vbi tandem concludit excommunicationem incurri quandocumque fit violentia Clerico, per quam ſcilicet impeditur ei libertas præciſè, non cauſatiuè, & quando fit hoc animo vt impediatur; aliàs ſecus.

12 Quintò nota ibi, *ei conſilium impendendo*, Communicantem criminoſo in crimine, ideſt præſtando illi conſilium, auxilium, vel fauorem, teneri eadem pœna cum principali. Rationem habes in littera, quia facientem, & conſentientem par pœna conſtringit, de quo in l. Is qui opem, ff. de furt. & in c. 1. ſupra de offic. deleg. & latiſſimè per Marian. Socin. in cap. Ad audientiam, ſupra de homicid. in 7. principali artic. à quæſt. quinquageſima vſque ad centeſimam.

13 Sextò nota ibi, *aut alias in oratione*, intelligi, quem participare cum excommunicato non ſolũ comedendo, loquendo, aut deoſculando: ſed etiã ſecum orando, concordat cap. Cum excommunicato, & cap. Qui communicauerit, 11. qu. 3. cap. Significauit, ſupra eod. & notat gloſ. in cap. Statuimus, in ver. Conſtitutionibus, infra eod. lib. 6. de quo plenè per eumdem Marian. Socin. in cap. Satis, in 19. principali artic. infra eod.

14 Septimò nota in verſ. *Secundo verò caſu*: & ſigna differentiam inter communicantem in crimine, & communicantem extra crimen: ille enim incidit in excommunicationem maiorem, & abſolui non poteſt niſi ab excommunicatore, vel eius ſuperiore, & cum iuramento de parendo illius mandato: hic verò ligatur minori tantùm excommunicatione, & abſolui poteſt à ſimplici ſacerdo-
15 te ſine iuratoria cautione, vt in fin. textus. An autem ſcienter communicans excommunicato extra crimen peccet mortaliter, examinat Archidiac. in cap. Rogo, 11. qu. 3. & Io. Andr. in cap. Sacris, nu. 20. ſupra de his quæ vi met. cau. Cæterum aduerte ne decipiaris, quia hodie ex Conſtitutione Martini V. in Concilio Conſtantienſi edita, quæ incipit, *Ad euitandum*, permiſſum eſt communicare cum excommunicatis à Canone, vel ab homine, etiam in adminiſtratione, & receptione ſacramentorum, vel alijs diuinis, præterquam in duobus caſibus, videlicet ſi excommunicati ſint publicè denunciati, aut notorij Clericorum percuſſores, qui dicuntur excommunicati non tolerati. Et in his duobus caſibus dumtaxat, non autem in excommunicatis toleratis locum habet,

quod

quod hic dicitur de incurſu excommunicationis maioris propter participationem cum excommunicatis in oratione, & de incurſu excommunicationis minoris propter participationem cum excommunicatis extra crimen; quod benè notabis ad limitationem huius textus. De intellectu autem illius Conſtitutionis ſcripſi latiſſimè in cap. Quod à Prædeceſſore, à nu. 39. ſupra de Schiſmat. vbi etiam num 56. dixi an eidem Conſtitutioni fuerit derogatum quoad notoriè excommunicatos per aliam Conſtitutionem Concilij Lateranen. Nouiſſimi ſub Leone X.

16 Vltimò nota ibi, *Quia tamen conditor Canonis*: textum optimum, & notabilem vt hic ait Felin. num. 1. in vlt. notab. quod ab omni excommunicatione lata à Canone poteſt inferior abſoluere quotieſcumque conditor Canonis abſolutionem ſibi non reſeruauit; & ad hoc quotidie allegatur hic textus, & locum habet nedum in Canone Papæ, ſed etiã in Canone, ſeu ſtatuto cuiuslibet Epiſcopi, vel Prælati eccleſiaſtici, vt excommunicatus per illius ſtatutum abſolui poſſit à proprio Sacerdote, ex quo conditor Canonis ſibi non reſeruauit abſolutionem: & hoc nota, quia quotidie occurrit in practica ſecundum Abb. hic num. 5. Locum tamen habet in abſolutione prout loquitur, non autem in diſpenſatione, vt ſcripſi plenè aſſignando rationem differentiæ in cap. Dilectus, à nu. 10. vſque ad n. 16. ſupra de tempor. ordin.

17 Ex prædicta regula infero ad quæſtionem an ingredietis ſepta monaſterij Monialium abſque licentia Ordinarij, vel alterius Superioris incurrat excommunicationem Sedi Apoſtolicę reſeruatam ex Conſtitutione Gregorij XIII. edita idibus Iunij 1575 quæ incipit, Vbi gratiæ.

Ex ijs, qui poſt Gregorianam Conſtitutionem ſcripſerunt, nonnulli opinati ſunt non eſſe conſtituendam differentiam an quis prætextu licentiarum, an verò ſine illis clauſuram monaſterij Monialium ingrediatur, ſed vterque caſu abſolutionē eſſe ſummo Pontifici reſeruatam ob identitatem,

18 ſeu potius maioritatem rationis ne deterioris ſit conditionis qui temere, ac proprio auſu ingreditur, quàm qui aliqua cauſa, licèt iniuſta ſe excuſat, arg. cap. Illud, verſ. Licet autem, de Cler. excomm. miniſtr. Hoc enim eſt quod dicunt gloſſæ ordinariæ, in l. Ex conſenſu, § fin. ff. de appellat. & l. 1. §. Si quis iudic. non obtemper. non ſolum iuſtā cauſam, & rationabilem quem à contumacia excuſare, ſed etiam iniuſtam, & quod legitur in l. 1. in fin. ff. de abigeis, & in l. Plagij, ff. ad leg. Flan. de Plagiar. in quibus eſt expreſſum non ſolum legitimam, ſed & illegitimam cauſam excuſare à dolo; quam regulam dixit communem Dec. conſ. 170.

19 Viſo themate, col. vlt. in princ. Item vbi eſt culpa maior, ibi debet eſſe maior vindicta, cap. Excommunicamus, §. Credentes, de hæret. & vbi magis exceditur, ibi eſt ſeuerius vindicandum, cap. fin. ad fin. de exceſſ. Prælat. Collectar. in cap. 5. num. 2. ſupra de Schiſmat. pœna enim debet commenſurari delicto, cap. Non afferamus, 23. q. 1. & notat gl. 2. in cap. Propoſito, 27. q. 1. Bart. in l. Leuia in princ. ff. de accuſat. Bald. in Auth. Clericus, col. 2. C. de Epiſc. & Cler. Dec. in cap. Eccleſia S. Mariæ, nu t.

20 de Conſtit. Et confirmatur, quia, vt inquit Cardin. hic in 1. notab. diſpoſitio pœnalis iniungens pœnam excommunicationis non reſtringitur, ſed extenditur; Papa enim hic extendit Can. Si quis ſuadente, 17. qu. 4. vt comprehendat non ſolum iniicientem manus, ſed etiam aliàs turbantem libertatem Clerici.

Et primò inter hos Authores adducitur Martinus Alphonſus de Viualdo in ſuo Candelabro Aureo in tract. de excom. Extrauagāti, & Concilio fol. 31. in ſeptuageſima, & vltima excommunicatione, vbi inter excommunicatos excommunicatione ſoli Papæ reſeruata virtute Gregorianæ Conſtitutionis enumerat ingredientes ſepta Monialium ſine licentia Superioris: & idem confirmat fol. 36. Loquens de excommunicatione ex cilio Tridentino, ibi, *Sexageſima quarta eſt*. dum dicit; nunc verò eſt reſeruata Papæ per Gregorium.

Secundò adducitur Lodouicus de Beia in ſuo tract. reſol caſ. Conſcien. Caſu 3. incipien. Vrſula, quem ſequitur Lelius Zecchius in Elucidatione caſuum Epiſcopis reſeruatorū, in caſu 10. fol 625. Et eorum opinioni videtur ſuffragari quod ſummus Pontifex aliàs ad ſupplicationem pœnitentiū, & etiam Epiſcoporum conceſſit abſolutionem prædicti caſus tamquam ſibi reſeruatam; per quod videtur inductus vſus reſeruationis eiuſdem caſus.

Vltimò affertur authoritas Nauarri in cap. Statuimus, ſub nu. 62. in 7. notab. 19. q. 3. Comment. 4. de Regular. & in Man. cap. 27. ſub num. 150. vbi affirmat dictam Conſtitutionem includere etiam intrantes ſepta monaſterij nō habentes licentiam, & ſe credere hanc fuiſſe mentem eiuſdem Gregorij.

His tamen non obſtantibus contrarium verius videtur; Nam Conſtitutio Gregorij expreſsè loquitur de ingredientibus prætextu licentiarum reuocatarum, & de his, qui habent licentiam ab Ordinarijs in caſibus permiſſis, eaque abutuntur, vt patet ex rubrica, & ex verbis Conſtitutionis, pręſertim in procemio, à quo cauſa finalis colligitur,

21 l. 3. ff. ad Macedon. l. 1. ff. de hæred. inſtit. l. Titia, §. Idem reſpondit, ff. de verb. oblig. Oldrad. conſ. 103. Quæſtio eſt, verſ. Secundò ex hoc, & ad cuius limites reſtringitur generalitas diſpoſitionis, Bald. conſ. 159 Eleganter, & copioſè num. 4. verſ. Niſi dicamus, lib. 2. Roman. conſ. 15. Viſo themate, nu. 4. & ſeq. in quo quidem procemio verbum nullum legitur de excommunicatione contra in-

22 gredientes abſque licentia. Vnde cùm eis non conueniant verba Conſtitutionis, conſequens eſt, vt nec conueniat illius diſpoſitio, l. 4. §. Toties, ff. de damn. inſect. quia lex non imprimit effectum ſuũ niſi in illas perſonas, quibus verba legis congruunt, & adaptantur, vt inquit Gemin. conſ. 68. Innocentius, ſub n. 4. verſ. Cum ergo concurrant, & ſi Gregorius voluiſſet comprehendere ingredientes abſque licentia, expreſſiſſet, ſicut expreſſit de ingredientibus prætextu licētiarum, &c. cap. 2. de tranſl. Epiſc. cap. Ad audientiam, de decim. & in materia excommunicationis eſt bona gloſ. in cap. Prudentiam, §. Sexta, in ver. Vinculo excommunicationis, de off. Deleg.

23 Et eo magis, quia conſideratur etiam diuerſitas rationis inter eos, qui abſque licentia ingrediuntur, & eos, qui ingrediuntur prætextu licentię reuocatæ, aut abutuntur licentia Ordinarij. Si-

24 quidē licentia præbet ingredientibus anſam multò liberiùs, & frequentius delinquendi, exemplo tutoris ſuſpecti fideiuſſionem præſtantis, quo ve-

lamine

Digitized by Google

lamine datur ei occaſio diutiùs graſſandi in re-pupillari, §. fin. inſtit. de ſuſpect. tutor. iuncta gloſ. in verb. Præſtat, l. Suſpectus, & l. Quia ſatiſdatio, ff. eodem. At verò vbi deficit licentia, ingrediens non ſolum ſe exponit pœnæ à Concilio Tridentino inflictæ in cap. 5. ſeſſ. 25. de Regular. Sed etiam temporali, quæ conſueuit imponi per Magiſtratus ſæculares; ideoque metu vtriuſque pœnę magis retrahitur à delinquendo, cap. 1. & ibi gloſ. in ver. A Domino, de homicid. lib. 6. cap. 1. §. Superior, de ſent. excomm. eod. lib. Frequentia autem, & libertas ſecuriùs delinquendi fuit iuſta cauſa, cur Gregorius potius reſeruauerit Sedi Apoſtolicę abſolutionem eorum, qui prætextu licentiæ delinquunt, quàm eorum, qui omninò carent licen-

25 tia. Vnde quamuis S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium negocijs præpoſita olim admonuerit locorũ Ordinarios ne ſibi illos caſus promiſcuè reſeruarent, quibus annexa eſt excommunicatio maior à iure impoſita: illico tamen adiecit hanc limitationem, niſi fortè propter frequentiam, ſcandalum, aut aliam neceſſariam cauſam, aliqui huiuſmodi caſus nominatim reſeruandi viderentur, vt in litteris ſcriptis ad Cardinalem Archiepiſcopum Neapolitanum ſub die 26. Nouembris 1602. quamquidem frequentiam, & ſcandalum conſideraſſe Gregorium in reſeruatione huius caſus, ſatis conſtat ex verbis Conſtitutionis, ibi [Ac omnia quæ illas (ideſt Moniales) à ſpiritualium rerum cogitatione, & exercitio auocant, impedimenta tollere, periculaque, & ſcandala ab eis remouere cupientes, &c.]

Hinc etſi magis delinquat ſtatuens contra ius Eccleſiæ, quàm contra libertatem Eccleſiæ, quia in primo caſu tollit ius commune, in ſecundo autem tollit priuilegium, argum. l. Eius militis, §. Militia miſſus, ff. de teſtam. milit. & tradit Dec. in cap. Eccleſia S. Mariæ, num. 1. de Conſtit. Tamen magis punitur ſtatuens contra libertatem, quam contra ius Eccleſiæ, ſecundum Bald. in rubr. eod. tit. in princ. verſ. Quæro an ſit differentia, quia, vt inquit Dec. vbi ſupra, non ſemper pro maiori delicto maior pœna imponitur: nam propter delicti frequentiam, vel propter maiorem inclinationem ad delinquendum maior pœna quandoq; pro minori delicto imponitur, vt per gloſ. 2. in cap. Propoſito, 27 q. 1. & in cap. Admonere, in ver. Exiſtimes, 33. qu. 2. per illum textum, vbi maior pœnitentia imponitur interficienti vxorem, quàm matrem, quia, vt gloſ. ibi dicit, homines proniores ſunt ad interficiendum vxores, Laici verò Clericos oppido infeſtos habent, vt legitur in c. Laicos, 2. q. 7. Maximè propter libertatem eccleſiaſticam, in qua Clerici ſunt melioris conditionis, quàm ſęculares, & propterea maior concitatur inuidia. Vnde cùm ſint procliuiores Laici ad ſtatuendum contra libertatem eccleſiaſticam, & ſic contra priuilegia Eccleſiarum, vel Clericorum: meritò vt retrahantur ab eo in quo mágis inclinãtur, maiori pœna afficiuntur.

26 Præterea grauiùs videntur delinquere, & magis contemnere legiſlatorem qui ingrediuntur palã, & authoritatiuè prætextu licentiarum, quam qui ingrediuntur clam, & nulla ſuffulti licentia, exemplo eorum, qui fructus, & reditus ad Sedem Apoſtolicam, & eccleſiaſticas perſonas ratione eccleſiarum pertinentes vſurpant: neq; enim incidunt in excommunicationem decimamſeptimam Bullæ Cœnæ niſi qui id faciunt authoritate, & poteſtate vſurpata, ſecundum Caietan. in Summa, in ver. Excommunicatio, num. 27. verſ. Deinde circa ſecundam materiam, & Nauarr. in Man. cap. 27. num. 70. verſ. Sexta, quod per illa verba, ſicut ex decreto Concilij Tridentini cap. 11. ſeſſ. 22. de reform. non incidunt in excommunicationem qui res, & bona Eccleſiæ ſurripiunt tamquam fures; ſed tantùm qui illa authoritatiuè: & ſub ratione bonorum Eccleſiæ vſurpant, vt aliàs S. Congregatio declarauit.

27 Et idem modo cùm aliàs dubitatum fuerit an prohibitio cap. 9. ſeſſ. 24. de reform. matrim. Circa matrimonij libertatem comprehendat priuatas perſonas: S. Congregatio cenſuit non comprehendere, ſed tantùm dominos temporales, & magiſtratus cuiuſcumque gradus, conditionis, &c. Ingredientibus ergo ſepta monaſterij Monialium abſque licentia, nec verba, nec rationes Gregorianæ Conſtitutionis conueniunt; & conſequenter nec illius reſeruatio, gloſ. magna in fin. in Clem. 1.

28 de ſent. excomm. vnde hic caſus tanquam omiſſus remanſit in eo ſtatu, in quo prius erat, l. Commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum. gloſ. in cap. Si Pater, in ver. Trebellianicæ, de teſtam. lib. 6. Conſentaneum eſt enim iura iuribus concordare ad correctionem vitandam, l. Præcipimus, in fin. C. de appellat. & l. Sancimus, C. de teſtam. cum ſimil.

29 Ante ipſam verò Conſtitutionem ex decreto Concilij Tridentini in cap. 5. ſeſſ. 25. de Regular. ingredientibus ſepta monaſterij Monialium abſq; legitima licentia imponitur ſimpliciter pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, nec illius abſolutio expreſsè reſeruatur ſummo Pontifici. Ergo cenſetur alijs conceſſa per hanc Decretalẽ, vbi quando conditor Canonis abſolutionem excommunicationis ſibi non retinet, cenſetur alijs relaxaſſe. Et eſt præcipua regula in materia abſolutionis à cenſuris latis à Canone: patet ex dictis ſupra in vlt. not. Et hanc ſententiam ſequuntur Moderni in Praxi Archieſcopi cap. 6. n. 3. lib. 3. vbi agentes de materia prædictę Gregorianæ Cõſtitutionis affirmant in ea non comprehendi niſi qui prætextu licentiarum reuocatarum ingrediũtur, non autem qui ſine licentia, licèt incurrant excommunicationem latę ſententiæ à Conc. Trid. inflictam d. cap. 5. Nec etiam Moniales in illum ingreſſum prohibitum conſentientes incidere in excommunicationem, ſed tantum peccare mortaliter. Idipſum cenſent Rodriq. de Regular. to. 1. q. 48. art. 2. & Suar. de Cenſur. diſp. 22. ſect. 6. excomm. 6.

Quibus non obſtant adducta in contrarium: nam ad primum patet reſponſio ex dictis: cùm enim Gregoriana Conſtitutio nec in rubro, nec in nigro, nec in verbis narratiuis, nec diſpoſitiuis loquatur niſi de ingredientibus prætextu licentiarũ reuocatarum, aũt abutentibus Ordinarij licentia, non debet extendi ad aliũ caſum non expreſſum, præſertim habentem rationes diuerſas, & in materia pœnali.

30 Neque obſtat quod ſecundum Card. diſpoſitio pœnalis iniungens pœnam excommunicationis non reſtringatur, ſed extendatur: imo enim cùm nulla pœna ſit maior in Eccleſia, quàm excommunicationis, cap. Corripiantur, 24. qu. 3. cap. Abſit, 11. q. 3. cap. Sacro, ſupra eod. non debet in ea fieri extenſio, ſed potius reſtrictio, cap. Quæſiuit, de

his quæ ſi. à maior.par.Cap.& notat gloſ.in c.Prudentiam, in ver. Vinculo excommunicationis, de off.Deleg.& Innoc hic nu.2. verſ. Et in excommunicatione. In hoc textu autem fit potius declaratio, quàm extenſio ſecundum Anchar.hic in princ. quia debemus magis conſiderare iniuriam, ſeu violentiam, quæ ſapit cauſam finalem, quàm manus, quæ ſapiunt demonſtrationem. Vnde eodem
31 modo in excommunicatione incideret qui Clericum non manibus, ſed pedibus percuteret, vel perfunderet aqua, aut in eum ſpueret, vel eius veſtem frangeret, quia violentia fit perſonæ, vt notatur in d.cap.Si quis ſuadente, 17.q.4.in gloſ. in ver. Manus, & per Innocen. & DD. hic, & ita videtur ſeipſum declarare Cardin.hic in 1.oppoſit. num.4. licèt hoc caſu non agatur de illius reſeruatione.

32 Ad id, quod dictum eſt de abſolutionibus, quas Summus Pontifex impertitus eſt à prædicto caſu, reſpondetur hinc non rectè inferri ad generalem reſeruationem; nam ſi Papa vellet caſum eſſe ſibi reſeruatum, expreſsè declararet per Conſtitutionem generalem, non autem per particularem prouiſionem ad petitionem vnius, vel alterius Or-
33 dinarij, vel ſacerdotis. Præſertim verò quia cùm pœnitentes habeant tres iudices, videlicet Parochum, Epiſcopum, & Papam, qui omnes comprehenduntur ſub nomine proprij ſacerdotis in c. omnis vtriuſque, de pœnit. & remiſſ. vt ibi notatur, & in Extrauag. Vas electionis, de hæret. vtique
34 procurando ſibi abſolutionem à Papa tamquam à fonte habente plenitudinem poteſtatis, cap. Qui ſe ſcit, 2.q 6.cap. Præceptis, 12.diſt.cap. Quamuis, cap. Dudum, & cap Multum, 3.q.6. nullum intulerunt præiudicium alijs inferioribus, nec contra eos ex hoc induci potuit vſus, vel conſuetudo: ad hoc quod notat Innocen.in cap. Bonæ, il ſecondo, n.2. in fin.de poſtul.Prælat. vbi determinat quod ſi Papa aliquid facit de plenitudine poteſtatis, non præiudicat inferioribus, quia cùm ſit abſolutè dominus, non indiget aliqua acquiſitione iuris. Idem tenet Specul.in tit.de præſcr.verſ. Illud, dicens Papam non præſcribere contra inferiores, cùm ipſe iam ſine præſcriptione ſit vniuerſalis dominus: & ſequitur Abb. conſ. 101. In quæſtione, nu. 6, verſ. Nec Papa exercendo hoc ius lib. 1. Et propterea ex eo, quod in cap. Litteras, ſupra de fil. Presbyt. Papa diſpenſauerit, non benè infertur vt prohibita ſit diſpenſatio, quia hæc ab ipſo fuit petita, vt notabiliter dicit gloſ.vn.in c.fin.& ibi etiam Butr. nu.5.verſ. Non obſtat quod ſolus Papa diſpenſat, eod.tit.

35 Ad vltimum reſpondetur de declaratione Gregorij nullibi conſtare, & eam negari à Rodriquez tom.1.quæſt.regul.art.2.& à Suar. de cenſ. diſp.22, ſect.6. excomm.6. Nec Nauarr. de huiuſmodi declaratione atteſtatur, vt ei imponitur à quibuſdã, ſed tantùm ait credendum eſſe hanc fuiſſe mentẽ conditoris: quo verò ad ingredientes monaſteria virorum, quia negari non poteſt quin Pius V. declarauerit Conſtitutionem comprehendere etiam illas, quæ abſque litteris Apoſtolicis ingrediuntur, ſtandum erit huic declarationi in ſuo ſpeciali caſu dumtaxat.

36 Vnde reiectis contrarijs, concludendum videtur caſum propoſitum non eſſe Sedi Apoſtolicę reſeruatum, niſi ingreſſus, ſeu violatio clauſuræ monaſterij Monialium fieret ad malum finem, iuxta Decretum S.Congregationis Epiſcoporum Clemẽtis VIII.iuſſu editum ſuper abſolutione à caſibus reſeruatis: & ita declarauit Gregorius XIII. Conſtitutionis conditor, vt in ſubiecta declaratione.

Epiſcopus Comen.declarari petijt, an Bulla Sãctiſſimi imponens pœnam excommunicationis ingredientibus monaſteria vigore facultatum Apoſtolicarum, etiam eos comprehendat, qui abſque talibus facultatibus ingrediuntur, vt ſciri poſſit an abſolutio ſit reſeruata Summo Pontifici, S.Cõgregatio cenſuit agendum cum Sanctiſſimo, quia Concilium non reſeruauit Papæ, & non videtur adeſſe maioritas rationis, quia abutentes litteris Apoſtolicis maiori pœna digni ſunt. Sanctiſſimus declarauit Bullam non comprehendere eas perſonas, quæ ingrediuntur propria auctoritate abſq; licentijs Sed.Apoſtolicæ: & quod attinet ad Bullã Pij V. de ingredientibus monaſteria virorum, ex quo idẽ Pius V. declarauit comprehendere etiam illos, qui abſque litteris Apoſtolicis ingrediuntur, ſtat firma declaratio.

37 Iuxta prædicta QVAERO, An abſolutio à cenſuris, in quas incidunt Epiſcopi, & ſuperiores regulares, qui ſui auctoritate officij ſepta monaſterij Monialium ingrediuntur non ſeruata forma Conſtitutionis Gregorij XIII. ſit Papæ reſeruata.

Ad partem affirmatiuam facit, quia Gregorius in Conſtitutione, quæ incipit, Vbi gratiæ, primum ſanxit, vt ingredientes clauſuram monaſterij Monialium prætextu licentiarum reuocatarum incidant in excommunicationem Sedi Apoſtolicæ reſeruatam. Ac deinde ſuborta dubitatione an ead. Conſtitutio comprehendat eos, qui ad ingrediendum alterius licentia non indigent, ſed ſui auctoritate officij nituntur: declarauit Prælatos omnes tam ſæculares, quàm regulares, quibus cura, & regimen monaſteriorum Monialium incumbit, ita demum vti poſſe facultate ingrediendi illorum ſepta ſibi ex officio attributa, ſi id faciant in caſibus neceſſarijs, & à paucis, ijſque ſenioribus, & religioſis perſonis comitati, vt in Declaratoria incip. Dubijs, quæ emergunt in Bullar.tom.2.pag. 394. ſi igitur Epiſcopi, & Prælati regulares in 1. Conſtitutione comprehenduntur, & excommunicatio in illa Conſtitutione inflicta eſt Papæ reſeruata; videtur conſequens, vt etiam excommunicatio contra ipſos impoſita in Conſtitutione declaratoria ſit reſeruata: nam qualitates omnes, quæ inſunt legi declaratæ, cenſentur ineſſe illius declarationi, vt eſt tex.in l.Nihil, & ibi Bart. in princip.ff.de coniungen. cum emancip. liber. & in Authen.de filijs ante dotal. inſtrum. natis, ad fin. Roman.conſ.93.nu.4.verſ. Quia in lege noua, Paul. de Caſtr.conſ.339.col.fin.nu.5, verſ. Quinto quæritur lib.1.

38 Contrarium puto verum, quia ſecunda Conſtitutio Gregorij non ſtat in puris finibus declaratoriæ, ſed in ea parte, in qua pœnas imponit, inducit naturam nouæ Conſtitutionis, & idcirco non vtitur ver. *Declaramus*, vt fecit in 1.parte, ſed ver. *Statuimus*, atque *decernimus*, vt in §.Quod ſi cõtrafecerint; quæ quidem verba non Conſtitutionem declaratoriam iuris præxiſtentis, ſed noui iuris promulgatoriam ſignificant, Clem.vlt.§.fin.de reſcript.gloſ.in Extrauag. Suſcepti Ioannis XXII.in ver.Statuimus, Clem.2. & ibi gloſ.in ver.Decernimus, de præben.& gloſ.in Clem. Eos, in ver. Dein-
39 ceps, de regular. Cum igitur Gregorius de nouo ſtatuat, atque decernat, vt ingredientes clauſuram mona-

monaſterij Monialium non ſeruata forma ibi præſcripta, ſi Epiſcopi ſint, pro prima vice ſint ingreſſu Eccleſiæ interdicti; pro ſecunda, à munere Pōtificali, & à diuinis ſuſpenſi; ac deinceps excommunicati: Regulares verò omni officio, & miniſterio priuati, ac pariter excommunicati: & abſolutionem ab huiuſmodi pœnis ſibi, & Sedi Apoſtolicę non reſeruauerit: vtique ſuccedit regula textus noſtri, videlicet vt ab his cenſuris latis à Canone poſſit inferior abſoluere, cum conditor Canonis abſolutionem ſibi non retinuerit, vt dixi ſupra in vlt.not.& in pręced.quęſt.nu.29.

Præterea manifeſtum eſt quantum ad pœnas interdicti, & ſuſpenſionis Epiſcopos non comprehēdi in 1. Conſtitutione, cùm illa Conſtitutio has pœnas non imponat: ergo non comprehenduntur quoad pœnām excommunicationis, quia vna determinatio reſpiciens plura determinabilia debet intelligi vt omnia æqualiter determinet, l. Iā hoc iure, §. Sed ſi, & ibi Bart.n.1.ff.de vulgar. & pupillar.& l. fin. C.de ſent. cum ſimil. & conſequenter nulla ex his pœnis eſt Sedi Apoſtolicæ reſeruata: & circa prædictam Conſtitutionem Gregorij vide quod ſcripſi in cap. Vt iuxta, nu.29. & ſequitur ſupra, de offic. Ordinar.

De Sentent. excomm.

Cap. Cum illorum.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatus qui ſcienter recipit Ordines, deponendus, ſi eſt Clericus ſæcularis, ſi regularis ab executione Ordinum eſt ſuſpenſus, & num.8.*

2 *Diſpenſat ſolus Papa cum Clerico ſæculari, qui ignorans ius, vel factum in excommunicatione recipit Ordines.*

3 *Sed cum regulari diſpenſat Abbas, ſi ignorantia eſt probabilis, & factum non eſt graue, & numer.26.*

4 *Excommunicatus pro violenta manuum iniectione in Clericum regulariter non abſoluitur niſi à Papa.*

5 *Fallit in caſibus hic enumeratis, & nu. ſeq.*

6 *Religioſi ab excōmunicatione Canonis, Si quis ſuadente, abſolui poſſunt per proprium Prælatum, ſi ipſum habeant, & ſit Presbyter; alioquin per diœceſanum, & nu.11.*

7 *Declaratio dubiorum in iure conſiſtentium à Sede Apoſtolica petenda eſt.*

8 *Diſpenſat ſolus Papa cum Clerico ſæculari, qui in excommunicatione recipit Ordines, etiamſi ab illa excommunicatione Epiſcopus poſſit abſoluere.*

9 *Diſpenſandi poteſtas maior eſt, quàm poteſtas abſoluendi ab excommunicatione.*

10 *Argumentum à minori ad maius non procedit affirmatiuè, ſed negatiuè.*

11 *Abbas poteſt abſoluere Monachos ſuos ab excommunicatione ob violentam manuum iniectionem, dummodo exceſſus non ſit enormis.*

12 *Siue in excommunicationem inciderint poſt ingreſſum Religionis, ſiue ante.*

13 *Sed ab alijs excommunicationibus eos tantùm, qui inciderunt poſt ingreſſum.*

14 *Diſpenſandi poteſtatem habens cum ſubdito delinquente non poteſt diſpenſare cum eo qui deliquit antequam eſſet ſubditus.*

15 *Qualitas adiecta verbo intelligitur ſecundum tempus verbi.*

16 *Enormi exceſſus dicitur reſpectu quantitatis facti. Item reſpectu qualitatis perſonæ, nu.20. Item reſpectu ſcandali, nu.22. Item reſpectu loci, nu.23.*

17 *Membri appellatione quæ intelligantur.*

18 *Percuſſio cum ſanguinis effuſione an, & quando dicatur enormis.*

19 *Iniuria atrox reſpectu quantitatis facti quando dicatur.*

20 *Enormis ſemper dicitur exceſſus in Epiſcopum, vel Abbatem, vel alium Superiorem.*

21 *Et idem ſi in patrem, vel in magiſtrum.*

23 *Iniuria atrox æſtimatur ſi in theatro, in foro, vel in conſpectu Prætoris facta ſit.*

24 *Idem ſi in Eccleſia, vel Cœmeterio.*

25 *Circumſtantiæ, quæ aggrauant, vel extenuant delictum remiſſiuè.*

27 *Prælati regulares an poſſint diſpenſare ſuper irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus in vim Concilij Tridentini cap.6. ſeſſ.24. & nu. ſeqq. vſque in fin.*

28 *Irregularitas eſt impedimentum canonicum, quo prohibetur promotio ad Ordines, & illorum executio.*

29 *Prælatis in inferioribus non competunt ea, quæ ſacris Ordinibus annexa ſunt, vel illos concernunt.*

30 *Diſpenſatio in irregularitate eſt diſpenſatio circa Ordines.*

31 *Epiſcopi appellatione in materia exorbitanti non venit non conſecratus etiamſi ageretur de exercenda iuriſdictione.*

32 *Epiſcopus electus ante conſecrationem non poteſt concedere indulgentias.*

33 *Prælatis inferioribus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus in locis ſuæ iuriſdictionis vti non licet facultate Epiſcopis attributa decreto Concilij Tridentini cap.6. ſeſſ.24.*

1 CVM ILLORVM. Qui excommunicatus pro manuum iniectione ſcienter recipit Ordines, deponendus, ſi eſt Clericus ſæcularis, ſi Regularis, ab executione Or-
2 dinum eſt ſuſpenſus. Qui ignorans ius, vel factum ſic excommunicatus recipit Ordines, ſi eſt Clericus ſæcularis, diſpenſat cum eo ſolus Papa: Si Re-
3 gularis, Abbas cum eo diſpenſat, ſi ignorantia eſt probabilis, & factum non eſt graue. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. cum quo Butr. Cardin. & cæteri concordant. Diuiditur vt per Mar. Socin.

4 Nota primò ex principio textus, excommunicatum pro violenta manuum iniectione in Clericum regulariter abſolui non poſſe niſi à Sede Apoſtolica, quia Papa ſibi reſeruauit abſolutionem, vt hic, & in cap. Porrò, in cap. Non dubium, in cap. Ea noſcitur, in cap. Tua nos, & in cap. Quamuis, infra eod. & originaliter in cap. Si quis ſuadente,
5 17. qu.4. Fallit tamen hæc regula in multis caſibus, qui comprehenduntur his verſibus.

Regula, mors, ſexus, hoſtis, puer, officialis,
Delicioſus, inops, æger, ſenexque, ſodalis,
Ianitor, aſtrictus, dubius cauſa, leuis ictus.
Debilis abſolui ſine ſumma ſede merentur,
Atroces verò ſoli Papæ retinentur.

6 *Regula*. Hic comprehenduntur omnes Reli-
gioſi, qui abſolui poſſunt per proprium Prælatum,
ſi ipſum habeant, vt hic in §. Nos tamen dũmodo
ſacerdos ſit, c. Canonica, infra eod. cap. Nuper, §.
penul. ſup. eod. vbi de hoc, alioquin per Diœceſanũ
de monialibus, infra eodem, cap. Monachi, ſupra
eod. *mors*, vt in cap. Non dubium ſupra eod. *ſexus*,
vt in cap. Mulieres, ſupra eod. *hoſtis*, vt cap. De cæ-
tero, ſupra eod. *puer*, cap. Quamuis, & cap. fin. in-
fra eod. & ſupra cap. 1. *officialis*, cap. 3. §. 1. ſupra
eod. *delicioſus*, ſed in iſto prius conſulitur Roma-
nus Pontifex, cap. Mulieres, ſupra eod. *inopſque*, &
nobilis, cui oſtiatim ire verecundum eſt, de quo
dic, vt plenè notatur in cap. Quod de his, ſupra
eod. & infra in cap. Ea noſcitur, *ſenex*, vt in d. cap.
Quod de his, & cap. Ea noſcitur; *ager*, ægerque in-
curabilis, vel de cuius morte dubitatur, vel mor-
bus chronicus eſt, & longus; de quo dic vt in iu-
ribus proximè citatis; *ſodalis*, vt cap. Quoniam, §.
fin. ſupra de vita, & honeſtat. Cleric. & cap. Ex te-
nore, in fin. ſupra eod. *ianitor*, vt cap. 3. in 1. reſponſ.
ſupra eod. *aſtrictus* patriæ poteſtati, vel domini-
cæ, vt cap. Mulieres, ſupra eod. & infra cap. Rela-
tum, de quo dic vt plenè legitur, & notatur in cap.
Cùm deſideres, §. 2. & cap. Si verò aliquis, ſupra
eod. *cauſæ*, ſcilicet iuſtæ, quodcumque præſtent
impedimentum Sedem Apoſtolicam non adeundi,
cap De his, vbi de hoc, & cap. De cætero ſupra, &
infra cap. Quamuis: *leuis ictus*, vt cap. Peruenit, ſu-
pra eod. *debilis*, vt cap. Ea noſcitur, ſupra eodem,
Abſolui ſine ſumma Sede merentur; *atroces* verò
ſoli Papæ retinentur, vt cap. Relatum, & cap. Ca-
nonica, infra eod. Hos verſus recitat, & vt ſupra
exponit Hoſt. hic nu. 1. & in ſumma huius tituli, §.
Quis poſſit excommunicare, nu. 4. ſub verſ. Secun-
da regula, dicens fuiſſe Iacobi Serenæ Ebredu-
nenſis, & concordant hic Io. Andr. nu. 2. Henric.
Boich. eodem num. Butr. nu. 16. Anchar. num. 1. &
Abb. in 1. notab. & latiùs proſequitur Marian. So-
cin. in cap. Officij, infra eod. vbi ponit regulam cũ
tribus declarationibus, ſeu ampliationibus, nu 30.
cum tribus ſeqq. & vigintiquatuor fallentias à nu.
34. vſque ad nu. 58. & prædictis adde compendio-
ſam diſtinctionem, quam poſui in cap. Peruenit,
nu. 9. infra eod. poſt Io. Andr. ibi num. 3. verſ. Et ad
contrariorum ſolutionem.

7 Secundò nota ibi, *Apoſtolicum ſæpius oraculum
imploratur*. Pro declaratione dubiorum conſi-
ſtentium in iure ad Sedem Apoſtolicam eſſe recur-
rendum, de quo dic vt ſcripſi plenè in cap. Cum
veniſſent, ſupra de iudic.

8 Tertiò, nota in verſ. *Circa quos*, qua pœna ſit
puniendus Clericus ſæcularis ſuſcipiens Ordines
dum exiſtit in excommunicatione: debet enim
deponi ab illo Ordine, nec poteſt cum eo alius
citra Papam diſpenſare; quod locum ſibi vendi-
cat non ſolum in excommunicatis, quorum abſo-
lutio eſt Sedi Apoſtolicę reſeruata, vt in caſu huius
cap. ſed etiam in alijs excommunicatis, quos Epi-
ſcopi poſſunt abſoluere, quia nihilominus non po-
terunt Epiſcopi diſpenſare cùm ſic ordinatis, quia
effecti ſunt irregulares, & indiſpenſabiles ab alio,
quàm à Romano Pontifice, vt hic firmat Ioann.
Andr. num. 6. cum quo concordant Henric. Boich.
nu. 14. Anton. de Butr. n. 18. Abb. in 2. notab. & alij
communiter; & videtur probari in cap. 1. & 3. de
eo, qui furtiu. ordin. recep. vbi cum recipiente Or-
dinem poſt excommunicationem ſolus Papa di-
ſpenſat.

9 Quartò nota ibi, *Cum maiora intelligantur illis
prohibita, &c.* poteſtatem diſpenſandi maiorem
eſſe, quàm poteſtatem abſoluendi ab excommu-
nicatione; vnde non valet conſequentia: Poteſt
10 quis abſoluere; ergo & diſpenſare, quia non pro-
cedit arg. à minori ad maius affirmatiuè, videlicet,
ſi poſſum id quod minus eſt: ergo & id quod maius
eſt: ſed è conuerſo valet conſequentia, qui non
poteſt abſoluere, nec poteſt diſpenſare, quia pro-
cedit argumentum à minori negatiuè ſumptum;
vnde ſequitur: qui non poteſt id, quod minus eſt;
nec poteſt id, quod maius eſt, vt notatur in cap.
Cum in cunctis, de elect. cum maiora intelligan-
tur illis prohibita, quibus vetita ſunt minora, vt
dicitur in littera; & ita hic notant Io. And. num. 6.
verſ. Nec obſtat iſta littera, Henrich. Boich. nu. 14.
eod. verſ. Butr. nu. 18. verſ. Non hæc littera, Abbas
in 3. notab. Marian. Socin. nu. 6. & Felin. num. 1. in
4. notab.

11 Quintò, nota in §. *Quod ſi clauſtrales*, Abbatem
poſſe abſoluere Monachos ſuos ab excommunica-
tione inflicta à Canone pro violenta manuũ inie-
ctione, dummodo exceſſus non ſit enormis, ſiue
12 in excommunicationem inciderint poſt ingreſſum
Religionis, ſiue ante; & in hoc extenditur c. Mo-
nachi, ſupra eod. vbi dabatur Abbati poteſtas ab-
ſoluendi Monachos ſuos in eo tantùm caſu, in
quo inciderant in excommunicationem poſt in-
13 greſſum. Diſpoſitio tamen huius Decretalis re-
ſtringitur ad ſolam excommunicationem pro vio-
lenta manuum iniectione, cum Papa hic procedat
per modum indulgentiæ, vt patet ibi, *maiorem eis
gratiam exhibere volentes*; necnon ibi, *indulgemus*:
vnde in alijs caſibus Abbas non poterit abſolue-
re excommunicatos ante Religionis ingreſſum;
ſed cum eis ſeruabimus ius præcedens, de quo in
d. cap. Monachi, cum non reperiatur immutatum,
niſi in hoc ſpeciali caſu iniectionis manuum in
Clericum, l. Sancimus, C. de teſtamen. l. Præcipimus
in fin. C. de appell. & hic tenet Abb. in 4. notab. &
14 in d. cap. Monachi, qui ex hoc notabiliter infert,
vt habens poteſtatem diſpenſandi cum ſubdito
delinquente in certo caſu, non intelligatur habere
poteſtatem diſpenſandi cum eo, qui delictum il-
lud commiſit antequam eſſet ſubditus, niſi ſpeci-
ficè hoc fuerit cõceſſum, quod dicit eſſe ſingulare
Marian. Socin. hic in 13. notab. & ſequitur Felin.
nu. 1. poſt med. verſ. Nota ſecundum D. Abbatem
15 adducens rationem, quia qualitas adiecta verbo
intelligitur ſecundum tempus verbi, vt eſt caſus
in l. In delictis, §. Si extraneus, ff. de noxalibus, de
quo latè per Bart. in l. Ex facto, nu. 1. ff. de vulgar. &
pupill.

16 Sextò nota ibi, *Niſi exceſſus ipſorum*: quis di-
catur exceſſus enormis: nã hic conſideratur enor-
mitas triplici reſpectu. Primo ſcilicet reſpectu
quantitatis facti: & de hoc habes in textu duo
exempla; vnum eſt ſi membrum fuerit mutila-
tum, vt patet in textu ibi, *vtpotè ſi ad mutilatio-
nem mẽbri eſt proceſſum*: quod intelligas de quo-
libet membro magno, vel paruo: Non enim hic
diſtinguitur inter hæc, ſicut aliàs, vt in cap. penult.
de corpor. vitiat. & in cap. 2. de Cleric. ægr. ſecun-
17 dum gloſſ. hic in verb. Mutilationem membri, quã
approbant DD. vt inquit Felin. num. 3. qui etiam
proſe-

Digitized by Google

proſequitur an membri appellatione veniant vngula, digitus, caput, barba, mamilla, dens, à d.n.3.
18 vſque ad nu. 12. Alterum exemplum eſt quando fuit proceſſum ad effuſionem ſanguinis, quod dicunt DD. intelligendum ratione illius membri, de quo facilè ſanguis exire non conſueuit; vnde non intelligitur ſi modica, & leuis fuit percuſſio in naſo, & ſanguis exiuit ab eo maximè, cui exire conſueuit, præſertim in æſtate. Ita poſt Innocent. hic poſt med. in verb. Effuſionem, declarat Hoſtien. num. 10. in verb. Vel effuſionem, Ioann. Andr. num. 19. & communiter Doctores, Marian. Socin.
19 in cap. Officij, num. 59. infrà eodem. Rurſus hoc primo reſpectu quantitatis facti dicitur exceſſus enormis, ſeu atrox, ſi oculus effodiatur, c. Si euangelica, 55. diſt. Si quis vulneretur, ſi fuſtibus cædatur, vt in §. Atrox, inſtit. de iniurijs, ſecundum Hoſtien. hic num. 10. & Marian. Socin. loco citato.
20 Secundò principali dicitur exceſſus enormis reſpectu qualitatis perſonæ, veluti ſi in Epiſcopum, vel Abbatem ſit violenta manus iniecta, vt hic in littera. Talis enim exceſſus ſemper grauis eſt, & enormis, vt patet in cap. Ille procul dubio, 93. diſt. ſecundum Hoſtien. hic num. 10. in fin. in verb. Aut in Epiſcopum: & idem eſt ſecundum eum ſi in Priorem ſuum locum Abbatis tenentem, argum. cap. Cum in Eccleſijs, ſuprà de maiorit. & obed. & idem intelligas quando inferior, & ſubditus in Superiorem ſuum manus inijcit violentas, ſecun-
21 dum Hoſtien. vbi ſupra: & idem ſi filius in patrem, vel diſcipulus in magiſtrum, ſecundum Marian. Socin. d. num. 59. circa med. verſ. Et idem arbitror.
22 Tertiò principaliter exceſſus æſtimatur enormis reſpectu ſcandali, ſcilicet vbicumque ſcandalum imminet, vt patet in textu ibi, *Cum exceſſus tales nequeant ſine ſcandalo præteriri*. Nihil enim faciendum eſt cum ſcandalo, vt patet in eo, quod legitur, & notatur in cap. Nihil, ſupra de præſcript. & in cap. Niſi cum pridem, §. Pro graui quoque
23 ſcandalo, de renunciat. Sed & reſpectu loci iniuria dicitur atrox, veluti ſi in theatro, in foro, vel in cõſpectu Prætoris facta ſit, dicit tex. in d. §. Atrox,
24 inſtitut. de iniur. Fortius ergo ſi in Eccleſia, vel Cœmeterio, cap. Cum pro cauſa, ſupra eodem, cap. Quiſquis, & §. Qui autem, 17. q. 4. ſecundum Hoſtien. in Summa huius tit. §. Quis poſſit ab hac abſoluere, verſ. Sed quæ dicatur atrox, de quibus dic pleniùs, vt per Marian. Socin. in d. cap. Officij, num. 59. infra eodem: & quæ circumſtantiæ ag-
25 grauent, vel extenuent delictum, ſeu iniuriam, dic vt per eundem Marian. in cap. Licèt, num. 21. in fin. verſ. In cauſæ autem cognitione ſeptem veniunt principaliter conſideranda, & n. ſeqq. vſque in fin. ſupra de pœn.
26 Septimò nota in verſ. *Circa reliquos verò*. Abbatem quandoque poſſe diſpenſare ſuper irregularitate, ſcilicet cum Monacho ſuo, qui exiſtens in excommunicatione propter exceſſum non grauẽ ex ignorantia probabili ſuſcipit Ordines, vt hic per Abb. in 7. & 8. not. Marian. Socin. n. 20. & 21. & quod dictum eſt de Abbate, intelligas etiam de quolibet Priore Conuentuali, vel Prælato Regulari, ſecundum Innoc. hic num. 1. in verb. Abbatis, quod latiùs proſequitur Hoſtien. n. 13. & 14.
27 QVAERO, an facultas diſpenſandi ſuper irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus attributa Epiſcopis ex decreto Concilij Tridentini ſeſſ. 24. cap. 6. Prælatis Regularibus competat.
28 Circa intellectum d. cap. 6. videtur conſiderari poſſe irregularitatem eſſe impedimentum canonicum, quo prohibetur promotio ad eccleſiaſticos Ordines, vel eorumdem executio, vt patet ex deſcriptione, quam ponit Specul. in titut. de legat. §. Iuxta, in princ. Archid. & Ioann. Andr. in cap. 1. de reg. iur. lib. 6. Hoſtien. in cap. 2. num. 5. ſupra de Cler. excomm. miniſtr. & Marian. Socin. in cap. Ad audientiam, num. 12. ſupra de homicid. Vnde
29 diſpenſatio ſuper irregularitate non videtur ſimplicis iuriſdictionis epiſcopalis, cuius capaces ſint inferiores habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem; Nam ad ea, quæ ſacris Ordinibus annexa ſunt, vel illos concernunt, non refertur generalis illa adæquatio, de qua per Abbatem in cap. At ſi Clerici, §. De adulterijs, nu. 13. de iudic. & in cap. Sicut vnire, num. 3. verſ. Et circa hoc do regulam ſupra de exceſſib. Prælat. Ita Anton. de Butr. in ſuo celebri conſ. 19. num. 10. & patet ex Conc. Trid. in cap. 10. ſeſſ. 23. & alibi in materia Ordinum, & dimiſſoriarum ad ordines.

Poſſet tamen fortè dici Abbates regulares, quibus de iure cõpetit facultas minores ordines conferendi vt cap. Quoniam, 69. diſt. & cap. Cum contingat, ſupra de ætate, & qualit. Subditis tamen ſuis regularibus, & Concil. d. cap. 10. poſſe cum eis ſuper irregularitate diſpenſare, vt non impediantur ſuſcipere minores Ordines, aut in eiſdem ſuſceptis miniſtrare. Pro quo facit iſte textus, vbi patet Abbatem poſſe diſpenſare cum Monacho irregulari quoad Ordines: & intelligitur communiter etiamſi irregularitas eſſet cõtracta poſt ingreſſum, vt patet in §. Quod ſi clauſtrales: & dixi ſupra in
30 5. notab. ex quo textu iuncta gloſ. in verb. Diſpenſare, & Innoc. circa fin. in verb. Abbatis, colligitur diſpenſationem in irregularitate eſſe diſpenſationem circa Ordines.
31 Quod autem generaliter decretum Concil. Trident. in d. cap. 6. ſeſſ. 24. Non ſit intelligendum, vt comprehẽdat omnes iuriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes, ſuadetur ex verb. Epiſcopis, quod in materia ſtrictè, & propriè interpretanda, vt puta exorbitanti, plerique dixerunt interpretandum eſſe pro conſecratis tantùm, etiam vbi ageretur de exercenda iuriſdictione, vt per Felin. in c. Eam
32 te, num. 5. de reſcript. Hinc etiam communiter tenetur Epiſcopos electos ante conſecrationem non poſſe cõcedere indulgentias, quamuis id videatur eſſe actus iuriſdictionis tex. in cap. Quod autem, ſupra de pœnit. & remiſſ. ita Felin. vbi ſupra nu. 1. & Ant. de Butr. in præalleg. conſ. 19. nu. 21. vbi diſtinguit, vt quædam ſint fori pœnitentialis naturalis pertinentia ad Ordinem Epiſcopalem, vt eſt abſoluere à peccatis quibuſcumque, in quibus aliqua ſunt reſeruata Epiſcopis: & talia ſunt communicabilia cum inferioribus, quia ſui origine pertinent etiam ad inferiores; quædam verò non naturaliter, ſed per accidens inhærent Ordini Epiſcopali, vt eſt indulgentias concedere: & talia, licèt ſint de foro pœnitentiali, non tamen adaptantur inferioribus.

Ad hæc ſi paſſim omnia epiſcopalia eſſent communicanda iſtis inferioribus, paulatim introduceretur vſus Correpiſcoporum, vt ad propoſitum dicit Butr. vbi ſupra, & auctoritas Epiſcopalis vileſceret.

Huc etiam pertinet quod cùm aliàs dubitatum fuerit in Congregatione Concilij, an Cardinales,

qui

qui habent titulos Eccleſiarum Vrbis, poſſint in ſuis Eccleſijs titularibus, & eorum ſubditis vti illis facultatibus, quę à Concilio Tridentino tributæ ſunt Epiſcopis in ſuis ciuitatibus, & diœceſibus, & ſpecialiter illis, quæ comprehenduntur ſeſſ. 24 cap. 6. facta relatione Gregorio XIII. Sanctitas ſua dixit nolle, vt ea, quæ Epiſcopis conceſſa ſunt à Concilio, competant Cardinalibus in ſuis titulis, quia licèt habeant quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, ibi tamen verè, & propriè non ſunt Epiſcopi: & in ſpecie cùm aliàs quæſitum eſſet, an facultate conceſſa Epiſcopis decreto Concilij ſeſſ. 24. cap. 6. etiam inferioribus iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus in locis ſuæ iuriſdictionis vti liceat: Die 9. Decembris 1582. Sacra Congregatio cenſuit non licere.

13 Ac poſtremò cùm Abbas Aquiſaneten. Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectus, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens in ſubditos declarari poſtulaſſet, an facultas tribura Epiſcopis à Concilio decreto cap. 6 ſeſſ. 24 ipſum comprehenderet: Sacra Congregatio cenſuit non comprehendere.

De Sentent. excomm.

Cap. Vt famæ:

VT FAMAE. Prælatus Clericum ſuum incorrigibilem incarcerare debet, & poteſt. Hoc dicit primò. Laici de Prælatorum licentia capere poſſunt Clericos, & ad iudicium ducere, Io. Andr. ſecunda pars ibi, *Laici*.

Pro intellectu huius Decretalis vide quod ſcripſi in cap. Cum non ab homine, nu. 103. de iudic.

De Sent. Excomm.

Cap. Per tuas.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatus ab Epiſcopo, ſi ad Metropolitanum appellet, poteſt ab illo abſolui.*

2 *Metropolitanus tamen Suffraganeo deferens poteſt eum remittere abſoluendum.*

3 *Et tenetur remittere ſi eius exceſſus fuerit manifeſtus.*

4 *Excommunicatus appellans ab iniuſtitia excommunicationis non auditur, niſi prius petat abſolutionem, & nu. 10.*

5 *Secus ſi dicat ſententiam nullam, & nu. 8.*

6 *Opinioni, vel magiſtro cuilibet non eſt credendum.*

7 *Nullitas, & iniuſtitia excommunicationis in quibus differant, & nu. ſeqq. vſque ad nu. 26.*

8 *Excommunicationem qui dicit nullam, auditur, licèt non petat abſolutionem purè, vel ad cautelam, & nu. 44.*

Et quid ſi fuerit excommunicatus propter notorium exceſſum, nu. 47. & 48.

9 *Exempla non reſtringunt regulam, vel illius rationem.*

10 *Excommunicationem qui dicit iniuſtam, volens probare eius iniuſtitiam, non auditur, niſi ante omnia petat abſolutionem.*

11 *Excommunicatio etiam iniuſta ligat quoad Eccleſiam militantem.*

12 *Euentus nihil operaturus non eſt expectandus.*

13 *Excommunicatus iniuſtè non petendo abſolutionem, videtur contemnere ſententiam eccleſiaſticam; & ex huiuſmodi contemptu ligatur etiam quoad Deum.*

Excommunicatus poteſt appellare, & appellationem proſequi, licèt abſolutionem non petat, num. 14. & 35.

Declaratur, nu. 16. & 40.

15 *Appellatio eſt ſpecies defenſionis, quæ excommunicato non denegatur.*

17 *Excommunicationem dicens iniuſtam abſoluitur purè, ſed dicens eam nullam, quamuis non egeat abſolutione, tamen ſolet abſolui ad cautelam.*

18 *Niſi diceretur, & infra octo dies probaretur excommunicatus pro manifeſta offenſa.*

19 *Appellatio ab excommunicatione operatur effectum deuolutiuum, non ſuſpenſiuum.*

20 *Excommunicatio trahit ſecum executionem.*

21 *Excommunicationem vbi quis dicit nullam non modo iuriſdictio ad ſuperiorem deuoluitur, ſed etiam ſuſpenditur effectus ſententiæ.*

22 *Appellatio à comminatione excommunicationis datur ad vtrumque effectum.*

23 *Secus à comminatione declaratoria.*

24 *Appellatio à declaratoria excommunicationis datur ad effectum deuolutiuum, & ſuſpenſiuum, & nu. 45. cum duobus ſeqq.*

25 *Appellatio non datur à grauamine, quod reparari poteſt per appellationem à diffinitiua.*

26 *Appellare quis poteſt à declaratoria excommunicationis, & appellationem proſequi abſque eo, quod petat abſolutionem.*

27 *Abſolutionem petens fatetur ſe excommunicatum, niſi proteſtetur.*

28 *Appellans à declaratoria excommunicationis quãuis non egeat abſolutione, tamen ad cautelam poteſt abſolui à metropolitano.*

30 *Niſi abſolutio ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruata.*

31 *Auditor Cameræ eſt iudex ordinarius appellationum à ſententijs per Ordinarios latis etiam extra ſtatum eccleſiaſticum.*

32 *Non tamen poteſt abſoluere etiam cum reincidentia, vel ad cautelam excommunicatos ob violatam libertatem, vel immunitatem eccleſiaſticam, & nu. 33.*

Declaratur, nu 43.

33 *Auditor Cameræ in cauſis pendentibus in ſuo tribunali debet ſuperſedere, ſi partes recurrant ad S. Congregationem immunitatis pro alicuius dubij declaratione, & illam exequi.*

34 *Monitoria, & inhibitiones in tribunali Auditoris Cameræ an dari poſſint excommunicatis ob violatam immunitatem eccleſiaſticam.*

36 *Fine permiſſo videntur permiſſa illa omnia, per quæ peruenitur ad illum, & excluſus à medio, excluditur à fine.*

37 *Exceptio excommunicationis repellit à limine iudicij, & impedit litis ingreſſum.*

38 *Et poteſt opponi in qualibet parte iudicij.*

39 *Excommunicatus eſt officio iudicis repellendus, licèt excõmunicationis exceptio non opponatur.*

40 *Appellare quis poteſt a grauamine, & appellationẽ proſequi non obſtante exceptione excommunicationis.*

Etiamſi

41 *Etiamſi fuerit excommunicatus pro eadem cauſa, pro qua eſt in iudicio.*

42 *Auditor Cameræ poteſt appellantem ab iniuſtitia excommunicationis per ſeipſum abſoluere, vel eum remittere ad excommunicatorem.*

43 *Excommunicatio ab homine non fertur niſi pro contumacia.*

44 *Auditor Cameræ poteſt audire excommunicatum ab Epiſcopo dicentem excommunicationem eſſe nullam.*

45 *Item poteſt audire appellantem à declaratoria excommunicationis ab Epiſcopo lata.*

46 *Non tamen poteſt eum abſoluere ad cautelam, vel cum reincidentia, ſi excommunicatio ſit Papæ reſeruata, & nu.47.*

Appellans a declaratoria excommunicationis non auditur ſi exceſſus ſit notorius, ibid. & nu.48.

1 PER TVAS. Si excommunicatus ab Epi-
ſcopo ad Metropolitanum appellat, ab il-
lo poteſt abſolui; ille tamen Suffraganeo
5 deferens poteſt eum remittere abſoluen-
3 dum. Tenetur etiam remittere, ſi eius exceſſus
4 fuerit manifeſtus. Ante abſolutionem verò non
audietur volens probare ſe excommunicatum in-
5 iuſtè; ſecus ſi vellet probare ſententiam eſſe nullã.
Hoc dicit Io. Andr. Butr. Cardin. Ancbar. Abb. Io.
de Anan. Felin & Marian. Socin. Diuiditur in qua-
tuor partes principales. In prima, ſuper caſu po-
nit falſam opinionem. In ſecunda allegat pro Ar-
chiepiſcopo. In tertia contra ipſum. In quarta
ſoluit diſtinguendo. Secunda ibi, *verum*. Tertia
ibi, *in Sardicen*. Quarta ibi, *nos igitur*.
6 Nota primò ibi, *videtur aliquibus*. Non eſſe
credendum cuilibet opinioni, neque cuilibet ma-
giſtro, ad idem cap. Neque quorumlibet, & cap.
Ego ſolis, 9. diſt. & hic notat Hoſt nu. 1. quod facit
contra modernos, qui dicunt ſolam auctoritatem
alicuius probati Authoris reddere opinionem
probabilem, de quo dic latius, vt ſcripſi in cap. Ne
innitaris, à nu. 403. vſque ad nu. 449. ſupra de Con-
ſtitut. & vide quæ in propoſito idem Hoſt. notat in
cap 1, nu. 10. & ſeqq. de decim. & plenius in c. vnico
nu. 51. cum ſeptem ſeqq de ſacra vnct.
7 Secundò nota ex textu, & menti commenda
plures differentias inter nullitatem, & iniuſtitiam
excommunicationis.
8 Prima differentia eſt, quia dicens excommuni-
catorem nullum auditur, licèt non petat abſolu-
tionem purè, vel ad cautelam, vt in tex. ibi, *Ad
probationem eorum, etiamſi abſolutionem non pe-
tat, debet admitti*: & notant Abb nu. 3. & Mar. So-
cin. in 1. not. Io. Andr. & omnes in ſummar. text.
in extremis verbis: quod locum habet non ſolùm
in duobus caſibus hic expreſſis in verſ. Nos igitur,
videlicet cum ſententia excommunicationis eſt
nulla, quia lata fuit poſt appellationem interpoſi-
tam ſecundum ea, quæ leguntur, & notantur in
cap Paſtoralis, §. Verum, de appellat. & in cap. Li-
cet, de ſent. excom. lib. 6. & per Lap. alleg. 47. alias
48. incip. Magiſter Hoſpitalis, nu. 3. Vel quia in ea
fuerit expreſſus intolerabilis error, ſcilicet iuſtè,
vt hic notat gloſ in ver. Intolerabilem errorem,
ſed etiam in omnibus alijs caſibus, in quibus alle-
garetur nullitas, de quibus in cap. Cum contingat,
ſupra de offic. Delegat. per Abb. Antiq. hic in fin.
verſ. Ad gloſ. duobus, & per Marian. Socin. in cap.
Perpendimus, in decimo principali articulo, qu. 19
9 ſupra eodem. Iſti enim duo caſus hic ponuntur
exempli gratia, & ideo non reſtringunt Regulam,
vel eius rationem: Ad hoc cap. 1. & quod ibi not.
in gloſ. 1. ſupra Ne Cler. vel Monach. & tenent Do-
ctores hic, præſertim Abb. nu 3. verſ. Et ex prædi-
ctis infertur, & Marian. Socin. nu. 10. circa fin, verſ.
Et aduerte, & ante eos Io. Andr. in cap. Solet, n. 15.
10 de ſent. excomm. lib. 6. At verò dicens ſententiam
excommunicationis iniuſtam non auditur volens
probare eius iniuſtitiam, niſi ante omnia petat
abſolutionem, vt patet in textu ad finem, ibi, *verùm
in alijs* (id eſt vbi non proponitur excommunica-
tionis nullitas, ſed iniuſtitia) *niſi gratiam abſolu-
tionis imploret, non debet audiri*: & tenet gloſ. in
ver. In alijs, Io. Andr. & ſequentes ſupra in ſumm.
Butr. nu. 14. Abb. & Mar. Socin. locis citatis, Oldr.
conſ. 93. Magiſter Ordinis, nu. 19. verſ. Non obſtat,
& ad hoc quotidie allegatur hoc cap. concordat
textus in cap. Cùm contingat, ſupra de offic. De-
legat. vbi qui dicit ſententiam nullam, admittitur
ad probationem antequam abſoluatur; ſed qui
dicit eam iniuſtam, ante abſolutionem non admit-
11 titur. Ratio differentiæ eſt, quia excommunica-
tio etiam iniuſta ligat quoad Eccleſiam militantẽ,
cap. 1. & cap. Si Epiſcopus forte, 11. qu 3. cap. A no-
bis, ii ſecundo, ſupra eodem: & cùm ſit in omnem
12 euentum neceſſaria abſolutio, ne fruſtra expecte-
tur euentus nihil operaturus, iuxta notata in l. Si
quis ita ſcripſerit hæred. inſtituen. ff. de petit. hę-
red. & in l. Aliquando, §. final. ff. ad Velleian. meri-
tò ante omnia debet peti abſolutio. Creſcit enim
homo per meritum obedientiæ parendo iniquæ
ſententiæ, cap. Sciendum, 8. qu. 1. cap Quid, 11. q. 3.
gloſ. in cap. Cum medicinalis, in ver. Non contem.
nat; infra eod lib. 6. Quinimo excommunicatus
non petendo abſolutionem videtur contemnere
ſententiam eccleſiaſticam: & ex huiuſmodi con-
temptu magis ligatur, vt hic dicitur in littera; &
notat præcitata gloſ. adeout tunc incipiat ligari
etiam quoad Deum, Feder. de Sen. conſ. 1. Quæ-
ritur, An excommunicatio, in princ. Sed cum pro-
ponitur nullitas, tunc effectus eſt maximus, quia
probata nullitate non erit opus abſolutione, vt de-
clarant hinc Butr. nu. 14. Abb. d. nu. 3. & Mar. Socin.
nu. 10. ante medium, verſ. Et ratio.
14 Sed propoſitæ diſtinctioni videntur apertè ob-
ſtare multa iura, quæ dicunt excommunicatum
poſſe appellare, & appellationem proſequi, licèt
15 abſolutionem non petat; quia appellatio eſt ſpe-
cies defenſionis, quæ excommunicato non dene-
gatur, prout hæc probantur in c. Cum inter Prio-
rem, in cap. Significarunt, & in cap. vlt. vbi eſt ca-
ſus, ſupra de except. in cap. Intelleximus, de iudic.
cum multis concordan. Fruſtra igitur diſtinguitur
inter iniuſtitiam, & nullitatem ſententiæ, cũ vtro-
que caſu excommunicatus ſit audiendus in ſuis
defenſionibus, vt hic per Butr. in 5. not. Pro ſolu-
16 tione breuiter ſic diſtingue: nam aut quis appel-
lat ab ipſamet excommunicatione, quam dicit in-
iuſtam, & ſic litigium eſt ſuper iuſtitia, vel iniu-
ſtitia ipſius excommunicationis; & habet locum
hæc Decretalis, quia ex quo fatetur ſe ligatum,
licèt iniuſtè, debet ante omnia petere abſolutio-
nem præſtita cautione, cũ nullus ſit effectus huius
dilationis: nam ſiue probetur iniuſtitia, ſiue non,
in omnem euentum eſt petenda abſolutio, vt in
cap. Cum contingat, de offic. deleg aut excommu-
nicatus appellat ſuper alio articulo, & aduerſarius

excipit

excipit cōtra eum de excommunicatione:& tunc
quia appellans non fatetur ſe excommunicatum,
non eſt neceſſe, vt petat abſolutionem; imò ſi ſibi
opponatur de excommunicatione, poterit repli-
care de hoc non eſſe diſputandum, quia tenet lo-
cum rei,& in aliud tempus poterit differri quæſtio
ſuper nullitate, vel iniuſtitia; ex hoc enim non im-
pugnatur excommunicatio,& in hoc caſu loquun-
tur iura contraria, vt benè declarat Abbas hic n.7
& in d.cap.fin.nu.6.de except.

17 Secunda eſt differentia inter iniuſtitiam,& nul-
litatem excommunicationis, quia appellans ab
iniuſtitia abſoluitur purè,& ſimpliciter. Ratio eſt,
quia excommunicatio etiam iniuſta ligat quoad
Eccleſiam, vt dictum eſt ſupra num.12. & ſi con-
temnitur ligat etiam quoad Deum, vt num.13. &
ideo abſolutio eſt ſimpliciter neceſſaria, ſed pro-
ponens nullitatem excommunicationis, & inten-
dens eam probare, quamuis ſit audiendus, licèt
abſolutionem non petat purè, vel ad cautelam, vt
oſtenſum eſt ſupra num.8. tamen ad cautelam ab-
ſolui poteſt, quia etiam tales, ideſt qui dicunt ſen-
tentiam excommunicationis nullam, Sedes Apo-
ſtolicas ad cautelam conſueuit abſoluere, vt hic
dicitur, & in concordantibus allegatis in gloſ. in
ver. Ad cautelam: idque non obſtante contradi-
18 ctione excommunicatoris, vel aduerſarij, niſi ab
eis diceretur, & infra octo dies probaretur excō-
municatus pro manifeſta offenſa, vt in cap. Solet,
& ibi Io.Andr. & DD. de ſent.excomm.lib.6.

19 Tertia eſt differentia inter iniuſtitiam, & nulli-
tatem excommunicationis, quia vbi appellatur
ab iniuſtitia deuoluitur iuriſdictio ad Superiorē,
cap.Re vera, 3.q.9. & cap.Cum in Eccleſia, ſupra
de appellat. Sed effectus excommunicationis non
ſuſpenditur, & ſic appellatio operatur effectum
deuolutiuum, ſed non ſuſpenſiuum, vt in princip.
textus ibi, *Vocem non habent appellandi*: & in cap.
Is cui, de ſent.excomm.lib.6. & in cap. Paſtoralis,
§. Verum, ſupra de appellat. vbi redditur ratio,
20 quia executionem excommunicatio ſecum trahit.
Item non eſt homo, qui ligat, ſed Deus, cap. Ne-
mo, il primo, 11.q 3. item nemo excommunica-
tur niſi præcedente culpa mortali, & pro contu-
macia, cap. Nemo, il ſecondo, ead. cauſ. & quæſt.
& contumax non auditur appellans, c. Sunt quo-
rum, 2.q.6. & ita hic notant gloſ.2. Innoc. num.1.
verſ. Sed decepti fuerunt,& num.3.in fin. verſ. Sed
hoc non placet: dicens appellationem nihil vale-
re quoad excommunicatorem, quia ſemper ex-
communicato ſecum trahit executorem: ſed fa-
cere quoad principale negocium, quia ſi iuſta
cauſa eſt appellatum illud trahit ad cognitionem
Superioris, Hoſtien. num.2. in ver. Vocem non
habeat appellandi, Io.Andr.nu.12. in gloſ.2. Abb.
in 1.not.Marian. Socin.num.3. & alij communiter
21 Capell. Tholoſ. deciſ. 298. At verò vbi quis dicit
ſententiam excommunicationis nullam, non mo-
do cauſa, & iuriſdictio ad Superiocem defertur,
ſed etiam ſuſpenditur effectus ſententiæ; & ſic di-
ctio, *nullitatis*, operatur vtrumq; effectum deuo-
lutiuum, & ſuſpenſiuum ex notatis per Innoc. in
cap. Paſtoralis, num. 3. ſupra de offic. Delegat. &
tenet Lapus allegat.2.diſputat hic, num.4. verſ. Et
hæc concludit vera.

22 Et hinc reſultat quarta differentia: nam ſi iu-
dex citet aliquem ad dicendum cauſam quare
non debet excommunicari, à tali excommunica-
tione datur appellatio ad vtrumq; effectum, quia
cùm cenſura ſecum trahat executionem, & ſic in-
ferat grauamen irreparabile, vt in d. cap. Paſtora-
lis, §.Verum, de appellat. Ratio poſtulat, vt cita-
tus à tali grauamine ſe tueri poſſit præſidio appel-
lationis, vt l.2.ff de appellat. recip.

23 At verò ſi iudex citet ad dicendū cauſam quare
non debeat declarari incidiſſe in excommunica-
tionem à comminatione talis declaratoriæ non
24 datur appellatio. Ratio eſt, quia à declaratoria
poſtea lata poterit appellari, & appellatio opera-
bitur vtrumque effectum deuolutiuum, & ſuſpen-
ſiuum, vt per Rotam deciſ.2. n.5. de doſo, & con-
tum. in nouis,& ſcripſi in cap. Super eo, il ſecondo,
25 num.49. & 50. ſupra de appellat. Vnde cùm gra-
uamen declaratoriæ reparari poſſit remedio ap-
pellationis, conſequens eſt, vt à comminatione
talis declaratoriæ appellare non liceat; vt in Con-
cilio Tridentino ſeſſ.24.cap.20. in princ. ibi, [Ne-
que appellationes recipiantur, niſi à diffinitiua,
vel à diffinitiuæ vim habente, & cuius grauamen
per appellationē à diffinitiua reparari nequeat.]
quod etiam prius iure ciuili ſancitum fuerat, vt in
l.2.ff.de appellat. recipien.& notat gloſ.in Clem.1.
in ver. Ipſo iure, de hæret. & ita aliàs declarauit
S. Congregatio Cardinalium eiuſdem Concilij In-
terpretum,

26 Sed hic inſurgit pulchra dubitatio à DD. non
excitata. Pone, Epiſcopus declarauit aliquem ex-
communicatum, numquid talis ab huiuſmodi de-
claratoria poſſit appellare, & appellationem pro-
ſequi abſque eo, quod prius petat abſolutionem.
Videtur reſpondendum poſſe, nec indigere abſo-
lutione, quia hoc caſu appellans non fatetur ſe
excommunicatione ligatum, nec contemnit cen-
ſuram eccleſiaſticam non petendo abſolutionem;
quæ eſt ratio, propter quam dicens excommuni-
cationem iniuſtam non auditur, niſi prius abſolu-
tionem petat, vt patet ex dictis ſupra num.10. nec
vertitur litigium ſuper iuſtitia, vel iniuſtitia excō-
municationis, ſed ſolum ſuper facto, quia appellans
negat ſe commiſiſſe delictum, pro quo à iure pœ-
na excommunicationis infligitur: nam per decla-
rationem, ſeu denunciationem non ligatur, vt d.c.
Paſtoralis, §. Verum, ſupra de appellat. & cùm ſu-
per facto Epiſcopus potuerit decipi ex falſis teſti-
bus, iudex appellationis poterit pronunciare bene
appellatum, quo caſu nulla indigebit abſolutione,
nec appellationis effectus erit fruſtratorius, c. Sol-
licitudinem, de appellat.& notat Innoc. hic in fin.
& conſequenter in appellatione à declaratoria
non militat ratio, quæ militat in excommunica-
tione iniuſta, à qua in quocumque euentu neceſ-
ſaria eſt abſolutio, vt conſtat ex dictis ſupra n. 10.
27 & duobus ſeqq Item cùm appellans à declarato-
ria neget ſe excommunicatum, & in hoc conſiſtat
ſubſtātia defenſionis ſuæ in iudicio appellationis,
vtique ſi teneretur petere abſolutionem, per indi-
rectum cogeretur ſuæ defenſioni renunciare con-
tra ea, quæ leguntur, & notantur in cap. Cum in-
ter Priorem, in gloſ.1. cap.Dilecti filij, cap.Dilecte,
& cap.Significauerunt, de except. quia petens ab-
ſolutionem fatetur ſe excommunicatum, vt c. Ve-
nerabilem, §.Sunt enim notoria: & ibi notat gloſ.
in ver. Poſtulauit, & communiter DD. ſupra de
elect. niſi proteſtetur, vt hic per Innoc. num.3.verſ.
Alij dicunt contrarium, item cùm à declaratoria
excommunicationis detur appellatio ad vtrumq;
effe-

effectam, vt oſtenſum eſt ſupra num. 24. Ergo ap-
pellans non debet interim ſe habere pro excom-
municato, proot ſe haberet ſi abſolutionem pete-
ret, vt in d. cap Venerabilem, item in hoc eſſet ſibi
contrarius, quia appellando à declaratoria diceret
ſe nõ excommunicatum, & petendo abſolutionem
diceret ſe excommunicatum: vnde tamquam
præponens contraria non eſſet audiendus, d. cap.
Sollicitudinem, de appellat. Itaque in effectu idem
ſunt dicere excommunicationem nullam, ac dice-
re declaratoriam iniuſtam, quia qui dicit declara-
toriam iniuſtam, conſequenter dicit ſe non liga-
tum, & ſic nullam ibi eſſe excommunicationem.
Vnde ſicut dicens excommunicationem nullam,
non tenetur petere abſolutionem, vt hic deciditur,
ita nec dicens declaratoriam iniuſtam, & appel-
lans ab illius iniuſtitia: quod bene nota.

28 Cæterum aduerte, quia & ſi appellans à decla-
ratoria excommunicationis, vt prædixi, non eget
abſolutione, poteſt tamen à Metropolitano abſol-
29 ui ad cautelam: nam & nulliter excommunicati,
qui abſolutione non indigent, à Sede Apoſtolica
cenſuerunt ad cautelam abſolui, vt oſtenſum eſt
ſupra num. 17. Et quod dicitur de Sede Apoſtolica,
intelligunt DD. etiam cùm nullitas excommuni-
cationis proponitur corã alijs iudicibus, vt hic per
30 Butr. num. 23. Sed hoc limitabis, niſi appellans de-
claratus fuerit incidiſſe in excommunicationem
Papæ reſeruatam, puta ex Canone, Si quis ſuaden-
te, 17. q. 4. quia tunc Metropolytanus nullo modo
poteſt eum abſoluere, cap. Porro, ſupra eod. etiam
ad cautelam, ſicut aliàs poſſet ceſſante reſeruatio-
ne, cap. Solet, & ibi gloſ. 2. & communiter DD.
31 de ſent. excomm. lib. 6. Quemadmodum & Audi-
tor Cameræ, quamuis ſit iudex Ordinarius appel-
lationum, quæ à ſententijs per quoſcumque Or-
dinarios etiam extra ſtatum eccleſiaſticum latis
ad Sedem Apoſtolicam interponuntur, vt in Con-
ſtitutione 28. aliàs 20. Pauli V. incip. Eximiæ fi-
32 delitatis, §. 10. Tamen non poteſt appellantes ab-
ſoluere etiam ad cautelam, vel cum reincidentia
ab excommunicatione inflicta ex cauſa violentæ
libertatis, vel immunitatis eccleſiaſticæ cum caſus
ſit Papæ reſeruatus in Extrauag. Et ſi Dominici,
de pœnit. & remiſſ. & in Bulla Cœnæ Domini, §. 15.
iuncto §. 22. ſecundum ea, quæ pleniùs adnotaui
in cap. Cum pro cauſa, à num. 5. vſque in finem
ſupra eodem, vt in ſubiecta declaratione S. Con-
gregationis Cardinalium, & Prælatorum à ſan.
mem. Vrbano VIII. aliàs deputatæ, & à Sanctiſſi-
mo D. Noſtro Innocentio X. renouatæ ſuper ap-
pellationibus, & inhibitionibus tribunalis Audi-
toris Cameræ, & aliorum tribunalium Curię Ro-
manæ in præiudicium Nunciorum, Epiſcoporum,
ac Superiorum Regularium tenoris infraſcripti, vi-
delicet.

33 Dubitatum fuit, An in tribunali Auditoris Ca-
meræ, & in alijs tribunalibus Curiæ Romanæ poſ-
ſint concedi inhibitiones, ſeu monitoria cum ab-
ſolutione etiam cum reincidentia, vel ad cautelã
excommunicatis per Epiſcopos, & alios Ordina-
rios ex cauſa violatæ iuriſdictionis immunitatis,
vel libertatis eccleſiaſticæ appellantibus, vel aliàs
recurrentibus ad ſupradicta tribunalia. Secundò,
an in cauſis, quæ agitantur in ſupradictis tribuna-
libus Curiæ Romanæ poſſit recurſus haberi ad ſa-
cram Congregationem ſuper immunitate, & con-
trouerſijs iuriſdictionalibus pro reſolutione, vel
declaratione an ſit, vel non ſit commiſſa violatio
iuriſdictionis, immunitatis, vel libertatis eccleſia-
ſticæ, & an ſit locus reintegrationi huiuſmodi vio-
lationis, & interim debeant dicta tribunalia ſuper-
ſedere vſque ad reſolutionem, ſeu declarationem
eiuſdem Sacrę Congregationis, illamque ſequi, &
exequi.

Die 4. & 11. Auguſti 1626. Dubijs ſupradictis
cum interuentu omnium Illuſtriſſimorum DD.
Cardinalium, & Reuerendiſſimorum Prælatorum
deputatorum maturè diſcuſſis, ac rationibus hinc
inde deductis diligenter ponderatis, vnanimi cõ-
ſenſu cenſuit, quoad primum tribunal Auditoris
Cameræ, nec non alia tribunalia ſupradicta non
poſſe huiuſmodi abſolutiones concedere, etiam
cum reincidentia, vel ad cautelam. Quo verò ad
ſecundum licere partibus ad dictam Congrega-
tionem vt ſupra recurrere, & interim ſupradicta
tribunalia expectare debere reſolutionem, ſeu de-
clarationem, & illã omnino ſequi, & exequi. Qui-
bus quidem decretis eidem Sanctiſſimo die 5. Se-
ptembris eiuſdem anni 1626. plenè relatis vna cũ
rationibus, & auctoritatibus ſua Sanctitas appro-
bauit, & confirmauit, illamque omnino exequi
iuſſit, & ad hunc effectum notificata fuerunt. Et
ſubinde cum de ſupradictis dubijs iterum actum
eſſet in Congregat. habita die 27. Aprilis 1650.
nemine diſſentiente, reſolutum fuit, Auditorem
Cameræ debere decreta vt ſupra edita omnino
obſeruare, ac præcipere, vt à ſuis Miniſtris, & Of-
ficialibus exactè obſeruentur.

34 Circa primam declarationem in eadem Con-
gregatione hæſitatum eſt, numquid in tribunali
Auditoris Cameræ poſſint concedi inhibitiones,
ſeu monitoria excommunicatis ex cauſa violatæ
libertatis, vel immunitatis eccleſiaſticæ. Ratio
dubitandi fuit, quia ad propoſitum dubium, An
monitoria, & inhibitiones huiuſmodi poſſint con-
cedi cum abſolutione à cenſuris, Congregatio ni-
hil dixit de monitorijs, & inhibitionibus, ſed re-
ſpondit ſimpliciter tribunal Auditoris Cameræ
non poſſe huiuſmodi abſolutiones concedere etiã
cum reincidentia, vel ad cautelam. Vnde quod
negauit de abſolutionibus videtur de monitorijs,
& inhibitionibus conceſſiſſe, argum. cap. Nonne,
de præſumpt. cum ſimilibus, & cum Auditor Ca-
meræ ſit iudex Ordinarius quarumcumque ap-
pellationum, vt dictum eſt ſupra num. 31. Dubi-
tandum non videtur, quin in cauſis ad ſuum tri-
bunal per appellationem deuolutis poſſit inhibi-
tiones concedere, vt cap. Non ſolum, §. Illa verò,
de appell. lib. 6. cum concordan.

35 Nec refert, quod non poſſit excommunicatum
abſoluere etiam ad cautelam vbi caſus eſt Sedi
Apoſtolicæ reſeruatus; quoniam hoc caſu non vi-
detur neceſſaria abſolutio, quia excommunicatus
poteſt non modò appellare, cum hæc ſit ſpecies
defenſionis, quæ excommunicato non denegatur,
cap. Cum inter Priorem, de except. Innocen. hic
num. 1. verſ. Non enim eſt verum, ſed etiam appel-
lationem proſequi, vt cap. vlt. eodem tit. & notat
gloſ. in d. cap. Cum inter, in ver. Legitima defen-
ſio, Nihil enim excommunicato appellare prodeſ-
ſet, ſi non poſſet appellationem ſuam proſequi, vt
dicitur in d. cap. vlt. in fin. & ſic Auditor Came-
ræ poterit vti ſuis facultatibus, & appellantem au-
dire abſque eo, quod eum abſoluat ad effectum
agendi, quia in cauſa appellationis non agit, ſed ſe
de-

defendit, licèt aliud ſit in reconuentione, ne quod in defenſionis remedium ſuſtinetur ad impugna-
36 tionis materiam extendatur, vt in d.cap. Cum inter, in fin. Adde quod cùm Auditor Cameræ poſſit cognoſcere cauſas appellationum, conſequenter videtur poſſe facere illa omnia, quæ ad hanc cognitionem ſunt neceſſaria, quia permiſſo fine omnia videntur permiſſa, per quæ peruenitur ad illum, vt hic probatur in verſ. Verum, & notat Butr. nu.8. & Marian. Socin. in 6. not. facit cap. Preterea, ſupra de offic. Deleg. & tex. in l. Ad Legatum, & in l. Ad rem mobilem, ff. de procurat. alioquin facultas cognoſcendi eſſet fruſtratoria, quia, vt inquit Butrius hic in 1. notab. excluſus à medio iuriſdictionis delatiuo, excluditur à fine iuriſdictionis deferendæ; ad quod vide bonam gloſ. in Clem. Religioſus, in ver. Suſtinere, de procur.

37 In contrarium facit, quia appellans ab iniuſtitia excommunicationis non debet audiri, niſi priùs petat abſolutionem, vt eſt caſus in hac Decretali, & fuſius dictum eſt ſupra nu. 10. Sed Auditor Cameræ non poteſt ſic appellantem abſoluere etiam cum reincidentia, & ad cautelam, vt in declaratione S. Congregationis; ergo nec poteſt eum in cauſa appellationis audire, quia exceptio excommunicationis repellit appellantem à limine iudicij, vt hic, & in cap. Cum contingat, ſupra de offic. Deleg. & impedit litis ingreſſum, cap. Intelleximus, cum materia, ſupra de iudicijs, Federic. de Senis
38 conſ. 116. Mirandum eſt, in princ. Et poteſt opponi in qualibet parte iudicij ne quiſquam in periculū animæ ſuæ excommunicato communicare cogatur, cap. Exceptionem, de except. Sed etſi huiuſ-
39 modi exceptio non opponatur, tamen excommunicatus eſt iudicis officio repellendus, vt ibi dicitur in fin. & in cap. Pia, itidem in fin. eod. tit. lib. 6. quomodo ergo Auditor Cameræ poterit vti ſuis facultatibus in iudicio appellationis, ſi non poteſt excommunicatum abſoluere etiam cum reincidentia, vel ad cautelam, & ante abſolutionem debet eum etiam ex officio repellere,

40 Pro ſolutione quæſtionis diſtingue. Nam quandoque reus appellat non ab ipſa excommunicatione, ſed ab alio grauamine, & in iudicio appellationis opponitur ei exceptio excommunicationis; & tunc Auditor Cameræ proculdubio poteſt eum audire, etiamſi abſolutionem non petat, eiq; inhibitionem concedere, quia hæc eſt ſpecies defenſionis, quæ, vt prædixi, excommunicato non interdicitur: & in hoc caſu loquuntur inducta ad partem negatiuam nu.37. Et quamuis textus in
41 d.cap. vlt. de except. loquatur quando appellans fuerat excōmunicatus ex alijs cauſis, tamen procedit etiamſi fuerit excommunicatus pro eadem cauſa, pro qua eſt in iudicio, & ſatis eſt, vt appellauerit ab indebito grauamine, vt ibi, & in cap. Cum inter Priorem, eod. tit. & pro hoc allegatur cap. 1. de reſcript. lib. 6. & ita intelligunt DD. d.c. vlt, vt ibi notat Abbas n.7.

42 Quandoque autem reus appellat à ſententia excommunicationis, quam dicit iniuſtam; & tunc Auditor Cameræ poteſt talem abſoluere per ſeipſum, vel eum remittere abſoluendum ad Epiſcopum excommunicatorem, ſicut poteſt Metropolitanus ad Suffraganeum, vt hic patet: & conſequēter poſt impertitam abſolutionem poterit eum in iudicio appellationis audire, & Epiſcopo inhibe-
43 re. Neque hoc caſu obſtabit declaratio S. Congregationis, quia loquitur in terminis excommunicationis Sedi Apoſtolicæ reſeruatę ex cauſa violatæ libertatis eccleſiaſticæ: & quamuis dubium fuerit conceptum de excommunicatis ab Epiſcopo, tamen videtur intelligendum de declaratis, ſeu denunciatis; alias enim non video quomodo excommunicatio lata ab Epiſcopo poſſit eſſe reſeruata Sedi Apoſtolicæ, cum ſit excommunicatio ab homine, & non à iure, & conditor Canonis abſolutionem conceſſerit excommunicatori, cùm eam ſibi non retinuerit, vt cap. Nuper, ſupra eod. nec Epiſcopus poſſit quemquam excommunicare ob violatam immunitatem; ſed tantùm denunciare, cùm excommunicatio ab homine ferri non poſſit niſi pro contumacia, cap. Nemo, il ſecondo, 11. qu.3. & ibi Præpoſ. nu.3. verſ. Item nota, quod nemo eſt excommunicandus niſi pro contumacia, Abb. ſupra in hac Rubrica, nu. 1. Capell. Tholoſ.
44 deciſ. 298. Quandoque excommunicatus non appellat ab iniuſtitia, ſed dicit ſententiam excommunicationis nullam: & hoc caſu abſque dubio poteſt audiri in Tribunali Auditoris Cameræ, & & inhibitionem obtinere, quia non indiget abſolutione, vt deciditur in hoc cap. & dictum eſt ſupra nu.8.

45 Quandoque demum reus appellat non à ſententia excommunicationis, ſed ab illius declaratoria: & tunc ſimiliter Auditor Cameræ non prohibetur in cauſa procedere, & inhibitionem decernere, etiamſi agatur de declaratoria excommunicationis Sedi Apoſtolicæ reſeruatæ putà ex cauſa violatæ libertatis, vel immunitatis eccleſiaſticæ. Ratio eſt, quia à tali declaratoria, niſi exceſſus ſit notorius, datur appellatio tam ad effectū deuolutiuum, quàm ſuſpenſiuum, & interim appellans non debet ſe habere pro excommunicato, nec tenetur petere abſolutionem, vt probatum eſt ſupra num. 24. vnde nihil obſtat quominus audiri poſſit, & inhibitionem obtinere in tribunali Auditoris Cameræ: dummodo tamen ſic declaratum
46 ex cauſa violatæ libertatis, vel immunitatis Auditor Cameræ non abſoluat etiam ad cautelam, vel cum reincidentia: obſtat enim reſeruatio Apoſtolica, & declaratio S. Congregationis ſecundū ea, quæ dicta ſunt ſupra n.31.32. & 33.

47 Atque ita die 27. Aprilis 1650. in S. Congregatione ſuper huiuſmodi appellationibus, & inhibitionibus dictum fuit in tribunali Auditoris Cameræ poſſe quidem concedi monitoria, & inhibitiones ijs, qui ab Epiſcopis, vel alijs Ordinarijs declarati fuerint excommunicati ob violatam iuriſdictionem, libertatem, vel immunitatem eccleſiaſticam, & ad Sedem Apoſtolicam appellarunt, cùm ab huiuſmodi declaratoria, niſi exceſſus ſit notorius, detur appellatio ad vtrumque effectum deuolutiuum, & ſuſpenſiuum, & Auditor Cameræ ſit iudex ordinarius quarumcumque appellationū, quæ à ſententijs per Ordinarios latis etiam extra ſtatum eccleſiaſticum ad eamdem Sedem interponuntur; ſed non poſſe eos abſoluere etiam cum reincidentia, vel ad cautelam, obſtante decreto hac de re edito, & à ſan. mem. Vrbano VIII. approbato, quod Sacra Congregatio obſeruari mandauit.

48 Dictum eſt, niſi exceſſus ſit notorius, quia talis non auditur appellans, cap. Cum ſit Romana, §. Præterea, cap. Peruenit, il primo cap. Conſuluit, cap. Propoſuit, ſupra de appellationib. & hic notat

Abb.

Abb. Antiq. n. 2. circa finem, in ver. Non debet, poſt Innoc. in cap. Tua nos, nu. 4. ſupra de cohabitat. Clericor. & mulier. & hic lunge quæ in propoſito ſcripſi in cap. Cum ex iniuncto, nu. 45. & ſeqq. de nou. oper. nunciat.

De Sententia excommunicationis.

Cap. Contingit il ſecondo.

SVMMARIVM.

1 *Clericus ſi a Prælato ſuo tertiò monitus non reaſſumit habitum, & tonſuram, perdit priuilegium clericale.*

2 *Clericus quamuis habitum, & tonſuram dimittat, & negocijs ſæcularibus ſe immiſceat, non perdit priuilegium Canonis, niſi tertiò monitus noluerit ſe emendare.*

3 *Clerici a laicis diſcernuntur in modo tonſuræ, in veſtimentorum forma, & negociorum qualitate.*

4 *Facta ſunt potentiora, quàm verba; & nu ſeq.*

5 *Clericus non poteſt verbis renunciare priuilegio fori, nec Canonis; poteſt tamen facto ipſo.*

6 *Clericus per dimiſſionem habitus, & tonſuræ ante trinam monitionem non perdit priuilegium fori, & nu. 9.*

Nec priuilegium Canonis, nu 10. & 13.

Et quid poſt Concilium Tridentinum, nu. 25.

7 *Et monitio fieri non poteſt per iudicem ſæcularem, vel alium, ſed per Epiſcopum, vel alium Prælatum habentem Epiſcopalem iuriſdictionem.*

8 *Nec ſufficit vna monitio pro omnibus, ſed debet eſſe trina.*

11 *Clericus, qui dimiſſo habitu, & tonſura immiſcet ſe negocijs ſæcularibus, non perdit priuilegium immunitatis ab oneribus laicalibus, niſi ter monitus à negociationibus non deſiſtat.*

12 *Intellectus cap. Ex parte il ſecondo, de priuileg.*

13 *Intellectus cap. Perpendimus, de ſententia excommunicationis.*

Sacerdos, qui depoſito habitu, & tonſura in ſæuis enormitatibus deprehenditur, non gaudet priuilegio Canonis, ibidem, & nu ſeq.

Gaudet tamen priuilegio fori, niſi ter monitus non deſiſtat, n. 13. & nu. ſeq.

14 *Clericus deprehenſus in enormitatibus, & captus ſine habitu; & tonſura remittendus eſt ad iudicem eccleſiaſticum.*

15 *Clerici etiam in ſacris per annum exercentes artem ioculatoriam, vel hiſtrionum perdunt ipſo facto priuilegium clericale: ſed ſi breuiori tempore requiritur trina monitio.*

16 *Clericus, qui miles efficitur, & ſæua exercet, perdit eo ipſo priuilegium clericale.*

17 *Clerici coniugati non incedentes in babitu, & tonſura, clericale priuilegium ſine vlla monitione amittunt.*

18 *Clericus incorrigibilis quando perdat priuilegium fori.*

19 *Clericus aſſaſſinus ſine vlla monitione, vel ſententia relinquitur Curia ſæculari.*

20 *Clericus de aſſaſſinio imputatus ſi reperiatur carceratus per iudicem laicum, an ſit remittendus ad iudicem eccleſiaſticum vt ferat declaratoriam ſuper facto, & nu ſeqq. vſque ad nu. 25.*

21 *Clerici habent iuris aſſiſtentiam ſuper omnimoda exemptione a ſæculari poteſtate.*

22 *De qualitate iuriſdictionem tribuente ante omnia conſtare debet.*

23 *Iudex laicus ante declaratoriam iudicis eccleſiaſtici ſuper aſſaſſinio neſcit ſe iudicem contra Clericum.*

24 *Sententia abſolutoria, vel condemnatoria in vno foro parit exceptionem rei iudicatæ in alio.*

25 *Clericus minorum Ordinum non beneficiatus, niſi habitum, & tonſuram deferat, & Eccleſiæ inſeruiat, ex Concilio Tridentino fori priuilegium perdit ſine alia monitione.*

1 CONTINGIT il ſecondo. Clericus ſi à Prælato ſuo tertiò monitus non reaſſumit habitum, & tonſuram, perdit priuilegium clericale. Hoc dicit Ioan. Andr. Butr. Cardin. Anchar. & Felin. Vel ſecundum Mar.
2 Socin. vt expreſſius conueniat titulo: Quamuis Clericus dimittat habitum, & tonſuram, & negocijs Clerico non conuenientibus ſe immiſceat, non perdit tamen priuilegium Canonis, niſi tertiò monitus noluerit ſe emendare. Hoc dicit. Primò ponitur Comitis querela. Secundò prouiſio, ibi, *verum quia*.

3 Nota primò ibi, *nec in modo tonſuræ*, Clericos in tribus diſcerni à laicis. Primò ſcilicet in modo tonſuræ, ſeu coronæ, vt in cap. Duo ſunt genera, 12 qu. 1. & in cap. Clericus, 1. & 2. de vita, & honeſtate Cleric. Secundò in forma veſtimentorum, de quo in cap Clericis, il ſecondo eod. tit. vbi habetur veſtem debere eſſe talarem, & aliam formam non legimus, ſecundum Abbat. hic nu. 2. verſ. Et caueatur vt portent veſtes vſque ad talos. Tertiò in qualitate negociorum, vt cap. fin. de vit. & honeſt. Cleric. cap. 1. & 2. Ne Cleric. vel Monach. cap. Peruenit, 86. diſtinct. & hic notant Io. Andr. nu. 2. Cardin. nu. 1. Butr. nu. 2. Anchar. nu. 1. Abb. & Mar. Socin. in 1. notab.

4 Secundò, nota ibi, *factis*, ad amiſſionem priuilegij clericalis potentiora eſſe facta, quàm verba, cap. vlt. ſupra de vit. & honeſtat. Cleric. Nam Cle-
5 ricus non poteſt verbis renunciare priuilegio fori, nec iudicem laicum ſibi conſtituere, etiamſi proprium iuramentum, & aduerſarij conſenſus accedat, vt eſt caſus in cap. Si diligenti, ſupra de foro competent. & idem in priuilegio Canonis, vt cap. Contingit, ſupra eod. & tamen poteſt huiuſmodi priuilegijs renunciare facto ipſo, ſi poſt dimiſſionem habitus, & tonſuræ tertiò commonitus ſeipſum contempſerit emendare, vt hic in littera, & in cap. In audientia, ſupra eod. facit cap. 1. 44. diſtinct. cap. Si quis vxorem, 26. qu. 2. & cap. Dilecti, de appellation. & eſt gloſ. notau. in c. Perpendimus, in verb. Cogantur, ſupra eod.

6 Tertiò nota ibi, *vt tales ſi tertiò à te commoniti*. Per dimiſſionem habitus, & tonſuræ Clericum non perdere priuilegium clericale ante trinam monitionem; & ita hic eſt caſus ſecundum, Ab-
7 batem in ſumm. tex. & cùm in littera dicatur, *à te commoniti*; & ſupra, *in diœceſi tua*. Hinc collige huiuſmodi monitionem fieri nõ poſſe per iudicem ſæcularem, vel alium quemcumque, ſed fieri debere per Diœceſanum, vt hic obſeruant Io. Andr. nu. 1. in verb. A te, Anchar. nu. 3. & Abb. nu. 5. tamen Decretalis in audientia, ſupra eod. generaliùs loquitur de Prælatis: vnde per illum textum di-

cendum eſt hanc monitionẽ fieri poſſe per quemcumque Prælatum habentem iuriſdictionem Epiſcopalem, vt benè hic per Abb.d. nu 5. & in ſimili notat gloſ.in Clem.1.in verb. Proprij, de reb. Eccleſ.non alien. & in Clem. 1. in verb. Diœceſanis, de foro competen.

8 Rurſus cùm textus noſter dicat tertiò commoniti; ex hoc collige in hac materia priuationis priuilegij clericalis non ſufficere vnicam monitionem pro omnibus, ſed abſolutè trinam monitionem eſſe neceſſariam, ex quo ad pœnam incurrendam, ius tertiam monitionem requirit, vt notat gloſ.ſingularis in Clem.1.in verb.Tertiò. de vita, & honeſt Clericor.Io. Andr.in cap.Tuæ, num.4. in verb.Trinæ,de Cleric. non reſident. & Abb. hic nu.4.in verb.Tertiò, quod nota perpetuò ad limitationem cap.Conſtitutionem, §.Statuimus, de ſentent.excomm.lib.6.

9 Stat igitur concluſio, quod Clericus apoſtatando ab habitu, & tonſura, non perdit priuilegium clericale hoc iure inſpecto, niſi præceſſerit trina monitio; & hæc eſt communis opinio, vt atteſtatur Couarr.pract.qu.32.nu.1. & Iul. Clar. in §. fin. qu.36.verſ. Hæc autem quæ de Clerico, & videtur communiter practicari, vt inquit Imola in c. fin. poſt nu.7.verſ.Aduerte tamen, de vita, & honeſt. Cleric. & irrefragabiliter probatur in hoc cap. Et quamuis Marian.Socin.intelligat hunc tex.de priuilegio Canonis Si quis ſuadente, 17. qu.4. vt faciat ad titulum; verè tamen loquitur de priuilegio fori, vt patet ibi, *Ad pœnæ ſubterfugium*. Item ibi, *ad publica iudicia pertrahuntur*, necnon ibi, *vt poſſint circumuenire vindictam*: vnde Bernardus format caſum in quibuſdam, qui nec in tonſura, nec in forma veſtimentorum, nec in qualitate negociorum aliquid de Clerico oſtendebant, ſed vt pœnam poſſet aliquando euitare ſe pro Clericis exhibebant, & cum ſuper exceſſibus conueniebantur, circumciſis crinibus allegabant fori priui-
10 legium. Verumtamen idem iuris eſt in priuilegio Canonis, quod non perdit Clericus gerens ſe pro laico ante trinam monitionẽ, vt eſt caſus in cap. In audientia, ſupra eod. & idem in priuilegio im-
11 munitatis, & oneribus laicalibus. quibus non priuatur Clericus, niſi tertiò monitus à negociationibus ſecularibus non abſtineat, vt eſt expreſſum in cap.vltim.ſupra de vita, & honeſtat.Cleric. & de priuilegio clericali in rebus, & perſonis eſt textus in Clem.1.eod.tit.

12 Prædictis non obſtat textus in cap. Ex parte il terzo ſup.de priuil. vbi eſt caſus, quod qui in habitu, & tonſura, & cæteris vt laici conuerſantur, deprehenſi in maleficijs, ſe pro Clericis non defendunt: quoniam ille text. procedit quando non conſtat eos verè eſſe Clericos, licèt aliquando aſſumpſerint habitum clericalem, & tonſuram, & poſtea depoſuerint: nam per hoc defendi non poſſunt vt Clerici, ſi delicto fuerint deprehenſi, & antea communi opinione non putabantur Clerici, etiamſi deinde velint reaſſumere habitum, & tonſuram, vt ibi declarat gloſ. penult. Abb. nu.4. in princip. iuncto fine, & communiter Scribentes, Alex.in conſ. 8. Videtur ſuper primo dubio, nu.2. verſ.Non obſtat id, quod habetur, lib.1. licèt aliter intelligant illam Decretalem Abbas Antiq.hic in ſua plena diſtinctione nu.1.Io.Andr.nu.5. & Anchar.nu.4.

Item non obſtat cap.1. de Apoſtat. quia plures habet intellectus, vt ibi per Doctores, & per Alex. dicto conſ.8.nu.2.circa fin.verſ.Non obſtat etiam, & gloſ.vltim.ibi intelligit textum quando præceſſit trina monitio, quo ſenſu illa Decretalis concordat cum textu noſtro.

13 Rurſus non obſtat cap.Perpendimus, ſupra eodem, vbi ſacerdos, qui dimiſſo habitu, & tonſura ſe immiſcuit ſæuis enormitatibus, priuilegium amittit; nam & ille textus multiplices habet intellectus, de quibus per gloſ. & DD. ibi, & per Alex.dicto conſil.8, num.2. verſ. Et ad d. cap. Perpendimus,lib.1. Capyc.deciſ.161.In cauſa Cruſconi, & Iul. Clar. in §.fin. qu.38, verſ. Quæro modo, & magis communis intellectus eſt, quod Decretalis illa locum habeat tantummodo in priuilegio Canonis, Si quis ſuadente, 17. qu.4. non autem in priuilegio fori, quod non amittitur, niſi præceſſerit trina monitio. Cui intellectui multum applaudent verba illius cap. dum dicit, interfectores dicti Sacerdotis non eſſe cogendos Apoſtolicam Sedem adire pro abſolutione obtinenda. Quæ verba videntur magis congruere excommunicationi, quæ incurritur ex Canone
14 Si quis ſuadente: quam illi, quæ incurritur propter violatum priuilegium fori: & hunc intellectum poſuit ibi Io.Andr.nu.5. dicens, ſi Clericus ſumptis armis, & dimiſſo habitu ingreditur bellum, vel aggreſſiones quoad illos, qui tunc eum percutiunt, perdit priuilegium, ſed non quoad forum; vnde tunc captus debet reſtitui iudici eccleſiaſtico: ſimiliter Petr.de Ancharan. in cap. 1. num. 2, verſ. Si verò reliquit, de Apoſt. concludit Clericũ, qui dimiſſo habitu, & tonſura ſæuis enormitatibus ſe immiſcet, & perſeuerat, ac deprehenditur in illis per iudicem ſecularem, non poſſe ab eo puniri, ſed eſſe remittendum ad iudicem eccleſiaſticum, niſi monitio præceſſerit: idque probat multis iuribus, & allegat gloſ. quæ idem videtur dicere in cap. Ex parte il terzo, in verb. Deprehenſi, de priuileg.& ſequitur Alex.dicto conſ.8, num.3. lib.1. dicens veriorem, & magis communem intellectum eſſe quod d.cap.Perpendimus locum habeat in priuilegio Canonis, non autem in priuilegio fori, quod ſecundum eum non amittitur niſi poſt trinam monitionem, & ſecundum illud conſilium Alex.dicit millies, imò ſemper fuiſſe iudicatum per Curiam, & conſilia Neapolitana, Grammaticus ſuper Conſtitutionib. Regni fol.29. col.1. verſ.Decimò vbique, quicquid contra ſcripſerit Alex.de Næuo in conſ.59. poſt nu.20. & alij plures relati à Iulio Claro d.§. fin. quæſt. 36. verſ. Quæro modo, circa finem: licèt hodie hæc altercatio ceſſet quoad Clericos primæ tonſuræ, vel minorum Ordinum propter decretum Concilij Tridentini cap.6. ſeſſ. 23. vt dicam infra nu.25.

15 Declara primo regulam huius textus, vt locum non habeat in Clericis, qui ſunt publici ioculatores, vel hiſtriones, etiam artem ignominioſam per annum exercent, carent enim ipſo iure ante vllam monitionem omni priuilegio clericali; licèt ſi breuiori tempore quàm per annum integrum exercuerint artem illam, tunc priuilegium non perdant, niſi ter moniti ab Epiſcopo non reſipuerint, vt eſt caſus ad litteram in cap.1.& ibi omnes, de vita, & honeſtate clericorum, lib. 6. quod per Papam ſtatui deſiderauerat Hoſt. in cap. Perpendimus, num.1. & 2. ſupra eodem. Licèt aliter, & non bene illud cap. Fuerit ſummatum à Compilatori-

tori-

toribus, & procedit ille textus etiam in Clericis ſacrorum Ordinum ſecundum Archid. Io. Andr. Geminian. & alios communiter licèt Io. Monach. contra.

16 Declara ſecundò, ſupradictam regulam, vt locum non habeat in Clerico, qui dimiſſo habitu, & tonſura fecit actum omnino contrarium ordini clericali, vt quia miles efficitur & ſæua exercet: nam ſine vlla monitione perdit eoipſo priuilegiũ clericale, vt cap. Quiſquis, 84. diſtinct. & tenet Innocent. in cap. 1. num. 3. verſ. Sed alij contradicunt, de apoſtat. cum quo concordant ibi Hoſt. num. 4. verſ. Alij contra, Ancharan. num. 2. & reliqui omnes, Alexand. d. conſil. 8. num. 3. lib. 1. & ſentit à contrario ſenſu gloſ. Bernardi poſt caſum in cap. In Audientia ſupra eodem, dum ait Clericos, qui arma ſumunt, dummodo ſe enormibus non immiſceant, retinere priuilegium clericale vſque ad tertiam admonitionem; quod nota pro limitatione, & intellectu illius Decretalis; ſed hoc intelligas de priuilegio Canonis, non autem de priuilegio fori, vt conſtat ex dictis ſupra n. 13. & 14.

17 Declara tertiò, regulam huius Decretalis, vt procedat in Clericis non coniugatis, non autem in Clericis coniugatis, quia per dimiſſionem habitus, & tonſuræ ſine vlla monitione amittunt eo ipſo priuilegium clericale, vt cap. Vnico, §. In cæteris, de Cleric. coniugat. lib. 6. & hoc omnes fatentur, vt inquit Couar. practic. quæſtion. 32. poſt num. 11. quem refert, & ſequitur Clar. in §. fin. q. 36. verſ. Hæc autem.

18 Declara quartò eandem regulam, vt non procedat in Clerico incorrigibili, qui ſeruatis gradibus præſcriptis in cap. Cum non ab homine, de Iudic. ſtatim efficitur de foro ſæculari, nec requiritur traditio iudicis eccleſiaſtici ſecundum opinionem Ioan. Andr. licèt alij contra, vt ibi dixi num. 25. & 26. Eo tamen caſu Clericus non perdit priuilegium fori ſine monitione, quam poſt depoſitionem debet excommunicari quod non fit niſi competenti monitione præmiſſa, vt cap. Sacro, ſupra eodem, cap. Conſtitutionem, eodem titulo lib. 6. & ſic non eſt incorrigibilis, niſi ter monitus non deſiſtat, vt poſt Io. Andr. notat Butr. in d. cap. Cum non ab homine, num. 22.

19 Declara quintò, regulam huius cap. vt locum non habeat in clerico Aſſaſſino, qui abſque vlla monitione, vel ſententia tanquam publicè diffidatus ipſo iure, & facto relinquitur Curiæ ſæculari, vt eſt textus notabilis in cap. Pro humani, de homicid. lib. 6.

20 Sed hic incidit dubitatio, an Clericus imputatus de aſſaſſinio, ſi reperiatur carceratus per iudicem laicum, remittendus ſit ad iudicem Eccleſiaſticum, vt ferat declaratoriam ſuper facto.

21 Solutio, Cùm Clericus habeat regulam pro ſe, & iuris aſſiſtentiam ſuper omnimoda exemptione à ſæculari poteſtate, cap. Continua, cap. Si quiſquam, cap. Clericum, cap. Volumus, cum pluribus ſequentibus, 11. quæſt. 1. cap. Si diligenti, de foro competenti, cum multis ſimilibus, vt dixi in cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ num. 10. de Con-
22 ſtitution. & iudex laicus ad regulæ limitationem fundet intentionem ſuam ſuper aſſaſſinio: vtique de huiuſmodi qualitate iuriſdictionem tribuente in primis, & ante omnia conſtare debet, l. 2. §. Si
23 dubites, & l. Si quis aliena, ff. de iudic. conſtare autem non poteſt, niſi per declaratoriam iudicis competentis, cap. Cum ſecundum, de hæret. lib. 6. Ergo non videtur ambigendum, quin curia ſæcularis teneatur hunc Clericum remittere ad ſuum iudicem, qui ferat ſententiam declaratoriam ſuper facto; quandoquidem ante eam laicus neſcit ſe iudicem, cap. Si iudex laicus, de ſentent. excommunicat. eodem libro, atque ita in terminis clerici aſſaſſinij per hanc rationem concludit Cardinal. Alban. conſil 13. & de communi teſtatur Alexander conſil. 166. num. 5. lib. 7. & latius dicetur inferius.

Ac propterea non obſtat c. 1. de homic. lib. 6. vbi diſponitur, vt talis ipſo facto incurrat ſentẽtias excõmunicationis, & depoſitionis ab Ordine, officio, beneficio, & nullatenus alia ſententia aduerſus eũ requiratur. Nam, etſi non requiratur ſententia declaratoria incurſus pœnarum, requiritur tamen declaratoria, quod talis commiſerit aſſaſſinium, vt probat littera eiuſdem Decretalis ibi; *& poſtquam probabilibus conſtiterit argumentis aliquem ſcelus tàm execrabile commiſiſſe*; & ita tenent ibi Archid. Ioan. Andr. Gemin. & alij omnes Capic. deciſ. 112. num. 7. Dum enim in principio eius deciſionis legitur, videlicet eſſe communem opinionem quod talis Clericus poſſit puniri à laico ſine ſententia ſaltem declaratoria, puto litteram eſſe corruptam per ablationem particulæ negatiuæ *non*, aliàs nec verba proxima cohærerent ſine ſententia ſaltem declaratoria, nec ratio congrueret, ibi: *Sine enim tali ſententia*; & contradiceret ſibi Capic. in fin. num. 7.

Hæc autem declaratio fieri debet per iudicem Eccleſiaſticum DD. in dicto cap. 1. Clar. in §. fin. quæſt. 36. verſic. Sed quæro, ibi, *Sed numquid talis declaratoria*. Et eſt ratio, quia ſi iuriſdictio, & poteſtas, circa hoc data ſeculari non exercetur niſi declarata qualitate iuriſdictionem conferente, talis declaratio fieri debet per iudicẽ eccleſiaſticũ, alioquin, cognitione, & ſentẽtia emanaret à nõ habente iuriſdictionẽ, vt arguit Capic. d. dec. 112. prope fin. & quamuis, vt teſtatur idem Capic. d. dec. 112. & deciſ. 155. num. 25. obſeruantia in Curia Neapolitana aliter ſe habeat, & Clar. referat ſimiliter obſeruari in foro Mediolanenſi, vt ſi talis Clericus ſit in poteſtate iudicis ſæcularis reiecta exceptione Clerici procedatur ad vlteriora, & perfecto proceſſu, conſtitoque de aſſaſſinio, feratur per iudicem ſæcularem declaratoria ſimul, & condemnatio: tamen contra huiuſmodi obſeruantiam ſtant iura, & DD. communi calculo, teſtibus eiſdem Capic. & Clar.

24 Vbi autem iudex eccleſiaſticus præuenit cognoſcendo, & ſententiando ſuper eodem delicto, iudex ſæcularis deberet omninò quieſcere; ſiquidem ſententia ſiue condemnatoria, ſiue abſolutoria lata in vno foro parit exceptionem rei iudicatæ in alio, cap. 1. de except. lib. 6. l. Cum quæritur, & l. Et an eadem, ff. de except. rei iudicat. Federic. de Senis conſ. 157. Alexander Epiſcopus n. 2 verſ. Præterea Dominus Papa Bonifacius, Aret. conſ. 58. nu. 12. Boſſ. in tract. de foro competenti, nu. 100.

25 Declara vltimò regulam huius textus, vt vendicet ſibi locum inſpecta iuris communis diſpoſitione, ſecundum quam Clericus, qui habitum, & tonſuram depoſuit, non perdit priuilegium clericale ante trinam monitionem. Sed hodie ex iure nouiſſi-

nouiſſimo Concilij Tridentini Clericus non beneficiatus fori priuilegio non gaudet, niſi habitum clericalem, & tonſuram deferens alicui Eccleſiæ inſeruiat, vt in cap. 6. ſeſſ. 23. neque ad hoc vlla requiritur admonitio, vt ex ſententia Sacræ Congregationis dixi in cap. Si quis, nu. 21. ſupra de foro competent. loquitur tamen decretum illud de Clericis minorum Ordinum, vt patet ibi, *prima tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus*. Quæ verba cenſentur repetita in ver. Is etiam, vnde in Clericis Sacrorum Ordinum ſeruabitur regula huius Decretalis cum declarationibus ſupraſcriptis; nam quod non mutatur, &c. l. Sancimus, C. de teſtam. l. Præcipimus, in fin. C. de appellation. Item loquitur Concilium in priuilegio fori: vnde quoad priuilegium Canonis Si quis ſuadente, & reliqua priuilegia clericalia, de quibus notatur in c. Altercationis, in gloſ. in verb. Omni priuilegio, de bigam. lib. 6. ſeruabitur regula huius cap. Cum ſuis declarationibus, vt ſimiliter ex Sacræ Congregationis ſententiæ dixi in d. cap. Si quis, nu. 72. & 73. de foro competent. & ibi plenè videas quæ requirantur ex Concilio Tridentino ad hoc vt Clericus fori priuilegio gaudeat, à nu. 19. vſque ad nu. 72.

De Sentent. excomm.

Cap. Si aliquando.

SVMMARIVM.

1 *Papa ſi ſuis litteris excommunicatum ſalutet, non propter hoc cenſetur eum abſoluere:*

2 *Siue excommunicatio lata fuerit à iudicibus inferioribus, ſiue à Sede Apoſtolica.*

3 *Excommunicatus etiam per litteras ſalutari non debet.*

4 *Pœna grauis eſt inter homines verſari, & eorum carere ſuffragijs.*

5 *Certa ſcientia excluditur ab actu ex negligentia, multiplici occupatione agendorum, & ſubreptione.*

6 *Vitij remiſſio, ſeu approbatio ex ſola communione non inducitur, niſi data ſcientia in communicante.*

7 *Papa an cenſeatur excommunicatum abſoluere ſi eum ſalutet ex certa ſcientia, & num. ſeqq. vſque ad nu. 15.*

8 *Abſolutionis forma non ſeruata excommunicatus non intelligitur abſolutus.*

9 *Litteras ſcribens ſeruo tamquam Decurioni, vel ancillæ tamquam ſorori non cenſetur eis tribuere libertatem.*

Declaratur num. 14.

10 *Excommunicatus non præſumitur quem Papa ad oſculum ſcienter admiſit.*

11 *Papa nullis ſubiacet formis iuris poſitiui.*

12 *Excommunicati vigore Conſtitutionis, quam Papa vult haberi pro infecta, non indigent abſolutione.*

13 *Prælati inferiores, quamuis per ſalutationem remittant iniuriam, tamen pœnam non relaxant, niſi formiter abſoluant.*

15 *Papa participando cum excommunicato, quem nolit eſſe abſolutum, non incidit in Canonem.*

16 *Penſionarius, qui per epiſtolam interpellauit Titularem excommunicatum vt penſionem ſolueret, eumque in fine epiſtolæ ſalutauit an inciderit in excommunicationem, & num ſeq. vſq. in finem.*

17 *Excommunicato licitum eſt communicare in his, quæ pertinent ad ſalutem animæ.*

18 *Non tamen ſalutando eum, aut cohabitando, vel orando cum eo.*

Contrarium num. 21. & ſeq.

19 *Excommunicato licitum eſt communicare etiam per litteras inſpectantibus ad ſalutem.*

Epiſtola quid ſit. ibidem.

20 *Verba ſuperflua ſtipulationem non vitiant.*

21 *Excommunicatum alloquens correctionis cauſa poteſt etiam interſerere verba placentia, & ſigna dilectionis oſtendere.*

22 *Imo & cum eo participare in menſa, & cohabitatione, dummodo hoc faciat principaliter vt eum ad pœnitentiam inducat.*

1 SI ALIQVANDO. Si Papa ſuis litteris excommunicatum ſalutet, non propter hoc intelligitur eum abſoluere. Hoc dicit. Primò dictum ponit. Secundò cauſam reddit ibi, *Cum per ignorantiam*.

2 Nota primò, excommunicatum etiam ab Apoſtolica Sede non cenſeri abſolutum ex eo quod Papa ſuis litteris eum ſalutet: dum enim loquitur hæc Decretalis de excommunicato à Papa, exprimit caſum magis dubitabilem: vnde idem, & fortiùs dicendum in excommunicato à iudicibus inferioribus, ſecundum intellectum Io. Andr. in princip. qui ſupplet verbum, *maximè*, Butr. in 1. notab. Anchar. nu. 1. Marian. Socin. in 2. notab. & aliorum communiter. Ratio autem dubitandi in excommunicato auctoritate Apoſtolica potuit eſſe duplex. Primò, quia cùm Papa illi communicet in ſalutatione, & communicare non debeat, niſi præuia abſolutione, videbatur eum velle abſoluere vt neceſſarium antecedens. Deinde quia cum ei ſalutem impertiatur, ipſique ſalus eſſe non poſſit ſine abſolutione; idcirco videbatur velle ipſi abſolutionis beneficium impertiri. Cuius tamen contrarium hic deciditur, & rationes decidendi habet in textu, quia per ignorantiam, vel negligentiam, vel occupationem nimiam, aut etiam ſubreptionem contingit huiuſmodi litteras impetrari. Neque verò vis fieri debet in formula verborum ſalutationis: nam ſiue Papa eum ſalutet ſimpliciter, ſiue per illa verba, *Salutem in Domino, & Apoſtolicam benedictionem*, vel conſimilia, non intelligitur excommunicationis vinculum relaxare, ſecundum Io. Andr. in princ. in ver. Alloquio, & Marian. Socin. nu. 2. verſ. Item procedit niſi tamen.

3 Secundò nota ex eo quod Papa hic videatur ſe excuſare, quod excommunicatum ſuis litteris ſalutauerit ignoranter argumẽtum optimum, quod excommunicatus, etiam per litteras ſalutari non debet, vt hinc deducit gloſ. 1. Hoſtien. in princip. Cardin. nu. 1. Butrius, & Abb. ambo in primo not.

4 quod duplicem habet rationem. Altera reſpicit ſalutantem, ne ſcilicet per ſalutationem videatur excommunicato conſentire, ſecundum eos, & Marian. Socin. in cap. Inter alia, num. 42. verſ. Et quod dictum eſt de ſalutatione, ſupra eodem arg. c. Cum Hadrianus, in fine, & ibi gloſ. vltima, 63. diſtinct. & probatur in d. cap. Omnis, 24. qu. 1. ibi, *Nec, aue, ei dixeritis*: qui enim dixerit illi, Aue, communicat eius malignis operibus. Altera ratio reſpicit ipſum

ipſum excommunicatum, vt ſcilicet facilius reſipiſcat cùm viderit, ſe contemni, c. Pia, de exception. lib. 6. grauis enim pœna eſt inter homines verſari, & eorum carere ſuffragijs, l. His qui, C. de Apoſt.

5 Tertiò nota tria, quæ excludunt certam ſcientiam ab actu, & ex quibus probatur, & præſumitur ignorantia, videlicet negligentiam, multiplicem occupationem agendorum, & ſubreptionem, ſecundum Anton. de Butr. num. 4. & Marian. Socin. num. 3. Et quod dixit, negligentiam, intellige Officialium ad hoc deputatorum: nam, vt inquiunt Hoſtien. num. 3. & Ioan. Andr. in princ. in ver. Negligentiam, abſit vt Papam de negligentia publicè arguamus, argum. cap. Aliorum 9. q. 3. & cap. Si quis Abbas, 18. quæſt. 2.

6 Vltimò nota ex ſola communione non induci approbationem, vel remiſsionem vitij; niſi detur ipſius vitij ſcientia in communicante. Quod ſecundum Anton. de Butr. num. 3. nota pro eo, qui ex aliquo actu vult probare vitij purgationem, ſeu approbationem vt illius vitij articulet ſcientiam.

7 In gloſſa prima ibi, *ſed pone*. QVAERO, an Papa ſalutando excommunicatum ex certa ſcientia cenſeatur illum abſoluere.

8 Pro parte negatiua facit primò, quia in abſoluendo præſcripta eſt certa forma, qua prætermiſſa excommunicatus non videtur abſolutus, cap. Cum deſideres, cap. Quod in dubijs, in princip.
9 & cap. Sacris, ſupra eodem. Deinde pro hac parte facit, quia ſcribens litteras ſeruo tanquam Decurioni, vel Ancillæ tanquam ſorori, non exinde cenſetur eis tribuere libertatem, l. Iubemus, C. de liberal. cauſ. & l. Non Epiſtolis, C. de probation.

10 In contrarium facit, quia vt legitur in capitulo Cum olim, il primo ſupra de priuilegijs, non præſumitur excommunicatione ligatus quem Papa ad oſculum ſcienter admiſit. Ergo in dubio cenſetur eum abſoluere. Præterea Summus Pontifex nullis ſubiacet formis iuris poſitiui, ſed quod vult, lex eſt, ſi de illius ſcientia appareat; cum
11 legibus ſit ſolutus, l. Digna vox, C. de legibus, & l. Princeps, ff. Eodem. Poſita ergo licentia Papæ, & voluntate, excommunicatus intelligitur abſolutus, licèt Papa non dicat: *Abſoluo te*. Patet, quoniam Papa tribuit poteſtate Canonibus, ipſique ab eo vigorem ſumunt, & non è conuerſo, cap. Significaſti, ſupra de elect. Quidquid ergo vult Pontifex ſeruetur, conſtito de illius voluntate, quidquid dicant iura. Demum hoc probatur hic à contrario ſenſu: Nam dum textus dicit: *Cum per ignorantiam, &c.* vtique contrarium innuit ſi per ſcientiam: alioquin ſi Papa non poſſet excommunicatum abſoluere, niſi ſeruata iuris forma, non eſſet maior poteſtas Papæ, quam inferiorum iudicum. Et pro hac parte concludit gloſſa, & conſentiunt Goffred. in proemio Decretalium, Vincent. Philipp. Tancr. & Hoſtienſis hic relati à Ioann. Andr. num. 4. & Ancharan. eodem numero. Idem notat gloſſa in cap. Si inimicus, in ver. Expectare 93. diſtinct. vbi ait. Si Papa excommunicato communicaret intendendo eum abſoluere, facto, etiam ſi non verbo, habendus eſſet pro abſoluto cum Princeps ſola voluntate libertatem concedat, l. Apud. ff. de manumiſſ.

Tu dic excommunicatum per huiuſmodi ſalutationem intelligi abſolutum, ſi conſtet de certa ſcientia Papæ, de qua conſtare dicitur, ſi hoc exprimat; aliàs ſecus; Caſus eſt in Clem. Si ſummus, de ſentent. excommunicat. & firmant hic Ioann. Andr. num. 4. verſic. Iudic. Butr. num. 6. Cardinal. num. 1. verſic. Quæro ſi Papa, & verſic. Quæro quomodo conſtabit; Ancharan. num. 4. verſ. Oportet ergo, Abb. num. 3. & 4. & Marian. Socin. num. 2. ad finem.

12 Non obſtat, quod in abſolutione forma Eccleſiæ non fuerit ſeruata; quia Papa eiuſmodi forma non adſtringitur, vt dictum eſt num. præcedenti. Et propterea ſi Papa reuocet aliquam Conſtitutioné, & velit eam haberi pro infecta excommunicati vigore illius Conſtitutionis non indigent abſolutione, vt notabiliter tenet gloſſ. in Clem. 1. in ver. Pro infectis, de Immunitate Eccleſiarum: maxima enim eſt Papæ poteſtas circa ius poſitiuum, vt ibi notatur, & probatur in cap. Propoſuit, de conceſſ. præbend. Et eam gloſſam ſequitur Abb. hic num. 4.

13 Et hinc collige aliud eſſe in inferioribus Prælatis, quia cum forma ſint adſtricti, quamuis per ſalutationem videantur iniuriam remittere, vt inſtitut. de iniur. §. fin. pœnam tamen non relaxant, niſi formiter abſoluant vt dicunt hic Doctores, præſertim Petr. de Anchar. num. 1

14 Item non obſtat, quod dictum eſt de litteris ad ſeruum tanquam liberum: quoniam leges illæ loquuntur quando libertas in litteris enunciatiuè narratur. Quo caſu non conſtat de ſcientia Domini, ſed ſi conſtaret eum ex certa ſcientia nuncupaſſe ſeruum liberum, animo tribuendi libertatem, & hoc exprimeret; dubium non eſſet quin ſeruus libertatem conſequeretur, cùm datio libertatis pendeat ex libera voluntate Domini, ſecundum Ant. de Butr. in fine.

15 In eadem gloſſa in fine. QVAERO numquid Papa incidat in excommunicationem minorem ſi participet cum excommunicato, quem ex tali participatione nolit eſſe abſolutum.

Non; quia ſolutus eſt legibus. Ita concludit gloſ. hic & in c. Si inimicus, in ver. Expectare 93. diſtin. dicens Papam non incidere in Canonem, quia non ligatur à Canone, vt c. Innotuit, ſupra de elect. & l. penult. ff de Arbitris. Idem notat gloſ. vnica in cap. Nulli, ſupra eod. & ſequuntur hic Hoſtien. num. 2. verſ. Sed numquid incideret, Io. Andr. in fine, & alij communiter. Subdit tamen Abbas num. 5. Papam non debere cum excommunicatis communicare, vt notatur in d. c. Nulli; & ideo ſeruari vt cum legati Principum, ſeù vt vocant Ambaſiatores petunt audientiam, Pontifex faciat eos abſolui, & explicata ambaſciata, vt verbis Abbatis vtar, reducit eos in priſtinam excommunicationem.

16 QVAERO, Penſionarius quidam ſcripſit epiſtolam ad Titularem excommunicatum ob pēſionem non ſolutam, cumque interpellauit, vt ſolueret, & in fine epiſtolæ, vt moris eſt, ſalutauit; numquid propterea in excommunicationem inciderit.

17 Hoſtien. in c. Cum voluntate, num. 2. in verſ. In locutione infra eod. tenet illam Decretalem dum decidit licitum eſſe excommunicato participare in locutione in his, quæ pertinent ad ſalutem animæ, non habere locum in oratione, in menſa,
18 & in alijs, de quibus in c. Nuper, §. In ſecunda, ſupra

pra eod.& mox ſubdit : Sed & caueat participans
à ſalutatione, & cohabitatione, cap. Omnis, 24.
qu.1. videtur ergo Hoſtien. ſentire in locutione
poſſe quidem cum excommunicato aliquem par-
ticipare in ſpectantibus ad ſalutem animæ, dum-
modo tamen à ſalutatione, & cohabitatione abſ-
tineant, quod eliam innuit ibidem Henr. Boich.
col.4.poſt princip.dicens poſſe aliquem participare
cum excommunicato in locutione inducendo ip-
ſum vt ad Eccleſiam reuertatur, non autem ſalu-
tando eum, vel orando cum eo. Idem videtur
ſentire gloſ.1.hic circa medium, dum ait: quam-
uis non debeamus excommunicatos ſalutare;
poſſumus tamen cum eis loqui de rebus pertinen-
tibus ad ſalutem animæ: & ita vult gloſ. vt con-
uerſionis cauſa fas ſit excommunicatum alloqui,
ſed non ſalutare.

19 Contrarium videtur verius, quia quod dicitur
de locutione in d.cap.Cum volũtate habet locum
etiam in ſcriptione,cùm epiſtola nihil ſit aliud,quã
abſentium colloquium, vt hic probatur ibi, *noſtra
litteræ cum ſalutationis alloquio*; & in l. Si procu-
ratorem,ff.de procurator. & ſcripſit Cic. 2. Philip-
picarum [Amicorum, inquit, abſentium collo-
quia epiſtolæ] & ad Attic.7. [Litterarum aliquid
ad te darem vt loquerer tecum abſens] vnde
Bart.in l.Nuda, nu.4.verſ.Hic verò fuit ſcriptura,
ff.de donat.dicit epiſtolam loqui cum eo,ad quem
mittitur: quamobrem ſi licet excommunicatum
alloqui in pertinentibus ad ſalutem animę,& alia
verba interponere, vt eſt caſus in d.cap. Cum vo-
luntate. Ergo etiam licet ad eum litteras mitte-
20 re cum ſalutatione. Et quidem hoc de plano pro-
cedit ſi ſequamur opinionem Innocentij in d.cap.
Cum voluntate in princ.in ver. Incidenter, exiſti-
mantis licitum eſſe excommunicatũ alloqui con-
uerſionis cauſa, & alia verba interſerere, etiamſi
verba huiuſmodi nec ad abſolutionem, nec ad ſa-
lutem faciant: nam & verba ſuperflua ſtipulatio-
nem non vitiant,l.Quæ extrinſecus, ff.de verb.ob-
ligat. ſecundum Hoſtien.& Io.Andr.ibi num. 2. &
Butr. nu.11. in fine; ſed etſi ſequamur opinionem
Hoſtienſis nu.2.in eod.ver.requirentis vt talia ver-
ba aliquo modo,licèt non principaliter, proficiant
ad ſalutem; nihilominus talis videtur ſalutatio,
quia beneuolentiam captat; & ſic diſponit, vt
ex familiaritate ſalutis verba facilius recipiantur,
vt conſiderat D.Thom.in 4.ſent.diſtin.18.q.2.ar.4.
in corpore: alioquin verendum eſſet ne debitor
inſalutatus, ac veluti contemptus, & correctionis
acrimonia exaſperatus obſtinatior fieret: ad hoc
cap.Cum beatus,45.diſtin. ibi [Aſperitatis autem
nimiæ increpatio nec correctionem recipit, nec
ſalutem] & Conc.Trid.in cap.1.ſeſſ.13.ibi [Cùm
ſæpè erga corrigendos agat beneuolentia, quàm
21 auſteritas, &c.] Ob quam rationem, vt inquit
Hoſtien.loco cit. alloquens excommunicatum in
tendentibus ad ſalutem, non vt illi faueat, ſed vt
eum magis attrahat, poterit etiam dicere verba
placentia, & oſtendere ſigna dilectionis, quam ad
ipſum,& eius genus habuit; vnde non apparet cur
etiam non poſſit ſalutationem interſerere, & cum
Hoſtien.tranſeunt ibidem Io.Andr.nu.2.in eodem
ver.Butr.nu 11.& Cardin.nu.2.

Neque verò hoc caſu vigent rationes cur excõ-
municati ſalutari non debeant, quarum ſuperiùs
meminimus nu.3. quandoquidem rationes huiuſ-
modi vendicant ſibi locum ſi ſalutatio fiat princi-
paliter; ſecus ſi incidenter, vt ſalutis verba apud
eum magis proficiant, vt in d.cap. Cum volunta-
te, & in cap.Cum excommunicato,11.qu.3. & in
cap.Reſponſo, infra eod.

Et eodem modo reſponderi poteſt ad doctrinã
Hoſtien.& gloſ.hic vt ſupra ponderatam pro con-
traria parte; quia debet intelligi ſi ſalutatio ſit nu-
da, & ſimplex; ſecus ſi admixta cum verbis ad ſa-
lutem pertinentibus, vt in iuribus præallegatis.

22 Quinimo Petr.de Anchar.in d.cap.Cum volun-
tate, in 2.notab.nu.3. [Si quis, inquit, principali-
ter ad hoc tendit vt excommunicatum ad pœni-
tentiam reducat verbis perſuaſiuis; ſi cum tali lo-
cutione immiſceat incidenter potum, vel come-
ſtionem in menſa, vel cum eo cohabitet principa-
liter ad finem conuentionis; talis non incidit in
Canone] Ad quod inducit principium illius De-
cretalis, *Cum voluntate, & propoſito, &c.* Item
quia hæc incidenter eueniunt, & per conſequens
non curantur, vt ibi: *illa enim quæ incidunt, nec
ad abſolutionem faciunt, nec ad ſalutem*: puta
quærit de vxore, & liberis ad dilectionem, quam
habuit erga illius genus, & his ſimilia: ad hoc l.
Quæ extrinſecus, ff.de verb.obligat. ſi ergo ſecun-
dum Anchar.incidenter licet cum excommunica-
to participare etiam cohabitatione ad finem con-
uerſionis; longè magis licebit ſalutem dicere,arg.
cap.Ex parte, il terzo, de decim.

De Sentent. excomm.

Cap. Reſponſo.

SVMMARIVM.

1 *EXcommunicatis, & interdictis prædicari poteſt verbum Dei.*
2 *Excommunicati licitè poſſunt Eccleſiam ingredi, dũmodo officium non audiant.*
3 *Excommunicatus permittendus eſt per Eccleſiam tranſire.*
4 *Excommunicato Miſſam audiente extra Eccleſiam Sacerdos ceſſare debet, niſi incœperit Canonem.*
5 *Orare licet in Eccleſia, in qua excommunicatus exiſtit non orandi cauſa.*
6 *Excommunicatis licitum eſt communicare ad finem vt ad pœnitentiam reducantur.*
7 *Excommunicatus ſiue occultus, ſiue manifeſtus nullo tempore intrare debet Eccleſiam, niſi ad audiendam prædicationem verbi Dei.*
8 *Eccleſia quid ſit.*
9 *Excommunicationis gladius neruus eſt eccleſiaſticæ diſciplinæ, ac ſi contemnatur, perniciem potiùs parit, quàm ſalutem.*
10 *Excommunicatio eſt medicinalis, non mortalis.*
11 *Excommunicatis non denunciatis, nec publicis Clericorum percuſſoribus an liceat Eccleſiam ingredi poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis.*
12 *Excommunicati minore excommunicatione Eccleſiam intrare non prohibentur.*
13 *Diuinorum appellatione an veniat prædicatio verbi Dei, & nu.ſeqq.vſque ad nu.22.*
14 *Prædicatio verbi Dei non eſt actus Ordinis ſacri, & demandari poteſt etiam Clerico in ſacris non conſtituto, & nu.19.*
15 *Non tamen mero laico, & nu.19.*
16 *Prædicatio verbi Dei non incumbit ex officio niſi Epiſco-*

Epiſcopo, & Parocho.
17 Monachus etiam Diaconus, vel Sacerdos de iure communi prædicare non poteſt ſine licentia Epiſcopi, vel Curati.
18 Epiſcopus etiam non conſecratus, & Parochus non Sacerdos tenetur prædicare populo verbum Dei.
20 Suſpenſus à diuinis non intelligitur ſuſpenſus à prædicationis officio, nec è conuerſo.
21 Suſpenſus à diuinis celebrando efficitur irregularis, ſecus in ſuſpenſo ab officio prædicationis.
22 Intellectus Clem. Quamuis, de foro compet.
23 Interdicti tempore adminiſtrari poſſunt Baptiſmi, & Confirmationis Sacramenta etiam adultis, & nu.27.
24 Item Sacramentum Pœnitentiæ etiam ſanis.
25 Viaticum decedentibus non denegatur.
26 Eucharistia ſanis non conceditur.
27 Confirmatio eſt complementum Baptiſmi, & ante eam quis non dicitur plenè Chriſtianus.
28 Interdicti tempore permittitur Chriſmatis confectio in die Cœnæ Domini, & conſecratio olei baptizandorum.
29 Extrema Vnctio denegatur.
Et quid de Ordine, & Matrimonio. ibidem remiſſiuè.
30 Ciues vnius ciuitatis omnes, & ſimul poſſunt non tantùm interdici, ſed etiam excommunicari.
31 Vniuerſitas an excommunicari poſſit, & num. ſeq vſque in fin.
32 Vniuerſitas vnde dicta.
33 Quid ſit.
34 Et quot homines faciant vniuerſitatem.
35 Vniuerſitatis nomine quid veniat.
36 Communitas quid ſit.
37 Collegium quid, & in quo differat ab vniuerſitate.
38 Epiſcopus cum Capitulo faciunt vnum corpus.
39 Excommunicationis pœna quàm grauis ſit.
40 Excommunicatus traditur Diabolo corporaliter, & ſpiritualiter.
41 Interdici quis poteſt pro peccatis alienis, ſed non excommunicari, & nu. ſeq. & nu. 51.
42 Regnum interdicitur pro peccatis Regis, ciuitas pro peccatis Epiſcopi, vel Domini, & monaſterium pro peccatis Abbatis.
43 Vniuerſitas ex more ſacrorum Canonum interdicitur; ſingulares perſonæ excommunicantur.
44 Excommunicantur in Bulla Cœnæ omnes, & ſinguli appellantes ad futurum Concilium; vniuerſitates verò, & Collegia interdicuntur.
45 Officiales laici relegantes perſonas eccleſiaſticas excommunicantur ab Vrbano VI. eorumque ciuitates, & terræ ſupponuntur eccleſiaſtico interdicto.
46 Conſules mercatorum non faciunt Collegium
47 Legatos, & Nuncios Apoſtolicos impedientes excommunicantur; & eorum regna, & terræ interdicuntur.
48 Lucana ciuitas, & dominium interdicitur; Vexillifer, Antiani, & Officiales nunciantur excommunicati ob violatam libertatem eccleſiaſticam.
49 Princeps, & multitudo non eſt excommunicanda.
Declaratur, ibidem.
50 Multitudo etiam notorij peccati rea excommunicari non debet.
Declaratur, nu. 57.
51 Vniuerſitatem excommunicari non poſſe qui Au-Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.
ctores ſenſerint.
52 Vniuerſitas, & Capitulum de iure veteri poterant excommunicari.
53 Intellectus cap. Si autem vobis, 11. q. 3.
54 Populum quot homines faciant.
55 Vniuerſitas duplex.
56 Intellectus cap Romana, §. In vniuerſitatem, de ſent. excomm. lib. 6 & nu. 72. 79 80. 84. & ſeq. & nu. 94 & 109.
57 Multitudo an, & quando excommunicari poſſit.
58 Multitudo peccantium patrocinium errori non parit.
59 Multitudini vt ſit parcendum, qui numerus requiratur.
60 Vniuerſitas dupliciter accipitur, & nu. 72.
61 Vniuerſitas prout eſt quid abſtractum à ſingularibus perſonis nulla auctoritate excommunicari poteſt, & nu ſeq. vſque ad nu. 72.
62 Vniuerſitas, Communitas, Societas, Collegium, ſeu Capitulum dicuntur vnum non ſimpliciter, ſed aggregatiuè.
63 Gregem faciunt decem oues.
64 Collegium, & vniuerſitas non dicitur perſona vera, ſed ficta, & repreſentata carens anima, & Baptiſmo, & nu. ſeqq.
65 Excommunicatio non ligat niſi perſonam veram, & nu. 69.
66 Actus actiuorum ſunt in patiente benè diſpoſito.
67 Excommunicatione non ligatur niſi perſona rationabilis, & baptizata.
68 Vniuerſitatis res non ſunt ſingulorum, neque è conuerſo.
Animæ ſingulorum non ſunt vniuerſitatis, ibid
69 Actus, & paſſiones prout conſiſtunt in facto, ſunt ſingulorum, non vniuerſitatis, & nu. 81.
70 Excommunicatione vt quis ligetur quas qualitates habere debeat.
71 Vniuerſitas vt eſt quid præſcindens à ſingularibus perſonis non eſt capax interdicti.
72 Excommunicare vniuerſitatem, vel omnes de vniuerſitate non differunt.
Declaratur, nu 89.
73 Interdictum corporis in materia cuius corpus non eſt capax, reſpicit ſingulos.
74 Capitulum eſt nomen intellectuale, & res incorporabilis, & nihil facere poteſt niſi per membra ſua.
75 Vniuerſitas, Collegium, vel Senatus an poſſint per Papam excommunicari, & num. ſeq. vſque ad num. 79.
76 Papa prædeceſſorum ſuorum Conſtitutionibus non ligatur tam ex defectu voluntatis, quàm poteſtatis.
77 Senatus Venetus excommunicatus nunciatur à Paulo V. & dominium Venetum ſubijcitur eccleſiaſtico interdicto.
78 Hieronymus, & Auguſtinus contra auctoritatem Papæ ſententiam ſuam non defendunt.
79 Vniuerſitas, vel Collegium an ab inferioribus à Papa excommunicari valeat, & nu. ſeq. vſque ad nu 88.
80 Prohibitio numquam fit generaliter ad cautelam eorum, quæ poſſint contingere.
81 Communitas non præſumitur ita tota ad malum conſentire, quin aliqui ſint diſſentientes.
82 Iuſtus cum impio non eſt condemnandus.
83 Epiſcopi non poſſunt Sedis Apoſtolicæ decreta in totum, vel in partem conuellere, vel mutare.

84 *Excommunicari poſſunt ab Epiſcopo Priores, & omnes de vniuerſitate mandatis eius rebelles.*

85 *Collegij maior pars ſi delinquat, Collegium ipſum dicitur deliquiſſe.*

86 *Capituli alia eſt cauſa, alia Canonicorum.*

87 *Canonici ſingulares citati etiamſi fuerint contumaces, non poſſunt excommunicari pro Capitulo nõ comparente, vbi decreta fuit citatio contra Decanum, & Capitulum.*

88 *Excommunicatio lata à Papa in vniuerſitatem an valeat.*

89 *Et an liget innoxios.*

90 *Et quid in foro poli.*

91 *Infantes excommunicationis ſententia ligari non poſſunt, & nu. 109.*

92 *Eccleſia non poteſt per excommunicationem excludere à Regno Dei niſi indignos, qui per peccatum mortale charitatem amiſerit.*

93 *Excommunicatio lata in vniuerſitatem ab inferioribus à Papa an liget, & timenda ſit, & nu. ſeq. vſque in fin.*

94 *Penitus probibere quid importet, & nu. 105.*

95 *Excommunicatio lata in vniuerſitatem non poteſt referri ad ſingulos, & nu. ſeqq.*

Contrarium, nu. 106. & ſeqq.

96 *Capitulo excommunicato an cenſeantur excommunicati ſucceſſores.*

97 *Genere exiſtente incapaci non fit diſtributio, vel diffuſio in eius ſpecies.*

Contrarium, nu. 111.

98 *Sententia lata contra priuilegium non tenet, & nu. 115.*

99 *Potentia eſt de genere bonorum.*

100 *Excommunicatio ſiue iuſta, ſiue iniuſta timenda eſt, & nu. 112. & ſeqq.*

101 *Si lata ſit ab Ordinario, & in talem, qui quamuis ſine culpa, tamen culpam committere potuit.*

102 *Excommunicationis ſententia contra Canonis probibitionem tenet ſi feratur ab Ordinario, ſecus ſi à Delegato.*

103 *Geſta contra probibitionem legis non procedentis ad irritationem actus an, & quando ſint nulla, & nu. 112.*

104 *Opinio tutior ex præcepto eligenda eſt inter opiniones vtrinque probabiles vbi vertitur ſalutis periculum.*

105 *Sententia lata à non ſuo iudice eſt ipſo iure nulla.*

106 *Vniuerſitas nihil aliud eſt, quàm ſinguli homines, qui ibi ſunt.*

107 *Excommunicans Capitulum cenſetur excommunicaſſe ſingulos, & nu. ſeq.*

108 *Actus, qui non poteſt applicari vniuerſitati, applicatur ſingularibus perſonis.*

109 *Excommunicatio generaliter lata in vniuerſitatem referri non poteſt niſi ad capaces excommunicationis.*

110 *Diſpoſitio quantumcumque generalis recipit reſtrictionem de habilitate, & poſſibilitate.*

112 *Excommunicatio in Suffraganeos lata ab Officialibus Archiepiſcopi, qui de facili poteſt haberi, ligat, quamuis ferri non debeat.*

113 *Excommunicatio lata ab Epiſcopo non ſeruata forma c. 3. ſeſſ. 25. Concilij Trid. valida eſt, licèt ſit iniuſta, & excommunicatus indiget abſolutione.*

114 *Probibitio legis non eſt inutilis, licet geſta contra probibitionem ſint valida.*

115 *Excommunicatio lata in vniuerſitatem an dicatur lata contra illius priuilegium.*

1 RESPONSO. Excommunicatis, & inter-
dictis prædicari poteſt verbum Dei; &
tempore generalis interdicti concedi
poteſt Baptiſmus, & Chriſmatio in
fronte, & pœnitentia morientium. Hoc dicit. Sunt
duæ partes principales. Secunda ibi, *Præterea*:
& quælibet ſubdiuiditur in conſultationem, & re-
ſponſionem: & ſecunda vtriuſque incipit, *Super
quo*.
2 Nota primò ibi, *apud aliquam Eccleſiam conuo-
care*, iuncto verſ. *Dummodo*, excommunicatos poſ-
ſe Eccleſiam ingredi, dummodo officium non au-
diant, vt hic notat Innoc. in fine, Anton. de Butr.
nu. 4. Cardin. nu. 2. & Marian. Socin. nu. 3. in 4 no-
tab. & tenet gloſ. in cap. Qui ſtudet, in ver. Dimiſit,
1. qu. 1. vbi dicit quemlibet peccatorem, & etiam
excommunicatum poſſe intrare Eccleſiam orandi
cauſa, dummodo non interſit diuinis officijs, cùm
non inueniatur prohibitum, cap. Nuper, ſupra eo-
dem: idem firmat Bartholomæus Brixien. in d. cap.
Qui ſtudet, Ant. de Butr. & Io. de Imola in cap. 1.
de vit. & honeſt. Clericor. & Syluef. in ver. Excom-
municatio, 5. nu. 2. verſ. Vnde ſi Eccleſiam ingreſ-
3 ſus, nec diſſentit Io. Andr. in cap. Sacro, in ver. In-
greſſum, infra eod. dum tenet excommunicatum
permittendum eſſe tranſire per Eccleſiam. Idem
4 videtur ſentire Innocen. in d. cap. Nuper, num. 5. in
ver. Orando, vbi primò dicit: Nullo modo debe-
mus orare vbi excommunicatus orat, quia vide-
mur ſibi communicare, cùm eumdem Deum ſi-
mul pro populo Chriſtiano rogamus: vnde etiam
ſi ſit excommunicatus extra Eccleſiam, & audiat
Miſſam, ſtatim Sacerdos debet ceſſare, & alij orã-
tes recedere, niſi fortè incœpiſſet Canonem Miſ-
ſæ, quia tunc debet ibidem Miſſam perficere, quia
non capit diuiſionem, cap. Nihil, 7. qu. 1. Deinde
5 ſubiungit: Tamen ſi in Eccleſia eſſet excommu-
nicatus non cauſa orandi, ſed pro alio ſuo nego-
cio, non video quare in eadem Eccleſia orare non
poſſim, quia ſibi non communico in oratione, quia
non orat; & ſequitur Archid. in cap. Sicut Apoſto-
li, nu. 2. verſ. Sic intelligit Innocentius XI. quæſt. 3.
& hic Petr. de Anchar. nu. 2. in 2. notab. & Card.
nu. 2.
6 Sed alij contradicunt intelligentes hunc textum
procedere in hoc ſpeciali caſu, quando excommu-
nicatus in Eccleſiam ingreditur vt audiat verbum
Dei. Et ratio ſpecialitatis eſt, vt facilius ad cor-
rectionem inducatur. Quod ſatis innuit littera
ibi, *& eoſdem ad correctionem inducas*: licitum eſt
enim excommunicatis communicare ad finem vt
ad pœnitentiam reducantur, cap. Anteceſſor, 11.
q. 3. & cap. Cum voluntate, infra eod. & notant hic
Butr. Abb. Marian. Socin. & Felin. omnes in 2. no-
7 tab. Sed extra hunc caſum exiſtimant excommu-
nicato eſſe prohibitum ingreſſum Eccleſiæ per
textum in cap. Perlectis, 25. diſtinct. & cap. Cleros,
21. diſtinct. vbi dicitur ad oſtiarium pertinere cla-
ues Eccleſiæ vt fideles recipiat, excommunica-
tos, & infideles reſpuat; & hoc tenet Raym. in
ſumm. hoc tit. §. Sed numquid, vbi dicit excom-
municatos ſiue occultos, ſiue manifeſtos nullo
tempore debere intrare in Eccleſiam; & concor-
dat Goffred. hic, & Aſten. lib. 7. tit. de damn. ex-
comm. in princip. verſ. Item Eccleſiam.

Nec obſtat ſi dicatur, Alius non debet excom-
municatum occultum prodere vitando eum in
publico; ergo multo minus idem excommunica-

tus

tus debet prodere ſeipſum: quoniam non eſt ſimile, cùm non ſit in poteſtate alterius excommunicatum corrigere taliter eum vitando, ſicut eſt in poteſtate ſua ſeipſum corrigere, & abſolutionẽ impetrare, vt poſt gloſ. Guil. Aſten. & Io. Friburg. formaliter hic dicit Henric. Boich. poſt. princ. & in hoc videtur reſidere Hoſt. n. 3. dum dicit [Diſpenſatur enim hoc caſu propter fauorem animarum, & ita poſſunt intrare Eccleſiam; verbo tamen finito ſtatim exeant, & fugiant, quia nec licet eis diuina audire, vt notatur in cap. Quod in te, §. 1. ſupra tit. prox.] & idem repetit in ſumma hoc tit. §. fin. verſ. Sed numquid, & apertius Io. Andr. in dicto cap. Nuper, in ver. Orando, nu. 5. ſupra eod. vbi concludit excommunicatum non debere Eccleſiam ingredi, licèt ibi non celebrentur diuina, niſi cauſa audiendi verbum Dei, vt hic, & ſequitur Mar. Socin. in cap. Sacris, in 9. principali articulo, in 17. dubio, nu. 124. & ſeq. ſupra eod. vbi dicit hanc eſſe regulam, vt excommunicatus extra caſum prædicationis verbi Dei non poſſit ingredi Eccleſiam, etiamſi intraret alia cauſa, quàm audiendi diuina, ſubdens hanc partem eſſe de iure veriorem, licèt
8 contraria ſit æquior. Ergo adhæreo huic ſecundæ opinioni; tum quia cùm Eccleſia nihil aliud ſit, quàm cœtus, & communio fidelium, cap. Legimus circa med, 93. diſt. cap. Multæ, 1. qu. 1. cap. Loquitur Dominus, 24. qu. 1. ſicut excommunicatus eſt à communione fidelium excluſus, cap. Nihil, & cap. Canonica, 11. qu. 3. cap. Viduas, 27. q. 1. & cap. Tam ſacerdotes, 24. qu. 3. ita conueniens eſt vt excludatur ab Eccleſia materiali, vbi fideles Deum deprecaturi conueniunt, cap. Oratorium, & cap. ſeq. 42. diſt. & cap. 2. de immunit. Eccleſ. lib. 6. tum quia iura præallegata in d. cap. Cleros, & cap. Perlectis, generaliter, & indiſtinctè arcent excommunicatos ab Eccleſia, nec apparent limitata, niſi in caſu prędicationis verbi Dei, vt hic; in alijs ergo ſtabimus regulæ, quia quod non mutatur, &c. l. Sancimus, C. de teſtam. l. Ab ea parte, ff. de probat. & not. gloſ. 1. in fine in cap. Inter hæc, 32. qu. 2. Tum denique
9 quia excommunicationis gladius neruus eſt eccleſiaſticæ diſciplinæ, & ad continendos in officio populos valde ſalutaris, ac ſi contemnatur, perniciem potius pariat, quàm ſalutem, vt legitur in cap. 3. ſeſſ. 25. Concilij Tridentini. Per hoc autem quod excommunicatus excluditur ab Eccleſia, cenſura magis formidatur, ob quam rationem amplectitur hanc opinionem, & veriorem putat etiam Felin. hic in princ. & tutiorem Henr. Boich.
10 circa med. Neque hoc in odium excommunicati, ſed ad illius vtilitatem, & medicinaliter ſancitum eſt, vt ſcilicet citiùs reſipiſcat, & ſpiritus eius ſaluus fiat, cap. Multi, 2. qu. 1. cap. Audi, 11. qu. 3. cap. Cum medicinalis, de ſent. excomm. lib. 6. Rota deciſ. 35. incipien. Si quis in cauſa, alias 10. nu. 2. de
11 ſenten. excomm. in nouis. Procedit autem hæc cõcluſio etiam poſt Conſtitutionem Concilij Conſtantienſis, quæ incipit, Ad euitanda: nam etſi per eam indulgeatur Catholicis vt communicare poſſint cum excommunicatis non tantùm in diuinis officijs, ſed etiam in adminiſtratione, & perceptione Sacramentorum, exceptis tantummodo publicè denunciatis per ſententiam, & notorijs Clericorum percuſſoribus: non tamen per hoc ipſi excommunicati in aliquo releuantur, vt ibi expreſsè cauetur in fine: vnde quoad eos remanet antiqua prohibitio ingrediendi Eccleſiam etiam ex alia cauſa, quàm audiendi diuina, cùm non reperiatur immutata, l. Præcipimus, in fine, C. de appellat. cum ſimil. & de intellectu, & robore prædictæ Conſtitutionis vide quæ ſcripſi latiſſimè in cap. 1. ſupra de ſchiſmat. Intellige prædicta in ex-
12 communicatis maiori excommunicatione: ſecus ſi minori, quia non prohibentur Eccleſiam ingredi, arg. cap. A nobis, ſupra de excep. & cap. Qui ſtudet, in fine 1. qu. 1. & reprobata Hugonis opinione tenet Guiliel. in cap. Is cui, inf. eod. lib. 6. & Henric. hic in princip.
13 Secundò nota diuini officij appellatione non venire prædicationem verbi Dei: nam textus decidit primò excommunicatos, & interdictos poſſe in Eccleſiam conuocari ad prædicationem verbi Dei. Deinde ſubijcit limitationem, dummodo nullum in eis diuinum officium celebretur. Et ſic ſub illis verbis, *nullum diuinum officium*, licèt vniuerſalibus negatiuis non includitur prędicatio. In contrarium eſt gloſ. in Clem. Quamuis, in verb. Ad diuina, de foro competen. vbi determinat diuinorum appellatione comprehendi etiam prædicationem verbi Dei, allegat cap. Inter cætera, ſupra de offic. Ordin. & pro gloſſa facit text. in cap. Perlectis, §. Ad Diaconum, 25. diſt. vbi dicitur pertinere ad Diaconum prædicare Euangelium, & Apoſtolum: concordat cap. In ſancta, 92. diſt. ibi [Quos, ideſt Diaconos, ad prædicationis officium vacare congruebat] Item pro gloſſa facit text. in cap. Adijcimus, 16. qu. 1. vbi ſtatuitur vt nullus prçter Domini Sacerdotes, prædicare audeat. Item prædicationis munus dicitur Epiſcoporum præcipuum eſſe à Concilio Tridentino in cap. 4. ſeſſ. 24. & ſic videtur actus Ordinis ſacri, & conſequenter comprehendi diuinorum appellatione: vnde ſicut quis ſuſpenditur aliquando ab officio ſacerdotali, cap. Sanè il ſecondo, ſupra de off. deleg. & ca. 2. eod. tit. lib. 6. ita & à prædicationis officio, vt eſt textus in Clem. Cupientes, de pœn. Sed Doctores com-
14 muniter tenent oppoſitum, quia nullo iure apparet prohibitum quominus prædicandi munus delegari poſſit Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto: & quamuis ſtatutum ſit ne quis prædicet, niſi mittatur, vt ad Roman. 10. cap. Ad abolendã, & cap Cum ex iniuncto, de hæret. non tamen reperitur ſtatutum, vt mittendus eſſe debeat ſacro Ordine initiatus, vt plenè reſpondit Nauar. conſ. 7. incipien. An prædicare ſit actus Ordinis ſacri, in
15 tit. de off. iud. deleg. qui amplius putauit, licèt non benè, vt pauló poſt patebit, etiam merum laicum poſſe prædicare de licentia Sacerdotis, & Clericorum per cap. Mulier, 23. diſt. Et abſolutè officium prædicationis non eſſe Ordini annexum ſentit etiã Syluest. in ver. Suſpenſio, nu. 1. dum dicit ſuſpenſionem quandoque fieri non ab Ordine, ſed ab aliquo alio, putà ingreſſu Eccleſiæ, actu prædicationis, & huiuſmodi. Non obſtat text. in d. cap. Perlectis, & in cap. In ſancta, quia intelligi poſſunt de cantione, vel lectione Euangelij ad Miſſam, vt notat gloſ. vtrobique, & Nauarr. vbi ſupra, & dixi in c. Cum contingat, ſupra de ætat. & qualit. Item nõ obſtat
16 cap. Adijcimus, & Concilium Tridentinum in d. cap. 4. quia intelliguntur de prædicatione exercenda auctoritate propria, & ratione ſui officij, quale non habent niſi Sacerdotes Curati, & Epiſcopi.
17 Qua ratione Monachus etiamſi ſit Diaconus, vel Sacerdos ſimplex non habens Eccleſiam curatam non poteſt prædicare niſi de licentia Epiſcopi, vel Sacer-

18 Sacerdoti Curati,vt probatur in d.cap. Adijcimus,
iuncto §. Ecce , At è conuerſo Sacerdos curatus
etiam nondum promotus ad Sacerdotium, poteſt.
& debet prædicare populo verbum Dei , ſicut &
Epiſcopus non conſecratus , qui prohibetur ea
tantùm exercere quæ ſunt Ordinis, non autem ea,
quæ ſunt iuriſdictionis, vel officij, vt in cap.Tranſ-
19 miſſam, & cap. Quod ſicut, §. Præterea, de elect.
& in cap. Quamuis Chorepiſcopis, 68. diſtinct. &
hanc partem aliàs probauit Sacra Congregatio
Concilij articulo diligenter examinato; nam pro-
poſito dubio an officium ſolemnis prædicationis
in Eccleſia poſſet ſimplici Clerico in ſacris mini-
mè conſtituto ab Epiſcopo delegari: Die 23. Iunij
1580.cenſuit munus prædicationis per Epiſcopum
committi poſſe etiam Clerico , qui non ſit in ſa-
cris Ordinibus conſtitutus. Dictum tamen fuit in
Sacra Congregatione, laico committi non poſſe.
Et ita videbatur tota Congregatio ſentire tum
per allegata capitula de hæret. tum per Conci-
lium Lateranenſe, ſeſſ.11. ſub Leone X.
20 Concludo igitur prædicationem verbi Dei re-
gulariter non venire diuinorum appellatione , vt
hic probatur . Et propterea de illa nihil agitur in
tit. de celebr.Miſſ. & diuinis officijs , ſed in titulo
de offic. Ordin. vt in cap. Inter cætera. Vnde ſuſ-
penſus à diuinis non intelligitur ſuſpenſus à præ-
dicationis officio, nec è conuerſo, vt not.gloſſ. in
d.Clem.Cupientes,in ver.Suſpenſi; Quæ propterea
aduertit ſuſpenſionem ab officio prædicandi eſſe
21 nouam ſuſpenſionis ſpeciem . Sic etiam quamuis
ſuſpenſus à diuinis celebrando efficiatur Irregu-
laris, c. Is cui eod.tit.lib.6.c.Si quis Epiſcopus,11.
q.3. Innoc. in c. Cum æterni, in ver. Diuinis, de
ſent. & re iudic. lib.6. tamen ſecus eſt in ſuſpenſo
à prædicationis officio , vt notatur in c.Cum dile-
ctus, de conſuet.in c.Si celebrat;de Cler.excomm.
miniſtr.& in d. Clemen. Cupientes, de pœn. & per
22 Syluestr. in ver. Suſpenſio, num. 4. in 5.quæſt.fallit
ſi ſubiecta materia, & idẽtitas rationis aliud ſua-
deat. Et ita intelligo gloſſam in d.Clem.Quamuis
in ver. Ad diuina, de foro compet. ibi enim conſi-
derantur diuina reſpectu concurſus Populi ad hoc
vt facta citatio ad expulſores Epiſcoporum perue-
nire veriſimilius præſumatur , vt legitur in textu,
& not. Io.Andr. in c.fin.num.5.in ver.In Eccleſijs,
ſupra de clandeſt. deſponſ. Vnde non mirum ſi ap-
pellatione diuinorum etiam prædicatio compre-
henditur , quia non minus ad ſacras conciones
audiendas,quàm ad diuina officia fideles conflue-
re conſueuerunt . Et adde Syluestr. in ver.Inter-
dictum 5. num. 5. verſ.Secundum , vbi dicit diui-
norum nomine ſolum venire ordinatum in Bre-
uiario , & Miſſali .
23 Tertiò nota tria Sacramenta, quæ adminiſtrari
poſſunt tempore generalis interdicti . Primum
eſt Baptiſmus . Et quamuis hic, & in cap.Non eſt,
ſupra de ſponſal. exprimatur de paruulis habito
reſpectu ad id , quod eſt frequentius ; tamen idem
eſt in adultis , vt in cap.Quoniam , hoc tit. lib. 6.
24 Secundum eſt pœnitentia morientium ; ſed hodie
non tantummodo morientes , ſed etiam viuentes
tam ſani , quàm infirmi ad pœnitentiam licitè ad-
mittuntur , vt in cap. fin. eodem titulo, & lib. Hęc
enim duo Sacramenta ſemper excipiuntur de quo-
libet interdicto , quia ſunt Sacramenta neceſſita-
tis, d.cap. Non eſt iuncta gloſſ. in ver.Baptiſmum
25 paruulorum . Et per pœnitentiam intelligitur e-
tiam Viaticum , quod decedentibus conceditur,
vt in cap. Quod in te , ſuprà tit. prox. ibi. [In illo
verbo ,per quod Pœnitentiam morientibus non
negamus ; Viaticum etiam , quod verè pœniten-
tibus exhibetur, intelligi volumus , vt nec ipſum
decedentibus denegetur] & notat gloſſ. hic in
ver. Præter baptiſma : Hæc enim eſt regula à Ca-
none tradita, vt nulli pœnitenti ſit denegandum
in morte Viaticum , cap. Pœnitentes , in fin.
26 5. diſtinct. Sed ſanis tempore interdicti Euchari-
ſtia non conceditur , vt tenet gloſſa in cap. final. in
ver. Admittantur , & Abb. hic in vltimo notab.
num. 4. & Nauarr. in Manual. cap. 27. num. 178.
Tertium Sacramentum eſt Chriſmatis. Et quam-
uis textus ſimiliter exprimat de pueris , tamen
27 idem in adultis , vt in dicto cap. Quoniam : nam
etſi hoc Sacramentum regulariter non ſit neceſſi-
tatis, eſt tamen complementum Baptiſmi , vt in
d cap. De his verò , de conſecr. diſtinct. 5. & ibi
gloſſ. final. Atque , vt Vrbanus inquit epiſt. 1.
ad omnes Chriſtianos, cap.7. [Omnes fideles per
manus impoſitionem Epiſcoporum Spiritum ſan-
ctum poſt Babptiſmum accipere debent , vt pleni
Chriſtiani inueniantur] refertur in cap. Omnes,
eodem diſtinct. & not. gloſſ.fin. hic , & Hoſt. in
fine, in ver. Ad confirmationem, non quod prima
gratia per Confirmationis Sacramentum confera-
tur & ante Confirmationem per Baptiſmum ori-
ginale peccatum non deleatur , qui eſt peruerſus
nonnullorũ hæreticorũ error;ſed quia per Confir-
mationem baptiſmalis gratia roboratur, vt expli-
cat Suarez tom. 5. diſput.34. ſect.2. Ad hoc cap
28 Spiritus Sanctus , de conſecrat. diſtinct 5. Et ea-
dem ratione in die Cœnæ Domini permittitur cõ-
ſecratio Chriſmatis : quæ ad Confirmationem, &
Baptiſmum eſt neceſſaria , vt in dicto. cap. Quo-
niam , inf. eodem lib. 6. & conſecratio olei bapti-
29 zandorum , vt per Nauarr. loco citato . Sed Sa-
cramentum extremę Vnctionis denegatur , vt in
d. cap. Quod in te, & not. hic gloſſa in ver. Præ-
ter baptiſma , Hoſt. num. 4. in eodem ver. Abb.
num 1. & reliqui, Anton. de Butr. in d. cap. Non
eſt vobis, ſupra de ſponſal . & Sylueſt. in ver.In-
terdictum , 5. num. 8. in fine in 7. quæſt: De ma-
trimonio autem & Ordine dic vt notatur per DD.
in d.cap. Non eſt vobis , & per Sylueſt. d. quæſt.7.
num.9. verſ. Quinta exceptio , & verſ. Sexta eſt in
Ordinum collatione .
30 Vltimo nota ibi; ***Ferrarienſes Ciues excommu-
nicationis , & interdicti ſententijs ſint ligati*** : om-
nes ciues vnius ciuitatis pariter , & ſimul poſſe
non tantum interdici, ſed etiam excommunica-
ri , prout hic notant Abb. in 4. notab. num. 4. &
Felin. num. 3.
31 QVAERO vtrum Vniuerſitas excommu-
nicari poſſit .
32 Ad euidentiam premitto ſecundum Ioan. Mon.
& Ioan. Andr. in cap. Romana, num.7.infra eod.
lib 6. Vniuerſitatem dictam eſſe ab Vniuerſo , &
vniuerſum dici quaſi in vnum verſum , cum ſci-
licet plures habent ius , vel cauſam vertendi ſe in
vnum vt faciant Vniuerſitatem , eo quod reperia-
tur hoc eis conceſſum ab his, qui ſuper hoc ius
33 habent , vt l.3. ff. de Collegijs illicit. Vnde , vt ipſi
diffiniunt , Vniuerſitas eſt plurium corporum in-
ter ſe diſtantium vno nomine ſpecialiter eis depu-
tato collectio , vel ſecundum Oldrad. conſil. 315.
Circa iſtud Vniuerſitas eſt multorum in vnum
Congre-

Congregatio eidem capiti ſubiectorom, vel vt
Roman. inquit conſil. 400. Quæritur num. 9. eſt
corpus quoddam, quod ex multis inuicem colle-
ctis conficitur, non autem ex vna ſola perſona, li-
cet in vna propter caſus ſuperuenientiam ius eius
conſeruari poſſit, vt l. Sicut, ad fin. ff. Quod cu-
iuſque Vniuerſ. nom. & not. in cap. 1. ſup. de elect.
34 & in cap. Gratum de poſtulat. Prælat. & quinque
homines faciunt Vniuerſitatem caſtri, vel villæ, vt
notat Bald. in d. cap. 1. num. 8. ſup. per text. in l.
fin. C. de teſtam. vbi propterea infert vt ſi ſtatuto
caueatur, vt villa teneatur emendare damna com-
miſſa in ſuo territorio, & in villa non ſint quinque
viri, ideſt Patresfamiliæ non comprehendatur in
ſtatuto; ſed gloſſa fin. in d. l. Sicut, tenet Vniuer-
ſitatem poſſe conſtitui per tres, & eam ſequitur
Bartol. in l. Prætor. la ſeconda, num. 1. ff. de vi
35 bonorum raptor. Et Vniuerſitatis nomine cenſen-
tur ſynodus, concilium, cœtus, conuentus, de
quibus Iſidor. in cap. 1. 15. diſtinct. Et ſunt quaſi
ſynonyma, ſeu idem importantia Vniuerſitas,
Communitas, Collegium, Corpus, Societas, vt
dicunt Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in d. cap. Ro-
36 mana: nam *Communitas* dicta eſt à *communi*, &
eſt *commune* compoſitum à *cum*, & *munium*,
ideſt officium, quaſi Communio plurium in vnum
officium, cap. Conſulti, ſuprà de Procur. vt quia
habent arcam communem, ſigillum commune,
& vnum Rectorem, & ſimilia, arg. c. Dilecta, ſu-
pra de exceſs. Prælat. not. Bald. in cap. Cum om-
nes, num. 36. de conſtit. & dixi in d. cap. 1. de
37 elect. Collegium autem dicitur quaſi in vnum
collectum, & eſt Societas Collegarum in vno ho-
nore poſitorum, ſecundum Ioan. Mon. & Ioann.
Andr. vbi ſupra. Vel vt dicit Prob. in eodem cap.
Romana, num. 6. Collegium eſt collectio plurium
corporum rationabilium conſtituens vnum cor-
pus repræſentatum: omne tamen Collegium eſt
Vniuerſitas, ſed non è contra. vt l. Omnibus, ff.
ad Trebell. & not. Bald. in cap. Tertio loco nu. 3.
38 ſupra de probat. Et hoc poteſt dici Capitulum, de
quo per Ioann. Andr. & DD. in cap. Capitulum
ſupra de reſcr. Et Epiſcopus cum Capitulo faciunt
vnum corpus, cuius Epiſcopus eſt caput, Cano-
nici membra cap. Nouit, ſupra de his, quæ fi. à
Prælat.

Quibus præmiſſis quæſtio propoſita duas habet
inſpectiones. Prima eſt an Vniuerſitas excommu-
nicari poſſit licitè. Secunda eſt, an excommunica-
ri poſſit validè, ita vt ſententia excommunicatio-
ni quamuis ferri non debeat, tamen ſi feratur, li-
get, & tenenda ſit.

Circa primam inſpectionem, vt videtur expedita
per Conſtitutionem Innocentij IV. in dicto cap.
Romana, §. In Vniuerſitatem, de ſentent. excom-
munic. lib. 6. vbi diſertis verbis prohibetur ferri
ſententia excommunicationis in Vniuerſitatem,
vel Collegium, iubeturque promulgari in illos dũ-
taxat de Collegio, quos culpabiles eſſe, conſtite-
rit. Vnde cum de hoc ibi ſit caſus apertus, fruſtra
verſantur, qui in dubium reuocant an Vniuerſitas
poſſit excommunicari: cùm præſertim Conſtitu-
tio illa rationi innitatur ſanctæ, quę in littera ex-
primitur ibi [Volentes amicorum periculum
vitare, quod exinde ſequi poſſet cum nonnun-
quam contingeret innoxios huiuſmodi ſententia
irretiri.]

39 Et confirmatur, quia excommunicationis pœ-
na grauiſſima eſt, imò nulla maior in Eccleſia Dei
cap. Corripiantur, 24. quæſt. 3. cap. Abſit, 11.
quæſt. 3. ſeparat enim à Deo, cap. Certum, 24.
quæſt. 3. Ab Eccleſia fidelium remouet. cap. Om-
nis, & cap. Seq. 11. quæſt. 3. tradit Satanæ, cap.
Audi, & æternam damnationem inducit, cap.
Nemo Epiſcoporum, eadem cau. & quæſt. Vnde
40 S. Thom. in 4. diſtinct. 18. quæſt. 2. art. 1. quæſt. 2.
ad tertium poſt Magiſtrum ſententiarum docent
excommunicatum triplex incommodum incur-
rere, quia priuatur gratia Dei, & protectione eius
ſpeciali, & traditur Diabolo corporaliter, & ſpi-
ritualiter. Quamobrem cum tot, & tam grauia
mala per excommunicationem infetantur, ad vi-
tandum periculum feriẽdi innoxios prouidè ſan-
citum eſt, vt cenſura huiuſmodi feratur tantum-
modo in perſonis culpabiles, de Vniuerſitate, non
autem in ipſum corpus Vniuerſitatis, vel Col-
legij.

41 Atque ita non obſtat quòd ciuitas, vel Vniuer-
ſitas poſsit interdici, vt hic patet, & ſic quando-
que puniantur qui non peccauerunt, vt cap. Non
eſt vobis, ſupra de ſponſal. & cap. Sanè, il ſecon-
42 do, de offic. delegat. Quoniam hoc verum eſt in
pœna interdicti: nam pro peccatis Regis regnum
interdicitur, vt in d. cap. Non eſt vobis, Ciuitas
pro peccatis Epiſcopi, vt in d. cap. Sanè, vel Do-
mini, aut Rectoris, vt in cap. Si ſententia, de
ſentent. excommunic. lib. 6. & monaſterium pro
peccatis Abbatis, vt in cap. Cum dilectus, ſuprà
de relig. domib. non autem in pœna excommuni-
cationis, qua quis plecti non debet, pro peccatis
alienis, vt egregiè probat Auguſtinus in cap. Si
habes, 24. quæſt. 3. & notat hic gloſſa in ver. Inter-
dicto ſuppoſita Hoſt. Io. Andr. & alij inferiùs re-
lati, num. 51.

Rationem diuerſitatis aſsignat Diu. Thom. in
4. diſtinct. 18. quæſt. 2. art. 3. quæſt. 2. ad ſecundum,
quia interdictum non eſt tanta pœna, quanta
excommunicatio; quia interdicti non fraudantur
Eccleſiæ ſuffragijs, ſicut excommunicati.

43 Vnde mos ſacrorum Canonum eſt ſingulares
tantùm perſonas anathematis mucrone ferire.
Vniuerſitates verò interdicto ſupponere, vt cap.
Sicut, il terzo, de iureiurand. cap. Cum dilectus,
verſ. Mandantes, de relig. domib. & cap. P. & G.
de offic. delegat. nam etſi in compilatione, qua
vtimur, ſcriptum ſit [excommunicationis, & in-
terdicti ſententias in perſonam, & terram eius pro-
mulgares] melius tamen in manuſcriptis legitur
[excommunicationis in perſonam, & interdicti
in terram ſententias promulgares] vt ibi eſt ad-
notatum in gloſſ. marginali. Et hæc differentia
colligitur etiam ex textu noſtro: nam in prima
parte, vbi agit de excommunicatione; loquitur
de ciuibus Ferrarienſibus; In ſecunda verò agens
de interdicto loquitur de ciuitate ipſa, vt obſer-
uat Ioan. Andr. num. 3. verſ. Et nota quod ſupra
dixit Ciues.

44 Et propterea in Bulla Cœnæ, §. 2. Omnes, & ſin-
guli cuiuſcunque ſtatus, gradus, ſeu conditionis
fuerint ab ordinationibus Apoſtolicis ad vniuer-
ſale futurum Concilium appellantes excommuni-
cantur; Vniuerſitates verò, Collegia, & Capitu-
la interdicuntur. Quod caput deſumptum eſt ex
Conſtitutione Pij II. contra appellantes ad futu-
rum Concilium, quæ incipit Execrabilis, in fine,
45 & habetur in Bullar. tom. 1. pag. 316. Et ſimiliter
Vrba-

Vrbanus VI. in Bulla contra officiales laicos relegantes, ſeu proſcribentes quoquo modo perſonas Eccleſiaſticas, incipien. Quia ſicut, §. 1. eodem tom. pag. 229. [Talia, inquit, præſumentes, ſi ſingulares perſonæ fuerint, earum ſingulas; ſi verò Communitates, vel Vniuerſitates extiterint omnes, & ſingulos eorum Poteſtates, Capitaneos, Scabinos, Rectores, Iudices, Conſules, & Officiales, & Conſiliarios, & priuatas perſonas, quæ huius ſacrilegij principaliores patratores extiterent, excommunicationis ſententias, necnon eorum Ciuitates, Terras, Oppida, & Caſtra inter-
46 dicto ſubiacere volumus ipſo facto.] Vbi obſeruandum eſt per excommunicationem latam in Officiales, vel Conſules, non cenſeri excommunicatum corpus aliquod Vniuerſitatis, vel Collegij; quia, vt Bald. inquit in cap. Duobus, n. 15. ſupra de ſentent. & re iudic. Conſules Mercatorum non faciunt Collegium, quia eſſent duo Collegia in eodem ſubiecto, ſed ſunt Patres Collegij.

47 Et eodem modo in extrauag. Ioan. XXII. ſupergentes, de conſuet. excommunicantur Impedientes ne Legati, & Nuncij Sedis Apoſtolicæ recipiãtur, aut liberè exerceant officium ſuum; & eorum Regna, Terræ, & loca quælibet interdicuntur, quamdiù in contumacia duxerint perſiſtendum.

48 Quem morem hoc ipſo tempore ſeruatum vidimus in caſu Reipublicæ Lucanæ: nam ciuitatem, ſtatum, & dominium nuper interdixit Epiſcopus ciuitatis Caſtelli Commiſſarius Apoſtolicus; Vexillifero verò, Antianos, & Officiales, qui pro tempore extiterunt nominatim excommunicatos nunciauit, eo quod nõnullos familiares Cardinales Epiſcopi, & Inquiſitoris cum armis repertos, duoſque eiuſdem Cardinalis fratres germanos in contemptum, & depreſſionem libertatis eccleſiaſticæ carceribus mancipauerint, & eundem Commiſſarium à S.D.N. ſuper his ſpecialiter ablegatum admittere recuſauerint.

49 Suffragatur etiam huic ſententiæ gloſſa Auguſtini Matth. 13. ad hoc propoſitum relata à Diuo Thoma in 4. diſtinct. 18. quæſt. 2. art. 3. quæſt. 2. verſic. In contrarium, vbi dicit: Princeps, & multitudo non eſt excommunicanda, ideſt Princeps cum multitudine, ſeu Vniuerſitate: Nam de Principe ſolo non ambigitur quin excommunicari queat, cap. Valentinianus, 63. diſtinct. c. Quoniam, & ibi gloſſa in ver. Communione, 18. diſtinct. cap. Duo ſunt, 96. diſtinct. vbi dicitur; [Plerique Pontificum alij Reges, alij Imperatores excommunicauerunt,] & cap. Ad Apoſtolicæ, de re iudic. & apertiùs hoc ipſum docuit Idem
50 Auguſtinus lib. 3. contra epiſt. Parmen. vbi valdè deteſtatur excommunicationis ſententiam latam aduerſus multitudinem, etiam manifeſti, & notorij peccati ream, refertur in cap. Non poteſt, 23. quæſt. 4. Ad idem textus in cap. Comeſſationes, in fine, 44. diſtinct. vbi dicitur: leuiſſimis quidem, ſed inſtantiſſimis admonitionibus multitudo frangatur. Ergo non excommunicatione. Et ita ad hoc ponderat illum textum Felin. in cap. Dilectæ, num. 1. verſic. Aliam rationem, ſupra de except. & Philipp. Prob. in d. cap. Romana, nu. 5. de ſent. excomm. lib. 6.

51 Quamobrem Vniuerſitatem non eſſe anathemate feriendam cenſuerunt in d. cap. Romana, infra eodem lib. 6. Innocentius illius Conſtitutionis Conditor, Hoſtien. Archid. Ioan. Mon. Ioann. Andr. Lap. Gemin. Ancharan. & Franc. & in hac Decretali gloſſa in ver. Interdicto ſuppoſita, Innocent. in princip. vbi exponit verbum *Ciues*, hic poſitum, ideſt Conſiliarij, vel alij, qui delinquerent, arg. cap. Veniens, ſuprà de Simon. & cap. Lator, de Cler. excomm. miniſtr. quia, inquit, ciuitates non poſſunt excommunicari: vel Vniuerſitas, cap. Romana, infra eodem, cap. Si habes, 24. quæſt. 3. vel quod ſpeciales ciues erant excommunicati, ſed tota ciuitas interdicta, Hoſt. nu. 3. dicens [Ciuitas excommunicari non poteſt, & ideo eſt interdicenda; & Conſiliarij, & Maiores, per quos regitur ciuitas, excommunicari poſſunt: excommunicari enim non debet vnus pro alio, ſed bene interdici.] Ioan. Andr. num. 3. [Nota, inquit, quod ſupra dixit, *Ciues*, hoc pro eo, quia ciuitas non excommunicatur, ſed ciues ſcilicet Conſiliarij, & Maiores, per quos ciuitas regitur, excommunicari poſſunt, allegat d. cap. Romana, infra eodem lib. 6. cap. Dilectus, il ſecondo, de ſimon. & cap. Significauerunt, de except. Nec enim excommunicatur vnus pro delicto alterius, licèt benè interdicatur ſecundum eum Anton. de Butr. num. 8. [Vniuerſitas, inquit, non excommunicatur, quia pœna excommunicationis pro delicto alterius quis non ligatur. Sed ciues ſingulariter benè poſſunt excommunicari, vt principales ciuitatem regentes.] Idemque totidem ferè verbis repetit Petr. de Ancharan. num. 1. in 1. notab. & ſequitur Abb. num. 4. in 4. notab. vbi ait [Nota quod omnes ciues vnius ciuitatis pariter, & ſimul excommunicari poſſunt; Et intelligo, quod excommunicatio feratur in perſonas capaces: nam in Vniuerſitatem non debet ferri excommunicatio. Et idem dicit Felin. num. 3. Idem docuit ſanctus Thom. in 4. diſtinct. 18. quæſt. 2. artic. 3. quæſt. 2. & Turrecremat. in cap. In criminalibus, num. 1. 5. quæſt. 3. & ex recentior. Couarr. lib. 2. variarum reſolut. cap. 8. num. 8. in fine vbi teſtatur de communi opinione, Nauarr. conſil. 24. num. 1. hoc tit. in antiq. Henriq. in Summa lib. 13. cap. 25. §. 4. littera B, & Sayr. de cenſuris, lib. 1. cap. 8. num. 15.

52 Cæterum etſi prædicta videantur ſatis clara; in oppoſitum tamen conſidero Conſtitutionem Innocentianam in d. cap. Romana, §. in Vniuerſitatem, hoc tit. lib. 6. Ius nouum continere, propterea enim non procedit per viam declarationis. Vnde ante ipſam conſtitutionem Vniuerſitas, vel
53 Collegium benè poterat excommunicari. Ad quod allego tria iura; Primò ſcilicet textum in cap. Si autem nobis, 11. quæſt. 3. vbi Populi, qui non obedierint Epiſcopo, fiunt extorres à Regno Dei, & à conſortio fidelium, & à liminibus Eccleſiæ alieni, & ita excommunicationis ſententia innodantur, vt ibi explicant gloſſ. Archid. & DD. & clarè probatur ex littera; nam illa tria non congruũt niſi excommunicationi, quæ excludit à Regno Dei, cap. Certum, 24. q. 3. à conſortio fidelium ſeparat. c. Nihil, & c. Canonica, 11. q. 3. & arcet à liminib. Eccl. c. Cleros, 21. diſt. & c. Perlectio, 25. diſt.
54 Populus enim nõ eſt vnum ſimpliciter, ſed aggregatiuè, ſeu collectiuè: nam decem homines faciunt populum, cap. Vnico, 10. qu. 3. gloſ. 1. & DD.
55 in cap. 1. ſupra de elect. & Bartol. in l. Prætor, la ſeconda, nu. 4. ff. de vi bonorum raptorum, & , vt in-

quit,

qnit Bald.in cap.In pertractandis,nu.1.ſupra vt lite
non conteſt. Vniuerſitas eſt duplca , quædam di-
ſcretorum tantùm, vt Monachorum, & artificum;
quædam non diſcretorum,vt populus: & hanc ap-
pellac mixtam , & confuſam Vniuerſitatem . Se-
cundò allego textum in cap. Significauernnt, verſ.
Sed à parte, ſupra de cacept. vbi contra Capitulũ
Tornacen.in gradu appellationis fuit oppoſita ex-
communicationis excepeio , & textus decidic per
huiuſmodi exceptionem, Capitulum non repelli à
proſequutione appellationis; quia omnis legitima
defenſio excommunicato in iudicio reſeruatur: &
ita clarè admittit Capitulum potuiſſe excommu-
nicari : vnde bnnè Anton.de Butr.ibi nu.2. [Nota,
inquit,Capitulum poſſe excommunicari, licèt ſub-
dat hodie hoc eſſe intelligendum , vt in d. §. In
Vniuerſitatem , & Hoſt.ibi nu.1.in ver. Contra Ca-
pitulum dicit illum textum loqui in ſimplicitate
antiqui iuris , ſecundum quam & Capitulum , &
Vniuerſitas excommunicabantur , & dicebantur
poſſe excommunicari . Tertiò ad idem allego
textum in cap. Vnico in princip. ſupra de lit. con-
teſt. nam , vt ibi dixi nu.1. & paret in compilatio-
ne antiqua, & recitant ibi Io.Andr. & Abb. vterq;
nu.2. Capitulum S. Quintini irrogauerat iniurias
Epiſcopo Noniensi, & Epiſcopus propter eiuſmodi
iniurias illud excommunicauit : & quamuis tex-
tus ſimpliciter narret factum,tamen illud non im-
probat , nec proceſſum irritũ decernit ex eo quod
Capitulum non potuerit excommunicari , ſed ex
eo quod litis conteſtationem non inuenit eſſe fa-
ctam, vt ibi dicitur : & ita Capitulum , & Vniuer-
ſitas olim excommunicabatur ſecundum Io.Andr.
& Abb.vbi ſupra , & Butr. nu.6. in ſecunda oppoſ.
56 Cum igitur de iure veteri liceret Vniuerſitatem,
vel Collegium excommunicare dicimus non eſſe
recedendum à diſpoſitione antiquorum Canonũ ,
niſi quatenus iure nouo reperiantur expreſsè cor-
recti, l.Sancimus, C.de teſtam. & l.Præcipimus in
fine,C.de appellat.expedit enim iura iuribus con-
cordare, cap.Cum expediat. de elect. in 6. noua
autem Conſtitutio Innocen. in d.cap. Romana, §.
In Vniuerſitatem,infra eod.lib.6. non corrigit ius
vetus niſi in eo caſu , in quo in Vniuerſitate repe-
riantur, aut reperiri poſſint innoxij , & non cul-
pabiles.

Mouetur enim ratione periculi animarũ , quod
ſequi poſſet, cùm nonnunquam contingeret inno-
xios huiuſmodi ſententia irretiri , vt expreſsè ibi
legitur. Et hanc rationem conſiderat Hoſt.Ioan.
Andr.Butr.Cardin. & alij ſupracitati, nu.51. dum
firmant idcirco Vniuerſitatem excõmunicari non
poſſe, ſed interdici, quia pro delicto alterius non
poteſt quis excommunicari , ſed benè interdici .
Atque ita loquuntur de Vniuerſitate illa, in qua
aliquis reperitur innoxius : nam ſi omnes eſſent
culpabiles per excommunicationem Vniuerſita-
tis vnus non ligaretur pro delicto alterius, ſed
vnuſquiſque pro ſuo delicto. Et hanc ipſam ratio-
nem ponderat S.Thom.in 4.diſt.18.qu.2.art.1.q.5.
dum dicit Eccleſiam prouidè ſanxiſſe vt tota Cõ-
munitas non excommunicetur , ne cum zizania ,
ideſt cum delinquentibus ,eradicetur & triticum,
ideſt feriantur inſontes , & non culpabiles . Ergo
ſi ceſſet hæc ratio, eo quod appareat totam Com-
munitatem deliquiſſe,non erit prohibitum in eam
proferre excommunicationis ſententiam : quod
expreſsè docuit Dominus meus Io.Frãciſcus Fa-
gnanus in libello de iuſt.& validit. cẽſurar.Pauli V.
in Rempubl.Venetam in 5.par.de cenſur.pag.136.
verſ. Præterea , ait enim : Ideo in Conſtitutione
Innocentij prohibita eſt excommunicatio in Vni-
uerſitatem, vel Collegium; quia cùm probabile
non ſit aliquam multitudinem in totam delicto
conſenſiſſe, iuſtus cum impio non eſt condemnan-
dus , vt apertè inſinuat dicta Innocentij Conſtitu-
tio. Quamobrem quoties conſtat totam Vniuer-
ſitatem, vel totum Collegium deliquiſſe , ceſſante
tunc dictæ Conſtitutionis ratione , poteſt excom-
municari. allegat Hoſt. in ſumma, tit. de Contu-
mac.§.fin.verſ.Ergo ſi conſtat, Lap. Petr. de Anch.
& Domin.quos ſequitur Franc. in d.cap Romana,
§. In Vniuerſitatem,verſ. in gloſ. final. in fine . Et
hanc opinionem tãquam dictæ Conſtitucioni In-
nocentij , & S. Thomæ verbis congruentem ſequi-
tur Tabiena in ver. Excommunicatio 2. verſ. Vel
accipitur Collegium pro perſonis applicatis .
57 Nec obſtat auctoritas Auguſtini in d. cap. Non
poteſt,23. qu.4.quoniam intelligenda eſt vbi ſcan-
dalum timetur, & multorum ſtrages iacent,ſi ſer-
uetur rigor, vt in cap. Vt conſtitueretur,in fine,50.
diſt.aliàs verò ſi non contemnatur diſciplina Ec-
cleſiæ in populo , ſed ſperari poſſit forent patien-
ter ſuſtineant , ferienda eſt multitudo, cap. fin. de
pœnit.diſtinct.6. Hæc ſunt verba gloſſæ in cap. La-
tores, in ver. Multitudinem,de Cler.excomm. mi-
niſtr. & tenet Syluest. in ver. Excommunicatio, 1.
58 nu.10.verſ.Nec debet : Multitudo quippe peccan-
tium patrocinium errori non parit , vt Hieron. in-
quit epiſt.2.ad Ruffinum, relatus ab Henr.Boich.
in d.cap.Latores; adde D.Thomam in 2.2.qu.108.
art.1.ad quintum, vbi dicit, quando tota multitu-
do peccat eſſe de ea vindictam ſumendam , ſicut
Aegyptij proſequentes filios Iſrael ſubmerſi ſunt
omnes in mari rubro, Exodi 14. ſequitur Felin.
alia cumulans in cap. Dilectæ,n.6.de exception.
59 Demum cùm in hac materia qui numerus re-
quiratur vt multitudini impunè ſit deliquiſſe, à iu-
dicis arbitrio dependeat, vt ibidem gloſ. Henr. &
cæteri declarant: meritò S.Auguſtinus Donatiſta-
rum, eorumque populorum, qui maiorem Africæ
partem occupabant, multitudinem vtpotè immẽ-
ſam, arbitratus eſt non debere excommunicatio-
ne feriri : vnde ſecus dicendum eſt in particulari
Vniuerſitate, vel Collegio . Ad hoc d. cap. Lato-
res ibi [Si verò multitudinem magnam in hoc
deliquiſſe cognoueris, &c.] Et hanc partem tenet
expreſsè Io.de Anan.in cap.Dilectus,il ſecondo,in
9.col. verſ. Vel adde prædicta, de Simon. & Felin.
poſt eum in cap.Dilectæ in Chriſto,n.1.col a. verſ.
Limita tamen, ſupra de except. vbi notabiliter li-
mitant d.§.In Vniuerſitatem,Niſi omnes de Vni-
uerſitate eſſent capaces doli, & culpæ ; quia tunc ,
ſi omnes eſſent culpabiles, poſſent excommunica-
ri per nomen collectiuum : & exemplificant in
Collegio Doctorum , in Capitulo , in Conuentu
Monachorum, in Conſilio populi, & ſimilibus, in
quibus ceſſat ratio d.§. Inducunt Bart. in l.Si gre-
ge,ff. delegat.1.& alijs in locis , vbi tenet quod ſuc-
ceſſores Capituli, quod erat excommunicatum ,
ſint etiam excommunicati : ergo ſupponit Capi-
tulum eſſe excommunicabile .
60 His in vtramque partem adductis pro veritate
conſidero Vniuerſitatem poſſe accipi dupliciter
ex Syluest.in ver.Excommunicatio 1. nu.10. Vno
61 modo prout eſt quid abſtractum, & præſcindens à
ſingu-

ſingularibus hominibus: & hoc modo ſumpta
Vniuerſitas nulla auctoritate etiam Summi Pon-
tificis excommunicari poteſt; tum quia non com-
municat, cum communicatio in actibus ſit ſingu-
larium, quorum ſunt actiones; & conſequenter à
communione fidelium non poteſt excludi: tum
quia cùm ſit quid fictum, & intellectuale carens
anima, & baptiſmo, impoſſibile eſt vt per excom-
municationem excludatur à Regno Dei, & trada-
tur Satanæ, iuxta textum in cap. Certum, 24. qu. 3.
& cap. Audi, 11. qu 3. & in ſpecie not. Archid. in d.
cap. Romana, nu. 5 in ver. in Vniuerſitatem: & hoc
62 intendunt ibi Io. Mon. & Io. And. ambo nu 9. dum
dicunt Vniuerſitatem, Communitatem, Societa-
tem, Collegium, ſeu Capitulum dici vnum nõ ſim-
pliciter, ſed aggregatiuè, vt Arca eſt vnum aggre-
63 gatione, & Domus, & Grex, quia decem oues fa-
ciunt gregem, vt l. Oues, ff. de abig. & ob hoc nullũ
horum eſt perſona vera, quæ eſt rei rationabilis in-
64 diuidua ſubſtantia. Vnde Collegium, & alia huiuſ-
modi dicuntur perſona non vera, ſed repreſenta-
65 ta, vt l. Mortuo, ff. de fideiuſſor. Item Vniuerſitas
caret anima, & baptiſmo: ergo non eſt capax im-
preſſionis excommunicationis, quæ non ligat niſi
perſonam veram, cap. P, & G. ſupra de off. deleg.
cap. Sicut il terzo, de iureiur. & principaliter ani-
mam, vt in cap. 1. infra hoc tit. lib. 6. Et ſi contra
66 fiat nihil agitur, quia ſecũdum Philoſophum 2. de
Anima; Actus actiuorum ſunt in patiente benè
diſpoſito; ad quod facit l. Pater Seuerinano, §. Cõ-
ditionum, ff. de condit. & demonſtr. ita Io. Mon. &
Io. Andr. vbi ſupra, & idem Monach. in cap. Vt cir-
ca, de elect. lib. 6. Gemin. & Præpoſ. in cap. Sicut
vir, 7. qu. 1. relati à Philippo Probo in d. cap. Roma-
na, nu. 5. verſ. Vt veniamus ad intentum, infra eod.
lib. 6. & Marian. Socin. in cap. Mulieres, in 7. prin-
cipali articulo nu. 15. ſupra eod. Oldrad. conſ. 65. in
fine, verſ. Punitur etiam pœnis, vbi refert Ioannem
XXII. ſemel in Conſiſtorio dixiſſe Vniuerſitatem
non poſſe excommunicari: & hoc quia non habet
animam, nec perſonam veram, ſed fictam, Feder.
de Sen. conſ. 15. Quæſtio talis eſt, nu. 6. verſ. eodem
modo, & Turrecrem. in cap. In criminalibus, nu. 1
5. qu. 3. vbi ait Vniuerſitatem, vel Collegium pu-
niri poſſe non capitaliter, non corporaliter, vel
ſpiritualiter, idest per excommunicationem, cùm
ſit corpus inanimatum. Et hoc ipſum firmat Hoſt.
67 in d. cap. Romana, n. 5. ait enim [Dicas ergo quod
quantumcumque Vniuerſitas, vel Collegium ex-
communicetur, numquam Vniuerſitas eſt excom-
municata, nec excommunicari poteſt; quia cum
hac ſententia ligetur anima ſolummodo creaturæ
rationabilis, cap. Si quis Presbyterorum, ſupra de
reb. Eccleſ. non alienan. & baptizatæ, cap. Omnis
Chriſtianus, 11. qu. 3. patet quod Vniuerſitas, quę
nec animam habet, nec baptizata eſt, excommu-
68 nicari non poteſt. Sicut enim res Vniuerſitatis
non ſunt ſingulorum, nec contra, §. Qui manumit-
titur, 12. qu. 2. ſic nec animæ ſingulorum ſunt Vni-
uerſitatis: nam Vniuerſitas vnum corpus eſt, l. 1.
ff. Quod cuiuſque Vniuerſit. & monſtruoſum eſſet
vt vnum corpus Vniuerſitatis haberet plures ani-
mas: ſed ſi animæ ſingulorum conſiderarentur,
tot haberet corpus Vniuerſitatis animas, quot ſunt
ſinguli, niſi forſan videantur animam ponere, quam
falsò fingit Auerroes, quæ ſecundum ipſum ho-
minibus eſt communis, quod eſſet hæreticum di-
cere, & inſanum; ideoque hac naturali ratione
conſiderata ad excommunicandum tale corpus,
ſicut eſt Vniuerſitas, vel Collegium, naturaliter
non eſt aptum] Hæc Hoſtienſis.
69 Eodem argumento vtitur Gemin. nam actus, &
paſſiones prout conſiſtunt in facto, ſunt ſingulorũ,
non Vniuerſitatis, cap. 2. de reſtit. lib. 6. & cap. Si
ſententia, §. 2. de ſentent. excomm. eod. lib. Vniuer-
ſitas autem, vel Collegium non eſt quid ſingulare,
niſi per repreſentationem, l. Mortuo, ff. de fideiuſ-
ſor. Tunc arguit ſic [Excommunicatio ligat per-
ſonam veram, non repreſentatam] cap. P. & G. de
off. deleg & cap. Sicut il terzo, de iureiur. & haben-
tem animam rationalem, cap. Si quis, de reb. ec-
cleſ. non alien. ſed hæc omnia ceſſant in Vniuerſi-
tate: ergo Vniuerſitas non eſt excommunicabilis,
ita Gemin. in cap. Sicut vir, in gloſ. 3. 7. qu. 1. & Fe-
lin. poſt alios in cap. Dilectæ in Chriſto, num. 1. verſ.
70 Tu vide Dominicum, ſupra de exception. Itaque
ſi hoc modo ſumatur Vniuerſitas, quæſtio propo-
ſita eſt de indubitabili; quia ad hoc vt quis ligetur
ſententia excommunicationis, infraſcriptæ qua-
litates ex neceſſitate requiruntur, videlicet vt ſit
creatura, ſeu perſona vera, rationabilis, mortalis,
baptizata, ſubdita, doli capax, quam theoricam
ponit, & per partes explicat Marian. Socin. in d. c.
Mulieres, in 7 principali articulo, nu. 18. ſupra eod.
Nulla autem ex his qualitatibus concurrere poteſt
in Vniuerſitate, ſi accipiatur vt quid abſtractum,
& ſegregatum à ſingularibus perſonis, vt ad ſen-
ſum patet.
71 Quinimò hoc modo ſumpta Vniuerſitas non
modo non eſt capax excommunicationis, ſed nec
interdicti. Textus eſt, ni fallor, ſatis clarus, in cap.
Si ſententia, infra eod. lib. 6. vbi interdicta ciuitate,
vel populo ſit reſolutio in ſingulares perſonas. Et
redditur ratio, ne alioquin ſententia effectu ca-
reat, cùm diuinorum auditio, & Sacramentorum
perceptio populo vt vniuerſis non cõpetant: ergo
inanis eſt ſententia interdicti lata in Vniuerſita-
tẽ, vt eſt quid præſcindens à ſingularibus perſonis:
quod clarius patebit ex dicendis infra n. 73. & ſeq.
72 Alio modo accipi poteſt Vniuerſitas pro ſin-
gularibus perſonis omnibus collectiuè, ſicut cum
controuertitur an Vniuerſitas excõmunicari poſ-
ſit, hoc ſit in quæſt. an ſinguli de Vniuerſitate poſ-
ſint collectiuè omnes, & vniuerſaliter excõmuni-
cari, ſiue dicatur, excommunico totam Vniuer-
ſitatem, vel Collegium, ſiue omnes de Vniuerſita-
te, vel Collegio, hæc enim non differunt ſecundum
Syueſt. vbi ſupra. In quibus terminis loquitur d. §.
In Vniuerſitatem: non enim prohibet, vt multi
putarunt, quominus excommunicari poſſit Vni-
uerſitas vt eſt quid abſtractum, & præſcindens à
ſingularibus perſonis; quia huic abſtracto non
congruit ratio illa periculi animarum in textu ex-
preſſa, ſed loquitur de Vniuerſitate in ordine ad
perſonas de Vniuerſitate exiſtentes, quæ poſſunt
eſſe innoxiæ; & ideo non debent excommunica-
tionis ſententia irretiri, vt ibi declarat Franc. n. 3.
verſ. Loquitur enim iſte textus quando profertur
in Vniuerſitatem animo ligandi ſingulos: & Fe-
lin. in cap. Dilectæ, nu. 1. ſupra de except. In mate-
73 ria enim, cuius corpus non eſt capax, interdictum
corporis reſpicit ſingulos, vt inquit Io. Andr. in d.
cap. Romana, nu. 2. per d. cap. Si ſententia, inf. eod.
74 lib. 6. Vnde vt dicebat Innoc. in d. cap. Romana,
nu. 3. verſ. Ex iſto loco, & poſt eum Io. Andr. d. n. 2
ſi litteræ impetrentur contra Capitulum, vt coga
tur

Digitized by Google

tur ad alicuius receptionem, Delegatus compellet ſingulos Canonicos ad receptionem ipſius, licèt litteræ tantùm contra Capitulum, & non contra ſingulos Canonicos ſint impetratæ: & hoc eſt ea ratione, quia mandatum factum Capitulo vt aliquid faciat, intelligendum eſt vt Canonici, & alia membra Capituli illud faciant, cap. Pro illorum, ſupra de præben. quia Capitulum, quod eſt nomen intellectuale, & res incorporalis nihil facere poteſt, niſi per membra ſua.

75 In Vniuerſitate autem hoc ſecundo modo conſiderata credimus eſſe diſtinguendum inter Papã, & Prælatos inferiores. Et quidem à Papa ambigendum non eſt, quin Vniuerſitas, Collegium, Senatus, & huiuſmodi excommunicari poſſint, Ra-
76 tio eſt, quia prohibitio Innocentij in d cap. Romana, §. In Vniuerſitatem, infra eod. lib. 6. eſt iuris merè poſitiui, cùm nulla ratio naturalis, aut diuina repugnet, quin perſonæ de Vniuerſitate ſi omnes ſint culpabiles ſimul, & collectiuè excommunicari valeãt ſub nomine Vniuerſitatis: quid enim intereſt inſpecto iure naturali, & diuino an ſententia excommunicationis feratur in omnes de Collegio, an in Collegium? Iure autem veteri hoc non erat prohibitum, vt oſtenſum eſt ſupra nu. 52. At Romanus Pontifex prædeceſſorum ſuorũ Conſtitutionibus non adſtringitur, cùm ſit ſupra omne ius humanum poſitiuum, cap. Propoſuit, de conc. præb. §. His ita, 25. qu. 1. vbi dicitur [Sacroſancta Romana Eccleſia ius, & auctoritatem ſacris Canonibus impertitur, ſed non eis alligatur; habet enim ius cõdendi Canones, vtpotè quæ caput eſt, & cardo omnium Eccleſiarum, à cuius regula nemini diſſentire licet: ita ergo Canonibus auctoritatem præſtat, vt ſeipſam non ſubijciat eis] Hæc ibi. Vnde Conſtitutio Innocentij non ligat ſucceſſores tam ex defectu voluntatis, quàm poteſtatis; textus eſt ſingularis in cap. Innotuit, §. Quamuis autem, ſupra de elect. ibi [Cum ea non fuerit prohibentis intentio, qui ſucceſſoribus ſuis nullũ potuit in hac parte præiudiciũ generare, pari poſt eum; imò eadem poteſtate functuris, cùm nõ habeat imperium par in parem] Et docet S. Thom. quodlib. 4. art. 13. & in 1. 2. qu. 96. art. 5. ad 3. Et in terminis prædictæ prohibitionis Innocentij tenet Sylueſt. in ver. Excommunicatio, primo, n. 10. verſ. Si autem Papa excommunicet, qui non ſubijcitur d. cap. Romana, & Dominus meus Io. Franciſcus Fagnanus in præcitato libello de iuſt. & validit. cenſur. par. 5. de cenſur. fol. 136. verſ. Reſpondetur
77 Pontificem iuri poſitiuo, quod habetur in d. cap. Romana non ſubeſſe. Et huic ſententiæ obſeruantia etiam ſubſequuta auctoritatem contulit temporibus noſtris, vt in eod. libello d. par 5. vnde temerarium eſſet hoc amplius in dubium reuo-
78 care. Nam obſeruantia, & conſuetudo Romanæ Eccleſiæ præualet auctoritati cuiuſcumque Doctoris, vt inquit S. Thom. in 2. 2. qu. 10. art. 12. vnde art. 2. docuit contra auctoritatem Romani Pontificis nec Hieronymum, nec Auguſtinum, nec aliũ ſacrum Doctorem ſuam ſententiam defendere: & eum refert, & ſequitur Turrecre. in cap. 1. diſt. 20. Atque ita non obſtat quod dixit Auguſtinus de excommunicatione in multitudinem non ferenda præter ea, quæ dicta ſunt ſupra n. 57. Hæc de Summo Pontifice.

79 Cæterùm inferioribus Prælatis exiſtimo abſolutè prohibitum eſſe excommunicationis ſententiam ferre in Vniuerſitatem, vel Collegium: nam etſi poſſibile ſit omnes de aliqua Communitate deliquiſſe, tamen rarò hoc contingit, & iura adaptantur ad frequentiùs accidentia, l. Nam ad ea, ff. de legib. Ergo ſtandum eſt generali prohibitioni Innocentij in d. cap. Romana, §. In Vniuerſitatem, infra eodẽ, lib. 6. licèt in aliquo ſpeciali caſu omnes, & ſinguli de Vniuerſitate deliquerint. Quam rationem ponit Richard. in 4. diſtinct. 18. qu. 5. ar. 3 & poſt eum Felin. in cap Dilectæ, nu 1. verſ. Aliam rationem, ſupra de exception. & Philipp. Prob. ad Monach. in d. cap. Romani, nu. 5. eodem verſ. Præ-
80 terea textus in d. §. In Vniuerſitatem, non fundat ſuam prohibitionem in eo, quod in Vniuerſitate actu reperiantur innoxij; ſed in eo, quia poteſt contingere vt reperiantur: atque ita ſe fundat in ſola poſſibilitate vt ſic eligatur pars tutior, & periculum animarum vitetur. Et quia ſemper eſt poſſibile, vt in Communitate reperiatur aliquis, qui delicto non conſenſerit; propterea nullo caſu ab inferioribus à Papa tota Communitas ferienda eſt anathemate: non enim eſt nouum in iure vt prohibitio generaliter fiat ad cautelam eorum, quæ poſſunt contingere, vt cap. Dixit Dominus, 32 qu. 1. l. Diuortio, ff. de negot. geſt. cap. Licet, ſupra de elect. cap. Ad aures, de tempor. ordinat. cum concord. in propoſito adductis per gloſ. in d. §. In Vniuerſitatem, in ver. Eſſe poteſt, & Hoſt. nu. 5. in
81 eodem ver. Et hoc apertè ſenſit D. Thom. in diſt. 18. qu. 2. art. 3. q. 2. ait enim [Excommunicari non debet aliquis, niſi pro peccato mortali; peccatum autem in actu conſiſtit; actus autem non eſt Communitatis, ſed ſingularum perſonarum vt frequenter] & ideo ſinguli de Communitate excommunicari poſſunt, non autem ipſa Communitas: & quamuis quandoque actus ſit totius alicuius multitudinis, vt quando multi nauim trahunt, quam nullus trahere poſſet; non eſt probabile vt aliqua Communitas ita tota ad malum conſentiat, quin
82 aliqui ſint diſſentientes. Et quia non eſt Dei, qui iudicat omnem terram, vt cõdemnet iuſtum cum impio, vt dicitur Gen. 18. Eccleſia, quæ iudicium Dei imitari debet, ſatis prouidè ſtatuit vt tota Communitas non excommunicetur, ne collectis zizanijs ſimul eradicetur & triticum. Seruent er-
83 go Epiſcopi Conſtitutionem Innocentij, ſicut tenentur, quia ſunt cuſtodes Canonum, cap. Cum quibus, 24. qu. 3. & debitores omnes ſacras regulas cuſtodire, cap. Cum ſimus, 9. qu. 3. nec poſſunt inſtitutionis Apoſtolicæ decreta in totum, vel in partem aliqua ratione conuellere, vel mutare, cap. Inſtitutionis, 25. qu. 2. plenè Archid. in cap. Licet canon, nu. 3. verſ. Et ibi aſſertiuè dixit, de elect lib. 6 Federic. de Sen. conſ. 17. Quæſtio talis eſt, per totum, Petr. de Anchar. in repet. cap. 1. num. 188. verſ. In contrarium, & num. 190. verſ. Accedit his vtilis quæſtio, ſupra de Conſtitut. & dixi latiſſimè in cap. Cum dilectus, de tempor. ordinat.

84 Præſertim verò, quia nulla ratio cogere poteſt Epiſcopum ad ferendam ſententiam excommunicationis in ipſam Vniuerſitatem, vel Collegium, cum circa tranſgreſſionem prohibitionis Innocentij poſſit habere intentum dicendo: *Excommunico Priores, & omnes de tali Collegio, qui parere noluerunt, vel mandato meo rebelles*: Hoc enim non obuiat Decretali Innocentij, & licitè fieri poteſt, vt docet Hoſt. in ſumm. tit. de contumacia, §. fin. verſic. Ergo ſi conſtat, allegat cap. Proponi, ſupra, de

de Cler. excomm. miniſtran. & cap. Pro illorum, de præben. & idem firmat, in d. cap. Romana, num. 7 in ver. Innoxios, & ibi etiam Lap. Gemin. & Ancharan. quos ſequitur Franc. in gloſſ. final. in fine, & Philipp. Prob. num. 9. & Felin. in cap. Dilectæ in Chriſto, num. 1. ſupra de exception.

Nec obſtat ſi dicas cum Sylueſtro in ver. excõmunicatio, 1. num. 10. idem eſſe excommunicare totum Collegium, vel omnes de Collegio. Etenim hoc debet intelligi ſi excommunicentur omnes de Collegio ſimpliciter; ſecus ſi omnes de Collegio, qui fuerunt mãdato rebelles, vel culpabiles, prout loquitur Hoſt. hic enim modus multũ differt ab excommunicatione ſimpliciter lata in Collegium. Ratio differentiæ eſt, quia quando excommunicantur omnes de Collegio, qui fuerunt culpabiles, nullum ſubeſt periculum irretiendi innoxios; & ſic ceſſat ratio prohibitionis d. §. In Vniuerſitatem.

85 Secus eſt quando excõmunicatur ipſum Collegium, vel Vniuerſitas delinquens; quia ſtant ſimul vt Collegium dicatur deliquiſſe, & tamen aliqui de Collegio reperiantur innoxij, vt contingit quando delinquit maior pars Collegium repræſentans: Nam ipſum Collegium deliquiſſe dicitur, l. Quod maior, ff. ad municip Oldrad. conſil 315. circa iſtud, num. 4. plenè Ancharan. conſil. 158. Ex narratis, num. 12. & ſeq Hoſt. in d. c. Romana, num. 9. & ita in excommunicatione Collegij, ſeu Vniuerſitatis ſemper viget ratio periculi animarum in textu conſiderata, quæ non viget in excommunicatione omnium de Collegio
86 qui fuerunt culpabiles. alia eſt enim cauſa Capituli, alia Canonicorum, §. Qui manumittitur, 12. quæſt. 2. Innoc. in d. cap. Romana, num. 2. in ver. Culpabiles, & Hoſt. num. 11. in eodem ver. Federic. de Sen. conſ. 15. in princip. verſ. Præterea aliud, & aliud delictum Vniuerſitatis, vel Capitu-
87 li, aliud ſingulorum, vt latè deducit Rota deciſ. 1. incipien. Citatis Decano cum Capitulo, de dolo, & contumac. in antiquior. vbi propterea reſoluit Canonicos ſingulares citatos, etiamſi fuerint cõtumaces, non poſſe excommunicari pro Capitulo non comparente: vbi decreta fuit citatio contra Decanum, & Capitulum. Et idem dixit deciſ. 315. incipien. Nota quòd vbi mandatur citari Decanus, & Capitulum, aliàs 1. de ſenten. excommun. in antiquis.

88 Circa ſecundam inſpectionem, an ſcilicet excommunicatio in Vniuerſitatem lata liget, & timenda ſit; ſi quidem feratur à Summo Pontifice non eſt dubitandum quin liget omnes de Vniuerſitate; quia ipſe non ſubiacet prohibitioni iuris poſitiui, d. c. Romana, §. In Vniuerſitatem, infra eodem lib. 6. vt latè oſtenſum eſt ſupra, nu. 75.
89 & ſeqq. Quinimmo huiuſmodi ſententia ligantur etiam innoxij, clarè deducitur ex littera dicti §. In Vniuerſitatem, dum prohibet excommunicari Vniuerſitatem, vel Collegium, ne irretiantur
90 innoxij. Ergo circumſcripta illa prohibitione, cui non ſubiacet Romanus Pontifex, etiam innoxij, & non culpabiles per huiuſmodi excommunicationem irretiuntur intellige quoad Eccleſiam; ſecus quoad Deum, cuius iudicium nec fallit, nec fallitur, cap. A nobis, il ſecondo, ſupra eodem, & ita tenet, & declarat gloſſa in d. §. In Vniuerſitatem, in ver. Irretiri, & Ioann. Andr. & Franc.
91 vterque num. 3. in eodem ver. Item intellige quoad perſonas capaces excommunicationis: nam infantes, vel furioſi non ligantur etiam quoad Eccleſiam. Nec mirum, quia excommunicari quis non poteſt, niſi pro graui contumacia, & culpa mortali, cap. Nemo, 11. quæſt. 3. ſed tales non poſſunt delinquere, nec mortaliter peccare, vt in cap. 1. & 2. ſupra de delict. puerorum. Ergo nec ligari excommunicationis ſententia, ita Marian. Soccin. in cap. Mulieres, num. 41. ſupra eodem.
92 Eccleſia enim non poteſt per excommunicationẽ excludere a regno Dei niſi indignos, qui per peccatum mortale charitatem amiſerint, vt per Diu. Thomam in 4. diſtinct. 18. quæſt. 2. articulo 1. quæſt. 3.

93 Sin autem excommunicatio in Vniuerſitatem feratur ab inferioribus à Papa, duæ ſunt opiniones. Prima eſt Hoſt. Ioan. Mon. Archid. & Fran. quorum meminit gloſ. in d. cap. Romana, §. In Vniuerſitatem; in ver. Penitus, infra eodem lib. 6 exiſtimantium ſententiam non tenere, & idem Archid. in cap. Sicut, in gloſſa 2. 7. quæſt. 1. Philipp. Franc. in d. §. In Vniuerſitatem, num. 2. & Philipp. Prob. in addit. ad Monach. num. 12. Felin. in cap. Dilectæ in Chriſto, num. 6. ſupra, de except. vbi etiam allegat Richard. in 4. diſtinct. 18. quæſt. 5. artic. 3. & Rotam deciſ. 1. de dolo, & contumac. in antiquioribus, quam retuli ſuprà, num. 87.

94 Fundatur principaliter hæc opinio in verbis d. §. In Vniuerſitatem, ibi, *penitus prohibemus*, quæ dicuntur poteſtatis priuatiua, vt notat Ioan. Andr. in cap. Vnico, num. 2. de poſtul. Prælat. lib. 6. ibi, *penitus*, ac ſi dicat ipſo iure, & ſine exceptionis ope; ideoque huiuſmodi excommunicationis ſententia dicitur ipſo iure nulla, tanquam à non ſuo iudice lata, cap. At ſi Clerici, ſupra de iudic. cum ſimilibus, & ita Hoſt in d. cap. Romana, num 4. exponit verbum, *penitus prohibemus*, quaſi dicat, in hac parte poteſtatem omnino ſubtrahimus. Et ſic in hoc caſu de cætero lata ſententia nulla erit, arg. cap. 1. de verborum ſignific. lib. 6. & idem dixit Ioan. Monac, & alij præallegati. Secus ſi diceretur proferre non præſumat, in quibus terminis ſecundum Hoſtien. loquitur textus in cap. Romana, §. Officiales, de offic. Ordin. lib. 6.

Præterea, vt poſt Ioann. Andr. aduertit Franc. in d. §. Vniuerſitatem, num. 3. verſic. Et ex iſtis verbis liquet, ibi, *eſt fortior prohibitio, quàm in d. §. Officiales*, cùm illic ſit vera perſona, & etiam materia capax, & apta ad recipiendum hanc pœnam, licèt modus non ſit aptus. At ſecus eſt in Vniuerſitate, vt mox dicitur. Deinde pro nullitate ſententiæ adducitur ponderatio, de qua ſupra num. 64. quia Vniuerſitas non eſt materia capax impreſſionis excommunicationis, cum ſit perſona ficta, & intellectualis ſine anima, & hap ciſmo.

95 Nec dicatur: Excommunicatio lata in Vniuerſitatem referenda eſt ad ſingulos de Vniuerſitate; ſiquidem ſi hoc eſſet, ſequeretur abſurdum, vt etiam puer vnius diei, & abſentes ligarentur, vt in d. cap. Romana, conſiderant Innocent. num. 1. in ver. in Vniuerſitatem, Hoſt. num. 8. Ioan. Mon.
96 num. 10. & Ioann. Andr. num. 9. in fine. Item ſecundum gloſſ. in cap. Sicut vir, 7. quæſt. 1. hinc ſequeretur aliud abſurdum; nam mortuis omnibus

de

de Capitulo excommunicato, & alijs ſubſtitutis eſt idem Capitulum, vt l. Sicut, §. final. ff. quod cuiuſque Vniuerſ. nom. Ergo adhuc eſſet excommunicatum, ſi priores Canonici non fuiſſent abſoluti. Quod an ſit verum quærit Bart. in l. Inter ſtipulantem, §. Sacram, in fin. ff de verborum oblig. & in l. Quod in rerum, §. final. de legat. 1. nihil tamen decidit, ſed remittit ad Canoniſtas in cap. Aduerſus, ſupra de immun. Eccleſ. & Innoc. in cap. Grauem, ſupra eodem, quos videas, & gloſ. in cap. Si habes, 24. quæſt. 3. & quod notatur in cap. Si ſententia, eodem tit. in 6. & Marian. Socin. in cap. Nulli, in 7. principali articulo, q. 3. ſupra eodem.

97 Et confirmatur ex motiuo Saliceti in cōſ. Schiſmatis edito per Vrbanum VI. incipien Factum aliàs de curia Romæ tranſmiſſum, in 23. col. relati à Felin. in cap. Dilectæ num. 1. col. 2. verſ. Et illum paragraphum ſupra de exception. videlicet præſuppoſito genere non deducibili incapaci in ſua generalitate, non fit diſtributio, vel diffuſio in eius ſpecies, vt illæ intelligantur per ſe deductæ; vnde excommunicata Vniuerſitate, & ſic genere incapaci, non ſunt excommunicati ſinguli, licèt excommunicabiles.

Ac poſtremò ſi teneret excommunicatio, non eſſet prouiſum periculo animarum, cui obuiare voluit text. in d. §. In vniuerſitatem, vt conſiderant Richard. de Media villa, & Felin. locis citatis.

98 Addit Franciſc. Bottinus in d. cap. Romana, relatus ibi à Ioan. Andr. n. 7. verſ. Et idem Franciſcus, hoc eſſe priuilegium Vniuerſitatis, contra quod ſententia lata non tenet, vt in cap. Quia cunctis, de conceſſ. præben. lib. 6. & in cap. Volentes, de priuileg. eodem lib. & ſequitur Philipp. Franc. in d. §. In Vniuerſitatem, num. 2.

99 Non obſtat illud generale; *Si non valet vt ago, valeat vt valere poteſt*, de quo in cap. vnic de deſponſ. impuber. lib. 6. quoniam intelligi debet niſi ſequatur inconueniens, vt ibi. Hoc autem etiamſi per talem ſententiam ligarentur ſinguli de Vniuerſitate, contingeret vnius dici puerum, vel abſentem ligari, quod eſſet abſurdum, vt dictum eſt ſupra proximè, num. 95. vnde agere in ſingulis in hoc caſu non eſt poſſe, cùm potentia ſit de genere bonorum ſecundum Philoſophum. Et propterea illud poſſumus, quod commodè poſſumus, l. Nepos Proculo, ff. de verborum ſignificationibus. Et quod de iure poſſumus, cap. Niſi cum pridem, §. Perſonæ verò, & ibi gloſ. in ver. Non oportuerit, ſupra de renunciat. cum concordant, de quibus per Prob. in d. cap. Romana, num. 10. in fine, in ver. Bonorum, & num. ſeq. Et ita ad hanc obiectionem reſpondent ibi Ioan. Monach. & Io. Andr. num. 9. in fine, verſ. Nam ſi referatur, & Franc. in §. In Vniuerſitatem, num. 3. verſ. Nec obſtat ſi diceretur.

100 Item non obſtat quod etiam ſine culpa ligari quis poſſit ſententia excommunicationis, vt videtur deduci ex d. §. In Vniuerſitatem, in ver. Innoxios, eo quòd ſententia Paſtoris ſiue iuſta ſit, ſiue iniuſta, ſemper timenda eſt, cap. 1. & §. Cum
101 ergo, 11. quæſt. 3. Etenim vt reſpondet Archid. in d. cap. Romana, num. 6. hoc verum eſt quando lata eſt per Paſtorem, & Iudicem ordinarium, & in talem, qui etiam ſi ſit ſine culpa, tamen culpam committere potuit pro qua excommunicatus eſt, ſicut ſi eſſet doli capax; verùm ſi nec culpam commiſit, nec committere potuit, vt infans; tunc non ligat, nec timeri debet. Sicut in ſimili ſi excommunicetur notoriè eunuchus eo quod ex Moniali filium generauerit prætextu talis excommunicationis vitari non debet, licèt in ſententia expreſſum non fuerit eum eſſe eunuchum, cum culpam, pro qua fuit excommunicatus, nec cōmiſerit, nec committere potuerit, ſecundum Archidiac.

Si autem excōmunicatio in Vniuerſitatem promulgata rèferenda eſſet ad ſingulos, ligaret etiam infantes, quod eſt abſurdum, & conſequenter qui excommunicat Vniuerſitatem non intendit irretire ſingulos, ſed corpus ipſum Vniuerſitatis, quod eſt impoſſibile, cum ſit ſine anima, & baptiſmo, vt ex dictis patet.

102 Contrariam opinionem, id eſt ſententiam excommunicationis latam in Vniuerſitatem eſſe validam, & ligare ſingulos de Vniuerſitate doli capaces, tenet Bernard. & poſt eum gloſſ. in d. cap. Romana, §. in Vniuerſitatem in ver. Penitus, hoc titulo lib. 6. & ſequuntur ibi antiqui teſte Felino in cap. Dilectæ in Chriſto, num. 6. ſupra de exception. Idem tenet Anton. de Butr. in cap. Vnico, num. 6. ſuprà de litis conteſtat. vbi ait: Olim excommunicabatur Capitulum, hodie ſtandum cōtrario, vt in d. §. In Vniuerſitatem, ſi tamen feratur; excommunicatio etiam hodie tenet, vt hic, Petr. de Anchar. in d. cap. Romana, num. 4. in ver. Prohibemus, vbi dicit eo verbo non obſtante ſententiam latam tenere, licèt ſit iniuſta. Et idem ſecundum eum tenet Lap. Abb. Et propterea in ſimili ſententia excommunicationis lata contra Conſtitutionem, cap. Sacro, ſupra eodem, & cap. Cum medicinalis, eodem tit. lib. 6. non eſt nulla ſecundum Bernard. Hoſtien. & alios, dummodo feratur ab Ordinario, vt in d. §. In Vniuerſitatem, & in cap. Sententia Paſtoris, & ibi per Archidiac. in ver. De hoc, 11. quęſt. 3. Secus ſi feratur à Delegato, quia tunc eſt nulla ſecundum Ancharan. qui de hoc remittit ad notata per Archid. in c. Cum in illis, de præbend. lib. 6. & in cap. 1. de offic. delegat. eodem lib. ſubdens hęc eſſe verba ipſius. Et eiuſdem ſententię videtur eſſe Innocen. in c. Capitulum, num. 1. in ver. Appellationem, vbi tenet in caſu illo ſentētiam excommunicationis latam in Capitulum non ſolum fuiſſe validam, ſed etiam iuſtam. Et hanc partem tanquam tutiorem amplectitur etiam Dominus meus Ioan. Franciſcus Fagnanus in eodem libello de Inſtit. & validit. cēſur. Pauli V. par. 5. de cenſur. fol. 137.

103 Doctores pro hac ſententia nihil adducunt, ſed ſimpliciter dicunt illam eſſe tutiorem. Probari tamen poteſt hoc præcipuo fundamento: nam etſi actus geſtus contra prohibitionem legis ſit ipſo iure nullus, etiam ſi lex vlterius non procedat ad irritationem actus, vt l. Non dubium, & ibi not. Bart. Bald. & Legiſtæ, C. de legibus, quæ eſt canonizata in cap. Imperiali, 25. quæſt. 2. tamen hoc habet locum dumtaxat ſi eodem cōtextu lex tribuat poteſtatem faciendi actum illum, & præſcribat conditiones, & modificationes prohibendo ne aliter fiat; tunc enim recipitur poteſtas qualificata, ſeu modificata; & ideò actus non ſeruatis modis præſcriptis à lege, redditur nullus ex defectu poteſtatis. Secus verò ſi lex conditiones præſcribat, & prohibitionem faciat ei, qui priùs poteſtatem, vel iuriſdictionem habebat, quia tunc actus

contra legis prohibitionem geſtus ſuſtinetur in vim poteſtatis præexiſtentis, licèt tranſgrediens ſit puniendus, & ſententia eſt iniuſta, ſed non eſt nulla. Hæc eſt ſingularis theorica gloſſæ in Clem. 1. in ver. Inhibentes, verſ. Sed quæro, de iurepat. quã ſequitur Petr. de Anchar. in cap. Statutum, §. fin. verſ. Aduerte, de reſcript. in 6. Abb. in cap. Ex parte, nu. 5. ſupra de Conſtitut. Roman. conſ. 203. Quoad primum, nu. 7. ſed Epiſcopi, & locorum Ordinarij ante prohibitionem Innocentij in d. cap. Romana habebant poteſtatem excommunicandi Vniuerſitatem, vel Collegium, vt probatum eſt ſupra n. 52. ergo excommunicatio lata in Vniuerſitatem cõtra prædictam prohibitionem non eſt nulla, licèt ſit iniuſta. Et hanc differentiam poſt Archid. optimè agnouit Petr. de Ancharan. in d. cap. Romana, nu. 4. in ver. Prohibemus, dum dixit excommunicationem tenere non obſtante prohibitione illius textus, ſi lata fuerit ab Ordinario, & Paſtore. Nimirum quia facultas excommunicandi, quam prius habebat, nõ fuit ei per illam prohibitionem adempta; ſecus verò ſi feratur à Delegato, qui eodem contextu accipit iuriſdictionem reſtrictam, & modificatam ad terminos eiuſdem prohibitionis.

104 Et hanc partem arbitror eſſe amplectendam, quia cùm in hoc articulo adſint vtrinque grauiorum Canoniſtarum auctoritates, & rationes ſuaſibiles; atque ita verſemur in concurſu duarum opinionum probabilium: ex præcepto eligenda eſt opinio tutior propter periculum animæ, vt latiſſimè probaui in cap. Ne innitaris, ſupra de Conſtitut. & in materia excommunicationis docet Sanctus Thom. quodlib. 4. art. 14

105 Nõ obſtat quod verba illa, *penitus prohibemus*, quæ habentur in d. §. In Vniuerſitatem, ſint poteſtatis ablatiua: ſiquidem nullibi hoc iure probatur, ſed tantummodo fuit intellectus Hoſtienſis, & ſequacium, contra quos ſtat auctoritas gloſſæ, & aliorum, quos retulimus ſupra nu. 102. dum enim tenent ſententiam excommunicationis latam in Vniuerſitatem valere, non obſtante prohibitione illius textus; in neceſſariam cõſequentiam tenent per illa verba non eſſe ademptam excommunicandi poteſtatem; alias enim ſententia eſſet nulla ex defectu poteſtatis, vt in cap. At ſi Clerici, de iudic. & in l. vlt. C. Si à non compet. iud. cum multis ſimil.

106 Non obſtat quod Vniuerſitas tamquam perſona ficta ſine anima, & Baptiſmo non ſit materia capax excommunicationis: nam hoc procedit ſi Vniuerſitas accipiatur in abſtracto præſcindendo à ſingularibus hominibus: ſecus verò ſi accipiatur pro ſingularibus perſonis omnibus collectiuè, vt diſtinximus ſupra nu. 60. Hoc enim modo ſumpta Vniuerſitas nihil aliud eſt, quàm ſinguli homines, qui ſunt ibi, vt inquit Petr. de Ancbar. conſ. 158. Ex narratis, nu. 22. ad fin. poſt gloſ. in l. Sicut, §. Si quid, in ver. Non debetur, ff. Quod cuiuſque Vniuerſ. nomine, & not. Bart. in l. Aut facta, §. Nõnunquam, nu. 3. ff. de pœn. dicens hoc tenere omnes Philoſophos, & Canoniſtas, qui tenent totum realiter non differre à ſuis partibus, & ſubdit eos verum dicere, ſi loquamur realiter, verè, & propriè, licèt ſecus ſit ſecundum fictionem iuris.

107 Vnde egregiè Imol. in cap. Capitulum, penult. col. de reſcript. dicit valere excommunicationem, ſi conſtet excommunicantem vtentem verbo collectiuo velle excommunicare ſingulos, vt res potius valeat, quàm pereat, cap. Abbate, inf. de verb. ſignificat. & ſequitur Felin. in cap. Dilectæ in Chriſto, nu. 1. col. 2. verſ. Dixit etiam egregiè Imola, ſupra de exception.

108 Quinimò id conſtanter tenendum videtur: nam ridiculum eſſet vt iudex intenderet ſententia excommunicationis ligare corpus illud phantaſticũ, ſeu imaginarium, quod eſt nomen iuris in abſtracto, ſicut homo in communi non capax parentelæ, vt inquit Feder. de Sen. conſ. 15. Quæſtio talis, in princip. hoc enim modo poſſet excommunicari etiam Chimæra, & Hippocentaurus: quotieſcumque autem aliquis actus fit contra Vniuerſitatem, qui non poteſt applicari Vniuerſitati, vt eſt excommunicatio, quæ non afficit niſi animam baptizatã; tunc applicatur ſingulis perſonis, cap. Si ſententia, in fine, de ſenten. excomm. lib. 6. Federic. de Sen. d. conſ. 15. nu. 4. verſ. Nam quando. Et hoc intendit Hoſtien. in cap. Significauerunt, in ver. Contra Capitulum, nu. 1. & 2. ſupra de exception. dum dixit impoſſibile iuris eſſe vt Capitulum, & Vniuerſitas excommunicetur, niſi intelligatur Capitulũ, ideſt ſinguli de Capitulo, facit textus optimus in ncta gloſ. in cap. Præſentium, de teſtib. nam cum textus ibi dicat iuramentum eſſe recipiendum in animas Conuentuum, gloſſa exponit illud verbum, *Conuentum*, ideſt ſingulorum de Conuentu; quia, inquit, Conuentus, ſicut Vniuerſitas non habet animam.

109 Nec vrget replicatio, de qua ſupra nu. 95. quod ſi ſententia excommunicationis lata in Vniuerſitatem referenda eſſet ad ſingulos de Vniuerſitate, ſequeretur inconueniens vt tali ſententia ligaretur etiam puer vnius diei; quoniam negatur hæc conſequentia: nam etſi poſſibile ſit vt tali ſententia irretiantur innoxij, vt probat litera d. cap. Romana, §. In Vniuerſitatem, infra eod lib. 6. nihilominus hoc intelligi debet de his tantùm, qui quamuis ſint ſine culpa, tamen culpam committere poſſunt; & ita procedit ille textus, dum dicit, *quia nonnunquam contingeret, &c.* non autem de his, qui nec ſunt, nec poſſunt eſſe culpabiles, vt declarat Archid. in d. cap. Romana, num. 6 & dictum eſt ſupra nu. 101. & probatur apertiſſimè: nam excõmunicatio ſi feratur in ſingulos de Vniuerſitate, valida eſt ſecundum omnes hic, & in d. cap. Romana, & tamen non ligat infantes. Item tenet excommunicatio lata à Summo Pontifice in Vniuerſitatem, vt fusè probatum eſt ſupra num. 75. & 88. & tamen per eam non ligantur qui doli non ſunt capaces, vt dixi nu. 91. ergo non eſt bona conſequentia, excommunicans Vniuerſitatem intendit excommunicare ſingulos de Vniuerſitate, & ſic ligat ſingulos: ergo ligat etiam puerum vnius

110 diei, quia diſpoſitio quantumcumque generalis ſemper recipit ſanum intellectum vt reſtringatur ad perſonas habiles, & capaces, cap. vnic. de ætat. & qualit. lib. 6. Dec in cap Cum omnes, in 2. lect. n. 2 ſup. de Conſtit. Iaſ in l. 2. §. Præter, n. 3. ff. qui ſatiſd. cogan. Item reſtringi debet ad id quod eſt poſſibile, arg. cap. Erit autem lex 4 diſt. at non eſt poſſibile vt infans vnius diei anathemate innodetur, vt oſtenſum eſt ſupra eod. nu. 91.

111 Non obſtat motiuum Saliceti, de quo ſupra nu. 97. nam reſponſio patet ex dictis nu. 73. & 108. vbi oſtenſum eſt in materia, cuius corpus non eſt capax, fieri diſtributionem in ſingulis; & ita corruit

illius

illius motiuum: & contra eum videtur text. apertus in cap. Si ſententia, in fine ponderatus vt ſupra nu. 71.

112 Non obſtat cõſideratio Richardi de Media Villa, quod aliàs non eſſet conſultum periculo animarum, etenim eadem obiectio fieri poſſet in qualibet ſententia excommunicationis iniuſta, & quæ prohibetur ferri propter animarum periculũ, & tamen lata ab Ordinario, & Paſtore tenet, vt in cap. Sententia Paſtoris, & ibi per Archid. in ver. de hoc, 11. qu. 3. & in ſpecie in cap. Romana, §. Officiales, de offic. Ordin. lib. 6. Archiepiſcopo exiſtente in prouincia, vel circa illam, eius officiales prohibentur ferre excommunicationis ſentẽtiam in Suffraganeos; & tamen lata tenet ſecundum Bernar. ibi in glo. in ver. Non attentent, quam ſequuntur Doctores ibi, & hic Hoſt. num. 4. in verb. *penitus*, & alij communiter. Et eſt ratio ſecundum gloſ. quia quamuis ſufficiat legiſlatorem aliquid prohibuiſſe, etiamſi non adijciat actum fore nullum, vt l. Non dubium, C. de legib. tamen ſpeciale eſt in ſententia excommunicationis, vt iniuſtè lata liget, cap. 1. 11. qu. 3. cap. Sacro, infra eod. & docet S. Thomas in 4. diſtinct. 18. qu. 2. art. 1. quæſt. 4.

113 Vnde Sacra Congregatio Concilij conſulta an excommunicationes latæ ab Epiſcopo non ſeruata forma Concilij cap. 3. ſeſſ. 25. ſint ipſo iure nullæ, vel annullandæ; reſpondit eſſe validas, & excõmunicatum indigere abſolutione, per ea, quæ tradit Abb. poſt glo. in cap. 1. de exceſſ. Prælator. & Felin. in cap. Rodulphus, nu. 76. de reſcript. videlicet excommunicationem latam ſine citatione, & monitione, vel iuris ordine nõ ſeruato tenere, quamuis iniuſta ſit, licèt Sacra Congregatio noluerit vt darentur litteræ publicæ, ſed vt Cardinalis Alciatus priuatis litteris ſcriberet ad Epiſcopum valere excommunicationem, ſed illum ſeriò moneret vt in poſterum omni diligentia ſeruaret formam Concilij.

114 Nec eſt nouum in iure, vt propter animarum periculum aliquid prohibeatur; & tamen ſi contra fiat, teneat, vt in cap. Nos nouimus, 17. qu. 2. in cap. Si vir, 27. diſt. & in cap. Ad Apoſtolicam, ſupra de regular. Nec tamen propterea Innocentiana prohibitio erit inanis; quia Ordinarij cum maiori circumſpectione, & rariùs procedent ad ſententiã excommunicationis contra Vniuerſitatem: nam contrafacientes puniri poterunt tamquam illius Canonis violatores, vt dicitur in d. §. Officiales, & ibi not. gloſ. præalleg.

115 Demum ad motiuum Franciſci Boattini, de quo ſupra nu. 98. reſponderi poteſt prohibitionem d. §. In Vniuerſitatem, non fuiſſe editam in fauorẽ Vniuerſitatis, ſed ob ſpecialem rationem periculi animarum, ne irretiantur innoxij, nec ibi legitur verbum, *concedimus*, ſeu *indulgemus*, vel aliud ſimile, ex quo deprehendi poſſit Papam voluiſſe priuilegiare Vniuerſitatem, ad notata in c. Porrò, ſupra de priuileg. & in c. Si Papa, eod. tit. lib. 6. Deinde deſtruitur hoc motiuum per textum in d. §. Officiales: nam ibi magis videtur conceſſum Epiſcopis Suffraganeis in priuilegium vt excommunicari nequeant ab Officialibus Archiepiſcopi; quia in textu exprimitur ratio concernens fauorem eorumdem Suffraganeorum, videlicet ob reuerentiam Pontificalis officij; & tamen ſententia excõmunicationis ab Officialibus contra tenorem dictæ conceſſionis valida eſt, vt dictum eſt ſupra proximè: ergo multo magis valere debet ſententia lata contra prohibitionem d. § In Vniuerſitatem, in qua exprimitur alia ratio non concernens fauorem Vniuerſitatis.

Concludit ergo excommunicationem latam in Vniuerſitatem, vel Collegium ligare, & timendam eſſe, dummodo lata fuerit ab Ordinario, & Paſtore; ſecus ſi à Delegato per ea, quæ dicta ſunt ſupra nu. 103.

De Sentent. excomm.

Cap. Inquiſitioni.

1 INQVISITIONI. Si coniux ſcit pro certo impedimentum matrimonij, non debet reddere debitum, ſed potius excommunicationem pati; reddit autem, ſed non exigit, ſi credit ex cauſa probabili, & diſcreta; ſed ſi ex leui, & temeraria, reddit, & exigit. Hoc dicit ſecundum Io. Andr. & communiter Doctores. Et primò ad caſum, de quo quæritur, diſtinguit: & primum membrum proſequitur ibi, *in primo*. Circa ſecundum ſubdiſtinguit ibi, *in ſecundo*: & tertium ſubdiſtinctionis membrum proſequitur ibi, *Verum eam*.

Nota ex hac Decretali differentiam inter fidem, ſeu plenam credulitatem, & opinionem, & ſcrupulum: & pro intelligentia horum terminorum, & textus vide quod plenè ſcripſi in repetitione cap. Ne innitaris, à num. 240. vſque ad num. 262. ſup. de Conſtit.

De Sent. Excomm.

Cap. Sacro.

SVMMARIVM.

1 *PRælatus excommunicare non debet niſi monitione præmiſſa, & ex manifeſta, & rationabili cauſa, & nu. 4.*

2 *Subditus qui falsò conqueritur ſe excommunicatum iniuſtè, punitur.*

3 *Excommunicatio dicitur iniuſta ex cauſa, ex animo, & ex ordine, & nu. ſeqq.*

5 *Excommunicatio fertur propter contumaciæ perſeuerantiam, & nu. 12 & nu. 22. & nu. 29.*

6 *Excommunicatio ferri non debet niſi trina monitione præmiſſa: vel vna pro omnibus cum competentibus dierum interuallis, nu. 16.*

Et quid poſt Concilium Trident. nu. 19.

7 *Prælatus excommunicans vnica monitione præmiſſa, non incidit in pœnam huius Decretalis.*

8 *Monitio ex cauſa eſt arbitraria, & poteſt omitti quando eſt periculum in mora.*

9 *Monitio debet præmitti quando excommunicatio fertur pro culpis præteritis, ſecus ſi pro futuris.*

10 *Monitio non requiritur ſi exceſſus ſit notorius.*

11 *Contrarium.*

12 *Declaratur.*

13 *Monitio non eſt neceſſaria ſi excommunicatio feratur ad defenſionem ſui iuris.*

Præ-

14 *Prælatus Regularis ſi excommunicet Monachum non præmiſſa monitione, & non in ſcriptis, an incidat in pœnam interdicti per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ, & num ſeq.*

15 *Regulares excuſantur ab apicibus Iuris quoad extenuandam, delicti grauitatem, non quoad excludendum delictum in totum.*

17 *Excommunicatio non præmiſſa monitione eſt iniuſta, ſed non eſt nulla, niſi ſeratur in partes pantes. & num, 24 & 26.*

18 *Excommunicatio ex Concilio Tridentino non fertur niſi in ſubſidium, ideſt vbi executio realis, vel perſonalis in cauſis tam ciuilibus, quam criminalibus fieri non poteſt, & num. 25. & 35.*

Si tamen feratur ea forma non ſeruata eſt valida, & excommunicatus indiget abſolutione, nu 26.

20 *Monitio ex Concilio Tridentino poteſt fieri etiam per edictum, ſed de iure communi fieri debet perſonaliter.*

21 *Fallit in quatuor caſibus hic poſitis.*

23 *Excommunicationis pœna nulla eſt maior in Eccleſia.*

24 *Separat à Corpore Chriſti, & non infligitur niſi pro culpa mortali cum contumacia, & num. 29.*

27 *Excommunicationis materia, & illius cognitio ſpectat ad iudicem Eccleſiaſticum tantùm, & num. ſeqq. vſque ad num. 34.*

28 *Eius vſus fuit in Eccleſia etiam temporibus Apoſtolorum.*

30 *Iudi ſæculari nefas eſt probibere iudici Eccleſiaſtico ne quem excommunicet, vel mandare, vt latam excommunicationem reuocet.*

Nefas, ideſt impium, & execrabile, ibidem.

31 *Parlamenti Dolenſis edictum circa cenſuras à iudicibus Eccleſiaſticis latas improbatur, & num. ſeqq*

32 *Excommunicatio vbi minus ritè, rectève lata fuit, ad ſolum Superiorem Eccleſiaſticum ſpectat errorem corrigere.*

33 *Epiſcopi, & Prælati ſunt executores decretorum Concilij; Principes verò tantùm ſunt moniti vt ad ea exequenda Prælatis auxilium præſtent.*

34 *Iudex ſi velit excommunicare contumaces an ſit neceſſe, vt conſtet in actis executionem realem, vel perſonalem fieri non poſſe, & num. ſeqq vſque ad num 41.*

35 *Remedia ſeueriora non ſunt adhibenda, vbi leuiora ſufficiunt.*

36 *Iudex debet iudicare ſecundum acta, & probata.*

37 *Notorium iudici vt iudicis ex actis conſtare debet eſſe tale.*

38 *Principis aſſertioni bona ob rebellionem publicantis non ſtatur niſi de rebellione conſtet.*

39 *Excommunicationes ad finem reuelationis relinquuntur arbitrio iudicis.*

40 *Auditoris Cameræ ſtylus in cenſuris decernendis, & num 55.*

41 *Cenſuræ an poſſint relaxari contra vnum ex duobus reis inſolidum obligatis in forma Cameræ ſi contra alium tamen poſſit fieri executio realis, vel perſonalis, & num. ſeqq vſq. ad num. 54.*

Et quid ſi ex inſtrumento obligationis, vel ex actu iudiciario ſuſceptionis cenſurarum tam legitimè fuerit irrogata excommunicatio, & ſic agatur de declaratione excommunicationis iam incurſa, num. 54, 55. & 56.

42 *Obligationis Cameralis practica antiqua hic relata, fuit abolita poſt Concilium Tridentinum, & reformationem Pij V.*

43 *Penſionarij declarari poſſunt excommunicati etiãſi contra eos executio realis, vel perſonalis fieri poſſit, & num 56.*

44 *Cenſuræ ſecundum ſtylum hodiernum obligationis Cameralis non ſunt relaxandæ contra reos, ſi fieri poſſit executio realis, vel perſonalis.*

45 *Pronomen*, ipſum *eſt perſonaliſſimum, & demonſtratiuum ad oculum.*

46 *Reis duobus inſolidum obligatis, creditor à quo maluerit poteſt debitum exigere.*

47 *Nec conuentus poteſt opponere exceptionem diſcuſſionis, vt correus conueniatur.*

Declaratur num. 53.

48 *Ordinario remedio quandiu locus eſſe poteſt, non eſt confugiendum ad extraordinarium.*

39 *Fideiuſſor excutiendus eſt priùs quàm deueniatur ad carcerationem principalis.*

50 *Confideiuſſoris facultates aggregatæ cenſentur, cum quæritur, an ſoluendo ſit principalis fideiuſſor.*

51 *Excommunicationis ferendæ cauſa in obligatos in forma Cameræ eſt contumacia.*

52 *Iudex ſuum non tuum tibi denegat auxilium.*

53 *Iudex ſupplet ex officio vbi vertitur periculum animarum.*

55 *Excommunicationis gladius ex Concilio Tridentino in ſubſidium eſt adhibendus vbi agitur de excommunicatione ferenda; non autem vbi agitur de declaratione excommunicationis iam incurſæ.*

56 *Tridentinum Concilium c. 3. verſ. In cauſis ſeſſ. 25. non habet locum in penſionarijs vigore litterarũ, quibus cauetur, vt ipſo termino ſententiam excommunicationis incurrant.*

57 Incurrat *verbum, importat excommunicationem ipſo iure.*

58 *Monitoria ad finem reuelationis quoad ſubditos Abbatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habētis petenda ſunt à Sede Apoſtolica.*

59 *Et quid ſi Abbas habeat dictam Iuriſdictionem in vna parte Diœceſis, ſed appellationes ab ipſo ad Epiſcopum interponantur, & n ſeqq vſq. ad fin.*

60 *Prælati inferiores habent iuriſdictionem in certa parte Diœceſis duplici modo.*

61 *Iiſque negligentibus an ſuccedat in eorum iuriſdictionem Papa, an Epiſcopus.*

62 *Papa eſt Iudex ordinarius exemptorum.*

63 *Prælatus inferior quomodo poſſit præſcribere iura Epiſcopalia in aliqua parte Diœceſis.*

64 *Appellatio ab inferiori Prælato ad Epiſcopum eſt effectus iuriſdictionis habitualis apud Epiſcopum remanentis.*

1 SACRO. Prælatus excommunicare non
debet niſi monitione præmiſſa, & ex mani-
2 feſta, & rationabili cauſa, & contra facien-
ti pœnam imponitur; ſecundò punit ſubdi-
tum, qui falsò conqueritur ſe excommunicatum
iniuſtè. Tertiò dicit quid iuris ſi Prælatus dicens
ſe erraſſe vult excommunicatum abſoluere, & ad-
uerſarius appellat. Secunda ibi *rerum*. Tertia
ibi *ſi verò*. Io. Andr. Butr. Card. Anchar. Abb. Felin.
& Mat. Soccin.

3 Nota ex hoc textu ſententiam excommunicationis dici iniuſtam tribus modis, de quibus plenè habetur in cap. Epiſcopus §. Si ergo, & cap. Non debet §. Cum ergo, 11. quæſt. 3. & in cap. Cum medicinalis, infr. eod. lib. 6. & hic notant gloſ. 3. Hoſt. num. 3.

Digitized by Google

num. 3. Io. Andr. num. 14. Butr. n. 18. & alij com-
muniter. Roman. conſ. 368. circa Primum, nu. 13.
verſ. Quod autem, Primò enim dicitur iniuſta ex
cauſa, ideſt quando non ſubeſt legitima, aut vera,
vt patet in tex. ibi: *abſque manifeſta, & rationa-
bili cauſa*, & latius dicam infra num. 5. 12. & 32. ſe-
cundò ex animo, ſcilicet, quando fertur potius ad
vindictam, quam ad correctionem: nam quod ſe-
uerius caſtigare neceſſe eſt non plectatur ſæuientis
animo, ſed medentis, cap. Odio, 86. diſt. tertiò ex
ordine, ſcilicet quando competens monitio non
4 præceſſit, vt in littera, & notant omnes in ſumm.
tex. ſicut enim citatio prærequiritur ad alias ſen-
tentias, ita etiam monitio ad ſententiam excom-
5 municationis, quia excommunicatio fertur pro-
pter contumaciæ perſeuerantiam, cap. Nemo, il
ſecondo, 11. quæſt. 3. & ibi Præpoſ. num. 3. ver-
ſic. Item nota, quod nemo, Abb. ſupra in hac
rubrica, num. 1. Felin. hic, num. 7. vnde monitio
requiritur, vt à contumacia deſiſtat, vt bene hic
6 per Butr. num. 2. Dicitur autem monitio compe-
tens, ideſt trina, cap. de illicita, 24 quæſt. 3. & cap.
Contingit, il ſecondo, ſupra eodem, cum concord.
ibi poſitis in gloſs. in verb. Tertiò, & hic notant
gloſſ. 1. Hoſt. in princip. in verb. Niſi competen-
ti, Butr. num. 20. Si tamen Prælatus excommuni-
7 caret ſubditum vnica tantùm monitione præmiſſa
non incurreret pœnam huius Decretalis, & quan-
doque expedit, ita fieri ſecundum Innocent. hic,
num. 1. in verb. Admonitione, arg. cap. Tuæ, ſu-
pra vt lit. non conteſt. & cap. 1. in fin. 4. quæſt. 5.
8 Quinimo ex cauſa monitio arbitraria eſt: quid
enim ſi paratæ ſint partes ad arma, & ad monitio-
nem Epiſcopi ſuperuenientis nolunt à pugna de-
ſiſtere; & ideo ad ipſos refrænandos ſtatim excom-
municat omnes pugnantes: vtique ab omni pœ-
na excuſabitur arg. l. æquiſſimum, ff. de vſufruct.
cap. 1. ſupra, de treug. & pac. cap. Si quis contri-
tatus, & cap. ſeqq. 90 diſtinct. & notatur in cap.
Statuimus, §. 1. de offic. delegat. lib. 6. & hic fir-
mat Hoſt. in princip. verſic. Vel ex cauſa arbitra-
ria, ſubdens & alia multa poſſe afferri exempla,
in quibus vna monitio ſufficit: plerumque enim
nec tempus, nec locus patitur pleniùs deliberan-
di conſilium, l. 1. reſp. 1. ff. de exercit. act. & ff. de
damn. infect. & propterea hæc Decretalis cautè
non dixit trina, ſed competenti, quaſi dicat arbi-
traria, arg. cap. fin. ſupr. de tranſac. Et cum Hoſt.
concord. Fel. hic num. 4. vbi alijs relatis concludit
Prælatum poſſe excommunicare non præmiſſa
monitione, quando periculum eſt in mora, Et
ſit prima declaratio ad regulã huius Decretalis.
9 Declaratur ſecundò, vt locum habeat ſi excom-
municatio feratur pro culpis præteritis: ſecus verò
ſi pro culpis futuris, quia tũc nulla requiritur mo-
nitio, vt hic declarant Innoc. num. 1. Hoſt. eod.
num. qui ad hoc allegat cap. fin. in fin. ſuprà de
locat. Io. Andr. num. 2. & Felin. num. 5 plenè La-
pus alleg. 73. Prælatus Regularis num. 1 & 2.
10 Declaratur tertiò, vt non procedat ſi exceſſus
ſit notorius, quia tunc nulla requiritur monitio,
Ita poſt Innocent. Hoſt. Butr. & DD. concludit
Felin. hic nu. 3. in 1. limitation.
11 Sed oppoſitum ex diametro determinat idem
Innoc. hic num. 1. dicens monitionem eſſe neceſ-
ſariam etiam in notorijs, & in omnibus præteritis.
Et eum totidem verbis ſequuntur Hoſt. num. 1.
Io Andr. num. 2. Archid. in cap. indignè, num. 2.
12. quæſt. 2. & notat gloſ. 1. in cap. Ecce 24. q. 3.
vbi ait eſſe ibi argumentum quod monitio requi-
ritur etiam in notorijs. Item gloſ. in cap. De illi-
cita in verb. Manifeſtorum eadem cauſ. & quæſtio-
ne vbi ſimiliter ait eſſe ibi argumentum quod in
manifeſtis criminibus præcedit admonitio, Feder
de Senis conſ. 11. Incip. Quæritur an excommuni-
catio nu. 10. verſ. Quod quartò, dicens quantun-
cunque delictum ſit notorium, nunquam poſſe
aliquem propter hoc excommunicari iuſtè, niſi
primò moneatur, vt ſatisfaciat.
12 Pro cõcordias dicas, hanc vltimam opinionem
Innoc. & ſequacium procedere vbi ſolum delictũ
eſt notorium, ſed non conſtat de contumacia: cum
enim excommunicatio ab homine feratur tantũ-
modo contra perſeuerantem in contumacia, vt cõ-
ſtat ex dictis ſup. n. 5. ſẽper requiritur admonitio, vt
à cõtumacia deſiſtat quantũcunq; delictũ ſit noto-
riũ, vt probatur in d. c. De Illicita, 24 q. 3. vbi delic-
tũ ſupponitur manifeſtũ, & tamen requiritur trina
monitio, vel vna pro omnibus peremptoria, vt ſi
parere noluerit aduerſus eum quaſi in contuma-
cem iudicari poſsit, vt dicitur in littera, vt notat
gloſ. in cap. Cum medicinalis in verb. Cauſam, infra
eod. lib. 6. & ſic ponderatur contumacia, quæ ſur-
git poſt monitionem, licèt delictum ſit manifeſtũ.
Prima autem opinio locum habet quando ipſa
contumacia eſt notoria, tunc enim ſuperuacua eſt
admonitio cap. Venerabilibus, §. Porrò, ibi [Se-
cus autem ſi ſe contumacem confiteatur, vel aliàs
de ſua contumacia conſtet] de ſent. excõm. lib. 6.
& hic iunge quę ſcripſi in c. Cũ ex iniuncto nu. 43.
cum quatuor ſeqq. ſupra de nou. oper. nunciat. &
ad præſcripta vide Aretinum conſ. 163. num. 9.
verſ. Et tamen ijs non obſtantibus.
13 Declaratur quartò niſi excommunicatio fera-
tur ad ſui iuris defenſionem, quia tunc Prælatus
poteſt vim propulſare, & ius ſuum tueri armis ſpi-
ritualibus, vt cap. Dilecto, infra eod. lib. 6. nec vl-
la requiritur cauſæ cognitio, aut monitio, quia
non procedit vt iudex ſed vt pars. Ita Innoc. in
cap. Venerabili; num. 4. verſ. Quia illa habent, &
ibi etiam Butr. num. 10. verſ. Quartò ſupra de cẽ-
ſib. quos ſequitur Felin. hic num. 6. Lap. d. alleg.
73. num. 3. dixi plenè in cap. Procurationes à n. 27.
& præſertim num. 3. de cenſib.
14 Declaratur quintò in Prælato Regulari quia
ſi monachum excommunicat non præmiſſa mo-
nitione, & non in ſcriptis non incidit in pœnam
interdicti per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ, de
qua in hoc cap. Vt concludit Felin. hic num. 7. al-
legando tex. in c. 1. de ſent. excomm. lib. 6. & Lap.
d. alleg. 73. vbi plenè.
15 Sed contrarium tenet Idem Lap. alleg. 13. incip.
Hic concludit, vbi firmat Prælatum religioſum,
qui excommunicauit monitione non præmiſſa,
non excuſari ab errore iuris, neque ab irregulari-
tate, ſi ſic ſuſpenſus ignoranter celebrauit quia
licèt excuſetur, tamen quoad extenuandam gra-
uitatem delicti, non quoad tollendum delictum
ex toto. In 1. alleg. Lap. videtur loqui de excom-
municatione lata pro culpis futuris, in 2. verò pro
culpis præteritis.
16 Extra præſcriptos caſus, etſi qui ſint alij, non
debet quis excommunicari niſi monitione præ-
miſſa, & monitio debet eſſe trina, vel vna pro om-
nibus cum aliquot dierum competentibus inter-
uallis, vt eſt determinatum in cap. Conſtitutionẽ,
§. Sta-

§. Statuimus, infra eod.tit.lib.6.& hic notant Butr. nu.20.& Felin.nu.1. ad hoc cap. De illicita, 24.q.3. practicam ponit Couarr. in cap. Alma mater, hoc tit.lib.6. par.1.prælect.§.9.nu.5. videlicet, moneo te ad hoc faciendum, vel non faciendum infra quindecim dies, quorum quinque pro prima, quinque pro ſecunda, & reliquos quinque pro tertia monitione aſſignamus.

17 Cæterū ſi monitio præmittatur, non propterea excommunicatio redditur nulla niſi in caſu cap. Statuimus infra eod. lib.6. videlicet cum excommunicatio fertur in participantes cum excommunicato, & ita intelligas gloſ.2.hic in fin. ibi [Non tenet ſententia, ſi admonitio non præcedat] vt hic declarat Felin.nu.2. poſt Io. Andr. & alios per eum allegatos, quibus addo Feder.de Sen. d.conſ. 11.Quæritur an excommunicatio,nu.1, & 7. verſ. Et per hoc tolluntur, & alij in reſponſione ipſius Federic.ibi,nu. 10 quibus in locis firmat excommunicationem latam non præmiſſa trina monitione non eſſe nullam, ſed iniuſtam, & ideo timendam; quod etiam tenent Domini de Rota deciſ.7 nu.1.de ſent.excomm.in nouis. Hactenus de iniuſtitia excommunicationis ex cauſa, ex animo, & ex ordine in terminis iuris communis.

18 Sed de iure nouiſſimo Concilij Tridentini hæc tria non ſufficiunt, ſed requiritur vt excommunicatio in ſubſidium feratur: nam Sancta Synodus animaduertens excommunicationis gladium ſi temerè, aut leuibus ex rebus incutiatur, magis contemni, quàm formidari, præcepit omnibus iudicibus eccleſiaſticis, vt in cauſis ciuilibus abſtineant ſe à cenſuris, vbi executio realis, vel perſonalis propria auctoritate ab ipſis fieri poterit: quod ſi huiuſmodi executio non poſſit fieri, ſitque erga iudicem contumacia, tunc eos etiam anathemate arbitrio ſuo ferire poſſit. Sed & in cauſis criminalibus ita demum cenſuris vti liceat, ſi executioni reali, vel perſonali facilè locus eſſe non poſſit, & delicti qualitas præcedente bina ſaltem monitione etiam per edictū id poſtulet, vt in c. 3. ſeſſ.25.de reformat.

19 Ex hoc contextu collige primò tria requiſita ad hoc, vt quis poſſit iuſtè excommunicari. Primum eſt, vt præcedat monitio ſaltem bina, & ita hac in parte receditur à diſpoſitione iuris cōmunis, quod regulariter trinam requirebat, vel vnam pro omnibus cum competentibus dierum interuallis, vt

20 oſtenſum eſt ſupra num.6. & 16. Item ex Concilio ſufficit monitio etiam per edictum; cum tamen de iure veteri debeat fieri perſonaliter, vt determinat Innoc.in cap.Si aduerſarius,num.1.verſ. Eſt enim ſemper citandus, ſupra de eo, qui mitt. in poſſ.cauſ.rei ſeruan.Rota deciſ.28. nu.5. de appell, in antiq. niſi in quatuor caſibus. Primus, quan-

21 do excommunicatus latitat, vel in fraudem ſe abſentat, Rota in nouis deciſ.11,in fin,de dol.& contum. Secundus, quando ſemel fuit citatus perſonaliter, vt in deciſ. vnica de ferijs in nouis. Tertius, quando monitio, vel citatio ad domum peruenit ad notitiam citati. Quartus, quando fuit malè abſolutus, & agitur de reincidentia, Rota deciſ.7 de ſent.excomm.in nouis, Couar. in c. Alma mater, in 1. par. relect. §. 9. num. 4. hoc tit. lib.6

22 Secundum requiſitum, quod eligitur ex Concilio in d. cap.3. ſeſſ.25. ad hoc vt quis poſſit iuſtè excommunicari pro cauſa ciuili, eſt contumacia, vt patet ibi, ſitque contra iudicem contumacia, veluti ſi peremptoriè citatus coram iudice renuit comparere, de iuſtitia reſponſurus: vel quia iuſſus, vt infra talem diem centum Titio ſolueret, ad quę illi ex cauſa depoſiti tenebatur, facere recuſauit, vt declarat gloſ. in cap.Cum medicinalis, in verb. Cauſam, de ſenten. excomm. lib.6. quod & iure veteri ſancitum erat, vt cap. Nemo, il ſecondo, 11. qu.3.cap. De illicita, 24. qu.3. & dictum eſt ſupra nu.5. & 12. Et in cauſis criminalibus præter con-

23 tumaciam exigitur, vt delicti qualitas id poſtulet; & meritò quia pœna excommunicationis nulla eſt maior in Eccleſia, cap.Corripiantur,24.qu.3.& qu. 1. cap. Non affirmamus. Illa enim ſeparat à

24 corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, cap.penult.infra eod.& cap Engeltrudam, 3. qu.4. gloſ. hic in verb. Tantam infligere pœnam; & ideo non infligitur niſi pro culpa mortali cum contumacia, dicto cap. Nemo, il ſecondo, 11. qu,3, Capella Tholoſan.deciſ.198.

25 Tertium requiſitum eſt, vt cenſura in ſubſidium feratur, ſcilicet vbi fieri non poteſt executio realis, vel perſonalis ſiue cauſæ ſint ciuiles, ſiue criminales, quod iure communi cautum non erat, quin potius ordine inuerſo primò vtendum erat gladio excommunicationis, eoque non proficiente in ſubſidium deueniendum erat ad capturam, ſeu perſonalem diſtrictionem, vt cap. Odoardus, & ibi Abb.in 1.& 2.notab.de ſolution. dixi in cap. Licet, nu.22.de pœnis.

26 Verùm tamen Sacra Congregatio eiuſdem Concilij Interpres conſulta, an excommunicationes latæ ab Epiſcopo non ſeruata forma cap.3. ſeſſ.25. de reform.ſint ipſo iure nullæ, vel inualidæ, reſpōdit eſſe validas, & excommunicatum indigere abſolutione, per ea quæ tradit Abb. poſt gloſ. in c.1. de exceſſ Prælat, & Felin.in cap.Rodulphus,nu.76 de reſcript.excommunicationem latam ſine citatione, vel monitione, vel eius ordine non ſeruato tenere, quamuis iniuſta ſit.

27 Deinde collige ex præcitato cap. 3. §.Sanè, ſeſſ. 25. excommunicationis materiam, & illius cognitionem ad eccleſiaſticos iudices pertinere priuatiuè ad iudices laicos: ad idem cap.Corripiantur, cum gloſ.1.24.qu.3.cap. Cum ab Eccleſiarum, vbi etiam gloſ.1.ſupra de offic.Ordin. nam excommunicatio mucro epiſcopi dicitur, gladius eccleſiaſticus, ſpiritualis defenſio, & neruus eccleſiaſticæ diſciplinæ, cap. Viſis, 16.qu.2.& cap Dilecto, de ſent. excomm. lib.6. cuiuſque vſum fuiſſe in Eccleſia, &

28 temporibus Apoſtolorum patet ex verb.Matth.18 *Si autem Eccleſia non audierit, &c.* & 1. ad Corin.

29 5. cuius etiam meminit Cyprianus in hæc verba [Interfici iuſſit Deus Sacerdotibus ſuis non obtemperantes iudicibus à ſe ad tempus conſtitutis obedientes; & tunc quidem gladio occidi debent, quando & circumciſio carnalis manebat; nunc autem quia circumciſio ſpiritualis eſſe ad fideles ſeruos Dei coegit ſpirituali gladio ſuperbi, & contumaces necantur, dum de Eccleſia eijciuntur: neque enim viuere foris poſſunt, cùm domus Dei vna ſit, & nemini ſalus niſi in Eccleſia eſſe poſſit]

30 Hæc ille. Quamobrem Sancta Synodus ne magiſtratus ſæculares ex eo decreto anſam arriperent ſibi aliquam iuriſdictionem vindicandi in materia excommunicationis prouidè ſtatuit per hæc formalia verba [Nefas autem ſit (ideſt vt Droſæus ait in methodo iuris, impium, & execrabile, de

quo

quã ne fari quidem liceat) ſęculari cuilibet magiſtratui prohibere eccleſiaſtico iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, vt latam excommunicationem reuocet ſub prætextu, quod contenta in præſenti Decreto non ſint obſeruata, cùm non ad ſæcolares, ſed ad eccleſiaſticos hæc cognitio pertineat] Hæc ibi.

31 Sed nihilominos cùm in Curia Parlamenti Dolenſis relatum eſſet à Regis Secretario, quod Cõcilij Tridentini decretis interdictus, & prohibitus erat vſus gladij excommunicationis pro contumacia, & executione ſententiarum eccleſiaſticarũ quotieſcumque executiò realis, vel perſonalis fieri poſſit, & quod eius Maieſtas vt tam ſancto Decreto effectum daret, voluerat vt omnes ſententię eccleſiaſticorum iudicum, quæ ipſo iure deberent exequtioni mandari, non obſtante appellatione, ſuſpendantur, donec obtentum ſit mandatum in Curia dicti Parlamenti, in qua declarabitur an ſit locus executioni reali, vel perſonali. Prohibuit Senatus Curiæ, ne aliqui ſe cenſuris non ſeruata dicta forma laceſſerent ſub pœnis, &c. Sacra Congregatio Concilij cenſuit hoc Decretum conuellere iuriſdictionem eccleſiaſticam contra Canones veteres, contra Concilium, quod dedit hoc arbitrium Epiſcopis, contra Bullam Cœnæ Domini, quæ eos excommunicat, qui quomodolibet impediunt iuriſdictionem eccleſiaſticam: Regem autẽ, vel Senatum non potuiſſe ſibi quicquam iuriſdictionis vindicare in materia excommunicationis. Si qui autem in ea abuſus irrepſerint, debuiſſe conſulere Pontificem, ad quem ſolum ſpectat tollere eos; ideo Cardinales Vrſinus, & Senonenſis cenſuerunt mittendum Nuncium ad Regem: cæteri verò ne delegatur hoc negocium, & alijs de cauſis ſcribendum ad Nuncium vt alloquatur Regem cum informatione plena, quæ à Congregatione firmabitur, in qua adducantur rationes, quod hoc eſt contra Canones, contra Bullam Cœnæ Domini, contra ſeruitium Dei, ſalutem ſtatum animarum, contra publicam vtilitatem illius prouinciæ, contra etiam priuatum intereſſe ipſius Regis, quia hac via ei ſubtrahitur obedientia Regni, quia Hugonotti nihil aliud affectant, quàm euertere poteſtatem Epiſcoporum Catholicorum. Ideoque inſtet omninò, & iubeat reuocari hoc edictum, & aboleri, & abradi de libris, in quibus ſcriptum eſt: quod ſi Rex ſe difficilem oſtendens, dicat expreſsè Sanctiſſimum ſi viderit Regem non prouidiſſe, coactum iri exercere poteſtatem ſpiritualem contra Senatum Dolenſem.

Rationes autem, quibus mota eſt Congregatio ſeparatim ſunt adnotatæ manu Cardinalis Alciati In hanc formam

32 [Tota materia excommunicationis eſt ſolius iudicis eccleſiaſtici, cap. Corripiantur, vbi gloſ. 24. qu. 3. & cap. Cum ab Eccleſiarum, vbi gloſ. de offic. Ordin. Abb. in rubr. de ſent. excomm. n. 3. & quando excommunicatio minus ritè, rectène lata eſt ab ipſo iudice eccleſiaſtico, ad ſolum Superiorem eccleſiaſticum pertinet hos errores corrigere, cap. Per tuas, cap. Sacro, de ſent. excomm. vbi Abb.

33 Idque præcipuè dicendum ſi facta ſit contra formam Decretorum Concilij, quorum obſeruandorum cura mandata eſt tantum Epiſcopis, & alijs Prælatis eccleſiaſticis: Reges autem, & alij Principes tantùm ſunt moniti, vt ad ea exequẽda Pręlatis, cùm opus fuerit, auxilio ſuo adſint; & ſi quid in hoc difficultatis emerſerit, cõſulendus eſt Summus Romanus Pontifex, vt Decreto einſdem Concilij ſancitum eſt ſeſſ. 25. tit. de recip. & obſeruand. Præterea Concilium d. cap. 3. dicit quod ſi executio realis, vel perſonalis hac ratione, ideſt propria auctoritate, & per proprios executores à iudicibus eccleſiaſticis fieri non poterit, tunc anathemate ferire poſſunt: Ergo non hac forma, & modo, quo ſententiæ Regię. Item, hæc cognitio, & iuriſdictio data eſt ab eodem Concilio iudicibus eccleſiaſticis etiam contra laicos, vt legitur d. cap. 3. ibi [Liceat eis in cauſis ciuilibus ad forum eccleſiaſticum contra quoſcunque etiam laicos] vnde hæc manifeſta eſt vſurpatio eccleſiaſticæ iuriſdictionis, propter quam vſurpantes incurrunt excommunicationem contentam in Bulla Cœnæ Domini, vt per ſumma Angel. in verb. Excommunicatio V. caſu 28.

Proſp. Fagn in 2. par. 5. lib. Decretal.

34 QVAERO, An ſi iudex velit excommunicare contumaces ex cap. 3. ſeſſ. 25. Trident. Concil. ſit neceſſarium, vt conſtet ex actis realem, vel perſonalem executionem fieri non poſſe, an verò ſufficiat id extra iudicium liquere.

35 Excommunicatio, quę eſt pœnarum grauiſſima, c. Corripiãtur, 24. quæſt. 3. à S. Synodo d. cap. 3. verſ. Sed liceat; tunc demum à iudice ferri permittitur in contumaces, cùm nulla alia illis remedia proſunt: nec enim ſeueriora ſunt adhibenda, cùm leuiora ſufficiunt, S. Thom. in 4. diſtinct. 18. Tabiena in verb. Excommunicatio, 1. n. 3. verſ. Vtrũ excommunicatio poſſit infligi: itaque ſi poſſet aduerſus reos fieri realis, vel perſonalis executio, non eſſet deueniendum ad excommunicationem, vt in d. cap. 3. verſ. Quod ſi executio: non eſſe autem locum reali, vel perſonali executioni, videtur neceſſarium, vt conſtet ex actis, ad hoc vt iudex ritè adhibere valeat excommunicationis remedium.

36 Primò enim iudex ex ſeipſo nihil iudicare debet, ſed ex auditis, viſiſque apud acta iudiciorum, vt colligitur ex cap. Iudicet, 3. qu. 7. & ſententiam ferre tenetur ex allegatis in iudicio, & probatis, & quæ ſibi vt iudici nota ſunt, non autem ex his, quæ priuatim, & extra iudicium cognouit, gloſ. in cap. 1. de off. Ordin. in verb. ſecundum quod Canones, Bart in l. 1. nu. 4 C. Vt quæ deſ. aduoc. partium iud. ſup. Feder. de Sen. conſ. 21. Numquid hæres, n. 2. Couarr. lib. 1. variar reſol. cap. 1. nu. 1. & ſcripſi plenius in cap. Canonum ſtatuta, à nu. 52. ſupra de Conſtit.

37 Secũdò etiam notoria, quæ nulla indigent probatione, cap. De manifeſta, 2. q. 1. cap. Euidentia, de accuſat. l. 1. ff. de in integr. reſt. tamen debet conſtare iudici vt iudici ex actis eſſe notoria, Felin. in cap. Paſtoralis, n. 23. verſ. Limita primò de off. Ordin. ergo longè magis debebit conſtare iudicialiter non poſſe fieri realem, vel perſonalem executionem, vt iudex poſſit deuenire ad cenſuras.

38 Tertiò vbicumq; non licet procedere ad actum, niſi aliqua præcedant, conſtare debet illa præceſſiſſe, vt actus geri validè poſſit, nec ſtatur aſſertioni agentis, ſicut probat Alex. conſ. 101. nu. 6. vol. 5. vbi ait non ſtari aſſertioni Principis alicuius bona ob rebellionem publicantis, niſi de rebellione, vel cauſa ingratitudinis conſtet: cùm enim præcedere debeat cauſa, ob quam vti rebellis cõdemnetur, non creditur Principi de cauſa, niſi aliter conſtet, quàm per eius aſſertionem, vt not. DD. in l. Si forte, ff. de Caſtr. pec. Itaque cùm iudex in caſu

noſtro ad cenſuras procedere non poſſit, niſi cum
locus nõ fuerit reali, vel perſonali executioni cõſe-
quitur debere id cõſtare in iudicio legitimè, nec
eius aſſertioni eſſe quoad hoc fidem adhibendam.
39 Quartò hanc opinionem confirmant verba
d. cap. 3. in quo excommunicationes illæ, quæ ad
finẽ reuelationis decernũtur penitus relinquũtur
arbitrio iudicis. At in cauſis iudicialibus vult om-
nia remedia tentari, nec niſi in ſubſidium ad cẽſu-
ras aditum patere, vnde colligitur nõ ſat habuiſſe
Patres, vt extra iudiciũ ſciret iudex cœtera reme-
dia nõ prodeſſe, nam potuiſſent etiam in hoc iudi-
cis arbitrium tribuere, ſicut in ſuperiori fecerunt.
40 Et ita in tribunali Auditoris Cameræ vſus ob-
tinuit: nec enim ibi aliter decernuntur cenſuræ,
quam ſi ex legitimis probationibus apud acta cõ-
ſtet non eſſe locum reali, vel perſonali executioni.
Quare propoſito dubio an ſi iudex deficienti-
bus cœteris remedijs velit excommunicare con-
tumaces ex decreto cap. 3. ſeſſ. 25. ver. Quod ſi exe-
cutio, neceſſarium ſit, vt ex actis conſtet realem,
vel perſonalem executionem fieri non poſſe; an
vero ſufficiat hoc extra iudicium liquere: Sac. Cõ-
gregatio cenſuit non ſufficere, ſed neceſſarium
eſſe, vt conſtet ex actis per relationem Nuncij.
41 Secundò Quæro ſi duo ſint inſolidum obligati
in forma Cameræ pro eodem debito, & contra
vnum tantùm poſſit deueniri ad executionem
realem, vel perſonalem, an contra alterum, ad-
uerſus quem non poteſt fieri executio realis, vel
perſonalis poſſint ad inſtantiam creditoris in ſub-
ſidium relaxari cenſuræ.
42 Præmittendum eſt, Primò poſt Conciliũ Trid.
& reformationem Pij V. practicam in obligationi-
bus Cameralibus, de qua per Galeſ. ad 2. par. q. 3.
fol. 8. ſecundum nouam impreſſionem abolitam
eſſe: Nam priùs debitor confitebatur debitum
coram iudice, & iudex ea tunc condemnabat eũ
ad ſoluendum creditori, & conſentiente debitore
ferebat excommunicationem ſub conditione ni-
ſi ſatisfaceret in termino, & tunc elapſo termino
erat excommunicatus ſine alia monitione. Hodie
iuxta reformationem Pij V. iudex præſenti, & ſe
obliganti præcipit, vt die certa ſoluat, monens ſi
ea die ſponte non ſoluerit nulla ea inde facta per-
ſonali citatione ad executionem contra ipſum
procedet, & in ſubſidium vbi executio realis, vel
perſonalis facile fieri non poterit, in ipſum tan-
quam contumacem, contemptoremq; ſui præcepti
excommunicationem decernet vt in Bulla 113.
Pij V. incip. Inter illa, in Bullar. tom 2. pag. 318.
vnde infertur, vt etiamſi ſuſceptio cenſurarum
validè proceſſerit coram iudice competenti, non
propterea cenſeatur vlla irrogata excommunica-
tio, ſed dumtaxat præſtitus conſenſus excommu-
nicationi ferendæ.
Deinde præmittendum ſecundum formam an-
tiquam non eſſe locum quæſtioni, quia cùm ſup-
ponatur lata ſententia excommunicationis, ſolũ
ſupereſt eius publicatio ad effectum, vt excom-
municatus euitetur ſecundum ea, quę ponit Galeſ.
43 ubi ſupra de proceſſu ipſo fol. 251. cum ſeq. qua
ratione Sac. Cõgregatio Concilij declarauit cum
penſionarijs non eſſe neceſſariò ſeruandam diligẽ-
tiam quam requirit Concil. c. 3. ſeſſ. 25. hi enim vi-
gore clauſulæ in litteris Apoſtolicis inſertæ elapſo
termino ſententiam excõmunicationis incurrunt,
nec agitur ampliùs de illis excommunicandis, ſed
tantum de declaratoria in eos ferenda.
44 Tertiò, Præmittendum ſtante ſuſceptione cen-
ſurarum, præcepto, & monitione ſecundum ſty-
lum hodiernum, cenſuras non eſſe relaxandas
vbicumque ex mente Concilij d. cap. 3. executio
realis, vel perſonalis fieri poteſt. Siquidem refor-
matio obligationis Cameralis ab ipſo Concilij
decreto manauit; ac proinde excommunicatio in
ſubſidium decernitur, & adhuc ipſius iudicis ar-
bitrio relinquitur per Concil. d. c. 3. in verſ. Quod
ſi executio ibi [Tunc etiam anathematis mu-
crone arbitrio ſuo præter alias pœnas ferire pote-
rit; iuncta l. Non quicquid, de iudic.
His præmiſſis cenſuras de rigore relaxari poſſe
in reum contra quem executio realis, vel perſona-
lis fieri non poteſt, etiamſi alter reus ſimiliter in
ſolidum obligatus ſoluendo ſit, & contra eum
executio facilis ſit, videtur ſuaderi poſſe ex infra-
ſcriptis.
Primò quia quando duo ſunt obligati inſoli-
dum, ſunt etiam duæ principales obligationes pa-
ris poteſtatis, l. Si reus, & l. Eadem in fine, de duob.
reis, nec vna dependet ab altera: Ergo concurrẽ-
tibus in vnum requiſitis à Concilio, & ſecundum
formam obligationis, cenſurarum relaxatio fieri
poterit contra eundem. Requiſita à Concilio ad-
ſunt, quia ſupponitur contra eum executionem
fieri non poſſe. Item adeſt debitum, obligatio
Cameræ, præceptum iudicis, & monitio contra
ipſum facta, necnon ipſius contumacia. Quare
ſi pœna delicti tenere debet autorem, l. Sancimus,
C de pœnis, excommunicatio huic debita eſt põ-
45 derando pronomen *ipſum* in d. cap. 3. appoſitum,
quòd eſt perſonaliſſimum, & demonſtratiuum ad
oculum, vt Bald. ait in conſ. 304. Nobilis vir, n. 1.
in fin. vol. 5. Succin. Iun. conſ. 144 n. 14. vol. 3.
46 Secundò vbi ſunt plures rei creditor poteſt exi-
gere debitum à quo voluerit, l. 2 C, de duob.
reis, nec auferenda ei eſt hæc electio, l. Exprime-
re eod. tit. At auferretur, ſi omiſſa via cenſurarum
contra vnum, teneretur inuitus alium excutere
ergo, &c.
47 Tertiò ipſe reus conuentus vtpotè principalis
non poteſt opponere exceptionem diſcuſſionis, vt
correus conueniatur. Alex. conſ. 32. num. 12. vol. 4.
Gabr comm. concl. lib. 3. de fideiuſſ. concl. 7 n. 84.
& num. 99. & concl. 2. in fin. Ergo neque iudex.
Quibus tamen non obſtantibus æquius videtur,
& proprius ad mentem Concilij, vt quandiù alter
correus ſoluendo eſt, & contra eum executio fieri
poteſt, abſtineat iudex à cenſuris contra alterum.
Primò, quia cum re inſpecta vna tantùm ſit obli-
gatio correorum, l. 3. § vbi duo eod. tit. & actio,
quæ ex obligatione oritur, ſit ius proſequendi
quod ſibi debetur; Inſtit. de action. in princip. ſuffi-
cere debet creditori, vt à quocunque ſibi obligato
debitum conſequi poſſit; vt ab actione ſubſidiaria;
quæ vltimum affert præſidium, excludatur, arg. §.
Sciendum Inſtit. de ſatiſd. tutor. Ergo ſimiliter
iudex abſtinebit à Cenſuris, quæ dumtaxat in
ſubſidium decernuntur etiam in vim obligationis
Cameralis.
48 Confirmatur, quia acceptio plurium reorum
eſt remedium prouiſum ab homine, & excommu-
nicatio eſt remedium iuris: Ergo quandiù poteſt
eſſe locus remedio ordinario, non eſt confugien-
dum ad extraordinarium. Bart. in l. 3. in prin. de
nou. oper. nunciat.

Secundò

Digitized by Google

49 Secundò, antequam ad carcerationem debitoris perueniatur, excutiendus eſt etiam fideiuſſor Roman. conſ. 320. in princ. ergo antequam innodetur vinculo excommunicationis vnus reus, alte-
50 rius rei facultates excutiendæ erunt. Facit quia Confideiuſſoris facultates aggregatæ cenſentur, quando quæritur an ſoluendo ſit principalis, fideiuſſor, l. Si plures, §. Præterea, de fideiuſſor. iuncto quod vbi ſunt duo correi, partes quoque à ſingulis peti poſſunt, quemadmodum à reo, & à fideiuſſore, l. 3. de duobus reis.

Tertiò, Per Concilium quandocunque in vna cauſa poteſt aliter fieri executio contra reos, à cēſuris abſtinendum eſt d. cap. 3. §. In cauſis verò. At quando pro eodem debito duo ſunt obligati inſolidum, vna cauſa eſt, & vna obligatio: ergo non poteſt non iniquum videri, vt vno ſuſtinente cenſuras, nihilominus fiat, ſeu fieri poſſit pro eodem debito executio contra alterum.

Non obſtat quod videatur auferri electio creditori, & quodammodo, id quod inductum eſt in eius fauorem, in odium retorqueatur, quatenus
51 cogitur exigere ab eo, à quo forte nollet. Quia aduertendum eſt prouiſionem, ſeu pactum hominis non eſſe cauſam huius excommunicationis, ſed contumaciam, & delictum ſpreti præcepti iudicis, ad tradita per DD. in c. P. G. de off. deleg.
52 & declarat Galeſ. in 2. par. q 3. fol. 83. vnde iudex denegando hoc caſu excommunicationem ſuum, non tuum tibi denegat auxilium, iuxta dictum gloſſæ in l. Siue apud acta in verb. Pacto, C. de
53 tranſact. tex. in l. Ex aſſe ff. ad Trebellian. Non obſtat quod ipſe reus non poteſt opponere huiuſmodi exceptionem, quia iudex ſupplet ex officio, ſuo prout ſæpe facere debet, maximè vbi vertitur periculum animarum ad notata per Abbatem in cap. In literis in princ. de reſtit. ſpoliat. Non obſtat quod Concilium in verbis nihil diſponat expreſsè hoc caſu, quia ſatis oſtendit in ſua ratione quid obſeruandum, & quanta cum circumſpectione hoc remedio vtendum ſit, cui concordat forma obligationis, ſecundum, quam ad cenſuras non deuenitur niſi in ſubſidium, & ita reſolutum, vt in ſubiecta declaratione videlicet. Præſuppoſito quod ſint duo inſolidū obligati in forma Cameræ pro eodem debito, & quod contra vnum tantū poſſit deueniri ad executionem realem, vel perſonalem: An contra alterum contra quem non poteſt fieri executio realis, vel perſonalis poſſint ad inſtantiam creditoris in ſubſidium relaxari cenſuræ: Sac. Congregatio cenſuit non poſſe.

54 Quæ deciſio videtur intelligenda iuxta nouiſſimam formulam obligationis in forma Cameræ præſcriptam in Conſtitutione Pij V. ſecundum quam non irrogantur cenſuræ niſi in ſubſidium. Quod ſi obligatio cōtineret præceptum de ſoluendo ſub pœna excommunicationis ipſo iure iuxta antiquā formulam, ſecus eſſet, vt declaratur ex ſequenti deciſione edita tempore Cardinalis Alciati.

55 Cum Titius, & Mæuius eſſent obligati inſolidum, & in forma Cameræ ad ſoluēdum Sempronio certam pecuniarum quantitatem, & Titius ſoluendo non eſſet, Sempronius contra eum ad cenſuras procedere volebat. Sed cùm Mæuius diues Sempronio ſatisfacere poſſet, fuit dubitatum an Concil. c. 3. ſeſſ. 25. verſ. In cauſis, obſtaret Sēpronio, vt cōtra Titiū ad cēſuras procedere nō poſſet ex eo, quod poterat ſibi à Mæuio correo ſatisfieri.

Cum viſum eſſet Inſtrumentum obligationis, in quo erat clauſula, quod lapſo termino incurrat excommunicationem, vt in penſionarijs: Sac. Cōgregatio dixit, quod ſi ex inſtrumento obligationis in forma Cameræ, vel ex actu iudiciario ſuſceptionis cenſurarum appareat, quod validè, & ab habente poteſtatem fuerit iam irrogata excōmunicatio, ita vt nunc non agatur de irroganda excommunicatione, ſed de declarandi tantùm iam irrogatam fuiſſe legitimè; ſicque ſit declaratio excommunicationis iam incurſę: non intrare tunc decretum Concilij. Quod ſi nulla excommunicatio facta iam appareat, tunc intrare Concilium, & locum habere, vt ſcilicet non imponatur excommunicatio Titio, ſi aliunde poteſt creditor ſuum conſequi, adijciēdum erit quod etiam quod ſuſceptio cenſurarum valida fuiſſet, non tamen eſt excommunicatio facta, ſed ſolum præſtitus cōſenſus excommunicationi faciendæ à iudice: & ideo ſi nōdum facit iudex, & creditori poſſit aliūde ſatisfieri, debebit abſtinere, & ita elicitur ex praxi, quæ ſeruatur in ſuſceptione cenſurarum, vt fiat per menſem diligentia ſi aliunde, &c. & poſtea relaxatur mandatum.

56 Tertiò, QVAERO, an cap. 3. ſeſſ. 25. Trid. Cōcilij, verſ. In Cauſis procedat in penſionarijs vigore literarum Apoſtolicarum, quibus inſerta ſunt illa verba, elapſo termino, ſententiam excommunicationis incurrat.

57 Ad hoc dubium Sac. Congregatio reſpondit, non procedere, quia cum verb. *Incurrat*, importet excommunicationem ipſo iure, Tiraquell. in l. Si vnquam in verſ. Reuertatur, num. 145. & 146. C. de reuocandis donationibus lata iam à Papa ſententia, Auditor Cameræ, & quilibet alius inferior non poteſt non exequi ſententiam, & licèt Concilium dicat in procedendo, intelligitur quādo iudex ex ſe procederet, non quando Papa iam excommunicauit.

58 Quartò, QVAERO, Poſita deciſione Sacræ Congregationis, qua declaratum fuit ius decernendi excommunicationes, quę pro rebus deperditis, vel ſubtractis ferri ſolent quoad ſubditos Abbatis exempti, & iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentis non pertinere ad Epiſcopum, ſed adeundam eſſe Sedem Apoſtolicam.

59 An hęc deciſio procedat in caſu, quo Abbas habeat quidem iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in certa parte diœceſis, ſed appellationes ab eo ad Epiſcopum interponantur.

60 Videtur reſpondendum non procedere: nam inferior Epiſcopo poteſt habere iuriſdictionem in certa parte diœceſis duplici modo, prout nulla iuriſdictio penes Epiſcopum remaneat neque actu, neque habitu, vt ſi ſit exemptus, & immediatè
61 ſubiectus Papæ, quo caſu data negligentia, vel impotentia ipſius, non ſuccedit in iuriſdictione Epiſcopus, ſed Papa, Abbas in c. Graue, ad finem per illum tex. de off. Ordin. Felin. in cap. Irrefragabili, in princ. verſ. Declarat prædicta, eod. tit. Et hoc caſu propriè procedit deciſio Congregationis: nam cùm Concilium ademerit inferioribus ius decernendi huiuſmodi excommunicationes, in caſu impotentiæ illorum non debet ſuccedere Epiſcopus nullam habens in eorum ſubditos iuriſdictionem neque in actu, neque in habitu, ſed
62 Papa, qui eſt iudex ordinarius exemptorum, Doctores in cap. Si Papa, eod. tit. & libr. gloſ. in cap.

Auctoritate, in verb. Sedis Apoſtolicæ, de priuil. lib 6.

Secundo modo inferior poteſt habere iuriſdi-
ctionem actu, itaut habitu remaneat penes Epi-
ſcopum, vtputa per priuilegiũ, quod rribuat huic
inferiori iuriſdictionem, ſed eum non ſubijciat im-
mediatè Papæ, vel ſi hic inferior non habeat pri-
63 uilegium, ſed per præſcriptionem acquiſiuerit iu-
riſdictionem in cerra parte diœceſis, quo caſu non
poteſt eam ita præſcripſiſſe, vt conſtituat caput in
eadem diœceſis parte, cùm vna diœceſis non poſ-
ſit habere duo capita, ſed ita potuit acquiſiuiſſe, vt
ipſe ſit ſub Epiſcopo, & Epiſcopus habeat vniuerſa-
lem iuriſdictionem habitu, ſecundum opinionem
Hoſt. & Ant. de Butr. in c. Cum contingat, de foro
competen. quam ibi ſequuntur Abb. nu. 18. Felin.
dicto cap. Irrefragabili, in princ. Balb. de præſcript.
in 1. par. 5. partis prin. qu. 11. nu. 9. Rota deciſ. 114.
nu. 1. & 2. In hoc ſecundo caſu cùm Concilium
ademerit huiuſmodi inferiori ius decernendi ex-
communicationes ad effectum reuelationis, illud
videtur pertinere ad Epiſcopum, & non eſſe ne-
ceſſe adire Sedem Apoſtolicam; nam hoc caſu iu-
riſdictio habitualis, quæ eſt penes Epiſcopum ope-
ratur vt cùm inferioribus vel non vult, vel non po-
teſt exercere iuriſdictionem, in ea Epiſcopus ſuc-
cedat, & habitus reducatur ad actum, Abb d. cap.
Cum contingat, nu. 13. & in cap. Cæterum, num. 5.
de iudicijs, Balb. vbi ſupra. Nos verſamur in ſe-
cundo caſu, quo iuriſdictio habitualis eſt penes
Epiſcopum, quia vt in dubio ſupponitur ab infe-
riori habente iuriſdictionem in certa parte diœ-
ceſis ad Epiſcopum appellatur; qui recenſetur à
DD, inter alios effectus iuriſdictionis habitualis
apud Epiſcopum remanentis, vt per Abb. in dicto
cap. Cum contingat, nu. 1. Felin. & Balb, in locis ſu-
pracitatis, & ex conſequenti adempta ei per Con-
cilium iuriſdictione huiuſmodi excommunicatio-
nes decernendi in illo iure Epiſcopus ſuccedit.

De Sentent. excomm.

Cap. Cum voluntate.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatum alloquens in his, quæ perti-nent ad ſalutem, etiamſi alia verba interpo-nat, excommunicatus non eſt, & nu 8.*

2 *Prædicatores, præſertim qui aliter ſuſtentari non poſſunt, ab excommunicatis, & detinentibus aliena poſſunt eleemoſynam recipere, & nu. 12.*

3 *Voluntate, & propoſito maleficia diſtinguuntur.*

4 *Meretricem ancillam alienam recipiens furti non tenetur.*

5 *In delictis primaria cauſa ſurgit à voluntate, & ab anima rationali.*

6 *Maleficia an tranſcendant animum, & voluntatem.*

7 *Furtum æris, non auri committit qui æs ſurripuit putans aurum ſurripere.*

9 *Pœnam ſtatuti participantis cum bannito non tenetur qui cum eo participat vt ad ſatisfactionem inducat.*

10 *Excommunicato an liceat communicare in ſpectantibus ad ſalutem corporis.*

11 *Et quid in oratione, menſa, & cohabitatione.*

12 *Excommunicatum alloquens conuerſionis cauſa an poſſit verba interſerere quæ ad abſolutionem nõ faciunt.*

13 *Prædicatoribus an liceat abſque neceſſitate eleemoſynam recipere ab excommunicatis, & detentoribus rerum alienarum, & num. ſeq. vſque ad num. 27.*

14 *Eleemoſynas cur liceat recipere ab excommunicatis, & furibus, non autem oblationes.*

15 *Viatores, & peregrini an in terra excommunicatorum poſſint ab ipſis aliquid recipere.*

16 *Dictio,* præſertim, *quid importet, & n. ſeq.*

17 *Intellectus huius cap. 1. & num. ſeq. vſque ad num 24.*

18 *Neceſſitas excuſat à furto, & rapina.*

19 *Neceſſitatis tempore omnia ſunt communia, præſertim cibaria.*

20 *Prædicatores qui intelligantur quoad hoc vt poſſint accipere eleemoſynam ab excommunicatis, & detinentibus aliena.*

21 *Et cur liceat eis huiuſmodi eleemoſynas recipere.*

22 *Negotium ſufficit ab initio fuiſſe vtiliter cœptum, licèt res effectum non habeat.*

23 *Negotiorum geſtores viuere debent ſumptibus eorum, quorum negotia vtiliter gerunt.*

24 *Eleemoſyna licitè poteſt recipi ab excommunicatis, & peccatoribus etiam notorijs de rebus licitè acquiſitis.*

25 *Eleemoſynam de rebus reſtitutioni obnoxijs recipere non poſſunt non habentes officium prædicandi, niſi ob neceſſitatem famis.*

26 *Et quid in habentibus officium prædicandi.*

27 *Confeſſori an liceat aliquid accipere à pœnitente ex iniuſtè acquiſitis, & nu ſeq.*

28 *Simoniæ ſuſpicione non caret accipiens pecuniam etiam ſpontè oblatam in actu adminiſtrationis ſacramenti.*

29 *Clericum percutiens quibus caſibus in excommunicationem non incidat, & nu ſeqq.*

30 *Prælatis & magiſtris licet ſubditos, & ſcholares etiã in ſacris Ordinibus conſtitutos leuiter percutere ſine incurſu excommunicationis.*

31 *Intellectus huius cap. in § Si qui verò.*

32 *Membra honorabiliora exceptis grauioribus culpis non ſunt verberibus ſubijcienda.*

33 *Magiſter maiorem habet poteſtatem in diſcipulum, quam pater in filium.*

34 *Pater percutiens filium in ſacris conſtitutum incidit in ſententiam canonis.*

35 *Ordo ſacer an ius patriæ poteſtatis ſoluat, remiſſiue.*

1 CVM VOLVNTATE. Alloquens excommunicatum in his, quæ pertinent ad ſalutem, etiamſi alia verba interponat, excommunicatus non eſt. Hoc dicit primò.

2 Prædicatores, præſertim qui aliter ſuſtentari non poſſunt, ab excommunicatis, & detinentibus aliena eleemoſynam recipere poſſunt. Hoc ſecundò. Tertiò ponit quoſdam caſus, quibus percutiens Clericum excommunicatus non eſt. Diuiſio patet per paragraphos. Secunda ibi, *Prædicatores*. Tertia ibi, *Si qui verò*.

3 Nota primò ex principio litteræ inſignem regulam in materia maleficiorum, videlicet ex voluntate, & propoſito delinquentis maleficia qualificari, & diſtingui, vt hic, & in l. Qui iniuriæ cauſa, in princip. vnde hæc regula deſumpta eſt, ff. de furt. con-

concordant tex. in l. 1. ff. ad l. Cornel. de ſicarijs, ibi,
Crimen enim contrahitur ſi & voluntas nocendi
intercedit, & in l. eũ qui duas, ff. ad l. Iul. de adult.
ibi [In ea namque re non iuris effectus, ſed ani-
mi deſtinatio cogitatur] & in l. Verum, ff. de furt.
4 vbi qui meretricem alienam ancillam rapuit, furti
non tenetur, quia non factum quæritur, ſed cauſa
faciendi: cauſa autem faciendi libido fuit, non fur-
tum: vnde vt notabiliter hic dicebat Anton. de
5 Butr. nu. 3. In delicto primaria cauſa ſurgit à vo-
luntate, & ab anima rationali; & ſic conſideratur
voluntas in delictis, etiam prout temporaliter pu-
niuntur, non autem ſimplex, & rude factum: ad
hoc §. Contra animum, cum ſex capp. ſequentibus
50. diſt. cap. Si virgo, & cap. In lectum, 34. quæſt. 2.
6 Ex his videtur inferri poſſe, vt maleficia voluntatẽ,
& propoſitum non tranſcendant. Sed contradi-
7 cunt text. in l. Vulgaris, §. Si quis æs, ff. de furt. vbi
qui æs ſurripuit putans aurum ſurripere, commit-
tit furtum non auri, quod ſurripere intendit, ſed
æris, quod re ipſa ſurripuit; & ſic ſpectatur opus,
non animus, & in l. Qui ſaccũ, ff. eod. & in cap. Qui
ſaccum, 50. diſtinct. vbi qui ſaccum ſubripuit ha-
bentem pecuniam, furti actione tenetur etiam pro
ſacco, quamuis non ſit ei animus ſaccum ſubri-
piendi, in l. Quoniam multa facinora, C. ad l. Iuliã,
de vi publ. & in cap. Is qui mandat. de homicid.
lib. 6. vbi mãdanti aliquem verberari ſecuta mors
imputatur, licèt expreſſè inhibuerit ne occidere-
tur. Pro ſolutione vide hic plenè per Henr. Boich.
poſt princip. vbi quærens an, & quando in delictis
aliquis vltra propoſitum teneatur, ponit prolixam
diſtinctionem, & materiam luculenter examinat
ferè per tres columnas.
8 Secundò nota ſpecialem caſum, in quo commu-
nicans excommunicato in excommunicationem
etiam minorem non incidit, videlicet cùm eum
alloquitur conuerſionis cauſa, etiamſi alia verba
incidentia interſerat, vt hic eſt caſus, & docet D.
Thomas in 4. ſentent. diſt. 18. qu. 2. art. 4. in corpore
dicens Eccleſiam inſtituiſſe excommunicationem
non ad interitum, ſed ad medelam; ac proinde de
his, quæ pertinent ad ſalutem, poſſe hominem li-
citè loqui cum excommunicato, & etiam alia
verba interſerere, vt faciliùs ſalutis verba ex fa-
miliaritate recipiantur.
9 Hinc inferunt Anton. de Butrio, Abb. & Felin.
omnes in ſecundo notab. vt ſi ſtatuto caueatur vt
participans cum bannito certam pœnam incur-
rat; qui cum eo participat vt inducat ad ſatisfa-
ctionem, in pœnam ſtatuti non incidat: quod
etiam firmat idem Butr. in cap. Si aliquando, nu. 5.
ſupra eod.
10 QVAERO, cùm liceat excommunicato com-
municare in his, quæ pertinent ad ſalutem ani-
mæ, vt hic dicitur, & in cap. Reſponſo, ſupra eod.
quid in pertinentibus ad ſalutem corporis.
Videtur reſpondendum non licere, quia cùm
hæc littera de vno concedat, à contrario videtur
de alio negare, cap. Diſciplina, 45. diſt. c. Per Eſaiam
1. qu. 1. cap. Qui ſitit, 13. qu. 5. gloſ. in cap. Qualis, in
ver. Negatur, 25. diſt. cùm præſertim infirmitas cor-
poris ſæpè proueniat ex infirmitate animæ, cap.
Cum infirmitas, ſupra, de pœnit. & remiſſ. & ita
concludunt hic Doctores, & in ſpecie Card. nu. 1.
ſed hoc intelligit Io. Andr. n. 1. in ver. Salutem ani-
mæ, & Anchar. num. 2. in ſecundo notab. verum
eſſe in eo, qui negligit, vel contemnit, vt in dicto
cap. Cum infirmitas, aliàs ſecus.
11 Item QVAERO, cùm hic permittatur partici-
patio cum excommunicato in locutione; quid in
oratione, menſa, & alijs, de quibus in cap. Nuper,
ſupra eod.
Dic ſecus, imò & in locutione caueat partici-
pans à cohabitatione, cap. Omnis, 24. q. 1. cap. Cum
deſideres, §. 1. in fin. ſupra eod. ſecundum Hoſt. &
Io. Andr. hic nu. 2. in verb. Locutione, & Card. nu. 1.
Quid autem iuris ſit in ſcriptione, & ſalutatione,
dic vt ſcripſi in cap. Si aliquando, à nu. 16. vſque ad
finem, ſupra eod. Hodie tamen in his ſeruari de-
bet Conſtitutio Concilij Conſtantienſis, de qua
infra ſub nu. 24. verſ. Sed hodie.
12 Item QVAERO, cùm textus dicat in locutione
cum excommunicato in pertinentibus ad ſalutem
poſſe etiam incidenter alia verba interponi; quæ
dicantur huiuſmodi verba incidentia.
Innoc. hic in princip. exponit incidentia, id eſt
quæ nec ad abſolutionem, nec ad ſalutem faciunt.
Sed Hoſt. nu. 2. in ver. Incidenter hoc temperat,
intelligens verba incidẽtia, quæ ad abſolutionem,
& ſalutem non faciunt principaliter, ſed tamen in-
ducunt, vt ſi quærat de vxore, & liberis, & præ-
mittat dilectionem, quam habuit erga illum, &
eius genus, & his ſimilia. Et hoc videtur magis
congruere litteræ, quæ admittit interpoſitionem
verborum incidentium, vt alloquens apud eum
magis proficiat. Et ſic videtur requirere, vt ver-
ba huiuſmodi aliquo modo eius ſaluti cõducant,
licèt non principaliter, & cum Hoſt. tranſeunt Io.
Andr. nu. 2. in eodem verb. Henr. Boich. col. 4. in
princ. verſ. Aut quæris vtrum poſſit cum eo partici-
pare in locutione, Anton. de Butr. nu. 11. & Card.
num. 2.
13 Tertiò nota in §. Prædicatores, ab excommu-
nicatis, & detentoribus rerum alienarum licitum
eſſe Prædicatoribus eleemoſynam recipere: quod
procedit de plano ſi Prædicatores in loco aliàs ſu-
ſtentari non poſſint.
Sed QVAERO num eis hoc liceat ceſſante ne-
ceſſitate.
Negant gloſ. in verb. Præſertim, Innoc. nu. 2. Ho-
ſtien. nu. 1. Io. Andr. num. 8. in gloſ. præſertim Butr.
nu. 5. Card. in hoc §. nu. 2. verſ. Nota de dictione
præſertim, Abb. in 3. notab. & num. 6. & Felin. in
3. notab.
Pro hac ſententia gloſ. allegat cap. Oblationes,
& cap. Quia in omnibus, ſupra de vſur. ad idẽ text.
in cap. Non eſt putanda, 1. q. 1. vbi Gregor. adducit
illud Prouerb. 21. *Hoſtiæ impiorum abominabiles,
quæ offeruntur ex ſcelere.*
14 Sed hæc iura non admodum vrgent, quia non
loquuntur de eleemoſynis, ſed de oblationibus,
quæ à tam malis, & famoſis perſonis non ſunt re-
cipiendæ, vt notatur in cap. Ex tranſmiſſa, ſupra de
decim. ſecundum Innoc. hic nu. 1. verſ. Oblationes
autem, cum quo tranſeunt Hoſt. Io. Andr. Henric.
Boich. & reliqui omnes. Ratio autem differentiæ
cur eleemoſynæ recipiantur à perfidis, non autem
oblationes, ea eſt ſecundum Innoc. & Doctores,
quia oblationes fiunt in Eccleſia, & in publico,
quæ prohibentur ne exinde peccator conſolatio-
nem ſuſcipiat, neue peccatum ipſius videatur Ec-
cleſia publicè approbare: ſed eleemoſynæ fiunt in
occulto, de quo nihil ad Eccleſiam, cap. Sicut tuis,
in fin. de ſimon. Et quamuis nonnunquam etiam
eleemoſyna fiat palam, nihilominus hoc eſt per

accidens, nec propterea mutatur ius, de quo hic,
quia ſemper natura eleemoſynæ conſideranda eſt,
quæ fieri debet clam, ſecundum Hoſt. nu. 3. verſ. Et
quid dices ſi eleemoſyna fiat in publico, & Henr.
Boich col. 4. circa med. verſ. Idem tamen eſt.

25 Pro eadem ſententia videtur magis vrgere cap.
Quoniam multos, 11. qu. 3. ibi [Quicumque ora-
tor, ſiue peregrinus, aut viator in terram excom-
municatorum deuenerit, vbi non poſſit emere, vel
non habeat vnde emat, ab excommunicatis acci-
piendi licentiam damus] Ex quibus verbis liquet
ita demum licere aliquod ab excommunicatis re-
cipere, ſi ſubſit neceſſitas: ad idem textus in cap.
Inter alia, § fin. ſupra eod. vbi viatores, peregrini,
& mercatores tenentur à communione excom-
municatorum abſtinere niſi articulus neceſſitatis
immineat.

26 Et tenendo hanc partem non obſtat dictio,
præſertim, hic poſita, quia ſecundum gloſ. exponi-
tur idest maximè, & referri debet ad verbum *Præ-
dicatores*, itaut ſit ſenſus, tempore neceſſitatis om-
nes poſſunt recipere eleemoſynam ab excommu-
nicatis, præſertim Prædicatores: & hoc modo
gloſ. concordat cum Innoc. & habuit bonum in-
tellectum, licèt fuerit malè poſita, vt dicunt Butr.
nu. 17. & Abb. nu. 6. vel certè ſecundum Innoc. di-
ctio, *præſertim*, exponi debet, idest tantùm; quia
Prædicatores non debent recipere eleemoſynam
à talibus, niſi quando aliter ſuſtentari nō poſſint.
Adde non eſſe nouum vt hæc dictio ponatur pro
tantùm, vt patet in cap. Diſcretionem, ſupra de
eo qui cogn. conſang. vxor. ſuæ, in cap. Licet, de fo-
ro competen. & in l. fin. ff. de his, quæ in teſtam. de-
len. & notat Calder. conſ. 348. aliàs 3. de verbor.
ſignific.

27 Sed his non obſtantibus cōtrariam opinionem,
videlicet Prædicatores poſſe eleemoſynam recipe-
re ab excommunicatis, & detinentibus aliena,
etiam ceſſante neceſſitate, efficaciter iudicio meo
probat hæc Decretalis non cauillando litteram.
Primò in illis verbis [eleemoſynas licitè poſſunt
ab illis recipere, præſertim ſi aliàs non valeant in
illo loco ſuſtentationem habere: ponderanda eſt
enim dictio, *præſertim*, quæ importat idem eſſe ſi
poſſint habere ſuſtentationem, cùm ex ſui natura
ſit ampliatiua caſus magis dubitabilis, cap. Ex
litteris, il ſecondo, & ibi gloſ. fin. ſup. de homicid.
cap. Illud, vbi gloſ. in ver. Præſertim, de præſumptio-
ne, l. Quod & lex, iuncta gloſ. in eod. ver. ff. de lib.
hom. exhib. & notat Io. Andr. in addit. ad Specul.
in tit. de teſte, §. 1. verſ. Item excipitur quod eſt
impubes ibi, *ſed numquid fratres*: vnde ſenſus eſt,
Prædicatores eleemoſynam poſſunt ab illis reci-
pere generaliter, & indiſtinctè, ſed multò magis ſi
in loco non valeant ſuſtentationem habere.

28 Deinde ſi hæc littera intelligeretur tantummo-
do in defectum neceſſariæ ſuſtentationis, fruſtra
reſtringeretur ad Prædicatores, quia eo caſu non
tantùm Prædicatoribus, ſed cuilibet permittitur
accipere eleemoſynam à detentoribus rerum alie-
narum; quinimò & rapere, quia neceſſitas excuſat
à furto, & rapina, cap. Diſcipulos, & ibi gloſ. fin. &
cap. Quidquid enim, de conſecr. diſtinct. 5. & cap.
Si quis, ſupra de furtis. Et eſt ratio, quia tempo-
29 re neceſſitatis omnia ſunt communia, cap. Sicut
hi, 45. diſtinct. & maximè cibaria, l. 2. §. Cum
in eadem naui, in fine, ff. ad leg. Rhod. de iact. &
notat gloſ. præallegata in d. cap. Diſcipulos, & gloſ.

vnica in d. cap. Si quis, & tamen Innoc. num. 2. di-
cit quod hic ſtatuitur eſſe ſpeciale in Prædicatori-
bus ob rationem, de qua infra in quarto funda-
mento, nu. 31.

30 Tertiò quamuis hoc cap. loquatur ſimpliciter
de Prædicatoribus, & audientibus confeſſiones,
tamen Doctores illud reſtringunt ad eos, qui præ-
dicant, & confeſſiones audiunt ex officio, & ſic
ad Præsbyteros Curatos, quibus vnuſquiſque pro-
prius Parochianus tenetur confiteri, c. Omnis, de
pœnit. & remiſſ. Rurſus hoc intelligunt de Vicarijs
Papę, ſicut ſunt legati, arg. c. ſupra de officio lega-
ti, cap. fin. 23. diſt. cap. 24. diſt. & de Epiſcopis vi-
ſitantibus, vel eorum vicarijs ad hoc miſſis, c. In-
ter cætera, ſupra de offic. Ordin. Ac demum de
fratribus Prędicatoribus, & Minoribus, qui habēt
vniuerſale officium prædicandi, & à Papa ſunt ap-
probati, vt in Clem. dudum, de ſepult. & in extra-
uag. Vas electionis, de hæret. quinimmò pro ipſis
edita fuit hæc Conſtitutio, vt putat Hoſt. hic nu. 2.
in ver. Vel confeſſionibus, & poſt eum Io. Andr.
nu. 3. in eod. ver. Butr. nu. 12. & plerique alij.

At huiuſmodi reſtrictiones ineptæ eſſent, ſi hæc
littera intelligeretur tantummodo in defectū ne-
ceſſariæ ſuſtentationis; quia eo caſu nedum ſacer-
dotibus curatis, & alijs prædictis, ſed cuilibet li-
citum eſt huiuſmodi eleemoſynas accipere, vt ſu-
pra proximè oſtenſum eſt.

31 Quartò, dum tex. determinat licere Prædicato-
ribus ab excommunicatis, & detinentibus alienas
res eleemoſynam recipere, fundat ſe in ratione
illa, quia in prædicationibus, & cōfeſſionibus qua-
ſi gerunt cauſam, vel curam eorum, ad quos res
ipſæ ſpectare noſcuntur, videlicet ſecundum Hoſt.
nu. 2. & Io. Andr. num. 3. quia in prædicationibus
oſtendunt res alienas ab eis illicitè occupari, &
detineri, ac niſi reſtituant, pœnas æternas eis com-
minantur: & in confeſſionibus dicunt peccatum
non remitti niſi reſtituatur ablatum, cap. Si res
aliena, 14 qu. 6. cap. Cū tu, §. 1. ſupra de vſur. quaſi
dicat: quamuis à detentoribus rerum alienarum
non liceat eleemoſynam recipere in detrimentum
eorum, ad quos res ipſæ noſcuntur pertinere, ta-
men quia Prædicatores, & Cōfeſſores ſuadent oc-
cupantibus illarum reſtitutionem; idcirco æquum
eſt vt de ijſdem rebus recipiant eleemoſynā, quaſi
mercedem, & ſtipendium laborum, cùm gerant
negocium eis vtile: & hoc conſiderat gloſ. 4. hic, &
Hoſt. nu. 2. in verb. Quaſi gerant: dicunt enim Præ-
dicatores huiuſmodi poſſe accipere eleemoſynas
quaſi negociorum geſtores, quia illi, quorum res
aguntur, licitè ab occupatoribus ſua recipere poſ-
32 ſunt. Et ſic illi Prædicatores licitè ea recipiunt
pro eleemoſynis: & quamuis res non habeat effe-
ctum, ſufficit vt ab initio negocium ſit vtiliter cœ-
ptum, l. Sed an vltio, §. Is autem qui, ff. de negoc.
geſtor. poteſt agere ad ſumptus, quos fecerit, vt
33 ibi dicitur. Idem notat Innoc circa finem dicens
hoc caſu Prædicatores, cùm ſint negociorum ge-
ſtores, poſſe viuere de rebus eorum, quorum ne-
gocia gerunt: ſubdit tamen in hoc eos agere con-
tra ius ciuile, ſecundum quod non debent propria
auctoritate recipere; vt l. Extat, ff. quod met. cauſ.
Item quia non poſſunt hoc agere contradicente
ſpoliato, vt l. vlt. C. de negoc geſt. Supradicta autem
ratio, in qua tex. ſe fundat, & conſiderationes Do-
ctorum apertè demonſtrant Prædicatores poſſe
huiuſmodi eleemoſynas recipere etiamſi aliunde

habeant

Digitized by Google

habeant ſuſtentationem, quia non debent viuere de proprio, ſed ſumptibus eorum, quorum negotia vtiliter gerunt.

Et hanc ſententiam ſatis clarè amplectitur Ant. de Butr. hic n. 17. exponendo gloſ. verb. Præſertim ait enim [Gloſſa dicit optimè; nam ſi ſubeſt neceſsitas, licitum eſt recipere Prędicatoribus, & non Prædicatoribus: ſi non ſubeſt neceſsi-
24 tas, eſt licitum Prædicatoribus, non alijs] Concludendo diſtingue. Aut quæritur an liceat eleemoſynam accipere ab excommunicatis, & peccatoribus de rebus licitè acquiſitis, aut de illicitè acquiſitis, & reſtitutioni obnoxijs.

Primò caſu non tantùm Prædicatores, ſed etiã quicunque accipere poſſunt eleemoſynam ab excommunicatis, & peccatoribus quantumcumque notorijs: nam ad eas tenentur omnes c. Non ſatis, in fin. 86. diſt. & ſunt omnibus maximè ſuadendæ, vt ad pœnitentiam mereantur citius peruenire, cap. Deinde, 26. diſt. ſecundum Innoc. hic num. 1. Hoſt. num. 2. in ver. Eleemoſynas, Henr. Boich. col. 4. ſuper, §. Prædicatores, verſ. Si quæris vtrum ab excommunicatis, & Card. num. 2. licèt Hoſt. infr. num. 5. dicat nihil eſſe recipiendum ab excõmunicato, nec cum eo communicandum in aliquo niſi in caſu à iure conceſſo, vt legitur, & notatur in cap. Si verè 1. reſponſ. & c. Cùm deſideres, §. 1. in fin. ſupr. eod. & cum eo concordat Raymun. hoc titulo §. Trigeſimo nono ſuper ver. Nomine ipſius, dicens non licere accipere eleemoſynam ab excommunicatis, niſi in caſibus exceptis, ſcilicet in caſu neceſſitatis, & ſimilibus, quod tamen non credit eſſe reſtringendum ad extremam neceſſitatem, ſed ſufficere ad excuſationem vt indigeat, & non poſſit commodè, & de facili habere neceſſaria aliunde. Et idem recitat Ioannes Friburg. in ſumm. confeſſ. hoc tit. quæſt. 117. incipien. QVAERO An liceat, &c. & Aſten. lib. 7. tit. de perſonis communic. cum excommun. art. 5. in princ.

Sed hodiè ceſſant huiuſmodi ambages, quia ex conſtitutione edita à Martino V. in Conc. Conſtantien. quę incipit, Ad euitanda licitum eſt cuilibet participare cum excommunicatis non tantùm in temporalibus, ſed etiam in ſpiritualibus, & Sacramentorum adminiſtrationibus, præter quam in duobus caſibus, videlicet cum excommunicati ſunt publicè denunciati, aut notorij clericorum percuſſores, vt ſcripſi latiſsimè in cap. 1. infra de ſchiſmat. Vnde ad hos caſus dumtaxat hodie reſtringuntur Doctorum opiniones.

25 In ſecundò autem caſu ſcilicet cùm res ſunt illicitè acquiſitę, & reſtitutioni obnoxiæ, Aut quæritur de non habentibus officium prædicandi; & iſtis non licet de prædictis rebus eleemoſynam accipere, niſi ob neceſſitatem famis iuxta textum in cap. Diſcipulos, de conſecr. diſt. 5. & patet ex dictis ſupra num. 18. & ſequ. de quo vide pleniùs per Henr. Boich in cap. Peruenit, diſt. 1. verſ. Aut quęritur de iniuſtè, & illicitè ſupra de decimis, &
26 in cap. Ex eo §. Cum igitur de pœnit. & remiſſ. Aut quæritur de habentibus officium prædicandi, de quibus loquitur hoc capitulum. Et iſti ſi aliunde non habeant ſuſtentationem, abſque dubio poſſunt eleemoſynam accipere etiam de illicitè acquiſitis, vt hic eſt caſus, & in hoc conueniunt omnes. Si verò aliunde ſuſtentationem habeant; tunc ſunt opiniones, Innoc. num. 1. dicit eleemoſynas nominatim non eſſe recipiendas de illicitè quæſitis, & exponit verbum *Præſertim*, ideſt *tantùm*, & hoc eſt tutius ſecundum Hoſt. & alios ſupra cit. n. 3. Contrarium tamen videtur verius in puncto iuris, vt conſtat ex dictis à num. 17.

27 Quartò nota in eod. §. Prędicatores, ſecundum Abb. in 4. notab. Sacerdotem licitè recipere aliquid eleemoſynæ à pœnitente, etiam ſi illud ſit iniuſtè quæſitum, & ſubiectum reſtitutioni. Hoc ego intelligo cum duobus tẽperamentis. Primum eſt vt ſacerdos aliàs non valeat in eo locò ſuſtentationem habere, prout intelligit Felin. ver. Item nota quod audiens in confeſſione. Et hoc ſi ſequamur opinionem Innoc. de qua in præcedenti notabili: nam hæc littera ſub ead. clauſula determinat Prædicatores, & Confeſſores. Sed de Prędicatoribus intelligitur in caſu neceſſitatis tantùm, ſecundum Innoc. Ergo & in Confeſſoribus, vt vtrũque determinabile vniformiter determinet, ad l. Iam hoc iure, §. fin. ff. de vulgar. & pupillar. &
28 l. final. C. de ſent. cum ſimilibus. Alterum eſt vt huiuſmodi eleemoſynam accipiat extra Sacramẽtum pœnitentię, alioquin ſi illam reciperet in ipſo actu audiendi confeſſionem, non careret ſuſpicione ſimonię, arg. cap. Conſtitutus de tranſact. & l. Vnica, ff. ad l. Iul. de ambitu. Opus enim per ſe laudabile ratione temporis reprobatur, ne malignandi occaſionem præbeat. Ideoque quamuis opus pietatis ſit nummos in concham mittere pro ſuſtentatione miniſtrorum, & manutentione luminarium Eccleſiæ; tamen id reprobatur tempore, quo baptizandus offertur, ne ſacerdos quod gratis accepit, pretio diſtrahere videatur, vt dicit tex. in cap. Emandari 1. quæſt. 1. præſumitur enim ſimonia, vt ibi notat gloſ. 1. Hugo, Archid. & Doctores, & ſecundum communem intellectum habet locum ille tex. etiam in his, quæ ſponte offeruntur, quia in ipſa collatione Sacramenti nec ſponte oblatum licet accipere.

29 Vltimò nota in §. Si qui verò ſex caſus, in quibus percutiens clericum non incurrit ſententiam Canonis, quos perſtringit gloſ. in ver. De familia, & vna cum alijs pluribus continentur in ſequentibus carminibus poſitis ab Hoſt. num. 12. videlicet *Officium*, vt hic in textu, & in cap. Vniuerſitatis, §. laici, & cap. 3. reſponſ. 1. & §. 1. ſupra eodem. *Zeluſque*, vt hic, & in cap. Veniens, ſupra eod. & eſt ſimile in l. Apud Labeonem, §. Adijcit, ff. de iniur. *Pater, Doctorumque Propinquus*, de quibus ſimiliter probatur hic. *Affectus* ſcilicet *matris, filiæ, ſororis, & vxoris*, cap. Si vero, ſupra eod. & inf. §. fin. *Dominus* familiam corrigens, vt hic. *Vis*, hic caſus reſpicit inferentem vim cap. 3. §. Si verò, ſupra eod. & enormitatibus ſe immiſcentem, cap. Perpendimus, & cap. Cum non ab homine, ſupra eod. Et *correctio*, hic caſus reſpicit leuitatem reprehenſibilem clericorum, & omnes caſus qui ipſos incorrigibiles reddunt trina monitione præmiſſa, cap. Contingit, & cap. In audientia, ſupra eod. *ludus*, ſupra cap. 1. §. 1. in fin. *Quiſque ſit exceptus*, ſcilicet à pœna canonis. *Si ſit moderamine ſeptus*, ideſt niſi ſit enormis exceſſus, & niſi in defendendo excedatur modus. Ita Hoſt. qui eoſdẽ caſus latius explicat in ſumm. hoc tit. §. quis poſſit ſuc. §. Super illo autẽ canone. Et eũ totidem verbis ſequũtur hic Io. Andr. n. 8. Butr. n. 23. Cardin. in hoc §. Si quis verò, n. 3. Alios verſus poſuit Abbas Antiquus, quos recitat Io. Andr. circa finem.

Neque

Neq; verò circa hoc aliquid noui ſtatuit Conc. Trid. in c. 6. ſeſſ. 23. quia decretum illud loquitur de priuilegio fori, non autem de priuilegio Canonis, vt ſæpius fuit reſolutum: vnde percutiens Clericum carentem requiſitis ibi præſcriptis, incidit in ſententiam Canonis ad eum modum, quo ante Concilium incidebat.

30 In gloſſas in ver. de familia pondera hanc gloſſã prope fin. quæ notabiliter vult, vt Prælatis, & Magiſtris liceat ſubditos, & ſcholares etiam in ſacris Ordinibus conſtitutos leuiter percutere ſine incurſu excommunicationis.

31 Et dictum gloſſæ efficaciter probatur in hoc §. Si qui verò: nam in princ. vbi textus loquitur de percutientibus ratione officij, quod in Eccleſia obtinent, ac de Clericis ſenioribus, qui zelo deuotionis percutiunt Clericos turbantes diuina officia, adijcit illa verba, *In minoribus Ordinibus con-*
32 *ſtitutis:* nam membra honorabiliora, exceptis grauioribus culpis, non ſunt verberibus ſubijcienda, cap. Cum beatus, 45. diſt. gloſ. hic in ver. In minoribus, & Hoſt. n. 8 & ſimiliter in fine vbi agit de correctione familiarium, & propinquorum, addit verba, inferiorum graduum: at verò in medio vbi agit de Prælatis, & Magiſtris, non reſtringit ſe ad Clericos in minoribus, ſeu inferiorum graduum, ſed ſimpliciter loquitur de ſubditis, & ſcholaribus, innuens propterea licitũ eſſe illos correctionis cauſa moderatè percutere, ſiue ſint in minoribus, ſiue in ſacris Ordinibus; & ita poſt gloſ. firmat Hoſt. n. 8. in ver. Prælaticnis, dicens; Iſti (ſcilicet Prælati, & Magiſtri) etiam maiores, & conſtitutos in ſacris leuiter corrigere poſſunt, allegat text. in cap. Ea quæ, ſupra de ſtat. Monach. cap. fin. de Regular. cap. Vt famæ, §. Laici, & cap. Ex tenore, §. fin. ſupra eod. & ſequuntur Io. Andr. nu. 8. verſ. Et ibi, & magiſtris, Butr. nu. 22. Anchar. nu. 6. Card. in hoc §. Si qui verò, n. 3. verſ. 33. & ibi magiſtris, &
33 Felin. circa med. verſ. Secus à Prælato, vel à Magiſtro. Idem tenet gloſ. in cap. 1. in ver. Et à Magiſtris, 23. qu. 5. quæ propterea hinc infert maiorem poteſtatem habere Magiſtrum in diſcipulum, quã patrem in filium; quia Magiſtrum poſt ſacrũ Ordinem adhuc habet eum in poteſtate, vt hic, & in cap. Super eo, ſupra eod. ſed patri datur poteſtas corrigendi filium quouſque ſacrum Ordinem receperit.

34 Gloſ. vltima ponderando illa verba, *inferiorum graduum*, colligit à contrario patrem, qui correctionis cauſa verberat filium in ſacris Ordinibus conſtitutum, incidere in ſententiam Canonis: & in hoc gloſ. communiter approbatur, licèt Barth. J. Brixien. in ſuis quæſtionibus venerabilibus, qu. 87. & quidam alij ex antiquis contrarium ſenſerint, vt hic per Abb. nu. 8. & ſcripſi pleniùs in cap. Indecorum, nu. 47. verſ. Infertur ſecundò, ſupra de ætate, & qualit.

35 Deinde gloſ. hinc deducit ſacrum Ordinem liberare à patria poteſtate, quia liberat à ſeruili, quod plus eſt, cap. Si ſeruus ſciente, 54. diſt. ſed in hoc ſecundo dicto gloſ. communiter reprobatur, vt dixi in d. cap. Indecorum, à nu. 17. vſque in fin. vbi pleniſſimè diſputaui hunc articulum, an Ordo ſacer ius patriæ poteſtatis ſoluat,

De Verborum ſignificatione.

Cap. Olim.

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegiorum verba ſunt interpretanda largiſſimè.*
Declaratur nu. 15.
2 *Priuilegium quandoque appellatur beneficium.*
3 *Beneficia Principum ſunt latiſſimè interpretanda, & nu. 12.*
Declaratur nu. 13. & 14.
4 *Beneficium in genere quid ſit.*
5 *Beneficij appellatione an veniat priuilegium, & reſcriptum, & nu. 13.*
6 *Beneficium ſtrictè ſumptum quid ſit.*
7 *Priuilegium quid.*
8 *Priuilegio fruſtra impetratur, quod iure communi competit.*
9 *Reſcriptum quid ſit, & quid impetretur.*
10 *Reſcripta contra ius elicita non valent.*
11 *Reſcriptum quotuplex, & an beneficium, vel priuilegium dici poſſit.*
12 *Principis liberalitatem temerarium eſt in diminutionem interpretari.*
13 *Beneficium Principis, quatenus concernit præiudicium tertij, vt priuilegium debet ſtrictè interpretari.*
14 *Verba etiam in beneficijs Principum tenaciſſimè obſeruari debent.*
15 *Priuilegia, quatenus concernunt præiudicium concedentis, ſunt latiſſimè interpretanda.*
16 *Verba generalia, & indefinita in præiudicium concedentis ad futura extenduntur.*
17 *Eccleſia Romana non præſumitur in ſui præiudiciũ voluiſſe quemquam priuilegiare.*
18 *Priuilegij verba in præiudicium tertij ſunt ſtrictè accipienda.*
19 *Nec extenduntur de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam etiam ex maioritate rationis.*
20 *Receſſus omnis à iure communi eſt odioſus.*
21 *Interpretatio in dubio fit pro iure communi, quando concurrit cum priuilegio.*
22 *Priuilegium recipit interpretationem paſſiuam à iure communi.*
23 *Priuilegia etiam contra tertium ſunt latè interpretanda quatenus patitur verborum proprietas.*
24 *Priuilegium etiam in præiudicium alterius debet latè interpretari, vt aliquid conferat.*
25 *Item fauore diuini cultus.*
26 *Priuilegium contra legem communem debet ſtrictiſſimè interpretari.*
27 *Secus ſi contra ſtatutum, vel conſuetudinem.*
28 *Reſcripta ad lites ſunt interpretanda ſtrictiſſimè.*
29 *Lites ſunt potius reſtringendæ, quàm amplianda.*
30 *Interpretatio fit contra eum, qui potuit legem apertius dicere.*
31 *Reſcripta ad beneficia ſunt ambitioſa, & ſtrictiſſimè intelligenda.*
32 *Priuilegia in dubijs recipiunt intellectum ſecundũ intentionem concedentis.*
33 *Infamis eſt, qui reſcriptum Principis aſtutè, vel malitioſè interpretatur.*
34 *Priuilegij interpretatio pertinet ad Principem concedentem.*

Citatio,

35 *Citatio. vel præſentia partis an requiratur in modificatione, vel interpretatione priuilegij.*

36 *Diſtributiones quotidianæ debentur priuilegiato ſuper fructibus in abſentia percipiendis, ſi reditus omnes in his diſtributionibus conſiſtant, vſque ad nu. 41.*

Intellectus huius cap ibidem, & nu. ſeqq.

37 *Canonia non datur ſine præbenda.*

38 *Diſpenſatus ſuper fructibus in abſentia percipiendis habetur pro præſente, non autem pro intereſſente.*

39 *Papa non conſueuit reſcribere, vt Canonici abſentes habeantur pro intereſſentibus.*

40 *Canonico ex iuſta cauſa abſenti debentur poſt Cõcilium Tridentinum duæ tertiæ partis quotidianarum diſtributionum, ſi nulli ſint fructus à diſtributionibus diſtincti.*

41 *Manualia beneficia quæ dicantur, & n. 44.*

42 *Talis intereſt diuinis officijs pro denario, qui non intereſſet pro Deo.*

43 *Canonicus, qui pro lucrandis quotidianis diſtributionibus intereſt Choro an ſimoniam committat.*

44 *Diſtributiones quotidianæ quæ ſint, & quibus nominibus appellentur, & nu. 48.*

45 *Diſtributiones quotidianæ an dicantur reditus illi, qui in fine anni diuiduntur pro rata ſeruitij cuiuſque horæ, & nu ſeqq. vſque in fin.*

47 *Seminario non eſt contribuendum ex diſtributionibus quotidianis, & nu. 64.*

48 *Fructuum appellatione non veniunt quotidianæ diſtributiones.*

49 *Diuiſio prouentuum in fine anni ſit gratia commodioris ſolutionis.*

50 *Diſtributiones quotidianas non lucrantur abſentes ſtudiorum cauſa, nec valet contraria conſuetudo.*

51 *Et quid ſi nulli ſint fructus à diſtributionibus diſtincti.*

52 *Et quid poſt Concilium Tridentinum.*

53 *Diſtributiones duplices an debeantur obtinenti in eadem Eccleſia dignitatem cum Canonicatu.*

54 *Decimæ Papales, & ſpolia an deducantur ex diſtributionibus quotidianis.*

55 *Et quid ſi reditus omnes in diſtributionibus conſiſtant.*

56 *Conſuetudine, vel Conſtitutione Eccleſiæ an poſſit induci, vt diuinis intereſſentes non lucrentur quotidianas diſtributiones.*

57 *Conſtitutio Eccleſiæ vt abſentes per quinquaginta vices amittant integras diſtributiones quotidianas, an valeat.*

58 *Diſtributiones quotidianæ ad quem finem inſtitutæ fuerint.*

59 *Inducta ad augmentum diuini cultus non debent operari diminutionem.*

60 *Diſtributiones quotidianæ, in quibus vniuerſi reditus conſiſtunt, in materia fauorabili, & priuilegiata ſuccedunt in locum præbendæ.*

61 *Secus in materia odioſa, & reſtringibili.*

62 *Fidei profeſſionem non emittentes an perdant diſtributiones quotidianas, in quibus vniuerſi reditus conſiſtunt.*

63 *Diſpoſitio partim fauorabilis, & partim odioſa reſtringi debet quatenus præiudicat tertio, vel cultui diuino.*

64 *Seminario non eſt contribuendum ex quotidianis diſtributionibus, etiamſi diuidantur in fine anni, & in illis vniuerſi Capituli reditus conſiſtant.*

Proſp. Fagn. in 2. par. 5. lib. Decretal.

1 OLIM. Verba priuilegiorum ſunt interpretanda largiſſimè. Hoc dicit ſecundum Io Andr. Cardin. & Anchar. vel ſecundũ alium intellectum. Verba priuilegiorum, quæ conſonant iuri communi, vt beneficia, latiſſimè ſunt interpretanda. Diuiditur in duas partes. Primò ponit mandatum. Secundò ipſius interpretationem, & eius cauſam. Secunda ibi, *quia verò*.

2 Nota primò priuilegium appellari beneficium, vt patet ibi, *cum beneficia*; & ſigna textum contra nonnullos tacito nomine hic relatos à Io. Andr. n. 9 qui reprehendunt gloſſas, quæ priuilegia contra ius conceſſa vocant beneficia, dicentes beneficia propriè eſſe liberalitates, & gratias præter ius, pro quibus facit c. Cum dilecti, de donat. vbi ponuntur eademmet verba, quæ habentur hic in verſ. Cum beneficia; & tamen textus ibi loquitur de donatione gratuita, ſed gloſſæ prædictæ, vt inquit Io Andr. defenduntur per hunc textum, & per Decretalem Ordinarij, §. Si verò, de offic. Ordin. in 6. vbi diſpenſatio ſuper pluralitate dicitur beneficium; ad idem textus in cap. Quia circa, de priuileg. vbi exemptio à ſolutione decimarum Epiſcopalium ſimiliter beneficium appellatur.

3 Secundò nota ex litera beneficia Principum eſſe latiſſimè interpretanda, concordat d. cap. Cum dilecti, in fin. c. Per tuas, de donat. & l. fin. ff. de Conſtit. Princip. cum alijs hic allegatis in gloſ. vltim. de hoc notatur in cap. Cauſam, infra eod. ſecundum Innocentium.

4 Sed pro pleniori doctrina dicendum eſt ſecundum Doctores, præſertim Io. Andr. nu. 9. Butr. & Abb. n. 7. beneficium eſſe nomen generis; & hoc modo nihil eſt aliud beneficium, quàm beneuola actio tribuens gaudium capientibus, vt diffinitur in tit. In quib. cauſ. feud. amitt. verſ. Beneficium, in vſib. feudor. & notat Io. Andr. in c. Ad aures, de poenis, & DD. hic. Beneficium vt genus eſt, diuiditur
5 in beneficium propriè ſumptum, & ſic aſſumit nomen ſpeciei, ſicut de arrogatione, & adoptione dicitur in l. 3. ff. de iuriſdict. omn. iudic. & in l. 1. ff. de adoption. Item diuiditur in priuilegium, & in reſcriptum: & ſecundum hoc, omne priuilegium, & reſcriptum poteſt appellari beneficium, ſed non è
6 conuerſo. Si beneficium accipiatur vt ſpecies, & ſic in ſtrictiori ſignificatione, aliud eſt beneficium, aliud priuilegium, & aliud reſcriptum: nam beneficium eſt actio beneuola præter ius, ſecundum Io. Andr. vbi ſupra: vnde donatio beneficium dicitur in præalleg c. Cum dilecti, de donat. Vel ſecundum Abb. n. 7. beneficium dicitur liberalitas quædam, ſeu gratia conceſſa ſine alterius præiudicio præter ius commune; & in idem recidit quod ait Butr. d. n. 7. videlicet beneficium ſtrictè accipiendo eſſe quando aliquid conceditur ex largitate concedẽtis, non ad præiudicium alterius, vel iuris, ſed ad præiudicium concedentis tantùm.

7 Priuilegium dicitur lex priuata, c. Priuilegium, 3. diſt. c. Abbate, infra eod. cum concord. & dicitur ius priuatum, vel ſingulare, quia eſt contra ius cõmune, l. Ius ſingulare, ff. de legib. l. 1. in fine, ff. ad municip. quapropter vbi ſcriptum eſt ius commune, à quo Princeps aliquem eximit, illud eſt priuilegium propriè; & dicitur actio bona contra ius, ſecundum Io. Andr. nu. 10. & ita ſumitur ſupra de

8 priuileg.per totum. Ideoque dici ſolet, quod iure
communi competit, fruſtra per priuilegium impe-
tratur, l.1.C.de theſaur.lib.10.
9 Reſcriptum ſecundum Io.And.n.11 dicitur bo-
na factio ſecundum ius:& ſic ſumitur ſupra,de re-
ſcrip.& C.de diuerſ.reſcr.in rubro,& nigro: impe-
tratur enim ad iuris obſeruantiam vt impetranti
10 fiat iuſtitia; & ideo dicit lex canonizata non vale-
re reſcripta contra ius elicita, c.Reſcripta, 25.q.2.
plenè Oldrad.conſ.326.Quod articuli,n.1. in fine,
verſ.Cum etiam ſit legale. Item reſcriptum ſecun-
11 dum Anton.de Butr.n.7.eſt in duplici differentia:
quandoque enim datur ad lites; & hoc poteſt ap-
pellari beneficium, ſed certo reſpectu poteſt dici
priuilegium, quia ſcilicet emanat in præiudicium
poteſtatis ordinariæ: quandoque datur reſcriptū
ad beneficia; & tunc poteſt ſimiliter dici benefi-
cium, ſed certo reſpectu priuilegium, quia ema-
nat ad poteſtatem Ordinario adimendam.
12 Quibus præhabitis, cùm quæritur qualis inter-
pretatio in prædictis facienda ſit, conclude bene-
ficium ſtrictè ſumptum, & prout eſt ſpecies, eſſe
largiſſimè interpretandum, vt in iuribus hic alle-
gatis in gloſ vltima:nam temerarium eſt,& abſur-
dum liberalitatem Principis in diminutionem vel-
le interpretari, vt l.Hac ſaluberrima,C.de agen. in
reb.lib.12.& ita præter DD.hic,reſpondit Oldrad.
conſ.300.in princ.incipien.Factum tale eſt, Magi-
ſtro, vbi hoc extendit pluribus modis, Abb. conſ.
101.In quæſtione,in fin.nu.11.lib.2. Anchar. conſ.
245.Pro clariori, in princ. & nu 3. Alex, conſ.160.
Viſo themate,n.3 verſ.Secundo præſuppono, lib.2.
33 Non me latet multos ex Doctoribus hoc limi-
tate vt non procedat quando beneficium Principis
redundaret in præiudicium tertij, vt in ſpecie Ol-
drad,conſ.50. Gratia,in fine,verſ.Non obſtat, An-
char.conſ.161.Viſo diligenter,in princ.Io.de Imo-
la conſ.121.n.2.Iaſon multa cumulans in l.fin.n.19
& ſeq.ff.de Conſtit.Princip.Alex. conſ. 215. Non
obſtat,n.4.& ſeq.verſ.Item licèt,lib.7.& Anton.de
Butr.hic n.7. verſ. Modò ſi quæritur, vbi dicit be-
neficium Principis eſſe latè interpretandum,quan-
do non præiudicat alteri,nec priuat legem,ſed ſo-
lum concernit præiudicium concedentis. Imò in-
certus Author poſt regulas Socini reg.1.ponit hāc
regulam,videlicet: Beneficium Principis in præiu-
dicium tertij ſtrictè interpretandum; eamq; am-
pliat ſex modis, & limitat decem. Sed tamen Do-
ctores citati, & paſſim alij, qui ſic loquuntur, ac-
cipiunt beneficium non ſtrictè prout eſt beneuola
actio præter ius, & conceditur non ad præiudiciū
alterius, vel iuris, ſed ad præiudicium conce-
dentis tantùm, vt idemmet Butr.fatetur d.num.7.
verſ.Tamen ſtrictè loquendo, & dictum eſt ſupra
n.6. ſed vſurpant nomen beneficij in latiori ſigni-
ficatione pro priuilegio, vel reſcripto: & ita etiam
intelligi debet Butr. dum loquitur de beneficio,
quod priuat legem: hoc enim non congruit bene-
ficio ſtrictè ſumpto, ſed prout ſonat priuilegium:
quod, vt idem Butr. dixerat paulò ante, eſt quod
conceditur contra legem, & priuat legem; nam
ſecundum aliquos dictum eſt priuilegium quaſi
14 priuans legem. Itaque ſtatuitur generalis con-
cluſio vt in beneficio ſtrictè ſumpto latiſſimè ſit
interpretandum; ita tamen vt verba tenaciſſimè
obſeruentur, & concurrant alia, quæ ponit Ludo-
uic.Roman.in conſ 89.Viſis ijs, n.4.
15 In priuilegijs verò diſtingue ſecundum Docto-
res. Aut agitur de præiudicio ſolius concedentis:
& contra eum fit latiſſima interpretatio. Text. eſt
in c.Quia circa, de priuil. vbi gloſ. fin. reddens ra-
tionem, ideo, inquit, in priuilegijs cōtra dantem
fit interpretatio, ne excogitata fraude ſuæ obuiet
liberalitati, c.1. 16. q.2. l Si quis argentum, §.fin.
C.de donat.& ita tenet Feder.de Sen.conſ.61.n.5.
verſ.Non obſtat, Abb.conſ.70.Id de iure,in fi.lib.2.
Alex.conſ.110. Adeò grauis, n.10. verſ. Quia pri-
16 uilegium, lib.6. & DD. hic. Et propterea in præ-
iudicium concedentis verba generalia, & indefi-
nitè prolata ad futura extenduntur, vt eſt caſus
in d.c.Quia circa,& ibi notat gloſ.vlt. & Calderin.
conſ.527.circa fin aliàs 12. de priuil. & Guido Pa-
17 pa deciſ.489. Fallit in priuilegio conceſſo ab Ec-
cleſia Romana, quæ in ſui præiudicium non præ-
ſumitur voluiſſe quemquam priuilegiare, text. eſt
in c.Cum inſtantia cum ſua gloſſa in ver.Non cre-
dimus, de cenſib. quem ad hoc dicit notabilem
Ludou.Roman.conſ.498 In caſu,nu.8.verſ.Quinta
ratio.
18 Aut agitur de præiudicio tertij, vel iuris com-
munis,& fit ſtricta interpretatio,c.Relatū,de præ-
ben.& c.Archidiaconum Florētinum,85.diſt.gloſ.
vlt.& DD.hic,Roman.conſ.180.Si admittimus, in
fin.Alex.d.conſ.110.n.10. & ſeq. lib.6. verba enim
priuilegiorum ſecundum Innoc. ita ſunt interpre-
tanda, vt non trahantur ad iniquum grauamen
alterius, l.Ex facto,ff.de vulg.& pupill.&, vt inquit
Oldrad.conſ.168.Quæſtio eſt,in princ.n.1.verſ.Sed
in contrarium: priuilegium ciuiliter, & tempera-
tè eſt intelligendum,itaut quantò minus fieri poſ-
ſit, iuri alieno præiudicet.
19 Quod adeo verum eſt, vt neque ex identitate,
imò neq; ex maioritate rationis priuilegium ex-
tendatur de caſu ad caſum; & eſt communis opi-
nio, vt reſtatur incertus Author poſt regulas Soci-
ni reg.8 Priuilegia debent ſtrictè interpretari in
prima ampliatione; nec de perſona ad perſonā ſe-
cundum Ant.de Butr.in c.Sanè, de priuil. & Bald.
in l.1.in princ.ff.de legib. Gemin.in c.Ne aliqui, in
4.notab.de priuileg.in 6.
20 Alia ratio huius cōcluſionis eſt, quia omnis re-
ceſſus à iure communi eſt odioſus, c.1. & 2. de fil.
presbyt.lib.6.c.Quod dilectio,de conſangu.& affin.
21 Abb. hic n.3. Quare in dubio fit interpretatio pro
iure communi quando concurrit cum priuilegio,
vt per Feder.de Sen.conſ.256.Circa med. verſ. Itē
22 quando ius commune & nā priuilegium recipit in-
terpretationem à iure communi, & debet inter-
pretari, vt minus lædat ius commune, quàm fieri
poſſit, cap.1.& ibi DD.de reſcrip.§.Numquid,vbi
Gemin in 1.notab.de priuileg.lib.6.l.Si quādo, vbi
Bart.& alij,C.de inoff.teſtam.c.Dudū, vbi Anton.
de Butr.de donat.Aret.conſ.163.Diligenter,col.fi.
33 Declaratur nunc ſupradicta concluſio,vt proce-
dat in dubio; ſecus ſi verba priuilegij ſint clara,
quia tunc fit lata interpretatio etiam in præiudi-
cium tertij, quatenus patitur verborum proprie-
tas: ita declarat Dec.conſ.113. Viſo tenore, nu.6.
verſ.Et ideo, & ſentit Abb.hic n.4.verſ. Et ex hoc,
vbi dicit priuilegium contra ius cōmune debere
largiſſime interpretari vbi verba hoc patiuntur:
& probatur hic ſecundum intellectum eorum, qui
dicunt Papam hic voluiſſe prouidere Canonico
contra ius commune; ſed conſtare de illius inten-
tione, quia mandauit eidem prouideri ſicut vni ex
ea alijs reſidentibus.

Decla-

24. Declaratur ſecundò, vt procedat dūmodo priuilegium aliquid conferat; aliàs enim fit Iſta interpretatio etiamſi agatur de alterius præiudicio, ne priuilegium ſit inutile, c.Paſtoralis, de priuileg. tex.in c.In his, qui quotidie ad hoc ſolet a Doctoribus allegari, eod tit l.Quod verò, ff de legib. Oldrad. d.conſ. 368.n.1 verſ. Sed in contrarium.

25 Declaratur tertiò vt non procedat fauore cultus diuini, quia tunc in priuilegijs fit lata interpretatio etiam in præiudicium tertij, vt per Calder. conſ.422 aliàs 6.de priuileg.quod eſt Petri de Anchar.& Gaſpar.Caldetin.

Supradictam diſtinctionem in effectu poſuit hic breuiter Io.Andr.n.10. verſ. In iſto procedit: ait enim, contra concedentem eſſe largè interpretandum; contra alios, quorum ius læditur, ſtrictè, dūmodo tamen priuilegium aliquid conferat, & à verbis non recedamus.

26 Sed Anton de Butr hic n.7. diſtinguit ſic: Aut priuilegium priuat legem communem, & ſemper debet ſtrictiſſimè interpretari, c Priuilegia, 3. diſt.
27 c 1.de reice. Aut priuat legem priuatam, id eſt conſuetudinem, vel ſtatutum; & tunc latiſſimè debet interpretari, vt hic probatur ſecundum intellectū eorum, qui dicunt in hac Decretali fuiſſe impetratum priuilegium de percipiendis fructibus à Canonico præſente, quia obſtabat aliquod ſtatutum, puta primæ reſidentiæ, vel ordinum, ne prædicta perciperentur: qui Intellectus magis placet Ioan. Andr hic n.8 In gloſ.1. & pro eo facit littera ibi, *alijs reſidentibus*.

Sed primum membrum huius diſtinctionis videtur intelligendum in præiudicium tertij, nō autem in præiudicium concedentis, contra quem fit lata interpretatio etiamſi priuilegium priuet legē communem, vt in d.c.Quia circa, de priuileg.& latius dictum eſt ſupra.

28 Denique in reſcriptis ad lites planum eſt fieri ſtrictiſſimam interpretationē, c.Sedes, de reſcript,
29 Tum quia præiudicant ordinariæ poteſtati, præbentq; materiam litigandi, & ideo ſunt odioſa, cū lites ſint potius reſtringendæ, quàm ampliandæ,
30 c.Nonnulli, & c.fin.eod. tit. Tū quia conſueuerunt impetrantes illis abuti, vt in d.c.fin. tum demum, quia imputandum eſt illi, qui potuit legem apertius dicere, c.Contra eum, de reg iur. lib.6. & ita concludit hic gloſ.fin.Hoſt.n.5.Io. Andr.in fi. Butr. n.7.verſ. In reſcriptis ad lites, Abb.n.7. verſ. Sed ſi datur ad lites, & alij communiter. Et idem dicēdum in reſcriptis ad beneficia, quia ſunt ambitioſa, & præiudicant ordinariæ poteſtati; & ideo fit in eis ſtrictiſſima interpretatio ſecundum Abb in fin.
31 Imò fortius in eis, quia agitur de maiori præiudicio, c Quamuis, de præben in 6. vt per Butr. vbi ſupra; & de materia vide gloſ. in c.Licèt, de tranſact. & Legiſtas in l Si quando, C.de inoff.teſtam.

32 Tertiò nota ibi, *noſtrum aperiendum duximus intellectum*, priuilegia in dubijs recipere intellectum ſecundum intentionem concedentis, c.Dilecto, infra eod c.Mandatum, & ſeq. de reſcript. & l. Neratius ff de reg. iur. Innoc. hic in ver. Intellectū:
33 qui verò reſcriptum Principis aſtutè, vel malitioſè interpretatur, infamis eſt, vt inquit gloſ. noſtra in ver. Aliter quam doceat; & eſt expreſſum in l.s.ibi; Infamiæ notam ſubituro eo quod vel aſtutè eam interpretari voluerit, &c. C.de legib.

34 Quartò nota in eod.verſ. interpretationē priuilegij pertinere ad Principem concedentē, concordat c. Cum veniſſent, de iudic. Et eſt ratio, quia eius eſt interpretari, cuius eſt concedere, c. Inter alis, ſupra tit.prox c Sicut, §.Ex his, 11.q.1. l.fin C. de legib.gloſ.1. & DD in d.c. Cum veniſſent, Hoſt. hic n.5.in ver. Aperiendum, & Abb.n.2.

35 Hanc autem interpretationem poteſt Princeps facere etiam parte abſente, vt hic. Sed circa hoc Innocentius diſtinguit inter modificationem, & interpretationem; nam modificatio eſt cū aliquid detrahitur priuilegio: & hæc fieri debet præſentibus partibus, vt in c Nuper, de decim. poſſet tamen Papa etiam in abſentia partium hanc modificationem facere: interpretatio verò, nempè vbi Princeps reſpondet de intentione ſua, ſiquidem fiat extraiudicialiter, non eſt neceſſe vt partes ſint præſentes: ſed talis interpretatio obeſt partibus etiā abſentibus, & non vocatis, ita ut ad eiuſmodi interpretationem ſeruandam cogantur, vt hic patet: & talis dicitur propriè declaratio, l. Hæredes palam, §.1.ff de teſtam, ad hoc c.Cum tibi, & c.Dilecto, infra eod. Sin autem fiat in forma iudicij, tunc ſiue Princeps declaret ſecundum proprietatē verborum, ſiue aliter, hæc declaratio fieri debet parte præſente, vel citata, vt ſupra c.prox.& latiùs hic per Innoc.n 1.Hoſt.n.5.verſ.Sed contra, Anton. de Butr n.5.verſ. Eſt etiam dare interpretationem, & Abb.n.2.verſ.Secundò collige.

De multiplici autem interpretatione, quam hic proſequitur Innoc. ſcripſi latiſſimè in c.fin.de Conſtit.& in d.c.Cum veniſſent, de iudic. poſt gloſ. in c.1. in ver. Interpretatus, de poſtulat. Prælator. & gloſſam iuris ciuilis in l. Si de interpretatione, ff. de legib.& Cardin.in c.Cum dilectus, de cōſuetud.

36 Quintò nota priuilegiato ſuper fructibus præbendæ in abſentia percipiendis deberi etiam manualia beneficia, ſeu diſtributiones quotidianas, ſi in Eccleſia nulli alij ſint fructus à quotidianis diſtributionibus diſtincti, ſed reditus omnes in his diſtributionibus conſiſtant, prout erat in caſu huius Decretalis, ponderādo litteram ibi, *de communibus*, & in fine ibi, *de communi*; quæ innuit Canonicos habuiſſe omnia communia, vt accuratè obſeruat Hoſtien. n.1. in ver. Reſidentibus, & ver. De communibus, & fuſius infra n.3. & Io.And. n.1.in fine in eod. ver.

Huius concluſionis duplex eſt ratio. Altera, quia in illis Eccleſijs, vbi nulli alij ſunt reditus, quam huiuſmodi manualia, ſeu diſtributiones quotidianæ, ſi priuilegiatus illas non perciperet, priuilegium eſſet prorſus inutile, cōtra tex.in c.In his, de priuil.& c.Si Papa, eod tit.lib 6.& fuſius dictum eſt ſupra n 24. quam rationē aſſignant Hoſt.
37 & Io. Andr. vbi ſupra. Altera ratio eſt, quia non datur Canonia ſine præbenda, c.Relatum, & c.Dilectus, il primo, de præben.& ideo in illis Eccleſijs, vbi non ſunt præbendæ diſtinctæ, ſeu fructus, vt vocant, groſſi, diſtributiones quotidianæ ſuccedunt in locum præbendæ: quam rationem cum prima per Hoſt adducta ponit gloſ.penult.verſ.Et ad hoc facit, & verſ.Sed quid dicis, in c.vnico, de Cler.nō reſiden. lib. 6. quam ibi ſequuntur Geoin. §. Qui verò, n.14. Franc.n.8.& cæteri omnes, & ſcripſi latius in c.Licet, nu.124. poſt gloſſam ibi, ſupra de præben.

Itaque in Eccleſia, de qua agitur in hac Decretali, reditus omnes conſiſtebant in his manualibus beneficijs: alioquin ſi diceremus in illa fuiſſe fructus præbendæ à quotidianis diſtributionibus

diſtinctos, hæc Decretalis eſſet ſine ratione.
Et, vt verbis Hoſtien. vtar n.2. verſ. Etſi de tali-
bus, quærenti cur Papa cõceſſerit huiuſmodi ma-
nualia à fructibus diſtincta Canonico priuilegiato
ſuper fructibus in abſentia percipiendis, non poſ-
ſum reſpondere, niſi quia ita placuit, vt c. In me-
moriam, 19. diſtin. & Inſtit. de iure natur. §. Sed &
quod Principi, ſequitur Io. Andr. n.2. ideſt, non de-
buit Papa ſic interpretari, vt explicat Butr. nu. 6.
verſ. Videtis: nam cum diſtributiones quotidianę,
vbi ſunt fructus diſtincti, non dentur his qui in
ſeruitio Epiſcopi, vel etiam Papæ ſunt, nec Theo-
logiæ ſtudentibus, vt c. De cætero, c. Cum dilectus,
& c. Ad audientiam, de Cler. non reſiden. & c. Li-
cet, de præben. per quam durum eſſet, vt Papa illas
conceſſiſſet huic Canonico, & ita eſſet pro ratione
38 voluntas. Adde quod generaliter diſpenſatus ſu-
per fructibus in abſentia percipiendis, percipere
debet fructus præbendæ tantùm, non autem diſtri-
butiones quotidianas, vt eſt tex. in d. c. Licet, de
præben. ſecundum intellectum Abb. & aliorum, vt
ibi dixi in princ. Rationem reddit gloſ. in c. vnico,
in ver. Adſuetint, de Cler. non reſiden. lib. 6. & Io.
Andr. hic nu. 5. in ver. Plenè, quia diſpenſatio hæc
facit vt Canonicus reputetur pro præſente, non au-
tem pro intereſſente diuinis officijs: ſed ſi pręſens
eſſet, & officijs non intereſſet, has diſtributiones
non perciperet, vt in d. c. vnico. Ergo nec diſpen-
39 ſationis vigore percipiet; & quamuis ſecus eſſet ſi
diceretur in gratia, vt reciperet ac ſi præſens eſſet,
& diuinis officijs intereſſet: tamen ſubdit gloſſa ſe
numquam vidiſſe talem formam ab Apoſtolica
Sede emanaſſe, Nec eam formam obſeruauit Pa-
pa in terminis huius Decretalis, ſed ſimpliciter re-
ſcripſit, vt Canonico Paduano daretur præbenda,
quę tantũ reſidentibus de cõmuni confertur: vnde
dicendum eſt in ea Eccleſia non fuiſſe corpus præ-
bendæ diſtinctum, ſed omnia conſtitiſſe in quoti-
dianis diſtributionibus: quo modo Decretalis ful-
citur optima ratione, & vitantur omnia contra-
ria. Et hunc eſſe verum intellectum huius textus
affirmat, & pluribus comprobat Hoſt. n. 3. Io. Andr.
n. 2. quos referunt, & ſequuntur gloſ. pragm. ſanct.
tit. Quo tempore quiſque debet eſſe in Choro, §.
Iubet, in ver. Diſtributiones, & Pariſ. conſ. 32. nu. 7.
lib. 4. de quo vide quod ſcripſi in eod. c. Licet, in 2.
membro principali, in 1. fallentia, n. 124. & ſeq. de
præben.
40 Itaque inſpecta iuris communis diſpoſitione
Canonici priuilegiati ſuper fructibus in abſentia
percipiendis lucrantur ſine diminutione huiuſmo-
di diſtributiones, vt hic patet in fine ibi, *plenè ſicut
vni ex alijs reſidentibus*. Verum poſt Concilium
Trid. quod in c. 31. ſeſſ. 21. iubet conuerti tertiam
partem fructuum in diſtributiones quotidianas,
ſic abſentes percipere debent tantummodo duas
tertias illarum partes, amiſſa alia tertia, quæ in-
ſeruientibus accreſcit, vt fuſius oſtendi in c. De cę-
tero, à n. 29. vſque in fin. de Cler. non reſiden. & in
d. c. Licet, n. 126. de pręben.
41 Vltimò nota manualia beneficia eſſe prouentus
illos, qui dietim diuiduntur inter eos, qui diuinis
officijs interſunt, vt per gloſ. 2. Innoc. & Io. Andr. in
ver. Et manualia; & ſic appellantur, qui traduntur
de manu in manum illis tantùm, qui ſingulis die-
bus, & horis perſonaliter interſunt, ſicut fit pluri-
42 bus in locis, vt melius Eccleſiæ ſeruiatur; quia talis
intereſt pro denario, qui non intereſſet pro Deo,
vt verbis Hoſtien. vtar hic n. 2. in eod. ver. Et ma-
43 nualia: qui propterea etiam concludit ſic intereſ-
ſentes non committere quidem ſimoniam veram,
cum nulla pactio, nulla conditio expreſſa interce-
dat, ſed tamen grauiter peccare, & committere ſi-
moniam mentalem, pro qua ſufficit ſine diſpenſa-
tione aliqua per ſolam pœnitentiam ſuo ſatisface-
re Creatori, de quo dic vt legitur, & notatur in
c. Tua nos, & c. fin. ſupra de ſimon.
44 Itaque Papa hic appellat manualia beneficia
diſtributiones quotidianas, quæ ſcilicet Canonici
quotidie pro diurnis, & nocturnis horis diſtribuũ-
tur ſine fraude; quæ ſunt verba Extrauag. Cũ non-
nullæ, la prima, §. Præterea, de prębend. quæ etiam
alibi vocantur victualia, vt in c. De cætero, ſupra
de Cler. non reſiden., & vtriuſq; nuncupationis me-
minit text. in c. vnico, eod. tit. lib. 6. ibi, *diſtributio-
nes quotidianas, quæ alias manualia beneficia, ſeu
victualia nuncupantur*.
45 QVAERO, An prouentus, qui in fine anni di-
uiduntur inter eos tantùm, qui diuinis officijs in-
terfuerunt pro rata ſeruitij cuiuſque horę, ſint ve-
rè, & propriè diſtributiones quotidianæ, itaut pro-
pterea ex illis non ſit contribuendum Seminario
erecto iuxta formam Concilij Tridentini in c. 18.
ſeſſ. 23.
46 Hic caſus contigit in prima Congregatione
Concilij, cui ego interfui vt Secretarius die 20. A-
prilis 1613 in Collegiata Eccleſia Aquauiuæ Ba-
renſis Diœceſis, in qua non ſunt præbendæ diſtin-
ctæ, ſed reditus omnes diuiduntur non quotidie,
ſed in fine anni inter Canonicos, habito tamen
reſpectu ad ſeruitium quotidianum cuiuſq; horæ,
itaut qui minus Eccleſię in Choro inſeruierit, mi-
nus percipiat. Et orta controuerſia inter Archie-
piſcopum Barenſem, & Capitulum prædictæ Ec-
cleſiæ, an ex reditibus, & prouentibus huiuſmodi
eſſet contribuendum Seminario ad præſcriptum
d. c. 18. ſeſſ. 23. emanauit propoſitum dubium.
47 Pro cuius ſolutione ſupponendum eſt ex diſtri-
butionibus quotidianis non eſſe contribuendum
Seminario; quia Concilium in eod. c. 18. in verſ. Et
48 quia ad Collegij fabricam, iubet detrahi portionẽ
Seminario applicandam ex fructibus integris mẽ-
ſæ epiſcopalis, & Capituli, Dignitatum, Canonica-
tuum, & beneficiorum quorumcumq; fructuũ au-
tem appellatione non veniunt diſtributiones quo-
tidianæ, vt probatur in c. vnico, de Cler. non reſid.
lib. 6. in c. fin. §. In illis, de conceſſ. præben. eod. lib. &
in c. Licet, & ibi dixi in 1. notab ſupra de præben. &
decidit Caſſador. deciſ. 1. de Cler. nõ reſid. vnde ex
his diſtributionibus quotidianis non eſſe contri-
buendum Seminario ſæpius reſpondit S. Congreg.
Concilij, & conſuluit Mandoſ. conſ. 15. quem recẽ-
tiores communiter poſtea ſequuti ſunt.
49 Quibus præhabitis verius videtur, prouentus,
ſeu reditus, de quibus agitur, eſſe verè, & propriè
diſtributiones quotidianas; quia tametſi diuidã-
tur in fine anni, hoc tamen fit gratia cõmodioris
ſolutionis: & cùm diuidantur inter eos tantũ, qui
diuinis interſunt pro rata ſeruitij diurni, & abſen-
tes nihil percipiant; hinc neceſſariò concluditur, vt
ſint quotidianæ: text. eſt in Extrauag. Poſtulaſti Io.
XXII. verſ. Licet autem, de præben. cui non aduer-
ſatur Extrauag. Cũ nonnullæ, la prima, §. Præterea,
de præben. vt probaui in c. Licet, nu. 20. eod. tit. &
ita firmat Rota apud Achill. deciſ. vnica, de diſtri-
but. & Caputaq. deciſ. 29. p. 2. & in indiuiduo redi-
tus

tus huius Eccleſiæ Aquauinæ eſſe diſtributiones
quotidianas non obſtante quod diuidantur in fine
anni, decidit Rota corã Card. Seraph. deciſ. 1141.
num. 8.

Nec releuat reſponſio Archipresbyteri, quod
Rota intellexerit de relictis incertis, qui dietim
diſtribuuntur; imò enim deciſio Seraph. loquitur
apertè de illis reditibus, qui diuiduntur in fine an-
ni, & ſic de certis, vt in verſ. Neque obſtare quod
non videantur, &c. Et pro hac parte etiam reſol-
uit S. Congregatio, licèt vna tantùm parte infor-
mante, vt in litteris ad Archiepiſcopum datis; vn-
de in hoc non videtur vlterius immorandum, cùm
pro Capitulo extet deciſio Rotæ, & reſolutio Sa-
cræ Congregationis.

Tantùm ſupereſt vt reſpondeatur ad obiecta,
quæ fiunt pro Seminario.

50 Opponitur enim primò, quod emolumẽta præ-
dicta percipi conſueuerunt in abſentia ab Archi-
presbytero, & aliàs iuſſu S. Congreg. Epiſcoporum
aſſignata fuerunt cuidam Canonico ſtudiorũ cau-
ſa abſenti; ergo non ſunt diſtributiones quotidia-
næ, quas non lucrantur abſentes ex prædicta cau-
ſa, c. Poſtulaſti, §. Licet autem, & c. Cum nonnullæ,
il primo, §. Præterea, de præben. in Extrauag. com-
mun. nec valet contraria conſuetudo, c. vnico, de
Cler. non reſiden. lib. 6.

At reſpondetur aduerſus Archipresbyterũ ex-
tare deciſionem Seraphin. ſupra cit. qua reſolutum
fuit ei non eſſe dandum mandatum de manutenẽ-
do in perceptione prædictorum emolumentorum
in abſentia, quia cùm ſint diſtributiones quoti-
dianæ, reſiſtit ius, & decretum Concilij Tridenti-
ni in c. 12. ſeſſ. 24.

51 Quo verò ad Canonicum reſpondetur idcircò
fuiſſe illi aſſignata emolumenta, quia in his omnes
reditus Capituli conſiſtunt: quo caſu ex iuris cõ-
munis diſpoſitione debẽtur ſine diminutione Ca-
nonicis abſentibus ſtudiorum cauſa, quia ſucce-
dunt in locum præbendæ, ne alioquin detur Ca-
nonia ſine præbenda, & priuilegium ſit eluſorium;
ita tenet gloſ. communiter approbata in d. c. Licet,
in ver. Diſtributiones, verſ. Sed quid dices, de præb.
& latius oſtenſum eſt ſupra in 5. notab. Et hoc caſu
52 cùm ſcilicet vniuerſi Capituli reditus quotidianis
diſtributionibus conſtant, S. Congregatio conſue-
uit reſcribere, vt Canonicis ex legitima cauſa ab-
ſentibus aſſignentur duæ tertiæ illarum partes, a-
miſſa alia tertia, quæ inſeruientibus accreſcit, pro-
pter decretum Concilij c. 3. ſeſſ. 21. vt ſcripſi in d. c.
De cætero, in fin. de Cler. non reſiden.

53 Opponitur ſecundò, Archipresbyter dum in-
tereſt diuinis, percipit duas partes horum prouẽ-
tuum; ergo non ſunt diſtributiones quotidianæ,
quæ non debentur duplicatæ, eidem perſonæ ra-
tione duorum officiorum; non enim magis præ-
ſens eſt qui ſimul Archipresbyter, & Canonicus
eſt, quàm qui ſolus Canonicus, c. Cum olim, de
re iudic.

Sed obiectum tollitur, quia ſecundum magis
communem Canoniſtarum opinionem obtinenti
in eadem Eccleſia dignitatem cum Canonicatu
debentur duplices diſtributiones, quam ſequuti
ſunt Io. Andr. Abb. & Felin. in d. c. Cum olim: & de
communi teſtatur Couarr. lib. 3. variar. reſol. c. 13.
n. 6. & ita reſpondit Sac. Congreg. in cauſa Alberti
Luti Archipresbyteri, & Canonici Metropolitanæ
Eccleſiæ Senenſis die 7. Maij 1602.

54 Opponitur tertiò, quod cum ex prædictis pro-
uentibus deducantur onera ſpoliorum, & decima-
rum Papalium, hinc etiam videtur inferri, vt non
ſint quotidianæ diſtributiones, quæ huiuſmodi o-
neribus non ſunt obnoxiæ, d. Extrau. Poſtulaſti, §.
Licet autem, de præben. Gemin. conſ. 58 n. 18 Mã-
tica conſ. 1. per tot. lib. 1. Ferrett. conſ. 237. per to-
tum lib. 2.

55 At reſpondetur vt ſupra ad 2. oppoſit. videlicet
id non procedere hoc caſu, in quo vniuerſi Capi-
tuli reditus cõſiſtunt in diſtributionibus, vt decla-
rat Tiber. Decian. reſpon. 43. nu. 14. vol. 1. vbi dicit
abſurdum eſſe contrarium aſſerere, cùm præſertim
vſus quotidianus doceat de his diſtributionibus
ſolui ſupradictas impoſitiones; & tamen de his ex
ſententia S. Congregationis non eſt contribuen-
dum Seminario.

56 Opponitur demum, quod in diſtributionibus
quotidianis conſuetudine induci non poſſit vt in-
tereſſentes Choro eas non percipiant, Lap. alleg 43
in princ. Mill. in repert. in ver. Conſuetudo non va-
let, & tamen ex conſtitutione prædictæ Eccleſiæ,
qui abfuerunt per quinquaginta vices, integras di-
ſtributiones amittunt ita ut quamuis poſtea inſer-
uiant, tamen nihil percipiant. Ergo ſignum eſt hos
prouentus non eſſe diſtributiones, quia alioquin
conſtitutio non valeret, ſicut non valet cõſuetudo,
vt in terminis tradit Lap. vbi ſupra in fin. & Franc.
in c. vnico, § Statuimus, in fine, de Cler. non reſid.
lib. 6.

57 Cæterum reſpõderi poteſt prædictam Conſtitu-
tionem non diſponere principaliter, vt inſeruiẽtes
Eccleſiæ nihil lucrentur, vt in caſu Lapi, & Frãchi,
ſed vt abſentes per quinquaginta vices amittant
integras diſtributiones. Et quamuis in quamdam
conſequentiam inde eueniat, vt qui eas amiſerunt
poſtea inſeruiendo nihil lucrentur: tamen hoc non
debet attendi, ſed quod principaliter eſt actũ, l. 1.
ff. de author. tutor. Bart. in l. Ambitioſa, in 2. reg. de
decret. ab ord. facien. præſertim quia inter vtrũq;
58 caſum eſt euidens ratio diuerſitatis: nam conſue-
tudo, vel ſtatutũ, vt inſeruientes nihil percipiant,
propterea non valent, quia ſunt damnoſa Eccle-
ſiæ; reddunt enim Canonicos ad inſeruiendum ſe-
gniores, quibus nulla merces laborum præſtituta
eſt; & ſic deſtruunt finem augmenti cultus diuini,
propter quẽ inſtitutæ ſunt diſtributiones quotidia-
næ, Abb. in c. Licet, in 2. notab. de præben. Rota
deciſ. 134. in nouis, Decian. reſpon. 69. n. 2. vol 2. &
conſtat ex c. 3 ſeſſ 21. Conc. Trid. & dictum eſt ſup.
59 n. 41. At per contrarium Conſtitutio prædictæ Ec-
cleſiæ metu pœnæ reddit Canonicos ad inſeruien-
dum promptiores; vnde cum reſpiciat Eccleſiæ
vtilitatem, & diuini cultus augmentum, potius
cenſeri debet præſeruata à Cõcilio, arg. d. c. 3. verſ.
Saluis tamen, ſeſſ. 21. c. 3. verſ. Hæc in ijs tantùm Ec-
cleſijs, ſeſſ. 22. & c. 12. verſ. Saluis nihilominus, ſeſſ.
24. Et cùm d. Conſtitutio edita fuerit in augmen-
tum ſeruitij Eccleſiæ, operari non poteſt, vt præ-
dicta emolumenta ſortiantur naturam fructuum
præbendæ, quia cùm fructus huiuſmodi dentur
etiam abſentibus ex legitima cauſa, ſublatis di-
ſtributionibus, minueretur ſeruitium Eccleſiæ, &
inducta in augmentum operarentur diminutioné,
contra l. Legata inutiliter, ff. de adimen. legat. &
l. Quod fauore, C. de legib.

60 Sed præter oppoſitiones ſuperius propoſitas,
adhuc videtur vrgere contra Canonicos, quod in
illis

Digitized by Google

illis Eccleſijs, vbi reditus vniuerſi in quotidianis diſtributionibus conſiſtunt, huiuſmodi diſtributiones ſuccedunt in locum pręhendæ, & ſortiuntur naturam fructuum, vt fusè oſtenſum eſt ſupra in penult. notab. ſed ex fructibus pręhendę clarum eſt contribuendum eſſe Seminario: ergo ſimiliter contribuendum eſt ex his diſtributionibus, quæ loco fructuum ſunt ſubrogatę.

Verum reſponderi poteſt prædictã ſubrogationem in locum præbendæ habere locum dumtaxat fauore illorũ, qui habent priuilegia de percipiendis fructibus in abſentia, vt in Canonicis abſentibus pro ſeruitio Epiſcopi, vel in ſtudio Theologiæ, & his ſimilibus: tunc enim, ne aliàs priuilegiũ ſit eluſorium, percipere debent huiuſmodi diſtributiones, quę loco fructuum ſuccedunt de iure communi integrè, & poſt Concil. Trid. pro duabus partibus, vt dixi ſupra nu. 51 & 52. & in d.c. Licet, à nu.
61 124. de præben. At verò in materia odioſa, & reſtringibili diſtributiones quotidianæ retinent propriam naturam, nec vllatenus ſuccedunt in locum præbendæ. Ad quod induco hanc Decretalem, in qua Papa hic mandat aſſignari Canonico priuilegiato ſuper fructibus percipiendis victualia beneficia, ſeu diſtributiones quotidianas, in quibus vniuerſi reditus conſiſtebant, vt probatum eſt ſup. in 5. notab. & reddit rationem cur hoc mandauerit, quia ſcilicet beneficia Principum ſunt largiſſimè interpretanda. Ergo vt diſtributiones ſuccedant in locum pręhendæ non ex natura rei, aut ex proprietate, ſed per viam interpretationis extenſiuæ. At huiuſmodi interpretatio, ſeu extenſio fit in fauorabilibus tantùm, nõ autem in odioſis, quia odia reſtringi, & fauores conuenit ampliari, vt in regula Sexti, Odia.

62 Et in hanc partem aliàs reſpondit S. Congregatio Concilij: nam cùm Canonici S. Iuuenalis de Narnia non habentes diſtinctas præbendas, ſed omnia bona in communi maſſa diſtributionum quotidianarum, quæ poſtea in fine anni diſtribuũtur inter intereſſentes in genere abſq; eo quod aliquid certi habeant, petierint declarari an illę diſtributiones veniant appellatione fructuum, iuxta tradita per Gemin. in c. Præſenti, col. 5. verſ. Ex his, de offic. Ordin. lib. 6. adeout qui non emiſerunt Fidei profeſſionem, ipſas diſtributiones amittant ad præſcriptum c. 12. ſeſſ. 24. verſ. Prouiſi autem: & quatenus amittant, an cæteris Canonicis accreſcant, vel Eccleſiæ debeantur: S. Congregatio cenſuit dicendum primò vt Canonici ſupplicent Sanctiſſimo pro gratia. Secundò ſi præbenda adeſt diſtincta à quotidianis, Canonicos lucriſacere quotidianas. Tertiò etiam dato quod non lucriſecerint, non ideo diſtributiones acceſſuras alijs Canonicis, quia diſtributiones non ſeruientium accreſcunt ſeruientibus; ſed iſti Canonici ſeruierunt: ergo, &c. Quartò ſi contendatur omnes reditus eſſe in quotidianis, licèt aliàs S. Congregatio in vna Piſtorien. inclinauerit, vt tunc habeantur loco fructuum, & ideo perdantur; tamen quia materia hæc eſt pœnalis, cenſuit amplius deliberandum.

Sanctiſſimus gratiam fecit prædictis Canonicis vt quamquam omiſerint profeſſionẽ Fidei tamen fructus faciant ſuos, non obſtante decreto Concilij: idque ſiue fructus ſint verè, ſiue & multo magis diſtributiones, quas iure lucriſeciſſe eos Sanctitas Sua dixit, prout & Congregatio cenſuit: ſiue etiã omnes fructus eſſent in quotidianis; quo caſu quotidianæ videntur loco fructuum, licèt S. Congregatio in hac materia pœnali nondum id declarauerit, ſed in omnem euentum eiſdem Canonicis Sanctiſſimus gratiam fecit.

Quod ſi inſiſtas materiam contributionis Seminarij eſſe fauorabilem propter Eccleſiæ, & augmẽtum diuini cultus, vt colligitur ex contextu d. c. 18 ſeſſ. 23. pręſertim ibi, *Quorum indoles, & voluntas ſpem afferat eos eccleſiaſticis miniſterijs perpetuò inſeruituros*: & ibi, *Studium præferant Deo, & Eccleſiæ inſeruiendi*: necnon ibi, *vt hoc Collegiũ Dei miniſtrorum perpetuum Seminarium ſit*: ergo diſtributiones ſuccedere debent loco fructuum, quemadmodum ſuccedunt in alijs caſibus fauora-
63 bilibus, & priuilegiatis. Reſpondebimus hanc materiam eſſe mixtam, partim enim eſt fauorabilis, reſpectu ſcilicet Seminarij, & Eccleſiæ generalis, cui ex Collegio ſuppeditantur miniſtri; partim verò odioſam, ideſt reſpectu Canonicorum, quibus ſubtrahitur pars diſtributionum, & reſpectu cultus diuini, in cuius fauorem diſtributiones quotidianæ ſunt inſtitutæ, vt dictum eſt ſupra n. 41. & 58. At diſpoſitio partim fauorabilis, & partim odioſa reſtringi debet quatenus præiudicat alteri, vel cultui diuino, vt in hac ipſa materia diſtributionum notat Abb. per illum text. in c. Licet in 2. notab. n. 3. de præben. & conſequẽter non eſt locus
64 ſupradictæ ſubrogationi. Idque iam probauit S. Congregatio, dum reſpondit ex diſtributionibus quotidianis non eſſe contribuendum Seminario, etiamſi diuidantur in fine anni, & in illius vniuerſi Capituli reditus conſiſtant.

De Verborum ſignificatione.

Cap. Nouimus.

S V M M A R I V M.

1 *Clericus traditur Curiæ ſæculari, quia degradatur ſæculari poteſtate præſente, cui etiam denunciatur, vt recipiat illum in ſuum forum, & nu. 3. & 5.*

2 Aliud, *diſtinctio eſt repetitiua ſimilium, & facit poſitionem eiuſdem qualitatis ad præcedentia.*

Degradatio fieri non poteſt pro quolibet flagitio damnabili, & damnoſo, niſi in caſibus in iure expreſſis, ibid.

3 *Iudex laicus non poteſt præuenire Epiſcopum in proceſſu, & ſententia contra Clericum ſuper crimine atrociſſimo, niſi poſt actualem degradationem, & traditionem Curiæ ſæculari.*

4 *Priuatio præſupponit habitum.*

5 *Traditio Curiæ ſæculari intelligitur fieri quando ab ipſo Epiſcopo fit degradatio ſæculari poteſtate præſente, & pronunciatur, vt in ſuum forum recipiat degradatum.*

6 *Nec requiritur traditio manualis, ſed verbalis.*

7 *Carcer perpetuus eſt grauior pœna, quæ poſſit Clericis imponi ab Eccleſia.*

8 *Et proportionatur morti naturali.*

9 *Carcer perpetuus non debet eſſe ita durus, vt infra paucos dies carceratus moriatur.*

Nec debet tantum ſubtrahi de victu neceſſario, vt veriſimiliter debeat mori.

10 *Et Officiales hæc facientes ſunt homicidæ, & irregulares, & nu. 13. & 14.*

Mors

11 *Mors magis eſt afflictiua, quæ cum longiori languore fit.*
12 *Miſericordiæ genus eſt citò occidere.*
14 *Prælatis Regularibus nefas eſt damnare ſubditum, vt fame pereat præcipiendo alijs ne cibos deferant.*

1 NOVIMVS. Clericus traditur Curiæ ſæculari, quia degradatur ſæculari poteſtate præſente, cui etiam denunciatur vt recipiat illum in ſuum forum. Hoc dicit Io. And. Butr. Cardin. Anchar. & Abb. Finis non reſpicit titulum, & ſecundum aliquos ponit gratiā, de quo per Io. Andr. n. 6. & Cardin. n. 3.

2 In textu ibi, *propter hoc, vel aliud flagitium graue, non ſolùm damnabile, ſed damnoſum fuerit degradatus*. Pondera illam dictionem, *aliud*, quæ oſtendit non pro quolibet flagitio damnabili, & damnoſo Clericum eſſe degradandum, & tradendum Curiæ ſæculari, ſed pro illo dumtaxat, pro quo expreſsè cantum eſt in iure, vt debeat degradari: nam cùm tex. primò loquatur de falſario litterarum Apoſtolicarum, de quo eſt expreſſum in iure, vt degradetur, vt hic, & in c. Ad falſariorum, ſupra de crim. falſi. & ad hoc crimen ſe referat, dū dicit propter hoc: vtique dum poſtea immediatè ſubiungit, vel aliud flagitium, intelligi debet de alio ſimili, & ſic de expreſſo in iure, cùm dictio, *aliud*, ſit repetitiua ſimilium, & facit poſitionem eiuſdem qualitatis ad præcedentia, l. Si fugitiui, & ibi gloſ. in ver. Alia, C. de ſeruis fugit. gloſ. in l. 1. ff. Mandati, Bald. in l. final. n. 1. C. de his qui à non Domin. & quamuis Innoc. hic n. 1. generaliter adnotauerit, pro quolibet crimine, dummodo ſit damnabile, & damnoſum, poſſe aliquem tradi Curiæ ſæculari, tamen hoc non firmat, imò ſe poſtea remittit ad ea, quæ ſcripſit in c. Excommunicamus, de hæret. vbi nu. 1. concludit pro tribus tantùm criminibus poſſe Clericum degradari, videlicet pro crimine hæreſis, pro falſificatione litterarum Apoſtolicarum, & pro conſpiratione in proprium Epiſcopum, prout etiam tenet gloſ. hic in ver. Traditur, quàm communiter ſequuntur Doctores, nec in materia degradationis poteſt fieri extenſio de caſu ad caſum etiam ex identitate, vel maioritate rationis, vt efficaciter probaui in c. Cum non ab homine, n. 66. & 83. vſque ad n. 90. ſupra de iudicijs, vbi plenè videas.

3 In textu ibi, *& in ſuum forum recipiat degradatum*. Pondera benè hanc litteram, quia per eam apertè reprobatur opinio Abbatis in c. At ſi Clerici, n. 41. de iudicijs, vbi dixit poſſe dari nouā doctrinam, quod vbicumque lex ciuilis pro crimine atrociſſimo imponit aliquam pœnam ex ſæuiſſimis, poſſit iudex laicus procedere in Clericum ſuper tali crimine, & Epiſcopum præuenire in proceſſu, & ſententia; & eo degradato, legali pœna punire. Hoc enim patet eſſe falſum, quia etiam pro crimine, pro quo expreſſum eſt in iure, vt Clericus debeat degradari, ſicut eſt falſificatio litterarum Apoſtolicarum, de quo hic in tex. tamen reus non efficitur de foro ſęculari, nec iudex laicus habet in eum iuriſdictionem, niſi poſteaquam ab Epiſcopo fuerit actualiter degradatus ſæculari poteſtate præſente, & pronunciatum, vt in ſuum forum recipiat degradatum: per hoc enim intelligitur tradi Curię ſęculari, vt in littera: & ita ante degradationem, & traditionem huiuſmodi reus non intelligitur ab Eccleſiaſtico foro proiectus: nec iudex laicus poteſt ſuper tali cauſa ſe vllatenus immiſcere, vt hic per Io. Andr. n. 3. in ver. Pronun-

4 ciandum, & Abb. n. 7. ad idem c. Degradatio, in fin. de pœnis, lib. 6. vbi præſcribitur forma degradationis, ſecundum quam Epiſcopus pronunciat, *Exuimus te omni Ordine, beneficio, & priuilegio Clericali*, vt etiam habetur in Pontificali Romano in Rubr. de Degradatione: ergo ante actualem degradationem non erat exutus, quia priuatio prꝑſupponit habitum, l. Decem, ff. de ver. obligat. c. Ad diſſoluendum, de deſponſat. impuber. Quod latius proſequor in primo allegato c. Cum non ab homine, à n. 83. vſque ad n. 92. de iudic.

5 In textu ibi, *Per hoc enim intelligitur tradi Curiæ ſæculari*. Nota hanc litteram contra eos, qui dixerunt degradatum ſtatim exutum eſſe omni priuilegio Clericali, nec opus eſſe vt tradatur Curiæ ſæculari, prout cōmuniter teneri aſſeruit Alciat. in d. c. Cum non ab homine, nu. 108. de iudic. quem referūt Villalob. in ſua Collectar. commun. opinion. littera C. n. 71. & Iul. Clar. in praxi criminal. §. fin. q. 36. verſ. Scias autem: etenim cùm degradatio fiat ſæculari poteſtate præſente, quando Epiſcopus pronunciat, vt iudex laicus in ſuum forum recipiat degradatum, tunc intelligitur facta traditio, vt dicitur in littera: vnde benè Io. Andr. & ſequaces in ſumm. textus dicunt Clericum tradi Curiæ ſæculari, quia degradatur ſæculari poteſtate præſente, & ei denunciatur, vt illum in ſuum fo-

6 rum recipiat. Saluari tamen poſſunt Doctores ſi dicamus non requiri, vt degradatus tradatur, id eſt actu conſignetur in manibus Curiæ ſæcularis, quia hoc fieri intelligitur per ipſam degradationem, & pronunciationem, vt ſupra: quod benè declarat Io. Andr. hic nu. 3. in ver. Pronunciandum, dicens non ſolum fit degradatio, ſed etiam pronunciatio verbalis, non tamen fiet manualis traditio, ſicut quidam dicunt, ne tam rigidæ iuſtitiæ ſanguinis conſentire videatur Prælatus, c. Clericis, & cap. Sententia, Ne Cleric. vel Monach. & ita non fit traditio actualis, ſed verbalis, ſecundum Abbatem Siculum nu. 7.

7 In §. Pro illo verò ibi, *In perpetuum carcerem ad agendam pœnitentiam eum includas*. Nota hanc pœnam carceris perpetui: nam, vt inquit Innoc. hic ad finem in ver. In perpetuum, Eccleſia non poteſt Clericis grauiorem pœnam imponere; quod etiam tenet Archid. in c. In memoriam, n. 11 19. diſt. & Cardin. hic n. 3. quinimo vt dicit idem Cardin. in c. Cum non ab homine, n. 4. verſ. Oppono, & poſt eum Aretin. n. 53. de iudicijs: huiuſmo-

8 di pœna detruſionis in monaſterium ad agendam pœnitentiam eſt loco vltimi ſupplicij, & proportionatur morti naturali, ſaltem in eo caſu, in quo ſic detruſus ſuſtentatur pane doloris, & aqua anguſtiæ, iuxta text. hic; minor enim pœna eſt ſtatim mori, quàm diu affligi, & ſalutem non ſperare.

9 Cæterum aduerte, quia Officiales, qui condemnant Clericos in perpetuum carcerem non debent condemnatos ponere in tali loco, vel carcere, in quo viuere non poſſint, ſicut ſunt multi carceres Epiſcoporum Regni Franciæ pro Clericis de atroci crimine damnatis, vbi non viuunt vltra ſex, vel octo dies, quorum pœna, ſeu mors eſt grauior patibulo ſuſpenſorum, cùm peiori, & duriori morte

10 magis languendo intereant. Et Officiales tali morte aliquos exponentes homicidæ, & irregu-

11 lares reputantur: magis enim eſt afflictiua illa mors,

mors, quæ cum longiori languore fit, c. Nihil enim, il ſecondo, de conſecrat. diſtinct. 5. Vnde Seneca
12 [Acerbiſſima eſt crudelitas, quæ pœnam trahit: ſicut è conuerſo, miſericordiæ genus eſt citò occidere] d. cap. Nihil enim: & ita in prædictis concludit Guliel. de Monte Laud. in Clem. prima, 5. quæſt. de pœnit. & remiſ. quem ibi ſequuntur Cardinal. nu. 9. Anchar. nu. 8. & 9. & Imol. nu. 13. Henr. Boich. in hoc cap. nu. 4. Et hoc veriſſimum putat
13 Anchar. vbi ſupra nu. 9. cum de victu quotidiano, vel alijs vitæ neceſſarijs tantùm detrahitur, vt veriſimiliter debeat mori: hoc enim occidere eſt, l. Necare, ff. de liber. agnoſc. cap. Paſce fame, 86. diſt. nec fuit intentio Canonum, dum ad pœnitentiam peragendam dant panem doloris, & aquam anguſtiæ voluiſſe vt homines citò morerentur, quia ſic via indirecta exercerent Clerici iudicium ſanguinis contra omnia iura, vt cap. In Archiepiſcopatu, de raptor. & d. cap. Clericus, & cap. Sententiam, Ne Cler. vel Monach. & faciunt hæc ſecundum
14 Anchar. contra Epiſcopos, & Prælatos, qui Clericos de atroci crimine damnatos ponunt in gabia, vel in loco, in quo modico tempore veriſimiliter viuere poſſunt, vt ex hoc homicidæ, & irregulares ſint cenſendi, vt dicit Laurentius. Ex quibus etiam patet quàm ſit cauendum ab opinione quorundam Modernorum, qui exiſtimarunt Prælatos Regulares poſſe damnare ſubditum, vt fame pereat in carcere, præcipiendo alijs ſubditis, ne cibos ei deferant, inter quos Suarez tom. 4. de Religion. lib. 3. cap. 10. nu. 10. & 11.

Lector.

HAec habui, quæ mihi olim collecta in quinque Decretalium Libros tecum Pontificio nutu iuſſus communicarem: in quibus ſi quid vtile, aut bonum deprehendas, vtere, nec id ingenio, vel labori meo in acceptis refer, ſed æternæ Sapientiæ, quæ aperit os mutorum, & linguas infantium facit eſſe diſertas. Si quid ſecus, & animaduerſione aliqua, vel ſeueriore oculo dignum, vt humanus es, veniam imbecillitati humanæ, & infirmitati meæ ne deneges. Cæterum quicquid eſt, totum Sacroſanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ Matris omnium fidelium, & Magiſtræ fidei, & veritatis iudicio, ac cenſuræ ſubiectum volo, vt ſi quid mihi exciderit dictum, ſcriptumve, quod vel minimum ab illius mente abire videatur, pro non dicto, ſcriptove ſit. Et ita profiteor, & teſtificor coram Deo, & Chriſto IESV, qui eſt ſuper omnia benedictus in ſæcula. Amen.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE